

Kâinatın Efendisi

PEYGAMBERİMİZİN HAYATI

SALİH SURUÇ

NESİL
YAYINLARI

Peygamber Efendimizin Hayatı

Efendimizin Pak Nesebleri

Cenâbı Hakk, insanlığın babası Hz. Adem'i yaratmıştı.

Başını kaldırıp bakan Âdem (a.s.), Arşı Âlâ'da muazzam bir nurla bir isim yazılı gördü: "Ahmed."

Merak edip sordu: "Yâ RabbiL Bu nur nedir?"

Allah Teâlâ buyurdu: "Bu, senin zürriyetinden bir peygamberin nurudur ki, onun ismi göklerde Ahmed ve yerlerde Muhammed'dir. Eğer o olmasaydı, seni yaratmazdım!"1

îmanımızla kabul ettiğimiz bu muazzam gerçeği, milyarlar sene sonra gelen gelen o nurun sahibi de, bütün açıklığıyla ifade buyurmuşlardır.

Bir gün ashabtan Abdullah b. Câbir (r.a.), "Yâ Resûlallah!.." dedi, "Bana, Allah'ın, her şeyden evvel yarattığı şey nedir, söyler misin?"

Şu cevabı verdiler:

"Her şeyden evvel senin Peygamberinin nurunu, Kendi nurundan yarattı. Nur, Allah'ın kudretiyle dilediği gibi gezerdi. O zaman ne Levh, ne kalem, ne Cennet, ne Cehennem, ne melek, ne semâ, ne arz, ne güneş, ne ay, ne insan ve ne de cin vardı."2

Semâyı bütün haşmetiyle aydınlatan nur, sonra ilk olarak Hz. Adem'in alnında parladı. Sonra peygamberden peygambere geçerek Hz. İbrahim'e (a.s.) kadar geldi. Ondan da oğlu Hz. İsmail'e intikal etti."Peygamberlerin Babası" olarak anılan Hz. İbrahim'in iki oğlu vardı: İshak ve İsmail (a.s.). O, oğlu İshak'ın neslinden birçok peygamberin geleceğini Cenabı Hakk'ın ilhamıyla bilmişti. Ancak, çok sevdiği Hacer'den dünyaya gelen oğlu İsmail'in (a.s.) neslinden peygamber gelip gelmeyeceği meçhuli idi.

Bununla birlikte, âhirzamanda büyük bir peygamberin gönderileceğini de biliyordu. Bu sebeple de, Son Peygamber'in, çok sevdiği oğlu İsmail'in neslinden gelmesini şiddetle arzu ediyordu.

İlk banisi Hz. Âdem olan yeryüzünün ilk mabedi Kabe, uzun zamanın geçmesiyle yıkılmış, âdeta yerle bir olmuştu. Hz. İbrahim, bu mukaddes binanın tekrar inşası için Cenâbı Hakk'tan emir aldı ve oğlu İsmail'le birlikte derhâl çalışmaya koyuldu.

Kabe'nin inşası tamamlanınca, baba oğul ellerini dergâhı İlâhî'ye açarak şöyle yalvardılar:

"Ey Rabbimiz!.. Neslimizden gelen Müslüman ümmet içinden bir peygamber gönder; ki o, onlara âyetlerini okusun, Kitab'ı ve hükümlerini öğretsin, onları günahlardan temizlesin!"3

İşte, Cenâbı Hakk, yapılan bu samimî duayı cevapsız bırakmadı ve Hz. İsmail'in neslinden, Peygamberlerin Reisi Hz. Muhammed'i (s.a.v.) göndererek kabul etti. Bu gerçeği bizzat Kâinatın Efendisi, "Ben, babam İbrahim'in duasıyım."4 diyerek ifade buyurmuşlardır.

Hz. İsmail'in evlâd ve torunları gittikçe çoğaldı ve Arap Yarımadasının her tarafına dağıldı. İçlerinden Adnan Oğulları, onlar içinden Mudar Oğulları ve onlar içinden de Kureyş Kabilesi diğerlerinden üstün ve farklı oldu. Kureyş Kabîlesi içinde ise, Haşîmîler kolu, hepsinden daha çok fazilet ve şeref buldu.

Bu gerçeği de bizzat kendileri şu şekilde ifade buyurmuşlardır:

"Allah, İbrahim Oğullarından İsmail'i, İsmail Oğullarından Kinane Oğullarını, Kinane Oğullarından da Kureyş'i, Kureyş'ten de Benî Haşîm'i, Benî Haşîm'den de beni seçmiştir."5

Bütün kaynakların ittifakla belirttikleri, Kâinatın Efendisinin 20. dedesine kadar uzanan neseb silsilesi şöyledir:

"Muhammed (s.a.v.), Abdullah, Abdûlmuttâlib (asıl ismi Şeybe), Haşîm, Abdi Menaf [Muğîre], Kusay, Kilab, Mürre, Kâb, Lüeyy, Galib, Fihr, Mâlik, Nadr, Kinane, Huzeyme, Müdrike [Amir], İlyas, Mudar, Nizar, Maad, Adnan."6

İşte, Fahri Kâinat Efendimizin büyük dedeleri, bu zâtlardı. Her birinin zürriyeti çoğalmış ve her biri pek çok cemaatin reisi, birçok kabîle ve aşiretin dedesi ve babası olmuşlardır.

Ancak, ne vakit birinin iki oğlu olsa veya bir kabîle iki kola ayrılsa, Sevgili Peygamberimizin soyu en şerefli ve en hayırlı olan tarafta bulunur ve her asırda onun büyük dedesi kim ise yüzünde parlayan müstesna nurdan bilinirdi.

Yirminci Dededen Sonraki Neseb Çizgisi

Neseb âlimlerince, Peygamber Efendimizin 20. dedesi olan Adnan'ın, Hz. İbrahim'in neslinden olduğu ittifakla kabul edilmektedir. Adnan ile İbrahim (a.s.) arasında uzun bir zaman mesafesi vardır. Bir kısım neseb âlimleri arada 40 batın [göbek] bulunduğunu belirtirler.7

Buna binâen, aradaki zaman biriminin ne kadar uzun olduğunu az çok tasavvur etmek mümkündür.

Bu sebeple, Resûli Ekrem Efendimizin 20. dedesi Adnan'dan Hz. İbrahim'e kadar olan ikinci kademe neseb silsilesi, basamak basamak tesbit edilememiştir. Bazı neseb âlimleri yedi, bazısı da dokuz göbekte Hz. İsmail'e Peygamber Efendimizin nesebini vardırmışlardır. Haliyle bu, arada birçok basamağın atlandığını ortaya koyar.

Adnan 'dan Hz. İbrahim 'e kadar

Bazı âlimler, Peygamber Efendimizin, Adnan'dan Hz. İbrahim'e vardırdıkları ikinci kademe neseb silsilesini şöyle sıralarlar:

Adnan

Udd (veya Udad)

Mukavvim

Nah ur (veya Sarih)

Teyrah

Ya'ruh

Yeşcub

Nabit

İsmail (a.s.)

İbrahim (a.s.)8

Ayrıca, İbni İshak, bundan sonra da Resûli Ekrem Efendimizin neseb silsilesini tâ Âdem'e (a.s.) kadar götürür.9 Ancak, belirtelim ki, diğer kaynaklar bu silsile üzerinde ittifak etmiş değillerdir.

---

2 Kastalanî, Mevahibû'lLedünniye, c. 1, s. 6. Kastalanî, A.g.e., c. 1, s. 7.

3 Bakara, 129.

4 ibni Hişam, Sîre, c. 1, s. 175; Taberî, Tarih, c. 2, s. 128.

5 Ibni Sa'd, Tabakat, c. 1, s. 20; Müslim, Sahih, c. 7, s. 58.

6 İbni Hişam, Sîre, c. 1, s. 13; ibni Sa'd, Tabakat, c. 1, s. 5556; Belâzurî, Ensabû'lEşraf, c. 1, s. 12 v.d.; Taberî, Tarih, c. 2, s. 172180.

7 Mevlânâ Şiblî, Asrı Saadet, c. 1, s. 119.

8 Ibni Hişam, Sîre, c. 1, s. 2; libni Sa'd, Tabakat, c. 1, s. 56.

9 ibni Hişam, Sîre, c. 1, s. 24.

Efendimizin Meşhur Dedeleri

Şüphesiz, Kâinatın Efendisinin nurunu alnında İlâhî bir emanet olarak taşıyan atalarının tamamı hakkında fazla bir bilgimiz yoktur. Atalarından en çok bilgi sahibi olduklarımız ise, ona zaman bakımından en yakın olanlarıdır. Burada onların hayat ve şahsiyetlerine kısa bir göz atmak yerinde olacaktır.

KUSAY

Peygamber Efendimizin, asıl ismi Zeyd olan dördüncü kuşaktaki dedesi Kusay, mühim bir şahsiyetti. Kendisinin sâdece Zühre adında erkek kardeşi vardı.

Hz. Âdem'den beri devam edip gelen Nur-u Ahmedî'yi alnında taşıma şerefi, bu iki kardeşten Kusay'a ihsan edilmişti. Büyük oğul olduğu için, ailenin reisliği vazifesi de kendisine verilmişti. Küçüklüğünden beri kabiliyetiyle dikkatleri üzerinde toplayan Kusay, büyüyünce Mekke'nin ileri gelen şahsiyetlerinden biri oldu. Teşkilâtçılığı, idareciliği, adaletli kararlan ile kısa zamanda Mekke halkı arasında büyük bir itimat kazandı. Bu sebeple Mekke'nin idaresi ona verildi. Mekke'yi ilk defa mahallelere o böldü; her kabîleyi, kendilerine ayırdığı mahallelere o yerleştirdi. Mekke'nin en mühim işleri onun evinde görüşülüp karara bağlanırdı. Kabe'nin perdedarlığı, hacıların su ihtiyacının karşılanması, onların ağırlanması, savaşa giderken bayrak dikme ve Mekke Meclisini idare etmek gibi mühim işler, ona emanet edilmişti. Kabe'nin karşısında ve kapısı Kabe'ye bakan ilk ev, onun için inşa edilmişti. Bu ev, Mekke'nin bir nevi hükümet binası veya içinde Mekke Şehir Devletinin her türlü iş ve meselelerinin görüşüldüğü bir parlamento idi. Kusay'ın bu konağı, tarihte "Dârû'n Nedve" ismiyle şöhret bulmuş ve Hicret'ten yarım asır sonrasına kadar da muhafaza edilmiştir.

Kusay, Mekke'de istisnasız herkes tarafından sevilir, sayılırdı. Alnında taşıdığı Fahr-i Kâinat Efendimize âit nuru, onu bütün Mekke halkının sevgilisi ve can dostu hâline getirmişti.

Yaşlanınca, âdetleri üzere aile reisliği vazifesini en büyük oğlu Abdû'd-Dâr'a, "Sevgili oğlum!.. Seni bu kavme reis tâyin ediyorum." diyerek teslim etti.

Ne var ki, Abdû'd-Dâr, bu büyük vazifeyi yürütecek kabiliyete sahip değildi. Hayatı boyunca da babasının yerini dolduramadı. Çünkü, Fahr-i Kâinat Efendimizin kutsî nuru onun değil, küçük kardeşi Abd-i Menafin alnında parlıyordu. Onun da dört oğlu vardı: Haşîm, Abdû'ş-Şems, Muttâlib ve Nevfel.10

HAŞÎM

Haşîm, Resûl-i Ekrem Efendimizin ikinci kuşaktan dedesi-dir.

Mekke'nin ileri gelen eşrafından olan Haşîm, ticaretle uğraşırdı. Hedefine oldukça yaklaştığı için Nur-u Muhammedî onun alnında daha haşmetli bir surette parlıyordu. Bu parlaklığı nisbetinde birçok üstün fazileti de üzerinde taşırdı.

Son derece cömertti. Bir kıtlık yılında Mekke'de ekmek bulunmaz olmuştu. O, Şam'dan getirdiği has buğday unundan bembeyaz ekmekler yaptırmış, birçok deve ve koyun kestirmiş, ekmek, et ve et suyu [tirit] ile bütün Mekke halkına büyük bir ziyafet çekmişti.

Haşîm, üstün seciyeli, kabiliyetli, dirayetli, cömert, faziletli ve herkes tarafından sevilen sayılan yüksek bir şahsiyetin sâhibi olduğu için, ismi, ailesine ve soyuna ad olmuştur. Bu sebeple, Fahr-i Kâinat Efendimizin de arasında bulundukları bu yüce soya, kendilerinden sonra "Haşîmîler" denilmiştir.

Haşîm'in dört erkek çocuğu olmuştu: Şeybe [Abdûlmuttâlib], Esed, Ebû Sayfi ve Nadle.11

Haşîm'in sâdece erkek çocuklarından Şeybe ile Esed zürriyet vermiş, diğerleri çoğalmamalardır. Şeybe, Resûl-i Ekrem E-fendimizin birinci kuşaktaki dedesidir. Esed ise, Hz. Ali ve annesi Fâtıma'nın dayısıdır.

Ne var ki, Esed sulbünden dünyaya gelen Hüneyn de zürriyet bırakmayınca, bütün Haşîmîler sâdece Abdûlmuttâlib Oğulları kolundan gelerek çoğalmış ve yeryüzüne dağılmışlardır.12

ŞEYBE [ABDÛLMUTTÂLİB]

Peygamber Efendimizin birinci kuşaktaki dedesidir. Doğuştan ak saçlı olduğundan kendisine "Şeybe" ismini vermişlerdi. Abdûlmuttâlib, onun lâkabıdır; ancak daha çok bu lâkabla şöhret bulmuş ve anılmıştır.

Bu lâkabı alışının hikâyesi şöyle anlatılır:

Şeybe, küçüklüğünde Medine'de dayılarının yanında kalıyordu. Bir gün mahalle arkadaşları, diğer çocuklarla, Medine'de bir meydanda ok atışı yapıyorlardı. Bütün çocuklar arasında, alnında parlayan Kâinatın Efendisine âit nur sebebiyle rahatlıkla farkediliyordu. Çocukların bu yarışmasını seyretmek için büyüklerden bir kalabalık da orada toplanmış bulunuyordu.

Ok atma sırası Şeybe'ye gelmişti. Okunu yayına yerleştirdi. Kendinden emin bir tavırla yayını gerdi. Bir an nefesini kesip yayını salıverdi. Yaydan fırlayan ok, hedefe tam isabet etmişti!

Herkes hayranlık dolu bakışlarla kendisine bakarken, o ise bu başarıdan duyduğu sevinç ve heyecanı şu sözlerle dile getiriyordu:

"Ben, Haşîm'in oğluyum! Ben, (Betha) Beyinin oğluyum! Okum elbette hedefini bulur!"

Seyre gelen büyükler, Şeybe'nin bu övücü sözlerini duydular. Haris bin Abd-i Menaf Oğullarından biri yanına yaklaştı ve sorup sual ederek onun Haşîm'in oğlu olduğunu öğrendi. Mekke'ye dönüşünde bu adaım, durumu amcası Muttâlib'e anlattı ve böylesine kabiliyetli ve zekî bir çocuğun yabancı ilde bırakılmasının doğru olmayacağını belirtti.

Muttâlib, bu haber üzerine derhâl Medine'ye vardı. Şeybe'yi alarak Mekke'ye getirdi. Muttâlib, terkisinde yeğeni Şeybe'yle Mekke sokaklarına girerken sordular: "Bu çocuk kim?"

Göz değmesinden korkan Muttâlib'in ağzından, "Kölemdir." sözü çıktı.

Evine gelince, karısı Hatice de kendisine aynı soruyu yöneltti. Yine cevabı, "Kölemdir." oldu.

Ertesi gün amcasının kendisine aldığı güzel elbiselerle Mekke sokaklarında dolaşmaya başlayınca, herkes onun kim olduğunu merak etmeye ve sormaya başladı. Bilenler, "Abdûlmut-tâlib [Muttâlib'in Kölesi]." diye cevap veriyorlardı.

İşte, böylece o günden sonra, her ne kadar kim olduğu bilâhare ortaya çıktıysa da, Şeybe'nin adı "Abdû'l-Muttâlib [Muttâlib'in Kölesi]" olarak kaldı.13

Abdûlmuttâlib 'in Rüyası

Aradan yıllar geçti.

Alnında parlayan Kâinatın Efendisine âit nur, onu Kureyş'in reisliği makamına getirip oturttu.

Sıcak bir yaz günü idi.

Kabe'nin yanındaki Hıcr mevkiinde serin bir gölgede uyuyordu. Bir rüya gördü. Rüyasında bir zât, kendisine şöyle seslendi:

"Kalk, Tayyibe'yi kaz!" Sordu: "Tayyibe nedir?" Fakat, o zât, sorusuna hiçbir cevap vermeden uzaklaşıp gitti:

Uyanan Abdûlmuttâlib, heyecanlı idi. "Tayyibe" ne demekti? Tayyibe'yi kazmak nasıl olurdu? Rüyaya bir mânâ veremeden merak içinde o gün ve geceyi geçirdi.

Ertesi gün, aynı yerde yine uykuya dalmıştı. Aynı adam tekrar göründü ve seslendi: "Kalk, Berre'yi kaz!"

Rüyasında şaşkına dönen Abdûlmuttâlib, yine sordu: "Berre nedir?"

Adam yine hiçbir cevap vermeden oradan uzaklaşıp gitti.

Abdûlmuttâlib, derin uykudan daha büyük bir merak ve heyecan içinde uyandı. Ne var ki, gördüklerine bir türlü mânâ veremiyordu. O gün ve geceyi yine gördüğü rüyanın tesirinde geçirdi.

Ertesi gün idi. Yine aynı yerde yatıyordu. Aynı adam gelerek kendisine, "Kalk," dedi, "Mednune'yi kaz!"

Derin uykuda Abdûlmuttâlib, adama, "Mednûne nedir?" diye sordu, ama adam yine cevap vermeden uzaklaşıp gitti.

Abdûlmuttâlib'in merak ve heyecanı son haddine ulaşmıştı. Üç gün üst üste gördüğü rüyanın boş olmadığını elbette biliyordu; ama, mânâsını anlayacak en ufak bir ipucuna da sahip değildi.

Dördüncü gün yine aynı yerde uykuya yatan Abdûlmuttâlib, aynı adamın geldiğini gördü. Adam bu sefer şöyle seslendi:

"Zemzem'i kaz!"

Abdûlmuttâlib, "Zemzem nedir, nerededir?" diye sorunca da adamın cevabı şu oldu:

"Zemzem bir sudur ki, hiç kesilmez, dibine erilmez. Hacıların su ihtiyacını onunla karşılarsın. O, Kabe'de kesilen kurbanların kanlarının döküldüğü yer ile terslerinin gömüldüğü yer arasındadir. Alaca kanatlı bir karga gelip orayı gagalar. Orada karınca yuvası da vardır!"14

Uyanan Abdûlmuttâlib'in heyecanına bu sefer sevinç de katılmıştı. Çünkü, rüyayı mânâlandırmak için ipucunu elde etmişti. Zemzem kuyusundan defalarca bahsedildiğini duymuştu. Fakat, onun yerini kimse bilmiyordu. Çünkü Cürhümlüler, Mekke'den düşman istilâsı önünden kaçarken Kabe'nin bütün kıymetli mallarını Zemzem kuyusuna atmış, kuyunun üstünü de toprakla bir edip belirsiz bir hâle getirmişlerdi. O zamandan beri Zemzem'in ismi var, kendisi yoktu.15

Abdûlmuttâlib, artık Zemzem'in yerini bulup kazmakla vazifelendirildiğini anlamıştı. Derhâl araştırmaya koyuldu. Rüyasında kendisine öğretilen yere gitti. Bu sırada alaca kanatlı bir karganın süzüldüğünü ve yere konarak gagasıyla bir yeri karıştırdıktan sonra havalanarak göğe doğru yükseldiğini gördü.

Abdûlmuttâlib'in sevincine diyecek yoktu. Senelerden beri gizli kalmış, hayat bahşeden bir kuyuyu bulma ve ortaya çıkarma şerefine erecekti. Zemzem'in yerini tesbit etmişti ve sıra, kazmaya gelmişti. Bu şerefi başkasına kaptırmak ve bu sırrı başkalarına açmak istemiyordu. Bunun için ertesi gün yanına bir tek oğlu olan Haris'i alarak tesbit edilen yere gitti ve kazmaya başladılar. Bir müddet devam eden kazı sonucu Zemzem Kuyusunun örülmüş duvar taşlarıyla bir daire şeklindeki ağzı meydana çıktı. Abdûlmuttâlib sevinçliydi, heyecanlıydı. Âdeta gözlerine inanamıyordu. Ama gözlerine inansa da inanmasa da görünen, bir kuyu ağzı idi. Tekbir getirmeye başladı: "Allahü Ekber! Allahü Ekber!"

Abdûlmuttâlib ve Kureyş İleri Gelenleri

Abdûlmuttâlib'in bu faaliyetini başından beri gözleyen Kureyşliler, işin artık ortaya çıkmak üzere olduğunu fark-edince, büyüklerine haber verdiler. Bir müddet sonra Kureyş büyükleri, kazılan yere geldiler ve Abdûlmuttâlib'e, "Ey Abdûlmuttâlib!.. Bu, babamız İsmail'in kuyusudur. Onda bizim de hakkımız var. Bizi de bu işe ortak et." dediler.

Abdûlmuttâlib, "Hayır, yapamam." dedi, "Bu iş sâdece bana tahsis edilmiş ve aramızdan ancak bana verilmiştir!"

Abdûlmuttâlib'in bu kesin cevabı, Kureyş ileri gelenlerinin hoşuna gitmedi. İçlerinden Adiyy b. Nevfel şöyle konuştu:

"Sen, yalnız bir adamsın. Tek oğlundan başka dayanacağın bir kimsen de yok. Nasıl olur da bize karşı gelir, bize boyun eğmezsin?"

Bu söz, Abdûlmuttâlib'in âdeta içini yaktı. Çünkü, Kureyşliler, onu kimsesizlikle küçümsüyorlardı. Bu anlayıştan fazlasıyla rahatsız olduğunu haliyle de belli etti. Bir müddet üzüntü içinde sustu. Sonra içini şöyle döktü:

"Ya, demek sen, beni yalnızlık ve kimsesizlikle ayıplıyorsun, öyle mi?"

Muhatabından hiçbir cevap gelmeyince, bir müddet düşündükten sonra, ellerini açarak yüzünü semâya doğru çevirdi ve, "Yemin ederim ki," dedi, "Allah bana 10 erkek çocuk verirse, bunlardan birisini Kabe'nin yanında kurban edeceğim!"16

Abdûlmuttâlib'in bu sözleri, hem bir dua, hem bir yemin, hem de bir adak idi.

Şam 'a Gidiş

Hâdisenin burada sona ermeyeceği belli idi. Durum da bir hayli nâzikti. Böyle hâdiseler yüzünden aralarında çok defa çarpışmalar patlak vermişti. Bunu bilen Abdûlmuttâlib, kazı işinden o anlık vazgeçti ve işin bir hakem tarafından halledilmesini teklif etti. Teklifi kabul gördü.

Hakemi tesbit ettiler: Şam'da oturan Sa'd b. Hüzeym...

Amcalarından birkaçını yanına alan Abdûlmuttâlib, Kureyş kabilelerinin ileri gelenlerinden bir grupla Şam'a doğru yolu çıktı.

Ne var ki, henüz Şam'a varmadan İlâhî Kader onları durdurdu. Abdûlmuttâlib ve yanındakilerin suları, alev saçan çölün ortasında bitti. Bu, kendileri için en büyük, en şiddetli düşmandan daha da tehlikeliydi. Abdûlmuttâlib'in müracaatına, Kureyş ileri gelenleri, "Suyumuz ancak bize yeter!" diyerek red cevabı verdiler.

Abdûlmuttâlib ile yakınlarının hayatı büyük bir tehlikeyle karşı karşıya bulunuyordu. Ellerinde yapacakları hiçbir şey de yoktu. Çöl ortasında su aramak, serabın peşinde koşmaktan farksızdı.

Abdûlmuttâlib 'in Su Aramaya Çıkması

Fakat, her şeye rağmen Abdûlmuttâlib, devesine atladı ve etrafta su aramaya koyuldu. Diğerleri ise, kendi ve yakın akrabalarının susuzluktan ölüp gidecekleri ânı bekliyorlardı.

Ama, ümitleri kursaklarında kaldı. Kâinatın Efendisinin mukaddes nurunu alnında taşıyan Abdûlmuttâlib, bir vadiden geçerken devesinin ayağı bir ara kuru otlar arasına gömülmüş irice bir taşa takıldı. Deve tökezledi, taş ise yerinden yuvarlandı. Yere düşmemek için devesine sımsıkı yapışan Abdûlmuttâlib, dönüp arkasına bakınca gözlerine inanamadı: Alev saçan çölde, yuvarlanan taşın çukurunda pırıl pırıl parlayan bir avuç su gördü!

Devesinden indi. Kılıcıyla taş kovuğunu genişletince su daha da gür akmaya başladı. Az zamanda önündeki çukurda fazlasıyla su birikmişti. Geri dönen Abdûlmuttâlib, sevinç çığlığı bastı: "Gelin! Hem size, hem hayvanlarınıza yetecek kadar su buldum!"

Hepsi, yeniden hayata kavuşmuş gibi sevindiler. Su başına giderek hem kana kana içtiler, hem de hayvanlarına içirdiler.

Bir ara Abdûlmuttâlib, kendisine su vermeyen Kureyşlilere döndü ve seslendi: "Suya gelin, suya!.. Allah bize su verdi. Hem kendiniz için, hem de hayvanlarınızı sulayın! Haydi, durmayın gelin!"

Kureyşliler, mahcup mahcup kaynağa yanaştılar. Kana kana sudan içtiler. Hayvanlarını suladılar. Kırbalarındaki bayat suyu dökerek temiz suyla doldurdular.

Kureyşliler, Zemzem Kuyusunu kazan ellerin kendilerine sunduğu bu serin ve temiz suyu içer içmez, âlemleri birden değişti. Mahcup ve suçlu bir eda içinde Abdûlmuttâlib'e dönerek, "Ey Abdûlmuttâlib!.." dediler, "Artık sana diyecek bir sözümüz yok! Anladık ki, Zemzem'i kazmak senin hakkın. Bu işe ancak sen lâyıksın. Vallahi, Zemzem hususunda seninle bir daha münakaşa etmeyeceğiz! Artık hakeme gitmeye de gerek görmüyoruz!"

Ve, hakeme gitmeden, yarı yoldan tekrar Mekke'ye hep beraber döndüler.17

Mekke'ye dönen Abdûlmuttâlib, oğlu Haris'le birlikte kazı işine devam etti ve kısa zamanda Zemzem'i ortaya çıkardı.

Kıymetli Mallar İçin Kur 'a Çektiler

Zemzem Kuyusundan bazı kıymetli mallar da çıktı. Bunlar arasında altından iki geyik heykeli ile kılıçlar ve zırhlar da vardı.

Zemzem'i ortaya çıkarma hakkını daha önce Abdûlmuttâ-lib'e bırakan Kureyş ileri gelenleri, bu kıymetli malları görünce, hırs damarları tekrar kabardı. Yine Abdûlmuttâlib'in başına dikildiler. "Ey Abdûlmuttâlib!.." dediler, "Bu mallara seninle beraber ortağız. Bunlarda bizim de hakkımız var!"

Cömert ve sabırlı Abdûlmuttâlib, önce, "Hayır. Sizin bu mallar üzerinde hiçbir hakkınız yok." diyerek isteklerini reddetti. Sonra yine cömertlik ve mertliğini ortaya koydu: "Ben yine de size yumuşak davranayım! Aramızda kur'a çekelim!"

Bundan memnun olan Kureyş ileri gelenleri, "Peki, bu kur'-ayı nasıl ve ne şekilde yapacaksın?" diye sordular.

Abdûlmuttâlib, kur'ada takib edilecek usûlü anlattı: "İlk kur'a Kabe için, iki kur'a benim için, iki kur'a da sizin için çekeriz. Kur'ada kime ne çıkarsa onu alır, çıkmayan da mahrum kalır!"

Bu usûl, tarafsız bir hâl çâresi idi. Bu sebeple Kureyşliler sevindiler ve Abdûlmuttâlib'in bu davranışını takdir ettiler. "Doğrusu," dediler, "pek insaflı davrandın!"

Kabe'nin içindeki Hülbel putunun yanına vardılar ve kur'a çektiler. Kur'a sonucu, Kureyş ileri gelenlerinin bu mallarda hakları olmadığını bir kere daha ortaya koydu: Altından geyik

heykeller Kabe'ye, kılıç ve zırhlar Abdûlmuttâlib'e düştü.18 Onların payı ise mahrumiyet oldu. Ama artık itiraz edecek durumları kalmadı ve mesele böylece kapandı.

Abdûlmuttâlib, kılıç ve zırhları dövdürüp saç hâline getirdikten sonra bununla Kabe'nin kapısını kapattı. Böylece, Kabe'yi altınla süsleyenlerden oldu.

Zemzem Kuyusunu ortaya çıkardığı zaman Abdûlmuttâlib'in yaşı kemâl yaş olan 40'a ayak basmıştı.

Otuz yıl sonra, Cenâb-ı Hakk'ın insanıyla erkek çocuklarının sayısı 10'u buldu. Bu sırada seneler önce yaptığı va'dini hatırladı: Erkek çocuklarından

birini Kabe'de kurban etme vaadi. Ama hangisini?.. Hepsi de birbirinden güzel ve sevimli idi; fakat, Abdullah çok daha başka idi.

---

10 İbn-i Sa'd, Tabakat, c. 1, s. 6(5, 70, 74; Tabert, Tarih, c. 2, s. 181-185.

11 İbn-iSa'd, A.g.e.,c. 1,s. 75, 80.

12 Ibn-i Sa'd, A.g.e., c. 1, s. 79-80.

13 İbn-i Sa'd, Tabakat, c. 1, s. 82-83.

14 İbn-i Hişam, Sîre, c. 1, s. 150-151.

15 Geniş bilgi için Bkz.: M. Dikmen-B. Ateş, Peygamberler Tarihi, c. 1, s. 229-232.

16 Ibn-i Hişam, Sîre, c. 1, s. 160; Ibn-i Sa'd, Tabakat, c. 1, s. 88; Taberî, Tarih, c. 1, s. 128.

17 ibn-i Hişam, Sîre, c. 1, s. 152-153; İbn-i Sa'd, Tabakat, c. 1, s. 84.

18 ibn-i Hişam, Sîre, c. 1. s. 145-146; ibn-i Sa'd, Tabakat, c. 1, s. 85. Abdûlmuttâlib'in diğer (erkek) çocuklarının adları şöyledir: Abbas, Hamza, Ebû Tâlib (Abd-i Menaf), Zübeyr, Haris, Had, Mukavvim, Dırar, Ebû Leheb [Abdû'l-Uzza] (ibn-i Hişam, c. 1, s. 113; İbn-i Sa'd, c. 1, s. 88).

Abdullah

Abdullah, Abdûlmuttâlib'in erkek çocuklarından sekizincisi idi. Sîret ve surette diğer kardeşlerinden çok farklıydı.

Dünyaya gelir gelmez babasının alnında parlayan Nuru Muhammedi, onun alnına geçmişti. Bu nur, yüzüne hârika bir güzellik ve müstesna bir tatlılık bahsetmişti. Ama hiç kimse, bu güzellik ve tatlılığın nereden ve niçin geldiğinin farkında değildi.

Abdûlmuttâlib 'in, Oğullarıyla Konuşması

Artık oğullarının 10'u da büyümüştü.

Va'dini unutmayan Abdûlmuttâlib, onları bir gün bir araya topladı ve işin hikâyesini anlatarak, içlerinden birini kurban etmesi gerektiğini bildirdi. Hepsi de tereddütsüz razı oldular. Sonra da babalarına sordular: "Peki nasıl yapalım bunu?.. Kimin kurban edileceğini nasıl tesbit edelim?'"

Abdûlmuttâlib, böyle bir durumda nasıl yapılması gerektiğini biliyordu. Şöyle dedi:

"Her biriniz birer ok alın, üzerine kendi isminizi yazın ve okları bana verin!"

İtaatkâr çocuklar, babalarının emrini derhâl yerine getirdiler. Her biri okdanlığından bir ok çekti; üzerine kendi İsmini yazdıktan sonra, babasına uzattı.

Okları toplayan Abdûlmuttâlib, doğruca Kabe'ye vardı. Meselenin nasıl halledileceğini anlaşılmıştı artık: Hübel putunun yanında ok çekilecek, kimin oku çıkarsa o kurban edilecekti.

Böyle durumlarda, Kureyş, bu usûlle başvururdu.

Kur 'a Çekilişi

Kabe'nin yanına varan Abdûlmuttâlib'in etrafını şehir halkı sarmıştı. Elindeki 10 oku, Allah'a verdiği sözünden caymış sayılmaması için, tereddütsüz, ok çekme memuruna uzattı. On okun üzerinde 10 ciğerparesinin ismi vardı. Hangi ok çıkarsa çıksın, ciğerinden bir parça kopacaktı.

Memur, oklardan birini çekti. Üzerindeki ismi titrek bir sesle okudu: "Abdullah!.."

Şefkatli baba, duyduğuna inanmak istemedi; oku memurun elinden çekip aldı, dikkatlice baktı ve okudu: "Abdullah..."

Göz pınarları bir anda yaşlarla doldu. Boğazında hıçkırıklar düğümlendi. Şefkati ve hisleri öylesine kabardı ve coştu ki, bir an "Olamaz!" diyerek haykıracak gibi oldu. Son anda Allah'a verdiği sözü hatırlayarak, çelik gibi iradesiyle şefkat ve hislerine gem vurdu. Yıkılmış bir hâlde, yüzünü Kabe'den evine doğru çevirdi ve ümitsiz ümitsiz yürüdü.

Evinde herkes onu bekliyordu. Hiçbirinin kur'a sonucundan haberi yoktu. Eve giren Abdûlmuttâlib'in gözleri bir anda, pırıl pırıl parlayan oğlu Abdullah'ın yüzüne dikildi. Şefkat ve merhametinin tekrar kabarıp his dünyasının içine girdiğini görünce, yüzünü başka tarafa çevirdi. Teslimiyet içinde bakan oğullarını daha fazla merakta bırakmak istemedi ve şöyle konuştu:

"Abdullah!.. Allah, kendisine kurban edilmek üzere seni seçti. Bu şerefi kardeşlerin arasında sana ihsan etti!"

Abdûlmuttâlib ailesini ve evini alev alev yakan bu haber, bir anda Mekke sokaklarını da hüzün ve kedere boğdu. Herkes birbirine soruyordu: "Abdullah mı, o güzel, o tatlı çocuk mu kurban edilecek?"

Abdûlmuttâlib, yanan yüreğine, kasırgalaşan hislerine, okyanus dalgalarını andıran şefkat ve merhamet duygularına aldırmadan, biricik oğlu Abdullah'ın bileğini kavradı ve onu doğruca İsaf ve Naile putlarının yanına götürdü. Nur yüzlü Abdullah'ta sanki Hz. İsmail'in teslimiyeti vardı. Yüzünde en ufak bir memnuniyetsizlik belirtisi görünmüyordu.

Abdûlmuttâlib'in bir elinde bıçak, diğer elinde oğlu Abdullah'ın eli vardı. Kurban edilmesi için her şey tamamdı. Bu sırada birtakım gürültüler duyuldu. Kureyş eşrafı geliyordu. İçlerinden biri seslendi: "Ey Abdûlmuttâlib!.. Ne yaprak istiyorsun?"

Abdûlmuttâlib, nur yüzlü oğluna bakarak cevap verdi: "Onu kurban edeceğim!"

Bu cevap, kalabalık arasında hayret ve heyecan meydana getirerek dalgalandı. Müdahale ettiler. "Ey Abdûlmuttâlib!.." dediler, "Bu nasıl olur?

Sen ki Mekke'nin büyüğüsün. Böyle yaparsan, sonra herkes senin yaptığını yapmaz mı? Herkes oğlunu kurban ederse bizim de soyumuz kesilmez mi?"

Bütün kalabalık, Abdûlmuttâlib'in aleyhindeydi. Hattâ, hisleri, duyguları da... Lehinde olan tek şey, çelikten iradesiydi. Allah'ına söz vermişti ve bu sözünü mutlaka yerine getirmeliydi. Çünkü, Allah, onun istediğini vermişti: On erkek çocuk ihsan etmişti. Kurban etmemek, O'na karşı nankörlük olurdu.

Bu sırada Abdullah'ın dayısı Abdullah b. Muğire ortaya atıldı ve, "Ey Abdülmuttâlib!.." dedi, "Vallahi, meşru bir mazeret olmadıkça sen onu kurban edemezsin! Onu kurtarmak için, gerekirse bütün malımızı vermeye hazırız!"

Abdülmuttâlib'in duyguları, şefkati, merhameti de sanki dillenmiş ve kendisine aynı şeyleri haykırıyorlardı. Fakat, çelikten iradesi bir türlü gevşemiyordu.

Kureyşliler ve oğulları, yalvarmalarının netice vermediğini görünce, bu sefer şöyle bir teklifte bulundular:

"Ey Abdülmuttâlib!.. Abdullah'ı al, Şam'a git! Orada bir kadın var: Kâhin ve bilgin bir kadın. Doğudan batıdan zorlukta kalan herkes, ülkeler aşıp ona gider. Herkesin derdine bir çâre bulur. Elbette senin için de bir çâre bulur. 'Abdullah boğazlanacak.' derse, gel, onu boğazla; yok, eğer seni de, Abdullah'ı da, bizi de üzüntüden kurtaracak bir çâre bulursa, ona göre hareket edersin!"19

Bu fikir, Abdûlmuttâlib'in aklına yattı. Derhâl Abdullah'ı yanına alarak Şam'a doğru yola çıktı. Medine'ye geldiklerinde, kâhin kadının Hayber'de olduğunu öğrendiler. Oradan Hayber'e geldiler. Arrafe adındaki kâhineyi buldular.

Abdülmuttâlib, durumu olduğu gibi anlattı. Kadın sordu: "Sizde bir insanın diyeti nedir?" Abdülmuttâlib, "On deve." dedi.

Bunun üzerine kâhin kadın, "Gidin, 10 deve hazırlayın. Çocukla 10 deveyi alıp, ok çektiğiniz yere götürün. Bir tarafta çocuğunuz, diğer tarafta ise 10 deve olmak üzere ikisi arasında ok çekin. Eğer ok develere çıkarsa, develeri kurban edip çocuğu kurtarın; yok, eğer ok çocuğa çıkarsa, her defasında develerin sayısına bir diyet miktarı daha ekleyerek Rabbiniz

sizden razı oluncaya kadar ok çekmeye devam edin! Ne zaman ok develere çıkarsa, onları boğazlayıp kurban edin. Bu şekilde hem Rabbinizi razı etmiş, hem de çocuğunuzu kurban olmaktan kurtarmış olursunuz." dedi.20

Ortaya konan çâreyi uygun bulan Abdûlmuttâlib, sevinçten uçacak gibi oldu. Vakit kaybetmeden Mekke'ye döndü. Abdûlmuttâlib ailesi ve Mekke halkı da bu habere son derece sevindi.

Kur 'a Neticesi

Mekke'ye dönüşünün ertesi günü idi.

Abdûlmuttâlib, biricik oğlu Abdullah'ı ve 10 deveyi alarak Kabe'ye gitti. Kâhin kadının tavsiyesi üzerine, Abdullah ile 10 deve arasında kur'a çekilecekti.

Abdûlmuttâlib, sevinç içinde, memura, "Çek!" dedi.

Çekilen ok Abdullah'a çıktı!

Develerin sayısını 20'ye çıkardılar.

Memur tekrar oku çekti. Ok yine Abdullah'ı gösterdi!

Develer 30'a çıkarıldı. Ok tekrar Abdullah'a isabet etti.

Develer 40 oldu. Ok yine Abdullah'a çıktı.

Elli oldu. Ok Abdullah'a çıkmakta ısrar ediyordu!

Altmış, 70, 80, 90 oldu. Ok, ısrarla Abdullah'ı gösteriyordu! Sanki başka bir âlemden emir alır gibiydi.

Abdûlmuttâlib, hayret ve heyecan içindeydi. Her çekim esnasında ellerini semâya doğru kaldırarak dua etmekten de geri durmuyordu.

Nihayet, develerin sayısı 100'ü buldu.

Tekrar ok çekilince, merakla bakanlar derin bir nefes aldılar. Çünkü, ok, develere çıkmıştı!

Herkes gibi Abdûlmuttâlib'in de gözleri sevinçle parladı. Fakat, onun bu sevinci fazla sürmedi. Derhâl ciddileşti. Kendisini fazla tebrike imkân tanımadı ve şöyle konuştu:

"Vallahi, üst üste üç defa daha çok çekeceğim; tâ ki kalbim mutmain olsun!"

Çekiliş üç defa daha tekrarlandı. Her defasında sevinç çığlıkları atılıyordu. Çünkü, üç seferinde de ok, develere çıkmıştı.

Bu sevincini Abdûlmuttâlib, "Allahü Ekber, Allahü Ekber!" diyerek izhar etti ve diz çökerek duada bulundu.

Böylece, Abdullah, kurban edilmekten kurtuldu.

Sevgili oğlunun kurban edilmekten kurtulmasına son derece sevinen Abdûlmuttâlib, 100 devenin Safa ile Merve arasına götürülüp, yan yana kurban edilmesini emretti. Emri derhâl yerine getirildi. Kurban edilen develerin etlerinden Mekke halkı bol bol istifade etti. Alamadıklarını da kurtlar, kuşlar, köpekler, vahşî ve ehil bütün hayvanlar paylaştılar.

O günden itibaren, Kureyşliler ve Araplar arasında, bir insan diyetinin 100 deve olarak kabul edilme âdeti benimsendi.21

Resûli Ekrem Efendimiz de, bu âdeti olduğu gibi bırakmıştır.22

Hz. Abdullah 'ın İffeti

Aynı gündü.

Herkes neticeden memnun, kur'a yerinden dağılıyordu. Abdûlmuttâlib de sevgili oğluyla birlikte şehre geliyordu. Kabe'nin yanından geçerlerken, babasından bir hayli geride kalmış Abdullah'ın karşısına bir kadın dikildi. Bu kadın, Abdullah'ın dillere destan güzelliğine hayranlardan biri olan, Varaka b. Nevfel'in kız kardeşi Rukiyye idi. O da, kardeşi Varaka gibi eski mukaddes kitapları okumuş, o kitaplarda âhirzamanda gelecek peygamberin sıfatlarını görmüş ve öğrenmişti. İç âleminde, Abdullah'ın yüzünde, o âna kadar hiç kimsede görmediği müstesna parlaklıkla karşı karşıya kalınca, bu sıfatlarla münâsebet kurdu. Bu şerefi başkasına kaptırmamak için de, âdeta güzelliğini ve iffetini unutarak Abdullah'ın yanına yaklaştı ve fısıldadı:

"Delikanlı, biraz dursana!"

Abdullah durdu.

Kadın, "Nereye gidiyorsun?" diye sordu.

Yüzünde parlayan nurun masumiyeti içinde Abdullah, "Babamla gidiyoruz." diye cevap verdi.

Kadın, bu masum cevap üzerinde pek durmadı ve asıl maksadını açıkladı. "Abdullah," dedi, "benimle şimdi evlenir misin?"

Abdullah'ın yüzü bir anda kıpkırmızı kesildi. Masumiyetini yırtmak isteyen bu teklife pek aldırmadı ve yoluna devam etmek istedi.

Fakat, Rukiyye, ona sahip olmak istiyordu. Arzusunu bir başka teklifle câzib hâle getirdi. "Eğer" dedi, "benimle evlenmeyi kabul edersen, senin için kurban edilen develer kadar develerim var, onların hepsini sana vereyim!"

Abdullah, bu câzib teklife de iltifat etmedi ve iffetini sergileyen şu cevabı verdi:

"Haram öyle acıdır ki, ölüm acısı onun yanında çok hafif kalır; helâl ise çok tatlıdır. Ey kadın, sen git, açıkça helâlinden ara! Şeref ve iffet sahibi olanlar, namuslarını ve dinlerini titizlikle korurlar. Onlar, namussuzluk demek olan bir işe nasıl teşebbüs ve cesaret edebilirler?"23

Bu asil cevabından sonra da, güzel Rukiyye'nin hüzün ve hayranlığı birleştiren bakışları önünde yoluna devam etti.

Günler sonra, evlenmiş bulunan Hz. Abdullah, aynı kadınla Mekke sokaklarında bir kere daha karşılaştı. Aynı Rukiyye, ona karşı en ufak bir arzu ve hasret belirtisi göstermedi; bilâkis, hissiz ve bakışları, hayranlık şöyle dursun, çok donuktu.

Abdullah sebebini sordu: "Ne oldu sana?.. Hâlin değişmiş!"

Rukiyye, "O gün, alnında esrarlı bir nur parlıyordu. O nur karşısında kendimden geçtim. Ama şimdi onu göremiyorum!" diye cevap verdi.

Evet, Hz. Abdullah'ın alnında parlayan nur artık yoktu.

Çünkü, Kâinatın Efendisine hâmile olan, annelerin en büyüğü Hz. Âmine'ye intikal etmişti.

Aslında, Hz. Abdullah'a hayran ve meftun olan sâdece bu kadın değildi. Kötü ahlâktan uzak, tertemiz ve en güzel haslet ve faziletlerle bezenmiş bu delikanlıya bütün Kureyş kızlarının gözleri çevrilmişti! Ama, yüzündeki parlaklığın sırrına akıl erdiremeden; Hak Teâla'nın ona âhir zaman peygamberinin babası olmak gibi şereflerin en büyüğünü mukadder kıldığının hikmetini idrak edemeden!..

Hz. Abdullah'ın, Hz. Amine'yle Evlenmesi

Hz. Abdullah, gün geçtikçe büyüyor, büyümesiyle de gönülleri etrafında pervane gibi döndürüyordu. Fakat, o, dönen pervanelerin hiçbirine iltifat etmiyor, iffet ve namusunu tertemiz koruyordu.

Çok sevdiği oğlunun evlenme çağına geldiğini gören Abdûlmuttâlib, bir an evvel onu mes'ud bir yuvaya kavuşturmak istiyordu. Ancak, ona, her yönüyle denk birini bulmak gerekiyordu. Abdûlmuttâlib, bunu bulmada gecikmedi. Benî Zühre Kabilesinin büyüğü Vehb b. Abdi Menafin yanına vararak, kızı Âmine'yi oğlu Abdullah'a istediğini söyledi. Vehb, teklifi memnuniyet ve sevinçle karşıladı, sonra da şöyle konuştu:

"Ey amcamoğlu!.. Biz bu teklifi sizden önce aldık! Amine'nin annesi, geçenlerde bir rüya görmüştü. Anlattığına göre, evimize bir nur girmiş, aydınlığı yerleri ve gökleri tutmuş. Ben de bu gece rüyamda, dedemiz İbrahim'i (a.s.) gördüm. Bana, 'Abdûlmuttâlib'in oğlu Abdullah ile kızın Âmine'nin nikâhlarını bea kıydım! Sen de onu kabul et.' dedi, Bugün sabahtan beri bu rüyanın tesiri altındayım. 'Acaba ne zaman gelecekler?' diye kendi kendime sorup duruyordum!"

Bunları duyan Abdûlmuttâlib, sevincinden, "Allahü Ekber! Allahü Ekber!" diyerek tekbir getirdi.

Vehb'in kızı Âmine, hem güzellik, hem ahlâk, hem de neseb itibarıyla Kureyş kızları arasında en yüksek mevkiye sahipti. Her hususta Abdullah'a denkti ve henüz 14 yaşlarında bulunuyordu. Abdullah ise, bu sırada 24 yaşlarında idi. Kısa zamanda düğün yapıldı ve Kâinatın Efendisini dünyaya getirecek mes'ud aile yuvası kuruldu.24

Hz. Abdullah'ın Vefatı

Evliliklerinin üzerinden henüz birkaç hafta geçmişti ki, birçok kimsenin farkettiği garib bir durum oldu: Hz. Abdullah'ın yüzündeki nur, Hz. Âmine'nin alnında parlamaya başladı. Demek ki, artık Hz. Âmine, Kâinatın Efendisine hâmile idi.

Evliliklerinin ilk ayları dolmuştu.

Hz. Abdullah, bir ticaret kervanına katılarak Suriye'ye gitti.

Gidiş, o gidiş oldu; Hz. Abdullah, bir daha Mekke'ye dönmedi. Aylar sonra Mekke'ye dönen ticaret kervanı arasında Hz. Abdullah yoktu. Sâdece acı haberi vardı.

Hz. Abdullah, ticaret yolculuğundan dönüşte Medine'de hastalanmıştı. Ve onu orada dayılarının yanına bırakmışlardı.

Bu haberi alan Abdûlmuttâlib, derhâl oğlu Haris'i Medine'ye gönderdi. Haris, Medine'ye varıncaya kadar her şey olup bitmişti. Hz. Abdullah, Kâinatın Efendisi oğlunun bir kerecik olsun yüzünü görmeden ebedî âleme göç etmişti ve orada Adiyy b. Neccar Oğullarından Nabiğa'nın evinin avlusuna defnedilmişti.

Haris, bu acı haberi alıp Mekke'ye getirdi. Mekke bir anda matem havasına büründü. Genç ihtiyar, küçük büyük arasında fark gözetmeyen ölümün, Abdullah'ı bu genç yaşında beklenmedik bir zamanda sinesine alışı, Abdûlmuttâlib Ailesini derin bir üzüntüye boğdu. Mekke halkı da gözyaşlarıyla onların teessürüne iştirak etti.

Hele, henüz genç bir gelin olan Hz. Âmine'nin teessürünü tarif etmek imkânsızdı Haberi duyduğu andan itibaren bir mum gibi erimeye yüz tuttu. Günlerce gözyaşlarını tutamadı. Ağladı, ağladı. O ağlarken, bütün insanlığın gözyaşını beraberinde getireceği nurla silecek ve acılarını dindirecek zâtın dünyaya gelişine ise iki ay gibi kısa bir zaman kalmıştı.

Hz. Âmine, hâdiseden duyduğu derin üzüntüyü gözyaşları arasında şiirinde şöyle dile getirdi:

Artık, Mekke 'nin Betha kolu Haşîm Oğullarından boş kaldı. Mekke, Haşîm Oğullarının sânından mahrum kalacak artık!

Ölümün dâvetine uyarak, evinden örtüler ve kefenler içinde çıkıp kabre gitti.

Ölüm (yeryüzünde yıllarca dolaşıp dursa) insanlar arasında, Haşîmoğlu gibi bir yiğit bulup boşluğunu dolduramaz.

Dostları onun tabutunu taşımak için koşuştular, onu elden ele alıp götürdüler.

Ne yazık ki, ecel, hiç beklenmedik bir zamanda onu çekip kendine aldı. Hâlbuki o, ne kadar güzel, ne kadar cömert ve ne kadar da merhametli biri

idi!2S

Hz. Abdullah 'in Bıraktığı Miras

Hz. Abdullah, yeni evliydi. İstikbâlini temine yeni yeni hazırlanırken dünyaya gözlerini yummuştu. Bu sebeple maddî plânda geride son derece mütevazi bir mîras bıraktı: Ümüm Eymen Bereke adında, Kâinatın Efendisini çok seven bir câriye, beş deve, birkaç koyun, bir kılıç ve bir miktar da gümüş para.26

Fakat, geriye, Allah'ın lûtfuyla İki Cihanın Güneşi olacak hayırlı hayırlı bir evlâd bıraktı. Nuruyla âlemi aydınlatacak bir zât: Kâinatın Efendisi Hz. Muhammed (s.a.v.)...

---

19 ibn-i Hişam, Sîre, c. 1, s. 162; Taberî, Tarih, c. 2, s. 174.

20 Ibn-i Hişam, Sîre, c. 1, s. 163; Taberî, Tarih, c. 2, s. 174.

21 Ibn-i Hişam, Sîre, c. 1, s. 164; ibn-i Sa'd, Tabakat, c. 1. s. 89; Taberî, Tarih,c. 2, s. 174.

22 Ibn-i Sa'd, Tabakat, c. 1, s. 89.

23 İbni Hişam, Sîre, c. 1, s. 164; Ibni Sa'd, Tabakat, c. 1, s. 9596.

24 ibni Hişam, Sîre, c. 1, s. 167; ibni Sa'd, Tabakat, c. 1. s. 94.

25 ibni Sa'd, Tabakat, c. 1, s 100.

26 İbni Hişam, A.g.e., c. 1, s. 167; ibni Sa'd, A.g.e., c. 1, s. 100.

Fil Vakası

Hidâyet Güneşinin doğmasına az bir zaman kalmıştı. Kabe'ye her taraftan insanlar akın akın gelip hacc mevsiminde ziyaret ediyorlardı.

Kabe'nin bu kadar çok ziyaretçi toplamasını birtakım kimseler hazmedemiyor ve rahatsızlık duyuyorlardı. Bunlardan biri de, Habeş Melikinin Yemen Valisi Ebrehe Esrem idi.

Ebrehe, Kabe'ye olan insan akınının önlemek için, Bizans İmparatorunun da yardımıyla önce San'a şehrinde Kulleys adında bir kilise yaptırdı. İçini büyük masraflar sonucu altın ve gümüşle süsledi, dışını çeşitli yerlerden getirttiği son derece kıymetli taşlarla donattı. Öyle ki, o anda yaptırdığı kilisenin bir benzeri başka bir yerde yoktu!

Bu süs ve tezyinat ile Ebrehe, güya halkı buraya celbedecek-ti. Dolayısıyla Kabe'ye karşı gösterilen muazzam teveccühü aklınca kırmış olacaktı!

Ebrehe, kilisenin inşası bittikten sonra, Habeş Hükümdarına, takdirini kazanmak niyetiyle de şu mektubu yazdı:

"Hükümdarım!.. Senin için öyle bir mâbed yaptırdım ki, şimdiye kadar ne bir Arap, ne de bir Acem, onun gibisini yapmış değildir! Arapların haccını buraya çevirmedikçe de asla durmayacağım!"27

Fakat, Ebrehe'nin bütün bu masraf ve gayretleri boşa çıktı. Yaptırdığı kilisenin müstesna tezyinatını ve muhteşem yapısını görmek için birçok kimse etraftan geldi. Ama sâdece süsünü püsünü görmek için... Kabe'ye olan akın, yine eskisi gibi, eksilmek şöyle dursun, artarak devam ediyordu!

Kulleys 'in Kirletilmesi ve Ebrehe 'nin Kararı

Ebrehe'nin, Kabe'ye olan teveccühü kırmak niyetiyle muhteşem bir kilise yaptırdığı, Araplarca da duyulmuştu. Bu arada, Kinane Kabilesinden Nevfel adında biri, bu kiliseyi kirletmeyi aklına koydu. Bir gece yarısı giderek Kulleys'in içini dışını pisliğiyle kirletti; sonra da kaçıp memleketine döndü.

Bu hâdise, insanların Kabe'ye teveccühünün devam etmesinden fazlasıyla öfkelenmiş bulunan Ebrehe'yi bütün bütün çileden çıkardı. Hâdiseyi Araplardan birini yaptığını da öğrenince, "Araplar, bunu,

Kabe'lerinden yüz çevirttiğim için yapıyorlar. Ben de onların Kabe'sinde taş üstünde taş bırakmayacağım!" diye yemin etli;28 sonra da, Kabe'yi yıkmak gayesiyle Mekke üzerine yürümeye hazırlandı. Habeş Necâşîsinden "Mahmud" adındaki meşhur fili istedi. Necâşî, o sırada dünyada büyüklük ve kuvvetçe eşsiz olan Mahmud isimli fili, Ebrehe'ye göndererek arzusunu yerine getirdi.20

Ebrehe, ordusunu hazırladı, Mekke'ye doğru yola çıktı.

Mahmud adlı fille, ordunun önünde, Mekke'ye doğru ilerliyordu.

Bu arada, bazı Arap kabileleri, bu büyük orduya karşı çıktılar; fakat, muvaffakiyet gösteremediler ve Ebrehe tarafından mağlûb edildiler.

Ebrehe, ordusuyla Mekke'ye yakın Muğammis denilen mev-kiye gelince, bir süvari birliğini öncü olarak gönderdi.

Süvari birliği, Mekke civarına kadar sokularak Resûl-i Ekrem Efendimizin dedesi Abdûlmuttâlib'in 200 devesi de dâhil Kureyş ve Tihamelilerin sürülerini gasbetti.30

Bu sırada, Abdûlmuttâlib, Kureyş Kabilesinin reisi idi.

Ebrehe ve Abdûlmuttâlib

Ebrehe, bir elçiyle, Kureyşlilere şu haberi gönderdi:

"Ben sizinle harbetmek için değil, şu mabedi yıkmak için geldim! Eğer bana karşı koymazsanız, kanınızı akıtmaktan vazgeçerim. Şayet Kureyş Kabîlesinin reisi benimle harbetmek istemiyorsa, yanıma kadar gelsin!"31

Kureyş Reisi Abdûlmuttâlib'in, elçiye cevabı şu oldu:

"Allah adına yemin ederiz ki, biz kendisiyle harbetmek istemiyoruz. Zâten, buna gücümüz de yetmez. Yalnız, bu mâbed, Allah'ın evidir. Onu yıkılmaktan ancak Allah koruyabilir. O kendi mukaddes beytini muhafaza etmezse, bizde Ebrehe'yi bu hareketinden vazgeçirecek güç ve kuvvet yoktur."32

Karşılıklı bu konuşmadan sonra Abdûlmuttâlib, elçiyle birlikte Ebrehe'nin yanına vardı.

Abdûlmuttâlib, heybetli bir görünüşe sahipti. Onu bu haliyle gören Ebrehe, içinden kendisine karşı gayriihtiyarî bir hürmet hissi duydu. Ona,

şerefli bir misafir muamelesinde bulunduktan sonra, arzusunun ne olduğunu sordu.

Abdûlmuttâlib, isteğini belirtti: "Askerlerin, 200 devemi almıştır. Arzum, develerimin iadesidir."

Ebrehe, bundan pek hoşlanmadı ve alaylı bir tavırla, "Seni görünce büyük bir adam zannetmiştim; konuşmaya başlayınca, pek de öyle büyük olmadığını anladım! Ben, senin ve ataları-

nın tapınağı olan Kabe'yi yıkmaya gelmişken, sen, ondan söz etmiyorsun da, aldığım 200 deveden bahsediyorsun!" diye konuştu.

Abdûlmuttâlib, Ebrehe'nin alaylı tavrına aldırmadan, "Ben, develerimin sahibiyim. Kabe'nin de bir sahibi ve koruyucusu vardır; elbette onu koruyacaktır!" diye karşılık verdi.

Bu sözler, Ebrehe'yi hiddete getirdi ve şöyle konuştu: "'Onu bana karşı kimse koruyamaz!"

Abdûlmuttâlib, yine sözün altında kalmadı ve, "Orası beni ilgilendirmez. İşte sen ve işte o!.."'3 dedi.

Karşılıklı bu konuşmalardan sonra, Ebrehe, Abdûlmuttâlib'in gasbedilen develerini geri verdi. Abdûlmuttâlib, ordugâhı terkederek Mekke'ye geldi ve olup bitenleri Kureyşlilere anlattı. Ayrıca, 200 deveyi de Allah için kurban etmek üzere işaretleyerek serbest bıraktı.

Mekke Boşaltılıyor!

Abdûlmuttâlib, ayrıca Ebrehe ordusunun şerrinden ve zulmünden korunmak için Mekke'yi boşaltmalarını, halka tavsiye etti. Kendisi de birkaç kişiyle birlikte Kabe'nin yanına vardı ve kapısının halkasına yapışarak, "Allah'ım!.. Bir kul dahi evini barkını korur. Sen de Kendi evini koru! Tâ ki, yarın onların salîbleri ve kuvvetleri, Senin kuvvetine galebe çalmasın."34 diye dua etti.

Mekke boşaltıldı. Halk, dağ başlarına ve kuytu yerlere sığınarak, Ebrehe ordusunun yapacaklarını beklemeye koyuldu.

Mekke mahzun, Kabe mahzun, Kureyş mahzundu.

Ordu Harekete Hazır; Fakat!..

Ertesi günün sabahı idi.

Mekke üzerine yürüyüp Kabe'yi yerle bir etmek için, Ebrehe ordusunda hazırlık tamamdı. Ordu tek bir işaret beklemekte idi.

Tarih: Milâdî 571, 17 Muharrem Pazar günü.

Ordu, hareket edeceği sırada Ebrehe'ye kılavuzluk görevini üzerine almış bulunan Nüfeyl b. Habib adındaki adam, büyük fil Mahmud'un kulağına eğilerek şunları fısıldadı:

"'Çok Mahmud!.. Sağ salim geldiğin yere dön. Sen, Allah'ın mukaddes saydığı beldedesin!"35

Bu sözleri söyledikten sonra da koşarak bir dağa sığındı.

Nüfeyl'in bu sözleri üzerine, o heybetli fil birdenbire çöküverdi.

Kaldırmak için her tedbire başvurdular, fakat bir türlü muvaffak olamadılar. Yönünü Yemen'e doğru çevirdiklerinde koşuyor, Şam'a doğru çevirdiklerinde yine koşuyor, doğu tarafına yönelttiklerinde aynı şekilde durmadan koşuyordu. Ancak, yüzünü Mekke'ye doğru çevirdiklerinde, âdeta bacaklarındaki kuvvet birdenbire çekiliveriyor ve Mahmud çöküveriyordu.36

Bu heyecanlı anda, kimsenin Fil-i Mahmud'un bu hareketine akıl erdiremeyip düşündüğü sırada, Cenâb-ı Hakk, "Celâl" ismiyle tecellî etti ve Kur'ân'da "Ebabil" diye adlandırılan kuşları, deniz tarafından, Ebrehe ordusunun üzerine salıverdi. Kırlangıçlara benzeyen bu kuşların her biri, biri ağzında, ikisi de ayaklarında olmak üzere nohut veya mercimek tanesi büyüklüğünde üçer taş taşıyordu. Bu taşların isabet ettiği her asker, ânında yerde debelenip oluveriyordu.37

Taş yağmuruyla karşı karşıya kalan askerler, şaşırıp kaldılar. Bir anda karargâh, yıkılan, yere serilen insan ve hayvanlarla doldu. Kendilerine taş isabet etmeyenler ise, kaçışmaya başladılar. Ebrehe de o anda canlarını zor kurtaranlar arasında idi. Fakat, aldığı bir taş yarasıyla sonradan o da, arzusuna muvaffak olamadan ölüp gitti.38

Bu arada, Kabe üzerine yürümemenin bir mükâfatı olarak Mahmud adındaki fil de sağ kurtuldu.

Cenâb-ı Hakk, Ebrehe ordusuna Ebabil kuşlarını musallat ettikten sonra, ayrıca arkasından sel hâlinde yağmur yağdırdı. Yağmur seli, Ebrehe ordusunun ölülerini de silip süpürerek denize döktü.39

Yüce Rabbimiz, Kur'ân-ı Kerîm'inde bu hâdiseyi bize şöyle haber verir:

"(Ey Resulüm!.. Kabe'yi tahrip etmek isteyen) Ashab-ı Fil'e (fillerle teçhiz edilmiş Ebrehe ordusuna) Rabbinin ettiğini görmedin mi? Onların kötü niyet ve teşebbüslerini boşa çıkarmadı mı? Üzerlerine sürü sürü kuşlar salıverdi, onlara 'siccipden [pişmiş çamurdan] taşlar atıyorlardı. Derken, Rabbin, onları (kurtlar tarafından kemirilip doğranan) yenik ekin yaprakları hâline getirdi!"40

Bu hâdise, Resûl-i Eükrem Efendimizin peygamberliğinin bir deliliydi.* Zîra, dünyaya gözlerini açmaya pek az bir zaman kala meydana gelmiş ve doğum yeri, sevgili vatanı ve kıblesi olan Mekke ve Kâbe-i Muazzama, hârika ve gaybî bir surette Ebrehe ordusunun tahribinden masun kalmıştır.

Evet, Cenâb-ı Hakkın rahmet ve hikmeti, elbette Habibinin yüzü suyu hürmetine bu muazzam mabedi Ebrehe ordusuna çiğnetmeye müsaade etmezdi ve etmedi de!

Resûl-i Ekrem Efendimize risâlet vazifesi verilmeden önce, peygamberliğiyle alâkalı olarak meydana gelen harikulade hâdiselere "irhasat" denir. Bu hâdiseler, Efendimizin peygamberliğine delil teşkil ederler. Âlimler, Fil Vak'asını da irhasatlan kabul etmişlerdir.

---

ibn-i Hişam, Sîre, c. 1, s. 45; ibn-i Sa'd, Tabakat, c. 1, s. 91; Taberî, Tarih, c. 2, s. 109.

28 Ibn-i Hişam, A.g.e., c. 1, s. 47; İbn-i Sa'd, Tabakat, c. 1, s. 91; Taberî, Tarih,c. 2, s. 110.

29 ibn-i Sa'd, Tabakat, c. 1, s. 91.

30 Ibn-i Hişam, Sîre, c. 1, s. 50; İbn-i Sa'd, Tabakat, c. 1, s. 91; Taberî, Tarih,c. 2, s. 111.

31 ibn-i Hişam, A.g.e., c. 1, s. 50.

32 İbn-i Hişam, A.g.e., c. 1, s. 50.

33 İbn-i Hişam, A.g.e., c. 1, s. 51; İbn-i Sa'd, Tabakat, c. 1, s. 92.

34 İbn-i Hişam, A.g.e., c. 1, s. 53; İbn-i Sa'd, Tabakat, c. 1, s. 92.

35 Ibn-i Hişam, A.g.e., c. 1, s. 54.

36 Ibn-i Hişam, A.g.e., c. 1, s. 54; Taberî, Tarih, c. 2, s. 113.

37 Ibn-i Hişam, A.g.e., s. 54-55; ibn-i Sa'd, Tabakat, c. 1, s. 92.

38 Ibn-i Hişam, A.g.e., c. 1, s. 56.Ibn-i Sa'd, Tabakat, c. 1, s. 92.

40 Fil Sûresi.

Efendimizin Dünyaya Teşrifleri

Yeryüzünü manevî bir karanlık kaplamıştı.

Mevcudat, beşerin zulüm ve vahşetinden âdeta mateme bürünmüştü. Gözyaşı döken gözler değil, ruh ve kalbler idi. Kalb ve ruhların keder, elem ve gözyaşına âlem de iştirak etmiş, sanki umumî yas ilân edilmişti!

Yeryüzü, saadetin, sevincin ve huzurun kaynağı olan "tevhid" inancından mahrumdu. Küfür ve şirk fırtınası, ruhları ve kalbleri kasıp kavurmuştu. Gönüllerde tek mâbud yerine, birçok bâtıl ilâh yer almıştı! Hakikî sahibini arayan ruhların feryadı ortalığı çınlatıyordu.

İnsanlar, birbirini yiyen canavarlar misâli vahşîleşmiş, küfür, şirk, cehalet ve zulüm bataklığında boğulmaya yüz tutmuşlardı. Zâlimin zulüm kamçısı altında mazlum inim inim inler hâle gelmişti.

Alem mahzun, varlıklar mahzun, gönüller mahzun ve sîmalar mahzundu.

Akıl, ruh ve kalbleri manevî kıskacı altına alıp olanca kuvvetiyle sıkan bu küfür ve şirke, bu dalâlet ve cehalete, bu hüzün ve sıkıntıya beşerin daha fazla katlanmasına Allah'ın sonsuz merhameti elbette müsaade edemezdi! Bütün bunlara son verecek bir zâtı, şefkat ve merhametinin bir eseri olarak elbette gönderecekti!

İşte, o zât geliyordu!

Dünyanın manevî şeklini beraberinde getirdiği nurla değiştirecek eşsiz insan, Allah'ın Son Peygamberi geliyordu!

Cin ve inse ebedî saadetin yolunu gösterecek Hz. Muhammed (s.a.v.) geliyordu!

O An...

Kâinat, hürmet ve haşyet içinde Efendisini beklemekte idi.

Her varlık, kendisine mahsus diliyle, hâl ve hareketiyle bu emsalsiz insana "hoşâmedî"de bulunmak üzere sevinç içinde hazır durumda idi.

Tarih: Milâdî 571, Nisan ayının 20'si. Fil Vak'asından 50 veya 55 gece sonra. Kamerî aylardan Rebiülevvel ayının 12. gecesi.

Mekke'de mütevazi bir ev. Günlerden Pazartesi. Vakit, vakitlerin sultanı seher vakti.

Bu mütevazi evde ve bu eşsiz vakitte muazzam ve eşsiz bir hâdise vuku buldu: Kâinatın Efendisi Hz. Muhammed (s.a.v.), dünyaya gözlerini açtı!

Bu göz açışla birlikte âlem, sanki birden elem ve matemini unutarak sürura garkoldu. Karanlıklar, ânında nurla yırtıhverdi. Kâinat, sevinç ve heyecan içinde âdeta, "Doğdu ol saatte Sultanı Din/ Nura garkoldu semâvâtü zemin." diye haykırdı.

Annesinin Dilinden...

Yeryüzünde hiçbir anneye nasîb olmayan eşsiz şerefe mazhar kılınan azîz anne Hz. Âmine, o mes'ud ânı şöyle anlatır:

"Hamileliğimin altıncı ayında bir gece rüyada karşıma bir zât çıkıp dedi ki:

"'Ya Âmine!.. Bil ki, sen, âlemlerin hayrına hamilesin. Doğurunca ismini Muhammed koy ve hâlini hiç kimseye açma!'

"Derken, doğum zamanı gelmişti. Kayınbabam Abdûlmuttâlib, Kabe'yi tavafa gitmişti. Evdeydim. Birden kulağıma müthiş bir ses geldi. Korkudan eriyecek gibi oldum. Bir de ne göreyim: Bir beyaz kuş peydahlanıp yanıma geldi ve kanadıyla arkamı sıvadı. O andan itibaren bende korku kaygı adına hiçbir şey kalmadı. Yanıma bir göz attım: Bana bir ak kâse içinde şerbet sunuyorlar. Kâseyi dikip içer içmez beni bir nur (denizi) sardı. Ve Muhammed dünyaya geldi."41

Azîz anne, doğum sonrasını ise şöyle anlatır:

"Gördüm ki, doğuda bir bayrak, batıda bir bayrak ve Kabe'nin üstünde bir bayrak. Doğum tamamlanmıştı. Yavruya baktım: Secdede. Parmağını da göğe kaldırmış. Hemen bir ak bulut inip yavruyu kundakladı ve kapladı. Bir ses işittim: 'Doğuları ve batıları dolaştırın, deryaları gezdirin; tâ ki mahlûklar, Muhammed'i ismiyle, sıfatıyla, suretiyle tanısınlar!' Biraz sonra bulut gözden kaybolup gitti."42

Aynı gece Hz. Âmine, bir nur görmüş ve bu nurun aydınlığında Şam'ın saray ve köşklerini seyretmiştir.43

Şifa ve Fâtima Hâtûn 'un Müşahedeleri

Kâinatın Efendisi dünyaya teşrif buyurdukları sırada, azîz annesinin yanında Abdurrahmân b. Avf in annesi Şifa Hâtûn ile Osman b. Ebû'lÂs'ın annesi Fâtıma Hâtûn da vardı.

Ebelik vazifesinde bulunan Şifa Hâtûn, o andaki müşahedesini şöyle anlatır:

"Allah'ın Resulü doğdukları zaman ben oradaydım. Hemen yetiştim. Kulağıma bir ses geldi: 'Allah'ın rahmeti onun üzerine olsun.' Maşrık ile mağrıb arası nurla doldu. Hattâ, Rum diyarının bazı saraylarını gördüm! Sonra, Allah Resulünü kucağıma alıp emzirmeye başladım. Üzerime öyle bir hâl geldi ki, vücudum titremeye başladı ve gözlerim karardı. Yavrucağı gözden kaybettim. Bir ses, 'Nereye gitti?' diye sordu. 'Doğuya götürdüler' diye cevap verildi.

"Bu sözler hiç zihnimden çıkmadı. O zamana kadar ki, Allah Resulü peygamberliğini ilân eder etmez, hemen koştum ve ilk Müslümanlarla beraber îman dairesine girdim."44

Fâtıma Hâtûn ise, hâtırasında, o mes'ud gecede doğuma sahne olan evin nurla dolduğunu ve gökteki yıldızların âdeta üzerlerine salkım salkım dökülecekmiş gibi sarktıklarını anlatmıştır.45

Peygamber Efendimizin bir başka hususiyeti, sünnetli ve dünyaya göbeği kesilmiş olarak gelmiş olmasaydı.* Sırtında, iki kürek kemiği arasında, tam kalbinin hizasında nebîlik mührü "Hatemi Nübüvvet" bulunuyordu. Üzerleri tüylü, kabarık, kırmızımtırak inci gibi benlerin bir araya gelmesinden meydana gelmiş ve keklik yumurtası büyüklüğündeydi. Bu mühür, Resûli Ekrem Efendimizin beklenen son peygamber olduğunun bir alâmeti idi.

Ashabtan Sâib b. Yezid, Resûli Ekrem Efendimizin "Nübüvvet Mührü"yle ilgili olarak şöyle der:

"Çocukluğumda, teyzem beni Nebîyyi Ekrem'in (s.a.v.) yanına götürüp, 'Yâ Resûlallah!.. Şu yeğenimin ayağında ızdırabı var.' dedi. Resûlullah, eliyle başımı sığayıp, bana bereket dua etti. Sonra abdest aldı. Abdest suyundan içtim. Sonra arkasında durdum ve iki omuzu arasında, gerdek çadırının koca düğmeleri (yahut keklik yumurtası) gibi olan Hatemi Nübüvvet'i gördüm!"46

Rivayet edildiğine göre, ilk insan ve ilk peygamber Hz. Âdem de (a.s.) sünnetli olarak dünyaya gelmişti. Yine, kaynaklar, peygamberlerden Şit, Idris, Nuh, Musa, Yusuf, Süleyman, Şuayb, Yahya ve Hud (aleyhimüsselâm) hazeratının da dünyaya sünnetli olarak geldiklerini kaydederler.

Hz. Ali de (r.a.), Resûli Ekrem'i tarif ve tavsif ederken, "İki küreği arası enli, kendisinin peygamberlerin sonuncusu olduğu, kürekleri arasındaki peygamberlik hateminden belliydi." der.

Abdûlmuttâlib 'e Verilen Müjde...

Kâinatın Efendisi Peygamberimiz dünyaya geldiği sırada, dedesi Abdûlmuttâlib, Kabe civarında Kureyş'in ileri gelenlerinden birkaçıyla oturmuş, sohbet ediyordu.

Kendisine haber verildi. Son derece sevinen Abdûlmuttâlib, bir anda kendisini nur topu torununun yanında buldu: Kucakladı, öptü, kokladı. Sonra da, oğlu Ebû Tâlib'e teslim ederek, "Bu çocuk, sana emanettir. Bu oğlumun sânı şerefi yüce olacaktır." diye konuştu.

Abdûlmuttâlib, bu mes'ud hâdisenin hatırı için Kâinatın Efendisinin doğumunun yedinci günü, develer, davarlar kestirerek Mekke halkına üç öğün ziyafet çekti; ayrıca, şehrin her mahallesinde develer kurban ederek, insan ve hayvanların istifadesine bıraktı.

Nur Çocuğa İsim Verildi: Muhammed (s.a.v.)

Umumî ziyafetten sonra nur topu Efendimize ne ad koyduğunu, dedesinden sordular. Şu cevabı verdi:

"Muhammed..."

"Neden atalarından birinin ismini takmadın da bu ismi verdin?" dediler.

Cevabı şu oldu:

"Allah'ın ve insanların onu övmelerini istediğim için!.."

Gerçekten, Kâinatın Efendisi Peygamberimiz, Allah'ın, insanların ve meleklerin senasına eşsiz bir surette mazhar olmuş, dünya üzerinde tek şahsiyettir. Çünkü o, bu övgüye, bu alâka ve sevgiye ve bu hürmete lâyıktı. Bu medhi, bu muhabbeti; eşsiz îmanı, irfanı, ibâdeti, sadâkati, takvası, emaneti, cehd ve gayreti, ihlâs ve samimiyeti ve en güzel, en üstün

ahlakıyla haketmişti. Bunun içindir ki onun medih makamına erişecek hiçbir fânî olmamış ve olamaz.

DÜNYAYA TEŞRİFLERİ SIRASINDA MEYDANA GELEN HÂRİKA HÂDİSELER

Kâinatta en büyük hâdise, hiç şüphe yok ki, Kâinatın Efendisi Peygamberimiz Hz. Muhammed'in (s.a.v.) dünyaya teşrifleri hadisesidir.

Çünkü, hilkat ağacının çekirdeği odur. Kadîri Zülcelâl, onun gelişini takdir etmemiş olsaydı, kâinat da, insan da olmayacaktı; dolayısıyla, imtihan dünyasının kapısı da açılmayacaktı. "Şu gördüğün büyük âleme büyük bir kitap nazarıyla bakılırsa, Nuru Muhammedi, o kitabın kâtibinin kaleminin mürekkebidir. Eğer o âlemi kebir, bir şecere tahayyül edilirse, Nuru Muhammedi, hem çekirdeği, hem semeresi [meyvesi] olur. Eğer dünya, mücessem bir zîhayat farzedilirse, o nur onun ruhu olur. Eğer büyük bir insan tasavvur edilirse, o nur onun aklı olur."47

İşte, "Sen olmasaydın ey Habîbim, felekleri [kâinatı] yaratmazdım!" kutsî hadîsi, bu sırra işaret etmektedir.

Ayrıca, Efendimizin risâleti, diğer peygamberler gibi hususî değil, umumî ve cihanşümuldur. Buna binâen, elbette, dünyaya teşrifleri esnasında birtakım hârika hâdiseler vücuda gelecekti; ve bu hâdiseler, akıl ve basiret sahiplerini düşünceye sevkedecekti!

Bediüzzaman Said Nursî, Mesnevîi Nuriye, s. 106.

ebîyyi Ekrem Efendimizin dünyaya teşrifleri esnasında belli başlı şu hârika hâdiseler meydana geldi:

Teşrif Ettikleri Gece Bir Yıldız Doğdu

Yahudiler arasında birçok âlim vardı. Bunlar, kitaplarında Allah Resulünün geleceğini görüp, öğrenmişlerdi. Yıldızlardan hüküm çıkarmada da usta sayılırlardı. Efendimizin doğumu gecesinde bir yıldız parlamış ve Yahudî âlimler bu yıldızdan Âhirzaman Peygamberinin dünyaya teşrif ettiklerini anlamışlardı.

Resûli Zîşan'ın meşhur şâiri Hassan b. Sabit (r.a.), bu hususu şöyle anlatmıştır:

"Ben, sekiz yaşlarında var, yoktum. Biliyorum. Bir sabah vakti, Yahudînin biri 'Hey Yahudiler!..' diye çığlık atarak koşuyordu. Yahudîler, 'Ne var, ne yırtınıyorsun?' diyerek adamın başına üşüştüler. Yahudî şöyle haykırıyordu:

"'Haberiniz olsun: Ahmed'in yıldızı bu gece doğdu! Ahmed bu gece dünyaya geldi.'"48

İbni Sa'd'ın naklettiği konuyla ilgili bir rivayette ise, şöyle denilmektedir:

"Mekke'de oturan bir Yahudî vardı. Allah Resulünün doğdukları gecenin sabahı Kureyşlilerin karşısına çıktı ve sordu: 'Bu gece kabilenizden bir oğlan çocuk doğdu mu?' Kureyşliler, 'Bilmiyoruz.' cevabını verince, adam sözlerine devam etti: 'Varın, gidin, soruşturun, arayın. Bu ümmetin peygamberi bu gece doğdu. Sırtında alâmeti var.'

"Kureyşliler, varıp soruşturdular ve gelip Yahudîye haber verdiler: 'Bu gece Abdullah'ın bir oğlu dünyaya geldi; sırtında bir nişan var.'

"Yahudi, gidip peygamberlik alâmetini gördü; ve aklını kaybetmişçesine şöyle haykırdı:

"'Peygamberlik artık İsrail Oğullarından gitti! Kureyşlilere öyle bir devlet gelecek ki, haberi doğudan batıya kadar ulaşacaktır.'"49

Demek, gök kubbe, pırıl pırıl yıldız kandilleriyle, Resûli Kibriya Efendimizin gelişini alkışlıyordu.

Medayin 'deki Kisrâ Sarayından 14 Burç Çatırdayarak Yıkıldı

Kâinatın Efendisinin doğduğu geceydi. Saatler, doğum anlarını gösteriyordu.

Derin uykuya dalan Medayin şehri, korkunç bir çatırtı ve gürültü sesiyle uyandı. Hükümdarla birlikte halk da heyecan içinde yataklarından fırladı. Manzara korkunçtu ve telâş verici idi: Hükümdar Sarayının o sapasağlam burçlarından 14'ü, çatırdayarak yıkılıvermişti!

Geceyi korkular içinde geçiren Kisrâ, sabaha çıkar çıkmaz memleketinin dinî reislerini derhâl bir toplantıya çağırdı. Toplantıda, cereyan eden hâdisenin neyin nesi olduğunu görüşeceklerdi.

Kisrâ, tacını giymiş, tahtına oturmuştu. Henüz müzâkereye başlamamışlardı ki, doludizgin yaklaşan bir atlı, elinde bir mektup getirdi. Mektupta, İstahrabat'ta binlerce seneden beri ışıl ışıl yanan ateşlerinin söndüğü haber veriliyordu.

Bu haber, Kisrânın korku ve heyecanını daha da artırdı.

Bu sırada toplantıda bulunan İran Başkadısı Mûbezan, söz alarak, gördüğü bir rüyayı anlattı: "Gördüm ki, yüzlerce kükremiş deve, önlerinde şaha kalkmış Arap atları olduğu hâlde Dicle suyunu geçti ve İran topraklarına yayıldılar.'*

Kisrâ, doğru sözlü, bilgili ve adaletli Mûbezan'ın bu rüyasını da manâlı buldu. Sinirleri fazlasıyla gerilmişti. Bu muammayı çözmek istiyordu. Bilgisine ve irfanına güvendiği Mûbezan'a sordu: "Peki, bu, neye işaret olabilir?"

Başkadının cevabı kısa ve öz oldu: "Araplar tarafından çok önemli bir şeyler olacağına işaret olabilir!"

Kisrâ, bunun üzerine derhâl Hire Valisi Numan b. Münzir'e bir mektup yazdı. Mektupta, "Bana orada bulunan âlimlerden, suallerime cevap verebilecek kudrette biri varsa gönder!" diyordu.

Mektubu alan Numan, işin ciddiyetini anladı ve derhâl Abdû'1Mesih b. Amr adında bir bilgini Medayin'e gönderdi.

Gelen âlimi, hükümdar, derhâl huzura kabul etti. Cereyan eden hâdiseleri anlattıktan sonra, kendisinden bu hususta bilgi istedi.

Abdû'lMesih, Kisrâya, hâdiseler hakkında bir bilgi veremeyeceğini söyledi ve ilâve etti: "Şam yakınında Cabiye'de oturan dayım Satih'te, bunilara cevap verecek bilgi vardır."

Bunun üzerine Kisrâ, Abdû'lMesih'i, gidip, Satih'ten hâdiseler hakkında bilgi almak üzere vazifelendirdi.

Meşhur Şam Kâhini Satih, kemiksiz, âdeta âzâsız bir vücut, yüzü göğsü içinde bir acubei hilkat ve çok yaşlı bir kâhindi. Dâima sırtüstü yatardı. Bir yere götürülmek istendiği zaman bohça gibi katlanırdı. Gaibten verdiği doğru haberler, o zamanın insanları arasında meşhurdu.

Abdû'lMesih, dağ taş demeden yol alarak, dayısı Satih'in yanına vardı. O sırada Satih, hayatının son anlarını yaşıyor, şiddetli hastalık içinde kıvranıyordu. Hastalığın şiddeti dudaklarından konuşma kudretini de alıp götürmüştü ki, gelen adamın ne selâmını alabildi ve ne de konuşabildi.

Fakat, Abdû'lMesih olup bitenleri anlatınca, iş birden değişiverdi. Ölüm döşeğinde ecelle pençeleşen Satih, gözlerini birden açtı ve sanki kabir kapısına değil, dünya evinin kapısına yeni ayak basacakmış gibi canlanarak heyecan içinde haykırdı: "Ey Abdû'lMesih!.. İlâhî vahyin okunması çoğalacak! Asâ'nın sahibi, peygamber olarak gönderildi. Semâve Vadisini su bastı, Farsların ateşi söndü. Artık Şam da Şam değil Satih için... Şunu bil ki, zaman üzerinde hükmü geçerli olan Mutlak Hâkim, böyle istedi ve gelen peygamberle nebîlik ipinin iki ucunu düğümledi." Derin bir nefes çektikten sonra da ilâve etti: "Sasanîlerden, yıkılan burç sayısınca hükümdar gelecek ve sonra hüküm yerini bulacaktır."50

Bu cümleler, Satih'in dudaklarından dökülen son sözler oldu. Sanki bu gerçeği dile getirmek için bekleyip durmuştu. Sözlerini bitirir bitirmez gözlerini kapadı ve ruhunu Yüce Allah'a teslim etti.

Meşhur Kâhin Satih, bu sözleriyle, açıkça, Âhirzaman Peygamberinin dünyaya gelmiş olduğun haber veriyordu.

O âna kadar bir benzeri görülmemiş bu hâdise, dünyaya o gece şeref veren zâtın, beraberinde getirdiği sönmez nurla, Mazdeizmin karanlık inancı içinde kıvranan İran saltanatını ortaran kaldıracağına işaretti. Nitekim, tarih buna da şâhid oldu ve hâdiseler Satih'in haber verdiği gibi cereyan etti: İran Devleti, 67 yıl süren 14 hükümdarın idaresinden sonra, Kadisiyye'de Hatemû'lEnbiya'nın ordusu tarafından İslâm topraklarına katıldı.

Mezdek (Mazdek) adında birinin kurduğu, eski İran'da dinî bir mezheptir. Zerdüşt tarafından va'zedilen Maniheizmin ıslah edilmiş bir şekli olarak gören ve kabul edenler de vardır. Bu mezhebin bilinen belli başlı hususiyeti, mülkte ve kadınlarda iştiraki kabul etmesidir. Bunun yanında, zühdle ilgili olarak hayvanları öldürmek ve etini yemek de, bu mezhebin yasakladığı şeyler arasındadır (islâm Ansiklopedisi, c. 8, s. 201205).

Kabe 'nin İçini Karanlık ve Kirlere Boğan Putların Pek Çoğu Başaşağı Yıkıldı

Kureyş müşrikleri, yeryüzünde Allah'ın tek mâbud oluşunun içinde ve üstünde ilk olarak âbideleştiği Kabe'yi, putlarla, karanlıklara boğmuşlardı. Ne var ki, henüz Tevhid Temsilcisi Resûli Kibriya'nın dünyaya gözlerini açması karşısında bile, çoğu, yerlerine kurşunla perçinlenmiş bu putlar, hâdisenin azametine dayanamayarak yerlere yıkılıverdiler.

Bu hâdisenin ifade ettiği mânâ büyüktü: Dünyaya teşrif eden bu zât, kendisine verilecek vazife gereği, kapkaranlık şirk inancını ortadan kaldıracak, gönüllerde pâk, nezih ve saadet dolu tevhid inancını bayraklaştıracaktır.

Dünya buna da şah id oldu: O Resûli Zîşan, kısa zamanda Kabe'yi cansız putlardan temizlediği gibi, gönüllerdeki putları da İslâm îmanıylayok ediverdi.

İstahrabat 'ta Bin Seneden Beri Yanmakta Olan, Mecûsîlerin Kocaman Ateş Yığınları Bir Anda Sönüverdi

Mecûsîler, bu ateş yığınını kendilerine ilâh kabul etmişlerdi. Efendimizin dünyaya teşrifleriyle birlikte bu kocaman ateş, sanki okyanusların istilâsına uğramış basit bir ateşmiş gibi sönüverdi.

Demek ki, gelen zât, putperestlik gibi, ateşperesti iği de bir çırpıda ortadan kaldıracak ve yeryüzünü tevhid meş'alesiyle aydınlatacaktı.

Takdis Edilen Meşhur Save (Taberiyye) Gölü Bir Anda Kuruyuverdi

Bu da, gelen zâtın, Allah'ın izniyle olmayan şeylerin takdis edilmesini yasaklayacağının ifadesiydi.

Dünyaya Teşrifleri Ânında, Şark ve Garbı Küçük Bir Oda Gibi Aydınlatan Bir Nur Görüldü

Demek ki, dünyaya gelen zâtın tebliğ edeceği din, şark ve garbı bütün ihtişamıyla kucaklayacak, insanlığın beşte birini şefkatle sinesinde terbiye edip okşayacaktı.

Semave Vadisi, Taşarı Seller Altında Kalıp Suya Gar koldu

Resûli Kibriya Efendimizin dünyaya gözlerini açtıkları geceydi.

Taşan seller Semave Vadisi ve Semave şehrini sular altında bıraktı. Şehir halkı, dehşet içinde kalarak, çâreyi dağlara ve tepelere sığınmakta buldu.

Sonra da, bir mektup yazarak, durumu Kisrâya bildirdiler ve kendisinden yiyecek ve içecek yardımı istediler.

Gök Kubbeden Salkım Salkım Yıldızlar Döküldü

Nebîyyi Ekrem Efendimizin dünyaya teşrifleri gecesinde, hazan yaprağı gibi, gök kubbeden yıldızlar döküldü.51 Bu hâdise de şuna işaret ediyordu:

Bundan böyle şeytan ve cinlerin gökten haber almaları son bulmuştur! "Madem Resûli Ekrem (a.s.m.), vahiyle dünyaya çıktı; elbette yarım yamalak ve yalanlarla karışık, kâhinlerin ve gaibten haber verenlerin ve cinlerin ihbaratına [haberlerine] set çekmek lâzımdır ki, vahye bir şüphe iras etmesinler ve vahye benzemesin. Evet, bi'setten evvel kâhinlik çoktu. Kur'ân, nazil olduktan sonra onlara hatime çekti; hattâ çok kâhinler îmana geldiler. Çünkü, daha cinler taifesinden olan muhbirlerini bulamadılar."52

O âna kadar görülmemiş bu hâdiselerin, Resûli Ekrem'in doğumu sırasında meydana gelmeleri, elbette tesadüfi değildi. Ezelî Kudret'in kader kaleminin tâyin ve tesbitiyle vücuda geliyorlardı ve dünyaya, Âhirzaman Peygamberi Hz. Muhammed'in (s.a.v.) zuhurunu haber veriyorlardı!

---

41 Kastalânî, elMevahibû'lLedünniyye, c. 1, s. 21.

42 Kastalânî, A.g.e., c. 1, s. 21.

43 İbni Hişam, Sîre, c. 1, s. 166; İbni Sa'd, Tabakat, c. 1, s. 102; Taberî,Tarih, c. 2, s. 125.

44 Kastalânî, A.g.e., c. 1, s. 22.

45 Kaadı Iyaz, Şifa, c. 1, s. 267.

46 Buharı, Sahih, c. 1, s. 48; Müslim, Sahih. c. 7, s. 86.

48 Kastalânî, Mevahibû'lLedünniyye, c. 1, s. 22.

49 Ibni Sa'd, Tabakat, c. 1, s. 162163.

51 Taberî, Tarih, c. 2, s. 131; Kaadı Iyaz, Şifa, c. 1, s. 726733; Bediüzzaman Said Nursî, Mektûbat, s. 161163.

52 Bediüzzaman Said Nursî, A.g.e., s. 163.

Efendimizin Sütanneye Verilmesi

Efendisine kavuşan kâinat artık şen idi.

Beşeriyetin kalbine nur ve huzur sunacak zâtı sinesinde barındıran Arabistan'ın kalbi, sevincinden âdeta duracak gibiydi.

Kâinatın eşsiz hâdisesine sahne olan Mekke, âdeta ulvî âlemlere uçmak istiyormuşçasına heyecanlı ve mesrur idi.

Hz. Âmine, huzurlu ve siirurlu idi. Nur topu yavrusu, tatlı tebessümleriyle, kocasının vefat acısını bir nebze unutturduğu gibi, istikbâle ümitle bakmasını da sağlayan tek tesellisi idi.

Bahtiyar Âmine, şerefli yavrusunu ancak bir hafta kadar emzirebildi. Bundan sonra Ebû Leheb'in cariyesi Süveybe Hâtûn, Kâinatın Efendisine sütanne oldu ve onu günlerce emzirdi.53

Süveybe Hâtûn, daha önce de Hz. Hamza'yı emzirmişti. Böylece, Resûli Kibriya Efendimizle muhterem amcası arasında bir de süt kardeşliği bağının kurulmasına vasıta olmak gibi bir bahtiyarlık ve şerefe erişmiş oluyordu.

Kendisine yapılan iyiliklerin en küçüğünü dahi unutmayacak ve onu karşılıksız bırakmayacak kadar büyük bir fazilet ve yüksek bir vefa duygusunun sahibi olan Fahri Âlem Efendimiz, zâtına bir müddet sütannelik yaptığı için Süveybe Hâtun'u hayatı boyunca unutmadı. Onu sık sık ziyaret eder, her gördüğünde kendisine bol ihsan, iltifat ve ikramda bulunurdu.

Evet, vefa, Fahri Âlem Efendimizin dünya yüzüne getirdiği güzel ahlâkın temeli idi. Onun tertemiz, nezih hayatında vefasızlığı ihsas eden en ufak bir davranışa rastlanamaz.

Onun fazilet ve vefa duygusundan ders alan muhterem zevceleri Haticei Kübra da, evine sık sık gelip giden Süveybe Hatun'u hürriyetine kavuşturmak için bir ara satın almak istediyse de, Ebû Leheb buna yanaşmadı. Ancak, Resûli Kibriya Efendimiz, Medine'ye hicretinden sonra, Ebû Leheb, Süveybe'yi kendiliğinden âzad etti.54

Ebıı Leheb, Peygamberimizin öz amcası idi. Sonraları Resûli Ekrem'in risâletini tasdik ve ikrar etmediği gibi, hayatı boyunca da putperestlikten vazgeçmeyerek karşısına en büyük bir düşman olarak dikilmekten geri

durmadı. Bu sebeple Allah'ın lanetine mâruz kaldı ve cariyesi Süveybe Hâtun'un bir tırnağı kadar değer kazanamadı. Hattâ, Süveybe Hâtûn sebebiyle âhirette bir nebze lûtfa mazhar olduğu da anlatılmıştır.

Onu, ölümünden sonra rüyada görmüşlerdi. Cehennem'in şiddetli azabı içinde feryad edip duruyordu. Kendisine sordular: "Neden feryad ediyorsun? Neyin var?"

Ebû Leheb, "Neyim olacak? Susuzluk beni ateşten kavuruyor! Hayatımda hiçbir hayır görmedim. Sâdece bir tek hayır buldum: Muhammed'i emziren Süveybe'yi âzad ettiğim için, bana da şuradan emip sulanmak imkânı bağışlandı." diyerek şehâdet parmağını gösterdi.55

Hâdise, gerçekten ibret vericidir. Kâinatın Efendisine hayatı boyunca kötülük, eziyet ve hakaret etmekten geri durmayan Ebû Leheb gibi azılı bir İslâm düşmanı, sâdece onu emziren Süveybe Hâtun'u âzad ettiği için böylesine İlâhî bir kerem ve lûtfa mazhar oluyor ve Cehennem'de azabı bir nebze hafifletiliyordu. Demek ki, sâdece Sevgili Peygamberinin zâtına değil,zâtına hizmet etmiş olanlara yapılan iyilikleri de Cenâbı Hakk, lûtfu ve keremi ile karşılıksız bırakmıyordu!

Bunun yanında, dünyada Kâinatın Efendisini kendilerine her hususta mutlak imam ve rehber kabul edip, sünneti seniyyesine îttiba etmekten şeref duyan gerçek mü'minlere, ebedî âlemde ne büyük ikram ve İlâhî ihsanların hazırlanmış olduğu düşünülsün!

ÇOCUKLARI SÜTANNEYE VERME ÂDETİ

Mekke'nin havası sıcak ve sıkıntılı idi. Çocukların körpe vücutlarına yaramazdı ve onların sıhhatli büyümelerine elverişli değildi. Çölde ise, hava güzel, su tatlı ve temiz, hayat serbest, iklim ise mutedil idi. Ayrıca, çölde yaşayan bazı kabilelerin dilleri de çok daha düzgün ve pürüzsüzdü; asliyet ve tazeliğini koruyordu. Ahlâkları da temizdi.

İşte, buna binâen, o sırada Kureyş eşrafı ve ileri gelenleri, daha sıhhatli ve gürbüz yetişmeleri ve ayrıca düzgün, aslına uygun Arapça öğrenip konuşabilmeleri için, Mekke'nin dışında çölde yaşayan kabile kadınlarına ücretle emzirmek üzere çocuklarını teslim etmeyi bir âdet hâline getirmişlerdi. Çocuk iki üç sene, bazân daha fazla sütannenin yanında kalırdı.

Bu sebeple de, yaylalarda yaşayan birçok kabîle, bilhassa Sa'd b. Bekr Kabilesi kadınları, senede birkaç defa kafile hâlinde Mekke'ye inerler ve yeni doğan çocukları emzirmek üzere yanlarına alıp tekrar yurtlarına dönerlerdi.

Mekke civarındaki kabileler arasında Sa'd b. Bekr Kabilesi, bilhassa şerefte, cömertlikte, mertlikte, tevâzuda ve Arapçayı düzgün konuşmakta temayüz etmiş ve ün kazanmış bir kabileydi. Bu yüzden, Kureyş ileri gelenleri, daha çok bu kabîle kadınlarına çocuklarını teslim etmek isterlerdi.

BENÎ BEKİR KABİLESİ KADINLARININ MEKKE'YE GELİŞİ

Resûli Ekrem Efendimiz, Süveybe Hâtûn tarafından emziriliyordu.

O sırada, Sa'd Oğullan yurdunda o âna kadar pek az görülmüş şiddetli bir kuraklık hüküm sürüyordu. Kuraklığın netice verdiği kıtlık, kabîle halkını yoksul ve perişan bırakmıştı. Öyle ki, yiyecek bir şeyler bulmada bile zorluk çekiyorlardı. Develeri, koyunları zayıflamış ve sütleri kesilmişti.

Bu şiddetli kıtlık ve kuraklık yılında da Benî Bekir kadınları, emzirecek çocuk bulmak ve bu suretle bir nebze geçimlerini temin etmek maksadıyla Mekke'ye oldukça kalabalık bir kafile hâlinde geldiler.

Gelen kadınların biri müstesna hepsi, kendilerine münasip birer çocuk buldular. Garibtir ki, hiçbiri, yetim oluşundan dolayı Sevgili Peygamberimizi almaya yanaşmadı. Çünkü, pek fazla bir ücret ve yardıma kavuşmayacaklarını düşünüyorlardı!

Mekke'ye geç giren, sâdece bir kadın vardı. İffeti, temizliği, hilim ve hayası, yüksek ahlâk ve fazileti ile, kabilesi arasında tanınmış bir kadın. Kocasıyla nöbetleşe yaşlı ve zaîf merkeplerine bindiklerinden, kafileden geride kalmıştı. Mekke'ye girdiğinde, yeni doğmuş Kureyş çocukları, biri müstesna, diğerleri önde giden Bekr Oğulları kadınları tarafından kapışılmıştı. Ve o, Mutlak Kudret Sahibinin kader ve hikmetiyle, emzirmek üzere kimseyi bulamadı.

Kocası Haris de üzgündü. Arkadaşlarının hepsi varlıklı ailelerin çocuklarını aralarında paylaşmışlardı. Sâdece işin zahirî bir sebebi olan gecikmek yüzünden eli boş kalan, bir kendisi vardı.

Solgun ve üzgün bir çehre içine gömülü bu iffetli kadın, İlâhî Kader'in kendisi için çizmiş olduğu nezih programdan habersiz, Mekke sokaklarında

münasip bir çocuk bulamamanın sıkıntısı içinde çaresiz dolaşıyordu.

Bir ara, görünüşüyle etrafın hürmetini celbeden munis sîmalı yaşlı bir zâtla karşılaştı. Bu zât, Kâinatın Efendisinin dedesi Abdûlmuttâlib'ti. Sanki birbirlerinin derdine derman olmak için dolaşıp duruyormuşlar gibi bakıştılar. Sonra da konuşmaya başladılar:

Abdûlmuttâlib, "Sen neredensin?" diye sordu.

Kadın, "Benî Sa'd Kabîlesi kadınlarından..." cevabını verdi.

"Adın ne?"

"Halime!.."

Abdûlmuttâlib, "Ne güzel, ne güzel! Sa'd ve hilm, iki haslettir ki, dünyanın hayrı da, âhiretin izzet ve şerefi de bunlardadır." dedikten sonra derin bir iç çekti; arkasından da, Halime'ye, "Ey Halime!.. Yanımda yetim bir çocuk var. Onu, Sa'd Oğulları kadınlarına teklif ettim, kabul etmediler. Bari, gel, sen ona sütanneliği yap. Belki, onun yüzünden bahtiyarlığa, bolluk ve berekete erersin!" dedi.

Halime, beklenmedik bu teklif karşısında önce tereddüt geçirdi. Fakat, yurduna eli boş dönmek istemiyordu. Bunun için tereddüdünü yendi ve teklifi içinden kabul etti. Ancak, kocasına sormadan ve ondan izin almadan cevabını izhar etmek istemedi. Hemen kocasının yanına döndü. Olup bitenleri anlattıktan sonra, "Emzirecek çocuk bulamadım. Arkadaşlarım arasında eli boş dönmeyi de hoş görmüyorum. Vallahi, ben de gidip o yetimi(!) alacağım." dedi.

Kocası Haris, fikrine iştirak etti: "Almanda bir beis yok. Belki de Allah, onun yüzünden bize bereket ve hayır ihsan eder."56

Bunun üzerine, dönüp Abdûlmuttâlib'in yanına geldiler.

Abdûlmattâlib, Halime'yi alıp Sevgili Peygamberimizin nurlandırdığı Hz. Âmine'nin mütevazi evine götürdü.

Halime, Efendimizin başucuna vardı.. Nur topu Efendimiz, yünden beyaz bir kumaşa sarılı, yeşil iplikten bir örtünün üstünde mışıl mışıl uyuyordu. Etraf misk gibi kokuyordu!

Halime, hayret içinde kaldı. Nur yüzlü Efendimize, ânında içi isınıverdi. Öylesine ki, uyandırmaya bile gönlü razı olmadı!

Artık, hüzün ve ızdırap bulutu Halime'yi terketmişti. Sevincinden uçacak gibiydi. Çocuk bulamamanın sıkıntısı içinde kıvranıp dururken, birden böylesine güzel bir yavruyla karşı karşıya gelmek; ne büyük bahtiyarlıktı!

Hâlime, fazla dayanamadı. Kâinatın Efendisinin başucuna iyice yaklaştı. Yorganın ucunu hafiften kaldırdı. Pamuktan yumuşak, kar gibi beyaz, gül gibi kokan ellerinden, mübarek alınlarından sevgi ve bir anne şefkatiyle öptü.

On anda, Peygamber Efendimiz de gözlerini açtı ve Halime'nin busesine tatlı bir tebessümle cevap verdi. Anlaşmışlardı!

Biri, çocuk bulamamanın ızdırabıyla bitkin ve mahzun; diğeri, kadınlar tarafından reddedilen nur yetim! Kader, ikisinin de âlemini sevinçle doldurdu!

İlk Bereket

Artık, nur topu Efendimiz, gönlünü cezbettiği Halime'nin kucağındaydı.

Fakat, bu da ne? Günlerdir zorla süt bulan göğüsler, Efendimiz emmeye başlar başlamaz derhâl sütle doldu. Sanki, her bir meme bir süt çeşmesi kesilmişti birden...

Halime şaşırdı, kocası Haris hayretler içinde kaldı.

Sağ meme Kâinatın Efendisinin ağzında, sol meme artık ona süt kardeşi olan Halime'nin oğlu Abdullah'ın ağzında. Ve Kâinatın Efendisi, bundan böyle hep sağ memeyi emecektir!

Devenin Memeleri Sütle Doldu

Halime, nur yetimi kucağından bir an bile indirmeye razı değil. Hemen Abdûlmuttâlib ve Hz. Âmine ile vedalaşarak Mekke'den ayrıldılar.

Âmine'nin hüznüne gözyaşları da karıştı ve âdeta bir bulut olup nur yavrusunun peşinden koştu.

Gece, Haris ailesi, Mekke dışında rahat bir uyku çekti. Sabahleyin, Haris develeri sağmaya koştu. Elini attığı her meme bir süt çeşmesi oluvermişti. Hayretler içinde Halime'ye seslendi: "Ey Halime!.. Bil ki, sen, çok mübarek ve hayırlı bir çocuk aldın!"

Halime, kocasını tasdik etti: "Vallahi, ben de öyle olmasını ümit ediyorum!"57

Mekke artık gerilerde kalmıştı.

Halime dişi merkebinin üstünde, kucağında ise Kâinatın Efendisi vardı. Merkep, o zaîf, güçsüz ve arkadaşlarından geride kalan merkebe de ne oluyor? Bu ne sür'ât, bu ne hızlı yürüyüş! Sanki, gelişinde bindikleri merkep bu değildi.

Kafiledeki bütün hayvanları geçip geride bırakınca, Halime'nin yol arkadaşları şaşırdılar ve hayretler içinde sordular: "Ey Ebû Zueyb'in kızı!.. Yazıklar olsun sana!.. Bizi neden beklemiyorsun? Yoksa, bindiğin merkep, gelirken beraberindeki merkep değil mi?

Merkep aynı merkepti; bir farkla, şimdi üzerinde biri vardı: Kâinatın Efendisi. Onu taşımanın şerefi, o zaîf, nahif hayvanı da coşturmuştu!

Halime, arkadaşlarına cevap verdi: "Hayır, vallahi, merkep aynı merkep. Hattâ, ben onu sürmüyorum bile; kendi kendine böyle sür'âtli gidiyor. Bunda bir gariblik var!"58

Ne yazık ki, henüz kafıledekilerin hiçbiri, bu farklılığın nereden ve niçin geldiğini bulabilme basiretine sahip değildi.

Evet, bütün bu olup bitenler, nur yüzlü yavrunun, istikbâli bütün haşmetiyle kucaklayacağına birer açık işaretlerdi!

---

53 ibni Sa'd, Tabakat, c. 1, s. 108; Belâzurî, Ensab, c. 1, s. 42.

54 ibni Sa'd, Tabakat, c. 1, s. 108.

55 İbni Sa'd, Tabakat, c. 1, s. 108.

56 ibni Hişam, Sîre, c. 1, s. 171172; ibni Sa'd, Tabakat, c. 1, s. 110111.

57 İbni Hişam, Sîre, c. 1, s. 172; İbni Sa'd, Tabakat, c. 1, s. 111; Taberî, Tarih, c. 2, s. 127.

58 İbni Hişam, Sîre, c. 1, s. 173; Taberî, Tarih, c. 2, s. 127.

Efendimiz Sadoğulları Yurdunda

Bütün bu gariblikIerden sonra, Halime ve kocası, yurtlarına vardılar.

Artık, nur yüzlü Kâinatın Efendisi, Sa'd Oğullan yurdundaydı.

O sırada, Sa'd Oğulları beldesinde müthiş bir kıtlık ve kuraklık hâkimdi: Bereketi kesilmiş topraklar, susuz kuyu ve çeşmeler, solgun yüzler ve zaîflikten ayakta duracak mecali kalmamış hayvanlar...

Fakat, Peygamber Efendimizin ayak bastığı hanenin manzarası birden değişiverdi. Daha önce yiyecek ot bulamayan hayvanları, şimdi tıkabasa doyuveriyorlardı. Memeleri dolup taşıyor, bir rahmet çeşmesi gibi devamlı süt akıtıyorlardı. Solgun yüzler yoktu artık Halime'nin evinde...

Beldenin şâir sakinleri, yine kıtlık içinde, yine sıkıntı çemberinde kıvranıyorlardı! Hayvanları hâlâ zaîf, nahif ve istenilen sütü veremiyordu!

Sanki, Peygamberimizi "yetim" diyerek almayanlar, mâruz kaldıkları mahrumiyet içinde bırakılmakla cezalandırılıyorlardı.

Yayla halkı, gözleriyle gördükleri bu durum karşısında meraklarından çatlayacak hâle gelmişlerdi. Olup bitenlere bir mânâ veremiyorlardı. Kabahati çobanlarında buluyorlar ve onlara çıkışıyorlardı: "Gidin, görün bakalım! Halime'nin çobanı, koyunlarını nasıl doyurmuş? Yürürken memelerinden şıpır şıpır süt damlıyor! Kim bilir, koyunlarını nerede otlatıyor! Siz de onun gittiği yere gidip koyunları orada otlatsanız ya!.."

Çobanlar, efendilerinin bu çıkışlarında haksız olduklarını, adları gibi biliyorlardı. Halime'nin çobanının koyunlarını otlattığı yerin, kendilerinin otlattığı yerden hiçbir farkı yoktu. Bunun için de itiraz ediyorlardı. Ama itirazları hiçbir fayda vermiyordu. Efendilerinin bu sefer şu sözlerine muhatab oluyorlardı:

"Peki, sizin sürülerin koyunları açlıktan kendilerini zar zor taşıyorlar da, onunkiler neden tıkabasa tok, hem de memeleri sütle dolu olarak dönüyor?"

Ne çobanlar ve ne de efendileri bu soruya cevap bulamıyorlardı; sâdece birbirlerine hayret ve şaşkınlık dolu bakışlarla bakıp kalıyorlardı!

Elbette bunun bir sebebi vardı; ve bu sebebi, henüz o zaman Hz. Halime ile kocasından başkası bilmiyordu. Çobanların gelip sebebini sormaları üzerine, Halime onlara şu cevabı verdi:

"Vallahi, bu iş ne ot, ne de otlak işidir! Bu iş, Rabbimin sırlarından bir sırdır. Her şey Mekke'den dönüşümüzle birlikte başladı!"

Tabiî ki, çobanlar, bu sözlerden pek bir şey anlamıyorlardı ve meraklarından da kurtulamıyorlardı.

Yayla halkının akıl erdiremediği sır şuydu:

Kâinatın yegâne sahibi olan Allah, en sevdiği insan olan Peygamberimizi evlerine misafir etme âlicenâblığını gösterdiklerinden dolayı Halime'lerin evine rahmet hazinesinden bol bol ihsan ve ikramda bulunuyordu.

Halime ve kocası, bunun gayet iyi farkında idiler. Bu sebeple nur yavruya bambaşka bir gözle bakıyorlardı. Âdeta onu uçan kuştan, doğan güneşten koruyorlardı. Büyük bir sevgi ve dikkat ile üzerinde titriyorlardı.

YAYLA KURAKLIKTAN KURTULUYOR!

Sa'd Oğullan yaylasında aylardır hüküm süren kuraklık ve kıtlık hâlâ son bulmuş değildi. Yayla halkı, her hafta kendi inanç ve geleneklerine göre yağmur duasına çıkmaya devam ediyordu. Fakat, her seferinde de elleri boş ve mahzun dönüyorlardı.

Bir Cuma günüydü.

Kadınlı erkekli bütün kabîle halkı, yanlarına aç develerini, sütsüz koyunlarını da alarak, bir tepenin üzerine, yine yağmur duasında bulunmak için çıkmışlardı. Putlarına kurbanlar kestikten sonra, duaya başladılar. Yalvarmalar yakarmalar, Âlemlerin Rabbine, yağmur göndermesi için yapılıyordu. Saatlerce dua ettikleri hâlde yere tek bir yağmur damlası düşmedi.

Kalabalığın içinde Sevgili Peygaberimizin süt annesi Halime ve kocası Haris de vardı. Halime, gözlerden sakındığı Kâinatın Efendisi yavruyu kalabalığa alıp getirmemiş, süt kardeşi Üneysi'nin yanında evde bırakmıştı.

Duanın sonuna gelinmişti. Herkes ümitsiz ve bitkindi. Artık dönmeye hazırlanıyorlardı. Bu sırada Halime'nin komşusu bir kadın, duasını bitirmek üzere olan rahibe yaklaştı ve râhib duasını bitirince de, "Râhib efendi, biz bu kadar dua ettik, fakat bir netice alamadık. İçimizde hayırlı uğurlu biri olsa, belki Âlemlerin Rabbi duamızı kabul ederdi." dedi.

Râhib, yaşlı kadının bu sözünden rahatsız gibi oldu ve, "Biz, O'na dua ederiz; ama O'nun ne yapacağını bilmeyiz. Doğruyu ve hayırlıyı ancak O bilir." diye konuştu.

Yaşlı kadın, bu sefer asıl maksadını açıkça söyledi: "Biliyorum, dedikleriniz doğru. Ama benim söylemek istediğim şey başka. Bizim komşumuz Halime'nin evinde, Mekkeli bir çocuk var. O geldiği günden beri Halime'nin evi bereketle dolup taşıyor. Çok hayırlı, çok uğurlu bir çocuk olarak görünüyor. Bir de onu buraya gelirsek... Belki ayağı uğurlu gelir! Onun yüzü suyu hürmetine Âlemlerin Rabbi duamızı kabul eder ve bizi yağmura kavuşturur!"

Râhib önce tereddüt geçirdi. Kadın ısrar edince, Efendimizin getirilmesine razı oldu.

Yaşlı kadın, Halime'yi arayıp buldu ve rahibe yaptığı teklifi kendisine anlattı.

Fikir, Halime'nin de aklına yattı. Çünkü, nur yavrunun bereketli ve hayırlı bir çocuk olduğuna en çok kendisi şâhid olmuştu. Koşarak eve vardılar. Peygamberimizi, süt annesi kucakladı. Kundakladıktan sonra, yakıcı güneşin tesirinden korumak için de yüzünü bir bezle kapadılar ve dışarı çıktılar.

Güneş, kızgın oklarını yeryüzüne olanca şiddetiyle saplıyordu. Yerden sanki alev alev ateş yükseliyordu. Evden çıkıp biraz yürüdükten sonra, gözleri garib bir şeye ilişti: Bir bulut, kendileriyle beraber gidiyordu! Önce mühimsemediler; "Olabilir." diyerek yürüdüler. Fakat, bu küçük bulut kendilerini terketmiyordu. Âdeta, onları, güneşin kavurucu sıcaklığından korumak için bir şemsiye vazifesi görüyordu. İster istemez hayrete kapıldılar ve şaşırdılar. Bir taraftan da sevindiler. Artık nur yavrunun yüzünü bezle örtmeye de ihtiyaç kalmamıştı. Örtü kaldırılınca, şirin gözler süt annesine tatlı tatlı baktı. Sanki, tebessümüyle, "O bulut beni gölgeliyor." der gibiydi.

Buluttan şemsiye altında yollarına devam edip kalabalığa karıştılar. Önce yapılan tekliften rahatsız olan râhib, bu sefer onları güleryüzle karşıladı. Çünkü, o da, Halime ve arkadaşının, evden çıkar çıkmaz, bir bulut tarafından gölgelendiklerini uzaktan görmüştü!

Râhib, Peygamberimizi süt annesinin kucağından aldı ve kalabalığa seslendi: "Ey insanlar!.. Bu, bulunduğu eve bereket getiren Mekkeli çocuktur! Bu hayırlı yavruya olan sevgisi ve lûtfu ile, yağmur vermesi için Âlemlerin Rabbine hep beraber dua edelim!"

Eller tekrar açıldı ve dudaklar yeni bir heyecanla duaya başladı.

Peygaberimiz bir nur yumağı hâlinde rahibin kucağında duruyordu. Râhib, bütün dikkatiyle nur saçan gözlere bakıyor ve âdeta hâl diliyle "Bu güzel çocuğun yüzü suyu hürmetine bize yağmur ihsan et." diye Cenâbı Hakk'a yalvarıyordu!

Herkes Yüce Allah'a yalvarırken, Peygamberimizin nur saçan gözleri, ümitle gökyüzüne dikildi. Râhib ise, nur yavrunun iri ve bebekleri pek siyah, güzellikte eşsiz gözlerine kendini kaptırmış ve âdeta her şeyi birden unutuvermişti.

Artık aylardır süren hasretli ve hüzünlü bekleyişin son anları yaklaşıyordu. Peygamberimizin başı üzerindeki küçücük bulutun birden büyümeye ve ufuklara doğru yayılmaya başladığı görüldü. Kısa zamanda o küçük bulut, yerini, bütün gökyüzünü kaplayan kocaman bir buluta terketti. Dua seslerine birden sevinç çığlıkları karıştı. Yağmurun müjdecisi bulutlar geldiğine göre, rahmetin de gelmesi yakındı. Az sonra sevinç çığlıklarıyla ortalık çınladı: "Yağmur!" "Yağmur!" "Yağmur!"

Evet, îkaz mahiyetindeki iki haftalık bir mahrumiyet içinde kalma, Sa'd Oğullarının dikkatini çekmek için kâfi görülmüştü. Nur yavrunun yüzü suyu hürmetine, Sa'd Oğullan yurduna lâtif, berrak ve tatlı yağmur damlaları, Cenâbı Hakk'ın rahmet hazinesinden ahenkli ahenkli inmeye başladı. Güya rahmet tecessüm ederek damlalar suretinde yeryüzüne akıyor, ümitsiz yüzlere ümit ve tatlılık bahşediyordu. İnsanlar gibi kuraklıktan çatlak çatlak olan yeryüzü de mis gibi kokusuyla sevincini izhar ediyordu.

Yağmura kavuşan halk, aylardır devam ettikleri dualarının kabul edilmeyip, o gün kabul edilişinin sırrını yine de bilemediler. Çünkü, o, bir sırdı. Şimdilik bir sır olarak da kalacaktı. Rahmet vesilesi, henüz bir bebekti! Ama insanlar nazarında bir bebekti. Hakikatte o, Allah'ın ve meleklerin kendisini çok iyi tanıdıkları, Allah'ın sevgili kulu, Peygamberler Peygamberi, İki Cihanın Güneşi Hz. Muhammed'di (s.a.v.).

Sa'd Oğullan yurdunun yüzünü güldüren rahmet, aralıklarla tam bir hafta devam etti.

Toprak, yağan yağmuru iliklerine kadar içerek doydu. Otlar yeniden fışkırdı, ağaçlar yemyeşil körpe filizler verdi. Ekinler boy attı, koyunların memeleri sütle dolmaya başladı.

Yağmura kavuşanlar arasında ancak birkaçı, rahmete vesile teşkil eden sebebi bildiler. Kendi aralarında şöyle konuştular: "Bu çocuk, çok uğurlu ve hayırlı bir çocuk!"

Saf ve geniş ufuklu çölde hava temiz ve güzeldi. Çocukların çabucak gelişmesine ve sıhhatli büyümelerine oldukça elverişliydi.

Sevgili Peygamberimizin büyümesi de diğer çocuklardan farklı oldu: Sekiz aylık iken konuşmaya başladı. Dokuz aylıkken konuşması oldukça düzgün ve pürüzsüzdü. Onuncu ayında ise, artık diğer çocuklarla ok atacak kadar kuvvetli ve gürbüz olmuştu.

Peygamber Efendimiz, iki yaşına basınca sütten kesildi. O âna kadar, Halime'lerin ve yayla halkı üzerinde bereket, rahmet ve ihsan yağmuru hiç eksik olmadı.

Bu yaşında bile Peygamber Efendimiz, akranlarından çok farklı bir güzelliğe, sevimliliğe ve üstün bir ahlâka sahipti. Büyük bir insan gibi ağır başlı ve vakur idi.

PEYGAMBERİMİZİN, ANNESİNE GETİRİLİŞİ

Süt çocuklarını geri verme mevsimi gelip çattı. Bununla birlikte, Efendimiz üzerinde kol kanat geren, onu öz evlâdından daha fazla seven Halime'nin de gönlünü bir hüzün bulutu kapladı. Çünkü, ondan ayrılacaktı. Çünkü, Nur Muhammed'in Cennet'i hatırlatan gül kokusundan uzak kalacaktı.

Fakat, Mekke'ye götürüp annesine teslim etmekten başka çâresi de yoktu. Öyle yaptılar. Nur Muhammed'i alarak Mekke'ye geldiler ve annesine gönül gözyaşları arasında teslim ettiler.

Sütannenin âlemi hüzünle, gerçek annenin dünyası ise sevinçle dolu idi! Biri öz yavrusuna kavuşmanın saadetini yaşıyor, diğeri ondan ayrılmanın ateşinde tutuşmuş, yanıyordu!

O anda sütanne Halime'ye, sanki bir ilham geldi ve yalvarırcasına, bütün samimîyetiyle şu teklifi yaptı:

"Ne olur, oğlumu biıraz daha yanımda bırakamaz mısınız? Hem ben, ona Mekke vebasının bulaşmasından da korkuyorum!"59

Bu teklif ve arzu, samimî idi. Sanki cümleler, dudaklardan değil, gönülden kopup gelmişti.

Azîz anne Âmine, bu riyasız ve candan yalvarışa karşı koyamadı ve bir müddet daha ciğerparesinin Sa'd Oğullan yurdunda kalmasına razı oldu.

PEYGAMBERİMİZ, YİNE BENÎ SA'D YURDUNDA

Halime muradına ermişti! Arzusunun kabul edilişinin sonsuz hazzı içinde Efendimizle birlikte tekrar yurduna döndü.

Kâinatın Efendisi, artık süt kardeşi Abdullah'la birlikte kuzuları gütmeye de çıkıyordu. Kuzular, onun tatlı tebessümlerine melemeleriyle cevap veriyorlardı.

Peygamber Efendimizin gözleri hep göklerde idi. Sanki, orada bir şeyler keşfedecekmiş gibi dikkatli ve ibretli bakıyordu. Sanki, bir el uzanacak ve onu ulvî âlemlere alıp götürecekmiş gibi bekliyordu!

Bu arada, gözlerden kaçmayan garib bir hâdise vardı: Peygamber Efendimizin başı üzerinde çoğu zaman bir bulut geziyor ve onu güneşten koruyordu.

Artık, gözler ondaydı. Dillerde onun güzelliği, gönüllerde tatlı sevgisi vardı. Konuşulan, onun dürüstlüğü, terbiyesi ve ağırbaşlılığı idi.

Akranları da onun tatlı arkadaşlığına erişmek için âdeta yarış ediyorlardı.

İşte, Sevgili Peygamberimiz, Sa'd Oğulları yaylasında günlerini böylesine huzurlu ve sevinçli geçiriyordu!

PEYGAMBER EFENDİMİZİN GÖĞSÜNÜN YARILMASI

Kuşluk güneşinin her tarafa pırıl pırıl hayat saçtığı güzel bir bahar günüydü.

Nur yüzlü Efendimiz, süt kardeşi Abdullah'la beraber evlerine yakın çayırlıkta kuzularını otlatıyordu. Bir ağacın altında, çimenden yemyeşil

halının üzerine oturmuş, tatlı tatlı konuşuyorlardı. Bir müddet sonra da Abdullah, ağacın serin gölgesinde uykuya daldı.

Kâinatın Efendisi ise, oturduğu yerden, kâinatı kuşatan eşsiz güzelliklerin yaratıcısını düşünmeye koyuldu. Bu sırada kuzular yayıla yayıla epeyce uzaklaşmışlardı. Onları geri çevirmek için Peygamberimiz, Abdullah'ın yanından ayrıldı. Bir müddet gittikten sonra, karşısına beyaz elbiseli iki kişinin çıktığını gördü. İkisi de güleryüzlü ve sevimli idiler. Birinin elinde içi karla dolu altın bir tas vardı. Nur yüzlü Efendimizin yanına usulca yaklaştılar. Onu tutup, İlâhî bir halı gibi duran yemyeşil çimenlerin üzerine uzattılar. Efendimizde ne ses, ne seda, ne de telâş vardı. Bu güleryüzlü, bu temiz sîmalı ve bu sevimli insanların kendisine kötülük yapmayacağını biliyordu.

Ağacın serin gölgesinde uyumakta olan Abdullah, bu sırada uyandı. Manzarayı görünce, olanca hızıyla telâşlı telâşlı eve vardı. Gördüğü manzarayı anne ve babasına anlattı. Heyecan ve telâşlarından evlerinden nasıl çıktıklarının farkında bile olamayan Halime ile kocası, bir anda Peygamberimizin yanına vardılar. Fakat, Abdullah'ın anlattıklarından eser yoktu. Ortalıkta kimseler görünmüyordu. Zîra, gelenler, memur edildikleri vazifelerini bir anda bitirip gözden kaybolmuşlardı. Sâdece, ayakta duran Kâinatın Efendisinin benzi uçuktu ve hafiften gülümsüyordu.

Fazlasıyla telâşa kapılan Halime ve kocası, "Ne oldu sana yavrucuğum?.." diye sordular.

Kâinatın Efendisi şunları anlattı:

"Yanıma beyaz elbiseli iki kişi geldi. Birinin elinde içi karla dolu bir tas vardı. Beni tuttular, göğsümü yardılar. Kalbimi de çıkarıp yardılar. Ondan siyah bir kan pıhtısı çıkarıp bir yana attılar. Göğsümü ve kalbimi o karla temizledikten sonra ayrılıp gittiler."60

Aradan yıllar geçecek, kendilerine peygamberlik vazifesi verilecekti.

Bir gün, sahabîlerden bazıları, "Yâ Resûlallah!.. Bize kendinizden bahseder misiniz?" diyeceklerdir.

Resûlullah, "Ben, babam İbrahim'in duasıyım, kardeşim İsa'nın müjdesiyim, annemin ise rüyasıyım! O, bana hâmile iken Şam saraylarını

aydınlatan bir nurun kendisinden çıktığını görmüştü." dedikten sonra, bahsi geçen hâdiseyi de şöyle anlatır:

"Ben, Sa'd b. Bekr Oğulları yanında emzirilip büyütüldüm. Bir gün süt kardeşimle birlikte evlerimizin arkasında kuzuları otlatıyorduk. O sırada yanıma beyaz elbiseli iki kişi geldi. Birinin elinde içi karla dolu altın bir tas vardı. Beni tuttular, göğsümü yardılar. Kalbimi de çıkarıp yardılar. Ondan siyah bir kan parçası çıkarıp bir yana attılar. Göğsümü ve kalbimi o karla temizlediler."61

Bu hâdiseyle Peygamber Efendimizin mübarek kalbi, İlâhî bir nur ve Cenâbı Hakk tarafından bir sekînet ve bir ruh ile genişletilmiş oluyordu. Aynı zamanda, Resûlullah Efendimizin nefsi, o yaşından itibaren kutsî duygular ve İlâhî nurlarla te'yid edilerek, her türlü vesvese ve şüpheden temiz hâle getiriliyordu. Burada şunu da hatırlatmak gerekir ki, kalb sâdece çam kozalağı gibi bir et parçası olarak düşünülmemelidir. O, bir Lâtifei Rabbaniye'dir. Meseleye ışık tutması bakımından, Bediüzzaman Hazretlerinin kalble ilgili şu açıklamasını da nazarlara arzetmekte fayda vardır:

"Kalbten maksat, sanevberî [çam kozalağı] gibi bir et parçası değildir. Ancak, bir Lâtifei Rabbaniye'dir ki, mazharı hissiyatı vicdan, ma'kesi efkârı dimağdır. Binâenaleyh, o Lâtifei Rabbaniye'yi tazammum eden o et parçasına kalb tâbirinde şöyle bir letafet çıkıyor ki; o Lâtifei Rabbaniye'nin insanın maneviyatına yaptığı hizmet, cismi sanevberînin cesede yaptığı hizmet gibidir. Evet, nasıl ki bütün aktarı bedene maû'lhayatı neşreden o cismi sanevberî, bir makinei hayattır; ve maddî hayat onun işlemesiyle kâimdir; sekteye uğradığı zaman cesed de sukuta uğrar; kezalik o Lâtifei Rabbaniye a'mâl ve ahvâl ve mânevîyatın heyeti mecmuasını hakikî bir nuru hayat ile canlandırır, ışıklandırır; nuru îmanın sönmesiyle, mahiyeti, meyyiti gayrimüteharrik gibi bir heykelden ibaret kalır."62

Anlaşılan odur ki, maddî kalbin îman, ilim, hikmet, şefkat gibi maneviyatla yakın alâkası vardır; aynı şekilde, maddî temizliğin de manevî temizlikle münâsebeti mevcuttur. Bu itibarla, Resûli Ekrem Efendimizin maddî kalbinin yıkanıp temizlendikten sonra ilim, hikmet, İlâhî nur ve feyizlerle doldurulmasını, akıldan uzak görmemek lâzımdır.63

---

59 Ibni Hişam, Sîre, c. 1, s. 173; İbni Sa'd, Tabakat, c. 1, s. 112; Taberî, Tarih, c. 2, s. 127.

60 ibni Hişam, Sîre, c. 1, s. 174; ibni Sa'd, Tabakat, c. 1, s. 112; Taberî, Tarih, c. 2, s. 128.

İbni Hişam, Sîre, A.g.e., c. 1, s. 175; Taberî, A.g.e., c. 2, s. 128.

62 Bediüzzaman Said Nursî, İşaratû'lİ'caz, s. 79. Bkz.: M. Hamdi Yazır, Hak Dini Kur'ân Dili, c. 8, 59115915.

Efendimizin Annesine Getirilmesi ve Annesinin Vefatı

PEYGAMBER EFENDİMİZİN, ANNESİNE GETİRİLMESİ!

Saadet Güneşi, ömrünün dört yılını geride bırakmış, oldukça gürbüzleşmiş ve gelişmişti.

Zâtında görülen gariblikler, hele göğsünün yarılması hâdisesi, Hz. Halime'yi bütün bütün düşündürmeye ve telâşlandırmaya başladı. Hattâ, artık endişe duyuyordu. Canı gibi sevdiği Efendimizin başına hoş olmayan herhangi bir hâdisenin gelmesinden korkuyordu.

İşte, bu düşünce, endişe ve korku, Halime ve kocası Haris'i şu kararı almaya mecbur etti:

"Başına bir iş gelmeden, bu yavruyu annesine teslim etmeliyiz!"

Halime'nin içi cayır cayır yanıyordu, ama ne yapabilirdi ki?..

Nihayet, Nur Çocuk, kendisine muvakkaten emanet edilmişti! Emanete el koyacak hâli yoktu ya!..

Sa'd Oğullan yurduna dört sene ışık saçan Saadet Güneşi, şimdi süt annesi tarafından Mekke'ye getiriliyordu. Burada bir başka haşmetle, bambaşka bir azametle dünyaya ışık saçsın diye!..

Halime ve kocası Mekke'ye gece girdiler. Bir ara Sevgili E-fendimiz, gözlerden kayboldu. Halime ve kocasında bir telâş başladı. Bütün aramalara rağmen onu bulamadılar. Gidip, dedesi Abdûlmuttâlib'e haber verdiler.

Nur torununun kaybolduğunu haber alan şefkatli dede, birden şaşkına döndü. Üzgün ve telâşlı, aramaya koyuldu. Fakat, ortalıkta Efendimiz görünmüyordu. Abdûlmuttâlib, çaresiz, ellerini açarak yalvardı: "Allah'ım!.. Ne olur Muhammed'imi bana geri ver!"

Bu arada iki kişi, yanlarında bir çocukla görünüverdiler. Bunlar, Varaka b. Nevfsl ve bir arkadaşı ile Peygamber Efendimiz idiler. Abdûlmuttâlib, hasretini çektiği Saadet Güneşini bağrına bastı, doyasıya kokladıktan sonra boynuna bindirdi. Doğruca Kabe'ye giderek onunla birlikte tavafta bulundu. Sonra da Sevgili Peygamberimizi götürüp annesine teslim etti.64

Bilâhare, Abdûlmuttâlib, sevgili torununa kavuşmanın sevinç ve saadet bayramını kutlamak üzere, kurbanlar kestirerek Mekkelilere güzel bir

ziyafet çekti.

Artık, Peygamber Efendimiz, azîz annesinin sıcak kucağında, şefkatli kollan arasında, mes'ud ve mütevazi evinde idi.

Sütanne Halime, Saadet Güneşini Mekke'de bırakıp yurduna döndü. Fakat, ne o Efendimizi, ne de Efendimiz onu hayatı boyunca unutmadı. Kendisini dört sene gibi uzun bir zaman kucaklayan ve saran kollara karşı hürmetini, saygısını hiçbir zaman yitirmedi. Onu, her gördüğünde, "Anneciğim!.." diye, saygı ve hürmetle çağırır, kendisine ihsan ve ikramda bulunurdu. İhtiyacının olup olmadığını sorar, varsa hemen gidermeye çalışırdı.

Aradan uzun zaman geçecek, yine Sa'd Oğullan yurdunu, bir yıl, kıtlık ve kuraklık saracak. Bu kıtlık ve kuraklığın dehşetine dayanamayan Hâlime, çıkıp Mekke'ye gelecek ve Resûl-i Ekrem Efendimizle görüşmek isteyecektir. ^

Kâinatın Efendisiyle görüşen Halime, kendisine yurdundaki kıtlık ve kuraklıktan şikâyet eder. Zengin ve zengin olduğu kadar da kadirşinas ve hayırsever olan pâk zevcesi Hz. Hatice, derhâl Halime'ye 40 koyun, binmek ve yüklerini taşımak için bir de deve verir.

Yine bir hayır ve vefa örneği: Efendimizin süt kardeşlerinden biri de Şeyma idi. Sa'd Oğulları yurdunda, Şeyma ile çok tatlı günler geçmişti.

Bu tatlı hâtıralardan seneler sonra, Huneyn Savaşında, Şeyma da, Müslümanlar tarafından alınan esirler arasındaydı. Şeyma, kendisini tanıtınca, bir kız kardeşe gösterilmesi gereken alâkanın en üstününe Peygamber Efendimiz tarafından mazhar oldu.

Peygamber Efendimiz, Sa'd Oğulları yurdunda sütanne Ha-lime'nin yanında geçen günlerinin hâtıralarını ashabına zaman zaman anlatır ve şöyle derdi:

"Ben, aranızda en hâlis Arab'ım. Çünkü, Kureyşliyim. Aynı zamanda, Benî Sa'd b. Bekir yanında süt emdim ve lisanım da onların lisanıdır."65

PEYGAMBER EFENDİMİZ ANNESİNİN YANINDA

Nebîyy-i Muhterem Efendimiz, süt annesi Halime tarafından annesi Hz. Amine'ye teslim edildiğinde dört yaşını bitirmiş, beş yaşına ayak basmıştı.

Takvim yaprakları, Milâdî 575 yılını gösteriyordu!

Azîz annenin kalbine, henüz evliliklerinin ilk aylarında ebedî âleme göç eden kocası Abdullah'ın ayrılık acısı, ızdıraptan bir yumak gibi oturmuştu.. Bu ızdırabı az da olsa hafifleten tek tesellî kaynağı vardı: Biricik oğlu Muhammed (s.a.v.).

Hz. Âmine, olanca şefkat ve muhabbetiyle nur yavrusunu sarmaya çalışıyor, ona babadan yetim kalışın da acısını bu şekilde hatırlatmamaya gayret ediyordu!

Peygamber Efendimiz, Mekke'deki mütevazi evin ışığıydı, bereketiydi, gülüydü, huzur ve sevinci idi. Bu küçük yaşta bile annesine yardım etmekten asla geri durmuyordu. Hele, temizliğe dikkat edişine azîz annesi hayrandı!

O, sâdece annesine karşı değil, tanıdıklarının hepsine karşı yardımsever ve hürmetkar idi. Arkadaşlarının yardımına koşmaktan zevk alırdı. Bu sebeple, arkadaşları da onu sever, sayar ve kendisiyle gezip dolaşmaya âdeta can atarlardı.

Evet, Cenâb-ı Hakk, peygamberlik yüksek ve kutsî vazifesiyle memur edeceği resulünü, böylece en güzel şekilde büyütüyor ve en mükemmel surette terbiye ediyordu!

BABA KABRİNİ ZİYARET

Kâinatın Efendisi, altı yaşında.

Bu sırada Hz. Âmine'nin içine Medine'yi ziyaret arzusu doğdu. Maksadı; Abdûlmuttâlib'in annesi tarafından kendilerine dayı gelen Adiyy b. Neccar Oğullarını görmek, hem de orada medfun bulunan bahtiyar kocasının kabrini ziyaret etmekti.

Bu maksatla hazırlıklar yapıldı. Günü gelince Mekke'den biricik oğlu ve dadısı Ümmü Eymen'le birlikte hareket etti. Â-mine'nin âlemi şen ve neşeli olması lâzım gelirken, bilâkis hüzünle kaplı idi. Sanki bir daha bu mukaddes beldeye ve bu Saadet Güneşinin doğuşuna sahne olan mübarek eve kavuşma-yacakmış gibi, tekrar tekrar dönüp Mekke'ye bakıyordu!

Mevsimin en sıcak günlerinde yaptıkları yorucu bir yolculuktan sonra Medine'ye vardılar. Efendimizin dayısı oğullarından Nabiga'nın evine

indiler.

Hz. Âmine, bu evin avlusunda bulunan azîz kocasının kabrinin başına gözyaşları içinde yıkılıverdi. Gözyaşları, Abdullah'ın kabrinin toprağını bol bol suladı.

Peygamber Efendimiz de, ilk defa ruhunda yetimliğin acısını bu manzara karşısında duydu. O da, muhterem pederinin kabrine damla damla gözyaşı serpti.

Sanki, bu damlalar, Hz. Abdullah'a bir gül demeti yerine takdim ediliyordu!

PEYGAMBERİMİZİN, YAHUDİ ÂLİMLERİNİN DİKKATİNİ ÇEKMESİ!

Medine'de geçirdikleri tatlı günlerinin birinde, Peygamberimiz, dadısı Ümmü Eymen'le kaldıkları evin kapısı önünde oturuyordu. Oradan geçen ruhanî kıyafetinde iki Yahudi, birden dikkatlerini onun üzerine diktiler. Peygamberimiz, bu bakışlardan rahatsız olmuş gibi içeri girdi.

Yahudiler, geçip gitmediler ve Ümmü Eymen'e yaklaşarak sordular: "Bu çocuğun adı nedir?"

Ümmü Eymen, onları tanımıyordu. Art niyetli olabilirler ihtimâlini göz önünde bulundurarak, "Niçin soruyorsunuz?" dedi.

Adamlar itimat telkin eder konuştular: "Bizim tanıdığımız bir çocuğa benziyor da onun için sorduk. Lütfen söyler misiniz, onun adı nedir?"

Ümmü Eymen, davranışlarından ve konuşmalarından pek korkulacak kimseler olmadığı kanaatine varınca, "Onun adı Ahmed'dir." dedi.

İki Yahudî, bu cevap üzerine, aradıklarını bulmuş gibi birbirlerine tebessümle bakıştılar. Sonra içlerinden biri, Ümmü Eymen'e yalvardı: "Ne olur, onu buraya biraz çağırır mısın?"

Ümmü Eymen, tekrar tereddüde kapıldı. Neden, niçin istiyorlardı? Fakat, adam bu tereddüdü şu sözleriyle izale etti:

"Bizler," dedi, "iyilikten başka bir şey düşünmeyen insanlarız. Kimseye zarar vermeyiz. Allah için onu seviyoruz ve senden, çağırmanı istiyoruz."

Ümmü Eymen, arzularını reddetmedi. İçeri girdi. Biraz sonra Peygamberimizle birlikte çıkıp geldi.

Peygamberimizi görür görmez iki Yahudî de yerlere kadar eğildiler. Sonra da sevgi ve hürmet karışığı bir eda içinde E-fendimize yaklaştılar. Onu tepeden tırnağa süzdüler. Sonra sırtını açtılar, baktılar.

Her ikisinin heyecan ve hayretleri gözlerinden okunuyordu. Birinin diğerine şöyle dediğini, Ümmü Eymen duydu:

"İşte, bu çocuk, bu ümmetin peygamberidir! Bu şehir de o-nun hicret edeceği yerdir. Bu memlekette çok şiddetli savaşlar, hicretler ve büyük işler olacaktır."66

Bu sözlerinden sonra ikisi de uzaklaşıp gittiler.

Yine, rivayete göre, Resûl-i Ekrem Efendimiz, yüzmeyi, bu ziyareti esnasında Benî Neccar Kuyusu denilen suda öğrenmiştir.67

HZ. ÂMİNE'NİN EBEDÎ ÂLEME GÖÇÜ

Hz. Âmine, Kâinatın Efendisi oğluyla Medine'de bir ay kaldıktan sonra, Mekke'ye dönmeye karar verdi. Akrabalarıyla vedalaşarak şehirden ayrıldılar.

Çöl seccadesinde üç yolcu: Hz. Âmine, şanlı evlâdı ve Üm-mü Eymen... Hepsinin de mânâ âleminde bir başkalık vardı. Azîz anne ve şerefli evlâdının ruhlarını, ayrılık ve hasret rüzgârı dalga dalga dövüyordu.

Henüz genç yaşta ve evliliklerinin ilk aylarında ebedî âleme yolcu ettiği kocasını hatırlayan Hz. Âmine'nin gözleri oluk oluk su akıtan bir pınarı andırıyordu. Resûl-i Kibriya Efendimiz de, azîz annesinin bui gözyaşlarına dayanamıyor, o da ışıl ışıl ağlıyordu. Damla damla akan gözyaşları, rahmet yağmuru gibi elbisesini ıslatıyordu.

Henüz yolu yarılamışlardı ki, Hz. Âmine anîden rahatsızlandı. Peygamberimiz ve Ümmü Eymen'i bir telâş kapladı. Gittikçe şiddetini artıran hastalık karşısında ne yapabilirlerdi?

Ebva Köyü yakınlarında bir ağacın gölgesinde konaklamaktan başka ellerinde çâre yoktu. Hz. Âmine'nin dizlerinden güç kuvvet çekilmişti ve kendisini tutamayarak anîden yere yıkılı-verdi. Üstünü örttüler. Hz. Âmine, hastalığın şiddeti içinde ter döküyor, Sevgili Peygamberimiz ise, onu

kaybedeceği ve annesiz kalacağı endişesi içinde gözyaşı akıtıyordu. Sanki her şey kendileriyle birlikte lâl kesilmişti. Yerde ses yok, gökte sükût hâkimdi.

Hz. Âmine, yerde halsiz bir şekilde yatıyordu.

Bir ara, Peygamberimiz, kendini toparlayarak, "Nasılsın anneciğim?.." diye sordu.

Gönlü şefkat hazinesi anne, biricik yavrusunun üzülmesini istemiyordu. Şiddetiyle kıvranıp durduğu hastalığının ağır olduğu hissini uyandırmamak için, "İyiyim canım oğlum, bir şeyim yok." diye cevap verdi.

Bu birkaç kelimelik konuşmadan sonra da kendinden geçti. Artık hastalık, konuşacak takati dudaklarından çekip almıştı. Bir ara "Su." dediği işitildi. Yaydan fırlayan ok hızıyla Peygamber Efendimiz, azîz annesine suyu yetiştirdi.

Hz. Âmine suyu içti. Su kabıyla birlikte ciğerparesinin yumuşacık ellerini de tuttu. Gözlerini açtı. Efendimizin nur saçan sımasına doya doya baktı ve ellerini bir anne şefkatiyle okşadı!

Kâinatın Efendisi bir ara, annesini biraz doğrultup, başını kucağına aldı. Gözlerinden akan mübarek yaşlar, annesinin omuzlarına Nisan yağmuru gibi düşüyordu.

Hz. Âmine'nin ruh ve kalbinde feryadlar kopuyor, fırtınalar esiyordu. Kocasını kaybediş ızdırabına, şimdi de oğluyla vedalaşma hasretini mi ekleyecekti? Bu dayanılmaz bir ızdırap, çekilmez bir dert idi. Kendisini yakalayan hastalıktan daha çok, bu ayrılık onu yakıp kavuruyordu! Ama ne yapabilirdi? Bu, İlâhî Kader'in değişmez hükmüydü!

Hz. Âmine, kendisini yakalayan hastalıktan kurtulamayacağını artık anlamıştı. Son olarak, güneş gibi parlayan nur yavrusunun yüzüne, ayrılık ve hasretin verdiği duygu içinde baktı; ellerini doya doya kokladı ve dilinden şu cümleler döküldü:

"Ey, dehşetli ölüm okundan, Allah'ın yardım ve ihsanıyla 100 deve karşılığında kurtulan zâtın oğlu!.. Allah, seni azîz ve devamlı kılsın. Eğer rüyada gördüklerim doğru ise, sen Celâl ve bol ikram sahibi olan Allah tarafından Âdem Oğullarına helâl ve haramı bildirmek üzere peygamber gönderileceksin. Sen, ceddin İbrahim'in teslimiyet ve dinini tamamlamak

için gönderileceksin. Allah, seni milletlerle birlikte devam edip gelen putlardan, putperestlikten koruyacak ve alıkoyacaktır. Her yaşayan ölür, her yeni eskir; yaşlanan herkes zeval bulur. Her şey fânidir, gider. Eivet, ben de öleceğim. Fakat, ismim ebedî yâdedilecektir. Çünkü, tertemiz bir evlâd doğurmuş, arkamda hayırlı bir yâdedici bırakmış bulunuyorum."68

Acıklı ve âdeta istikbâlden haber veren bu sözlerinden sonra, Hz. Âmine'nin gözleri kaydı ve ruhunu orada Yüce Allah'a teslim etti.

Yer, Mekke ile Medine arasında bulunan Ebva Köyü. Tarih, Milâdî 576...

Hz. Amine 'nin Defni

Sevgili Peygamberimiz ile Ümmü Eymen donakalmışlardı. Âdeta dilleri tutulmuştu. Konuşan, sâdece Kâinatın Efendisinin gözyaşlarıydı.

Ümmü Eymen, bir ara kendisini toparladı ve azîz yavrunun gözyaşlarını sildi. Sonra da bağrına basarak teselliye çalıştı. "Üzülme, ağlama, canım Muhammed'im!.." dedi, "İlâhî Ka-der'e karşı boynumuz kıldan incedir. Can da Onun, mal da; hepsi bize emanet. Emaneti nasıl vermişse öyle de alır."

Sevgili Peygamberimiz, derin bir iç çektikten sonra, "Ben de biliyorum. Onun hükmüne her zaman boyun eğerim. Fakat, anne yüzü, unutulmayacak bir yüzdür. O yüzü tekrar göremem diye üzülüyorum." dedi; sonra da derhâl kendini toparladı ve gözyaşlarını silerek Ümmü Eymen'e, "Haydi, o, emaneti Sahibine teslim etti. Biz de onun na'şını toprağa teslim edelim, rahat etsin." dedi.

Dünyanın en bahtiyar annesi Hz. Âmine'nin cesedini orada toprağın bağrına tevdi ettiler. Ruhu ise, Kâinatın Efendisini bağrından çıkardığı için kim bilir ne kadar yükseklerde meleklerle bayram ediyordu!

Definden Sonra

Annesiz kalan Dürr-i Yetim'i Mekke'ye götürmek vazifesi, dadısı Ümmü Eymen'e düştü.

Ümmü Eymen, yol boyunca ona annesiz kaldığını hissettirmemek için elinden gelen gayreti esirgemedi. Onu öz evlâdıy-mış gibi bağrına bastı ve teselliye çalıştı. Efendimiz de, âdeta onu bir anne kabul ederek, "Anne,

anne!.." diye çağırırdı. Daha sonraları da her gördüğünde ise, "Annemden sonra annem!.." diyerek iltifatta bulunuyordu.

HEM ANNEDEN, HEM BABADAN YETİM!

Nur yüzlü Kâinatın Efendisi, artık hem babadan yetim, hem de anneden öksüz idi. Fakat, onun hakikî muhafızı ve hâmîsi vardı. O Hafız, onu ömrü boyunca kusursuz muhafazası ve eksiksiz murakabesi altında bulunduracak, her türlü tehlike ve sıkıntıdan kurtaracaktır!

"Rabbin, seni yetimi bulup da barındırmadı mı?"69 mealindeki âyet-i kerîme, Peygamber Efendimizin bu hâlini hatırlatır!

Kâinatın Efendisi, yıllar sonra, Hudeybiye Umresi sırasında, yine Ebva'dan geçecektir. Allah'ın izniyle annesinin kabrini ziyaret edip elleriyle düzeltecektir. Sonra da teessüründen ağlayacaktır.

Resûl-i Ekrem Efendimiz, hakkında "Cennetlik bir kadınla evlenmek isteyen, Ümmü Eymen'le evlensin!" buyurduğu Ümmü Eymen'i, daha sonra âzad ederek hürriyetine kavuşturmuştur. Birinci kocasının ölümünden sonra da onu Zeyd b. Harise'yle evlendirdi. Üsame Hazretleri, işte bu evlilikten dünyaya geldi.

Onun mübarek gözlerinden tahassür gözyaşları akıttığını gören sahabîler de ağlayacaklar ve, "Yâ Resûlallah!.. Niçin ağladınız?" diye soracaklardır.

Resûl-i Ekrem, "Annemin benim hakkımdaki şefkat ve merhametini düşündüm de ağladım." diye cevap verecektir.70

ERKEN VEFATLARININ HİKMETİ

Burada hâtıra şu sual gelebilir:

"Muhterem peder ve valideleri, Resûl-i Ekrem Efendimizin peygamberliğine neden yetişemediler ve neden ona îman, kendilerine nasîb olmadı?"

Bu suale, "Mektûbat" isimli eserinde, Bediüzzaman Said Nursî Hazretleri şu cevabı verir:

"Cenâb-ı Hakk, Habib-i Ekreminin peder ve validesini, Kendi keremiyle, Resûl-i Ekrem'in (a.s.m.) ferzendane hissini memnun etmek için, vâlideynini minnet altında bulundurmuyor. Vâlideynlik mertebesinden manevî evlâd mertebesine getirmemek için, hâlis kendi minnet-i Rububiyeti

altına alıp, onları mes'ud etmek ve Habib-i Ekremini de memnun etmek-liği rahmeti iktiza etmiş ki, vâlideynini ve ceddini, ona zahirî ümmet etmemiş. Fakat, ümmetin meziyetini, faziletini, saadetini onlara ihsan etmiştir. Evet, âlî bir müşirin [mareşalin], yüzbaşı rütbesinde olan pederi, huzuruna girmesi; birbirine zıd iki hissin taht-ı tesirinde bulunur. Padişah, o müşir olan yâver-i ekremine merhameten, pederini onun maiyetine vermiyor!"71

PEYGAMBER EFENDİMİZİN ANNE VE BABASININ ÎMANLARI MESELESİ

İslâm âlimleri, ittifakla şu hususu belirtmişlerdir:

"Hz. İbrahim'den (a.s.) gelen ve Resûl-i Ekrem'i (s.a.v.) netice veren nurânî silsilenin fertlerinin hiçbiri, hak dinin nuruna lakayd kalmamışlar ve küfrün karanlıklarına mağlûb olmamışlardır. Hiçbirinin temiz gönlü, şirk ve küfürle kirlenmemiştir."72

Bu hususu kaydettikten sonra, Sevgili Peygamberimizin baba ve annesinin îmanları meselesi üzerinde duralım: Birbirine yakın izahlarla birçok İslâm âlimi, Peygamber Efendimizin muhterem peder ve validelerinin âhirette necat ehlî olacaklarını açık ve kesin bir şekilde delilleriyle ortaya koymuşlardır. Bu izah tarzlarını şöylece sıralayabiliriz:

1) Hz. Abdullah ile Hz. Âmine, Efendimize peygamberlik vazifesi verilmeden çok evvel vefat etmişlerdir. Dolayısıyla fetret devrinde vefat edenlere ise azab yoktur.*

Bir gün, birisi, büyük âlimlerden Şerefüddin Münâvî'ye, "Peygamberimizin baba ve annesi Cehennem'de midir?" diye sorar.

Münâvi Hazretleri, hiddetle, "Resûl-i Ekrem'in peder ve validesi fetret zamanında vefat etmişlerdir. Peygamber gönderilmeden evvel ise azab yoktur." cevabını verir.73

Kendisine bir peygamberin daveti ulaşmayan kimsenin âhi-rette azab görmeyeceği, âyet ve hadîslerle sabittir.74 Peygamber Efendimizin peder ve validelerine de, geçmiş peygamberlerden hiçbirinin davetinin ulaşmadığı tarihen sabittir. Şu hâlde, tereddütsüz söyleyebiliriz ki, onlar da necat ehlidirler ve âhirette azab görmeyeceklerdir.

2) Resûl-i Ekrem'in muhterem peder ve validelerinin şirk ehlî oldukları sabit değildir. Belki, onlar, Zeyd b. Amr b. Nüfeyl,Varaka b. Nevfel ve

benzerleri gibi, büyük babaları İbrahim'den (a.s.) gelen inanç ve âdetlerle amel eden "Hânif'lerdendirler.

3) Sevgili Peygamberimizin baba ve annelerinin şirk ehlî olmadıklarının bir delili de, "Ben, mütemadiyen temiz babala rın sulbünden, temiz anaların rahminden nakloluna geldim."75 hadîs-i şerifidir.

Kur'ân-ı Kerîm'de müşrikler "necis kimseler" olarak vasıflandırılmışlardır.76 Temizlik ile pislik, îman ile şirk, mü'min ile müşrik arasında tezat bulunduğuna göre, yukarıda kaydettiğimiz hadîs ölçüsü ışığında, Resûl-i Ekrem'in ecdadından hiçbirinin küfür ve şirk gibi manevî kirlere bulaşmadığını kabul etmek vâcib olur.77

Bütün bunlardan sonra meseleyi şöylece özetleyebiliriz:

"Resûl-i Ekrem'e (s.a.v.) Allah tarafından rahmet olduğu hitab edilirken parlak nübüvvet ve risâlet güneşi henüz doğmadan o apaçık nuru sîne-i ihtiramında taşıyan bir ana babayı, evlâdının feyz ve nurundan mahrum farzetmek, hem edebe, hem mantığa muvafık değildir. Hususîyle, Resûl-i Ekrem'in muhterem anne ve babasının hayatları Câhiliyye devrinde geçmiştir; Risâlet-i Ahmediyye zamanını idrak etmemişlerdir."78

Öyle ise, bu hususta mü'minin bilmesi ve kabul etmesi gereken husus şudur:

"Resûl-i Ekrem'in (s.a.v.) peder ve valideleri ehl-i necattır ve ehl-i Cennet'tir ve ehl-i îmandır. Cenâb-ı Hakk, Habib-i Ekrem inin mübarek kalbini ve o kalbin taşıdığı ferzendane şefkatini elbette rencide etmez."79

Şu dörtlük de bu hakikati pek güzel dile getirmektedir:

İki cihan güneşi, bürc-i saadette iken Vâlideynine Mevlâ nice vermeye şerefi, Çeşm-i insaf ile ey dil, nazar et gavvasa Alıcak dürrini yabana atar mı sadefi?

Mânâsı:

İki Dünyanın Güneşi olan Hz. Muhammed (s.a.v.) saadet burcunda iken, Cenâb-ı Hakk, anne babasına nasıl şeref vermez ki?..

Ey gönül!.. İnsaf gözüyle dalgıca dikkatle bak. İnciyi alır da sadefini hiç yabana atar mı

64 Ibn-i Hişam, Sîre, c. 1, s. 176.

65 İbn-i Hişam, A.g.e., c. 1, s. 176; İbn-i Sa'd, Tabakat, c. 1, s. 113; Belâzurî, Ensab, c. 1, s. 96.

66 Ibn-i Sa'd, Tabakat, c, 1, s. 116.

67 Ibn-i Sa'd, A.g.e., c. 1,s. 116.

68 İsfahanî, Delâilû'n-Nübüvveh, s. 119.

69 Duhâ, 6.

70 İbn-i Sa'd, Tabakat, c. 1, s. 116-117.

71 Bediüzzaman Said Nursî, Mektûbat, s. 398.

72 Bediüzzaman Said Nursî, Mektûbat, s. 397; Tecrid Tercemesi, c. 4, s. 537.Bkz.: M. Dikmen-B. Ateş, Peygamberler Tarihi, c. 1, s. 41-43.

73 Tecrid Tere, c. 4, s. 539.

74 isrâ, 15.

75 Kaadı İyaz, c. 1,s. 183.

76 Tevbe, 28.

77 Tecrid Tercemesi, c. 4, s. 546.

78 A.g.e.,c. 4, s. 551.

79 Bediüzzaman Said Nursî, Mektûbat, s. 398.

Efendimiz Dedesi Abdulmuttalib'in Yanında

PEYGAMBERİMİZ. DEDESİ ABDÛLMUTTÂLİB'İN HİMAYESİNDE

Altı yaşında iken annesini kaybeden Peygamber Efendimizi, yaşlı dedesi Abdûlmıı ttâlib himayesine aldı.

Kureyş'in reisi Abdûlmuttâlib de nuru Ahmedî'den nasibini almıştı. O nur kendisine çok üstün meziyet ve sıfatlar kazandırmıştı: Uzun boyu, büyükçe başı ve heybetli görünüşüne, parlak yüzü, tatlı sözü, utangaçlığı, nezaket ve üstün ahlâkı bir başka güzellik katmıştı. Sabırlı, akıllı, anlayışlı, mert ve cömert idi. Yoksul insanların karınlarını doyurmaktan büyük zevk alırdı. Hattâ, bu cömertliğini, bu yardımseverliğini hayvanlardan bile esirgemezdi. Dağ başlarında aç susuz kalan kurdu kuşu da düşünürdü.

Câhiliyye karanlıkları arasında aydınlık yoldan ayrılmayan bahtiyarlardan biri idi. Allah'a bağlıydı ve âhirete inanırdı. Verdiği sözü ne pahasına olursa olsun mutlaka yerine getirirdi. Nitekim, Cenâbı Hakk'a verdiği sözü yerine getirmek için, en çok sevdiği oğlu Abdullah'ı bıçağın altına yatırmaktan bile çekinmemişti. Kureyşliler müdahale etmeselerdi, onu kurban edecekti.

Câhiliyye devrinin çirkin âdetlerinden uzak durduğu gibi, başkalarını da bunları yapmaktan menederdi. O zamanın zâlim bir âdeti olan kız çocuklarını diri diri gömmekten halkı sakındırırdı. Şaraptan, zinadan her zaman kaçınırdı. Mekke'de zulme, haksızlığa bütün gücüyle meydan vermemeye çalışırdı.

Misafir ağırlamaktan da büyük haz duyardı. Akrabalarıyla yakından ilgilenir, onlara şefkat ve merhamet gösterirdi. Bu büyük vasfı sebebiyle Kureyşliler ona "İkinci İbrahim" derlerdi.

Ramazan ayı girince Hira mağarasında inzivaya çekilip ibâdetle meşgul olurdu. Bunu ilk defa âdet eden de kendisi idi.

Yaşlı dede, aynı zamanda çocuk sevgisi, torun sevgisi nedir, biliyordu. Hele, torunu, Kâinatın Efendisi gibi pırıl pırıl bir çocuk olunca, artık sevgisinin sözü mü olurdu?

Gerçekten, Abdûlmuttâlib, etrafa nur saçan torununu canı gibi seviyor, şefkatli kanatlan arasında onu nazlı bir yavru gibi barındırıyordu. Onsuz hiçbir yere gitmek istemiyordu. Bu yaşında bile Peygamber Efendimizin davranışları, kâmil bir insanın hareket ve davranışlarından farksızdı. Gittiği her yerde bu fevkalâde durumu herkes tarafından derhâl farkediliyordu. Hattâ, zaman zaman toplantılarda ve sohbetlerde sorulan sorulara Abdûlmuttâlib, onunla istişare ettikten sonra cevap veriyordu.

Artık Peygamberimiz, o yaşında yaşlı dedesinin âdeta samimî bir arkadaşı, içten dert ortağı ve emin bir müsteşarı idi. Bütün bunlara rağmen o, dedesine karşı hürmetinde asla kusur etmiyordu.

Dedesinin Minderine Sâdece O Otururdu!

Kabe duvarının gölgesinde hemen hemen her zaman Kureyş'in reisi Abdûlmuttâlib için bir minder serili bulunurdu. Çocuklarının hiçbiri bu minderin üstüne çıkmaz, babaları gelinceye kadar etrafında oturup beklerlerdi.

Abdûlmuttâlib, çocuklarından hiçbirini almazken, Peygamber Efendimizi kucaklayarak yan tarafına minderin üstüne oturturdu. Amcaları tutup onu minderin üstünden indirmek isterlerdi; fakat, babaları buna mâni olur ve şöyle derdi:

"Oğlumu serbest bırakın! Vallahi, ileride onun nâmı ve sânı büyük olacaktır!"

Sonra da, muhterem torununu minderin üstüne yan tarafına oturtur, eliyle sırtını okşayarak ona olan sonsuz sevgisini belirtildi.80

Yine, Abdûlmuttâlib uyurken Sevgili Peygamberimizden başkası onu uyandırma cesaretini gösteremezdi. Hususî odasına ondan başkası müsaadesiz giremezdi.

Yaşlı dede, nur yüzlü torununu sofrada yanıbaşına, bâzan da dizine oturtur yemeğin en iyisini ona yedirir ve o gelmeden yemeye başlamaya müsaade etmezdi.

Sevgili Peygamberimiz Biraz Gecikince!..

Kâinatın Efendisini, dedesi, bir gün, kaybolan devesini aramaya gönderdi. Biraz gecikince, kayboldu endişesiyle, Abdûlmuttâlib, büyük bir

telâşa kapıldı. Üzüntüsü yüzünden okunuyordu. Derhâl Kabe'ye vurarak, ellerini Yüce Mevlâ'ya açtı ve, "Allah'ım, Muhammed'imi bana geri lütfet!" diye dua etti.

Az sonra Peygamber Efendimiz, deveyle birlikte çıkageldi. Dedesi, kendisini sevinçle kucakladı ve, "Biricik yavrum!.." dedi, "Senin için o kadar üzüldüm, o kadar feryad ettim ki, artık bundan sonra seni yanımdan asla ayırmayacağım ve yalnız başına bir yere göndermeyeceğim."81

Hakikaten de Abdûlmuttâlib, vefatına kadar nur torununu bir gölge gibi takib etmekten geri durmadı.

SEYF B. ZÎ YEZEN, ABDÛLMUTTÂLİB'E NELER SÖYLEDİ?

Peygamber Efendimizi candan seven Abdûlmuttâlib, hayatında sâdece bir defa kısa bir süre için ondan uzak kaldı.

Yemen Hükümdarı Seyf b. Zî Yezen, babasının ülkesini Habeşlilerden geri almış ve San'a'nın Gumdan şehrinde tahta oturmuştu. Arabistan'ın dört bir tarafından aşiret ve kabîle reisleri onu tebrike geliyorlardı.

Mekke'yi temsilen de Abdûlmuttâlib'in başkanlığına bir heyetin Gumdan'a gitmesi gerekiyordu. Böylece, Mekke'den ayrılmakla, Abdûlmuttâlib, ilk defa nur torunundan uzak kalıyordu.

Uzun bir yolculuktan sonra Gumdan'a varan Kureyş heyetini Seyf b. Zî Yezen kabul etti. Abdûlmuttâlib, hükümdardan izin alarak, kendisinin üstün meziyetlerinden, babasının hayırlı bir hükümdar olduğundan bahsetti. Hangi heyet olduklarını belirtmek için de sözlerini şöyle bağladı:

"Biz, Allah'ın dokunulmaz kıldığı memleketin halkı, Beytullah'ın hizmetkârıyız!"

Bu konuşması, hükümdarın dikkatini çekti. Sordu: "Ey tatlı dilli kişi!.. Sen kimsin?"

Abdûlmuttâlib, "Ben, Haşîm'in oğlu Abdûlmuttâlib'im!.." dedi.

Seyf, biraz daha dikkat kesildi. Sevinç ve heyecan karışımı bir sesle, "Demek, sen, kız kardeşimizin oğlusun!"

Abdûlmuttâlib, "Evet..." diye karşılık verdi.

Bunun üzerine Seyf, Abdûlmuttâlib'e daha yakın alâka gösterdi. Yanına yaklaşmasını istedi. Sonra da, "Akraba olduğumuzu öğrendim. Ziyaretinizden de çok memnun oldum. Siz gece gündüz sohbet edilmeye, oturulup konuşulmaya lâyık, şerefli insanlarsınız!" diye konuştu.

Seyf, bu iltifatkâr sözlerle de yetinmedi; söylediklerinde samimî olduğunu, Abdûlmuttâlib'i bir ay boyunca sarayında ağırlamakla da ispat etti

Sarayda günleri hep sohbetle geçiyordu. Mukaddes kitaplardan gelecek peygamberin sıfatlarını öğrenmiş bulunan Seyf, bu sohbetlerde bazı ipuçları yakalıyordu. Nitekim, bir gün hiç kimsenin farkına varamayacağı bir sırada Abdûlmutâlib'i gizlice yanına çağırdı ve, "Ey Abdûlmuttâlib!.." dedi, "Sana bir sır emanet edeceğim. Bu sırrın seninle alâkalı olduğu kanaatini taşıyorum! Bu, başkalarından gizlediğimiz, bir kitapta bulduğum çok büyük ve mühim bir haberdir!"

Abdûlmuttâlib meraklandı, "Nedir o?.." diye sordu.

Seyf, sırrını açıkladı: "O, bu sıralarda dünyaya gelmiş olması muhtemel bir çocuğa aittir. O, sizin taraflarda, Tihame bölgesinde doğacaktır. İki küreği arasında bir 'ben' vardır. Babası ve annesi ölünce, onu dedesi ve amcası sırasıyla himayeleri altına alacaktır. O, dostlarını ve yardımcılarını ağırlayacak, düşmanlarını zillete uğratacaktır. En şerefli yerleri fethedecek, Kıyamet Gününe kadar insanlara rehber ve önder olacaktır. Bâtıl dinleri ortadan kaldıracak, putperestliği yok edecek, Rahman olan Allah'a ibâdet edecektir. Onun sözü müşkîlleri halledecek, işi ise basiret ve adalet üzere olacaktır. Dâima iyiliği buyuracak, iyilik yapacak ve insanları kötülükten sakındıracaktır."

Merak ve heyecana kapılan Abdûlmuttâlib, hükümdarın biraz daha açıklama yapmasını ve sırrını biraz daha açmasını istiyordu. Bunun için de, "Ey Hükümdar!.. Ömrün uzun, saltanatın dâim ve sânın yüce olsun! O çocuk hakkında biraz daha açıklama yapar mısın?" dedi.

Hükümdar, diğer alâmet ve işaretleri saydıktan sonra, "Ey Abdûlmuttâlib!.." dedi, "Bütün bu işaretlere bakılırsa, bu çocuğun dedesi sen olmalısın!"

Bu sözleri duyan Abdûlmuttâlib, sevincinden derhâl secdeye kapandı.

Bu sefer merak ve şaşkınlık sırası hükümdara gelmişti. "Ey Abdûlmuttâlib!.. Yoksa, sen, anlattıklarımdan bir şey mi sezdin?" diye sordu.

Gönlüyle birlikte gözlerinin içi de gülen Abdûlmuttâlib, anlattı. "Ey Hükümdar!.." dedi, "Benim, Abdullah adında, üzerinde titrediğim, çok sevdiğim bir oğlum vardı. Onu kavmimizin eşrafından Vehb b. Abdi Menafin kızı Âmine'yle evlendirmiştim. Bir çocuk dünyaya geldi. Onun iki küreği arasında bir 'ben' vardır. Saydığın alâmetlerin hepsini de üzerinde taşıyor. Babası ve annesi de vefat etmişlerdir. Kendisi şimdi benim himâyemdedir."

Seyf, kanaatinde yanılmış olmamanın sevinci içinde, Abdûlmuttâlib'e, "Çocuğunu çok iyi koru! Yahudiler ona düşmanıdırlar. Onların kendisine zarar vermesinden sakın! Fakat, Allah, onun düşmanlarına imkân ve fırsat tanımayacaktır! Benim eski kitaplarda bulup öğrendiğime göre, Yesrip [Medine] de onun hicret yeri olacak ve orada çok yardım görecektir." dedi.

Artık, hem hükümdar, hem de Abdûlmuttâlib, büyük bir müşkîli halletmiş olmanın rahatlığı içindeydiler.

Seyf b. Zî Yezen, âdeta kerametvârî, peygamberliğinden evvel Efendimizin nübüvvetini böylece haber veriyordu.

Bir müddet sonra hükümdar, Kureyş heyetini büyük ikram ve ihsanlarla Mekke'ye uğurladı. Abdûlmuttâlib'e verdikleri, diğerlerinkinden çok daha fazlaydı. Uğurlarken de ona, "O çocuğun hâlinde olan değişiklikleri*her yıl bana bildirmeni rica ederim." dedi.

Ne var ki, Seyf b. Zî Yezen, Peygamberimiz hakkında dedesinden daha başka bir bilgi alamadan, henüz bu konuşmalarının üzerinden bir sene bile geçmeden hayata gözlerini yumdu.82

Heyetteki arkadaşları, yolda Abdûlmuttâlib'e, neden kendisine daha fazla ikram ve ihsan edildiğini sordular. O sâdece,"Onu kıskanmayınız. Bunun elbette bir sebebi vardır." demekle iktifa etti.

Bir aylık ayrılıktan sonra Mekke'ye varan Abdûlmuttâlib, nur torununu hasretle kucaklayarak, firak acısını visalin lezzetiyle gidermeye çalıştı.

PEYGAMBER EFENDİMİZ, "RAHMET" VESİLESİ!

Sevgili Peygamberimiz, henüz dedesi Abdûlmuttâlib'in himayesinde bulunuyordu.

Kuraklık yüzünden Mekke ve etrafı dehşetli bir sıkıntı ve kıtlık içinde kıvranıp duruyordu.

Abdûlmuttâlib, büyüklüğünü anladığı torunu Efendimizi yanına alarak, oğlu Ebû Tâlib'le birlikte Ebû Kubeys Dağına çıktı. Onların peşi sıra da Kureyşliler geliyordu.

Abdûlmuttâlib, yüzünü Kabe'ye çevirdi ve Peygamber Efendimizi üç sefer gökyüzüne doğru kaldırarak, "Allah'ım!.. Bu çocuk hakkı için, bizi bereketli bir yağmurla sevindir." diye yalvardı.

Kâinatın Efendisinin yüzü suyu hürmetine yapılan dua kabul oldu. Anında yağmur damlalarıyla halkın ve Kureyş eşrafının sevinç gözyaşları birbirine karıştı.

Bütün bu olup bitenler, dedenin torununa karşı içten sevgisini ve bağlılığını kat kat artırıyor, istikbâlde büyük bir insan olacağı kanaatini kuvvetlendiriyordu. Bunun için de nur torununa büyük bir ihtimam gösteriyordu.

ABDULMUTTALIBIN VEFATI

Yaşı epeyce ilerlemiş bulunan Abdûlmuttâlib, bir gün anîden rahatsızlandı. Rahatsızlığı gittikçe şiddetini artırıyordu.

O, artık bir başka âleme göçün yakında başlayacağını anlamıştı. Yalnız, görmesi gereken bir vazife vardı: Sevgili Peygamberimizi teslim edecek emin bir kişi seçmek...

Bunun için bütün oğullarını çağırttı. Aklına E:bû Leheb geldi. Fakat, o katı kalbli merhametsizin biri idi. "Olmaz." deyiverdi içinden...

Ya Abbas?.. Hayır, o da olamazdı. Çünkü, çoluk çocuğu çoktu. Ancak onlarla meşgul olabilirdi.

Hamza var. Ona da razı olmadı. Zîra, Hamza genç ve ava meraklı idi. Torunuyla gereği gibi ilgilenemezdi.

Ebû Tâlib!.. İşte, nur torununun hâmîsini bulmuştu. Gerçi, Ebû Tâlib'in serveti azdı, ama merhameti ve şefkati boldu. Muhamnıed'i (s.a.v.), himayeye ancak o lâyık olabilirdi!

Bununla beraber, Abdûlmuttâlib, onun da görüşünü almayı ihmâl etmedi. "Amcalarından hangisinin himayesine girmek istersin?" diye sordu.

Sevgili Peygamberimiz, dedesinin sorusuna haliyle cevap verdi. Yerinden kalkarak amcası Ebû Tâlib'in boynuna sarıldı. O, babasıyla anne baba bir kardeş olan amcasının himayesini kabul ettiğini, böylece ifade etmiş oluyordu.

Abdûlmuttâlib de, tercihinde isabet ettiğine sevindi. Sonra Ebû Tâlib'e dönerek, "Onu sana emanet ediyorum! O, İlâhî bir emanettir. Onu her şeye rağmen, can, baş pahasına da olsa koruyacağına dair bana açıkça söz ver ki, gözlerim arkada kalmadan gönlüm rahat etsin." dedi.

Efendimizin kendisine karşı teveccühünden oldukça mütehassis olan Ebû Tâlib, gözleri dolu dolu, babasına şu cevabı verdi:

"Sen hiç merak etme babacığım!.. Onu öz çocuklarıma, hattâ kendi canıma bile tercih edeceğime emin olabilirsin! Hayatta bulunduğum müddetçe ona hiç kimsenin zarar vermesine müsaade etmeyeceğime söz veriyorum!"

Bu asil konuşmadan, Abdûlmuttâlib fazlasıyla memnun oldu ve gözleri sevinç gözyaşlarıyla doldu.

...Ve Abdûlmuttâlib tarafından, Nur Muhammed (s.a.v.), amcası Ebû Tâlib'e teslim edildi.

Yakalandığı rahatsızlıktan kurtulamayan Abdûlmuttâlib, torununun neşesine, sevgisine, tebessümüne doyamadan dünyaya gözlerini 80 yaşını aşkın bir ihtiyar olarak kapadı.83

Tarih: Milâdî, 578. Fil Yılından sekiz sene sonra.

Mekke Çarşısı, Abdûlmuttâlib'in vefatı dolayısıyla günlerce kapalı tutuldu. Kureyşliler, sevdikleri ve hürmet ettikleri bu zâtın ölümü dolayısıyla günlerce yâs tuttular, cenazesini el üstünde dolaştırdılar. Sonra Hacun Kabristanına, dedesi Kusay'ın yanına gömdüler.84

Peygamberimizin Gözyaşları

Sevgili Peygamberimiz, dedesini kaybetmekten derin üzüntü duydu. Çünkü, bu kaybediş, baba ve annesinin de ebedî âleme göçünü hatırlatıyordu.

Dedesinin cenazesi ve defni sırasında Peygamberimiz, gözyaşlarını tutamadı; bazan hıçkırarak, bazan da sessiz sedasız ağladı.

Seneler sonra bir gün kendilerine, dedesinin ölümünü hatırlayıp hatırlamadığı sorulduğunda, "Evet, hatırlıyorum! Ben, o sırada sekiz yaşında bulunuyordum." cevabını verdi.

Peygamber Efendimizin saadetli ömrünün ik sekiz senelik bölümü, İşte böyle acılarla, üzüntü ve kederlerle dolu geçmişti. Âdeta büyük ruhu ve rikkatli kalbi, tâ o yaşlardan itibaren istikbâlde çekeceği meşakkat ve mihnetlere dayanmak için ızdırap ve sıkıntı teknesinde yoğruluyordu.

PEYGAMBERİMİZ, AMCASI EBU TALİB'İN YANINDA

Sevgili Peygamberimiz, sekiz yaşında...

Dedesi tarafından kendisine koruyucu olarak tâyin edilen amcası Ebû Tâlib'in himayesinde.

Ebû Tâlib, son derece merhametli bir insandı. Fakat, oldukça fakirdi. Mekke etrafında yayılan ve şehre getirilince sütünden faydalanılan birkaç devesinden başka herhangi bir mal ve mülke de sahip değildi. Aile efradı kalabalık olan Ebû Tâlib, haliyle maişet cihetiyle büyük sıkıntı içinde bulunuyordu.

Bütün bunlara rağmen o, dürüstlüğü ve doğru yaşayışı ile Kureyşliler tarafından sevilir, sayılır ve hürmet görür idi. Hz. Ali, babasının bu durumunu şu ifadelerle dile getirir:

"Babam, Kureyş'in fakir, fakat ileri gelenlerinden şerefli biri idi. Hâlbuki, kendisinden evvel, böyle yoksul olduğu hâlde kavminin ulu kişisi olmuş bir kimse gelmemiştir."

Ebû Tâlib, yaşayışı bakımından da, Câhilliyye devrinin kötülük ve çirkinliklerinden uzaktı. Kureyşli müşriklerin su gibi içtikleri içkiyi o, babası Abdûlmuttâlib gibi, asla kullanmazdı. Görüldüğü gibi, Ebû Tâlib, her haliyle Kâinatın Efendisini himaye edecek evsafta bulunuyordu.

Ebû Tâlib, aynı zamanda kardeşi Zübeyr'den kendisine geçen Kabe perdedarlığı demek olan "rifade" ve hacılara su içirme hizmeti demek olan "sikaye" vazifelerini de yürütüyordu. Ne var ki, fazla masraf gerektiren bu vazifelerin altından dar bütçesiyle kalkamayacağını anlayınca, üç hacc

mevsiminden sonra bu görevleri kardeşi Hz. Abbas'a devretmek zorundakaldı. Sikaye ve rifade hizmetleri, Mekke'nin fethine kadar Hz. Abbas'ın elinde devamı etti. Resûlullah, Mekke'yi fethettikten sonra bu görevleri yine aynı elde bıraktı.

Ebû Tâlib de, babası gibi, Sevgili Peygamberimize candan bağlıydı. Öz baba gibi, yetişmesine son derece dikkat ediyordu. Yeğenini asla yanından ayırmak istemezdi. Gittiği her yere onu da götürür, yanıbaşına oturtur ve bir arkadaş gibi kendisiyle sohbet eder ve konuşurdu.

Ebû Tâlib evinde onsuz sofraya oturulmazdı. Sofra hazırlandığında Peygamber Efendimiz görülmeyince, amca, "Muhammed'im nerede?.. Çağırın, gelsin." derdi. Çünkü, onun bulunduğu sofrada herkes doyarak kalkar ve yemek yine de artardı. Bulunmadğı sofralarda ise, çok kere sofradakiler doymadan yemek bitiverirdi.85

Zâten, Sevgili Peygamberimiz, tâ o zamandan beri az yiyordu. Sofrada son derece ciddî ve nîmetlere hürmetkar bir tavır içinde bulunurdu. Diğer çocuklar kurulur kurulmaz sofraya saldırırken, o büyükleri başlamadan lokmayı ağzına koymazdı. Hattâ, bazı kere amcası, çocuklardan rahatsız olmasın diye onun için ayrı sofra kurdururdu.86

Henüz bu yaşında Sevgili Efendimiz,—büyüklüğünde olduğu gibi—açlıktan, susuzluktan da şikâyet etmiyordu. Dadısı Ümmü Eymen, bu hususu şu ifadelerle dile getirir:

"Resûlullah'ın, çocukluğunda, ne açlıktan, ne de susuzluktan şikâyet ettiğini görmedim. Sabahleyin bir yudum zemzem içerdi. Kendisine yemek yedirmek istediğimizde, 'İstemem, karnım tok.' derdi."87

Yine, Peygamber Efendimiz, sabahları pırıl pırıl parlayan temiz bir yüz, taranmış tertemiz saçlarıyla gündüz âlemine sevgi, neşe ve hayat dolu nur gözlerini açardı.88

Peygamberimiz, Amcasıyla Yağmur Duasında!

Mekke ve havalisi, şiddetli bir kuraklık ve kıtlık yılı yaşıyordu. Yağmurun damlası yoktu. Yerler kupkuru ve toprak susuzluktan şerha şerha idi.

Kureyşliler, Ebû Tâlib'e başvurarak, "Ey Ebû Tâlib!.." dediler, "Kuraklık ve kıtlıktan çoluk çocuğumuz ölmeye, hayvanlarımız kırılmaya başladı! Ne

olur, bizim için yağmur duasına çıksan?.."

Ebû Tâlib teklifi reddetmedi. Ancak, yalnız gidemezdi, gitmek de istemezdi. Yanına yeğeni Nur Muhammed'i de almalıydı. Çünkü, onun bereket ve ihsanlara vesile olduğunu birçok hâdisede görmüş ve anlamıştı.

Ebû Tâlib, yeğeni Saadet Güneşiyle birlikte Kabe'ye vardı. Sırtını bu kutsî mabede dayadı, ellerini Kâinat Sultanına açtı ve yalvarmaya başladı. Nur Muhammed (s.a.v.) ise, Kabe'nin örtüsüne yapışmış, bir parmağını da göğe doğru kaldırmıştı.

...Ve az sonra Rahmâni Rahîm'in rahmet deryası coştu ve yağmur, bardaktan boşalırcasına Mekke ve halkının üzerine döküldü. Öyle ki, kendilerini zorlukla evlerine atabildiler. Bir anda vadiler dolup taştı. Yüzler ve gözler sevinçle doldu.

Evet, Hz. Muhammed (s.a.v.), insanlığa maddî manevî rahmet ve bereket getirmek, insanlığı ve dünyayı mes'ud ve mamur etmek üzere vazifelendirilmişti. Daha çocukluğundan itibaren de bu ulvî ve büyük vazifenin sahibi bulunduğunun izlerini üzerinde taşıyordu!

Fâtıma Hâtûn 'un Peygamberimize Sevgisi

Ebû Tâlib'in hanımı Fâtıma Hâtun'un da Peygamber Efendimize olan sevgisi ve şefkati sonsuzdu. Onu öz evlâdı gibi seviyor, bakımına son derece dikkat ediyordu. Hattâ, onu yedirip doyurmadan, çocuklarına bakmıyor ve onlarla ilgilenmiyordu. Böylece, Dürrü Yetim'e, annesiz kalmış olmanın ızdırap ve hasretini hissetirmemeye çalışıyordu!

Sevgili Peygamberimiz de, Fâtıma Hâtûn'a sevgi ve saygısında hiçbir zaman kusur etmiyordu. Ömrünün sonuna kadar da kendisine yapılan iyiliği unutmadı Öyle ki, Fâtıma Hâtûn, vefat ettiğinde "Bugün annem öldü!" diyerek ona karşı olan sevgisini ifade etmişti. Sonra da gömleğini çıkararak ona kefen yapmış ve beraberinde kabre inerek bir müddet mezarında uzanmıştı.

Resûli Ekrem'in bu hareketi, ashabının gözünden kaçmadı. Sebebini sorduklarında, şu cevabı verdi:

"Ebû Tâlib'ten sonra, bu kadıncağız kadar bana iyilik eden hiçbir kadın yoktur. Âhirette, Cennet elbiselerinden elbise giymesi için ona gömleğimi kefen yaptım. Kabre ısınması için de oraya kendisiyle birlikte uzandım."89

Kendisine yapılan iyilikleri, kim tarafından olursa olsun asla unutmayan ve o iyiliklerin altında kalmayıp birkaç misliyle mukabele eden büyük Peygamber (s.a.v.)...

Resûli Ekrem'in bu yüksek hasletinin, bu müstesna sıfatının, insanların hidâyete ermesinde büyük tesiri olduğu, hayat safhaları içinde görülecektir.

PEYGAMBER EFENDİMİZİN KOYUN GÜTMESİ

Resûli Ekrem Efendimiz, ömrü saadetlerinin 10. yılı içinde bulunuyorlardı.

Bu sırada, himayesinde bulunduğu amcası Ebû Tâlib'in koyun ve keçilerini gütmek istediğini söyledi. Onu canı gibi seven amcası, önce buna razı olmadı. Ancak, Efendimizin şiddetli arzu ve ısrarı karşısında kabul etti. Fakat, bu sefer zevcesi Fâtıma Hâtûn, bu isteğe şiddetle karşı koydu. Göz bebeklerinden daha çok kıymet verdikleri Kâinatın Efendisini yakıcı güneş altında bırakmaya gönülleri nasıl rıza gösterebilirdi?

Fakat, Fahri Âlem Efendimiz, bu arzusunda kararlı idi. Bunun için Fâtıma Hâtun'u ikna ve razı etti.

Efendimiz, sabahları koyun ve keçileri alarak vadilerde ve tepelerde dolaştırıp otlatmaya başladı.

Böylece, hem geçim sıkıntısı içinde bulunan amcasına, hiç olmazsa çoban tutma masrafından kurtarmak suretiyle yardımda bulunmuş, hem de yalnız başına yerleri ve gökleri derin derin tefekkür edebilme imkânını elde etmiş oluyordu. Kırda Cenâbı Hakk'ın, her an tazelendirdiği yer ve gök sahifelerindeki ulvî manzaraları seyrediyor ve âdeta ruhu onlardan eşsiz bir zevk ve derin bir feyiz alıyordu. Üzerine aldığı bu vazife, onu aynı zamanda tefessüh etmiş cemiyetin yalan ve hile ile dolandırıcılık ve riya ile bulaşmış hayatlarından uzak kalma imkânına da kavuşturuyordu.

Ömrü saadetlerinin bir senesini koyun gütmekle geçiren Efendimize nübüvvet vazifesi verildikten sonra, sahabîleriyle bir gün kıra çıkmışlardı.

Merruzzahran mevkiinde beraberce misvak ağacının yemişini topluyorlardı. Gönülleri kucaklayan tebessümleri arasında sahabîlerine şöyle buyurdu:

"Siz bu yabanî yemişlerin karalarını tercih ediniz. Çünkü, onun siyahı en lezzetlisidir!"

Sahabîler, merak ve hayret içinde, "Yâ Resûlallah!.." dediler, "Bu yemişin iyisini kötüsünü çobanlar bilir. Siz de koyun güttünüz mü?"

Nebîyyi Ekrem Efendimiz, yine ruhlar okşayan tebessümleri arasında, "Hiçbir peygamber yoktur ki koyun gütmemiş olsun!"90 cevabını verdiler.

Ömür defterine tatlı bir hâtıra olarak kaydedilen bu koyun gütme hâdisesini, yine Resûli Zîşan Efendimiz bir gün şöyle yâdedecektir:

"Musa (a.s.) peygamber gönderildi, koyun güderdi. Davud (a.s.) peygamber gönderildi, koyun güderdi. Ben de peygamber gönderildim. Ben de kendi ailemin koyunlarını Ciyad'da (Mekke'nin alt tarafında bir yer) güderdim."91

Görülüyor ki, Kur'ân'da "en yüksek ahlâkın sahibi" olarak tavsif edilen Resûlullah Efendimizin, henüz 10 yaşlarındaki gayret ve himmeti dahi boş oturmayı hoş görmemiş ve başkasına yük olmayı uygun bulmamıştır.

Tafsili ciltler teşkil edecek şu mübarek sözlerinde de bu bir senelik koyun gütme tecrübesinin eserini bulmak mümkündür:

"Hepiniz çobansınız. İdareniz altında bulunanlardan mes'ûlsünüz. Devlet reisi, idaresi altındakilerden mes'ûldür. Kişi, ehil ve iyâlini gözetip korumakla mükellef ve bundan mes'ûldür. Kadın, kocasının evinden mes'ûldür. Hizmetçi, efendisinin malının muhafızıdır ve bundan mes'ûldür. Kişi, babasının malinin muhafızıdır ve bundan mes'ûldür. Hepiniz, idareniz altında olanlardan mes'ûlsünüz."92

EĞLENCELERE KATILMAKTAN ALIKONMASI

Cenâbı Hakk'ın hususî terbiyesi ve muhafazası altında ömür geçiren Kâinatın Efendisi Peygamberimiz, amcasının koyunlarını güttüğü sıralarda başından geçen bir hâdiseyi şöyle anlatmıştır:

"Ben, Câhiliyye devri insanlarının işledikleri bir şeyi iki defa yapmaya teşebbüs ettimse de, Allah, beni o işten alıkoydu. Bundan sonra Allah, beni

peygamberlik vazifesiyle şereflendirinceye kadar hiçbir kötülüğe teşebbüs etmedim.

"Teşebbüs ettiğim şeye gelince... Bir gece, Kureyş'ten bir gençle, Mekke'nin yukarı taraflarında kendi koyunlarımızı (veya develerini) otlatıyorduk. Ben arkadaşıma, 'Koyunlarıma bakarsan, ben de diğer arkadaşlarım gibi Mekke'ye giderek, gece eğlencelerine, gece masalları toplantılarına katılmak istiyorum.' teklifinde bulundum. Arkadaşım, 'Olur, bakarım.' Dedi. Bu maksatla Mekke'ye geldim.

"Şehrin ilk evinin yanına yaklaştığımda, defler, düdük ve ıslıkların çalındığını duydum. 'Nedir bu?..' diye sordum. 'Filânın oğlu, filânın kızıyla evlenmiş; onların düğünleri yapılıyor.' dediler. Hemen oturup onları seyre başladım. Derken, Allah, kulaklarımı tıkadı. Uyuyakaldım ve ancak sabah güneşinin ışıklarıyla uyanabildim. Dönüp arkadaşımın yanına geldiğimde, benden, ne yaptığımı sordu. 'Hiçbir şey yapmadım.' dedim ve sonra da başımdan geçeni olduğu gibi anlattım.

"Bir başka gece, yine arkadaşıma aynı şekilde rica ettim. Ricamı kabul etti.

Müslim, Sahih, c. 6, s. 8.

"Yola çıkıp Mekke'ye geldiğimde, geçen sefer işittiklerimin aynısını yine işittim. Hemen orada çöküp yine seyre daldım. Derken, Allah, yine kulaklarımı tıkadı. Vallahi, beni uykudan ancak güneşin sıcaklığı uyandırabildi!

"Uyanır uyanmaz arkadaşımın yanına vardım ve başımdan geçeni olduğu gibi anlattım.

"Bundan sonra Allah, beni peygamberlik vazifesiyle şereflendirinceye kadar, hiçbir kötülüğe teşebbüs etmedim."93

---

80 ibni Hişam, Sîre, c. 1, s. 178; Ibni Sa'd, Tabakat, c. 1, s. 118; Belâzurî, Ensab, c. 1, s. 81.

81 Ibni Sa'd, Tabakat, c. 1, s. 112113.

82 İbni Hacer, ellsabe, c. 2. s. 134135.

83 İbni Sa'd, Tabakat, c. 1, s. 110; Belâzurî, Ensab, c. 1, s. 57.

84 ibni Sa'd, A.g.e., c. 1,s. 119.

85 İbni Sa'd, Tabakat, c. 1, s. 120.

86 İbni Sa'd, A.g.e., c. 1,s. 119.

87 Kaadı iyaz, Şifa, c. 1, s. 729730.

' Kaadı iyaz, A.g.e., c. 1, s. 730.

Süheylî, Ravdû'lÜnf, c. 1, s. 112; Ibni Abdi'lBerr, elİstiab, c. 1, s. 369370.

90 ibni Sa'd, Tabakat, c. 1, s. 125126; Buharî, Sahih. c. 2, s. 247248; Müslim, Sahih, c. 6, s. 125; İbni Mâce, Sünen, c. 12, s. 727.

91İbni Sa'd, A.g.e.,c. 1, s. 126.

93 Taberî, Tarih, o 1,s. 196.

Efendimizin Amcasıyla Şam'a Gidişi

Kâinatın Efendisi 12 yaşına girmişti.

Akranları arasında artık farklı beden ve sîmaya sahipti. Sîması etrafa pırıl pırıl nurlar saçıyordu. Gönlü huzur doluydu.

Onu yanında barındıran Ebû Tâlib ise, o sırada büyük bir geçim sıkıntısı içinde idi. Bunun için, ticaretle uğraşmaya kendisini mecbur hissetmekteydi. Bu maksatla da Kureyş'in o sene tertiplediği ticaret kervanına katılarak Şam'a gitmeyi kararlaştırdı.

Yol hazırlıkları yapılıyordu. Yapılan hazırlıklar Efendimizin gözleri önünde cereyan ediyordu. Haliyle, çok sevdiği amcası, kendisinden bir müddet ayrılacaktı. Ama o buna nasıl tahammül edebilirdi? Yıllar önce de hem muhterem babasını, hem de azîz annesini böyle iki seyahat sonunda kaybetmişti. Şimdi ise, hâmîsi Ebû Tâlib, böyle bir seyahate çıkacak ve günlerce kendisinden uzak bulunacaktı. Nâzik ve lâtif ruhu bu ayrılığa nasıl dayanacaktı?

Ebû Tâlib gibi, ev halkı da, Kâinatın Efendisinin başına yolda bir şeylerin gelmesinden korktukları için bu seyahate katılmasını istemiyorlardı. Ancak o, amcasıyla gitmeyi candan arzu ediyordu. Günlerce üzgün durduktan sonra amcasına açılmak zorunda kaldı. Hasret ve hüzün dolu mübarek sesiyle ona şöyle hitab etmekten kendini alamadı:

"Amcacığım!.. Beni nereye ve kime bırakıp gidiyorsun? Burada ne annem var, ne de babam!.."

Bu sözlerini gözyaşlarıyla bir çiçek gibi süsleyen Kâinatın Efendisinin derin hüzün ve üzüntüsüne, değil kendisini canı gibi seven Ebû Tâlib, en katı yürekliler bile dayanamazdı. Şefkat duygusunu coşturan bu ifadeler karşısında Ebû Tâlib, derhâl kararını değiştirdi. Artık Kâinatın Efendisi de amcasıyla birlikte gidecekti.

Efendimizin gönlü bu karardan sonra sevinçle doldu. Hazırlıklar tamamlandı ve o, amcasıyla birlikte ticaret kervanına katıldı.

Kervan, çölleri aşa aşa Busra'ya vardı ve burada mola verdi. Busra, Şam ile Kudüs arasında suyu bol ve bahçelerle kaplı bir kasabaydı.

RÂHİB BAHÎRA'NIN MÜŞAHEDE VE TESBİTİ

Busra Panayırına yakın küçük bir manastırda o sırada bir râhib yaşıyordu: Bahîra... Bu râhib, Hıristiyanların o zaman hatırı sayılır bir âlimi idi. Çünkü, manastırda bir kitap vardı ki, orada ibâdete kapanan her râhib o kitaptan okuyarak Hıristiyanların en bilgili kimsesi olurdu. O güne kadar gelip geçmiş bütün râhibler de o kitaptan istifade etmişlerdi.94

Kureyş'in ticaret kafilesi, her sene olduğu gibi bu sene de rahibin bu manastırına yakın bir yerde konakladı. Garibtir ki, daha önceki seneler gelen Kureyş kervanının hiçbiriyle ilgilenmeyen, konuşmayan Bahîra, bu sefer kafileye beklenmedik bir sürprizle yakın alâka gösterdi, hattâ kendileri için bir ziyafet tertipledi.

Bu ilgi, bu ziyafet nedendi? Kafiledekileri düşündüren soru, bu idi!

Bilgin râhib, kafilede o âna kadar gözlerini şâhid olmadığı bazı garibliklere şâhid olmuştu: Manastırda, Kureyş kafilesini

Bahîra'nın asıl adı, Circis veya Sercis'tir. Avrupalı tarihçiler, "Serciyus" derler. Kendisi bir Yahudî âlimi iken, sonraları Hıristiyanlığı kabul etmiştir (İbni Hişam, Sîre, c. 1, s. 191, dipnot 1). seyrederken, bir bulutun, Efendiler Efendisini gölgelediğini görmüştü! Kafile gelip bir ağacın altına konunca, aynı bulutun ağacı da gölgelediğini; ağacın dallarının ise, nur çocuğun üstüne âdeta eğilip gölge ettiğini müşahede etmişti!

Bu garibliği görmüş olan Râhib Bahîra, manastırından çıkarak, Mekkeli ticaret kafilesini çağırdı ve şöyle dedi:

"Ey Kureyşliler!.. Size yemek hazırladım. Bu ziyafetime, büyüğünüz küçüğünüz, hürünüz köleniz dâhil hepinizin gelmesini istiyorum!"

Bahîra'nın bu garib tavrı, Kureyşli tüccarların dikkatinden kaçmadı. Sebebini merak ettiler ve sordular: "Ey Bahîra!.. Vallahi, bugün sende bambaşka bir hâl var. Biz sana her gelişimizde uğrarız. Şimdiye kadar bize böyle bir şey yaptığın vâkî değil. Sendeki bu hâl nedir?"

Bahîra, sırrını açıklamadı ve şu cevapla yetindi:

"Evet, gerçekten doğru söylediniz! Ama, ne de olsa, sizler misafirimsiniz. Bunun için sizi misafir etmek, yemek yedirmek, istedim. Buyurun yeyiniz!"

Davete icabet edildi ve sofraya oturuldu.

Ancak, kafileden, sofrada tek bir kişi eksikti: Bahîra'nın aradığı, Kâinatın Efendisi! Yaş itibarıyla en küçükleri olduğundan, kafilenin eşyalarını beklemekle vazifeli olarak ağacın altında oturuyordu.

Bahîra, bütün dikkatiyle sofradakileri süzmekle meşguldü; ancak, aradığı nurlu sima yoktu aralarında... Sordu: "İçinizde yemeğe gelmeyen, geride kalan kimse var mı?"

Cevap verdiler: "Hayır ey Bahîra!.. Senin dâvetine icabet edip gelmeyen kimse yok. Sâdece bir çocuk var: Eşyalarımızı beklemek üzere bırakılmış bir çocuk!.."

Mukaddes kitapları dikkatle incelemiş olan ve onlardan Son Peygamber'in özellik ve alâmetlerini öğrenmiş bulunan Bahîra, onun da gelmesini ısrarla istedi.

Kureyşli tüccarlar, Bahîra'nın bu ısrarlı isteğini reddetmediler ve Kâinatın Efendisi Nur Çocuğu da alıp getirdiler.

Efendiler Efendisi sofrada yemek yemekle meşgul iken, Bahîra'nın gözleri bütün dikkat ve hayretiyle onun üzerinde dolaşıyordu. Her hâlini, her hareketini dikkatli bakışlarla süzmekteydi.

Bahîra, aradığını bulmuştu! Maksadına erişmişti; zîra, bütün dikkatiyle süzmekte olduğu nur çocuğun her hâli ve her hareketi, yanındaki kitapta yazılı sıfatlara tıpatıp uyuyordu!

Yemek yendi. Sofradakiler dağılırken, Bahîra, Kâinatın Efendisi Peygamberimizin kulağına eğildi ve, "Bak delikanlı, Lat ve Uzza hakkı için sana soracağım şeylere cevap ver!"

Nur gözlerde bir tiksinti, bir nefret belirtisi: "Lat ve Uzza adına benden bir şey isteme. Vallahi, onlardan nefret ettiğim kadar hiçbir şeyden nefret etmem!"

Bahîra, önceki teklifinden vazgeçti: "O hâlde, Allah hakkı için, sana soracaklarıma cevap ver!"

Peygamber Efendimiz, "Sor," dedi, "istediğini sor!"

Sorduğu her soruya aldığı cevap, Bahîra'yı hayretler içinde bırakıyordu; çünkü, onun Son Peygamber hakkında bildiklerine aynen uyuyordu!

Son olarak, Kâinatın Efendisinin sırtına baktı ve Peygamberlik Mührünü gördü!

Artık Bahîra'da, seksiz şüphesiz kesin kanaat hasıl olmuştu: Bu genç, beklenen Son Peygamber idi!

Râhib Bahîra ile Ebû Tâlib Baş Başa

Râhib Bahîra, bu teşhisinden sonra, Efendimizin amcası Ebû Tâlib'in yanına vardı. Aralarında şu konuşma geçti:

"Bu çocuk senin neyin olur?" "Oğlumdur!"

"Hayır, o senin oğlun değil! Bu çocuğun babasının hayatta olmaması lâzım!"

"Evet, doğru söyledin; o benim öz oğlum değil, yeğenimdir."

"Peki, babasına ne oldu?"

"Annesi bu çocuğa hâmile iken vefat etti."

"Evet, doğru konuştun!"

Bahîra açısından artık her şey apaçık ve kesin idi.

Sonunda, Peygamberimizin amcasına şu tavsiyede bulunarak hakperestliğini gösterdi:

"Bu yeğenini hemen memleketine geri götür! Onu hasetçi Yahudilerden koru. Vallahi, Yahudiler, çocuğu görüp de, benim farkettiklerimi onlar da farkederlerse ona kötülükte bulunurlar. Çünkü, senin bu yeğenin, ileride büyük şân ve nâm kazanacaktır. Durma, onu hemen geri götür!'"35

Bu tavsiye üzerine Ebû Tâlib, mallarını orada satarak azîz yeğeniyle Mekke'ye geri döndü.96

Râhib Bahîra gibi, birçok Hıristiyan ve Yahudi âlimi, Resûli Ekrem Efendimizin sıfatlarını kitaplarında görmüşler ve, "Evet, kitaplarımızda Muhammedi Arabi'nin (s.a.v.) sıfatları yazılıdır." diyerek, hak bir itirafta bulunmuşlardır. Bu itirafa rağmen, yine de birçoğu İslâm'ın şerefiyle şereflenmekten mahrum kalmışlardır.

Bu eşsiz bahtiyarlığa erenler arasında ise şunları sayabiliriz:

Abdullah İbni Selâm, Vehb İbni Münebbih, Ebî Yâsir, Şamûl, Esid ve Sa'lebe b. Saye, İbni Bünyamin, Muhayrık, Kâbû'lAhbar, Dağatır, İbni Nafur, Carud...97

Kur'ânı Kerîm, Ehli Kitap'ın bu hakperest âlimlerinden şu âyetleriyle bahseder:

"Şüphe yok ki, onlar, hakkı itiraf etmek hususunda büyüklenmek istemezler. Peygamber'e indirilen Kur'ân'ı dinledikleri zaman, hakkı tanımalarından dolayı gözlerinin yaşla dolup taştığını görürsün. Onlar, 'Ey Rabbimiz!.. Biz, Senin indirdiğine îman ettik. Artık, Sen, bizi hakka şâhid olanlarla beraber yaz.' derler."9

PEYGAMBERİMİZİN, CÂHİLİYYE DEVRİ KÖTÜLÜKLERİNDEN UZAK KALIŞI

Ebû Tâlib, bütün bu olup bitenlerden sonra nur yüzlü yeğeni Peygamberimizden âdeta ayrılmaz bir parça hâline gelmişti. Kendisinde gittikçe kuvvet peyda eden kanaat şuydu:

"Bu yeğenim, ileride büyük ve mühim bir şahsiyet olacaktır!"

Bu sebeple, Peygamberimiz üzerinde himayesini son derece dikkatli ve şuurlu bir şekilde sürdürüyor, âdeta bir dediğini iki etmiyordu.

Artık, Peygamberimiz de ruhu ve dış görünüşü ile eşsiz bir genç olmuştu. Kalb ve ruhundaki eşsiz fazilet ve güzellikler, suretini de fevkalâde güzel şekillendirmişti: Ortadan uzun boylu, siyah dalgalı saçlıydı. Açık ve yüksek alınlı, kalın siyah kaşlıydı. Kaşları birbirine çok yakın, fakat bitişik değildi. Göz bebekleri, çok tatlı bir siyahtı. Uzun ve siyah kirpikleri, bakışlarına apayrı bir tatlılık verirdi.

Kaderi İlâhî, onu ezelden "İnsanlığın Peygamberi" olarak takdir ve tâyin etmişti. Bu sebeple, o, Alemlerin Rabbi'nin terbiyesi altında hayat seyrine devam ediyordu. Ondandır ki, bütün Arabistan'la birlikte Mekke'de de hüküm süren fısk, fücur, sefahet ve dalâletten, kötülük ve ahlâksızlıklardan en ufak bir eser, en küçük bir iz hayatında görülmez.

Putlardan şiddetle nefret ederdi. Ömründe bir defa bile onlara hürmette bulunmadı.

Kureyş müşriklerinin bir âdeti vardı. Her senenin belli bir gününde Buvane adlı putun etrafında toplanırlar, geceye kadar orada bulunurlar, yanında tıraş olurlar, kurban keserek büyük merasim tertiplerlerdi.

Yine, böyle bir merasim için bütün Kureyş hazırlanmıştı. Ebû Tâlib de onlar gibi aile efradını toplayarak merasime iştirak etmek istedi. Peygamber Efendimize de hazırlanmasını söyledi. Ancak, o, buna yanaşmadı ve mazur görülmesini istedi. Efendimizin bu davranışını, Ebû Tâlib ve halaları, taaccüple karşıladılar; hattâ, kızar gibi oldular. Bir iki sefer daha tekliflerini tekrarladıkları hâlde Resûli Ekrem Efendimiz yine red cevabı verdi. Bunun üzerine kızarak, "İlâhlarımızdan yüz çevirmek demek olan bu hareketinden dolayı bir felâkete uğrayacağından korkuyoruz!" dediler.

Bunu demekle de iktifa etmediler; üzerine öylesine vardılar ki, Sevgili Peygamberimiz daha fazla ısrar edemedi ve istemeye istemeye, sâdece amcası Ebû Tâlib'in ve halalarının hatırını kırmamak için kendilerini takibe razı oldu. Fakat, putun yanına varır varmaz, nur yüzlü Efendimizin bir ara ortadan kaybolduğunu farkettiler. Bir müddet sonra yanlarına gelince onu müthiş bir hâl içinde gördüler: Benzi sararmış, her hâlinden korktuğu belli idi.

Amcası ve halaları, kendisine sordular: "Ne oldu sana?.. Neye uğradın?"

Sevgili Efendimiz, şu cevabı verdi: "Bana bir fenalık gelmesinden korktum!"

Onlar, "Allah, sana kötülük eriştirmez. Sende çok iyi haslet ve meziyetler var. Söyle bakalım, sen ne gördün?" dediler.

Bu sefer Peygamberimiz, şunları anlattı:

"Ben, bu putun yanına yaklaştığım zaman, uzun boylu ve beyazlar giyinmiş biri orada peyda oldu. bana 'Yâ Muhammed!.. Geri çekil, sakın o puta el sürme!' diye haykırdı."99

Bu vak'adan sonra, Resûlullah Efendimiz, herhangi bir sebep ve saikle putların yanına uğramadı ve onların bu bayram ve merasimlerine hiçbir zaman katılmadı.

Evet, risâlet vazifesiyle memur edilir edilmez eline tevhid bayrağını alıp dalgalandıracak bir zât, elbette çocukluğunda ve gençliğinde de tevhid

inancının zıddı olan şirkten ve putperestlikten uzak, tertemiz bir hayata sahip bulunacaktır.

Cenâbı Hakk, Sevgili Resulünü, henüz ne teklif, ne memuriyet, hiçbir şeyle alâkalı bulunmadığı zamanlarda bile her türlü çirkinlikten koruyor ve onu hususî bir murakabe altında

terbiye ediyordu. Resûli Kibriya Efendimiz de,

^.ilJ j^sli "Beni Rabbim terbiye etti; ne güzel terbiye

etti!"100 sözleriyle bu gerçeğe işaret buyurmuşlardır.

İnsaflı müsteşrikler de, her şeye rağmen bu hususu inkâr edememişlerdir. Sir W. Miur, "Muhammed'in Hayatı" isimli eserinde, şu itirafta bulunmaktan kendini alamaz:

"Hz. Muhammed hakkındaki bütün neşriyatımız bir nokta üzerinde ittifak eder. O da, onun ahlâkının temizliği ve yüksekliğidir!"

DÖRDÜNCÜ FİCAR MUHAREBESİ VE EFENDİMİZ

Peygamberimiz 20 yaşında iken, Dördüncü Ficar Muharebesi patlak verdi.101

İslâm'dan evvel, Câhiliyye devrinde, Araplar arasında cinayetlerin, kanlı çarpışma ve şiddet olaylarının, kan dâvalarının ve her türlü hırsızlık ve yolsuzluk olaylarının ardı arkası kesilmiyordu. Kalbleri şefkat ve merhametten mahrum, cemiyet hayatları hak ve hukuktan uzak insanlardan, birbirini kırıp geçmekten başka zâten ne beklenebilirdi?

Muharrem, Receb, Zilkade ve Zilhicce ayları, öteden beri Araplarca mukaddes aylar sayılıyordu. Bu aylarda her türlü kötülüğün işlenmesi, her türlü haksızlığın yapılması, kan dökülmesi kesinlikle yasaktı. Bunun için de "haram aylar" adıyla anılıyorlardı.

İşte, Ficar Muharebeleri, bu aylardan birinde vuku bulduğu ve iki taraf arasında büyük haksızlıklar, zulümler irtikâb edildiği, kan döküldüğü için bu ismi almışlardı.102

Araplar arasında Ficar Muharebeleri, dört kere meydana gelmişti.

Birinci Ficar Muharebesi sırasında, Kâinatın Efendisi, henüz 10 yaşlarında bulunuyordu.103

Dokuz sene gibi uzun bir zaman süren bu dört muharebe, aslında oldukça basit ve ehemmiyetsiz hâdiseler yüzünden meydana gelmişti.

Birinci Ficar Muharebesi, Gıfarîlerden bir adamın Ukaz Panayırında uzanmış olarak, "Arab'ın en şereflisi benim!" sözü üzerine Havazin Kabilesinden birinin bunu kendisine hakaret kabul edip, kılıcını çekerek, övünen adamın ayağını yaralaması sebebiyle Kinane ve Havazinliler arasında vuku bulmuştu.

İkincisi, yine Ukaz Panayırında bir kadına sataşmak yüzünden Kureyş ile Havazin Kabilesi arasında patlak vermişti.

Üçüncüsü, Kinane Oğullan Kabilesinden bir adamın, Âmir Oğulları Kabilesinden birine olan borcunu ödemeyip, müddeti uzatması sebebiyle Kinane ve Havazin Kabileleri arasında meydana gelmişti.

Peygamberimizin 20 yaşlarında iken katıldığı Dördüncü Ficar Muharebesi ise, Kureyş ve Kinane Oğulları ile Kaysı Aylan Kabileleri arasında, Kinaneli Barraz b. Kays adındaki adamın Kaysı Aylan [Havazin] Kabilesinden Urve nâmındaki adamı öldürmesi neticesi çıkmıştı.104

Kureyşliler, Kinane Oğullarının müttefiki bulunduklarından, dolayısıyla bu muharebeye katılmak zorunda kalmışlardı.

Ukaz Panayırında yapılan Dördüncü Ficar Muharebesine Ebû Tâlib, haram ayda olduğu ve çok zulüm işleneceğini tahmin ettiği için katılmak istememişti. Ancak, Kureyş Kabîlesinin diğer kollarının diretmesi üzerine iştirak etmek mecburiyetinde kaldı.

Muharebe sırasında, Ebû Tâlib'in, azîz yeğeni Efendimizi bir iki defa yanına alarak götürdüğü rivayet edilmiştir. Ancak o, sâdece atılan düşman oklarını toplayıp amcasına vermekle yetinmiştir.105

Çarpışmanın bir türlü son bulmadığını gören taraftar, nihayet birbirlerine anlaşma teklif ettiler. Buna göre, ölüler sayılacak, hangi tarafın ölüsü fazla ise diğer taraf onların diyetlerini ödeyecek, böylece de harb son bulmuş olacaktı.

Sayım neticesinde, Kaysı Aylan'ların ölüleri 20 kadar fazla çıktı. Kinane Oğulları ve Kureyşliler tarafından bu 20 kişinin diyeti ödenerek, Fil Tarihinden 20 yıl sonra vuku bulan106 bu kanlı çarpışma da böylece nihayet buldu.

PEYGAMBERİMİZ, HİLFÛ'LFÜDÛL CEMİYETİNDE

Peygamber Efendimiz, 20 yaşında.

Son Ficar Harbinde, çok kimse hayatını kaybetmiş, oluk oluk kan akmıştı. Bununla, Arap kabileleri arasındaki düşmanlık duygusu daha da bilenmişti. Her an basit sebepler yüzünden büyük hâdiseler çıkabilir, adam öldürülebilir, kabileler birbirine saldırabilir duruma gelinmişti.

Mekke'de, dışarıdan gelen yabancılar için can, mal ve namus emniyeti diye bir şey kalmamıştı. İsteyen, istediği yabancının malını alıyor, karşılığında tek kuruş ödemiyordu. Âciz ve güçsüzler her türlü zulme mâruz kalıyor ve bunlara karşı koyma cesaretini gösteremiyorlardı.

Bu vahşet saçan manzaraya bir çâre bulunması gerekiyordu. İnsanlık haysiyetine yakışmayan bu hareketlerin önüne geçilmeliydi. Fakat, ne yapılmalıydı? Ne yapılabilirdi?

Namus ehlinin, haksızlık karşısında vicdanı ızdırap duyanların, cemiyetin emniyet ve asayişini düşünüp duranların halletmek istedikleri meselelerdi bunlar!..

Zebidîinin Gasbedilen Malı!

Bardağı taşıran son damla, Yemen'in Zebid Kabilesinden birinin bir deve yükü malının, şehrin ileri gelenlerinden As. b. Vâil tarafından gasbedilımesi hâdisesi oldu.

Zebidîinin yardım istemek maksadıyla çaldığı her kapı, yüzüne kapatılıyordu. Sonunda, Ebû Kubeys Dağına çıkarak,

uğradığı zulüm ve hakareti Kureyşlilere yüksek sesle bildirmeyi denedi ve bu yüksek tepeden şehir halkını yardıma çağırdı.107

Bu davet, cemiyetin perişan hâlini düşünen kafaları uyandırdı. Derhâl bir araya toplanarak, bu yolsuzluklara, bu gayrimeşru davranışlara çâre aramaya koyuldular. Bu konuda başı çeken ve Mekke'nin hatırı sayılır büyüklerini bir araya getirmeye teşebbüs eden ilk şahıs, Peygamberimizin amcası Zübeyr oldu.108

Haşîm, Muttâlib, Zühre, Esed, Haris, Teym Oğullarının ileri gelenlerinden birçoğunun iştirakiyle, Mekke'nin zengin, itibarlı ve en yaşlısı

sayılan Abdullah b. Cud'a'nın evinde toplanıldı ve "Hilfû'lFüdûl" cemiyeti kuruldu.

Uzun uzadıya konuşup tartıştıktan sonra, şu maddeleri karar altına aldılar:

Mekke'de—ister ehlinden, ister dışından olsun—zulme uğramış kimse bırakılmayacaktır.

Bundan böyle Mekke'de zulme asla meydan verilmeyecek, zâlime asla müsamaha ve fırsat tanınmayacaktır.

Mazlumlar zâlimlerden haklarını alıncaya kadar, mazlumlarla beraber hareket edilecektir.109

Cemiyet üyeleri, bu ahitleri üzerinde sebat edeceklerine dair de şöylece yeminde bulundular:

"Denizlerin bir kıl parçasını ıslatacak suları kalmayıncaya, Hira ve Sebir Dağı yerlerinden silinip gidinceye, Kabe'de istilâm ibâdeti [Kabe'nin tavafı sırasında Hacerû'lEsved'e el sürülmesi ve izdiham dolayısıyla bizzat el sürülemiyorsa uzak tan selâmlama işaretinin yapılması] ortadan kalkıncaya kadar bu ahdimizde sebat edeceğiz."110

Kurulan bu cemiyete "Hilfû'lFüdûl" adı verildi.

Sebebi şöyle izah ediliyor:

"Hilf' yemin, "Füdûl" ise fâzıllar demek.

Mekke'de bulundukları bir sırada Cürhümî Kabilesinden Fazl isminde iki kişi ile Katüra Kabilesinden Fudayl adında biri, "şehirde, zulme ve tecavüze meydan vermemek" hususunda yeminde bulunmuşlardı.

Kureyş ileri gelenleri de, bunlara benzer sebeplerden dolayı bir araya gelip karar aldıklarından, "Fâzıllar" hâdisesini hatırlama babında bu cemiyete "Hilfû'lFüdûl" denildi.111

Cemiyetin îfa ettiği ilk iş, Yemenli Zebidlinin, ticaret maksadıyla getirdiği malın Âs b. Vâil'den geri alınması oldu.

Sevgili Peygamberimiz de, henüz 20 yaşında bir genç olmasına rağmen, yaşlılardan teşekkül eden bu cemiyete amcalarıyla birlikte katılmış ve zulme karşı birleşmede oyunu müsbet olarak kullanmıştır.

Bu, Efendimizin genç yaşından beri derin düşünceye sahip olduğunun, zulme karşı nefret duyduğunun ve henüz o zamandan beri kavmi ve kabilesi arasında büyük bir itibara sahip bulunduğunun ifadesidir.

Şefkat ve merhamet timsâli zât, elbette peygamberlikle vazifelendirilmeden evvel de mazlumun imdadına koşacak, bu hususta gösterilen gayretlere yardımcı olacaktır. Çünkü, o, "güzel ahlâkı tamamlamak" maksadıyla gönderilmişti. Öyle ise, güzel ahlâka vasıta olan her gayrete kendisi de katılacaktı.

Nitekim, kendilerine İlâhî risâlet vazifesi verildikten sonra da, mezkûr cemiyete katılmış olmaktan duyduğu memnuniyeti şu ifadelerle beyan buyuracaktır:

"Abdullah b. Cud'a'nın evinde yapılan yeminleşmede ben de bulundum. Bence o yemin kırmızı tüylü develere sahip olmaktan daha sevimlidir! Ben, ona İslâmiyet devrinde bile çağrılsam icabet ederim."112

Resûli Ekrem Efendimizin bu sözü, günümüz Müslümanları için de bir ölçüdür: Zulme ve ahlâksızlığın her türlüsüne karşı, isim ve şekli ne olursa olsun, mücadele veren teşekkül ve cemiyetlere yardımcı olmak...

PEYGAMBERİMİZİN ŞAM'A İKİNCİ GİDİŞİ

Mekke halkının meşguliyetleri başında ticaret geliyordu. Ebû Tâlib de bir müddet ticaretle uğraştı. Ancak, kıtlık kuraklık yıllarının baş göstermesi, kabîle savaşlarının birbirini takib etmesi ve aile efradının fazla oluşu gibi sebepler yüzünden ticaret yapabilecek malî kuvveti pek kalmamıştı. Bu yüzden, Efendimizi de yanına alarak yaptığı Suriye seyahatinden sonra bir daha ticaret kervanlarına katılma imkânını elde edemedi. Mekke'nin içinde bazı işler yapmakla geçinip gidiyordu.

Mekke'de Nebîyyi Ekrem Efendimizin akrabalarından zengin bir dul kadın vardı: Hatice binti Hüveylid... O, servetiyle ticaret kervanlarına ortak oluyordu.

Peygamber Efendimiz, 25 yaşında bulunduğu sırada, Kureyş yine Şam'a göndermek üzere bir ticaret kervanının hazırlığı içindeydi. Bu kervana Hz. Hatice de, mallarıyla iştirak edecekti. Her seferinde olduğu gibi bu defa da mallarının başında gönderecek emin ve sağlam adamlar arıyordu.

Geçim sıkıntısı içinde kıvranıp duran Ebû Tâlib, bunu duydu. Himayesinde bulunan yeğeni Nebîyyi Muhterem Efendimizi yanına çağırarak, kendisine açılmak zorunda kaldı ve şöyle konuştu:

"Ey kardeşim oğlu!.. Mal ve mülk sahibi olmadığımı biliyorsun. Şiddetli kıtlık ve kuraklık, elimizi avucumuzu kuruttu; bizde ne ticaret bıraktı, ne de kalkacak, kımıldanacak güç ve derman... Bak, kavminin ticaret kervanı Şam'a gitmeye hazırlanıyor. Hüveylid'in kızı Hatice de, bu kervana yükleyeceği mallarla katılacak ve mallarıyla birlikte de kavminden bazı kimseler gönderecektir. Hatice, ticaretle uğraşan, serveti bol ve başkasının da bu servetten istifade etmesini isteyen bir kadındır. Senin gibi emniyet edilen temiz, vefalı bir insana, onun bu konuda ihtiyacı vardır. Gidip bu hususu kendisine anlatsan, herhalde dürstlüğün ve üstün meziyetlerinden dolayı seni başkalarına tercih edecektir!"

Bu konuşmasının ardından endişesini de üzüntü içinde belirtti: "Gerçi, seni Şam'a göndermekten çekiniyorum; Yahudilerin sana bir zarar vermesinden de korkuyorum! Ama ne yapayım ki, geçimimizi temin konusunda, bundan başka hatırıma gelen bir fikrim de yok."113

Amcasına, "Amcacığım, sen nasıl istiyorsan öyle yap." cevabında bulundu.

Ebû Tâlib'le Resûli Ekrem Efendimiz arasında geçen konuşma, Hz. Hatice'ye ulaştı. Nebîyyi Mükerrem'in doğru sözlü, güvenilir, emniyetli, üstün ahlâklı olduğunu bilen Hz. Hatice, hemen haber göndererek çağırttı, kendisine şöyle dedi:

"Ben, seni Şam'a gidecek ticaret mallarımın başında göndermek istiyorum. Senin doğru sözlü, son derece güvenilir ve güzel ahlâklı olduğunu biliyorum. Sana, kavmimden hiçbir kimseye vermediğim yüksek bir ücret vereceğim!"

Peygamber Efendimiz, teklifi amcası Ebû Tâlib'e haber verdi. Buna son derece sevinen amcası, "Bu, Allah'ın sana ihsan ettiği bir rızıktır!" diye konuştu.

Ebû Tâlib, ücreti tâyin etmeden yola çıkılmasını münasip görmediğinden, Efendimize, gidip bizzat Hz. Hatice'yle bu hususu konuşmasını söyledi. Ancak Peygamber Efendimiz, bunu istemediğini belli

etti. Bunun üzerine Ebû Tâlib, kendisi bizzat giderek, "Ey Hatice!.." dedi, "Biz işittik ki, sen filânı iki erkek deve vermek üzere tutmuşsun. Biz, Muhammed için dört erkek deveden aşağısına razı olmayız!"

Efendimiz gibi son derece itimat edilir birini bulan Hz. Hatice, sevinç içinde, "Ey Ebû Tâlib!.." dedi, "Sen çok kolay ve hoşa gidecek bir ücret dilemiş bulunuyorsun! Bundan daha fazlasını isteseydin bile ben yine kabul ederdim!""4

Haliyle Ebû Tâlib, bu sözlerden fazlasıyla memnun oldu. Hz. Hatice, kölesi Meysere'yi de Resûlullah Efendimizin emrine verdi ve ona şu tembihte bulundu:

"Sana ne emrederse derhâl itaat edeceksin, hiçbir fikrine karşı aykırı iş görmeyeceksin, bir dediğini iki etmeyeceksin ve her hâlini bana bildireceksin!"

Kervanın yola çıkması için bütün hazırlıklar tammalandı. Ebû Tâlib ile Efendimizin halaları da, onu uğurlamaya geldiler ve kervanda bulunanlara onunla ilgilenmelerini rica ettiler.

...Ve kervan yola çıktı.

Ticaret kervanı üç aylık yorucu bir yolculuktan sonra, Şam topraklarına vardı. Kervana iştirak edenlerin her biri, Busra Panayırının münasip yerlerine tezgâhlarını kurdular. Kâinatın Efendisi ise, oradaki manastıra yakın bir zeytin ağacının altına indi.

RÂHİB NASTÛRA VE EFENDİMİZ

Efendimizin daha önceki Şam seyahati sırasında manastırda bulunan Râhib Bahîra, ölümüyle yerini Nastûra adındaki rahibe bırakmıştı.

Efendimizin, zeytin ağacının altına inmesi, pencereden gelen kafileyi seyreden rahibin dikkatinden kaçmadı. Önceden tanıştığı Meysere'yi yanına çağırdı ve ağacın altında konaklayanın kim olduğunu sordu.

Meysere, "O, Kureyş ve Mekke halkından bir zâttır." cevabını verdi.

Nastûra, bir anlık bir düşünceye daldı. Sonra da Meysere'yi hayretler içinde bırakan fikrini açıkladı: "O ağacın altına şimdiye kadar (bu vakitte) peygamberden başka kimse inmemiştir."115

Daha sonra Meysere'ye şu suali yöneltti: "Onun gözünde biraz kırmızılık var mıdır?"

Meysere'den "Evet." cevabını alınca, teşhisini kesinleştirdi: "O, peygamberdir, hem de peygamberlerin sonuncusudur!""6

Meysere, heyecan ve hayretinden şaşkına döndü. İstikbâlin peygamberinin hizmetinde bulunma saadet ve sevinci, vücudunun bütün zerrelerine bir anda yayıldı. Tabiî, rahibin söyledikleri de hafızasına nakşoldu.

Satışlar tamamlanmış ve alınacaklar alınmıştı. Bir de baktılar ki, Peygamberimiz herkesten ziyade kârlı bir ticaret yapmış.117 Bu sefer Meysere'nin hayretine, kafiledekilerin de hayret ve şaşkınlığı katıldı.

Kervan, Busra'dan ayrılarak Mekke'ye doğru yola çıktı.

Melekler Gölge Ediyor!

Kervan, sıcak kumlar üzerinde Mekke'ye doğru yol alıyordu. Kızgın güneş, ateşten oklarını yere saplamakta idi. Fakat, bu da ne? Meysere, gözlerine inanamıyordu. Tekrar tekrar açıp kapatıyordu gözlerini... Acaba yanlış mı görüyordu?

Ama hayır!.. Gördüğü, ne hayâl, ne de gözlerindeki bir yanılmanın esiri idi; tamamıyla gerçekti: İki melek, kavurucu sıcaktan rahatsız olmaması için, bulut tarzında Kâinatın Efendisi üzerinde

gölgelik ediyordu."8

Meysere, hayranlık ve heyecanından yerinde duramaz hâle gelmişti. Güneşin sıcaklığı, bu garib hâdisenin munis sıcaklığı yanında artık ona pek tesir etmiyordu. Ne var ki, Nur Muhammed'e (s.a.v.), bu olup bitenleri ve duyduklarını anlatma cesaretini kendinde bir türlü bulamıyordu! Hayretini, heyecanını ve şaşkınlığını hep içinde saklıyor, dışa aksetmemesi için var gücünü sarfediyordu.

Artık kervan, Mekke'den görülmeye başlanmıştı.

Hz. Hatice, evinin damında, Kureyş kadınlarıyla birlikte, gelen kafileyi gözlüyordu. Herkes gibi o da hayret içinde idi! Gelen, Muhammed ve Meysere'dir. Ya Muhammed'in (s.a.v.) başı üzerinde gelenler ne? Gözleri yanlış mı görüyor? Hayır, o da gerçeğin tâ kendisini görüyordu ve yine iki

melek, Kâinatın Efendisi üzerinde gölgelik ediyorlardı. Hatice, heyecan içinde yanındaki kadınlara da bu garibliği gösteriyordu:"9 "Bakın, bakın, Muhammed melekler tarafından gölgeleniyor!"

Kervan Mekke'ye ulaştı. Peygamberimiz, mallan Hz. Hatice'ye teslim etti. Hatice de getirilen mallan yüksek bir kârla sattı.120

Meysere, Müşahedelerini Anlatıyor!

Meysere, bu yolculuk esnasında Kâinatın Efendisinden çok şey görmüş, çok şey öğrenmişti.

Her şeyden önce, temizliğe son derece riâyet ediyordu, ahlâkı mükemmeldi, doğru sözlüydü, arkadaşlığı samimî ve ciddîydi. Ticaretteki dürüstlüğüne diyecek yoktu.

Bütün bunları, Râhib Nastûra'nın söylediklerini ve yolda gördüğü garibliği, Meysere bir bir Hatice'ye anlattı.

Hz. Hatice'nin 25'indeki bu gence karşı hayranlık ve alâkası artık son haddine varmıştı. Meysere'den duyduklarını ve kendisinin gördüğünü, vakit geçirmeden amcası oğlu Varaka b. Nevfel'e nakletti.

Varaka, bilgili bir Hıristiyandı. Putperestliğe taraftar değildi. Kendi hâlinde yaşlı ve aklı başında bir insan idi.

Hatice'den duydukları karşısında o da hayretini gizleyemedi: "Eğer bu söylediklerin doğru ise, şüphesiz, Muhammed, bu ümmetin peygamberidir! Ben, zâten bu ümmetten bir peygamberin çıkacağını biliyor ve onu bekliyordum. Bu zaman, onun tam zamanıdır!"121

Bu ifade ve itiraf karşısında Hz. Hatice'nin gönlü sevinçle doldu.

---

94 Ibni Hişam, Sîre, c. 1, s. 191.

95 ibni Hişam, Sîre, c. 1, s. 191194; İbni Sa'd, Tabakat, c. 1, s. 153155; Belâzurî, Ensab, c. 1, s. 9697; Taberî, Tarih. c. 1, s. 194195.

96 İbni Hişam, A.g.e., c. 1, s. 194; İbni Sa'd, A.g.e., c. 1, s. 155; Belâzurî,A.g.e., c. 1, s. 97.

97 Hüseyin elCisr, Risalei Hamidiyye, Tere, s. 5556; Bediüzzaman Said Nursî, Mektûbat, s. 168169.

98 Mâide, 8283.

99 ibni Sa'd, Tabakat, c. 1, s. 158; Halebî, İnsanû'lUyûn, c. 1, s. 164.

100 Abdurrahmân Münavî, Feyzû'lKadir, c. 1, s. 224.

101 ibni Hişam, Sîre, s. 198; Ibni Sa'd, Tabakat, c. 1, s. 128.

102 ibni Hişam, A.g.e., c. 1, s. 195.

103 ibni Hişam, A.g.e., c. 1, s. 196.

104 Ibni Hişam, A.g.e., c. 1, s. 196197; Ibni Sa'd, A.g.e., c. 1, s. 126128.

105 İbni Hişam, A.g.e., c. 1, s. 198.

106 Ibni Sa'd, Tabakat, c. 1, s. 128; Taberî, Tarih, c. 1, s. 201.

107 Süheylî, Ravdû'lÜnf, c. 1, s. 91.

108 İbni Sa'd, Tabakat, c. 1, s. 128; Süheylî, A.g.e., c. 1, s. 91.

109 ibni Hişam, Sîre, c. 1, s. 141; Ibni Sa'd, A.g.e., c. 1, s. 129; Süheylî, A.g.e., c. 1, s. 93.

110 Ibni Sa'd, A.g.e., c. 1, s. 129; Süheylî, A.g.e., c. 1, s. 93.

111 Ibni Hişam, A.g.e., c. 1, s. 142; İbni Sa'd, A.g.e., c. 1, s. 129.

112 ibni Hişam, Sîre, c. 1, s. 141142; Ibni Sa'd, Tabakat, c. 1, s. 129; Süheylî, Ravdû'lÜnf, c. 1, s. 94; ibni Kesir, Sîre, c. 1, s. 261.

113 ibni Sa'd, Tabakat, c. 1, s. 129130.

114 İbni Sa'd, Tabakat, c. 1, s. 130.

115 İbni Hişam, Sîre, c. 1, s 199; ibni Sa'd, Tabakat, c, 1, s. 130; Taberî, Tarih, c. 2, s. 196.

116 İbni Sa'd, A.g.e., c. 1, s. 130; Süheylî, Ravdû'lÜnf, c. 1, s. 122.

117 İbni Sa'd, A.g.e., c. 1, s. 130.

118 ibni Hişam, A.g.e., c. 1, s. 200; ibni Sa'd, A.g.e., c. 1, s. 130; Taberî, A.g.e., c. 2, s. 196.

119İbni Hişam, A.g.e., c. 1, s. 200; İbni Sa'd, A.g.e., s. 130131. 120 İbni Hişam, A.g.e., c. 1, s. 200; Taberî, A.g.e., c. 2, s. 197.

121 İbni Hişam, A.g.e., c. 1, s. 203; Süheylî, Ravdû'lÜnf, c. 1, s. 123; Ibni Kesir, Sîre, c. 1, s. 267.

Efendimizin Hz. Hatice'yle Evlenmesi

Hz. Hatice, Kâinatın Efendisini çocukluğundan beri tanıyordu. Ticaret mallarının başında Şam'a göndermesi ise, onu daha da yakından tanımasına vesile olmuştu.

Dul olan Hz. Hatice, o sırada, Kureyş kadınları arasında soy sop, şeref ve zenginlik bakımından en üstün mevkiye sahip bulunuyordu. Aynı zamanda, Cenâbı Hakk, Cemîl ismiyle, pek az kadına nasîb olacak bir güzelliği de kendisine ihsan etmişti.

O âna kadar, kabilesinden birçok kimse evlenmek için kapısını çalmış ise de, o bunların hiçbirini kabul etmemişti.122 Âdeta, evlenmeyi düşünmüyor gibiydi.

Ne var ki, kader şimdi karşısına bambaşka bir şahsiyet çıkarmıştı: Ruhundaki güzellikler yüzüne aksetmiş, gönlündeki sevgi simasında tebessüme kalbolmuş, zihnindeki derin düşünce dışarıya ciddiyet ve samimiyet şeklinde tezahür etmiş müstesna bir insan...

Daha önce bütün Kureyş büyüklerinin evlenme teklifini reddeden ve âdeta evlenmek fikrini zihninden atmış bulunan Hz. Hatice, bu eşsiz insanla daha yakından tanışınca, bu fikrinden vazgeçti.

İlâhî Kader, bu iki insanın kalbini birbirine ısındırmayı takdir etmişti. Her şeye rağmen Kureyş'in ileri gelenleri ve zenginleri, kaderin çizmiş olduğu bu programı bozamamışlardı.

Hz. Hatice 'den Gelen Teklif

Evlenme teklifi, bizzat Hz. Hatice'den geldi. İffeti ve namusunu koruması sebebiyle Câhiliyye devrinde bile tertemiz kadın mânâsına gelen "Tâhire" lakabıyla anılan Hz. Hatice'den...

Teklifi getiren, Hz. Hatice'nin yakın arkadaşı Münye kızı Nefise ile Peygamberimiz arasında şu konuşma geçti:

"Ey Muhammedi.. Seni hangi şey evlenmekten alıkoyuyor?" "Elimde evlenecek kadar para yok!"

"Eğer bu temin edilse ve sen, mala, güzelliğe, şeref ve denkliğe çağrılsan icabet eder misin?"

"Kimdir bu?.." "Hüveylid'in kızı Hatice..." "Ama, bu nasıl olabilir?" "Orasını ben bilirim! " "O hâlde, dilediğini yaparım."123

Nefise, sevinç içinde, Kâinatın Efendisiyle konuştuklarını, gelip Hz. Hatice'ye iletti.

Hz. Hatice'nin sonsuz memnuniyeti, yüzündeki tebessümlerden okunuyordu. Nefise'yle birlikte sevinç ve memnuniyetlerini yaşadıktan sonra, Peygamberimize, "Ey amcam oğlu!.. Sen, benim akrabam olduğun,* kavmin içinde şerefli, güvenilir kimse, güzel huylu, doğru sözlü bulunduğun için seninle evlenmeyi arzu ediyorum." diye haber gönderdi.124

Teklifi alan Efendimiz, durumu amcası Ebû Tâlib'e bildirdi.

Ebû Tâlib, teklifi tahkik etti. Hz. Hatice'nin böyle bir evliliği arzu ettiğini, bizzat kendisinden öğrendi.

Baba tarafından Hz. Hatice'nin soyu Peygamberimizin baba tarafından dedesi olan Kusay'da birleştiği gibi, annesi tarafından da soyu yine Resûli Ekrem Efendimizin baba tarafından dedesi olan Lüey'de birleşir.

Düğün Merasimi

Düğün merasiminin tarihi, bizzat Hz. Hatice tarafından tebit edildi. Merasim de onun evinde yapılacaktı.

Tesbit edilen tarihte, Resûli Ekrem Efendimiz, amcaları, halaları ve Haşîm Oğullarının ileri gelenlerinden bazılarıyla birlikte Hz. Hatice'nin evine geldi.

Güzel bir düğün merasimi için gereken her şey, bizzat Hz. Hatice tarafından teinin edilmişti. Koyunlar kesilmiş, yemekler hazırlanmıştı.

Yemekler yendikten sonra, âdet olduğu üzere, sıra, iki taraf büyüklerinin konuşmasına geldi. Hz. Hatice'nin babası, Ficar Harbinde ölmüştü. Bu sebeple onu temsilen merasime, amcası Amr b. Esed katılmıştı.

Geleneğe göre, ilk konuşmayı yapmak üzere Ebû Tâlib ayağa kalktı ve şöyle dedi:

"Allah'a hamdolsun ki, bizi, İbrahim'in zürriyetinden, İsmail'in sulbünden, Maad'ın mâdeninden, Mudar'ın aslından vücuda getirdi. Bundan sonra, asıl maksada gelir ve derim ki:

"Kardeşimin oğlu Muhammed b. Abdullah; ki, akrabanız olduğu malûmunuzdur. Onunla Kureyş'ten hiçbir bir genç tartılamaz, ölçülemez! Bu, şeref ve asaletçe, akıl ve faziletçe onların hepsinden üstün gelir!

"Gerçi, malı azdır. Fakat, mal dediğin nedir ki?.. Geçici bir gölge, bir perde, alınır verilir iğreti bir şey!

"Allah'a yemin ederim ki, bundan sonra onun mertebesi daha da büyüyecek, daha da yükselecektir!

"Şimdi o, sizden, kızınız Hatice'yi zevceliğe istemekte, muaccel ve müeccel mehir olarak da 20 erkek deve vermeyi taahhüd etmektedir."

Ebû Tâlib konuşmasını bitirince de, Hz. Hatice'nin amcasının oğlu Varaka b. Nevfel ayağa kalktı ve şöyle konuştu:

"Allah'a hamdolsun ki, bizi de, anlattığın gibi yarattı; saydıklarından daha fazlasıyla bize üstünlük verdi. Biz de sizinle hısımlık kurmak ve şereflenmek istiyoruz!

"Ey Kureyş topluluğu!.. Şâhid olunuz ki, ben, Huveylid'in kızı Hatice'yi, şu kadaır mehirle Muhammed b. Abdullah'la evlendirdim!"

Varaka b. Nevfel konuşmasını bitirdikten sonra, Ebû Tâlib, Hz. Hatice'nin amcası Amr b. Esed'in de muvafakatini istedi. Amr da ayağa kalkarak, "Ey Kureyş topluluğu!.. Şâhid olunuz ki, ben de Muhammed b. Abdullah'a Huveylid'in kızı Hatice'yi nikâladım!" diye konuştu.

Böylece, Kâinatın Serveri Efendimiz ile Kureyş kadınlarının, neseb, şeref ve zenginlik bakımından en üstünü bulunan Huveylid'in kızı Hz. Haticei Kübra zevczevce ilân edilmiş oldular. O sırada Resûli Eîkrem Efendimiz 25, Hz. Hatice ise 40 yaşlarında bulunuyordu. Evlilikleri Milâdî tarihle 595 yılına rastlıyordu. Yâni, Efendimizin nübüvvetinden 15 yıl önce...

Bundan sonra Resûli Ekrem Efendimiz, muhterem zevcesini alarak Ebû Tâlib'in evine geldi. Burada velime, yâni düğün cemiyeti yaptı; iki deve kestirerek halka yemek ziyafeti verdi.

Ebû Tâlib de, bu mes'ud hâdisenin hatırı için develer kestirdi ve halka yemekler yedirdi. Sonra da, Peygamberimizle ailesini evine davet etti.

Onları karşılamaya çıktığında, sevinç gözyaşları arasında Allah'a hamdediyordu: "Hamdolsun Allah'a ki, bizden bütün üzüntüleri yok etti!"

Efendimiz ile ona ilk hanım olma şerefini kazanmış bulunan Hz. Hatice, Ebû Tâlib'in evinde ancak birkaç gün kaldılar. Sonra tekrar Hz. Hatice'nin evine döndüler. Artık mes'ud hayatlarını burada geçireceklerdi.

Kâinatın Efendisi Peygamberimiz, kendisine "Haticei Kübra" dediği bu asil ve tâhire kadın hayatta olduğu müddetçe başka bir kadınla evlenmedi.125 Her türlü teselliyi ve en parlak saadeti bu huzurlu evinde buldu.

Peygamber Efendimize, babasından mîras olarak pek bir şey kalmamıştı. Uzun zamandır himayesinde bulunduğu Ebû Tâlib ise, fakir ve zaruret içinde idi. Bu bakımdan, Hz. Hatice'yle evleninceye kadar bin bir meşakkat ve zahmet içinde hayat sürmüştü.

Hz. Hatice'yle evlendikten sonra, onun servetini ticarette kullandı ve bir derece genişliğe kavuştu. Fakat, zevcesi bol servet sahibi iken, o, yine israfa, gösteriş ve lükse kaçmadı. Eski mütevazi ve sâde hayatına yakın bir yaşayışı devam ettirdi. Üstelik, dünya malına da kalbinde yer vermiyordu. Onun o yüce ruhunu bambaşka ulvî ve kutsî duygular istilâ etmişti. Dünya ve içindekilerin muhabbeti, o ulvî duyguları söküp atmaya hiçbir zaman muktedir olamıyordu.

Daha sonra, Hz. Haticei Kübra'dan, Resûli Ekrem Efendimizin sırasıyla Kasım, Zeyneb, Rukiyye, Fâtıma, Ümmü Gülsüm, Abdullah [Tayyib] ve Tâhir adında yedi çocuğu oldu.126

Bu mes'ud aile yuvasında Kâinatın Efendisi ile Hz. Hatice, en ulvî duygularla birbiriyle kaynaşmışlardı. Ali yuvasında hâkim olan, karşılıklı emniyet, samimî hürmet ve muhabbet idi. Hz.Hatice, Kâinatın Efendisi kocasından 15 yaş büyük olmasına rağmen, yüce şahsîyetinden dolayı kendilerine karşı son derece nâzik, duygulu ve itinalı davranıyordu. Peygamber Efendimizin şerefli hanımına karşı muhabbeti de fazlaydı. Öyle ki, vefatından sonra bile hiçbir vakit muhabbetini kalbinden atmadı, gönlünün en mutena köşesinde ebedî beraberliğe kadar sakladı.

Resûli Ekrem Efendimiz, Hz. Hatice'nin keremkârlığını, hayırseverliğini ve kendisine yaptığı büyük yardımı her zaman yâdederdi. Bu yâdediş, Hz.

Âişe Validemize, "Haticei Kübra'dan başka, Nebîyyi Ekrem'in zevcelerinden hiçbirini kıskanmadım!"127 dedirtecek ve onun kıskançlık damarını tahrik edecek kadar fazla idi.

Nasıl yâdetmezdi ki?.. Sekiz çocuğundan biri hâriç diğerlerinin annesi o idi. Herkes ona düşman iken, ona dost elini uzatan, o idi. Her türlü ızdırap ve sıkıntı karşısında kendisini teselli eden, o idi. Herkesin ona arka çevirdiği bir zamanda yanıbaşından ayrılmayan, o idi.

Elbette, böylesine yüksek duygu ve meziyetler sahibi zevcesini, Peygamber Efendimiz hiçbir zaman unutmayacak ve onu her zaman hayırla yâdedecekti.

---

122 ibni Hişam, Sîre, c. 1, s. 201; ibni Sa'd, Tabakat, c. 1, s. 131.

123 İbni Sa'd, A.g.e., c. 1, s. 131.

124 İbni Hişam, A.g.e., c. 1, s. 200201; Taberî, Tarih, c. 2, s. 197.

125 ibni Hişam, A.g.e., c. 1, s. 201.

126 ibni Hişam, A.g.e., c. 1, s. 202; ibni Sa'd, Tabakat, c. 1, s. 133.

127 Müslim, Sahih, c. 7, s. 133,

Zeyd Bin Harise'yi Azad Etmesi ve Hz.Ali'yi Yanına Alması

Zeyd b. Harise, Kelb Kabîlesne mensuptu. Henüz sekiz yaşlarında küçük bir çocuk iken, annesiyle beraber gittiği akrabalarının yanında, bir başka kabilenin baskını sırasında esir alınmıştı. Esirler pazarından da, Hz. Hatice'nin yeğeni Hâkim b. Hizan tarafından 400 dirheme satın alınıp Mekke'ye getirilmişti.128 Hz. Hatice, Zeyd'i yeğeninden almış ve evinde barındırıyordu.

Bu sırada Efendimiz, Hz. Hatice'yle evli bulunuyordu.

Resûli Ekrem, bu küçük çocuğu sevmişti. Bu sebeple, Hz. Hatice'den onu kendisine bağışlamasını istedi. Muhterem zevceleri, Peygamberimizin bu arzusunu yerine getirdi.

Nebîyyi Ekrem Efendimiz, onu alır almaz âzad etti.129 Her zaman hürriyeti benimseyen ve seven bir büyük insandı o... Her yaşında, insanlara, onların vazgeçilmez hak ve hürriyetlerine son derece hürmetkar ve riayetkardı. Fânî hayatının son ânına kadar bu eşsiz ulvî duygusu ve hasleti her zaman kemâl derecesinde tecellî edecektir!

Zeyd, belirttiğimiz gibi, henüz küçük bir çocuktu.

Ebeveyni, onun nereye götürüldüğünü, kime satıldığını bilmiyordu. Harise Ailesi, çocukları için her gün gözyaşı döküyordu.

Babası Harise, evde duramaz olmuştu. Diyar diyar dolaşıyor, sormadık kabile ve uğramadık yurt bırakmıyordu. Biricik oğlu Zeyd için şiirler söylene söylene geziyordu.

Küçük Zeyd ise, sanki anne babasını unutuvermişti. Mes'ud ailenin saadeti onun da yüksek ruhunu olanca gücüyle sarmış ve âdeta onun ayrılmaz bir parçası hâline gelmişti. Rahatı yerindeydi, Kâinatın Efendisiyle kaynaşmıştı. Onun şefkatli kanatları arasında mes'uddu, sevinçli ve huzurlu idi.

Zeyd'in Yeri Tesbit Edildi!

Günün birinde Kelb Kabilesinden birkaç kişi, Kabe'yi ziyarete geldi. Bu arada, Zeyd'i gördüler ve kendisiyle sohbet edince de tanıdılar.

Babasının, annesinin durmadan kendisi için gözyaşı döktüklerini, hasretiyle yanıp tutuştuklarını Zeyd'e anlattılar.

Fakat Zeyd, gayet sakin ve rahat idi. Anne şefkati ve baba sevgisinden daha ulvî ve kutsî şeylere mazhar olmanın gönül rahatlığı içinde, onlara cevabı şu oldu:

"Annemin babamın benim için gözyaşı döktüklerini biliyorum. Sâdece, sizden, şu söyleyeceklerimin onlara ulaştırılmasını istiyorum:

'"Ben, her ne kadar uzaklarda bulunuyor isem de, kavmimle haber gönderdim ki, hacc merasimi yapılan belli yerler yanındaki Beytullah'ta oturuyor, hizmet ediyorum. Artık, aradığınızı elde etmek için son gücünüzü harcamaktan, uzun uzun yollar katetmekten, develeri yeryüzünde koşturup durmaktan vazgeçin! Allah'a hamdederim ki, ben şimdi, öyle hayırlı, öyle şerefli bir aile içinde bulunuyorum ki, Maad'ın sulbünden—uludan uluya geçerek gelmiş olan—en şerefliler, bu ailedendir!""30

Bu haberi alan Harise, kardeşi Kâ'b'la birlikte yanına fazla miktarda akçe de alarak Zeyd'i kurtarmak için derhâl Mekke'ye geldi. Sorup soruşturup Resûli Ekrem Efendimizi buldu ve, "Ey Kureyş Kavminin Efendisi, efendisinin oğlu!.. Siz, Harem halkı ve Haremi Şerifin komşususunuz! Beytullah'ın yanında esirlerin esaret bağlarını çözer ve karınlarını doyurursunuz!" diye konuştuktan sonra, asıl maksadını şöyle arzetti:

"Yanında bulunan oğlumuz için sana geldik. Sen bizi memnun ve razı edecek bir fıdyei necat [kurtuluş akçesi] iste; biz sana onu verelim, oğlumuzu serbest bırak!"

Nebîyyi Ekrem, "Oğlunuz kimdir?" diye sordu. "Zeyd b. Harise..." dediler.

Peygamberimiz, "Bundan başka bir istediğiniz var mı?" dedi.

Onlar, "Hayır, başka isteğimiz yok." cevabını verdiler.

Bunun üzerine, Resûli Kibriya Efendimiz, "Zeyd'i çağırın! Dilediğini yapmakta serbest bırakın! Eğer, sizi tercih ederse fıdyei necat almaksızın, o sizindir, alın götürün; yok, eğer beni tercih ederse, vallahi, ben, beni tercih edene, kimseyi tercih etmem!"13' diye konuştu.

Harise ve kardeşi, Efendimizin bu konuşmasından memnun oldular ve, "Sen," dediler, "bize karşı çok insaflı davrandın!"

Huzura gelen Zeyd'e Efendimiz, "Şunları tanıyor musun?" diye sordu.

Zeyd, "Evet, tanıyorum." dedi.

Peygamberimiz tekrar, "Kimdir onlar?.." dedi.

Zeyd, "Bu babamdır, şu da amcamdır." cevabını verdi.

Bundan sonra Peygamber Efendimiz, Zeyd'e, "Sen, benim kim olduğumu öğrendin. Sana olan şefkat ve sevgimi de gördün. O hâlde ya beni tercih et, yanımda kal; ya onları tercih et, git." diyerek, onu tercihinde serbest bıraktı.

Zeyd'in cevabı şu oldu:

"Ben, hiçbir kimseyi, sana tercih etmem! Sen, benim için anne ve baba makamındasin!"

Oğlunun bu cevabı karşısında şaşıran ve sarsılan baba Harise, hiddetle, "Yazıklar olsun sana!.." dedi, "Demek ki, sen köleliği, hürriyete, anne babana, amcana ve ev halkına tercih ediyorsun!"

Fakat, Zeyd, babasıyla aynı kanaatte değildi. "Babacığım!.." dedi, "Ben, bu zâttan öyle şeyler gördüm ki, kendisine hiçbir zaman bir kimseyi tercih edemem!"132

Küçük Zeyd, böylece, Resûli Ekrem Efendimize olan sadâkat ve bağlılığını ispatlamıştı. Kader, ona nurlu ve parlak bir istikbâl hazırlıyordu. Bu hâli, onun ilk müjdesiydi.

Efendimizin, Zeyd 'i Evlâd Edinmesi!

Peygamber Efendimiz, Zeyd'e, bu eşsiz bağlılığın mükâfatını vermede gecikmedi. Hemen elinden tutarak, onu Kureyş'in oturduğu Hıcır mahalline götürdü ve halka şöyle hitab etti:

"Ey hazır bulunanlar!.. Şâhid olunuz ki, bundan böyle Zeyd, benim oğlumdur. Ben, ona vârisim, o da bana vâristir."

Mekkeliler, birini evlâd edinmek istedikleri zaman böyle yaparlardı. Efendimiz de onların bu âdetlerine uyarak, Zeyd'i böylece kendisine evlâd edinmiş oldu.

Peygamber Efendimizin bu güzel davranışı, şaşkın ve dalgın duran Harise'nin mahzun gönlünde sevinç rüzgârı estirdi: Demek ki, oğlu emin bir

elde bulunuyordu!

Gönül huzuru içinde Harise, oğlunu Kâinatın Efendisinin yanında bırakarak yurduna döndü.1"

Bundan sonra, Mekke'de herkes Zeyd'i, "Muhammed'in oğlu Zeyd..." diye çağırmaya başladı.

Efendimiz, peygamberlik vazifesiyle memur edilip vahiy gelmeye başlayınca, evlâdlıkların kendi öz babalarının adlarıyla çağrılmaları emredildi.134 Bunun üzerine Hz. Zeyd, babasının ismiyle, "Harise oğlu Zeyd." diye çağrıldı.

Bu konuda âyeti kerîmede meâlen şöyle buyurulur:

"Evlâdları, babalarına nisbet ederek çağırın! Allah katında, bu, daha doğrudur. Eğer babalarını bilmiyorsanız, onlar dinde kardeşleriniz ve dostlarınızdırlar (Kendilerini "Kardeşim" veya "Dostum" diye çağırın.)"135

Hz. Ömer'in oğlu Abdullah (r.a.), bu hususu şöyle ifade etmiştir:

"Biz, 'Evlâdları babalarının adıyla çağırın.' âyeti ininceye kadar Zeyd'i 'Harise oğlu Zeyd' diye değil, 'Muhammed oğlu Zeyd' diye çağırırdık."116

Ayrıca, bu âyetle, evlâdlıkların, evlâd edinen kimseye vâris olması hükmü de ortadan kaldırıldı.

Hz. Zeyd, Efendimize peygamberlik vazifesi verildikten sonra, Hz. Hatice ve Hz. Ali'yi müteakip derhâl İslâm'ın sînesine koşacak ve "üçüncü Müslüman" olma şerefine erecektir.

Resûli Kibriya Efendimiz, Hz. Zeyd'i fazlasıyla severdi. Zaman zaman kendisine, "Ey Zeyd!.. Sen, kardeşimiz ve âzadlımızsın."137 diyerek iltifatta bulunurdu.

Resûli Ekrem, daha sonra çok sevdiği bu büyük insanı, dadısı Ümmü Eymen'le evlendirecektir ve bu evlilikten yine çok sevdiği ve çoğu zaman terkisinde taşıdığı Üsame Hazretleri dünyaya gelecektir!

PEYGAMBERİMİZİN, HZ. ALİ'Yİ YANINA ALMASI

Efendiler Efendisi 36 yaşında. Milâdî 607 senesi.

Mekke'de şiddetli bir kuraklık ve kıtlık baş göstermişti. Çoğu aile, geçim sıkıntısından perişan bir durumda idi.

Geçin sıkıntısı içinde bulunan ailelerden biri de,Resûli Ekrem Efendimizin amcası Ebû Tâlib'in ailesiydi.

Efendiler Efendisinin kalbi, şefkat ve merhamet kaynağıydı sanki... Zâtına yapılan iyilikleri asla unutmuyordu. Kendisine karşı gösterilen kadirşinaslıkları asla karşılıksız bırakmak istemiyordu! Böylesi güzel ve eşsiz bir mizaca sahip bulunuyordu!

İşte, şimdi geçim sıkıntısı çeken biri vardı. Kendisine elinden gelen yardımı esirgemeyen biri. Çocukluğundan beri, şefkatli kanatlan arasında büyüdüğü biri: Ebû Tâlib...

Amcası geçim sıkıntısı içindeyken, o nasıl rahat edebilir ve nasıl yardımına koşmazdı?

Derhâl harekete geçti. Hâli vakti yerinde olan diğer amcası Hz. Abbas'a koştu, durumu kendisine arzetti. Sıkıntı içinde kıvranan Ebû Tâlib'e yardım ellerini uzatmaları, yükünü bir nebze de olsa hafifletmeleri gerektiğini anlattı.

Hz. Abbas, Efendimizin bu davetini memmuniyetle karşıladı ve birlikte Ebû Tâlib'e vardılar.

Maksatları, Ebû Tâlib'in evindeki kalabalığı biraz azaltmak, hiç olmazsa birkaçının nafaka yükünü omuzundan kaldırmaktı!

Maksatlarını Ebû Tâlib'e açınca, o bundan memnuniyet duydu ve sonunda Efendimiz ismini bizzat koyduğu Hz. Ali'yi, Hz. Abbas da Hz. Cafer'i himayesine aldı.148

O sırada Hz. Ali, dört veya beş yaşında bulunuyordu. Henüz bu yaşta, "Güzel ahlâkı tamamlamak için gönderildim." buyuran Resûli Kibriya'nın himayesine girmesi, Hz. Ali için eşsiz bir mazhariyetti. Bu yaşından itibaren onun terbiye süzgecinden geçecek, davet edildiğinde ise, derhâl îman edecektir! Bu îmanı sırasında 910 yaşlarında bulunan Hz. Ali, aynı zamanda "ilk Müslüman çocuk" şerefini de kazanmış olacaktır.1"9

---

128 İbni Sa'd, Tabakat, c. 1, s. 497; İbni Esir, Üsdû'lGabe, c. 2, s. 224; İbni Hacer, ellsabe, c. 1, s. 563. 129 ibni Hişam, Sîre, c. 1, s. 264; İbni Sa'd, A.g.e., c. 1, s. 497.

130 ibni Sa'd, A.g.e., c. 3, s. 41; Ibni Esir, A.g.e., c. 2, s. 225; ibni Hacer, A.g.e.,c. 1, s. 523.

131 İbni Sa'd, A.g.e., c. 3, s. 42; ibni Esir, A.g.e., c. 2, s. 225; ibni Hacer, A.g.e., c. 1, s. 523.

132 Ibni Sa'd, A.g.e., c. 3, s. 42; ibni Esir, A.g.e., c. 2, s. 225.

133 ibn-i Sa'd, A.g.e., c. 3, s. 42; Ibn-i Esir, A.g.e., c. 2, s. 225; İbn-i Hacer,A.g.e., c. 1, s. 563.

134 Ahzab, 5, 40.

135 Ahzab, 5.

136 İbn-i Sa'd, A.g.e., c. 3, s. 43; Buharî, Sahih, c. 3, s. 174; Müslim, Sahih, c.3, s. 131.

137 Baharı, A.g.e., c. 3, s. 303.

148 İbni Hişam, Sîre, c. 1, s. 263. Ibni Hişam, A.g.e., c. 1, s. 262; Taberî, Tarih, c. 2, s. 213.

KABE'NİN YENİDEN İMARI VE PEYGAMBERİMİZİN HAKEMLİĞİ

Kâinatın Efendisi 35 yaşında idi.

Bu sırada Kureyş Kabilesi, Kabe duvarlarını yıkıp, yeniden tamir kararını verdi. Zîra, yıllardan beri yağan yağmur ve neticede meydana gelen seller, yapı itibarıyla pek sağlam olmayan bu mabedi oldukça yıpratmıştı. Çatısız bulunması sebebiyle de, yağan yağmurlar temeline kadar tesir etmiş ve binayı âdeta harab bir hâle getirmişti.

Son olarak gelen büyük bir sel, Kabe'yi bütün bütün sarsmış ve duvarlarını çatlatmıştı. Bu durum Mekkelilerde bir korku ve telâş uyandırmıştı.

Bu arada, bir hâdise daha oldu: Kadının biri Harem'de ateş yaktı. Ateşin korundan sıçrayan kıvılcımlar, Kabe'nin örtüsünü tutuşturdu ve yanmasına sebep oldu.

Bütün bunların üzerine bir de Kabe'nin içinde bulunan bir definenin çalınması eklenince, Mekkeliler, artık, verdikleri kararı bir an evvel gerçekleştirme gayretine girdiler.138

İnşaat Malzemesi Yüklü Gemi

Kureyşliler, Kabe'yi nasıl ve neyle tamir edeceklerini düşünüp, istişare ediyorlardı.

Bu sırada, Cidde'ye gitmek üzere Mısır'dan yola çıkmış bulunan bir Bizans gemisi, Cidde yakınlarında karaya oturdu.

Bunu haber alan Kureyş, olay yerine bir heyet gönderdi. Geminin yükü, yumuşak aktaş, tahta, direk ve demir idi. Bunlar, Kureyş'in arayıp da bulamadıkları şeylerdi!

Heyet, gemide bulunanlarla anlaşarak keresteyi satın aldı. Bunun yanında, gemideki tüccara, Mekke'ye serbestçe girebilme ve mallarını gümrüksüz satabilme garantisi de verdiler. Hâlbuki, daha evvel Mekkeliler, şehirde ticaret eşyası satanlardan öşür alırlardı.

Gemide ayrıca Bâkûm adında Bizanslı bir mimar da bulunuyordu. Kabe yapımında kendisinden istifade etmek üzere bu mimarla da anlaştılar.

Buna göre, duvarlarını yeniden tamire karar verdikleri Kabe'nin mimarlığını Bizanslı Bâkûm, marangozluğunu ise Mekke'de oturan Kıbtî bir usta yapacaktı.139

Duvarların Taksimi

Kabe duvarlarının taşlarla örülmesi işi, kur'ayla kabileler arasmda dörde taksim edildi. Buna göre, Abdi Menaf ile Zühre Oğullarına Kabe'nin Şam cephesi (Hatiym, Hıcır tarafı); Şehm, Cehm (Cümah) ve Amir Oğullan payına Kabe'nin Yemen köşesi ile Hacerû'lEsved köşesi arası; Mahzum ve Teym Oğullarına ise, Safa ile Ecyad'a bitişik olan Yemen cephesi düştü.140

Mekke 'nin Sarsılması

Her kabîle, kendisine düşen tarafı yıkıyordu. Hz. İbrahim'in attığı temele kadar inildi. Bundan sonra, birbiriyle kaynaşmış deve sırtı gibi yeşil yeşil taşlar görülmeye başlandı!

Niyetleri, daha da aşağı inmekti. Ne var ki, buna muvaffak olamadılar. İçlerinden biri bu yeşil taşlara kazmayı sallayınca, birden zelzeleye uğramış gibi Mekke'nin sarsıldığını gördüler. Herkeste bir korku ve telâş başladı. Bundan sonrasını yıkmaya müsaade bulunmadığını anlayıp, kazdıklarıyla iktifa ettiler.141

Kabileler Arasında Anlaşmazlık Çıkması

Herkes kendisine düşen taraf için taş taşıyor ve duvarlar örülüyordu. Bina, Hacerû'lEsved'in konulacağı yere kadar yükseltilmişti. Ancak, bu mübarek taşı yerine koymada kabileler arasında anlaşmazlık çıktı. Her kabile, kendisini diğer kabilelerden bu hususta daha lâyık görüyordu. Kabile taassubunun bütün şiddetiyle hüküm sürdüğü bir zamanda, hangi kabile bu şerefi başkasına kaptırmak isterdi? İş kızıştı, tartışma ve münakaşa son derece sertleşti. Öyle ki, birbirleriyle vuruşacaklarına dair yemin bile ettiler.142

Ortalığı bir kargaşalık kaplamıştı. Her an çarpışma bekleniyordu. Çarpışma vuku bulursa, çok kişi hayatını kaybedebilir, çok mal telef olabilirdi!

Bu duruma bir çâre bulmak gerekiyordu!

Dört beş gün, Kabe'nin duvarlarına tek taş koymadan, Kureyş kabileleri bekleyip durdular! Sonra tekrar Mescidi Haram'da toplandılar, birbirleriyle konuştular, tartıştılar.

Bu arada, kabileleri uzlaşmaya davet edenler de vardı.

Uzlaşmayı Sağlayan Teklif!

Kanlı bir hâdisenin kopması her an beklenirken, Kureyş'in en yaşlılarından Ebû Ümeyye diye bilinen Huzeyfe b. Muğire, ortaya atıldı ve taraflara şu teklifi sundu:

Ey Kureyşliler!.. Anlaşamadığınız şu işte, mabedin şu kapısından (Benî Şeybe Kapısını eliyle işaret ederek) ilk girecek zâtı aranızda hakem yapın; o kimse bu işi bir neticeye bağlasın!"143

Ebû Ümeyye'nin beklenmedik bu teklifi, taraflarca tereddütsüz kabul gördü.

"MUHAMMEDÛ'LEMİN" GELİYOR!

Artık, bütün gözler Benî Şeybe Kapısındaydı!

Acaba kim çıkacaktı ve kabîlelerin anlaşmazlığına nasıl bir çâreyle son verecekti? Hiçbir kabîlenin gönlünü kırmadan bu işi nasıl halledecekti?

Merak dolu bakışlar, mescidin mezkûr kapısını dikkatle süzmekte idi.

Kapıdan bir zât belirdi!

Uzaktan farkettiler, kendisine mahsus boyu poşu ve yürüyüşüyle vekar içinde gelen bu zâtı derhâl tanıdılar ve sevinç içinde bağırdılar: "ElEmin o!.. Muhammed o!.. Onun aramızda vereceği hükme razıyız!"144

Evet, gelen, Muhammedû'lEmin'di (s.a.v.). Herkesin itimadını kazanmış olan dürüst insandı.

Bu sebeple, merak dolu bakışlar, birden sevinç bakışlarına döndü. Çünkü, âdil karar vereceğinden hepsi tereddütsüz emindi.

Evet, isabetli karar vermekten şaşmayan Efendimizin gelişi, elbette tesadüfi değildi. Vereceği hükümle onlara, peygamberliğinden önce de, isabetli görüşe, derin düşünceye sahip olduğunu tasdik ettirecekti.

Kureyş, durumu kendilerine anlattı.

Kalbi gibi zihni de tertemizdi Efendimizin... İsabetli kararı vermekte gecikmedi ve şu emri verdi:

"Hemen bana bir örtü getiriniz!"

Anında getirdiler. Bir rivayete göre, bu, Velid b. Muğire'nin elbisesiydi. Diğer bir rivayete göre ise, Efendimiz, bizzat kendi ridâsını bu işte kullandı.145

Kâinatın Efendisi, getirilen örtüyü yere serdi.

Küçük büyük herkesin dikkatli bakışları, Efendimizin üzerinde toplanmıştı. O örtüyle ne yapacaktı?

Merakları fazla sürmedi ve Sevgili Peygamberimiz, Hacerû'lEsved'i bu örtünün ortasına koydu; sonra da, "Her kabileden bir kişi bunun birer köşesinden tutsun." diye emretti.

Öyle yaptılar. Hacerû'lEsved'i, örtüyle, konulacak yere kadar kaldırdılar.

...Ve Resûli Kibriya Efendimiz, bizzat Hacerû'lEsved'i kendi eliyle yerine koyarak, bu şerefe nail oldu!

Bundan sonra duvar örülmeye başlandı ve kısa zamanda tamamlandı.146

Böylece, Allah Resulü, İlâhî mevhibenin bir eseri olan isabetli kararıyla, kabileler arasında büyük bir kanlı çarpışmayı önlemiş oldu.

Bu kararıyla Sevgili Peygamberimiz, kendisinden çok daha yaşlı ve haliyle tecrübeli bulunanlardan bile daha isabetli görüşe, daha kuvvetli muhakemeye ve daha ziyade zekâya sahip bulunduğunu, aynı zamanda İlâhî bir kuvvetle te'yid edildiğini ortaya koymuş oluyordu!

İbni Abbas Hazretlerinin bir rivayetine göre, Efendimiz, Hacerû'lEsved'i* yerine koyduğu gün, Pazartesi günü idi.147

Renginin siyah olması sebebiyle "Hacerû'lEsved [Siyah Taş]" diye adlandırılmış bulunan bu mübarek taş, Kabe'nin şark köşesinde olup, yerden bir buçuk metre yükseklikte, kapıya yakın bir yere yerleştirilmiş, üç büyük ve birkaç tane de küçük parçadan müteşekkildir. Etrafı gümüş bir halkayla çevrilidir. Bir başka ismi "Ruhû'lEsved"dir.

Bu mübarek taş, semavî bir taş olup, Hz. İbrahim'e (a.s.) Hz. Cebrail tarafından getirilmiştir. Kabe duvarına yerleştirilmeden evvel, Ebû Kubeys Dağında muhafaza edilmekteydi. Bir rivayete göre, Peygamber Efendimizin "Ben peygamber gönderilmeden evvel, Mekke'de bana selâm veren taşı, hâlâ biliyor ve tanıyorum!" ifadelerinin işaret ettiği taş, bu Hacerû'lEsved'dir.

Bir gün, bu taşa yaklaşıp öpen Hz. Ömer, şöyle demişti:

"Çok iyi bilirim ki, sen zararı ve menfaati olmayan bir taş parçasısın! Eğer Resûlullah'ın seni takbii ettiğini [öptüğünü] görmeseydim asla seni takbii etmezdim!"

---

138 ibn-i Hişam, Sîre, c. 1, s. 205; İbn-i Sa'd, Tabakat, c. 1, s. 145; Taberî, Tarih, c. 2, s. 198.

139 Ibn-i Hişam, A.g.e., c. 1, s. 205; ibn-i Sa'd, A.g.e., c. 1, s. 145.

140 Ibn-i Hişam, A.g.e., c. 1, s. 207; Ibn-i Sa'd, A.g.e., c. 1, s. 146; Taberî,Tarih, c. 1, s. 200.

141 İbn-i Hişam, A.g.e., c. 1, s. 207-208; Taberî, A.g.e., c. 2, s. 201.

142 İbn-i Hişam, A.g.e., c. 1, s. 209; ibn-i Sa'd, A.g.e., c. 1, s. 146; Taberî, A.g.e., c. 2, s. 201.

143 İbni Hişam, A.g.e., c. 1, s. 209; ibni Sa'd, A.g.e., c. 1, s. 146; Taberî, A.g.e., c. 2, s. 201.

144 ibni Hişam, Sîre, c. 1, s. 209; ibni Sa'd, Tabakat, c. 1, s. ?

145 Belâzurî, Ensab, c. 1, s. 99.

146 İbni Hişam, A.g.e., c. 1, s. 209210; Ibni Sa'd, A.g.e., c. 1, s. 146; Taberî,Tarih, c. 2, s. 201.

147 Süheylî, Ravdû'lÜnf, c. 1, s. 129.

İnsanlığın ve Dünyanın Durumu

Kâinatın Efendisine risâlet vazifesi verilmeden önce, insanlığın ve dünyanın manevî çehresini tanımak ve bilmekte fayda vardır. Ancak o zaman Resûlullah'ın insanlığı nasıl dinî, ruhî, fikrî, içtimaî ve siyasî bir karanlık ve sapıklık içinden kısa zamanda çekip çıkardığını anlayabiliriz!

Milâdî altıncı asır sonları...

Bu zaman, insanlık âleminin üzerine küfür, dalâlet ve ahlâksızlık kâbusunun olanca kesafetiyle çöktüğü ve onu boğmaya var gücüyle çalıştığı bir asırdır. O gün için dünya üzerinde göze çarpan mühim devletler şunlardır:

Bizans, İran, Mısır, Hindistan, İskenderiye, Mezopotamya, Çin v.s.

Bütün bu devletlerde;

A) Doğru Bir İnanç Sistemi Mevcut Değildi

İnançsızlığın veya yanlış inancın ruh ve vicdan ızdırabı içinde kıvranan zamanın insanları, âdeta çılgına dönmüşler, ne yaptıklarını bilmeyen azgınlar durumuna gelmişlerdi.

Kâinatın Yaratıcısı Yüce Allah'a îman ve ibâdet yerine, kâinatta cereyan eden hâdiselere ve Yüce Kudret'in eseri olan eşyaya tapılmakta idi. Yıldızlara, ateşe, kupkuru ve ruhsuz taş ve tahtalara zavallı insanlık "İlâh!" diye secde ediyordu.

Ruh ve vicdanlar, tek Allah'a îmandan mahrum karanlıklara gömülü bulunduklarından "Her şey, İlâhî Kudret'in eseridir."

denilmiyor ve dolayısıyla devrin insanları tarafından, kâinat, mânâsız, abes ve gayesiz mütalâa ediliyordu! îman, irfan ve basiretten mahrum bu zavallılar, bir harfin, bir kelimenin, bir kitabın müellifsiz vücud bulmayacağını biliyorlardı da, içinde bin bir türlü esrar ve hikmeti muhafaza eden Kâinat Kitabını sahipsiz ve mânâsız kabul edecek kadar düşünceden mahrum bir perişanlık içinde kıvranıp duruyorlardı.

Bu içler acısı vaziyetiyle bütün dünyanın, tevhid inancını, Allah'ın varlık ve birliğine inanmayı insanlığa takdim edecek, gönülleri şirk, küfür ve dalâlet kirinden temizleyecek bir peygambere ihtiyacı vardı ve onu bekliyordu!

B) İnsanlar, Sınıflara Ayrılmışlardı

İlâhî ölçüden mahrum insanlık, zengin fakir, kuvvetli zayıf, avam havas, efendi köle diye birçok sınıfa ayrılmış durumda bulunuyordu. Zengin ile fakir, halk ile devlet ricali arasında korkunç bir kopukluk ve uçurum vardı!

Sınıflar arası hava oldukça gergindi. Üst tabakadakilerin zulüm ve tahakkümü sebebiyle alt sınıflar her an patlamaya hazır bir barut fıçısını andırıyordu. Misâl olsun diye o günkü İran'ın durumuna beraberce bir göz atalım: "Birçok ibtidaî kavimde olduğu gibi, İranlılar da birbirinden tamamen ayrılmış ve ilk üçü en aşağı tabakada olan, dördüncüsünden bütünüyle kopmuş dört sınıfa [kasta] ayrılmıştı. En yüksek olan üç sınıf, münhasıran Magi Kabilesinden alınan ve bu itibarla Magiped veya Möbed denilen râhibler ve hâkimler, cengâverler ve resmî memurlardı. Rençber ve san'at sahiplerinden mürekkep kısım da dördüncü sınıfı teşkil ediyordu. Sözde halk denilen zümre ise, hür şehirlerden ve toprağa bağlı esir ve kölelerden [serflerden] mürekkepti ve bu sonuncuların vazifeleri, hiçbir mükâfat ve ücret karşılığı olmaksızın tarlalarda veya orduda çalışmaktı. Bunlar tamamıyla kendi hâllerine terkedilmiş, aşılmaz manialarla ayrılmış oldukları—mal ve mülkünden şerbetçe faydalanan—Dehkanlığa, yâni şehirliliğe bile yükselmeyi ümit edemezlerdi."150

Doğu Roma İmparatorluğunun hâli daha da acıklı ve ibretli idi: "Halk, kendiliğinden birçok talî sınıfa ayrılmıştı. Bunlar: 1) Ne orduya alınan ve ne de herhangi bir çeşit ticarete girişebilen toprak sahiplerinden mürekkep Curule [Kürül] denilen sınıf, 2) İran'daki benzerleri gibi, toprak sahibi olmayan, nüfus vergisi veren, babadan oğula intikal eden muhtelif loncalara bağlı Haraç güzar [vergi veren] halk, 3) Askerî sınıftı. Bu konu üzerinde bir yazarın dediği gibi, 'toprağı eken çiftçiler, saray halkını doyuran ve giydiren birer âletten başka bir şey değildi.'"51

Orta Doğunun hatırı sayılır bir tarihçisi olan Finlay, Doğu Roma'nın [Bizans'ın] o zamanki perişan durumunu, bakınız, nasıl hülâsa eder: "Jüstinyen'in ölümü (528565) ile Muhammed'in (s.a.v.) doğumu arasında geçen zaman zarfında olduğu gibi, belki tarihin hiçbir devrinde ahlâkı bu dereceye kadar bozulmuş bir cemiyet ve o cemiyette Yunanlılar ve Romalılar kadar irade ve faziletten mahrum milletler görülmüş değildir."152

Avrupa'da halk, aristokratların, şövalyelerin, kilise adamlarının zâlim elinde, kralların, barbarların şefkatsiz pençeleri arasında ruhsuz bir eşyadan, dilsiz bir hayvandan farksızdır. İstenildiği zaman alınır, arzu edildiği zaman da satılırlardı. İtiraza hiçbir hakları yoktu. Satılanlar köle durumuna girerdi. Köle olmasa bile, efendisinin dizi dibinden ayrılma güç ve kuvvetinin sahibi bulunmayan birer hizmetçi olurlardı. Hiç kimse, efendisini beğenmemek hakkına sahip olmadığı gibi, efendisini seçmek yetkisine de mâlik değildi. Sâdece şu vardı: Bazı barbar memleketlerde, hizmetçi, ilk efendisine muayyen bir kurtuluş akçesi vermek suretiyle bir başka kapıya kendisini atabiliyordu. Bu, onlar için haliyle büyük bir lütuftu!

Hülâsa, Arabistan Yarımadasının dışındaki diğer bütün devletlerde de, insanlar birbirlerine kinle, nefretle, vahşetle bakan sınıflara ayrılmışlardı!

Bu perişan durumda bulunan dünyanın, insanın yeryüzünde Allah'ın en kıymetli mahlûku olduğunu, insanların tek babadan geldiklerini ve dolayısıyla bir tarağın dişleri gibi hepsinin belli haklara aynı nisbette sahip olma hürriyetini doğuştan beraberinde getirdiğini ilân edecek, insanlar arasındaki kin, nefret ve düşmanlığı sevgiye, saygıya ve dostluğa döndürecek büyük bir peygambere ihtiyacı vardı! Hâl diliyle, âdeta bu büyük peygamberin bir an evvel gelmesi için yalvarıyor, yakarıyordu!

C) Kölelik, Bir Müessese Olarak Mevcuttu

İnsan, mükerrem ve muhteremdir. Bunu takdir edebilmek ise, ancak gerçek bir îman sayesinde mümkündür.

Gönülleri bu îmanın şerefinden mahrum bulunan o devrin insanları, elbete, insana hürmetin, insanın yeryüzünde en mükerrem varlık olduğunun şuurundan uzak bulunacaklardı ve hemcinslerini parayla alıp satabilecek kadar vahşîleşeceklerdi.

"Köle" diye adlandırılan zavallı insanlar, pazarlarda basit bir mal alıp satmak gibi, açık artırmayla satılıyordu! Efendi, kölesine her türlü hakareti, zulmü yapma ve her türlü işte çalıştırma yetkisine eksiksiz sahipti!

Bu derin vahşete ve kadirbilmezliğe son verecek birine, insanlık âleminin şiddetle ihtiyacı vardı. Bir güneş gibi şefkat ışığını hiç kimseden esirgemeyecek bir rehbere insanlık muhtaçtı.

D) Mezhep Kavgaları Sürüp Gitmekteydi

Hıristiyan devletlerde, Hz. İsa'nın tebliğ ve telkin ettiği "tevhid" akîdesi, yerini bâtıl "teslis" inancına bırakmıştı.

Papazlar, Hz. İsa'nın tebliğ ve telkin ettiği din yerine, apayrı bir din meydana getirmişlerdi.

Diğer devletlerde de olmakla birlikte, hususan Doğu Roma İmparatorluğunda din adına akıl almaz zülüm ve işkencelere başvuruluyordu. Misâl olsun diye tarihçiler, Patrisiyen Fokas'ın, Hıristiyanlığa zorla döndürülmekten kurtulmak için kendisini zehirlemiş olduğu hâdisesini ibret nazarlarına sunarlar.153

İran'da hâkim olan Mazdeizm dininden dönenler veya bu dine ihanet edenler ölüm cezasına merhametsizce çarptırılıyorlardı. Göz çıkarma, çarmıha germe, taşa gömme, aç susuz bırakarak ölüme terketme, alışılagelmiş ölüm şekilleri arasında yer alıyordu.

Konfiçyüs'le Çin, medeniyette ilerlemişken, Saadet Güneşinin parlaması arefesinde en karışık günlerini yaşıyor, yıkılmayla karşı karşıya bulunuyordu. Kardeş kavgaları, dinmek bilmez bir hâl almıştı. Mezhep ayrılıkları yüzünden halk birbiriyle boğaz boğaza kavga halindeydi.

Habeşistan, İslâm'ın zuhuru sırasında, kardeş kavgalarıyla için için kaynıyordu.

E) Ahlâksızlık Kol Gezmekteydi

Allah'a îmanın verdiği haya ve korkudan mahrum, faziletten nasîbsiz insanlık, her türlü ahlâk dışı davranışta, haysiyet ve namusları ayaklar altına alıcı âdi hareketlerde şerbetçe bulunuyordu.

Kumar, içki, zevk ve sefa âlemleri, günlük işler arasında yer alıyordu. Ardı arkası kesilmeyen öldürme, zina, gasb ve baskın olayları, insanlık denilen kutsî ve ulvî mânâyı âdeta yeryüzünden silip süpürmüştü.

İşte, tek bir misâli:

Bizans İmparatorluğunda ahlâk öylesine silinmiş, öylesine ölü bir unsur hâline gelmişti ki, bizzat Konstantiniyye Patriği, İmparatorun, kendi öz yeğeniyle evlenmesinde nikâhını kıyıyordu.154

Kadın, alınır satılır basit bir metadan öteye geçmiyordu.

Evet, Milât'tan sonra altıncı asır sonlan, yedinci asrın başları, işte böylesine bir vahşet, inkâr, şirk, cehalet ve zulüm asrı durumundaydı. Her türlü anarşi, inançsızlık, sapık inanç çeşitleri, sefahetin her türlüsü, en yoğun bir tarzda bu asırda hükmünü icra ediyordu.

İnsanların yaratılışından bu yana dünya belki böylesine bir sapıklığa, ahlâksızlığa, vahşet ve dehşete şâhid ve sahne olmamıştı!

Manevî rehberden mahrum insanlık, avare su gibi taştan taşa başını vuruyor, her vuruşta kalb, ruh, vicdan ve haysiyetinden bir şeyler kaybediyordu. Çaldığı bütün beşerî kapılar, derdine çâre olamayacaklarını söylüyor ve ve yüzüne kapatılıyordu.

Gerçek Yaratıcı Yüce Allah'ı bilmemiş, tanımamış ve O'nun peygamberleri vasıtasıyla çizdiği aslî gayeyi bulamamış yeryüzü insanları, âdeta birer canavar hüviyetine bürünmüşlerdi. Her an başkasını yutmaya hazır canavarlar misâli, yeryüzünü saldırganlıkları, zalimlikleri, vurup öldürmeleriyle kana bulamışlar, her tarafta anarşi ve huzursuzluk rüzgârını estiriyorlardı!

İnsanlık yetim kalmıştı. Kâinat yaslıydı. Yeryüzü bir matem meydanını andırıyordu. Herkes birbirine düşman, her şey mânâsız, ruhsuz, gayesiz telâkki ediliyordu!

Gerçek rehberinden yoksun insanlığın vaveylaları arşı çınlatıyor, kâinat zerresiyle, güneşiyle insanlığın bu acı hâline âdeta ağlıyordu!

Hülâsa, bütün dünyayı kesif bir şirk, cehil, küfür, zulüm ve ahlâksızlık bulutu kaplamış bulunuyordu.

Bunun taptaze, manevî bir güneşin gözler, ruhlar, vicdanlar kamaştıran eşsiz ışıklarıyla bir kere daha yırtılması, dünyanın bir kere daha aydınlığa kavuşması gerekiyordu!

O Saadet Güneşi, bütün haşmetiyle insanlık ufkunda doğmalıydı ki, insanlığın yüzü gülsün. Kâinat zerresiyle, güneşiyle, dağıyla, taşıyla, insanıyla, hayvanıyla mânâsız, abes ve gayesiz telâkki edilmekten kurtulsun. Her şeyin yazılmış ve ibret nazarlarına arzedilmiş, Allah'ın birer mektubu olduğu bilinsin, idrak edilsin. İnançsızlığın yerini tertemiz îman, zulmün yerini adalet, huzursuzluğun yerini huzur, cehaletin yerini ilim, ızdırabın yerini saadet alsın. İnanan herkes dost ve kardeş olsun. Kâinatın

hiddeti sevince dönsün. Yıldızlar gülsün, zerreler cezbeye tutulmuş mevlevî gibi raksa gelsin. Güneşle ay, yerle gök, aşk ve şevk içinde memuriyetlerine devam etsin.

İnsan da, yaratılışının, yokluk karanlıklarında varlık âlemine misafir edilmiş olmanın asıl hikmet ve gayesinin, Cenâbı Hakk'ı tanımak ve O'na îman edip, ibâdet etmek olduğunu bilsin. Böylece, hakikî huzur ve gerçek saadete kavuşmuş olsun!

---

150 Prof. Harun Han Şirvanî, İslâm'da Siyasî Düşünce ve İdare, Tere: Kemâl Kuşçu, s. 8.

151 Prof. Harun Han Şirvanî, A.g.e., s. 10.

152 Prof. Harun Han Şirvanî, A.g.e., s. 11.

153 Prof. Harun Han Şirvanî, A.g.e., s. 11.

154 Prof. Harun Han Şirvanî, A.g.e., s. 11.

Arabistan'nın Durumu

Dünya haritası üzerinde siyasî, coğrafî ve ticarî açıdan mühim bir yer işgal eden Arabistan'ın da, diğer dünya ülkelerinden farklı bir tarafı kalmamıştı. Orada da—lisan ve edebiyat istisna edilirse—her şey çağırından çıkmış, bütün müesseseler bozulmuştu.

Kısaca göz atalım:

DİNÎ DURUM

İnanç yönünden Arabistan, kelimenin tam manâsıyla anarşi içinde kıvranıyordu. Garib itikadlar burada da kol geziyordu.

Bir kısmı tamamen inkarcı idiler. Dünya hayatından başka hiçbir şeyi kabul etmiyorlar, "Bizim için dünya hayatın

dan başka bir hayat yoktur; yaşarız ve ölürüz. Bizi öldüren, zamandan başka bir şey değildir."155 diyerek, güya keyiflerince hayat sürüyorlardı!

Resûli Ekrem Efendimize vahiy gelmeye başlayınca, Kur'ânı Kerîm'inde Cenâbı Hakk, bu inancı taşıyanlara şöyle hitab edecektir:

"Ey Resulüm!.. Onlara de ki:

'"Sizi Allah diriltiyor, sonra sizi O öldürecek. Sonra da sizi, vukuunda şüphe olmayan Kıyamet Günü (diriltip bir araya) toplayacak yine O'dur. Fakat, insanların çoğu bu gerçeği bilmez.'"156

Yine, o zaman Arapların bir kısmı Allah'a ve âhiret gününe inanıyor, ancak insandan bir peygamberin olacağını kabul etmiyorlardı.

Kur'ân, şu âyetiyle, bu inanç sahiplerinin hâllerini anlatıyor:

"Mekkelilere doğru yolu gösteren Peygamber, onlara Kur'ân'la geldiği zaman, insanların îman etmelerine, ancak şöyle demeleri mâni oldu:

'"Allah, bir insanı mı peygamber gönderdi?'"157

Peygamber'in insan nev'inden gelmiş olmasını akıllarına sığdıramayıp, bir meleğin bu vazifeyle gönderilmesini arzu eden bu güruha, yine Kur'ân, şu âyetiyle cevap vererek, isteklerinin ne kadar mantıksız olduğunu ilân ediyordu:

"(Ey Resulüm!.. Mekkelilere) Şöyle de:

'"Eğer insanlar gibi yeryüzünde yürüyüp duran melekler olsaydı, elbette onlara gökten bir melek peygamber gönderirdik.'"158

Diğer bir kısmı ise, Allah'ın varlığını kabul edip inanıyor, ancak âhiret hayatını, öldükten sonra dirilme gerçeğini, oradaki ceza ve mükâfatı kabul etmiyordu.

Kur'ânı Kerîm, bu gruba da şu âyetiyle işaret eder:

"(Nutfeden) yaratılışını unutarak, bize bir de misâl getirdi: 'Bu kemikleri kim diriltir, onlar çürüyüp dağılmışken?..' dedi."159

Bu haddini bilmezlere de şu şekilde cevap veriliyordu:

"(Ey Resulüm!..) De ki:

'"Onları ilk defa yaratan, diriltir ve O, her yaratılanı tamamıyla bilir.'"160

Bir kısmı ise, puta tapıyorlardı ve bunlar, çoğunluğu teşkil ediyordu. Hem taştan, tahtadan, hattâ zaman zaman helvadan yaptıkları putlara tapıyor, hem de şöyle diyorlardı:

"Biz, putlara ancak bizi Allah'a daha fazla yaklaştırsınlar diye tapıyoruz!"161

Evet, Arapların ekserisi taştan, tahtadan, zaman zaman sefere çıkarken de helvadan yaptıkları putlara tapıyor, onlardan medet ve yardım umacak kadar zavallı bir vaziyete düşmüş bulunuyorlardı. Yeryüzünün ilk tevhid evi Beytullah'ı, bu inançlarının eseri olaraK 360 adet putla doldurmuşlardı.

İslâm şerefiyle şereflendikten sonra dünyaya adaletiyle ün salan Hz. Ömerû'lFaruk (r.a.), Cahiliyye devrinde putlara tapma hususunda başından geçmiş bir hâdiseyi şöyle anlatır:

"Cahiliyye devrinde yaptığımız iki iş vardı ki, onları hatırladıkça birine ağlar, diğerine ise gülerim!

"Beni ağlatan hâdise şu idi:

"Kız evlâdlarımızı diri diri toprağa gömerdik. O masum ve şefkate muhtaç çaresizlere bu hareketi nasıl reva görürdük, bilmem! Bunu hatırladıkça kalbim parçalanır ve ağlamaktan kendimi alamam.

"Beni güldüren hâdiseye gelince... Cahiliyye devrinde evlerimizde putlar vardı. Bir yolculuğa çıktığımız zaman, o putların bir suretini undan veya helvadan yapar, yolculuk esnasında onlara tapar ve hürmet gösterirdik. Yol uzayıp acıktığımızda ise, az evvel hürmet ettiğimiz, taptığımız helvadan putumuzu alır, yerdik! Bundan daha gülünç bir hâdise var mı? Bunu hatıladıkça da, Cahiliyye zamanında ne kadar akıl dışı işler yaptığımızı anlar ve gülerim!"

Bütün bunlar yanında, Arabistan'da Hz. İbrahim'in tevhid dininin izlerine de rastlanıyordu. Gaflete ve aradan uzun zaman geçmesine rağmen silinmeyen bu dinî izlerle amel edenlere, Hz. İbrahim'e nisbetle "Hanifler" denilirdi. Zîra, Kur'ânı Kerîm'de "Hanif' tâbiri Hz. İbrahim için kullanılır: "İbrahim, ne Yahudi idi, ne de Hıristiyan... O, Hanif Müslüman idi."162

Hanifler diye anılan bu insanlar, putlara nefret beslerler, Allah'ın varlık ve birliğine inanırlardı. Nitekim, putlardan birinin şerefine kurulan bir panayırda Varaka b. Nevfel, Ubeydullah b. Cahş, Osman b. Hüveyris, Zeyd b. Amr adındaki şahıslar, haddizatında cansız, dilsiz, sağır, zarar veya menfaat vermekten mahrum birtakım putlara secde edip hürmet göstermeyi zillet saymışlar ve bunu açıkça ilân etmişlerdi.163

Yine, akıl ve fikirlerini çalıştırarak, birtakım cansız putlara tapmanın manasızlığını idrak edip bu bâtıl itikada karşı mücadele verenler de vardı. Taif halkının reisi ve Arab'ın meşhur şâirlerinden Ümeyye b. Ebî Salt, bunlardan biriydi. Bu zât, Câhiliyye devrinde mukaddes kitapları okumuş, putperestliği terkederek Hz. İbrahim'in dinine girmişti.

"Bismike Allahümme" tâbirini ilk defa bu şâir bulmuştu. Sonra bu tâbir Arapların hoşuna gitmiş ve kitaplarının evveline de yazmaya başlamışlardır.

Şiirlerinde bir peygamberin lüzumundan bahseder, insanlık için nübüvvetin kat'î bir ihtiyaç olduğunu beyan ederdi. Araplardan bir peygamberin zuhur edeceğini, geçmiş mukaddes kitaplardan öğrendiği için, o makamı kendisi arzu ediyordu. Buna binâendir ki, Efendimize risâlet vazifesi verilince, hased ve kıskançlığının esiri oldu ve onu tasdik etmedi. Hattâ, Bedir Muharebesinde öldürülen müşrikler için mersiyeler söyledi.164

Hicret'in 2. senesinde îman etmeden ölen Ümeyye hakkında, Hz. Resûli Ekrem'den birkaç hadîs de rivayet olunmuştur.

Efendimiz, bir gün, terkisinde Şerid b. Süveyd'le gidiyordu. Sahabîye, "Ümeyye'nin şiirlerinden bir şey biliyor musun?" diye sordu.

"Evet, biliyorum." cevabında bulunan sahabî, arkasından da Ümeyye'nin şiirinden beyitler okudu. Okunanları pek beğenen Efendimiz, Şerid'den (r.a.) biraz daha okumasını istedi.

Sahabî, kasideyi okuyup bitirdi. Bunun üzerine Resûli Ekrem, şöyle buyurdular:

"Ümeyye, Müslüman olmaya yaklaşmıştır.'"65

Bir diğer rivayete göre ise, "Ümeyye'nin şiiri îman etmiş, fakat kendisi dalâlette kalmıştır."166 buyurdular.

Bu meyanda adından bahsedeceğimiz bir başkası da, şüphesiz, meşhur Arap hatiblerinden Kuss b. Saide'dir. Efendimizin peygamberliğinden haber veren bu zâtın hutbesinden ileride bahsedeceğiz.

Putlar

Mekke'ye ilk defa put getirmenin de bir hikâyesi var:

Amr b. Luhay, şehire ilk defa putu getirip, halkı putlara tapmaya teşvik eden adamdır.167

Amr, Şam'a gittiği bir sırada, Maab denilen yere de uğrar ve burada Hz. Nuh'un sülâlesinden bir kabîlenin putlara taptığını görür. Bunların ne işe yaradığını, niçin kendilerine taptıklarını sorunca da, "Bunlardan yardım isteriz, yardım ediliriz; yağmur isteriz, yağmura kavuşuruz." cevabını alır.

Bunun üzerine Amr, Mekke'ye götürmek için bir put ister. İsteğini kabul ederler ve kendisine Hübel adını taşıyan putu verirler.168

Amr, Hübel'i Mekke'ye getirir ve diker; halkı, bu puta tapmaya teşvik eder. Câhil halk, bu teşvike kapılarak, Hübel'e tapmaya başlar.

İşte, Mekke'ye ilk defa put getirme ve burada puta tapma hikâyesi böylece başlamış oldu.

Her Kabilenin Ayrı Putu Vardı

Bundan sonra putperestlik Mekke'de yayılmaya başladı. Her kabilenin de kendisine âit putları vardı.

Kureyş, en büyük put olarak Uzza'yı kabul eder ve ona hürmet ederdi.

Evs ve Hazreç Kabilelerinin taptığı put, Menat adını taşıyordu. Bu put, Mekke ile Medine arasında Müşellel denilen yerde bulunuyordu. Sonraları bu iki kabîle Menat'tan başka, Lat ve Uzza putlarına da tapmaya başlamışlardı.

Kelb Kabilesinin putu Ved idi ve Dûmetû'lCendel denilen mevkide bulunuyordu.

Huzeyl Kabilesi, Suva putuna tapar ve bu put Gatafan mevkiinde idi.

Hemdan Kabilesinin bir kolu olan Hayvan boyu, Yauk putuna tazim ederdi. Bu put, Hemdan civarında bulunuyordu.

Tayy ve Mezhiç Kabilelerinin putu, Yağus idi; Himyerîlerinki ise, Nesr...

Bekr Oğulları ve Kinane Kabilelerinin putu ise, Sa'd idi.169

İşte, yukarıda saydığımız kabileler, adlarını verdiğimiz bu putlara tapar, onlardan yardım diler, yağmur ister, zafer taleb ederlerdi. İtikadlarınca, cansız, ruhsuz, taştan veya ağaçtan olan bu cisimler, isteklerini yerine getirme güç ve kuvvetinin sahibi bulunuyorlardı.

Hâlbuki, her aklı başında insan bilir ve kabul eder ki, cansız, ruhsuz cisimlerden insana ne zarar gelir, ne de fayda... Onlarda insana yardım edecek ne güç vardır, ne de kuvvet...

Ne var ki, o zamanın Arapları bu gerçeği düşünemeyecek kadar muhakemeden mahrum bulunuyorlardı.

İşte, Allah Resulü Hz. Muhammed (s.a.v.), inanç yönünden böylesine cehalet ve dalâlet içinde kıvranan bu insanları ilim ve hidâyet nuru ile kurtarmaya geliyordu. Onlara nur ve huzur vermek vazifesini yüklenecekti.

AHLÂKÎ DURUM

Câhiliyye devrinde Arabistan, ahlâkî cihetten de tam bir sefalet içindeydi. Cemiyete hâkim olan, süflî arzu ve emeller idi. İçki, kumar, zina, yalan, hırsızlık, zulüm, hülâsa ahlâksızlık nâmına ne varsa yarımadanın dört bir yanında hüküm sürüyordu.

Zulüm, güçlünün güçsüze karşı kullandığı en amansız bir kırbaçtı. Kuvvetli olan, aynı zamanda haklıydı. Kuvvetli olan, zaîf ve güçsüzlere istediğini zorla yaptırabiliyordu. İnsana ve onun hayatına bir sinek kadar

bile önem verilmiyordu. Yapılan baskınlarla yakalanan insanlar, işkenceler altında inim inim inletilerek öldürülüyorlar veya pazarlarda basit bir mal gibi köle olarak satışa çıkarılıyorlardı.

Kadın, elde basit bir meta, alınır satılır âdi bir mal telâkki eiliyordu. Genç cariyeler, fuhuşa teşvik edilerek, hattâ zorlanarak, sırtlarından para kazanma yoluna gidiliyordu. Kur'ân, insan haysiyetine yakışmayan bu hareketten bahsediyor ve onları, insan hayatına hürmeti katleden bu çirkin âdetten nehyediyordu:

"...Dünya hayatının geçici menfaatini kazanacağız diye, cariyelerinizi fuhuşa zorlamayın; hele, iffetli olmak isterlerken... Kim onları zinaya mecbur ederse, muhakkak ki Allah bu mecbur edilişlerinden ve tevbelerinden sonra onlar (o cariyeler) hakkında Gafûr'dur [çok affedicidir], Rahîm'dir."170

Bir kadın, birkaç erkekle birden müşterek hayat yaşayabiliyordu. Böyle bir kadın, evinin damına diktiği bir işaretle, kendisini halka ilân ediyordu.

Üvey anne, babanın terekesi arasında ev eşyasıymış gibi oğula mîras olarak intikal ediyordu.

Kız Çocuğunu Diri Diri Gömme Âdeti

Çöl Araplarının bir kısmı kız çocuklarının dünyaya gelmesini bir felâket, bir yüz karası sayarlardı. Bu sebeple, doğan çocuk kız olunca, bâzan kimsenin görmesine bile fırsat verilmeden gaddar babaları tarafından diri diri toprağa gömülüyor veya kuyulara atılıyorlardı.

Bu gaddarca hareketlerine sebep olarak hayalî bazı gerekçeleri gösteriyorlardı:

Diyorlardı ki:

"Bunlar bir gün gelip şerefimizi lekeleyecekler veya sefalete düşeceklerdir. Ayrıca maişet cihetiyle de bize yük olacaklar ve rızıklarını temin edemeyeceğiz."171

Bâzan da anneler, doğum yaklaşınca çukur kazdırırlardı. Dünyaya gözlerini açan yavru kız ise, hemen çukura atılır, üzeri toprakla örtülürdü.

Babalar, öldürmeyi kararlaştırdıkları kızlarını, altı yaşına gelince, güzel elbiseler giydirerek, sanki akraba ziyaretine gidiyorlarmış gibi çöle

götürürlerdi. Zavallı çocuk, orada daha önce kendisi için hazırlanmış mezara bırakılır, üzerine de toprak atılarak diri diri gömülürdü.

Gömmek istemedikleri kız çocuklarına ise, kalın yün kumaştan bir cübbe giydirip, onlara deve veya koyun çobanlığı yaptırarak cemiyetten tecrid etme yoluna giderlerdi.

Kur'ânı Kerîm, çöl Araplarının bu çirkin ve vahşet saçan âdetlerini şu âyetiyle bize haber verir:

"Onlardan birine, kız doğum haberi müjdelendiği zaman, öfkelenerek yüzü kararıyor. Verilen müjdenin bıraktığı kötü tesirle utanıp kavminden gizleniyor. Acaba o çocuğu zillet ve horluğa katlanarak saklayacak mı, yoksa toprağa mı gömecek? Bak ki, hüküm verdikleri şeyler ne kötü!'"72

Câhiliyye zamanında bu çikin âdete tevessül etmiş biri, bilâhare İslâmiyetle müşerref olduktan sonra gözyaşları arasında Resûlullah'a bu durumunu şöyle anlatmıştı:

"Yâ Resûlallah!.. Biz, Câhiliyye devrini de yaşamış insanlarız. Putlara tapar, çocuklarımızı öldürürdük. Benim de bir kızım vardı. Çağırdığım zaman yanıma sevinçli sevinçli gelirdi.

"Bir gün, yine onu çağırmıştım. Koşarak geldi, arkama düştü. Kendisini evimizden pek uzak olmayan bir kuyumuza götürdüm. Elinden tutup kuyuya atıverdim.

"Onun, bana son sözleri şu oldu: "'Babacığım!.. Babacığım!..'"

Kâinatın Efendisi, tasvir edilen vahşetengiz manzara karşısında kendisini tutamamış ve ağlamıştı. Öyle ki, mübarek gözlerinden akan yaşlar sakalını ıslattı. Sonra da şöyle buyurdular:

"Şüphesiz, Allah yeniden yapmadıkça Câhiliyye icabı olarak yaptıklarınızı orada bırakır, İslâmiyet devrine geçirmez."173

İşte, o zamanlar, şefkat ve merhamet denilen yüce hasletler, ruh, kalb ve vicdanlardan böylesine sökülüp atılmıştı. Zâten, Kâinat Sultanına gerçek îmanın bulunmadığı bir kalbte, o sultandan korkunun bulunmadığı bir vicdanda, şefkat, merhamet ve faziletin yeri olmaz ki!..

SİYASÎ NİZAM

Câhiliyye devrinde Arabistan, siyasî bir nizam ve içtimaî bir düzenden de mahrum bulunuyordu. Ahalinin ekserisi göçebe hayatı yaşıyordu. Kabîlelere bölünmüşlerdi.

Kabile, içtimaî düzenlerini kendi aralarında temin eden bir toplumdur.

Bu göçebeler, devamlı surette birbirleriyle çekişme hâlinde idiler. Her an başkasına saldırmaya, gayrın malını talan etmeye, namusunu lekelemeye hazır bir hayat tarzı içinde bulunuyorlardı. Baskın ve yağmacılığı, âdeta kendileri için bir geçim vasıtası kabul etmişlerdi. Kendilerine düşman olan kabîleye baskınlar düzenler, develerini sürüp götürürler, kadın ve çocuklarını esir alırlardı.

Aralarında düşmanlık eksik olmazdı. Bir kabilenin diğerine yaptığı kötülükleri, karşı kabîle de aynıyla yapmaya uğraşırdı.

Harb, baskın, çarpışma, ruh ve hayatlarına öylesine işlemişti ki, başka kabileler arasında üzerlerine saldıracak kabîleler bulamazlarsa, birbirleriyle savaşırlardı. Şâir Kutamî, bu hususu, "Kardeşlerimizden olan Bekr'lerden başkasını bulamazsak, onlara saldırırız!"174 bej/tiyle anlatmak ister.

Öteden beri, kabîleler ve aşiretler hâlinde yaşıyorlardı. Merkezî bir hükümet etrafında toplanmayı düşünmemişlerdi. Bu sebeple, yarımada, medenî ve sosyal kanunlardan mahrum bulunuyordu. Bu yüzden de karşılıklı zulümler eksik olmuyor, çarpışmalar, vuruşmalar devam edip gidiyordu. İsteyen istediğini, gücü yettiği takdirde yapabiliyordu. Güçlünün ve itibarlının yaptıkları dâima yanına kâr kalırdı.175

EDEBÎ DURUM

Bütün bunlar yanında, inkârı mümkün olmayan bir gerçektir ki, İslâmiyetin zuhuru sırasında Araplar, edebiyat, belagat ve fesahat konularında tekâmülün zirvesinde bulunuyorlardı. Bu hususta kendileriyle boy ölçüşecek, yeryüzünde hiçbir millet mevcut değildi.

Şâir ve şiir onlar için her şeydi. Çünkü şiir, atalarının cemiyet hayatını, âdet ve inançlarını aksettiren tek güvenilir ayna idi.

Cemiyette şâirler, büyük değer sahibi idiler ve büyük hürmet görürlerdi. Öyle ki, kabilelerinde güçlü bir kahraman yerine bir şâirin çıkmasını her zaman tercih ederlerdi. Zîra, yegâne gayeleri olan şöhreti, en güzel şekilde

yayabilecek olan, ancak şâirdi. Yılandan korkar gibi, şâirlerin hicivlerinden çekinir ve korkarlardı.

Şâirler, onlar tarafından birer kahraman kabul ediliyordu. Öyle ki, bir şâirin bir tek sözü üzerine kabileler birbirleriyle kıyasıya çarpışıyorlardı. Yine, bu şâirin bir tek sözüyle de, yıllardan beri birbirleriyle kanlı bıçaklı olanlar bir anda barışabiliyorlardı.

Eski zamanda şiire, "Arab'ın Defteri" deniliyordu. Zîra, Arab'ın ahlâk ve âdetleri, diyanet ve akideleri, ancak şiirle biliniyor ve onunla nesilden nesile intikal edip geliyordu.

Bu devirde, şiiri besleyen ve teşvik eden birçok unsur vardı. Güçlü bir şâir, hem kendisi hem de kabilesi için itibar sağlıyordu.

Yine, muayyen zamanlarda kurulan panayırlar, şiirin gelişmesinde büyük rol oynuyorlardı. Kurulan bu panayırlar, bir nevi edebiyat şöleniydi. Panayırlarda, jüri huzurunda şiir ve hitabet müsabakaları düzenlenirdi. Çeşitli yerlerden gelen şâirler ve hatibler, burada şiirler okur, hitabelerde bulunurlar, birbirlerine üstün gelmek için bütün güçlerini ortaya koyarlardı. Üstünlük sağlamakla da son derece iftihar ederlerdi.

Sonunda, jüri tarafından birinci seçilen şiir, keten bez üzerine altın yaldızla yazılarak Kabe duvarına asılırdı.

Taif le Nahle arasında bulunan Sukı Ukaz, panayırların en büyüğü idi. Çoğunlukla şiir yarışmaları burada tertip edilirdi.

Panayırlar, aynı zamanda bir çeşit fuar mahiyetini de taşıyordu. Bütün kabilelerin bir araya geldiği ticarî, içtimaî ve siyasî faaliyet sahalarıydı. Zilhicce ayında açılan panayırlar, 20 gün devam ederdi. Esirini fidyeyle kurtarmak, dâvasını halletmek, düşmanını bulmak, şiir okumak, hutbe îrad etmek isteyen herkes bu panayırlara koşardı. "Şiire bu derece önem verilmiş olması, dilin en ince şekilde incelenmesi sonucunu hazırlamıştır." Böylece, İslâm'ın zuhuru sırasında Arabistan'da edebiyat, fesahat ve belagat, zirveye ulaşmıştı. Âdeta, görünmez bir el, zihinleri ve ruhları, Kur'ânı Mu'cizû'lBeyan'ın insanüstü üslûbuna hazırlıyordu.

Arapların bu mümtaz hususiyeti haiz bulunmaları sebebiyledir ki, Kur'ânı Azîmüşşan, edebiyat, belagat ve fesahatin zirvesinde nazil oluyordu. Bu fesahat ve belâgati, i'caz [mûcizeliği] ve icazı [vecizliği] ile,

Arap edip, şâir ve hatiblerini muarazaya davet ediyor ve onlara meydan okuyordu. Fakat onlar, çok geçmeden bu eşsiz kelâma nazire [benzer] getirmenin mümkün olmadığını anladılar ve susmak mecburiyetinde kaldılar.

Kur'ân'm üslûbu öylesine veciz, öylesine tatlı, öylesine fesih ve beliğ idi ki, bu işi iyi bilen Araplar, hayretlerini gizleyemiyorlardı. Bir gün, bedevi Arap ediplerinden biri, u> fWas

j*jj âyetini duyunca, kendisinden geçercesine secdeye kapanmıştı.

Hâdise, müşrikleri çıldırtacak nitelikteydi. Nefret saçan bakışlarla adamın üzerine vardılar ve öfkeyle bağırdılar: "Sen de mi Müslüman oldun?"

"Hayır..." diye cevap verdi bedevi edip: "Ben sâdece bu âyetin belagatına secde ettim!'"77

İmrû'1Kays, Muallaka şâirlerinden biriydi. Bir gün kız kardeşi, âyetini işitince, doğruca Kabe'ye vardı ve, "Artık

kimsenin söyleyecek bir şeyi kalmadı. Bu belagat karşısında kardeşimin şiiri de duramaz!" diyerek, kardeşinin en üstte asılı bulunan kasidesini duvardan indirdi. En meşhur kasidenin kaldırıldığı görülünce, diğer Muallakat da birer birer indirildi.179

Câhiliyye devrinin en meşhur ve en eski şiir örnekleri, şüphesiz "Muallakatı Seb'a [Yedi Askı]" şiirleridir. Bu şiirler, dilden dile dolaşmış, asırlar sonrasına kadar varmıştır. Kuvvetli bir görüşe göre bu şiirler, Hammadû'rRaviye tarafından toplanmıştır.

Şiirleri Kabe duvarına asılan şâirler şunlardır:

İmrû'lKays, Tarafa, Lebid, Zuheyr, Amr b. Gülsüm, Antara (veya Nabiğa), Haris b. Hiliza (veya A'şâ).180

İşte, Efendiler Efendisi Hz. Muhammed'e, peygamberlik vazifesi verileceği sırada Arabistan'ın dinî, ahlâkî, siyasî, içtimaî ve edebî manzarası böyleydi.

Bu dehşet ve vahşet saçan manzarayı değiştirecek bir zâta elbette ihtiyaç vardı. O zât da Ezelî Kader'in hükmüyle tesbit edilmişti: Hz. Muhammed (s.a.v.).

O, beraberinde getirdiği nurla dünyanın maddî manevî şeklini değiştirecekti, insanların yüzlerini dünyadan âhirete, fânî sevgililerden Mahbubu Bâkî'ye çevirecek ve bununla insanı maddî manevî saadete erdirecekti.

Allah tarafından peygamber olarak vazifelendirilecek olan bu zât, insanların başı boş olmadığını, kâinatta atomdan güneş sistemlerine, yıldızlardan galaksilere kadar her şeyin kutsî bir gaye için dönüp dolaştıklarını, kâinatın umum heyetiyle ulvî bir maksada hizmet ettiğini bildirip ilân edecek olan zâttı.

Bu zât, ahlâksızlık çamurunda boğulmaya yüz tutmuş insanlığı, en güzel ahlâkı ders vererek kurtaracak zâttı.

Bu zât, "Kâinat niçin var edilmiş, insanlar nereden gelmiş, niçin gelmiş ve nereye gidecekler?" gibi suallere en güzel cevapları verecek zâttı.

Bu zât, insanın sahibi Allah'ın, insanlardan neleri istediğini, razı olduğu ve olmadığı şeylerin neler olduğunu gayet açık bir şekilde beyan edecek zâttı.

Bu zât, yalnız bir kavme, bir millete değil, bütün insanlığa, Allah'tan aldığı emirleri bildirecek, ilân edecekti.

İşte, bütün dünya gibi, Arabistan Yarımadası da böylesine büyük vazifeleri yerine getirecek zâtın ortaya çıkmasını dört gözle bekliyordu!

---

156 Câsiye, 26.

157 isrâ, 94.

158 isrâ,95.

159 Yasin, 78.

160 Yasin, 79.

161 Zümer, 3.

162 Âlİ Imrân, 67.

163 İbni Hişam, Sîre, c. 1, s. 237238.

164 Bağdadî, Muhammed Fehmi, Tarihi Edebiyyatı Arabiyye, c. 1, s. 19.

165 ezZebidî, Tecrit Tercemesi, c. 10, s. 3839.

166 Bağdadî, Muhammed Fehmi, A.g.e., c. 1, s. 43.

167 Ibni Hişam, Sîre, c. 1, s. 79.ibni Hişam, A.g.e., c. 1, s. 79.

169 İbni Hişam, A.g.e., c. 1, s. 8084.

170 Nur, 33.

171 En'am, 151.

172 Nahl, 5859.

173 Darimî, Sünen, c. 1, s. 34.

174 Ahmed Emin, Fecrû'llslânn, Tere: Ahmed Serdaroğlu, s. 37.

175 Ahmed Emin, Fecrû'llslâm, s. 3738.

177 Ahmed Cevdet Paşa, Kısas-ı Enbiya, c. 1, s. 78; Bediüzzaman Said Nursî, Sözler, A.g.e., s. 350.

179 Ahmed Cevdet Paşa, A.g.e., c. 1, s. 79; Bediüzzaman Said Nursî, A.g.e., s. 416.

180 Ahmed Emin, A.g.e., s. 102.

Kuss B.Saide Efendimizi Haber Veriyor

Kâinatın Efendisine peygamberlik vazifesinin verilmesinden birkaç yıl önceydi.

Arab'ın Câhiliyye devrinde iki meşhur panayırından biri olan Hicaz'daki "Sukı Ukaz," renk renk yüzlerce insanla dolup taşmıştı. İçlerinde pek çok Arap beliğleri de vardı. Bu sırada, kızıl tüylü bir deve üstünde 100 yaşını aşmış bir pîri fânî peydahlandı. Gözleri çukura kaçmış, yaşlılıktan iki büklüm olmuş, fakat ruhu aydınlık bu süvari, İyad Kabilesinin büyüğü Kuss b. Saide idi. Cenâbı Hakk'ın varlık ve birliğine, haşir ve neşre inanan Kuss, Arapların şâiri, hatibi ve hakimi idi. Fesahatıyla dillere destan olmuş bu zât, dikkat kesilmiş ve derin bir sükûta dalmış yüzlerce insana beligane şöyle hitabediyordu:

"Ey insanlar!.. Geliniz, dinleyiniz, belleyiniz! İbret alınız! Yaşayan ölür, ölen fena bulur! Olacak neyse olur. Yağmur yağar, otlar biter; çocuklar doğar, annelerinin ve babalarının yerini alır. Derken, hepsi ölüp gider! Hâdiselerin ardı arkası kesilmez; hepsi birbirini kovalar. Kulak tutunuz, dikkat kesiliniz; gökte haber, yerde ibret alınacak şeyler var. Yeryüzü bir büyük dîvan, gökyüzü yüksek bir tavan. Yıldızlar yürür, denizler durur. Gelen kalmaz, giden gelmez. Acaba vardıkları yerden hoşnut olup da mı kalıyorlar? Yoksa, orada kalıp da uykuya mı dalıyorlar? Yemin ederim, yemin ederim ki, Allah'ın indinde bir din vardır ki, şimdi içinde bulunduğunuz dinden daha sevgilidir! Ve Allah'ın gelecek bir peygamberi vardır ki, gelmesi pek yakındır. Gölgesi başınızın üstüne geldi! Ne mutlu o kimseye ki, ona îman eder; o da kendisine hidâyet eyleye! Yazıklar olsun, ona isyan ve muhalefet edecek bedbahta!.. Yazıklar olsun, ömürleri gafletle geçen ümmetlere!..

"Ey insanlar!.. Hani ya babalar, dedeler, atalar?.. Nerede soy sop?.. Hani o süslü saraylar ve mermer binalar yükselten Ad ve Semud kavimleri?.. Hani ya, dünya varlığından gururlanıp da kavmine, 'Ben sizin en büyük Rabbiniz değil miyim?' diyen Firavunla Nemrud? Onlar, zenginlikçe, kuvvet ve kudretçe sizden çok daha üstün idiler. Ne oldular? Bu yer, onları değirmeninde öğüttü, toz etti, dağıttı. Kemikleri bile çürüyüp dağıldı. Evleri yıkılıp ıssız kaldı. Yerlerini yurtlarını şimdi köpekler şenlendiriyor. Sakın, onlar gibi gaflete düşmeyin, onların yolundan gitmeyin! Her şey fânidir;

bakî olan, ancak Allah'tır. Ki O, birdir, şeriki ve nâziri yoktur! İbâdet edilecek, ancak O'dur. Doğmamış ve doğurmamıştır! Evvel gelip geçenlerde, bize ibret alacak şey çoktur! Ölüm bir ırmaktır. Girecek yerleri çok, ama çıkacak yeri yoktur! Büyük küçük hep göçüp gidiyor! Giden geri gelmiyor! Kat'î bildim ki, herkese olan, size ve bana da olacaktır."181

Garibtir ki, bu muazzam hitabesini verip, Hatemû'lEnbiya'nın pek yakında geleceğini haber veren Kuss b. Saide, o anda kendisini dikkatle dinleyenler arasında, geleceğinden söz ettiği zâtın bulunduğundan habersizdi!

Câhiliyye devrinde Cenâbı Hakk'ın kalblerine hidâyet ihsan ettiği bahtiyarlardan biri olan Kuss b. Saide'nin bu hitabesinden az zaman sonra Kâinatın Efendisine nübüvvet ve risâlet geldi.

Fakat, Kuss, bu sırada hayata gözlerini yummuştu. Haliyle, pek yakında geleceğini müjdelediği Efendimizle görüşmek kendisine nasîb olmadı.

Aradan yıllar geçti.

Beni İyad'ın müvahhid ve Hz. İsa'nın dinine mensup bulunan büyüğü Carud b. Alâ adındaki zât, kavminin ileri gelenleriyle birlikte, vasıflarını öğrenmek üzere Resûlullah Efendimizin huzuruna vardı. Peygamber Efendimize ne ile gönderildiğini sorup öğrendikten sonra, "Seni hak peygamber olarak gönderen Allah'a yemin ederim ki, senin vasfını İncil'de buldum. Seni, Meryem'in oğlu müjdeledi. Sana devamlı selâm olsun ve seni gönderen Allah'a da hamdolsun. Elini uzat. Ben şehâdet ederim ki, Allah'tan başka ilâh yoktur ve sen, Allah'ın resulüsün!" diyerek Müslüman oldu. Onu takiben de diğer arkadaşları İslâmiyete girdiler.182

Bu durumdan fazlasıyla memnun olan Fahri Kâinat Efendimiz, sordu: "İçinizde Kuss b. Saide'yi bilen var mı?"

Carud, "Elbette yâ Resûlallah!.." dedi, "Hepimiz onu biliriz. Hususan ben, hep onun yolunda gidenlerdenim!"

Bunun üzerine Resûli Zîşan Efendimiz şöyle buyurdular:

"Kuss b. Saide'nin bir zamanlar Sukı Ukaz'da bir deve üzerinde, 'Yaşayan ölür, ölen fena bulur, olacak neyse olur!' diye okuduğu hutbesi hiç hatırımdan çıkmaz. O, bir hayli söz daha söylemişti. Zannetmem ki, hepsi hatırımda kalmış olsun!"

Mecliste hazır bulunan Hz. Ebû Bekir (r.a.) atılarak, "Yâ Resûlallah!.." dedi, "Ben de o gün Sukı Ukaz'da hazırdım. Kuss b. Saide'nin söylediği sözler hep hatırımdadır. Müsaade buyurursanız okuyayım!"

Sonra da mezkûr hutbeyi başından sonuna kadar Huzuru Risâlet'te okudu.

Bunun üzerine heyetten de bir kişi ayağa kalktı ve Kuss'un şiirlerinden birkaçını daha okudu. Bu şiirlerinde de o, Haremi Şerifte, Haşîm Oğullarından Muhammed'in (s.a.v.) peygamber gönderileceğini açıkça zikr ve beyan etmişti.

Bütün bunlardan sonra Resûlullah Efendimiz de, Câhiliyye devrinde hidâyet yolunu bulmuş bu bahtiyar için şöyle buyurdu:

"Ümit ederim ki, Cenâbı Hakk, Kıyamet Gününde Kuss b. Saide'yi ayrı bir ümmet olarak hasreder!"183

---

181 Ahmed Cevdet Paşa, Kısası Enbiya, c. 1, s. 62.

182 ibni Hişam, Sîre, c. 4, s. 221; İbni Sa'd Tabakat, c. 6, s. 560; Taberî, Tarih, c. 3, s. 161.

183 Ahmed Cevdet Paşa, A.g.e., c. 1, s. 62.

fendimize Peygamberlik Vazifesinin Verilmesi

"Şu kâinatın sahip ve mutasarrıfı, elbette bilerek yapıyor ve hikmetle tasarruf ediyor ve her tarafı görerek tedvir ediyor ve her şeyi bilerek, görerek terbiye ediyor ve her şeyden görünen hikmetleri, gayeleri, faideleri irade ederek tedvir ediyor. Madem yapan bilir; elbette bilen konuşur. Madem konuşacak; elbette zişuur ve zifıkir ve konuşmasını bilenlerle konuşacak. Madem zifıkirle konuşacak; elbette zîşuurun içinde en cemiyetli ve şuuru küllî olan insan nev 'iyle konuşacaktır. Madem insan nev'iyle konuşacak; elbette insanlar içinde kabili hitab ve mükemmel insan olanlarla konuşacak.

"Madem en mükemmel ve istidadı en yüksek ve ahlâkı ulvî ve nevi beşere mukteda olacak olanlarla konuşacaktır; elbette dost ve düşmanın ittifakıyla, en yüksek istidatta ve en âlî ahlâkta ve nevi beşerin humsu [beşte biri] ona iktida etmiş ve nısfı arz onun hükmü mânevisi altına girmiş ve istikbâl onun getirdiği nurun ziyasıyla bin 300 sene (şimdi bin 400 sene) ışıklanmış ve beşerin nurânî kısmı ve ehli îman, mütemadiyen günde beş defa onunla tecdidi bîat edip, ona duayı rahmet ve saadet edip, ona medh ve muhabbet etmiş olan Muhammed'le (a.s.m.) konuşacak ve konuşmuş ve resul yapacak ve yapmış ve şâir nevi beşere rehber yapacak ve yapmıştır. "

(Bediüzzaman Said Nursî, Mektûbat)

BAZI GARİB SESLERİN GELMEYE , ACİB IŞIKLARIN GÖRÜNMEYE BAŞLAMASI!

Kâinatın Efendisi, 38 yaşına girince gaibten bazı sesler duymaya ve bazı taraflarda birtakım ışıklar görmeye başladı. Bâzan da kendilerine gaibten "Yâ Muhammedi.." diye nida ediliyordu.

Fakat, Efendimiz, bu garib seslerin ve parlayıp geçen ışıkların ne demek istediklerine henüz o sırada tam manâsıyla vâkıf değildi. Bununla beraber, bu hâdiselerin mânâsız ve boşu boşuna cereyan etmediklerini biliyordu ve günlerini onları düşünmekle geçiriyordu.

Zaman zaman da sâdece muhtereme zevcesi Haticei Kübra'ya bu sırları anlatır ve konuşurlardı. O anda yeryüzünde maddi hayatta tek teselli kaynağı Hz. Hatice Validemiz de Resûli Ekrem Efendimizi bir siyanet meleği gibi koruyor ve konuşmaları, sohbetleriyle onu teselliye çalışıyordu.

Kâinatın Efendisinin bu hâli tam bir sene devam etti.

SÂDIK RÜYALAR

Kâinatın Efendisi 39 yaşında iken "sâdık rüyalar" devri başladı. Gündüzün meydana gelecek hâdiseler kendilerine geceden, uyku ile uyanıklık arasında bir hâl içinde gösteriliyor ve bildiriliyordu. Öyle ki, geceden gördüğü rüyalar, o geceninsabahında şafak aydınlığı gibi berrak ve apaçık ortaya çıkıyordu.184

Peygamber Efendimizi, vahy almaya bir nevi hazırlama maksadına mebni olan bu durum altı ay devam etti.

YALNIZLIK ARAMASI

Kâinatın Efendisinin mübarek ruhu, bu altı aylık devreden sonra artık tamamıyla yalnızlık arıyordu. Cemiyetlen uzak durmak, düşünceleriyle baş başa kalmak, en büyük arzusuydu. Çünkü, ruhu, içinde bulunduğu cemiyetin ahlâksızlığından, zulüm ve zulmetinden sıkılıyordu.

Ona âdeta yalnızlık sevdirilmişti. Öyle ki, her şeyinden vazgeçebelir, fakat insanlardan uzak, kâinatla ve kendi tefekkür alemiyle baş başa kalmaktan asla vazgeçemezdi.

Bu sebeple, onun Mekke içinde pek durmadığı ve hep insanlardan uzak ıssız yerleri seçtiği, buralarda hususî tefekküre daldığı görülüyordu.

Ve bu yalnızlık sırasında, âdeta dağdan taştan, yerden gökten, kâinatın niçin yaratıldığını, insanların bu dünyaya niçin gönderildiklerini, gaye ve maksatlarının neler olduğunu soruyordu. Ne var ki, bu suallerine, ne Hira'nın kayaları, ne uçsuz bucaksız çöller, ne gündüz âleminin lâmbası güneş, ne gece âleminin kandili ay, ne pırıl pırıl parlayan yıldızlar ve ne de gelip geçen bulutların hiçbiri cevap veremiyordu. Ve o, bu suallerine cevap bulamayışın hayreti içinde gün ve gecelerini geçiriyordu.

Evet, Fahri Kâinat'ın mübarek ruhu, zahiren yalnızlık istiyordu; hakikatte ise, Kâinatın Yaratıcısı Cenâbı Hakk'a muhatab olmak arzusunu ruhunun derinliklerinde taşıyordu. Yalnızlık içinde sonsuz varlığa kavuşmak arzusuydu bu...

KÂİNATIN EFENDİSİ, HİRA'DA

Sene Milâdî 610.

Kâinatın Efendisi 40 yaşında.

Yıllardan beri devam edip gelen bir âdetleri vardı: Her senenin Ramazan ayını Hira Dağının* tepesindeki mağarada tefekkür, ibâdet ve dua ile geçirirdi. Burası sessiz ve sakindi. Tefekkürüyle baş başa kalması için en müsait yerdi. Cemiyetin bozuk havasından sıkılan mübarek ruhları burada âdeta teneffüs ediyor ve huzur buluyordu.186

Resûli Ekrem Efendimiz, Hira mağarasında rastgele değil, ceddi Hz. İbrahim'in Hanif dini üzere ibâdet ve tâatte bulunuyordu.187

Ömrü saadetlerinin bu 40. senesinin Ramazan ayını da aynı şekilde Hira'da ibâdet ve tâatle geçirecekti. Zevcesi Haticei Kübra'nın hazırladığı azığıyla Hira Dağına doğru ilerliyordu.

Kâinat, o anda âdeta Efendisinin attığı her adımı hürmetle takib ediyor ve derin bir sükûnete gömülü duruyordu. Fakat, bu sükût ve sükûnet mânâsız değildi; ibret ve hikmetle doluydu.

Hira Dağı: Resûli Ekrem Efendimizin evinin bulunduğu yerden takriben 5 km. kadar uzaklıktadır. Mağara ise, dağın tam tepesindedir. Mağaranın üç tarafı ve kemeri, yıkılmış, yığılmış kayalardan meydana gelmektedir. Başı kemere değmeksizin bir adamın içinde durabileceği kadar yükseklik ve uzunluktadır. Garibtir ki, mağaranın uzandığı cihet, kıble istikametidir. Giriş kapısı oldukça yüksekte, sâdece bir deliktir. Buraya kayadan yapılmış birkaç basamakla çıkılarak varılır. 186 İbni Hişam, Sîre, c. 1, s. 252.

Bediüzzaman Said Nursî, Mektûbat, s. 260.

Nur Dağı ve Hira Mağarası

Kâinatın bu manâlı sükûtuna, Peygamberimiz de derin düşüncesiyle katılıyordu ve âdeta bir ahenk meydana getiriyorlardı. Sanki kâinat, onun muazzam ruhuna derinden derine fısıldıyordu: "Sebebi vücudum, sensin. Mânâmı da en güzel izah edecek, sensin. Bir kitabı Rabbani olduğumu bildirecek, sensin. Onun için sana minnettarım, sana hürmetkarım."

Kâinatın Efendisi, artık sessiz sakin ve İlâhî tecellî mazhariyetine erecek Hira Dağının tepesindeki mağaradaydı. Burada ibadetiyle, tâatiyle, dua ve tefekkürü ile meşguldü.

İLK VAHİY TEBLİĞ EDİLİYOR!

Ramazan ayının 16 gecesi geride kalmıştı. Ve Ramazan'ın 17'si, Pazartesi gecesi idi.

Nur Dağı, derin ve manâlı bir sessizliğe bürünmüştü. O civarda her şey de onunla birlikte sessiz ve sakindi. Kim bilir, konuşulacakları dinlemek, söylenenleri âdeta duyabilmek eşsiz mazhariyetine ermek için... Konuşacak olan ile dinleyene belki de hürmet için!..

Gecenin yarısı geçmiş idi ve zaman seher vaktine ayak basmıştı. Bülbüllerin ötmeye başladığı, güllerin bütün güzellikleriyle etrafa koku tebessümleri dağıttıkları ve Allah'ı zikredenlerin coşup sonsuz hazza eriştikleri müstesna vakit!

Vahiy meleği Cebrail (a.s.), en güzel bir insan suretine bürünmüştü. Mis gibi kokularla, çevre, buram buram kokmakta idi. Havf ve recâ, heyecan ve sükûnet tecellîleri iç içe idi.

Cebrail (a.s.), son derece sevinçlidir. Çünkü son resulle, Peygamberler Peygamberiyle muhatab olacak, "Habibullah" unvanını îmanı, ibâdeti, tefekkürü ve mücâdesi ile hakedecek olan Sultanı Levlak'la konuşacak, onunla yüz yüze gelecekti.

Beklenen an gelmişti.

Vahiy meleği Cebrail (a.s.), bu ıssız ve karanlık gecede, güzel bir insan suretinde, etrafa ışıl ışıl nurlar saçarak göz kamaştırıcı bir aydınlıkla Kâinatın Efendisine göründü. Tatlı, fakat gür bir seda ile hitab etti: lyt

Kâinatın Efendisini, hayret ve korku sardı. Yüreği ürperiyordu![Ben okuma bilmem.] diye cevap verdi.

Hz. Cebrail, kendilerini kucakladı ve sıkıp bıraktıktan sonra, tekrar, "Oku!" diye seslendi.

Fahri Kâinat, aynı cevabı verdi: "Ben okuma bilmem!"

Hz. Cebrail, ikinci kere Kâinatın Efendisini kucakladı ve sıkıp bıraktıktan sonra yine seslendi: "Oku!"

Bu sefer Fahri Kâinat, "Ben okuma bilmem." dedi, "Söyle, ne okuyayım?"

Bunun üzerine melek, Allah'tan aldığı ve Resulüne teslim etmeye geldiği Alak Sûresinin ilk âyetlerini başından sonuna kadar okudu: "Oku!

Seni yaratan Rabbinin adıyla oku! Ki

O, insanı, pıhtılaşmış bir kandan yarattı. Oku ki, senin Rabbin, kalemle yazı yazmayı öğreten, insana bilmediğini tâlim eden, bol kerem ve ihsan sahibidir."188

Heyecan ve haşyetin son haddinde, Kâinatın Efendisi, bizzat konuştuğu lisanla nazil olan âyetleri kelimesi kelimesine tekrar etti. Artık, inen âyetler Allah Resulünün hem diline, hem kalbine yerleşmişti.

O andaki vazifesi sona eren Hz. Cebrail de birdenbire kayboluverdi.

"Beni Örtünüz!"

İlâhî vahye muhatab olmanın verdiği heyecan ve haşyetle titreyen Allah Resulü, mağaradan çıktı ve Mekke'ye doğru hareket etti.

Yolda birçok gariblikle karşılaştı. Dağ, taş ve ağaçlar, "Esselâmü Aleyke Yâ Resûlallah!.." diyerek onu selâmlıyor ve yüksek vazifesinden dolayı tebrik ediyorlardı.

Evine varan Peygamber Efendimiz, karşılaştığı hâdisenin azameti ve haşyeti karşısında âdeta konuşamaz hâle gelmişti.

Kendisini merak içinde karşılayan vefakâr zevcesi Haticei Kübra'ya sâdece, "Beni örtünüz, beni örtünüz!" diyebildi.18"

Sâdık zevce, bu emri alınca, yüzündeki başkalığı sezmesine rağmen, hiçbir şey sorma cesaretini gösteremeden Kâinatın Efendisini şefkat ve hürmetle yatağına yatırdı ve üstüne örtüler örttü.

Hira'da yalnızlık arayan Fahri Âlem, şimdi de evinde ruh ve düşünceleriyle baş başa idi.

Bir müddet sonra uyandılar. Bir nebze olsun rahata ve sükûnete kavuştukları, belli idi. Haticei Kübra'ya başından geçenleri olduğu gibi anlattı ve ekledi: "Korkuyorum ey Hatice!.. Bana bir zararın gelmesinden korkuyorum!"

Resûli Zîşan Efendimizin bu sözleri, kesin olarak ebedî devlet ve şerefli memuriyete nâiliyet hususundaki itminan bulma arzusundan geliyordu.

Ancak, bir peygambere, hem de en şerefli peygambere ilk zevce olacak kadar yüksek bir kabiliyet, anlayış ve basîrete sahip Hz. Hatice, her

hâlinden son derece emniyet duyduğu zevci Kâinatın Efendisinin itminan arzusunu şu sözlerle teyid etti:

"Hiçbir korku ve endişe duymana sebep yok. Hiç üzülme; Allah senin gibi bir kulunu hiçbir zaman utandırmaz. Ben, biliyorum ki, sen sözün doğrusunu söylersin. Emanete riâyet edersin. Akrabalarına yakın alâka gösterirsin. Komşularına nâzik ve müşfik davranırsın. Fakirlere yardım elini uzatırsın. Gariblere evinin kapısını açıp onları misafir edersin. Uğradıkları felâket ve musibetlerde halka yardım edersin! Ey Amcamoğlu!.. Sebat et! Vallahi, ben senin bu ümmetin peygamberi olacağını ümit ederim."190

Varaka Ne Dedi?

Bütün bu olup bitenler elbette mânâsız değildi ve bir şeyler ifade ediyorlardı. Sorup soruşturup öğrenmek ise, Hz. Hatice'ye düşüyordu.

Kime gidebilirdi? Bu işlerden kim anlayabilirdi ve kime itimat edebilirdi?

Hz. Hatice, uzun uzadıya düşündü ve sonunda danışacağı adamı tesbit etti: Amcası oğlu Varaka bin Nevfel.

Varaka b. Nevfel, oldukça yaşlanmış, saf bir Hıristiyandı. Gözleri görmez olmuştu, ama gönlü aydınlıktı. Tevrat'ı ve İncil'i okumuş, onlardan pek çok şey öğrenmişti.

Hz. Hatice, vakit kaybetmeden Peygamber Efendimizle, amcası oğluna gitti.

Varaka, önce Resûli Ekrem Efendimizi dinledi. O, başından geçenleri anlattıkça, Varaka, renkten renge giriyordu. Efendimiz sözlerine son verince, Varaka haykırdı: "Kuddûs, Kuddûs!.. Bu gördüğün melek, yüce Allah'ın Musa Peygambere gönderdiği Ruhû'lKudüs'tür. Nâmusı Ekber'dir. Sen ise bu ümmetin peygamberisin. Ah, ne olurdu, yeni dine halkı çağırdığın günlerde ben de genç olaydım; kavmin seni yurdundan çıkaracakları zaman sağ olsaydım!"191

Bu ifadeler, hem Allah Resulünü, hem de Hz. Hatice'yi bir derece rahatlattı. Ancak, Efendimizin anlamadığı bir şey vardı: Kavmi, onu niçin yurdundan çıkaracaktı?

Bu sualine Varaka cevap verdi: "Evet, seni buradan çıkaracaklardır! Çünkü, senin gibi vahiy tebliğ etmiş bir kimse yoktur ki düşmanlığa uğramamış olsun. Eğer, senin davet gününe yetişsem, bütün gücümle sana yardım ederim!"192

Varaka b. Nevfel, gerçeği konuşuyordu. Gizlenmesi kabil olmayan gerçeği... Bütün açıklığıyla ortaya konması gereken gerçeği...

Bundan sonra Resûli Ekrem, Hz. Hatice'yle birlikte, Varaka b. Nevfel'in yanından ayrıldı.

VAHYİN BİR ARA KESİLMESİ

Resûlullah Efendimiz, aradan çok zaman geçmeden, bir hâdiseyle karşı karşıya geldi: "İnkıtaı Vahy" hâdisesi, yâni "vahyin kesilmesi..." Sebebi (şöyle veya böyle) izah edilmiş olmakla beraber, beşerî aklımızla hikmetini tam kavrayamadığımız bu hâdise karşısında Peygamber Efendimizin tekrar büyük bir sıkıntı ve üzüntü duyduğu farkediliyordu. Öyle ki, âdeta dünya kendisine dar gelmekteydi ve bu dar dünyadan kurtulmak istemekteydi. Bu esnada Cebrail veya İsrafil (a.s.), teselli için, birkaç sefer kendilerine görünmüşlerdir.193

Allah Resulü, tam 40 gün bu üzüntüyle karşı karşıya kaldı.

Dünya "Dârû'lHikmet" olması sebebiyle, onda her şey— şüphesiz— hikmetle cereyan etmektedir. Aklımızın küçücük terazisiyle biz, bâzan bu gibi hâdiselerin sebep ve hikmetlerini yakalarız, bâzan da yakalamamız mümkün olmaz. Ama, sebep ve hikmetini bilmeyişimiz, elbette hâdiselerin hikmetsiz cereyan ettiklerine hiçbir zaman delil olmaz. Hele, peygamberlik gibi her şeyi hikmet kalemiyle programlanmış bir vazifenin içine elbette hikmetsizliğin girmesine imkân ve ihtimal yoktur.

Buna binâen, inkıtaı vahy, yâni vahyin bir ara kesilmesi hâdisesi, şüphesiz birçok sebep ve hikmete binâen cereyan etmiştir. Fakat, biz hikmetlerin künhüne vâkıf değiliz. Bununla birlikte meseleye çeşitli izah tarzı getirenler de vardır. Bu görüşleri şöylece hülâsa etmek mümkündür:

Allah Resulü, ilk vahiy karşısında fazla telâş duymuş ve ruhu âdeta vahyin ağırlığıyla sarsılmıştır. Bu durumda ruhunun ve şâir latifelerinin biraz sükûn bulması ve daha sonra gelecek vahye hazırlanması için bu hâdise vuku bulmuştur.

Ruhı Ahmed'in (s.a.v.), ızdırap ve elemlere dayanmaya şimdiden alıştırılması.Vahye, daha fazla iştiyak duymasını temin.194

VAHYİN TEKRAR GELMEYE BAŞLAMASI

Kırk günlük bir aradan sonra, Peygamber Efendimize vahiy tekrar gelmeye başladı.

Vahyin tekrar gelmeye başlaması hâdisesini bizzat kendileri şöyle anlatmışlardır:

"Bir gün giderken, anîden gökyüzünde bir ses işittim. Başımı kaldırıp baktığımda, Hira'da bana gelen meleği (Cebrail), yerle gök arasında bir kürsü üzerinde oturmuş gördüm. Ürpererek yere çöktüm. Evime dönüp, 'Beni örtünüz, beni örtünüz!' de

dim. Bunun üzerine Yüce Allah, 'Ey örtüye bürünen Peygamber!.. Kalk da sana îman etmeyenleri azabla korkut! Rabbinin büyüklüğünden bahset! Elbiseni temiz tut! Putperestlik pisliğini bırakmakta devam et!"95 âyetlerini indirdi. Artık, vahiy gelmeye başladı ve ardı arkası kesilmedi."196

Vahiy tekrar gelmeye başlayınca, Resûli Kibriya Efendimizin ruhundaki sıkıntılar dindi; iç âlemi huzur ve sükûta kavuştu.

Cenâbı Hakk, serapa ahlâkî güzellikler ve kemâllerle süslemiş olduğu Hz. Muhammed'i (s.a.v.) peygamberlik vazifesiyle vazifelendirmekle, onu insan nev'i içinde en mümtaz ve en seçkin mevkiye çıkarmış oluyordu. Bu suretle aynı zamanda Yüce Allah'ın umum kâinatta carî olan "Her nev'de bir ferdi mümtaz ve mükemmel ve cami' halkedip, nev'in medarı fahri ve kemâli yapar." kanunu, insanlık camiasında da tecellîsini buluyordu.

"Cenâbı Hakk'ın esmasında [isimlerinde] bir İsmi Âzam olduğu gibi, masnuatında [san'atlarında] da bir Ferdi Ekmel bulunacak ve kâinatta münteşir [dağıtılmış] kemâlâtı o ferdde cem edip [toplayıp] kendine medarı nazar edecek.

"O ferd, herhalde zîhayattan olacaktır. Çünkü, envaı kâinatın [kâinattaki türlerin] en mükemmeli zîhayattır. Ve herhalde zîhayat içinde o ferd, zîşuurdan olacaktır. Çünkü, zîhayatın envai içinde en mükemmel, zîşuurdur. Ve herhalde o ferdi ferîd, insandan olacaktır. Çünkü, zîşuur içinde hadsiz terakkîyata müstaid, insandır.

"Ve insanlar içinde herhalde o ferd, Muhammed (a.s.m.) olacaktır. Çünkü, zamanı Âdem'den şimdiye kadar hiçbir tarih, onun gibi bir ferdi gösteremiyor ve gösteremez. Zîra o zât , kürei arzın [yeryüzünün] yarısını ve nevi beşerin [insanların] beşten birisini saltanatı mânevîyesi altına alarak bin 350 sene (şimdi bin 400 sene) kemâli haşmetle saltanatı mânevîyesini devam ettirip, bütün ehli kemâle, bütün envaı hakaikte [hakikatlerin her türlüsünde] bir Üstadı Küll hükmüne geçmiş.

"Dost ve düşmanın ittifakıyla, ahlâkı hasenenin en yüksek derecesine sahip olmuş, bidayeti emrinde [peygamberliğinin başlangıcında] bütün dünyaya meydan okumuş. Her dakikada 100 milyondan ziyade insanların virdi zebanı olan Kur'ânı Mu'cîzü'l Beyan'ı ziyade insanların virdi zebanı olan Kur'ânı Mu'cizû'l Beyan'ı göstermiş bir zât, elbette o ferdi mümtazdır, ondan başkası olamaz.

"Bu âlemin hem çekirdeği, hem meyvesi odur."197

---

184 Buharî, Sahih, c. 1, s. 6; Müslim, Sahih, c. 1, s. 97; Ahmed İbni Hanbel, Müsned, c. 2, s. 153. Bu hâl, az veya çok, hemen hemen bütün peygamberlerin vahiy almadan az önceki hayatlarında görülmüştür. Hz. Musa, peygamberliğinden önce 40 gün kadar Tur Dağında, dünyadan uzak, oruç tutmakla vakit geçirmiştir. Yine Hz. İsa, sakin bir ormanda 40 gün kadar her şeyden uzak ibâdetle meşgul olmuştur.185

185 Seyyid Süleyman Nedvî, Asrı Saadet, Tere: Ali Genceli, c. 1, s. 4445.

188 Alak, 15.

189 Buharî, Sahih, c. 1,s. 7.

191 Ibni Hişam, A.g.e., c. 1, s. 254; İbni Kesir, Sîre, c. 1, s. 404. Buharî, Sahih, c. 1, s. 7; Müslim, Sahih, c. 1, s. 9798.

193 Tecrid Tercemesi, c. 1, s. 13.

194 Abdûllâtif esSübkî, elVahyü İlâ'rResûl Muhammed (s.a.v.), s. 89.

195Müddesir, 15.

196 Buharî, Sahih, c. 1, s. 7; Müslim, Sahih, c. 1, s. 98; Ahmed ibni Hanbel, Müsned (h. 2846); Tirmizî, Sünen, c. 5, s. 592.

197 Bediüzzaman Said Nursî, Mektûbat, s. 284285.

Hz.Hatice, Hz. Ebubekir ve Hz.Ali'nin Müslüman Oluşu

İLK MÜSLÜMAN: HZ. HATİCE

Kâinatın Efendisi Hz. Muhammed (s.a.v.), Hira'daki ulvî mazhariyetle İlâhî memuriyetini idrak etmiş ve kutsî risâlet vazifesini yüklenmişti. Ancak, bu ağır ve büyük vazifenin icabları vardı, onları yerine getirmek lâzım geliyordu. Bunun ise, içinde bulunduğu cemiyette pek kolay olmayacağı da, kendisince muhakkak bilinen bir husustu.

O anda Efendimiz tek başına bir tarafta, bütün dünya bir tarafta yer alıyordu. Ve o, umum dünyaya Allah'tan aldığı emirleri tebliğ edecekti. Elbette bu, basit bir hâdise olarak görülemezdi.

Allah Resulü, dünyalar durdukça insanlığa nur ve şeref olan vazifesine nereden ve nasıl başlaması gerektiğini de çok iyi hesaplıyordu.

Durumu, evvelâ, en yakını bulunan zevcesi Hz. Hatice'ye anlattı. Hz. Hatice, ona tereddütsüz sadâkat elini uzattı ve "ilk Müslüman" olma şerefine kavuştu.

Resûli Ekrem Efendimiz, bundan sonra, Hz. Hatice'ye, Cebrail'den (a.s.) öğrendiği şekilde abdest aldırdı ve yine Cebrail'den öğrendiği surette imam olarak şerefli zevcesine iki rekât namaz kıldırdı.

Efendimizin kıldırdığı bu iki rekât namaz,* imam olarak kıldığı ilk namazdır ve bir Pazartesi gününün sonuna doğru kılınmıştır.198

Önceleri namaz ikişer rekâttan iki vakit (bizim, sabah ve akşam namazlarına yakın bir vakitte) olarak farz kılınmıştı. Daha sonra buna gece namazı da (teheccüd) ilâve olundu. Mîrac'ta vaktin beş olarak tâyin edilmesinden sonra, gece namazı farzı ümmet için nafileye çevrildi, ancak Resûli Ekrem Efendimize farz olmakta devam etti (Bkz.: İbni Hişam, Sîre, c. 1, s. 260261; Tâhirû'lMevlevî, Müslümanlıkta İbâdet Tarihi, s. 24). Tâhirû'lMevlevi, Müslümanlıkta İbâdet Tarihi, s. 25.

HZ. ALİ'NİN MÜSLÜMAN OLUŞU

Hz. Hatice'nin tereddütsüz îman edip Müslüman olması, Resûli Ekrem Efendimizi son derece memnun ettiği gibi, şevkini de artırdı. Artık, yeryüzünde dâvasını tasdik ve kabul eden biri vardı.

Peygamber Efendimizin İslâm'a davet ettiği ikinci insan, yine en yakınlarından biri olan Hz. Ali idi. O, dört beş yaşından beri Efendimizin terbiyesi altında bulunuyordu ve o, eşsiz terbiyenin eseri olarak, akranlarına göre feraset ve ahlâk bakımından üstün bir seviyedeydi.

Bir gün, Resûli Ekrem Efendimizi, Hz. Hatice'yle namaz kılarken gördü. Hayran hayran seyredip namaz bitince, "Nedir bu?.." diye sordu. Resûli Ekrem, "Ey Ali!.. Bu, Allah'ın seçtiği, beğendiği dindir. Ben, seni, bir olan Allah'a îman etmeye davet eder, insana ne faydası ne de zararı dokunmayan Lat ve Uzza'ya tapmaktan sakındırırım." dedi.

Hz. Ali, bu teklif karşısında tatlı çocuk bakışlarını yere dikerek bir an durakladı. Sonra, "Benim, şimdiye kadar görmediğim, işitmediğim bir şey bu!.. Babam Ebû Tâlib'e danışmadan bir şey diyemem." diye konuştu.

Fakat, Resûli Kibriya Efendimiz, henüz dâvasını açıkça ilân etmek emrini almış değildi. Bu sebeple Hz. Ali'yi îkaz etti. "Ey Ali!.." dedi, "Eğer söylediklerimi yaparsan yap; yok, eğer yapmayacak olursan, gördüğünü ve işittiğini gizli tut, kimseye bir şey söyleme!"199

Hz. Ali, bu îkaz üzerine, sırrını muhafaza edeceğine söz verdi. O geceyi düşünerek geçirdi. Şafak aydınlığıyla birlikte gönlüne de aydınlık doğdu. Resûlullah'ın huzuruna vararak, "Allah beni yaratırken Ebû Tâlib'e sormadı ki ben de Ona ibâdet etmek için gidip kendisine danışayım!" dedi ve Müslüman oldu. "İlk Müslüman çocuk" şerefini kazanan Hz. Ali, o sırada 10 yaşında bulunuyordu.200

Tedbir, her zaman güzel bir harekettir; ama bir dâvanın yeni yeni yayılmaya başladığı sırada çok daha güzeldir. İşte, Allah Resulü, Hz. Ali'ye, gördüklerini ve işittiklerini şimdilik kimseye anlatmama ve duyurmama îkazında bulunmakla, kâinatta da carî olan tedbir, tedriç ve hikmet kanununa riâyet ederek, bizler için de bir ölçü veriyordu. Gerçekten, tedbire başvurma, zaman ve mekânın şartlarını göz önünde bulundurarak dâvasını yayma, Allah Resulünün tebliğ hayatında mühim bir yer işgal eder.

îman safında yer almada, Hz. Hatice ve Hz. Ali'yi, Resûli Ekrem'in oğul edindiği Zeyd b. Harise (r.a.) takib etti.

Müslüman olduktan sonra Hz. Ali ile Hz. Zeyd'in Nebîyyi Ekrem Efendimize gönülden bağlılıkları yeniden tazelendi ve güç kazandı. Artık

Efendimizden ayrılmıyor, namaz ve ibâdetlerini onunla birlikte îfa ediyorlardı.

Hz. Ali, zaman zaman Resûlİ Ekrem'le birlikte Kabe'ye gider, orada namaz kılarlardı.

Ashabtan Afıfi Kindî, alış veriş maksadıyla geldiği Mekke'de, henüz îman etmemişken, Peygamberimiz, Hz. Hatice ve Hz. Ali'yi namaz kılarken görmüştü. Müslüman olduktan sonra, o hâllerinden gıbtayla bahsederek şöyle demiştir:

"Ben, o zaman îman edip de onların dördüncüsü olmayı ne kadar isterdim!"201

Peygamber Efendimiz, dâvasını henüz umuma açıklamamış olmasına rağmen, müşrikler onların Kabe'de namaz kılmalarından, yaptıkları ibâdetten farklı bir ibâdet yapılmasından pek hoşlanmıyorlardı. Bu sebeple bir müddet sonra, Peygamber Efendimiz, Hz. Ali'yle, namazlarını kırlarda, vadilerde eda etmeyi daha uygun buldular.

Annesi ile Babası, Hz. Ali 'nin Peşinde!

Resûli Ekrem'i bir gölge gibi takib edip yalnız bırakmayan Hz. Ali'nin bu hâli, anne ve babasının endişe ve telâşına sebep oldu. Bilhassa anne Fâtıma Hâtûn, fazlasıyla korkuya kapıldı. Kocasına, "Dikkat et, oğlun Muhammed'le çok dolaşıyormuş; sakın ona bir şeyler olmasın!" dedi.

Ebû Tâlib, anlayışlı bir insandı. Durumu bizzat Peygamber Efendimizden öğrenmek istedi. Bunun için bir gün Resûli Ekrem Efendimizle Hz. Ali'nin arkalarından gitti. Onları Mekke'nin bir vadisinde namaz kılarken buldu. Fahri Kâinat'a, "Ey kardeşimin oğlu!.." dedi. "Bu din, ne dindir?"

Peygamber Efendimiz, "Ey amca!.. Bu din, Allah'ın dinidir. Meleklerin, peygamberlerin ve ceddimiz İbrahim'in dinidir. Allah, beni onunla bütün kullarına gönderdi." dedi; sonra da, "Ey amca!.. Doğru yola davet edeceklerimin ve bu davete koşması gerekenlerin başında sen varsın ve sen buna herkesten daha lâyıksın! Putlara tapmaktan vazgeç ve bir Allah'a îman et." diye teklifte bulundu.

Bir an düşünceye dalan Ebû Tâlib, sonunda, "Ben, eski dinimden ayrılamam! Fakat, sen üzerinde bulunduğun dinde devam et! Allah'a yemin

ederim ki, ben sağ kaldıkça, yapmak istediğini tamamlayıncaya kadar kimse sana el uzatamaz, hoşlanmadığın bir şeyi sana eriştiremez!" diye konuştu; sonra da oğlu Ali'ye döndü ve, "Oğulcağızım!.. Senin üzerinde bulunduğun bu din nedir?" diye sordu.

Hz. Ali, "Babacığım!.." dedi, "Ben, Allah'a ve O'nun Resulüne îman, onun Allah'tan getirdiklerini de tasdik ettim. Ona uydum ve onunla birlikte namaz kıldım!"

Bunun üzerine Ebû Tâlib, "Ey oğlum!.. Amcan oğlunun dinine sana da isteyerek girmek yaraşır. O, seni ancak hayra davet eder. Ona itaat et!"202 diyerek hem Resûli Ekrem Efendimizi, hem de Hz. Ali'yi sevindirdi; sonra da oradan uzaklaştı.

Eve dönen Ebû Tâlib'e, zevcesi Fâtıma Hâtûn, telâş ve şiddetle, "Nerede oğlun?.. Hizmetçim, Ciyad mevkiinde onu Muhammed'le birlikte namaz kılarken görmüş. Oğlunun dinini değiştirmesini uygun görüyor musun?" diye sordu.

Ebû Tâlib, "Sus! Vallahi, amcası oğluna arka çıkmak ve yardımcı olmak, elbette herkesten çok ona düşer!" diyerek telâş ve endişeye mahal olmadığını ifade etti; sonra da, "Eğer nefsim, Abdûlmuttâlib'in dinini bırakmak hususunda bana itaat etmiş olsaydı, ben de Muhammed'e tâbi olurdum. Çünkü, O halimdir, emindir, tâhirdir."203 diye konuştu.

HZ. EBÛ BEKİR, MÜSLÜMANLAR SAFINDA

Hz. Ebû Bekir, eskiden berr Resûli Ekrem Efendimizin en yakın dostlarından biri idi. Samimî görüşür ve konuşurlardı.

Onda da göze çarpan en mühim vasıf, Câhilliyye devrinin çirkin âdetleri, kötü ahlâk ve yaşayışları ile fıtratını bozmamış olması, ruh, kalb ve aklını şirk inancıyla kirletmemiş bulunmasıydı. Tanınmış bir tüccardı. Kavminin ileri gelenleri her zaman fikrinden istifade ederlerdi. Kureyş'in kan dâvalarını halleden de oydu. Bir diğer mühim vasfıda, Kureyş ailelerinin soy soplarını, nesep şecerelerini, iyilik ve kötülüklerini gayet iyi bilmesiydi.

Resûlullah Efendimiz, henüz açıktan davete başlamamıştı. Fakat yine de dâvası kulaktan kulağa yayılmış ve Kureyş ileri gelenleri tarafından duyulmuştu.

Hz. Ebû Bekir, Yemen tarafına yaptığı bir seyahatten henüz dönmüştü. Başta Ebû Cehil, Ukbe b. Ebî Muayt ve bazı Kureyş ileri gelenleri, kendisine "hoş geldin" demek için evine vardılar. Hz. Ebû Bekir, "Ben Mekke'de yokken neler olup bitti? Önemli bir haber var mı?" diye sordu.

Onlar, "Ey Ebû Bekir!.." dediler, "Büyük bir iş var! Ebû Tâlib'in yetimi Muhammed, peygamberlik iddiasına kalkıştı! Biz de senin Yemen'den dönüşüne kadar beklemeyi uygun bulduk. Artık, sen o dostuna git, ne edeceksen et!*"

Hz. Ebû Bekir, derhâl Fahri Kâinat'ın evine vardı; "Yâ Ebe'1Kasım!.. Peygamberlik iddiasında bulunduğun, kavminden ayrıldığın ve atalarının dinini kötüleyip inkâr ettiğin doğru mu?" diye sordu.

Resûli Zîşan Efendimiz, küçük yaşlarından beri beraber oldukları Hz. Ebû Bekir'in bu sözlerine önce tebessüm buyurdu, sonra da, "Yâ Ebû Bekir!.. Ben sana ve bütün insanlara gönderilmiş Allah Resulüyüm! İnsanları tek bir olan Allah'a davet ediyorum! Sen de şehâdet getir!" dedi.

Hz. Ebû Bekir'in akıl ve gönül âleminde bir anda şimşekler çaktı. Bu sözleri, küçük yaşından beri çok iyi tanıdığı, zâtını candan seven sayan ve o âna kadar mübarek dudaklarından hilâfı hakikat tek bir söz işitmeyen Muhammedû'l Emin'den (s.a.v.) duyuyordu. Hiçbir tereddüt emaresi göstermeden Müslüman oldu.204

İslâm'a davet karşısında en ufak bir tereddüt göstermeyişini, Resûlullah Efendimiz, onun için bir fazilet sayarak şöyle buyurmuştur:

"Ebû Bekir'den başka, îmana davet ettiğim herkes bir duraklama, bir tereddüt, bir şaşkınlık geçirdi. Fakat o, kendisine İslâm'ı anlattığım zaman ne durakladı ve ne de tereddüt etti!"205

Resûli Ekrem Efendimizi, bu itibarlı dostunun Müslüman olması fazlasıyla sevindirdi. Hz. Âişe Validemizden gelen bu husustaki rivayet şöyle:

"Nebîyyi Ekrem'i, iki dağ aralığında, Hz. Ebû Bekir'in Müslüman olmasından daha çok sevindiren bir başka hâdise olmamıştır."

İslâm'la şereflenen Hz. Ebû Bekir'in daha evvel gördüğü bir rüyası da böylece gerçekleşmiş oldu: Rüyasında bir ayın Mekke'ye indiğini, sonra

bölünerek şehrin evlerine dağıldığını, sonra da toplanıp kendi evine girdiğini görmüştü.

Bu rüyasını o zaman Ehli Kitap'tan bazı âlimlere anlatmıştı. Onlar, gelmesi beklenen peygamberin pek yakında Mekke'den çıkacağını, kendisinin de ona uyup bahtiyarlar arasında yer alacağını söylemişlerdi.206

Hz. Ebû Bekir, Müslümanlığını izhar etmekten de çekinmedi.

Müslüman olması, Kureyş arasında büyük bir yankı uyandırdı. Çünkü o, Kureyş içinde itibarlı, sağlam, güvenilir, sözünde sâdık biri idi. Sevimliliği ve yumuşak huyluluğu da onu kavmine sevdirmişti.

Hz. Ebû Bekir, Müslüman olan hür ekreklerin ilk halkasını temsil ediyordu. Onun Müslüman olmasıyla, îman halkası biraz daha genişledi, yollar biraz daha açıldı ve müstakim caddeye yürüyen bahtiyarlar daha da arttı. Onun vasıtasıyla Müslüman olan Hz. Bilâli Habeşî ile îman ve İslâm nîmetine erişen ve her biri âdeta bir sınıfın temsilcisi durumunda bulunan ilk Müslümanlar şunlar oldu:

Kadınlardan, Hz. Hatice,

Çocuklardan Hz. Ali,

Hür erkeklerden Hz. Ebû Bekir,

Âzadlı kölelerden Hz. Zeyd b. Harise,

Kölelerden Hz. Bilâli Habeşî (Radıyallahü Anhüm)

---

199 Ibni Kesir, Sîre, c. 1, s. 428.

200 İbni Hişam, Sîre, c. 1, s. 262.

201 Ibni Sa'd, Tabakat, c. 8, s. 18.

202 ibni Hişam, Sîre, c. 1, s. 264.

203 Ibni Hişam, Sîre, c. 1, s. 264; İbni Sa'd, Tabakat, c. 8, s. 18; Taberî, Tarih,c. 2, s. 214.

204 Ibni Hişam, Sîre, c. 1, s. 268; İbni Sa'd, Tabakat, c. 3, s. 171.

205 Ibni Hişam, Sîre, c. 1, s. 269; İbni Esir, Üsdû'lGabe, c. 2, s. 206.

206 Süheylî, Ravdû'lÜnf, c. 1, s. 165.

Gizli Davetin Hız Kazanması ve Hz.Bilal'a Yapılan İşkenceler

GİZLİ DAVETİN HIZ KAZANMASI

Hz. Ebû Bekir'in de Müslüman olmasıyla îman ve İslâm'a gizli davet daha da hız kazandı. İslâm'a girme bahtiyarlığına erenler, yakınları ve akrabalarıyla da bu bahtiyarlığı paylaşmak istiyorlardı. Onları şirkin ızdırabından, Câhiliyyetin çirkin ahlâkından kurtarmak için çırpınıyorlardı.

Bu konuda da Hz. Ebû Bekir'in önde olduğunu görüyoruz. Onun vasıtasıyla gizli davet devresinde İslâm'la şereflenenlerden birkaçı şunlardır:

Osman b. Affan,

Zübeyr b. Avvam,

Abdurrahmân b. Avf,

Sa'd b. Ebî Vakkas,

Talha b. Ubeydullah (R. Anhüm)207

Bu beş sahabî de, sonraları Cennet'le müjdelenen 10 sahabî arasında yer alacaklardır.

Müslüman erkekler listesine yeni yeni isimler eklenirken, kadınlar arasında da İslâm'ın nuru günden güne yayılıyordu. İlk Müslüman kadın Hz. Hatice'den sonra, henüz o sırada İslâm dairesine girmemiş bulunan Resûlullah'ın amcası Hz. Abbas'ın hanımı Ümmü Fazl'ın, Hz. Ebû Bekir'in kızı Esmâ'nın ve yine o sırada hidâyete kavuşmamış bulunan Hz. Ömer'in kız kardeşi Fâtıma'nın, ilk Müslüman kadınlar arasında yer aldıklarını görüyoruz.

Artık, İslâm'a davet, iki kanaldan yürütülmektedir. Erkekler erkekler arasında, kadınlar ise hemcinsleri içinde îman ve İslâm nurunu yaymaya aşk ve şevk içinde devam etmektedirler. Ancak şunu da belirtelim ki, kadınların îman cazibesine kendilerini daha çabuk kaptırdıkları, dikkatleri çekiyordu. Bunu, onların çabuk duygulanan ve derhâl tesir altında kalan yaratılışları icabı saymak mümkündür!

Bu arada müşrikler de boş durmuyorlardı. Hidâyet güneşiyle gönüllerini aydınlatanlara hor bakmaya, onlara iftira ve sözlü hakaretlerde bulunmaya

başlamışlardı. Ama bunların hiçbiri, kâinatta en büyük kuvvet olan Allah'a îman hakikatini kalblerine nakşetmiş bulunan bu Saadet Asrının mes'ud insanlarını korkutamıyor, dâvasından geri çeviremiyor, hattâ en ufak bir tereddüde düşüremiyordu. İnsanların tehdit ve korkutmaları, Allah'a olan îman ve O'ndan korkmanın yanında, rüzgârın önünde bir toz, sel önünde bir çöp gibi zaîf ve dayanıksız kalıyordu!

HZ. BİLÂLİ HABEŞÎ'NİN İŞKENCEYE UĞRAMASI

Gizli davet devresinde İslâm'la şereflenen ve bundan dolayı müşriklerin şiddetli işkencelerine mâruz kalan ilklerden biri de, "Bilâli Habeşî" diye bilinen, Bilâl b. Rebah Hazretleridir.

Hz. Bilâl, Müslümanların amansız düşmanı Ümeyye b. Halefin kölesi iken, Hz. Ebû Bekir vasıtasıyla İslâm'la şereflenmiştir.208

Bir anda gönlünü çepeçevre saran îman nuru, Hz. Bilâl için hadsiz bir cesaret kaynağı oluvermişti. Öyle ki, bir köle iken, efendisini ve müşriklerin her türlü baskı, işkence ve eziyetlerini hiçe sayarak Müslümanlığını açıkça ilân etmekten çekinmedi.

îmanın girmediği kalb taştan daha katı, Allah korkusunun bulunmadığı vicdan kayalardan daha hissizdir. Böyle bir kalbe ve vicdana sahip bir insanda acıma, şefkat ve merhamet aramak abestir. O insan, artık bu haliyle manen canavarlaşmıştır; hattâ, tahribatı cihetiyle canavarları bile geride bırakmıştır.

İşte, İslâm'ın diğer bütün amansız düşmanları gibi Ümeyye b. Halef de böyle bir kalbin ve vicdanın sahibiydi. Ve Hz. Bilâl, merhamet ve şefkat yoksunu bu kalb sahibinin kölesi idi.

Bu merhamet yoksunu adamın nazarında, Hz. Bilâl'in kendisini yaratan tek Allah'a îman etmesi ve O'nun Peygamberi Hz. Muhammed'e sadâkat elini uzatması büyük suçtu!

İşkence

Bunun için de o, en amansız işkencelere tâbi tutuluyordu. Bâzan 24 saat aç susuz bırakılıyor, bâzan boynuna ip takılarak Mekke'nin ücretle tutulan çocukları tarafından sokak sokak dolaştırılıyordu.

Ümeyye b. Halefin bütün bu gayretleri boşunaydı. Hz. Bilâl bir kere îman etmişti ve Allah'a teslim olmuştu. Gönlü Resûlullah'ın muhabbetiyle gülsen olmuştu. Onun için, bu eziyet ve işkenceler altında inim inim inlerken bile dâvasını müşriklerin yüzlerine yüzlerine haykırmaktan geri durmuyordu: "Ehad! Ehad! [Allah birdir! Allah birdir!]"

İnandığı İslâm dâvasından her türlü eziyete rağmen zerre kadar tâviz vermeyen Hz. Bilâl'i, bu sefer efendisi Ümeyye b. Halef, kavurucu sıcaklar altında, sırtını, güneşin sıcaklığından ateş parçası hâline gelmiş kızgın taş ve kumlara sürttürüp yaktırır, ağzına güneşte kurumuş bir lokma et verdikten sonra, göğsüne kocaman bir kaya parçası koydurur ve şöyle derdi:

"Andolsun ki, sen ölmedikçe yahut Muhammed'i ve onun dinini inkâr ve reddederek Lafa, Uzza'ya tapmadıkça, bu azabı üzerinden eksik etmeyeceğim!"

Fakat, vücudunun bütün zerreleriyle âdeta bir îman âbidesi kesilmiş olan Hz. Bilâl, ölümü göze alarak şöyle haykırırdı:

"Ben, Lat ve Uzza'yı kabul etmem. Allah birdir! Allah birdir."209

Bu sözleri duyan Ümeyye b. Halef, bütün bütün çileden çıkar, Hz. Bilâl'ın işkencesini, bayılıp kendinden geçinceye kadar artırırdı; sonra da çekip giderdi. Hz. Bilâl, nice zaman sonra kendine gelirdi.

Hz. BilâPin bütün bu dayanılmaz eziyetlere, bu çekilmez işkenceye karşı tek dayanak noktası, o haşmetli ve azametli îmaniydi. îman, evet, kâinatı kabzai tasarrufunda tutan Cenâbı Hakk'a îman, O'nun sonsuz kudretine itimat, insan için sarsılmaz, yıkılmaz bir istinad noktasıdır. O, bu kahramanca tavrıyla âdeta, "îman hem nurdur, hem kuvvettir. Hakikî îmanı elde eden adam, kâinata meydan okuyabilir." hakikatini bütün dünyaya ilân ediyordu.

Yine bir gün, Ümeyye b. Halefin onu işkenceden işkenceye uğrattığı bir sırada, oradan geçen Hz. Ebû Bekir, bu durumu gördü. Ümeyye'ye, "Sen hiç Allah'tan korkmaz mısın? Bu zavallıya daha ne zamana kadar işkence edeceksin?" dedi.

"Onun itikadını sen bozdun!" diye cevap verdi Ümeyye, "Kurtulmasını istiyorsan, onu satın al da kurtar!"

Hz. Ebû Bekir, "Ey Ümeyye!.." dedi, "Benim, senin dininden siyah bir kölem var. Bundan daha güçlü, daha kuvvetlidir. Onu BilâFe karşılık sana vereyim, kabul eder misin?" dedi.

Ümeyye, "Kabul ettim!" dedi; sonra da gülerek, "Vallahi, kölenin karısını da vermedikçe olmaz!" diye konuştu.

Hz. Ebû Bekir, "Olur." dedi.

Ümeyye yine sinsî sinsî güldü ve, "Vallahi, bana kölenin karısıyla birlikte kızını da vermedikçe olmaz!" dedi.

Hz. Ebû Bekir, bu teklife de, "Olur." diye cevap verdi.

Fakat, azılı müşrik Ümeyye, âdeta işi yokuşa sürmek istiyormuşçasına davranıyordu. Bu sefer haince gülüşler arasında şu istekte bulundu:

"Vallahi, bana onlarla birlikte 200 dinar da üste vermedikçe olmaz!"

Onun bu durumuna sinirlenen Hz. Ebû Bekir, hiddetle, "Sen," dedi, "ne utanmaz adamsın! Boyuna yalan söyleyip duruyorsun!"

Ümeyye bu sefer, "Hayır!.." dedi. "Lat'a, Uzza'ya andolsun ki, artık bunları bana verirsen, dediğimi yapacağım!"

Bunun üzerine Hz. Ebû Bekir, "Onların hepsi senin olsun!" dedi ve Hz. Bilâl'i bu zâlim adamın elinden kurtardı.

Hz. Bilâl'i alan Ebû Bekir'e (r.a.), Peygamber Efendimiz, "Yâ Ebâ Bekir!.." dedi, "Onun üzerinde bir hakkın olacak mı?"

Hz. Ebû Bekir, "Hayır, yâ ResûlallâhL" dedi, "Onu âzad ettim!"210

Hz. Bilâl'i, Ümeyye b. Halef gibi azılı bir müşrikin elinden kurtarıp hürriyetine kavuşturan Hz. Ebû Bekir, bir müddet sonra onun gibi köle olan annesi Hamame'yi de satın alıp âzad etti.211

Hz. Bilâli Habeşî, Resûlullah Efendimizin has müezzini idi. Bir an olsun onun yanından ayrılmak istemezdi. Fahri Kâinat'in dârı bekaya irtihâlleri üzerine, zâtına ve yüksek ahlâkına olan muhabbetinden dolayı Medinei Münevvere'de kalmaya tahammül edemedi ve oradan ayrılmaya mecbur kaldı. Bu esnada halife olan Hz. Ebû Bekir, yanında kalması için ısrar edince, "Yâ Ebâ Bekir!.." dedi, "Beni, kendin için satın aldınsa yanında tut;

yok eğer Allah rızası için satın aldınsa, serbest bırak da Allah yolunda cihada katılayım!"

Bunun üzerine Hz. Ebû Bekir, kendisine müsaade etti. O da Şam'a gitti. Hz. Ebû Bekir'in hilâfeti sırasında orada vuku bulan gazalara iştirak etti.212

---

207 Ibn-i Hişam, Sîre, c. 1, s. 268-269.

208 Ibni Sa'd, Tabakat, c. 3, s. 232.

209 Ibni Hişam, Sîre, c. 1, s. 340; İbni Sa'd, Tabakat, c. 3, s. 232.

210 ibni Hişam, Sîre, c. 1, s. 340; ibni Sa'd, Tabakat, c. 3. s. 238; Halebî,İnsanû'lUyun, c. 1, s. 299.

211 ibni Hişam, Sîre, c. 1, s. 340; İbni Sa'd, Tabakat, c. 3. s. 238; Halebî,İnsanû'lUyun, c. 1, s. 299.

212 ibni Sa'd, Tabakat, c. 3, s. 238; İbni Hacer, ellsabe, c. 1, s. 169.

Hz.Osman,Talha B.Ubeydullah, Halid B.Sad İslam'a Girmeleri

HZ. OSMAN, MÜSLÜMANLAR SAFINDA

Resûli Ekrem Efendimiz, henüz açıktan halka peygamberliğini ilân etmemişti.

Bu devrede de, Hz. Bekir, son derece büyük bir cehd ve gayretle samimî dostlarına İslâmiyeti anlatıyordu.

Bir gün, Hz. Osman'a da Müslümanlıktan bahis açtı ve onu alarak Resûli Ekrem Efendimizin huzuruna getirdi.

Hz. Resûlullah, dâima tebessüm eden parlak bir sîmaya sahip Hz. Osman'a, "Allah'ın ihsanı olan Cennet'e rağbet et. Ben, sana ve bütün insanlara hidâyet rehberi olarak gönderildim!" dedi.

Resûlullah'ın bu sâde, bu samimî ve bu i'câzkâr sözleri karşısında Hz. Osman, âdeta kendinden geçer gibi oldu ve şehâdet kelimesi kendi kendine mübâret dudaklarından döküldü: "Eşhedü en lâ İlahe illallah ve eşhedü enne Muhammeden Resûlullah!"2'3 Sonra da, daha önce Şam'dan dönerken gördüğü bir rüyasını Kâinatın Efendisine anlattı. "Yâ Resûlallah!.." dedi, "Biz Muan ile Zerka arasında bulunduğumuz ve uyuduğumuz sırada bir münâdî, 'Ey uyuyanlar, uyanın! Ahmed, Mekke'de zuhur etti!' diye seslenmişti. Mekke'ye gelince sizi işittik!"214

işkence

Yumuşak huylu, edeb ve haya sahibi ve cömert bir zât olan Hz. Osman'ın da Müslümanlar safına katılması, müşrikleri fazlasıyla tedirgin etti. Kabilesi ferdleri ona eza ve cefaya yeltendiler. Fakat o, her türlü eza ve cefaya göğüs gerdi ve hak bildiği yoldan zerre kadar inhiraf göstermedi.

Amcası Hakem b. Ebû'lÂs, kendisini bir urganla bir direğe bağlar ve döverek şöyle derdi:

"Sen, atalarının dinini bırakır da sonradan çıkma bir dine özenirsin, öyle mi? Andolsun ki, tuttuğun bu dini bırakıp tekrar atalarının dinine dönmedikçe seni salıvermeyeceğim!"

Metanet âbidesi Hz. Osman'ın cevabı şu olurdu: "Vallahi, ben hak ve hakikat dinini asla bırakmam!"

O, günlerce bu cefa ve eziyetle karşı karşıya bırakıldı. Fakat zerre kadar îmanından tâviz vermedi. Onun bu metaneti ve büyüklüğü karşısında sonunda amcası küçüldü ve onu salıvermekten başka çâre bulamadı.215

Orta boylu, esmer tenli, güzel yüzlü, sık sakallı, gür saçlı ve iri yapılı olan Hz. Osman, fıtraten temiz ve nezih bir insandı. İçki içmeyi Câhiliyye devrinde kendisine haram kılmıştı. Servetini Allah yolunda ve din uğrunda sarfetmekten zevk alan bahtiyarlardandı. Hâfızı Kur'ân'dı. Geceleri, namazında bütün Kur'ân'ı hatmederdi.

Cennet'le müdelenen 10 sahabîden biri olan Hz. Osman, aynı zamanda Resûli Ekrem Efendimizin damadıdır. Önce Peygamberimizin kerîmesi Rukiyye'yi aldı. O vefat edince, Resûlullah, onu bu sefer kızı Ümmü Gülsüm'le evlendirdi. Bu sebeple de "Zinnureyn" lâkabını aldı.

TALHA B. UBEYDULLAH'IN MÜSLÜMAN OLUŞU

Hz. Osman'ın İslâm'ın saadet dolu sinesine koşusunu, Hz. Talha b. Ubeydullah takib etti.

Ticaret maksadıyla bir seyahate çıkmıştı. Busra Panayırında bulunduğu bir sırada, oradaki manastırda yaşayan bir râhib, "Bu pazar halkı içinde Mekke'den kimse var mı?" diye seslendi.

Hz. Talha, "Evet, ben Mekkeliyim." deyince, râhib, "Ahmed zuhur etti mi?" diye sordu.

Hz. Talha, "Ahmed kim?" deyince de râhib, "Abdullah b. Abdûlmuttâlib'in oğludur! Mekke, onun zuhur edeceği şehirdir. O, peygamberlerin sonuncusudur! Kendisi, Haremi Şeriften çıkarılacak, hurmalık, taşlık ve çorak bir yere hicrete mecbur bırakılacaktır." cevabını verdi.

Rahibin bu sözleri Talha'nın dikkatini çekmişti. Mekke'ye gelir gelmez halka, "Yeni bir haber var mı?" diye sordu.

"Evet..." dediler, "Abdullah'ın oğlu Muhammedû'lEmin, peygamber olduğunu iddia etti. Ebû Kuhafe'nin oğlu Ebû Bekir de, ona tâbi oldu!"

Bunun üzerine derhâl Hz. Ebû Bekir'in yanına vardı ve, "Sen, Muhammed'e tâbi oldun mu?" diye sordu.

Hz. Ebû Bekir, "Evet..." dedi, "Ben ona tâbi oldum. Sen de git, ona tâbi ol! Zîra o, insanları hak ve gerçek olana davet ediyor!"

Hz. Talha da rahibten duyduklarını Hz. Ebû Bekir'e anlattıktan sonra, beraberce Allah Resulünün huzuruna geldiler. Derhâl Müslüman olan Hz. Talha, rahibin söylediklerini anlatınca da Peygamber Efendimiz gülümsedi.216

Müşrikler, Hz. Talha gibi faziletli bir insanın da Müslüman olmasına tahammül edemediler. Kureyş'in azılı pehlivanlarından Nevfel b. Adviye, onu bir ipe bağlayıp işkenceye uğrattı.

Genç yaşta İslâmiyetle şereflenen Hz. Talha, Cennet'le müjdelenen 10 sahabîden biridir. Resûli Ekrem Efendimiz, onun hakkında, "Yeryüzünde yürüyen bir şehide bakmak isteyen, Talha'ya baksın!" buyurmuşlardır.217

Son derece cömert ve cesur bir sahabî idi. Uhud Harbinde Peygamber Efendimize atılan oklara elini tutmuş ve bu yüzden parmakları çolak kalmıştı. Aynı harbte 80'e yakın yara aldığı hâlde Resûlullah'ın yanından ayrılmamıştı.218

HÂLİD B. SAİD'İN İSLÂM'A GİRİŞİ

İslâm'a gizli davet devri henüz devam ediyordu.

Bu sırada Müslümanlar safına Kureyş'in mümtaz bir şahsiyeti daha katıldı: Hâlid b. Said. Hz. Hâlid, Kureyş'in ileri gelen ve zengin bir ailesine mensuptu.

Arap edebiyat ve ilmini gayet.iyi bilen Hz. Hâlid, bir gece rüyasında, babasının kendisini tutup Cehennem'e atmak istediğini, fakat Resûlullah'ın yetişip kendisini Cehennem'e düşmekten kurtardığını gördü.

Feryad ederek uyandı. Böylesine berrak bir rüyanın mânâsız olamayacağını idrak eden Hz. Hâlid, kendi kendine, "Vallahi, bu rüya gerçektir!" dedi ve vakit kaybetmeden Hz. Ebû Bekir'e koştu. Rüyasını anlatınca, Sıddıkı Ekber, "Hakkında hayırlı olmasını dilerim!" dedi, "Seni, o, Resûlullah kurtaracaktır. Hemen git, ona tâbi ol! Sen, ona tâbi olacak, İslâm Dinine girecek, onunla birlikte bulunacaksın! O da seni, rüyada gördüğün gibi Cehennem'e düşmekten kurtaracaktır."

Hz. Hâlid, hemen Resûlullah'ın yanına vardı ve, "Yâ Muhammed!.. Sen, insanları hangi şeylere davet ediyorsun?" diye sordu.

Resûli Ekrem Efendimiz, "Ben," dedi, "halkı, tek olan ve şeriki bulunmayan Allah'a, Muhammed'in de O'nun kulu ve resulü olduğuna îman etmeye; işitmez, görmez, hiçbir fayda ve zarar vermez, kendisine tapınanları da tapınmayanları da bilmez birtakım taş parçalarına tapmaktan vazgeçmeye davet ediyorum!"

Bu sözleri dikkat ve hürmetle dinleyen Hz. Hâlid, derhâl şehâdet getirdi: "Ben, şehâdet ederim ki, Allah'tan başka ilâh yoktur ve yine şehâdet ederim ki, sen, Allah'ın Resulüsün!"219

Resûli Ekrem Efendimiz, bu zâtın İslâm dairesine girmesine fazlasıyla sevindi.

Hz. Hâlid, Müslüman olur olmaz, evinde ve etrafta da İslâmiyetten bahsetmeye başladı. Bir müddet sonra zevcesi Ümeyne de Müslümanlar safında yer aldı.

İşkence

Oğlunun Müslüman olduğu haberini alan Kureyş'in zenginlerinden ve ileri gelenlerinden Ebû Uhayha Said, fazlasıyla hiddetlendi.

Hz. Hâlid'in bir gün, Mekke'nin tenha bir yerinde namaz kılmakta olduğunu duydu. Diğer oğullarını gönderip onu yanına getirtti. Hiddetli hiddetli, "Sen," dedi, "Muhammed'in, kavmine muhalefet ettiğini, getirdiği itikadlarla kavminin ilâhlarını ve geçmiş atalarını kötülediğini görüp durduğun hâlde ona tâbi oldun, öyle mi?" Sonra, İslâmiyetten vazgeçmesi için bir sürü lâf etti.

Ancak, gönlünü îman nuruyla aydınlatan Hz. Hâl id'in zerre kadar tereddüdü yoktu ve asla pişmanlık duymuyordu. Çatık kaşlarla bakan babasına, "Vallahi, Muhammed (s.a.v.) hak söylüyor! Ona tâbi oldum. Ölümü göze alırım da onun dinini asla bırakmam!" diye cevap verdi.

Bu sözlere fena hâlde kızan Ebû Uhayha, elindeki değnekle, kırılıncaya kadar onu dövdü.

Fakat nafile! Sebat ve metanetin menbaı olan îman, artık Hz. Hâlid'in kalbinde yer etmişti ve o, bu îman nuruyla mutmain olmuştu. Eza, cefa, bu

îman karşısında zerre kadar menfî tesir icra edemiyordu.

Dayağın kâr etmediğini gören zâlim baba, bu sefer, "Git!" dedi, "Senin iaşeni, rızkını keseceğim! İstediğin yere git!"

Rızkını verenin Allah olduğunu bilen Hz. Hâlid, yine aldırmadı ve, "Ey babacığım!.." dedi, "Sen benim rızkımı kesersen, elbette Allah, bana geçineceğim şeyi verir!"

Baba Uhayha, bu sefer onu alıp hapsettirdi. Ev halkına tehdidi ise şu oldu:

"Eğer biriniz onunla konuşacak olursa, onu perişan ederim!" Hz. Hâlid, günlerce aç ve susuz bırakıldı.220

İnancı uğrunda kendisine böylesine eza ve cefayı reva gören babanın yanında kalmak artık manasızdı. Bir fırsatını bulup, babasının elinden kurtuldu. İkinci Habeşistan hicretine kadar babasına görünmedi.221

Habeşistan'a giden ikinci hicret kafilesine zevcesiyle katılarak Mekke'den ayrıldı.

Hz. Hâlid, Câhiliyye devrinde mükemmel yazı yazan birkaç şahsîyetten biriydi. Rivayete göre, Resûli Ekrem Efendimizin Yemen Hükümdarına verdiği emannâmenin metnini ve diğer birçok muahedenâmeyi de Hz. Hâlid kaleme almıştır.222

---

213 ibni Sa'd, Tabakat, c. 3, s. 55.

214 İbni Sa'd, A.g.e., c. 3, s. 55.

215 İbni Sa'd, Tabakat, c. 3, s. 55.

216 ibni Sa'd, Tabakat, c. 3, s. 214216; Ibni Hacer, elisabe, c. 2, s. 220221.

217 Buharî, Sahih, c. 2, s. 107, c. 4, s. 211212.

218 ibni Sa'd, A.g.e., c. 3, s. 219; ibni Hacer, A.g.e., c. 2, s. 221.

219 Ibni Sa'd, Tabakat, c. 4, s. 94; ibni Hacer, elİsabe, c. 1, s. 406.

220 ibni Sa'd, A.g.e., c. 4, s. 95.

221 Ibni Sa'd, A.g.e., c. 4, s. 95; Halebî, İnsanû'lUyun, c. 1, s. 282.

222 ibni Sa'd, A.g.e., c. 1, s. 265; İbni Abdi'lBerr, elİstiab, c. 2, s. 421.

Sad B.Ebi Vakkas, Ebu Zerr-i Gıfari, Habbab B. Eret'in İslam'a Girmeleri

ŞA'D B. EBÎ VAKKAS'IN İSLÂMİYETLE ŞEREFLENMESİ

Sa'd b. Ebî Vakkas, henüz 17 yaşlarında, hareket ve heyecan dolu bir genç idi. Bu sırada bir rüya gördü: Zifirî bir karanlığın içindeyken, birdenbire parlak bir ay doğuyor ve o, ayın aydınlattığı yolu takib ediyor. Sonra aynı yolda, Zeyd b. Harise, Hz. Ali ve Hz. Ebû Bekir'in önünden ilerlediğini görüyor. Kendilerine, "Siz ne vakit buraya geldiniz?" diye soruyor. Onlar da, "Şimdi." diye cevap veriyorlar.223

Bu rüyasından üç gün sonra, İslâm'a gizli davet devresinde fevkalâde büyük bir cehd ve gayret gösteren Hz. Ebû Bekir, kendisine İslâmiyetten bahsetti, sonra da alıp Resûli Zîşan Efendimizin huzuruna götürdü. İslâmiyet hakkında Resûli Ekrem Efendimizden malûmat alan Hz. Sa'd, hemen orada Müslüman oldu.224

Nesebi, hem baba tarafından hem de anne tarafından Peygamber Efendimizle birleşir. Resûli Ekrem Efendimiz de, Hz. Sa'd da, annesi tarafından Zühre Oğullarına mensup bulunduğundan, Hz. Sa'd annesi tarafından Peygamberimizin dayısı düşerdi. Bu sebeple Resûlullah Efendimiz, "İşte dayım Sa'd!.. Böyle bir dayısı olan varsa bana göstersin!" diyerek kendisine iltifatta bulunurdu.225

Hz. Sa 'd ve Annesi

Hz. Sa'd'ın Müslüman olması, annesi Hamne'nin hoşuna gitmedi. Oğlu, atalarının dinini bırakıp, yeni dine, onun rızası olmadan nasıl tâbi olabilirdi? Oğlunun kendisine karşı saygısını ve bağlılığını bilen Hamne, onu İslâmiyetten vazgeçirip tekrar putperestliğe döndürmek için kararlıydı. Bir gün kendisine şöyle dedi:

"Allah'ın, sana hısım ve akraba ile ilgilenmeyi, anne babaya dâima iyilik etmeyi emrettiğini söyleyen, sen değil misin?"

Hz. Sa'd, "Evet.." dedi.

Bunun üzerine asıl maksadını şu cümlelerle ifade etti:

"Yâ Sa'd!.." dedi, "Vallahi, sen, Muhammed'in getirdiklerini inkâr etmedikçe, ben açlık ve susuzluktan helak oluncaya kadar ağzıma hiçbir şey

almayacağım! Sen de bu yüzden anne katili olarak insanlarca ayıplanacaksın!"

O güne kadar, Hz. Sa'd, annesinin her isteğine boyun eğmişti. Bir dediğini iki etmemişti. Fakat, artık o, Allah'a îman etmiş ve Resulüne kalbinin bütün samimîyetiyle teslim olmuştu. Elbette, her şeyini bu îman ölçüsü içinde değerlendirecekti!

Annesinin yememekte ve içmemekte inat ettiğini görünce, yanına vardı ve, "Ey anne!.." dedi, "Senin 100 canın olsa ve her birini İslâmiyeti bırakmam için versen, ben yine dinimde sabit kalırım! Artık ister ye, ister yeme!"226

Bu cevap üzerine anne Hamne'nin inadı, Hz. Sa'd'ın hakta sebatı karşısında eridi; hem yemeye, hem de içmeye başladı. Böylece bir kere daha küfür îmanın, şirk tevhidin azameti karşısında ezildi ve mağlûbiyetini ilân etti!

Hz. Sa'd ile annesi arasında geçen bu hâdise üzerine Cenâbı Hakk, Ankebut Sûresinin 8. âyetini göndererek, mü'minlere ebedî bir ölçü verdi: "Biz insana, ana ve babasına iyilikte bulunmasını tavsiye ettik. Bununla beraber, hakkında bilgi sahibi olmadığın (ilâh tanımadığın) bir şeyi Bana ortak koşmak için sana emrederlerse, artık onlara (bu hususta) itaat etme! Dönüşünüz ancak Banadır. Ben de, yaptığınızı (amellerimizin karşılığını) size haber vereceğim!"

Hamne, oğlunu İslâm'dan vazgeçirmek için bu sefer başka bir yol denedi: Bir gün Hz. Sa'd, evde namaz kılarken, konu komşusunu da çağırdı ve hep beraber kapıyı kapatarak onu evde hapsettiler. Ciğerparesine eziyet edecek kadar şirkin kalbini katılaştırdığı Hamne, o sırada şöyle bağırıyordu:

"Ya o burada girdiği yeni dini terkeder veya ölür gider!"

Şirk ve dalâletin kalbleri nasıl karartıp merhamet ve şefkatten mahrum hâle getirdiğini, bir annenin öz evlâdına eziyet etmekten çekinmemesinden anlamamız mümkündür!

Hadiseler, hep Hamrıe'nin aleyhinde cereyan ediyordu. Çünkü, İslâmiyetten vazgeçirmek için çırpınıp durduğu Hz. Sa'd'm peşini oğlu Âmir de takib etmiş ve Müslüman olmuştu.

Büsbütün hırçınlaşan Hamne, bu sefer Âmir'in yakasına yapıştı ve, "Tuttuğun dini bırakmadıkça, şu hurma ağacının altında gölgelenmeyecek ve yiyip içmeyeceğim!" dedi.

Allah'a îmanın ve Resulüne tâbi olmanın hadsiz zevkini tadan ve İslâm'ın emirlerini ihlâs ve samimiyetle yaşayan Hz. Sa'd, annesinin bu yeminini duyar duymaz yanına vardı. "Ey anne!.." dedi. "Cehennem ateşi durağın oluncaya kadar sakın 'Gölgeleneyim, yiyip içeyim.' deme!"227

Bu âyeti kerîmenin hükmüne göre, bir evlâd, anne babasının ancak islâm'ın dışında olmayan meşru emirlerini tutmakla mükelleftir. Böyle bir itaat evlâd üzerine vâcibtir. Aksi hâlde, yâni anne veya baba, Müslüman evlâdını îmanın ve İslâm'ın dışında birtakım meşru olmayan hareketleri işlemeye emir ve teşvik ederse, bu sefer onlara bu hususta itaat etmemek vâcibtir. Çünkü, "Allah'a isyan olacak şeyde kullara itaat edilmez, emirleri yerine getirilmez." kaidesi, İslâm'ın bir düsturudur (Nesefî, Tefsir, c. 3, s. 251).

Bu hârika îman, sarsılmaz azim ve irade karşısında anne Hamne'nin elinden, susmaktan başka bir şey gelmedi.

Hz. Sa 'd 'ın Cesareti

Müslümanların, müşrikler tarafından işkence ve eziyet cenderesine alındıkları en çetin bir sırada idi.

Hz. Sa'd, ilk Müslümanlardan birkaçıyla Mekke'nin Ebû Dübb Vadisinde namaz kılmakta idiler. Müşriklerin ileri gelenlerinden Ebû Süfyan, birkaç müşrikle yanlarına geldi. Yaptıkları ibâdetin asılsız bir şey olduğunu iddiaya kalkışınca, yaka paça birbirlerine girdiler. Hz. Sa'd, eline geçirdiği bir deve çenesi kemiğiyle müşriklerden birinin başını yardı. Bunu gören diğer müşrikler, cesaretlerini kaybettiler ve kaçmaya başladılar. Müslümanlar da onları vadiden çıkıncaya kadar kovaladılar.

Böylece, Hz. Sa'd, "Allah yolunda ilk kan döken sahabî" unvanını almış oldu. İslâm tarihinde dökülen ilk kan budur!

Aynı zamanda son derece cömert olan Hz. Sa'd b. Ebî Vakkas, Cennet'le müjdelenen 10 sahabîden biridir. Allah Resulü zamanında bütün gazalara katıldı. Uhud Harbinde Fahri Kâinat'a vücudunu siper etti ve müşriklere

öylesine ok attı ki, Allah Resulünün, hiçbir fânîye nasîb olmayan şu hitabına mazhar oldu:

"Anam babam, sana feda olsun yâ Sa'd!.. Durma, at!"228 Hz. Ali der ki:

"Resûlullah (s.a.v.), 'Fedake ebî ve ümmi'* (Anam babam sana feda olsun) cümlesini sâdece Uhud günü Hz. Sa'd için söyledi."229

Bu kelimeler, razı olmayı, memnun olmayı ifade eder. Yaptığı tebcile şayan bulunan zâtlar, bu kelimelerle medh ve sena edilirler.

Aynı muharabede, Hz. Sa'd, her ok attıkça, Allah Resulü, "İlâhî, bu, Senin okundur." diyor ve onun için şöyle dua ediyordu:

"Allah'ım!.. Sana dua ettiğinde Sa'd'ın duasını kabul et, atışını da doğrult!"230

Allah Resulünün, "Allah'ım, onun duasını kabul et!" buyurması sebebiyledir ki, kahramanlığı, cesareti ve ok atmadaki mahareti yanında duasının kabulüyle de şöhret bulmuştur. İslâm düşmanları onun kılıç ve okundan korktukları gibi, Müslümanlar da bu sebeple onun dua oklarından korkarlardı. Onu üzmekten son derece çekinirlerdi.231

İslâm'a davetin henüz gizli devresinde, ömrünün baharında Müslüman olan Hz. Sa'd, o genç yaşından itibaren bütün ömrünü İslâm'a hizmette geçirdi. Hz. Ömer devrinde İran'a gönderilen ordunun kumandanlığma tâyin edildi ve Kadisiyye Zaferinin kumandanlığını yürüterek Kisrâ ülkesini fethedip İslâm topraklarına kattı. Bu sebeple ona "İran Fâtihi" unvanı verildi.

EBÛ ZERRİ GIFARÎ'NİN İSLÂM'LA ŞEREFLENMESİ

İslâm'ın ebedî nuru, gizliden gizliye ruhları sarmaya ve gönülleri fethetmeye devam ediyordu. İlk Müslümanlar bütün samimîyetleriyle Hz. Resûlullah'ın muallimliğinde İlâhî dâvayı öğrenmeye ve yaşamaya çalışıyorlardı.

Peygamber Efendimiz, henüz dâvasını aşikâre ilân etmemişti; ama buna rağmen, Mekke'nin dışında da birçok yerden, beklenen Son Peygamber'in zuhur ettiğine dair haber duyanlar vardı. Bunlardan biri de, Gıfar Kabîlesine mensup Ebû Zerr idi.

Ebû Zerr, Câhiliyye devrinde de putlara tapmaktan nefret eden ve senelerden beri hak ve hakikati arayan, Arab'ın güzide şâirlerinden biriydi. Duyduğu haber üzerine önce, aradığı rehber zâtın Mekke ufuklarında parlayan zât olup olmadığını anlamak maksadıyla kendisinden de üstün bir şâir olan kardeşi Üneys'e, "Haydi, Mekke'ye, zuhur ettiği söylenen zâta git, kendisiyle bir görüş; ve onun hakkında bana haber getir." diyerek onu Mekke'ye gönderdi.

Üneys, kardeşinin bu talimatı üzerine Mekke'ye geldi ve Peygamber Efendimizle görüşüp konuştuktan sonra geri döndü.

Ebû Zerr, "Ne haber getirdin? Halk onun hakkında ne söylüyor?" diye sordu.

Üneys, "Gördüğüm zât, halka iyilikte bulunmayı, kötülükten sakınmayı tavsiye ediyor ve güzel ahlâkı duyuruyor." dedikten sonra, sözlerine şöyle devam etti:

"Halk, 'Şâirdir, kâhindir, sâhirdir.' diyor! Amma ben kâhinlerin sözlerini işittim. Onun söyledikleri kat'iyyen kâhinlerin sözlerinden değildir. Söylediklerini, şâirlerin de her türlü şiirleriyle kıyas ettim; aralarında hiçbir benzerlik görmedim. Onun söyledikleri şiirden başka, apayrı bir şey! Bundan sonra ona şâir demek kimsenin ağzına yakışmaz. Hülâsa, yeminle derim ki Muhammed (s.a.v.) sâdıktır; ona çeşitli ithamlara yeltenenler ise kâziptir, yalancıların tâ kendileridir."232

Ebû Zerr, kardeşine, "Sen" dedi, "beni rahatlatıcı fazla bir malûmat getirmedin. Ama yine de gidip onu bizzat görmeliyim!"

Üneys, onu îkaz etti: "Gitmesine git, ama kendini Mekke halkından kolla! Çünkü, onlar Muhammed'e karşı düşman cephesi kurmuşlardır!"

Bundan sonra, Ebû Zerr, eline asasını, sırtına bir su kırbası ile bir azık dağarcığı alarak yola düştü. Çölleri aşa aşa gelip Mekke'ye kavuştu ve doğruca Kabe'ye gitti. Resûli Ekrem'i aradı, fakat tanımadığı için bulamadı. Kimseye sormaya da cesaret edemedi; hem de uygun bulmadı. Çünkü, kardeşinin de söylediği gibi, Mekke'de Müslümanlarla müşrikler arasında şiddetli bir mücadele vardı ve Müslümanlar çok nâzik bir devreyi yaşıyorlardı.

Mecsidi Haram'da kalmaktan başka bir çâresi yoktu. Öyle yaptı. Açlığını ise zemzem suyu içerek gideriyordu.

Bir aralık Hz. Ali, onu Mescidi Haram'ın bir köşesinde büzülmüş hâlde gördü. Yanından gerçerken, kendi kendine, "Zannımca bu adam uzak bir yoldan gelmiştir." diye konuşunca, Ebû Zerr, "Evet," dedi, "uzak bir yoldan gelmişim!"

Hz. Ali, "Gel, evimize gidelim." dedi ve onu alıp evinde misafir etti. İkisi de ihtiyatlı ve tedbirli davrandıklarından o geceyi birbirlerine açılmadan geçirdiler.

Sabah olunca, Ebû Zerr, yine Resûlullah Efendimizi sorup bulmak için Mescidi Haram'a gitti; fakat, aynı şekilde hiç kimseden Efendimiz hakkında bir malûmat alamadı.

Yine aynı köşede ümitsiz bir vaziyette beklerken yanına Hz. Ali uğradı; tekrar kendi kendine, "Bu adamcağızın hâlâ yerini öğrenmek zamanı gelmedi mi?" diye konuştu. Bunun duyan Ebû Zerr, "Hayır..." dedi.

Bunun üzerine Hz. Ali, aynı şekilde, "Haydi, öyle ise bize gidelim." dedi ve alıp evine misafir götürdü.

Bu sefer birbirlerine açıldılar. Önce Hz. Ali, "Nereden ve niçin geliyorsun?" diye sordu.

Ebû Zerr, "Eğer, gizli tutacağına söz verirsen, sana anlatırım!" dedi.

Hz. Ali, "Emin olabilirsin." karşılığını verince, Ebû Zerr asıl maksadını açıkladı. "Ben," dedi, "Gıfar Kabîlesindenim. Buradan peygamberlik iddiasında bulunan bir zâtın zuhur ettiği haberini duydum. Bizzat onu görüp konuşayım, diye geldim!"

Samimî maksadını anlayan Hz. Ali, "Sen, bu hareketinle akıllıık ettin, doğruyu buldun!" diye konuştuktan sonra, "Ben" dedi, "şimdi Resûlullah'ın yanına gidiyorum. Sen de peşimden gel! Benim girdiğim yere sen de gir! Eğer ben yolda sana zarar vereceğinden korktuğum birisini görürsem, papucumu düzeltir gibi bir duvara yönelir dururum. O zaman sen beni beklemezsin, yürür gidersin!"

Evden çıktılar. Hz. Ali önde, Ebû Zerr ise onu arkadan takib ediyordu. Hiçbir anormal durumla karşılaşmadan Hz. Resûlullah'ın huzuruna vardılar.

Ebû Zerr,"Selâm, sana olsun ey Allah'ın Resulü!.." dedi.*

islâm'da bu türlü ilk selâm veren zât, Ebû Zerr Hazretleridir.

Resûli Ekrem, "Allah'ın rahmeti, senin üzerine de olsun." dedikten sonra, "Sen kimsin?" diye sordu.

Ebû Zerr, "Ben, Gıfar Kabîlesindenim." diye cevap verdi.

"Ne zamandan beri buradasın!"

"Üç gün üç geceden beri buradayım!"

"Seni kim doyuruyor?"

"Tek yiyeceğim zemzem suyu idi. Şişmanladım bile!.. Hiç açlık ve susuzluk duymadım!"

Bunun üzerine Resûli Ekrem Efendimiz, "Zemzem, mübarek, doyurucu bir yiyecektir." buyurdu.

Sonra Ebû Zerr, "Yâ Resûlallah!.. Bana İslâm'ı anlat." dedi.

Resûlullah Efendimiz, İslâmiyeti kendilerine anlatınca, derhâl şehâdet getirerek Müslüman oldu.233

Müslümanlığını İlân Etti!

Şehâdet getirerek İslâm'la şerefyab olan Hz. Ebû Zerr'e, ihtiyat ve tedbiri asla elden bırakmayan Resûlullah'ın tavsiyesi şu oldu:

"Yâ Ebû Zerr!.. Sen, şimdilik bu işi gizli tut! Ve memleketine dön, git! İşi açığa vurduğumuzu haber aldığın zaman gel!"

Vecd ve heyecan mâdeni hâline gelen Hz. Ebû Zerr, "Yâ Resûlallah!.." dedi, "Seni hak peygamber olarak gönderen Allah Teâlâ'ya yemin olsun ki, ben bunu müşriklerin arasında açıkça ilân edeceğim!" Sonra da kalkıp doğruca Kabe'ye koştu ve müşriklere karşı pervasızca, "Ey Kureyş topluluğu!.. Ben şehâdet ederim ki, Allah'tan başka ilâh yok ve Muhammed, O'nun Resulüdür!" diye haykırdı.

Bu kahramanca haykırış, müşrikleri hiddetlendirdi. Hep birden üzerine çullandılar ve onun bayıltıncaya kadar dövdüler.

Eğer, henüz o sırada İslâmiyete girmemiş olan Hz. Abbas, yetişip, Gıfar Kabilesine mensup olduğunu ve bu kabilenin de Şam ticaret yoluna hâkim

bulunduğunu söylemeseydi, onu öldüreceklerdi!

Fakat, îmanın verdiği cesaret ve heyecana sahip Hz. Ebû Zerr'i, bu darbeler de yıldırmadı. İkinci gün aynı şekilde ve aynı yerde, yine müşriklere karşı Allah'ın varlık ve birliğini, Hz. Resûlullah'ın da O'nun hak peygamberi olduğunu pervasızca haykırdı. Tekrar müşriklerin ağır darbelerine mâruz kaldı. Yine araya Hz. Abbas girdi ve, "Yazıklar olsun size!.. Siz, Gıfar Kabilesinden birini mi öldürmek istiyorsunuz? Onların sizin ticaret yeriniz ve yolunuz üzerinde bulunduğunu bilmiyor musunuz?" diyerek onu müşriklerin merhametsizce savurdukları darbelerden kurtardı.234

Bu hâdiseden sonra Hz. Ebû Zerr, kavim ve kabilesini hak dine davet etmek üzere yurdunun yolunu tuttu. Hicret'in 6. yılına kadar da orada kaldı. Bu sebeple Bedir, Uhud ve Hendek Gazalarında bulunamadı. Fakat bunlardan sonraki gazalarda Resûli Ekrem Efendimizin yanından ayrılmadı.

HABBAB B. ER ETİN MÜSLÜMAN OLMASI

Habbab b. Eret, Ümrnü Anmar adında İslâm düşmanı bir kadının âzadlı kölesiydi. Demirci idi, kılıç yapardı. Peygamber Efendimizle öteden beri görüşür ve konuşurdu.

Resûli Kibriya Efendimiz henüz Dârû'lErkam'a yerleşmediği bir sırada gelip Müslüman oldu.

O günlerde Müslüman olmak ve hele Müslümanlığını ilân etmek demek, malından ve canından olmayı göze almak demekti. Buna rağmen, Hz. Habbab, zerre kadar korku eseri göstermeden İslâm'la şereflendiğini kahramanca ilân ve izhar etti.

İşkence

Kureyşli müşrikler, Müslüman olduğunu duyunca, onu da eziyet ve işkencelere tâbi tuttular. Ümmü Anmar, hiddetinden çıldıracak gibiydi. Onu bağlattı, ateşte kızdırttığı demirle başını dağlattı. Hz. Habbab, geçim vasıtası olan mesleğiyle şimdi işkenceye uğruyordu! Ama nafileydi! Onun gönlü îman ateşiyle çoktan tutuşmuştu.

Bir gün çıkıp Resûlullah'ın huzuruna geldi. Ümmü Anmar'dan ve başının ızdırabından şikâyet etti. Peygamber Efendimiz, "Yâ Rab!.. Habbab'a yardım et!" diye dua etti.

Bu duanın hemen akabinde Ümmü Anmar, şiddetli bir baş ağrısına mübtelâ oldu. Ağrının ızdırabından inler, dururdu. Sonunda kendisine, başını ateşle dağlaması tavsiye edildi. Hz. Habbab da bir müddet onun başını dağladı.

Hz. Habbab, Ateş Alevi İçinde

Merhametten mahrum müşrikler, bir gün Hz. Habbab'ın gözleri önünde kocaman bir ateş yaktılar. Onu ateşin üzerine yatırıp, ayaklarıyla göğsüne bastılar. Bir müddet öyle bıraktılar.235

Seneler sonraydı. Hz. Ömer, İslâm'ın halifesi idi. Yanında Hz. Habbab bulunduğu bir sırada, İslâm uğruna çektikleri eza ve cefayı kastederek, "Yeryüzünde şu meclise bundan daha lâyık ve müstahak olan, sâdece bir tek adam vardır." diye konuştu.

Hz. Habbab merak edip, "Yâ Emîre'lMü'minîn!.. Kimdir o?.." diye sordu.

Hz. Ömer, "BilâFdir." diye cevap verdi.

Hz. Habbab, "Yâ Emîre'lMü'minîn!.. O benim kadar işkence çekmemişti! Çünkü, müşriklerin eziyetlerinden Bilâl'i koruyan vardı. Benim ise, koruyucu hiçbir kimsem yoktu ve olmadı da..." dedikten sonra müşrikler tarafından ateş içine yatırılmasını da şöyle anlatmıştı:

"Bir gün müşrikler beni tuttular. Ateş yaktılar. Ateşin içine beni sırtüstü yatırdılar. Sonra adamın biri göğsümün üzerine bastı. Yer soğuyuncaya kadar da beni bırakmadı!"

Bu sözlerinden sonra da Hz. Habbab, sırtını açtı. Ateş yanıklarından, sırtı alaca olmuştu!

Peygamberimize Başvurması

Her türlü eziyet ve işkenceye rağmen Hz. Habbab, îman ve İslâmiyetinden zerre kadar tâviz vermiyor, Allah'a ve Resulüne sonsuz muhabbetini izhar etmekten çekinmiyordu.

O, bir köle idi. Müşriklerle başa çıkacak durumda değildi. Mâruz kaldığı eza ve cefalardan dolayı Resûlullah'a başvurmaktan başka elinden hiçbir şey gelmiyordu. Bir gün öyle yaptı. Efendimizin huzuruna çıkarak, "Yâ

Resûlallah!.. Çektiğimiz şu işkencelerden kurtulmamız için Allah'a dua etmez misin?" dedi.

Resûli Kibriya Efendimiz, hem ibret, hem de müjde dolu şu cevabı verdi:

"Sizden önceki ümmetler içinde öyle kimseler vardı ki, demir tarakla bütün derileri, etleri soyulup kazınırdı da bu işkence yine onu dininden döndüremezdi. Testereyle tepesinden ikiye bölünürlerdi de, yine bu işkenceler onları dinlerinden geri çeviremezdi. Allah, elbette bu işi (İslâmiyeti) tamamlayacaktır ve bütün dinlerden üstün kılacaktır. Öyle ki, hayvanına binip San'a'dan HadraMut'e kadar tek başına giden bir kimse, Allah'tan başkasından korkmayacak, koyunları hakkında da kurt saldırmasından başka hiçbir endişe duymayacaktır. Fakat, siz acele ediyorsunuz."236

As b. Vail 'e Verdiği Cevap

Hz. Habbab'ın, azılı müşriklerden Âs b. Vail'den mühimce bir alacağı vardı. Bir gün gidip alacağını istedi. Bu azılı müşrik, "Muhammed'i inkâr etmedikçe, sana olan borcumu ödemeyeceğim!" dedi.

Hz. Habbab, "Ben her şeyimden vazgeçerim, yine de ölünceye kadar ve öldükten sonra dirilinceye kadar onu red ve inkâr etmem!" diye cevap verdi.

Bunun üzerine As b. Vail, "Ben, öldükten sonra dirilecek miyim? Eğer böyle bir şey olacaksa, sabret! Diriltilip malıma ve evlâdıma tekrar kavuştuğum o gün, sana olan borcumu öderim!"237 diye küstahça konuştu.

Âs b. Vail'in bu sözleri üzerine, Cenâbı Hakk, indirdiği âyeti kerîmelerde şöyle buyurdu:

"Şimdi şu âyetlerimizi ve 'Elbette bana mal ve evlâd verilecektir!' diyen adamı gördün mü? O, gayba muttali mi olmuş? Yoksa Rahmân'ın huzurunda bir söz mü almış? Hayır, öyle değil. Biz, onun dediğini yazacağız ve azabını da çoğalttıkça çoğaltacağız! Ve o söylediği şeyleri hep elinden alacağız da, o bize tek başına gelecektir!"238

Hz. Habbab, her türlü tehlikeyi göze alarak Müslümanlığını ilân ettiği gibi, çekinmeden yeni Müslümanlara Kur'âni Kerîm'i okutmak ve öğretmekle de meşgul olurdu.

Hz. Ömer, elinde yalın kılıç, eniştesi ve kız kardeşinin evine hışımla girdiği zaman da, yine bu fedakâr sahabî, onlara yeni inen âyetleri okuyor ve öğretiyordu. Meryem, 77 - 80.

---

223 ibni Esîr, Üsdû'lGabe, c. 2, s. 292.

224 İbni Hişam, Sîre, c. 1, s. 266; ibni Sa'd, Tabakat, c. 3, s. 139; Taberî,Tarih, c. 2, s. 216.

225 İbni Hacer, ellsabe, c. 2, s. 33; ibni Esir, A.g.e., c. 2, s. 291.

226 Ibni Hacer, ellsabe, c. 2, s. 31; Halebî, İnsanû'lUyun, c. 1, s. 280.

227 Ibni Esir, A.g.e., c. 2, s. 292.

228 ibni Sa'd, A.g.e., c. 2, s. 139. "Fedake ebî ve ümmi" tâbiri, asıl mânâsında değil, örfî mânâsında kullanılır.

229 Müslim, Sahih, c. 7, s. 125.

230 ibni Sa'd, Tabakat, c. 3, s. 141.

231 Bediüzzaman Said Nursî, Mektûbat, s. 149.

232 İbni Sa'd, Tabakat, c. 4, s. 224; Müslim, Sahih, c. 7, s. 153154.

233 ibni Sa'd, Tabakat, c. 4, s. 224225; Müslim, Sahih, c. 7, s. 153154.

235 İbni Sa'd, Tabakat, c. 3, s. 165.

Buharı, Sahih, c. 4, s. 238239. 237 ibni Sa'd, A.g.e., c. 3, s. 1 (54165.

Efendimizin Peygamberliğini Açıklaması

Bütün insanlığa hitab edecek ve bütün dünyayı kucaklayacak bir din, elbette gizli kalamazdı. Madem insanlığı maddî manevî huzura kavuşturmak için bu din gönderiliyordu; öyle ise, açıktan açığa insanlara bildirilmesi ve tebliğ edilmesi zarurî idi.

Cenâbı Hakk, kâinatta her şeyi tedriç kanununa bağlamıştır. Bu kanuna riâyet ve itaat etmeyenlerin zamandan alacakları cevap, hiç şüphesiz, muvaffakiyetsizlik olacaktır.

Resûlullah Efendimiz de, Allah'tan aldığı talimat üzerine bu kanuna riâyet etti. Üç sene müddetle peygamberliğini ve İslâmiyeti açıktan açığa kimseye bildirmedi ve anlatmadı. Tebliğinde son derece tedbirli ve ihtiyatlı davranıyor, ancak emniyet ettiği kimselere durumunu arzediyordu.

Bu hareketiyle onun İslâm'a muvaffakiyet yolunu açtığını da görüyoruz. Üç senelik gizli davet devresinde birçok kimse İslâm safında yer almış ve dâvasına güç vermişti.

Üç senelik devreden sonra davetin daha fazla gizli olarak devamında bir maslahat da kalmış değildi. Zîra, Kureyşli müşrikler tarafından her şey az çok duyulmuştu ve üstelik İslâm dâvası birçok kimseyle bir derece güç kazanmıştı. Buna binâen mukaddes İslâm dâvasını açıklamanın ve tevhid hakikatlerini bütün âleme duyurmanın zamanı artık gelmişti.

İLK İŞ: YAKIN AKRABALARI DAVET

Halkı, İslâm'a açıktan davete nereden başlayacağı, Resûi Ekrem'e bizzat Cenâbı Hakk tarafından vahiyle bildirildi:"(Ey Resulüm!..) Sen, önce en yakın akraba ve hısımlarını (Allah'ın dinine davet ederek) âhiret azabıyla korkut!"239

Resûli Ekrem, bu işe girişmenin kolay olmayacağını biliyordu. Bu sebeple bir müddet evinden çıkmadı. Bu esnada bir gün Hz. Ali'yi yanına çağırarak, "Yâ Ali!.. Cenâbı Hakk'ın, yakın akrabamı azabla korkutmamı emir buyurması, bana çok güçlük verdi. Ben iyi biliyorum ki, ne zaman onlara bu işi açmaya kalksam, onların, beni, hoşlanmadığım bir şeyle ithama kalkışacaklarını göreceğim!" dedi.

Görülüyor ki, Resûlullah Efendimiz, dâvasını açıktan açığa akrabalarına anlatmaya kalkıştığı takdirde onların ithamlarına mâruz kalacağı endişesini taşıyordu. Bunun için de bir müddet evine kapanıp düşünmeyi uygun görüyordu. Hattâ, onun uzun müddet evinden çıkmadığını gören, başta Hz. Safıyye ile diğer halaları, durumunu öğrenmek için ziyaretine geldiler. Efendimiz onlara, "Benim hiçbir şeyden şikâyetim yok, rahatsız falan değilim. Fakat Allah, bana yakın akrabamı, azabla korkutmamı emretti. Abdûlmuttâlib Oğullarını toplayıp onları Allah'a îmana davet etmek istiyorum!" dedi.

Halaları, "Davet et! Ama sakın, onlardan Ebû Leheb'i davet edeyim deme! Çünkü o, senin dâvetine asla icabet etmez." diye konuştular. Sonra da, "Biz nihayet kadınız." diyerek Resûlullah'ın yanından ayrıldılar.

ZİYAFET TERTİBİ!

Dâvasını açıklama emrini alan Resûli Ekrem Efendimiz, Hz. Ali'ye, "Bize sâdece bir kişilik et yemeği yap ve bir kap da süt doldur; sonra da Abdûlmuttâlib Oğullarını topla. Onlarla konuşacağım, emrolunduğum şeyi onlara bildireceğim." emrini verdi.

Hz. Ali, emri derhâl yerine getirdi.

Sabah olunca, Ebû Tâlib'in evinde—davet edilmemişken Ebû Leheb de dâhil—bütün amcalarıyla birlikte ikisi kadın 45 kişi toplandı.

Bir Mucize

Kapta bulunan et, bir kişilikti. Sâdece bir insanı doyuracak kadardı. Kaptaki süt de o kadardı.

Resûli Ekrem eti parçaladı ve ziyafette bulunanlara, "Bismillah, buyurun!" dedi.

İstisnasız davette bulunanların hepsi o bir parça etten doyasıya yediler. Bir de ne görsünler? Çok az eksilmiş haliyle et, yine yerinde duruyor! Hayrette kaldılar.

Kaptaki sütü içmeye başladılar. Kanasıya içtiler ve sütün eksilmediğini gördüler. Şaşırdılar!

Yemek yendikten sonra Peygamber Efendimiz, söze başlamak üzere iken, Ebû Leheb müdâhale etti ve topluluğa hitaben, "Şimdiye kadar böyle

bir sihir görmedik! Arkadaşınız, sizi büyük bir büyüyle büyüledi!" dedi.

Sonra da Kâinatın Efendisine hakarette bulunacak kadar ileri gitti ve topluluğu dağıtmak için ileri geri konuştu.

Peygamber Efendimiz, konuşmaya fırsat bulamadan dâvettekiler dağıldılar.

İKİNCİ ZİYAFET VE RESÛLULLAH'IN AKRABALARINA HİTABI

Resûli Ekrem, neticesiz kalan birinci ziyafetten sonra ikinci bir ziyafet daha tertipleyerek, yine Hz. Ali vasıtasıyla yakın akrabalarını bir araya topladı.

Yemek yendikten sonra, ayağa kalktı ve, "Hamd yalnız Allah'a mahsustur. Ben de O'na hamdederim. Yardımı ancak O'ndan isterim. O'na inanır, O'na dayanırım. Seksiz şüphesiz bilmekle beraber size de bildiririm ki, Allah'tan başka ilâh yoktur; O birdir, eşi ve ortağı yoktur." dedikten sonra maksadını şöyle açıkladı:

"Herhalde otlak aramaya gönderilen bir kimse, gelip ailesine yalan söylemez. Vallahi, ben bütün insanlara yalan söylemiş olsam(!), yine size karşı yalan söylemem! Bütün insanları kandırmış olsam, yine sizi aldatmam! Sizi, O'ndan başka ilâh olmayan Allah'a îmana davet ediyorum. Ben de, O'nun, hususan size ve umumî olarak da bütün insanlığa gönderdiği peygamberiyim."

Maksadını böylece hülâsa eden Resûli Ekrem Efendimiz, sözlerine şöyle devam etti:

"Vallahi, siz, uykuya daldığınız gibi öleceksiniz, uykudan uyandığınız gibi de diriltilecek ve bütün yaptıklarınızdan hesaba çekileceksiniz. İyiliklerinizin karşılığında iyilik, kötülüklerinizin karşılığında da ceza göreceksiniz. Bu da, ya devamlı Cennet'te veya temelli Cehennem'de kalmaktır. İnsanlardan âhiret azabıyla korkuttuğum ilk kimseler sizlersiniz."240

Peygamber Efendimiz konuşmasını bitirince Ebû Tâlib ayağa kalktı ve, "Sana, severek ve candan yardım edeceğiz! Öğütlerini benimsedik ve kabullendik; sözlerini de tasdik ettik. Bu toplananlar, senin atanın oğullarıdır. Ben de haliyle onlardan biriyim. Senin istediğin şeye, onlardan

koşacak olanların— andolsun ki—en çabuğu da benden başkası değildir. Sen, emrolunduğun şeye devam et. Vallahi, etrafını kuşatıp seni korumaktan bir an dahi geri durmayacağım! Nefsimi, Abdûlmuttâlib'in dinini bırakmak hususunda bana itaat eder bulmadım. Artık ben, onun öldüğü dinde öleceğim." dedi.

Diğer amcaları da bu sözleri tasdik ettiler ve Efendimizin hoşlanmayacağı hiçbir şey söylemediler. Sâdece biri müstesna: İslâm Dâvasının başından beri muhalifi bulunan Ebû Leheb, ortaya atıldı ve, "Ey Abdûlmuttâlib Oğulları!.." dedi, "Bu, vallahi bir kötülüktür! Başkaları onun elini tutup bundan alıkoymadan önce, siz onun ellerini tutup bundan vazgeç irin! Eğer, siz bugün ona itaat edecek olursanız, zillet ve hakarete uğrarsınız ve onu muhafaza etmeye kalkışırsanız, öldürülürsünüz!"

İslâm'ın bu azılı düşmanına cevap, Peygamber Efendimizin kahraman halası Hz. Safıyye'den geldi. "Ey kardeşim!.." dedi, "Kardeşinin oğlunu ve onun dinini yardımsız, hor ve hakir bırakmak sana yaraşır mı? Vallahi, bugün yaşayan âlimler, Abdûlmuttâlib'in neslinden bir peygamberin çıkacağını haber veriyorlar. İşte, o peygamber, budur!"

Ebû Leheb, kız kardeşinin bu ulvî konuşmasına küstahça, "Andolsun ki, bu boşuna bir umuttur. Zâten, kadınların sözleri, erkeklere ayak bağı ve köstek mesabesindedir. Kureyş aileleri ve onlarla birlikte bütün Araplar ayaklandığı zaman, onlara karşı koyacak bizim ne kuvvetimiz var? Vallahi, biz onların yanında yutulacak bir lokma gibiyiz!" diye cevap verdi.

Ebû Leheb'in bu konuşmasından Ebû Tâlib fazlasıyla rahatsız oldu. "Ey korkak!.." dedi, "Vallahi, biz sağ oldukça ona yardım edeceğiz ve onu koruyacağız." Sonra da Resûli Ekrem Efendimize dönerek, "Ey kardeşim oğlu!.. Davet etmek istediğin zamanı bilelim; silâhlanıp seninle birlikte ortaya çıkarız!"241

"Kim Bana Yardımcı Olur? "

O âna kadar sâdece konuşulanları dinleyen Peygamber Efendimiz, ayağa kalkarak, "Ey Abdûlmuttâlib Oğlulları!.. Vallahi, Araplar içinde benim size getirdiğim, dünya ve âhiretiniz için hayırlı olan şeyden daha üstün ve hayırlısını kavmine getirmiş başka bir kimse bilemiyorum! Ben, sizi dile kolay gelen, mizanda ağır basan iki kelimeye davet ediyorum ki, o da 'Eşhedü en lâ İlahe İllallah ve eşhedü enne Muhammeden Resûlullah

[Allah'tan başka ilâh olmadığına ve Muhammed'in O'nun resulü olduğuna şehâdet ederim]' demenizdir." diye konuştu; sonra da, "O hâlde, hanginiz bu yolda bana icabet ederek vezirim ve yardımcım olur?"242 diye sordu.

Kimseden ses çıkmadı'. Bütün başlar öne eğildi. Gözler. Peygamberimize bakacak takati kendilerinde bulamıyorlardı. Sâdece biri vardı, Resûlullah'ın mübarek gözlerine dikkatle bakan... Bu, henüz 1213 yaşlarında bulunan Hz. Ali idi. Ayağa kalktı. Fakat, Peygamberimiz ona, "Sen otur." dedi.

Resûli Ekrem Efendimiz, sualini üç sefer tekrarladı. Üç seferinde de cevap sâdece Hz. Ali'den geldi: "Yâ Resûlallah!.. Sana, ben yardımcı olurum! Her ne kadar bunların yaşça en küçüğü isem de!.."243

Bu söze kimisi dudak büktü, kimisi hayret etti, kimisi de alaylı alaylı gülümsedi: Sonra da hâdiseyi ciddîye almadan toplantıyı terkettiler!

Hz. Ali'nin küçük yaşındaki bu kahramanlık ve cesareti Nebîyyi Muhterem Efendimizi fazlasıyla sevindirdi. Toplantıdan istediği neticeyi alamamaktan dolayı ise ne üzüldü ve ne de ye'se kapıldı. Zîra, vazifesinin sâdece hak ve hakikati tebliğ etmek olduğunu biliyordu. Hidâyeti ise ancak Cenâbi Hakk verebilirdi!

DAVETİN İKİNCİ SAFHASI: MEKKELİLERE SAFA TEPESİNDEN İLK HİTAB

(Bisetin 3. senesi / Milâdî 613)

Tebliğ dairesi tedricen genişliyordu. Açıktan îman ve İslâm'a davet, inanmış ruhları sevinciyle okşarken, şirkin kirinden kendini kurtaramammış gönülleri ise telâşa sevkediyordu!

"Emrolunduğun şeyi, onları çatlatırcasına bildir."244 İlâhî fermanı gelince, Fahri Kâinat, âdeta yerinde duramaz hâle gelmişti. Hemşehrilerine maddî manevî saadetin yolunu bir an evvel göstermek istiyordu.

Bu sırada, tebliğ dairesini biraz daha genişletip, Safa Tepesinde Mekkelilere açıkça peygamberliğini ve İslâm dinini ilân etti.*

Safa Tepesinde yüksekçe bir taş üstüne çıkan Allah Resulü, Mekkelilere yüksek ve gür bir sadâ ile, "Yâ Sabâhâh!..

Allah Resulü, Mekkelilere toptan Islâmiyeti ve peygamberliğini nasıl duyuracağını düşünmüş, durmuştu. Sonunda Safa Tepesine çıkmayı uygun buldu. Buradan halka seslenecek, duyan yanına koşacaktı. Zira, birinin, bir tehlike hissettiğinde yahut anîden hücuma geçip gafil bulunan insanları ele geçirecek bir düşman sezdiği veya kimsenin haberi olmadan pusu kuran bir hasmını farkettiğinde, bir dağın tepesine veya yüksekçe bir yere çıkarak en üst perdeden, "Yâ Sabâhâh!.." diye haykırması, o zamanlar Araplar arasında yaygın bir âdet idi. Bu sesleniş üzerine korkuya kapılan halk, sür'atle hazırlıklarda bulunur ve en kısa zamanda düşmanı karşılamaya çıkardı (Bkz.: Ebû'lHasen enNedvî, esSiyretû'nNebevîyye, s. 87; Tecrid Tercemesi, c. 9, s. 246).

işte, Peygamber Efendimiz de, Safa Tepesine çıkmakla, Araplar arasında carî olan bu âdeti göz önünde bulundurmuştu.

Kureyş topluluğu!.. Buraya geliniz, toplanınız; size mühim bir haberim var!)" diye seslendi.

Mekkeliler birden şaşkına döndüler. Kimdi bu haykıran?.. Bir tehlikeyle karşı karşıya mı bulunuyorlardı? Düşmanın baskınına mı uğramışlardı? Yoksa kendilerine iletilecek çok mühim bir haber mi vardı?

Bu seslenişe cevap vermede gecikmediler ve bir anda Safa Tepesinin önüne toplandılar. Fakat o da ne? Seslenen, "Muhammedû'1Emin" dedikleri zâttı. Acaba ne istiyordu? Nelerden haber verecekti? Neler söyleyecekti?

Merakla, "Ey Muhammedi.. Bizi niçin topladın buraya, neyi haber vereceksin?" diye sordular.

Resûli Ekrem, haberini vermekte gecikmedi. Zihinlerin kendisine bütün dikkatiyle yöneldiği, gözlerin hayretli bakışlarıyla üzerine toplandığı, bütün kulakların pür dikkat kesildiği ve herkesin merakla beklediği bir anda, mantıkî delillerle dolu şu beliğ hitabeyi îrad etti:

"Ey Kureyş topluluğu!.. Benimle sizin benzeriniz, düşmanı görünce ailesine haber vermek için koşan ve düşmanın kendisinden önce varıp ailesine zarar vermesinden korkarak 'Yâ Sabâhâh!' diye haykıran bir adamın benzeri gibidir.

"Ey Kureyş topluluğu!.. Size, 'Bu dağın ardında veya şu vadide düşman atlıları var; sabaha veya akşama üzerinize hücum edecekler!' desem, bana

inanır mısınız?"

O âna kadar "Muhammedû'1Emin" dedikleri, kendisinden yalan nâmına bir tek şey işitmedikleri, hakikatin dışında hiçbir şey duymadıkları Resûli Ekrem'e hep bir ağızdan, "Evet," ddiler, "biz senin doğruluğunu tasdik ederiz. Çünkü, şimdiye kadar sende doğruluktan başka bir şey görmedik. Sen yanımızda yalanla itham edilmiş bir insan değilsin."

Bu umumî hitabından sonra Resûli Ekrem, Kureyş kabilelerinin her birini kendi adlarıyla çağırdı ve konuşmasını şöyle sürdürdü:

"Öyle ise, ben size, önünüzde gelecek büyük bir azabın bildiricisiyim! Yüce Allah, bana, 'En yakın akrabalarını âhiret azabıyla korkut.' emrini verdi. Sizi 'Allah bir, O'ndan başka İlâh yok.' demeye davet ediyorum. Ben de O'nun kulu ve resulüyüm. Eğer dediklerimi kabul ederseniz, Cennet'e gideceğinizi taahhüd ve tekeffül edebilirim. Şunu da bilin ki, siz, 'Allah bir, O'ndan başka ilâh yok.' demedikçe, size ben ne dünyada, ne de âhirette bir faide temin edemem."245

Yine Ebû Leheb...

Resûli Kibriya Efendimizin akıl, kalb ve ruhlara hitab eden konuşması karşısında Ebû Leheb şaşkına döndü. Eline bir taş aldı ve Kâinatın Efendisine doğru fırlatarak, "Helak olasıca! Bizi bunun için mi çağırdın?" diye âdice bağırdı.

Bundan başka, o anda dinleyenlerden hiçbir muhalefet gelmedi. Sâdece fısıltı hâlindeki konuşmalarıyla dağıldılar.

CEHENNEMLİK EBÛ LEHEB...

Bu hareketleriyle Ebû Leheb, artık İlâhî nefret ve azabı haketmiş oluyordu. Resûlullah'a olan şiddetli düşmanlığı, bitmez kin ve nefreti kendisine pahalıya mâl oldu. Çünkü, Cenâbı Hakk, İnzal buyurduğu Tebbet Süresiyle korkunç akıbetini şöyle haber veriyordu:

"Elleri kurusun Ebû Leheb'in!.. Zâten kurudu, mahvoldu. Ne malı fayda verdi ona, ne kazandığı!.. O, alevli bir ateşe girecek. (Peygambere eziyet ve hakarette bulunan) karısı da (Cehennem'de) odun hamalı olarak (oraya girecek); boynunda bükülmüş bir ip (zincir) olduğu hâlde..."

Muhalefet eden kim olursa olsun, Allah, nurunu tamamlayacaktı. Bu sebeple de, Resûli Kibriya Efendimiz, kendisine karşı yapılan çirkin hareketlerden asla sarsılmıyor, yılmıyor ve yoluna son derece temkinli ve vakarlı bir şekilde devam ediyordu.

---

239 Suâra, 214.

240 Taberî, Tarih, c. 2, s. 217: İbni Kesir, Sîre, c. 1, s. 457459.

241 Halebî, İnsanû'lUyûn, c. 1, s. 285.

242 Taberî, A.g.e., c. 2, s. 217; İbni Kesir, Sîre, c. 1. s. 459.

243 Taberî, A.g.e., c. 2, s. 217; Ibni Kesir, A.g.e., c. 1, s. 459.

245 ibni Sa'd, Tabakat, c. 1, s. 199200; Buharı, Sahih, c. 3, s. 171: Müslim, Sahih, c. 1, s. 133135; Taberî, Tarih, c. 2, s. 216.

Efendimize ve Ashabına Hakaret ve Eziyetler

Resûli Ekrem Efendimiz, Safa Tepesinde açıktan açığa peygamberliğini ilân ettikten ve halkı İslâm'a davette bulunduktan sonra Kureyşli müşrikler eziyet ve hakaretlerini su yüzüne çıkardılar ve kat kat artırdılar.

Peygamber Efendimiz onları "tevhid"e çağırıyordu; onlar ise "atalarımızın dini" dedikleri putperestlikte ve şirkte direniyorlardı.

Efendimiz, onları faziletle, dünya ve âhiret saadetine davet ediyordu; onlar ise, yarasanın ışıktan kaçması gibi, faziletten ve saadetten uzak durmaya çalışıyorlardı.

Kâinatın Efendisi, onları insanca yaşamaya, insan haysiyet ve kutsiyetine yakışır davranışlarda bulunmaya çağırıyordu; onlar ise, insan şeref ve haysiyetini rencide edip ayaklar altına alıcı çirkin ve rezil hareketler içinde günlerini gün etmeye uğraşıyorlardı.

Resûli Ekrem, onlar için ebedî saadet, beka, lika, Cennet istiyor ve onları bu eşsiz nimetleri kazanacak amellerde bulunmaya davet ediyordu; onlar ise, kendilerini ebedî şekavete, Cehennem'e götürecek davranışların içinde yuvarlanıp gidiyorlardı.

Hz. Resûlullah, davetiyle, onları esfeli safiline düşmekten, kıymetsizlikten ve faidesizlikten kurtarıp âlâyı illiyyine, kıymete, bekaya, ulvî vazifeleri yapabilme makamına çıkarmak istiyordu; onlar ise tam tersine, kıymetsizlikler içinde yuvarlanmaya, esfeli safilini netice verecek hareketlerde bulunmaya devam edip duruyorlardı.

Elbette, bu istek ve yaşayışta olan müşrikler, Fahri Alem Efendimizin dâvetine karşı çıkacak ve onunla amansız mücadelede bulunacak, ellerindeki bütün imkânlarla onu tesirsiz hâle getirmeye, sebat ve metanetini, cesaret ve gayretini kırmaya çalışacaklardı! Bunun için de, türlü türlü işkencelere, eziyetlere, hakaret ve suikastlere teşebbüs edeceklerdi!

Şüphesiz, bu durum, sâdece Peygamber Efendimize mahsus değildi. Her peygamber, kendi zamanında, gönderildiği kavmi ve ümmeti tarafından nahoş karşılanmış, hakir görülmüş, eziyet ve işkencelere tâbi tutulmuştur. Bu ortak özellikleri yanında, bütün peygamberlerin diğer bir müşterek vasıfları da, bütün bu eziyet, hakaret, işkence ve suikastlere rağmen, dâvalarını anlatmaktan geri durmamaları, inançlarından asla tâviz

vermemeleri, aksine eziyet ve işkencelerin artması nisbetinde memur bulundukları hakikatleri duyurmaya daha fazla bir aşk, şevk ve ciddiyet ile çalışmış olmalarıdır.

Ebû Leheb Başta

Fahri Âlem Efendimize hakaret ve eziyet edenlerin başında, Ebû Leheb ve karısı Ümmü Cemil geliyordu.

Ebû Leheb, Efendimizi devamlı takib ediyor ve halkı onu dinlemekten vazgeçirmeye, zihinlerde şüphe ve vesvese meydana getirmeye çalışıyordu!

Bir gün, Hz. Resûlullah, Ukaz Panayırında halkı Allah'ın birliğine îmana ve peygamberliğini tasdike davet edip, "Ey ahali!.. aNİVi <UİN deyin, kendinizi kurtarın." diyordu.

Peşisıra gelen Ebû Leheb ise, halka, "Ey ahali!.. Bu, yeğenimdir; yalan söylüyor. Ondan uzak durun!"[246] diye sesleniyordu.

Bu, ibret dolu bir tablodur:

Yeğen, Allah'a îmana ve saadete davet ediyor; öz amca ise, ona muhalefet edip, halkı, onu dinlememeye çağırıyor!

Ebû Leheb, yalnız bununla da kalmıyordu.

Bir gün, komşusu Peygamber Efendimizin kapısına pislik ve kokmuş şeyler artmıştı. O sırada Hz. Hamza, henüz îman etmemiş olmasına rağmen yetişmiş ve o pisliklerin ve kokmuş maddelerin hepsini Ebû Leheb'in başına dökmüştü.

Komşularının yaptığı bu gibi çirkin hareketlere karşı Efendimiz, sâdece, "Ey Abdi Menaf Oğulları!.. Bu nasıl komşuluk?" diyerek sitem ediyor ve pislikleri evinin önünden süpürüp atıyordu.

Kur'ân'm, Cehennem'de cayır cayır yanacağını haber verdiği bu adam, bâzan da, Kâinatın Efendisinin evini, sırf onu rahatsız ve huzursuz etmek için taşa tutuyordu.

Ebû Leheb 'in, Oğlunu, Peygamber Efendimize İşkence Etsin Diye Göndermesi!

Ebû Leheb, Resûli Kibriya'ya eziyet ve hakaret etmekte yalnız kalmak istemiyordu.

Bir gün, oğlu Uteybe'ye, ona işkence etsin diye emir verdi. Uteybe, Peygamberimizin yanına vardı. O sırada Efendimiz, Vennecm Sûresini okuyordu. Bunu duyan Uteybe, "Necmin Rabbine andolsun ki, ben senin peygamberliğini inkâr ediyorum!" dedi ve küstahça Kâinatın Efendisine doğru tükürdü.

Resûli Ekrem, bu çirkin harekete sâdece şu bedduayla cevap verdi:

"Yâ Rab!.. Ona bir itini musallat et!"

Resûli Ekrem Efendimizin ne duası ne de bedduası Allah tarafından karşılıksız bırakılmıyordu. Uteybe'ye yaptığı bu beddua da bir müddet sonra gerçekleşti: Yemen tarafında Havran denilen yerde babası ve arkadaşları arasında uyurken, bir arslan gelip kendisini parçaladı!

Dualarının makbuliyeti de, Peygamber Efendimizin mucizelerinin bir bölümünü teşkil eder.

CEHENNEM ODUNCUSU

Ümmü Cemil, İslâm dâvasının en şiddetli muhalifi ve düşmanı Ebû Leheb'in karısı idi. Kur'ân tabiriyle "Cehennem oduncusu" bu kadın, İslâm daveti karşısında öylesine azmış, öylesine çılgına dönmüştü ki, Nebîyyi Muhterem Efendimizin gidip geldiği yola, her gün bıkmadan usanmadan sert dikenli çalılar döküp saçıyor ve âdeta bu davranışından zevk alıyordu!

Ümmü Cemil'le ilgili bir hâdise ise şöyledir:

Resûli Ekrem (s.a.v.), Safa Tepesinde ilk olarak, Kureyş'e açıktan İlâhî davette bulunurken, kocası Ebû Leheb, Peygamberimize çıkışmış, hattâ hakaret etmiş, "Helak olasıca!.. Bizi bunun için mi buraya çağırdın?" demek küstahlığında bulunmuş ve Efendimize doğru, yerden kaldırdığı bir taşı savurmuştu. Bunun üzerine Cenâbı Hakk, Tebbet Sûresini inzal buyurmuştu. Sûre, Ebû Leheb ve karısının çirkin davranışlarını ve akıbetlerini mevzu ediyordu.

Bunu duyan Ümmü Cemil, artık yerinde duramaz oldu. Eline bir taş alarak Mescidi Haram'a geldi. Peygamber Efendimiz, sâdık dostu Hz. Ebû Bekir'le orada oturuyorlardı. Ümmü Cemil, Hz. Ebû Bekir'i gördü, fakat yanında oturan Kâinatın Efendisini farkedemedi ve, "Ey Ebû Bekir!.. Arkadaşın nerede? Ben işittim ki, beni hicvetmiş. Ben görsem, bu taşı onun ağzına vuracağım!" dedi.

Ebû Bekir'i gören göz, Kâinatın Efendisini göremiyor ve neticesiz geri dönüyordu.247

Elbette göremezdi! Allah'ın hıfz ve inayeti altında bulunan Sultanı Levlak'ı görmek, bir Cehennem oduncusunun haddine mi düşmüştü?

Ebû Cehil'in Elleri Yukarıda Kaldı

Buna benzer bir hâdise de Ebû Cehil'in başına gelir. Bir gün, kabilesine şöyle söz verdi:

"Vallahi, secdede Muhammed'i görürsem, başını bu taşla ezeceğim!"

Ertesi gün, zor kaldırabileceği büyük bir taş alarak gitti. Resûli Ekrem secdedeydi. Taşı kaldırıp tam vuracakken, elleri yukarıda kaskatı kesildi; tâ Kâinatın Efendisi namazını bitirip kalkıncaya kadar... Namaz bitince Ebû Cehil'in de eli çözüldü;248 çünkü, artık ihtiyaç kalmamıştı!

Ebû Cehil'in Bir Teşebbüsü Daha...

Her şeye rağmen Peygamber Efendimizi rahatsız etmekten vazgeçmeyen Ebû Cehil, yine bir gün, "Vallahi, Muhammed'i secdede görürsem, boynuna basacak ve boynunu yerlere sürteceğim!" diye yemin etti.

Tam o sırada Resûli Kibriya Efendimiz çıkageldi. İbni Abbas, durumu kendilerine arzedince, birden hiddetlendi ve kapıdan girmeyi dahi beklemeden, aceleyle duvardan aşıp Mescidi Haram'in içine girdi. Alak Sûresini sonuna kadar okudu ve secdeye vardı.

Etrafta bulunanlar Ebû Cehil'e, "Ey Ebû Cehil!.. İşte, Muhammedi. ." diye seslendiler.

Ebû Cehil'in Resûli Ekrem'e doğru ilerlemesiyle dönmesi bir oldu. Seyredenler şaşkınlık içinde, "Ne oldu? Neden döndün?" diye sordular.

Ebû Cehil, onlardan daha şaşkın bir eda içinde, "Benim gördüğümü siz görmüyor musunuz?" diye cevap verdi ve arkasından ilâve etti: "Vallahi, onunla benim arama ateşten bir uçurum açıldı!"249

Müşrik ileri gelenlerinin en ağır işkence ve suikast teşebbüsleri karşısında, Cenâbı Hakk da, Sevgili Resulünü işte böylesine koruyor ve himaye ediyordu!

Peygamberimiz, Kureyş 'i Cenâbı Hakk 'a Havale Ediyor!

Kureyş müşriklerinin Peygamber Efendimize eziyet, hakaret ve suikastleri çeşitli suretlerde oluyordu.

Resûli Ekrem, bir gün Kabe'de huşu içinde namazını eda etmekte idi. Müşriklerden bir grub da Kabe civarında toplanmış, konuşuyorlardı. İçlerinde, Ebû Cehil de vardı. Ortaya fırlayarak, topluluğa, "Hanginiz gidip filancalarda bugün boğazlanan devenin işkembesini ve döl eşini olduğu gibi kanlı kanlı getirip, secdede iken onun üzerine koyar?" diye seslendi.

Gözü dönmüşlerden biri olan Ukbe bin Ebû Muayt, ortaya atıldı. "Ben yaparım!" dedi ve oradan ayrıldı. Az sonra, ruhu kararmış bu adam, elinde deve işkembesiyle Peygamber Efendimizin yanında göründü.

Resûli Ekrem, her şeyden habersiz, Cenâbı Hakk'ın huzurunda secdeye varmıştı.

Gözü dönmüş Ukbe, getirdiği deve işkembesini iki küreği arasına koydu.

Ruh ve vicdanları şirkin karanlıklarına gömülü müşrikler, manzarayı kahkahalarla seyrediyorlardı.

Muhterem babasının, müşriklerin bu âdice hareketine mâruz kaldığını duyan Hz. Fâtırna, koşa koşa geldi. İşkembeyi tuttuğu gibi, suratlarına çarparcasına müşrik güruhuna doğru fırlattı.

Namazını bitiren Hz. Resûlullah'ın mübarek dudaklarından, "Allah'ım, Kureyş'i Sana havale ediyorum!" cümlesi döküldü.

Bu cümlesini üç kere tekrarladı. Sonra da müşrik elebaşlarının isimlerini teker teker zikrederek, onları da Sonsuz Kudret Sahibi Cenâbı Hakk'a havale etti.250

Abdullah b. Amr Anlatıyor

Resûli Ekrem Efendimize müşriklerin yaptığı bir başka eziyet ve hakaret hâdisesini, Abdullah b. Amr Hazretleri şöyle anlatır:

"Bir gün, Kureyş'in ileri gelenleri, Hıcır denilen yerde toplanmışlardı. Ben de orada bulunuyordum. Kureyşliler, Allah Resulü hakkında konuşarak şöyle diyorlardı:

'"Biz, bu adamın işinde sabrettiğimiz kadar hiçbir şeye karşı sabır göstermedik. Bu adam, bizi akılsızlıkla ittiham etti. Babalarımıza, dedelerimize hakaret etti. Dinimizi ayıpladı, birliğimizi bozdu, putlarımıza dil uzattı. Onun yaptığı bunca şeylere biz sabrettik.'

"Kureyş, bunu konuşup dururken, birdenbire Allah Resulü görünüverdi. Yürüyerek geldi. Hacerû'lEsved'i öptü. Sonra Kabe'yi tavaf etmek üzere yanlarından yürüyüp geçti. Bu sırada Kureyşliler, kendilerine lâf attılar. Allah Resulü, son derece üzüldü. Üzüntüsünü, birdenbire değişen yüzünün renginden farkettim.

"Allah Resulü, tavafına devam etti. İkinci defa Kureyş topluluğunun yanından geçerken, yine onların sözlü sataşmalarına mâruz kaldı. Yine fazlasıyla üzüldü. Üzüldüğünü, yine yüzünden farkettim.

"Allah Resulü, üçüncü defa Kureyşlilerin yanından geçerken yine aynı şekilde kendisine lâfla sataştılar.

"Bunun üzerine Allah Resulü, durdu ve onlara dönüp şöyle konuştu:

'"Ey Kureyşliler!.. Sözlerimi duyuyor musunuz? Varlığım kudret elinde olan Allah'a yemin ederim ki, başınıza felâket gelecektir!"

Nebîyyi Ekrem'in bu hitabı, topluluk üzerinde derin bir tesir meydana getirdi. Hiçbiri yerinden kımıldamadı. Sonunda, daha önce onun hakkında en çok aleyhte konuşup arkadaşlarını kışkırtanlar (başta Ebû Cehil) bile, en iyi sözlerle gönlünü almaya çalışarak şöyle dediler:

'"Yâ Ebe'lKasım, haydi selâmetle git. Vallahi, sen câhillerden, kendini bilmezlerden değilsin!'

"Allah Resulü de yanlarından uzaklaşıp gitti.

"Ertesi gün, Kureyşliler, yine Hıcır denilen yerde toplandılar. Ben yine aralarında idim. Aynı şekilde Allah Resulü hakkında ileri geri konuşuyorlar ve şöyle diyorlardı:

'"Muhammed'in size yaptıklarını ve onun hakkında size verilen haberleri söyleyip duruyorsunuz. Fakat gelip karşınıza dikilerek, yüzünüze karşı kötü(!) şeyler söylediği zaman ona dokunmuyor ve serbest bırakıyorsunuz!'

"Onlar böyle konuşup dururlarken yine Resûlullah çıkageldi.

"Kureyşliler hemen oturdukları yerden fırlayarak etrafını sardılar. Onun kendi taptıkları ve dinleri hakkında söyledikleri sözleri zikrederek, 'Hakkımızda şu şu sözleri söyleyen, sen misin?' dediler.

"Nebîyyi Ekrem, cevaben, 'Evet, bunları söyleyen benim!" dedi.

"Bunun üzerine hep birden Resûlullah'ın üzerine atıldılar. Biri onun yakasına yapıştı. Bu sırada biri koşarak Hz. Ebû Bekir'e durumu haber verdi. Hz. Ebû Bekir, hemen Mescidi Haram'a girdi. Gözyaşları arasında müşriklere, 'Allah belânızı versin! 'Rabbim Allah'tır.' diyen bir zâtı öldürmek mi istiyorsunuz?' diye seslendi.

"Bunu duyan Nebîyyi Ekrem, 'Bırak onları ya Ebû Bekir!.. Varlığım kudret elinde olan Allah'a yemin ederim ki, ben onların hepsinin hakkından geleceğim!' dedi.

"Bu sözü işiten Kureyşliler korktular ve Resûlullah'ı bırakarak dağıldılar."251

"Rabbim Allah'tır." dediği ve halkı bu ulvî hakikate çağırdığı için Resûli Kibriya Efendimize reva görülen çirkin hareketler bunlarla da kalmıyordu.

Yine bir gün, Kabe yanında namaz kılıyordu. Alnını Yüce Yaratıcısının huzurunda yere koyar koymaz, serseri Ukbe b. Ebî Muayt, ridâsını topladı ve boynuna doladı; olanca gücüyle sıktı. Maksadı, onu boğmaktı.

O arada Hz. Ebû Bekir yetişip Peygamber Efendimizi bu serserinin elinden kurtardı. Sonra da âdeta kâinata işittirmek istiyormuşçasına, "Siz, bir adamı, 'Rabbim Allah'tır.' diyor diye öldürür müsünüz? Hâlbuki, o, size Rabbinizden apaçık mucizelerle gelmiştir. Buna rağmen o, zannettiğiniz gibi bir yalancı ise(!) yalanının günahı kendisine aittir; fakat, dâvasında doğru ise, elbette sizi korkuttuğu azabların bir kısmı olsun gelir, dokunur. Muhakkak Allah, haddi aşan dâvasında yalancı olan bir kimseyi hidâyete erdirmez."252 mealindeki âyeti kerîmeyi okudu.

ÖLDÜRMEYE TEŞEBBÜS

İçlerinde Ebû Cehil ve Velid b. Muğire'nin de bulunduğu Mahzum Oğullarından bir topluluk, uzun uzun konuştuktan sonra Peygamber Efendimizin vücudunu ortadan kaldırmaya karar verdiler. Vazifeyi, Velid b. Muğire yerine getirecekti.

Resûli Ekrem, namazda Kur'ân okumaya başladığı bir sırada, Velid yanına kadar sokuldu. Fakat o da ne? Öldürmeye gittiği zâtın sesi var, okuduğu Kur'ân şirk kiriyle paslanmış kulağına geliyor, fakat gözü onu bir türlü göremiyordu.

Velid şaşkınlaştı. Telâşla arkadaşlarının yanına döndü ve durumu anlattı. Bu sefer hep beraber gittiler. Fakat, yine Efendimizi görmeye muvaffak olamadılar. Çünkü, ileri gittiklerinde ses arkadan, arkaya doğru gittiklerinde ise ses ön taraftan geliyordu. Nihayet hayretler içinde kalıp dağıldılar.

PEYGAMBERİMİZE EN AĞIR GELEN GÜN

Kâinatın Efendisi, bir gün, evinden çıkmış, gidiyordu. Kureyş'ten köle olsun, hür olsun kime uğradıysa, âdeta birbirleriyle söz birliği etmişçesine onu yalanladılar, sözle eziyet ve hakarette bulundular. O gün, eziyetli ve sıkıntılı günlerinin en ağırlarından biriydi.

Kâinata bir rahmet güneşi olarak doğan Peygamber Efendimiz, müşriklerin bu küstahça hareketleri karşısında evine döndü. Birazcık olsun üzüntüsünü yok etmek, sıkıntısına gidermek için örtüsüne büründü ve yattı.

PEYGAMBERİMİZ VE MÜSLÜMANLAR DÂRÛ'LERKAM'DA

Efendimizin peygamberliğinin 5. senesi... Milâdî 615...

Kureyş müşriklerinin Müslümanlar üzerindeki baskı, eziyet ve işkenceleri gün geçtikçe artıyordu. Müslümanlar dinî vazifelerini ve ibâdetlerini rahat ve serbest bir şekilde îfa edemez bir durumla karşı karşıya gelmişlerdi.

İslâm ve îmanın tâlimi, Allah'a ibâdet ve taatin serbestçe yapılabilmesi için emin bir yer gerekliydi. Allah Resulü, bizzat bu emin yeri aradı ve tesbit etti: Safa Tepesinin doğusunda dar bir sokak içinde bulunan ilk Müslüman Erkam b. Ebî'lErkam b. Esed'in evi... Bu ev, giriş çıkışlar için elverişli, etraftan gelen gidenlerin kolayca kontrol edilebileceği emin bir yerdi.

Artık, Kâinatın Efendisi Peygamberimiz burada muallim, ilk Müslümanlar da talebe idiler. Burada öğrendiklerini imkân ve fırsat dâhilinde başkalarına da duyuruyor ve aktarıyorlardı. Böylelikle Dârû'lErkam'ı, Nebîyyi Ekrem Efendimizin hocalığını yaptığı ilk medrese, ilk tslâm Üniversitesi saymak mümkündür!

Hz. Ömer'in İslâm'la şereflenmesine kadar, Resûli Ekrem, İslâm'ı öğretme ve anlatma vazifesini burada yürüttü. Başta Hz. Ömer olmak üzere birçok kimse bu evde Müslüman olma şerefine erdiler.

Dârû'lErkam'ı Erkam b. Ebî'lErkam Hazretleri, hiç satılmamak ve tevarüs olunmamak şartıyla vekil olarak oğluna bırakmıştır.

İslâm tarihinde büyük ehemmiyeti hâiz bulunan bu ev, bugün Kabe karşısında, "Dârû'lHayzuran" adıyla anılmakta ve dinî bir okula tahsis edilmiş bulunmaktadır.253

YÂSİR AİLESİNİN BAŞINA GELENLER

Yâsir, Mekke'ye Yetnen'den gelmişti.

Burada, Mahzum Oğullarından Ebû Huzeyfe b. Muğire'nin himayesine girmişti. Sonradan Ebû Huzeyfe, onu, cariyesi Sümeyye'yle evlendirmişti. Bu evlilikten iki erkek çocuğu dünyaya geldi: Ammar ve Abdullah...

Bütün ferdleriyle saadet dairesine giren bu aileye, başta Mahzum Oğullan olmak üzere bütün müşrikler, çekilmez işkenceler, dayanılmaz eziyetlerle göz açtırmıyorlardı. Mahzum Oğulları, îman ve İslâm'dan vazgeçsinler diye, güneşin her tarafı sıcaklığıyla kavurduğu bir sırada, âdeta Cehennem ateşi kesilen taşlıkta onlara işkence ediyorlardı.

Peygamberimiz, Sabır Tavsiye Ediyor!

Yine bir gün Yâsir Ailesi, işkence altında zâlim müşrikler tarafından inletilirken, Resûli Ekrem Efendimiz üzerlerine çıkageldi. Yürekler parçalayıcı bu durum karşısında, "Sabredin ey Yâsir Ailesi!.. Sabredin ey Yâsir Ailesi!.. Sabredin ey Yâsir Ailesi!.. Sizin mükâfatınız Cennet'tir. Sabredin ey Yâsir Ailesi!.." diyerek sabır tavsiyesinde bulundu.

İşkence altında kıvranan Yâsir, "Yâ Resûlallah!.." dedi, "Bu iş daha ne zamana kadar böyle sürüp gidecek?"

Resûli Kibriya Efendimiz, bu suale, "Allah'ım, Yâsir ailesinden rahmet ve mağfiretini esirgeme." duasıyla karşılık verdi.

Bu hâdiseden bir müddet sonra Hz. Yâsir, dayanılmaz işkenceler altında izzetiyle ruhunu Rabbine teslim etti. Böylece, "Müslüman erkeklerden ilk şehid" şerefi kendisinin oldu.

Oldukça yaşlanmış, zaîf ve nahif bir kadın olan, Yâsir'in hanımı Sümeyye de, işkence etsin diye Ebû Cehil'e havale edilmişti.

Ebû Cehil, işkenceden işkenceye uğrattığı bu yaşlı, zaîf ve kimsesiz kadına küstahça ve âdice, "Sen, güzelliğine âşık olduğun için, Muhammed'e îman ettin!" diyordu.

Bu âdice ithama, îman âbidesi kesilmiş Hz. Sümeyye, bir müşrike söylenebilecek en ağır lâflarla mukabele edince, Ebû Cehil hiddete geldi ve elindeki mızrağı saplayarak şehid etti. Hz. Sümeyye de böylece, "kadınlardan ilk şehid" oldu.

AMMAR'IN BAŞINA GELENLER

Ammar'ın çektikleri de yürekler parçalayıcı idi: Demir bir gömlek giydiriliyor, güneşin yeryüzünü bütün sıcaklığıyla kavurduğu sırada dışarı çıkartılıyor ve demir gömlek içinde ilikleri eritiliyordu.

Bu işkencelerden bir an olsun kurtulan Ammar, soluğu Nebîyyi Ekrem'in yanında alıyor ve kendisinden bir teselli bekliyordu. "Azabın her türlüsünü tattık yâ Resûlallah!.." diyerek hâlini arzediyordu. Resûli Ekrem, yine sabır tavsiye ediyor ve şöyle dua ediyordu:

"Allah'ım, Ammar Ailesinden hiç kimseye Cehennem azabını tattırma!"

Hz. Ammar'a reva görülen işkence çeşitlerinden biri de ateşle dağlanması idi. Yine bir gün böyle bir işkence altında kıvranırken Peygamber Efendimiz rastgeldi. Mübarek elleriyle Ammar'ın başını sığayarak ateşe, "Ey ateş!.. İbrahim'e (a.s.) serin ve selâmet olduğun gibi Ammar'a da öyle ol!" diye dua etti. Sonra da Ammar'a, şu haberi verdi:

"Ey Ammar!.. Sen (bu işkencelerle) ölmeyecek, uzun bir müddet yaşayacaksın. Senin ölümün, azgın bir topluluğun eliyle olacaktır."254

"Kalbimde îman Ferahlığı Var!"

Yine bir gün Ammar, uğradığı işkenceden dolayı ağlıyordu. Bu haliyle onu gören şefkat timsâli Peygamber Efendimiz, mübarek elleriyle gözyaşlarını sildi; sonra da, "Seni kâfirler tuttu da suya mı bastı? Onlar, seni bir daha tutar da sana şöyle şöyle derler ve işkencelerine devam ederlerse, sen de onlara istediklerini söyle ve kurtul." dedi.

Bu, hayatını zâlim müşriklerin elinden kurtarmak için Ammar'a bir müsaade idi!

Bu müsaadenin verilişinden bir müddet sonra, Ammar yine müşrikler tarafından yakalandı ve işkenceden işkenceye uğratıldı. İşkence edilirken de kendisine şu teklif yapılıyordu:

"Muhammed'e küfretmedikçe, Lat ve Uzza'ya tapmanın da onun dininden hayırlı olduğunu söylemedikçe, sana işkence etmekten asla vazgeçmeyeceğiz!"

Zavallı Ammar'in dilinden, çaresiz olarak müşriklerin söyledikleri döküldü. Muradlarına eren gaddarlar, Ammar'ı serbest bıraktılar.

İşkence ve azab yükü altında ezilmekten kurtulan Ammar, doğruca Resûli Ekrem'in huzuruna vardı. Efendimiz, kendisine, "Kurtulduğun, yüzünden belli!" deyince, cevabı şu oldu:

"Hayır, vallahi kurtulmadım!"

"Hz. Ammar, daha sonra Sıffîn Harbinde katledildi. Hz. Ali, onu, Muaviye'nin taraftarlarının bâğî [azgın] olduklarına hüccet gösterdi. Fakat, Muaviye te'vil etti. Amr b. As dedi: Bâğî, yalnız onun katilleridir; umumumuz değiliz.'" (Bkz. Bediüzzaman Said Nursî, Mektûbat, s. 110). 254 Ibni Sa'd, Tabakat, c. 3, s. 248.

Peygamber Efendimiz, "Niçin?" diye sorunca da Ammar, "Ben, senden vazgeçirildim. Lat ve Uzza'nın da senin dininden hayırlı olduğunu bana söylettirdiler!" karşılığını verdi.

Ammar üzgündü, Ammar şaşkındı. Dünya başına yıkılacakmış gibi, heyecan ve korku içinde Resûli Kibriya'nın huzurunda dikilmiş, duruyordu. Müşriklerin işkence ve eziyetlerinden kurtulmuştu, ama şimdi başka bir tehlikeyle karşı karşıya gelmişti!

Resûli Ekrem, "Müşriklerin dediklerini söylerken kalbini nasıl buldun?" diye sordu.

Ammar'in kalbinden kopup gelen cevabı şu oldu:

"Kalbimi îman ferahlığı ve rahatlığında, dinime bağlılığımı da demirden daha sağlam buldum!"

Bunun üzerine Resûli Ekrem Efendimiz, "Sana vebal yok ey Ammar!.. Eğer, onlar seni yine yakalar, bunu sana tekrarlatmak isterlerse, sen de söylediklerini tekrarlayıp kurtul!"255 diyerek Ammar'in hem gönlünü, hem yüzünü ferah ve sürura garketti.

Bu hâdise üzerine, Yüce Allah, şu mealdeki âyetini inzal buyurdu:

"Kalbi îmanla karar bulmuş olduğu hâlde (küfür kelimesini söylemeye) zorlananlar (ve böylece yalnız dilleriyle söyleyenler) müstesna, kim Allah'a küfrederse, onlara şiddetli bir azab var; fakat, küfre bağrını açanlar üzerine, Allah'tan bir gazab ve kendilerine çok büyük bir azab vardır."256

Şu hâlde, kalbi îmanla karar bulmuş bir mü'mine burada bir ruhsat tanınmaktadır: O da, düşman tarafından canının veya herhangi bir azasının yok edilme tehlikesi bahis mevzu olduğu zaman, yalnız diliyle küfür kelimesini söylemesi caizdir. Ancak bunun, kalbin îmanla mutmain olması şartıyla bir ruhsat olduğu hatırdan çıkarılmamalıdır. Bunun yanında, hakkı söylemek ve dinin izzetini korumak için helak olmayı göze alıp küfür kelimesinin lisanla dahi olsa söylenmemesi azimettir. Bu hususta ruhsatla değil de, azimetle amel etmek ise, daha faziletli bir hareket sayılmıştır.257

HZ. EBÛ BEKİR'İN İŞKENCEYE MÂRUZ KALIŞI

Resûlullah Efendimiz, bir gün Dârû'lErkam'da ilk Müslümanlardan birçoğuyla oturuyordu. Başta Hz. Ebû Bekir olmak üzere hepsinin gönlünde, "tevhid dâvasını müşriklere karşı açıklamak" arzusu, bir iştiyak hâlini almıştı. Bunu gerçekleştirmesi için Resûli Kibriya Efendimizden ricada bulundular. Fakat, Hz. Resûlullah, tedbiri elden bırakmak istemiyordu. Henüz böyle bir hareket için zamana ihtiyaç vardı. "Biz henüz azız, bu işe yetmeyiz!" diye konuştu.

Fakat, îmanın taptaze heyecan ve şevkini tertemiz gönüllerinde taşıyan bu yeni Müslümanlar, yerlerinde âdeta duramaz hâle gelmişlerdi. Bunu hisseden Fahri Âlem Efendimiz, sonunda kendileriyle birlikte Mescidi Haram'a gitti. Bir tarafa oturdular. Müşriklerden bir topluluk da oradaydı.

Allah ve Resulüne îman aşkıyla yanıp tutuşan Hz. Ebû Bekir, kalbinin derinliklerinden kopup gelen gerçekleri insanlara duyurmak arzusunun önüne geçemedi ve orada müşriklere dönerek, Allah'a îmanın ulviyet ve

kutsiyetini, buna karşılık puta tapmanın pespayeliğini ve onlara hürmet etmenin sefaletini haykırdı.

Müslümanlara karşı kin ve düşmanlık ile dolu olan müşrikler, Hz. Sıddık'a saldırdılar, her tarafını kan revan içinde bıraktılar. Ellerinden, ancak kabilesi Teym Oğullarından birkaçının araya girmesiyle kurtulabildi.

Demirli ayakkabıların darbelerine mâruz kalan Hz. Ebû Bekir, kendinden geçmişti. Baygın bir hâlde evine götürdüler. Gün boyu baygın kaldı ve ancak akşamüzeri kendine gelebildi.

Sanki, onca darbelere mâruz kalan kendisi değilmiş, sanki yüzü gözü kan revan içinde bırakılan bir başkasıymış gibi, dudaklarından dökülen ilk cümleler şunlar oldu:

"Resûlullah ne yapıyor, ne hâldedir? Ona dil uzatmışlardı, hakaret etmişlerdi!"

Hz. Ebû Bekir, bu sözleriyle, Hz. Resûlullah'a olan sadâkatinin şaheser bir örneğini veriyordu. Kan revan içindeki hâline bakmadan, yara berelerinin acısına sızısına aldırmadan, Nebîyyi Zîşan'ın durumunu öğrenmek istiyordu; hem de o Nebîyyi Muhterem'e şiddetle muhalefet edenler arasında...

Kendisine yemek teklifinde bulundular; "Aç kaldın, susuz kaldın! Bir şeyler yiyip içmez misin?" dediler.

O ise hep, "Resûlullah ne hâldedir, ne yapıyor?" diye soruyordu.

Annesinin, Resûli Ekrem'in dâvasından haberi yoktu. Henüz îman etmeyenler arasında bulunuyordu. Nasıl olursa olsun, Allah Resulünün durumunu öğrenmeliydi. Annesine, "Git," dedi, "Hattab'ın kızı Ümmü Cemil'e sor. Resûlullah hakkında bana haber getir!"

Ümmü Cemil, îman etmiş bahtiyar bir kadındı. Fakat, Resûli Ekrem'den aldığı dersle tedbirli ve ihtiyatlı davranıyordu.

Ebû Bekir'in annesi Ümmü Hayr, ona, "Ebû Bekir, senden, Abdullah'ın oğlu Muharnmed'i soruyor." deyince; "Ben, onun hakkında bir şey bilmiyorum. Ama istersen, beraber oğlunun yanına gidelim." diye cevap verdi.

Ashnda, Ümmü Cemil'in Resûlullah'tan haberi vardı. Ancak, bir tertip ve tuzakla karşı karşıya bulunma ihtimalini göz önünde bulundurarak böyle cevap vermişti.

Hz. Ebû Bekir'i yüzü gözü yarılmış bir vaziyette gören Ümmü Cemil'in içi burkuldu ve kendisini zabtedemeyerek, "Sana bunları reva gören bir kavim, şüphesiz azgın ve sapkındır! Allah'tan dileğim, onlardan intikamını almasıdır!" diye haykırdı.

Ümmü Cemil'den Resûli Ekrem'in selâmette olduğunu öğrenmesine rağmen Hz Ebû Bekir'in içi, yine de rahat etmiyordu. Annesine, "Vallahi, gidip Resûlullah'ı görmedikçe ne yer, ne de içerim!" dedi.

Onu, Resûli Ekrem'e götürmekten başka çâre yoktu. Fakat bu haliyle nasıl gidebilirdi? Dârû'lErkam'a kadar nasıl yürüyebilirdi?

Etraf tenhalaşınca, annesi ve Ümmü Cemil'e yaslanarak sendeleye sendeleye Resülullah'ın huzuruna vardı. Senelerden beri birbirlerini görmemiş candan dostlar gibi kucaklaştılar. Resûli Ekrem'in durumunu gözleriyle gördükten sonra, "Annem babam sana feda olsun Yâ Resûlallah!.. O azgın, sapkın adamın (Utbe b. Rabia) yüzümü yerlere sürtüp bilinmez hâle getirmesinden başka herhangi bir üzüntüm yok!"258 diye konuştu.

O anda bile Hz. Ebû Bekir'in gönlü îman ve İslâm'a hizmet aşkıyla alev alev yanıyordu.

Peygamber Efendimize annesini göstererek, "Bu, annem Selma'dır." dedi, "Onun hakkında Allah'a duada bulunmanızı arzu ediyorum. Umulur ki Allah, onu Cehennem ateşinden hatırın için kurtarır!"259

Bu samimî arzu, samimî duayla birleşti ve o anda orada Ümmü'1Hayr Selma Hâtûn, "bahtiyar mü'mineler" safına katıldı.

BÜTÜN BUNLAR İMTİHANDI!

İlk Müslümanların mâruz kaldıkları bu işkence, eziyet ve hakaretler, karşı karşıya bulundukları güçlükler ve mâniler, Allah tarafından aynı zamanda birer imtihandı. Mesele sâdece "îman ettim." demekle bitmiyordu; îmandaki sadâkat, samimîyet ve sabırlarının da ölçülmesi gerekiyordu!

Öylesine güçlükler, işkence ve eziyetler olacak ki, gerçekten îman etme arzusunu ruhunda taşıyanlar, bütün bunlara aldırmadan îman edecekler; bu arzuyu ciddî olarak gönüllerinde taşımayanlar ise, hâlis mü'minlerden ayrılacaklardı.

Nitekim, şu âyeti kerîme de bu hususa işaret eder:

"Doğrusu Biz, onlardan evvelkileri de (çeşitli musibetlerle) denedik. Allah (imtihan suretiyle îmanında) sâdık olanları da muhakkak bilecek, yalancı olanları da elbette bilecek."260

Demek ki, îmanında samimîyetin en mühim bir ölçüsü, karşılaştığı güçlükler, işkence, eziyet ve ızdıraplar karşısında boyun eğmemektir.

Dayanılmaz işkenceler, hakaretler, eziyet ve zulümler, Allah'a îmanın ve Resulüne tâbi olmanın gerçek şuuruna eren hakikî Müslümanların cesaretini kıramıyordu. Onların hidâyet dairesinde sebat etmelerine ve başkalarının da o daireye koşmasına mâni olamıyordu. İşkenceler, eziyet ve hakaretler, âdeta İslâm ateşinin daha gür yanması, daha kuvvetli parlaması için birer odun mesabesine geçiyordu. Onlar eziyet ve işkencelerine devam ettikçe, İslâm dâvası da bir başka hızla gelişiyor,yayılıyor, ruh ve gönüller üzerindeki nurdan saltanatını devam ettiriyordu.

Şurası muhakkaktır ki, zor ve tahakküm hiçbir zaman, hiçbir devirde devamlı olarak hak ve hakikati yenememiş, boğamamış ve kendine esir edememiştir; aksine, hak ve hakikat, çoğu kere zoru da, tahakkümü de, zulüm ve zulmeti de yenmiş, yok olmaya mahkûm etmiştir.

Asrı Saadet Müslümanlarının dayanılmaz işkence ve zulümler karşısında gösterdikleri eşsiz cesaret, engin sabır ve hârika metanet, cidden insaf ve basîret sahiplerinin gözlerini yaşartacak bir ulvîyete sahiptir ve günümüz Müslümanları için de birçok ibreti hâvidir.

Öyle ki, İtalyan Muharrir Tarihçi Leone Kaitano gibi azılı bir İslâm düşmanı bile, şu itirafı yapmaktan kendini alamamıştır:

"Hayret, hayrettir ki, aralarında bir tane bile dönek yoktur!"

Asıl hayret edilecek husus ise, böyle bir itirafta bulunan muharririn, İslâm'a gönlünü ve kalemini teslim edeceği yerde, düşmanlıkta devam etmesi, âdeta gündüzün ortasında güneşi görmemek için gözünü kapamasıdır!

246 ibni Hişam, Sîre, c. 1, s. 287.

847 Ibni Hişam, A.g.e., c. 1, s. 381382; Kaadı lyaz, eşŞifa, c. 1, s. 684. 248 ibni Hişam, A.g.e., c. 1, s. 319320; Kaadı iyaz, A.g.e., c. 1, s. 688; Bediüzzaman Said Nursî, Mektûbat, s. 164.

250 Müslim, Sahih, c. 5, s. 180.

251 İbni Hişam, Sîre, c. 1, s. 309310; Taberî, Tarih, c. 2, s. 223.

252 Mü'min, 28.

253 ibni Sa'd, Tabakat, c. 3, s. 267; Ebû'lVelid elEzrakî, Kabe ve Mekke Tarihi, Tere, s. 426; Prof. Dr. Muhammed Hamidullah, islâm Peygamberi, c. 1, s. 80.

255 ibni Sa'd, Tabakat, c. 3, s. 249. 256Nahl, 106.

257 Hazin, Tefsir, c. 3, s. 136; M. Hamdi Yazır, Hak Dini Kur'ân Dili, c. 4, s. 3132.

258 Halebî, Insanû'lUyûn, c. 1. s. 275.

259 Halebî, İnsanû'lUyûn, c. 1. s. 276.

260 Sebe, 3.

Müşriklerin Ebu Talib'e Şikayetleri ve Yeni İstekleri

MÜŞRİKLERİN EBÛ TÂLİB'E ŞİKÂYETLERİ

Başvurulan tertip, eziyet ve işkencelerin hiçbiri, Resûli Ekrem Efendimizi İslâm'ı tebliğ etmekten alıkoyamıyordu. Üstelik, amcası Ebû Tâlib de, yaptıklarına ve söylediklerine karşı çıkmıyor, bilâkis onu koruyordu.

Müşrikler, bu sefer başka bir yol denediler. İleri gelenlerinden 10 kişi, Ebû Tâlib'e gelerek, "Ey Ebû Tâlib!.." dediler, "Yeğenin putlarımıza sövdü, dinî inançlarımızı kötüledi; akılsız olduğumuzu, babalarımızın, dedelerimizin yanlış yolda gitmiş olduklarını söyleyip durdu. Şimdi sen, ya onu bunları yapmaktan ve söylemekten alıkoy veya aradan çekil"261

Ebû Tâlib, bu teklif karşısında ne yapacaktı? Bir tarafta kavminin gelenek ve âdetleri, diğer tarafta yeğenine karşı olan samimî sevgisi!.. Hangisini tercih edecekti?

Sonunda, yumuşak ve güzel sözlerle müşrik heyetini başından savdı.262

Ebû Tâlib 'e İkinci Şikâyet

İlk şikâyetlerinden hiçbir netice alamadıklarını gören müşrikler, Ebû Tâlib'e tekrar başvurdular: "Ey Ebû Tâlib!.. Sen, bizim yaşlı ve ileri gelenlerimizden birisin. Yeğenini yaptıklarından vazgeçirmek için sana müracaat ettik; fakat, sen istediğimizi yapmadın. Vallahi, artık bundan sonra onun babalarımızı, dedelerimizi kötülemesine, bizi akılsızlıkla itham etmesine, ilâhlarımıza hakaretlerde bulunmasına asla tahammül edemeyiz! Sen, ya onu bunları yapıp durmaktan vazgeçirirsin yahut da iki taraftan biri yok oluncaya kadar onunla da, seninle de çarpışırız!"263

Ebû Tâlib, tehlikeli bir durumla karşı karşıya bulunduğunun farkındaydı: Kavmi tarafından terkedilmek istemezdi; ama, yeğeni Kâinatın Efendisinden de vazgeçemezdi! O hâlde ne yapabilirdi? Derin derin düşündükten sonra, Resûli Ekrem'i (s.a.v.) yanına çağırarak, yalvarırcasına, "Kardeşimin oğlu!.. Kavminin ileri gelenleri bana başvurarak, senin onlara dediklerini bana arzettiler. Ne olursun, bana ve kendine acı! İkimizin de altından kalkamayacağımız işleri üzerimize yükleme! Kavminin hoşuna gitmeyen sözleri söylemekten artık vazgeç!"264 dedi.

Durum, oldukça nâzikti. Bir bakıma, o güne kadar kavmi içinde kendisine yegâne hâmilik eden, Ebû Tâlib'ti. O da mı himayeden vazgeçecekti?

Bu teklifle karşı karşıya kalan Nebîyyi Ekrem Efendimiz, bir müddet mahzun mahzun düşündü. Sonra, hakikî muhafızının Cenâbı Hakk olduğunu bilmenin gönül rahatlığı içinde, amcasına cevabı, kılıç kadar keskin, kayalar gibi sert ve kesin oldu: "Bunu bilesin ki, ey amca!.. Güneş'i sağ elime, Ay'ı da sol elime verseler, ben yine bu dinden, bu tebliğden vazgeçmem! Ya Allah bu dini hâkim kılar yahut ben bu uğurda canımı veririm!"265

Öz amcasının kendisini terkedeceği endişesini duyan Peygamber Efendimiz, bu cevabını verirken gözyaşlarını tutamamıştı. Mübarek gözyaşları, sanki amcasının gönlüne damlıyordu! Bu hâlini gören amcası, onu nasıl yalnız başına bırakabilirdi? Zâtına karşı böylesine muhabbet beslediği yeğenini nasıl terkedebilirdi?

Yıkılmayan bir iradeye sâhib Resûli Kibriya'nın dâvasını haykırmaktan asla vazgeçmeyeceğini anlayan Ebû Tâlib, "Yeğenim benim!.." diyerek boynuna sarıldı ve, "İşine devam et, istediğini yap! Vallahi, seni asla herhangi bir şeyden dolayı kimseye teslim etmeyeceğim!"266 diye konuştu.

Bu söz verişten sonra, müşrikler de Ebû Tâlib'in yeğinini her şeye rağmen koruyacağını ve asla yalnız bırakmayacağını kesinlikle anladılar.

Ebû Tâlib 'e Başka Bir Teklif

Gözleri önünde birçok kimsenin İlâhî hidâyete koştuğunu gören müşrikler, buna tahammül edemiyorlardı. Başka bir tedbir düşündüler. Yine Ebû Tâlib'e başvurarak şu teklifte bulundular:

"Ey Ebû Tâlib!.. Sana Kureyş gençlerinin en güçlü, en kuvvetli, en yakışıklısı ve akıllısı olan Umare b. Velid'i verelim; kendine evlâd edin. Aklından, yardımından istifade edersin. Buna karşılık sen de bize, kaddeşinin oğlunu teslim et, öldürelim! İşte, sana adam karşılığında adam! Daha ne istersin?"

Ebû Tâlib, bu mantıksız teklife, "Önce siz bana kendi oğullarınızı verirsiniz, onları ben öldürürüm; ancak sonra onu size verebilirim!" diye cevap verdi.

Bu tekilfi müşrikler tepkiyle karşıladılar. "Bizim çocuklarımız," dediler, "onun yaptıklarını yapmıyorlar ki!.."

Ebû Tâlib, bu sözlerini de cevapsız bırakmadı ve sert bir dille, "Vallahi, o, sizin çocuklarınızdan çok çok daha hayırlıdır.Siz bana çok çirkin bir teklifte bulunuyorsunuz! Nasıl olur? Siz, oğlunuzu bana yetiştirmek üzere vereceksiniz, benimkini ise öldürmek için alacaksınız! Buna asla müsaade edemem!"267 diye konuştu.

Müşriklerin kin ve nefretleri artık son haddine varmıştı. Bu nefret ve kinleri bundan böyle sâdece Resûlullah ve Müslümanlara değil, Ebû Tâlib'e de yönelmiş oluyordu!

Kaderin garib tecellîsine bakınız ki, müşriklerin Ebû Tâlib'e karşı menfî tavır takınmaları, Haşîm Oğullarının, Resûli Ekrem'i himayelerine almalarına vesile oldu. Himayeden sâdece biri kaçındı: Ebû LehebL.

Bu arada, Ebû Tâlib, Haşîm Oğullarını topladı ve Resûli Ekrem'in korunması hususunda dikkatli olmalarını tenbihledi.

Ebû Tâlib'in bu tarz vaziyet alışı, Kureyş müşriklerini şu kesin karara şevketti:

Allah Resulünün hayatına son vermek!..

Bu menhus arzularını gerçekleştirmek için Mescidi Haram'a toplandılar. Bunu duyan Ebû Tâlib, Haşîm Oğulları gençlerini bir araya topladı ve derhâl onlarla Kabe'ye giderek müşrik topluluğuna gözdağı verdi. "Vallahi," dedi, "yeğenim Muhammed'i öldürecek olursanız, biliniz ki, sizden hiç kimse sağ kalmaz! Biz de, siz de bu yolda helak oluncaya kadar peşinizi bırakmayız!"

Ebû Tâlib'in bu tehdidi karşısında müşrikler, tek kelime konuşamadan dağıldılar.

Ebû Tâlib, konuşmasının sonunda, Kâinatın Efendisi hakkında şöyle diyordu:

"Mübarek yüzü suyu hürmetine bulutlardan yağmur niyaz edilen böyle bir zât hiç bırakılır mı? O, öyle bir kerem sâhibidir ki, yetimler onun eline bakar, dullar ve yoksullar ona güvenir. Haşîm Oğulları Ailesinin yoksulları ona sığınırlar. Haşîm Oğulları, onun sayesinde nimetlere erişmişlerdir.

"Ey Kureyş topluluğu!.. Beytullah'a yemin ederim ki, siz onu yalanlamakla aldanıyor ve boş hayâllere kapılıyorsunuz. Muhammed hakkındaki suikastiniz ise, biz onun çevresinde pervaneler gibi dönüp uğrunda çarpışmadıkça gerçekleşir mi sanıyorsunuz? Hepimiz onun çevresinde serilip yok olmadıkça, çoluk çocuklarımızı bize unutturacak fedakârlıklarla onu müdafaa etmedikçe size bırakmayız!"268

MÜŞRİKLERİN YENİ TERTİPLERİ

Bütün bu olup bitenlerden sonra, Kureyş müşrikleri, Peygamber Efendimizin baskılarla, zulüm ve tahakkümlerle, eziyet ve işkencelerle kendilerine boyun eğmeyeceğini anlamışlardı.

Bu sebeple, yeni yeni plânlar tertiplemeyi, yeni yeni isnad ve iftiralar uydurmayı tasarladılar. Hedef, Resûli Ekrem Efendimizin yüce şahsiyetini (hâşâ) nazarlarda küçültmek, ulvî maksat ve gayesinin insanlarca duyulmasına engel olmaktı!

Bu maksatla, hürmet ettikleri büyüklerinden biri olan Velid b. Muğire etrafında toplandılar. Günden güne gelişen, gönüllere saadet bahşeden îman, İslâm dâvası ve onun temsilcisi olan Resûli Kibriya Efendimiz hakkında konuşmaya başladılar.

Fikir babalarından biıri olan Velid b. Muğire, etrafında toplanmış, yüzlerine şirkin çirkinliği aksetmiş bulunan arkadaşlarına, "Ey Kureyşliler!.." dedi, "İşte, hacc mevsimi de gelip çattı. Arab kabîleleri yurdumuza akın edeceklerdir. Muhakkak, onlar, şu adamımız Muhammed'in meselesini de duymuşlardır. Size birtakım sorular soracaklardır. Bu sebeple onun hakkında bir fikir etrafında birleşmemiz gereklidir; tâ ki, aramızda ihtilâfa düşmeyelim."

Bu, kurnazca bir teklifti: Ayrı ayrı fikir beyan etmeleri, elbette onları inanılmaz ve sözlerine güvenilmez bir duruma sokacaktı; dolayısıyla, gelen halk üzerinde de pek tesirli olamayacaklardı.

Kureyşliler, bu kurnaz teklifin sahibini tedbir hususunda da dinlemek istediler. "Sen," dediler, "bize bu husustaki görüşünü, kanaatini ve tedbirini de söyle; biz de aynısını söyleyelim ve aynı şekilde hareket edelim!"

Fakat, Velid, önce onların kanaat ve görüşlerini öğrenmek istiyordu!

Kureyş müşikleri fikirlerini beyan ettiler: "'Kâhindir.' deriz."

Velid bu fikirlerine katılmadı. "Hayır..." dedi, "Vallahi, o, bir kâhin değildir. Biz kâhinleri görmüşüzdür. Onun okuduğu şeyler, öyle kâhin mırıldanışları ve düzmeleri cinsinden değildir. Kâhin doğru da söyler, yalan da... Amma, biz Muhammed'in hiçbir yalanını görmedik ki!.."

Müşrikler, "O hâlde 'Mecnun [deli].' diyelim!" dediler.

Velid, bu görüşe de itiraz etti. "Hayır..." dedi, "O, mecnun da değildir. Delileri görmüşüz. Deliliğin ne olduğunu biliriz. Onun hâli, bir delininkirıe asla benzemiyor!"

Topluluktan üçüncü teklif geldi: "Öyle ise 'Şâirdir.' deriz!"

Velid, bu görüşü de doğru bulmadı. "Hayır... O, şâir de değildir. Biz, şiirin her çeşidini biliriz. Onun okuduğu, bunların hiçbirine benzemez!"

"O hâlde 'Sihirbaz [büyücü].' deriz!"

Bu fikir de Velid tarafından makbul sayılmadı. "Hayır, hayır!.. O, sihirbaz da değildir. Biz hem sihirbazları, hem de yaptıkları sihirlerini görmüşüzdür. Onun okudukları, ne sihirbazların okuyup üfledikleridir, ne de düğümleyip bağladıkları..." diye konuştu.

Bütün tekliflerinin reddedildiğini gören müşrikler, işi Velid'e havale ettiler. "O hâlde, ey Abdûşşems'in babası, ne diyeceğimizi sen söyle!" dediler.

Velid'in konuşması şaşırtıcı oldu. "Vallahi," dedi, "onun sözlerinde apayrı, bambaşka bir tatlılık vardır. Onun okuduğu sözden tatlı söz olamaz! O bir nurdur. Onun öyle bir tatlılığı vardır ki, sanki kökü çok verimli toprakta, suyu bol bahçelerde yükselen, dalları ise etrafa uzanan gür meyveli bir hurma ağacıdır o!.."

Müşrikler, bu ifadelerden telâşa kapıldılar: Yoksa, akıl danıştıkları ve fikir babalarından biri saydıkları Velid de mi Müslüman olmuştu? Hele, kendilerini terkedip evine dönmesi, telâş ve endişelerini bütün bütün artırdı. Öyle ki, "Velid, dininden döndü!" diye söylenmeye bile başladılar.

Ancak, Velid'in dininden döndüğü filân yoktu. Hangi itham ve iftiranın daha uygun olacağını düşünmek için evine çekilmişti! Kararını verdikten sonra, geri dönüp Kureyşlilere şöyle dedi:

"Sizin, asılsız ve yalan olduğu kısa zamanda anlaşılacak olan bu dedikleriniz içinde yine akla en yakın olanı, ona 'Sihirbaz.' demenizdir; çünkü, o öyle büyüleyici bir sözle gelmiştir ki, o söz evlâdla babanın, kardeşle kardeşin, karı ile kocanın, kavim ve kabilesiyle şahsın arasını açıyor!"269

Bu görüş etrafında birleştiler. Artık, Peygamber Efendimize (hâşâ) "Sihirbaz." diyecekler, bu itham ve iftira ile halkı kendisinden uzak tutmaya çalışacaklardı!

Cenâbı Hakk, indirdiği âyeti kerîmelerde, Velid b. Muğire'nin bu kurnazca tedbir ve plânından, "Kahrolası, ne biçim (söz) uydurdu!" buyurarak bahsediyor ve akıbetini de şöyle ilân ediyordu:

"Ben de muhakkak onu [Velid b. Muğire'yi] Cehennem'e sokacağım!"270

Kâinatın Efendisi, müşriklerin iddia ettiği gibi, bir kâhin değildi; çünkü, kâhinin sözleri karışık ve tahminidir. Hâlbuki, onun söyledikleri, hak ve hakikat idi; her selim akim tasdik ettiği gerçeklerdi; karışıklıktan, tahminden uzak, kesinlik ifade eden sözlerdi.

O, iddia edildiği gibi, bir mecnun da değildi; çünkü, yalnız dostları değil, en azılı düşmanları bile, yeri geldikçe, aklının mükemmelliyetine şehâdet ediyorlardı.

Serveri Kâinat, iddia ettikleri gibi, bir şâir de değildi; çünkü, onun bahsettiği parlak, nurlu hakikatler, şiirin hayâllerinden berî ve süslemelerine muhtaç olmaktan uzak idi!

Cenâbı Hakk, müşriklerin bütün bu iftira, isnad ve tertiplerinden sonra indirdiği vahiyle Resulüne şöyle hitab etti:

"O hâlde ey Resulüm!.. Sen, öğüt ve nasihate devam et! Çünkü, sen, Rabbinin (nübüvvet ve İslâm) nimeti sayesinde ne kâhinsin, ne de mecnun..."271

MÜŞRİKLERİN YENİ TEKLİFLERİ

Hidâyet dairesi gittikçe genişliyor, îman ve Kur'ân nuru bütün haşmet ve parlaklığı ile ruhları aydınlatmaya devam ediyordu.

Kureyş müşriklerinin telâş ve endişeleri ise had safhadaydı. Hele, parmakla gösterilen kahramanlarından biri olan Hz. Hamza'nın inananlar tarafında beklenmedik bir zamanda yer alması, kendilerini bütün bütün şaşırttı. Şirk kalesinde gün geçtikçe yeni ve daha büyük gediklerin açılması, onları değişik plânlar kurmaya ve yeni yeni tertiplere girmeye şevketti.

Bir gün, Kureyş Kabilesi ileri gelenlerinden Utbe b. Rebia, bir grup müşrike, "Ey Kureyşliler!.. Muhammed'in yanına gidip konuşsam ve kendisine bazı tekliflerde bulunsam nasıl olur? Umulur ki, o, bu tekliflerden bazılarını kabul eder, biz de arzusunu yerine getiririz; böylece, kendisi de, bize karşı yaptıklarından belki vazgeçer!" diye teklif etti.

Topluluk tarafından teklif kabul edildi.

Bunun üzerine Utbe, o sırada yalnız başına Mescid-i Haram'da bulunan Nebîyy-i Zîşan Efendimizin yanına vardı ve sözüne şöyle başladı:

"Ey kardeşimin oğlu!.. Biliyorsun ki, sen aramızda şeref ve soy sop üstünlüğü bakımından bizden daha hayırlısın ve ilerisin. Ancak, sen, kavminin başına büyük bir iş açtın. Bu işle onların birliğini dağıttın, akılsız olduklarını söyledin; tanrılarını ve dinlerini kötüledin; onların gelmiş geçmiş baba ve atalarını kâfir saydın. Şayet beni dinleyecek olursan, sana bazı tekliflerim olacak. Bunlar üzerinde düşünüp taşınmanı istiyorum. Belki bazılarını kabul edersin!"

Resûl-i Ekrem Efendimiz, "Söyle, ey Velid'in babası, seni dinliyorum!" deyince, Utbe, tekliflerini sıralamaya başladı: "Sen ortaya attığın bu meseleyle şayet mal ve servet elde etmek gayesinde isen, mallarımızdan sana hisse ayıralım, hepimizin en zengini olasın! Eğer bir şeref peşinde isen, seni kendimize reis yapalım! Yok, eğer bu sana gelen, görüp de üzerinden atmaya kuvvetin yetmeyen bir evham, cinlerden perilerden gelme bir hastalık ve sihir ise, doktor getirtelim, seni tedavi ettirelim. Seni kurtarıncaya kadar mal ve servetimizi harcamaktan geri durmayalım!"

Utbe, tekliflerini yapmış ve susmuş idi. Konuşma sırası Resûl-i Ekrem Efendimize gelmişti. Utbe'ye, "Ey Velid'in babası!.. Söyleyeceklerin bitti mi?" diye sordu.

Utbe'den, "Evet..." cevabı gelince, Resûl-i Ekrem, "O hâlde, şimdi sen beni dinle." dedi ve besmele çekerek Fussilet Sûresinin 1-36 arasındaki

âyetleri kemâl-i vakar ve heybet içinde

okumaya başladı: "Ha Mîm... Bu Kur'ân, Rahman, Rahîm (olan Allah) tarafından indirilmedir. Bir kitaptır ki, âyetleri Arapça bir Kur'ân olmak üzere anlayacak olan bir kavme açıklanmıştır; hem Cennet'i müjdeleyici, hem (ateşten) korkutucu olarak... Fakat, onların (Mekke kâfirlerinin) çoğu (Kur1-ân'dan) yüz çevirdiler. Artık onlar, dinleyip Hakk'ı kabul etmezler."

Sûreyi secde âyetine kadar okuyup secde eden Peygamber Efendimiz, Utbe'ye döndü ve, "Ey Velid'in babası!.. Okuduklarımı dinledin! Artık gerisini sen düşün!" dedi.

Kur'ân'm nazmındaki i'caz, mânâsındaki tatlılık Utbe'nin çehresini birden değiştirmişti. Öyle ki, bunu Kureyşliler farkettiler. Birbirlerine söylendiler: "Vallahi, Ebû'l-Velid, çehresi değişmiş olarak dönüyor!"

Yanlarına gelince, "Ne getirdin? Anlat bakalım!" dediler.

Utbe, "Vallahi, ben, ömrümde benzerini hiç işitmediğim bir kelâm işittim! Yemin ederim ki, o ne şiirdir, ne sihirdir, ne de kehânettir!" dedikten sonra sözlerine şöyle devam etti:

"Ey Kureyş topluluğu!.. Beni dinleyin de, hatırım için bu işin peşini bırakın, bu adamdan vazgeçin! Ondan uzak durun, ona dokunmayın! Yemin ederim ki, benim ondan dinlediğim söz, büyük bir haberdir. Siz onu, sizin dışınızda kalan Arab taifelerine bırakırsanız daha iyi etmiş olursunuz. Onlar, ona engel olurlar. Eğer o, Arablara üstün gelirse, onun hâkimiyeti sizin hâkimiyetiniz, onun şerefi sizin şerefiniz demektir. Onun sayesinde insanların en mes'ud ve bahtiyarı olursunuz."

Utbe'nin konuşması, Kureyşlilerin hiç de hoşuna gitmedi. Tepki göstererek, "Ey Velid'in babası!.. Gene o, seni diliyle büyülemiş!" dediler.

Sözlerinin dinlenmediğini gören Utbe ise, "O hâlde, istediğinizi yapın!" diyerek yanlarından uzaklaştı.276

Böylece, müşrikler, Server-i Kâinat Efendimiz karşısında mağlûbiyet üzerine mağlûbiyete uğruyorlardı. İslâm dâvasına karşı tedbir ve çâreleri bir bir tükeniyordu. Başvurdukları her tedbir ve plân geri tepiyor, hattâ aleyhlerine tecellî ediyordu!

Çünkü, Cenâb-ı Hakk'ın, "Ben nurumu tamamlayacağım; kâfirler, müşrikler istemeseler bile..." diye va'di vardı. Resulüne emri şuydu:"Sana vahyettiklerimi halka bildir, korkma, çekinme. Çünkü, Ben, seni insanlardan, onların şer ve belâlarından koruyacağım."277

Bunun için de, Allah Resulü (s.a.v.), îman ve İslâmiyete davet vazifesine bıkmadan usanmadan, korkmadan çekinmeden devam ediyor, bütün gayretiyle gönüller üzerinde tevhid bayrağını dalgalandırmaya çalışıyordu. Bunun neticesi olarak da, inananların safi gittikçe hem daha sıklaşıyor, hem de güçlenip kuvvetleniyordu.

MÜŞRİKLERİN, SAFA TEPESİNİN "ALTIN"A ÇEVRİLMESİNİ İSTEMELERİ!

Mekkeli müşrikler, ne eziyet ve işkencelerin, ne de mevki makam, mal mülk tekliflerinin, Peygamber Efendimizi bir an bile dâvasında tereddüde düşürmediğini artık kesinlikle anlamışlardı. Bu sebeple, karşısına değişik tekliflerle çıkmaya başlıyorlardı.

Bir gün, Resûl-i Kibriya Efendimize, "Rabbine dua et! Eğer Safa Tepesini bizim için altına çevirirse, biz o zaman seni tasdik eder, sana îman ederiz!" dediler.

Böyle bir isteği yerine getirmek, elbette insan güç ve kuvvetinin üstünde bir işti; ama Allah'ın kuvvet ve kudreti yanında basit bir hâdiseydi.

Müşrikler, böylesine, herhangi bir insanın yapamayacağı şeyleri Peygamber Efendimize teklif etmekle, âdeta kendilerini teselli etmeye çalışıyorlardı: "Bakın, işte bu isteğimizi yerine getirmedi. Öyleyse neden îman edelim?" demek istiyorlardı.

Diğer istek ve tekliflerinde, Resûl-i Ekrem Efendimiz, hep, bunları yapmanın kendi vazifesi olmadığını, onların ancak Allah'ın isteğiyle, kuvvet ve kudretiyle meydana gelebileceğini ifade etmesine karşılık, bu tekliflerine aynı cevapla karşılık vermeden, "Teklifiniz yerine gelirse, bu dediğinizi gerçekten yapar mısınız?" diye sordu.

Hep birden, "Evet, yaparız!" dediler.

Bunun üzerine Resûl-i Ekrem Efendimiz, ellerini açarak kudreti sonsuz Rabb-i Rahîmine yalvarmaya başladı.

Elbette, Sultan-ı Levlâk'ın niyazı cevapsız kalamazdı. Ânında Cebrail (a.s.) gelerek, "Allah Teâlâ, seni selâmlıyor ve 'İstersen, onlara Safa Tepesini altın yapayım. Ancak, bundan sonra da onlardan kim inkâra kalkışırsa, varlıklarımdan hiçbirine yapmadığım bir azabla onları azablandırırım! Yok istersen, onlara tevbe ve rahmet kapılarımı açık bırakayım.' diyor." dedi.

Alemlere rahmet olarak gönderilen Efendimiz, iki teklif arasında serbest bırakılmıştı. Cenâb-ı Hakk, istediğini yapacaktı. Buna rağmen o, kendisini böylesine rahatsız edip sıkıntıya sokan kavmine acıdı ve Rabbinden dileği şu oldu:

"Hayır Allah'ım!.. Onların isteklerini yerine getirme. Kendilerine rahmet ve tevbe kapılarını açık bırak!"278

Evet, Peygamber Efendimiz, "âlemlere rahmet" olarak gönderilmişti. Kalb ve vicdanı, merhamet ve şefkatin menbaı idi. Kendisine zulmedenlere, kendisine eziyet ve hakarette bulunanlara bile yeri geldikçe acıyor, onları affediyordu. Hiçbir zaman şahsı için intikam olma yoluna gitmiyordu. Kendisine zulmedenlere dahi îman saadeti ve İslâm hidâyeti diliyordu.

O, bu engin şefkat ve merhamet, bu derin af ve müsamaha ile, gönülleri fethetmiş, kalb ve ruhları nuru etrafında pervane gibi döndürmüştür.

MÜŞRİKLERİN DEĞİŞİK BİR TEKLİFLERİ

Yapılan her teklif Resûl-i Ekrem Efendimiz tarafından reddedilmesine rağmen, müşrikler yeni yeni teklifler bulup ileri sürüyorlardı.

İleri gelenleri, bir gün Resûl-i Ekrem'e, "Sana, içimizde en zengin adam olacak şekilde mal verelim, istediğin kadınla evlendirelim! Yeter ki sen, ilâhlarımızı kötülemekten vazgeç!" dediler. Sonra da şöyle konuştular:

"Eğer bu dediğimizi kabul etmez ve yapmazsan, sana yeni bir teklifimiz var. Hem senin için, hem bizim için hayırlı olan bir teklif!.."

Resûl-i Ekrem, "Nedir, o hayırlı teklif?.." diye sordu.

Kureyş ileri gelenleri, "Sen bizim tanrılarımız olan Lat ve Uzza'ya bir yıl tap; biz de senin ilâhına bir yıl tapalım!"279 dediler.

Bu, Kureyş müşriklerinin bir oyunu, bir tuzağı idi. Akıllarınca, Resûl-i Ekrem'i böyle bir teklifle kandırmayı düşünüyorlardı. Fakat, hayatının

gayesi şirk ve küfürle mücadele olan Kâinatın Efendisi, elbette bu tuzağa düşmeyecekti. Nitekim, Cenâb-ı Hakk, bu hâdisenin hemen sonrasında Kâfırûn Sûresini indirdi:

"(Ey Resulüm!..) de ki:'"Ey Kâfirler!.. Ben, sizin ibâdet etmekte olduklarınıza (putlarınıza) tapmam; siz de benim ibâdet etmekte olduğuma ibâdet ediciler değilsiniz. Zâten, ben hiçbir vakit sizin tapmış olduklarınıza tapıcı olmadım; siz de (hiçbir zaman) benim ibâdet etmekte olduğum (Allah'a) ibâdet edicilerden değilsiniz. Sizin dininiz (bâtıl itikadınız) size, benim dinim de bana!..'"

Peygamber Efendimiz, inen bu sûreyi kendilerine okuyunca, müşrikler bu tekliflerinin de neticesiz kaldığını anladılar ve bu yoldaki ümitlerini de yitirdiler!

MÜŞRİKLERİN ÜÇ SORUSU

Hz. Resûlullah'ın dâvası karşısında çaresizlikler içinde kıvranan Mekke müşriklerinin aklına yeni bir fikir geldi: Yahudi âlimlerinden, Peygamberimiz hakkında bir şeyler öğrenmek!..

Bu maksatla Medine'ye giden temsilciler, Yahudi âlimleriyle görüşerek Resûl-i Ekrem Efendimizin söylediklerinden, yaptıklarından bahsettiler; sonra da, "Siz, elinde Tevrat bulunan bir milletsiniz. Bu adam hakkında bize bilgi veresiniz diye size başvurduk!" dediler.

Yahudi âlimlerinin, bu isteklerine cevapları şu oldu:

"O kimseye, 'Geçmişteki o genç delikanlıların hayret edilecek maceraları ne idi? Yeryüzünün doğusuna batısına kadar ulaşan, dönüp dolaşan zâtın kıssası ne idi? 'Ruh'un mahiyeti nedir?' sorularını sorun. Eğer bu sualleri cevaplandırırsa, bilin ki o, Allah'ın peygamberidir; siz de ona tâbi olun. Yok, eğer cevaplandıramazsa, o adam yalancı bir kimsedir; kendisine istediğinizi yapabilirsiniz!"280

Temsilciler, Mekke'ye dönerek durumu müşriklere anlattılar.

Müşrikler, ümit ve sevinç içinde Peygamber Efendimize koşarak, bu sorulan sordular.

Kâinatın Efendisi, sorularını cevaplandırmak için mühlet istedi. "Size yarın bildireyim!" dedi.

Bunu derken, o sırada "İnşallah... [Allah dilerse..]" demeyi unutmuştu. Bu sebeple, bir görüşe göre, üç, diğer bir rivayete göre ise 15 gün bu konuda hiçbir vahiy gelmedi. Resûl-i Ekrem Efendimiz, sıkıntıdan duramaz hâle gelmişti. Hele, müşriklerin, "Muhammed bizden bir gün mühlet istedi; bunca zaman geçti, bize hâlâ bir şey bildirmiş değil!" diyerek dedikodulara başlamaları, bu sıkıntılarını daha da artırdı. Öyle ki, kimseyle konuşamaz hâle gelmişti.

Nebîyy-i Ekrem'in, bu sıkıntıları fazla sürmedi; sonunda vahiy indi. Müşriklerin sorularına şöyle cevap verildi:

"Yoksa (Ey Resulüm!..) uzun zaman mağarada uykuda kalan Kehf ve Rakîm ashabı, Bizim mucizelerimizden şaşılacak bir şey oldular mı sandın? Hatırla ki, o vakit o genç yiğitler mağaraya sığındılar da şöyle dediler: "Ey Rabbimiz!.. Bize tarafından bir rahmet ihsan buyur ve işimizde bize bir muvaffakiyet hazırla."281

Bu âyet-i kerîmelerde, müşriklerin birinci soruları cevaplandırılıyordu ve adı geçen gençlerin Ashab-ı Kehf olduğu bildiriliyordu. Sonraki âyetlerde ise Ashab-ı Kehf in maceraları anlatılıyordu.282

Müşriklerin ikinci sorularına ise, şu âyetler cevap veriyordu:

"Ey Resulüm!.. (Müşrikler, seni imtihan etmek için) bir de Zülkarneyn'den (haber) soruyorlar. Sen de ki: 'Size, onlardan bir haber anlatacağım.""283

Sûrenin devam eden âyetlerinde ise, Cenâb-ı Hakk'ın Zül-karneyn'i iktidar sahibi yaptığı, ona vasıta ihsan ettiği ve bununla batıya doğru yol aldığı, yolculuğu esnasında bir kavimle karşılaştığı ve onları iyi işleri yapmaya davet ettiği belirtiliyor; sonradan doğuya doğru yol tuttuğu, burada da bir kavimle karşılaştığı ve onları da hayırlı işlerde bulunmaya çağırdığı beyan ediliyordu.284

Müşriklerin üçüncü suallerine ise, şu âyet-i kerîmeyle cevap veriliyordu:

"(Ey Resulüm!..) bir de sana ruhtan (ruhun hakikatinden) soruyorlar. De ki: 'Ruh, Rabbimin bildiği bildiği bir iştir; ve size, ilimden ancak az bir şey verilmiştir.'"285

Müşrikler, sordukları sorularına mükemmel cevap almışlardı!

Buna rağmen, Peygamber Efendimizin dâvasını doğrulayıp, ona uymaktan uzak durdular; şirkin inadı içinde hayatlarına devam ettiler.

Ancak, onların bu hak ve hakikatten yüz çevirmeleri, kendilerini felâkete sürüklemekten başka bir şeye yaramıyordu. Onlar direndikçe, îman ve Kur'ân dâvası daha bir haşmet ve azametle gönüller üzerinde dalgalanmaya devam ediyordu.

Cenâb-ı Hakk, ayrıca Peygamber Efendimizi de aynı sûrede şöyle îkaz ediyordu:

"Hiçbir şey hakkında 'inşallah...' demeden 'Ben bunu herhalde yarın yaparım.' deme! Unuttuğun zaman Rabbini an, 'İnşallah...' de, 'Umulur ki Rabbim, beni daha yakın bir hayra ve muvaffakiyete erdirir.' de!"286

Peygamber Efendimiz, bu îkazdan sonra, yapacağı bir şey hakkında "İnşallah..." demeyi her zaman hayatında bir prensip edindi.

---

261 İbni Hişam, Sîre, c. 1, s. 283284; ibni Kesir, Sîre, c. 1, s. 473.

262 İbni Hişam, A.g.e., c. 1, s. 284; Taberî, Tarih, c. 2, s. 218; ibni Kesir,A.g.e., c. 1, s. 473.

263 Ibni Hişam, A.g.e., c. 1, 284; Taberî, Tarih, c. 2, s. 218; İbni Kesir, A.g.e.,c. 1, s. 474.

264 ibni Hişam, A.g.e., c. 1, 284; Taberî, A.g.e., c. 2, s. 220.

265 İbni Hişam, A.g.e., c. 1, s. 285; Taberî, A.g.e., c. 2, s. 220; İbni Kesir,A.g.e., c. 1, s. 474.

266 ibni Hişam, Sîre, c. 1, s. 285; Taberî, Tarih, c. 2, s. 220; İbni Kesir, Sîre, c. 2, s. 475.

267 ibni Hişam, A.g.e., c. 1, s. 285; Ibni Sa'd, Tabakat, c. 1, s. 202; Taberî, A.g.e., c. 2, s. 220; ibni Kesir, A.g.e., c. 1, s. 475.

268 ibni Hişam, A.g.e., c. 1, s. 295.

269 İbni Hişam, Sîre, c. 1, s. 288289; Kaadı Iyaz, Şifa, c. 1, s. 512513.

270 Müddessir, 1926.

271 Tur, 29.

276 Ibn-i Hişam, Sîre, c. 1, s. 313-314; Taberî, Tarih, c. 2. s. 225.

277 Mâide, 67.

278 ibn-i Hişam, Sîre, c. 2, s. 35-36.

279 Ibn-i Hişam, A.g.e., c. 1, s. 368; Taberî, Tarih, c. 2, s. 225-226.

280 ibn-i Hişam, Sîre, c. 1, s. 321-322.

281 Kehf, 9-10.

282 Kehf, 9-26.

283 Kehf, 83.

284 Kehf, 84-98.

285 Isrâ, 85.

286 Kehf, 23-24.

Hz. Hamza ve Hz. Ömer'in İslam'a Girmeleri

HZ. HAMZA, MÜSLÜMANLAR SAFINDA

(Bi 'setin 6. senesi)

İslâm ve îman sadâsı kulaktan kulağa yayılıp gittikçe gürleşiyordu. Kalblere manevî serinlik veren bu îmanî havanın teessüsü, müşriklerin uykularını kaçırıyordu. Başvurdukları tertip ve plânların hiçbiri, coşkun akan bu îman şelâlesinin önüne set olamıyor ve ümitsizliğin verdiği ezici ruh haleti içinde kıvranıp duruyorlardı.

Kahraman Hz. Hamza'nın saadet dairesine dâhil olmasıyla, manevî sancıları kat kat artmış oldu.

Peygamberimizin amcası ve aynı zamanda süt kardeşi olan Hz. Hamza, kimden olursa olsun, nereden gelirse gelsin, haksızlığa asla tahammülü olmayan bir kahramandı. Kureyş içinde de yüksek bir itibara sahipti.

İlâhî hidâyetin tecellîsi bu!.. Kimin nerede ve nasıl îman nîmetine kavuşacağı belli olmaz. Hz. Hamza da, beklenmedik bir zamanda İslâm nimetine kavuştu.

Bir gün, çok sevdiği eğlencesi olan avdan dönüyordu. Safa Tepesinden Kabe'ye doğru giderken karşısına Abdullah b. Cuda'nın âzadlık cariyesi çıktı ve, "Ey Umare'nin babası!.." dedi, "Kardeşimin oğlu Muhammed'e, Ebû'lHakem b. Hişam [Ebû Cehil] ile arkadaşları tarafından yapılanları görmüş olsaydın asla dayanamazdın!"

Hz. Hamza, heybetli bakışlarını cariyenin üzerinde bir müddet gezdirdikten sonra, "Ebû'lHâkem b. Hişam, ona ne yaptı?" diye sordu.

"Ona şuracıkta türlü türlü işkenceler yaptı, hakaret etti; sonra da çekip gitti. Muhammed de ona hiçbir şey söylemedi!"

Hz. Hamza, "Bu söylediklerini sen, gözünle gördün mü?" dedi.

Câriye, "Evet, gördüm!" diye cevap verdi.

Son derece hiddetlenen Hz. Hamza, evine uğramadan, yayı, oku, torbası ve av malzemeleri ile, doğruca, Kabe etrafında oturmuş bulunan Ebû Cehil ve arkadaşlarının yanına vardı. Meclisin ortasındaki Ebû Cehil'in başına, hiçbir şey sormadan okkalı bir yay indirdi ve başını fena hâlde yardı. Sonra

da, "Sen misin ona sövüp sayan?.. İşte, ben de onun dinindeyim! Onun söylediğini söylüyorum! Gücün yetiyorsa, o yaptıklarını bana da yap, göreyim!" diye konuştu.

Ebû Cehil, hareketinde kendisini haklı göstermek için savunmaya geçti. "Ama o bizi akılsız saydı!" dedi, "Putlarımıza hakaret etti. Atalarımızın tuttuğu yoldan ayrı bir yol tuttu."

Hz. Hamza'dan kararlı ve sert bir cevap geldi: "Siz ki, Allah'tan başkasına İlâh diye tapmaktasınız. Sizden akılsız kim var? Ben şehâdet ederim ki, Allah'tan başka ilâh yoktur. Yine şehâdet ederim ki, Muhammed, Allah'ın Resulüdür!"275

Hz. Hamza'nın bu kararlılığı karşısında, ne Ebû Cehil, ne de etrafındaki lerde bir hareket ve bir mukabele görülmedi. Hattâ, Ebû Cehil, "Doğrusu ben, kardeşinin oğluna çok çirkin bir şekilde sövüp saymıştım; buna müstahak oldum." diyerek suçluluğunu da itiraf etti.

Seytan'ın Vesvesesi

Ânî ve beklenmedik bir kararla saadet dairesine dâhil olan Hz. Hamza, evine dönünce, zihninde Şeytan'ın birtakım vesvese ve şüpheleriyle karşı karşıya kaldı: "Sen Kureyş'in hatırı sayılır birisi idin. Şu, dininden dönen Muhammed'e uydun. Hiç de iyi etmedin!"

Kalb ve zihninin, Şeytan'ın bu tarz telkinlerine mâruz kaldığını hisseden Hz. Hamza, doğruca Kabe'ye vardı ve, "Allah'ım!.. Bu tuttuğum yol doğru ise, kalbime de onu tasdik ettir; bana bu hususta bir çıkar yol göster!" diye dua etti.

Aradan bir gün geçtikten sonra, Resûli Ekrem Efendimizin huzuruna vardı. Başından geçenleri anlattı.

Resûli Ekrem, kendilerine va'z ve nasihatte bulundu.

Kalbi îman ve itminan bulun Hz. Hamza, Peygamber Efendimize, "Senin doğruluğuna şehâdet ederim, ey kardeşimin oğlu!.. Artık dinini bana açıkla." dedi.

Hz. Hamza gibi bir kahramanın Müslümanlar safında yer alışı, Efendimizi ve Müslümanları son derece memnun ederken, müşriklerin gönüllerine hüzün ve korku saldı. Resûli Ekrem'e pervasızca reva

gördükleri eziyet ve işkencelerinin bir kısmını da terketmek zorunda kaldılar!

KIRKINCI MÜSLÜMAN: HZ. ÖMER

(Bi'setin 6. senesi Zilhicce ayı / Milâdî 616)

Emsalsiz kahramanlardan biri olan Hz. Hamza'nın Müslümanlar safına katılması ve arkasından da bir grup Müslümanın Habeşistan'a hicretleri, Kureyş müşriklerini derin derin düşündürüyordu. Hayatlarına büyük bir tedirginlik ve endişe hâkim bulunuyordu.

Hepsinin zihninde karar kılmış fikir şu idi:

"Mutlaka, şu Ebû Tâlib'in yetimi Muhammed'in işi, bir an önce halledilmelidir!"

Bu konuyu görüşmek üzere, Dârû'nNedve'de toplanan Kureyş'in, hararetli ve ateşli konuşmalarından sonra, Ebû Cehil'in teklifi kabul edildi: "Muhammed'in vücudu ortadan kaldırılacaktır!"

Bu korkunç cinayeti işlemeye kim cesaret edebilirdi? İşin içinde Haşîm Oğullarının böyle bir hâl vukuunda kan dâvası gütmeleri de söz konusu idi.

Bu iş için bazıları büyük vaadlerde de bulunuyordu. Meselâ, Ebû Cehil, "Muhammed'i öldürecek kimseye, benden 100 kızıl ve siyah deve, şu kadar altın, şu kadar gümüş v.s." diyordu.

Kimse bu korkunç kararı tatbik etme cesaretini kendisinde göremiyordu. Ama içlerinde biri vardı; uzun boylu, iri yapılı, kimseye boyun eğmez, gözünü daldan budaktan sakınmaz, gözüpek biri... Ortaya atıldı. "Bunu ben yaparım!" dedi.

Bir anda bütün gözler, ortaya atılan bu cesur adamın üzerine çevrildi. Baktılar, Hattab Oğlu Ömer'di bu... Ömer'in bu işi yapabileceğinden emin olan Kureyşliler, hep bir ağızdan, "Evet, bunu ancak sen yapabilirsin! Görelim seni!.." dediler.

Ömer, artık hedefini tesbit etmişti: Doğruca "Dârû'1Erkam"a giderek, orada Peygamber Efendimizi bulacak ve alınan kararı yerine getirecekti.

Kılıcını kuşanan Ömer, kan çanağına dönmüş gözleriyle etrafa öfkeli bakışlar savurduktan sonra, doğruca Kabe'ye giderek tavafta bulundu. Sonra

da kin, düşmanlık dolu sert adımlarla Safa Tepesinin yolunu tutup, Dârû'l Erkam'a doğru yollandı.

Gidişinde bir mânâ vardı; bir hedefe doğru gittiği besbelli idi. Yolda, Müslüman olmuş, fakat îmanını gizleyen akrabasından Nuaym b. Abdullah Hazretlerine rastladı. Hz. Nuaym, Ömer'in bu değişik tavrı karşısında sormadan edemedi: "Nereye gidiyorsun ey Ömer?.."

"Şu, dinini bırakan, Kureyş'in arasına ayrılık düşüren Muhammed'in vücudunu ortadan kaldırmaya gidiyorum!" cevabında bulunarak, maksadını gizlemeye bile lüzum görmedi.

Bu dehşetli karar karşısında tüyleri diken diken olan Hz. Nuaym, onu bu fikrinden caydırmanın yolunu aradı ve, "Vallahi, çok zor bir işe kalkışmışsın. Muhammed'in ashabı, onun başı ucundan bir an dahi olsun ayrılmıyor. Ona yol bulmak çok güç. Farzet ki, bir yolunu bulup onu öldürdün. Zanneder misin ki, Abdi Menaf Oğulları, senin yeryüzünde elini kolunu sallayarak dolaşmana müsaade eder?" diye konuştu.

Sert bakışlarını muhatabının üzerinde gezdiren Ömer, "Sen de mi ondan yana oluyorsun yoksa?.." diye sordu.

Fakat, beklenmedik bir cevapla karşılaştı: "Yâ Ömer!.. Sen beni bırak, önce ev halkına, aile etrafında dön. Enişten ve amca oğlun Sid b. Zeud ile eşi, kız kardeşin Fâtıma, Müslüman olup, Muhammed'in dinine tâbi olmuşlardır. Git, önce onlarla uğraş!"

Ömer'de bir şaşkınlık, bir tereddüt... Duyduklarına önce inanmak istemedi; hattâ, araştırma ihtiyacını bile duymaz görünerek yoluna devam etti. Ancak, içine düşen şüpheyi yenemedi ve yarı yolda fikrini değiştirerek kız kardeşinin evine doğru döndü.

Bu sırada, fedakâr sahabî Habbab b. Eret, Hz. Said ile ailesi Hz. Fâtıma'ya, yeni nazil olan Tâha Sûresini okumakta idi.

Evinin önüne yaklaşan Ömer, bu sesi duydu. Kapıyı hiddetli hiddetli bir iki defa çaldı. Açılmadığını görünce, omuz verip kapıya yüklendi ve hışımla içeri daldı.

Hz. Fâtıma, hiddetli hiddetli kapı çalanın kardeşi Ömer olduğunu anlamış ve Kur'ân sahifelerini hemen bir tarafa kaldırmıştı. Bu arada Hz. Habbab da bir köşeye saklanıvermişti.

Ömer, öfke dolu sesiyle, "Okuduğunuz ne idi?" diye sordu.

Eniştesi telâş ve heyecan dolu ifadelerle, "Bir şey yok; sâdece sâdece aramızda konuşuyorduk." cevabını verince, Ömer'in öfke ve hiddeti bütün bütün arttı. Masum masum duran eniştesinin yakasına yapıştı ve, "Demek, duyduklarım doğru imiş! Siz de Muhammed'in dinine girdiniz, öyle mi?" diyerek onu yere çarptı. Hz. Fâtıma, kocasını kurtarmaya kalktı. Sert bir tokatla o da kendini yerde buldu. Müslümanlığını gizlemenin artık bir mânâ ifade etmeyeceğini anlayan Hz. Fâtıma, ayağa kalktı ve, "Elinden geleni yap ey Ömer!.. Ben ve kocam artık Müslümanız; Allah ve Resulüne îman ettik!" diye haykırdı. Bu sözlerini, getirdiği "Kelimei Şehâdet" takib etti. Ortalık bir anda bu kelimenin azamet ve haşyetiyle çınladı.

Manzara ibretli ve içler acısı idi. Bir insan, kız kardeşini "Rabbim Allah." dediği için nasıl böylesine insafsızca dövüp kan revan içinde bırakabilirdi? Kan revan içinde bırakılanın bu hâline rağmen dâvasını haykırmaktan geri durmaması karşısında hangi katı kalb yumuşamaz ve hangi yürek insafa gelmezdi?

Ömer, şaşırdı birden!.. Kalbinde dalgalanmalar meydana geldiğini hisseder gibi oldu. Daha fazla ayakta durmadı ve yere oturdu. Derin derin düşündükten sonra, "Hele getirin şu okuduklarınızı; getirin de, Muhammed'e gelen şey ne imiş, göreyim!" dedi.

Hz. Fâtıma, önce tereddüt gösterdi. Kardeşinin mübarek Kur'ân sahifelerine hakaret edebileceğinden korktu. Ancak Ömer, "Korkmayın." diyerek, onun bu endişesini yok etti.

Kur'ân sahifeleri ancak temiz kimselere verilebilirdi. Hâlbuki Ömer, henüz şirk üzere bulunuyordu, dolayısıyla da manen temiz sayılmıyordu.

Bunun için Hz. Fâtıma, "Kardeşim!.." dedi, "Sen, Allah'a şerik koşulan bir inanç üzere bulunduğun için temiz sayılmazsın. Hâlbuki, O'na ancak temiz olanlar el sürebilir. Kalk, önce bir yıkan!"

Hz. Ömer, kalkıp gusletti. Bunun üzerine Hz. Fâtıma, koyduğu yerden Kur'ân sahifesini hürmetle alıp ona verdi.

Hz. Ömer kâtipti, okuma yazma bilirdi. Eline aldığı sahifeyi başından okumaya başladı:

"Tâha!.. (Ey Resulüm!..) Biz, sana Kur'ân'ı eziyet çekesin diye indirmedik. Ancak, Allah'tan korkan kimseye bir öğüt için... Arzı ve yüce gökleri yaratandan, yavaş yavaş bir indirişle onu (Kur'ân'ı) indirdik."287

Ömer, hem okuyor, hem de okudukları üzerinde düşünüyordu. Kur'ân'in ebedî ve edebî belagatı karşısında şaşkına dönmüştü. Sanki, az evvel kılıcının kabzasına yapışıp Peygamber Efendimizin vücudun ortadan kaldırmaya giden Ömer, o değildi! Kalbindeki katılık, yüzündeki öfke yok oluvermişti birden... Az evvel kan çanağını andıran gözleri, şimdi aydınlık

saçıyordu; yüzüyle beraber, içi de gülüyordu. Sûrenin, LH ^Jl

aÜI "Gerçekten Ben, Allah'ım; Benden başka hiçbir ilâh yoktur. Onun için Bana ibâdet et ve Beni anmak için namaz kıl!"288 âyetini okuyunca haykırdı: "Bu ne güzel, ne şerefli, ne haşmetli bir kelâm! Bu kelâmdan daha güzel, daha tatlı bir kelâm olamaz!"

Bu ifadeler, Ömer'in kalbinin hidâyet nuruyla sarıldığını, onun aydınlığına kavuştuğunun işaretiydi.

Hz. Ömer'in bu sözlerini işiten Kur'ân hocası Hz. Habbab, gizlenmiş olduğu yerden ortaya çıkıverdi ve, "Müjde ey Ömer!.." dedi, "Dilerim ki, Resûlullah'ın yaptığı dua, senin hakkında gerçekleşsin! Dün gece o, 'Allah'ım, İslâmiyeti ya Ebû'lHakem b. Hişam'la [Ebû Cehil] ya da Ömer b. Hattab'la kuvvetlendir.' diyerek dua etmişti!"

Ömer b. Hattab ve Ebû'lHakem Amr b. Hişam, yâni Ebû Cehil... Biri Serveri Kâinat Efendimizin vücudunu ortadan kaldırmakla ancak İslâm dâvasının önüne geçilebileceğini teklif eden Ebû Cehil, diğeri bu teklifi kabul edip kararı infaz etmeye kalkan Ömer!..

Artık, Ömer'in Resûlullah ve İslâmiyet aleyhindeki düşünceleri tamamıyla aksine dönmüştü. Bir an evvel Fahri Âlem Efendimizin huzuruna varıp, hidâyet nuruyla kucaklaşmak istiyordu. Hemen, "Resûlullah şimdi nerededir?" diye sordu.

Resûli Ekrem Efendimizin, ashabından bazılarıyla Safa Tepesi eteğindeki Dârû'lErkam'da bulunduğunu öğrenince, Hz. Habbab'la derhâl yola koyuldu.

Gözcü, Ömer'in silâh belde geldiğini içeriye haber verdi. Herkesi bir telâş ve heyecan havası sardı. Sâdece biri müstesna: Hz. Hamza... Bu büyük

İslâm kahramanı, elini kılıcının kabzasına atarak, "Bırakın, gelsin. Korkulacak ne var? Eğer hayırlı bir maksatla gelmişse, kendisini hayırla ağırlarız; eğer kötü bir niyetle gelmişse, onu kendi kılıcıyla hallediriz!" diye konuştu.

Manzarayı seyreden Fahri Alem'in yüzünde tebessümler belirdi. Ömer'in gönlünün hidâyet nuruyla aydınlandığı haberini almıştı. Hiçbir telâşa ve endişeye kapılmadan, oturduğu yerden, "Telâş edilecek bir şey yok, bırakın gelsin! Eğer Allah, onun hayrını murad ettiyse, kendisini doğru yola iletir." diye emir buyurdu.

Bu emir üzerine kapı açıldı. Kapı önünde bekleyen Ömer, heybetli görünüşü ve silâhı ile içeri girdi. Yüzünde öfke değil, muhabbet parıltıları vardı. Gözleri, hak ve hakikati aramanın aydınlığı içindeydi. Resûli Ekrem'le bir an göz göze geldi. Kâinatın Serveri Efendimizin manevî heybeti karşısında kendinden geçer gibi oldu. Her şeyini unutmuştu. Nebîyyi Ekrem'in nurânî bakışları, kalb ve ruhunu tesiri altına almış, âdeta avuçlamıştı.

Bir müddet birbirlerine bakıştıktan sonra, Resûli Ekrem Efendimiz, sessizliği, heyecan ve telâş havasını, "Neye geldin ey Hattab'm oğlu Ömer?.." sorusuyla dağıttı; sonra da elini uzatıp, kılıcının bağından tuttu ve, "Allah'ım, bu, Hattab Oğlu Ömer'dir. Allah'ım, İslâm dinini Hattab Oğlu Ömer'le kuvvetlendir!" diye dua etti.

Hz. Ömer, ruhunu hidâyet güneşinin cazibesine kaptırmıştı artık... Resûlullah Efendimizin sorusuna, "Allah ve Resulüne ve O'nun Allah'tan getirdiklerine îman etmek için geldim."diye cevap verdi ve arkasından da, Müslüman oldu.

Nebîyyi Ekrem Efendimiz ile Ashabı Kiram'in sevinçleri son haddine varmıştı. Hep bir ağızdan yüksek sesle tekbir getirdiler: "Allahü ekber, Allahü ekber!"

Mekke sokaklarından duyulan tekbir sesleri, ufukları çınlattı, oradan göklere doğru nurânî dalgalar hâlinde yükseldi!

Artık Hz. Ömer, Müslümandı; kırkıncı Müslüman... Bundan böyle, cesaret, kuvvet ve kahramanlığını şirk için değil, İslâm dini uğrunda kullanacaktı. Kureyşlilerin verdiği karar üzerine Serveri Kâinat'ın vücudunu

ortadan kaldırmaya koşan Ömer, şimdi onun etrafında pervane olmuştu. Yiğitliğine îmanın hadsiz kuvvetini de ekleyen Hz. Ömer, bundan böyle Allah için, Resûlullah için müşriklere gözdağı vermeye koşacaktı. Birdenbire parlayan bu ateşin fıtrat, Hz. Muhammed güneşinden feyz ve ışık alarak dünya tarihine adalet timsâli "Âdil Ömer" unvanıyla geçecektir.

SAF HÂLİNDE MESCİDİ HARAM'A GİDİŞ

Cesaretin gerçek kaynağı olan îmanı kalbine yerleştiren Hz. Ömer, artık yerinde duramaz olmuştu. Resûli Ekrem'e, "Yâ Resûlallah!.. Biz ölsek de yaşasak da hak din üzere değil miyiz?" diye sordu. Resüli Zîşan, "Evet, varlığım kudret elinde olan Allah'a yemin ederim ki, siz kalsanız da, ölseniz de hak din üzeresiniz." diye cevap verince, "Öyle ise hâlâ ne diye gizleniyoruz?" dedi, "Seni hak dinle gönderen Allah'a yemin ederim ki, korkmadan, çekinmeden, cesaretle bütün şirk meclislerine gidip İslâmiyeti açıklayacağım!"

Bunun üzerine Resûlii Kibriya Efendimiz önde, sağında Hz. Ömer, solunda Hz. Hamza, diğer sahabîler arkalarında Dârû'lErkâm'dan çıkarak Kabe'ye doğru yol aldılar. Vakur adımlarla, Mescidi Haram'a girdiler.

Hz. Resûlullah'ın başını bekleyen müşrikler, bu manzara karşısında şaşırıp kaldılar. Şaşkın, ürkek ve korkak bakışlarla bir Hz. Ömer'e, bir Hz. Hamza'ya bakıyorlardı. Bir ara cesaretlerini toparlayarak, "Ey Ömer!.. Arkanda ne var, neyle geldin?" diye sordular.

Hz. Ömer, "Lâ ilahe İllallah, Muhammedü'rResûlullah ile geldim." dedi ve ilâve etti: "Kimse yerinden kımıldamasın; yoksa boynunu vururum!"

Müşriklerin sesi sedası kesildi. Sanki dilleri tutulmuştu.

Resûli Kibriya Efendimiz, serbestçe Kabe'yi tavaf etti ve namaz kıldı. Müslümanlar da açıktan açığa namaz kıldılar.

Hz. Ömer der ki:

"İşte, o zaman Allah Resulü, 'Hak ile bâtıl olanın arasını ayırdı.' diye bana 'Faruk' adını taktı."290

Önce Hz. Hamza'nın, arkasından Hz. Ömer'in Müslüman olması, İslâm'ın inkişafı ve Müslümanların müşriklerin baskılarından sıyrılarak ibâdetlerini şerbetçe îfa etmeleri hususunda büyük bir rahatlık sağladı. Bu

bakımdan bilhassa Hz. Ömer'in mü'minler safında yer almasının, İslâm tarihinde önemli bir yeri vardı. Bu ehemmiyeti, ashabtan Abdullah b. Mes'ud Hazretleri, "Ömer'in Müslüman olması, İslâmiyet için bir fetih, Müslümanlar için bir şeref ve izzet idi. Medine'ye hicreti nusret, halifeliği de rahmet oldu. Ömer Müslüman oluncaya kadar bizler, Kabe avlusunda açıktan açığa namaz kılamıyorduk."291 diyerek ifade etmiştir.

---

275 ibni Hişam, Sîre, c. 1. s. 311; Ibni Sa'd, Tabakat, c. 3, s. 912; İbni Abdi'lBerr, ellstiab, c. 1,s. 270.

287 Tâha, 14.

288Tâha, 14.

289 Ibni Hişam, Sîre, c. 1, s. 366371; Ibni Sa'd, Tabakat, c. 3, s. 267269; Süheylî, Ravdû'lÜnf, c. 1, s. 216219.

290 İbni Sa'd, Tabakat, c. 3, s. 270.

291 ibni Sa'd, Tabakat, c. 3, s. 270; Süheylî, Ravdû'lÜnf. c. 1. s. 219.

Habeşistan'a Hicret

(Bi 'setin 5. senesi Receb ayı / Milâdî 615)

Müşriklerin her gün biraz daha şiddetini artıran eziyet, hakaret ve işkenceleri neticesinde Mekke, Müslümanlar için yaşanmaz bir şehir hâline gelmişti! Günden güne artan bu eza ve cefalar, dinî ibâdetlerini de gönül rahatlığı içinde yapma imkânını ellerinden almıştı!

Müşriklerin, bu gaddarca ve merhametsizce davranışlarından kolay kolay vazgeçmeye de niyetleri yoktu.

Bunun için Resûli Ekrem Efendimiz, bir gün Müslümanlara, "Siz, bari yeryüzüne dağılın! Allah Teâla sizi yine bir araya getirir." dedi.

Sahabîler, "Yâ Resûlallah! Nereye gidelim?" diye sorunca da, eliyle Habeşistan'ın bulunduğu tarafı işaret ederek, "Siz Habeş ülkesine gitseniz iyi olur! Habeş Hükümdarının yanında hiç kimse zulme uğramaz. Orası doğruluk yurdudur. Umulur ki, Allah, sizi orada ferahlığa kavuşturur." buyurdu.

Resûli Kibriya'nın bu müsaade ve tavsiyeleri üzerine ilk olarak 10'u erkek 5'i kadın 15 kişilik bir Müslüman kafilesi, "dinlerini ve inançlarını korumak" mukaddes gayesiyle yerlerini, yurtlarını, bağ ve bahçelerini, anne ve babalarını, akraba ve komşularını terkederek, yabancı bir diyara doğru gizlece yola koyuldular. Kızıldeniz yoluyla Habeşistan'a varan ve Habeş Necâşîsi tarafından gayet müsbet karşılanan, İslâm'da ilk hicret kafilesini şu zâtlar teşkil ediyordu:

Hz. Osman ve hanımı Hz. Rukiyye, Zübeyr b. Avvam,

Ebû Huzeyfe b. Utbe ve hanımı Sehle,

Mus'ab b. Umeyr,

Abdurrahmân b. Avf,

Ebû Seleme ve ailesi Ümmü Seleme,

Osman b. Maz'un (kafile reisi),

Amir b. Rabia ve ailesi Leylâ,

Süheyl b. Beydâ,

Ebû Sebre b. Ebî Rühm ve hanımı Ümmü Külsüm.272

Hz. Osman, zevcesi Hz. Rukiyye'yi yanına alıp herkesten önce yola çıkmıştı. Bunu haber alan Efendimiz, "Lût Peygamber'den sonra ailesini yanına alıp Allah yolunda hicret eden ilk insan, Osman'dır."273 buyurdu.

Nebîyyi Ekrem Efendimizin Habeşistan'ı tercih edişi, birkaç sebebe dayanıyordu: Her şeyden evvel, orası Mekkeliler tarafından gayet iyi bilinen bir yerdi. Zîra, bu ülkeyle eskiden beri ticarî münâsebetleri vardı. Habeş Necâşîsinin âdil bir hükümdar oluşu, bu ülkenin tercih edilmesine ikinci bir sebepti. Adaletiyle şöhret bulmuş Necâşî, elbette bu mazlum zümreye haksızlık etmeyecekti. Bir diğer sebep olarak da, Habeşistan halkının Ehli Kitap oluşları, Hıristiyan dinine mensup bulunmaları olarak zikredilebilir. Ehli Kitap oluşları sebebiyle, şüphesiz, Müslümanlara karşı tavır ve davranışları, müşriklerin Ehli İslâm'a karşı hareket ve davranışlarından farklı olacaktı!

Nitekim, Mekke'yi sessiz sedasız terkeden adı geçen sahabîler, Habeş Necâşîsi ve halkı tarafından gerçekten çok güzel karşılandılar. Buraya yerleştikten sonra da, ibâdetlerini îfa, dinî inançlarını yaşama hususunda herhangi bir engel ve zorluk ile karşılaşmadılar. Bu hususu, bizzat hicret eden Müslümanlar, "Biz burada hayırlı bir komşuluk, dinimize dokunulmazlık gördük. İnciltilmedik. Hoşlanmadığımız bir söz de duymadık. Huzur içinde Rabbimize ibâdet ettik."274 diyerek ifade etmişlerdir.

Gerçekten, Resûli Ekrem Efendimiz tarafından bir başka ülkenin değil de, Habeşistan'ın hicret ülkesi olarak seçilişi, dikkat çekicidir. Bir müşrik ve putperest ile bir Müslümanın hiçbir zaman ruhen kaynaşması mümkün değildir; ama ikisi de Ehli Kitap olan bir Müslüman ile bir Hıristiyanın—hiç olmazsa "İnanç" noktasında bazı müşterekleri bulunduğundan—anlaşmaları mümkün olabilir. Nitekim, Habeşistan halkının Müslümanlara karşı nâzik tavrı ve dinî vazifelerini yerine getirmede gayet müsamahalı davranmaları, bu gerçeği doğrular!

Bütün bunlarla birlikte, bu hicret hâdisesi, çok daha mühim bazı müsbet neticelerin doğmasına sebep oldu. Bu sayede, İslâmiyet, etraftan da duyuldu. Hicret hâdisesinin arkasında bu yüksek gayenin bulunuşundan dolayıdır ki, müşrikler, göç eden bu bir avuç Müslümanın Habeşistan'a

sığınmalarından endişe duydular ve telâşa kapıldılar. Bu uzak diyarda dahi onları rahat bırakmak istemediler.

İKİNCİ MÜSLÜMAN KAFİLESİ HABEŞİSTAN'A HİCRET EDİYOR!

(Bi'setin 7. senesi/Milâdî616)

Habeşistan'a hicret eden ilk Müslüman kafilesi, daha önce de belirttiğimiz gibi, ülkenin hükümdarı tarafından iyi karşılanmış, dinî ibâdetlerini serbestçe ve gönül huzuru içinde îfa edebilme imkânına kavuşmuşlardı.

Bu durumu haber alan Resûli Ekrem Efendimiz, Mekke'de kalan Müslümanlara da Habeşistan'a hicret etmelerini tavsiye buyurdu.

Resûli Ekrem'in amcası Ebû Tâlib'in oğlu Hz. Cafer'in başkanlığında Habeş ülkesine doğru yola çıkan ikinci kafile, önceki kafileden daha kalabalıktı. Onu kadın 92 kişilik bu topluluk da sağ salim, sırf dinlerini emniyet altına almak, ibâdetlerini huzuru kalb ile îfa edebilmek gayesiyle Mekke'den ayrılıp Habeş ülkesine vardılar.

Müslümanlar göç ederken, Peygamber Efendimiz her şeye rağmen Mekke'den ayrılmadı. Müşriklerin eziyet ve işkencelerine göğüs germeye devam etti. Cenâbı Hakk'ın hıfz ve inayeti altında kutsî ve ulvî hizmetini sürdürdü.292

KUREYŞÜLER, MUHACİRLERİN PEŞİNDE!

Kureyş müşrikleri, Müslümanların ard arda Habeş ülkesine hicret etmelerinden telâşa kapıldılar! Gurbet diyarında da garib Müslümanların peşini bırakmak niyetinde değillerdi. İslâmiyetin bu gibi ülkelerde de yayılması ve artık karşısına çıkılmayacak bir kuvvet hâline gelmesi endişesini taşıyorlardı. Zîra, Müslümanlar, Habeş Hükümdarından himaye gördükleri takdirde Arabistan'ın İslâm sinesine koşması daha da kolaylaşabilirdi! Böylece, İslâm'ın önüne çekmek istedikleri sedleri de yerle bir olacaktı!

Bu duruma tahammül edemeyen Kureyşli müşrikler aralarında konuştular. Sonunda, elçiler gönderip, hicret eden Müslümanları Habeş Hükümdarından geri istemeye karar verdiler.293

Elçi olarak Amr b. Âs ve Abdullah b. Ebî Rabia'yı vazifelendirdiler. Plânları şu idi:

Başta Necâşî olmak üzere ülkenin diğer ileri gelenlerinin hepsine kıymetli hediyeler götürülecek. Önce hükümet adamlarına hediyeleri verilecek ve arzuları arzedilecek. Sonra da hükümdara hediyesi takdim edilecek.

Bu plânı tatbik etmelerindeki maksatları ise şu idi:

Devlet erkânının kendilerini desteklemeleri, Habeş Necâşîsinin mülteci Müslümanlarla görüşmesine fırsat ve imkân verilmeden arzularını yerine getirmelerini kolayca sağlamaları.

Habeş ülkesine varan elçiler, aynı plânı tatbik ettiler.

Devlet adamlarına kıymetli hediyeleri takdim ederek maksatlarını şöylece arzettiler:

"Bizden bazı aklı ermez gençler, atalarının yolundan ayrıldılar. Sizin dininize girmedikleri gibi, yepyeni bir dinle ortaya çıktılar. Şu anda hükümdarınıza sığınmış bulunmaktadırlar. Biz onları geri istemek üzere kavmimiz tarafından gönderildik. Hükümdara bu arzumuzu ilettiğimiz zaman, bu hususta bize yardımcı olun ve ona Müslümanlarla görüşme fırsatını tanımayın. Onların teslimi hususunda bizi destekleyin ve deyin ki: 'Bunlar elbette kendilerinden olanları daha iyi tanır ve bilirler. Kusurlarını da başkalarından daha iyi görürler.'"

Saray adamları kıymetli hediyelere aldandılar ve kendilerini destekleyeceklerine dair söz verdiler.

Elçiler, bu sefer hükümdarın huzuruna çıktılar ve arzularını şöyle dile getirdiler:

"Ey Hükümdar!.. Aramızdan çıkıp işlerimizi bozan bu adamlar, şimdi de buraya senin dinini, ülkeni ve halkını bozmak için gelmişlerdir. Seni bu hususta îkaz etmeye geldik. Bunlar Meyrem oğlu İsa'yı ilâh tanımazlar. Senin huzuruna girince secdeye varmazlar. Sen, onları bize iade et, biz onların hakkından geliriz."294

Görüldüğü gibi, elçiler isteklerini gayet kurnazca ifade ediyorlardı. Hükümdarın Hıristiyan olduğunu bildikleri için, o noktadan da kendisini

kazanmak istiyor ve "Onlar, Meryem oğlu İsa'yı ilâh olarak tanımazlar." diyerek mülteci Müslümanlar hakkında hiddete gelmesini istiyorlardı.

Önceden ayarlanan saray adamları da elçilerin söylediklerini tasdik ettiler. "Ey Hükümdar!.." dediler, "Bunlar doğru söylüyorlar. Elbette onları başkalarından daha iyi bilir ve tanırlar; hangi kusurlarının olduğunu da daha iyi görürler. Onları kendilerine teslim edelim! Yurtlarına, kavimlerine geri götürsünler."

Elçiler, isteklerine "evet" denileceğini ümitle beklerken, Necâşî hiddetli hiddetli, "Vallahi, hayır." dedi, "Çaresiz kalmış, yurduma gelip yerleşmiş, beni başkalarına tercih etmiş kimseleri, ben hiçbir kimseye teslim etmem! Onlarla görüşmeden, onların fikirlerini almadan hiçbir zaman kararımı vermem! Eğer, iş bunların (elçilerin) dedikleri gibiyse, onları kendilerine teslim eder, kavimlerine geri çeviririm. Şayet iş bunun aksi olursa, kendilerini korur, en güzel şekilde görür gözetirim."29S

Daha sonra Necâşî, Müslümanların yanına gelmesi için dâvetçi gönderdi. Muhacirler, aralarında Hz. Cafer'i kendilerine temsilci seçtiler ve hep beraber saraya gittiler.

İçeride Kureyş elçileriyle birlikte Necâşînin çağırttığı râhibler de vardı.

Hz. Cafer, Necâşî'nin huzuruna girince, selâm verdi, fakat secde etmedi.

Saray adamları, Hz. Cafer'e, "Sen ne diye hükümdara secde etmedin?" diye sorunca şu cevabı verdi:

"Biz ancak Allah'a secde ederiz!" Tekrar, "Niçin?" diye sordular.

"Çünkü," dedi, "Allah bize resulünü gönderdi. O da Allah'tan başkasına secde etmemizi men'etti."

Bunun üzerine elçiler, "Ey Hükümdar!.. Biz, bunların hâlini sana bildirmemiş miydik?" dediler.

Necâşî, Müslümanlara, "Siz ülkeme niçin geldiniz? Hâliniz nedir? Tüccar değilsiniz, bir istediğiniz de yok. O hâlde, bana, benim memleketime niçin geldiniz? Sizin şu ortaya çıkmış olan Peygamberinizin hâli nedir? Hem bana söyleyiniz: Ne diye, memleketiniz halkından bana gelenlerin selâm verdikleri gibi selâm vermiyorsunuz?" diye sordu.

Hz. Cafer, bu soruları cevaplandırmaya geçmeden, "Ey Hükümdar!.." dedi, "Ben üç söz söyleyeceğim. Eğer doğru söylersem beni tasdik edin, yalan söylersem yalanlayın! İlk önce emret ki şu adamlardan (elçilerden) sâdece biri konuşsun, öbürü sussun!"

Elçilerden Amr b. As, konuşacağını söyledi. Bunun üzerine Hz. Cafer, Necâşîye hitaben, "Söyle şu adama:" dedi, "Biz, tutulup efendilerimize iade edilecek köleler miyiz?"

Necâşî, "Ey Amr!.." dedi, "Onlar köle midirler?" Amr, "Hayır..." dedi, "Onlar şerefli ve hürdürler!"

Bu sefer Hz. Cafer, Necâşîye, "Sor şu adama:" dedi, "Biz, haksız yere birinin kanını mı döktük ki kanı dökülenlere geri verileceğiz?"

Necâşî, "Ey Amr!.." dedi, "Bunlar haksız yere har hangi birinizin kanını mı döktüler?"

Amr, "Hayır..." dedi, "Onlar, bir damla kan bile dökmediler."

"Hz. Cafer, yine Necâşîye, "Sor şu adama:" dedi, "Halkın mallarından haksız yere aldığımız, üzerimizde ödemekle mükellef bulunduğumuz mallar mı var?"

Necâşî, "Ey Amr!.." dedi, "Eğer şu adamcağızların, ödeyecekleri bir kantar altın borçlan varsa, onu ben ödeyeceğim."

Amr, "Hayır!.." dedi, "Onların bir kırat borçları bile yok!"

Bunun üzerine Necâşî, "O hâlde, siz bu adamlardan ne istiyorsunuz?" dedi.

Amr, "Onlar ve biz bir dinde idik. Onlar, dinimizi bıraktılar. Muhammed'e ve dinine tâbi oldular!" diye cevap verdi.

Bu sefer, Necâşî, Hz. Cafer'e döndü ve, "Siz sâlik bulunduğunuz şeyi ne diye bırakıp başkasına tâbi oldunuz? Kavminizin dininden ayrıldığınıza, ne benim dinimde ne de şu milletlerden herhangi birisinin dininde olmadığınıza göre sizin edindiğiniz bu din, ne dindir?" diye sordu.

Hz. Cafer meseleyi baştan almanın daha uygun olacağını düşünerek, "Ey Hükümdar!.." dedi, "Biz Câhiliyyet üzere olan bir millet idik. Putlara tapar, İaşeler yerdik. Akla gelebilecek her türlü kötülüğü işlerdik. Hısım ve akrabalarımızla ilgimizi keser, komşularımıza kötülükte bulunur, zaîfleri

ezerdik. Bizler bu hâl üzere iken, Allah, içimizden birini bize peygaber gönderdi. Nesebini, asaletini, doğruluk ve eminliğini, iffet ve nezahetini bildiğimiz bir peygamber!.. O, bizi Allah'ın varlık ve birliğine inanmaya, O'na ibâdete bizim ve atalarımızın Allah'tan başka tapınageldiğimiz putları ve taşları terketmeye davet etti. Doğru sözlü olmayı, emanetleri yerine getirmeyi, akrabalık haklarını gözetmeyi, komşularla güzel geçinmeyi, günahlardan ve kan dökmekten sakınmayı bize emretti. Fuhuştan, yalandan, yetim malı yemekten, namuslu kadınlara iftira etmekten bizi menetti. Biz de ona îman ettik ve dâvasını tasdik ettik. Onun Allah'tan getirip bildirdiği şeylere tâbi olduk. Bu yüzden kavmimiz bize düşman kesildi, zulmetti. Bizi dinimizden vazgeçirmek, Allah'a ibâdetten alıkoyup putlara taptırmak için türlü türlü işkencelere ve mihnetlere uğrattılar. Biz de bütün bu sebeplerden dolayı yurdumuzu, yuvamızı terkederek ülkene geldik. Sana sığındık. Seni başkalarına tercih ettik. Senin yanında zulme, haksızlığa uğramayacağımızı ümit etmekteyiz."296

Hz. Cafer, hükümdarın selâm verme ve secde etmeme hususundaki sorusuna da şöyle cevap verdi:

"Selâm verme meselesine gelince... Biz, seni, Resûlullah'ın selâmıyla selâmladık. Biz birbirimizi hep böyle selâmlarız. Cennet'e gireceklerin selamlaşmalarının da bu şekilde olacağını Peygamberimizden öğrendik. Bu yüzden seni böyle selâmladık. Secde etme hususuna gelince... Biz, Allah'tan başkasına secde etmekten yine Allah'a sığınırız!"297

Hz. Cafer'in bu sözleri, Necâşînin üzerinde derin tesir icra etti. Müşrikler ise, durdukları yerde sus pus kesildiler.

Necâşî, bir müddet düşündükten sonra Hz. Cafer'e, "Yanında bu bahsettiklerinden bir şey var mı?" diye sordu.

Hz. Cafer, "Evet, var." dedi ve Meryem Sûresinin baş taraflarını okudu: "Kâf, Hâ, Yâ, Ayn, Sâd... Bu, sana okuyacağımız âyetler, Rabbinin, kulu Zekeriyya'ya olan rahmetini bir zikirdir. O, Rabbine gizli yalvardığı zaman, şöyle demişti: 'Ey Rabbim!.. Doğrusu ben (öyle bir kimseyim ki), kemiğim zayıflayıp gevşedi ve başımın saçı bembeyaz alev gibi tutuştu. Sana dua emekle ey Rabbirn, hiçbir zaman mahrum olmadım."298

Sonraki âyetlerde, Hz. Meryem'in İsa'ya (a.s.) nasıl hâmile kaldığı, Hz. İsa'nın dünyaya nasıl geldiği, bir mucize olarak beşikte nasıl konuştuğu ve

sonra da Allah tarafından peygamber olarak gönderildiği anlatılıyordu.

Okunan âyetler, Neeâşînin ruh dünyasına, gözlerinden yaşlar akıtacak kadar tesir etti; hattâ, akan yaşlar sakalını bile ıslattı. Hazır bulunan râhibler de gözyaşlarını tutamadılar.

Kur'ânı Kerîm'in manevî cazibesine kapılan iç âlemi bir nebze teskin olduktan sonra Necâşî, "Vallahi," dedi, "bu, aynı kandilden fışkıran bir nurdur ki, Musa da, İsa da onunla gelmişti!"2"

Bu haklı itirafından sonra da müşrik elçilere dönerek, "Vallahi, ben ne onları size teslim ederim, ne de onlar hakkında herhangi bir kötülük düşünürüm!"100 dedi.

Necâşînin bu beklenmedik kararı karşısında, elçilerin, boyunlarını bükerek sarayı terketmelerinden başka çâreleri kalmadı.

Buna rağmen elçiler, bilhassa Arablann siyaset dâhisi kabul ettikleri Amr b. As, bu işin peşini bırakmayacağını söyledi ve yeni bir taktik uygulamaya karar verdi.Ertesi gün tekrar Necâşînin huzuruna çıkarak, Müslümanların Hz. İsa hakkında çok garib şeyler söylediklerini anlattı.

Hükümdar, yine Müslümanlarla konuşmayı uygun buldu ve onları yanına çağırttı. Temsilci olan Hz. Cafer'e, "Hz. İsa hakkında ne düşünüyorsunuz?" diye sordu.

Hz. Cafer şu cevabı verdi:

"Biz, Hz. İsa hakkında, Peygamberimizin bize Allah'tan getirip bildirdiğini söyleriz: 'O, Allah'ın kulu, Resulü ve Allah'ın (şâir ruhlar gibi yarattığı ve) gönderdiği bir ruhtur. O, dünyadan ve erkekten vazgeçen iffetli bir kız olan Meryem'e ilka edilmiş olan Allah'ın bir kelimesidir (Yâni, Cenâbı Hakk'ın [Kün] emriyle babasız dünyaya gelmiştir).' Meryem oğlu İsa'nın hâli ve sânı bundan ibarettir."301

Müslümanların Hz. İsa hakkındaki bu kanaatleri Necâşîyi oldukça sevindirdi. Eline bir çubuk aldı ve yere bir çizgi çizerek, "Bizimle sizin aranızda bu hususta şu çizgi kadarcık bir fark var. Zâten biz de, onu, sizin söylediğinizden başka bir şekilde telâkki etmiyoruz." dedi.302

Elçiler, Necâşînin himayeden vazgeçmesini beklerken bu himayesini daha da güçlendirdiğini görünce, bir kere daha hayâl kırıklığına uğradılar!

Necâşî, Müslümanlara da, "Sizi ve yanından geldiğiniz zâtı tebrik ederim ki, o, Allah'ın Resulüdür. Zâten biz, onun vasıflarını kitabımız olan İncil'de okumuştuk. O peygamberi, Meryem oğlu İsa da insanlığa müjdelemişti. Allah'a yemin olsun ki, eğer o, ülkemde bulunmuş olsaydı, ayakkabılarını taşır, ayaklarını yıkardım!"303 dedi.Hak ve hakikati görüp idrak eden Necâşî, Peygamberimizin risâletini tasdik eden sözlerinden sonra, bundan böyle Müslümanlara karşı takınacağı tavrı da şu sözleriyle ifade etti:

"Gidiniz; ülkemin el sürülmemiş kısmında her tecavüzden mahfuz, emniyet ve huzur içinde yaşayınız. Size kötülük eden helak olur! (Bu sözlerini üç kere tekrarladı.) Ben sizden herhangi birinizi üzüp de bir dağ kadar altına sahip olacağımı bilsem, yine de buna teşebbüs etmem!"304

Necâşînin bu kesin ve kararlı sözlerinden sonra, elçilere elbette gerisin geri Mekke'ye dönmekten başka bir şey kalmamıştı. Hattâ, Necâşî, kendilerine getirdikleri hediyelerini bile iade etti.

Bu haberi duyan Kureyş müşrikleri, büyük bir sarsıntı geçirdiler. Korktukları, başlarına gelmiş sayılırdı!

Habeşistan'a hicret eden Müslümanlar, her ne kadar müşriklerin eziyet ve hakaretlerinden kurtulmuşlar ve dinî vazifelerini rahatlıkla yerine getirme imkânını elde etmişlerse de doğup büyüdükleri ana baba vatanından uzakta gurbet hayatı yaşıyorlardı. Bu durum haliyle kendilerini üzüyordu.

Son kafilenin hicretinden üç ay gibi kısa bir zaman sonra, Kureyş ileri gelenlerinden birkaçının Müslüman olduğu yolunda haberler aldılar. İleri gelenlerinin Müslüman olması demek, müşriklerin toptan İslâm'a teslim olması demekti.

Bu haberler üzerine, "Mekke'nin artık kendileri için bir eziyet ve hakaret diyarı olmaktan çıkmış bulunduğu" zannıyla altısı kadın 39 kişilik bir kafile, anayurtlarına dönmek üzere yola çıktılar. Ancak, Mekke'ye yaklaştıklarında bu haberin asılsız olduğunu öğrendiler. Ne var ki artık geri dönmek bir hayli zordu.

Mekke'ye girebilmek içinse, ya müşrik olan akraba ve dostlarının himayesine sığınmaları veya kimseye görünmemeleri gerekiyordu. Şehre serbestçe girmeye kalkmaları, kendilerini düşmanın insafsız ellerine teslim

etmek olurdu. Bu bakımdan, muvakkat da olsa bir kısmı müşrik akraba ve dostlarının himayesine sığınmayı tercih ettiler; bir kısmı ise, himayeye lüzum görmeden, gizlice şehre girdiler.

Bu arada, Habeş ülkesine geri dönenler de oldu. Bunlar, Müslümanların Medine'ye hicretlerine kadar orada kaldılar. Sonra bir kısmı Hicret'in hemen akabinde Medine'ye gelip Müslümanlara katıldılar; bir kısmı ise, uzun müddet Habeşistan'da ikamet ettiler.

Mekke'ye yerleşenler, Medine'ye hicrete kadar buradan ayrılmadılar. Müşriklerin her türlü eziyet ve işkencelerine imanlı göğüslerini siper ederek îmanküfür mücadelesinde azimle sebat ettiler.305

---

272 Ibni Hişam, Sîre, c. 1. s. 344345; Ibni Sa'd, Tabakat. c. 1, s. 203204;Taberî, Tarih, c. 2. s. 222.

273 İbni Sa'd, A.g.e., c. 1. s. 203.

274 ibni Sa'd, A.g.e., c. 1, s. 204; Taberî, A.g.e., c. 2, s. 222.

292 Ibni Hîşam, Sîre, c. 1, s. 345346; ibni Sa'd, Tabakat, c. 1, s. 207; Taberî, Tarih, c. 2, s. 222.

296 Ibni Hişam, A.g.e., c. 1, s. 359360; ibni Kesir, Sîre, c. 2, s. 2021.

297 ibni Kesir, A.g.e., c. 2, s. 19.

298 Meryem, 14.

299 Ibni Hişam, A.g.e., c. 1, s. 360; Ibni Kesir, Sîre, c. 2, s. 21.

300 İbni Hişam, A.g.e., c. 1, 360; ibni Kesir, A.g.e., c. 2, s. 21.

301 Ibni Hişam, A.g.e., c. 1, s. 261.

302 Ibni Hişam, A.g.e., c. 1, s. 261.

303 Isfahanî, Delâil, s. 207; İnsanû'lUyûn, c. 1, s. 341.

304 Ibni Kesir, A.g.e., c. 2, s. 22.

305 İbni Hişam, Sîre, c. 2, s. 3; Ibni Sa'd, Tabakat, c. 1, s. 207.

Şakkı Kamer Mucizesi

ŞAKKI KAMER MUCİZESİ

Kureyşli müşrikler, Resûli Ekrem Efendimizin dâvasını tasdik eden birçok mucizeye şâhid oldukları hâlde, yine de inat ve inkârlarından vazgeçip ona sadâkat ellerini uzatmıyorlardı. Gördükleri her mucizeye bir kulp takarak nazarlarda küçük ve basit bir hâdiseymiş gibi göstermek isteyerek, hem kendilerini, hem de halkı aldatma yoluna gidiyorlardı. Zaman zaman da akıllarınca Resûli Ekrem'i güç durumda bırakmak niyetiyle kendilerince meydana gelmesini mümkün görmedikleri isteklerde bulunuyorlardı. "Eğer, gerçekten Allah tarafından vazifelendirilmiş bir peygamber isen, şunu şunu yap, şunu şunu göster de görelim!" diyorlardı.

Bu istelerde bulunurken maksatları îman etmek değildi; bilâkis, Kâinatın Efendisini güç durumda bırakmaktı. Fakat, Cenâbı Hakk, müşriklere karşı Sevgili Resulünü hiçbir zaman güç durumda bırakmıyor ve hiçbir zaman muavenet ve muhafazasını üzerinden eksik etmiyordu!

Yine bir gün, ileri gelenlerinden Ebû Cehil, Velid b. Muğire gibilerin de içinde bulunduğu bir grup müşrik, Peygamber Efendimize gelerek, "Eğer sen, gerçekten söylediğin gibi Allah tarafından vazifelendirilmiş bir peygamber isen, bize Ay'ı ikiye ayır; öyle ki, yarısı Ebû Kubeys Dağı, diğer yarısı Kuaykıan Dağı üzerinde görülsün!" dediler.

Resûli Ekrem Efendimiz, "Şayet bunu yaparsam îman eder misiniz?" diye sordu.

Onlar, "Evet, îman ederiz." dediler.

Dâvasında haklı ve doğıru olduğunu göstermek için mucizeyi istemek, peygamberin vazifesidir; istenilen mucizeyi yaratan ise Cenâbı Hakk'tır.

Ay'ın bedir hâliydi; yâni en güzel göründüğü 14. gecesiydi.

Kâinatın Efendisi, Allah'ın emir ve iradesi dairesinde hareket eden Ay'a şehâdet parmağıyla işaret etti.

Bu işareti Nebevî kâfi geldi ve Ay ikiye ayrıldı; öyle ki, yarısı müşriklerin istedikleri gibi Ebû Kubeys Dağı üzerinde, diğer yarısı ise Kuaykıan Dağı üstünde iki parça hâlinde göründü!

Resûli Kibriya Efendimiz, orada bulunan halka, "Şâhid olunuz! Şâhid olunuz!"306 diye seslendi.

Bu apaçık mucize karşısında da müşrikler, inat ve inkârlarından vazgeçmediler; üstelik, "Bu da Ebû Kebşe'nin oğlunun bir sihridir."307 diyerek asılsız bir te'vilde bulunup kendi kendilerini aldatma ve teselli etme yoluna saptılar. Gözleri önünde cereyan eden hâdiseyi elbette inkâr edemezlerdi. İnkâr edemedikleri için de, çıkar yol olarak "Sihirdir." demek zorunda kalıyorlardı!

Etraftan Gelenlerin Aynı Hâdiseyi Haber Vermeleri

Sırf Resûli Ekrem Efendimizin dâvasını tasdik etmemek için bu apaçık mucizeye "Sihirdir." diyen müşrikler, aralarında şöyle konuşmadan da edemediler:

"Şayet Muhammed büyü yaptıysa, bu büyüsü bütün yeryüzünü kaplayamaz ya!.. Etraftan gelecek olan yolculara soralım; bakalım onlar da gördüklerimizi görmüşler mi?"308

Etraftan gelen yolculara sordular. Onlar da, aynısını gördüklerini itiraf ettiler.

Bütün bunlara rağmen, ruhen ve kalben tefessüh etmiş, şirkle gönüllerini kirletmiş müşrikler, "îman ederziz." va'dinde bulundukları hâlde, inanmadılar, ebedî sâadetin kaynağına koşmadılar; üstelik, arkasından da şöyle dediler:

"Yetimi Ebû Tâlib'in sihri semâya da tesir etti!"309

Müşriklerin, Peygamber Efendimizin bu parlak mucizesini inkâr etmeleri üzerine Cenâbı Hakk, inzal buyurduğu şu âyeti kerîmelerle hâdisenin vuku bulduğunu bildirip, onlarınsa îmansızlıkta, yalanda diretip durduklarını beyan etti:

"Kıyamet yaklaştı. Kamer [Ay] ikiye bölündü. Hâlâ bir mucize görseler, yüz çevirip şöyle derler:

"'Bu, devam edegelen bir sihirdir!'

"Kıyameti ve mucizeyi inkâr ettiler, nevalarına uydular. Hâlbuki, (Allah'ın va'dettiği) her iş için bir hakikat vardır."310

HZ. EBU BEKİR'İN, ÜBEY B. HALEF'LE BAHSE GİRİŞMESİ

Resûli Kibriya Efendimiz, peygamber olarak gönderildiği sırada Doğu Roma ile İran, dünyanın en büyük devleti idiler.

Bi'setin 5., yâni Milâdî 613 senelerinde bu iki komşu ve rakib devlet, birbirleriyle kanlı bir muharebeye girişmişlerdi. İran devleti tahtında İkinci Hüsrev, Rum İmparatorluğunda ise Hirakl bulunuyordu.

İran orduları, Rum kuvvetlerini denize dökünceye kadar takib etmiş, Suriye'deki bütün mukaddes şehirleri ele geçirmiş, Milâdî 614 senesinde bütün Filistin'i ve Kudüsü Şerifi istilâ etmişti. Bu istilâ esnasında bütün kiliseler yıkılmış, bütün dinî binalar tahrip ve telvis edilmişti. İranlılara katılan 26 bin kadar Yahudî, 60 binden fazla Hıristiyanı kılıçtan geçirmişti. İran Kisrâsının sarayı 30 bin ölünün kafatasıyla donatılmıştı!

Bu istilâ tufanı burada da durmamıştı. Mısır'ı da basmış, Milâd'ın 616. senesinde İranlılar, bir taraftan Nil Vadisini işgal ederek İskenderiye'ye ulaşmışlar, diğer taraftan bütün Anadolu'yu istilâ ederek İstanbul'un sahillerine kadar gelmişler, Doğu Roma İmparatorluğunun başşehri olan Kostantiniyye [İstanbul] şehri karşısında görünmüşlerdi. Böylece Irak, Suriye, Filistin Mısır ve Anadolu'yu saltanatları altına almışlardı.

Hülâsa, çarpışma 616 senesinde Doğu Roma İmparatorluğunun tarumar edilmesi ve bir daha kımıldamayacak şekilde yere serilmesiyle son bulmuştu!

Rumlar, Ehli Kitap'tı, Hıristiyan idiler; İranlılar ise, kitapsız, âhirete inanmaz, ateşperest idiler.

Romalıların bu mağlûbiyet haberi Mekke'ye ulaşınca müşrikler sevinmişler, şımarmışlar, Müslümanlar ise üzülmüşlerdi!

Müşrikler bu hâdiseyi vesile yaparak Müslümanları rahatsız etmeye ve, "Siz ve Hıristiyanlar, Ehli Kitap'sınız; biz ve İranlılar ise, ümmîyiz! İranlı kardeşlerimiz, sizin Rum kardeşlerinize galebe çaldı. Biz de, sizinle muharebeye girişirsek, sizi mağlûb ederiz!" diyerek şamataya başladılar.

Bunun üzerine Resûli Kibriya Efendimizin bir mucizesi olmak üzere Cenâbı Hakk, Rûm Sûresini indirip mü'minlerin üzüntüsünü giderdi: "Rumlar, mağlûb oldu. Arzın size en yakın yerinde... Bununla beraber, onlar bu mağlûbiyetlerinin arkasından birkaç sene içinde muhakkak galebe edecekler. Önünde de sonunda da emir, Allah'ındır! O gün mü'minler,

Allah'ın nusretiyle ferahlanacaklar! O, kimi dilerse muzaffer kılar. Çünkü O, Azîz'dir [kudretiyle her şeye üstün gelendir], Rahîm'dir [son derece merhametlidir]. Allah'ın vaadi bu!.. Allah va'dinde hulfetmez [dönmez]; lâkin, insanların çoğu bunu bilmezler."311

Bu âyetler nazil olduğu zaman, Rum İmparatorluğu öylesine perişan olmuştu ki, dahilî isyanlarla devlet inhilâle uğramış, ordusu dağılmış, hazinesi boşalmış, İmparator Hirakl, İstanbul'u terkederek Kartaca'ya kaçmayı bile kurmuştu. İranlıların galib kumandanları, zaferin verdiği sarhoşlukla şu sulhu teklif etmişlerdi:

İmparator, İranlılar tarafından istenen her şeyi verecektir! Bu cümleden olarak bin yük altın, bin yük gümüş, bin yük ipek, bin at, bin kadın teslim edecektir!

Rum İmparatorluğu da bütün bu ağır ve zillet taşır şartları kabul etmiş, bu esaslar üzerinde anlaşmayı imzalayarak murahhaslar göndermişlerdi. Bu murahhaslar İranlıların yanma vardığı zaman, İran Kisrâsı Hüsrev, "Bu yetmez! Bizzat İmparator Hirakl karşıma zincirler içinde gelerek, ilâhına bedel ateş ve Güneş'e tapmalıdır." diyecek kadar mağrurane ifadede bulunmuştu.

Böylesine büyük bir hezimetten sonra, Romalıların birkaç sene zarfında canlanıp yeniden galib geleceklerine kat'iyyetle hükmetmek şöyle dursun, ihtimal vermek bile âdeta akılların havsalasına sığacak bir şey değildi.

İşte, böyle bir hengâmede Cenâbı Hakk, yukarıdaki âyeti kerîmelerle, Resulüne, Rumların kısa bir zaman sonra galib geleceklerini mûcizane haber veriyordu!

HZ. EBÛ BEKİR VE ÜBEY B. HALEF

Hz. Ebû Bekir, bu âyetleri Resûli Kibriya Efendimizden dinler dinlemez, onları, Mekke'nin bir tarafında yüksek sesle okudu. Sonra da o sevinen müşriklere, "Rumlar, birkaç sene sonra İranlılara muhakkak galebe çalacaklar." dedi.

Müşrikler şaşırdılar. Bahsettiğimiz gibi, büyük bir hizemete uğramış, âdeta yerle bir olmuş bir imparatorluk, bir daha nasıl canlanacak ve İranlılara galebe çalacaktı!

Bu durumu havsalalarına sığdıramadıklarından, içlerinden Übey b. Halef, "Yalan söylüyorsun!" dedi, "Haydi, aramızda bir müddet tâyin et, seninle bahse girelim!"

Hz. Ebû Bekir kabul etti. On deve üzerinde bahse girip üç sene müddet tâyin ettiler.*

Hz. Ebû Bekir, gelip durumu Peygamber Efendimize haber verdi. Resûli Kibriya, "Âyetteki 'bid'den (yâni birkaç seneden) maksat, üçten dokuza kadar olan seneler demektir. Develerin sayısını artır, müddeti de uzat." buyurdu.

Bunun üzerine Hz. Ebû Bekir çıktı. Übey'e rastgelince, "Galiba pişman oldun!" dedi.

O zaman henüz kumarı yasaklayıcı İlâhî hüküm, Peygamber Efendimize gelmiş değildi.

Hz. Ebû Bekir, "Hayır..." dedi, "Gel seninle bahsi artıralım, müddeti de uzatalım. Haydi, dokuz seneye kadar 100 deve yapalım."

Übey de, "Haydi, yapalım." diyerek kabul etti.

Hz. Ebû Bekir, Mekke 'den Ayrılacağı Sırada

Hz. Ebû Bekir, Mekke'den ayrılacağı sıralarda, Übey b. Halef, boğazına sarıldı ve, "Sen Mekke'den ayrılırsan, bahiste kazanacağım develeri ödemeyeceğinden endişe ediyorum! Bana bir kefil göster!" dedi.

Hz. Ebû Bekir de, oğlu Abdurrahmân'ı kefil gösterdi.

Übey b. Halef de Uhud Harbine çıkmak istediği zaman, Abdurrahmân, gidip onun boğazına sarıldı ve, "Vallahi, bana bir kefil göstermedikçe seni bırakmam!" dedi.

Übey b. Halef de kefil gösterdikten sonra Uhud Harbi için yola çıktı.

Ubey b. Halef, Uhud Harbinde Resûli Kibriya Efendimizin kılıcından aldığı bir yaradan dolayı öldü.

Mağlûbiyetlerinden dokuz yıl sonra, Rumlar, birdenbire canlanarak, hiç beklenmedik ve umulmadık bir saldırışla İranlıları dehşetli bir bozguna uğrattılar.

Buna da Müslümanlar çok sevindiler, müşrikler ise son derece üzüldüler.

Hz. Ebû Bekir, 100 deveyi Übey b. Halefin kefilinden ve mirasçılarından alıp Peygamber Efendimize getirdi. Resûli Kibriya Efendimiz, "Onları sadaka olarak dağıt." buyurdu.

Kur'ânı Azîmüşşan'ın istikbâlden haber veren ve Resûli Kibriya Efendimizin bir mucizesi sayılan bu haberinin ortaya çıkması üzerine Mekkeli müşriklerden bazıları Müslüman oldular.312

RÜKÂNE'YE GÖSTERİLEN İKİ MUCİZE

Rükâne b. Abdi Yezid, müşriklerin sırtı yere getirilemeyen emsalsiz pehlivanlarından biri idi. Önüne geleni yere çalan Rükâne, ne yazık ki, Allah Resulüne karşı beslediği şiddetli kin ve düşmanlığını yenip, hakikî pehlivan olma şerefine ermeyi bir türlü istemiyordu.

Bu meşhur pehlivan, günün birinde Hz. Resûlullah'la Mekke'nin bir vadisinde karşılaştı. Gözleri husumet kıvılcımları saçıyordu. Allah Resulü, "Ey Rükâne!.." dedi, "Sen, kendisine îmana davet ettiğim Allah'tan korkmaz mısın?"

Rükâne, "Eğer sözünün gerçek olduğuna kanaat getirseydim sana tâbi olurdum!" cevabını verdi.

Resûli Ekrem, "Eğer seni yere vurursam, söylediklerimin hak olduğuna inanır mısın?" diye sordu.

Rükâne, "Yâ Muhammed!.." dedi, "Eğer beni yıkacak olursan, sana îman ederim!"

Bunun üzerine Peygamber Efendimiz, "Kalk, haydi güreşelim!" dedi.

Güreşmek için kalktılar. Mağrur Rükâne, daha ilk tutuşta kendini yerde buldu. Neye uğradığının farkına varamadı; şaşkındı. Derhâl ayağa kalktı ve Resûlullah Hazretlerine bir daha güreş teklif etti. Allah Resulü kabul etti ve Rükâne ikinci defa kendisini yerde buldu.

Hayret ve şaşkınlığı biraz daha artan Rükâne, üçüncü defa Resûlullah'a güreş teklifinde bulundu. Efendimiz yine kabul etti ve onu tuttuğu gibi yere vurdu.

"Beni yıkarsan söylediğinin hak olduğuna inanırım." diye Resûlullah'a söz veren Rükâne, üç sefer sırtı yere geldiği hâlde yine şirkte inat etti ve, "Yâ Muhammedi.." dedi, "Şüphesiz, sen bir sihirbazsın! Benimle yaptığın bu güreşe, doğrusu, şaştım kaldım!"

Böylece, Resûlullah'tan gördüğü mucizeyi, "sihir" ithamıyla perdelemeye çalıştı.

Bir Başka Mucize...

Küfürde direnen Rükâne, bu sefer Allah Resulünün bir başka mucizesine şâhid oldu.

"Doğrusu ben, seninle yaptığım bu güreşe şaştım kaldım." deyince, Allah Resulü, "Bundan daha çok şaşılacak olanı da var; istersen sana onu da göstereyim de Allah'tan kork, davetime tâbi ol!" dedi.

Rükâne, "Nedir, o şaşılacak şey?.." dedi.

Allah Resulü, "Şu sernure ağacını çağırayım. Bana geldiğini gör." dedi.

Rükâne, "Haydi, çağır da gelsin." dedi.

Allah Resulü, azılı müşrikin gözü önünde semure ağacına emretti: "Allah'ın izniyle bana gel!"

Ağaç emre uyarak, yeri yara yara gelip Fahri Kâinat'ın karşısında durdu.

Gözleri faltaşı gibi açılan Rükâne'nin kalb gözü hâlâ kapalı duruyordu. Bu açık mucizeler karşısında yine küfürde inat etti ve, "Doğrusu, ben bugünkü gibi büyük bir sihir hayatımda görmedim!" dedi; sonra da, ağacın tekrar yerine gitmesi için emir vermesini, Peygamber Efendimizden istedi.

Allah Resulü, ağaca, "Allah'ın izniyle yerine dön." diye emretti. Ağaç, derhâl yerine döndü.

Bundan sonra Resûlullah Efendimiz, Rükâne'yi tekrar Müslüman olmaya davet etti. Ancak, o, küfürde inat etti ve davete icabet etmedi. Bunun üzerine Resûlullah'ın kendisine son sözleri şunlar oldu:

"Yazıklar olsun sana!.."

Hayret ve şaşkınlık içinde kavminin yanına dönen Rükâne, başından geçenleri ve gördüklerini anlattıktan sonra, "Ey Abdi Menaf Oğulları!.."

dedi, "Adamınızla bütün dünyayı sihirleyebilirsiniz! Vallahi, şimdiye kadar ondan daha maharetli bir sihirbaz görmedim!"323

Hak ve hakikati kabul etmemekte her şeye rağmen inat edenler, bu inatlarında kendilerini tesellî edebilmek için her zaman çeşitli iftira ve ithamlarla İslâm dâvasını küçük düşürmek istemişlerdir; ama, her seferinde küçülenler yine kendileri olmuştur.

Bir rivayete göre, Rükâne, Mekke'nin fethine yakın Müslüman olmuştur.324

Evet, misâlde görüldüğü gibi, ağaçlar da Resûli Kibriya'yı tanıyor, risâletini tasdik edip emirlerini dinliyorlar.

Acaba, buna karşılık, kendilerine "insan" adını veren bir kısım kimseler, o Resûlü Zîşan'ı tanımazsa, ona îman etmezse, kuru ağaçtan daha edna, odun parçasından daha ehemmiyetsiz ve kıymetsiz olarak Cehennem'in ateşine lâyık olmazlar mı?

---

306 Müslim, Sahih, c. 8, s. 1032; Tirmizî, Sünen, c. 5, s. 397; Ahmed Ibni Hanbel, Müsned, c. 1, s. 447.

307 Ibni Kesir, Tefsir, c. 4, s. 262.

308 Tirmizî, A.g.e., c. 5, s. 398; Kaadı lyaz, Şifa, c. 1, s. 238; Ibni Kesir, Tefsir,c. 4, s. 262.

309 Kaadı iyaz, A.g.e., c. 1, s. 238.

310 Kamer, 13.

311 Rum, 16.

312 Tirmizî, Sünen, c. 12, s. 6671; Taberî, Tarih, c. 2, s. 141142; M. Hamdi Yazır, Hak Dini Kur'ân Dili, c. 5, s. 37953800.

323 İbni Hişam, Sîre, c. 2, s. 31; Belâzurî, Ensab, c. 1, s. 155; Ibni Hacer, elisabe, c. 1, s. 506.

324 ibni Abdi'lBerr, Istiab, c. 1, s. 515.

Boykot

MÜSLÜMANLARA KARŞI BOYKOT!

(Bi 'setin 7. senesi / Milâdî 617)

Bu tarihe kadar İslâm'ın inkişafına mâni olmak gayesiyle müşrikler tarafından girişilen her teşebbüs akîm kalmıştı! Üstelik İslâmiyet, daha da hızlı inkişaf kaydediyordu. Müslümanların sayısı günden güne her türlü şiddet ve mukavemete rağmen artıyor ve İslâm'ın nuru Mekke dışındaki kabileleri de kucaklamaya başlıyordu!

Hz. Ömer ve Hz. Hamza gibi iki kahraman İslâm safına katılmış bulunuyordu. Hz. Ömer, önceki hâlin tam tersine İslâm dâvasını bütün güç ve gayretiyle benimsemiş, âdeta İslâm'ın sağ kolu olmuştu. Bu durum, Müslümanlara cesaret ve moral verirken, müşrikleri ise fazlasıyla sarsmış ve onları derinden derine düşündürmüştü!

Diğer taraftan, Kureyş müşrikleri, Necâşînin ülkesine sığınmış bulunan Müslümanları geri alma işini de başaramamışlardı. Hükümdar Ashame, mülteci Müslümanları geri vermediği gibi, onları koruyacağına dair de söz vermişti!

Bütün bunlar, Kureyş müşriklerini son derece tedirgin edip endişeye sevkediyor ve yeni kararlar almaya, yeni plânlar tertiplemeye zorluyordu!

Müşrikler, işkence yapmakla, şiddet göstermekle kimseyi dininden çeviremeyeceklerini, İslâm'ın ilerleyip yayılmasına engel olamayacaklarını anlamışlardı. Nasıl ki, akıl almaz işkence ve zulümlere rağmen tek bir Müslüman dahi dininden dönmemişti!

Şu hâlde, bütün bunların dışında başka bir siyaset takib etmeleri gerekiyor ve bu yolda karar almaları lâzım geliyordu. Öyle yaptılar. Vakit geçirmeden bir araya geldiler. Uzun uzadıya düşünüp taşındıktan ve aralarında müşavere ettikten sonra, gerek Müslüman ve gerekse gayrimüslim olsun, Haşîm Oğullarının tamamıyla münâsebetlerini kesmeye karar verdiler.

İttifakla aldıkları bu kararın maddelerini de bir sahife üzerinde şöyle tesbit ettiler:

Haşîm ve Muttâlib Oğulları ailelerinden kız alınmayacak.

Haşîm ve Muttâlib Oğulları ailelerine kız verilmeyecek.

Haşîm ve Muttâlib Oğullarına hiçbir şey satılmayacak.

Haşîm ve Muttâlib Oğullarından hiçbir şey satın alınma
yacak.313

Bu karara akıllarınca kutsî bir mahiyet vermek için de yazılı sahifeyi Kabe duvarına astılar. Ayrıca, bu karara aykırı davranmayacaklarına dair and içtiler.314

Bu boykot, Haşîm ve Muttâlib Oğullarının vücudunu ortadan kaldırmaya ve köklerini kazımaya müteveccihti. Bu durum karşısında Haşîm ve Muttâlib Oğulları aileleri artık dağınık bir şekilde ayrı ayrı semtlerde oturamazlardı. Ebû Leheb hâriç, Mekke'nin kuzey tarafında bulunan Şi'bi Ebû Tâlib [Ebû Tâlib Mahallesi] denilen yere topluca taşındılar.315

Artık bu mahalle sakinleriyle bütün münâsebetler kesilmişti. Kazara oraya gidenler olsa ağır bir şekilde azarlanıyorlardı.

Müşrikler, boykota uğrayanların toplandıkları mahalleye yiyecek içecek nâmına bir şey sokmuyorlardı. Sâdece, hacc mevsiminde dışarı çıkıp alış verişte bulunmalarına sözde müsaade ediyorlardı. Sözde diyoruz, çünkü o zaman da, çarşı pazarda, köşe başlarında durarak, onlara bir şey aldırmamak için ellerinden gelen her türlü engellemeyi yapıyorlardı. Hattâ, zaman zaman satıcıları, onlara imal satmamak için tehdit bile ediyorlardı. Bâzan da, bin bir türlü dalavere ve hileye başvurarak satıcıların ellerinden mallarını alıp, boykota uğrayanlara bir şey bırakmamaya çalışıyorlardı.

Ebû Leheb, Haşîm Oğullarından olmasına rağmen, öz kardeşlerinin, hısım ve akrabalarının açlıktan ölmesini istiyor ve bu hususta elinden gelen her türlü gayreti gösteriyordu. Mekke'ye yiyecek maddeleri getiren kervanları şehrin dışında karşılıyor ve, "Ey tacirler!.. Haşîm Oğullarına bir şey satmayın! Fiyatları yüksek söyleyin ki almaya güçler yetmesin! Benim, servet sahibi olduğumu bilirsiniz. Söz verdiğim zaman da mutlaka sözümü yerine getiririm. Yiyecek, giyecek mallarınızın kıymetini bir kat artırın. Üst tarafını ben öderim!" diyor ve Müslümanların, açlıktan feryad eden çocuklarının yanına boş dönmelerine sebep oluyordu.

Çocukların açlıktan gelen acıklı ve yürek parçalayıcı feryadlarına müşrikler kulaklarıyla birlikte gönüllerini de tıkamışlardı. Taşları parçalayacak raddeye varan bu feryadlardan âdeta emsalsiz bir zevk alıyorlardı. Bu hâdise, imansızlığın, inkâr ve küfrün, insanı, hemcinsine karşı dahi olsa ne kadar merhametsiz ve gaddar bir duruma getirdiğinin ibretli bir misâlidir!

Boykota uğrayanlar, dışarıdan fazla bir şey alamadıklarından, haliyle şiddetli bir açlık ve kıtlıkla karşı karşıya kaldılar. Öyle ki, bazıları, yiyecek bir şey bulamadıklarından ağaç yaprakları, hattâ orada burada ele geçirdikleri kuru deri parçalarını ateşe tutup yemeye başladılar.

Bununla birlikte Müslümanların bu hâline acımayanlar da yok değildi. Bir gün, Hz. Hatice'nin kardeşinin oğlu Hâkim b. Hizam, bir deve yükü un göndererek onu Şi'bdeki sıkıntıdan kurtarmaya çalışmıştı.

Yine bir gün, kölesinin sırtına buğday yükletip halası Hz. Hatice'ye götürüyordu. Yolda Ebû Cehil'e denk geldi.

Ebû Cehil, ona, "Sen, Haşîm Oğullarına yiyecek götürüyorsun, öyle mi? Vallahi gidemezsin! Gitmeye kalkarsan, bu hareketini Mekke'de açıklayıp, seni rezil ederim!" dedi.

O sırada Ebû'l Bahterî yanlarına çıkageldi ve Ebû Cehil'i muaheze ederek, "Sana ne oluyor? Halasına bir miktar buğday götürmek isteyen bir insana mâni olmak doğru değildir!" diye konuştu.

Ancak, Ebû Cehil, inat ve ısrarından vazgeçmiyordu. Bunun üzerine Ebû'l Bahterî'yle birbirlerine girdiler. Ebû'lBahterî, eline geçirdiği bir deve çenesi kemiğiyle vurup onun başını yardı ve üzerine çullanıp yumruklamaya başladı.

Yine bu meyanda, akrabalık gayretiyle Haşîm Oğulları ve Müslümanlara yardımını esirgemeyenlerden biri de, Hişam b. Amr b. Haris idi. Birkaç kere müşriklerden habersiz Şi'b'de bulunanlara, develerle yiyecek götürmüştü.

Servetlerini Harcamaları

Boykota uğrayanların ihtiyaçlarını gidermek için başta Peygamber Efendimiz olmak üzere Ebû Tâlib ve Hz. Hatice var yoklarını harcadılar; fakat yine de, onları açlık ve kıtlıktan kurtaramadılar.

Şi'b'de korkunç bir hüküm sürmeye başlamıştı. Bütün bunlar niçin yapılıyordu?

Tek bir şey için: Peygamberimiz Hz. Muhammed'i (s.a.v.) teslim almak!..

Müşrikler, bu tarz bir tatbikatla maksatlarına erişeceklerini zannediyorlardı. Ne var ki, hâdise tamamen arzularının aksine tecellî etti. Öyle ki, Müslümanlar ve Haşîm Oğullan, bu abluka devresinde Efendimizi korumaya ve muhtemel tehlikelere karşı muhafazaya son derece dikkat gösteriyorlardı. Hattâ, Ebû Tâlib, "herhangi bir suikasta mâruz kalabileceği" ihtimaline binâen geceleri Peygamberimizi yanına alıyor veya adamlarıyla bekletiyordu!

Bi'setin 7. senesi Muharrem ayı başında başlatılan bu boykot, tam üç sene sürdü. Bu zaman zarfında müşriklerin Müslümanlara çektirdikleri sıkıntı, açlık ve kıtlık da İslâm'ın gelişmesine engel olamadı. Resûli Ekrem Efendimiz, bütün bu sıkıntılı ve ağır şartlar altında, yine tebliğ vazifesini hakkıyla îfa ediyor, akrabalarına, Haşîm Oğullarına îman ve İslâm'ı anlatmaktan bir an dahi geri durmuyordu!

BOYKOT KALDIRILIYOR!

Boykot uygulamasının 3. senesiydi.

Cenâbı Hakk, müşriklerin Kabe içine astıkları malûm sahifeye bir kurt musallat etti ve durumu vahiyle Resulüne bildirdi. Sahifede, güvenin yemediği, "Bismike Allahümme! [Allah'ım, senin isminle başlarım!)" yazısı kalmıştı sâdece...

Resûli Ekrem, durumu amcası Ebû Tâlib'e anlattı. Bunun üzerine Ebû Tâlib, gidip müşriklere şu teklifte bulundu:

"Kardeşim oğlunun bana haber vermesine göre, Allah, sizin Kabe'de astığınız sahifeye bir kurt musallat etmiş ve (Allah) lâfzı dışında bulunan, zulüm, akrabalarla münâsebeti kesme ve iftira gibi ifadeleri yiyip bitirmiştir. Kabe'ye gidip sahifeye bakınız. Eğer yeğenim doğru söylemişse, bu zulüm ve kötü davranışınızdan vazgeçiniz. Eğer (hâşâ) yalan söylemişse, ben onu size teslim edeceğim. Onu öldürmek veya diri bırakmak hususunda serbestsiniz!"316

Kabe'ye giden müşrikler, Ebû Tâlib'in anlattıklarının aynısını gözleriyle gördüler. Hayret içinde kalmalarına rağmen, yine de Efendimizin bir mucizesi olarak kabul etmediler ve "Bu da bir sihirdir." diyerek nura gözlerini kapadılar!

Bununla birlikte bu hâdise, boykot havasının şiddetini bir derece kırdı. Boykot kararının aleyhinde hatırı sayılır birkaç kişi de ortaya çıkınca, bi'setin 10. yılında (Milâdî 619 senesinde), Kureyş'in hudut tanımaz inat ve küfürlerinin eseri olan bu uygulama ortadan kaldırıldı. Kararın feshedildiği halka duyuruldu ve boykotun yazılı bulunduğu sahife yırtılıp atıldı.

Böylece müşrikler, "vazgeçilmez bir karar" olarak vasıflandırdıkları zulüm ve dalâlet kokan bir karardan da dönmüş oluyorlardı. Bu, şirkin îman önünde mağlûbiyetinin açıkça bir kere daha ilânı idi.

Bu üç senelik muhasara öylesine şiddetli ve sıkıntılı geçmişti ki, Resûli Ekrem Efendimiz bu hâdiseyi seneler sonra bile unutmamıştı. Mekke'nin fethine geldikleri sırada, Mina'dan Mekke'ye ineceği zaman, "Ertesi gün inşallah varacağımız yer, Kinane Oğullarının yurdu, yâni Muhassab olacaktır ki, burada Kureyş ve Kinane Oğulları, küfür ve inkâr üzerine söz ve fikir birliği yapmışlardı."317 diyerek, o acı günleri ashabına hatırlatmıştı!

BİR GRUP HIRİSTİYANIN MÜSLÜMAN OLMASI

Boykot uygulamasının kaldırılması, Peygamberimize ve Ashabı Kiram'a geniş bir nefes aldırdı. Bu sırada peşpeşe İslâm sinesine koşmalar görüldü.

İslâm'a gönül verenler arasında 20 kadar Hıristiyan da vardı. Bunlar, Habeşistan'a hicret etmiş Müslümanlardan, Peygamberimiz ve İslâmiyet hakkında duyduklarını yerinde araştırmak için Mekke'ye gelmişlerdi!

Kabe'nin yanında Peygamber Efendimizle buluşan Hıristiyan grup, birçok soru sordu. Sorularına mükemmel cevaplar alınca sevindiler.

Daha sonra Resûli Ekrem, kendilerini Allah'ın birliğine îmana davet etti, Kur'ân okudu. Kur'ân'ın azameti karşısında gönülleri İslâm'a karşı muhabbetle doldu. Gözyaşları arasında, 20'si birden orada İslâmiyetle müşerref oldu.

Hâdise, Kureyşli müşrikleri fena hâlde kızdırdı. Putperestlerin Müslüman olmasını engellemeye çalışırlarken, şimdi de Hıristiyanlar, kendi

ayaklarıyla gelip İslâmiyete giriyorlardı!

Başta Ebû Cehil olmak üzere bir kısım müşrik, onların yolunu keserek, bin bir hakaretten sonra, "Allah belânızı versin! Sizler, bu adamın ne dediğini öğrenmek için buraya gönderilmişken, onunla düşüp kalktınız ve sonunda dininizden ayrılıp ona uydunuz. Bu, düpedüz bir ahmaklıktır!" dediler.

Fakat, İslâm'la müşerref olan bu bahtiyarlar, müşriklerin hakaret dolu sözlerine aldırış etmediler ve, "Bize karşı yaptığınız cahilliği, biz size yapamayız." diyerek, güzel bir cevapta bulundular.

Kasas Sûresinin 5155'inci âyetlerinin, bu kimseler hakkında nazil olduğu rivayet edilmiştir.318

Resûli Kibriya Efendimiz, bir gün İslâmiyete ve Müslümanlara şiddetli muhalefetleriyle bilinen Velid b. Muğire, Utbe b. Rebia, Ümeyye b. Halef gibi birçok Kureyş ileri geleniyle konuşuyor, onlara îman ve Kur'ân hakikatlerinden bahsediyordu.

Zaman zaman muhatablarının dikkatlerini canlı tutmak ve dinlemelerini sağlamak maksadıyla da, "Nasıl, güzel değil mi?" diye soruyordu.

O sırada bir hak âşığı çıkageldi. Maddî gözden mahrum, fakat mânâ gözü açık bu zât, Hz. Hatice'nin dayısının oğlu, ashabtan Abdullah b. Ümmi Mektum idi. Âmâ olduğundan Peygamber Efendimizin kimlerle konuştuğunun farkında değildi. "Yâ Resûlallah!.." dedi, "Beni irşad et! Bana Kur'ân okut! Allah'ın sana öğrettiklerinden bana bir şeyler öğret!"

Efendimizin bütün dikkatini Kureyş ileri gelenleri üzerine, İslâmiyeti anlatmak için teksif ettiğini farkedemediğinden, bu arzusunu birkaç sefer tekrarlayıp durdu.

Peygamber Efendimiz bu durumdan sıkıldı ve rahatsız oldu. Onunla pek ilgilenmedi. Zîra, o, her zaman gelip kendisinden İslâmiyetle ilgili her şeyi öğrenebilirdi. Ama, Kureyş müşriklerinin ulularını bir daha böyle toplu hâlde bulma imkânını elde etmeyebilirdi. Onların İslâmiyeti kabul etmeleri veya düşmanlıklarından vazgeçmeleri ise, Kureyş'in toptan Müslüman olması mânâsına geliyordu!

İşte, bu sebeple Fahri Âlem Efendimiz, dikkatinin dağıtılmak istenişinden rahatsız olmuştu ve bunu haliyle de izhar etmişti.

Resûli Kibriya Efendimiz, Kureyş ileri gelenleriyle konuşmasını bitirip kalkacağı sırada vahiy geldi. Gözlerini kapayıp daldı. Abese Sûresi nazil oldu.319

Sûrede Efendimizin davranışından bahisle şöyle buyuruluyordu:

"(Peygamber) Hoşlanmadı ve yüzünü çevirdi, kendisine o âmâ geldi diye... Ne bilirsin, belki o (cehalet kirinden) temizlenecek yahut öğüt alacaktı da öğüt kendisine fayda verecekti? Amma (malıyla Allah'a) ihtiyaç göstermeyene gelince... Sen, ona dönüp, sesine kulak veriyorsun! Onun İslâmiyeti kabul etmeyip temizlenmemesinden sana ne? Ama sana can atarak gelen Allah'tan korkmuş iken, sen ondan yüz çeviriyorsun! Hayır, sakın bir daha böyle bir harekette bulunma! Çünkü, o Kur'ân bir öğüttür. Artık, dileyen ondan öğüt alır."320

Evet, kalblerinden şirkin pisliğini îman suyuyla gidermek istemeyen, Kur'ân'ı dinlemek arzusu duymayan, ondan istifadeyi düşünmeyen kimselerin İslâmiyete girmemesi ve nefsini temizlememesi, Resûli Kibriya'nın üzerine bir mes'uliyet yüklemiyordu. Çünkü, onun vazifesi sâdece İslâm'ı hakkıyla tebliğ idi. Ancak, hak ve hakikati öğrenmek arzusunu izhar eden bir Müslümandan yüz çevirmek, ona bilmediği hakikatleri öğretmemek, arzusuna cevap vermemek, işte böylesine îkazı gerektiriyordu.

Cenâbı Hakk, konuyla ilgili indirdiği âyeti kerîmelerde manen şöyle diyordu:

"Zahir gözü görmese de kulağı ve kalb gözü açık hidâyet âşığı birini bırakıyorsun da, zahiren gözü bulunan ve fakat kalb gözü kör, hak sözü dinlemek sânından olmayan müstağnilerle uğraşıyorsun!"321

Bu hâdise ve îkazdan sonra Resûli Ekrem, Abdullah İbni Ümmi Mektum'u her gördüğünde ona ikram ve ihsanda bulunur, ihtiyacı olup olmadığını sorar ve, "Merhaba, ey Rabbimin bana itâb ve ikazda bulunmasına sebep olan kişi!.."322 diyerek iltifat ederdi.

MÜŞRİKLERİN EZİYET VE HAKARETLERİNİ ARTIRMALARI

Ebû Tâlib'in vefatına Peygamber Efendimiz ve Müslümanlar üzülürken, müşrikler ise sevindiler. Artık, karşılarında Sevgili Peygamberimize arka

çıkacak Haşîm Oğullarının reisi yoktu. Bunu fırsat bilerek eziyet ve hakaretlerine hız verdiler. Ebû Tâlib'in hayatında cür'et edemedikleri birçok taşkınlıkta ve insafsızca harekette bulunmaya başladılar.

Resûli Ekrem, bir gün yoldan geçerken, müşriklerden biri, üstünü başını toz toprak içinde bırakmıştı. Bu âdice harekete hiçbir karşılık vermeden öylece evine dönmüştü. Sevgili babasının bu hâlini gören Hz. Fâtıma, onun üstünü başını temizlerken gözyaşlarını tutamamış ve hüngür hüngür ağlamıştı. Bir süre önce annesini kaybetmekle zâten gönlü mahzun ve kırık olan Hz. Fâtıma, babasını da bu hâlde görmekle âdeta kalbinden vurulmuştu. Sanki o damlalar gözünden değil, kalbinden, ruhundan akıp geliyordu.

Şefkat menbaı Peygamberimiz, dayanılmaz bu manzara karşısında yine itidalini muhafaza etti, yine Yüce Yaratıcısına güvendi, yine O'na döndü ve ağlayan masum yavrusunun gözyaşlarını mübarek eliyle silerek, "Ağlama kızım, ağlama!.. Allah, babanı koruyacaktır." dedi; sonra da düşünceli düşünceli ilâve etti: "Ebû Tâlib'in ölümüne kadar, müşrikler, bana böyle eziyet ve hakarete cür'et etmemişlerdi."340

Bu devrede, müşriklerin eziyet ve hakaretleri öylesine insanlık dışı bir hüviyete bürünmüştü ki, Ebû Leheb gibi İslâm'ın en büyük düşmanının dahi gayretine dokunmuş, onun bile akrabalık damarını tahrik etmiş ve bu durum böyle sürerse Efendimize arka çıkacağını bile ifade etmesine sebep olmuştu.

Ebû Leheb'in bu sözleri üzerine müşrikler bir süre Peygamberimizden uzak durdular. Ne var ki, Ebû Leheb'in akrabalık bağından gelen sun'î himâyesi pek fazla sürmedi. Resûli Ekrem'in halkı Allah'a îmana daveti karşısında, tahammülü ve nesebî taraftarlığı kısa zamanda tükendi ve himayeden vazgeçtiğini ilân etti. Himayeden vazgeçmekle de kalmadı, eski düşmanlığını da aynı şiddetiyle devam ettirdi. Ömrünün sonuna kadar da bu düşmanlığından vazgeçmedi.

---

313 Ibni Hişam, Sîre, c. 1, s. 375; İbni Sa'd, Tabakat, c. 1, s. 208209; Belâzurî, Ensab, c. 1, s. 229230; Taberî, Tarih, c. 2, s. 225. 4 Ibni Hişam, A.g.e A.g.e., c. 1, s. 230. 15 İbni Hişam, A.g.ı Tarih, c. 2, s. 225.

314 Ibni Hişam, A.g.e., c. 1. s. 375; Ibni Sa'd, A.g.e., c. 1, s. 209; Belâzurî,A

315 İbni Hişam, A.g.e., c. 1, s. 376; ibni Sa'd, A.g.e., c. 1, s. 209; Taberî,

316 Ibni Hişam, Sîre, c. 2, s. 1617, ibni Sa'd, A.g.e., c. 1, s. 209210.

317 Buharî, Sahih, c. 3, s. 62.

318 Ibni Hişam, Sîre, c. 2, s. 32.

319 İbni Hişam, Sîre, c. 1, s. 196; ibni Sa'd, Tabakat, c. 4, s. 208209, Tinmizî,Sünen, c. 2, s. 232.

320 Abese, 112.

321 M. Hamdi Yazır, Hak Dini Kur'ân Dili, c. 7, s. 5576.

322 Ibn-i Sa'd, A.g.e., c. 4, s. 209; Ibn-i Kesir, Tefsir, c. 4, s. 470-471; M. Hamdi Yazır, Tefsir, c. 7, s. 5571.

340 Taberî, Tarih, c. 2, s. 229.

Hüzün Yılı

PEYGAMBERİMİZİN ERKEK ÇOCUKLARININ VEFATI

Üç senelik müşrik ablukasından kurtulmanın sevincini acı olaylar takib etti. Acı hâdiseler zincirinin ilk halkası, Resûli Ekrem'in dört yaşındaki en büyük oğlu Kasım'ın vefatı oldu.

Gönlü şefkat şelâlesini andıran Peygamber Efendimiz, bu büyük oğlunun vefatından çok müteessir oldu. Derin teesürünü ciğerparesinin cenazesini götürürken, karşısında dimdik duran Kuaykıan Dağına, "Ey dağ!.. Benim başıma gelen şey senin başına gelseydi, dayanmaz, yıkılırdın!" hitabıyla ifadeye çalışıyordu.

Mübarek gönülleri henüz Kasım'ın vefat hüznünden kurtulamışken, acı bir hâdise daha vuku buldu: Oğlu Abdullah da vefat etti.

Allah'ın kader hükmüne teslimiyetin zirvesinde bulunan Kâinatın Efendisi, bu acı hâdiseler karşısında yine de gözyaşlarını tutamıyordu.

Hz. Hatice, Hakikî Sahibine iade ettiği bu ciğerparelerini kastederek, "Yâ ResûlallahL Onlar, şimdi neredeler?" diye sordu.

Resûli Kibriya, "Onlar Cennet'tedirler." diye cevap verdi.

Bu acı hâdiseler sebebiyle Peygamber Efendimizin kalbi mahzun, gözleri yaşlı idi. Müslümanlar da onun bu hüznünü paylaşıyorlardı. Ama, şirk cephesinin keyfine diyecek yoktu. Birer insan olmaları hasebiyle, insanlığın gereği olan başsağlığı dilemek şöyle dursun, Efendimizi daha da üzmek için ne lazımsa yapıyorlardı. Hattâ, içlerinden Asb. Vail ve Ebû Cehil gibi azılılar, işi daha da ileri götürerek, "Artık, Muhammed, ebterdir, nesli kesilmiştir. Neslini devam ettirecek erkek çocuğu kalmamıştır. Kendisi de ölünce adı sanı unutulacaktır!"325 diyecek kadar küstahlık gösteriyorlardı.

Resulünü, hiçbir zaman yardım ve tesellisinden uzak bulundurmayan Cenâbı Hakk, bu dedikodular üzerine de Kevser Sûresini inzal buyurarak, müşriklerin dedikodularını ağızlarına tıkadı ve Efendimizi şöyle teselli etti:

"Doğrusu biz, sana Kevser'i ihsan etmişizdir. Öyle ise, Rabbin için namaz kıl, kurban kes! Asıl ebter, sana kin bağlayandır!"

Evet, asıl, adı sanı toprağa karışıp kaybolan, Ebû Cehil'ler, Ebû Leheb'ler oldu; Resûli Kibriya'nın adı ve dâvası ise, asırlardır inananların gönlünde bayrak bayrak dalgalanmakta ve Kıyamet'e kadar da dalgalanmaya devam edecektir!

i*25 Ibni Hişam, Sîre, c. 2, s. 24; İbni Sa'd, Tabakat, c. 1, s. 133. "Kevser," Cennet'te bir havuzdur. Resûli Ekrem Efendimizin ümmeti, onun başına gelip içecektir. Yahut, "çok hayır" demektir ki, peygamberliğe, Kur'ân'a, şeriata ve benzerlerine şâmildir. "Kevser," "pek çok hayır" demektir: İlim, amel, iki âlemde şeref gibi...

Resûli Ekrem Efendimiz, bir hadîsi şeriflerinde şöyle buyurmuşlardır:

"O, Cennet'te bir nehirdir. Rabbim onu bana va'detti. Onda pek çok hayır var. (Suyu) baldan tatlı, sütten beyaz, kardan soğuk, kaymaktan yumuşaktır. İki kenarı zeberceddir. Bardakları gümüştendir. Ondan içen bir daha susuzluk duymaz."

Bazı âlimlere göre ise "Kevser," Resûlullah'ın (s.a.v.) evlâdı, etbaı yahut ümmetinin âlimleri yahut Kur'ân'dır." (Bkz.: Hasan B. Çantay, Kur'ânı Hakîm ve Meâli Kerîm, c. 3, s. 1226).

EBU TALIB'IN VEFATI

Müslümanlar, üç sene süren çetin muhasara belâsından kurtulmakla son derece sevinmişlerdi. Mekke'de umumî bir sürür meydana gelmişti. Fakat, bu ferah ve sevinçleri çok sürmedi. Arası çok geçmeden başka musibet ve acı hâdiseler meydana geldi.

Resûlullah Efendimizin peygamberliğinin 10. senesinde Ebû Tâlib hastalandı ve ölüm döşeğine düştü. Resûli Ekrem Efendimiz, kendisini küçük yaşından beri bağrına basıp şefkat ve himayesinde büyüten, onu korumak uğrunda her türlü tehlikeyi göze alan bu değerli amcasını kaybedeceğine son derece üzülüyordu. Öte yandan, onun Müslüman olup ebedî saadete ermesini de candan arzu ediyordu.

Ebû Tâlib'in hastalığı gittikçe ağırlaşıyordu. Bunu farkeden Kureyş müşrikleri, son bir defa daha kendisine Peygamber Efendimizle ilgili olarak başvurmayı kararlaştırdılar. Bu maksatla, Utbe b. Ebî Rebia, Şeybe b. Rebia, Ebû Cehil, Ümeyye b. Halef, Ebû Süfyan ve daha başkaları yanına vararak, "Ey Ebû Tâlib!.." dediler, "Sen büyüğümüzsün. Ölüm döşeğine

düştüğünü görünce endişe duymaya başladık. Kardeşinin oğlu ile aramızda olanı biliyorsun. Onu çağır ve aramızda hakem ol. O bizden ayrılsın, biz de ondan ayrılalım; birbirimizle uğraşıp durmayalım. O bizim dinimize karışmasın, biz de onun dinine karışmayalım!"

Ebû Tâlib, Nebîyyi Muhterem Efendimize haber gönderdi.

Resûlullah, gelip, Ebû Tâlib ile hazır bulunanlar arasında oturdu.

Ebû Tâlib, Peygamber Efendimize hitaben, "Ey kardeşimin oğlu!.." dedi, "Bunlar kavminin ileri gelenleridir. Senin meselen için buraya gelmişlerdir: Sana verеceklerini verecekler ve senden alacaklarını da alacaklardır!"

Resûli Ekrem Efendimiz, "Olur, ey amcam!.." dedi, "Onların benden almalarını ve kabul etmelerini istediğim, bir tek kelimedir; ki onlar, o kelimeyle topyekûn bütün Araplara ve Arap olmayanlara hâkim olabilirler!"

Ebû Tâlib, hayret içinde, "Bir tek kelime mi?.." dedi. Peygamber Efendimiz, "Evet, bir kelime." dedi. Herkesi bir merak sardı. Neydi bu kelime?..

Ebû Cehil ortaya atıldı ve Peygamberimize hitaben, "O kelime ne ise bize söyle de, o birin yanına bizlO katalım!" dedi.

Dikkat kesilmiş bütün kulakların duymak istedikleri tek kelimeyi Resûli Ekrem şöyle ifade etti:

"'Lâ ilahe illallah.' deyin ve Allah'tan gayrı taptığınız putlarınızı da ellerinizle kaldırıp atın!"

Bu mukaddes sözü duyan müşrikler, hep birden ellerini çırptılar ve, "Yâ Muhammed!.." dediler, "Sen bunca ilâhları, bir tek ilâh mı yapmak istiyorsun? İşine şaşıyoruz doğrusu!" Sonra da birbirleriyle konuştular: "Vallahi, bu adam(!), size, istemediğiniz şeyi veriyor. Gidin, Allah, sizinle onun arasında hükmünü verinceye kadar, atalarınızın dininde direnin!"326

Cenâbı Hakk, onların bu hareketlerini Kur'ânı Keriminde bize şöyle haber verir:

"O, (bütün) ilâhları bir tek ilâh mı yapmış? Bu cidden acayip bir şey! Onların elebaşlarından bir güruh (birbirine), 'Yürüyün, mâbudlannıza

(ibâdette) sebat edin. Şüphesiz ki, arzu edilecek olan budur.' diyerek kalkıp gitmiştir."327

Resûli Ekrem 'in, Amcasını İslâm'a Daveti

Ebû Tâlib, müşriklerle arasında geçen konuşmadan sonra Peygamberimize, "Vallahi, ey kardeşimin oğlu!.. Senin onlardan istediğin şeyi, ben hak ve hakikatten uzak görmedim!" dedi.

Bunun üzerine Resûli Ekrem Efendimiz, sevdiği ve saydığı amcasının Müslüman olacağı ümidiyle sevinç içinde, "Ey Amca!.." dedi, "Gel, bari sen 'Lâ ilahe İllallah.' de de, onunla sana âhirette şefaat edebileyim!"

Fahri Kâinat'ın bu candan ve samimî arzusuna, ne yazık ki, amcası, gönlünü ferahlatıcı bir cevap vermedi.

"Yeğenim!.." dedi, "Vallahi, benden sonra, sana ve atalarının oğluna, çok yaşlanmaktan dolayı bunaklık atfetmeleri korkusu olmasaydı, istediğin şeyi söyleyip sana tâbi olurdum. Kureyş, o istediğin sözü, ölümden korkarak söylediğimi zannedeceği için, söylemeyeceğim!"

Fakat, buna rağmen, Sevgili Peygamberimiz, amcasını İslâm'a davetten ve teşvikten vazgeçmedi. Mübarek kalbi, kendisini canı gibi seven amcasının îmansız gittiği takdirde uğrayacağı dehşetli akıbetin ızdırabıyla çarpıyor ve devamlı, "Ey amca!.. 'Lâ ilahe illallah.' de ki, onunla âhirette sana şefaat edebileyim." diyordu.

Yine böyle bir davet ve teşvikte bulunduğu sırada, Ebû Tâlib'in başucunda Ebû Cehil ile Abdullah b. Ebî Ümeyye de vardı. İkisi de, "Yâ Ebâ Tâlib!.. Sen, Abdûlmuttâlib'in milletinden, onun dininden yüz mü çevireceksin?" dediler.

Resûli Ekrem, müşriklerin bu sözlerine aldırış etmedi ve Kelimeİ Tevhid'i amcasına arza devam etti. Onlar da aynı şekilde sözlerini tekrarlayıp durdular. Sonunda Ebû Tâlib (kendisini kastederek), "O, Abdûlmuttâlib'in dini üzeredir!"328 dedi.

Buna rağmen Peygamber Efendimizin mübarek gönlü, kendisini candan seven amcasının, kendisine her türlü eziyet ve hakareti reva gören müşriklerle aynı akıbete uğramaktan derin ızdırap duyuyor ve, "Ey amca!.. Şunu bilmelisin ki, Allah tarafından alıkonuncaya kadar senin affedilmeni isteyip duracağım!"329 diyordu.

Nihayet, Ebû Tâlib, makbul bir îmana nail olamadan 87 yaşında iken dünyaya gözlerini yumdu.330

Bunun üzerine Cenâbı Hakk, indirdiği şu âyeti kerîmeyle, Resûlullah'ın şahsında bütün mü'minlere hitab etti:

"Hakikat sen, her sevdiğin kişiyi hidâyete erdiremezsin. Fakat, Allah'tır ki, kimi dilerse ona hidâyet verir ve O, hidâyete erecekleri daha iyi bilendir."331

Resûli Ekrem Efendimizin mübarek ve nâzik kalbi, amcasının vefatıyla fazlasıyla acı duydu. Gözleri yaşla doldu ve mübarek dudaklarından şu cümleler döküldü:

"Allah, ona rahmet etsin, mağfiretini ihsan buyursun!"

Vefatı sırasında Hz. Abbas da Ebû Tâlib'in başucunda bulunuyordu. Tam öldüğü sırada dudaklarının kımıldadığını görünce, kulak verip dinledi ve "Lâ ilahe illallah." dediğini işitti. Resûli Ekrem Efendimize, "Ey kardeşimin oğlu!.. Vallahi, kardeşim Ebû Tâlib, senin söylemesini istediğin tevhid kelimesini söyledi." dedi.

Resûli Kibriya, gözyaşları arasında, "Ben işitmedim." buyurdu.332

Hz. Abbas'ın, henüz o sırada Müslüman olmadığını da hatırlatalım!

Amcasını kaybedişinden dolayı, bütün insanlığa rahmet hazinesi olan kalbi teessür içinde bulunan Rahmet Peygamberi Efendimiz, cenazesinin arkasından da, "Amca, Rabbim, seni rahmetine eriştirsin, hayırla mükâfatlandırsın!"333 diye dua etti.

Bu sırada yine mevzuyla ilgili şu âyeti kerîme nazil oldu ve mü'minlere değişmez bir ölçü verdi:

"Ne Peygamber'e, ne de îman edenlere, akraba bile olsalar, Cehennemlik oldukları onlara açıktan açığa göründükten sonra, müşrikler için istiğfar doğru değildir!"334

Amcasının vefatı Resûli Ekrem'i hem üzdü, hem de derinden derine düşündürdü. Zîra, kendisine o âna kadar zahirî hâmîlik eden, müşriklerin şirretliklerinden muhafaza etmeye çalışan, o idi. Gerçekten, en zor ve çetin şartlar altında bile çok sevdiği yeğeninin üzerinden koruyuculuğunu esirgememiş, akrabalarının düşmanlıkları pahasına himayeden

vazgeçmemişti.Bu himaye sebebiyle, Kureyş müşrikleri, Peygamberimize fazla ilişememişlerdi.

Ama, şimdi ortada Ebû Tâlib yoktu. Müşriklerin dinmek bilmez kin ve husumetlerinin eseri olan taşkınlıklarına karşı kendisini zahiren koruyacak kimse kalmamıştı. Ama, Cenâbı Hakk'ın muhafaza ve himâyesi de hiçbir maddî himayeci ve koruyucuya ihtiyaç bırakmayacak tarzda Sevgili Resulünün üzerinde bundan böyle de eksik olmadı!

EBÛ TÂLİB'İN ÎMANI MESELESİ

Ebû Tâlib'in îmanı meselesinde çeşitli görüşler ileri sürülmüştür. Şîa âlimleri, îmanh gittiğine kaildirler. Ehli Sünnet âlimlerinin ekserisi ise, îman etmediğini söylemektedirler.Bununla birlikte, Peygamber Efendimizle iftihar ettiği ve onun peygamberliğini kalben tasdik ettiğine dair bazı emareler, şiirlerinden anlaşılmaktadır!

Bediüzzaman Said Nursî Hazretleri de, "Ehli Teşeyyu [Şîalar], îmanına kail; Ehli Sünnet'in ekserisi ise, îmanına kail değildir." dedikten sonra şöyle bir izah tarzıyla meseleye açıklık getirmektedir:

"Fakat, benim kalbime gelen budur ki: Ebû Tâlib, Resûli Ekrem'in (a.s.m.) risâletini değil, şahsını, zâtını gayet ciddî severdi. Onun—o gayet ciddî—o şahsî şefkati ve muhabbeti, elbette zâyie gitmeyecektir. Evet, ciddî bir surette Cenâbı Hakk'ın Habibi Ekremini sevmiş ve himaye etmiş ve taraftarlık göstermiş olan Ebû Tâlib'in, inkâra ve inada değil, belki hicab ve asabiyeti kavmiyye gibi hissiyata binâen makbul bir îman getirmemesi üzerine Cehennem'e gitse de, yine Cehennem içinde bir nevi hususî cenneti, onun hasenatına mükâfaten halkedebilir. Kışta bâzı yerde baharı halkettiği ve zindanda— uyku vasıtasıyla—bazı adamlara zindanı saraya çevirdiği gibi, hususî cehennemi, hususî bir nevi cennete çevirebilir."335

Bediüzzaman Said Nursî, Mektûbat, s. 398399.

HZ. HATİCE'NİN VEFATI

Ebû Tâlib'in vefatından üç gün gibi kısa bir zaman sonra, Efendimizin pâk zevcesi Hz. Hatice de bi'setin 10. yılı Ramazan ayında, 65 yaşında iken fânî dünyadan ebedî âleme göç etti.

Namazını bizzat Resüli Kibriya Efendimiz kıldırdı ve Hacun Kabristanına defnedilirken gözlerinde yaş, onu örten kara toprağı uzun uzun

seyretti.

Ard arda vuku bulan bu acı hâdiseler, Nebîyyi Muhterem Efendimize pek ziyade hüzün ve elem verdi. Çünkü Hz. Hatice, teslimiyeti, itaati, kalbinin rikkati, vefakârlığı, şefkati, îmanının kuvveti, sadâkat ve faziletiyle, onun yeryüzünde en büyük destek ve tesellîcisi idi. Herkes düşman iken, risâletini ilk defa o tasdik etmişti. Herkes ondan uzaklaşıp kaçarken, o, kendine kalbini açmış ve muhabbetini rikkatli kalbine gömmüştü. En sıkıntılı zamanlarında tek teselli kaynağı olmuştu!

Resûli Kibriya Efendimizin bu derin teessüründe Hz. Haticei Kübra'ya olan müstesna sevgisinin de şüphesiz büyük payı vardı. Öyle ki, vefatından sonra bile onu hiçbir zaman unutmadı ve yeri geldikçe ondan takdir, rahmet ve muhabbetle bahsederek hâtırasını yâdederdi. Ona olan sevgisinin bir tezahürü olarak, akrabalarına dahi yardımda bulunur, şefkat ve merhametini onlardan hiçbir zaman eksik etmezdi.

Günün birinde, Hz. Hatice'nin kız kardeşi Hâle'nin sesini duyunca, hemen sevgili hanımını anmıştı. Buna şâhid olan Hz. Âişe Validemiz, "Allah'ın kendisine, ondan daha genç ve güzel hanımlar verdiğini" söylemişti.

Resûli Ekrem Efendimiz, Hz. Âişe'nin bu sözlerinden rahatsız olduğunu belli etmiş ve Hz. Hatice'nin iyilik ve faziletlerinden bahsetmişti.

Habibi Kibriya'nın söylediklerinden rahatsız olduğunu anlayan ferasetli Âişe (r.a.), "Yâ Resûlallah!.. Seni Peygamber olarak gönderen Allah'a yemin ederim ki bundan sonra Hatice'nin menkıbelerini her zaman an."336 diyerek gönlünü almaya çalışmıştı.

* * *

Yine, Resûli Ekrem'in, Hz. Hatice Validemizi dâima takdir ve muhabbetle yâdettiğlni, Hz. Âişe Validemizin bunu kıskandığını, bizzat Âişe'nin (r.a.) şu ifadelerinden öğreniyoruz:

"Nebî'nin (s.a.v.) kadınlarından hiçbirini, Hz. Hatice'yi kıskandığım kadar kıskanmadım! Hâlbuki, onu Resûlullah'ın yanında görmemiştim bile!.. Fakat, Resûlullah, onu benim yanımda çok yâdederdi. Çok kere koyun keser, Hz. Hatice'nin samimî arkadaşlarına et gönderirdi. Bâzan ben sabırsızlık göstererek, 'Sanki, yeryüzünde Hatice'den başka kadın yok mu?'

derdim. Resûlullah da, 'Hatice (şöyle) idi, Hatice (böyle) idi, diye iyiliklerini sayar ve 'Ondan çocuklarım var.' buyururdu."337

Resûlullah Efendimiz, Hira'ya devam ettiği sıralarda Hz. Hatice Validemiz de ona yiyecek taşırdı.

Bu sırada bir gün Cebrail (a.s.) gelerek, "Yâ Resûlallah!.. İşte, şu uzaktan sana doğru gelen, Hatice'dir. Yanında, içinde yemek bulunan bir kab var. Yanına geldiği zaman, ona Rabbinden ve benden selâm şöyle! Cennet'te inciden yapılmış bir sarayın kendisine verileceğini müjdele ki, onun içinde ne gürültü patırtı vardır, ne de çalışmak çabalamak!.."338 dedi.

* * *

Hz. Ali de (r.a.), "'Kendi zamanındaki kadınların hayırlısı, İmran'ın kızı Meryem'di. Bu ümmetin kadınlarının hayırlısı da Hatice'dir.' dediğini, Resûlullah'tan işittim."339 demiştir.

HÜZÜN YILI

Ard arda vuku bulan bu acı hâdiselerin mübarek kalbleri üzerinde bıraktığı derin teessür ve elem sebebiyle, Resûli Kibriya Efendimiz, bi'setin bu 10. yılını "Senetû'lHüzün [Hüzün yılı]" olarak isimlendirdi.

---

326 Ibni Hişam, Sîre, c. 2, s. 57; Ibni Sa'd, Tabakat, c. 1, s. 211212.

327 Saad, 56.

328 Buharî, Sahih, c. 2, s. 326; Taberî, Tarih, c. 2, s. 219220.

329 Buharı, A.g.e., c. 2, s. 326; Taberî, A.g.e., c. 2, s. 219220.

330 Ibni Hişam, A.g.e., c. 1, s. 60.dJ Kasas, 56.

332 Ibni Hişam, A.g.e., c. 1, s. 59.

333 Süheylî, Ravdû'lÜnf, c. 1, s. 260. 334Tevbe, 113.

336 Buharı, Sahih, c. 2, s. 315; Müslim, Sahih, c. 7, s. 138; Ahmed İbni Hanbel, Müsned, c. 2, s. 58.

337 Buharî, Sahih, c. 2, s. 315; Müslim, Sahih, c. 7, s. 138; Tirmizî, Sünen, c. 5,s. 702.

338 Müslim, Sahih, c. 4, s. 1887. Müslim, Sahih, c. 4, s. 1886; Tirmizî, Sünen, c. 5, s. 702703.

Hz. Aişe İle Nişanlanması ve Hz. Sevdeyle Evlenmesi

PEYGAMBER EFENDİMİZİN, HZ. ÂİŞE'YLE NİŞANLANMASI

Hz. Hatice Validemizin vefatıyla, Resûli Kibriya Efendimizin aile hayatında bir boşluk meydana gelmişti. Hem Efendimiz, hem de ashabı güzin bu durumun farkında idiler.

Bir gün, Osman b. Maz'un Hazretlerinin hanımı Havle Hâtûn, Habibi Kibriya Efendimizin huzuruna geldi ve, "Yâ Resûlallah!.. Yanına girince birden Hatice'nin yokluğunu hissettim!" dedi.

Resûli Ekrem, bunun üzerine, "Evet, o, çoluk çocukların anası, evinin de görüp gözeticisi idi." buyurarak, aile hayatında Hz. Haticei Kübra'nın ebedî âleme irtihâliyle meydana gelen boşluğu ifade etmeye çalışmıştı.

Efendimizin bu konuşması üzerine Havle binti Hâkim, "Yâ Resûlallah!.. Evlenmek ister misin?" diye sordu.

Peygamber Efendimiz, "Kiminle?.." dedi. "Ebû Bekir'in kızı Âişe veya Şevde binti Zem'a ile..." Bu karşılıklı konuşmadan sonra Resûli Kibriya Efendimiz, Havle'ye, "Git," dedi, "benim için ikisi hakkında da konuş!"

Bunun üzerine, Havle Hâtûn doğruca Hz. Ebû Bekir'in evine vardı. Evde, Hz. Âişe'nin annesi Ümmü Ruman vardı.

"Ey Ümmü Ruman!.." dedi, "Allah'ın, hayır ve bereketten size neyi eriştirdiğini biliyor musunuz?"

Ümmü Ruman, "Nedir?" diye sorunca da, Havle, "Resûlullah, Aişe'yi istemek için beni gönderdi!" diye cevap verdi.

Hz. Ebû Bekir o anda evde bulunmadığından, Ümmü Ruman, Havle Hâtun'a hiçbir cevap vermedi ve ona, "Ebû Bekir'in gelmesini bekle." dedi.

Hz. Ebû Bekir gelince, Havle aynı şeyi ona da anlattı. "Yâ Ebû Bekir!.." dedi, "Allah, size hayır ve bereketten ne eriştirdi, biliyor musunuz?"

Hz. Ebû Bekir, "Nedir o?.." diye sordu.

Havle, "Resûlullah, Âişe'yi istemek için beni gönderdi." cevabını verdi.

Hz. Ebû Bekir, bir müddet düşündükten sonra, "Âişe (din) kardeşinin kızı demek olduğuna göre, ona helâl olur mu?" diye konuştu.

Havle, derhâl dönüp, durumu kendilerine anlatınca, Resûli Kibriya Efendimiz, "Ebû Bekir'in yanına dön! Tarafımdan ona 'Benim sana kardeş oluşum, senin de bana kardeş oluşun (kan ve süt kardeşliği değil) İslâm'da kardeşliktir. Senin kızın bu sebeple bana helâldir.' de!" buyurdu.

Havle dönüp bunu bildirince, Hz. Ebû Bekir'in tereddüdü zail oldu ve kerîmesi Hz. Âişe'yi Resûli Kibriya Efendimize Şevval ayında nişanlayıp nikahladı. Ancak düğün, sonraya bırakıldı.341

Ibni Sa'd, Tabakat, c. 8, s. 58; Buharî, Sahih, c. 2, s. 329; Ahmed İbni Hanbel, Müsned, c. 6, s. 211.

EFENDİMİZİN, HZ. SEVDE'YLE EVLENMESİ

Bundan sonra, Havle Hâtûn, Şevde binti Zem'a'ya gitti.

Hz. Şevde, Sekran b. Amr'ın zevcesi idi. İlk Müslüman kadınlardandı ve kocasıyla birlikte Habeşistan'a hicret etmişti. Daha sonra Mekke'ye dönmüşlerdi. Mekke'ye döndüklerinde Hz. Şevde, bir gece rüyasında, Ay'ın süzülüp üzerine iniverdiğini görmüştü. Bunu kocasına anlatınca da, şu karşılığı almıştı:

"Eğer rüyan doğru ise, ben yakında öleceğim. Benden sonra sen de evleneceksin!"

Hakikaten de, kısa bir zaman sonra Sekran, hastalanıp vefat etmişti; böylece, Hz. Şevde de dul kalmıştı.

Havle Hâtûn, kendisine, "Resûlullah, beni, sana, dünürlük için gönderdi!" deyince, Hz. Şevde son derece sevindi. Ancak, bir tereddüdü vardı: Acaba Nebîyyi Ekrem, yanında bulunan beş küçük çocuğuna da rıza gösterebilecek miydi?

Bu endişe ve tereddüt sebebiyle, Resûli Kibriya Efendimize hemen cevap vermedi. Resûlullah, dini îmanı uğruna yerini, yurdunu, akrabasını terkedip yabancı bir diyara göç edecek kadar fedakârlık ve kahramanlıkta bulunmuş bu mücâhideyi şereflendirmek ve taltif etmek istiyordu. Buna binâen kendisinden bir cevabın gelmediğini görünce, bir gün bizzat kendisiyle görüştü ve, "Seni, benimle evlenmekten alıkoyan nedir?" diye sordu.

Hz. Şevde, "Vallahi yâ Resûlallah, beni seninle evlenmekten alıkoyan hiçbir mühim sebep yoktur; ancak, şu çocukların sabah akşam başında vızıldayacaklarını düşünüyorum da, onun için çekmiyorum!" diye cevap verdi.

Bunun üzerine Resûli Ekrem Efendimiz, "Allah sana rahmet etsin! Kadınların hayırlısı, küçük çocuklarından dolayı zorluklarla karşılaşandır." buyurarak, bu endişe ve tereddüdünemahâl olmadığını belirtti; sonra da, "Seni nikahlamak için, kavminden birini vazifelendir." dedi.

Hz. Şevde, kaynı Hatip b. Amr'e salâhiyet verdi. O da, Hz. Sevde'yi, bi'setin 10. yılında Resûli Kibriya Efendimize nikahladı. O sırada, Hz. Şevde 55 yaşlarında idi.342

Görüldüğü gibi, Resûli Kibriya Efendimiz, akrabalarından ayrılarak îman safına iltihak etmiş ve bir daha akrabalarının üzerinde bulunduğu şirk inancına dönmek istemeyen bu mücâhide yaşlı hanımı, sâdece Allah'a ve Allah'ın dinine olan bağlılık ve sadâkatinden dolayı himâyesi altına alıyor ve onu "mü'minlerin annesi" olmak şerefine ulaştırıyordu!

---

342 ibni Sa'd, Tabakat, c. 8, s. 5253; Ahmed Ibni Hanbel, Müsned, c. 6, s. 211.

Taif'e Gidişleri Ve Mekke'ye Geri Dönüşleri

RESÛL-İ EKREM EFENDİMİZİN TAİFE GİDİŞİ

Müşrikler, Ebû Tâlib ile Hz. Hatice'nin vefatlarını fırsat bildiler. Âdeta bu zamanı bekliyorlarmış gibi, Peygamber Efendimize reva gördükleri eza ve cefaları birden kat kat artırdılar. Öyle ki, Efendimiz, onların zulüm, hakaret ve işkencelerinden dolayı dini neşretme vazifesini yapamaz hâle gelmişti.

Müşriklerin bu insafsız ve merhametsiz tutumu, Resûl-i Kibriya Efendimizi fazlasıyla müteessir ediyordu. Bu sebeple Taife gitmeye karar verdi. Maksadı, Kureyş müşriklerine karşı, Taif te oturan Sakif Kabilesinden kendisini korumalarını ve İslâm dâvasını kabul etmelerin istemekti!

Taif, Arabistan'ın mühim yerlerinden biriydi. Bağ ve bahçeleriyle şöhret bulmuştu. Ayrıca, Resûlullah'ın süt annesi Hali-me'nin mensup olduğu Benî Sa'd Kabilesi de buraya yakın oturuyordu. Dolayısıyla, Efendimiz, bu belde sakinlerinin îs-lâm'a alâka duyup îmanla şereflenebilecekleri ümidini besliyordu. Bu ümidi tahakkuk ettiği takdirde, Kureyş müşriklerine karşı büyük bir güç de elde etmiş olacaktı!

Tarih, bi'setin 10. yılı Şevval ayının 27'sini gösteriyordu.i

Resûl-i Kibriya Efendimiz, Hz Zeyd b. Harise'yle birlikte gizlice Mekke'den ayrılarak Taife vardı. Orada Sakif Kabîlesi ileri gelenleriyle görüşmeye başladı. Onları İslâm dinine davet etti. Kavminden muhalefet edenlere, kendisiyle birlikte karşı koymalarını talep etmek için geldiğini anlattı. Ancak, kaldığı 10 gün zarfında hiçbir müsbet netice elde edemedi; üstelik, hakaret ve istihza ile mukabele gördü, türlü türlü ithamlara mâruz kaldı.

Reislerinden biri, "Allah, peygamber göndermek için, senden başka kimse bulamadı mı?" diyecek kadar küstahlıkta ileri gidip mübarek kalblerini teessüre boğdu. Bir başkası, "Vallahi," dedi, "ben hiçbir zaman seninle konuşmayacağım! Çünkü, sen, şayet dediğin gibi Allah tarafından gönderilmiş bir peygamber isen, senin sözünü reddetmekle kendimi büyük tehlikeye atmak istemem! Eğer, sen 'Allah'ın Peygamberiyim.'diye Allah

adına hilâf-ı hakikat konuşuyorsan, o takdirde de ben seninle konuşmaya lüzum görmem!"343

Resûl-i Ekrem Efendimiz, bu davranışları ve sözleri üzerine Sakiflilerden hayır gelmeyeceğini anladı ve bundan müteessir oldu.

Müşriklerin bu durumu haber alıp cür'etlerini artırmalarından endişe duyduğu için de, yanlarından ayrılacağı sırada onlara, "Bari, konuştuklarımız aramızda kalsın; başka kimse duymasın." dedi.

Ne var ki, şirk inancının kuvvetle yaşandığı ikinci bir belde olan Taif sakinleri, Resûl-i Zîşan'ın bu arzusunu da kabul etmediler. Gençlerinin islâmiyete alâka duymalarından korkarak, İki Cihan Güneşi Efendimize, "Memleketimizden çık da, nereye gidersen git! Kavmin ve hemşehrilerin söylediklerini kabul etmeyince, çıkıp bize geldin! Vallahi biz de senden elimizden geldiğince uzak duracağız, isteklerini kabul etmeyeceğiz!"344 dediler.

Lat ve Uzza'ya tapmakta Mekkeli müşriklerle yarışıp duran Sakifliler, bu çirkin sözlerle de yetinmediler; beldelerinde misafir olarak bulunan Cihan Peygamberine, ayak takımını, sokak gençlerini ve köleleri kışkırtarak saldırttılar.

Gözü dönmüş, kendini bilmez küstahlar, yolun iki tarafında sıralanarak Kâinatın Efendisini ve Hz. Zeyd'i taşa tuttular.

Resûlullah'ın mübarek ayaklan kana bulandı. Öyle ki, isabet eden taşların açtığı yaraların acısı yürümeye engel olur hâle geldi. Resûl-i Ekrem, zaman zaman oturmak zorunda kaldı. Ama bu vicdansızlar, her seferinde onu zorla ayağa kaldırarak, yeniden yaralı ayaklarını taş yağmuruna tutuyorlardı. Ayak takımı, Peygamber Efendimizi ızdırap içinde bırakırken, taşlarıyla beraber kahkahalar da savuruyorlardı.

Hz. Zeyd, hayatını hiçe sayarcasına vücudunu Resûl-i Kibriya'ya siper etmişti. Şirk ehlinin elinden çıkan taşların ona ulaşmasına mâni olmaya çalışıyordu. Ama nafile idi. O da kan revan içinde kaldı.

Resûl-i Ekrem, bu âdice saldırıdan ancak kendini bir bağa atmakla kurtarabildi. Bağın sahipleri, kendilerine uzaktan akraba sayılan Utbe ve Şeybe b. Rabia adında iki kardeşti.

Resûl-i Ekrem, bitkin bir vaziyette kendisini bir asmanın altına attı. İnsanlığı utandıracak bu âdice saldırının tesirinden biraz olsun kurtulduktan sonra şu hazin münâcâtta bulundu:

"Allah'ım!.. Kuvvetsiz ve çaresiz kaldığımı, halk nazarında hakir görüldüğümü ancak Sana arzeder, Sana şikâyet ederim.

"Ey merhametlilerin merhametlisi olan Allah!.. Herkesin hakir görüp de dalına bindiği, çaresizlerin Rabbi ancak Sensin. Benim Rabbim de ancak Sensin. Sen, beni kötü huylu, yüzsüz bir düşman eline düşürmeyecek kadar merhamet sahibisin.

"Allah'ım!.. Yeter ki, Senin gazabına uğramayayım. Ne çekersem ona katlanırım. Fakat, Senin af ve mağfiretin, bunları bana yaptırmayacak kadar geniştir.

"Allah'ım!.. Senin gazabına uğramaktan, İlâhî rızandan uzak kalmaktan, Senin o zulmetleri aydınlatan ve âhiret işlerini yoluna koyan İlâhî nuruna sığınırım!

"Allah'ım!.. Sen razı oluncaya kadar affını dilerim!

"Allah'ım!.. Her kuvvet, her kudret ancak Seninle kâimdir!"345

KÖLE ADDAS

Bağ sahipleri, Resûl-i Kibriya Efendimizin mâruz kaldığı şen'î ve menfur saldırıyı uzaktan seyretmişler ve acıma duyguları harekete gelmişti. Köleleri Addas'la Efendimize biraz ü-züm göndererek ikramda bulundular.

Addas, tabak içindeki üzümü alıp Efendimize getirdi. Resûl-i Ekrem, üzümü "Bismillah." diyerek alıp yemeye başlayınca Addas'ın dikkatini çekti. Kendi kendine, "Vallahi," dedi, "bu sözü, bu beldenin halkı bilmezler ve söylemezler!"

Fahr-i Âlem Efendimiz, "Ey Addas!.. Sen hangi belde halkındansın ve hangi dindensin?" diye sordu.

Addas, "Ninovalıyım ve Hıristiyanım." diye cevap verdi.

"Demek, sen, o sâlih kişi Yunus İbn-i Metta'nın hemşehrisi-sin."

"Sen, Yunus İbn-i Metta'yı nereden biliyorsun?"

"O, benim kardeşimdir, O bir peygamberdi. Ben de peygamberim."

Bunun üzerine, Addas kendisini tutamadı ve Resûlullah Efendimizin başını, ellerini ve ayaklarını öptü!

Manzarayı uzaktan seyreden bağ sahiplerinden biri, diğerine, "Senin adamın," dedi, "gözünün önünde kölenin itikadını bozdu!"

Addas yanlarına dönünce de, ikisi birden, "Yazıklar olsun sana Addas!.. Sen bu adamın başını, ellerini ve ayaklarını nasıl öptün?" diyerek onu azarladılar.

Addas'ın efendilerine cevabı ise şu oldu:"Yeryüzünde, bu zâttan daha hayırlı bir kimse yok! Bana bir şey bildirdi ki, onu ancak bir peygamber bilebilir!"346

PEYGAMBERİMİZİN ŞEFKAT VE MERHAMETİ

Resûl-i Ekrem Efendimiz, bağdan ayrılıp düşünceli düşünceli ve Sakif Kabîlesiyle Taiflilerden maksadına muvafık bir netice alamamanın teessürü içinde yoluna devam etti. Mekke'ye iki konaklık bir mesafe kalmıştı ki, zâtını bir bulutun gölgelemekte olduğunu gördü. Dikkatlice bakınca, bulutun içinde Hz. Cebrail'i farketti.

Cebrail (a.s.) seslendi: "Şüphesiz, Allah, kavminin sana neler söylediğini işitti; sana, şu dağlar meleğini gönderdi. Kavmin hakkında dilediğini yapmak üzere ona emredebilirsin!"

O anda görünen dağlar meleği de, emrine amade olduğunu ve istediği takdirde Ebû Kubeys ile Kuaykıan Dağlarını müşriklerin üzerine kapanırcasına birbirine kavuşturabileceğini söyledi.

Fakat, şefkat ve merhamet kaynağı Resûl-i Ekrem'in arzusu başka idi. Dağlar meleğine şu cevabı verdi:

"Hayır, ben böyle bir şey istemem. İstediğim tek şey, Hak Teâlâ'nın bu müşriklerin sulbünden, Allah'a hiçbir şeyi ortak koşmaksızın ibâdet edecek bir nesil ortaya çıkarmasıdır."347

Evet, Peygamber Efendimizin maksat ve gayesi, insanları beddualarla yok etmek, belâ ve musibetlere uğratıp perişan etmek değildi; aksine, insanların îmana kavuşması, hidâyete ulaşması ve ebedî saadete ermesi idi. Her adımını bu gayenin tahakkuku için atıyor, her hareketini bu ulvî maksat için yapıyor, her teşebbüsünde bu eşsiz hedef bulunuyordu. Bu sebeple,her

dakikası bir nevi ibâdetle geçiyor ve her ânı nurlu bir manzara olarak maziye akıp gidiyordu.

CİNLERİN, PEYGAMBERİMİZİ DİNLEMESİ

Peygamber Efendimiz, Mekke'ye varmadan Nahle adlı mevkide bir müddet istirahat etti. Namaza durduğu bir sırada Nusaybin cinlerinden bazıları oradan geçerken, Efendimizin okuduğu Kur'ân'ı duyunca, durarak dinlediler ve orada Müslüman oldular. Sonra da kavimlerine dönerek onları îmana davet ettiler.348

Kur'ân-ı Kerîm, bu hâdiseden bize haber verir: "Hani; cinlerden birtakımını Kur'ân dinlemek üzere sana sevketmiştik; bu suretle vakta ki ona hazır oldular: 'Susun, dinleyin.' dediler. Sonra bitirildiği vakit de döndüler. İnzar etmek üzere kavimlerine gittiler. 'Ey kavminiz!..' dediler, 'Haberiniz olsun: Bizler bir kitap dinledik. Musa'dan sonra indirilmiş önündekini tasdik ediyor, hakka ve bir doğru yola hidâyet ediyor! Ey kavmimiz!.. Allah'ın dâvetçisine icabet edin ve ona îman getirin ki bazı günahlarınıza mağfiret buyursun ve sizi elim bir azabtan korusun!'"349

MEKKE'YE GİRİŞ

Peygamber Efendimiz, Batn-ı Nahle'de bir müddet ikamet ettikten sonra Mekke'ye yöneldi. Kureyş'in kendisini kolay kolay Mekke'ye sokmayacağını biliyordu. Bunun için o zamanın âdetine göre birinin himâyesi altına girmesi gerekiyordu.

Bu sebeple, Hira'ya varınca, birini göndererek, müşrik Mut'im b. Adiyy'in himayesini istedi. Mut'im, isteğini kabul etti ve oğullarını silâhlandırarak, kendisi de beraberinde olduğu hâlde, Efendimizi Hira'dan alarak Mekke'ye getirdiler.350

Müşrikler, Mut'im'in bu hareketine çok kızdılar, ama ses çıkaramadılar.

Fahr-i Âlem Efendimiz, müşriklerin kin saçan bakışları arasında Kabe'yi tavaf etti, Harem-i Şerifte iki rekât namaz kıldı ve oradan evine gitti.

Başta Peygamberimiz ve bütün Müslümanlar, müşrik olan Mut'im b. Adiyy'in bu iyiliğini ömürleri boyu unutmadılar. Resûl-i Ekrem, onun bu iyiliğini, müşriklere karşı kazandığı Bedir Zaferi sonrasında bile yâdetmiştir.

Mut'im'in oğlu Cübeyr, Bedir esirleri hakkında konuşmak için Medine'ye gelmişti. Peygamberimiz, onu kabul etmiş, ricasını dinledikten sonra şöyle demişti:

"Eğer, baban Mut'im hayatta olsaydı ve şu adamlar hakkında ricada bulunsaydı, şüphesiz, ben, onları Mut'im'e bağışlardım!"351

---

344 Ibn-i Hişam, A.g.e., c. 2, s. 61; Ibn-i Sa'd, A.g.e., c. 1, s. 211-212; Taberî,' İbn-i Hişam, Sîre, c. 2, s. 61; Ibn-i Sa'd, Tabakat, c. 1, s. 211. Ibn-i Hişam, A.g Tarih, c. 2, s. 26.

345 ibn-i Hişam, A.g.e., c. 2, s. 61-62; İbn-i Sa'd, A.g.e., c. 1, s. 212.

346 ibn-i Hişam, A.g.e., c. 2, s. 63.

347 Ibn-i Hişam, Sîre, c. 2, s. 60-63; Buharî, Sahih, c. 4, s. 83.

348 Ibn-i Hişam, A.g.e., c. 2, s. 63; Ibn-i Sa'd, Tabakat, c. 1, s. 122.

349 Ahkâf, 29-31; Bkz.: Cin, 1-15.

351 Buharî, Sahih, c. 4, s. 83.

İbn-i Sa'd, A.g.e., c. 1, s. 212; Belâzurî, Ensab, c. 1, s. 237.

İsra ve Miraç Mucizesi

İSRÂ VE MÎRAC MUCİZESİ

Hicret'ten bir buçuk sene önce, Receb ayının 27. gecesiydi. Bu gecede Peygamber Efendimizin en büyük mucizelerinden biri olan İsrâ* ve Mîrac** mucizesi vuku buldu. Şöyle ki:

Mezkûr gecede Cebrail (a.s.) geldi ve Resûli Zîşan Efendimizi Mescidi Haram'dan ** alıp Burak'la Mescidi Aksâ'ya*** götürdü. Oradan da, gökyüzündeki hârika icraat ve Cenâbı Hakk'ın kudretine delâlet eden âyet ve alâmetlerin birer birer gösterilmesi için, semâvâta çıkartıldı. Semâ tabakalarında bulunan bütün peygamberlerle görüştürüldü. Habibi Hûda Efendimiz, sonra da Sidrei Münteha makamına götürüldü. Oradan da "imkân ve vücub ortasında da Kabı Kavseyn'le işaret olunan" makama çıktı. Kendilerine birçok acîb ve garib şeyler temâşâ ettirildi. Ve bilemeyeceğimiz, anlayamayacağımız bir şekilde, mekândan münezzeh olan Cenâbı Hakk'ın bizzat

İsrâ: Gece yürüyüşü ve yolculuğu demektir.

Mîrac: "Yükseğe çıkmak" mânâsına olan "uruç"tan alınmış isimdir ve "merdiven" demektir. Bu itibarla Mîrac, Resûli Ekrem Efendimizin yeryüzünden ulvî makamlara yükselme vasıtası demek oluyor. Mîracı anlatan hadîslerde Peygamber Efendimizn "Urîce bi [Yükseğe çıkarıldım]." tâbiri sebebiyle bu mucize "Mîrac" adıyla anılmıştır.

Mescidi Haram: Mekke Mescididir ki, Kâbei Muazzama'nın etrafında ve Kabe'yi içine alan bugünkü tavaf sahasıdır. Bu mübarek sahaya "Haremi Şerif de denilir. "Harem" denilmesi, bu sahaya hürmet göstermenin vâcib olması sebebiyledir.

Mescidi Aksa: Kudüs Mescididir. Diğer bir adı "Beyti Makdis'tir. Yeryüzünde ilk defa Kabe, ondan sonra Mescidi Aksa bina kılınmıştır. Mescidi Haram'dan yaya yürüyüşüyle bir aylık uzaklıktadır.

kelâmını işitti ve Cemâli Pâkini müşahede etti. Aynı gece hânei saadetine geldi.

Cenâbı Hakk, Sevgili Resulünün zâtıyla ilgili bu mucizesini Kur'ânı Azîmüşşanında bize şöyle haber verir:

"Kulunu (Muhammed'i [s.a.v.]) bir gece Mescidi Haram'dan (alıp) Mescidi Aksâ'ya kadar götüren (Allah Teâlâ her türlü noksanlıktan) münezzehtir. (O Mescidi Aksa ki) Biz onun etrafına (feyz) ve bereket verdik (ve bu gece yolculuğunu) ona (o peygambere) âyetlerimizden (kudretimize delâlet eden hârikalardan) bazılarını gösterelim diye (yaptırdık). Şüphesiz ki O, (asıl) O, (her şeyi) hakkıyla işiten, (her şeyi) kemâliyle görendir."352

Bu âyeti kerîme aynı zamanda İsrâ ve Mîrac mucizesinin hikmetini de beyan etmektedir. O da, Resûli Kibriya Efendimize, Cenâbı Hakk'm kudretine delâlet eden hârikaların gösterilmesidir.

Bediüzzaman Said Nursî Hazretleri, "Sözler" isimli eserinin Mîrac mucizesinin hikmetini de beyan etmektedir. O da, Resûli Kibriya Efendimize, Cenâbı Hakk'ın kudretine delâlet eden hârikaların gösterilmesidir.

Bediüzzaman Said Nursî Hazretleri, "Sözler" isimli eserinin Mîracı Nebevîyeye dair kısmında, "Mîrac meselesi, erkânı îmaniyenin usûlünden sonra terettüp eden bir neticedir. Ve erkânı îmaniyenin nurlarından medet alan bir nurdur. Erkânı îmaniyeyi kabul etmeyen dinsiz mülhidlere karşı elbette bizzat ispat edilemez. Çünkü, Allah'ı bilmeyen, peygamberi tanımayan ve melâikeyi kabul etmeyen veya semâvâtın vücudunu inkâr eden adamlara Miraçtan bahsedilmez. Evvelâ, o erkânı ispat etmek lâzım geliyor." dedikten sonra "Hikmeti Mîrac nedir?" sualine de şu cevabı vererek, bu büyük hâdisenin hikmetlerini şöylece izah eder:

"Miracın hikmeti o kadar yüksektir ki fikri beşer ulaşamıyor, o kadar derindir ki ona yetişemiyor, o kadar incedir ve lâtiftir ki akıl kendi başıyla göremiyor. Fakat, bâzı işaretlerle, hakikatleri bilinmezse de vücutları bildirilebilir. Şöyle ki:

"Şu Kâinatın Halikı, şu kesret tabakatında nuru Vahdetini ve tecellîi Ehadiyyetini göstermek için, kesret tabakatının müntehasından tâ mebdei vahdete bir haytı ittisal suretinde bir mîracla bir ferdi mümtazı, bütün mahlûkat hesabına, Kendine muhatab ittihaz ederek, bütün zîşuur nâmına, makasıdı İlâhîyyesini ona anlatmak ve onunla bildirmek ve onun nazarıyla âyinei mahlûkatında cemâli san'atını, kemâli Rubûbiyyetini müşahede etmek ve ettirmektir. Hem sânii âlemin, âsârın şehâdetiyle nihayetsiz cemâl

ve kemâli vardır. Cemâl, hem kemâl, ikisi de mahbubu lizatihîdirler, yâni bizzat sevilirler. Öyle ise, o cemâl ve kemâl sahibinin cemâl ve kemâline nihayetsiz bir muhabbeti vardır. O nihayetsiz muhabbeti, masnuatında çok tarzda tezahür ediyor. Masnuatını sever; çünkü, masnuatının içinde cemâlini, kemâlini görür. Masnuat içinde en sevimli ve en âlî, zîhayattır. Zîhayatlar içinde en sevimli ve âlî, zîşuurun içinde câmiiyyet itibarıyla en sevimli, insanlar içinde bulunur. İnsanlar içinde istidadı tamamıyla inkişaf eden, bütün masnuatta münteşir ve mütecellî, kemâlâtın numunelerini gösteren fert, en sevimlidir. İşte, sânii mevcudat, bütün mevcudatta intişar eden tecellîi muhabbetin bütün envaını, bir noktada, bir âyinede görmek ve bütün envaı cemâlini, Ehadiyyet sırrıyla göstermek için şecerei hilkatten bir meyvei münevver derecesinde ve kalbi, o şecerenin hakaikı esasiyyesini istiab edecek bir çekirdek hükmünde olan bir zâtı, o mebdei evvel olan çekirdekten, tâ münteha olan meyveye kadr bir haytı ittisal hükmünde olan bir mîracla, o ferdin, kâinat nâmına mahbubiyyetini göstermek ve huzuruna celbetmek ve rü'yeti cemâline müşerref etmek ve ondaki hâleti kutsîyyeyi başkasına sirayet ettirmek için kelâmıyla taltif edip fermaniyla tavzif etmektir.

"Şimdi şu hikmeti âliyyeye bakmak için 'iki temsil' dürbünüyle tarassud edeceğiz. "Birinci temsil:

"Nasıl ki bir sultanı zîşanın, pek çok hazinesi ve o hazinelerde pek çok cevahirin envai bulunsa, hem sanayii garibede çok mehareti olsa ve hesapsız fününu acibeye marifeti, ihatası bulunsa, nihayetsiz ulûmu bediaya, ilim ve ıttılai olsa... her cemâl ve kemâl sahibi, kendi cemâl ve kemâlini görüp ve göstermek istemesi sırrınca: Elbette o sultanı zîfünun dahi, bir meşher açmak ister ki, içinde sergiler dizsin, tâ nâsın enzarına saltanatının haşmetini, hem servetinin şaşaasını, hem kendi san'atının haşmetini, hem servetinin şaşaasını, hem kendi san'atının hârikalarını, hem kendi marifetinin garibelerini izhar edip göstersin; tâ, cemâl ve kemâli manevîsini iki vecihle müşahede etsin. Bir veçhi: Bizzat nazarı dekaikâşinasiyle görsün. Diğeri: Gayrın nazaryla baksın. Ve şu hikmete binâen elbette, cesim, muhteşem, geniş bir saray yapmaya başlar. Şahane bir surette dairelere, menzillere taksim eder. Hazinelerinin türlü türlü murassaatiyle süslendirip, kendi desti san'atının en güzel, en lâtif san'atlarıyla zînetlendirir. Fünun ve hikmetinin en incelikleriyle tanzim

eder. Ve ulûmunun âsârı mûcizekâraneleriyle donatır, tekmil eder. Sonra, nimetlerinin çeşitleriyle, taamlarının lezizleriyle, her taifeye lâyık sofraları serer. Bir ziyafeti âmme ihzar eder. Sonra, raiyyetine kendi kemâlâtını göstermek için, onları seyre ve ziyafete davet eder. Sonra birisini yâveri ekrem yapar, aşağıki tabakat ve menzillerden yukarıya davet eder; daireden daireye, üst üstteki tabakalarda gezdirir. O acîb san'atının makinelerini ve tezgâhlarını ve aşağıdan gelen mahsulâtın mahzenlerini göstere göstere, tâ dairei hususîyesine kadar getirir. Bütün o kemâlâtının mâdeni olan mübarek zâtını ona göstermekle ve huzuriyle onu müşerref eder. Kasrın hakaikını ve kendi kemâlâtmı ona bildirir. Seyircilere rehber tâyin eder, gönderir. Tâ o sarayın sâniini, o sarayın müştemilâtıyla, nukuşiyle, acaibiyle, ahaliye tarif etsin. Ve sarayın nakışlarındaki rumuzunu bildirip ve içindeki san'atlarını işaretlerini öğretip,—derunundaki manzum murassalar ve mevzun nukuş nedir? Ve saray sahibinin kemâlâtını ve hünerlerini nasıl gösterirler?—o saraya girenlere tarif etsin ve girmenin âdabını ve seyrin merasimini bildirip ve görünmeyen sultanı zîfünun ve zîşuuna karşı, marziyyatı ve arzuları dairesinde teşrifat merasimini tarif etsin.

"Aynen öyle de, Ezel, Ebed Sultanı olan Sânii Zülcelâl, nihayetsiz kemâlâtını ve nihayetsiz cemâlini görmek ve göstermek istemiştir ki: Şu âlem sarayını öyle bir tarzda yapmıştır ki, her bir mevcut, pek çok dillerle O'nun kemâlâtını zikreder, pek çok işaretlerle cemâlini gösterir. Esmâi Hüsnâsının her bir isminde ne kadar gizli manevî defineler ve her bir unvanı mukaddesesinde ne kadar mahfî letaif bulunduğunu, şu kâinat bütün mevcudatıyla gösterir. Ve öyle bir tarzda gösterir ki, bütün fünun, bütün desatiriyle şu kitabı kâinatı, zamanı Âdem'den beri mütalâa ediyor. Hâlbuki o kitap, esma ve kemâlâtı İlâhîyyeye dair ifade ettiği mânâların ve gösterdiği âyetlerin öşri mi'şarını daha okuyamamış. İşte, şöyle bir sarayı âlemi, kendi kemâlât ve Cemâli manevîsini görmek ve göstermek için bir meşher hükmünde açan Celîli Zülcemâl, Cemîli Zülcelâl, Sanii ZülkemâPin hikmeti iktiza ediyor ki: Şu âlemi arzdaki zîşuurlara nisbeten abes ve fâidesiz olmamak için, o sarayın âyetlerinin mânâsını birisine bildirsin. O saraydaki acâibin menbalarını ve netaicinin mahzenleri olan avalimi ulvîyyede birisini gezirsin. Ve bütün onların fevkine çıkarsın ve kurbu huzuruna müşerref etsin ve âhiret âlemlerinde gezdirsin, umum ibâdına, bir muallim ve saltanatı Rububiyyetine bir dellâl ve marziyyatı İlâhîyyesine bir

mübelliğ ve sarayı alemindeki âyâtı tekviniyyesine bir müfessir gibi, çok vazifeyle tavzif etsin. Mûcizat nişanlarıyla imtiyazını göstersin. Kur'ân gibi bir fermanla o şahsı, Zâtı ZülcelâPin has ve sâdık bir tercümanı olduğunu bildirsin.

"İşte, miracın pek çok hikmetinden şu temsil dürbünüyle bir ikisini numune olarak gösterdik. Şâirlerini kıyas edebilirsin.

"**İkinci Temsil:**

"Nasıl ki bir zâtı zîfünun, mûciznüma bir kitabı telif edip yazsa... öyle bir kitap ki her sahifesinde 100 kitap kadar hakaik, her satırında 100 sahife kadar lâtif mânâlar, her bir kelimesinde 100 satır kadar hakikatler, her harfinde 100 kelime kadar mânâlar bulunsa, bütün o kitabın maanî ve hakaikları, o kâtibi mûciznümanın kemâlâtı mânevîyyesine baksa, işaret etse, elbette öyle bitmez bir hazineyi kapalı bırakıp abes etmez. Her hâlde o kitabı, bazılara ders verecek. Tâ o kıymettar kitap, mânâsız kalıp beyhude olmasın. Onun gizli kemâlâtı zahir olup kemâlini bulsun ve cemâli manevîsi görünsün. O da sevinsin ve sevdirsin. Hem o acîb kitabı bütün meanisiyle, hakaikryla ders verecek birisini, en birinci sahifeden tâ nihayete kadar üstünde ders vere vere geçirecektir.

"Aynen öyle de, Nakkaşı Ezelî, şu kâinatı, kemâlâtını ve cemâlini ve hakaikı esmasını göstermek için, öyle bir tarzda yazmıştır ki, bütün mevcudat, hadsiz cihetlerle nihayetsiz kemâlâtını ve esma ve sıfatını bildirir, ifade eder. Elbette bir kitabın mânâsı bilinmezse hiçe sukut eder. Bahusu böyle her bir harfi, binler mânâyı tazammun eden bir kitap, sukut edemez ve ettirilmez. Öyle ise, o kitabı yazan, elbette onu bildirecektir, her taifenin istidadına göre bir kısmını anlattıracaktır. Hem umumunu, en ârnm nazarlı, en küllî şuurlu, en mümtaz istidatlı bir ferde ders verecektir. Öyle bir kitabın umumunu ve küllî hakaikım ders vermek için, gayet yüske bir seyrü sülük ettirmek hikmeten lâzımdır. Yâni, birinci sahifesi olan tabakatı kesretin en nihayetinden tut, tâ münteha sahifesi olan daire i Ehadiyyete kadar bir seyeran ettirmek lâzım geliyor. İşte, şu temsille mîracın ulvî hikmetlerine bir derece bakabilirsin."353

353 Bediüzzaman Said Nursî, Sözler, 536539/

PEYGAMBERİMİZİN DİLİNDEN İSRÂ VE MÎRAC MUCİZESİ

İsrâ ve Mîrac mucizesi, zaman ve zemin kayıtlarının dışında mülk ve melekuta dair sırlarla dolu Resûli Kibriya Efendimizin muazzam bir mucizesi olduğundan, müteaddit tariklerle güzide sahabîler tarafından Peygamberimizden nakledilmiştir. Bu güzide sahabîlerin rivayetlerine göre, Resûli Kibriya Efendimiz, bir gece KâbeỈ Muazzama' nın Hatim kısmında yatarken, Hz. Cebrail gelip göğsünü yardı ve kalbini Zemzem suyuyla yıkadıktan sonra içine hikmet doldurup eski hâline koydu. Sonra beyaz bir binit (Burak) getirildi. Habibi Kibriya Efendimiz, ona bindirildi. Cibril'in (a.s.) refakatinde yol aldılar. Burak, adımını, gözünün erişebileceği yerin ilerisine atıyordu! Resûli Ekrem Efendimiz, Cibril'le (a.s.) birlikte Beyti Makdis'e vardı. Orada, bütün peygamberlerin toplanmış olduğunu gördü. Orada, onlara imam oldu ve birlikte namaz kıldı.

Resûli Ekrem Efendimizin, Mescidi Aksâ'da bütün peygamberlere imam olarak onlara namaz kıldırması demek, onların şeriatlarının asıllarına vârisi mutlak olduğunu göstermesi demekti.354

Sunulan Üç Bardak

Peygamber Efendimize, orada birinde süt, birinde şerbet ve diğerinde ise su bulunan üç bardak takdim edildi. Takdim esnasında, "Eğer suyu alırsa, kendisi de ümmeti de ihtiyaçsız ve kanaatkar olur. Şerbeti alırsa, kendisi de ümmeti de mahrumiyete duçar olur. Şayet sütü alırsa, kendisi de ümmeti de doğruyu bulur!" diye bir ses işitti.

Resûli Ekrem, süt bardağını alıp içti. Bunun üzerine Cebrail, "Yâ Muhammedi.." dedi, "Sen, fıtrî ve tabiî olanı seçtin. Sen de, ümmetin de doğru yola iletildiniz."355

Semâvâta Yükseline ve Peygamberlerle Görüşme

Beytû'lMakdis'te yüksek makamlara çıkmak için mîrac merdiveni kuruldu. Peygamber Efendimiz, bu merdivene Cebrail'le (a.s.) birlikte bindirildi ve birlikte yükseldiler. Nihayet dünya semâsına vardılar. Hz. Cebrail, gök kapısını çaldı:

"Kim o?.." denildi.

"Cibril'im!"

"Yanındaki kim?" diye soruldu.

"Muhammed.." dedi.

"Ona gelsin diye haber gönderildi mi?" denildi.

Cebrail (a.s.), "Evet, gönderildi." dedi.

Bundan sonra gök kapısı açıldı ve dünya semâsının üstüne çıktılar.

Resûli Ekrem Efendimiz, orada oturan bir zât gördü. Sağ ve sol yanında birtakım karaltılar vardı. Sağına bakınca gülüyor, soluna bakınca ağlıyordu. Resûli Ekrem Efendimize, "Hoş geldin, safa geldin, sâlih peygamber, sâlih oğul!.." dedi.

Peygamber Efendimiz, Cebrail'e, "Bu kim?" diye sordu.

Hz. Cebrail, "Bu, senin baban Adem'dir. Şu sağındaki solundaki karaltılar da çocuklarının ruhlarıdır. Sağındakiler Cennetlik, solundakiler Cehennemlik olanlardır. Sağına bakınca güler, soluna bakınca da ağlar!"356 cevabını verdi.

Buradan ikinci semâya yükseldiler. Gök kapısı açıldı ve Resûli Kibriya Efendimiz, orada Hz. Yahya ve Hz. İsa ile (a.s.) karşılaştı.

Hz. Cebrail, "Bu gördüklerin, Yahya ile İsa'dır. Onlara selâm ver." dedi.

Selâmlaştılar ve onlar Peygamber Efendimize, "Hoş geldin, safa geldin sâlih peygamber, sâlih kardeş." dediler.

Bundan sonra Resûli Kibriya Efendimiz, Cebrail'le birlikte aynı minval üzere üçüncü katta Hz. Yusuf, dördüncü katta Hz. İdris, beşinci katta Hz. Harun, altıncı katta Hz. Musa ve yedinci katta da Hz. İbrahim'le (a.s.) görüştü. Onların hepsi de kendisine "hoş geldin"de bulundular ve miracını tebrik ettiler.

Sidrei Münteha 'da

Cebrail (a.s.), yedinci kat semâdan Resûli Ekrem Efendimizi alıp yüseklere çıkardı. Daha sonra Habibi Kibriya'nın karşısına Sidrei Münteha sahası açıldı.

Cebrail, "İşte, bu, Sidrei Münteha'dır. Ben, buradan bir parmak ucu ileri geçecek olursam yanarım." dedi ve oradan ileriye tek adım atmadı.

Resûli Ekrem Efendimiz, Sidrei Münteha'dan dört nehrin aktığını gördü.

Ayrıca Peygamber Efendimiz, burada Cebrail'i (a.s.) bir kere daha aslî şekil ve suretinde gördü. Daha önce de, kendilerine risâlet vazifesi verildiği sırada onu Mekke'nin Ciyad mevkiinde ufku kaplayan haşmetli kanatlarıyla görmüştü.

Resüli Kibriya Efendimiz, daha sonra, yanında Cebrail olmadığı hâlde, "imkân ve vücub ortasında Kabı Kavseyn'le işaret olunan" makama vardı. Bundan sonra mekândan münezzeh Zâtı Zülcelâl'in sohbeti ve cemâliyle müşerref oldu.

Mevlid yazarı merhum Süleyman Çelebi Hazretleri, gayet nezih bir tarzda o ânı şöyle tasvir eder:

Söyleşirken Cebrail ile kelâm Geldi Refref önüne virdi selâm.

Aldı ol şahı cihanı ol zaman Sidre 'den götürdü vü gitdi heman

Bir feza oldu o demde runüma Ne mekân var anda, ne arzü sema

Kim ne hâlidir ne mâlî ol mahal Aklüfikr etmez o hâlifehmü hâl

Ref olup ol şaha yetmiş bin hicab Nurı tevhid açdı vechinde nikab

Her birisinden geçerken ilerü

Emr olurdı "Yâ Muhammed gel berü'

Çün kamusını görüp geçti öte Vardı irişdi ol ulu Hazrete

Şeş cihetten ol münezzeh Zülcelâl Bîkemü keyfana gösterdi cemâl

Zâten ol sultanı ma zağa 'lbasar Eylemişti Hakk 'a tahsîsi nazar

"Sultanı ma zağa'lbasar," "gözü gördüğünden şaşmayan sultan" demek. Peygamber Efendimiz kastediliyor. Çünkü, Kur'ânı Kerîm aynı hakikati ifade ediyor: "Peygamber'in gözü gördüğünden şaşmadı ve onu aşmadı." (Necm, 17).

Aşikâre gördü Rabbû 'lizzeti Âhirette öyle görür ümmeti

Bîhurufü lâfü savt ol padişah Mustafa 'ya söyledi bîiştibah.

BEŞ VAKİT NAMAZIN FARZ KILINIŞI

Resûli Ekrem Efendimiz, Mîrac gecesinde birçok İlâhî tecellîye, hitab ve iltifata mazhar kılındı. Erkânı îmaniyenin hakikatlerini gözle gördü; melâikeyi, Cennet'i, âhireti, hattâ Zâtı ZülcelâPi müşahede etti.

Ayrıca, bu gece, her gün beş vakitte namaz kılınması emredildi. Şöyle ki:

Cenâbı Hakk, ilk önce her gün 50 vakit namazı farz kıldı.

Peygamber Efendimiz, dönüşünde Hz. Musa'ya uğrayınca, o, "Allah Teâlâ, ümmetine neyi farz kıldı?" diye sordu.

Peygamber Efendimiz, "Elli vakit namazı farz kıldı." dedi.

Bunun üzerine Hz. Musa, "Rabbine dön ve eksiltmesi için niyazda bulun. Ümmetin buna takat getiremez." dedi.

Resûli Ekrem, dönüp Cenâbı Hakk'a yalvardı. Allah Teâlâ, 10 vakit namazı indirdi.

Resûli Ekrem, yine Hz. Musa'nın yanına döndü ve, "Allah, 50 vakit namazdan 10 vaktini indirdi." dedi.

Hz. Musa, "Rabbine dön ve niyazda bulun; çünkü, ümmetin buna da güç yetiremez." dedi.

Resûli Ekrem Efendimiz, yine Cenâbı Hakk'a döndü ve niyazda bulundu. Allah Teâlâ 10 vakit daha indirdi.

Peygamber Efendimiz, tekrar dönüp Hz. Musa'nın yanına geldi ve, "Allah, 10 vakit daha indirdi." dedi.

Hz. Musa yine, "Rabbine dön ve niyazda bulun; çünkü, ümmetin buna da güç yetiremez." dedi.

Hz. Resûlullah, yine döndü ve Yüce Allah'a niyazda bulundu. Cenâbı Hakk, yine 10 vakit daha indirdi. Aynı şekilde 10 vakte indirilinceye kadar Peygamber Efendimiz, tekrar tekrar Cenâbı Hakk'a niyazda bulundu.

On vakte indirilince, Resûli Kibriya Efendimiz, tekrar Hz.Mûsa'ya uğradı. Hz. Musa yine söylediklerini tekrarladı; "Rabbine dön ve yalvar! Ümmetin bunun hakkından da gelemez." dedi.

Resûli Kibriya yine dönüp Yüce Mevlâsına niyazda bulundu.

Cenâbı Hakk, "Yâ Muhammedi.. Benim katımda hüküm değişmez! Onlar, her gece ve gündüzde beş vakit namazdır. Her namaz için de 10 ecir vardır ki, bu da 50 namaz eder." Buyurdu.

Bundan sonra Peygamber Efendimiz, yine dönüp Hz. Musa'ya uğradı.

Hz. Musa sordu: "Ne emrolundun?"

Peygamberimiz, "Her gün beş vakit namazla emrolundum." dedi.

Hz. Musa, "Ümmetin her gün beş vakit namaza da güç yetiremez. Ben, senden önce insanları, İsrail Oğullarını çok tecrübe ettim; bilirim. Sen, dön de, biraz daha indirmesini Rabbinden niyaz et." dedi.

Fakat Resûli Ekrem Efendimiz, "Rabbime çok niyaz ettim. Bir daha niyazda bulunmaya haya ederim."357 dedi.

357 İbni Hişam, Sîre, c. 2, s. 50; Buharı, Sahih, c. 2, s. 328; Müslim, Sahih, c. 1,s. 101.

Böylece, beş vakit namaz farz kılındı ve Resûli Kibriya Efendimiz tarafından Mîrac gecesinin cin ve inse bir hediyesi oldu.

PEYGAMBERİMİZİN, İSRÂ VE MÎRAC MUCİZESİNİ MÜŞRİKLERE AÇIKLAMASI

"İmkân ve vücub ortasında Kabı Kavseyn'le işaret olunan makama" giren ve mekândan münezzeh olan Cenâbı Hakk'ın kelâmına ve rü'yetine mazhar olan Resûlİ Kibriya Efendimiz, aynı gece Hânei Saadetine geldi.

Sabahleyin miracını ve o ulvî seyahat esnasında gördüklerini Kureyş'e haber verip anlatmak istedi. Ancak, amcası Ebû Tâlib'in kızı Ümmühanî, ridâsına yapışarak, "Yâ Resûlallah!.." dedi, "Sakın bunu halka anlatma; seni yalanlarlar ve seni üzerler!" dedi.

Fakat Resûli Kibriya Efendimiz, "Vallahi ben onu anlatacağım!" dedi ve halkın yanına varıp miracını haber verdi.

Kureyşliler şaşırdılar; "Yâ Muhammedi.. Buna delilin nedir? Biz bunun bir benzerini daha şimdiye kadar işitmedik." dediler.

Resûli Ekrem Efendimiz, "Delili şudur ki, filân oğulların devesine filân vadide, filân yerde rastladım. Develerini kaçırmışlar, arıyorlardı. Onları develerine doğru kılavuzladım ve ben Şam'a yöneldim.

"Sonra dönüşümde Dabhanan'a geldiğimde, filân oğulların kafilesine rastladım; halkı uyuyordu. Onlara âit, üstü örtülü su kabının örtüsünü açıp, içindeki suyu içtim. Yine eskisi gibi üzerini örttüm!

"Başka bir delilim de şudur: "Sizlere âit bir kafileye Ten'im yokuşunda rastladım. Önde karamtırak bir deve vardı. Üzerinde birisi siyah, öbürü alaca renkli iki çuval bulunuyordu."358 dedi.

Halk merak içinde ve sür'atle Seniyye mevkiine çıktı.

Bir müddet sonra kafile çıkageldi. Peygamber Efendimizin haber verdiği gibi, önünde karamtırak deve vardı. Gelen diğer kafileye su dolu kaplarını sordular. Onlar, su doldurup, üzerini örttüklerini söylediler. Su kabına baktılar; üzeri kendilerinin örttüğü gibi örtülüydü, ama içinde su yoktu!

Müşrikler şaşırdılar ve, "Tıpkı dediği gibiymiş!" dediler.359

Müşrikler, Peygamberimizin haber verdiği diğer haberleri de araştırdılar ve aynen söylediği gibi buldular. Buna rağmen îman edip Peygamberimizin dâvasını tasdik etmediler.

Müşriklerin, Beytû '1Makdis 'in Tarifini İstemeleri

İsrâ ve Mîrac mucizesini kabul etmemekte direnen Kureyşli müşrikler, Resûli Ekrem Efendimizden bu hususta delil üstüne delil istemekten de geri durmuyorlardı. Birçoğu, "Deveyle Mekke'den Şam'a gidiş bir ay, dönüş de bir ay sürer. Muhammed, oraya bir gecede nasıl gidip Mekke'ye döner?" dediler.

İçlerinden o taraflara seyahat etmiş ve Mescidi Aksâ'yı görmüş olanlar, Peygamber Efendimize gelerek, "Mescidi Aksâ'yı bize tarif edebilir misin? diye sordular.

Resûlullah Efendimiz, "Gittim, tarif edebilirim." cevabını verdi.

Bundan sonrasını Efendimiz şöyle anlatır:

"Onların yalanlamalarından ve suallerinden pek çok sıkıldım. Hattâ, o âna kadar öyle bir sıkıntı hiç çekmemiştim. Derken, Cenâbı Hakk, birden Beytû'lMakdis'i bana gösterdi.

Ben de ona bakarak her şeyi birer birer tarif ettim. Hattâ, bana, 'Beytû'lMakdis'in kaç kapısı var?' diye sormuşlardı. Hâlbuki, ben onun kapılarını saymamıştım! Beytû'li Makdis karşımda görününce, ona bakmaya ve kapılarını birer birer saymaya ve bildirmeye başladım."360

Bunun üzerine müşrikler, "Vallahi, tastamam ve doğru tarif ettin!" dediler. Buna rağmen îman etmediler.

HZ. EBÛ BEKİR'İN TEREDDÜTSÜZ TASDİKİ!

Mekke halkı arasında gönülleri İslâm'a ısınıvermiş, fakat Mîrac haberiyle birden şaşırıp kalan kimseler de vardı. Bunlar bu haberi duyar duymaz derhâl Hz. Ebû Bekir'e koştular ve, "Yâ Ebû Bekir!.." dediler, "Arkadaşının işinden haberin var mı? O, bu gece Beytû'lMakdis'e gittiğini, orada namaz kılıp Mekke'ye döndüğünü söyledi!"

Hz. Ebû Bekir: "Siz bunları ondan mı duydunuz?" "Evet..." dediler, "Aynen ondan duyduk."

Bunun üzerine Hz. Ebû Bekir, "Vallahi," dedi, "o söylediyse, seksiz şüphesiz doğrudur! Siz buna hiç şaşmayın!" Sonra da, kalkıp doğruca Resûli Kibriya Efendimizin yanına gitti ve, "Yâ Resûlallah!.. Sen, şu halka bu gece Beytû'lMakdis'e gittiğini söyledin mi?" diye sordu.

Peygamberimiz, "Evet..." deyince, Hz. Ebû Bekir, "Doğru söylüyorsun! Senin, Allah'ın peygamberi olduğuna şehâdet ederim!" dedi.

Peygamber Efendimiz de, bunun üzerine, "Yâ Ebû Bekir!.. Sen zâten sıddıksın!" buyurdu.361

Ve, o günden itibaren Hz. Ebû Bekir, "Sıddık" diye anılmaya başlandı. Sıddık: Seksiz şüphesiz doğrulayan...

MÎRACLA İLGİLİ BİRKAÇ SUALE CEVAPLAR

Sual:Şu Mîracı Azim, niçin Muhammedi Arabi'ye (a.s.m.) mahsustur?

ElCevap:

Evvelâ: Tevrat, İncil, Zebur gibi Kütübü Mukaddese'den, pek çok tahrifata mâruz oldukları hâlde, şu zamanda dahi, Hüseyni Cisrî gibi bir muhakkik, Nübüvveti Ahmediye'ye (a.s.m.) dair, 114 işârî beşaretleri çıkarıp "Risalei Hamîdeye"de göstermiştir.

Saniyen: Tarihçe sabit, Şık ve Satih gibi meşhur iki kâhinin, nübüvveti Ahmediye'den (a.s.m.) biraz evvel, nübüvvetine ve âhirzaman peygamberi o olduğuna beyanatları gibi çok beşaretler, sahih bir surette tarihen nakledilmiştir.

Sâlisen: Velâdeti Ahmediye (a.s.m.) gecesinde Kabe'deki sanemlerin sükutiyle, Kisrâyı Fâris'in sarayı meşhuresi olan eyvanı inşikak etmesi gibi,

irhasat denilen yüzer hârika, tarihçe meşhurdur.

Râbian: Bir orduya parmağından gelen suyu içirmesi ve camide bir cemaati azime huzurunda, kuru direğin, minberin naklinden dolayı müfarekatı Ahmediye'den (a.s.m.) deve gibi

enin ederek ağlaması, nass ile, şakkı kamer gibi,muhakkiklerin tahkikatıyla bine baliğ mûcizatla serfıraz olduğunu tarih ve siyer gösteriyor.

Hâmisen: Dost ve düşmanın ittifakıyla ahlâkı hasenin şahsında en yüksek derecede ve bütün muamelâtının şehâdetiyle secayayı samiye, vazifesinde ve tebligatında en âlî bir derecede ve Dini İslâm'daki inehasini ahlâkın şehâdetiyle, şeriatında en âlî hisalı hamide, en mükemmel derecede bulunduğuna ehli insaf ve dikkat tereddüt etmez.

Sâdisen: Onuncu Söz'ün İkinci İşaretinde işaret edildiği gibi, ulûhiyyet, muktezayı hikmet olarak tezahür istemesine mukabil en azamî bir derecede Zâtı Ahmediye (a.s.m.) dinindeki azamî ubudiyetiyle en parlak bir derecede göstermiştir. Hem Hâlıkı Âlem'in nihayet kemâldeki cemâlini bir vasıtayla göstermek, muktezayı hikmet ve hakikat olarak istemesine mukabil, en güzel bir surette gösterici ve tarif edici, bilbedahe o zâttır.

Hem Sanii âlemin nihayet cemâlde olan kemâli san'atı üzerine enzarı dikkati celbetmek, teşhir etmek istemesine mukabil, en yüksek bir sadâ ile dellâllık eden, yine bilmüşâhede o zâttır.

Hem bütün âlemlerin Rabbi, kesret tabakatında vahdaniyetini ilân etmek istemesine mukabil,—tevhidin en azamî bir derecede—bütün meratibi tevhidi ilân eden, yine bizzarure o zâttır.

Hem, sâhib âlemin nihayet derecede âsârındaki cemâlin işaretiyle, nihayetsiz hüsni zatîsini ve cemâlinin mehasinini ve hüsnünün letaifıni âyinelerde muktezayı hakikat ve hikmet olarak görmek ve göstermek istemesine mukabil, en şaşaalı bir surette âyinedarhk eden ve gösteren ve sevip ve başkasına sevdiren, yine bilbedahe o zâttır.

Hem şu sarayı âlemin sânii, gayet hârika mûcizeleriyle ve gayet kıymettar cevahirlerle dolu hazinei gaybiyelerini izhar ve teşhir istemesi ve onlarla kemâlâtım tarif etmek ve bildirmek istemesine mukabil, en azamî bir surette teşhir edici ve tavsif edici ve tarif edici, yine bilbedahe o zâttır.

Hem şu kâinatın sanii, şu kâinatı envaı acayip ve zinetlerle süslendirmek suretinde yapması ve zîşuur mahlûkatını seyr ve tenezzüh ve ibret ve tefekkür için ona idhal etmesi ve muktezayı hikmet olarak onlara o âsâr ve sanayiinin mânâlarını, kıymetlerini, ehli temâşâ ve tefekküre bildirmek istemesine mukabil, en azamî bir surette cin ve inse, belki ruhanîlere ve melâikelere de Kur'ânı Hakîm vasıtasıyla rehberlik eden, yine bilbedahe o zâttır.

Hem şu kâinatın Hâkimi Hakimi, şu kâinatın tahavvülâtındaki maksat ve gayeyi tazammun eden tılsımı muğlâkını ve mevcudatın "Nereden? Nereye? Ve ne oldukları?" olan şu üç suali müşkilin muammasını bir elçi vasıtasıyla umum zîşuurlara açtırmak istemesine mukabil, en vazıh bir surette ve en azamî bir derecede hakaikı Kur'âniye vasıtasıyla o tılsımı açan ve o muammayı halleden yine bilbedahe o zâttır.

Hem şu âlemin Sânii Zülcelâl'i, bütün güzel masnuatıyla kendini zîşuur olanlara tanıttırmak ve kıymetli nîmetlerle kendini onlara sevdirmesi, bizzarure onun mukabilinde zîşuur olanlara marziyyatı ve arzuyu İlâhîyyelerini bir elçi vasıtasıyla bildirmesini istemesine mukabil, en âlâ ve ekmek bir surette, Kur'ân vasıtasıyla o marziyyat ve arzuları beyan eden ve getiren, yine bilbedahe o zâttır.

Hem Rabbû'lÂlemin, meyvei âlem olan insana, âlemi içine alacak bir vüs'ati istidat verdiğinden ve bir ubudiyeti külliyeye müheyya ettiğinden ve hissiyatça kesrete ve dünyaya müptelâ olduğundan bir rehber vasıtasıyla, yüzlerini kesretten vahdete, fânîden bakîye çevirmek istemesine mukabil, en azamî bir derecede en eblâğ bir surette, Kur'ân vasıtasıyla en ahsen bir tarzda rehberlik eden ve risâletin vazifesini en ekmel bir tarzda îfa eden, yine bilbedahe o zâttır.

İşte, mevcudatın en eşrefi olan zîhayat ve zîhayat içinde en eşref olan zîşuur ve zîşuur içinde en eşref olan hakikî insan ve hakikî insan içinde geçmiş vezaifı en azamî bir derecede, en ekmel bir surette îfa eden zât, elbette o Mîracı Azim'le Kabı Kavseyn'e çıkacak, saadeti ebedîye kapısını çalacak, hazinei rahmetini açacak, îmananın hakaikı gaybiyesini görecek, yine o olacaktır.

Sâbian: Bilmüşâhede şu masnuatta gayet güzel tahsinat, nihayet derecede süslü tezyinat vardır. Ve bilbedahe şöyle tahsinat ve tezyinat,

onların saniinde, gayet şiddetli bir iradei tahsin ve kasdı tezyin var olduğunu gösterir. Ve iradei tahsin ve tezyin ise, bizzarure o sanide, san'atına karşı kuvvetli bir rağbet ve kutsî bir muhabbet olduğunu gösterir. Ve masnuat içinde en cami ve letaifi san'atı birden kendinde gösteren ve bilen ve bildiren ve kendini sevdiren ve başka masnuattaki güzellikleri "maşallah" deyip istihsan eden, bilbedahe o san'atperver ve san'atını çok seven saniin nazarında en ziyade mahbub o olacaktır.

İşte, masnuatı yaldızlayan mezaya ve mehasine ve mevcudatı ışıklandıran letaif ve kemâlâta karşı, "Sübhanallah, Maşallah, Allahü Ekber" diyerek semâvâtı çınlattıran ve Kur'ân'ın nağamatıyla kâinatı velveleye verdiren, istihsan ve takdir ile, tefekkür ve teşhirle, zikir ve tevhidle, ber ve bahri cezbeye getiren, yine bilmüşâhede o zâttır.

İşte, böyle bir zât ki J^Lıü IS" t^^Jl sırrınca bütün ümmetin işlediği hasenatın bir misli, onun kefei mizanında bulunan ve umum ümmetinin salâvatı, onun manevî kemâlâtına imdat veren ve risâletinde gördüğü vezaifın netaicini ve manevî ücretleriyle beraber rahmet ve muhabbeti İlâhîyyenin nihayetsiz feyzine mazhar olan bir zât, elbette Mîrac merdiveniyle Cennet'e, Sidretû'lMünteha'ya, Arş'a ve Kabı Kavseyn'e kadar gitmek, aynı hak, nefsi hakikat ve mahzı hikmettir." (Bediüzzaman Said Nursî, Sözler, s. 539542)

* * *

Sual:Bin müşkîlât ile, tayyare vasıtasıyla ancak bir iki kilometre yukarıya çıkılabilir. Nasıl, bir insan cismiyle binler sene mesafeyi birkaç dakika zarfında kateder, gider, gelir?

Cevap:

Arz gibi ağır bir cisim, fenninizce hareketi senevîyesiyle bir dakikada takriben 188 saat mesafeyi keser. Takriben 25 bin senelik mesafeyi bir senede katediyor. Acaba, şu muntazam harekâtı ona yaptıran ve bir sapan taşı gibi döndüren bir Kadîri Zülcelâl, bir insanı Arş'a getiremez mi? Şemsin cazibesi denilen bir kanunu Rabbânî'yle, mevlevî gibi etrafında pek ağır olan cismi arzı gezdiren bir hikmet, câzibei rahmeti Rahmân'la ve incizabı muhabbeti Şemsi Ezel'le bir cismi insanı berk gibi arşı Rahmân'a çıkaramaz mı?

* * *

Sual:Haydi, çıkabilir. Niçin çıkmış? Ne lüzumu var? Velîler gibi ruh ve kalbi ile gitse, yeter.

Cevap:

Madem Sanii Zülcelâl, mülk ve melekutundaki âyâtı acibesini göstermek ve şu âlemin tezgâh ve menbalarını temâşâ ettirmek ve amâli beşeriyenin netaici uhrevîyesini irae etmek istemiş. Elbette âlemi mubsıratın anahtarı hükmünde olan gözünü ve mesmuat alemindeki âyâtı temâşâ eden kulağını, Arş'a kadar beraber alması lâzım geldiği gibi, ruhunun hadsiz vezaife medar olan âlât ve cihazatının makinesi hükmünde olan cismi mübârekini dahi, tâ Arş'a kadar beraber alması muktezayı akıl ve hikmettir. Nasıl ki, Cennet'te, hikmeti İlâhîyye, cismi ruha arkadaş ediyor. Çünkü, pek çok vezaifi ubudeyete ve hadsiz lezaiz ve âlâma medar olan, cesettir. Elbette o cesedi mübarek, ruha arkadaş olacaktır. Madem, Cennet'e cisim, ruhla beraber gider; elbette, Cennetû'1i Me'va gövdesi olan Sidrei Münteha'ya uruc eden Zâtı Ahmediye (a.s.m.) ile cesedi mübârekini refakat ettirmesi, aynı hikmettir.

Sual:Birkaç dakikada binler sene mesafeyi katetmek, aklen muhaldir.

Cevap:

Sanii Zülcelâl'in san'atında harekât, nihayet, derecede muhteliftir. Meselâ, savtın sür'atiyle, ziya, elektrik, ruh, hayâl sür'atleri ne kadar mütefâvit olduğu malûm. Seyyaratın dahi, fennen harekâtı o kadar muhteliftir ki, akıl hayrettedir. Acaba lâtif cismi, urucda sür'atli olan ulvî ruhuna tâbi olmuş, ruh sür'atinde hareketi nasıl akla muhalif görünür? Hem 10 dakika yatsan, bazı olur ki bir sene kadar hâlâta mâruz olursun. Hattâ, bir dakikada insan gördüğü rüyayı, onun içinde işittiği sözleri, söylediği kelimatı toplansa, uyanık âleminde bir gün, belki daha fazla zaman lâzımdır. Demek oluyor ki, bir zamanı vahid, iki şahsa nisbeten, birisine bir gün, birisine de bir sene hükmüne geçer.

Şu mânâya bir temsille bak ki: İnsanın hareketinden, güllenin hareketinden, savttan, ziyadan, elektrikten, ruhtan, hayâlden tezahür eden sür'ati harekâtta bir mikyas olmak için şöyle bir saat farzediyoruz ki, o

saatte 10 iğne var. Birisi, saatleri gösterir. Biri de, ondan 60 defa daha geniş bir dairede dakikayı sayar. Birisi 60 defa daha geniş bir daire içinde saniyeleri, diğeri yine 60 defa daha geniş bir dairede saliseleri ve hakeza rabiaları, hamiseleri, sadise, sabia, samine, tasia, tâ aşireleri sayacak gayet muntazam azim bir dairede birer ibre farzediyoruz. Faraza, saati sayan ibrenin dairesi küçük saatimiz kadar olsa, herhalde aşireleri sayan ibrenin dairesi, Arz'ın medarı senevisi kadar, belki daha fazla olmak lâzım gelir. Şimdi iki şahıs farzediyoruz: Biri, saati sayan ibreye inmiş gibi o ibrenin harekâtına göre temâşâ ediyor; diğeri, aşireleri sayan ibreye binmiş. Bu iki şahsın bir zamanı vahidde müşahede ettikleri eşya, saatinizle Arz'ın medarı senevisi nisbeti gibi, meşhudatça pek çok farkları vardır. İşte, zaman— çünkü— harekâtın bir rengi, bir levni yahut bir şeridi hükmünde olduğundan, harekâtta carî olan bir hüküm, zamanda dahi carîdir. İşte, bir saatte meşhudatımız, bir saatin saati sayan ibresine binen zîşuur şahsın meşhudatı kadar olduğu hakikati ömrü de o kadar olduğu hâlde, aşire ibresine binen şahıs gibi, aynı zamanda o muayyen saatte Resûli Ekrem (a.s.m.), Burakı Tevfiki İlâhîye biner; berk gibi bütün dairei mümkinatı katedip acaibi mülk ve melekutu görüp, dairei vücub noktasına çıkıp, sohbete müşerref olup, rü'yeti cemâli İlâhîye mazhar olarak, fermanı alıp vazifesine dönebilir ve dönmüş ve öyledir.

* * *

Yine hâtıra gelir ki: Dersiniz: "Evet, olabilir, mümkündür. Fakat her mümkün vâkî olmuyor? Bunun emsali var mı ki kabul edilsin? Emsali olmayan bir şeyin, yalnız imkânı ile vukuuna nasıl hükmedilebilir?

Biz de deriz ki: Emsali o kadar çoktur ki, hesaba gelmez. Meselâ, her zînazar, gözüyle, yerden tâ Neptün seyyaresine kadar bir saniyede çıkar. Her zîilim, aklıyla, kozmoğrafya kanunlarına binip, yıldızların tâ arkasına bir dakikada gider. Her zaman, namazın ef al ve erkânına fikrini bindirip, bir nevi mîracla kâinatı arkasına atıp huzura kadar gider. Her zîkalb ve kâmil velî, seyrü sulukla, Arş'tan ve dairei esma ve sıfattan 40 günde geçebilir. Hattâ, Şeyhi Geylânî, İmamı Rabbânî gibi bâzı zâtların ihbaratı sâdıkalarıyla, bir dakikada Arş'a kadar urucu ruhanîleri oluyor. Hem ecsamı nurânî olan melâikelerin Arş'tan ferşe, ferşten Arş'a kısa bir zamanda gitmeleri ve gelmeleri vardır. Hem ehli Cennet, mahşerden Cennet bağlarına kısa bir zamanda uruc ediyorlar. Elbette bu kadar numuneler

gösteriyorlar ki, bütün evliyaların sultanı, umum mü'minlerin imamı, umum ehli Cennet'in reisi ve umum melâikenin makbulü olan Zâtı Ahmediye'nin (a.s.m.) seyrü sülûkuna medar bir mîracı bulunması ve onun makamına münasip bir surette olması, aynı hikmettir ve gayet mâkuldür ve şüphesiz vâkîdir. (Bediüzzaman SaidNursî, A.g.e., s. 534536).

* * *

Sual:Miracın semeratı ve faydası nedir?

Elcevap:

Şu şecerei Tûbai Manevîye olan Mîrac'ın 500'den fazla meyvelerinden numune olarak yalnız beş tanesini zikredeceğiz. BİRİNCİ MEYVE

Erkânı îmaniyenin hakaikını gözle görüp, melâikeyi, Cennet'i, âhireti, hattâ Zâtı Zülcelâl'i gözle müşahede etmek; kâinata ve beşere öyle bir hazine ve bir nuru ezelî ve ebedî bir hediye getirmiştir ki: Şu Kâinatı, perişan ve fânî ve karmakarışık bir vaziyeti mevhumeden çıkarıp, o nur ve o meyve ile, o kâinatı; kutsî Mektûbatı Samedaniyye, güzel âyinei cemâli Ehadiyye vaziyeti olan hakikatini göstermiş. Kâinatı ve bütün zîşuuru sevindirip mesrur etmiş. Hem o nur ve o meyve ile beşeri; müşevveş, perişan, âciz, fakir, hâcâtı hadsiz, a'dâsı nihayetsiz ve fânî, bekasız bir vaziyeti dalâletkâraneden o insanı o nur, o meyvei kutsîyye ile Ahseni Takvim'de, bir mûcizei kudreti Samedaniyyesi ve mektubatı Samedaniyyenin bir nüshai camiası ve Sultanıı Ezel ve Ebed'in bir muhatabı, bir abdi hassı, kemâlâtının istihsancısı, halîli ve cemâlinin hayretkârı, habibi ve Cenneti bakiyesine namzet bir misafıri azizi sûreti hakikîsinde göstermiş. İnsan olan bütün insanlara, nihayetsiz bir sürür, hadsiz bir şevk vermiştir, İKİNCİ MEYVE

Sanii mevcudat ve Sâhibi Kâinat ve Rabbû'IAlemin olan Hâkimi Ezel ve Ebed'in marziyyatı Rabbâniyyesi olan İslâmiyetin, başta namaz, esasatını, cin ve inse hediye getirmiştir ki, o marziyyatı anlamak, o kadar merakâver ve saadetâverdir ki, tarif edilmez. Çünkü, herkes, büyükçe bir velîyyi nîmet yahut muhsin bir padişahının uzaktan arzularını anlamaya ne kadar arzukeş ve anlasa, ne kadar memnun olur. Temenni eder ki, "Keşke bir vasıtai muhabere olsa idi, doğrudan doğruya o zâtla konuşsa idim. Benden ne istiyor, anlasa idim. Benden onun hoşuna gideni bilse idim." der. Acaba bütün mevcudat, kabzai tasarrufunda ve bütün mevcudattaki cemâl ve

kemâlât, onun cemâl ve kemâline nisbeten zayıf bir gölge ve her anda nihayetsiz cihetlerle ona muhtaç ve nihayetsiz ihsanlarına mazhar olan beşer, ne derece onun marziyyatını ve arzularını anlamak hususunda hahişger ve merakâver olması lâzım olduğunu anlarsın.

İşte, Zâtı Ahmediye (a.s.m.), 70 bir perde arkasında O Sultanı Ezel ve Ebed'in marziyyatını doğrudan doğruya Mîrac semeresi olarak hakkalyakîn işitip, getirip beşere hediye etmiştir.

Evet, beşer, kumerdeki hâli anlamak için ne kadar merak eder ki: Biri gidip, dönüp haber verse, hem ne kadar fedakârlık gösterir. Eğer anlasa, ne kadar hayret ve meraka düşer. Hâlbuki kamer, öyle bir Mâlikû'lMülk'ün memleketinde geziyor ki, kamer, bir sinek gibi kürei arzın etrafında pervaz eder. Kürei arz, pervane gibi şemsin etrafında uçar. Şems, binler lâmbalar içinde bir lâmbadır ki, o Mâlikû'1Mülki Zülcelâl'in bir misafirhânesinde mumdarhk eder. İşte, Zâtı Ahmediye (a.s.m.), öyle bir Zâtı Zülcelâl'in şuunatını ve acaibi san'atını ve âlemi bekada hazaini rahmetini görmüş, gelmiş, beşere söylemiş. İşte beşer, bu zâtı, kemâli merak ve hayret ve muhabbetle dinlemezse, ne kadar hilâfı akıl ve hikmetle hareket ettiğini anlarsın.

ÜÇÜNCÜ MEYVE

Saadeti ebedîyenin definesini görüp, anahtarını alıp getirmiş, cin ve inse hediye etmiştir. Evet, Mîrac vasıtasıyla ve kendi gözüyle Cenneti görmüş ve Rahmânı Zülcelâl'in rahmetinin bakî cilvelerini müşahede etmiş ve saadeti ebedîyeyi kafiyen, hakkalyakîn anlamış, saadeti ebedîyenin vücudunun müjdesini cin ve inse hediye etmiştir ki, bîçâre cin ve ins, kararsız bir dünyada ve zelzelei zeval ve firak içindeki mevcudatı, seyli zaman ve harekâtı zerrat ile adem ve fırakı ebedî denizine döküldüğü olan vaziyeti mevhumei canhıraşanede oldukları hengâmda, şöyle bir müjde, ne kadar kıymettar olduğu ve îdamı ebedîyle kendilerini mahkûm zanneden fânî cin ve insin kulağında öyle bir müjde, ne kadar saadetâver olduğu tarif edilmez. Bir adama, îdam edileceği anda, onun affıyla kurbu şahanede bir saray verilse, ne kadar sürura sebeptir. Bütün cin ve ins adedince böyle sürurları topla, sonra bu müjdeye kıymet ver.

DÖRDÜNCÜ MEYVE

Rü'yeti cemâlullah meyvesini kendi aldığı gibi, o meyvenin her mü'mine dahi mümkün olduğunu, cin ve inse hediye getirmiştir ki, o meyve, ne derece leziz ve hoş ve güzel bir meyve olduğunu bununla kıyas edebilirsin. Yâni, her kalb sahibi bir insan, zîcemâl, zîkemâl, zîihsan bir zâtı sever. Ve o sevmek dahi, cemâl ve kemâl ve ihsanın derecatma nisbeten tezayüd eder, perestiş derecesine gelir, canını feda eder derecede muhabbet bağlar. Yalnız bir defa görmesine, dünyasını feda etmek derecesine çıkar. Hâlbuki, bütün mevcudattaki cemâl ve kemâl ve ihsan, onun cemâl ve kemâl ve ihsanına nisbeten,küçük birkaç lemaatın, güneşe nisbeti gibi de olmaz. Demek, nihayetsiz bir muhabbete lâyık ve nihayetsiz rü'yete ve nihayetsiz bir iştiyaka elyak bir Zâtı Zülcelâli ve'lKemâl'in saadeti ebedîyede rü'yetine muvaffak olması, ne kadar saadetâver ve medarı sürür ve hoş ve güzel bir meyve olduğunu insan isen anlarsın.

BEŞİNCİ MEYVE

İnsan, kâinatın kıymettar bir meyvesi ve Sanii Kâinat'ın nazdar sevgilisi olduğu, Mîrac'la anlaşılmış ve o meyveyi, cin ve inse getirmiştir. Küçük bir mahlûk, zayıf bir hayvan ve âciz bir zîşuur olan insanı, o meşveyle o kadar yüksek bir makama çıkarır ki, kâinatın bütün mevcudatı üstünde bir makamı fahr veriyor. Ve öyle bir sevinç ve süruru mes'udiyetkârane veriyor ki, tasvir edilmez. Çünkü, âdi bir nefere denilse, "Sen, müşir oldun." Ne kadar memnun olur. Hâlbuki, fânî, âciz bir hayvanı nâtık, zeval ve firak sillesini dâima yiyen bîçâre insana, birden ebedî, bakî bir Cennet'te, Rahîm ve Kerîm bir Rahmân'ın rahmetinde ve hayâl sür'atinde, ruhun vüs'atinde, aklın cevelânında, kalbin bütün arzularında, mülk ve melekutunda tenezzühe, seyerana ve cevelâna muvaffak olduğun gibi, saadeti ebedîyede rü'yeti cemâline de muvaffak olursun, denildiği vakit, insaniyeti sukut etmemiş bir insan ne kadar derin ve ciddî bir sevinç ve süruru kalbinde hissedeceğini tahayyül edebilirsin. Sana iki küçük temsille bir iki meyvenin dereceİ kıymetini göstereceğiz.

Meselâ: Seninle biz beraber bir memlekette bulunuyoruz. Görüyoruz ki, her şey bize ve birbirine düşman ve bize yabancı. Her taraf müthiş cenazelerle dolu. işitilen sesler yetimlerin ağlayışı, mazlumların vaveylâsıdır. İşte, biz, şöyle bir vaziyette olduğumuz vakitte, biri gitse, o memleketin padişahından bir müjde getirse, o müjdeyle bize yabancı olanlar ahbap şekline girse. Düşman gördüğümüz kimseler, kardeşler

suretine dönse. O müthiş cenazeler, huşu ve huzûda, zikir ve teşbihte birer ibâdetkâr şeklinde görünse. O yetimane ağlayışlar, senakârane"Yaşasınlar!" hükmüne girse. Ve o ölümler ve o soymaklar, garatlar, terhisat suretine dönse. Kendi sürurumuzla beraber herkesin süruruna müşterek olsak, o müjde ne kadar mesrurane olduğunu elbette anlarsın. İşte, Mîracı Ahmediye'nin (a.s.m.) bir meyvesi olan nuru îmandan evvel şu kâinatın mevcudatı, nazarı dalâletle bakıldığı vakit, yabancı, muzır, müz'iç, muvahhiş ve dağ gibi cirmler birer müthiş cenaze; ecel, herkesin başını kesip ademâbâd kuyusuna atar. Bütün sadâlar, firak ve zevalden gelen vaveylalar olduğu hâlde, dalâletin öyle tasvir ettiği hengâmda; meyvei Mîrac olan hakaikı erkânı îmâniye nasıl mevcudatı sana kardeş, dost ve Sânii Zülcelâl'ine zâkir ve nıüsebbih; ve mevt ve zeval, bir nevi terhis ve vazifeden âzad etmek; ve sadâlar, birer tesbihat hakikatinde olduğunu sana gösterir.

İkinci Temsil: Seninle biz, sahrayı kebir gibi bir mevkideyiz. Kum denizi fırtınasında, gece o kadar karanlık olduğundan, elimizi bile göremiyoruz. Kimsesiz, hamisiz, aç ve susuz, me'yus ve ümitsiz bir vaziyette olduğumuz dakikada, birden bir zât, o karanlık perdesinden geçip, sonra gelip, bir otomobil hediye getirse ve bizi bindirse, birden Cennetmisâl bir yerde istikbâlimiz temin edilmiş, gayet merhametkâr bir hamimiz bulunmuş, yiyecek ve içecek ihzar edilmiş bir yerde bizi koysa; ne kadar memnun oluruz, bilirsin.

İşte, o sahrayı kebir, bu dünya yüzüdür. O kum denizi, bu hâdisat içinde harekâtı zerrat ve seyli zaman tahrikiyle çalkalanan mevcudat ve bîçâre insandır. Her insan, endişesiyle kalbi dağdar olan istikbâli, müthiş zulümat içinde, nazarı dalâletle görüyor. Feryadını işittirecek kimseyi bilmiyor. Nihayetsiz aç, nihayetsiz susuzdur. İşte, semerei Mîrac olan marziyyatı İlâhîyye ile şu dünya, gayet kerîm bir zâtın misafirhanesi, insanlar dahi onun misafirleri, memurları, istikbâl dahi Cennet gibi güzel, rahmet gibi şirin ve saadeti ebedîye gibi parlak göründüğü vakit ne kadar hoş, güzel, şirin bir meyve olduğunu anlarsın. (Bediüzzaman Said Nursî, Sözler, s. 544547).

---

352 isrâ, 1.

354 Bediüzzaman Said Nursî, Sözler, s. 525.

355 İbni Hişam, Sîre, c. 2, s. 38. Müslim, Sahih, c. 1, s. 102.

358 İbni Hişam, Sîre, c. 2, s. 4344.

359 İbni Hişam, A.g.e., c. 2, s. 44.

360 ibni Sa'd, Tabakat, c. 1, s. 215; Müslim, Sahih, c. 1, s. 108.

361 İbni Hişam, Sîre, c. 2, s. 40; Ibni Sa'd, Tabakat, c. 3, s. 170.

Medineli İlk Müslümanlar ve Akabe Biatları

PEYGAMBERİMİZİN, KABİLELERİ İSLÂM'A DAVETİ

Resûli Ekrem, Taiflilerin insafsız ve âdice hücum ve hakaretlerine hedef olduğunda ve Mekke'ye döndüğünde müşriklerin daha da şiddetli muhalefet ve eziyetleriyle karşı karşıya kaldığı hâlde, îman ve İslâm'ı tebliğden bir an bile geri durmadı. Aksine, Taif dönüşü, İslâm'a davet dairesini daha da genişletti ve kabileleri İslâm'a davete başladı.

Bir dâvanın hızla intişarı, şüphesiz, sağlam ve seviyeli müntesiplerinin çokluğuyla doğru orantılıdır. Resûli Ekrem de bu gerçeği göz önünde bulundurarak, hem îmana davet etmek, hem de Kureyş müşriklerine karşı bir kuvvet olarak kullanmak gayesiyle hacc mevsiminde Mekke etrafında konaklamış bulunan Arap kabileleri arasında dolaşıyordu.

Görüştüğü kabîle ileri gelenlerinin her biri, ayrı ayrı bahaneler ileri sürerek İslâm'a girmekten uzak duruyorlardı. İçlerinde Müslüman olma arzusunu izhar edenler var idiyse de, bunların İslâm safına katılmalarına engel olunuyordu.

İslâm'a davet edilen bazı kabileler ise, davete icabet etmedikleri gibi, Efendimize hakaretvâri sözler de söylüyorlardı.

Resûlullah'ın dolaştığı yerlere müşrikler de gidiyor, onu âdeta bir gölge gibi takib ediyorlardı. Kabîle ferdlerinin İslâmiyetten uzak durmalarında, şüphesiz, müşriklerin menfî, yalan ve iftira üzerine kurulu propagandalarının büyük rolü vardı.

Resûli Ekrem, her sene belirli mevsimlerde kurulan Ukaz, Mecenne, Zü'1Mecaz Panayırlarını (bir nevi fuar) gezmeyi, buraya gelmiş bulunan kabilelerle görüşmeyi, halkına Kur'ân okuyup onları İslâm'a davet etmeyi asla ihmâl etmezdi. Ne var ki, o, bu kutsî gayeyle halk arasında dolaşırken, Ebû Leheb de ardı sıra geziyor ve "Muhammed, atalarının dininden döndü, yalanlar uyduruyor; ona kanmayın!" diyor, halkın kendisiyle temas etmesine mâni olmaya çalışıyordu.

Peygamber Efendimiz, kabileler arasında dolaşıp tebliğ vazifesinde bulunurken, kabilenin bütün ferdleriyle değil, çoğu zaman sâdece ileri gelenleri, reisleriyle görüşüyor, konuşuyor ve İslâm'ı onlara anlatıyordu. Çünkü, kabile ferdlerinin, reislerine sarsılmaz bir bağlılık ve hürmetleri

vardı. Reislerinin İslâm'ı benimsemesi demek, tamamının mü'minler safında yer alması demekti. Bu bakımdan Allah Resulü, kısa yoldan netice elde edebilecek metodu takib ediyordu.

Resûli Ekrem'in bu tarz bir usûl takib etmesinde, hak ve hakikati tebliğde mühim bir prensibi tesbit etmiş oluyoruz: Hak ve hakikate davete, mümkünse önce beldenin ileri gelenlerinden, hatırı sayılır ve herkesin saygısını kazanmış kimselerden başlamalıdır. Bir beldenin veya bir kabilenin ileri gelenlerinin hak ve hakikati kabul etmesi, şüphesiz halkın da sür'atle aynı dâvayı benimsemesini kolaylaştıracaktır!

MEDİNELİ İLK MÜSLÜMANLAR

Bi'setin 11. senesi hacc mevsimi idi.

Mekke'ye yarımadanın muhtelif yerlerinden birçok hacı namzedi gelmişti. Bunlar arasında Medine halkından da bazı kimseler vardı.

Resûli Ekrem Efendimiz, hacc mevsiminde âdetleri olduğu üzere kabileler arasında dolaşıp onları İslâm dinine davet ederken, Akabe mevkii yakınında altı kişiden ibaret olan bu Medineli kafileye rastgeldi. Onlara, "Siz kimsiniz?" diye sordu.

"Hazreç Kabîlesindeniz." diye cevap verdiler.

Peygayber Efendimiz, "Yahudilerin komşu ve müttefiklerinden misiniz?" diye sordu.

"Evet..." dediler.

Bunun üzerine Efendimiz, "Otursanız da, sizinle biraz konuşsak olmaz mı?" dedi.

"Olur." deyip oturdular.

Nebîyyi Muhterem Eifendimiz, onları Allah'ın varlık ve birliğine îmana çağırdı. İbrahim Sûresinden bir bölüm tilâvet buyurdu ve onları İslâm dinine davet etti.362

Onlar, "Galib ibni Fihr (Peygamberimizin 9. dedesi) evlâdından bir peygamber gelecek." diye kendi ihtiyarlarından işitirlermiş.Ayrıca, Medine'de oturan Yahudiler ile iki kardeşten türemiş Hazreç ve Evs Kabileleri arasında eskiden beri devam edegelen bir husumet ve anlaşmazlık vardı. Kâh barışırlar, kâh bozuşurlardı.

Yahudiler, Ehli Kitap ve ilim sahibi idiler; Evs ve Hazreçliler ise Allah'a şerik koşar, puta taparlardı.

Ne zaman Yahudilerle araları açılsa, Yahudiler onlara, "Beklenen peygamber gelmek üzeredir. Gelince, biz ona tâbi olacak, İrem ve Ad kavimleri gibi sizin kökünüzü kazıyacağız!" der, dururlardı.

Bu sefer Resûli Kibriya Efendimiz, onları İslâm'a davet edince, birbirlerine bakıştılar ve aralarında, "Vallahi, bu bize, Yahudilerin geleceğini haber verdikleri peygamber olsa gerektir! Sakın, Yahudiler ona inanmakta bizi geçmesinler!" diye konuşarak hemen îman ettiler ve Peygamber Efendimizin huzurunda kelimei şehâdet getirdiler.363

Sonra da Resûli Kibriya Efendimize hitaben şöyle konuştular:

"Kavmimiz birbirlerine kin ve düşmanlık besledikleri gibi, başka bir kavimle de aralarında kötülük ve düşmanlık vardır. Umulur ki Allah, onları da sayenizde bir araya toplar. Biz hemen dönüp, onları da senin anlattıklarına davet edeceğiz. Eğer Allah, onları bu din üzerinde bir araya getirir, birleştirirse, senden daha aziz ve şerefli bir kimse olamaz!"364

Resûli Kibriya Efendimizin dâvetine icabet edip İslâmiyetle müşerref olan Medineli ilk altı zât şunlardı:

Ebû Ümame Es'ad b. Zürare Avf b. Haris, Rafı'b. Mâlik,Ukbe b. Amir,

Cabir b. Abdullah b. Riab.365

Bu altı zât, kabileleri tarafından hatırı sayılır ve sevilir kimselerdi. Bu sebeple, Medine'ye dönüp, akrabalarına Peygamber Efendimizi anlatıp, onları İslâm'a davet edince, İslâmiyet, Medine içinde bir anda yankı yaptı. Allah ve Resûlullah sadâsı şehrin ufuklarını sardı. Şehirde, Peygamberimiz ve İslâm'ın anılmadığı ev hemen hemen kalmamış gibiydi!

Böylece, Medine'ye, İslâm nurundan parıltılar götürme bahtiyarlığına bu altı zât ennişti. Medine'ye parıltıları ulaşan ebedî nur, artık birdenbire burada parlayacak ve kısa bir zaman sonra şehri, İslâm Devletinin merkezi hâline getirecekti.

İLK AKABE BÎATI

(Bi'setin 12. senesi / Milâdî 621)

Bi'setin 11. yılında Akabe mevkiinde İslâmiyetle şereflenen altı Medineli, bir sene sonra aynı yerde buluşacaklarına dair Resûli Ekrem Efendimize söz vermişlerdi.

İlk görüşmelerinin üzerinde bir sene geçip hacc mevsimi gelince, içlerinde bir sene önce İslâm'la şereflenmiş bulunan altı kişinin de bulunduğu Medineli 12 kişilik bir kafile Mekke'ye çıkıp geldi.

Akabe denen küçük ve dar vadide bir gece vakti, gizlice Resûli Ekrem'le buluşarak görüştüler.

Bu görüşme sonunda da:

Allah'a hiçbir şeyi eş ve ortak koşmamak,

Hırsızlık yapmamak,

Zinada bulunmamak,

Çocuklarını öldürmemek,

Kimseye iftira etmemek,

Hiçbir hayırlı işe karşı çıkmamak,
üzere Peygamber Efendimize bîat ettiler.366

Bu bîattan sonra Peygamber Efendimiz, kendilerine hitaben şöyle konuştu:

"Sizden, verdiği sözde duranın ücret ve mükâfatını Allah, tekeffül etmiş, onlara Cennet hazırlamıştır! Kim, insanlık icabı bunlardan birini işler de ondan dolayı dünyada cezaya uğratılırsa, bu ona keffaret olur! Kim de, yine bunlardan, insanlık haliyle birini irtikâb eder de işlediği o şeyi Allah gizler, açığa vurmazsa, onun işi de Allah'a kalır. Dilerse onu bağışlar, dilerse azaba uğratır!"367

Ayrıca, bu Müslümanlar, Resûli Ekrem'le aralarında şu şekilde bir anlaşma da akdettiler:

"Gerek sıkıntı ve darlıkta ve gerekse refah ve sevinç hâlinde (söz) dinlemek ve itaat etmek (başta gelir.) Ve sen bizzat, bizim üstümüzde bir tercihe sahip olacaksın ve senin hiçbir iyi hareketinde sana karşı itaatsizlik etmeyeceğiz."368

İlk Akabe Bîatında bulunanların yapmayacaklarına dair söz verdikleri—yukarıdaki—hususlar, huzurlu bir cemiyet hayatının temelini teşkil eden unsurlardır. Bu çirkin hareketlerin hâkim olduğu cemiyetlerde elbette emniyet ve âsâyiş olamazdı.

Akabe Biatinin yapıldığı yer ve Akabe Mescidi.İnsanlığı huzur ve saadete kavuşturmak ve cemiyet hayatını âsâyiş temeli üzerine oturtmak için gelen İslâm, elbette bu hususları vazgeçilmez birer esas olarak kabul edecek ve bu hususta müntesiplerinden kesin söz alacaktı.

Bîatta Bulunanlar

Bu ilk Akabe Bîatında bulanan Medineli 12 Müslüman şunlardı:

1) Es'ad b. Zürare, 2) Avf b. Haris, 3) Muaz b. Haris, 4) Rafı' b. Mâlik, 5) Zekvan b. Kays, 6) Ubade b. Sâmit, 7) Yezid b. Salebe, 8) Abbas b. Ubade, 9) Kutbe b. Âmir, 10) Ukbe b. Âmir, 11) Uveyn b. Saide, 12) Ebû'lHeysem Mâlik b. Teyyihan.369

Medineli bu Müslümanlar, görüşmelerden sonra yurtlarına geri döndüler. Orada kendi kabileleri arasında İslâm'ın nurunu ve sesini duyurmaya ve yaymaya devam ettiler.

Mus 'ab b. Umeyr 'in Gönderilmesi

Bir müddet sonra, Medineli Müslümanlar, Resûlullah'tan kendilerine İslâm âdab ve erkânını öğretecek bir Kur'ân muallimi göndermesini istediler. Resûli Ekrem, onların bu tekliflerini, fıtraten oldukça nâzik ve medenî, aynı zamanda güzel bir sımaya sahip, Kureyş'in eşrafından genç sahabî olan Mus'ab b. Umeyr Hazretlerini göndererek derhâl yerine getirdi.370

İSLÂM NURU MEDİNE'DE PARLIYOR

Esad b. Zürare Hazretleri, Medineli Müslümanların bir nevi önderliğini yapıyordu. Bu sebeple genç sahabî, Kur'ân muallimi Mus'ab b. Umeyr (r.a.), Medine'ye gelince, onun evinde kalmaya başladı. Artık bu ev, Müslümanların buluşmaları için merkezî bir yer teşkil ediyordu.

Bizzat Resûli Kibriya'dan dersini almış bulunan Hz. Mus'ab, zamanı ve şartlan çok iyi değerlendirebilen, fırsatları çok güzel kullanabilen bir sahabî idi. Bütün gayret ve himmetini, Medine'de İslâm'ın yayılmasına hasretmişti.

Kabîlelerin hatırı sayılır kimseleriyle görüşüyor, konuşuyor, onlara "Kavli Leyyîn"le İslâm'ı anlatıyordu.

ÜSEYYİD B. HUDAYR İLE SA'D B. MUAZTN MÜSLÜMAN OLMASI

Medineli Müslümanların Kur'ân muallimi Hz. Mus'ab b. Umeyr, onların reisleri olan Es'ad b. Zürare (r.a.) evinde kalıyor ve İslâm'ı tebliğ ve yayma hizmetini buradan yürütüyordu.

Medine'de birçok kimse Müslüman olmuştu, ama İslâm'ın daha da hızlı intişarı için bazı mâniler vardı. Evs Kabilesinin Reisi Sa'd b. Muaz ile yine reislerden bulunan Üseyyid b. Hudayr, henüz Müslüman olmamışlardı. Onların bu durumu haliyle halka da tesir ediyordu.

Sa'd b. Muaz, Esa'd b. Zürare Hazretlerinin halasının oğlu idi.

Bir gün Mus'ab ile Es'ad Hazretleri, Benî Zafer'e âit bir evin bostanındaki Merak Kuyusunun başında oturmuş, sohbet ediyorlardı. Etraflarında Müslümanlardan da birçok kimse vardı.

Bu sırada elinde mızrağı olduğu hâlde, Üseyyid b. Hudayr yanlarına çıkageldi. Hiddet ve şiddetle, "Siz, bize neye geldiniz? Birtakım aklı ermez ve zaîf kimseleri aldatıp azdırıyorsunuz! Hayatınızdan olmak istemiyorsanız, derhâl buradan ayrılın!" dedi.

Hz. Mus'ab, "Hele biraz dur, otur! Sözümüzü dinle, maksadımızı anla! Beğenirsen kabul edersin, beğenmezsen o zaman engel olursun." diye gayet nâzikçe mukabelede bulundu.

Üseyyid, "Doğru söyledin!" dedi ve mızrağını yere saplayarak yanlarına oturdu.

Hz. Mus'ab, ona İslâmiyet hakkında bir konuşma yaptı ve Kur'ânı Kerîm okudu.

Üseyyid kendisini tutamayarak, "Bu ne kadar güzel, ne kadar iyi bir söz!" diye konuştu ve, "Bu dine girmek için ne yapmalı?" diye sordu.

Mus'ab (r.a.), ona İslâm'ı anlattı. O da şehâdet kelimesini getirerek İslâmiyetle müşerref oldu.371

Sonra da, "Ne yaptın?" diye sordu. Üseyyid şöyle konuştu:

"O iki adama, söylenmesi gerekeni söyledim! Vallahi, ben onlardan bir itaatsizlik, bir inat görmedim!"

Sa'd b. Muaz, "Vallahi, sen de beni tatmin edici bir malûmat getirmedin." dedi ve doğruca Mus'ab ile Esa'd'ın (r.a.) yanına vardı. Hiddetli hiddetli, "Ey Es'ad!.. Eğer seninle aramızda akrabalık olmasa, böyle kabilemiz içine soktuğunuz çirkin işlere sabr ve tahammül edemezdim!" diye tekdir ve tehdit etti.

Mus'ab (r.a.) aynı şekilde ona da, "Hele biraz durunuz! Oturup dinleyiniz! Anlayınız da... Beğenirseniz kabul edersiniz, beğenmezseniz biz de size çirkin gördüğünüz işi tekliften vazgeçeriz." diye nâzikçe cevap verdi.

Onun üzerine, Sa'd oturdu ve Hz. Mus'ab'in sözlerini dinlemeye başladı.

Hz. Mus'ab, ona, İslâm Dininin ne demek olduğunu anlattı ve Zuhruf Sûresinin baş kısımlarından okudu.

Kur'ân okunurken, Sa'd'in yüzü birdenbire değişiverdi. Sîmasında îman alâmetleri bir anda belirdi. Dinledikleri, o âna kadar duymadığı, bilmediği şeylerdi. Kur'ân'ın eşsiz belagatı ve tatlı üslûbu karşısında derhâl, "Siz bu dine girerken ne yapıyordunuz?" diye sordu.

Mus'ab (r.a.), ona İslâm Dininin esas ve âdabını anlattı. O da orada şehâdet getirerek Müslüman oldu.372

Sonra da kendi kavmi olan Benî Abdû'lEşhel cemaatinin yanına döndü. Onlara, "Ey topluluk!.. Beni nasıl biliyorsunuz?" diye sordu.

"Sen bizim büyüğümüz, en üstünümüzsün." diye cevap verdiler.

Bunun üzerine Sa'd Hazretleri, "Öyle ise siz de Allah Resulüne îman etmelisiniz." dedi ve ilâve etti: "îman etmedikçe sizin erkek ve kadınlarınızla konuşmak bana haram olsun!"

Bu söz üzerine, Benî Abdû'lEşhel aşireti içinde o gün îman etmedik hiç kimse kalmadı.

Es'ad b. Zürare Hazretleri de, Mus'ab'la (r.a.) birlikte evine döndü.

Artık, Mus'ab Hazretleri, Medine'de İslâm'ı tebliğ ve neşirde yalnız değildi. Evs ve Hazreç Kabilelerinin reisleri de yanında yer almışlardı. Olanca gayretleriyle İslâm'ın yayılmasına çalışıyorlardı.

Yine, İslâm'ı tebliğ ve neşir merkezi, Es'ad b. Zürare Hazretlerinin evi idi. Mus'ab ile Sa'd b. Muaz Hazretleri, el ele vererek, burada insanları hak dine davetle meşgul oluyorlardı.

Kısa zamanda, İslâmiyet, Medine'de büyük bir inkişaf kaydetti. Öyle ki, Evs ve Hazreç Kabileleri içinde Benî Ümeyye b. Zeyd'in hanesinden başka İslâm ve Kur'ân nuruyla aydınlanmayan ev kalmadı. Bir müddet sonra bu evde de İslâm'ın nuru parlamaya başladı!

İKİNCİ AKABE BÎATI

(Bi'setin 13. senesi/Milâdî622).

Bu senenin hacc mevsiminde Kur'ân muallimi Mus'ab b. Umeyr Hazretleri, hem Medine'deki İslâmî gelişmeyi bizzat Peygamber Efendimize bildirmek, hem de haccetmek üzere Evs ve Hazreç Kabilelerine mensup ikisi kadın 75 Müslümanla Mekke'ye geldi.

Bunları temsilen bir grup, Mescidi Haram'da amcası Hz. Abbas'la oturan Resûli Ekrem Efendimizin yanına vardılar ve şu teklifte bulundular:

"Yâ Resûlallah!.. Biz oldukça kalabalığız. Seni yanımıza almak, size yardımcı olmak, uğrunuzda canımızı feda etmek, şahsımızı koruduğumuz şeylerden zâtınızı da esirgemeyip korumak üzere söz birliği etmiş bulunuyoruz! Bu hususta sizinle daha geniş konuşmak için nerede buluşalım?"

Resûli Kibriya, yine Akabe'de buluşmayı uygun gördü.

Bu buluşma, gece yarısı olacak ve kimseye duyurulmayacaktı. Hattâ, karargâhlarından ayrılırken ve dikkatleri çekmemek için küçük küçük gruplar hâlinde Akabe'ye geleceklerdi.373

Medineli Müslümanlar, bu talimat gereği gece yarısı hiç kimseye hissettirmeden ve kimsenin dikkatini çekmeden Akabe yanındaki vadide bir araya geldiler.

Peygamber Efendimiz de buraya, henüz Müslüman olmamış amcası Hz. Abbas'la geldi. Hz. Abbas'ın maksadı, yeğenini bu mühim meselede yalnız bırakmamak, yapılanları ve verilen sözleri bizzat görüp işitmekti.

Önce, Hz. Abbas söz aldı. Medineli Müslümanlara hitaben, Allah Resulünü koruma hususunda kendilerine güvenleri varsa bu işe girişmeleri,

aksi takdirde daha şimdiden bu işten vazgeçmeleri gerektiğini belirten bir konuşma yaptı.

Ancak, Medineli Müslümanlar, bizzat Resûlullah'ın konuşmasını istiyorlardı. "Yâ Resûlallah!.. Sen de konuş! Kendin ve Rabbin için arzu ettiğin ahdi al." dediler.

O esnada Medineli Müslümanların önderi durumunda olan Es'ad b. Zürare Hazretleri, Resûlullah'tan konuşmak için müsaade aldı ve, "Yâ Resûlallah!.." dedi, "Her davetin bir yolu var: O yol ya kolay olar ya da zor!.. Bugün senin yaptığın davet, insanların çok zor kabul edecekleri çetin bir davettir! Sen, bizi takib ettiğimiz dini bırakmaya ve kendi dinine tâbi olmaya davet ettin. Bu, çok güç ve zor bir işti. Buna rağmen biz bu teklifini kabul ettik. Biz, yurdumuzda, şerefli ve her tecavüzden korunmuş, orada değil kavminden ayrılan ve amcaları tarafından düşmanlarına teslim edilmek istenilen bir zâtın, hattâ kendimizden başka hiç kimsenin de hâkim olmak için göz dikemeyeceği bir cemaattik. Bu çok zor bir iş olduğu hâlde, biz senin bu yoldaki teklifini de kabul ettik! Hâlbuki, bütün bunlar—Allah Teâlâ, doğru yolu bulma azmini ve sonunda hayra ulaşma ümidini ihsan etmedikçe—insanların hiç de hoşlanacakları şeylerden değildi. Fakat, biz bunları dillerimizle ikrar, kalblerimizle tasdik, ellerimizi uzatmak suretiyle kabul ettik! Allah'tan getirdiklerine bilerek ve inanarak sana bîat ediyoruz! Biz, Rabbimize ve Rabbine bîat ediyoruz! Allah'ın kudret eli, ellerimizin üzerindedir! Kanlarımız kanınla, ellerimiz elinledir! Kendimizi, evlâdlarımızı, kadınlarımızı esirgeyip koruduğumuz şeylerden seni de esirgeyip koruyacağız! Eğer bu ahdimizi bozarsak, Allah'ın ahdini bozan bedbaht insanlar olalım!"

Es'ad b. Zürare Hazretleri, konuşmasının sonunu şöyle bağladı:

"Yâ Resûlallah!.. Kendin için arzu ettiğin ahdini bizden al, Rabbin için de istediğin şartı koş!"

Resûli Ekrem Efendimiz, önce onlara Kur'ânı Kerîm'den bazı âyetler okudu. Onları Allah'a davet, İslâmiyete teşvik ettikten sonra da kendisi ve Rabbi için arzu ettiği hususları şöyle sıraladı:

"Yüce Allah için size söyleyeceğim şartım şudur:

"O'na hiçbir şeyi eş ve ortak koşmadan ibâdet etmeniz. Namazı kılmanız, zekâtı vermenizdir.

"Kendim için isteyeceğim ise şudur:

"Allah'ın peygamberi olduğuma şehâdet etmeniz; kendinizi, çocuklarınızı ve kadınlarınızı koruduğunuz şeylerden beni de korumanız."374

Bu sırada, Abdullah b. Revaha söz alarak, "Yâ Resûlallah!.. Bunları söylediğiniz tarzda yaparsak bize ne var?" diye sordu.

Resûli Ekrem, "Cennet var!" diye cevap verdi.

Bu cevabı alınca, gözlerinde parlayan pırıl pırıl sevinçlerini, "O hâlde, bu, kazançlı ve kârlı bir alış veriştir!"375 diyerek sözleriyle de te'yid ettiler.

Sonra, Peygamber Efendimize, "Yâ Resûlallah!.. Sana ne yolda bîat edelim, söz verelim?" diye sordular.

Resûli Ekrem Efendimiz, "Allah'tan başka ilâh bulunmadığına ve benim de Allah'ın Resulü olduğuma şehâdet getirerek, namazı kılacağınıza, zekâtı vereceğine; neşeli neşesiz zamanlarınızda sözlerime itaat edeceğinize, emirlerime tamamıyla boyun eğeceğinize; darlıkta da varlıkta da muhtaçlara yardımda bulunacağınıza; hiçbir kınayıcının kınamasından korkmaksızın, Allah yolunda, Allah için hak ve gerçeği söyleyeceğinize, iyiliği emredip kötülükten alıkoyacağınıza bey'at etmeli, bana kesin söz vermelisiniz! Şahsıma gelince... Bana her yönden yardım edeceğinize; yanınıza vardığımda, kendinizi, kadınlarınızı ve çocuklarınızı esirgeyip koruduğunuz şeylerden beni de esirgeyip koruyacağınıza kat'î söz vermelisiniz!"376 dedi.

On İki Temsilci

Bundan sonra Resûli Kibriya Efendimiz, onlara, "Aranızdan, her hususta kavimlerinin benim yanımda temsilcisi olacak 12 kişi seçiniz. Musa da, İsrail Oğullarından 12 temsilci almıştı."377 buyurdu.

Medineli Müslümanlar, Hazreç Kabilesinden dokuz, Evslilerden de üç temsilci seçtiler.

Hazreçlilerden seçilen zâtlar şunlardı:

1) Ebû Ümame Es'ad b. Zürare, 2) Sa'd b. Rebi, 3) Rafı b. Mâlik, 4) Abdullah b. Ravaha, 5) Abdullah b. Amr, 6) Bera b. Marur, 7) Sa'd b. Ubade, 8) Ubade b. Sâmit, 9) Münzir b. Amr.

Evslileri ise şu zâtlar temsil edecekti:

1) Useyyid b. Hudayr, 2) Sa'd b. Hayseme, 3) Ebû'lHaysem Mâlik b. Tayyihan.378

Bu temsilcilerin hepsi de Medine'nin ileri gelen, hatırı sayılır kimseleri ve okuma yazmasını bilen âlim zâtlardı.

Peygamber Efendimiz, seçilen temsilcilere, "Havariler, Meryem oğlu İsa'ya karşı kavimlerinin kefili oldukları gibi, siz de sizden olanların kefilisiniz, ben de Mekkeli muhacirlerin kefiliyim."379 dedi.

Onlar da, "Evet." deyip tasdik ettiler.

Ayrıca, Resûli Ekrem Efendimiz, 12 temsilci seçildikten sonra Es'ad b. Zürare Hazretlerini de, seçilen 12 temsilcinin başkanı tâyin etti.

Temsilciler, temsil ettikleri topluluklarla konuşup, bey'atın ehemmiyetini anlattılar ve onları Resûlullah'a bey'ata hazırladılar.

Bundan sonra Resûli Ekrem Efendimiz, mübarek ellerini uzattı. Medineliler teker teker bîat ettiler. Sâdece iki kadına Efendimiz elini vermedi ve onları da kendisine bîat etmiş kabul etti.

Yapılan bey'at, bir mânâda Medineli ve Mekkeli Müslümanlar arasında bir ittifaktı.

MÜŞRİKLERİN DURUMU SEZMELERİ!

Bîat, gecenin karanlığında, çağırılanların dışında kimsenin göremeyeceği tenha bir yerde cereyan etmişti.

Buna rağmen, bîat biter bitmez kulaklarına bir ses geldi: "Ey Kureyş!.. Muhammed ile atalarının dininden çıkmış Medineliler, sizinle savaşmak için toplanıp sözleştiler!"

Gecenin karanlık ve sükûtunu yırtan bu ses kimindi ve nereden geliyordu? Herkesi bir merak ve telâş sardı.

Bu ses, Münebbih b. Haccac'ın sesine benziyordu. Resûli Ekrem, "Derhâl konak yerlerinize dönünüz!" emrini verdi.

O sırada Medineli Abbas b. Ubade, "Yâ Resûlallah İstersen sabah olur olmaz kılıçlarımızı kınından sıyırır ve Mina'da bulunan halkın üzerine yürür, onları kılıçtan geçiririz!" diyerek konuştu.

Ancak, Resûli Ekrem, henüz sabır silâhım kullanmakla vazifeliydi. Şöyle buyurdular:

"Hayır, hayır... Bize henüz bu şekilde hareket etmemiz emrolunmadı. Hepiniz yerlerinize dönünüz."380

Bunun üzerine, Medineliler konak yerlerine döndüler.

Sabah olunca, durumu sezmiş bulunan Kureyşli müşrikler, kendilerince mahiyeti henüz meçhul bulunan hâdiseyi tam öğrenmek üzere tahkike başladılar. Kendileri gibi putperest olan Medinelilerden sordular. Ancak, onların böyle bir meseleden haberleri olmadığından dolayı yemin ederek, "Böyle bir şey olmadı. Biz, böyle bir şey bilmiyoruz." dediler.

Medineli Müslümanlar ise, doğru yolun sükût olduğunu düşünerek, tek kelime konuşmuyorlardı!

Kureyşli müşrikler, bu sefer Abdullah b. Übey b. SelüPe gidip sordular. O da aynı şekilde, "Bu, büyük bir iştir! Böyle bir şey olmamıştır! Söylenenler boş lâf olsa gerek! Kavmim, bana böyle bir şey danışmadı. Onlar, Yesrib'te iken bana danışmadan hiçbir iş yapmazlardı." dedi.

Bunun üzerine Kureyşli müşrikler, Medineli putperestlerin bu hususta herhangi bir bilgileri olmadığı kanaatine vardılar.

Şayet Resûli Ekrem Efendimiz, "Bu işi sizden başkasına duyurmayın." dememiş olsaydı ve Medineli Müslümanlar da bu işi müşrik hemşehrilerinden gizlememiş olsalardı, elbette bu olay Mekkeli müşriklere onlar tarafından duyurulacak ve kuvvetli ihtimalle orada Müslümanların başına büyük bir gaile açılacaktı. Belki de, Medine'ye henüz açılmış bulunan İslâmiyet için büyük bir mâni ortaya çıkacaktı.

Hacc mevsimi sona erince, Medineli Müslümanlar da yurtlarına geri dönmek üzere yola koyuldular.

Medineli Müslümanların Mekke'den ayrılışlarından az zaman sonra, müşrikler böyle bir anlaşmanın cereyan etmiş olduğunu öğrendiler. Derhâl Müslümanları takibe koyuldular. Ancak Medineliler çoktan o civardan

uzaklaşmış bulunuyorlardı. Sâdece iki kişiyi yakalayabildiler: Sa'd b. Ubade ve Münzir b. Amr... Bu iki zât her nasılsa Medine kafilesinden geri kalmışlardı. Daha sonra Münzir Hazretleri bir yolunu bulup ellerinden kurtuldu. Müşrikler, sâdece Sa'd b. Ubade'yi Mekke'ye getirdiler ve âdeta hınçlarını bu sahabîden almak istercesine kendisine eza ve işkencelerde bulundular. Sonunda, Sa'd b. Ubade Hazretleri, kendisini daha önceden tanıyan ve Medine'den geçerken evinde misafir olan iki müşrik tarafından himayeye alınarak bu eziyet ve işkencelerden kurtuldu.

Yurtlarına dönen Medineli Müslümanlar, artık dört gözle muhacirleri ve Resûli Zîşan Efendimizin yolunu bekliyorlardı!

---

362 İbn-i Hişam, Sîre, c. 2, s. 70; Ibn-i Sa'd, Tabakat, c. 1, s. 217; Taberî, Tarih c. 2, s. 234.

363 ibn-i Hişam, A.g.e., c. 2, s. 70; ibn-i Sa'd, A.g.e., c. 1, s. 217; Taberî, A.g.e., c. 2, s. 234.

364 İbn-i Hişam, A.g.e., c. 2, s. 71; Taberî, A.g.e., c. 2, s. 234.

365 ibn-i Hişam, A.g.e., c. 2, s. 71; Ibn-i Sa'd, A.g.e., c. 1, s. 218-219; Taberî, A.g.e., c. 2, s. 234-235.

366 ibn-i Hişam, A.g.e., c. 2, s. 75-76; Taberî, Tarih, c. 2, s. 235.

367 Doç. Dr. Salih Tuğ, İslâm Vergi Hukukunun Ortaya Çıkışı, s. 27 (Ank. 1963).

368 İbn-i Hişam, A.g.e., c. 2, s. 75-76; Ibn-i Sa'd, A.g.e., c. 2, s. 220; Taberî, A.g.e., c. 2, s. 235.

369 ibn-i Hişam, A.g.e., c. 2, s. 73; Ibn-i Sa'd, A.g.e., c. 1, s. 220.

370 Ibn-i Hişam, A.g.e., c. 2, s. 76; Ibn-i Sa'd, A.g.e., c. 1, s. 220.

371 İbn-i Hişam, Sîre, c. 2, s. 77-78; Ibn-i Sa'd, Tabakat, c. 3, s. 420; Taberî, Tarih, c. 2, s. 236.

373 İbn-i Hişam, Sîre, c. 2, s. 83-84; ibn-i Sa'd, Tabakat, c. 1, s. 221; Taberî, Tarih, c. 2, s. 228.

376 İbn-i Hişam, A.g.e., c. 2, s. 97; Halebî, A.g.e., c. 2, s. 175.

377 Ibn-i Hişam, A.g.e., c. 2, s. 85; Ibn-i Sa'd, A.g.e., c. 1, s. 222; Taberî, Tarih,c. 2, s. 239; ibn-i Seyyid, Uyûnû'l-Eser, c. 1, s. 164; Halebî, İnsanû'l-Uyun,c. 2, s. 176-177.

378 İbn-i Hişam, A.g.e., c. 2, s. 86-87; Ibni-i Seyyid, A.g.e., c. 1, s. 164.

379 İbn-i Hişam, A.g.e., c. 2, s. 88; Ibn-i Sa'd, A.g.e., c. 1, s. 223.

380 ibn-i Hişam, A.g.e., c. 2, s. 90; ibn-i Sa'd, Tabakat, c. 1, s. 223.

Medine'ye Hicret'in Başlaması Ve Hz. Ömer'in Hicreti

MEDİNE'YE HİCRETİN BAŞLAMASI

Peygamber Efendimiz ile Medineli Müslümanlar arasında cereyan eden Akabe Bîatları ve yapılan anlaşmalar, Müslümanlar önünde yepyeni emniyetli bir saha açıyordu. İnançlarını burada serbestçe söyleyebilecek, ibâdetlerini serbestçe îfa edebilecek, dinlerini korkmadan ve çekinmeden yayabileceklerdi. Çünkü, Medine'nin iki güçlü kabilesi olan Evs ve Haz-reç, onlara kucaklarını açmış, her hâl-ü kârda kendilerini koruyacaklarına ve yardımlarını esirgemeyeceklerine dair vaadde bulunmuşlardı. İslâm güneşinin Medine'de bütün haşmetiyle parlayacağı, şimdiden gözüküyor gibiydi!

Müşrikler, Müslümanların bu emniyetli yere göç edeceklerinden endişe duyarken, Resûl-i Ekrem, hızla İslâmlaşan bu yeni yurdun İslâm merkezi hâline bir an evvel gelmesi için her türlü gayreti gösteriyordu.

Mekke'de oldukça nâzik bir devre yaşanıyordu. Hz. Resû-lullah'ın Medinelilerle anlaşma akdettiğini duyan müşrikler, Müslümanlara karşı olan zulüm ve işkencelerini daha da artırdılar. Mesele, âdeta bir ölüm kalım meselesi hâline gelmişti!

Mekke'de hayat, onlar için bir azab; içilen su, teneffüs edilen hava, sanki yakıcı bir ateş olmuştu.

Müslümanlar, bu sıkıntılı ve acı durumlarını Peygamber E-fendimize arzettiler ve hicret için izin istediler. Resûl-i Ekrem, ilk önce, kendisine böyle bir müsaadenin henüz verilmemiş olduğunu belirtti. Ancak, bu açıklamasının üzerinden daha birkaç gün geçmişti ki, sevinç içinde hicret müsaadesinin verildiğini, Müslümanlara şöyle bildirdi:

"Sizin hicret edeceğiniz yurdun, iki kara taşlık arasında hurmalık bir şehir olduğu, bana gösterildi ve bildirildi. Mekke'den ayrılmak isteyen oraya gitsin, Medineli Müslüman kardeşlerle birleşsin. Yüce Allah, onları size kardeş yaptı ve Medine'yi size emniyet ve huzur bulacağınız bir yurt kıldı!"381

Görüldüğü gibi, Kureyşli müşriklerin Müslümanlar üzerindeki tehdit ve baskısı, İslâm'ı "yaşamak" ve "neşretmek" şartlarıyla hayatta kalmaya imkân vermeyecek bir dereceye ulaşınca, Resûl-i Kibriya Efendimiz hicrete

izin vermişti.382 Hz. Âişe'nin, "Mü'min, dini için Allah'a veya Resulüne hicret etmek zorunda idi. Zîra, dinini yaşamaktan menedilmesi korkusu vardı." sözü, bu durumu ifade eder.383

"Şu hâlde hicret, bazı kereler yanlış olarak ifade edildiği gibi bir kaçış değil, bir arayıştır. Dinin, tamamen yok edilme noktasına gelen tehdit ve tehlikelerden kurtarılarak, yaşatılmasına müsait vasatın aranmasıdır. Din, kendisine gaye olarak, fiilen yaşanmayı tesbit etmiştir. Bulunulan yerin şartları, bu gayenin tahakkukuna imkân vermeyecek duruma geldi ise, oradan hicret etmek, şarttır, dinen vecibedir, vazifedir. Bu duruma düşen kimseleri, hicret etmediği takdirde Kur'ân-ı Kerîm mazur addetmiyor ve kesinlikle sorumlu tutuyor.384 Bunlar, dinlerini yaşayabilecekleri uygun bir yer aramakla mükelleftirler."385

Resûl-i Kibriya Efendimiz, bu müsaadeden sonra "dini yaşayıp neşredebilmek için müsait yer arama gayreti" olan hicret hareketini inceden inceye düşündü. Müslümanlara, hicret e-derken ihtiyatlı ve tedbirli davranmalarını sıkı sıkıya tenbihetti. Müşriklerin dikkatini çekmemek için küçük gruplar hâlinde yola çıkmalarını tavsiye buyurdu.

Peygamber Efendimizin bu müsaade ve tavsiyelerinden sora Müslümanlar, bu hareketlerine engel olacak müşriklerin dikkatlerini çekmeyecek şekilde bire ikişer veya küçük gruplar hâlinde Medine'nin yolunu tuttular!

Herkesten önce Mekke'den Medine'ye hicret etmek üzere ayrılan sahabî, Ebû Seleme İbn-i Abdi'l-Esed idi.

İşin farkına varan Mekkeli müşrikler, görebildiklerini ve ya-kalayabildiklerini geri çeviriyorlardı. İslâm Dininden vazgeçirmek için her türlü çâreye başvuruyorlardı. Öyle ki, gerektiğinde kadınları kocalarından ayırıyor ve kocalarıyla beraber göç etmelerine karşı çıkıyorlardı. Bazıları da hapsi boyluyordu. Fakat, dahilî bir harbin patlamasına sebebiyet verebilir diye kimseyi öldürme cihetine gitmek istemiyorlardı. Bunun dışında akla hayâle gelecek her türlü eziyet ve işkencelerle Müslümanları hicret etmekten vazgeçirmeye çalışıyorlardı. Fakat, Müslümanlar kat'î kararlarını vermişlerdi ve ne pahasına olursa olsun Medine'ye göç edeceklerdi. Nitekim, her engeli aşarak hicretlerine devam ettiler.

Onlara nurlu ufuklar şimdiden gülümsüyordu. Baskı ve zulüm çemberinden kurtulup hür ufuklara doğru kanat açıyorlardı. Zâten, Medine ve Medineliler de onları dört gözle bekliyorlardı.

HZ. ÖMER'İN HİCRETİ

Şâir Müslümanlar gizli gizli hicret ederken, Hz. Ömer, kılıcını kuşandı. Yayını, oklarını ve mızrağını alıp Kabe'ye gitti. Açıkça Kabe'yi yedi sefer tavaf etti. Orada bulunan müşrik elebaşlarına cesaretle şöyle seslendi:

"İşte, ben de dinimi korumak için Allah yolunda hicret ediyorum! Karısını dul bırakmak, anasını ağlatmak, çocuklarını öksüz bırakmak isteyen varsa, şu vadide önüme çıksın!"386

Bu pervasızca sesleniştem sonra, 20'ye yakın Müslümanla gündüz ortasında Medine'nin yolunu tuttu. Müşriklerden hiçbiri arkalarına düşme cesaretini gösteremedi.

Böylece, birkaç ay içinde Müslümanların büyük bir kısmı Medine'ye yerleşmek üzere Mekke'den ayrıldı. Geride Peygamber Efendimiz, Hz. Ebû Bekir, Hz. Ali ile yol tedariki göremeyecek kadar yoksul olanlar, yolculuk yapmaya takati bulunmayanlar ve müşrikler tarafından hapsedilenler kaldı.

Resûl-i Ekrem Efendimiz de hicret etmek niyetinde idi. Fakat, bu hususta Cenâb-ı Hakk'ın iznini bekliyordu. Hattâ, Hz. Ebû Bekir, Medine'ye hicret etmek arzusunu izhar ettikçe, o, "Sabret! Umulur ki, Allah Teâlâ, sana bir refik ihsan eyleye." buyurdu.

MÜŞRİKLERİN TELÂŞI

Peyderpey Medine'ye hicret eden Müslümanları, Evs ve Hazreç Kabileleri son derece güzel karşıladılar. Kendilerine yer gösterip barındırdılar. Evli muhacirler, evli Medineli Müslümanlar tarafından misafir edildiler. Bekâr muhacirler ise, Küba'da oturan bekâr sahabî Sa'd b. Hayseme'ye misafir oldular.

Kureyş müşrikleri, hicret eden Müslümanların Medineli Müslümanlar tarafından korunduklarını, yardıma mazhar olduklarını ve onlarla birleşip kuvvetlendiklerini görünce telâşa kapıldılar. Hele, Peygamber Efendimizin de bir gün hicret edip başlarına geçeceğini, kendilerine karşı savaşabileceğini ve gerektiğinde Şam ticaret yollarını bile kesebileceğini düşününce telâşları büsbütün arttı.

Dârû 'n-Nedve 'de Toplantı

Derhâl bu hususu görüşüp tedbir almak için Dârû'n-Nedve'-de toplanmayı kararlaştırdılar.

Dârû'n-Nedve, Resûl-i Ekrem Efendimizin atalarından Ku-say b. Kâb'ın yaptırdığı, kapısı Kabe'ye bakan konağı idi. Kureyş ileri gelenleri, mühim işlerini hep burada toplanıp konuşur, meşveret ederlerdi.

Peygamber Efendimizin işini görüşmek üzere de daha önceden kararlaştırdıkları günün sabahında Dârû'n-Nedve'de bir araya geldiler.

Bu sırada düzgün giyimli, cin bakışlı bir ihtiyarın kapıda dikilip durduğunu gördüler. Tanımadıkları bu adama, "Kimsin?" diye sordular.

"Necidli bir ihtiyarım." diye cevap verdi adam, "Böyle bir toplantının yapılacağını duymuştum. Ben de katılıp fikirlerimi söylemek istedim. Uygun görüp görmediğim tedbirler hususunda mütalâalarımı beyan etmek istiyorum!"

Kureyşliler, "Olur, gir!" dediler ve onu içeri aldılar. Aslında ihtiyar, insan suretine girmiş Şeytan'dı!

VERİLEN KORKUNÇ KARAR!

Toplantıda 100 kadar Kureyşli bulunuyordu. Alınacak karardan hemen haberleri olmasın diye, Haşîm Oğullarından sâdece İslâm düşmanı Ebû Leheb alınmıştı.

"Muhammed için ne gibi bir tedbir almamız lâzımdır?" diyerek meseleyi görüşmeye açtılar.

Bazıları, "Onu zincere vurup hapsettirelim." fikrini ileri sürdüler.

Necidli bir ihtiyar suretine girmiş olan Şeytan, "Hayır!.." dedi, "Vallahi bu görüşünüz uygun değildir. Siz, onu hapsedecek olursanız, bunu duyan arkadaşları üzerinize yürürler. Onu elinizden çekip alırlar. Onun telkin ve propagandası ile çoğalarak, bu işte size galib gelirler! Siz başka bir tedbir düşününüz!"

Bunun üzerine bazıları, "Onu aramızdan, memleketimizden sürüp çıkaralım! Aramızdan ayrıldıktan sonra nereye giderse gitsin!" dediler.

Necidli ihtiyar tekrar söz aldı ve, "Hayır, vallahi bu düşünceniz de yerinde değildir! Onun sözünün güzelliğini, tatlılığını, getirdikleri ve tebliğ ettiği şeylerin insanların kalblerine hâkim olup durduğunu görmüyor musunuz? Onu aranızdan kovacak olursanız, o da Arap kabileleri arasında dolaşır ve onlara hâkim olur. Sonra da üzerinize yürüyerek, size istediğini yapabilir. Onun için siz başka bir şey düşününüz!" dedi.

Sonunda Ebû Cehil söz aldı ve, "Vallahi ben, onun hakkında hiçbir zaman düşünemeyeceğiniz bir tedbir düşündüm!" dedi.

"Nedir o?.." diye sordular.

Ebû Cehil, "Onu öldürmekten başka çâre yoktur! Bunun için de aramızda her kabileden güçlü kuvvetli birer delikanlı seçeriz. Sonra onların her birine keskin birer kılıç veririz. Hepsi birden onu vurup öldürürler. Böylece ondan kurtulmuş oluruz. Böylece kimin öldürdüğü de belli olmaz. O hâlde, Haşîmîler, bütün kabilelerle çarpışmayı göze alamazlar ve çarnâçar diyete razı olurlar. Biz de diyetini ödeyip meseleyi hallederiz!" diye konuştu.

Necidli ihtiyar kılığına girmiş olan Şeytan ileri atıldı ve, "En doğru fikir ve uygun çâre budur!" dedi.

Diğerleri de Ebû Cehil'in bu görüşünü kabul ettiler ve dağıldılar.387

---

381 Ibn-i Hişam, Sîre, c. 2, s. 111; ibn-i Sa'd, Tabakat, c. 1, s. 226; Buharî,Sahih, c. 2, s. 330; Halebî, Insanû'l-Uyun, c. 2, s. 180.

382 Doç. Dr. İbrahim Canan, Tebliğ Terbiye ve Siyasî Taktik Açılarından Hicret,s. 17.

383 Buharî, Sahih, c. 3, s. 65.

384 Bkz.: Nisa, 97.

385 Doç. Dr. ibrahim Canan, A.g.e., s. 17-16.

386 Halebî, fnsanû'l-Uyun, c. 2, s. 183-184.

387 ibn-i Hişam, Sîre, c. 2, s. 124-126; ibn-i Sa'd, Tabakat, c. 1, s. 227; Taberî, Tarih, c. 2, s. 242-243; Süheylî, Ravdû'l-Ünf, c. 1, s. 290-291; ibn-i Seyyid, Uyûnû'l-Eser, c. 177-178; Halebî, Insanû'l-Uyun, c. 2, s. 189-190.

Efendimizin Hicreti

PEYGAMBER EFENDİMİZE, HİCRET İZNİNİN VERİLMESİ

Kureyş müşrikleri, Resûli Ekrem Efendimizin vücudunu ortadan kaldırmak için kat'î karar almışlardı ve bunun için faaliyetlerini sürdürüyorlardı. Bu sırada Cenâbı Hakk, Sevgili Resulüne hicret emrini verdi.

Peygamber Efendimiz, Hz. Bekir'in evine her gün sabah veya akşam vakitlerinde uğrardı. Fakat, hicret emrini aldığı gün, öğle vakti sıcağında, âdeti olmadığı bir saatte başını sararak Hz. Ebû Bekir'in evine vardı. Efendimizin geldiği haber verilence, Hz. Ebû Bekir şaşırdı ve, "Vallahi, Resûlullah, bu saatte hiç gelmezdi. Bu gelişinde mutlaka bir iş var!" diye konuştu. Sonra Efendimizi içeri alıp minderinin üzerine oturttu ve, "Anam babam sana feda olsun yâ Resûlallah!.. Ne haber var?" diye sordu.

Peygamber Efendimiz, "Yüce Allah, bana Mekke'den çıkmaya ve Medine'ye hicret etmeye izin verdi." buyurdu.

Hz. Ebû Bekir, merakla, "Senin refakatinle şereflenecek miyim yâ Resûlallah?.." diye sordu.

Peygamber Efendimiz "Evet..." deyince, gönlüne sürür, gözlerine sevinç gözyaşları doldu.

Hz. Âişe, "O güne kadar, bir insanın sevincinden böylesine ağladığını görmemiştim!"388 diyerek, muhterem babasının o andaki sevincini dile getirmek istemiştir.Resûli Ekrem ve Hz. Ebû Bekir, Medine'ye kadar kendilerine kılavuzluk etmek üzere, henüz müşrik, fakat güvenilir, sözünde durmasıyla tanınmış biri olan Abdullah b. Ureykit'le anlaştılar. İki binit devesini kendisine teslim ettiler. Üç gece sonra Sevr Dağı eteğinde buluşmak üzere sözleştiler.

Bundan sonra Peygamber Efendimiz, Hz. Ebû Bekir'in yanından ayrılarak Hânei Sâadine döndü.389

Hz. Cebrail 'in İhbarı

Bu sırada vahiy meleği Cebrail (a.s.) gelip, Peygamber Efendimize müşriklerin kararını bildirdi ve başvuracağı tedbiri de şöyle açıkladı:

"Şimdiye kadar yattığın yatağında, bu gece yatma!"

Bunun üzerine Resûii Kibriya Efendimiz, Hz. Ali'yi çağırdı ve, "Yatağımda bu gece yat, uyu! Şu yeşil, geniş aba hırkamı da üzerine ört! Korkma, sana hiçbir zarar erişmeyecektir!" dedi.

Ayrıca, Hz. Ali'ye, kendisine teslim edilen emanetleri sahiplerine verinceye kadar da Mekke'de kalmasını emretti.

Mekkeliler, "Muhammedû'1Emin" lâkabını verdikleri Resûli Kibriya Efendimize, son derece güvenirler ve en kıymetli eşyalarını, saklayamamaktan korktukları için ona teslim ederlerdi. Kureyş ileri gelenlerinin, hakkında ölüm kararı aldıkları sırada da kendilerinde emanet olarak birçok kıymetli eşya vardı. Ama o, bu karara rağmen, emanetlerin sahiplerine verilmesini Hz. Ali'ye emretmekle, bir kere daha büyüklüğünü ve emanete sadâkatini ortaya koyuyordu.

Peygamberimizin Evinin Kuşatılması

Plân gereği her kabileden seçilmiş eli kılıçlı 200'e yakın müşrik, gecenin üçte biri geçince, Resûli Kibriya Efendimizin evinin önünde toplandılar. İçlerinde Ebû Cehil, Ebû Leheb ve Ümeyye b. Halef gibi azılıları ve elebaşıları da vardı. Katiller, gecenin geçmesini, aydınlığın etrafı sarmasını ve Fahri Alem'in evinden çıkmasını bekliyorlardı. Zîra, âdetlerine göre, bir adamı evinin içinde katletmek, korkaklığın en âdisi sayılırdı!

Peygamberimizin Hânei Saadetinden Çıkması

Resûli Kibriya Efendimiz, eli kılıçlı katillerin Hânei Saadetinin etrafını sardıkları sırada evinden çıktı. Yerden aldığı bir avuç toprağı başlarına attı ve Yasin Sûresinin ilk sekiz âyetini okudu. Hiçbiri onu görmedi ve içlerinden çıkıp gitti.

Bir müddet sonra yanlarına bir hemşehrileri uğradı; "Burada ne bekleyip duruyorsunuz?" diye sordu.

"Muhammed'i bekliyoruz." dediklerinde, "Muhammed, sizin başınıza toprak saçıp ve içinizden çıkıp gideli hayli vakit olmuş. Hele bir kere üstünüze başınıza bakınız!" diyerek, gözü dönmüş katillerle âdeta alay etti!

Birbirlerine baktılar. Üzerlerinin toz toprak içinde kalmış olduğunu gördüler. Şaşırıp kaldılar. Derhâl Hânei Saadet'in içerisine baktılar. İçeride birinin abaya sarınıp bürünerek yattığını görünce, "İşte, Muhammed yatıyor!" diyerek beklemeye devam ettiler; tâ ortalık ağarıncaya kadar!..

Sabahleyin Resûli Kibriya Efendimiz yerine Hz. Ali'nin yataktan doğrulup kalktığını görünce, bütün bütün şaşırdılar ve, "Vallahi, bize söylenen doğru imiş!" dediler.

Sonra da Hz. Ali'ye, "Muhammed nerede?" diye sordular.

Hz. Ali, "Bilmem!" diye cevap verince, hayrette kalıp ne yapacaklarını şaşırdılar.

Cenâbı Hakk, bu münâsebetle indirdiği âyeti celîlede şöyle buyurdu:

"Hani bir zamanlar o küfredenler, seni tutup bağlamaları, ya seni öldürmeleri yahut seni (yurdundan zorla) çıkarmaları için sana tuzak kuruyor(lar)dı. Onlar bu tuzağı kurarlarken Allah da onun karşılığını yapıyordu. Allah, tuzak kuranlara mukabele edenlerin en hayırlısıdır."390

SEVR MAĞARASINA GİDİŞ

Hânei Saadetinden çıkan Resûli Ekrem Efendimiz, doğruca Hz. Ebû Bekir'in evine vardı. Kendileri için acele sefer malzemesi hazırlandı ve bir dağarcığa bir miktar azık kondu.

Sonra, Resûli Ekrem Efendimizle Hz. Ebû Bekir, evin arkasındaki küçük kapıdan çıktılar ve Mekke'nin aşağısındaki, güneybatısına düşen, şehre üç mil (takriben bir saat) uzaklıkta bulunan Sevr Dağına doğru yol aldılar.

Hz. Ebû Bekir, Resûli Kibriya Efendimizin kâh önüne geçerek yürüyor, kâh arkasında kalarak yol alıyordu. Efendimiz, "Yâ Ebû Bekir!.. Niçin böyle yapıyorsunuz?" diye sordu.

Hz. Ebû Bekir, "Önünüzü arkanızı gözetlemek, sizi korumak için yâ Resûlallah!.." diye cevap verdi.

Hz. Ebû Bekir 'i Yılanın Sokması

Cuma gecesi Sevr Mağarasına vardılar.

Mağara oldukça ıssızdı. Önce Hz. Ebû Bekir içeri girdi. Yeri temizleyip düzeltti. Mağaradaki delikleri, izarını yırtarak tıkadı. İzan yetmeyince, geriye kalan bir deliğe de ayağını dayadı. Sonra Fahri Âlem Efendimizi içeriye davet etti.

Resûli Ekrem içeri girdi ve mübarek başını Sıddıkı Ekber'in dizine dayayarak uyudu.

Az sonra, Hz. Ebû Bekir, deliğe dayadığı ayağında müthiş bir acı hissetti. Yılan ısırması olduğunu anladı. Fakat, delikten ayağını çekmedi. Hattâ, Kâinatın Efendisi uykudan uyanabilir diye yerinden bile kımıldanmadı! Canı öylesine acıdı ki, gözlerinden ister istemez yaş aktı. Akan gözyaşlarının birkaç damlası mübarek yüzlerine damlayınca Resûli Kibriya Efendimiz uyandı ve, "Ne var yâ Ebû Bekir?.." diye sordu.

Sadâkat timsâli Hz. Ebû Bekir, "Yâ ResûlallahL Ayağımı bir şey soktu. Ama mühim değil! Anam babam sana feda olsun!" diye cevap verdi.

Resûli Kibriya, yılanın soktuğu yeri mübarek tükrüğüyle meshetti. Allah'ın lûtfuyla acı derhâl kayboldu ve Sıddıkı Ekber şifa buldu.

Örümceğin Ağ Germesi, Güvercinlerin Yuva Kurması

Sevr Mağarası

İbni Sa'd, Tabakat, c. 1, s. 228; Belâzurî, Ensab, c. 1, s. 260; İbni Seyyid, Uyûnû'lEser, c. 1,s. 182.

O anda Allah'ın emriyle bir örümcek gelip mağaranın ağzına ağını gerdi, bir çift güvercin ise gelip yuva kurdu.391 Bu hayvanlar, Resûli Kibriya ve Hz. Ebû Bekir'i bütün Kureyş'e karşı korumak için nöbettarlık etmeye başlıyorlardı!

Mekke 'nin Köşe Bucak Aranması

Resûli Kibriya Efendimizi Hânei Saadetinde bulamayan müşrikler, fazlasıyla sıkılıp üzüldüler. Derhâl Mekke'nin her tarafını didik didik aramaya koyuldular. Hz. Ebû Bekir'in evine vardılar. Onu da bulamayınca büsbütün öfkelendiler.

Mekke'de Resûli Kibriya Efendimizi bulamayınca, bu sefer tellal çağırttılar: "Muhammed'i veya Ebû Bekir'i bulup getirene veya öldürene 100 deve veririz!"

İçlerinde ne kadar hırsız, cânî ve gözü dönmüş var ise, bu ilânı duyunca, kimi eline kılıç, kimi de sopalar alarak Mekke'nin dışına çıktılar ve etrafta koşuşturmaya başladılar.

Arayıcılar, yanlarına Müdlic Oğullarından iki iz takib edici de almışlardı. Resûli Ekrem Efendimizle Hz. Ebû Bekir'in izlerini buldular. Takib ede ede gelip Sevr Dağının eteklerine dayandılar.

İzcilerden biri, "Vallahi," dedi, "onlar, şu mağaradan ileri geçmemişlerdir! İz burada kesiliyor!"

İçlerinden bir kısmı, Ümeyye b. Halefle beraber mağaranın ağzına kadar geldiler.

Hz. Ebû Bekir 'in Hüznü

Bu sırada Sevgili Peygamberimiz ile Hz. Ebû Bekir onları görüyor, fakat müşrikler onları göremiyorlardı.

Hz. Ebû Bekir, fazlasıyla telâşa kapıldı ve üzüldü. "Yâ Resûlallah!.." dedi, "Beni öldürseler de gam çekmem! Ben, nihayet bir ferdim. Amma, Allah göstermesin, sana bir zarar ve ziyan eriştirecek olurlarsa, bu, bütün ümmetin helakine sebep olur!"

Resûli Kibriya, kemâli emniyet içinde,"Üzülme, Allah bizimle beraberdir." buyurarak ona teselli verdi.

Hz. Ebû Bekir, yine, "Yâ Resûlallah!.." dedi, "Onlardan birisi eğilip de ayaklarının dibinden bir bakıverse, bizi görür!"

Fahri Âlem Efendimiz, yine emin ve mütevekkil bir şekilde, "Yâ Ebû Bekir!.. İki kişinin üçüncüsü Allah olursa, sen akıbetin ne olacağını zannediyorsun? Yakalanacağımızı mı sanırsın?"392 buyurdu. Sonra da Hz. Ebû Bekir'in iç ferahlığa kavuşması için Cenâbı Hakk'a dua etti.393

Yüce Allah, Kur'ânı Kerîminde bu hâdiseye şu âyetiyle işaret eder:

"Eğer siz ona (Resulüme) yardım etmezseniz, (hatırlayın ki) kâfirler onu (Mekke'den) çıkardıkları zaman bizzat Allah ona yardım etmişti. Yine de O, nusretini esirgemez. O öyle bir zamandı ki, Resûlullah (ancak) ikinin ikincisinden ibaretti (bir tek yanında Ebû Bekir vardı). O zaman onlar, (Sevr Dağının tepesindeki) mağaradaydılar. Peygamber, o vakit arkadaşına, 'Mahzun olma! Allah, hiç şüphe yok, bizimle beraberdir.' diyordu. Allah o (arkadaşının) üzerine (kalbine) sekînetini (kuvvei mânevîyesini) indirmiş, onu (habibini) görmediğiniz (manevî) ordularla te'yid etmiş, kâfirlerin

kelimesini (küfürlerini) alçaltmıştı. Allah'ın kelimesi (tevhid kelimesi) ise, çok yücedir. Allah, mutlak gâlibtir, yegâne hüküm ve hikmet sahibidir."394

Örümcek ve Güvercinlerin Nöbettarlığı

Sevr Mağarasına oldukça yaklaşan müşrikler, "Şu mağarayı da arayalım." dediler.

Konuşulanları Fahri Kâinat Efendimizle Sıddıkı Ekber duyuyorlardı.İçlerinden biri mağaranın ağzına geldi; fakat, içeri girip bakma lüzumu hissetmeden geri döndü.

"Neden girip içeri bakmadın? " diye sordular.

"Mağaranın ağzında iki yabanî güvercinin yuva kurduğunu gördüm. Orada olduklarına asla ihtimal vermem!" diye cevap verdi.

Azılı müşrik Ümeyye b. Halef ise, arkadaşlarına hiddetli hiddetli şöyle seslendi:

"Hâlâ mağaranın orada ne dolaşıp duruyorsunuz? Orada örümceğin ağ bağladığını görmüyor musunuz? Vallahi ben, bu ağın Muhammed doğmadan önce gerilmiş olduğu kanaatindeyim!"395

Bunun üzerine mağaranın yanından uzaklaştılar.

Böylece Cenâbı Hakk, nöbetçi tâyin ettiği bir örümcek ve iki yabanî güvercinle, Sevgili Resulünü bütün Kureyş'e karşı korumuş oluyordu!

Mağarada Geçen Günler

Perşembe günü geceleyin Sevr Mağarasına, Hz. Ebû Bekir'le birlikte giren Sevgili Peygamberimiz, Cuma, Cumartesi ve Pazar gecelerini orada geçirdi. Üç gün üç gece mağarada gizlenmeleri, tedbir içindi. Müşrikler bu zaman zarfında, onların Mekke civarından uzaklaşmış olduklarına kanaat getirecek ve bir derece takiblerini gevşetmiş olacaklardı. Nitekim de öyle oldu.

Mağarada gizlendikleri zaman zarfında, Hz. Ebû Bekir'in oğlu Abdullah, aldığı talimat üzere gündüzleri Kureyşliler arasında dolaşıyor, ne konuştuklarını, neler düşündüklerini öğrendikten sonra, geceleri gelip Resûli Ekrem'e haber veriyordu. Geceyi oraya geçiriyor ve aydınlık tamamıyla etrafı sarmadan Mekke'ye geri dönüyordu.

Diğer taraftan, Hz. Ebû Bekir'in kölesi Âmir b. Fuheyre de, o civarda koyunlarını güdüyor, hem Abdullah'ın izlerini yok ediyor, hem de onlara süt götürüyordu.

Böylece, üç gün üç gece hayat da geride kalmış oluyordu. Kureyşlilerin Resûli Ekrem ve Hz. Ebû Bekir hakkındaki arama taramaları da bir derece gevşemişti. Hz. Abdullah'ın Mekke'den getirdiği haber bu meyandaydı!

Bu arada, daha evvel kararlaştırıldığı üzere kılavuz olarak tutulan Abdullah b. Üreykit de, kendisine teslim edilen iki deveyle birlikte kendi devesi de yanında bulunduğu hâlde Pazartesi günü seher vakti Sevir Dağının eteğinde göründü.

Hz. Esma 'nın Yol Azığı Getirmesi!

Peygamber Efendimiz ve beraberindekilere yol azığı olarak bir koyun kesilmiş, eti pişirilmişti. Hz. Ebû Bekir'in kızı Esma (r.a.), bunu bir dağarcığa koyup bir tulum suyla birlikte mağaraya getirdi.

Hz. Esma, dağarcık ve tulumun ağzını bağlamak için bağ getirmeyi unutmuştu. Mağaradan hareket edileceği sırada civarda bağlayacak bir şey bulamayınca belindeki kuşağı yırtıp iki parçaya ayırdı. Bir parçasıyla yemek dağarcığının, diğer parçasıyla su tulumunun ağzını bağladı. Bunun üzerine Resûli Ekrem, "Esmâ'ya Cennet'te iki kuşak var!" buyurdu.

Bu sebeple, Hz. Esmâ'ya "Zatû'nNıtakayn [İki Kuşak Sahibi]" denilmiştir.396

SEVR MAĞARASINDAN AYRILIŞ!

Rebiülevvel ayının dördüncü Pazartesi günü idi. Mağaradan hareket saati gelmişti.

Hz. Ebû Bekir, iki devesinden en üstün olanını Resûli Kibriya Efendimize takdim ederek, "Anam babam sana feda olsun yâ Resûlallah, buyur bin!" dedi.

Resûli Ekrem, "Ben, benim olmayan deveye binmem!" diye karşılık verdi.

Hz. Ebû Bekir tekrar, "O senindir! Babam anam sana feda olsun, buyur bin!" dedi.

Resûli Ekrem, yine, "Binmem." dedi, "Satın aldığın bedeli bana söylemedikçe binmem!"

Mecbur kalan Hz. Ebû Bekir, devenin fiyatını söyledi ve Peygamberimiz de onu kabul etti.

Resûli Ekrem ve Hz. Ebû Bekir develerine bindiler. Hz. Ebû Bekir, yolda kendilerine hizmet etsin diye terkisine âzadlı siyah kölesi Amir b. Füheyre'yi de aldı.

Yol göstermekte oldukça mahir olan Abdullah b. Üreykit önlerine düştü. Sevr Mağarasından ayrıldılar.

Peygamberimizin Mekke 'ye Hitabı

Resûli Kibriya Efendimiz, doğup büyüdüğü mübarek şehirden ayrılıyordu. Aşağısından geçerken Hezreve nâm mevkide devesini durdurdu. Kutsî beldeye mahzun mahzun baktı ve, "Vallahi, sen, Allah'ın yarattığı yerlerin en hayırlısı, Allah katında en sevgili olanısın! Bana senden daha sevgili, daha güzel yurt yoktur! Çıkarılmaya zorlanmamış olsaydım, senden asla ayrılmaz, senden başka yerde yurt yuva tutmazdım."397 diyerek ona olan sevgisini dile getirdi.

Bunun üzerine, Cenâbı Hakk, Habibi Edibini tesellî eden şu âyeti inzal buyurdu:

"Elbette, o Kur'ân'ın tebliğini üzerine farz kılan Allah, seni yine döneceğin yere (Mekke'ye) döndürecektir!"398

Düşmanın takibini zorlaştırmak ve onu şaşırtmak gayesiyle Medine'ye doğru, herkesin gittiği yoldan ayrı bir yol takib edildi. Önce, güney istikametinde Kızıl Deniz'e yakın Tihame'ye gittiler. Sonra kuzeye döndüler. Denizden uzak çöl içinden sahile paralel yol aldılar. Salı günü öğleye kadar durup dinlenmeden deve sırtında yol katettiler. Salı günü öğleüzeri bir gölgelikte bir nebze dinlenmek için konakladılar. Peygamber Efendimiz, istirahate çekildi. Hz. Ebû Bekir ise, başında bir muhafız gibi bekliyordu. Bir taraftan da etrafa göz gezdiriyordu. Uzakta bir çoban gördü. Yanına gitti. Çobanın koyunundan sağdığı bir miktar sütü alıp getirdi. Resûli Ekrem uyanınca kendisine takdim etti. Efendimiz kanasıya içti.399

Sütsüz Keçinin Süt Verişi

Yolculuk esnasında garib hâdiseler cereyan ediyordu.

Yanına varıp süt istedikleri bir çoban, onlara, "Yanımda süt verecek şu keçiden başkası yok. Fakat o da hâmile oldu ve sütü çekildi." dedi.

Resûli Kibriya'nın şifalı ve bereketli eli keçinin memelerine uzandı. Mübarek elleriyle, onları sığadı ve dua etti. Memeler, ânında sütle doldu. Sağılan sütü hepsi kana kana içti.Hayretler içinde kalan çoban, "Allah aşkına, sen kimsin? Şimdiye kadar senin gibisine rastlamadım!" diye sordu.

Resûli Ekrem Efendimiz, "Kim olduğumu söylerim; ama gördüğünü, duyduğunu gizli tutmak şartıyla!.." dedi.

Çoban, "Olur, gizli tutarım." diye söz verince, Fahri Âlem Efendimiz, "Ben, Allah'ın Resulü Muhammed'im!" buyurdu.

Hayreti bütün bütün artan çoban, "Demek, Kureyş'in 'Yolunu sapıttı!' dediği zât sensin, öyle mi?" dedi.

Peygamber Efendimiz, "Onlar böyle söylüyorlar!" buyurdu.

Bunun üzerine çoban, "Ben şehâdet ederim ki, sen bir peygambersin! Getirdiğin de haktır. Senin yaptığını ancak bir peygamber yapabilir! Ben, sana tâbi oldum." dedi ve orada İslâmiyetle şereflendi.

Çoban, ayrıca kendileriyle gitme arzusunu da izhar etti. Fakat Resûli Ekrem Efendimiz, "Senin buna bugün gücün yetmez. Benim muvaffak olduğumu haber aldığın zaman bize gel, katıl." buyurdu.400

Kısır Keçinin Süt Vermesi

Fahri Âlem Efendimiz, beraberindekilerle üçüncü uğrak yerleri olan Kudeyd mevkiine geldiler. Orada oturan Ebû Mâbed'in çadırı önünden geçerken, satın almak maksadıyla, "Hurma veya yiyecek başka bir şey var mı?" diye sordular.

Ebû Mâbed o anda orada yoktu. Hanımı Âtike Ümmü Mâbed, "Hayır, yiyecek bir şey yok." diye cevap verdi.

Resûli Ekrem Efendimiz, bir tarafta zaîf bir keçi gördü; "Bunda süt yok mu?" diye sordu.

Ümmü Mâbed, "Onun vücudunda kan yoktur; nereden süt verecek?" diye cevap verdi.

Peygamber Efendimiz, "İzin verirsen sağarım." dedi.Ümmii Mâbed, sürüyle otlamaya gidemeyecek kadar zaîf olan keçiden süt çıkmayacağını biliyordu. Fakat, misafire "Olmaz."demenin uygun düşmeyeceğini düşünerek, "Pekâlâ, onda süt bulursan sağıver!" dedi.

Resûli Ekrem Efendimiz, gidip keçinin beline elini sürdü ve memesini de mübarek eliyle mesnetti. Sonra, "Bismillahirrahmânirrahîm." diyerek dua etti. Daha sonra, "Bir kab getiriniz, sağınız." buyurdu.

Sağdılar. Getirdikleri kocaman kap doldu!

Peygamber Efendimiz, önce Ümmü Mâbed'e, sonra da orada bulunanlara doyuncaya kadar içirdi. En sonunda kendileri içti. Tekrar sağıp içtiler. Üçüncü defa da sağıp, onu Ümmü Mâbed'e bıraktılar.

Sonra da oradan ayrılıp yollarına devam ettiler.

Az sonra, Ebû Mâbed geldi. Kab içindeki sütü görünce, "Bu ne?" diye sordu.

Ümmü Mâbed, "Buraya mübarek bir zât geldi. Şöyle şöyle söyledi, keçiyi böyle sağdı." diyerek olup bitenleri tafsilatıyla anlattı.

Ebû Mâbed, "Bunda bir hikmet var! O zâtın şekli ve sîması nasıldı?" diye sordu.

Ümmü Mâbed, "Orta boylu, kara kaşlı, kara gözlü ve gayet nurânî yüzlü, lâtif bir adamdı." diyerek Peygamber Efendimizin şekil ve şemailini birer birer beyan etti.

Bunun üzerine Ebû Mâbed, "Vallahi," dedi, "bu senin tarif ettiğin zât, Kureyş içinde zuhur eden peygamberdir! Eğer ben burada bulunsaydim ona tâbi olur, beraberinde gitmeyi ondan dilerdim!"401

Resûlullah'tan "Bu keçiyi (veya koyunu) kesme." diye de emir alan Ümmü Mâbed demiştir ki:

"Resûlullah'ın memesini meshettiği o keçi (veya koyun) Hz. Ömer'in hilâfetinde meydana gelen, Hicret'in 18. yılındaki kıtlık ve kuraklığa kadar sağ kaldı. Yeryüzünde hayvanlar yiyecek bir şey bulamazken, biz onu sabah ve akşam sağardık!"402

Süraka 'nın Başına Gelenler

Kureyş'in Peygamber Efendimizi ele geçirenlere 100 deve va'dettiği, Kinane Kabilesinden olup o havalide yaşayan Benî Müdlic Aşireti tarafından da duyulmuştu. Sahil yolundan iki deveyle dört kişinin geçip gittiğini de işitmişlerdi.

Bunlardan gayet cesur ve aynı zamanda iyi iz takib eden Süraka b. Mâlik de, bu mükâfatın tatlılığına kanarak, Resûli Ekrem Efendimizi takibe koyulmuştu. Bir ihbar üzerine harekete geçen Süraka, kısa zamanda izlerini buldu. Dörtnala koşturduğu atıyla gittikçe Resûli Ekrem Efendimiz ve beraberindekilere yaklaşıyordu. Aralarında az bir mesafe kalmıştı. Hz. Ebû Bekir, Süraka'nın geldiğini görünce telâşlandı.

Peygamber Efendimiz, mağarada dediği gibi, "Üzülme, Allah bizimle beraberdir." dedi ve dönüp Süraka'ya baktı. Süraka'nın atının ayakları bir anda dizlerine kadar yere battı. Kurtulunca, tekrar takib etti. Fakat yine atının ayakları yere saplandı ve atının ayaklarının saplandığı yerden duman gibi bir şey çıktı. O vakit anladı ki, ne onun elinden ve ne de kimsenin elinden gelmez ki ona ilişsin!

"Yâ Muhammedi.." dedi, "Dua et, kurtulayım! Sana hiç dokunmayacağım! Seni takib edecek kimselere de senden hiç bahsetmeyeceğim!"403

Serveri Kâinat Efendimiz dua etti. Cenâbı Hakk, duasını kabul etti ve Süraka'yı o müşkîl durumdan kurtardı.

Süraka, Resûli ekrem Efendimizin yanına vardı. Kendisini tanıttı. İleride İslâmiyetin her tarafa hâkim olacğı mülahazasıyla bir emanname istedi. Resûli Kibriya Efendimiz, kendisine yazılı bir emanname verdi.

Bir rivayete göre, bu emannameyi Hz. Ebû Bekir,404 diğer bir rivayete göre ise Âmir İbni Füheyre yazdı.405

Emannameyi alan Süraka, "Ey Allah'ın peygamberi!.. Emret, istediğini yapayım!" dedi.

Resûli Ekrem Efendimiz, "Git, öyle yap ki başkası gelmesin!" diye ferman etti.

Peygamber Efedimizden bu talimatı alan Süraka, derhâl geri döndü. Arkadan gelen Kureyş'in takibçilerine de, "Ben buraları arayıp taradım, kimseyi bulamadım. Başka tarafa bakalım." diyerek onları geri çevirdi.406

Kaderin tecellîsine bakınız ki, günün başlangıcında Sevgili Peygamberimizi ele geçirmek veya öldürmek için atına atlayıp takibe çıkan Süraka, günün sonunda aynı zâtın bir muhafızı oluyor ve onu düşman takibçilerden korumaya çalışıyor!

Sonraları, Ebû Cehil, Süraka'nın bu hâline vâkıf olunca, pek ziyade gadaba geldi ve onun gayretsizliğinden bahsederek, hakkında bir kıt'a hicviye söyledi.

Mûcizei Ahmediyye'ye şâhid olan Süraka da ona, "Eğer atımın ayaklarının nasıl yere gömüldüğünü güreydin, sen de Muhammed'in peygamberliğine îman ederdin!" kıt'asıyla cevap verdi.407

Aynı Süraka, Hicret'in 8. senesinde Resûli Ekrem Efendimizin Huneyn Gazasından dönüşü sırasında huzuru risâlete emannameyle gelecek ve İslâmiyetle müşerref olup, Peygamberimizin iltifatına mazhar olacaktır!

Bir Çoban

Süraka döndükten sonra Resûli Ekrem Efendimiz, beraberindekilerle yine kızgın çöller üzerinde yol almaya başladı. Sanki gökten alev yağıyor, yerden kızgın kıvılcımlar fışkırıyordu!

Bu sırada onları bir çoban gördü. Kureyş'e haber vermek üzere son sür'at Mekke'ye geldi. Fakat şehre girer girmez ne için geldiğini birden unutuverdi! Ne kadar çalıştıysa bir türlü hatırlayamadı. Mecbur olup geri döndü. Sonra anladı ki, ona unutturulmuş!408

Hz. Zübeyr 'in Peygamberimizle Karşılaşması

Hz. Zübeyr b. Avvam, Şam ticaret kafilesiyle Medine'den Mekke'ye gitmekte idi. Yolda Resûli Kibriya Efendimizle karşılaştı. Peygamber Efendimiz ile Hz. Ebû Bekir'e birer beyaz Şam maşlahı giydirdi. Medineli Müslümanlardan birinin, "Resûlullah ve arkadaşları geciktiler." dediğini haber verdi. Bunun üzerine Resûli Kibriya Efendimiz, hareketini sür'atlendirdi.409

Mekke'ye gelip işlerini yoluna koyan Hz. Zübeyr b. Avvam da Medine'ye hicret etmiştir.

Büreyde 'nin Müslüman Olması

Deve sırtında sür'atle yol alan Resûli Kibriya Efendimiz, beraberindekilerle gelip Amim denilen mevkiye ulaştı.

Selim Oğullan yurdu buraya yakın idi. Reislerinden Büreyde b. Huseyb, Kureyş'inlOO deve va'dini işitmiş olduğundan yanına 80 kadar adamını da alarak gelip Peygamber Efendimize kavuştu.

Resûli Ekrem, ona, "Sen kimsin?" diye sordu.

"Ben, Büreyde'yim." deyince, Peygamber Efendimiz, Hz. Ebû Bekir'e, "Yâ Ebâ Bekir!.. İşimiz, serinledi ve düzeldi." dedi.

Peygamberimiz tekrar Büreyde'ye, "Kimlerdensin?" diye sordu: "Eşlem Kabîlesindenim." cevabını verdi.

Bunun üzerine Peygamber Efendimiz, yine Hz. Ebû Bekir'e dönerek, "Yâ Ebâ Bekir!.." dedi, "Selâmete erdik!"

Peygamber Efendimiz, "Eslem'in hangi kolundansın?" diye sordu.

Büreyde, "Sehm Oğullarındanım." dedi.

Bunun üzerine Efendimiz, Hz, Ebû Bekir'e, "Yâ Ebû Bekir!.. Okun çıktı." buyurdu.

Fahri Kâinat, kat'iyyen tatayyur etmezdi. Yalnız güzel şeylerde, hasenatta tefeül ederdi, yâni hayra yorardı. Onun için Büreyde'ye rastlamasını iyi bir hâl ve alâmet saydı.

Tatayyur: Eşya ve hâdiseler ile bilhassa kuşların uçuş tarzları ve ötüşleri ile teşeüm etmek, yâni uğursuz saymak demektir.

Bu sefer Fahri Kâinat'in akvâl ve etvarındaki metanet ve ağırbaşlılığa, lisanındaki düzgünlüğe mısahhar ve hayran olan Büreyde, "Peki, ya sen kimsin?" diye sordu.

Resûli Ekrem, "Ben, Abdûlmuttâlib'in oğlu Abdullah'ın oğlu Muhammed'im ve Allah'ın Resulüyüm." dedi ve onu İslâm'a davet etti.

Büreyde, davete derhâl icabet etti ve beraberindekilerle birlikte şehâdet kelimesi getirerek Müslüman oldu.410

Peygamber Efendimiz geceyi burada geçirdi.

Sabah olunca, Büreyde, "Yâ Resûlallah!.." dedi, "Yanında bir bayrak olmadan Medine'ye girmen doğru olmaz!"

Sonra da sarığını çıkarıp mızrağının ucuna bağladı. Medine'ye girinceye kadar Peygamber Efendimizin önünde onu taşıyarak yürüdü.

Resûli Kibriya Efendimiz, Büreyde hakkında, "Ashabımdan bir zât, bir memlekette vefat edecektir. O, Kıyamet Gününde, o memleketin nuru ve o memleket halkının önderi olacaktır." buyurmuştur.4"

Hakikaten, Büreyde Hazretleri, İslâm uğrunda büyük fedakârlıklarda bulundu, İslâm mücâhidleriyle Horasan'a kadar gitti ve Merv'de vefat etti.412

---

388 ibni Hişam, Sîre, c. 2, s. 128129.

390 Enfâl, 30.

392Müslim, Sahih, c. 7, s. 106; Ahmed ibni Hanbel, Müsned, c. 1, s. 4.

393 İsfahanı, Delâil, s. 278.

394 Tevbe, 40.

396 Ibni Hişam, A.g.e., c. 2, s. 131; ibni Sa'd, A.g.e., c. 1, s. 229; Buharî, A.g.e., c. 2, s. 332; Taberî, Tarih, c. 2, s. 247.

397 Ibni Seyyid, Uyûnû'lEser, c. 1, s. 181; Halebî, Insanû'lUyun, c. 2, s. 176.

398 Kasas, 85.

399 Müslim, Sahih, c. 8, s. 236; İsfahanî, Delâil, s. 279.

400 isfahanî, A.g.e., s. 279.

401 Ibni Sa'd, Tabakat, c. 1, s. 230231; Belâzurî, Ensab, c. 1, s. 259; Ibni Seyyid, A.g.e., c. 1, s. 188.

402 Halebî, İnsanû'lUyun, c. 2, s. 220.

403 ibni Hişam, Sîre, c. 2, s. 134; ibni Sa'd, Tabakat, c. 1, s. 232; Buharî, Sahih, c! 2, s. 332333; ibni Seyyid, Uyûnû'lEser, c. 1, s. 184185.

404 İbni Hişam, A.g.e., c. 2, s. 135; Kaadı lyaz, A.g.e., c. 1, s. 687.

405 Buharî, Sahih, c. 2, s. 333; İbni Seyyid, A.g.e., c. 1, s. 185.

406 İbni Sa'd, A.g.e., c. 1, s. 232; Halebî, Insanû'lUyun, c. 2, s. 21922; Kaadı lyaz, A.g.e., c. 1, s. 687.

407 Halebî, A.g.e., c. 2, s. 220.

408 Kaadı lyaz, A.g.e., c. 1, s. 688; Bediüzzaman Said Nursî, Mektûbat, s. 145.

409 Buharî, Sahih, c. 2, s. 333.

410 Ibni Sa'd, Tabakat, c. 4, s. 241242; İbni Abdi'lBerr, Istiab, c. 4, s. 471;ibni Esir, Üsdû'lGabe, c. 1, s. 176.

411 İbni Esir, A.g.e., c. 1,s. 176.

412 ibni Sa'd, A.g.e., c. 4, s. 242; ibni Esir, A.g.e., c. 1, s. 175.

Efendimizin Medine'ye Gelişi

Medineli Müslümanlar, Resûl-i Kibriya Efendimizin Mekke'den Medine'ye gelmek üzere yola çıktığını duymuşlardı. Bunun için her gün sabah namazından sonra Harre mevkiine çıkarak, öğle sıcağı basıncaya kadar yolunu heyecan ve sabırsızlıkla beklerlerdi.

Yine bir gün teşrif-i Nebevîyi uzun uzun beklemişler, gelmediğini ve etrafını da şiddetli sıcaklığın bastığını görünce evlerine geri dönmüşlerdi.

Bu sırada bir işi için evinin damına çıkmış olan bir Yahudi, beyazlara bürünmüş birkaç kişinin çölün sıcaklığını, serap ve sisleri yara yara gelmekte olduğunu gördü. Müslümanların, Hz. Resûlullah'ı günlerden beri beklemekte olduğunu biliyordu. Kendisini tutamayarak, "Ey Arap topluluğu!.. İşte, beklediğiniz devletliniz geliyor!" diye haykırarak Müslümanlara müjde verdi.413

Bu müjde, Medine sokaklarında bir şimşek gibi çaktı. Şehir bir anda bayram havasına büründü. Çünkü, insanlığa huzur ve saadet sunan zât geliyordu! Müslümanlar derhâl silâhlanıp o tarafa doğru koştular.

Karşılayıcılar, Resûl-i Ekrem Efendimizle Hz. Ebû Bekir'e, bir hurma ağacının gölgesinde dinlenirken kavuştular. Hz. Ebû Bekir, başucunda ayakta duruyordu! Günlerden beri yolunu heyecan, sabırsızlık ve muhabbetle bekledikleri ak maşlaha bürünmüş Kâinatın Efendisini selâmladılar, nur saçan mübarek sîmasını temaşaya başladılar.

Hurma ağacının gölgesinde bir müddet yorgunluğunu gideren Resûl-i Kibriya, daha sonra beraberindekiler ve karşılayıcılar ile birlikte Medine'nin sağ tarafına düşen Küba köyüne doğru yoluna devam etti.

Rebiülevvel ayının çok sıcak bir Pazartesi günü idi.

Güneş, ateşten oklarını bütün şiddetiyle yeryüzüne gönderiyordu. Kuşluk vakti Resûl-i Kibriya Efendimiz, etrafındaki mü'minler halkasıyla Medine'ye bir saat kadar mesafesi olan Küba köyüne vardı. Orada Amr b. Avf Oğullarının kardeşi Gülsüm b. Hidm'in evine indi. Kızgın kumlar üzerindeki sür'atli yolculuk Efendimizi oldukça yormuştu. Müslümanlarla görüşmek arzusuna binâen Küba'da bir müddet ikamet etmeye karar verdi.

Geceleri Medineli Müslümanların eşrafından oldukça yaşlı bir zât olan Gülsüm b. Hidm'in evinde kalan Efendimiz, gündüzleri ise Müslümanlarla konuşmak, sohbet etmek için ashabtan bekâr bir zât olan Sa'd b. Hayseme'nin evine giderdi. Zâten, Muhacirlerin bekârları da onun evinde kalırlardı. Bu sebeple evine "Dârû'l-Uzab [Bekârlar Evi]" denirdi.414

HZ. ALİ'NİN GELİP EFENDİMİZE KAVUŞMASI

Hz. Ali, Resûl-i Kibriya Efendimizin emriyle, Kureyşlilerin kendisine teslim ettikleri kıymetli eşya ve emanetlerini sahiplerine iade etmek maksadıyla Mekke'de kalmıştı.

Hz. Ali, bu vazifeyi yerine getirmiş ve Efendimizin Mekke'den ayrılışından üç gün sonra da hareket etmişti. Resûl-i Kibriya Efendimiz henüz Küba'da iken gelip kavuştu. Yürümekten ayakları şişmiş ve kabarmış idi. Peygamberimiz, onu gözyaşları arasında kucakladı ve ayağının iyileşmesi için dua edip eliyle mesnetti. Cenâb-ı Hakk ânında şifa ihsan etti. Hz. Ali'nin ayaklarında ne kabarmadan, ne de ağrı ve sızıdan eser kalmadı.415

KÜBA MESCİDİNİN İNŞASI

Resûl-i Kibriya Efendimiz, Amr b. Avf Oğullarında 10 küsur gece misafir kaldı. Bu müddet zarfında Küba Mescidini tesis etti ve bu mescid içinde namaz kıldı.

Efendimizin tesis ettikleri mescidden önce, Müslümanlardan bazıları kendileri için mescid inşa etmişlerse de, İslâm cemaati için ilk olarak bina olunan mescid, işte bu Küba Mescididir.

Gülsüm b. Hidm Hazretlerinin, üzerinde hurma kuruttuğu arsasında bina edilen bu ulvî mabedin inşasında, Resûl-i Kibriya Efendimiz bizzat çalıştı. Bir seferinde kucağına güçlükle kaldırılabilecek büyükçe bir taş almışlardı. Sahabînin biri yanına varıp, "Yâ Resûlallah!.. Anam babam sana feda olsun! Elinde-kini bana ver." deyince, "Hayır vermem! Sen de başkasını al." buyurarak gayret ve faaliyetten büyük zevk aldığını ifade etmişti. Böylece, ibâdeti, takvası, sadâkati, metaneti, cesareti vesâir bütün güzel vasıflarda olduğu gibi gayret ve çalışkanlığı ile de sahabîlere en güzel örnek oluyordu.

Onun bu gayret ve faaliyetini müşahede eden Müslümanlar da, aşk ve şevk içinde bıkmadan usanmadan ve zerre kadar fütur eseri göstermeden

çalışıyorlardı. Mescid yapılıp bitinceye kadar, Peygamber Efendimiz, çalışmaktan bir an olsun geri durmadı ve kendisini şâir Müslümanlardan farklı bir muameleye tâbi tutmadı.

Küba Mescidi

Küba Mescidinin Ehemmiyet ve Fazileti

Küba Mescidi, Resûl-i Kibriya'nın hicreti ve özellikle Küba köyüne ulaşmasıyla başlayan nurânî ve muazzam bir devrin mübarek bir abidesidir. Bu sebepledir ki, Kur'ân lisanıyla "Takva Mescidi" adı verilerek şerefli kılınmıştır. İlgili âyet-i kerîmede meâlen şöyle buyurulur:

"Muhakkak bu bir mesciddir ki, onun temeli Medine'ye hicretin ilk gününde takva üzere atılmıştır. Azîz Peygamberim!.. Bu mescid, senin, içinde namaz kılmana daha lâyıktır. Bu mescidde son derece temizliği ve nezaheti seven bir cemaat vardır. Allah da, çok temiz ve faziletli olanları sever!"416

Nebîyy-i Muhterem Efendimiz, hayatı müddetince her Cumartesi günü yaya veya binitli olarak bu mübarek mescidi ziyaret eder ve içinde namaz kılardı. Ayrıca mü'minleri de teşvik ederek, tam bir temizlik ve nezahetle bu mübarek mescidde namaz kılan kimse için bir umre sevabı olduğunu müjdelerdi.

İslâmî gelişmenin önündeki engellerin yavaş yavaş bertaraf olduğu, İslâm'ın inkişaf ve tealiye başladığı bir dönemde inşa edilmiş olması, Küba Mescidine ayrı bir manâ ve ehemmiyet atfeder.

Suheyb b. Sinan 'in Küba 'ya Gelişi

Suheyb b. Sinan, müşriklerin eziyet ve işkencelerine mâruz kalan kimsesiz Müslümanlardan biri idi. Medine'ye hicrete Efendimiz tarafından izin verildiği sırada bir türlü fırsatını bulup Mekke'den ayrılamamıştı.

Hz. Ali'nin hicret ettiğini görünce, o da, Medine'ye hicret maksadıyla hazırlanıp yola çıkmıştı. Bunu gören Mekkeliler-den bazıları arkasına düşüp yetiştiler ve, "Sen buraya fakir olarak geldin, yanımızda zengin oldun! Kendinle birlikte bu bol serveti de alıp götürmek istiyorsun. Buna müsaade edemeyiz!" demişlerdi.

îmanından aldığı cesaretle, bu kahraman sahabî, hemen bineğinden inmiş, çantasındaki okları çıkarıp karşısında duran Kureyş topluluğuna, "Benim, içinizde en iyi ok atanlardan biri olduğumu bilirsiniz. Yanımdaki okların hepsini atar, onlar biterse kılıcımı çalarım! Bunlardan biri elimde bulunduğu müddetçe yanıma sizi yaklaştırmam!" diye hitab etmişti.

Müşrikler, bu kahramanca seslenişe cevap vermemişlerdi. Bu İslâm kahramanının kolay kolay teslim olmayacağını biliyorlardı. Bir tarafta kalbindeki Allah'a îmanın verdiği hadsiz cesaretle duran Suheyb b. Sinan, diğer tarafta gönüllerine şirk ürkekliği hâkim birçok müşrik vardı.

Sonunda Suheyb, şu teklifte bulunmuştu:

"Size, bütün servetimin yerini gösterir, onu size bırakırsam, gitmeme müsaade eder misiniz?"

Gönülleri dünya malı sevgisiyle dolu müşrikler, "Evet..." demişlerdi.

Hz. Süheyb de onlara servetini bırakarak Allah yolunda dini ve îmanını serbestçe yaşamak uğrunda hicretine devam etmişti.

Rebiülevvel ayının ortalarına doğru gelip Küba'da Resûl-i Kibriya Efendimize kavuştu. Yolda gözü ağrımış, karnı ise son derece acıkmıştı. O sırada Efendimiz ve yanında bulunan Hz. Ebû Bekir ile Hz. Ömer'in önünde taze yapraklı salkım hâlinde hurma vardı. Hz. Suheyb, hemen yaş hurmaları yemeye başladı.

Hz. Ömer, "Yâ Resûlallah!.. Suheyb'i görmüyor musun? Hem gözü ağrıyor, hem de yaş hurma yiyor!" dedi.

Resûl-i Ekrem, "Ey Suheyb!.. Hem gözün ağrıyor, hem de yaş hurma yiyorsun!" buyurunca, sahabî, "Yâ Resûlallah!.. Ben, gözümün sağlam, ağrımayan tarafıyla yiyorum!" diye lâtif bir cevap vererek Efendimizi tebessüme getirdi.

Hz. Süheyb, daha sonra, "Yâ Resûlallah!.. Sen Mekke'den çıktığın zaman müşrikler beni yakalayıp hapsettiler. Ben de servetimi vererek kendimi ve ailemi satın aldım!" dedi.

Resûl-i Muhterem Efendimiz, "Suheyb kazandı! Suheyb kazandı! Ebû Yahya!.. Satış kârlı çıktı! Satış kârlı çıktı."417 buyurarak, bu kahraman sahabîyi müjdeleyip sevindirdi.

Bunun üzerine şu âyet-i kerîme nazil oldu:

"İnsanlardan, Allah'ın rızasını kazanmak için canını seve seve feda edenler var! Allah ise, kullarına karşı çok şefkatlidir."418

Küba 'dan Hareket

Server-i Enbiya Efendimiz, Küba'da 10 küsur gece ikamet buyurduktan sonra bir Cuma günü Medine'ye doğru hareket etti. Kasva adındaki devesinin üzerinde idi. Peşinde Hz. Ebû Bekir, sağ ve solunda ise ana tarafından dayıları olan Neccar Oğullarından silâhlı 100 kişi ile birçok Medineli Müslüman yer almıştı.

Manzara, düşündürücü olduğu kadar da sevindirici ve ümit verici idi. Mekke'de yalnızlıkla baş başa bırakılmış bulunan Resûl-i Kibriya'nın etrafını şimdi, içleri nur, dışları nur yüzlerce insan sarmıştı! Dillerinde tekbir, gönüllerinde ise hadsiz sürür vardı. Kendilerine dünya ve âhiret saadetinin kaynağı olan gerçek îman ve İslâm'ı sunan bu şerefli zâtın yolunu günlerden beri sabırsızlıkla beklemişlerdi. Şimdi ise ona kavuşmanın eşsiz sevincini duyarak, hissederek yaşıyorlardı.

MEDİNE'DE İLK CUMA NAMAZI

Resûl-i Ekrem Efendimiz, yol esnasında sol tarafa yönelerek Salim b. Avf Oğulları yurduna vardı. Ranuna mevkiine geldiklerinde Cuma namazı vakti girdi. Efendimiz, Ranuna Vadisinin ortasındaki Cuma Mescidinin yerine indi ve burada Cuma namazı kıldı.

Bu, Peygamber Efendimizin Medine'de kıldığı ilk Cuma namazı idi.

Resûl-i Ekrem Efendimiz, burada arka arkaya iki hutbe îrad buyurdu. İlk hutbesinde Allah'a hamd ve senadan sonra meâlen Müslümanlara şöyle hitab etti:

"Ey insanlar!.. Sağlığınızda âhiretiniz için tedarik görünüz. Muhakkak bilirsiniz ki, Kıyamet Gününde birinin başına vurulacak ve çobansız bıraktığı koyunundan sorulacak. Sonra Cenâb-ı Hakk, ona diyecek. Amma nasıl diyecek? Tercümanı yok, perdedarı yok. Bizzat diyecek ki: 'Sana benim Resulüm gelip de tebliğ etmedi mi? Ben sana mal verdim, sana lütuf ve ihsan ettim. Sen kendin için ne tedarik ettin?' O kimse dahi sağına soluna bakacak, bir şey görmeyecek. Önüne bakacak, Cehennem'den başka bir şey görmeyecek! Öyle ise, her kim ki, kendisin velev ki bir yarım hurmayla

olsun ateşten kurtarabile-cekse, hemen o hayrı işlesin. Onu da bulamazsa, bari Kelime-i Tayyibe ile [güzel sözle] kendisini kurtarsın. Zîra, onunla bir hayra 10 mislinden 700 misline kadar sevab verilir. Allah'ın selâm, rahmet ve bereketi üzerinize olsun!"419

419 Ibn-i Hişam, Sîre, c. 2, s. 146.

Cuma Mescidi

İkinci Hutbe

Resûl-i Kibriya, ikinci hutbesinde ise meâlen şöyle buyurdu:

"Allah'a hamdolsun. Allah'a hamdederim ve O'ndan yardım isterim. Nefislerimizin şerlerinden ve kötü amellerimizden Allah'a sığındık. Allah'ın hidâyet ettiğini kimse saptıramaz. Allah'ın idlâl ettiğine de kimse hidâyet edemez.

"Allah'tan başka ilâh olmadığına şehâdet ederim. O, birdir, şeriki yoktur.

"Kelâmın en güzeli Kelâmullah'tır. Kimin ki Allah kalbini Kur'ân'la süsler ve onu kâfir iken İslâm'a dâhil eder, o da Kur'ân'ı şâir sözlere tercih ederse, işte o kimse felah bulur.

"Doğrusu, Kitabullah, kelâmların en güzeli ve en beliğidir. Allah'ın sevdiğini seviniz. Allah'ı can ve gönülden seviniz. Allah'ın kelâmından ve zikrinden usanmayınız. Ve Allah'ın kelâmından kalbinize kasavet gelmesin. Zîra, Kelâmullah, her şeyin en güzelini, en iyisini ayırıp seçer. Amellerin hayırlısını ve kulların güzidesi olan peygamberleri ve kıssaların iyisini zikreder. Ve helâl ve haramı beyan eder. Artık. Allah'a ibâdet ediniz ve O'na hiçbir şeyi şerik etmeyiniz. O'ndan hakkıyla sakınınız.

"Hayırlı işler işleyiniz ve bu iyi işleri diliniz de te'yid etsin.

"Allah'ın kelâmıyla birbirinizi seviniz. Muhakka bilmelisiniz ki Allahü Teâlâ ahdini bozanlara gazab eder.

"Allah'ın selâmı üzerinize olsun!"420

Akabe'deki bey'atta Medineli Müslümanlar, Resûl-i Ekrem Efendimiz kendi beldelerine geldiği zaman, her cihetle onu koruyacaklarına dair söz vermişlerdi.

Önce, Resûl-i Ekrem onların yurduna gelip bir müddet Küba'da ikamet buyurduktan sonra, bu sefer bizzat Medine'ye girmek üzere bulunduğundan, artık onların sözlerini yerine getirme vakti gelmiş demekti.

Bu sebeple Resûlullah Efendimiz, ikinci hutbesinin sonunda Cenâb-ı Hakk'ın, ahdini bozanlara gazab edeceğini beyan etmekle sözlerine son veriyordu.

MEDİNE'YE GİRİŞ

Peygamber Efendimiz, Ranuna mevkiinde Cuma namazını kıldıktan sonra tekrar devesine bindi ve yularını boynuna doladı. Arkasında Hz. Ebû Bekir, etrafında ise Neccar Oğulları yiğitleri ile Medineli Müslümanlar yer alıyordu. Kimi yaya, kimi binekli olan Müslümanların sevinç ve tekbir getirişlerinden âdeta yer gök inliyordu.

Fahr-i Âlem, devesinin üzerinde ağır ağır Medine içlerine doğru ilerliyordu. Sevinç dalgaları şehrin her tarafını sarmıştı. İslâm'a merkez olma şerefine erecek bu kutsî şehir, sürurundan âdeta çalkalanıyordu. Kâinatın Efendisini sinesine alışın, ona yurt ve hicret yeri olmanın sevincini yaşıyordu.

Kadınlar, çocuklar, söyledikleri şiirlerle manzaraya bir başka tatlılık katıyorlardı. Dillerinden düşmeyen mısralar şunlardı:

Veda yokuşundan doğdu dolunay bize...

Allah 'a yalvaran oldukça şükretmek gerekir mes 'ud hâlimize

Ey bize gönderilen Yüce Peygamber, sen, İtaat etmemiz gereken bir emirle geldin bize!..42i

Medine halkı, etrafa pırıl pırıl nurlar saçan Hz. Resûlullah'ın mübarek yüzünü görmek için sokaklara dökülmüştü. Çocuklar, bayramlıklarını giymişler, neşe ve sevinç içinde oynuyorlardı.

Evlerinin damından kadınlar, yollarda erkekler, ona "Hoş geldin!" diyorlardı: "Muhammed geldi! Yâ Muhammed, Yâ Resûlallah!.. Yâ Muhammed, Yâ Resûlallah!.."422

Bu kalbî ve duygulu tezahürat arasında Peygamber Efendimiz tevazu ve vekarı birleştiren müstesna bir eda içinde Kasva'nın üstünde yoluna devam ediyordu.

Medinelilerin Daveti

Resûl-i Kibriya Efendimiz ilerlerken, önünden geçtiği her evin sahibi, kendisini evinde misafir etme şerefine nail olmak istiyor ve devesinin yularını tutup, "Yâ Resûlallah!.. Bize buyurun!" diyordu.Efendimiz ise, mübarek tebessümleri arasında, "Hayra erin! Deveye yol verin; ona, gideceği yer buyurulmuştur." diye cevap veriyordu. O mübarek hayvan da, sağa ve sola bakarak kendiliğinden gidiyordu.

Kasva Çöküyor!

Yuları boynuna dolanmış Kasva, ilerleyerek Mâlik b. Neccar Oğullarına âit evlerin yanına kadar gitti ve oradaki boş bir arsaya çöktü.

Peygamber Efendimiz, üzerinden hemen inmedi. Deve, az sonra ayağa kalktı, biraz ilerledikten sonra birdenbire geriye döndü ve ilk çöktüğü yere geldi. Oraya tekrar çöktü ve artık kalkmadı. Boynunu ve göğsünü yere uzatarak tatlı tatlı böğürmeye ve sağa sola deprenmeye başladı.

Dikkatler Kasva'nın üzerine çevrilmişti: Resûl-i Ekrem, o-nun çöktüğü yere mi misafir olacaktı, yoksa başka bir yere mi? Henüz kimsenin bu hususta bilgisi yoktu.

O sırada Neccar Oğullarının mini mini masum kız çocukları, defler çalarak Sevgili Efendimize şöyle "hoşâmedî" ediyorlardı:

Biz, Neccar Oğulları kızlarıyız.

Muhammed'in akrabalığı, komşuluğu ne hoştur !m

Resûl-i Ekrem, bu masum yavruların samimî duygu ve sevinçlerini gülümseyerek karşıladı ve, "Beni seviyor musunuz?" diye sordu.

Hep bir ağızdan, "Evet, seni seviyoruz ya Resûlallah!.." dediler.Kâinatın Efendisi ise, "Allah biliyor ki, ben de sizi seviyorum! Vallahi, ben de sizi seviyorum! Vallahi, ben de sizi seviyorum! Vallahi, ben de sizi seviyorum!" buyurdu.

Medineli Müslümanlardan her biri, Fahr-i Âlem Efendimizin, hanesine şeref vermesini can-ü gönülden istiyordu. Hattâ, bir ara Kasva çöktüğü zaman, Cebbar b. Sahr, kaldırmak için ayağıyla ona vurdu. Bunu farkeden Hz. Ebû Eyyûb el-Ensârî, hiddete gelerek, "Ey Cebbar!.. Sen, benim evimin önünden kaldırmak için ona vurdun. Resûlullah'ı hak dinle gönderen Allah'a

yemin ederim ki, İslâmiyet mâni olmasaydı sana kılıçla vururdum!" demekten kendini alamamıştı.

Peygamberimiz, Ebû Eyyûb el-Ensârî 'nin Evini Şereflendiriyor!

Kasva, ikinci sefer çöküp yerinden kalkmayınca Peygamber Efendimiz, "İnşallah menzilimiz burasıdır." buyurarak indi.

Böylece, İslâm ve cihan tarihinin kaydettiği en parlak hâdiselerden biri olan Hicret-i Muhammediye (s.a.v.), bu inişle sona eriyordu.

Müslümanlar, merak ve heyecan içinde bekliyorlardı. Acaba kâinatın medar-ı iftiharı olan Resûl-i Kibriya, kimin evini şe-reflendirecekti? Hepsinin göz ve gönüllerinde sevinç dalga dalga idi. Bu sevince, Kâinatın Efendisini evlerinde misafir etmek hadsiz şerefini de katmak istiyorlardı.

Peygamber Efendimiz, etrafını saranlara, "Akrabalarımızdan hangisinin evi buraya daha yakındır?" diye sordu.

Neccar Oğullarından Ebû Eyyûb el-Ensârî Hazretleri, sevinç ve heyecanla ortaya atıldı. "Yâ Nebîyyallah!.. Benim evim daha yakındır! İşte, şu evim, şu da kapısı." diyerek gösterdi. Sonra da, "Müsaade buyurursanız, devenizin üzerindeki leri oraya taşıyayım." dedi; Kasva'nın yükünü indirip palanını soydu ve evine taşıdı.

Bunun üzerine Peygamber Efendimiz de, "Kişi, bineğinin ve ağırlığının yanında bulunur." buyurdu ve Ebû Eyyûb el-Ensârî'ye, "Git, bizi kabul için yer hazırla!" diye emretti.424

Bu esnada Medineli Müslümanların ileri gelenlerinden olan Esa'd b. Zürare Hazretleri de, teberrüken Kasva'yı alıp kendi evine götürdü.

Hz. Eyyûb el-Ensârî, derhâl gidip evini hazırladı ve gelip E-fendimize, "Yâ Resûlallah!.. İkinize de yer hazırladım. Allah'ın bereketiyle ikiniz de yerinize buyurunuz." dedi.425

Sevgi tezahürleri arasında Resûl-ü Ekrem Efendimiz de kalkıp Ebû Eyyûb el-Ensârî Hazretlerinin hanesine gitti. Böylece, Kâinatın Efendisini ağırlama eşsiz şerefi bu azız sahabîye nasîb oluyordu!

Fahr-i Âlem Efendimizin, Medine'ye teşrifiyle, vatanlarından ayrı düşüp de gönülleri mahzun olan Muhacirlere taze can geldi, Ensâr'ın yüzü ve

gönlü sürura gark oldu. Medine ise sevinçten çalkalandı ve âdeta bir bayram havasına büründü.

Ashab-ı Kiram'dan Bera b. Azib, o müstesna gündeki sevinç ve heyecanı şu cümlelerle anlatmak ister:

"Resûlullah (s.a.v.), Medine'ye gelince, Medinelilerin, onun gelişine sevindikleri kadar hiçbir şeye öylesine sevindiklerini görmedim! Kadınların, çocukların, 'İşte, Resûlullah geldi./ İşte, Muhammed (s.a.v.) geldi!' diyerek sevinçten coştuklarını müşahede ettim."426

O zaman henüz bir çocuk olan Ensâr'dan Enes b. Mâlik ise, şu sözlerle o günün azamet ve parlaklığını nazara vermek ister:

"Ben, Resûlullah'ın (s.a.v.), Medine'ye girdiği günden daha güzel, daha parlak ve daha azametli hiçbir gün görmedim!"427

Ebû Eyyûb el-EnsârîDer ki...

Mihmandar-ı Fahr-i Âlem Ebû Eyyûb el-Ensârî Hazretleri der ki:

"Resûlullah, evime şeref verdiği zaman, alt kata inmişti. Ben ve zevcem Ümmü Eyyûb ise, yukarı katta bulunuyorduk.

"'Anam babam, sana feda olsun Yâ Resûlallah!.. Ben, benim yukarıda olmamı, senin ise altta bulunmanı hoş görmüyorum. Bu durum bana çok ağır geliyor. Sen yukarı çık, orada bulun! Biz de aşağı inelim, orada oturalım' dedim.

"Resûlullah, 'Yâ Ebâ Eyyûb!.. Evin alt katında bulunmamız, bize daha uygun ve münasiptir.' dedi ve alt katta oturdu. Biz de meskende onun üstünde bulunuyorduk. O sırada, içinde su bulunan testimiz kırıldı. Resûlullah'ın üzerine damlayıp onu rahatsız etmesinden korkarak, zevcemle tek örtüneceğimiz kadife yorganımızı hemen suyun üzerine bastırdık."428

Resûl-i Kibriya Efendimiz, fazla ziyaretçi geleceği ve onlarla rahat görüşüp konuşabilme düşüncesiyle alt katta kalmayı münasip görmüştü.

Ancak, büyük îman sahibi Hz. Ebû Eyyûb ve zevcesinin gönlü bir türlü rahat etmiyordu. "Fahr-i Âlem alt katta, bizler üst katta!... Bu nasıl olur?" diye düşünüyor ve bundan son derece sıkılıyorlardı.

Hz. Ebû Eyyûb, bir gece uyandı ve bu duygunun tesiriyle bir türlü uyuyamadı. Ufak tefek eşyalarını evin başka tarafına taşıdılar ve orada

uykusuz sabahladılar.

Sabah olunca, Hz. Ebû Eyyûb, olanları Efendimize anlattı. Peygamber Efendimiz, yine, "Aşağısı bana daha uygundur." dedi.

Fakat, büyük sahabî buna daha fazla tahammül edemedi ve, "Yâ Nebîyyallah L Ben yukarıda, siz aşağıda olmaz!" dedi.Bunun üzerine Resûl-i Kibriya Efendimiz üst kata, Ebû Eyyûb ve zevcesi Ümmü Eyyûb ise alt kata taşındılar.429

Resûl-i Kibriya Efendimiz, Ebû Eyyûb el-Ensârî Hazretlerinin mütevazi evinde tam yedi ay ikamet buyurdu. Bu zaman zarfında Medineli Müslümanlar (Ensâr), bu eve yemekler taşımada ve Efendimizin ihtiyaçlarını yerine getirmede birbirleriyle âdeta yarışırlardı.

Resûl-i Ekrem 'in Soğan ve Sarımsak Kokusundan Hoşlanmaması

Hz. Ebû Eyyûb el-Ensârî'nin evine yerleşen Fahr-i Âlem E-fendimize, Medineli Müslümanlar her gün muntazaman yemek getirirlerdi.

Hz. Ebû Eyyûb ve ailesi ise, devamlı akşam yemeklerini hazırlarlardı. Hazırladıkları yemeklerden geri kalanını ise teberrüken yerlerdi.

Yine, bir gece, soğanlı veya sarımsaklı bir yemek yapıp göndermişlerdi.

Resûlullah, yemeği, geri çevirdi!

Ebû Eyyûb (r.a.), yemekte Resûlullah'ın parmaklarının izini görmeyince feryad ederek yanına gitti ve, "Yâ Resûlallah!.. Anam babam sana feda olsun! Sen akşam yemeğini geri çevirdin!" dedi.

Resûlullah, "O sebzede bir koku hissettim, ondan yemedim. Ben, arkadaşım Cebrail'i rahatsız etmek istemem!" buyurdu ve ilâve etti: "İnsanı rahatsız eden şeyden, melekler de rahatsız olurlar."

Bunun üzerine Ebû Eyyûb, "Yâ Resûlallah!.. Yoksa o yemek haram mıdır?" diye sordu.

Müslim, Sahih, c. 6, s. 127.

Resûl-i Ekrem Efendimiz, "Hayır!.. Fakat, ben kokusundan dolayı ondan hoşlanmadım."430 buyurdu.

Ebû Eyyûb Hazretleri de, "Senin hoşlanmadığın şeyden ben de hoşlanmam!" dedi.431

Mucizeli Bir Yemek Ziyafeti

Resûl-i Kibriya Efendimizin, Hz. Ebû Eyyûb el-Ensârî'nin evinde kaldığı sıradaydı.

Hz. Ebû Eyyûb, Nebîyy-i Muhterem Efendimizle Hz. Ebû Bekir-i Sıddık'a kâfi gelecek iki kişilik yemek yapıp getirmişti.

Peygamber Efendimiz, ona, "Git, Ensâr'ın eşrafından bana 30 kişi çağır!" diye emretti.

Hz. Ebû Eyyûb emri yerine getirdi. Otuz kişi gelip yediler. Sonra yine ferman etti: "Altmış kişi daha çağır!"

Hz. Ebû Eyyûb, 60 kişi daha davet etti. Onlar da gelip yediler.

Efendimiz sonra tekrar, "Yetmiş kişi daha çağır!" diye ferman etti.

Hz. Ebû Eyyûb bu emri de yerine getirdi. Yetmiş kişi daha gelip yediler.

Ve Hz. Eyyûb der ki:

"Kablarda yemek daha kaldı. Bütün gelenler o mucize karşısında Islâmiyete girip biat ettiler. O iki kişi için yaptığım yemeğimden 180 adam yediler!"432

Bu, Resûl-i Kibriya Efendimizin, mucizeli bir yemek ziyafetiydi. Berekete dair olan bu mucizeler gösteriyor ki, "Muham-med-i Arabî (a.s.m.), umuma rızık veren ve rızıkları halkeden bir Zât-ı Rahîm ve Kerîm'in sevgili memurudur, pek hürmetli bir abdidir ki, rızkın envaında, hilâf-ı âdet olarak, ona hiçten ve sırf gaybtan ziyafetler gönderiyor."433

HİCRİ TARİH

Resûl-i Kibriya Efendimiz, Medine'ye hicret ettiklerinde, Müslümanların kullandıkları kendilerine mahsus bir tarihleri yoktu. Bunun üzerine Efendimizin hicretini başlangıç kabul ederek, "Resûlullah'ın gelişinden bir ay, iki ay sonra..." diye hicrî tarih kullanmaya başladılar.

Hz. Resûl-i Ekrem'in dar-ı bekaya irtihâline kadar da bu suretle kullanıldı. Fakat, sonra kesildi, kullanılmadı. Hz. Ebû Bekir'in hilâfeti zamanı ile Hz. Ömer'in hilâfetinin dört senesi böyle geçti. Sonra resmî muameleler ve medenî münâsebetlerin vakitlerini belli etmeye ve tâyinine ciddî gerek duyuldu.

Bunun üzerine Hz. Ömer, ashabı topladı, onlarla istişare etti.

Sa'd b. Ebî Vakkas Hazretleri, Peygamberimizin vefatı zamanının esas alınmasını; Talha b. Ubeydullah Hazretleri, E-fendimizin peygamber olarak gönderiliş tarihini; Hz. Ali, Resûl-i Kibriya'nın Medine'ye hicretlerini; başkaları ise, Efendimizin doğum gününün tarihe başlangıç olarak kabul edilmesini teklif ettiler.

Hicret'in 17 veya 16. yılında toplanan bu şûranın müzâkereleri neticesinde, Hz. Ali'nin teklifi üzerine ittifak edildi. Ancak, hangi ayın başlangıç olarak kabul edileceği hususunda bir mutabakata varılmadı. Abdurrahmân b. Avf Hazretleri, "Haram Aylar"ın ilki olduğu için Receb'i; Talha b. Ubeydullah, Müslümanların mübarek ayıdır diye Ramazan'ı; Hz. Ali (r.a.) ise, sene başıdır diye Muharrem'i başlangıç olarak teklif etti. Bu hususta da yine Hz. Ali'nin teklifi kabul edildi.

Böylece, Kamer senesi esas ve hicret tarihi başlangıç kabul edilerek, Müslümanlar kendilerine mahsus bir takvim tanzim etmiş oldular.434

---

413 ibn-i Hişam, A.g.G., c. 2, s. 137; Ibn-i Sa'd, A.g.e., c. 1, s. 233.

414 Ibn-i Hişam, A.g.e., c. 2, s. 138; ibn-i Sa'd, A.g.e., c. 1, s. 233.

415 Halebî, insan, c. 2, s. 233.

417 Ibn-i Sa'd, Tabakat, c. 3, s. 227-229.

418 Bakara, 207.

420 Ibn-i Hişam, A.g.e., c. 2, s. 147.

421 Halebî, İnsanû'l-Uyûn, c. 2, s. 58.

422 Müslim, Sahih, c. 8, s. 236; Taberî, Tarih, c. 2, s. 248.

423 Ibn-i Mâce, Sünen, c. 2, s. 612.

424 ibn-i Sa'd, Tabakat, c. 1, s. 235; Buharî, Sahih, c. 2, s. 335.

425 ibn-i Sa'd, A.g.e., c. 1, s. 236; Buharî, A.g.e., c. 2, s. 335.

426 ibn-i Sa'd, A.g.e., c. 1, s. 234; Buharî, A.g.e., c. 2, s. 337.

427 ibn-i Sa'd, A.g.e., c. 1, s. 234.

428 İbn-i Hişam, Sîre, c. 2, s. 143-144.

430 ibn-i Hişam, Sîre, c. 2, s. 144.

431 Müslim, Sahih, c. 6, s. 126-127.

432 Kaadı iyaz, eş-Şifa, c. 1, s. 563; Bediüzzaman Said Nursî, Mektûbat, s.117.

433 Bediüzzaman Said Nursî, A.g.e., s. 123.

434 ez-Zebidî, Tecrid-i Sarih, Tere, c. 10, s. 120-121.

Mekke Devrinin Hülasası

Resûli Ekrem Efendimizin Medine'ye hicretleriyle, 13 senelik Mekke devri geride kalmış oluyordu. İslâm tebliğ tarihinde mühim bir yer işgal eden bu devreyi burada tekrar özetlemek, hususan Peygamber Efendimizin bu devredeki tebligatını bir kere daha nazara vermekte birçok fayda vardır.

Resûli Ekrem Efendimiz, Milâdî 610 yılında Cenâbı Hakk tarafından peygamber olarak vazifelendirildiği zaman, o günün Arap cemiyeti bütün dünyayla birlikte tarihinin en karanlık ve vahşetli devrini yaşıyordu, içinde bulunduğu cemiyeti ve bütün insanlığı bu zulmet ve vahşetten kurtarma vazifesi ise Efendimizin omuzuna tevdi ediliyordu.

Onu peygamber olarak gönderen Cenâbı Hakk, aynı zamanda İslâm'ı neşretme ve yaşayıp yaşatma vazifesinde nasıl hareket etmesi gerektiğini de bildiriyordu. Peygamber Efendimiz de bu emirlere göre hareket tarzını tâyin ve tesbit ediyordu.

Hayata her yönüyle yepyeni bir düzen ve şekil vermeye müteveccih bir tebligatın pek kolay olmayacağı muhakkaktı. Hele o zamanın vahşî âdetlerine son derece mutaassıp ve inatçı Arap cemiyeti içinde bu işin daha da güç olacağında şüphe yoktu.

İçinde yaşadığı cemiyetin hususiyetlerini, mizaç ve efkârını çok iyi bilen Resûli Ekrem Efendimiz, bu sebeple, peygamberlikle vazifelendirilir vazifelendirilmez ortaya atılıp açıktan davete girişmedi; peygamberliğini ve İslâm Dinini açıktan ilân etmedi. Bunun yapılabilmesi için zamana ihtiyaç olduğu kadar, lehte de bazı şartlarını doğması gerekiyordu.

Resûli Kibriya Efendimiz, îman ve İslâm'a davete ilk önce en yakınlarından başladı. İlk defa dâvasını zevcesi Hz. Haticei Kübra'ya anlattı. Hz. Hatice, onun peygamberliğini tasdik ederek derhâl Müslüman oldu. Daha sonra yine en yakını olan ve dört beş yaşlarından beri yanında ve terbiyesinde bulunan Hz. Ali'yi İslâm'a davet etti. O da İslâm'la müşerref oldu. Bundan sonra ailesi dışında en çok güvendiği kimselere îman ve İslâm'ı anlattı. Bunların başında Hz. Ebû Bekir geliyordu. Hz. Ebû Bekir vasıtasıyla da birçok kimse İslâm'a girdi.

Gizli davet devresinde Peygamber Efendimiz bizzat son derece tedbirli ve ihtiyatlı davrandığı gibi, ilk Müslümanlara da aynı tedbir ve ihtiyatı

göstermelerini ısrarla tavsiye ediyordu. Ebû Zerri Gıfarî Müslüman olduğu zaman, ona tavsiyesi şu olmuştu:

"Yâ Ebâ Zerr!.. Sen şimdi bu işi gizli tut ve memleketine dön git! İşi açığa vurduğumuzu haber aldığın zaman gel!"

Efendimizin bu tavsiyesindeki hikmet ve sebebi, îmanından gelen coşkunlukla bir anda düşünemeyen Ebû Zerr, henüz zamanı değilken, Mescidi Haram'a gidip açıktan açığa Müslümanlığını ilân ederken, müşriklerin öldürücü darbelerinden ancak Hz. Abbas'ın yardımıyla kurtulabilmişti.436

Hz. Resûlullah, tam üç sene böyle gizlice tebligatına devam etti. Bu zaman zarfında, safında yer alanların sayısı ancak 30 kadardı.

Bu devre, "En yakın akrabalarını âhiret azabıyla korkut!"437 mealindeki âyeti kerîmenin nazil olmasıyla sona erdi. Bundan sonra Efendimiz, emri İlâhî gereğince en yakın akrabalarını İslâm ve îmana davet etmeye başladı. Önce, Abdûlmuttâlib Oğullarını bir araya toplayıp onlara dâvasını anlattı.

Bundan sonra tebliğ dairesini biraz daha genişletti ve ilk defa Safa Tepesinden Mekkelilere seslendi. Onları Allah'ın birliğine îmana ve peygamberliğini tasdike davet etti. Bu davete icabet edenler çıkmadığı gibi, üstelik Ebû Leheb, işi daha da ileriye götürerek Efendimize hakarete yeltendi. Fakat, Peygamber Efendimiz, îman ve İslâm'ı anlatmaktan, insanları Allah'ın birliğine îmana ve risâletini tasdike davete ara vermeden bütün gayretiyle devam etti.

Cenâbı Hakk, indirdiği âyeti kerîmelerle, İslâm'ı neşretme ve yaşayıp yaşatma vazifesinde Peygamberimizin hareket tarzını da tesbit ediyordu.

Mekke'de nazil olan âyetlerin özellikle iki ana hedefi vardı: 1) Allah'ın varlık ve birliğine, 2) Ba'se, yâni öldükten sonra tekrar dirilmeye îmanı, akıl, kalb ve ruhlara nakşetmek...

Peygamber Efendimiz de, mesaisini bu iki ana hedef üzerine teksif etmişti. İnsanları Allah'ın varlık ve birliğine îmana davet ediyor, onlara öldükten sonra tekrar dirileceklerini ve kabirden sonra yeni bir hayatın başlayacağını haber veriyordu.

Bunlardan başka da, Peygamberimizin karşı karşıya bulunduğu ve halletmesi gerekli meseleler vardı. Fakat, en önemlisi bunlardı. Bunlar

halledilmedikçe, halkın zihninde, kalb ve ruhunda bu iki muazzam mesele tesbit edilmedikçe diğer içtimaî meselelerin halli de mümkün değildi. Nitekim, o, bilâhare bu meseleleri teker teker halletmek yolunu tuttu ve bunda muvaffak da oldu.

Peygamberimiz, her şeyden önce, Allah'tan aldığı emir gereği bütün enerjisini, cemiyetin esasında noksan bulunan temel anlayışı tesis etmeye, bütün insanlığı Allah'a îmana ve O'na mutlak itaate hasretti. Çünkü, şirk inancını kafalardan sökmedikçe hak ve hakikati kalblere yerleştirmek mümkün değildi. Bu temelde bozukluk olunca hiçbir İslâm dâvası muvaffak olamazdı.

Bunun içindir ki, Hz. Resûli Ekrem, insanlığın en asil hissiyatına ve ahlâk duygusuna hitab ederek, bu kâinatın yegâne Hâlık ve Mâlikinin Allah olduğunu telkinle işe başladı. O'nun iradesinden başka itaat edilecek, önünde baş eğilecek hiçbir kuvvet ve kudret bulunmadığını ortaya koydu. Bunu tebliğ ederken de dâvasından tâviz vererek hemen bir muhit hazırlamak veyahut hâkim bir kuvvete dayanmak gibi bir şeye lüzum hissetmedi. Doğudan doğruya insanlığa "tevhid" inancını sundu. "'Lâ ilahe illallah.' deyiniz, kurtulunuz." diye insanlığa hitab etti.

Resûli Ekrem Efendimizin bu daveti, haliyle cemiyete hâkim durumda bulunan kuvvetli, zengin ve nüfuzlu kimselerin işine gelmedi. Dünyanın zahiren tatlı, fakat manen zehirli bir bal hükmünde olan gayrimeşru lezzetlerinden vazgeçmek istemiyorlardı. Açıkçası, menfaatlerinin devamını, eski yaşayışlarının idamesinde görüyorlardı. Bu sebeple Efendimize muhalefete başladılar.

Önceleri, Peygamber Efendimizi cemiyetten tecrid etmek, kendi başına bırakmak, anlattıklarını ciddîye almamak ve onunla istihza etmek yoluna gittiler. Ne var ki, onun telkin ettiği muazzam hakikatlerin etrafındaki mü'minler halkası günden güne genişliyordu. Bunu görünce telâşlandılar. Bu sefer taktik değiştirdiler. Aleyhte propagandaya başladılar. Türlü türlü iftira ve isnadlara kalkıştılar. Resûli Ekrem Efendimize "sâhir, kâhin, şâir." dediler. Fakat, bunların hiçbirisi tutmadı. Bu iftira ve isnadlarına rağmen hak ve hakikate inanmışların saflarının sıklaştığını gördüler.

Bu sefer açık ve tecavüzkâr hareketlere teşebbüs ettiler. Peygamber Efendimizle Müslümanları Kabe'de namaz kılmaktan menediyorlar;

üzerlerine murdar şeyler atıyor; namaz kılacakları, oturacakları yerlere ve gidip geldikleri yollara dikenler saçıyorlardı. Zaîf, fakir ve kimsesiz Müslümanları zulüm, işkence altında inletiyorlardı. Bazıları bu işkenceler altında can vererek yüce şehâdet mertebesine ulaşıyordu.

Bu duruma tahammül etmek oldukça zordu. Üstelik Müslümanlar sayıca az, kuvvetçe zayıf bulunuyorlardı. Bu sebeple yapılan eziyet ve hakaretlere karşı koyma durumuna da giremiyorlardı. Böyle bir durum, yok olmalarını netice verebilirdi.

Bütün bu zorluklara ve her türlü aleyhteki şartlara rağmen Hz. Resûlullah, durmadan dinlenmeden İslâm Dinini tebliğ ediyordu. Şâir Müslümanlar gibi o da müşriklerin eziyet, işkence ve hakaretlerine mâruz kalıyordu. Fakat buna rağmen Allah'tan aldığı emir gereği sabrediyor ve dâvasını tebliğden asla vazgeçmiyordu.

Cenâbı Hakk, işkence, eziyet ve hakaretlerin her türlüsüne mâruz kalan Müslümanlara, gönderdiği âyeti kerîmelerle devamlı sabrı tavsiye ediyordu. Meselâ, ilk nazil olan sûrelerden biri, Asr Süresidir. Bu sûrede "birbirlerine hak ve hakikatle birlikte sabrı da tavsiye edenler" övülür.

Bâzan Cenâbı Hakk, doğrudan doğruya Resûli Kibriya Efendimize sabrı emir ve tavsiye ediyordu: "(Ey Habibim!..) Sen, şimdi sabret! Şüphe yok ki, Allah'ın va'di mutlaka tahakkuk edecektir! Sakın, âhirete îmanı olmayanlar (seni sabırsızlıkla) hafifliğe götürmesinler."

Bir başka âyeti kerîmede, Efendimize şöyle hitab ediliyordu:

"(Ey Resulüm!..) Sen şimdilik (o kâfirlerin eziyetlerine karşı) güzel bir sabırla mukabele et."439

Bütün bu emirler gereği, Resûli Kibriya Efendimiz, Mekke devrinde kendisine yapılan haksız muamelelere aynıyla cevap vermediği, mukabelei bilmisilde bulunmadığı gibi, mü'minlere de uğradıkları eziyetlerden dolayı fevrî hareket etmemelerini ve herhangi bir maddî mukabeleye girişmemelerini emir ve tavsiye ediyordu. Bunun en açık bir misâli, Yasir Ailesine yaptığı tavsiyedir.

Bir gün, Yasir Ailesine toptan işkence ediliyordu. O sırada Efendimiz, onları görünce, "Sabredin ey Yasir Ailesi!.. Sizin mükâfatınız Cennet'tir."440 demişti.

Yine, bir gün, uğradığı eziyet ve işkencelerden âdeta bunalan Habbab b. Eret (r.a.), kendisine şikâyette bulunduğunda, Efendimiz şu cevabı vermişti:

"Sizden önce yaşayanlar arasında öyleleri vardır ki, bazılarının vücutları kemiklerine kadar demir taraklarla tarandığı, bazılarının gövdeleri başlarının ortasından testerelerle ikiye bölündüğü hâlde, bu yapılanlara yine de sabrettiler, îmanlarından vazgeçmediler. Allah, muhakkak, İslâmiyeti tamamlayacak ve üstün kılacaktır! Öyle ki, hayvanına binip San'a'dan Hadremut'a kadar tek başına giden bir kimse Allah'tan başkasından korkmayacak, koyunları hakkında da kurt saldırmasından başka hiçbir korku duymayacaktır. Fakat, siz acele ediyorsunuz!"

Yine İkinci Akabe Bîatı sırasında Medineli Müslümanlardan biri, "Yâ Resûlallah!.. İstersen, yarın sabah kılıcımızı sıyırır, Mina'da bulunan halkın üzerine yürürüz!" dediği zaman Peygamber Efendimiz, "Hayır!.. Bize, henüz bu şekilde hareket etmemiz emrolunmadı." cevabını vermişti.

Görülüyor ki, Peygamber Efendimiz ve Müslümanların Mekke devrinde en büyük silâhları her şeye rağmen "sabır"dı.

Nitekim, bu sabrın müsbet neticeleri kısa zamanda görüldü. İşkenceye uğrayan Müslümanlar lehinde müsbet bir hava uyandı. Bu havanın tesiriyle Müslümanlar safında yer alanlar bile oldu. Hz. Hamza, böyle bir durum sonunda İslâm'la şereflenmişti.

Bir gün, Ebû Cehil ve birkaç müşrikin, Peygamberimize hakaret ettiğini duymuştu. Son derece hiddete gelmiş ve doğruca Kabe'nin yanında bir topluluk içinde oturan Ebû Cehil'in yanına vararak, yayını kaldırıp şiddetle başına çalmış, başını yarmış ve, "Sen misin ona sövüp sayan?.. İşte, ben de onun dinindeyim! Onun söylediklerini söylüyorum. Kendine güveniyorsan, ona yaptıklarını bana da yap, göreyim!" demişti. Sonra, Peygamberimizin yanına varmış ve Müslüman olmuştu.

Müşrikler bir ara Müslümanlar üzerindeki baskı ve işkencelerini öylesine artırdılar ki, Peygamber Efendimiz, Mekke'nin münasip bir yerinde ibâdetlerini rahatça yapabilecek ve İslâmiyeti serbestçe yayabilecek bir yer bulmak zorunda kaldı. Bunun için Erkam b. Ebî'lErkam'ın evini merkez yaparak hizmetine burada devam etti. Burada birçok kimse Müslüman oldu.

Peygamber Efendimizin herşeye rağmen dâvasını anlatmaktan vazgeçmediğini gören müşrik ileri gelenleri, bu sefer amcası Ebû Tâlib vasıtasıyla işi halletme yoluna gitmek istediler. Ona başvurarak, "Yâ Ebâ Tâlib!.. Kardeşinin oğlunu ya bu dâvasından vazgeçir, bizim ilâhlarımızı kötülemesin ya da onunla aramızdan çekil!" dediler.

Ebû Tâlib durumu anlatınca Kâinatın Efendisi şu cevabı verdi:

"Amca!.. Vallahi, bu işi bırakmak için Güneş'i sağ elime, Ay'ı da sol elime koyacak olsalar, ben yine onu bırakmam! Ya Allah Teâlâ onu bütün cihana yayar, vazifem biter ya da yolda ölür, giderim!"

Müşrikler, artık Resûli Kibriya Efendimizi tehditlerle, baskı ve zorla dâvasından vazgeçiremeyeceklerini kesinlikle anlamışlardı.

Yine taktik değiştirdiler. Efendimize, mal mülk, servet, makam ve reislik teklif ettiler. Fakat, Resûlullah'ın bunların hiçbirine iltifat etmediğini ve aynı hızla İslâmiyeti anlatmaya devam ettiğini gördüler.

Resûli Ekrem ve Müslümanların, başından beri, müşriklerin eziyet, hakaret, işkence ve suikastlerine sabırla mukabele ettiklerini belirtmiştik. Ne var ki, sabrın da bir hududu vardı. Müslümanlara reva görülen eziyet ve işkenceler de artık sabır hududunu aşma raddesine gelmişti. Bu sebeple, Resûli Ekrem Efendimiz, Habeşistan'a hicret etmelerini tavsiye buyurdu: "Habeşistan'a gidin; zîra, orada çok âdil bir hükümdar var. Onun yanında kimseye zulmedilmez. Orası adalet ve doğruluk diyarıdır. Allah bu durumdan bir çıkış yolu yaratıncaya kadar orada kalın!"

Bunun üzerine dinlerini yaşamak ve neşredebilmek gayesiyle, Müslümanlar, iki kafile hâlinde Habeşistan'a hicret ettiler.

Her zaman olduğu gibi, bu safhada da Peygamber Efendimiz, kemmiyetten ziyade keyfiyete, tâbiri caizse vasıflı ve nüfuzlu kimseler kazanmaya daha çok ehemmiyet veriyordu: "Allah'ım!.. Bu dini Ömer İbni Hattab veya Amr b. Hişam'la [Ebû Cehil] kuvvetlendir." duaları, bunun açık bir misâlidir.

İçinde bulundukları cemiyetin ileri gelenlerinden olan Ömer b. Hattab da, Ebû Cehil de İslâmiyetin en şiddetli düşmanı, Peygamber Efendimizin en ateşli muarızı idiler. Bu ikisinden birinin Müslüman olması demek, İslâm dâvası önündeki engellerin büyük ölçüde ortadan kalkması demekti.

Nitekim, bu duadan kısa zaman sonra Hz. Ömer, Müslümanlar safında yer alınca, İslâmiyetin ilân ve kuvvet bulmasına vesile oldu. Müşrikler, Müslümanlar üzerindeki baskı ve işkencelerini bir derece gevşetme mecburiyetinde kaldılar. Müslümanlar da, artık kenarda köşede saklanmaya, ibâdetlerini korku içinde gizli gizli yapmaya lüzum hissetmemeye başladılar.

Aradan bir müddet geçtikten sonra, Efendimizi himayesinde bulunduran amcası Ebû Tâlib'in vefatını, müşrikler fırsat bildiler. Tecavüzlerini kat kat artırdılar. Hz. Resûlullah'ın durumu, aleyhinde artan bu gayretler neticesinde son derece müşkîl bir hâl almıştı. Evinden nadiren çıkar olmuştu. Bu vaziyet karşısında dini neşretmek için, Mekke'den daha emin bir yer temin etmek maksadıyla Taife gitti. Ne var ki, buradaki bütün temaslarına rağmen istediği zemini bulamadı. Dâvetine icabet etmeyen Taifliler, üstelik onu taşladılar, kan revan içinde bıraktılar. Buna rağmen, âlemlere rahmet olarak gönderilen Peygamber Efendimiz, onlara beddua etmedi ve, "Rabbimden istediğim, müşriklerin sulbünden bu dine hizmet edecek kimseler halketmesidir." diye niyazda bulundu.

Peygamber Efendimizin, Mekke'de, İslâm'ın ilk senelerinde göze çarpan mühim diğer bir hareketi, her yıl hacc mevsiminde Mekke'ye gelen kabilelerle gizlice görüşerek, onlara Kur'ân okuması ve İslâm dininin esaslarını telkin etmesi idi. Kabileler arasında dolaşması esnasında da Kureyşli müşrikler yine peşini bırakmayarak türlü türlü iftira ve isnadlarla halkı onu dinlemekten vazgeçirmeye çalışıyorlardı.

Fakat, onların bütün bu gayretleri boşa çıktı. Resûlullah'ın gönüllerin fethiyle büyüyen dâvası gittikçe yayılıp Mekke'nin dışına taştı ve ve Medine ufuklarında parlamaya başladı.

Hicretle de Müslümanlar için yepyeni bir devir başlamış oldu.

Medine ve Ahalisi

Resûli Ekrem Efendimizin hicretiyle, Medine, "İslâm merkezi" hâline gelmiş oluyordu. Bu bakımdan, o zamanki Medine ve ahalisi hakkında kısaca malûmat vermekte fayda vardır.

Şimdiki gibi o zaman da Medine, Arabistan Yarımadasının mühim şehirlerinden biri sayılıyordu. Vadi olan arazisi oldukça geniştir. Vadi tamamen dağlarla çevrilidir. İklimi tatlı, arazisi münbittir. Havası güzel, suyu serin ve oldukça boldur. Yağışı Mekke'den fazladır.

Hz. Resülullah'ın hicretine kadar şehir Yesrib ismini taşıyordu. Bu adı, buraya ilk gelip yerleşen "Yesrib" isimli Amalikalıdan aldığı söylenir.445 Ancak, bu kelimede "fesad" mânâsı bulunduğundan, Peygamber Efendimiz, bu ismi beğenmedi ve onu "Medine" diye değiştirdi. Artık Müslümanlar arasında şehir "Yesrib" diye değil, "Medine" adıyla anılmaya başladı. Bir ara "Medinetû'nNebî" diye de anıldıysa da, sonraları sâdece "Medine" olarak kaldı. Tarihçiler, Medine'nin 94 kadar ismi bulunduğunu kaydederler ve bunları teker teker zikrederler.446

Medine'de Müslümanlardan başka Yahudîler ve Hıristiyanlar da oturuyordu. Bu bakımdan nüfusu kalabalık bir şehirdi. O zamanki nüfusunun 10 bin civarında olduğu tahmin edilmiştir.

Buradaki Müslümanlar, Evs ve Hazreç Kabilelerine mensup idiler. Evs ve Hazreç adındaki iki kardeşten üreyip çoğalan bu iki kabîle arasında Arapların seciyeleri icabı ihtilâflar, kavgalar ve çarpışmalar birbirini kovalamıştı. Bu dahilî muharebelerin sonuncusu Buas Harbi idi ki, 120 sene devam etmiş ve Efendimizin Medine'ye hicretlerinden beş sene kadar önce son bulmuştu. Bu kanlı muharebede her iki tarafın da en namlı bahadırları ya ölmüş veya malûl düşmüşlerdi. İşte, Ensâr böyle perişan bir vaziyette iken Resûli Kibriya Efendimizin hicreti vuku bulmuştu.

Hicreti Nebevî'yle bu iki kardeş kabîle arasındaki düşmanlık, eski uhuvvet ve muhabbete kalboldu. Dargınlık ve kırgınlıklar tamamen ortadan kalktı. İki taraf şâirlerinin okudukları kahramanlık ve fecaat destanları, Arap edebiyatını dolduran ve senelerce kadınlar, çocuklar tarafından terennüm edilen bu asırlık düşmanlığın yeni bir uhuvvete dönmesi, hiç

şüphesiz, Cenâbı Hakk'ın, Sevgili Efendimize ihsan ettiği bir armağanıdır.447

Hz. Âişe (r.a.) der ki:

"Buas günü, Allah'ın, Kendi Resulü (s.a.v.) için hazırladığı bir gündür ki, bu muharebenin neticesi üzerine, Resûlullah (s.a.v.), Medine'ye hicret etmiştir. Öyle ki, hicret sırasında birbirleriyle çarpışmış Evs ve Hazreçlilerin cemiyetleri dağılmış, eşrafı öldürülmüş ve yaralanmıştı. Bu perişanlık üzerine Allah, birbirleriyle çarpışıp durmuş olan Ensâr in İslâm camiasına girmeleri için bu günü Peygamberine (s.a.v.) hazırlamıştır."448

Buradaki Yahudîler ise, üç kabileye mensup idiler: Benî Kaynuka, Benî Kurayza ve Benî Nadir...

Şehirde sayıları en az olan, Hıristiyanlardır. Bunlar, İslâm'ın Medine'de hızla yayılışı karşısında tahammül edemediler ve kısa bir zaman sonra Medine'den ayrıldılar. Uhud Savaşında müşrikler safında Müslümanlara karşı savaşan bu Hıristiyanlar, sonraları Bizans'a sığınmışlardır!

Siyasî hayat itibarıyla Medine, o sırada ibtidaî denecek bir seviyede idi. Henüz kabîle hayatı yaşanıyordu. Tıpkı müşrik Araplarda olduğu gibi, Yahudîlerde de her kabîle kendi başına müstakil bir topluluk teşkil ediyordu. Kendi reislerinden başka hiçbir otorite kabul etmiyorlardı.

Burada, eşitlik mefhumundan ve tatbikatından da uzak bir hayat tarzı hâkimdi. Meselâ, güçsüz kabilelere ödenen diyet, güçlü ve nüfuzlu kabilelere ödenen diyetin yarısı idi. Cemiyet hayatı, kanunlardan mahrum bulunuyordu. Gerektiğinde hakemler seçiliyor ve bu hakemlerin şahsî kanaat ve görüşlerine göre hüküm ve kararlar veriliyordu.

Okuma yazma bilenlerin sayısı oldukça azdı.

İşte, Peygamber Efendimiz, coğrafî, siyasî, içtimaî yönleriyle ana hatlarını anlattığımız böyle bir şehre hicret edip gelmişti. Önünde mühim vazifeler vardı ve halli gereken birçok ağır mesele kendisini bekliyordu.

ABDULLAH B. SELÂMIN MÜSLÜMAN OLMASI

Hz. Yusuf un (a.s.) sülâlesinden olan Abdullah b. Selâm, Medine Yahudilerinin ileri gelen âlimlerinden biri idi.

Büyük bir âlim olan babası Selâm'dan birçok şeyle birlikte, Tevrat'ı ve tefsirini de öğrenmişti. Ayrıca, babası, âhirzamanda gelecek peygamberin sıfat ve alâmetleri ile yapacağı işleri de kendisine anlatmış ve, "Eğer o, Harun neslinden gelirse, ona tâbi olurum, yoksa tâbi olmam." demişti. Selâm, Efendimiz henüz Medine'ye gelmeden önce de vefat etmişti.

Resûli Kibriya Efendimizin Medine'ye gelişini Müslümanlara müjdeleyen Yahudînin sesini Abdullah b. Selâm da işitmiş ve kendisini tutamayarak, "Allahü Ekber!" deyip tekbir getirmişti.

Bunu duyan halası, "Allah, seni umduğuna erdirmesin! Vallahi, Musa Peygamber'in geleceğini duymuş olsaydın bundan fazlasını yapmazdın!" diyerek ona çıkışmıştı.

Abdullah ise, "Ey hala!.. Vallahi, gelen de onun kardeşidir! O da onun gibi bir peygamberdir!" demişti.

Bunun üzerine halası, "Yoksa, Kıyamet'e yakın gönderileceği bize haber verilen peygamber, bu mudur?" diye sormuştu.

Abdullah, "Evet..." cevabını verince de, "Öyle ise, davranışında haklısın!" demişti.4'9

Resûli Kibriya Efendimiz, Medine'ye teşrif buyurdukları zaman, Abdullah b. Selâm da onu görmek için gitmiş ve Efendimizin nurlar saçan mübarek sımasını görünce, "Şu sîmada yalan yok! Şu yüzde hile olamaz!" diye kendi kendine söylenmişti.450

Peygamberimize Soru Sorması ve İslâm'ı Kabulü

Resûli Ekrem Efendimiz, henüz Ebû Eyyûb elEnsârî Hazretlerinin evinde misafir kaldığı bir sıradaydı.

Abdullah b. Selâm da, Efendimizi ziyarete geldi ve ona birtakım sualler sordu. Tevrat'tan sorduğu suallerine yine Tevrat'a uygun cevaplar alınca, şehâdet getirerek Müslüman oldu.4" Sonra da, "Yâ Resûlallah!.. Yahudî milleti, iftiracı, yalancı bir millettir. Yarın benim Müslüman olduğumu duyunca türlü yalanlar uydurup iftirada bulunurlar. Müslümanlığım duyulmazdan önce beni onlardan sorup mevkiimi tasdik ettiriniz!" dedi.

Peygamber Efendimiz, onu bir tarafa gizleyip Yahudî ileri gelenlerinden bazılarını davet etti ve onlara, "Ey Yahudî cemaati!.. Siz, benim, Allah

tarafından gönderilmiş bir peygamber olduğumu pek iyi bilirsiniz! Ben hak dinle geldim; Müslüman olunuz!" dedi.

Yahudiler, "Biz, senin peygamber olduğunu bilmiyoruz!" diye karşılık verdiler ve bu sözlerini üç sefer tekrarladılar.

Bundan sonra Resûli Ekrem, "Sizin içinizde Abdullah b. Selâm adında birisi var. O nasıl bir kişidir?" diye sordu.

Yahudiler, "O, bizim içimizde hayırlı bir babanın hayırlı bir oğludur. Kendisi de babası da en faziletlimiz, en âlimimizdir." diye şehâdet ettiler.

Resûlullah, "Abdullah b. Selâm, Müslüman olursa, siz ne dersiniz?" diye sordu.Yahudîler, "Hâşâ!.. Abdullah İbni Selâm, hiçbir vakit Müslüman olamaz!" dediler.

Efendimiz, sualini üç sefer tekrarladı.

Her seferinde onlar da aynı inkârı cevabı verdiler.

Bunun üzerine Resûli Kibriya, Abdullah İbni Selâm'a hitaben, "Yâ İbni Selâm!.. Gel!" diye çağırdı.

Abdullah, saklı bulunduğu yerden çıktı ve,Müslüman olduğunu ilân etti; Yahudilere de, "Ey Yahudî cemaati!.. Allah'tan korkunuz! Size geleni kabul ediniz. Vallahi, siz de bilirsiniz; o, yanınızdaki Tevrat'ta ismini ve sıfatını yazılı bulduğunuz Resûlullah'tır." diyerek onları İslâm'a davet etti.452

Fakat Yahudîler, "Sen yalan söylüyorsun! Sen şerir oğlu şeririmizsin!" dediler ve onu, kıymetini düşürmek için türlü türlü kusur ve kabahatler isnad ederek kötülediler.

Abdullah b. Selâm, "Yâ Resûlallah!.. Korktuğum işte bu idi! Ben, sana onların gaddar, yalancı, fâcir ve müfteri bir millet olduğunu haber vermemiş miydim? İşte, dediğim çıktı!" dedi.453

Resûli Ekrem, Yahudileri huzurundan çıkardı.

Abdullah b. Selâm ise evine gitti. Onun davetiyle bütün ev halkı ve halası da Müslüman oldu.454

Yahudilerin bazı ileri gelenleri, Abdullah b. Selâm'ı türlü türlü desise ve sözlerle Müslümanlıktan vazgeçirmeye çalıştılarsa da muvaffak olmadılar.

Abdullah b. Selâm'la birlikte birçok Yahudi âlimi de samimî olarak İslâm'ı kabul edip Müslümanlıkta sebat gösterdiler, îman etmeyen diğer Yahudi âlimleri ise, "Muhammed'e bizim şerlilerimiz tâbi oldu! Eğer hayırlı olsalardı atalarının dinini terketmezlerdi." diye ileri geri konuşmaya başladılar.

Bunun üzerine, Cenâbı Hakk, indirdiği âyeti kerîmede meâlen şöyle buyurdu:

"Onların hepsi bir değildir. Ehli Kitap içinde bir cemaat vardır ki, gece saatlerinde secdeye kapanarak Allah'ın âyetlerini okurlar."455

---

445 Süheylî, Ravdû'lÜnf, c. 2, s. 16; Müslim, Sahih, c. 4, s. 120.

446 Bkz.: Âsim Koksal, Hz. Muhammed ve islâmiyet, Medine Devri, c. 1, s. 30.

447 Tecrid Tercemesi, c. 10, s. 123.

448 Buharî, Sahih, c. 2, s. 309.

449 ibni Hişam, Sîre, c. 2, s. 163; Belâzurî, Ensab, c. 1, s. 266.

450 ibn-i Sa'd, Tabakat, c. 1, s. 235; ibn-i Abdi'l-Berr, istiab, c. 3, s. 922;Bediüzzaman Said Nursî, Mektûbat, s. 92.

451 Buharî, A.g.e., c. 2, s. 335; Ahmed İbn-i Hanbel, Müsned, c. 3, s. 108

452 İbn-i Hişam, Sîre, c. 2, s. 164; Buharî, Sahih, c. 2, s. 335.

453 İbn-i Hişam, A.g.e., c. 12, s. 164.

454 İbn-i Hişam, A.g.e., c. 2, s. 164.

455 Âliimrân, 113.

Müşriklerin Tehdidi

Peygamber Efendimiz ve Müslümanların Medine'de hürriyet ve huzur içinde bir hayata kavuştuklarını gören müşrikler, büsbütün rahatsız olup endişeye kapıldılar.

Medine'de de onları rahat bırakmak istemiyorlardı. Mekke'de uyguladıkları, "halkı, Resûli Ekrem Efendimizden uzaklaştırma" tarzını burada da tatbik etmek istiyorlardı. Bu maksatla, onu himayeye söz vermiş bulunan Ensâr'a, üst üste muhtıra mahiyetinde, ağır dille yazılmış iki mektup gönderdiler. Mektuplarda, Ensâr'ın bu himayeden vazgeçmesi isteniyor, aksi takdirde başlarına gelecek her türlü hâdiseye razı olmaları gerektiği belirtiliyordu.

Fakat, Kureyş müşriklerinin bu iki muhtırası, Medineli Müslümanlar üzerinde hiçbir menfî tesir meydana getirmedi; bilâkis, sert cevaplarla karşılandı. Böylece, Mekkeli müşrikler, Medine'de korku ve tehdit ile kimseyi Hz. Resûlullah'ın aleyhine çeviremeyeceklerini de anlamış oluyorlardı.

Medine 'de Korkulu Günlerin Yaşanması

Medinelilere gelen bu ihtar mektuplarından Peygamber Efendimiz de haberdar olmuştu. Bu sebeple, Medine, devamlı tayakkuz hâlinde idi. "Her an müşrik saldırısı olabileceği" ihtimaline binâen, Resûli Ekrem Efendimiz, devamlı ihtiyatlı bulunuyor, Müslümanları da dikkatli ve tedbirli olmaya çağırıyordu. Bu yüzden uyumadıkları geceler bile oluyordu.

Gerçekten, Medine'de Müslümanların durumu oldukça nâzikti. Çünkü, buraya hicret etmekle müşrik Arap kabilelerine boy hedefi olmuşlardı. Elbette, bunun karşısında her zaman uyanık bulunmak gerekiyordu. Müslümanlar en ufak bir gürültü, bir seslenişten dolayı hemen bir araya toplanıyorlardı.

Hattâ, bir gün, bir ses işitilmişti. Sesi duyan feryadı basmıştı. Her haslette zirvede olan Resûli Kibriya, cesarette de zirve noktadaydı. Hemen kılıcını kuşanıp atına atlayarak yanlarına varmış ve kendilerini teselli ve teskin etmişti.

Enes b. Mâlik (r.a.) der ki:

"Ne zaman bir feryad kopsa, Resûlullah'ı, atla oraya yetişmiş bulurduk!"456

Mekkeli müşrikler, Medineli Müslümanları Resûli Ekrem'in himayesinden vazgeçirmek için sâdece bu muhtıra mahiyetindeki mektupları göndermekle de kalmamışlardı. Bu meyanda bazı ekonomik tedbirlere de başvuruyorlardı. Ayrıca, Medine'deki münafıklardan ve Yahudilerden bazılarını elde ederek, Müslümanlar arasına fitne ve fesad düşürmeyi de plânlı bir şekilde yürütüyorlardı.

Bütün bunlara rağmen Medineli Müslümanlar, Resûlullah'ı bağırlarına basmada, İslâm'ı yaşayıp yaşatmada, Muhacir Müslümanlara her türlü yardımda bulunmada zerre kadar tereddüde kapılmadılar ve geri durmadılar; bilâkis, daha ciddî ve samimî bir tarzda bu hizmetlerini devam ettirdiler.

---

456 Ibni Sa'd, Tabakat, c. 1, s. 373; Müslim, Sahih, c. 7, s. 72.

Muhacirlerle Ensar Arasında Kardeşlik Kurulması

Allah rızası için her şeyini geride bırakıp Medine'ye hicret etmiş bulunan Muhacir Müslümanlara, Medineli Müslümanlar (Ensâr) muhabbet ve samimiyetle kucaklarını açmışlardı. Ellerinden gelen her türlü yardımı onlardan esirgememişlerdi, esirgemiyorlardı.

Ne var ki, Muhacirler, Medine'nin havasına, âdetlerine ve çalışma şartlarına alışkın değillerdi. Mekke'den gelirken de beraberlerinde hiçbir şey getirememişlerdi. Bu sebeple, Medine'nin çalışma şartlarına ve kendilerine her türlü yardımda bulunduklarından dolayı (Ensâr) adını alan Medineli Müslümanlara ısındırılmalan gerekiyordu.

Nitekim, Medine'ye hicretten beş ay sonra Resûli Ekrem, Ensâr ile Muhaciri bir araya topladı. Kırk beşi Muhacirlerden, 45'i Ensâr'dan olmak üzere 90 Müslümanı kardeş yaptı.

Peygamber Efendimizin kurduğu bu kardeşlik müessesesi, maddî manevî yardımlaşma ve birbirlerine vâris olma esasına dayanıyor, bu suretle Muhacirlerin yurtlarından ayrılmalarından dolayı duydukları keder ve üzüntüyü giderme, onları Medinelilere ısındırma, onlara güç ve destek kazandırma gayesini güdüyordu.457

Kurulan bu kardeşlik müessesesine göre, Medineli ailelerden her birinin reisi, Mekkeli Müslümanlardan bir aileyi yanına alacaktı; mallarını onlarla paylaşacaklar, beraber çalışıp beraber kazanacaklardı.

Resûlullah Efendimiz, rastgele iki Müslümanı bir araya getirmemişti; bilâkis, bir araya getireceklerin durumlarını inceden inceye tetkik ederek, uygun bulduklarını birbirine kardeş yapmıştı. Mеselâ, Selmanı Fârisî ile Ebûdderda, Ammar ile Huzeyfe, Mus'ab ile Ebû Eyyûb Hazretleri arasında mizaç, zevk, hissiyat itibarıyla tam bir ahenk vardı.458

Bu kardeşlik sayesinde, Allah ve Resulünün muhabbetinden başka her şeylerini geride bırakmış bulunan Muhacirlerin iaşe ve iskân meseleleri de hâl yoluna girmiş oluyordu. Ensâr'dan her biri, Muhacirlerden birini evinde barındırıyor, beraber çalışıyor, beraber yiyorlardı. Bu, neseb kardeşliğini fersah fersah geride bırakacak bir kardeşlikti. îman kardeşliği, din kardeşliği idi. Medineli Müslümanlar, yâni Ensâr, her şeylerini bu garib, bu kederli, bu yurtlarından uzak bulunmanın hüznünü duyan Müslümanlarla

paylaşıyorlardı. Medineli biri vefat edince, Muhacir kardeşi akrabalarıyla birlikte ona vâris oluyordu.

Yine, kurulan bu kardeşlik sayesinde büyük bir içtimaî yardımlaşma da temin edilmiş oldu. Muhacir Müslümanlar, sıkıntıdan kurtuldular. Medineli her bir Müslüman, kardeş olduğu Mekkeli Müslümana malının yarısını veriyordu. Muhacir kardeşlerine karşı misafirperverliğin, cömertliğin, kadirşinaslığın, insanlığın en yüce derecesini göstermekten zevk alıyorlardı.

Medineli Müslümanlar, bunlarla da kalmadılar; Resûlullah'ın huzuruna çıkarak, fedakârlıklarını gösteren şu teklifte bulundular:

"Yâ Resûlallah!.. Hurmalıklarımızı da, Muhacir kardeşlerimizle aramızda bölüştür!"

Bu kardeşliğin mîrasa âit hükmü, Bedk Gazasından sonra inen, "Hısımlar, Allah'ın kitabınca, birbirine daha yakındırlar." Ancak, Muhacirler, o âna kadar ziraatle meşgul olmamışlardı. Ziraat işlerini pek bilmiyorlardı. Bunun için Peygamberimiz, Muhacirler nâmına Ensâr'ın bu teklifini kabul etmedi.

Fakat, Medineli Müslümanlar, buna da bir çâre buldular. Ziraatten anlamayan Muhacir Müslümanlar, sâdece tımar ve sulama işlerini yapacaklar, onlar da ekip biçeceklerdi. Sonunda çıkan mahsûl ortadan pay edilecekti. Resûli Ekrem Efendimiz bu teklife razı oldu.459

Tarih, birçok göçe şâhid olmuştur. Ama, böylesine manâlı, böylesine ulvî bir hicreti, dışarıdan gelenle yerlileri arasında böylesine birbirlerine canü gönülden sarılma, birbirleriyle muhabbetle kaynaşma, birbirleriyle samimîyetle kucaklaşmayı o âna kadar görmüş değildi; bir daha da göremeyecektir! Bu samimî kaynaşmadan muazzam bir kuvvet doğuyordu; öylesine bir kuvvet ki, kısa zamanda bütün Arabistan, her şeyiyle onlara boyun eğmek mecburiyetinde kalacaktı.

MUHACİRLERİN BOŞ DURMAMASI

Muhacirler, "Ensâr kardeşlerimiz, bize mal mülk verdi, iaşemizi temin etti." diyerek boş oturmuyorlardı. Bu, îmanlarından gelen gayrete zıttı. Her biri elinden gelen gayreti göstererek, mümkün oldukça kimseye yük olmamaya çalışıyordu.

Bunun en canlı örneği, Sa'd b. Rebi'in yaptığı teklife, Cennet'le müjdelenen 10 sahabîden biri olan Abdurrahmân b. Avf in verdiği cevaptır.

Resûli Ekrem tarafından birbirlerine kardeş tâyin edilen Sa'd b. Rebi, Abdurrahmân b. Avf a, "Ben, mal cihetiyle Medineli Müslümanların en zenginiyim. Malımın yarısını sana ayırdım!" demişti.Büyük sahabî Abdurrahmân b. Avf in verdiği cevap, yapılan teklif kadar ibretliydi: "Allah, sana malını hayırlı kılsın! Benim onlara ihtiyacım yok. Bana yapacağın en büyük iyilik, içinde alış veriş yaptığınız çarşının yolunu göstermendir."460

Ertesi sabah, Kaynuka Çarşısına götürülen Hz. Abdurrahmân b. Avf, yağ, peynir gibi şeyler alıp satarak ticarete başladı. Resûli Ekrem'in, "malının çoğalması ve bereketlenmesi" hususundaki duasına da mazhar olduğundan, çok geçmeden epeyce bir kazanç elde etti ve kısa zamanda Medine'nin sayılı tüccarları arasında yer aldı. Şöyle derdi:

"Taşa uzansam, altında ya altın ya da gümüşe rastladığımı görürüm!"461

Resûli Ekrem Efendimizin duası bereketiyle fazlaca servet elde eden Hz. Abdurrahmân b. Avf, sâdece bir defasında 700 deveyi yükleriyle beraber "fısebillillah" tasadduk etmişti.

Hz. Abdurrahmân gibi birçok Mekkeli Müslüman, Medine'de kendilerine göre birer iş bulmuşlar ve kendi ellerinin emeğiyle saadet içinde geçiniyorlardı.

Ebû Hüreyre 'nin İfadesi

Mekkeli Müslümanların, Medineli Müslümanlara yük olmayıp, alınlarının teriyle rızıklarını temin ettiklerini, Hz. Ebû Hüreyre'nin ifadelerinden de anlıyoruz.

Bir gün, kendisine, "nasıl olup da diğer sahabîlerden çok daha fazla hadîs rivayet ettiği" sorulduğunda, meselemize ışık tutan şu cevabı vermişti:

"Medineli Müslümanlar çiftiyle çubuğuyla, Muhacirler de çarşı pazarda alış verişle uğraşırken, ben, Resûlullah'ın yanından ayrılmıyordum. Onun söylediklerini dinleyip ezberliyordum. Onun duasını almıştım."462

KARDEŞLİĞİN MÜSBET NETİCELERİ

Kurulan bu kardeşlik kısa zamanda müsbet neticesini verdi. Cemiyetin muhtelif tabakaları bu kardeşlik sayesinde birbirleriyle kaynaştı. Bu kardeşlik, kabîlecilik gurur ve adavetini de ortadan kaldırdı. Bu suretle, niyetleri kutsî, gayeleri ulvî, içleri dışları nur faziletli bir cemiyet meydana geldi.

Bu kardeşliğin diğer bir müsbet neticesi ise şu idi:

Peygamber Efendimiz, herhangi bir sefere çıkacağı zaman, kardeşlerden birini beraberinde götürüyor, diğerini ise her iki ailenin maişetini temin etmek, idaresini yürütmek için Medine'de bırakıyordu. Böylece, evleri sahipsiz ve hâmîsiz kalmıyordu!

Ensâr'ın Muhacir kardeşlerine gösterdikleri bu eşsiz samimiyet, misafirperverlik, kadirşinaslık, cömertlik, fedakârlık ve feragati, Cenâbı Hakk, indirdiği şu âyeti kerîmesiyle ilân edip bu davranışların methetti:

"Muhacirlerden önce, Medine'yi yurt ve îman evi edinenler, kendilerine hicret edip gelenlere muhabbet beslerler. Onlara verilen şeylerden dolayı nefislerinde bir kaygı duymazlar; kendilerinde ihtiyaç bile olsa (onları) nefisleri üzerine tercih ederler. Kim de nefsinin hırsından korunursa, işte bunlar (azabtan) kurtulanlardır."463

Evet, kurulan bu manevî kardeşlik, hiçbir milletin tarihinde rastlanmayacak eşsiz bir şeref tablosudur. Bu kardeşlik neticesinde meydana gelen dayanışma, yardımlaşma, hayırseverlik, İslâm'ın inkişafa başlaması dönemine rastlamış olması bakımından da oldukça mühim bir tesir icra etmiştir. "Hiç tereddüt etmeden denilebilir ki, çeyrek asır zarfında İslâm nurunun âlemin her tarafına yayılması, İran'ın tamamen fethi, Doğu Roma İmparatorluğunun tehdit edilmesi, hep bu dinî kardeşliğin resâneti [kuvveti] eseridir."464

Muhacirlerin Kendi Aralarında Kardeş Yapılması

Resûli Ekrem, ayrıca, Muhacir Müslümanlar arasında da kardeşlik kurdu.

Bir gün, Hz. Ebû Bekir ile Hz. Ömer, el ele tutuşmuş geliyorlardı. Bu samimî manzarayı seyreden Peygamber Efendimiz, yanındaki sahabîlere, "Nebiler ve resullerden başka, bütün önceki ve sonrakilerden Cennetlik

olanların kemâl çağına erenlerinden iki büyüğüne bakmak isteyen, şu gelenlere baksın!" buyurdu, sonra da onları birbirine kardeş yaptı.465

Resûli Ekrem, Mekkeli Müslümanları teker teker birbirlerine kardeş yapıyordu. O sırada Hz. Ali çıkageldi. Gözyaşları arasında, "Yâ Resûlallah!.." dedi, "Sen sahabîleri birbirine kardeş yaptın; benimle hiç kimse arasında kardeşlik kurmadın!"

Peygamber Efendimiz, "Yâ Ali!.. Sen dünyada ve âhirette benim kardeşirnsirH1"4*61 buyurarak gözyaşlarını dindirdi.

---

458 İbni Sa'd, Tabakat, c. 1, s. 238; Suheylî, Ravdû'lÜnf, c. 2, s. 18.

459 Buharı, Sahih, c. 3, s. 67.

460 Ibn-i Sa'd, Tabakat, c. 3, s. 125.

461 ibn-i Sa'd, A.g.e., c. 3, s. 126.

462 Tecrid Tercemesi, c. 7, s. 47.

464 Tecrid Tercemesi, c. 7, s. 77.

465 ibni Sa'd, Tabakat, c. 3, s. 174175.

466 Tirmizî, Sünen, c. 5. s. 300.

Mescidi Nebevi'nin İnşası

MESCİDİ NEBEVİNİN İNŞASI

(Hicretin 1. Senesi / Milâdî 622)

Resûli Ekrem, Medine'ye teşrif buyurduklarında, içinde cemaatle namaz kılabilecekleri, gerektiğinde toplanıp meselelerini konuşabilecekleri bir yerden mahrum bulunuyorlardı. Bu mühim vazifeler için merkez teşkil edecek bir mescid gerekiyordu.

Efendimiz, Medine'de ilk olarak bu mescidi inşa etmekle işe başladı.

Şehre ilk girdiklerinde, devesi, Neccar Oğullarından Sehl ve Süheyl adında iki yetimin, üzerinde hurma kuruttukları arsalarına çökmüştü. Bu iki yetim, Medineli Müslümanlardan Muaz b. Afra'nın (r.a.) himayesinde bulunuyorlardı. Resûli Ekrem, bu arsayı satın almak istediğini, Muaz Hazretlerine bildirdi. Ancak, bu fedakâr sahabî, arsanın bedelini, himayesindeki iki yetime vererek bu büyük şeref ve ücrete nail olmak için bağışlamak istediğini söyledi. Fakat, Peygamberimiz kabul etmedi. Sonra da arsa sahibi iki yetimi çağırarak, arsalarının bedelini öğrenmek istedi. İki genç yetim de, "Yâ Resûlallah!.. Biz onun bedelini ancak Allah'tan bekleriz. Sana onu Allah rızası için bağışlarız!" dediler.

Resûli Ekrem, gençlerin bu tekliflerini de kabul etmedi ve bedeli olan 10 miskal altına arsayı satın aldı. Bu miktarı, Resûli Ekrem Efendimizin emriyle Hz. Ebû Bekir onlara hemen ödedi.467

Mescidi Nebevi

Fedakâr sahabîler tarafından arsa kısa zamanda tertemiz hâle getirildi ve Resûlullah'ın emriyle kerpiçler kesilip hazırlandı.

Resûli Ekrem Efendimiz, mescidin temelini atacağı sırada yanında Hz. Ebû Bekir, Hz. Ömer, Hz. Osman ve Hz. Ali bulunuyordu.

Müslümanlardan oraya uğrayan biri, "Yâ Resûlallah!.. Yanında sâdece şu birkaç kişi mi var?" diye sordu.

Resûli Kibriya Efendimiz, cevaben, "Onlar, benden sonra işi yönetecek olanlardır." buyurdu. Onu takiben sırasıyla Hz. Ebû Bekir, Hz. Ömer, Hz. Osman ve Hz. Ali, temele birer taş koydular. Böylece, Mecsidi Nebevî'nin

temelleriyle birlikte Dört Halife devrinin manevî temelleri de atılmış oluyordu.

Mescidin inşasında Peygamber Efendimiz, bilfilli durmadan dinlenmeden çalıştı. Bir taraftan mübarek elleriyle kerpiçler taşırken, diğer taraftan Müslümanları şevk ve gayrete getirici şu sözleri söylüyordu:

Taşıdığımız şu yük ey Rabbimiz!..

Hayber 'in yükünden daha hayırlı, daha temiz!

Yâ Rab!.. Hayır, ancak âhir e t hayrı!

Sen, Muhacir 7e Ensâr 'a acı!4b*

Durup dinlenmeden yapılan çalışma neticesinde, Mescidi Nebevî'nin inşası kısa zamanda tamamlandı. Her türlü süsten uzak, dört duvarı kerpiçten olan bu kutsi mabedin tavanı yoktu. Henüz Kabe kıble olarak tâyin edilmemiş bulunduğundan, kıblesi Kudüs'e doğru idi. Dörtgen şeklinde idi ve üç kapısı ile bir de mihrabı vardı. Mihrab yerine sıra hâlinde hurma gövdeleri dizilmişti. Minberi yoktu. Sâdece Resûlullah'ın hutbe îrad buyururlarken dayanmaları için bir hurma kütüğü bulunuyordu. Sonraları, sahabîlerin arzusu üzerine, üç basamaklı bir minber yapıldı.469 Mescidi Nebevi, değişik tarihlerde tadilâtlar görerek bugünkü şeklini almıştır!

Mescidi Nebevî, sâdece cemaatle namaz kılmak için kullanılmıyordu; bunun yanında, Müslüman nüfusun dinî ihtiyaçları da burada karşılanıyordu. Ayrıca, burada öğretim yapılıyor, elçi ve kabile temsilcileri de (ileride görüleceği gibi) kabul ediliyordu!

Ezvacı Tâhirat İçin Odalar Yapılması

Mescidi Nebevî'nin yanına ayrıca, kerpiçten, önce biri Hz. Şevde, diğeri Hz. Âişe'ye mahsus olmak üzere iki oda yapıldı. Odaların üzerleri hurma kütüğü ve dallan ile örtüldü. Sonraları Resûli Ekrem başka zevceler alınca odalar artırıldı. Dördü kerpiçten olan odaların beşi ise taştandı. Hepsinin üzeri hurma dallarıyla tavanlaşmıştı.

Mescidi Nebevî'ye bitişik odalar yapılınca, Peygamber Efendimiz, Ebû Eyyûb elEnsârî'nin evinden oraya taşındı.470

---

467 İbni Sa'd, Tabakat, c. 1, s. 239.

468 ibni Hişam, Sîre, c. 2, s. 142; Ibni Sa'd, A.g.e., c. 1, s. 210.

469 Ibni Sa'd, A.g.e., c. 1, s. 240.

470 Ibni Hişam, A.g.e., c. 2, s. 143.

HanunüilCiz Mucizesi

Mescidi Nebevî ilk yapıldığı sırada minbersizdi. Resûli Ekrem, hutbe îrad buyurduklarında kuru bir hurma kütüğüne dayanırdı.

Uzun müddet böyle devam etti. Bilâhare, ashabın isteği üzerine üç basamaklı bir minber yapıldı. Artık Efendimiz buraya çıkıp halka hitabta bulunuyordu.

Resûli Ekrem, yapılan minbere çıkıp ilk hutbesini okuduklarında, hâmile deve ağlayışını andıran acı sesler ve ağlamalar duyuldu. Baktılar; ortalıkta ne hâmile deve ne de deve yavrusu vardı. Ağlayan, o kuru direkti!

Kütüğün deve gibi ağlayışını, Peygamber Efendimizle birlikte Ashabı Güzin de duyuyordu. Bir türlü susmuyordu. Fahri Âlem, minberden inip yanına geldi. Elini üstüne koyup teselli edince sustu. Hattâ, hurma kütüğünün deve gibi sızlamasını işiten sahabîler de gözyaşlarını tutamamışlar, hüngür hüngür ağlamışlardı.

Evet, kuru direk, Hz. Resûlullah'tan uzak kaldı diye ses verip ağlıyordu. Üzerinde yapılan "zikrullah"tan ayrı kaldı diye hâmile deve gibi enin ediyordu.

Kuru direği teselli edip susturan Resûli Ekrem, ashabına da dönerek, "Eğer ben onu kucaklayıp tesellî vermeseydim, Resûlullahın ayrılığından Kıyamet'e kadar ağlaması böyle devam edecekti!"471 buyurdu.

Resûli Ekrem'in emriyle bu kütük, minberin altına kazılan bir çukura gömüldü. Sonraları Hz. Osman devrinde mescid yıktırılıp yeniden tamir edildiğinde, Übeyy b. Ka'b Hazretleri onu evine aldı ve çürüyünceye kadar sakladı.472

Kuru hurma kütüğünün cemaatin gözleri önünde ağlayıp sızlaması, Hz. Resûlullah'ın parlak bir mûcizesiydi. Evet, cin ve ins Peygamberler Peygamberini tanıdıkları gibi, cansız kuru ağaçlar da onu tanıyor, vazifesini biliyor ve dâvasını halleriyle tasdik ediyorlardı!

Hasanı Basrî Ne Derdi?

Hasanı Basrî Hazretleri, bu mucizeyi talebelerine ders verirken, kendisini tutamaz, gözyaşları arasında şöyle derdi:

"Ağaç, Resûli Ekrem'e (s.a.v.) meyi ve iştiyak gösteriyor! Sizler, o Resule meyi ve iştiyak göstermeye daha ziyade müstahaksınız!"473

Kuru, câmid ağaçlar Kâinatın Efendisine meyi ve muhabbet gösterirlerken biz şuurlu akıllı insanlar ona karşı lakayt davranırsak, acaba o kuru direklerden daha aşağı bir derekeye düşmüş olmaz mıyız?

Ona iştiyak ve muhabbet ise, ancak Sünneti Seniyyesine ittiba etmekle mümkündür!

Bir Başka Rivayet

Diğer bir rivayete göre, kuru direk ağlayınca Resûli Ekrem Efendimiz elini üstüne koydu ve, "İstersen seni daha önce bulunduğun bahçeye göndereyim; köklerin tekrar bitsin, hilkatin tamamlansın, yaprak ve meyvelerin yenilenip tazelensin. Ve eğer istersen, evliyaullahın meyvenden yemesi için seni Cennet'e dikeyim." diye sordu.

Kuru ağaç, arzusunu şöyle dile getirdi:

"Beni Cennet'e dik ki, meyvelerimden Cenâbı Hakk'ın sevgili kulları yesin. Hem orası öyle bir mekândır ki orada çürüme yoktur; beka bulayım!"

Bunun üzerine Resûli Ekrem, arzusunu yerine getirdiğini ifade buyurdu ve sonra da ashabına dönerek şu dersi verdi:

"Ebedî âlemi, fânî âleme tercih etti!"474

---

471 Bediüzzaman Said Nursî, Mektûbat, s. 134.

472 Ibni Sa'd, Tabakat, c. 1, s. 252.

473 Bediüzzaman Said, Nursî, A.g.e., s. 135.

474 Bediüzzaman Said Nursî, A.g.e., s. 135.

Ezanın Meşru Kılınması

(Hicret'in 1. senesi/Milâdî622)

Mekke'de iken Müslümanlar ibâdetlerini gizlice yapıyorlar, namazlarını kimsenin göremeyeceği yerlerde kılıyorlardı. Dolayısıyla, orada namaza açıktan davet etmek gibi bir mesele söz konusu olamazdı.

Ancak, Medine'de manzara tamamıyla değişmişti. Dinî serbestiyet vardı. Müslümanlar rahatlıkla ibâdetlerini îfa ediyorlardı. Din ve vicdanları baskı altında bulunmuyordu. Müşriklerin zulüm, eziyet ve hakaretleri de mevzubahis değildi.

Mescidi Nebevî inşa edilmişti. Fakat, Müslümanları namaz vakitlerinde bir araya toplayacak bir davet şekli henüz tesbit edilmemişti. Müslümanlar gelip vaktin girmesini bekliyorlar, vakit girince namazlarını eda ediyorlardı.475

Peygamberimizin Ashabla İstişaresi

Resûli Ekrem, bir gün, Ashabı Kiram'ı toplayarak, kendileriyle "nasıl bir davet şekli tesbit etmeleri gerektiği" hususunu istişare etti. Sahabîlerin bazıları, Hıristiyanlarda olduğu gibi çan çalınmasını, diğer bir kısmı Yahudiler gibi boru öttürülmesini, bir kısmı da Mecûsîlerinki gibi namaz vakitlerinde ateş yakılıp yüksek bir yere götürülmesini teklif etti.

Peygamber Efendimiz, bu tekliflerin hiçbirini beğenmedi.476

O sırada Hz. Ömer söz aldı ve, "Yâ Resûlallah!.. Halkı namaza çağırmak için neden bir adam göndermiyorsunuz?" dedi

Resûli Ekrem, o anda Hz. Ömer'in teklifini uygun gördü ve Hz. Bilâl'e, "Kalk yâ Bilâl, namaz için seslen!" diye emretti.

Bunun üzerine Hz. Bilâl, bir müddet Medine sokaklarında, "Esselâ! Esselâ! [Buyurun namaza! Buyurun namaza!]" diye sesjenerek Müslümanları namaza çağırmaya başladı.477

ABDULLAH B. ZEYD'İN RÜYASI

Aradan fazla bir zaman geçmeden, ashabtan Abdullah b. Zeyd bir rüya gördü. Rüyasında, bugünkü ezan şekli kendisine öğretildi.

Hz. Abdullah, sabaha çıkar çıkmaz, sevinç içinde gelip rüyasını Peygamber Efendimize anlattı. Resûli Ekrem, "İnşallah bu, gerçek bir rüyadır!" buyurarak davetin bu şeklini tasvip etti.478

Hz. Abdullah, Resûli Ekrem'in emriyle, ezan şeklini Hz. Bilâl'e öğretti. Hz. Bilâl, yüksek ve gür sedasıyla Medine ufuklarını ezan sesleriyle çınlatmaya başladı:

Aynı Rüyayı Görmesi

Medine ufuklarının bu sadâ ile çınladığını duyan Hz. Ömer, heyecan içinde evinden çıkarak, Resûli Ekrem'in huzuruna vardı. Durumu öğrenince, "Yâ Resûlallah!.. Seni hak dinle gönderen Allah'a yemin ederim ki, Abdullah'ın gördüğünün aynısını ben de görmüştüm!" dedi.

Peygamberimiz, iki kişinin aynı şeyi görmesinden dolayı Allah'a hamd etti.479

İslâm'ın ne derece fıtrî ve nezih bir din olduğunu, bu davet şeklinin tesbitinden de anlıyoruz! Ruhsuz, mânâsız, heyecansız ve tatsız çan çalmak, boru öttürmek veya ateş yakmak nerede; yeryüzünde "tevhid" ulvî hakikatini ilân eden, Resûli Ekrem'in peygamberliğini haykıran ve dolayısıyla îman esaslarının tamamını halka duyuran mânâ ve kutsîyet dolu "ezan" şekli nerede?

"Hukuku Şahsîyye [Şahsî Hukuk]" ve "Hukuku Umumîyye [Umumî Hukuk]" adıyla iki nevi hukuk olduğu gibi, şer'î meseleler de iki kısımdır. Bir kısmı, şahıslarla ilgilidir, ferdîdir; diğer kısmı umuma, umumiyet itibarıyla taallûk eder. Onlar "Şeairi İslâmiyye" diye tâbir edilir.

Şeairi İslâmiyye'nin en büyüklerinden biri de, işte bu, Hicret'in 1. senesinde meşru kılınan ve "şehâdetleri dinin temeli" olan ezandır. Bediüzzaman Said Nursî Hazretlerinin "Şeairi İslâmiyye" ile ilgili çok mühim izah ve değerlendirmeleri vardır. "Mektûbat" isimli eserinin 29. Mektubunda, "Mesaili Şeriattan bir kısmına 'taabbüdî' denilir. Aklın muhakemesine bağlı değildir; emrolduğu için yapılır. İlleti emirdir. Bir kısmına 'Mâkulû'1Mânâ' tâbir edilir. Yâni, bir hikmet ve bir maslahat var ki, o hükmün teşriine müreccih olmuş; fakat sebep ve illet değil. Çünkü, hakikî illet, emir ve nehyi İlâhî'dir. Şeairin taabbüdî kısmı, hikmet ve maslahat onu tağyir edemez; taabbüdîlik ciheti tereccüh ediyor, ona ilişilmez. Yüz bin

maslahat gelse, onu tağyir edemez. Öyle de, 'Şeairin faidesi, yalnız malûm mesalihtir.' denilmez ve öyle bilmek hatadır. Belki, o maslahatlar ise, çok hikmetlerinden bir faidesi olabilir." dedikten sonra İslâm'ın mühim bir şeairi olan ezanla ilgili olarak da şunları söyler:

"Meselâ, biri dese: 'Ezanın hikmeti, Müslümanları namaza çağırmaktır; şu hâlde, bir tüfek atmak kâfidir!' Hâlbuki, o divâne bilmez ki, binler maslahati ezaniyye içinde o bir maslahattır. Tüfek sesi, o maslahatı verse, acaba nevi beşer nâmına yahut o şehir ahalisi nâmına, hilkatı kâinatın neticei uzaması ve nevi beşerin neticei hilkati olan ilânı tevhid ve Rububiyyeti İlâhîye'ye karşı izharı ubudiyyete vasıta olan ezanın verini nasıl tutacak?"480

---

475 Ibni Hişam, Sîre, c. 2, s. 154; Buharî, Sahih, c. 1, s. 114.

476 Buharî, A.g.e., c. 2, s. 3; Ebû Davud, Sünen, c. 1, s. 134.

477 Buharî, A.g.e., c. t,:s, 11.4.

478 Ibni Hişam, A.g.e.;.c. 2,. s. 155; Ahmed Ibni Hanbel, Müsned, c. 4, s. 43.

479 İbni Hişam, A.g.e., c. 2, s. 155; Ebû Dâvud, Sünen, c. 1, s. 117.

480 Bediüzzaman Said Nursî, Mektûbat, s. 371.

Efendimizin Ev Halkını Mekke'den Getirtmesi

Medine'ye hicret eden Peygamberimiz, hanımı Hz. Şevde, kızları Ümmü Gülsüm, Fâtıma ve Zeyneb ile nişanlısı Hz. Âişe'yi Mekke'de bırakmak zorunda kalmıştı.

Mescid-i Nebevî inşa edilip bitişiğine Hâne-i Saadet yapılınca, onları getirmek üzere, Zeyd b. Harise ile Ebû Rafı Hazretlerini Mekke'ye gönderdi.

Bu iki sahabî Mekke'ye giderek, adı zikredilenleri alıp Medine'ye getirdiler. Sâdece, Hz. Zeyneb'i, henüz Müslüman olmayan kocası müsaade etmediğinden getiremediler. Fakat, bir müddet sonra o da Medine'ye hicret etmiştir. Kocası da daha sonra Müslüman olmuştur.

Medine'ye gelenlerden Peygamberimizin ev halkı kendi odalarına, Hz. Âişe ise babasının evine indi.481

HZ. ÂÎŞE'NİN DÜĞÜNÜ

Resûl-i Ekrem, Hz. Âişe'yle Mekke'de nikâhlanmıştı. Fakat düğün tehir edilmişti.

Medine'ye gelinince Hicret'in 1. yılı Şevval ayında düğünleri yapıldı.482 Peygamber Efendimiz o sırada 55 yaşında idi.

Câhiliyye devrinde iki bayram arasında nikâh kıyma uğursuz sayılırdı. Resûl-i Ekrem Efendimiz, Şevval ayında Hz. Âişe'yle evlenmekle, bu yersiz itikadı ortadan kaldırdı. Efendimizin bu hareketi üzerine aynı ayda başka nikâhlar da kıyıldı.

Hz. Âişe'nin Resûl-i Ekrem yanında, diğer hanımlarından farklı bir yeri vardı.

Amr b. Âs, bir gün, "Yâ Resûlallah!.. Halkın sana en sevgili olanı kimdir?" diye sormuştu. Resûl-i Ekrem, "Âişe!.." diye cevap verdi.

"Ya erkeklerden, Yâ Resûlallah?.." diye sorusunu tekrarlayınca da Efendimiz, "Âişe'nin babası!"483 diye buyurdular.

Hz. Âişe, ince bir kavrayış melekesine ve kuvvetli bir zekâya sahipti. Kısa zamanda Hz. Resûlullah'tan birçok hadîs ezberledi, birçok İslâmî hüküm öğrendi. Bununla, Ashab-ı Güzin arasında mümtaz bir mevkiye

yükseldi. Rivayet ettiği hadîs sayısı 2 bin 210'dur. Birçok sahabî, Peygamberimizin çeşitli meseleler hakkındaki tatbikatını ve İslâmî hükümleri ondan sorarak öğreniyordu.

Resûl-i Ekrem Efendimiz, "Dininizin yarısını bu humeyra kadından (Hz. Âişe) öğreniniz." buyurmasıyla, Hz. Âişe'nin ilmî ehliyetini tebarüz ettirmiştir.

Ebû Musa el-Eş'ârrnin şu itirafı da, aynı noktaya parmak basmaktadır:

"Biz Resûlullah'ın ashabı, bir hadîs-i şerifte (onu anlamakta) güçlük çektiğimiz zaman Âişe'den sorardık; zîra, hadîs ilminin kendisinde mevcut olduğunu görürdük."484

Şu da var ki, Peygamber Efendimizin "İki bayram arasında nikâh kıyılmaz." hadîsleri, halk arasında yanlış anlaşılmıştır. Bundan kasıt şudur: Bayram, Cuma gününe rastgelirse, bayram namazı ile Cuma namazı arasında nikâh kıymak münasip olmaz. Çünkü, bayram gününün telâşesi pek fazladır. Nikâhı bu telâşelerle birlikte bayram namazı ile Cuma namazı arasındaki kısa zamana sıkıştırmak pek uygun olmaz. Ancak, bunu yaptığı takdirde, şahıs herhangi bir haram da işlemiş sayılmaz.

Hz. Aişe Validemizin fıkıh ilmindeki derinliği İslâm hukukuna büyük faydalar sağlamıştır. Kadınlarla ilgili birçok meselenin kaynağını o teşkil etmiştir.

Günümüz Müslüman kadınının hedefi, Hz. Âişe'ye her haliyle benzemeye çalışmak olmalıdır!

---

481 Ibn-i Sa'd, Tabakat, c. 8, s. 62.

482 ibn-i Sa'd, A.g.e., c. 8. s. 58.

483 Ibn-i Sa'd, A.g.e., c. 8, s. 67.

484 ibn-i Sa'd, A.g.e., c. 8, s. 67.

Ashabı Suffa

Kıble, henüz Kabe tarafına çevrilmeden önce idi.

Mescid-i Nebevî'nin kuzey duvarında, hurma dallarıyla bir gölgelik ve sundurma yapıldı. Buna "suffa" denilirdi. Burada kalan Müslümanlara da "Ashab-ı Suffa" ismi verildi.

Mescid-i Şerifin suffasında kalan bu sahabîlerin, Medine'de ne meskenleri ne de aşiret ve akrabaları, hiçbir şeyleri yoktu. Aileden uzak, dünya meşgale ve gailesinden azade ve tam manâsıyla feragatkâr bir hayata sahip idiler. Kur'ân ilmi tahsil eder, Resûl-i Ekrem Efendimizin va'z ve derslerini dinleyerek istifade ederlerdi. Ekseriya oruçlu bulunurlardı.

Vakitlerini Resûl-i Kibriya'nın huzurunda geçiren bu mübarek zümre, Efendimizden hep feyz alırdı. Resûl-i Ekrem'in medresesine Allah için nefsini vakfetmiş fedakâr, ilim âşığı talebeler idiler. Peygamber Efendimiz tarafından tesbit edilen muallimler, kendilerine Kur'ân öğretirlerdi. Bunlardan yetişenler, Müslüman olan kabilelere Kur'ân öğretmek ve Sünnet-i Resûlullah'ı beyan etmek için gönderilirlerdi. Bu cihetle de kendilerine "kurra" denilirdi. Suffa ise bu itibarla "Dârû'l-Kurra" diye anılmıştır.

Sayıları 400-500 kadar kadar olan, mütevazi, fakat feyizli bir hayata sahip bulunan bu güzide sahabîler, bir İrfan ordusu idiler. Bütün mesailerini Kur'ân ve Sünnet-i Resûlullah'ı öğrenmeye hasretmişken, gerektiğinde gazalara da katılırlardı.

İçlerinden evlenenler, suffadan ayrılırlardı. Fakat, yerlerine başkaları alınırdı.

Bu güzide sahabîler, ne ticaretle, ne bir san'atla meşgul olurlardı. Maişetleri, Resûl-i Kibriya Efendimiz ve sahabîlerin zenginleri tarafından temin edilirdi. Bu hususu, suffanın baş talebelerinden biri olan Ebû Hüreyre Hazretleri, kendisinin çok hadîs rivayet etmesini garibseyenlere karşı verdiği cevapla pek güzel ifade etmiştir: "Benim, fazla hadîs rivayet edişim garib-senmesin! Çünkü, Muhacir kardeşlerimiz çarşıdaki pazardaki ticaretleriyle, Ensâr kardeşlerimiz de tarlalardaki bahçelerdeki ziraatleriyle meşgul bulundukları sırada, Ebû Hüreyre, Pey-gamber'in (s.a.v.) mübarek nasihatlerini hıfzediyordu."485

Peygamberimizin Ashab-ı Suffa 'ya Yakın Alâkası

Resûl-i Kibriya Efendimiz, Ashab-ı Suffa'nın hem tâlim ve terbiyesi, hem de maişetiyie çok yakından ilgilenirdi. Onlarla dâima oturur, sohbet eder, alâkadar olurdu. Zaman zaman da onlara, "Eğer sizin için Allah katında neyin hazırlandığını bilseydiniz, yoksulluğunuzun ve ihtiyacınızın daha da ziyadeleşmesini isterdiniz!"486 diyerek, bu meşguliyetlerinin son derece mühim ve mübarek olduğunu ifade buyururlardı.

Resûl-i Ekrem Efendimiz, birinci derecede bu mübarek cemaatin ihtiyacını gidermeye çalışırdı. İcabında, Hâne-i Saadetlerinin ihtiyaçlarıyla ikinci derecede meşgul olurdu!

Bir kere Hz. Fâtıma (r.a.), el değirmeniyle un öğütmekten usandığından şikâyet ederek bir hizmetçi istediğinde, Efendimiz, bu ciğerparesine, "Kızım, sen ne söylüyorsun? Henüz, Ehl-i Suffa'nın maişetini yoluna koyamadım!" cevabını vermişti.487

Bir gün, Ashab-ı Suffa'nın başlarında durmuş, hâllerini ted-kikten geçirmişti. Fukaralıklarını, çekmekte bulundukları zahmetleri görmüş ve, "Ey Ashab-ı Suffa!.. Size müjdeler olsunki, her kim şu sizin bulunduğunuz hâl ve sıfatta ve bulunduğu durumdan razı olarak bana mülâkî olursa, o, benim refiklerim-dendir!"488 buyurarak kalblerini hoş etmişti.

Resûl-i Kibriya Efendimize herhangi bir şey getirilince, "Sadaka mı, yoksa hediye mi?" diye sorardı.

Getirenler "Sadakadır." cevabını verirlerse, onu el sürmeden Ashab-ı Suffa'ya ulaştırırdı. "Hediyedir." cevabını verirlerse, onu kabul eder ve Ashab-ı Suffa'ya da ondan hisse çıkarırdı. Çünkü, Peygamber Efendimiz, sadaka kabul etmez, sâdece hediye kabul ederdi.

Bir gün, adamın biri, tabakla hurma getirmişti. Adama, "Sadaka mıdır, hediye midir? diye sordu.

Adam, "Sadakadır." diye cevap verince, Efendimiz onu doğruca Suffa Ehline gönderdi. O sırada torunu Hz. Hasan, Peygamber Efendimizin önünde bulunuyordu. Tabaktan bir hurma alıp ağzına götürünce, Resûl-i Kibriya Efendimiz derhâl müdâhale etti ve onu ağzından çıkarttırdı. Sonra da, "Biz Mu-hammed ve Ev Halkı [Ehl-i Beyti] sadaka yemeyiz; bize sadaka helâl değildir!" buyurdu.489

Ayrıca, "Verin o fakirlere; ki, Allah yolunda kapanmışlardır (ilme, cihada vakf-ı nefs etmişlerdir), şurada burada dolaşmazlar. İstemekten çekindikleri için, bilmeyen onları zengin zanneder! Onları simalarından tanırsın; halkı bîzar etmezler. Hem, işe yarar her ne verirseniz; hiç şüphesiz, Allah onu bilir."490 mealindeki âyet-i kerîmenin, Ashab-ı Suffa hakkında nazil olduğu da rivayet edilmiştir.491

Peygamberimizin Vaa'z ve Hitabelerini Kaçırmamaları

Tam manâsıyla Allah yoluna kendilerini vakfetmiş bulunan bu güzide sahabîler, Resûl-i Kibriya Efendimizin hiçbir nasihatini hiçbir hitabesini kaçırmazlardı. Dâima orada hazır bulunur, îrad edilen hitabeleri ve mev'ızaları hıfzedip diğer sahabîlere de naklederlerdi. Bu bakımdan, İslâmî hükümlerin muhafaza ve naklinde Ehl-i Suffa'nın pek müstesna hizmet ve gayretleri vardır! Kur'ân nurunun kısa zamanda alemin her tarafına sür'atle yayılmasında bu ilim heyetinin büyük payı vardır. Bu bakımdan, İslâm Tarihinde, Ehl-i Suffa müstesna bir yer işgal eder.

Ebû Hüreyre Anlatıyor

Bir ilim müessesesi olan suffanın, has bir talebesi Ebû Hüreyre, kendileriyle ilgili bir hâdiseyi şöyle anlatır:

"Açlıktan yüzükoyun yatıyordum. Bâzan da karnıma taş bağlıyordum.

"Bir gün, halkın gelip geçtiği bir yol üzerinde oturdum. O sırada oradan Resûlullah geçiyordu. Vaziyetimi anladı ve, 'Yâ Ebâ Hüreyre!..' diye seslendi.

"'Buyur, yâ Resûlallah!..' dedim. "'Haydi, gel!' buyurdu.

"Beraber gittik. Eve girdi. Ben de girmek için izin istedim. Müsaade ettiler. Ben de girdim. Bir kabta süt buldu.

"'Bu süt nereden geldi?' diye sordu.

"'Falancalar hediye olarak getirdiler.' diye cevap verdiler.

"Sonra da, 'Yâ Ebâ Hüreyre!.. Ehl-i Suffa'ya git, onları bana çağır.' diye emretti.

"Ehl-i Suffa, İslâm'ın misafirleriydi. Ne aileleri, ne de mal mülkleri vardı. Resûlullah'a bir hediye geldiği zamanı hem kendisine ayırır, hem de

onlara gönderir idi. Kendisine, ehline verilmesi için gönderilen sadakaların tamamını onlara gönderir, kat'iyyen kendisine bir pay ayırmazdı!

"Resûlullah'ın Ehl-i Suffa'yı daveti beni üzdü! Ben, 'Bu kabtaki sütü tek başıma içer de bununla epeyce bir müddet idare ederim.' diye umuyordum! Kendi kendime, 'Ben elçiyim. Suffa ehli gelince onlara sütü ben taksim ederim.' dedim. Bu durumda sütten bana hiçbir şey kalmayacağını biliyordum. Fakat, Allah Resulünün emrini yerine getirmekten başka çâre de yoktu.

"Gidip, onları çağırdım. Geldiler, müsaade isteyip oturdular.

"Peygamber (s.a.v.), 'Ebû Hüreyre, kabı al ve onlara süt ikram et.' buyurdu.

"Süt kabını alıp dağıtmaya başladım. Her biri kabı alıyor, doyuncaya kadar içiyor, sonra arkadaşına veriyordu.

"Suffa Ehlinin sonuncusu da içtikten sonra, kabı Resûlullah'a verdim. Aldı. İçinde sâdece azıcık süt kalmıştı. Başını kaldırarak bana bakıp gülümsedi ve, 'Ebû Hüreyre!..' dedi.

"'Buyur yâ Resûlallah!..' dedim.

"'Süt içmeyen ikimiz kaldık!' buyurdu.

"'Evet, yâ Resûlallah!..' dedim.

"'Otur, sen de iç.' buyurdular. Oturup içtim.

"'Biraz daha iç.' dedi. İçtim. Yine içmem için ısrar etti. 'Daha, daha!..' diyordu. Nihayet, 'Seni hak dinle gönderen Allah'a yemin olsun ki, içecek yerim kalmadı!' dedim.

"'O hâlde bardağı bana ver.' buyurdu. Verdim. Allah'a hamd ve sena etti. Sonra 'besmele' çekerek geri kalanını da kendisi içti."492

---

485 Tecrid Tercemesi, c. 7, s. 47.

488 M. Hamdi Yazır, Hak Dini Kur'ân Dili, c. 2, s. 941.

487 İbn-i Sa'd, Tabakat, c. 8, s. 25.

488 M. Hamdi Yazır, A.g.e., c. 2, s. 941.

489 Müslim, Sahih, c. 3, s. 117.

490 Bakara, 273.

491 M. Hamdi Yazır, A.g.e., c. 2, s. 940.

492 Buharî, Sahih, c. 4, s. 89; Tirmizî, Sünen, c. 4, s. 648-649.

İlk İslam Devleti

Peygamber Efendimiz, 13 senelik Mekke devrinde mesaisini tamamıyla îman esaslarını anlatmaya hasretmişti. Bu îmanî hizmet sayesinde birçok kimse İslâm'ın saadetli sinesine koşmuştu, imanlı insanların sayısı çoğalmıştı ve Müslümanlar gözle görülür bir kuvvet hâline gelmişlerdi. Ancak, buna rağmen bu devrede İslâm düşmanlarına karşı her türlü maddî mukabele yasaktı. Müslümanların tek silâhı vardı, o da "sabır"dı.

Fakat, hicretle yeni bir muhite gelinmişti. Şartlar tamamıyla değişmişti. Müslümanlar, îmanlarının gereği olan her şeyi serbestçe yapabiliyorlardı.

Hz. Resûlullah'ın Medine'ye gelir gelmez gerçekleştirdiği en mühim iş —daha önce bahsedildiği gibi—, Muhacirlerle Ensâr'ı kardeş yapmış olmasıydı. Efendimiz, bununla, Müslümanlar arasında kuvvetli bir ittifak kurmuş oluyordu. İslâm'ın, ırk, dil, sınıf ve coğrafî ayrılıkları tanımayan kardeşlik müessesesi, böylece tarihte ilk defa gerçekleşiyordu.

Ancak, bununla her şeyin bitmediği muhakkaktı. Medine'de yalnız Müslümanlar yaşamıyorlardı. Bu yeni muhitte Museviler, müşrik Araplar ve bazı Hıristiyanlar da vardı ve haliyle mütecanis olmayan bir manzara arzediyorlardı. Buna, bir de, Arap kabîleleri arası tükenmek bilmeyen rekabet ve çatışmaları, Yahudilerle Araplar arasındaki anlaşmazlıkları katarsak, bu yeni muhitin ne büyük bir karışıklık içinde olduğunu kolayca anlayabiliriz!

Meselenin asla küçümsenmeyecek bir başka tarafı daha vardı. O da, Mekkeli müşriklerin her an Medine üzerine yürüyebilecekleri hususu idi. Aralarında devam eden soğuk harb, her an sıcak harbe dönüşebilirdi.

İşte, Peygamber Efendimizin önünde böylesine mühim meseleler duruyor ve bunlar hâl çâresi bekliyordu.

Bu yeni muhitte, Müslüman olmayan unsurlarla anlaşmak, cemiyete bir teşkilâtlanma ruhu ve havası getirmek icab ediyordu. Adlî, askerî, siyasî birtakım esesların tesbitine lüzum vardı.

Henüz Hicret'in 1. yılı bitmiş değildi.

Resûli Ekrem Efendimiz, bütün Medine ahalisinin temsilcilerini Enes b. Mâlik Hazretlerinin evinde bir araya topladı. Maksat, bazı içtimaî

prensiplerin tedvin edilmesiydi. Yapılan konuşmalar neticesinde bu prensipler tedvin edildi ve derhâl yürürlüğe kondu. Mühim maddeler yazıldı ve taraflarca imzalandı.

Bu maddeler, Hz. Resûlullah'm başkanlığında teşekkül eden ilk İslâm Devletinin anayasasiydı. Hattâ, "bu vesika, sâdece ilk İslâm devletinin anayasası olmakla da kalmamakta, aynı zamanda bütün dünyada yazılı ilk anayasayı teşkil etmekteydi."

Tedvin edilen bu anayasayla, Medine halkı, artık diğer insanlardan ayrı bir millet teşkil etmiş oluyorlardı.

Şehir Devletinin Anayasası

Elli iki maddeden ibaret olan İslâm Şehir Devletinin ilk yazılı anayasasının birinci ve ikinci maddelerinde şöyle deniliyordu:

"1. Bu kitap (yazı), Resûlullah Muhammed (s.a.v.) tarafından Kureyşli ve Yesribli mü'minler ve Müslümanlar ve bunlara tâbi olanlarla yine onlara sonradan katılmış olanlar ve onlarla birlikte cihad edenler için (olmak üzere tanzim edilmiştir).

2. İşte bunlar, diğer insanlardan ayrı bir topluluk teşkil ederler."493

Bu anayasaya göre, Medine halkı, inanç farkı gözetmeksizin diğer milletlerden ayrı bir "millet" teşkil etmekte ve ayrı bir topluluk hüviyetini taşımaktaydı.

Hz. Resûlullah, ayrıca, Medine etrafında bulunan kabilelerle, özellikle Mekkelilerin Şam ticaret yolu üzerinde ikamet etmekte olan kabilelerle derhâl dostluk tesis etmek yoluna gitti ve onlarla anlaşmalar imzaladı.

Yine Müslümanlar, şehrin yerli halkı Yahudiler ve diğerleri ile münâsebet hâlinde bulunmak mecburiyetinde idiler. Bu sebeple, kurulan devletin anayasasında onlara da haklar tanındı.

Buna göre, onlar da Müslümanlar gibi yeni devletin vatandaşları sayılıyorlardı: "Muhammed'in (s.a.v.) büyük basîret ve siyasî inceliği, Yahudilere bahşettiği fermanda görülür. Bu fermanda diğer hususlar arasında onların da bizzat Müslümanlar gibi yeni devletin vatandaşları olduğu, Yesrip'teki iki kabilenin bir tek millet teşkil ettiği, suçların dinlerin ahkâmına göre cezalandırılacağı, ihtiyaç hasıl olduğu zaman her iki tarafın

(Müslüman ve Yahudilerin) yeni devleti müdafaaya çağırılacağı, gelecekte zuhur edecek anlaşmazlıklar hakkında Resûlullah tarafından karar verileceği yazılıydı."494

Ayrıca, bu anayasa metninde harble ilgili madde de ilgili çekicidir. Vuku bulacak herhangi bir harbte, harb masraflarını kendilerini karşılamak şartıyla Yahudiler, Medine Şehir Devletinin müdafaasına katılacaklardı.

Anayasanın 16. maddesine göre, "tâbi olmaları" şartıyla Müslümanların yardım ve müzaheretlerine hak kazanacakları tesbit ediliyordu. Aynı zamanda, dışarıdan gelecek herhangi bir hücum karşısında da beraberce (Müslüman ve Yahudiler) şehri müdafaa edecekler, bu hususta birbirlerinin yardımına koşacaklardır. Bu hücum ister Müslümanlara ister Yahudilere olmuş olsun.

Bu maddeler ışığında, Müslümanların Ehli Kitap'tan olan Yahudilerle ittifakını görmekteyiz. Burada, Ehli Kitap olan Yahudî ve Hıristiyanlara tamamen bir din ve inanç hürriyeti tanınmıştır. Böylelikle, Ehli Kitap arasında kitapsız olan müşriklere karşı hiç olmazsa asgarî müşterekte birleşme esası getirilmiştir ve bunun için de Müslümanlarla birlikte Yahudiler ilk anayasada zikredilerek bunların birlikte "tek câmiâ" teşkil ettiklerinden söz edilmiştir.

Peygamber Efendimiz, Medine tesis ettiği devleti düşmanlardan korumak için, buranın yerlileri olan gayrimüslim Ehli Kitap'la siyasî ittifak ve andlaşmalar yaptığı gibi, inanç yönünden de bir ittifakın sağlanmasını temine çalışmıştır. Onları aralarında ortak bir kelime olan "tevhid" inancı üzere birleştirmek ve şirk ehline karşı "inananlar paktı"nı kurmak istemiştir. Nitekim, bu gayeyi Medine içindeki Ehli Kitap için güttüğü gibi, Ehli Kitap olan dış devletler için de takib etmeye çalışmıştır. Bizans İmparatoru Heraklius ve diğer Hıristiyan prenslerine gönderdikleri davet mektubunda şu âyeti kerîmeyle onlara hitab etmiştir:

"De ki: 'Ey Ehli Kitap (Hıristiyan ve Yahudiler)!.. Bizimle sizin arasında müsavi bir kelimeye gelin: Allah'tan başkasına ibâdet etmeyelim. O'na hiçbir şeyi ortak koşmayalım. Allah'ı bırakıp da birbirimizi Rabler edinmeyelim.' Eğer yüz çevirirlerse, o hâlde deyin ki: 'Şâhid olun; biz, gerçek Müslümanlarız.!'"495

Bizzat Resûli Ekrem tarafından yazılı anayasayla himaye ve yardıma mazhar olan Kitap Ehli, ne yazık ki, andlaşmanın şartlarını bizzat kendileri bozmuş ve lehlerindeki şartların ortadan kalkmasına böylece yol açmışlardır. Andlaşmada "site devleti içinde bulunanların birbirlerinin aleyhinde bulunmayacakları" şartı, "birbirlerinin düşmanlarıyla anlaşmaya varmayacakları" maddesi yazılı iken, onlar (Yahudiler) Medine'nin müşriklerin taarruzlarına hedef olduğu çok nâzik bir sırada, baş kaldırdılar, daha yeni yeni teşekkül eden ve yeni yeni yerine oturan bir devletin aleyhinde tertipler düzenlemeye başladılar. Tabiiî ki, bu, doğrudan doğruya onları Müslümanların himayesinden mahrum bırakıyordu.

Görüldüğü gibi, bu anayasa, kurulan yeni bir devletin birçok müessesesi hususunda hükümler taşımakta, her meselede istikametli çizgiler çizmekteydi: "Bu anayasayla İslâm, hayatının yeni bir safhasına başladı. Maddî ve cismanî ile maneviyatın karışması, ona kendine has bir çizgi getirdi. Mânevîyatı, hattâ ahlâkı tanımayan bir siyaset, bizi maddeciliğe ve vahşî hayvanların hayatlarından daha aşağı bir hayata götürür. Yaşadığımız dünyanın hâdiselerinden ayrı bir mânevîyat ise. bizi melek mertebesinin üzerine çıkarabilir. Fakat, bu, ancak son derece mahdut bir zümre için mümkündür. İnsanların büyük ekseriyeti, böyle bir ideolojiyi tatbik edenlerin çemberinin dışında kalır. Hz. Muhammed (s.a.v.), bilhassa vasat adamı düşündü ve ona insan hayatının iki tarafını nasıl dengeye getireceğini, madde ve mânâyı aynı zamanda içine alan bir terkip yapmayı öğretti. Bu dinî doktrin, herkese en az derecede lâzım olan bazı esas noktalan seçer, fakat kendilerini manevî hayata daha fazla verebilme tercihini fertlere bırakır. Bu durumda Hz. Peygamber'in sahabeleri müstakil bir devletin idare edici cemaati, Hz. Peygamber ise her sahada onun reisi oldu."496

---

493 Ibni Hişam, Sîre, c. 2, s. 147. Diğer maddeler için bkz.: ibni Hişam, A.g.e.,c. 2, s. 147150.

494 Prof. Harun Han Şirvanî, islâm'da Siyasî Düşünce ve İdare, Tere; s. 18.

495 Ali Imrân, 64.

496 Prof. Muhammed Hamidullah, islâm Peygamberi, c. 1, s. 148.

Müşriklere Mukabeleye İzin Verilmesi

Resûli Ekrem Efendimiz, Mekke'de harb ve cihada izinli değildi. Allah'tan aldığı emirler gereği bütün mesaisini îman esaslarını kalb, ruh ve akıllarda tesbite hasretmişti. Va'z ve nasihatle, îkaz ve irşadla burada hizmetine devam ediyordu. Her türlü mezâlime karşı bu devrede sabır ve sükûnetle harekete memur bulunuyorlardı. Mekke'de ilk zamanlarda nazil olan âyetlerde bu husus açıkça görülür.

Zâten, İslâm hukukuna göre, insanlar arasında asıl olan, sulh ve barış dairesinde münâsebettir. Harb ve cihada ancak zaruret hasıl olduğu zamanlarda müracaat olunur.497 Cenâbı Hakk'ın, bir ana ve babadan yarattığı insanlar arasında bundan başka da bir hak olamazdı. İnsanların şubelere, kabilelere ayrılması ise, neslin tanınması ve temiz kalması gibi kendilerine mahsus ortak menfaatlere binâendi.498

Peygamber Efendimize ve Müslümanlara onca mezâlim ve işkencenlere rağmen Mekke'de harb ve cihada izin verilmediği, sabır ve teenni tavsiye edildiği gibi, Medine'ye hicret vuku bulduktan sonra da hemen müsaade olunmadı.

Gerçi, İslâm, Medine'de günden güne kuvvet kazanıyor ve sür'atle inkişaf kaydediyor, Kur'ân güneşi bütün haşmetiyle ruhları sarmaya başlıyordu; ama yine de Resûli Ekrem Efendimizin ve Müslümanların vaziyeti tam bir emniyet içinde değildi. Medineli Müslümanlar, Efendimizi coşkun bir bayram havası içinde karşılamışlardı, amma münafıklarla Yahudiler,gönüllerinde müthiş bir kin ve düşmanlık besliyorlardı. Her ne kadar Yahudiler, Peygamber Efendimizle bir anlaşma imzalamışlarsa da, bütün hâl ve hareketleri bu anlaşmayı tekzib ediyordu.

Münafıklar, daha da tehlikeli bir durum arzediyorlardı.

Peygamber Efendimizin hicretinden önceye rastlayan günlerde, Hazreç Kabilesinin reisi bulunan Abdullah b. Übeyy b. Selül için süslü bir taç hazırlanmıştı. Bir devlet reisi ihtişamıyla onu giymek üzere iken, hicret vuku bulmuştu. Bunun neticesinde kavmi olan Hazreçliler tamamen Müslüman olmuşlardı. Haliyle taç ve hil'at gibi şeyler unutulmuştu.

Abdullah b. Übey, kavmine uyarak zahiren Müslüman olmuştu. Ama reislikten mahrum olmak acısıyla yan çizmiş ve bir münafıklar hizbi

kurmuştu. Gizli gizli nifak ve fesada başlamıştı. Hattâ, Resûli Ekrem Efendimizin tebligatına, va'z ve nasihatlerine müdahale etme cür'etini gösterecek kadar zaman zaman ileri gidiyordu. Bu münafıklar zümresinin Müslümanlar arasına fitne ve fesad sokmak için meydana getirdikleri hâdiselerden yeri geldikçe bahsedilecektir.

Ayrıca, Mekke müşrikleri, Medine münafıklarını ve Yahudîlerini, hattâ Medine etrafındaki kabileleri devamlı surette tahrike çalışıyorlardı ve Mekke'de söndüremedikleri nuru akıllarınca Medine'de söndürmek için harekete hazırlanıyorlardı.

Haricî ve dahilî bu kadar düşmana karşı sabır ve tahammül ile sulh dairesinde davranmanın imkânı kalmamıştı. Müslümanlardan çoğu Kureyşlilere karşı çıkmak, onlarla hesaplaşmak istiyorlardı. Ensâr'ın ileri gelenlerinden biri olan Sa'd b. Muaz Hazretleri, bu arzusunu şöyle izhar ediyordu:

"Allah'ım!.. Bilirsin ki, Senin uğrunda şu Kureyş kavmiyle mücâhede etmekten daha sevimli bir şey yoktur! O Kureyş ki, Resulünün peygamberliğini yalanladılar. Sonunda da memleketinden çıkmaya mecbur bıraktılar. Allah'ım!.. Öyle tahmin ediyorum ki, bizimle onlar arasındaki harbe müsaade edeceksin!"499

Görüldüğü gibi, Medine'de Müslümanlar tam bir emniyet içinde değillerdi.

İşte, bu sırada Peygamber Efendimize, mukabele ve müdafaa suretiyle savaşa izin verildi. Konuyla ilgili nazil olan âyette şöyle buyuruldu:

"Kendileriyle mukatele edilen(yâni düşmanların hücumuna uğrayan mü'min)lere, uğradıkları o zulümden dolayı (bilmukabele harbe) izin verildi. Şüphesiz ki, Allah, onlara yardım etmeye elbette kemâliyle kadirdir. Onlar (o mü'minlerdir ki) haksız yere ve ancak 'Rabbimiz Allah'tır.' dedikleri için yurtlarından çıkarılmışlardır."500

Âyeti kerîmenin ifadesinden anlaşıldığı gibi, burada cihad izni kayıtlıdır ve sâdece "tecavüze mâruz kaldıklarından ve zulme uğradıklarından" dolayı verilmiştir. Yâni, Müslümanlar, herhangi bir tecavüzde bulunmayacaklarlar. Şayet zulme mâruz kalırlar veya üzerlerine yürüyen olursa, kendilerini müdafaa için savaşacaklardır. Bu âyetle, aynı zamanda İslâm

muharebelerinin tecavüz değil, müdafaa esasına dayandığı da ortaya çıkmaktadır.

Bu âyetler, Müslümanlara, "saldıran düşmana karşı kendilerini koruma ve müdafaa etme" meşru hakkını tanıyordu. Müslümanların siyasî durumu ve maddî gücü düzeldiği ve ilk şartların kaybolduğu nisbette, nazil olacak âyetlerle bilâhare cihad Müslümanlar üzerine farz kılınacaktır.

ETRAFA SERİYYELER GÖNDERİLİYOR

Mekkeli müşrikler her şeye rağmen, Peygamberimizin ve Müslümanların peşini bırakmış değillerdi. Medine'deki Yahudî ve münafıklar ile el altından gizli gizli işbirliklerini sürdürerek İslâm nurunu söndürmeye, Resûli Kibriya'nın vücudunu ortadan kaldırmaya matuf faaliyetlerine aralıksız devam ediyorlardı.

Medine'yi teşkilâtlandıran Resûli Ekrem Efendimiz, bunlara karşı tedbirler almaya başladı. Düşman her türlü hile ve desiseye başvururken elbette tedbirsiz kalınmazdı.

Peygamber Efendimiz, her şeyden önce iktisadî harb usûlünü tatbik etmek istiyordu. Bu maksatla da Kureyş'in Suriye'ye giden ticaret yolunu kontrol altında tutmayı uygun buldu.

Düşündükleri bir diğer tedbir de, civarda yaşayan kabilelerle sulh anlaşmaları yapmaktı. Böylece, onları Mekkeli müşriklerin sinsî emellerine âlet olmaktan kurtarmış ve Kureyş'i tek başına bırakmış olurdu.

Bu maksat ve gayeler ile henüz Hicret'in ilk yılında etrafa seriyyeler göndermeye başladı. Bu seriyyeler, herhangi bir yere hücum etmek ve kan akıtmak maksadıyla yola çıkarılmıyordu. Nitekim, görüleceği gibi, ilk seriyyeler (biri istisna edilirse) bir damla kan dökmemişler ve hiçbir kabileyi yağmalamamışlardır.

Seriyye, Peygamberimizin bizzat bulunmayıp, sahabîlerden herhangi birisinin kumandası altında gönderdiği askerî birliklere denilir. En azı beş kişilik, en çoğu da 300400 kişilik olur.

Yola çıkarılan bu seriyyelerin belli başlı vasfı, Kureyşli müşrikleri iktisadî baskı altında tutmak, onlara bu yolda bir nevi ihtar idi; "Eğer siz şiddet siyasetinize devam ederseniz, biz de yapacağımızı biliriz. Can

damarınız demek olan olan ticaret yolunuz elimizdedir. Aklınızı başınıza alın!" demekti.

Bu seriyyelerin gördüğü bir başka mühim vazife, Medine'nin etrafını kontrol etmekti; herhangi bir tehlikenin söz konusu olup olmadığını, düşmanın ne gibi hazırlıklar içinde bulunduğunu araştırıp haber almaktı.

İLK SERİYYE

Medine'ye hicretlerinden yedi ay sonra Ramazan ayında Resûli Ekrem Efendimiz, amcası Hz. Hamza'yı, Mekkeli muhacirlerden 30 kişilik bir süvari grubunun başında, Kureyş müşriklerinden 300 kişilik bir birliğin muhafazasında Şam'dan Mekke'ye gitmekte olan ticaret kervanını gözetlemek için gönderdi.502

Süvari birliğinin içinde Ensâr'dan bir tek Müslüman yoktu. Çünkü onlar, sâdece Medine içinde korumak üzere Peygamber Efendimize söz vermişlerdi. Bu sebepledir ki, Resûli Ekrem, Bedir Muharebesine kadar Ensâr'dan hiç kimseyi askerî seferlere göndermemiştir.503

Medine'den yola çıkan Hz. Hamza, İys nahiyelerinden biri olan Seyfû'lBahre'de, içinde Ebû Cehil'in de bulunduğu Kureyş kervanıyla karşılaştı. Taraflar çarpışmaya hazırlanırken, iki tarafın da dostu ve müttefiki bulunan Cühenîlerin reisi Mecdiy b. Amr, aralarına girip çarpışmalarına mâni oldu.

Kureyş, kervanıyla Mekke'ye doğru yol alırken, Hz. Hamza da beraberindeki Müslümanlarla Medine'ye geri döndü.504

Peygamber Efendimiz, çarpışma çıkmamış olmasından memnunluk duydu.

UBEYDE B. HARİS SERİYYESİ

Hz. Hamza'nın Medine'ye dönüşünden sonra, Peygamberimiz, Şevval ayında Ubeyde b. Haris'i Nabiğ Vadisine gönderdi. Maiyetinde, Muhacirlerden 60 süvari vardı.505

Nabiğ Vadisine giden Hz. Ubeyde, orada Kureyş müşriklerinden 200 kişiyle karşılaştı. Birbirlerine hafif ok atışlarında bulundular. Müslümanların safından ilk ok Sa'd b. Ebî Vakkas Hazretleri tarafından

atıldı. Allah yolunda atılan ilk ok, bu oldu.506 Bunun dışında herhangi bir çatışma olmadan iki taraf birbirlerine uzaklaştı.507

Bu arada, Müslüman olmuş, fakat bir türlü fırsatını bulup Müslümanlar arasına katılamayan Mikdad b. Amr ile Utbe b. Gazvan da, bu durumu fırsat bilerek müşrikler arasından ayrılarak mücâhidlere katıldılar.508

EBVA GAZASI

Hicretin 1. senesininin son ayı...

Resûli Ekrem Efendimiz, ilk defa, Muhacirlerden 60 kişilik bir kuvvetle, yerine Sa'd b. Übade'yi vekil bırakarak Medine'den yola çıktı.509

Efendimizin bu gazaya* çıkış maksadı, etrafa saldırıp halkı rahatsız eden Kureyş müşrikleriyle karşılaşıp onlara gözdağı vermek, aynı zamanda Demre b. Bekir Oğullarıyla anlaşma yapmak isteğiydi.510

Resûli Ekrem'in beyaz sancağını Hz. Hamza taşıyordu.

Peygamber Efendimiz bu gazada müşriklerle karşılaşmadı. Ancak, yola çıkışının ikinci maksadı olan Demre b. Bekir Oğullarıyla anlaşmayı gerçekleştirdi.

Benî Demre reisiyle yapılan yazılı anlaşmaya göre; a) Ne Peygamberimiz onlarla, ne de onlar Peygamberimizle herhangi bir çarpışmaya girmeyeceklerdi, b) Birisi diğerinin düşmanına gizlice de olsa yardım etmeyecekti, c) İslâm'a karşı çıkmadıkları müddetçe Resûlullah'tan yardım görecekler, Peygamberimiz de onları düşmanına karşı yardıma davet ettiğinde icabet edeceklerdi.5''

Peygamber Efendimiz 15 gece sonra Medine'ye döndü.512

Civar kabilelerle yapılan bu dostluk anlaşmalarının büyük faydaları olmuştur. Bilhassa Mekkelilerin Şam ticaret yolu üzerindeki kabilelerle yapılmış olması, Kureyş'i iktisaden çökertme plânının bir tatbikatı idi.

Görüldüğü gibi, Peygamber Efendimiz, Müslümanlara muaraza vaziyeti almamış başka kabilelerle düşmana karşı muvakkaten de olsa bazı anlaşmalara girmiştir.

---

497 Tecrid Tercemesi, c. 10, s. 130. 498Hucûrat, 13.

502 ibni Hişam, Sîre, c. 2, s. 245; Ibni Sa'd, Tabakat, c. 2, s. 6.

503 ibni Sa'd, A.g.e., c. 2, s. 6.

504 ibni Sa'd, A.g.e., c. 2, s. 6.

505 ibni Hişam, A.g.e., c. 2, s 241; ibni Sa'd, A.g.e., c. 2, s. 7.

506 ibni Hişam, A.g.e., c. 2, s. 241; ibni Sa'd, A.g.e., c. 2, s. 7.

507 İbni Hişam, A.g.e., c. 2, s. 241242; İbni Sa'd, A.g.e., c. 2, s. 7.

508 İbni Hişam, A.g.e., c. 2, 242.

509 ibni Sa'd, Tabakat, c. 2, s. 8.Peygamber Efendimizin bizzat bulundukları askerî hareketlere gazve [gaza] denir.

510 İbni Hişam, Sîre, c. 2, s. 241; ibni Sa'd, A.g.e., c. 2, s. 8.

511 İbni Sa'd, A.g.e., c. 1, s. 274275, c. 2, s. 8.

512 İbni Sa'd, A.g.e., c. 2, s. 8.

Hicretin 1. Senesinin Diğer Mühim Bazı Hadiseleri

Ashabtan Es 'ad b. Zürare ile Gülsüm b. Hidm 'in Vefatı

Gülsüm b. Hidm, Ensâr'ın ileri gelenlerindendi. Oldukça yaşlanmıştı. Mescid-i Nebevi yapıldığı sırada Küba'da vefat etti.513

Hz. Gülsüm b. Hidm, Hicret'ten önce Müslüman olmuştu. Resûl-i Kibriya Efendimizi hicret esnasında Küba'da evinde misafir etme şerefine ermişti. Peygamberimiz, 14 gün kadar evinde kalmıştı.

Es'ad b. Zürare Hazretleri, Akabe Bey'atında Resûl-i Ekrem Efendimizle görüşen altı zâttan biri idi. Son Akabe Bîatında Ensâr'ı temsilen seçilen dokuz temsilcinin arasında o da yer alıyordu.

Es'ad Hazretleri de, Gülsüm b. Hidm'in vefatından kısa bir zaman sonra vefat etti. Resûl-i Ekrem Efendimiz, vefatı esnasında yanında bulunuyordu. Onu yıkadı, kefenledi ve cenaze namazını kıldı. Sonra da onu Medine kabristanı olan Bâkî'ye defnetti. Bakî Kabristanına Ensâr'dan ilk defnedilen zât, Es'ad b. Zürare Hazretleridir.514

Abdullah b. Zübeyr 'in Dünyaya Gelişi

Hicret'in 1. yılının, Muhacir Müslümanları sevindiren bir başka hâdisesi, Hz. Zübeyr b. Avvam'ın Abdullah adında bir çocuğunun dünyaya gelişidir. Hz. Abdullah, Medine'de Muhacir Müslüman aileleri içinde doğan ilk çocuktur. Annesi, Hz. Ebû Bekir'in kızı Hz. Esma, Küba köyünde onu dünyaya getirmiştir.

Abdullah'ın doğumu, Muhacir Müslümanları son derece sevindirdi. Zîra, Yahudiler, onlara, "Biz, sizi sihirledik! Bundan böyle sizden erkek çocuk dünyaya gelmeyecektir." diyorlardı.

Muhacirler de bundan fazlasıyla üzüntü duyuyorlardı.

Abdullah'ın dünyaya geldiğini duyar duymaz, Yahudilerin bu sözleri yalanladığından dolayı, tekbirler getirerek sevinçlerini izhar ettiler.

Ona "Abdullah" ismini bizzat Peygamber Efendimiz verdi.

---

513 Ibn-i Abdi'l-Berr, el-lstiab, c. 3, s. 1328.

514 Ibn-i Sa'd, Tabakat, c. 3, s. 612; Ibn-i Abdi'l-Berr, A.g.e., c. 3, s. 1328.

Buvat, Safevan ve Uşeyre Gazası

BUVAT GAZASI

(Hicret 'in 2. senesi Rebiülevvel ayı)

Bu tarihte Peygamber Efendimiz, beraberinde 200 Muhacirle Medine'den yola çıktı. Maksadı, içlerinde azılı müşrik Ümeyye b. Halefin de bulunduğu 100 kişilik bir muhafız grubun kontrolü altında hareket eden 2 bin 500 develik büyük Kureyş kervanının üzerine yürüyerek onlara gözdağı vermekti.

Buvat Dağına kadar giden Resûli Ekrem, kimseyle karşılaşmadı ve Medine'ye geri döndü.515

SAFEVAN GAZASI

(Hicret 'in 2. senesi Rebiülevvel ayı)

Mekkeli müşriklerin adamlarından Kürz b. Cabir elFihrî, arkadaşlarıyla Medine otlaklarına kadar sokularak akın etmiş ve Medinelilere, Müslümanlara âit birçok hayvanı alıp götürmüştü.

Bu baskın üzerine Peygamber Efendimiz, Medine'de yerine Zeyd b. Harise'yi vekil tâyin ederek, mezkûr yağmacıyı takibe çıktı. Bedir nahiyesinin Safevan Vadisine kadar ilerledi. Ancak, Kürz, takib edildiğini haber almış olduğundan daha önce sapa bir yoldan kaçmıştı.

Bunun üzerine, Peygamberimiz, Medine'ye geri döndü.

Bu gazaya "Bedri Ulâ," yâni "İlk Bedir Gazası" da denilir.516

UŞEYRE GAZASI

(Hicret 'in 2. senesi Cemaziyelâhir ayı)

Resûli Ekrem Efendimiz, Safevan Gazasından üç ay sonra, Muhacir Müslümanlardan, 150200 kişiden müteşekkil bir askerî birlikle Medine'den yola çıktı. Beraberlerinde 30 deve bulunuyordu ve mücâhidler bu develere nöbetleşe biniyorlardı.

Maksat, yine Kureyş'in Şam'a göndermiş olduğu ticaret kervanını takib etmekti.

Ancak, Medine'den dokuz konak mesafede bulunan Müdlic Oğullarına âit Uşeyre Ovasına gelindiğinde, Kureyş kervanının buradan iki üç gün önce geçtiği öğrenildi.

Medine etrafını her bakımdan emniyet altına almak hususu üzerinde dikkatle duran Peygamberimiz, burada daha önce anlaşma yaptığı Damre Oğullarının müttefiki olan Benî Müdlic'le aynı mahiyette bir dostluk ve ittifak anlaşması imzaladı. Sonra da Medine'ye geri döndü.517

---

515 Ibn-i Sa'd, Tabakat, c. 2, s. 8-9.

516 ibn-i Hişam, Sîre, c. 2, s. 251; ibn-i Sa'd, A.g.e., c. 2, s. 9.

517 Ibni Hişam, Sîre, c. 2, s. 248249; ibni Sa'd, A.g.e., c. 2, s. 910.

Abdullah B.Cahş Seriyyesi

(Hicret 'in 2. senesi Receb ayı)

Peygamber Efendimiz, bu tarihte Abdullah b. Cahş'ı huzuruna çağırdı ve Muhacir Müslümanlardan sekiz kişilik bir birlik kumandasında Nahle Vadisine gideceğini emir buyurdu. Birliğe katılanlara hitaben de, "Sizin üzerinize birini tâyin edeceğim ki, o, en hayırlınız değildir; fakat, açlığa, susuzluğa en çok dayanan, katlananınızdır."518 dedi.

Resûl-i Ekrem, kumandan tâyin ettiği Abdullah b. Cahş'a bir de mektup verdi. Bu mektubu iki gün yol aldıktan sonra açıp okumasını ve ona göre hareket etmesini emir buyurdu.

İki günlük yolculuktan sonra Abdullah b. Cahş, emir gereğince mektubu açıp okudu. Mektupta şunların yazılı olduğunu gördü:

"Bu mektubumu gözden geçirdiğin zaman Mekke ile Taif arasındaki Nahle Vadisine kadar yürüyüp, oraya inersin. Oradaki Kureyş'i gözetler, alabildiğin haberleri, gelip, bize bildi-

rirsin."519

Şu hâlde, bu seriyyeden maksat, Kureyş'in hareketini gözetlemek, ne gibi hazırlıklar içinde bulunduklarını tesbit etmekti.

Kahraman sahabî Abdullah b. Cahş, Hz. Resûlullah'ın mektubuna, "Semi'nâ ve ata'nâ [Dinledik ve itaat ettik]." dedikten sonra, mücâhidlere de, "Hanginiz şehid olmayı ister ve o makamı özlerse benimle gelsin; kim de ondan hoşlanmazsa geri dönsün! Ben ise, Resûlullah'm emrini yerine getireceğim."520 diye hitab etti.

Fedakâr mücâhidler, tereddütsüz, kumandanlarının emrine amade olduklarını bildirdiler.

Mücâhidler, nöbetleşe bindikleri develerle Nahle Vadisine vardılar. Orada konakladılar.

Bu arada, yükleri kuru üzüm ve bazı yiyecek maddeleri olan Kureyş'in bir kervanı göründü. Gelip, onlara yakın bir yerde konakladı.

Mücâhidler, bunlara karşı nasıl davranmaları gerektiği hususunda konuştular. Hücum etmeyeceklerine dair önce bir karara varamadılar.

Çünkü, içinde kan dökmek haram olan Receb ayinin girip girmediğinde tereddüt ediyorlardı. Sonunda, henüz Receb ayının girmesine bir gün var olduğu kanaatine varınca, ittifakla kervanı ele geçireceklerine dair karar aldılar. Tam o esnada Vâkıd b. Abdullah'ın attığı bir okla, kervanın reisi Amr b. Hadremî öldü. Mücâhidler, diğerlerinin üzerine yürüdüler. İki kişiyi esir alıp kervanı da ele geçirdiler.

Kurtulanlar, Kureyşlileri hâdiseden haberdar etmek için Mekke'ye doğru kaçmaya başladılar. Mücâhidler ise, iki esir ve kervanla birlikte Medine'ye döndüler.

Seriyyenin başkanı Abdullah b. Cahş Hazretleri durumu anlatınca, Fahr-i Kâinat Efendimiz hiddetle, "Ben, size haram olan ayda çarpışmayı emretmemiştim!" dedi ve ganimetten herhangi bir şey almaktan kaçındı.

Seriyyeye iştirak etmiş bulunan mücâhidler, Resûl-i Ekrem'in bu hareketi karşısında neye uğradıklarını şaşırdılar. Diğer sahabîler de onların bu hareketlerini tasvip etmeyince, bütün bütün ruhlarını büyük bir sıkıntı sardı.

Resûl-i Kibriya'ya durumu izah ettiler. "Yâ ResûlallahL" dediler, "Biz, onu Receb'in ilk gecesinde ve Cemaziyelâhir ayının son gecesinde öldürdük! Receb ayı girince kılıçlarımızı kınına soktuk!"

Buna rağmen Resûlullah, kendisi için ayrılan ganimeti almadı. Çünkü, ortada bir şüphe söz konusuydu.

Nitekim, Mekkeli müşrikler de bu hareketi dillerine doladılar ve dedikodu yapmaya başladılar: "Muhammed ve ashabı, haram ayı helâl saydı; onda kan döktüler, mal aldılar, adam esir ettiler."

Bu dedikodular Medine'den de duyuldu.

Diğer taraftan, Medine'de bulunan Yahudiler de ileri geri konuştular.

Bir taraftan, seriyyeye iştirak etmiş bulunan mücâhidler, bu hareketlerinden dolayı üzüntü duyuyorlardı; diğer taraftan, Mekkeli müşrikler ve Medineli Yahudiler, ileri geri konuşuyorlardı. Peygamber Efendimiz ise, kendisine ayrılan ganimeti kabul etmiyordu.

Bir müddet sonra Efendimize vahiy geldi ve meseleyi halletti. İlgili âyette şöyle buyuruldu:

"Sana haram olan çarpışmanın hükmünden soruyorlar. De ki: 'O ayda savaş yapmak büyük günahtır. Fakat, küfür ve inkârla insanları Allah yolundan çevirmek, Mescid-i Haram'da tavaf ve namazdan alıkoymak, Peygamber ve ashabını Mekke'den çıkarmak, Allah katında daha büyük bir günahtır. 'Allah'a ortak koşmak' fitnesi, Müslümanların haram ayda yaptıkları savaştan da beterdir. Ey mü'minler!.. Kâfirlerin gücü yetse, sizi dininizden döndürünceye kadar sizinle savaşmaktan bir an bile geri durmazlar."521Seriyyeye iştirak etmiş olan mücâhidler, bu âyet üzerine sıkıntı ve manevî ızdıraptan kurtuldular. Peygamber Efendimiz de, kendisi için ayrılmış bulunan ganîmet hissesini kabul etti. Müşrikler ise, esirleri için kurtuluş bedeli gönderdiler. Esirlerden sâdece Osman b. Abdullah, Mekke'ye gitti; diğer esir Hakem b. Keysan ise, Müslüman olup Medine'de kaldı.522

Hakem b. Keysan Nasıl Müslüman Oldu?

Burada, esirlerden Hakem b. Keysan'ın nasıl Müslüman olduğunu ibret nazarlarına sunmakta fayda görüyoruz.

Mücâhidler tarafından esir alınınca, Kumandan Abdullah b. Cahş, onun boynuna vurmak istemişti; fakat, diğer sahabîler, "Hayır, Resûlullah'a götürelim." diyerek, buna mâni olmuşlardı. Böylece, Hakem, boynunun vurulmasından kurtulmuştu.

Medine'ye döndüklerinde onu Peygamber Efendimize götürdüler. Resûl-i Ekrem, Hakem'i Müslüman olmaya davet etti. Ancak o, menfî tavır takındı; hattâ, ileri geri konuşmaya başladı.

Bu konuşmalarından hiddete gelen Hz. Ömer, "Bunun Müslüman olacağı yok Yâ Resûlallah!.. Müsaade et, boynunu vuralım!" diye konuştu.

Resûl-i Ekrem, bu teklifi kabul etmedi ve Hakem'i tekrar tekrar İslâm'a davet etti. Sonunda Hakem, "İslâm nedir?" diye sordu.

Resûl-i Ekrem, "İslâm, şeriki olmayan bir Allah'a îman ve ibâdet, Muhammed'in de O'nun kulu ve resulü olduğuna şehâdet etmendir." buyurunca, Hakem, "Müslüman oldum!" diyerek kelime-i şehâdet getirdi.

Resûl-i Ekrem de, sahabîlere dönerek, "Eğer sizin, onun hakkındaki görüşünüze uyup onu öldürseydim, Cehennem'e girmiş, gitmişti!"523 diyerek hepimize ölçü olacak dersini verdi.

Hz. Resûlullah'ın İslâm'a davetteki temennisi, sabrı ve sebatı, işte bir insanı böylesine Cehennem'den kurtarıp, sahabî gibi şerefli bir makama yükseltiyordu.

---

518 ibn-i Abdi'l-Berr, el-istiab, c. 3, s. 878.

519 ibn-i Hişam, Sîre, c. 2, s. 252; ibn-i Sa'd, Tabakat, c. 2, s. 10.

520 ibn-i Hişam, A.g.e., c. 2, s. 252; ibn-i Sa'd, A.g.e., c. 2, s. 10.

521 Bakara, 217.

522 Ibn-i Hişam, Sîre, c. 2, s. 255; İbn-i Sa'd, Tabakat, c. 2, s. 11.

523 İbn-i Sa'd, Tabakat, c. 4, s. 137-138.

Kıblenin Mescid-i Haram'a Çevrilmesi

(Hicret 'in 2. senesi / Milâdî 623)

Resûl-i Kibriya Efendimiz ile Müslümanlar, Medine'de namazlarını, Allah'ın emriyle, "peygamberler makamı" olan Kudüs'e, yâni Beytû'l-Makdis'e doğru kılarlardı. Fakat, Peygamber Efendimiz, öteden beri tevhid akidesinin müstesna bir âbidesi olan yeryüzünün ilk mabedi ve ceddi Hz. İbrahim'in kıblesi olan Kabe'ye doğru yönelerek namaz kılmayı kalben arzu ve temenni ediyordu. Müslümanlar da, hassaten Muhacirler, kalblerinde aynı arzuyu taşıyorlardı. Çünkü, beş vakit namazlarında Kabe'ye yönelmek, vatanları Mekke'yi de yâdetmeye bir vesile olacaktı.

Yahudîlerin de, "Muhammed ve ashabı, biz gösterinceye kadar kıblelerinin neresi olduğunu bile bilmiyorlardı!" diyerek sinsice dedikoduda bulunmaları onları rahatsız ettiğinden bu arzuları daha da kuvvetleniyordu. Bu sebeple, Resûl-i Ekrem Efendimiz, tahvil-i kıble için vahyin gelmesini bekliyor, Cebrail'i (a.s.) gözetliyor ve Kabe'yi temenni ederek dua ediyordu.

Nitekim, bir gün, gelen Cebrail'e (a.s.) bu arzusunu izhar etti: "Rabbimin, yüzümü Yahudîlerin kıblesinden Kabe'ye çevirmesini arzu ediyorum!"

Cebrail (a.s.), "Ben bir kulum! Sen, Rabbine niyazda bulun. Bunu O'ndan iste!"524 dedi.

Bunun üzerine, Resûl-i Ekrem Efendimiz de, Beytû'1-Mak-dis'e müteveccihen namaza duracakları zaman başını semâya doğru kaldırmaya başladı.

Nihayet, Medine'ye hicretin 17. ayında, kıblenin Mescid-i Haram'a doğru çevrildiğini bildiren şu âyet-i kerîme nazil oldu:

"(Ey Resulüm!.. Vahyin gelmesi için) yüzünü göğe doğru çevirip durduğunu görüyoruz. Bunun için, seni, razı olacağın bir kıbleye çevireceğiz, Şimdi, yüzünü Mescid-i Haram tarafına çevir. Ey mü'minler!.. Siz de her nerede olursanız, yüzünüzü namazlarda o mescid tarafına çevirin!"525

Bu vahiy geldiği sırada Resûlullah Efendimiz, Müslümanlara mescidinde öğle namazını kıldırıyordu. Namazın ilk iki rekâtı kılınmış, sıra

son iki rekâta gelmişti. Peygamber Efendimiz, ağır ağır yönünü değiştirdi ve mübarek yüzünü Kabe'ye doğru çevirdi. Müslümanlar da Efendimizle birlikte o tarafa döndüler.526

İki Kıbleîi Mescid

Diğer bir rivayete göre, Resûl-i Kibriya Efendimiz, Receb ayının bir Pazartesi günü Benî Seleme semtinde oturan Bişr b. Bera'nın annesi Ümmü Bişr'i ziyarete gitmişlerdi. Kendisine yemek yapıldı. Yediler. Bu sırada öğle namazı vakti girdi. Peygamberimiz, oradaki mescidde Müslümanlarla birlikte iki rekât kıldıktan sonra namaz içinde Kabe tarafına dönmesi emrolun-du. Derhâl cemaatle birlikte yüzlerini Mescid-i Haram tarafına çevirdiler.

Bu sebeple, Benî Seleme Mescidine "Mescid-i Kıbleteyn [İki Kıbleli Mescid]" adı verildi.527

Peygamberimizin emri üzerine, bütün Müslümanlara, kıblenin Mescid-i Aksa'dan Mescid-i Haram tarafına çevrildiği duyuruldu.

Mescid-i Kıbleteyn

Kıblenin Kabe olarak tesbit edilmesi, bir kısım Müslümanların telâşına sebep oldu; çünkü, kıble değiştirilmeden önce Bey-tû'l Makdis'e doğru namaz kılarak vefat etmiş veya şehid e-dilmiş Müslümanlar vardı. Bunun için Huzur-u Risâlet'e gelerek, "Yâ Resûlallah!.. Daha önce ölen Müslüman kardeşlerimizin durumu ne olacak? Onlar Beytû'l-Makdis'e doğru namazlarını eda etmişlerdi." diyerek endişelerini izhar ettiler.

Cenâb- Hakk, Müslümanların bu endişelerini de, inzal buyurduğu âyet-i kerîmeyle giderdi: "Ey Resulüm!.. Hâlen yönelmekte olduğun Kabe'yi, ancak resule uyanlarla geri dönenler arasını ayırdetmek için kıble kıldık. Gerçi, bu kıbleyi çeviriş büyük ve ağır ise de, yalnız o, Allah'ın hidâyet ettiği kimselere ağır gelmez ve Allah îmanınızı zâyî etmez. Muhakkak, Allah Teâlâ, insanlara çok merhametlidir, günahlarını bağışlayıcıdır."528

Resûl-i Ekrem Efendimiz, Medine'ye teşrif edip Beytû'l-Makdis'e doğru namaz kılmaya başlayınca, Arap müşriklerinin gücüne gitmişti. Bilâhare kıble Kabe'ye tahvil buyurulunca, bu sefer Yahudilerin gücüne gitti ve tekrar dedikodu yapmaya, fitne fesad çıkarmaya koyuldular! Hattâ, âlimlerinden birkaçı Resûlullah'a gelerek, "Yâ Muhammedi.. Üzerinde

bulunduğun kıblenden seni döndüren nedir? İbrahim'in milleti ve dininde bulunduğunu söyleyen, sen değil misin?" dediler. Sonra da şu sinsî teklifte bulundular:

"Eğer şimdiye kadar üzerinde bulunduğun kıblene tekrar dönersen sana tâbi olur, seni tasdik ederiz!"

Şu âyetler (meâlen), bu hâdiseyi anlatmaktadır:

"(Medîne'deki Yahudî ve münafık) insanlardan birtakım beyinsizler, akılsızlar da, 'Müslümanları bulundukları kıbleden çeviren ne?' diyecekler. Onlara de ki: "Doğu da, batı da Allah'ındır. O, kimi dilerse doğu yola çıkarır.

"Ey Müslümanlar!.. Böylece sizi seçkin ve şerefli bir ümmet kıldık ki, bütün insanlar üzerine adalet numunesi, hak şâhidleri olasınız. Peygamber de sizin üzerinize şâhid olsun.

"...Andolsun ki, sen, o kitap verilmiş olanlara her âyeti, her burhanı da getirmiş olsan, onlar yine senin kıblene tâbi olmazlar. Sen de onların kıblesine tâbi olmazsın. Hattâ, onların bir kısmı, bir kısmının kıblesine uyacak da değildir.

"Celâlim hakkı için, sana gelen bunca ilim arkasından bilfarz onların arzularına uyarsan, bu takdirde sen de kendine yazık etmişlerden sayılırsın."529

Küba Mescidi Kıblesi

Kıble Mescid-i Haram tarafına çevrildikten sonra, Resûl-i Ekrem Efendimiz, Küba'ya gitti ve İslâm tarihinde inşa edilen ilk mescid olan Küba Mescidinin Beytû'l-Makdis tarafına olan kıblesini de Kabe'ye doğru çevirtti.

---

524 Ibn-i Sa'd, Tabakat, c. 1, s. 241; Taberî, Tarih, c. 2, s. 265.

525 Bakara, 144.

526 Ibn-i Sa'd, Tabakat, c. 1, s. 241-242.

527 ibn-i Sa'd, Tabakat, c. 1, s. 241-242; Belâzurî, Ensab, c. 1, s. 246.

528 Bakara, 143.

529 A.g.sûre, 142-143, 145.

Bedir Muhaberesi

(Hicret 'in 2. senesi 17 Ramazan / Milâdî 13 Mart 624 Cuma)

KUREYŞ'İN TİCARET KERVANI

Hicret'in 2. senesinde Kureyş müşrikleri, bir ticaret kervanı hazırlamışlardı. Şam pazarına gönderilen kervana, Mekke'den kadın erkek hemen hemen herkes hisselerine göre ortak idiler. Bin deveden meydana gelen ve sermayesi 50 bin dinar olan bu büyük ticaret kervanının satılan malları karşılığında harbe hazırlık için silâh alınacaktı. Kervanın yola çıkarılmasındaki asıl maksat buydu. Kureyşliler ayrıca kervanla birlikte Ebû Süfyan başkanlığında 3040 kişi kadar muhafız da göndermişlerdi.1

Peygamberimizin Durumu Haber Alması

Resûli Ekrem Efendimiz, bu durumu haber aldı. Ebû Süfyan başkanlığındaki bu büyük ticaret kervanının Mekke'ye dönmesine mâni olmaya karar verdi. Teşkil ettiği 300 kişiyi aşkın (305315) sahabîyle yola çıkmaya hazırlandı.

Sa 'd ve Babası

Sahabîler, Bedir Seferine katılmayı şiddetle arzu ediyorlardı. Hattâ, bu hususta kur'a çekenler bile vardı. Ensâr'dan Sa'd, babası Hayseme'ye, "Eğer bu seferin mükâfatı Cennet'ten başka bir şey olsaydı, senden geri kalırdım! Ben, bu seferde bana şehidlik nasîb olmasını umuyorum." diyerek sefere katılma arzusunu izhar etmişti. Babası ise ona, "Sen, rahatsız olan hanımının yanında kal da ben gideyim." diye cevap vermişti. Ama Sa'd bunu kabul etmemiş ve aralarında kur'a çekilmesine karar vermişlerdi. Çekilen kur'a Sa'd'a çıkmış ve sefere o iştirak etmişti. Bedir'de şehid düşerek bu yüksek arzusuna da nail oldu.2

Ümmü Varaka

Sefere çıkmak için yalnız erkeklerde değil, kadınlarda da büyük bir istek ve arzu vardı. Sefer hazırlıkları yapılırken Ümmü Varaka binti Abdullah, Resûlullah'ın huzuruna vararak, "Yâ Resûlallah!.. Bana müsaade et de sizinle birlikte ben de çıkayım. Yaralarınızı tedavi eder, hastalananlarınıza bakarım. Olur ki Allah, bana şehidlik nasîb eder." dedi. Resûli Ekrem

Efendimiz, bu fedakâr kadınr, "Sen evinde otur, Kur'ân oku! Muhakkak ki Allah, sana şehidlik nasîb eder." diye cevap verdi.

Bu hâdiseden sonra Resûli Kibriya Efendimiz, onu hep "şehide" diye anardı.

Nitekim, hafız olan Ümmü Varaka, Hz. Ömer devrinde biri erkek diğeri kadın iki uşağı tarafından geceleyin üzerine kadife örtü basılarak şehid edildi. Katiller, yakalanarak, asılmak suretiyle cezalandırıldılar. Medine'de, asılmak suretiyle cezalandırmanın ilkini bu hâdise teşkil eder.3

Medine 'den Hareket

Peygamber Efendimiz, yerine Mescid'de namaz kıldırmakla Abdullah İbni Ümmî Mektum'u vazifelendirdi. Ensâr'dan Ebû Lübabe Hazretlerini ise, şehre nâib [vekil] tâyin etti. Ramazan ayından 12 geceyi geride bıraktıkları, oldukça sıcak bir Cumartesi gününde mücâhidlerle Medine'den hareket etti.4

Resûli Ekrem Efendimizin beyaz sancağını Mus'ab b. Umeyr (r.a.) taşıyordu. İki siyah bayraktan Ukab adındaki Hz. Ali'nin, diğeri ise Ensâr'dan Sa'd b. Muaz Hazretlerinin elindeydi.5

Kervan, Bedir* mevkiinde karşılanacaktı. Çünkü, burası, Mekke, Medine ve Suriye'ye giden yolların birleştiği stratejik önemi olan bir noktaydı.

Mücâhidler, yazın en sıcak günlerinin birinde Medine'den yola çıkmışlardı; üstelik, Ramazan ayı olduğu için oruçlu bulunuyorlardı. Kavurucu sıcaklar altında, alev saçan çöl üstünde, oruçlu hâlde yol almak oldukça güçtü. Bu sebeple, Resûli Ekrem Efendimiz, orucunu açtı, mücâhidlere de açmalarını emir buyurdu.6

Yaşları Küçük Olanların Geri Çevrilmesi

Henüz Medine'den fazla uzaklaşılmamıştı. Resûli Ekrem, küçük yaşta olanları ordudan ayırarak geri çevirdi. Sayıları sekiz olan bu küçük mücâhidler, ordudan geri kalmaktan fazlasıyla üzüldüler. Bunun üzerine Peygamberimiz, bir ikisine tekrar orduya katılma izni verdi. Hz. Sa'd b. Ebî Vakkas der ki:

"Resûlullah'ın küçüklerimizi geri çevirmesinden biraz önce, kardeşim Umeyr'in göze görünmemeye çalıştığını gördüm.

"'Kardeşim, sana ne oldu?' diye sordum.

Bedir, Medine'den 120 fersah (takriben 145 km) uzaklıkta, Medine'nin güneybatı yönüne düşen bir ovanın adıdır. Etrafı yüksek dağlarla çevrilir. Câhiliyye devrinde burası bir panayır yeri olarak kullanılıyordu. Akar suyu ve muz, üzüm gibi meyveleri bol olan bir yerdi."'Resûlullah'ın, beni küçük görüp geri çevirmesinden korkuyorum! Hâlbuki, ben sefere çıkmak istiyor, Allah'ın bana şehidlik nasîb etmesini umuyorum.' diye cevap verdi.

"Kendisi Resûlullah'a arzedilince küçük görüp, ona, 'Sen geri dön.' dedi.

"Umeyr ağlamaya başladı. Bunun üzerine Resûlullah da müsaade etti. Umeyr'in boyu kısa olduğu için kılıcını bağlayamamış, ben yardım ederek bağlamıştım."7

Allah yolunda savaşıp şehidlik mertebesine ulaşmak isteyen Umeyr, harb esnasında müşriklerin oklarına hedef olup bu yüksek gayesine ulaştı.

Develere Nöbetleşe Binilmesi

Müslümanlarla beraber iki at, 70 deve vardı. Develere nöbetleşe biniliyordu. Peygamber Efendimiz de bu hususta, diğer Müslümanlardan kendisini farklı görmek istemiyordu. Hz. Ali ve Mersed b. Ebî Mersed ile bir deveye nöbetleşe biniyorlardı. Yürüme sırası Efendimize geldiğinde, diğer iki sahabî, "Yâ Resûlallah!.. Sen bin; biz, senin yerine yürürüz." diyorlardı. Ancak, Peygamber Efendimiz bunu kabul etmiyor, "Siz yürümekte benden daha kuvvetli olmadığınız gibi, ecir ve mükâfat hususunda da ben sizden daha müstağnî ve ihtiyaçsız değilim."8 diye cevap veriyordu.

Bu hareketiyle Resûli Kibriya, İslâm'ın getirdiği adalet ve müsavat düsturunu, her şeyden önce bizzat şahsında tatbik etmiş oluyordu.

Kureyş Kervanının Yol Değiştirmesi

İslâm Ordusu, kavurucu sıcaklar altında yoluna devam ediyordu. Henüz Bedir mevkiine varmadan, Ebû Süfyan, başından beri endişe duyduğu hususu haber aldı: "Müslümanlar, kervanı ele geçirmek için yola çıkmışlar!"

Mekke'ye derhâl bir haberci gönderirken, kendisi de hiç konaklamadan kervanın istikametine değiştirerek Kızıl Deniz sahilinden Bedir'e uğramadan Mekke'ye doğru yol aldı.

Kureyş 'in Harbe Hazırlanması

Ebû Süfyan'dan önce Mekke'ye varan haberci Zamzam, acayip bir kılıkla, devesinin üzerinde bağıra bağıra haberi duyurdu: "Ey Kureyş topluluğu!.. Ticaret kervanınıza, Ebû Süfyan'ın yanındaki mallarımıza Muhammed ve ashabı saldırdılar! Ona ulaşabileceğinizi sanmıyorum. İmdat! İmdat!"

Haliyle, bu haber Kureyş'in infialine sebep oldu. Zîra, kervanda hemen hemen her ailenin malı vardı. Kureyşliler derhâl toplandılar. Sür'atle hazırlığa başladılar. Alelacele hazırlanan müşrik ordusunun mevcudu 950'yi buldu. Bunların 100'ü atlı, 700'ü develi idi. Bu rakam, sayıca, kervanı takibe çıkan Müslümanların üç katı demekti. Aynı zamanda, Kureyş Ordusu, silâh bakımından da Müslümanlardan çok daha üstündü.

Bu arada, müşrik ordusuna katılmak istemeyenler de çıktı. Fakat, Ebû Cehil ve diğer ileri gelenlerin baskısı karşısında onlar da iştirak etmek zorunda kaldılar. Buna rağmen Ebû Leheb, hasta olduğunu bahane etti ve yerine bedelle birini göndererek Mekke'de kaldı.

Hazırlanan müşrik ordusu, muganniyelerin söylediği şarkılar, kadınların çaldığı deflerin coşkun havası içinde Mekke'den Bedir'e doğru hareket etti.

Yolda, kervanını Bedir'den arızasız geçiren Ebû Süfyan'dan kendilerine şu haber geldi:

"Siz kervanınızı, kervan üzerindeki adamlarınızı ve mallarınızı muhafaza etmek için yola çıkmıştınız. Allah onları kurtarıp selâmete erdirdi. Artık dönünüz!"

Ancak, Ebû Cehil dönmek niyetinde değildi. Başkalarının da geri dönmesine rıza göstermeyerek şöyle konuştu:

"Vallahi, Bedir'e varmadıkça dönmeyiz. Orada üç gün kalırız. Develer boğazlayıp yemekler yeriz. Şaraplar içeriz. Cariyelere şarkılar söyleterek eğleniriz! Başımıza toplanacak Araplar bizi dinler ve seyrederler. Bundan sonra hep bizden korkar dururlar. Haydi, ilerleyiniz!"9

Müşrik ordusu Bedir'e doğru ilerlemeye başlarken, haberci de Ebû Süfyan'ın yanına dönüp durumu kendisine anlattı. Ebû Süfyan bu haberden memnun olmadı: "Yazık oldu kavmime! Bu, Amr b. Hişam'ın, Ebû Cehil'in işidir! Dönmek istemedi. O, bunu halka baş olmak sevdasıyla yaptı. Azgınlık, eksiklik ve uğursuzluk getirir." dedi.

Endişesini ise son cümlesiyle şöyle dile getirdi:

"Eğer Muhammed'irı ashabı onlara rastlarsa, işleri tamamdır!"10

Ebû Cehil'in bütün şirretliğine ve kışkırtıcılığına rağmen, ordudan ayrılanlar da oldu: Ahnes b. Şerik, müttefiki bulunan Zühre Oğullarını ikna ederek beraberce Mekke'ye döndüler. Daha sonra bunları, Hz. Ömer'in kabilesi Adiyy b. Ka'b Oğulları takib etti.

Müşrik ordusuna Haşîm Oğullan da katılmıştı. Kureyş'ten bazıları, kendilerine, "Vallahi, ey Haşîm Oğulları! İyi biliyoruz ki sizler, her ne kadar bizimle sefere çıkmışsanız da, kalbiniz Muhammed'ledir." deyince, Ebû Tâlib'in oğlu Tâlib de bir grupla birlikte geri döndü.

İslâm Ordusu, Zefıran Mevkiinde

Peygamber Efendimiz, mücâhidlerle Safra yakınındaki Zefıran mevkiine vardığında, Kureyş'in büyük bir orduyla gelmekte olduğunu haber aldı. Böyle bir hareketle karışılacaklarını tahmin etmediklerinden bir anda ne yapmaları gerektiği hususunda karar veremediler. Zîra, niyetleri harb etmek değildi. Bunun için bir hazırlıkları da yoktu. Üstelik, alınan istihbarata göre, müşrik ordusu hem sayıca çok, hem silâhça onlardan üstün idi.

MÜCÂHİDLERLE İSTİŞARE

Resûli Ekrem, ashabını topladı. Kervanın takib edilmesinin mi, yoksa müşrik ordusuna karşı çıkmanın mı daha uygun olacağı hususunda onlarla istişarede bulundu. Bir kısım mücâhid, kervanın takib edilmesinin uygun olacağını ifade etti. Resûli Ekrem, bundan hoşlanmadı. O sırada Hz. Ebû Bekir ile Hz. Ömer söz alıp, müşriklerin üzerine yürümenin, onlarla harbe girmenin daha muvafık olacağı hususunda konuşunca, Peygamberimiz bundan memnun oldu.

Daha sonra, Ensâr'dan Mikdat b. Esved Hazretleri, "Yâ Resûlallah!.. Rabbin sana neyi emrettiyse onu yap! Vallahi, biz, İsrail Oğullarının Hz. Musa'ya dediği gibi 'Git, Rabbinle beraber düşmanlara karşı çık! Biz

buradan kımıldamayız.' tarzında bir söz söyleyecek değiliz. Biz sana tâbiyiz."" diye konuştu.

Feragat ve cesaret timsâli bu sahabînin sözlerinden memnun olan Resûli Ekrem, kendisine hayır duada bulundu.

Bu konuşmalardan sonra, kararın ne mahiyette verileceği artık anlaşılmıştı. Fakat Ensâr'ın da bu hususta görüşünü almak gerekiyordu. Çünkü, onlar Medine dâhilinde Peygamberimizi ve Müslümanları koruyacaklarına dair söz vermişlerdi. Şimdi ise şehrin dışında bulunuyorlardı. Resûli Ekrem, onların bu konudaki görüşlerini sordu.

Ensâr nâmına Sa'd b. Muaz Hazretleri söz aldı ve şöyle konuştu:

"Yâ Resûlallah!.. Biz sana îman ve seni tasdik ettik. Bize getirdiğin şeyin de hak olduğuna şehâdet ettik. Bu hususta dinlemek ve itaat etmek üzere sana kesin sözler de verdik.

"Yâ Resûlallah!.. Nasıl bilirsen öyle yap; biz, seninle beraberiz. Seni hak dinle gönderen Allah'a yemin olsun ki, sen bize şu denizi gösterip dalarsan biz de seninle birlikte dalarız! Bizden bir kişi dahi geri kalmaz. Biz düşmana karşı varmaktan çekinmeyiz. Muharebe ânında geri dönmeyiz. Allah'ın bereketiyle yürüt bizi!."12

Karar artık kesinlik kazanmıştı: Bir avuç mücâhid, her şeye rağmen, kendilerinden gerek sayıca ve gerekse silâhça kat kat fazla olan müşrik ordusuna karşı koyacaklardı. Onların sayıca çokluğu, silâhça üstünlüğü kahraman sahabîlerin gözünü korkutmadı. Kur'ân'ın ifadesiyle, "ölümün ağzına girmeyi"13 seve seve göze alıyorlardı. Onlar, Allah'ın yardımına güveniyorlardı. Allah için mücadele vereceklerinin idrakinde olarak, Din Sahibinin, yardımını esirgemeyeceğine gönülden inanıyorlardı.

Mücâhidlerin sayısı az, ama îmanları ve cesaretleri sıradağlar gibiydi. İstinad noktaları Kâinatın Sahibi idi, reisleri Kâinatın Efendisi Hz. Muhammed (s.a.v.) idi. Böyle bir bir ordu, elbette her şeyi göze alarak, müşrik ordusuna karşı koymaktan çekinmeyecek ve korkmayacaktı!

Sa'd b. Muaz'in (r.a.) konuşmasından fevkalâde memnun olan Resûli Ekrem Efendimiz, sevinç içinde, ümit dolu bir seda ile, mücâhidlere, "Yürüyün ve Allah'ın lûtfuyla şâd olun! İşte, Kureyş'in tek tek düşüp uzanacağı yerleri şimdiden görür gibiyim!"14 diye hitab etti.

Bu konuşma mücâhidler üzerinde derin bir tesir icra etti ve heyecanlarını kat kat artırdı. Bedir'e doğru şevkle yol almaya başladılar.

Düşman Ordusu Sayısının Tahmin Edilmesi

İslâm Ordusu, Cuma gecesi yatsı vakti Bedir yakınına geldi.

Resûli Ekrem Efendimiz, "Şu küçük tepe yanındaki kuyu başında birtakım bilgiler elde edeceğimizi umarım." buyurduktan sonra, Hz. Ali, Zübeyr b. Avvam ve Sa'd b. Ebî Vakkas gibi bazı sahabîleri o tarafa gönderdi.

O sırada müşriklerin sucuları, su taşıyan develeriyle birlikte kuyunun başında bulunuyorlardı. Mücâhidler onlardan bazılarını ele geçirdiler.

Huzura getirildiklerinde, Efendimiz, kendilerine, "Bana, Kureyş hakkında malûmat veriniz!" dedi.

Onlar, "Vallahi, şu gördüğün kum tepesinin en yüksek, en uzak tarafındadırlar." dediler.

Resûli Kibriya Efendimiz, "O topluluk ne kadar vardır?" diye sordu.

"Pek çok." diye cevap verdiler. Efendimiz tekrar, "Onların sayıları ne olabilir?" dedi. "Bilmiyoruz." cevabını verdiler.

Bu sefer Peygamber Efendimiz, "Onlar, her gün kaç deve kesiyorlar?" diye sordu.

"Bir gün dokuz, bir gün 10..." dediler.

Sonra, "İçlerinde Kureyş eşrafından kimler var?" diye sordu.

Müşrik sucuları, Kureyş ileri gelenlerinden birçoğunun ismini sıralayınca, Resûli Ekrem Efendimiz, ashabına dönerek şöyle buyurdu:

"İşte, Mekke, ciğerparelerini size feda etti!"

Sonra, yine adamlara, "Gelirken, Kureyş'ten geri dönenler oldu mu?" diye sordu.

"Evet." dediler, "Benî Zühre'ler, Ahnes b. Serik'le geri döndüler."

O zaman Peygamber Efendimiz, "O, doğru yolda değilken, Âhiret, Allah ve Kitab'ı bilmezken, Zühre Oğullarına doğru yolu göstermiştir." buyurdu.15

Müşrik İleri Gelenlerin Vurulacakları Yerler

Bedir'e vardığı gece Peygamber Efendimiz, "İnşallah, yarın sabah filânın vurulup düşeceği yer şurasıdır! İnşallah, yarın sabah filânın vurulup düşeceği yer şurasıdır! İşte şurasıdır, şurasıdır!" buyurdu ve elini o yerlere koyarak müşrik Kureyş reislerinden her birinin nerede katledileceğini birer birer gösterdi.

Hz. Ömer der ki:

"Onlardan hiçbirisi de, Nebîyyii Ekrem'in elini koyduğu yerlerin ne ilerisinde, ne de gerisinde vurulup düşmediler!"16

İslâm Ordusunun Bedir 'e Önce Gelişi

Resûli Ekrem Efendimiz, mücâhidlerle, müşriklerden önce Bedir'e vardı ve Bedir kuyusuna en yakın bir yere indi. Karargâhın nerede kurulmasının daha uygun olacağını ashabıyla görüştü.

O zaman, 33 yaşlarında bulunan Hubab b. Münzir ayağa kalktı ve, "Yâ Resûlallah!.. Biz harbci kimseleriz. Ben, bütün suları kapatıp, bir tek su menbaı üzerine karargâh kurmayı uygun görürüm." diye konuştu. Sonra da, "Yâ Resûlallah!.. Burası, sana Allah'ın inmesini emrettiği, bizim için ileri gidilmesi veya geri çekilmesi caiz olmayan bir yer midir? Yoksa,şahsî bir görüş neticesi, bir harb tedbiri olarak mı seçildi?" diye sordu.

Resûli Kibriya Efendimiz, "Hayır! Şahsî bir görüş neticesi, bir harb tedbiri icabı olarak seçildi." buyurdu.

Bunun üzerine Hubab, "Yâ Resûlallah!.. Burada karargâh kurmak pek muvafık değildir. Siz, halkı hemen buradan kaldırınız! Kureyş kavminin konacağı yerin yakınındaki su başına gidip konalım. Ben orayı bilirim. Orada suyu bol ve tatlı bir kuyu vardır. Onun gerisindeki bütün kuyuları kapatalım. Sonra bir havuz yapıp onu suyla dolduralım. Sonra da müşriklerle çarpışalım. Biz, susadıkça havuzumuzdan içeriz. Onlar su bulup içemezler, zor duruma düşerler." diye konuştu.

Resûli Ekrem Efendimiz, "Ey Hubab!.. Doğru olan görüş, senin işaret ettiğindir." buyurarak hemen ayağa kalktı. Mücâhidler de derhâl ayağa kalktılar. Kureyş müşriklerinin konacakları yerin yakınındaki suyun yanına kadar gittiler.

Sonra, Peygamber Efendimizin emriyle kuyular kapatıldı. Bir havuz yapılıp içerisi kuyu suyuyla dolduruldu ve içine de bir kab konuldu.17

Peygamberimiz İçin Gölgelik Yapılması

Bu arada, Sa'd b. Muaz Hazretlerinin teklifiyle, Resûli Ekrem Efendimiz için, hurma dallarından bir gölgelik, yâni çadır yapıldı. Peygamber Efendimiz, gölgeliğin altına Hz. Ebû Bekir'le birlikte girdi.

Sa'd b. Muaz Hazretleri de, kılıcını takınıp, Ashabı Kiram'dan birkaç zâtla birlikte, gölgeliğin kapısı önünde nöbet beklemeye başladı.18

ORDUNUN HARB NİZAMINA SOKULMASI

Resûli Ekrem Efendimiz, Bedir'e gelir gelmez ordusunu harb nizamına soktu. Ordu saf ve hatlarını dikkatle kontrol etti. Müslüman kuvvetler; Muhacirler, Evsliler ve Hazreçliler olmak üzere üç kısma ayrılmışlardı. Her biri açtıkları kendi sancakları altında toplanmışlardı. Muhacirlerin sancağını Mus'ab b. Umeyr, Evslilerinkini Sa'd b. Muaz, Hazreçlilerinkini ise Hubab b. Münzir Hazretleri tutuyordu."

Resûli Ekrem Efendimiz, bütün bunlardan sonra ordusuna şu talimatı verdi:

"Hatlarınızı bırakıp ayrılmayınız! Bir yere kımıldamadan yerlerinizde sebat ediniz. Ben emir vermedikçe savaşa başlamayınız. Oklarınızı, düşman size yaklaşmadan kullanıp israf etmeyiniz. Düşman kalkanını açtığı zaman okunuzu atınız. Düşman iyice sokulunca elinizle taş atınız. Daha da yaklaşırsa mızrak ve kargılarınızı kullanınız. Kılıç en sonunca düşmanla göğüs göğüse gelindiği vakit kullanılacaktır."20

Mücâhidlerin her biri, bulunduğu yere taş yığınakları yapmıştı. Müdafaa harbinde bulunacakları için, bu, çok işe yarayacaktı. Düşman bundan mahrumdu; çünkü, taarruz taktiğini uyguluyordu. Dolayısıyla, hücum esnasında çok çok birkaç taş taşıyıp atabilirlerdi.

Dua ve İbâdet İle Geçirilen Gece

Harbten bir önceki gece idi.

Peygamber Efendimiz, kendisi için yapılan gölgelikteydi. Bütün gecesini Kadîri ZülcelâPe ibâdetle geçirmişti. Arkasından, Rabbi Rahîmine

ellerini açarak, kâinatı ağlattıracak kadar hazin, arz ve semâya gözyaşı döktürecek kadar tesirli şu duasını yaptı:

"Allah'ım!.. Bana yaptığın va'dini yerine getir!

"Allah'ım!.. Bu bir avuç Müslüman mücâhid helak olursa, artık sana yeryüzünde ibâdet edecek kimse kalmaz."21

Resûli Kibriya Efendimiz, vakit namazlarında da aynı duayı tekrarlıyordu. Bu duayı duyan mücâhidler ise, heyecanlarından yerlerinde duramaz hâle gelmişlerdi.

İKİ ORDU KARŞI KARŞIYA

Resûli Ekrem, ordusuna âit hazırlıkları tamamlamıştı. O sırada, müşrik ordusu da Bedir mevkiine çıkıp geldi.

Manzara oldukça düşündürücü ve ibretli idi. Zîra, birbirleriyle amansızca çarpışacak olanların çoğu akraba idi. Kardeş kardeşle, baba oğulla, dayı yeğenle kıyasıya vuruşacaktı.

Düşman ordusu artık saf bağlamıştı.

Peygamber Efendimiz de, gölgeliğinden çıkarak, ordusunu son bir defa dikkatle teftişten geçirdi. Her şey istediği gibi düzgün ve intizamlı idi. Ne var ki, düşman sayıca ve silâhça üstündü. Zahire bakılırsa, müsâvî bir mücadele verilemeyeceği kanaatini uyandırıyordu. Ama mücâhidler, asla ümitlerini yitirmiyor, harbin her şeye rağmen lehlerinde neticeleneceğine gönülden inanıyorlardı.

MUHACİRLERDEN İLK ŞEHİD

Harb âdeti üzere, önce her iki taraftan teke tek çarpışacaklar ortaya çıkacaktı. Fakat, müşrikleri heyecana getirmek için ortaya atılan Amir b. Hadremî, harb usûlüne muhalefet ederek, mücâhidlere doğru bir ok attı. Ok, Muhacir Müslümanlardan Mihca Hazretlerine isabet etti ve orada İslâm Ordusu ilk şehidini verdi. Resûli Ekrem, "Mihca, şehidlerin efendisidir." buyurarak İslâm'ın bu ilk şehidini tebcil etti.

Mihca Hazretlerinin şehâdeti havayı birdenbire elektriklendirdi. Bu sırada müşrik ordusundan, Rabia Oğulları Utbe ve Şeybe ile Utbe'nin oğlu Velid ortaya atılarak er dilediler.

Benî Neccar'dan Afra isminde bahtiyar İslâm kadınının yedi oğlu vardı ve yedisi de Bedir'de hazır bulunuyordu. Onlardan ikisi, Muaz ve Avf ile Resûlullah'ın şâiri Abdullah b. Ravaha Hazretleri onlara karşı çıktılar.

Resûli Kibriya Efendimiz, Müslümanlarla müşrikler arasındaki bu ilk çarpışmada, Ensâr'ın müşriklerle karşılaşmasını arzu etmiyordu.

Müşrikler, "Siz kimlersiniz?" diye sordular.

Onlar, "Ensâr'dan filân ve filânız." diye cevap verdiler.

Müşrikler, "Bizim sizinle işimiz yok. Biz, Abdûlmuttâlib Oğullarından, amcalarımızın oğullarıyla çarpışacağız." dediler. Sonra da Peygamber Efendimize hitaben, "Yâ Muhammedi Sen, bizim karşımıza, kavmimizden dengimiz olanı çıkar!" diye konuştular.

Bunun üzerine Resûli Ekrem Efendimiz, Ensâr gençlerine saflarına dönmelerini emir buyurdu ve kendilerine dua etti. Sonra da, "Kalk yâ Ubeyde! Kalk yâ Hamza! Kalk yâ Ali!" diye emretti.22

Müşriklerin Yere Serilmeleri

Resûli Kibriya Efendimizden emir alan adı geçen üç kahraman sahabî, derhâl kalkıp meydana çıktılar. Miğferli oldukları için, Utbe onları tanıyamadı.

"Kendinizi tanıtınız da, dengimiz olup olmadığınızı bilelim! Dengimiz iseniz sizinle çarpışalım." diye seslendi.

Üç kahraman sahabî de isim ve şöhretlerini söyleyince, müşrikler, "Evet, sizler bizim şerefli denklerimizsiniz. Buyurun!" deyip kılıçlarını sıyırdılar.

Ubeyde b. Haris, Utbe b. Rabia'yla; Hz. Hamza, dengi Şeybe b. Rabia'yla ve Hz. Ali ise, Velid b. Utbe'yle çarpışacaktı.

Böyle Kureyş ileri gelenlerinden bahadırlıklarıyla meşhur olan altı büyüğün mübârezeleri, o vaktin hükmüne göre seyre değer hâdiselerden sayılırdı. Buna binâen, iki taraf, cenge hazır, kiminin ok yayı elinde ve kiminin eli kılıcının kabzasında olduğu hâlde, bu bahadırların vuruşmasına göz dikip temaşaya durdular.

Teke tek vuruşma şimşek sür'atiyle başladı. Hz. Hamza ile Hz. Ali, birer hamlede hasımlarını yere serip öldürdüler. Hasımlarını bir hamlede öldüren

Hz. Hamza ile Hz. Ali, bu sefer dönüp Hz. Ubeyde'nin yardımına koştular. Utbe'nin de işini bitirerek, Ubeyde Hazretlerini alıp Resûli Kibriya Efendimizin huzuruna getirdiler.

Ayağından yaralı, kanlar içinde olan Hz. Ubeyde, Peygamber Efendimizin huzuruna geldiğinde, "Yâ Resûlallah, ben şehid miyim?" diye sordu.

Resûli Ekrem Efendimiz, "Evet, şehidsin." buyurdu ve yerinin Cennetü'lFirdevs olduğunu müjdeledi.23

Bu müjdeyi alan Ubeyde Hazretleri, ayağının kesilmesini hiçe saydı ve memnun olup, dini İslâm uğrunda çektiği eza ve cefalardan dolayı asla üzülmediğine dair güzel beyitler söyledi. Yarası fazlasıyla ağır olduğundan, Bedir'den dönülürken yolda vefat etti. Oraya defnedildi.24

Adamlarının bir bir yere serildiğini gören müşrikleri, büyük bir dehşet sardı. Birdenbire ne yapacaklarını şaşırır hâle geldiler. Ebû Cehil ise, onları teselli etmeye, toparlamaya çalışıyordu.

Allah yolunda çarpışmayı "en büyük şeref telâkki eden Müslüman mücâhidler ise, âdeta heyecanlarından yerlerinde duramaz hâle gelmişlerdi. Bir an evvet muharebeye başlamak, müşriklere hadlerini bildirmek istiyorlardı.

Resûli Kibriya Efendimiz, âdeta mücessem îman hâlini almış bu bir avuç mücâhidin hâline bakarak, Cenâbı Hakk'a şöyle içli niyazda bulundu:

"Allah'ım! Onlar yaya ve yalın ayaktırlar; Sen, onlara binecek ver!

"Allah'ım! Onlar çıplaktırlar; Sen, onları giyindir. "Allah'ım! Onlar açtırlar; Sen, onları doyur!

"Allah'ım! Onlar fakirdirler; Sen, onları fazlın ve keremin ile zengin eyle!"25

Sonra da, dilinden düşürmediği duasını tekrarladı: "Allah'ım! Bana yaptığın va'dini yerine getir! Allah'ım! Bu bir avuç mücâhidi helak edersen, artık Sana yeryüzünde ibâdet edecek kimse kalmaz!"

Hz. Ebû Bekir ile Oğlu

Manzara oldukça ibretli idi.

Mus'ab b. Umeyr Müslümanlar safında Muhacirlerin sancaktarı iken, kardeşi Ebû Azîz İbni Umeyr ise müşrik ordusunun birinci bayraktarıydı.

Daha garibi de vardı: Hz. Ebû Bekir, oğlu Abdullah'la Müslümanlar safında bulunurken; diğer oğlu Abdurrahmân ise, Kureyş müşrikleri arasındaydı. Cesareti ve keskin ok atıcılığı ile meşhur olan Abdurrahmân, bir ara ortaya atılıp er dileyince, Hz. Ebû Bekir ayağa kalktı; Hz. Resûlullah'tan, oğluyla çarpışmak üzere müsaade istedi.

Fakat, Resûli Kibriya Efendimiz, "Yâ Ebâ Bekir!.. Bilmez misin ki sen, benim görür gözüm ve işitir kulağım yerindesin!" buyurarak izin vermedi ve yanından ayırmadı.

Hz. Resûlullah'tan, oğluyla kılıç kılıca dövüşmek için izin alamayan Ebû Bekiri Sıddık (r.a.), hiddetli hiddetli oğluna, "Ey Abdurrahmân!.. Bana olan münâsebetin nerede kaldı?" diye seslendi.

Abdurrahmân ise, "Aramızda silâhtan, uzun, yüğrük attan ve kılıçtan başka bir şey kalmadı."26 diye cevap verdi.

HARB BAŞLADI

Tarih, 17 Ramazan, Cuma günü sabah saatleri...

Artık iki ordu, olanca güç ve kuvvetleriyle birbirine saldırmaya geçmişti.

Resûli Kibriya Efendimiz, mücâhidleri Allah yolunda cihada teşvik eden konuşmalar yapıyor, şehid düşenlerin makamlarının Cennet olacağını müjdeliyordu. "Zafer bizimdir!" diyerek de, her zaman mücâhidlerin gayret ve ümitlerini hep aynı canlılıkta tutmaya ihtimam gösteriyordu. Zaman zaman da ordunun önüne geçip bilfiil cesaretini göstererek, mücâhidlerin de cesaretini artırıyordu.

Hz. Ali der ki:

"Bedir günü harb şiddetlendiği zaman, Resûlullah'a sığınmıştık! O gün, halkın en cesaretlisi, en kahramanı o idi! Müşriklerin saflarına ondan daha yakın kimse yoktu!"27

Haris b. Süraka'nın Şehid Düşmesi

Hazreç Kabilesinden Haris b. Süraka adındaki genç, ordunun gerisinde su havuzunun başında bulunuyor ve vuruşmayı temâşâ ediyordu. Düşman

tarafından atılan bir ok, ön saftaki mücâhidlerin üzerinden geçerek ona isabet etti ve orada şehid oldu. İşte, Ensâr'dan ilk şehid düşen, bu zâttır.

Harb safında bulunan mücâhidleri aşıp giden bir okun, gerideki Haris'e isabet edip onu şehid etmesi, hepsi için bir ibret dersi oldu.

Peygamberimizin Mücâhidleri Harbe Teşviki

Harb bütün şiddetiyle devam ediyordu. Resûli Ekrem ise, durmadan mücâhidleri harbte sebat etmeye çağırıyordu: "Muhammed'in varlığı kudret elinde olan Allah'a yemin ederim ki, bugün Allah'ın rızasını umarak sabır ve sebat göstererek çarpışanları ve arkasına dönmeden ilerlerken öldürülenleri, Allah muhakkak cennetine koyacaktır!"

Umeyr 'in Şehid Düşmesi

Ensâr'dan Umeyr b. Humam Hazretleri, elinde hurmasını yerken Resûlullah'ın bu müjdesini işitti ve, "Ne iyi, ne iyi! Cennet'e girmek için, şu heriflerin elinde ölmekten başka bir şey lâzım değilmiş." dîye konuşarak elindeki hurmaları yere attı ve hemen kılıcını sıyırarak, şehâdetin faziletine ve âhiret hayatının ehemmiyetine dair müessir beyitler söyleyip düşmanın üzerine hücum etti. Gidiş, o gidiş oldu. Bir daha geri dönmeyen Umeyr, birçok müşriki öldürdükten sonra, kendisi de arzuladığı şehâdet mertebesine ulaştı.

Bir Mucize

Çarpışma bütün şiddetiyle devam ederken, Resûli Kibriya Efendimiz, yerden bir avuç ince kum alıp küffar ordusunun üzerine attı ve, "Yüzleri kara olsun! Allah'ım, kalblerine korku sal, ayaklarına titreme ver!" diye dua etti.28

"Yüzleri kara olsun!" sözü bir kelâm iken, onlardan her birinin kulağına gitmesi gibi, o bir avuç kum dahi her bir müşrikin gözüne gitti. Hücumu terk edip gözleriyle meşgul olmaya başladılar.

Kur'ânı Azîmüşşan, bu mucizeyi şu âyetiyle ilân eder:

"Onları siz değil, Allah öldürdü! Onları (kumları) attığın zaman da, sen atmadın, Allah attı!"29Evet, Resûli Kibriya'nın avucunda küçücük taşlar zikir ve teşbih ettiği gibi, aynı avucuna alıp attığı kum ve küçücük taşlar da düşmana el bombası hükmüne geçiyor ve onları dehşete düşürüyordu!

PEYGAMBERİMİZİN MÜNÂCÂTI VE MELEKLERİN YARDIMA GELMESİ

Peygamber Efendimiz, bir taraftan mücâhidler arasında dolaşıp cihada olan aşk ve şevklerini artırıcı konuşmalar yapıyor, bir taraftan da kıbleye yönelerek Yüce Mevlâsına yalvarıyordu: "Allah'ım! Bana va'dettiğin yardımı lütfet!"

Bu münâcâtı esnasında bir ara öylesine kendinden geçti ki, ridâsı mübarek omuzlarından kayıp düştüğü hâlde farkına varmadı. Yanından ayrılmayan Hz. Ebû Bekir, ridâsını yerden alıp mübarek omuzlarına koydu ve, "Yâ Resûlallah!.. Rabbine ettiğin niyaz yetişir. Şüphesiz, O, sana olan va'dini yerine getirecektir." diye konuştu.30

Bir müddet sonra Resûli Kibriya Efendimiz, "Müjde ey Ebû Bekir! Sana Allah'ın yardımı geldi. İşte, şu, Cebrail'dir. Kum tepeleri üzerinde atının dizginini tutmuş, silâhlanmış, emir bekliyor!" diye buyurdu.

Kur'ânı Azîmüşşan, bu vak'ayı da şöyle hatırlatır:

"Siz, (sayı, silâh ve binekçe düşmandan çok) az ve zaîf iken, Allah, size Bedir'de kat'î bir zafer verdi. Allah'tan sakının; tâ ki şükretmiş olasınız!

"O vakit sen, mü'minlere, 'İndirilen üç bin melekle Rabbinizin size imdat etmesi yetişmez mi?' diyordun."31

Rivayet edilmiştir ki, o esnada, benzeri görülmedik, gayet şiddetli bir rüzgâr çıktı. Göz gözü görmez oldu. Sonra geçip gitti. Arkasından ikinci bir rüzgâr daha çıktı ve o da geçip gitti.

Bu, Cebrail (a.s.) emrindeki (üç bin) meleğin gelip Resûli Kibriya Efendimizin yanında, sağında ve solunda yer alışının tezahürü idi.

Melekler, başlarına beyaz sarıklar sarmışlar, sarıkların uçlarını ise arkalarına salıvermişlerdi. Yalnız, Hz. Cebrail'in (a.s.) sarığı sarı idi. Meleklerin hepsi alaca renkte atlara binmişlerdi.

Mücâhidlerin Kahramanca Çarpışmaları

Parolaları "Yâ Mansur! Emit" olan mücâhidler, düşmanla kahramanca çarpışıyor, hücum ve hamleleriyle düşman saflarını yarıyorlardı.

Hususan Hz. Hamza ile Hz. Ali (r.a.), son derece kahramanca ve cesurca müşriklere hücum ediyorlar ve düşmanın hangi koluna hücum etseler yarıp

geçiyorlardı. Hz. Hamza, iki elinde iki kılıç önüne geleni bir hamlede yere seriyordu. Bu iki kahraman sahabî, müşrik ileri gelenlerinden birçok kimseyi kılıçlarıyla öldürdüler.

EBÛ CEHİL'İN ÖLDÜRÜLMESİ

Müslümanların büyük düşmanı olan Ebû Cehil'i öldürmek bir iftihar vesilesi olacağından, mücâhidlerden her biri onu bulup öldürmek istiyordu. Hattâ, Ebû Cehil zannıyla, Hz. Hamza, müşriklerin reislerinden, Mahzum Oğullarından Hâlid b. Velid'in biraderi olan Ebû Kays İbni Velid'i ve Hz. Ali yine Benî Mahzum'dan Abdullah İbni Münzir'i öldürmüşlerdi.

Ebû Cehil, 70 yaşında, pek gözlü, korkunç yüzlü, inatçı ve mütemerrid bir İslâm düşmanıydı. "Anam beni bugün için doğurmuş!" diyerek cesaretini izhar ediyor ve askerini harbe sürüyordu.

Mahzum Oğullan, müşriklerden birçok kimsenin öldürüldüğünü görünce, Ebû Cehil'in etrafını deve sürüsü gibi sarmışlardı. Ne pahasına olursa olsun onu koruyacaklardı.

Harb bütün şiddetiyle devam ediyordu.

Hz. Abdurrahmân b. Avf, harb safında sağına soluna bakınca, Ensâr gençlerinden iki delikanlıyı gördü.

Onlardan biri kendisine yaklaşarak, "Ey amca!.. Sen Ebû Cehil'i tanır mısın?" diye sordu.

Abdurrahmân b. Avf, "Evet, tanırım. Ne yapacaksın onu?" deyince, genç şu cevabı verdi:

"Allah'a söz verdim: Ebû Cehil'i gördüğüm gibi üzerine yürüyüp, ya onu öldüreceğim yahut bu uğurda şehid olacağım!"

Abdurrahmân b. Avf Hazretleri, gencin bu azim ve kahramanlığını hayretle takdir ederken, diğer genç de yanına yaklaşıp aynı şeyleri söyledi.

Abdurrahmân b. Avf, önceleri kendi kendine, "Harb safında iki çocuk arasında kaldım!" derken onların bu cesurca sözlerine hayret etti.

Bu iki genç, Afra Harun'un harbe iştirak etmiş yedi oğlundan ikisi olan Muaz ve Muavviz idiler.

O sırada Abdurrahmân b. Avf in (r.a.) gözü, müşrikler arasında dolaşıp duran ve Mahzun Oğulları yiğitleri tarafından korunan Ebû Cehil'e ilişti. Soran gençlere göstererek, "İşte, aradığınız Ebû Cehil!.." dedi.

İki kahraman fedaî, derhâl kılıçlarını sıyırıp, Ebû Cehil'in bulunduğu tarafa doğru yürüdüler.

Bu iki genç gibi birçok mücâhid de Ebû Cehil'i öldürme fırsatını kolluyordu. Gençlerin Ebû Cehil'e yetişmesinden önce, onu başından beri gözetleyip duran, Ensâr'dan Muaz b. Amr b. Cemuh, o esnada bir fırsatını bulup Ebû Cehil'in ayağına bir kılıç darbesi indirdi. Ebû Cehil'in oğlu İkrime de, kılıcıyla, onun elini kolunu yaraladı. Bu kahraman sahabî der ki:

"Elim, derisinde sallandı kaldı. Çarpışmanın şiddeti bana onu unutturdu. O gün kesik elimi arkama atıp, hep çarpıştım durdum. Bana fazla zahmet verince de, ayağımla üzerime bastım, sallanan kolumu koparıp attım!"32

Muaz b. Amr b. Cemuh'un yaralanmasından sonra iki genç kardeş olan Muaz ile Muavviz de, Ebû Cehil'in yanına vardılar. Üzerine hücum ederek kılıç darbeleriyle yere serdiler, öldü zannıyla da bırakıp gittiler.

"Ebû Cehil, Bu Ümmetin Firavunudur!"

O esnada Resûli Kibriya Efendimiz, "Acaba Ebû Cehil, ne yaptı, ne oldu? Kim gidip bir bakar?" buyurarak, ölüler arasında onun araştırılmasını emretti.

Mücâhidler aradılar, fakat bulamadılar.

Peygamber Efendimiz yine, "Arayınız! Benim, onun hakkında sözüm var. Eğer siz, onun ölüsünü teşhis edemezseniz, dizindeki yara izine bakınız." buyurduktan sonra sözlerine şöyle devam etti:

"Bir gün onunla Abdullah b. Cud'a'nın ziyafetinde bulunuyorduk. Ben, ondan cüssece biraz büyükçe idim. Sıkışınca, onu ittim. İki dizi üzerine düştü. Dizinden birisi yaralandı ve bu yaralanmanın izi, uru dizinden kaybolmadı!""

Bunun üzerine Abdullah İbni Mes'ud Hazretleri, Ebû Cehil'i aramaya gitti. Onu son nefesinde, can çekişirken gördü. Kendisine, "Ebû Cehil sen misin?" dedi. Sonra da boynuna ayağıyla bastı ve, "Ey Allah'ın düşmanı!.. Nihayet Allah, seni, hor ve hakir etti! Gördün mü?" dedi.

Can çekiştiği hâlde Ebû Cehil, "Ey koyun çobanı!.. Pek sarp yere çıkmışsın. Büyük bir kişinin, kavim ve kabilesi tarafından öldürülmesi, hemen şimdi olan bir şey değildir! Sen, bana, bugün zafer ve galebenin hangi tarafta olduğunu haber ver." dedi.

İbni Mes'ud Hazretleri, "Nusret ve galebe, Allah ve Resulü tarafmdadır!" diyerek, son nefesinde onu ye'se düşürdü. Böyle bir cihetten mey'us olan Ebû Cehil, bir kere daha küfrünü kustu:

"Muhammed'e söyle ki, şimdiye kadar onun düşmanı idim; şimdi düşmanlığım bir kat daha arttı!"

Bunun üzerine, İbni Mes'ud Hazretleri, hemen başını kesti.

Böylece, Ebû Cehil, son nefeste bile îmana gelmedi, küfür ve dalâlette ısrar edip Cehennem'i boyladı.

İbni Mes'ud (r.a.), başını alıp huzuru Nebevî'ye getirdi. "İşte, Allah'ın düşmanı Ebû Cehil'in başı!" dedi.

Bunun üzerine Resûli Ekrem Efendimiz, "Kuluna yardım eden, dinini üstün kılan Allah'a hamdolsun!" dedikten sonra, "Bu ümmetin firavunu, işte budur!" buyurdu.34

Ebû Cehil'in öldürülmesinden sonra, müşrik ordusunda Müslümanlara karşı koyacak pek kimse kalmadı. Bu arada, azılı müşrik Ümeyye b. Halef de, Mekke'de merhametsizce işkenceye uğrattığı Bilâli Habeşî (r.a.) tarafından yere serilince, Kureyş Ordusu fena hâlde bozuldu. Müşrik askerleri gerisin geri kaçmaya başladılar. Kaçanlar o anda kurtuldular, ele geçirilenler ise esir alındılar.

---

1 İbni Hişam, Sîre, c. 2, s. 257; Ibni Sa'd, Tabakat, c. 11, s. 11.

2 ibni Sa'd, Tabakat, c. 3, s. 482.

3 ibni Sa'd, A.g.e., c. 8, s. 457; Ahmed İbni Hanbel, Müsned, c. 6, s. 405

4 İbni Sa'd, A.g.e., c. 2, s. 12; İbni Hişam, A.g.e., c. 2, s. 263.

5 ibni Hişam, A.g.e., c. 2, s. 264.

6 İbni Sa'd, A.g.e., c. 3, s. 149150.

7 İbni Sa'd, A.g.e., c. 2, s. 21. 8ibnİSa'd, A.g.e., c. 2, s. 21.

9 İbni Hişam, A.g.e., c. 2, s. 270. 10Vakidî, Megazi, s. 30.

10 ibni Hişam, A.g.e., c. 2, s. 266.

12 İbni Sa'd, A.g.e., c. 2, s. 14. I

13 Enfâl, 56.

Ibni Hişam, A.g.e., c. 2, s. 267;

15 İbni Hişam, A.g.e., c. 2, s. 268; Vakidî, A.g.e., s. 3738.

16 Müslim, Sahih, c. 5. s. 170.

17 ibni Hişam, A.g.e., c. 2, s. 272; ibni Sa'd, A.g.e., c. 3, s. 567568.

18 ibni Sa'd, A.g.e., c. 2, s. 15.

19 Ibni Sa'd, A.g.e., c. 2, s. 14.

20 Ibni Sa'd, A.g.e., c. 2, s. 15; Ibni Hişam, A.g.e., c. 2, s. 272; Ibni Hacer, el isabe, c. 2, s. 235.

21 Taberî, Tarih, c. 2, s. 269.

22 ibni Hişam, A.g.e., c. 2, s. 277; Ibni Sa'd, A.g.e., c. 2, s. 17.

23 İbni Sa'd, A.g.e., c. 2. s. 17.

24 Ibni Abdi'lBerr, elistiab, c. 3, s. 1021.

25 İbni Sa'd, A.g.e., c. 2, s. 20.

26 Ibni Hişam, A.g.e., c. 2, s. 291.

27 İbni Sa'd, A.g.e., c. 2, s. 23.

28 ibni Hişam, A.g.e., c. 2. s. 280.

29 Enfâl, 17.

30 ibni Sa'd, A.g.e., c. 3, s. 601602; Müslim, Sahih, c. 5. s. 156157.

31 Âli imrân, 123124.

32 Ibn-i Hişam, A.g.e., c. 2, s. 287-288; Taberî, Tarih, c. 2, s. 284.

33 Ibn-i Hişam, A.g.e., c. 2, s. 288; Taberî, A.g.e., c. 2, s. 284.

34 Zehebî, Âlâmünnübelâ, c. 1, s. 346.

Bedir Muhaberesi Neticesi

NETİCE

Birkaç saat bütün şiddetiyle devam eden kıyasıya mücadele neticesinde, Resûli Kibriya Efendimizin kumandanlığını yaptığı İslâm Ordusu, parlak bir muzafferiyet elde etmişti. Mücâhidler, 14 şehid vermişlerdi; müşriklerden öldürdüklerinin sayısı ise 70 kadardı; bir o kadarını da esir almışlardı. Öldürülenlerden 24 kişi, müşriklerin ileri gelenlerindendi. Mücâhidler, Peygamberimizin emri gereği, müşrik ileri gelenlerinin cesetlerini toptan bir çukura gömdüler.

Resûli Ekrem, şehid olan mücâhidlerin cenaze namazını da Bedir'de kıldı.

Bedir şehidleri

Resim altı: Bedir Savaşında şehid düşenlerin medfun bulundukları kabristan.

Bu parlak zaferle, şüphe ve tereddüt bulutları parçalandı, Müslümanların cesaretlerine bir kat daha cesaret katılmış oldu. Peygamber Efendimiz, derhâl yola iki haberci çıkararak, bu şanlı zaferin bir an evvel Medine'ye duyurulmasını istedi. Habercilerden biri şehrin üst tarafında, diğeri ise alt tarafında bu muhteşem müjdeyi Müslümanlara ulaştırdı.

ESİRLER VE GANİMETLER

Büyük bir hezimete uğrayan Kureyş Ordusu, geride birçok mal ve 70 esir bırakmıştı. Ganîmet malları, 150 deve, 10 at, külliyetli miktarda kırmızı kadife, harb âlet ve edevatı, sahtiyan, ev ve giyim eşyasından ibaretti.

Esirler arasında, Resûli Ekrem Efendimizin amcası Abbas, amcası oğullarından Ukayl b. Ebî Tâlib ve Nevfel b. Abdülmuttâlib ile kerîmeleri Hz. Zeyneb'in kocası Ebû'lÂs İbni erRebî de vardı. Yine, Mus'ab b. Umeyr'in kardeşi ve müşrik ordusunun başbayraktarı olan Ebû Azîz İbni Umeyr de esirler arasındaydı.

Esirlerin kaçmaması için ellerinin bağlanmasına, Hz. Ömer memur edildi.

Abbas, hepsinin büyüğü olduğu için pek sıkı bağlanmıştı. Bu sebeple de gece inlemeye başladı. Bu iniltiyi duyan Efendimizin gözüne bir türlü uyku

girmiyordu.

"Yâ Resûlallah!.. Ne diye uyumuyorsunuz?" dediler. "Abbas'ın inlemesi yüzünden..." diye cevap verdi.

Resûli Kibriya Efendimizin rahatsız ve müteessir olmasını istemeyen Ashabı Güzin'den bazıları, gidip Abbas'ın bağını çözdüler.

İniltinin kesildiğini gören Efendimiz, "Abbas'ın iniltisini ne diye işitmiyorum?" diye sordu.

Sahabîler, "Onun bağını çözdük." dediler.

Bunun üzerine Efendimiz, "Bütün esirlerin bağını çözünüz!" buyurduktan sonra uyudu."

Ganimet Mallarının Dağıtılması

Muharebenin bitmesinden üç gün sonra Bedir'den ayrılan Resûli Kibriya Efendimiz, Medine'ye doğru gelirken, Safra Boğazını geçtikten sonra, Seyer denilen kum tepesindeki bir ağacın altına indi. Orada ganîmet mallarını müsâvî bir şekilde Müslümanlar arasında taksim etti.

Peygamber Efendimiz, ganîmet malları arasından, Ebû Cehil'in devesini "kumandanlık hakkı" olarak aldı. Süvarilere ikişer hisse, piyadelere birer hisse verdi. İzinli olup veya vazifeli bulunup Medine'de kalan sekiz kişi ile Bedir'de şehid düşenlere de hisse ayrıldı.

Münebbih b. Haccac'ın kılıcı "Zûlfikâr" da Peygamber Efendimizin hissesine düştü. Resûli Ekrem Efendimiz, Zûlfikâr' ı bilâhare Hz. Ali'ye hediye etmiştir.16

Esirler Hakkında Meşveret

Esirler hakkında ne türlü muamele yapılacağına dair henüz İlâhî vahiy gelmiş değildi. Bu sebeple onlar hakkında reyle karar vermek gerekiyordu.

Reyle, yâni görüş beyan etmek suretiyle karara bağlanacak meselelerde ashabıyla meşveret etmesi, Resûli Ekrem Efendimizin mübarek âdetlerindendi. Meşveret meclisinde herkes fikrini serbestçe ve açıkça beyan ederdi.

Esirler hakkında ne yapmak gerektiğine dair, Peygamber Efendimiz, sahabîlerle istişare buyurdu.

Hz. Ebû Bekir, "Yâ Resûlallah!.. Bunlar bizim akrabamızdırlar. Benim reyim, onlardan fidyei necat alarak affedip serbest bırakmandır. Onlardan alacağımız fıdyei necatlar, kâfirlere karşı bizim için bir kuvvet olur. Allah'ın onları hidâyete erdirip, bize yardımcı yapmaları da umulur." diye fikir beyan etti.

Resûli Ekrem Efendimiz, Hz. Ömer'e, "Ey Hattab'ın oğlu!.. Senin fikrin nedir?" diye sordu.

Hz. Ömer, "Yâ Resûlallah!.. Onlar, seni yalanladılar, seni memleketinden çıkardılar. Hepsinin boynunu vurdur!" cevabını vererek görüşünü açıkladı.

Resûli Kibriya Efendimiz, şefkat ve merhameti bu şekil bir muameleye rıza göstermediğinden, sualini tekrarladı. Ancak, Hz. Ömer, aynı fikrinde ısrar etti ve, "Onlar, müşriklerin reislerindendir. Hepsinin boynunu vurmalı!"

Peygamber Efendimiz, hiçbirine cevap vermeden sustu, sonra da kalkıp çadırına girip bir müddet orada durdu.

Sahabîlerin bir kısmı Hz. Ebû Bekir'in görüşüne, diğer bir kısmı ise Hz. Ömer'in fikrine iştirak ediyordu.

Bir müddet sonra Resûli Ekrem Efendimiz çadırından çıktı ve Hz. Ebû Bekir'e hitaben, "Yâ Ebâ Bekir!" dedi, "Senin hâlin, Hz. İbrahim'in hâline benzer: O, Allah'a, 'Kim bana uyarsa, işte o bendendir. Kim de bana karşı gelirse, şüphe yok ki, Sen istediğin kimseyi mağfiret edersin. Zîra, Sen, Gafur ve Rahîm'sin.' demişti. Ey Ebû Bekir! Senin hâlin, Hz. İsa'nın hâline de benzer: Hz. İsa, Allah'a, 'Eğer, onları azaba uğratırsan, onlar Senin kullarındır. Eğer onları affedersen, şüphe yok ki, kudretiyle her şeye üstün gelen, hikmetiyle her yaptığını yerli yerinde yapan Sensin.' demişti." Sonra Hz. Ömer'e dönerek, "Ey Ömer!.." dedi, "Senin hâlin de, Hz. Nuh'un hâline benzer: O, Allah'a, 'Ey Rabbim! Yeryüzünde kâfirlerden yurt tutan hiçbir kimse bırakma!' demişti. Senin hâlin, ey Ömer, Hz. Musa'nın hâline de benzer: 'Yüreklerini şiddetle sık; ki,onlar, inletici azabı görünceye kadar îman etmeyeceklerdir!' demişti."

Bu konuşmalardan sonra Resûli Kibriya Efendimiz, Hz. Ebû Bekir'in görüşünü kabul etti. Esirlerden dörder bin dirhem bedel alınarak

salıverilmelerini emretti. Bu arada, durumlarına göre, kendilerinden bedel olarak üç bin, iki bin ve bin dirhem alınması kararlaştırılanlar da oldu.

En mühimmi de şu idi:

Fidyei necat vermeye gücü yetmeyip de okuma yazma bilen esirlerin, Ensâr'dan 10'ar çocuğa yazı öğretmek şartıyla serbest bırakılacakları, Resûli Kibriya Efendimiz tarafından kararlaştırıldı.37 Zeyd b. Sabit Hazretleri, bu suretle okuma yazma öğrenen çocuklar arasında idi. Bu sayede Medine'de de okuma yazma bilenlerin sayısı çoğaldı.

İnen Ayetler

Esirler hakkında bu kararın alınması üzerine şu âyeti kerîmeler nazil oldu:

"Hiçbir peygamberin, bulunduğu yerde düşmanlarını ağır bir mağlûbiyete uğratıp kımıldanamaz bir hâle getirmedikçe, onlardan esirler alması lâyık ve vâkî değildir.

"Siz dünyayı (düşmanı ezmeden esirler tutup onlardan faydalanmayı) istiyorsunuz. Allah ise, sizin için âhiret sevabını ister.

"Allah, kudretiyle her şeye üstün gelen, hikmetiyle her yaptığını yerli yerince yapandır.

"Eğer, (Levhi Mahfuz'da) Allah'ın geçmiş bir yazısı olmasaydı, aldığınız fidyeden dolayı size mutlaka bir azab dokunurdu.

"Artık, aldığınız o ganimetten helâl ve temiz olarak yiyiniz. Allah'tan korkunuz. Şüphe yok ki Allah, Gafûr'dur, Rahîm'dir."38

Hz. Ömer, konuyla ilgili bir hâtırasını şöyle anlatır:

"Sabahleyin Resûlullah'ın huzuruna geldiğim zaman, onu ve Hz. Ebû Bekir'i oturmuş, ağlıyor gördüm.

"'Yâ Resûlallah!.. Sen ve arkadaşın, niçin ağlıyorsunuz? Sizi ağlatan şeyi bana söyler misiniz? Eğer ağlanacak bir durum varsa ben de ağlayayım! Ağlanacak bir durum yoksa, ikinizin ağlamasına yine katılırım!' dedim.

"Resûlullah, 'Senin arkadaşlarının esirlerden aldıkları fidyei necattan dolayı vay benim başıma gelene! Uğrayacağınız azabın, şu yakıninizdaki

ağaçtan daha yakın olduğu, bana gösterildi.' buyurdu."39

Peygamberimizin Esirler Hakkında Müslümanlara Tavsiyesi

Peygamber Efendimiz, mücâhidlerle, esirlerden bir gün önce Medine'ye geldi.

Bir gün sonra Medine'ye gelen esirleri ashabı arasında dağıttı ve onlara, "Siz esirler hakkında birbirinize iyilik ve hayır tavsiye ediniz." buyurdu.

Esirler arasında bulunan Mus'ab b. Umeyr'in (r.a.) kardeşi Ebû Azîz der ki:

"Esirler Bedir'den Medine'ye getirildikleri zaman, ben de Ensâr'dan bir ailenin yanına düşmüştüm. Resûlullah, biz esirler hakkında Müslümanlara tavsiyelerde bulunmuştu. Bu sebeple de onlar, sabah ve akşam yemeklerinde ekmeği bana verirler, hurmayı kendileri yerlerdi. Onlardan birinin eline bir ekmek parçası geçse, onu bana verirdi. Ben de, utandığımdan, o ekmek parçasını, veren kimseye iade ederdim. Fakat o yine ekmeğe dokunmadan tekrar bana verirdi!"40

PEYGAMBERİMİZİN, SAKLADIĞI ALTINLARI ABBAS'A HABER VERMESİ!

Esirler arasında bulunan, Peygamberimizin amcası Hz. Abbas, oldukça zengin bir zâttı.

Resûli Ekrem, "Ey Abbasî.. Kendin, kardeşinin oğlu Âkil b. Ebî Tâlib ile Nevfel b. Haris için fidyei necat öde! Çünkü sen, servet sahibisin." dedi.

Hz. Abbas, müşriklerle Bedir'e çıkıp gelirken beraberinde asker için sarfetmek üzere 800 dirhem altın alıp getirmişti. Harb esnasında bu da elinden alınmış ve ganîmet malları arasına katılmıştı. Bunun için Peygamber Efendimize, "Bari, harb esnasında elimden alınan o altınları, fıdyei necatlara say." diye teklif etti.

Peygamber Efendimiz, "Hayır... O, bizim aleyhimizde sarfetmek için taşıdığın ve Allah'ın sonunda bize nasîb ettiği bir maldır. Onu sana geri veremeyiz." buyurdu.

Hz. Abbas, "Benim ondan başka param yok! Yâ, beni avuç açtırıp da dilendirecek misin?" dedi.

Bunun üzerine Peygamber Efendimiz, "Ey Abbas!.. Ya o altınlar nerede kaldı?" diye sordu.

Hz. Abbas, "Hangi altınlar?.." dedi. Resûli Kibriya Efendimiz ferman etti:

"Hani sen, Mekke'den çıkacağın gün, zevcen Ümmü Fadl'a teslim ettiğin altınlar!.. Onları teslim ederken, yanınızda ikinizden başka da kimse yoktu. Sen, Ümmü Fadla, 'Bu seferde başıma ne geleceğini bilmiyorum. Şayet herhangi bir felâkete uğrayıp da dönemezsem, şu kadarı senin içindir, şu kadarı Fadl içindir, şu kadarı Abdullah içindir, şu kadarı Ubeydullah içindir, şu kadarı da Kuşem içindir!' demiştin. İşte o altınlar!.."

Hz. Abbas, hayretle, "Bunu sana kim haber verdi?" diye sordu.

Peygamber Efendimiz, "Allah haber verdi!" buyurdu.

Bunun üzerine Hz. Abbas, şehâdet getirerek kemâli îmanı kazanıp Müslüman oldu. Fidyei necatını ödedikten sonra da Mekke'ye döndü.

Hz. Abbas, Mekke'ye dönünce Müslümanlığını izhar etmeyip hep gizli tutum ve davranışları Peygamber Efendimize yazar ve Mekke'deki Müslümanlara yardım ederdi.41

Hz. Zeyneb 'in Gerdanlığını Göndermesi

Bedir esirleri arasında, Peygamber Efendimizin damadı Hz. Zeyneb'in kocası Ebû As b. Rebi de vardı.

Hz. Zeyneb (r.a.), kocası Ebû Âs'ın fidyei necatı olmak üzere boynundaki gerdanlığı çıkarıp Medine'ye gönderdi. Bu gerdanlığı Hz. Zeyneb'e, evlendiği sırada annesi Hz. Hatice hediye etmişti.

Resûli Kibriya'nın bu güzide kerîmesinin gerdanlığını fidyei necat olarak göndermesi, Ashabı Kiram'a fazlasıyla tesir etti.

Peygamber Efendimiz de onu görünce son derece rikkate geldi ve, "Eğer münasip görürseniz, Zeyneb'in esirini salıveriniz, bedelini de geri çeviriniz." buyurdu.

Bunun üzerine sahabîler, Ebû'1Âs'ı serbest bırakıp gerdanlığı da geri çevirerek Resûli Kibriya Efendimizin mübarek kalbini memnun ettiler.42

BEDİR ZAFERİNİN AKİSLERİ

Bedir Zaferi, gerek Medine içinde ve gerekse dışında müsbetmenfî akisler uyandırdı. Her şeyden önce Medine içindeki Yahudî ve putperestlerin gözleri yıldı. Hattâ, Yahudilerden bazıları, "Evsafını kitaplarımızda okuduğumuz zât budur. Artık ona karşı durulamaz. Galib olacak hep odur." diyerek îmana geldiler. Bir kısmı ise, korkularından îman etmiş gibi göründüler. Ama fitne ve fesad çıkarmaktan yine de vazgeçmediler.

Habeş Necâşîsi de, Peygamberimizin bu muzafferiyetini haber alanlar arasındaydı. O da ülkesinde bulunan Muhacir Müslümanlara, "Allah, Resulüne Bedir'de yardım etmiştir. Bundan dolayı hamdederim." diyerek memnuniyet ve sevincini izhar etti.

Medine'de Müslümanlar arasında bayram havası yaşanırken, Mekke'de müşrikler ise tam bir matem havasına bürünmüşlerdi.

Bedir galibiyetiyle civarındaki kabîlelere de gözdağı verilmiş oldu.

EBULEHEB'İN OLUMU

Ebû Leheb, Bedir'e katılmamış ve yerine Âsî b. Hişam'ı göndererek Mekke'de kalmıştı.

Kureyş Ordusu, İslâm Ordusu karşısında büyük bir hezimete uğrayıp Mekke'ye dönünce, Ebû Leheb, Ebû Süfyan b. Haris'i yanına çağırarak, "Ey kardeşimin oğlu!.. Halkın işi nasıl oldu? Bana anlat." dedi.

Ebû Süfyan İbni Haris, "Vallahi," dedi, "biz o cemaatle karşılaşınca bozguna uğradık. Onlar da kimimizi öldürdüler, kimimizi de esir ettiler. Fakat, ben halkı kınamam ve ayıplamam; zîra, kır atlara binmiş, ak benizli bir alay süvariyle karşılaştık ki onlara karşı koymak mümkün değildi!"

O sırada Hz. Abbas'ın zevcesi Ümmü Fadl ile kölesi Ebû Refı de orada bulunuyorlardı. Ebû Refi, "Vallahi, o gördüğün süvariler, melekler idi!" deyince, Ebû Leheb, hiddetlenip yüzüne şiddetli bir tokat indirdi, sonra da üzerine çöküp dövmeye başladı.

Ümmü Fadl, gayrete geldi.

"Bîçâre köleyi, efendisi burada yok diye dövüyorsun!" diyerek bir çadır direğiyle Ebû Leheb'in başını yardı.

Ebû Leheb, zelil ve perişan bir hâlde kalkıp gitti.

Gam ve kederinden ağır hasta oldu. Bir hafta sonra da Resûlullalra ve Müslümanlara yaptığı şiddetli düşmanlığın hesabını vermek üzere ölüp gitti.

Oğulları ölüsünü, iki veya üç gün beklettiler. Evinde cesedi kokmaya başladı. Hastalığının bulaşmasından korktukları için kimse yanına yaklaşmak istemiyordu.

Kureyşlilerden biri bir gün oğullarına, "Yazıklar olsun size!.. Babanız evinde koktuğu hâlde, onun yanma uğramamaktan utanmıyor musunuz?" dedi.

Onlar, "Biz, onun hastalığından korkuyoruz!" deyince, adam, "Haydi, gelin! Ben size yardım edeyim." diyerek gittiler.

Fakat, yanına yaklaşılacak gibi değildi.

Onu ne yıkadılar ve ne de ona el sürdüler. Uzaktan üzerine su serptiler. Sonra sürükleyerek götürüp Mekke'nin yukarı taraflarında bir yere gömdüler. Üzerini taşka kapattılar.43

---

35 Ibni Sa'd, A.g.e., c. 4. s. 13; Taberî, A.g.e., c. 2, s. 288.

36 İbni Sa'd, A.g.e., c. 1, s. 286.

37 Ibni Sa'd, A.g.e., c. 2, s. 22; Ahmed Ibni Hanbel, c. 1, s. 246.

38 Enfâl, 3739.

39 Müslim, Sahih, c. 5. s. 157.

40 İbn-i Hişam, A.g.e., c. 2, s. 300.

41 Ibn-i Sa'd, A.g.e., c. 4, s. 13-15; Bediüzzaman Said Nursî, Mektûbat, s. 112.

42 İbn-i Hişam, A.g.e., c. 2, s. 308.

43 İbni Sa'd, A.g.e., c. 4, s. 74; Taberî, A.g.e., c. 2, s. 288.

Münafıkların Ortaya Çıkışı

Peygamber Efendimiz, Medine'ye teşrif ettiklerinde, orada başlıca Müslüman Araplar, müşrik Araplar, ehli kitap olan Yahudiler ve çok az sayıda da Hıristiyan vardı.

Resûli Ekrem Efendimizin yerleşmesinden sonra, İslâmiyet Medine'de daha yaygın bir hâle geldi. Medineliler grup hâlinde Müslüman oldular. Bu arada Peygamber Efendimiz, Müslümanları siyasî ve idarî bir teşkilâta kavuşturdu.

İşte bu sırada, yeni bir zümre daha ortaya çıktı: Kalben inanmadıkları hâlde Müslüman gözüken bir grup münafık!

Peygamberimizin Medine'ye teşriflerinden az önce, aralarında senelerce süren dahilî çarpışma ve kavgalardan bitkin düşen Medine'nin yerli kabileleri Evs ve Hazreç, aralarında anlaşarak Abdullah b. Übey b. Selül'ü kendilerine hükümdar yapmaya karar vermişlerdi. Hattâ, başına giydirecekleri hükümdarlık tacını bile sipariş etmişlerdi.44

Fakat, Abdullah b. Übey'in hükümdar olma hayâlleri, Resûli Ekrem Efendimizin Medine'ye teşrifleriyle suya düşmüştü. Zîra, Evs ve Hazreçlilerin hemen hemen hepsi Müslüman olmuşlardı ve îmanlarının icabı olarak Peygamber Efendimizin etrafında toplanmışlardı.

Bu durum, reislik hayâlleri suya düşen Abdullah b. Übey b. SelüPün fazlasıyla ağrına gitti. Çevresinde fazla kimsenin de kalmadığını görünce, istemeye istemeye Müslüman olmuş gözüktü.45

Zahiren Müslüman olduğunu, bunda etrafının psikolojik baskısı bulunduğunu, bizzat kendisi de ifade etmiştir. Müreysi Gazası esnasında Muhaeir'le Ensâr'ı birbirine düşürmek için olanca gayreti sarfetmiş ve, "Bir Medine'ye dönersek, izzetli ve kuvvetli olan, zelil ve zaîf olanı oradan muhakkak sürüp çıkaracaktır." diyecek kadar da ileri gitmişti. Bunun üzerine münafıklar hakkında Münâfıkûn Sûresi nazil olmuştu.

Sûrenin nazil olması üzerine Abdullah b. Übey'e, "Ey Ebû Hubab!..* Senin hakkında pek şiddetli âyetler nazil oldu. Resûlullah'a (s.a.v.) git de, senin için Allah'tan af dilesin!" denilince şu cevabı vermişti:

"Benim îman etmemi emrettiniz, îman ettim. Malımın zekâtını vermemi emrettiniz, verdim. Muhammed'e secde etmemden başka hiçbir şey kalmadı!"46

Abdullah b. Übey'in reislik tasavvurunun suya düşmesinden ne kadar müteessir olduğunu ve bunu bir türlü hazmedemediğini şu hâdise de açıkça gösterir:

Bir gün Peygamber Efendimiz, evinde hasta yatan Sa'd b. Ubade Hazretlerini ziyarete gidiyordu. Yolda, Abdullah b. Übey'in, evinin gölgesinde, Müslüman, müşrik Araplardan ve Yahudilerden birtakım kimselerle oturmakta olduğunu görünce, selâm verip yanlarına oturdu. Onlara Kur'ân'dan bir parça okudu; iyi hareketlerden dolayı Cennet'e kavuşulacağını müjdeledi, kötü hareketlerden dolayı da Cehennem'e girileceğini anlatarak korkuttu.Peygamber Efendimiz sözlerini bitirince, Abdullah b. Übey, "Ey konuşan kişi!.. Eğer söylediklerinde doğru isen, onlardan daha güzel bir şey olmaz. Fakat, sen evinde otur! Onları, sana gelenlere anlat. Sana gelmeyenlerin, söylediklerinden hoşlanmayanların toplantılarına gelip de onları rahatsız etme!" dedi.

Peygamber Efendimiz bundan müteessir oldu. Kalkıp oradan ayrıldı. Yoluna devam ederek Sa'd b. Ubade Hazretlerinin evine gitti. Üzüntüsünün sebebini anlatınca, Sa'd b. Ubade Hazretleri, "Yâ Resûlallah!.. Sen İbni Übey'in kusurunu affet. Hem onu mazur gör. Sana Kur'ân'ı indiren Allah'a yemin ederim ki, Allah'ın iradesi sana peygamberlik vermek suretiyle tecellî etti. Hâlbuki, şu beldenin halkı, İbni Übey'in başına taç giydirmeye, hükümdarlık sarığı sarmaya ve onu kendilerine hükümdar yapmaya hazırlanmıştı. Yüce Allah, size ihsan buyurduğu peygamberlikle onların bu tasavvurunu gerçekleşemez hâle getirince, İbni Übey bundan son derece müteessir olmuş, o gördüğün çirkin hareketi bunun için yapmıştır.47

Münafıkların reisliğini Abdullah b. Übey b. Selül yapıyordu. Etrafında birçok avanesi vardı. Bunun yanında, akrabalık ve müttefiklik gibi sebeplerden dolayı körükörüne bunlara uyan, sıradan birçok kimse de vardı. Sayıları hakkında elbette kesin bir rakam söylemek mümkün değildir. Ancak Uhud Harbi sırasında Abdullah b. Übey'e uyarak ayrılanların sayısı, 300 kadardı. Yâni, bin kişilik İslâm Ordusunun üçte biri kadar... Bu, elbette

küçümsenecek bir rakam değildi ve Medine siyasî hayatında ağırlıkları bulunduğunu açıkça ortaya koymaktadır.

Resûli Ekrem Efendimiz, Bedir Harbinden muzaffer olarak Medine'ye dönünce, İslâm dini fazlasıyla kuvvet buldu. Düşmanların gözü ise yıldı. Bunun üzerine Medine'deki bir kısım Yahudî, "Tevrat'ta sıfatlarını bulduğumuz zât budur! Artık, bundan sonra, ona karşı durulmaz! Hep o galib gelir!" diyerek îman ettiler. Bazıları ise zahiren Müslüman oldu. Böylece,Yahudilerden de münafıklar türedi. Yahudî münafıklarının çoğu, Yahudî âlimlerindendi. Şeytanî bir zekâya sahiptiler. Diğerlerine nisbetle de daha dessas ve hilekâr idiler. Bunlar, İslâm'ı küçük düşürmek, Müslümanların morallerini bozmak, müşriklerin ihtida etmelerine mâni olmak için gayret gösteriyorlardı. Peygamber Efendimizi meşgul etmek, akıllarınca müşkîl duruma düşürmek, sıkıntıya sokmak maksadıyla birçok karışık ve dolaşık soru sorarlardı.48

"Bedevî" diye adlandırılan çöl Arapları arasında da münafıkların bulunduğunu Kur'ânı Kerîm'den öğreniyoruz: "Çevrenizdeki bedevilerden ve Medine ahalisinden birtakım münafıklar vardır ki, onlar nifak üzerinde idman yapmışlardır. Sen, bunları bilmezsin. Onları biz biliriz."49

Bütün bu münafıkların içtimaî seviyeleri, yaşayışları farklı, hattâ irken ayrı olmalarına rağmen, aynı vasıfları taşıyorlardı: Birinci vasıfları, "kalblerinde olmayanı ağızlarıyla söylemekti."50 Yâni, içten inanmadıkları hâlde, inanmış gibi görünmeleriydi. Böyle görünerek Müslümanlar arasına sokuluyorlar, onlarla düşüp kalkıyorlar, sûreti haktan görünerek onları şüpheye düşürecek şeyler soruyorlardı. Böylece, Müslümanların birbirlerine karşı olan itimatlarını sarsmak, aralarını açmak, onları birbirine düşürmek suretiyle za'fa uğratmak gayesini güdüyorlardı.

Bütün maksat ve gayeleri, Müslümanlar arasına fesad ve tefrikaya götürecek fikirler atmak, Peygamber Efendimizi yalan dolan ve bin bir türlü iftirayla Müslümanlar nazarında küçük düşürmekti! Bu menhus emellerinin gerçekleşmesi için her türlü yola başvuruyorlar, her şeyi mubah sayıyorlardı. Bu uğurda tevessül etmeyecekleri adilik ve sahtekârlık yoktu.

Resûli Ekrem Efendimizin bunlara karşı takındığı tavır ve takib ettiği siyaset ise, oldukça düşündürücü ve ibretlidir. İslâm kalesini içten sarsmak sinsî gayesine matuf faaliyetleri Peygamber Efendimize birçok defa intikal

etmiştir. Peygamber Efendimiz derhâl harekete geçip bu tür faaliyetlerde bulunanları huzuruna celbederek sorguya çekiyordu. Fakat onlar, her defasında, hiçbir zararlı faaliyette bulunmadıklarını, suçsuz olduklarını söylüyorlardı. Arkasından da kelimei şehâdet getirerek mü'min ve Müslüman olduklarını tekrarlıyorlardı. Nitekim, Abdullah b. Übey'in, "Medine'ye varırsak, en şerefli ve kuvyetli olan, en zelil ve güçsüz olanı oradan sürüp çıkaracaktır." sözünü Hz. Zeyd b. Erkam, Peygamber Efendimize nakledince, Efendimiz, İbni Übey'i huzuruna çağırmış ve, "Bana haber verilen sözleri sen mi söyledin?" diye sormuştu.

Abdullah b. Übey'in cevabı aynen şu olmuştu:

"Hayır! Sana Kitab'ı indirmiş olan Allah'a yemin ederim ki ben, o sözlerin hiçbirini söylemedim. Zeyd, muhakkak yalancıdır!"

Kur'ânı Kerîm, münafıkların bu tarz davranışlarına şu âyetiyle işaret eder:

"Münafıklar, sana geldikleri zaman 'şehâdet ederiz ki sen muhakkak ve mutlak Allah'ın peygamberisin.' dediler. Allah da bilir ki, sen elbette ve elbette O'nun peygamberisin. (Fakat) Allah, o münafıkların hiç şüphesiz, yalancılar olduğunu da biliyor!"51

Onlar suçlarını inkâr ederken, inen vahiy, bu suçları işlediklerini ve yalan söyleyerek bu suçlarını inkâr etme yoluna gittiklerini Peygamber Efendimize bildiriyordu. Buna rağmen Resûli Ekrem Efendimiz, onlara karşı sabır, müsamaha ve af ile mukabele ediyordu.Daha önce de bahsettiğiniz gibi, Peygamber Efendimiz, Abdullah b. Übey'le birlikte oturan bir kısım kimseye Kur'ânı Kerîm'den bir parça okuyup onlara nasihat edince, Abdullah b. Übey buna dayanamamış ve, "Sen bunları, git, sana gelenlere anlat. Bizi rahatsız etme!" demişti.

Peygamber Efendimiz bu sözlerden fazlasıyla rahatsız olmuştu. Bu durumu ziyaretine gittiği Sa'd b. Ubade Hazretlerine anlatmış, Hz. Sa'd da "Yâ Resûlallah, sen onun kusurunu affet." deyince, Peygamber Efendimiz de affetmişti.52

Münafıklar zümresinin belli başlı vasıflarından biri de, Müslümanlara rastgeldikleri zaman riyakârlık ederek ve yaltaklanarak, "îman ettik." demeleri, şeytanlarıyla baş başa kaldıkları zaman ise, "Emin olun ki biz

sizinle beraberiz. Biz ancak (onlarla) alay edicileriz." demeleriydi.53 Yaptıkları bu iki yüzlülük ve ahlâksız davranışlarıyla iftihar ederlerdi.

Bu vasıflarını apaçık gösteren bir misâli, bizzat reisleri olan Abdullah b. Übey göstermiştir. Bir gün avanesiyle sokağa çıkmışlardı. Ashabı Kiram'dan birkaç kişinin karşıdan gelmekte olduğunu görünce İbni Übey, "Bakınız, ben bu gelenleri başınızdan nasıl savacağım." der. Yaklaştıkları zaman da, Hz. Ebû Bekir'in elini tutar, "Merhaba Benî Tamim Efendisi!.. Resûlullah'ın mağarada arkadaşı olan, nefs ve malını Resûlullah uğrunda seve seve sarfetmiş bulunan sıddık!" der. Sonra Hz. Ömer'in elini tutar, "Merhaba Benî Adiyy Efendisi!.. Dininde kuvvetli, nefs ve malını Resûlullah uğrunda esirgememiş bulunan Hz. Faruk!" der.

Hz. Ali bu riyakârlığa dayanamayıp, "Abdullah! Allah'tan kork, münafıklık etme! Çünkü, münafıklar Allah'ın en şerir mahlûklarıdır." diye konuşur.

Bunun üzerine İbni Übey, "Ey Ebû'lHasan!.. Benim hakkımda böyle mi söylüyorsun? Vallahi, bizim îmanımız sizin îmanınız gibi ve bizim tasdikimiz sizin tasdikiniz gibidir." deyip ayrılır.

Sonra Abdullah b. Übey arkadaşlarına dönerek, "Gördünüz mü nasıl yaptım? İşte, siz de bunları görünce benim gibi yapınız!" der.54

Bir rivayete göre, Bakara Sûresinin 14. âyeti, bu hâdise üzerine nazil olmuştur.55

Münafıklar, Müslümanların ibâdetlerine ve dinî hayatlarına âit bütün hususlara zahiren iştirak ederlerdi; fakat, el altından da entrika çevirmeye çalışırlardı. Dikkati çeken bir husustur ki, bu zümre küfrün icabı olan şeyleri göstermemeye gayret ederler ve zahirde Müslüman göründüklerinden İslâm cemaatinden tard olunamazlardı. Bu sebeple kâfir ve müşriklerden ziyade, bu dahilî düşmanlara karşı İslâm'ın tesanüt ve umumî emniyetini muhafaza çok daha mühimdi. Çünkü, dahilî düşmanın zararı daha şiddetli olur. Zîra, içteki düşman, kuvveti dağıtır, cesareti azaltır; hâriçteki düşman ise, aksine tesanüt ve salâbeti artırır. Bu sebeple Kur'ânı Azîmüşşan, münafıklar üzerinde çokça durmuştur. Mü'min ve Müslümanların onlara karşı dâima uyanık bulunmaları ve onların oyunlarına gelmemeleri hususunda birçok îkaz yapılmıştır.

Cenâbı Hakk'ın bildirmesiyle, Resûli Ekrem Efendimiz onları tanıyor ve bazı sahabîlere de bildiriyordu. Fakat umuma açıklanamıyordu. Kabahatlerini de açıktan açığa yüzlerine vurmuyordu.

İslâm'ın ve Müslümanların menfaatine bu daha uygundu. Ayrıca Peygamberimizin bu tarz davranmasında göz önünde bulundurduğu mühim bir husus daha vardı. O da, onların işledikleri kötülüklerden, fesad ve nifak hareketlerinden tedricen vazgeçmeleri ihtimali idi. Çünkü, bâzan kötülük açığa vurulmazsa, zamanla ortadan kalkması ihtimali vardır; fakat, teşhir edildiği takdirde, kötülüğü yapan kimsenin hiddetini tahrik eder, fenalığı daha fazla yapmasına sebep olur.56

Bütün bu sebeplerden, Peygamber Efendimiz, Kur'ân'ın bu hususta ortaya koyduğu, münafıkları açığa vurmayıp, onlara dünyada Müslümanlar gibi muamelede bulunup, İslâm cemaati hâricinde tutmamasında şu hususları da göz önünde bulundurmuş olduğu söylenebilir:

İslâm muhitinde ve İslâmî hükümler altında büyüyecek olan evlâdlarmdan ciddî mü'minlerin yetişmesine imkân bırakmak.

Onları, kalben inanmadıkları İlâhî hükümleri zahiren yaşamak suretiyle duydukları manevî sıkıntıyla baş başa bırakmak ve bundan pişman olup hâlis mü'minlerin safına geçmelerini temin edebilmek."

Münafıklar, Peygamber Efendimizin yüce şahsîyetini mü'min ve Müslümanlar nazarında küçük düşürmek için olmadık yollara başvurmuşlar, karşılarına çıkan her fırsatı değerlendirme cihetine gitmişlerdir. Bu hususta birçok hâdise cereyan etmiştir.

Mirba b. Kayziyy'in küstahlığı buna bir misâl gösterilebilir.

Resûli Ekrem Efendimiz, Uhud'a ordusuyla giderken bu azılı münafık onu bostanından geçirmek istememiş ve, "Yâ Muhammedi Şayet sen bir peygambersen, bostanımı çiğneyip geçmek sana helâl olmaz." demiş, sonra da yerden bir avuç toprak alarak ilâve etmişti: "Vallahi, bu toprağın başkalarını rahatsız etmeyeceğini bilseydim, onu sana atardım!"

Azılı münâfıkın bu küstahça hareketine sabredemeyen birkaç Müslüman, onu öldürmek istedilerse de, Peygamber Efendimiz, "Bırakınız onu! O, bir kördür. Kalbi kör, kalb gözü kördür."

Peygamber Efendimizin bu müdahalesinden önce, bu azılı münafık, Said b. Zeyd'den de bir darbe yer.

Münafıkların bu çeşit faaliyetlerine verilebilecek bir misâl de, Tebük Harbi esnasında cereyan eder.

Bir konaklama ânında Peygamber Efendimizin devesi kaybolur. Bütün aramalara rağmen bulunamaz. Münafıklar derhâl harekete geçerek, "Eğer Muhammed gerçekten bir peygamber olsaydı, devesinin nerede olduğunu bilirdi!" derler.

Bu sözlerini duyan Efendimiz, "Evet... Vallahi, ben ancak Allah'ın bana bildirdiğini bilebilirim. Şimdi, devenin nerede olduğunu bana gösterdi. Deve filânca vadide, yuları bir ağaca takılı vaziyettedir. Gidip arayın." buyurur.

Resûli Kibriya Efendimizin dediği vadide ve tarif ettiği şekilde deve bulunur.58

Peygamberimiz zamanındaki münafıklar zümresinin göze çarpan belli başlı muzır bir faaliyetleri, en kritik anlarda Müslümanları terk etmeleridir. Böylece onları sayıca zaîf ve güçsüz durumda bırakmak, morallerine de menfî yönde tesir etmek emelini güdüyorlardı. Bunun apaçık bir örneği, Uhud Harbi esnasında İslâm Ordusunu terk etmeleridir. Baş münafık Abdullah b. Übey'in reisliğinde İslâm Ordusunu terk eden bu münafıklar, 300 kadar idiler. Yâni, İslâm Ordusunun üçte biri. Münafıklar bu hareketleriyle, düşmana karşı Müslümanların sayılarını azalttıkları gibi, mücâhidlerin moralleri üzerinde de tesir etmişlerdir. Bu hareketleri üzerine Müslümanlardan bazılarında harbe karşı bir gevşeme hasıl olmuştu; hattâ, geri dönmeye bile niyetlenmişlerdi. Ancak, Resûli Ekrem Efendimizin dirayeti ve Cenâbı Hakk'ın da inayetinin eseri olarak bu kararlarından sonradan vazgeçmişlerdi.59

Aynı şekilde, Hendek Harbinin en kritik ânında bu münafıklar, "Bize izin ver, evlerimize gidelim; çünkü, evlerimiz müdafaasızdır." diyerek Peygamberimize müracaat etmişlerdi.

O sırada Sa'd b. Muaz Hazretleri, Peygamber Efendimizin huzuruna gelerek, "Yâ Resûlallah!.. Bunlara izin verme! Vallahi, biz ne zaman bir

musibete uğrasak, sıkışık bir durumla karşı karşıya kalsak, onlar hep böyle yaparlar." diye konuşmuştu.

Bu ifadelerden de anlaşıldığı gibi, münafıklar en kritik anlarda Resûlullah'ı ve Müslümanları bir nevi zor durumda bırakmak için İslâm Ordusunu terk etme yoluna gitmişlerdir.

Tebük Seferinde de aynı şeyi yapmışlardır. Sefer için hazırlıklar yapıldığı sırada, onlardan bir cemaat, "Bu sıcakta sakın cihada çıkmayın!" diye konuşarak Müslümanların morallerini bozmaya çalıştıkları gibi, Peygamber Efendimize de müracaat ederek sefere katılmamak için izin istediler. Seksen kadarına izin verildi. Kur'ânı Kerîm, onların bu durumlarından şöyle bahseder:

"Tebük Savaşına iştirak etmeyip geri kalan münafıklar, Resülullah'a muhalefet ederek oturup kalmalarıyla sevindiler. Allah yolunda mallarıyla ve canlarıyla mücadele etmeyi çirkin gördüler ve, 'Bu sıcakta harbe çıkmayın.' dediler. De ki: 'Cehennem'in ateşi daha sıcaktır. Fakat gidecekleri yeri bilseler!' Artık, kazandıklarının cezası olarak az gülsünler, çok ağlasınlar!"60

Yine aynı seferde Abdullah b. Übey, münafıklar ve Yahudî müttefikleriyle birlikte İslâm Ordusuna katılıp Seniyyetû'lVeda Tepesine kadar gelip orada karargâh kurduğu hâlde, sonradan İslâm Ordusuyla gitmekten vazgeçti ve beraberindekilerle Medine'ye döndü. Kendisine tâbi olan münafıklar ve Yahudî müttefikleriyle döndüğü yetmiyormuş gibi, mücâhidlerin de cihad aşkını aklınca gevşetmek için şöyle konuşuyordu:

"Muhammed güç durumda, şiddetli sıcaklarda ve çok uzak diyarlarda Benî Asfarlarla [Bizanslılarla] savaşacak! Herhalde o, Benî Asfarlarla çarpışmayı oyuncak sanıyor! Vallahi, onun ashabını, bir sabah, ikişer ikişer iplere bağlanmış olarak görür gibiyim sanki!.."

Bütün bu yıkıcı, Müslümanları birbirine düşürücü, onların arasına fesad tohumu atıcı, Müslümanları ve Resûli Ekrem'i küçümseyici muzır davranışlara rağmen Peygamber Efendimiz bunlara, müşrik ve Yahudilere karşı takındığı tavırdan farklı bir muamele, bir siyaset takib etmiştir. Çoğu zaman Abdullah b. Übey'i toplantılara çağırmış ve onunla istişare etmiştir.

Onlara karşı muamelesi hemen hemen her zaman af ve müsamaha çerçevesinde olmuştur. Ancak bu af ve müsamahalı davranışına rağmen, ihtiyatı da hiçbir zaman elden bırakmamıştır. Onlara hissettirmeyecek şekilde, hareket ve davranışlarını dâima kontrol ve teftiş etme cihetine gitmiştir.

Benî Müstalık Gazasında, reisleri Abdullah b. Übey, Resûlullah ve Müslümanları kastederek hakaretvârî konuşunca, bu duruma dayanamayan Hz. Ömer, "Yâ Resûlallah!.. Müsaade buyur da İbni Übey'in boynunu vurayım!" dediği zaman, Resûlullah'ın cevabı şu olmuştu:

"Hayır!.. Olmaz yâ Ömer!.. İşin iç yüzünü bilmeyen halk, 'Muhammed, ashabını öldürüyor!' diye konuşmaya başladıkları zaman hâl nice olur?"

Bir başka rivayette ise, Resûlullah'ın şu cevabı verdiği kaydedilir:

"Öldürülmesini emredecek olursam onu öldürürler. Fakat, çok geçmeden de Yesrip (Medine) onun yüzünden pek çok sarsıntılara uğrar!"

Bu ifadelerden de anlaşıldığı gibi, Peygamber Efendimiz, küçümsenmeyecek bir sayıda olan münafıkların Müslümanlar arasında dahilî bir çarpışmaya meydan verebilecekleri ihtimalini her zaman göz önünde bulunduruyordu. Bunun için de, yaptıklarına sabır ve tahammül gösteriyordu.

Yine, Benî Müstalık Seferi esnasında İbni Übey'in oğlu samimî Müslüman Hz. Abdullah, Resûlullah'ın huzuruna gelip, "Yâ Resûlallah!.. Babamı öldüreceğini haber aldım! Eğer bu işi gerçekten yapacaksan, bırak, onu ben öldüreyim!" diye teklifte bulunduğu zaman da Efendimizin cevabı şu olmuştu:

"Hayır... Ona karşı yumuşak davranırız. Aramızda olduğu müddetçe de ona iyi arkadaşlık ederiz."

Gerçekten de, Resûli Ekrem Efendimiz, ölümüne kadar bu adama son derece müsamahalı ve kadirşinas davranmıştır. Hattâ, ölümü ânında bile, ona iyilik etmekten geri durmamış, gömleğini kefen olarak sarılmak üzere vermiştir. Başta Hz. Ömer olmak üzere bir kısım sahabînin itirazlarına rağmen cenaze namazını da bizzat kıldırmıştır. Ve, Resûli Kibriya Efendimiz, hem Abdullah b. Übey'e, hem de şâir münafıklara karşı takib ettiği bu af, müsamaha ve iyilik yapma siyasetinin neticesini de almıştır.

Peygamber Efendimizin İbni Übey'in cenaze namazını kıldırdığını gören bine yakın münafık, hulûsı kalble gerçek Müslümanlar safına geçmiştir.

Peygamber Efendimiz, münafıklar zümresini cemiyet içinde serbest bırakmakla beraber, her zaman psikolojik bir baskı altında tutmayı da asla ihmâl etmemiştir. Teşebbüs etmek istedikleri komplolar vahiyle bildirilince, yapmak istediklerini hemen kendilerine haber veriyor, böylece her davranışlarının kontrol altında tutulduğu korkusunu veriyordu.

Bir seferinde, onlardan bir grubun aralarında toplanıp gizlice konuştuklarını gören Efendimiz, hemen yanlarına varıp, "Siz, şu şu maksatla bir araya geldiniz, şunları söylediniz. Kalkın, Allah'tan af dileyin. Ben de sizin için af diliyorum." demişti.

Bu sebeple onlar, hilelerini Cenâbı Hakk, Sevgili Resulüne bildirecek diye her zaman korku içinde bulunuyorlardı. Ordu içinde çıkan en ufak bir gürültüyü bile bu sebeple aleyhlerinde zannedecek kadar endişe ve korkulu yaşıyorlardı. Kur'ânı Kerîm, onların bu durumlarını da bize haber verir:

"Sen o münafıkları gördüğün zaman, kalıplan hoşuna gider ve söz söylerse, dediklerine kulak verirsin. Sanki onlar, duvara dayanmış idraksiz odun kütükleri gibidirler. Her gürültüyü (korkularından) kendi aleyhlerinde sanırlar."61

Peygamber Efendimizin bu zümreye gösterdiği bir başka tavır da, onların nerede olursa olsun Müslümanlardan ayrı olarak bir araya gelmelerine mâni olmaktı. Bu da, onların müşterek bazı fikirleri geliştirmelerine imkân vermek gayesine matuftu.

Mescidi Dırar'ın yıktırılması, buna güzel bir örnektir. Onlar, bu mescidi aslında içinde ibâdet etmek için değil, İslâm cemaatinin aleyhinde bazı fikirlerin geliştirilmesi, bazı plânların serbestçe kurulması için inşa etmişlerdi. Resûli Ekrem Efendimiz bu gayelerini bildiği için, derhâl yıktırılmasını emretmişti. Emir, ânında yerine getirilmişti.

Hülâsa olarak denebilir ki: Peygamber Efendimiz, münafıklar zümresine karşı takib ettiği müsamaha ve ihtiyat esasına dayanan siyasetinin meyvelerini aldı. Bu tarz davranışı sayesinde, onların İslâm cemaatinden koparak müşriklerin safına iltihaklarına mâni oldu. Müslümanların birliğini

korudu. Onların da teşkilâtlanarak, Müslümanlara karşı başkaldırmalarını önledi.

---

44 Müslim, Sahih, c. 5. s. 182183.

45 ibni Sa'd, Tabakat, c. 3, s. 540.Hubab, Abdullah b. Übey'in samimî Müslüman olan oğlunun ismi idi. Peygamber Efendimiz, "Sen Abdullah'sın; Hubab, Şeytan ismidir." diyerek, onun ismini "Abdullah" diye değiştirmişti.

46Taberî, Tefsir, c. 28, s. 116.

47 Müslim, Sahih, c. 5. s. 183; Ahmed İbni Hanbel, Müsned, c. 5. s. 203.

48 ibni Hişam, Sîre, c. 3, s. 174175; ibni Sa'd, Tabakat, c. 1, s. 174; Müslim,Sahih, c. 8, s. 128129; Ahmed İbni Hanbel, Müsned, c. 4, s. 239240.

49Tevbe, 101. 5

50 Âli imrân, 167; Bakara, 89.

51 Münâfikûn, 1.

52 Ahmed İbn-i Hanbel, Müsned, c. 5. s. 203.

53 Bakara, 14.

54 M. Hamdi Yazır, Tefsir, c. 1, s. 237-238.

55 M. Hamdi Yazır, A.g.e., c. 1, s. 238.

56 Bediüzzaman Said Nursî, Işaratû'l-I'caz, s. 35.

57 M. Hamdi Yazır, Tefsir, c. 1, s. 241.

58 Ibn-i Abdi'l-Berr, el-İstiab, c. 1, s. 289.

59 Taberî, Tefsir, c. 4. s. 73.

60 Tevbe, 81-82.

61 Münâfikûn, 4.

Beni Kaynuka Gazası

(Hicret 'in 2. senesi Şevval ayı / Milâdî 624)

Müslümanların Bedir Harbinden parlak bir muzafferiyetle çıkmaları, Medine'deki Yahudilerin endişelerini büsbütün artırdı. Peygamberimizle aralarında sulh anlaşması bulunmasına rağmen gizliden gizliye bozgunculuğa ve kışkırtıcılığa başladıkları göze çarpıyordu. Peygamber Efendimiz, her şeye rağmen, ehl-i kitap oluşlarından dolayı kendilerine müsamahalı davranıyordu. Ancak onlar hâl ve hareketleriyle bu insanî muamelelere lâyık olmadıklarını açıkça gösteriyorlardı. Şâirleri, Peygamberimizi hicvediyor, Müslümanları küçük düşürücü mısralar düzüyorlardı.

Daha önce bahsi geçtiği gibi, Medine'de üç Yahudî kabilesi vardı: Benî Kurayza, Benî Nadir ve Benî Kaynuka... İçlerinde en çok fitne ve fesad çıkaran ve en cür'etkârı olan, Benî Kaynuka idi. Kuyumculukla meşgul olurlardı. Bu bakımdan oldukça da zengin sayılırlardı. Bunların da diğer Yahudî kabî-leleri gibi Peygamber Efendimizle anlaşmaları vardı. Müslümanlara karşı herhangi bir harekete kalkışmayacaklarına, bir dış taarruz karşısında Müslümanlarla beraber Medine'yi müdafaa edeceklerine ve ne suretle olursa olsun birbirlerinin düşmanlarına yardım etmeyeceklerine dair sözleşmişlerdi. Ancak, onlar, gözle görülür tarzda açık açık kışkırtıcılık, Müslümanlar arasına fitne fesad düşürmeye çalışma, her vesileyle Kureyş müşrikleriyle iş birliği yapma gibi uygunsuz hareketleriyle bizzat anlaşmayı bozmuş oluyorlardı. Bu arada meydana gelen çirkin bir hâdise ise, bardağı taşıran son damla oldu. Şöyle ki:

Medineli Ensâr'dan bir zâtın hanımı, yüzü örtülü olduğu hâlde, bir Yahudî kuyumcunun dükkânına ziynet eşyası almak maksadıyla girer. Yahudîler, kadının yüzünü açmaya çalışırlar, ancak kadın kapalı oturmakta ısrar eder. Derken, Yahudînin biri, kadına hissettirmeden, arkasından, elbisesinin eteğini bir dikenle beline iliştirir. Kadın ayağa kalkınca eteği açılıverir. Hazır bulunan Yahudîler eğlenerek kahkahayla gülerler. Bu hâl karşısında kadın feryadı basar. Oradan geçmekte olan bir Müslüman, çığlığı duyunca kadının imdadına koşar. Müslü-manla Yahudî boğaz boğaza gelirler ve sonunda Müslüman, Yahudîyi öldürür. Bunu gören oradaki Yahudîler de Müslü-manın üzerine çullanarak onu şehid ederler.62 Böylece,

Yahudî-lerle Müslümanlar arasında kan dökülmüş olur. Hâdiseye sebebiyet verenler, Yahudîlerdi. Haliyle, verdikleri sözlere aykırı hareket ederek bizzat kendi elleriyle yapılan anlaşmayı da ihlâl etmiş oluyorlardı.

Şehid edilen Müslümanın akrabaları, bu hususta yardım talebinde bulununca, Peygamber Efendimiz, Benî Kaynuka Yahu-dîlerini bir araya topladı. Kendilerini İslâm'a davet etti. Şımarık hareketlerine son vermeleri gerektiğini, aksi takdirde Bedir'de müşriklerin uğradıkları akıbete kendilerinin de uğrayabileceklerini anlattı. Fakat, dessas Yahudîler, Efendimizin bu konuşmasını alaya alıp, "Ey Muhammedi.. Sen muharebe nedir bilmeyen kimselerle çarpışıp galib gelmene aldanıp güvenme! Biz onlar gibi değiliz; savaşmayı çok iyi biliriz. Eğer bizimle çarpışmayı göze alırsan, o zaman bizim nasıl adamlar olduğumuzu anlardın!"63 diye küstahça cevap verdiler, sonra da dağıldılar.

Benî Kaynuka Yahudilerinin bu kibir ve gurur dolu sözleri üzerine inen âyet-i kerîme, akıbetlerini şöyle ilân etti:"Ey Resulüm!.. O kâfir olan Yahudilere de ki: 'Siz muhakkak mağlûb olacaksınız ve toplanıp Cehennem'e sürüleceksiniz. O Cehennem ne kötü bir yerdir!'"64

Aynı hâdiseyle ilgili olarak nazil olan bir başka âyet-i kerîme ise, Peygamberimize, ahdini bozan bu Yahudilerle çarpışmaya izin verdi: "Eğer seninle muahede yapan bir kavimden de sözleşmeye aykırı bir hainlik alâmeti duyarsan, savaş yapmadan önce ahitlerini reddettiğini doğruca kendilerine ilân et. Çünkü, Allah hainleri sevmez!"65

Bunun üzerine Peygamber Efendimiz, kesin kararını verdi: Benî Kaynuka Yahudileri üzerine gidilecekti.

Resûl-i Ekrem Efendimiz bu kararını verdikten sonra Medine'de yerine Lübabe b. Abdi'l-Münzir'i vekil tâyin etti ve beyaz sancağını da Hz. Hamza'ya vererek Kaynuka Oğulları üzerine yürüdü.

Bu Yahudilerin, kuvvetli ve sağlam bir kalesi vardı. Peygamberimizin üzerlerine gelmekte olduğunu duyunca oraya çekildiler. Resûl-i Ekrem onları muhasara altına aldı. On beş gün süren muhasara sonunda teslim olmaya mecbur kaldılar. Peygamber Efendimiz, tek tek ellerinin bağlanmasını emir buyurdu. Elleri bağlandı.66

Abdullah b. Übey 'in Peygamberimize Müracaatı

O sırada Kaynuka Oğullarının müttefiki bulunan münafıkların reisi Abdullah b. Übey b. Selül çıkageldi. Peygamberimizin yanına vararak, "Yâ Muhammed! Benim müttefiklerime lütuf ve iyilik et." diye konuştu. Resûl-i Kibriya Efendimiz, bu münafığın sözlerini duymazlıktan geldi. Bunun üzerine Abdullah b. Übey aynı sözlerini tekrarladı:

"Yâ Muhammedi Benim müttefiklerime lütuf ve iyilik et!" Peygamber Efendimiz bu sefer yüzünü çevirdi. Fakat, Abdullah b. Übey, aynı şeyleri tekrarlamaya devam etti. Bunun üzerine Peygamber Efendimiz:

"Çözün onları. Allah, onlara ve onlarla birlikte olanlara lanet etsin!" buyurdu ve Kaynuka Oğullarının öldürülmelerinden vazgeçip Medine'den Şam'a sürülmelerini emretti.67

Übade b. Sâmit 'in Sözleri

Avf Oğullarından Übade b. Sâmit de, öteden beri Kaynuka Oğullan Yahudilerinin müttefiki idi. Onları bıraktırmak için Peygamber Efendimizin yanına gelmişti. Efendimizle Abdullah b. Übey arasında geçenleri görünce, "Yâ Resûlallah!.. Ben, Allah'ı, peygamberini ve mü'minleri dost tuttum. Şu kâfirlerin müttefikliğinden ve dostluğundan uzaklaştım." diyerek Benî Kaynuka Yahudîleriyle olan müttefikliğini ve dostluğunu bıraktığını ilân etti.

Bunun üzerine inen âyette şöyle buyuruldu:

"Ey îman edenler!.. Yahudileri de, Nasranîleri de kendinize yâr ve dost edinmeyiniz! Onlar ancak birbirlerinin dostlarıdır.*

İçinizden kim onları dost edinirse, onlardan olur. Şüphe yok ki, Allah, o zalimler güruhunu doğru yola çıkarmaz."68

Kaynuka Oğullarının Medine 'den Çıkıp Gitmeleri

Resûl-i Ekrem Efendimizin asıl maksadı, Yahudilerin fitne ve fesadını Medine'den uzak tutmak, meydana getirecekleri tehlikelere mâni olmaktı. Medine'den sürgün edilmeleriyle de bir bakıma bu gaye tahakkuk ediyordu.

"Gayrimüslimlerle dostluk ve münasebet kurmakta ölçü nedir? Günümüzde olduğu gibi, sâdece askerî ve iktisadî sahaya dönük ittifaklar kurmanın Kur-ân'daki nehiyle ilgisi var mıdır?" gibi akla gelebilen suallere Bediüzzaman Said Nursî, Münazarat adlı eserinden muknî bir izah

getirmiştir. Aynen alıyoruz: "Sual: 'Yahudî ve Nasara ile muhabbetten Kur'ân'da nehy vardır.

"Bununla beraber nasıl 'Dost olunuz.' dersiniz?'

"Cevap: Evvelâ: Delil kat'iyyülmetin olduğu gibi, kat'iyyü'd-delâlet olmak gerektir. Hâlbuki, te'vil ve ihtimalin mecali vardır. Zîra, nehy-i Kur'ânî âmm değildir, mutlaktır. Mutlak ise, takyid olunabilir. Zaman, bir büyük müfessirdir; kaydını izhar etse, itiraz olunmaz. Hem de hüküm müştak üzerine olsa, mehaz iştikakı, illet-i hüküm gösterir. Demek bu nehy, Yahudî ve Nasara ile Yahudîyet ve Nasranîyet olan âyineleri hasebiyledir. Hem de bir adam zâtı için sevilmez; belki muhabbet, sıfat veya san'atı içindir. Öyle ise, her bir Müslümanın her bir sıfatı Müslüman olması lâzım olmadığı gibi, her bir kâfirin dahi bütün sıfat ve san'atları kâfir olmak lâzım gelmez. Binâenaleyh, Müslüman olan bir sıfatı veya bir san'atı, istihsan etmekle iktibas etmek neden caiz olmasın? Ehl-i Kitap'tan bir haremin olsa elbette seveceksin!

"Saniyen: Zaman-ı Saadet'to bir inkılâb-ı azîm-i dinî vücuda geldi. Bütün ezhanı nokta-i dine çevirdiğinden, bütün muhabbet ve adaveti o noktada toplayıp muhabbet ve adavet ederlerdi. Onun için gayrimüslimlere olan muhabbetten nifak kokusu geliyordu. Lâkin, şimdi âlemdeki, bir inkılâb-ı acîb-i medenî ve dünyevîdir. Bütün ezhanı zapt ve bütün ukûlü meşgul eden nokta-i medeniyet, terakkî ve dünyadır. Zâten onların ekserisi, dinlerine o kadar mukayyed değildirler. Binâenaleyh, onlarla dost olmamız, medeniyet ve terakkîlerini istihsanla iktibas etmektir ve her saadet-i dünyevîyenin esası olan asayişi muhafazadır. İşte, bu dostluk, kat'iyyen nehy-i Kurânîye dâhil değildir." (Bediüzzaman Said Nursî, Münazarat, s. 26-27).

Kaynuka Oğullarına Medine'yi terketmeleri için tanınan süre üç gün idi. Üç gün mühlet bitince, Şam'a doğru yola çıktılar. Vadi'l-Kura'ya gelince orada bir ay oturdular. Burada oturan Yahudiler, onların yayalarına binek ve kendilerine de yiyecek verdiler. Buradan da ayrılan Benî Kaynuka Yahudileri, Ez-ruat'a kadar gidip oraya yerleştiler. Çok geçmeden de nesilleri kesildi.69

---

62 İbn-i Hişam, Sîre, c. 3, s. 51.

63 İbn-i Hişam, A.g.e., c. 3, s. 50.

64 ÂI-ilmrân, 12.

65 Enfâl, 58.

66 Ibn-i Sa'd, Tabakat, c. 2, s. 29; Taberî, Tarih, c. 2, s. 297.

67 İbn-i Sa'd, A.g.e., c. 2, s. 29; Taberî, A.g.e., c. 2, s. 297.

68 Mâide, 51.

69 Belâzurî, Ensab, c. 1, s. 309.

Sevik Gazvesi

(Hicret 'in 2. senesi 5 Zilhicce Pazar)

Kaynuka Oğulları Yahudîlerinden 700 kişinin Medine'den sürgün edilmeleri, şehri büyük bir rahatlığa kavuşturmuştu. Peygamberimizin bu hareketi, İslâm'ın inkişafı bakımından oldukça önem taşıyan bir hâdiseydi. Eğer fesad şebekesi durumunda olan bu Yahudiler, İslâm'ın merkezi Medine'de bırakılmış olsalardı, Müslümanlara birçok haince plân tertipleyecekleri şüphesizdi. Sürgün edilmeleriyle bu fırsat ellerinden alınmış oluyordu.

Şehrin dâhilinde tam bir sükûn ve huzur hâkimdi.

Ancak, hâricin emniyeti pek iç açıcı değildi. Kureyş müşrikleri, Bedir mağlûbiyetinin ağır acısını unutmamışlardı, unutmak da istemiyorlardı. Nitekim, Kureyş ileri gelenlerinden birçoğunun öldürülmesiyle, Ebû Süfyan kendisini âdeta Kureyş müşriklerinin reisi makamında görmeye başlamış ve Bedir mağlûbiyetinin intikamını almak için harekete geçmişti. Peygamberimiz ve Müslümanlardan intikal almadıkça kadınlara yaklaşmayacağına, koku sürünmeyeceğine ve yıkanmayacağına and içmişti.70

Bu andını yerine getirmek için, Ebû Süfyan, 200 kişilik bir süvari kuvvetiyle Medine önlerine kadar sokuldu. Aslında bu kadarcık bir kuvvetle Müslümanlara karşı çıkamayacağını kendisi de gayet iyi biliyordu. Sâdece, yaptığı yemini yerine getirmek, sözünden caymış olmamak için buraya kadar çıkıp gelmişti.

Gece vakti, henüz Medine'de ikamet eden Yahudi kabilesi Benî Nadir reisinin yanına gitti ve ondan Müslümanlar hakkında birçok gizli malûmat aldı.

Daha sonra, Medine'ye üç mil kadar uzaklıkta bulunan Urayz adındaki mevkiye kadar sokulan müşrik kuvveti, burada sık bir hurmalık ve iki evi ateşe verdiler. Bu arada tarlasında işiyle meşgul, müdafaasız, Ensâr'dan bir Müslümanı, işçisiyle birlikte şehid ettiler.71

Bunları yapmakla sözünün yerine geldiğini kabul eden Ebû Süfyan, takib edilip yakalanma korkusundan, beraberindekilerle birlikte sür'atle oradan uzaklaşarak Mekke'ye doğru yol aldı.

Resûl-i Ekrem baskını haber aldı. Ensâr ve Muhacirun'dan 200 kişiyle, müşrik mütecavizleri takibe çıktı. Kimseyle karşılaşmadı. Müşriklerin sür'atle kaçıp gittiklerini öğrendi.

Müşrikler kaçarken beraberlerinde yiyecek olarak getirdikleri "sevik" denilen kavrulmuş buğday ununu, torbalarıyla birlikte, ağırlık yaptığı ve sür'atle uzaklaşmalarına mâni olduğu için yollarda yer yer bırakmışlardı. Mücâhidler, bu sevik torbalarını topladılar. Gaza da adını buradan aldı.72

---

70 Ibn-i Sa'd, Tabakat, c. 2, s. 30.

71 ibn-i Hişam, Sîre, c. 3, s. 48; Ibn-i Sa'd, A.g.e., c. 2, s. 30; Taberî, Tarih, c.2, s. 299.

72 İbn-i Hişam, A.g.e., c. 3, s. 48; ibn-i Sa'd, A.g.e., c. 2, s. 30.

Hicretin 2. Senesinin Diğer Mühim Bazı Hadiseleri

Ramazan Orucunun Farz Kılınması

Ramazan orucu, kıblenin Kabe tarafına çevrilişinden bir ay sonra, Peygamberimizin Medine'ye hicretinin 18. ayının başlarında, Şaban ayında farz kılındı. Bu hususta indirilen âyetlerde meâlen şöyle buyuruldu:

"Ey îman edenler!.. Sizden önceki(ümmet)lere farz kılındığı gibi, size de —takvaya eresiniz, nefsinize hâkim olasınız diye—oruç, farz kılındı.

"Ramazan ayı öyle bir aydır ki, insanlara doğru yolu gösteren, açık âyetleri kendisinde toplayan, hak ile bâtılı ayırt eden Kur'ân, onda indirildi.

"O hâlde, sizden her kim o aya erişirse, onu oruçlu geçirsin. Kim de hasta olur yahut seferde bulunursa, tutmadığı günler sayısınca başka günlerde kaza etsin.

"Allah, size kolaylık diler, güçlük dilemez. Bu da, o sayıyı ikmâl ve size olan hidâyetine karşı Allah'ı tekbir etmeniz içindir. Gerek ki, şükredersiniz!"73

Ramazan orucu, İslâm dininin beş şartından birisidir.

İbni Ömer (r.a.), Resûlullah Efendimizin bu hususta şöyle buyurduğunu bildirir:

"İslâm beş şey üzerine kuruldu: Allah'tan başka ilâh olmadığına ve Muhammed'in O'nun Resulü olduğuna şehâdet getirmek, namaz kılmak, zekât vermek, haccetmek, Ramazan orucunu tutmak."74

Sadakai Fıtr 'in Vâcib Kılınması

Bu senenin Ramazan ayının sonlarına doğru sadakaı fıtr vermek vâcib oldu.

Resûli Ekrem Efendimiz, küçük büyük, hür köle, erkek kadın her zengin Müslüman için kuru hurmadan bir sa' (1040 dirhem)* veya arpadan bir sa' veya kuru üzümden bir sa' veya buğdaydan bir müd (yarım sa') fıtır sadakası ayrılıp, bunun bayram namazından önce yoksullara verilmesini emretti.

İlk Bayram Namazının Kılınması

şevval hilâli görülüp, sabahleyin güneş yükselince, Resûli Ekrem Efendimiz, oruçlarını açmalarını ve bayram namazına çıkmalarını Müslümanlara emretti. Sonra da onlarla birlikte bayram namazı kılmak üzere musallaya [namazgaha] çıktı. Hutbeden önce, ezansız ve kametsiz olarak cemaatle bayram namazı kılındı.

Nebîyyi Muhterem Efendimiz, Medine'ye teşrif buyurdukları zaman, Medinelilerin iki mahallî bayramı vardı. Peygamber Efendimiz onlara, "Allah Teâlâ, size onlardan daha hayırlı olmak üzere Fıtır (Ramazan) ve Kurban Bayramı günlerini verdi." buyurdu.75

Resûli Kibriya Efendimiz, bayram namazlarını namazgahta kılardı. Medine'nin namazgahı, şehrin Şark kapısı üzerindeydi.

Bir dirhem 3 gramdır. 75 Ahmed Ibni Hanbel, Müsned, c. 3, s. 103.

Peygamber Efendimiz, bayram namazı kılmak üzere namazgaha yürüyerek giderdi. Bayram namazına bir yoldan gider, başka bir yoldan dönerdi. Ramazan Bayramı namazına çıkmadan önce bir şeyler yerlerdi. Ekseriya bunlar birkaç hurma olurdu.

Zekâtın Farz Kılınması

Zekât, Hicret'in 2. yılında Ramazan orucunun farz kılınmasından ve fıtır sadakasının vâcib kılınışından sonra farz kılındı.

Zekât, zengin Müslümanların yıldan yıla belli ölçüsüne göre mallarının bir kısmını zekât niyetiyle ayırıp lâyık olanlara vermelerinden ibaret mâlî bir ibâdettir.

Zekât, İslâm dininin beş temel esasından biridir. Kur'ânı Kerîm'ie (Nur, 56; Müzzemmil, 20; Hacc, 78; Bakara, 110) emredilmiştir. Kur'ânı Kerînı'de 32 yerde namazla birlikte zikredilmiştir.

Bir hadîsi şerifte Peygamber Efendimiz şöyle buyurmuşlardır:

"Her gün, her sabah, iki melek inip birisi, 'Yâ Rab! Zekât ve sadakasını vererek, malını (Allah rızası için) harcayana, harcadığının yerine yenisini ver.' der. Diğeri de, 'Yâ Rab! Zekât ve sadaka hakkını ödemeyerek malını sıkana da malını telef et.' der!"76

Hz. Rukiyye 'nin Vefatı

Peygamber Efendimizin Hz. Osman'la evli kerîmeleri Hz. Rukiyye, Bedir Seferi sırasında hastalanmıştı. Hz. Osman, Peygamber Efendimizin emriyle ona bakmak üzere Medine'de kalmış, Bedir'e gidememişti. Zeyd b. Harise Hazretleri, Bedir Zaferinin haberini Medine'ye getirdiği sırada Hz. Rukiyye vefat etmişti.

Onu Ümmü Eymen yıkadı. Hz. Osman cenaze namazını kıldırdı ve Bakî Kabristanına defnetti.

Hz. Rukiyye, Resûli Ekrem Efendimiz 33 yaşlarında bulundukları sırada, Hz. Zeyneb'ten sonra doğan kerîmeleridir. Annesi Hz. Hatice'yle birlikte Müslüman olmuştu. Daha sonra Hz. Osman'la evlenmişti. Hz. Osman, onunla birlikte Habeşistan'a hicret etmişti. Resûli Ekrem Efendimiz, onların beraber hicret ettiklerini görünce, "Osman, Lût'tan (a.s.) sonra, Allah yolunda, ailesiyle birlikte hicret edenlerin ilkidir." buyurmuştu.77

Ebûdderda 'mn Müslüman Olması

Ebûdderda Uveymir b. Salebe, Bedir Seferi sırasında Müslüman oldu. Şöyle ki:

Abdullah b. Ravaha (r.a.), öteden beri Ebûdderda'nın kardeşliği idi. Bir gün, eline keseri alıp Ebûdderda'nın evindeki putunu kırdı. Ebûdderda evine döndüğü zaman, hanımı durumu ona haber verdi. Bunun üzerine Ebûdderda düşünmeye başladı ve kendi kendine, "Eğer, bu putta bir hayır olsaydı, kendisini korurdu!" diye konuştu. Sonra da Müslüman olmak için Peygamberimizin yanına gitti.

Abdullah b. Ravaha, uzaktan geldiğini görünce, "Yâ Resûlallah!.. Gelen, Ebûdderda'dır. Herhalde bizi görmeye geliyor!" dedi.

Resûli Ekrem Efendimiz, "O, Müslüman olmak için geliyor. Çünkü Rabbim, Ebûdderda'nın Müslüman olacağını bana bildirmişti!" buyurdu.

Huzura varan Ebûdderda, orada Müslüman oldu. Ev halkı, kendisinden önce Müslüman olmuşlardı.78

Hz. Fâtıma ile Hz. Ali'nin Evlenmesi

Hz. Fâtıma, ResûlI Ekrem Efendimizin Medine'ye teşriflerinden beş ay sonra Receb ayında Hz. Ali'yle nikahlandı. Hicret'in 2. yılında Bedir

Gazasından sonra Zilhicce ayında evlendiler.

Hz. Fâtıma, Resûli Kibriya Efendimizin en küçük kızı ve kızlarının en sevgilisi idi. Peygamber Efendimiz, bir gazadan veya bir seferden geldiği zaman ilk önce Mescid'e gidip iki rekât namaz kılar, sonra Hz. Fâtıma'ya uğrar, daha sonra da Ezvacı Tâhirat'ın yanına giderdi.79

Hz. Âişe (r.a.) der ki:

"Ben, Fâtıma kadar, sözü ve konuşması Resûlullah'a benzeyen bir kimse görmedim. Fâtıma girdiği zaman, Resûlullah onu şefkatle karşılar, 'Hoş geldin.' diyerek selâmlardı. Ben, Fâtıma'dan daha doğru sözlü bir kimse de görmedim."80

Hz. Fâtıma'nın (r.a.) yürüyüşü de Nebîyyi Muhterem Efendimizin yürüyüşüne pek benzerdi.

Bir gün, Hz. Âişe'ye, "İnsanların, Resûlullah'a en sevgili olanı kimdi?" diye soruldu.

Hz. Âişe, "Fâtıma idi." dedi.

"Erkeklerden kimdi?" diye sorulunca da, "Fâtıma'nın kocası." cevabını verdi.81

Peygamberimizin, Kızı Hz. Zeyneb 'i Mekke 'den Getirtmesi

Bedir esirleri arasında Peygamberimizin damadı ve Hz. Zeyneb'in kocası Ebû Âs b. Rebî'de bulunuyordu. Bedir Harbi esirleri konusunda bahsettiğimiz gibi, Ebû As serbest bırakılınca Mekke'ye gitti. Daha önce Hz. Zeyneb'in hicret etmesine mâni olan Ebû As, bu sefer kendisini serbest bıraktı.

Resûli Kibriya Efendimiz de, Bedir Harbinden bir ay veya bir aya yakın bir zaman sonra Zeyd b. Harise ile Ensâr'dan bir zâtı göndererek Hz. Zeyrıeb'i Mekke'den getirtti.82

Muhacir Müslümanlardan Osman b. Maz 'un 'un Vefatı

Bakî Kabristanına, Muhacir Müslümanlardan ilk defnedilen bir zâttır.

İlk Kurban Bayramı Namazının Kılınması

Resûli Kibriya Efendimiz, Zilhicce'nin dokuzunda Sevik Gazasından dönerek Medine'ye kavuşmuştu. Ertesi günü, yâni Zilhicce'nin 10. günü

Müslümanlarla birlikte namazgaha çıktı. Ezansız ve kametsiz olarak iki rekât Kurban Bayramı namazı kıldırdı. Namazdan sonra bir hutbe îrad etti. Bu hutbelerinde, kurban kesmelerini Müslümanlara emretti. Kendileri de iki kurban kesti. Satın aldığı semiz, boynuzlu beyaz koçtan birini keserken, "Allah'ım! Bu, Senin birliğine ve Senden bana gelenlere şehâdet eden bütün ümmetim nâmınadır." dedi. İkincisini keserken ise, "Allah'ım! Bu da, Muhammed ve Muhammed'in ev halkı içindir." buyurdu. Bundan, kendileri, ev halkı ve yoksullar yediler.83

İslâm'da ilk Kurban Bayramı budur!

---

73 Bakara, 183185.

76 Buharı, Sahih, c. 2, s. 120.

77 İbni Sa'd, Tabakat, c. 8, s. 3637.

78 lbn-iSa'd, A.g.e., c. 7, s. 391.

79 ibn-i Abdi'l-Berr, el-istiab, c. 4, s. 1895.

80 Taberî, Tarih, c. 2, s. 290-292.

81 İbn-i Sa'd, A.g.e., c. 1, s. 248-249.

82 Taberî, Tarih, c. 2, s. 290292.

83 İbni Sa'd, A.g.e., c. 1, s. 248249.

Gatafan Gazası ve Karde Seriyyesi

ŞÂİR KA'B B. EŞREFİN KATLİ

(Hicret 'in 3. senesi / Milâdî 624)

Ka'b b. Eşref, muhteris bir Yahudî, meşhur bir şâirdi. Bilhassa muhteşem Bedir muzafferiyetinden sonra, kıskançlık ve düşmanlığından Peygamberimiz ve Müslümanları hicveder dururdu. Mekke'ye giderek de müşrikleri Müslümanlara karşı tahrikte bulunur, Bedir'de öldürülen müşrikler için mersiyeler düzerek onların intikam ve düşmanlık hislerini kabartmaya çalışırdı. Medine'de ise, Müslümanların kız ve hanımlarına dil uzatacak kadar küstahlık gösterirdi.

şiir ve hitabetin Arap hayatında büyük rol oynadığından daha evvel bahsetmiştik. O günün şiir ve hitabeti bugünün matbuatı seviyesinde tesir icra ediyordu. Dolayısıyla bu Yahudî şâirin İslâm düşmanlığı yalnız kendisine âit kalmıyor, etrafa da sirayet ediyordu. Bu bakımdan, Resûli Ekrem, bu menhus adamın şiirleri üzerinde fazlasıyla duruyor, önüne geçmek için çâreler arıyordu.

Ka'b'ın, yalnız şiirleriyle İslâm düşmanlığı yapmakla iktifa etmediğini, hattâ Peygamberimizin vücudunu ortadan kaldırmak için menfur bir plânla suikast tertiplediğini bile, kaynaklardan öğreniyoruz.

Böyle bir adamın vücudu, İslâmiyet için mahza zarardı. Bu bakımdan da yok edilmesi gerekiyordu.

Bu işi Resûli Ekrem'in müsaadesiyle ashabtan Muhammed b. Mesleme, iki üç arkadaşıyla üzerine aldı. Bir gece vakti evine giderek onu öldürdüler.84

Ka'b b. Eşref gibi şöhret sahibi birinin öldürülmesi, Yahudiler arasında büyük bir panik meydana getirdi. Kabilesinden bazıları Hz. Resûlullah'ın huzuruna çıkarak, Ka'b'ın masum olduğunu, öldürülmeyi haketmediğini şikâyet suretinde arzedince, aldıkları cevap şu oldu:

"O, bizi hicv ve Müslümanlara (diliyle) eziyet etti; müşrikleri de bizimle harbe, bizimle uğraşmaya teşvik etti."85

Bu hâdiseden sonradır ki, tarihte fitne ve fesad çıkarmakla meşhur olan Yahudiler, bir nebze de olsa Peygamber Efendimize ve Müslümanlara karşı

hürmetkar ve yumuşak davranmaya başladılar. Açıktan açığa hakaret ve tahrikte bulunmadılar, ama âdeta kanlarına karışmış bozgunculuk mesleklerinden gizli veya aşikâr hiçbir zaman da vazgeçmediler.

GATAFAN GAZASI

(Hicret 'in 3. senesi Rebiülevvei ayı)

Bedir muzafferiyeti, Peygamberimizle sulh anlaşması akdetmemiş bulunan civar Arap kabilelerini de kara kara düşündürüyordu. Büyük kuvvet kazanmış bulunan Müslümanların bir gün kendilerinin de kapısını çalabileceği endişesini taşıyorlardı. Bu bakımdan, Bedir Harbinden sonra etraftaki Arap kabilelerinde bir hareket göze çarpar. Bu hareketlenme sonucu cereyan eden gazalardan biri de, Gatafan veya Anmar Gazâsıdır.

Benî Muharib yiğitlerinden sayılan Haris oğlu Du'sur (diğer nâmıyla Gavres), Gatafan Kabilesine mensup Salebe ve Muharip Oğullarından çok sayıda adam toplayarak Medine üzerine baskın düzenlemeye karar verdi. Maksat: Güya, Müslümanlara gözdağı vermek ve bir de Medine civarında bulabilirse bir şeyler yağmalamak.86

Resûli Ekrem Efendimiz, durumu derhâl haber aldı. Medine'de yerine vekil olarak Hz. Osman b. Affan'ı bırakarak, aralarında atlıların da bulunduğu 450 kişilik bir kuvvetle çapulcu müşrikler üzerine yürüdü. Ancak, Peygamberimizin gelmekte olduğunu duyan yağmacılar, kaçıp tepelere sığınmışlardı. O anda kimse görülmedi. Sâdece Saiebe Oğullarından Cabir adında biri esir edildi. Durum kendisinden öğrenildi. Daha sonra İslâm'a davet edildi. O da icabet edip Müslüman oldu.87

Gavres 'in Suikast Teşebbüsü

Çapulcuların tepelere sığındığını öğrenen Peygamber Efendimiz, bir müddet burada beklemeyi uygun gördü. Bekleme esnasında bir ara sağanak hâlinde yağmur yağdı. Efendimizin elbiseleri ıslandı. Kuruması için elbiselerini çıkarıp bir ağacın dalına astı. Kendisi de istirahat maksadıyla ağacın altına yanı üzerine uzanıverdi.

Baskın düzenlemek isteyenler, tepeden Resûli Ekrem'i gözlüyorlardı. Peygamberimizin zırhını çıkarıp ağacın altına istirahate çekildiğini, yanında da kimselerin bulunmadığını farkedince, heyecan ve sevinç içinde reisleri Gavres'e haber verdiler:

"İşte, eline bir daha geçmez bir fırsat! Muhammed, ashabının yanından ayrılıp tek başına kaldı. Ashabı gelip onu korumaya çalışıncaya kadar, biz işini hallederiz!"

Gavres, derhâl harekete geçti. Kimse görmeden, tam Peygamber Efendimizin başı üzerine geldi. Yalın kılıç elinde olduğu hâlde:

"Kim, seni benden kurtaracak?" dedi.

Resûli Ekrem, "Allah!.." dedi; sonra da şöyle dua etti:

"Allah'ım! Beni onun şerrinden koru!"

Gavres, birden iki omuzu ortasına gaibden bir darbe yedi. Kılıç elinden düştü ve kendisi de yere yuvarlandı.

Bu sefer Fahri Âlem Efendimiz kılıcı eline aldı ve, "Şimdi seni kim kurtaracak?" dedi.

Gavres, "Hiç kimse!.." dedi; sonra da, "Şehâdet ederim ki, Allah'tan başka ilâh yoktur ve Muhammed de O'nun Resulüdür. Artık, bundan sonra hiçbir zaman senin aleyhinde kimseyi toplamayacağım." diye konuştu.

Bunun üzerine Resûli Zîşan Efendimiz, Gavres'i affetti. Gavres, giderken bir ara Resûli Ekrem Efendimize döndü ve, "Vallahi, sen benden hayırlısın!" dedi.

Peygamber Efendimiz, "Elbette, ben, buna senden daha lâyıkım." buyurdu.

Cesur ve pek cür'etkâr olan Gavres kavmine dönünce, hayretler içinde, "Ne oldu sana, neden bir şey yapamadın?" diye sordular.

Gavres, onlara başından geçenleri anlattıktan sonra ilâve etti: "Vallahi, ben şimdi insanların en iyisinin, en hayırlısının yanından geliyorum!"88

Bir ay kadar süren seferden sonra, Resûli Kibriya Efendimiz, Medine'ye geri döndü.89

KARDE SERİYYESİ

(Hicret 'in 3. senesi Cemaziyelâhir ayı)

Peygamber Efendimizin etrafa hâkim olması üzerine, müşrikler, ticaret yollarını değiştirmek mecburiyetinde kalmışlardı. Sahil yoluyla Şam ticareti

tehlikeye düştüğünden, Irak yoluyla Şam'a gitmeyi daha uygun ve emin bulmuşlardı.

Hazırladıkları bir kervanı bu yolla Şam'a göndermişlerdi. Kervanla birlikte gidenlerin içinde, Kureyş'in ileri gelenlerinden Safvan b. Ümeyye ile Abdullah b. Ebî Rabia da vardı.

Kaderin cilvesi bu: Tam o sırada müşriklerden biri Medine'ye geldi ve Yahudînin birinin evinde misafir kaldı. Kim bilir, onunla Müslümanlar aleyhinde hangi plânı kurmak veya müşriklerin aldıkları hangi kararı veya tertipledikleri hangi plânı iletmek için gelmişti? İçtiler, konuştular, eğlendiler. Bu arada müşrik, farkında olmadan, bahsi geçen kervanın Irak yoluyla Şam'a gönderildiğini ağzından kaçırdı. Tam bunu anlatırken oradan ashabtan Salit b. Numan geçiyordu. Haberi duydu ve derhâl Hz. Resûlullah'ın huzuruna vararak durumu kendilerine arzetti.

Mevsim, kış idi.

Peygamber Efendimiz, 100 kişilik bir süvari kuvveti hazırladı. Kumanlığa Zeyd b. Harise Hazretlerini tâyin etti. Pazardan köle olarak satın alınan, sonradan Peygamberimizin evlâdlık edindiği Zeyd, şimdi 100 kişilik bir sahabî müfrezesinin kumandanı olmuştu. Bu, İslâm'ın vazife vermede, makam ve mevki sahibi kılmada, fakir zengin, köle efendi gözetmeden tatbik ettiği adalet ve liyakat prensibinin şaheser bir misâlidir!

Seriyyenin teşkil maksadı, kervanı yakalamaktı.

Zeyd b. Harise, emrindeki kuvvetle yola çıktı ve Kureyş kervanının önünü kesti. Kervandakiler, beklemedikleri bir hâdiseyle karşı karşıya kalmışlardı. Bu durumda tabana kuvvet kaçmaktan başka çâreleri yoktu. Öyle yaptılar. Her şeylerini de, canlarını kurtarmak uğruna geride bıraktılar.

Zeyd Hazretleri, sahipsiz kalan malları alıp Medine'ye, Resûli Ekrem Efendimize getirdi. Beşte biri Beytû'lMâl'e ayrıldıktan sonra geri kalan beşte dördü seriyyeye katılan mücâhidler arasında bölüştürüldü.

Bu arada, kervan kılavuzu Furat b. Hayyan da esir alınmıştı. Medine'ye gelince, Müslüman olduğu takdirde serbest bırakılacağı teklif edildi. Müslüman oldu ve kurtuldu.90

Peygamber Efendimiz, bu muvaffakiyetinden dolayı Zeyd b. Harise'yi, "Seriyye kumandanlarının en hayırlısı, Zeyd b. Harise'dir." buyurarak tebrik

ve takdir etti.91

Bu seriyye, kumandanına izafeten Zeyd b. Harise Seriyyesi adıyla da anılır.92

---

84 ibni Hişam, Sîre, c. 3, s. 5859; İbni Sa'd, Tabakat, c. 2, s. 33.

85 ibni Sa'd, A.g.e., c. 2, s. 34.

86 İbni Sa'd, Tabakat, c. 2, s. 34.

87 İbni Sa'd, A.g.e., c. 2, s. 34.

88 Ibni Sa'd, A.g.e., c. 2, s. 35; Ahmed ibni Hanbel, Müsned, c. 3, s. 365;Kaadı iyaz, eşşifa, c. 1, s. 81; Bediüzzaman Said Nursî, Mektûbat, s. 161.

89 ibni Hişam, Sîre, c. 3, s. 46; Taberî, Tarih, c. 3, s. 2.

90 ibni Sa'd, A.g.e., c. 2, s. 36.

91 Suyutî, Camiü'sSağir, c. 2, s. 10.

92 Ibni Hişam, Sîre, c. 3, s. 53.

Efendimizin Hz. Hafsa ve Hz. Zeyneb'le Evlenmesi

PEYGAMBERİMİZİN, HZ. HAFSA'YLA EVLENMESİ

(Hicret 'in 3. senesi Şaban ayı)

Uhud Savaşından iki ay kadar önceydi.

Peygamber Efendimiz, Hz. Ömer'in kızı Hz. Hafsa'yla evlendi.

Resûl-i Ekrem Efendimize peygamberlik vazifesi verilmeden önce dünyaya gelen Hz. Hafsa, daha önce Huneys b. Huza-fe'yle (r.a.) evlenmişti. Huneys vefat edince Hz. Hafsa dul kalmıştı."3

Hz. Ömer, kızını evvelâ münasip bir dille Hz. Osman'a, ondan müsbet cevap alamayınca da Hz. Ebû Bekir'e vermek istemişti. Ancak o da bu isteğine müsbet veya menfî hiçbir cevap vermemişti.

Bu durum karşısında üzülen Hz. Ömer, Resûl-i Ekrem Efendimize başvurarak olup bitenleri anlattı. Hz. Ömer'in gönülden arzusunu farkeden Peygamber Efendimiz, kendisini daha fazla üzüntü içinde bırakmak istemedi ve, "Ben, sana Osman'dan daha hayırlı bir damat, Osman'a da senden hayırlı bir kayınpeder söyleyeyim mi?" diye sordu. Hz. Ömer, "Söyleyin yâ ResûlallahL" deyince, Resûl-i Ekrem, "Sen, kızın Hafsa'yı bana nikâhlarsın; ben de kızım Ümmü Gülsüm'ü Osman'a nikâhlarım!"94 buyurdu.Hz. Ömer'i bu teklif fazlasıyla sevindirdi ve derhâl kabul etti. Böylece, Peygamber Efendimiz, Hz. Hafsa'yı Ezvac-ı Tâhi-rat arasına alırken, kızı Hz. Ümmü Gülsüm'ü de Hz. Osman'a nikahladı. Hz. Osman, daha önce de, Peygamberimizin vefat eden kızı Hz. Rukiyye île evliydi. Hz. Ümmü Gülsüm'le evlenince kendisine "Zinnureyn [İki Nur Sahibi]" lâkabı verildi.

PEYGAMBERİMİZİN, HUZEYME KIZI HZ. ZEYNEB'LE EVLENMESİ

Huzeyme kızı Hz. Zeyneb'in kocası Ubeyde b. Haris, Bedir Muharebesinde yaralanmış ve bu yaranın neticesi olarak Safra denilen mevkide vefat etmişti. Bu sebeple Hz. Zeyneb dul kalmıştı.

Resûl-i Ekrem Efendimiz, kocasını İ'lây-ı Kelimetullah uğrunda şehid veren bu muhterem kadını, Hicret'in 3. senesi Ramazan ayında zevceliğe alarak şereflendirdi.

Hz. Zeyneb, fakirleri ve yoksulları beslediği, onlara çok acıyıp merhamet ettiği için "Ümmü'l-Mesakin [Yoksullar Annesi]" diye tanınırdı.

Hz. Zeyneb, Peygamber Efendimizin yanında üç ay kadar kaldıktan sonra 30 yaşında iken vefat etti. Cenaze namazını bizzat Resûl-i Kibriya Efendimiz kıldırdı. Bakî Mezarlığına defnedildi.95

HZ. HASANIN DÜNYAYA GELİŞİ

Hicret'in 3. yılında Resûl-i Ekrem Efendimizi sevindiren bir hâdise daha vuku buldu: Torunu Hz. Hasan dünyaya geldi. Hz. Hasan, Peygamberimize torunları arasında en çok benzeyeni idi. Bu sebeple, annesi Hz. Fâtıma onu severken, "Resûlullah'a benzeyen yavrum!" derdi.96

Nebîyy-i Muhterem Efendimiz, torunları Hz. Hasan ile Hüseyin'i son derece severdi. Onları zaman zaman omuzlarına alıp taşır ve, "Onlar benim dünyada öpüp kokladığım iki rey-hanımdır (güzel kokan bir çiçek, fesleğen)"97 buyurdu.

Yine, Hz. Hasan'ı zaman zaman omuzuna alıp gezdirir ve, "Allah'ım! Ben onu seviyorum; Sen de sev; onu seveni de sev!"98 derdi.

---

93 ibn-i Sa'd, Tabakat, c. 8, s. 81.

94 ibn-i Sa'd, A.g.e., c. 8, s. 82-83.

95 Ibn-i Hişam, Sîre, c. 4, s. 296-297; Ibn-i Sa'd, Tabakat, c. 8, s. 115; İbn-i Abdi'l-Berr, el-İstiab, c. 4, s. 1853.

96 Ahmed Ibn-i Hanbel, Müsned, c. 6, s. 283.

97 Tirmizî, Sünen, c. 5, s. 323.

98 Buharî, Sahih, c. 4, s. 217.

Uhud Muharebesi

(Hicret 'in 3. senesi 7 Şevval / Milâdi 625)

Kureyş müşrikleri, Bedir'de uğradıkları hezimetin acısını bir türlü unutmak istemiyorlardı, daha doğrusu unutamıyorlardı. İleri gelenlerinden birçoğunu bu savaşta kaybetmişlerdi. Bir avuç Müslümandan yedikleri ağır darbeyle izzeti nefisleri kırılmıştı. Civar kabileler nezdindeki prestijleri de haliyle sarsılmıştı.

Ayrıca, sahilden giden Şam ticaret yollarının Resûli Ekrem tarafından devamlı kontrol altında tutulması da ticarî hayatlarına oldukça ağır darbe vuruyor, onların askerî ve iktisadî mukavemetlerini kırıyordu. Kureyş müşrikleri bu sefer Irak yoluyla Şam'a ticaret kervanlarını göndermeye başlamışlardı; ama burası da Peygamberimiz tarafından kısa zamanda haber alınmış, gönderdiği seriyye ile, bu yoldan giden ticaret kervanları kıstırılarak, mallarına el konulmuştu.

Haliyle, bu durumlar, zâten Bedir hezimetinin acısıyla yanıp tutuşan Kureyş müşriklerinin Müslümanlara karşı kin ve husumetlerini artırıyor, intikam alma duygularını harekete getiriyordu. İlk fırsatta bu intikam hislerini tatmin için âdeta can atıyorlardı. Bedir'den sonra giriştikleri bir iki küçük baskın hareketi, onların bu kinlerini dindirme yerine, bozguna uğrayan kendileri olduğu için, daha da kabartmıştı.

Kureyş İleri Gelenlerinin Teklifi

Daha önce, Ebû Süfyan idaresinde Şam'a gönderilmiş olan büyük ticaret kervanı, Resûli Ekrem'in kumandasındaki Müslüman kuvvetlerin eline düşmekten kıl payı kurtulup Mekke'ye zor gelebilmişti. Hemen arkasından Bedir Harbinin patlak vermesi, kervandaki malların taksimini geciktirmişti. Mallar olduğu gibi "Darü'n Nedve"de muhafaza edilmekteydi."

Bu sırada, bilhassa Bedir Savaşında yakınlarını kaybetmiş olanlar ve bunların da içinden Cübeyr b. Mut'im, Safvan b. Ümeyye, İkrime b. Ebû Cehil gibi Kureyş'in ileri gelenleri sayılabilecek kimseler, Ebû Süfyan'a şu teklifte bulundular:

"Muhammed, büyüklerimizi öldürerek bizi perişan etti. Onlardan intikam alma zamanı artık gelmiştir. Kervandaki malların sermayesini

sahiplerine verelim, kârıyla da Müslümanlara karşı harb hazırlığı yapalım!"100

Teklif oy birliğiyle kabul edildi.

Mallar satılarak altına dönüştürüldü: Toplam 100 bin altın... Hisse sahiplerine sermayeleri olan 50 bin altın verildi. Kârıyla da sür'atle harb hazırlığına başlandı.101

Bedir'den gözü korkan Mekkeli müşrikler, bu sefer büyük bir ordu hazırlamak kararında idiler. Sâdece mahallî gönüllü askerler, hattâ devamlı müttefikleri bulunan Ahabiş* Kabilesi askerleriyle de iktifa etmiyorlardı. Arabistan Yarımadasındaki diğer kabileleri de yanlarına almak istiyorlardı. Bunun için hususî bir heyeti görevlendirdiler ve o kabîleleri kandırmak için de özel bir fon ayırdılar. Bu fonla diğer kabilelerden paralı askerler kiralayacaklardı.

Kendileri Mekke'de sür'atle harb hazırlıklarını sürdürürken, görevlendirdikleri, içlerinde birçok ünlü kişinin, şâirin, hatibin Benî Mustalık'la Benî Hevn b. Huzeyme, Mekke'nin alt tarafındaki Hubşa Dağı eteklerinde toplanıp, düşmanlarına karşı, sonuna kadar birlikte hareket edecekleri hakkında Mekkeli müşriklerle anlaşmış oldukları için, toplantı yerlerine nisbetle bu kabilelere "Ahabiş" adı verilmiştir.

de bulunduğu propaganda heyeti ise, bütün Arabistan Yarımadasını karış karış dolaşıyor, anlaşabileceklerini tahmin ettikleri kabilelere, girişecekleri hareketin mahiyetini anlatarak, halkı Peygamberimize karşı ayaklandırmaya var güçleriyle uğraşıyorlardı. Bir şâirin tek bir sözü, bir hatibin tek bir hitabesi için kabilelerin icabında birbirlerine girdiklerini, kanlar akıttıklarını kaydedersek, şâir ve hatiblerin bu harekete katılmaya teşvikte ne derece müessir oldukları kendiliğinden anlaşılmış olur.

Müşrik Ordusu Hazır

Civar kabilelerden gelenlerin ve parayla kiralanan askerlerin de katılmasıyla şirk ordusu tam üç bin kişiyi buldu. Yedi yüz zırhlı, 200 atlı ve üç bin de deve vardı.102

Askere moral vermek, onları harbe teşvik etmek, heyecanlarını devamlı diri tutmak için orduya kadınlar da katıldı. Türkü söyleyecek, def çalacak ve askerlerin moral gücünü takviye edeceklerdi!

Komutan, Ebû Süfyan Sahr b. Harb idi. Kadınlar kolu da Ebû Süfyan'ın karısı ve Bedir'de babasını kaybeden Hind'in kontrolü altında bulunuyordu. Gönlü kin dolu bu kadın, Bedir'de öldürülen yakınlarının intikamını alacaklarına dair kadınlara yemin bile ettirdi.

Kureyş Ordusunun üç sancağı vardı. Birini Süfyan b. Uveyf, birini Talha b. Ebî Talha, üçüncüsünü de Ahâbiş Kabîlesinden biri taşıyordu.

Kureyş, hazırlıklarını böylece tamamlamış ve 20 gün sürecek uzun bir sefere Mekke'den hareketle çıkmış bulunuyordu.

Medine 'ye Gelen Haber

Medine'ye, Peygamber Efendimize bir haber geldi. Haberi getirmek üzere görevlendirilen adam, mektubu Resûli Ekrem'e heyecan ve telâş içinde uzattı. Açılan mektupta, Kureyş müşriklerinin hazırlıklarını tamamladıkları ve Medine üzerine yürümek için yola çıktıkları yazılıydı.

Mektubun altındaki imza, Peygamberimizin amcası Hz. Abbas'a aitti. Resûli Ekrem'in emriyle, hem oradaki Müslümanlara yardımcı olmak, hem de olup bitenlerden kendilerini haberdar etmek maksadıyla Mekke'de oturmaya devam ediyordu. Hattâ, bir ara Medine'ye gelmek arzusunu izhar edince, Resûli Ekrem, "Sen bulunduğun yerde daha güzel cihad etmektesin. Senin Mekke'de oturman daha hayırlıdır."103 buyurmuştu.

Peygamber Efendimiz, ilk anda mektubun muhteviyatını gizli tuttu ve birkaç kişiden başkasına bildirmedi. Fakat, "Kötü haber çabuk yayılır." hesabı, Kureyş'in Medine üzerine yürüdüğü haberi çarçabuk etrafa yayıldı.

Resûli Ekrem Efendimiz, önce Kureyş Ordusunun durumunu gözetleyip tahkik etmek maksadıyla birkaç sahabîyi Mekke'ye doğru gönderdi. Mücâhidler, yolda Kureyş Ordusunu gördüler ve durumunu öğrendikten sonra Medine'ye gelip durumu Peygamber Efendimize haber verdiler.

Mücâhidlerin getirdiği haber, Hz. Abbas'ın mektupta yazdıklarına aynen uyuyordu.

Kureyş Ordusu Uhud'da

Mekke'den ayrılıp süratle yol alan Kureyş Ordusu, Şevval ayının başlarında bir çarşamba günü gelip Uhud Dağının yakınında bulunan Ayneyn Tepesi yanında karargâhını kurdu.

PEYGAMBERİMİZİN RÜYASI

Bu sırada Resûli Ekrem Efendimiz, gördüğü bir rüyayı ashabına anlattı: "Ben kendimi sağlam bir zırh içinde gördüm. Kılıcım Zûlfikâr'ın ağzında ise, bir gediğin açıldığını gördüm. Boğazlanmış bir sığır, arkasından da bir koç gördüm."

Ashabı Kiram, "Bunu ne şekilde tâbir ediyorsun yâ Resûlallah!.." diye sordular.

Hz. Resûsullah'ın cevabı şu oldu:

"Sağlam zırh giymek Medine'ye, Medine'de kalmaya işarettir. Kılıcımın ağzında bir gediğin açılmasını görmüş olmam, bir zarara uğramayacağıma işarettir. Boğazlanmış sığır, ashabımdan bir kısmının şehid edileceğine işarettir. Onun arkasından bir koçun getirilmesine gelince... O, askerî bir birliğe işarettir ki inşallah Allah onları öldürecektir!"104

Bir başka rivayete göre, Peygamber Efendimiz rüyasını, "Rüyamda kılıcı yere çarptım; ağzı kırıldı. Bu, Uhud günü mü'minlerden bazılarının şehid düşeceklerine işarettir. Kılıcı tekrar yere çarptım; eski, düzgün hâline döndü. Bu da, Allah'tan bir fetih geleceğine, mü'minlerin toplanacağına işarettir."105 şeklinde anlatıp yorumlamıştır.

Peygamber Efendimizin bir cuma gecesi gördüğü bu rüya, ashabla harb hususunda yapacakları istişareye de tesir edecektir.

Ashabla İstişare

Resûli Ekrem Efendimiz, Ensâr ve Muhacirun'un ileri gelenlerini bir araya topladı ve kendileriyle bu hususta istişarede bulundu.

Peygamberimizin kanâati, gördüğü rüyanın da ilhamıyla, Medine'yi bizzat içeriden müdafaa etmekti. Buna rağmen Müslümanların da görüşlerine başvurup onların da kanaatlerini öğrenmek istiyordu.

Ashabın ileri gelenlerinin birçoğu da, Peygamber Efendimizin bu kanaatine iştirak etti. O âna kadar hiçbir toplantıya çağrılmayan münafıkların reisi Abdullah b. Übey de bu istişareye çağrılmıştı. O da Medine'de kalma fikrindeydi.

Ancak, Bedir Gazasında bulunmayan kahraman ve genç sahabîler, Bedir'de bulunan gazilerin nail olduğu ecr ve sevabı, Bedir şehidlerinin

ulaştığı yüksek dereceleri Resûli Ekrem Efendimizden işitmekle, o harbte bulunmadıklarından dolayı son derece üzülmüşlerdi. Bu sebeple, düşmanı Medine dışında karşılama arzusunu taşıyor ve bu arzularında şiddetle ısrar ederek şöyle diyorlardı:

"Yâ Resûlallah!.. Vallahi, onların Câhiliyye devrinde bile Medine'ye, üzerimize yürümelerine meydan ve imkân verilmemiştir. İslâmiyet devrinde onların Medine'ye, üzerimize yürümelerine nasıl müsaade buyurulur? Yâ Resûlallah!.. Biz, Allah'tan bu günü isterdik. Bizleri dışarı çıkar. Düşmanlarımızla göğüs göğüse cenk edelim!"106

Bir kısmı ise şöyle diyordu:

"Yâ Resûlallah!.. Eğer onları dışarıda karşılamazsak, düşman bu durumu korkaklığımıza ve za'fımıza hamlederek şımarır!"Bu arzuyu taşıyanlara, cesur ve bahadır bir zât olan Hz. Hamza, Sa'd b. Übade, Nu'man b. Mâlik gibi hatırı sayılır, ashabın ileri gelenleri de katıldı. Kahraman Hz. Hamza, "Yâ Resûlallah!.. SanaKitab'ı indiren Allah'a yemin ederim ki, bu kılıcımla Medine dışında Kureyş müşrikleriyle çarpışmadıkça yemek yemeyeceğim!" diyerek, çıkıp düşman üzerine hücum etme arzu ve görüşünü izhar etti.

Hz. Hayseme 'nin Konuşması

Hz. Hayseme, Bedir Muharebesine katılmak için oğlu Sa'd ile kur'a çekmişti. Kur'a, Hz. Sa'd'a çıkmıştı. Bedir Harbine katılan Sa'd ise, arzuladığı şehâdet mertebesine ulaşmıştı. İşte, şehid babası Hz. Hayseme de şöyle konuşuyordu:

"Yâ Resûlallah!.. Kureyşliler, çöl Araplarından ve müttefikleri olan Ahâbiş'ten asker topladılar. Develerine ve atlarına binip gelerek meydanlarımıza indiler. Bizi, evlerimizde ve kalelerimizde kuşatacaklar, sonra da dönüp gideceklerdir. Aleyhimizde bir sürü söz söyleceklerdir. Bu, onların cesaretlerini artıracaktır. Görüp de karşılaşmazsak ve yurdumuzun ortasından onları kovmayacak olursak, çevremizdeki Araplar da bize göz dikeceklerdir!

"Allah Teâlâ'nın bizi, Kureyş müşriklerine karşı galib getireceği ümit edilir. Eğer ikincisi olursa—ki şehidliktir—Bedir, beni ondan mahrum kıldı. Hâlbuki, ben onu öylesine özlemiştim ki! Benim Bedir Muharebesine

çıkmayı arzuladığımı duyan oğlum, benimle kur'a çekmişti. Kur'a ona çıktı. Sonunda şehidlik mertebesine o ulaştı. Hâlbuki, ben şehid olmayı ne kadar arzu ediyorum! Dün gece oğlumu güzel bir surette gördüm: Cennet meyveleri ve ırmakları arasında dolaşıyor ve bana, 'Cennet'te arkadaşlığa katıl! Ben, Rabbimin bana va'dettiği gerçeği buldum!' diyordu. Vallahi, yâ Resûlallah!.. Sabah gözlerimi açınca, oğluma Cennet'te arkadaş olmayı candan özlemeye başladım. Yaşım, fazlasıyla ilerledi. Artık Rabbime kavuşmayı özlemekteyim. Yâ Resûlallah!.. Beni şehidlikle, Cennet'te oğlum Sa'd'ın arkadaşlığıyla nasîblendirmesi için Allah'a dua et!"

Resûli Kibriya Efendimiz, Hz. Hayseme'nin bu arzusunu yerine getirdi. Kendisi için dua etti.107

Ebû Said elHudrî'nin babası Mâlik b. Sinan ise, "Yâ Resûlallah!.. İki şeyden biri bizimdir: Ya Allah, bizi onlara galib ve muzaffer kılar—ki istediğimiz budur—ya da Allah, bize şehidlik nasîb eder! Vallahi yâ Resûlallah!.. Bence bu ikisinden hangisi olursa olsun, onda hayır vardır!" dedi.

Yine, kahraman bir sahabî olan Nu'man b. Mâlik ise, "Yâ Resûlallah!.. Ben şehâdet ederim ki, rüyada boğazladığını gördüğün sığırın temsil ettiği ashabından birisi de benim! Bizi Cennet'ten mahrum etme! Kendisinden başka ilâh bulunmayan Allah'a yemin ederim ki, ben Cennet'e girsem gerektir!" diye konuştu.

Resûli Kibriya Efendimiz, "Ne ile?.." diye sordu.

Hz. Numan, "Çünkü," dedi, "ben, Allah'tan başka ilâh bulunmadığına, senin de Allah'ın Resulü olduğuna şehâdet eder, Allah'ı ve Resulünü severim. Düşmanla karşılaştığım gün de yüz çevirip kaçmam!"

Peygamber Efendimiz, "Doğrusun ve gerçeği söyledin." buyurdu.108

KARAR

Resûli Kibriya Efendimiz, ekseriyetin düşmanı Medine dışında karşılamak arzu ve görüşünde olduğunu anlayınca, şehirden çıkıp muharebeyi açık arazide yapmayı kabul etmeye karar verdi. Ashabına hitaben de şöyle buyurdu:"Sabır ve sebat ederseniz bu kere dahi Cenâbı Hakk size yardımını ihsan eder. Bize düşen, azm ve gayret göstermektir!"

Kesin Karardan Sonra

Günlerden Cuma idi.

Resûli Ekrem Efendimiz, Cuma namazını kıldırdıktan sonra, Müslümanlara cihadın faziletinden, cihada nasıl hazırlanılacağından bahsetti ve, "Cihadda geri durmak, gecikmek acizliktir. Sabır ve sebat gösterildiği zaman Allah'ın yardımı gelir. Sabr ve sebat ediniz! Sabr ve sebat ettiğiniz takdirde, Allah'ın yardımı sizinledir." buyurdu.109

Resûli Ekrem Efendimiz, vakti giren ikindi namazını da cemaate kıldırdıktan sonra, Hz. Ebû Bekir ve Hz. Ömer'le birlikte Hânei Saadetine girdi. Bu iki sahabî, Efendimizin hazırlanmasına yardımcı olacaklardı.

Resûli Ekrem, içeride zırhını giymek, kılıcını kuşanmakla meşgulken, dışarıda toplanmış bulunan Müslümanları, Sa'd b. Muaz ile Üseyyid b. Hudayr, "Medine'den çıkmak istemediği hâlde, siz, çıkmaları için Resûlullah'a ısrar edip durdunuz. Hâlbuki, ona emir gökten iner. Siz bu işi ona bırakınız, onun istediğini yapınız!" diyerek îkaz ettiler.

Bu sözler, Medine dışında düşmanı karşılamak fikrinde olanları bir derece de olsa yumuşattı; hattâ, pişmanlık bile duyar oldular. Resûli Ekrem'in zırhını giyinmiş, kılıcını kuşanmış hâlde evinden çıktığını görünce, "Yâ Resûlallah. Senin hoşlanmadığın şeyi biz istemeyiz. Eğer Medine'de kalmak istiyorsan kalalım! Sana aykırı hareket edemeyiz!" diye konuştular.

Hz. Resûlullah'ın cevabı şu oldu:"Bir peygambere, zırhını giydikten sonra, düşmanla çarpışmadan ve Allah, onunla düşmanları arasında hükmünü vermeden zırhını sırtından çıkarmak yakışmaz."110

Arkasından da şöyle buyurdu:

"Sür'atle, size emrettiğim şeyleri yapmaya bakınız. Allah'ın ismini anarak gidiniz. Sabır ve sebat gösterdiğiniz müddetçe, Allah size yardım edecektir.""1

İSLÂM ORDUSU

Hazırlanan Müslümanlar bin kişi civarında idi."2 Sayıca Kureyş Ordusunun üçte biri kadar... İçlerinde sâdece 100 zırhlı vardı.113

Orduda üç sancak bulunuyordu. Mus'ab b. Umeyr, Muhacirlerin; Üsseyid b. Hudayr, Evslilerin; Hubab b. Münzir ise, Hazreçlilerin sancağını

taşıyordu.

İslâm Ordusu, harekete hazırlanmıştı.

Peygamber Efendimiz, atına binmiş, yayını omuzuna asmış ve mızrağını eline almıştı. Medine'de yerine, Abdullah b. Ümmî Mektum'u bırakmıştı. Zırhlı iki sahabî, Sa'd b. Muaz ile Sa'd b. Ubade önünde, mücâhidler ise sağ ve solunda yer alıyorlardı.

Cennet 'i Arzulayan Sahabî İslâm Ordusunun Uhud'a doğru hareket edeceği sıradaydı.

Topal bir zât olan Amr b. Cemuh da, sefere katılmak için gönlünde şiddetli bir arzu duydu. Her zaman Peygamber Efendimizle birlikte savaşa çıkan dört oğlu vardı. Onları çağırdı ve, "Beni de sefere çıkarınız!" dedi.

Oğulları, "Resûlullah, senin sefere çıkmamana müsaade etti. Yüce Allah da seni mazeretli saymıştır." diye konuştular.

Gönlü Allah ve Resûlullah muhabbetiyle yanıp tutuşan Amr, oğullarının bu sözlerine aldırış etmedi ve, "Yazıklar olsun size!.. Siz, beni Bedir Seferinde Cennet'i kazanmaktan alıkoymuştunuz. Uhud Seferinde de mi alıkoyacaksınız? Herkes Cennet'e giderken, ben evde oturup kalamam!" dedi; sonra da, doğruca Peygamber Efendimizin huzuruna vardı. "Yâ Resûlallah!.. Bu oğullarım, şunu bunu bahane ederek beni sefere çıkmaktan alıkoymak istiyorlar! Vallahi, ben, seninle beraber sefere çıkmayı ve Cennet'te şu aksak hâlimle dolaşmayı arzu ediyorum!" dedi ve sordu: "Yâ Resûlallah!.. Sen, benim Allah yolunda çarpışmamı ve şehid düşüp şu aksak ayaklarımla Cennet'te gezip yürümemi uygun görmez misin?"

Resûli Kibriya Efendimiz, "Evet, uygun görürüm!" dedikten sonra ilâve etti: "Amma, Allah, seni mazeretli saymıştır. Sen cihadla mükellef değilsin!" Sonra, bu sahabînin oğullarına, "Siz, onu seferden alıkoymaya mecbur değilsiniz. Onu serbest bırakınız. Umulur ki Allah, ona şehidlik nasîb eder."114 buyurdu.

Bunun üzerine Amr b. Cemuh, derhâl silâhlandı ve kıbleye dönerek, "Allah'ım, bana şehidlik nasîb et!" diye dua etti.115

Yahudi Yardımının Reddedilmesi

İslâm Ordusu, Seniyye Tepesine gelmişti. O sırada Peygamber Efendimiz, dönüp arkasına baktı. Okçulardan mürekkep kalabalık bir askerî birlik gördü. "Kimdir bunlar?" diye sordu.

Uhud Muharebesinin krokisi

Mücâhidler, "Abdullah b. Übey'in, Yahudî müttefiklerinden 600 kişilik bir topluluk." cevabını verdiler.

Resûli Ekrem, "Onlar Müslüman olmuşlar mı?" diye sordu.

"Hayır, yâ Resûlallah..." denilince, Efendimiz, "Gidip onlara söyleyiniz: Geri dönsünler. Onların yardımına ihtiyacımız yok!" diye emretti."6

Peygamberimizin Orduyu Teftişi

İslâm Ordusu, Şeyheyn Tepelerine geldiği zaman, Resûli Ekrem durup ordusunu bizzat teftişten geçirdi. Bu sırada 15 kadar küçük yaşta çocuğu da geri çevirdi.

Fakat, içlerinde mücâhidler safından ayrılmak istemeyen, müşriklere karşı küçük yaşta da olsa savaşmak isteyenler vardı. Bunlardan biri de, Rafi b. Hadic idi. Ayağındaki mestlerin ucuna basarak Resûli Ekrem'e uzun görünmek istiyordu. Sonradan bir sahabînin, "Yâ Resûlallah, Rafı iyi ok atar." demesi ve ordudan ayrılmasını istememesi üzerine, Peygamber Efendimiz onu da orduya aldı.

Arkadaşı Rafi'in orduya alındığını gören bir başka küçük sahabî Semüre b. Cündü, babasına, "Babacığım, Resûlullah Rafı'e müsaade etti, beni ise geri çevirdi. Hâlbuki ben güreşte onu yenebilirim!" dedi.

Baba Mürey b. Sinan, teklifi Resûli Ekrem'e iletti. Peygamber Efendimiz, güreşmelerini istedi. Güreşte Semüre'nin Rafı'i yıktığını görünce, onun da orduya katılmasına izin verdi. Henüz 15 yaşlarında bulunan bu gencecik sahabîler, işte böylesine büyük bir şevkle mücâhidler safında müşriklere karşı savaşmak istiyorlardı."7

ŞEYHEYN'DE GEÇEN GECE

Peygamber Efendimizin ordusunu teftişi sona erdiği zaman, güneş de o günkü vazifesini bitirip guruba doğru kaymıştı. Az sonra Bilâli Habeşî, akşam ezanını okudu. Resûli Ekrem, mücâhidlere namazı kıldırdı. Aynı şekilde yatsı namazı da eda edildi. Peygamber Efendimiz, geceyi burada

geçirecekti. Muhammed b. Mesleme kumandasındaki 50 kişilik bir devriye birliğini de, orduyu muhafaza altında bulundurmak ve etrafı kontrol etmekle vazifelendirdi.

Bir Sahabînin, Peygamberimizi Gece Beklemesi

Resûli Ekrem Efendimiz, mücâhidlere yatsı namazını kıldırdıktan sonra, "Bu gece bizi kim bekleyecek?" diye sordu.

Mücâhidler arasından bir ses geldi: "Ben, yâ Resûlallah!...." Peygamber Efendimiz, "Sen kimsin?" diye sordu.

Aynı sesin sahibi, "2'ekvan b. Abdi Kays'ım, ben..." diye cevap verdi.

Resûli Ekrem, ona, "Sen otur!" diye emretti:

Aradan az bir zaman geçtikten sonra Peygamber Efendimiz tekrar, "Bu gece bizi kim bekleyecek?" diye sordu.

Yine mücâhidler arasından bir ses yükseldi: "Ben, yâ Resûlallah!...."

Efendimiz, ona, "Sen kimsin?" diye sordu.

Sesin sahibi, "Ben, Ebû Seb'im." diye cevap verdi.

Peygamber Efendimiz, ona da, "Sen otur!" dedi.

Bir müddet bekledikten sonra, Peygamber Efendimiz, sorusunu üçüncü sefer tekrarladı: "Bu gece bizi kim bekleyecek?"

Yine Müslümanlar arasından bir ses yükseldi: "Ben beklerim yâ Resûlallah!"

Efendimiz, ona, "Sen kimsin?" diye sordu.

"Ben, İbni Kays'ım" diye cevap verdi. Peygamber Efendimiz, ona da, "Sen otur!" dedi.

Aradan bir müddet geçtikten sonra Resûli Ekrem Efendimiz, "Üçünüz de kalkınız." buyurdu.

Yalnız bir kişi ayağa kalktı. Bu, Zekvan b. Abdi Kays'tı.

Resûli Ekrem Efendimiz, "Diğer arkadaşların nerede?" diye sorunca, Zekvan, "Yâ Resûlallah!.. Üç seferinde de sorunuza cevap veren bendim!" dedi.

Bunun üzerine Resûli Ekrem Efendimiz, ona, "Git, sen bize muhafızlık et! Allah da seni muhafaza etsin!" dedi.

Zekvan, hemen zırhını giyindi, kalkanını aldı; bütün gece Peygamber Efendimizin yanında nöbet tuttu.118

Bu sahabî, önce kendi ismiyle, sonra oğlunun, sonra da babasının ismiyle kendisini tanıtmıştı!

---

99 Ibni Sa'd, Tabakat, c. 2, s. 37.

100 Ibni Hişam, Sîre, c. 3, s. 64; ibni Sa'd, A.g.e., c. 2, s. 37.

101 ibni Hişam, A.g.e., c. 3, s. 64; Ibni Sa'd, A.g.e., c. 2, s. 37.

102 ibni Sa'd, A.g.e., c. 2, s. 37; Taberî, Tarih, c. 3, s. 12.

103 ibni Sa'd, A.g.e., c. 4. s. 31.

104 ibni Hişam, A.g.e., c. 3, s. 6667; ibni Sa'd, A.g.e., c. 2, s. 3738.

105 Buharî, Sahih, c. 3, s. 27; İbni Kesir, Sîre, c. 3, s. 22.

106 Ibn-i Sa'd, A.g.e., c. 2, s. 45; Ibn-i Kesir, Sîre, c. 3, s. 24.

107 İbn-i Kayyim, Zâdû'l-Maad, c. 1. s. 353.

108 Ibn-i Kesir, Sîre, c. 3, s. 24.

109 Belâzurî, Ensab, c. 1, s. 315.

110 Ibn-i Hişam, A.g.e., c. 3, s. 68; Ibn-i Sa'd, A.g.e., c. 2, s. 38.

111 ibn-i Sa'd, A.g.e., c. 2, s. 39.

112 ibn-i Hişam, A.g.e., c. 3, s 63; Ibn-i Sa'd, A.g.e., c. 2, s. 39.

113 ibn-i Hişam, A.g.e., c. 3, s 63; İbn-i Sa'd, A.g.e., c. 2, s. 39.

114 Ibn-i Esir, Üsdû'l-Gabe, c. 2, s. 349; İbn-i Hacer, el-isabe, c. 2, s. 206; Beyhakî, Sünen, c. 9, s. 24.

115 Ibn-i Abdi'l-Berr, el-lstiab, c. 3, s. 1168.

116 Ibn-i Sa'd, A.g.e., c. 2, s. 48; Halebî, İnsanû'l-Uyûn, c. 2, s. 232.

117 Taberî, Tarih, c. 3, s. 12-13.

118Vakidî, Megazi, s. 169170. 119 ibni Sa'd, A.g.e., c. 2, s. 39.

İslam Ordusu Uhud'da

İSLÂM ORDUSU UHUD'DA

Sabaha yakın, Peygamber Efendimiz, ordusuyla birlikte Şey-heyn'den ayrıldı ve Uhud'a doğru yürüdü. Artık her iki ordu da birbirini fark edebiliyordu.

Düşman karşıda görünüyordu. Mücâhidler cephesinde sabah ezanı göklere dalga dalga yayılıyordu. Saf bağlayan Müslümanlar, Hz. Resûlullah'ın arkasında silâhlarını çıkarmadan düşmanlarının gözleri önünde namazlarını eda ettiler.

Bu arada Peygamber Efendimiz, tedbir babında, zırhının ü-zerine ikinci bir zırh, takyesinin üzerine ise miğfer giydi."9

MÜNAFIKLARIN ORDUDAN AYRILMASI

Artık iki ordu karşı karşıya gelmişti. Her biri harb nizamıyla meşgul oluyordu.

Bu sırada oraya kadar çekine çekine korku içinde gelmiş bulunan Abdullah b. Übey b. Selül, ortaya atıldı ve, "Muham-med, rey ve görüş sahibi olmayan gençlerin sözünü dinledi, benim sözümü dinlemedi! Ey ahali! Bir türlü anlayamıyorum: şuracıkta biz ne diye canımızı vereceğiz?'"20 deyip, kavminden ve münafıklardan 300 kadar askerle geri döndü.

Münafıkların ayrılmasıyla, İslâm Ordusu 700 kişiden ibaret kaldı. Kureyş Ordusunun dörtte biri kadar...

Abdullah b. Übey, münafıklardan bir grupla İslâm Ordusundan ayrılmakla kalmadı; şâir Müslümanları da tesir altına almaya çalıştı. Onun geri döndüğünü gören Hazreç Kabilesine mensup Selime Oğulları ile Evs Kabilesine mensup Harise Oğullan da geri dönmeye niyetlendiler. Fakat, Allah'ın inayeti yetişti ve onları bu tereddütlerinden kurtardı.

Kur'ân-ı Azîmüşşan'da bu hususla ilgili olarak şöyle buyurulur:"O zaman içinizden iki birlik za'f föstermek istemişti. Hâlbuki, onların yardımcısı Allah'tı (Allah, rahmetiyle, onlardan bu gevşekliği giderdi). Mü'minler, ancak Allah'a güvenip dayanmalıdır."121

Münafıklarla İlgili İnen Ayet

Münafıkların, harb meydanında İslâm Ordusundan ayrılıp Medine'ye geri dönmeleri üzerine ise, şu mealdeki âyetler nazil oldu:

"İki ordu karşılaştığı gün size gelen musibet Allah'ın emriyle geldi. Bu, Allah'ın mü'minleri ayırt etmesi, münafık olanları da açığa vurması içindi. Onlara, 'Geliniz, Allah yolunda muharebe edin yahut (hiç olmazsa düşmanın kendinize ve ailenize saldırmasını) önleyin.' denildi de, 'Biz muharebe etmeyi bilseydik elbette arkanızdan gelirdik!' dediler. Onlar, o gün î-mandan ziyade küfre yakındılar. Ağızlarıyla, kalblerinde olmayanı söylüyorlardı. Onlar ne gizlerse, Allah çok iyi bilendir!'"22

MUHAYRIK'IN İSLÂM ORDUSUNA KATILIŞI

Muhayrık, büyük bir Yahudî âlimi idi. Medine'de bol serveti vardı.

Resûl-i Ekrem Efendimizi, mukaddes kitaplardaki sıfatlarıyla tanırdı. Fakat, kavminden çekindiği ve dininin tesirinden kendisini bir türlü kurtaramadığı için bu sıfatları açıklamıyordu. Bu durumu Uhud Harbine çıkışa kadar devam etti.123

Resûl-i Kibriya Efendimiz, mücâhidlerle Uhud Gazasına çıktığı sıradaydı.

O âna kadar bildiğini açıklamayan Muhayrık, "Ey Yahudî cemaati!.. Vallahi, siz Muhammed'in peygamber olduğunu, ona yardım etmenin, üzerinize düşen bir vazife ve yerine getirmeniz gereken bir hak olduğunu pekâla bilirsiniz!" dedi.Yahudiler, "Bugün, Cumartesi günüdür! Hiçbir şeyle meşgul olunmaz." diye cevap verdiler.

Bunun üzerine Muhayrık. kılıcını ve harçlığını yanına aldı. Akrabasından birisine, "Eğer bugün öldürülürsem, mallarımın hepsi Muhammed'indir! O dilediğini yapmaya serbesttir." diyerek vasiyette bulundu ve gidip İslâm Ordusuna katıldı. Şehid düşünceye kadar da müşriklerle çarpıştı.

Bunun üzerine Resûl-i Kibriya Efendimiz, "Muhayrık, Ya-hudî ırkından, hayırlı bir kişidir." buyurdu.124

Muhayrık'in vasiyeti üzerine, Peygamber Efendimize kalan mülkleri, Bisab, Safiye, Delâl, Hüsna, Avaf, Bürka ve Meşrebe adlarını taşıyan yedi bahçe ve bostan idi.125

Muhayrık'ın mallarını teslim alan Efendimiz, onların hepsini vakfetti. Medine'deki vakıfları umumiyetle Muhayrık'ın mal-larındandı.126

İslâm Ordusu Karargâhı

Günlerden Cumartesi idi.

Peygamberimiz atından indi, yürüyerek sayıca az, îman ve cesarette büyük ordusunun saflarını bizzat tanzim etti. Sağ ve sol kanadı düzene soktu. İslâm Ordusunun arkasında Uhud Dağı vardı. Yüzü ise Medine'ye doğru idi.127

Resûl-i Kibriya Efendimiz, bu arada, oldukça mühim bir yer olan Ayneyn Tepesine 50 muharipten teşekkül eden bir okçu müfrezesini vaziyet almak üzere vazifelendirdi.

Başlarına Abdullah b. Cübeyr'i tâyin etti. Vazifeleri, Uhud ile Ayneyn Tepesi arasındaki geçidi muhafaza etmek, düşmanın burada İslâm Ordusunu arkadan sarmasına fırsat vermemekti.128

Resûl-i Ekrem, okçulara şu emri verdi:

"Düşmanı yendiğimizi görseniz de, size haber vermedikçe, adam göndermedikçe yerlerinizden asla ayrılmayınız. Düşmanın bizi mağlûb ettiğini görseniz de, yine kesinlikle yerinizi terk edip, 'Yardımlarına koşalım.' demeyiniz."129

Bu emir ve talimatını iki sefer tekrarlayan Peygamber Efendimiz, daha sonra okçulara, "Kuşların cesetlerimizi kapıştıklarını görseniz dahi, ben size adam göndermedikçe asla yerinizden ayrılmayınız."'30 emrini verdi.

Resûl-i Kibriya'nın emri ve talimatı böylesine net ve kesindi.

İKİ ORDU KARŞI KARŞIYA

İki ordu da artık harb nizamına girmiş ve karşılıklı bekliyorlardı.

İslâm Ordusunda, Zübeyr b. Avvam zırhlı kuvvetlerin, Hz. Hamza ise zırhsız askerlerin başında vazifeliydi.

Müşrik ordusunun sağ ve sol kumandanı Hâlid b. Velid, sol kol kumandanı ise Ebû Cehil'in oğlu İkrime idi. Süvari birliklerinin başında Safvan b. Ümeyye, okçuların başında ise Abdullah b. Ebî Rabia bulunuyordu.131

Müşrik ordusu cephesinde gürültü ve şamatanın bini bir paraydı. Gönülleri intikam hırsıyla dolu kadınlar, türküler, şarkılar söyleyerek ve defler çalarak müşrikleri coşturmaya çalışıyorlardı.İslâm Ordusu cephesi ise dualar, tekbirler, âminlerle inliyordu. Allah'tan yardım dileniyor, nusretini ihsan etmesi niyaz ediliyordu. Resûl-i Kibriya Efendimiz de, hitabesinde, onları cihada, Allah yolunda savaşa, bu yolda sabır ve sebata, her şeye rağmen gayretle çalışmaya teşvik ve davet ediyordu. Gönülleri îmanla dolu, gözlerinden cesaret kıvılcımları sıçrayan mücâhidler, bir an evvel "hücum" emrini heyecanla bekliyorlardı. Ya vurulup şehid olarak Allah'ın huzuruna çıkmak ya da müşrik topluluğunu yerle bir etmek için âdeta yerlerinde duramıyorlardı.

Tek Tek Vuruşma

Taraflar birbirlerine oldukça yaklaşmışlardı.

Bu sırada Kureyş Ordusunun sancaktan Talha b. Ebî Talha ortaya atılarak, kendinden emin, mağrurane bir eda ile seslendi:

"Benimle çarpışmaya er meydanına kim çıkar?"

Karşısına "Esedullah" unvanının sahibi Hz. Ali çıktı ve, "Varlığım kudret elinde olan Allah'a yemin ederim ki, seni kılıcımla Cehennem'e göndermedikçe veya kılıcınla Cennet'e girmedikçe seni bırakmayacağım!" diyerek hasmına şiddetli bir kılıç darbesi indirdi. Başını çenesine kadar yarıp ikiye ayırdı. Talha yere yıkılınca, Hz. Ali geri döndü. Mücâhidler, "Neden onun başını gövdesinden ayırmadın?" diye sordular.

Hz. Ali, "Yere düşünce, edeb yeri bana taraf açıldı. Ondan hemen yüzümü çevirdim. İyi biliyorum ki, Allah, onu yaşatmayacak, öldürecektir." diye cevap verdi.

Kureyş sancaktarının yere serilmesine Peygamber Efendimiz ve mücâhidler son derece sevindiler ve bu sevinçlerini tekbirler getirerek izhar ettiler.

Hz. Hamza 'nın, İkinci Sancaktarı Yere Sermesi

Talha yere serilince, Kureyş müşriklerinin sancağını kardeşi Osman b. Ebî Talha aldı. Ona karşı da Hz. Hamza çıktı ve omuzundan kılıçla vurup kolunu kesti.

Bu sefer sancağı yine Abdûddar Oğullarından Ebû Sa'd b. Ebî Talha aldı. Resûl-i Ekrem Efendimiz, Ebû Sa'd'a karşı da Hz. Ali'yi çıkardı. Çarpışmadan galib çıkan, yine Hz. Ali oldu. Ebû Sa'd, "Esedullah"ın kılıç darbeleri arasında can verdi.

Sa'd öldürülünce Kureyş sancağını hemen Müsafı b. Talha b. Ebî Talha eline aldı. Onu da Âsim b. Sabit Hazretleri okla vurup öldürdü. Ondan sonra Kureyş müşriklerinin sancağını Haris b. Ebî Talha aldı. Âsim b. Sabit Hazretleri, onu da bir okla yere serdi.132

Haris'ten sonra sancağı Kilab b. Talha aldı. Onu da, Zübeyr b. Avvam (r.a.), bir hamlede yere serdi.

Bu sefer sancağı Cüiâs b. Talha aldı. Onu da Talha b. Ubeydullah Hazretleri öldürdü.

Abdûddar Oğullarından baba, oğul, kardeş ve amca olan tam yedi kişi, Kureyş müşriklerinin sancağı altında iken, kahraman mücâhidler tarafından böylece yere serildiler.

Bundan sonra sancağı yine Abdûddar Oğullarından Ertat b. Şürahbil aldı. O da Hz. Ali'nin amansız darbeleriyle yere yıkıldı. Sonra sancağı Şurayh b. Kâriz aldı. O da Ashab-ı Kiram'dan biri tarafından öldürüldü.

Sancaktarlarının bir bir yere serildiğini gören Kureyş müşriklerini bir dehşet ve korku sardı. Öyle ki, sancaklarının yanına bile kimse yanaşmaya cesaret edemiyordu. Sonunda onu Alkame kızı Amre yerden alıp Kureyşlilere teslim etti.1"

Abdûddar Oğullarından sancağı tutacak kimse bulunmadığından, yine onların kölelerinden Suvap sancağı taşıdı. Kuzman, vurup onun sağ elini kesti. Suvap sancağı sol eline aldı. Kuzman sol elini de kesti. Bunun üzerine Suvap sancağı kol ve pazularıyla tutmaya çalıştı;fakat, daha fazla dayanamayıp ar-kaiistü yere yıkıldı.

Artık iki tarafın da beklemeye tahammülü kalmamıştı. Çapışma, bir anda şimşek hızıyla başladı. Kılıç şakırtısı, ok vınlaması, at kişnemesi ve deve böğürmesi ortalığı kapladı. Allah yolunda savaşmaya can atan mücâhidler, kahramanca dövüşmeye başladılar.

Ebû Dücâne 'nin Peygamberimizden Kılıcı Alması

Resûl-i Ekrem'in elinde bir kılıç vardı. Üzerinde, "Korkaklıkta ar, ilerlemekte şeref ve itibar var! İnsan korkaklıkla kaderden kurtulamaz!" mealindeki beyit yazılı idi.

"Bu kılıcı benden kim alır?" diye sordu.

Birçok sahabî birden atıldı. "Ben, ben yâ Resûlallah!.." diyerek ellerini uzattılar.

Bu sefer Peygamberimiz, "Bunu, hakkını vermek üzere kim alır?" diye sordu.

Yine hararetle isteyenler çıktı. Aralarında Hz. Ebû Bekir, Hz. Ömer ve Hz. Zübeyr b. Avvam da vardı. Hz. Resûlullah vermek istemedi.

Bu sırada korkusuz, gözünü daldan budaktan sakınmayan biri ortaya atıldı. Ebû Dücâne'ydi bu!.. Hz. Resûlullah'a, "Nedir onun hakkı yâ Resûlallah?.." diye sordu.

Resûl-i Ekrem, "Hakkı, eğilip bükülünceye kadar onu düşmana sallamandır!" buyurdu.

Bunun üzerine Ebû Dücâne, "Yâ Resûlallah!.. Ben onu, hakkını yerine getirmek üzere alıyorum!" dedi ve Hz. Resûlul-lah'tan kılıcı teslim aldı. Ebû Dücâne, elinde Resûl-i Ekrem'in şartlı teslim ettiği kılıcı, başında ise kırmızı sarığı olduğu hâlde müşriklere doğru çalımlı çalımlı yürümeye başladı. Bunun üzerine Fahr-i Alem Efendimiz, ashabına şu ölçüyü ders verdi:

"Bu öyle bir yürüyüştür ki, Allah onu, şu yerin (harb hâlinin) dışında hiçbir zaman sevmez!'"34

Ebû Dücâne, şimşek sür'atinde düşman safları arasına girdi, kılıcını var kuvvetiyle hakkını vermek için sallamaya başladı. Önüne geleni bir iki darbede yere seriyor, durmadan ilerliyordu. Bir ara dağın eteğinde deflerle müşrikleri savaşa teşvik eden kadınların yanına kadar vardığını fark etti. Orada biri müşriklere hiddetli hiddetli bağırıyor, onları vuruşmaya teşvik ediyordu. Yanına yaklaştı, kılıcını kaldırıp vuracakken, hasmından bir çığlık koptu. Bu, Ebû Süfyan'ın karısı Hind'in çığlığı idi. Ebû Dücâne, ona kılıç sallamaktan geri durdu. Kendisini o sırada gören Hz. Zübeyr b. Avvam, sonradan, neden o kadına kılıç sallamadığını soracak, Ebû Dücâne ise şu cevabı verecektir:

"Resûlullah'ın kılıcına hürmetimden, o kadının kanına bulaştırmak istemedim!"135

Diğer taraftan, Hz. Hamza, elinde iki kılıç, "Ben, Allah'ın arslanıyım!" diye diye bir öne bir arkaya dönerek kılıcını sallıyor, müşriklerin üzerine cesaretle saldırıyordu.

Mücâhidlerin hepsi de düşmanla cesurca dövüşüyor ve kıyasıya mücadele veriyorlardı!

DÜŞMANIN BOZGUNA UĞRAMASI

Şirk ordusu, mücâhidlerin bu kahramanca dövüş ve çarpışması karşısında fazla dayanamadı. Kendilerini bir korku ve

dehşet sardı. Gerisin geri kaçışmaya başladılar. Müşrik kadınlar defler çalıyor, şarkılar söylüyor ve paniğe kapılıp kaçan askerleri geri çağırıyorlardı. Ancak, cesaretin kaynağı îmandan mahrum kalbe deflerin çalınması, şarkıların söylenmesi ve şiirlerin okunması bir fayda veremiyor, müşrik askerleri gerisin geri her şeylerini, canlarını kurtarmak uğrunda terk ederek kaçıyorlardı.

Harbin ilk safhası, işte böylesine mücâhidlerin üstün çarpışmaları ve Allah'ın yardımıyla Müslümanlar lehine neticelendi.

Uhud 'un İlk Şehidi

İslâm Ordusu henüz bozulmamıştı. Bu esnada bir müşrik tarafından Abdullah b. Amr b. Haram şehid edildi. Uhud'un ilk şehidi, bu mücâhid oldu.

Oğlu Hz. Cabir der ki:

"Babam Uhud Seferine çıkmak için hazırlandığı sırada, geceleyin beni yanına çağırdı ve, 'Yavrucuğum! Belli olmaz. Belki de yarın Uhud günü ilk şehid ben olurum! Kız kardeşlerine iyi davranmanı vasiyet ederim. Üzerimde borç var. Borcumu öde!' dedi. Gerçekten, dediği gibi, ilk şehid kendisi oldu."136

---

120 Ibn-i Hişam, A.g.e., c. 3, s. 68; ibn-i Sa'd, A.g.e., c. 2, s. 39.

121 Âl-i İmrân, 122.

122ÂI-İ Imrân, 166-167.

123 İbn-i Hişam, A.g.e., c. 2, s. 164-165.

124 Ibn-i Hişam, A.g.e., c. 2, s. 165.

125 Ibn-i Sa'd, A.g.e., c. 1, s. 502-503.

126 Ibn-i Hişam, A.g.e., c. 2, s. 165.

127 Ibn-i Hişam, A.g.e., c. 3, s. 69; Ibn-i Sa'd, A.g.e., c. 2, s. 39.

128 Ibn-i Hişam, A.g.e., c. 3, s. 70.

129 Ibn-i Hişam, A.g.e., c. 3, s. 70; ibn-i Sa'd, A.g.e., c. 2, s. 40.

130 Ibn-i Sa'd, A.g.e., c. 2, s. 40.

131 İbn-i Hişam, A.g.e., c. 3, s. 70-71; İbn-i Sa'd, A.g.e., c. 2. s. 40.

132 İbn-i Sa'd, A.g.e., c. 2, s. 41. Taberî, Tarih, c. 3, s. 17.

134 ibn-i Hişam, A.g.e., c. 3, s. 71.

135 ibn-i Hişam, A.g.e., c. 3, s. 73; Taberî, Tarih, c. 3, s. 15.

Uhud Harbinin Seyrini Değiştiren Hadise

Düşman ikiye bölünüp sür'atle harb yerinden uzaklaşırken, mücâhidler de geride terk edilen ganimetleri toplamaya başlamışlardı. Ayneyn Tepesinde vazifeli okçular ise, Uhud Meydanındaki manzarayı seyrediyorlardı.

Bu arada, okçularda, yerlerinden ayrılıp mücâhidlere katılma isteği uyandı. Onlar, harb bitmiş, kendilerinin görevi ise sona ermiştir düşüncesini taşıyorlardı. Ayrılmak isteyen okçulara,kumanları Abdullah b. Ciibeyr, verilen emri hatırlattı: "Resûlullah'ın size söylediklerini, verdiği emri ve talimatı unuttunuz mu?" Fakat, bu hatırlatmaya rağmen, kumandanla-rıyla birlikte kalan birkaçı müstesna, diğerleri Ayneyn Tepesini terk ederek harb sahasındaki mücâhidlerin yanına vardılar. Onlarla birlikte ganîmet toplamaya başladılar.

Hâlid b. Velid'in Fırsatı Değerlendirmesi

Birçok okçunun yerini terk etmesiyle İslâm Ordusunun arka cephesi müdafaasız kaldı. Harb dahîsi ve Kureyş Ordusunun süvari kumandanı Hâlid b. Velid de, zâten böyle bir fırsat kolluyordu. Harbin en hararetli zamanında da bu geçitten girmek istemiş, ancak okçular tarafından püskürtülmüştü.

Hâlid b. Velid, emrindeki kuvvetlerle tepede kalan 10 kadar okçuyu şehid ettikten sonra, Müslüman saflarının arkasına daldı. Hücum, ânî ve beklenmedik bir anda olmuştu. Her şey birden değişiverdi. Mücâhidler, düşman bozguna uğrayıp gitti diye gayet rahat idiler. Hattâ bazıları silâhlarını bile bırakmıştı.

Bu durumu görünce, kaçan Kureyş kuvvetleri de geri döndü.

Bu durumda mücâhidler, iki ateş arasında kalmışlardı. Beklenmedik bir hücuma mâruz kaldıklarından şaşırmışlardı. İki taraftan sarılınca kuvvetlerini haliyle kaybetmişlerdi.

Beklenmedik bir anda beklenmedik bir hücum, beklenmedik bir netice doğuruyordu.

İSLÂM ORDUSUNUN DAĞILMASI!

Önden ve arkadan hücuma mâruz kalıp sıkıştırılan mücâhidler, bir anda kendilerini toparlayamadılar ve ister istemez dağılmak zorunda kaldılar. Peygamber Efendimizin çevresinde her şeye rağmen 10-15 kadar sahabî kalmıştı. Bu bir avuç mücâhid, canını dişine takarak, müşriklerden gelen oklara, mızrak ve kılıç darbelerine göğüs geriyor, vücutlarını siper ederek Kâinatın Efendisini korumaya çalışıyorlardı. Bu arada küfür ordusundan atılan taşlardan biri, Hz. Resûlullah'ın sağ alt çenesindeki mübarek dişlerinden birini şehid etti; bir diğer taş ise, alnını ve alt dudağını yardı. Abdullah İbn-i Kamia a-dındaki kâfirin kılıç darbesiyle de, elmacık kemiği yara aldı. Darbenin şiddetiyle miğfer parçalandı ve iki halkası mübarek yüzüne battı.[137]

Sevgili Peygamberimizin mübarek yüzüne miğferin iki halkasının battığını gören Ebû Ubeyde b. Cerrah, bir anda kendisini onun önüne atıverdi ve yanından bir an dahi olsun ayrılmayan Hz. Ebû Bekir'e, "Yâ Ebû Bekir! Allah aşkına olsun, Resûlullah'la aramızdan çekil. Bırak da mübarek yüzünden halkaları çıkarayım!" diyerek halkaların her birini dişleriyle çekip çıkardı. Bu arada kendisi de iki dişinden oldu.[138]

Öte taraftan, Mâlik b. Sinan (r.a.) ise, Fahr-i Âlem'in yüzünden akan kanları diliyle temizledi. Bu hareketi üzerine, Efendimizin, "Kanım kanına dokunan ve karışan kimseye Cehennem ateşi erişmez." müjdesine muhatab oldu.[139]

Bir müşrik tarafından, Müslümanların düşürülmesi için kazılmış bir çukur vardı. İslâm Ordusunun bozulmaya yüz tuttuğu o dehşetli anda harbin şiddetinden dolayı farkına varamaya-rak, Resûl-i Ekrem, kazılmış olan çukura yanı üzerine düştü. Çukurun etrafı derhâl mücâhidler tarafından sarıldı ve düşman askerlerinin yaklaşmasına müsaade edilmedi.

Çukurdan çıkmaya muvaffak olan Kâinatın Efendisinin yüzü gözü kanlar içinde kalmıştı. Elini, kanayan yüzüne sürdü. "Kendilerini Rablerine îmana davet ederken, Peygamberlerinin yüzünü kana bulayan bir kavim nasıl felah bulabilir?" dedi.

Bu, bir sitemdi, bir serzenişti. Cenâb-ı Hakk, Sevgili Resulünün bu sitemi üzerine şu mealdeki âyetleri indirdi:

"Ey Resulüm!.. Kulların işinden hiçbir şey sana âit değildir (senin elinde bir şey yoktur). "Allah, ya onlara (rahmetiyle) tevbe nasîb eder, yahut zalim

oldukları için onları azaba çarpar.

"Göklerde ve yerde ne varsa hepsi Allah'ındır; O dilediğini bağışlar, dilediğini azaba uğratır. Allah, kulları hakkında çok bağışlayıcı, çok merhametlidir.'"40

"ZÜLFİKÂR GİBİ KILIÇ, ALİ GİBİ YİĞİT BULUNMAZ!"

Çok az sayıda Müslümanın, müşriklere karşı direndiği sıradaydı.

Peygamber Efendimiz, bir grup müşrikin kendisine doğru gelmekte olduğunu fark etti. Yanından ayrılmayıp kahramanca çarpışan Hz. Ali'ye, "Hücum et onlara!.." diye emretti.

Allah'ın arslanı Hz. Ali, cesaretle müşrik birliğinin üzerine yürüdü; onları püskürtüp, içlerinden birini de yere serdi.

Bu esnada Cebrail (a.s.), "Yâ Resûlallah!.. Bu, sizin için yapılan iyilik ve civanmertliktir." diye seslendi.

Peygamber Efendimiz cevaben, "O, bendendir, ben de ondanım." buyurdu.

Tam o esnada bir ses işittiler: "Zûlfikâr gibi kılıç, Ali gibi yiğit bulunmaz!"141

SA'D B. EBÎ VAKKAS'IN MÜŞRİKLERE OK YAĞDIRMASI

Mücâhidlerin, Resûl-i Ekrem Efendimizin etrafından dağıldıkları esnada, Hz. Sa'd b. Ebî Vakkas da bir köşeye çekilmiş, kararsız duruyordu. Kendi kendine, "İçimden ne şehidlik arzusunu, ne de kurtulma arzusunu atabiliyorum!" diyordu.

O sırada mücâhidin biri ona, "Yâ Sa'd!.. Resûlullah seni çağırıyor." dedi.

Hz. Sa'd, derhâl Hz. Resûlullah'm yanına vardı. Sonrasını Hz. Sa'd şöyle anlatır:

"Resûlullah, beni önüne oturttu. Ok atmaya başladım. Her atışta, 'Allah'ım! Bu, Senin okundur. Onunla düşmanını vur!' diyordum. Resûlullah da (s.a.v.), 'Allah'ım, Sa'd'm duasını kabul et! Allah'ım, Sa'd'ın atışını, okunu doğrult! Devam, devam Sa'd!.. Babam, annem sana feda olsun!' buyuruyordu. Her ok atışımda Resûlullah (s.a.v.) aynı duayı tekrarlıyordu.

"Ok çantam boşalınca, Resûlullah (s.a.v.), kendi çantasında bulunan okları da birer birer yayıma yarleştirip attırdı. Okları yaya yerleştirmekte, o, herkesten daha çabuk ve sür'atli idi."

Hz. Ali derki:

"Resûlullah (s.a.v.), anne ve babasını, Sa'd'dan başka hiç kimse hakkında birleştirerek 'feda olsun' dememiştir. Uhud günü, ona, 'At, ey Sa'd!.. Annem babam sana feda olsun! At, ey kısa boylu, kuvvetli delikanlı!..' buyurdu. Nebî'nin (s.a.v.) ondan başkasına böyle söylediğini bilmiyorum."142

HZ. TALHA B. UBEYDULLAH'IN KAHRAMANLIĞI

Harbin en nâzik ve dehşetli ânı idi. Müslümanlar, önden ve arkadan hücuma geçen müşrik kuvvetlerinden kendilerini kurtarmak için tepelere doğru çıkıyorlardı. Hz. Resûlullah'ın etrafında kala kala 15 kadar mücâhid kalmıştı. Bunlar, Peygamber Efendimizle birlikte sabır ve sebat göstererek müşriklere karşı kahramanca savaşıyorlardı. Bunlardan biri de Hz. Talha b. Ubeydullah idi.

Müşriklerin Resûlullah'ın dört tarafını sardıkları sırada, Hz. Talha sağa sola dönerek kılıcıyla onları uzaklaştırmaya çalışıyordu.

Bir ara, müşriklerin keskin nişancı okçularından Mâlik b. Züheyr, Efendimize nişan alıp bir ok attı. Hz. Talha, bu okun Kâinatın Efendisine isabet edeceğini anlayınca, buna mâni olmak için, elini oka hedef tuttu. Son sür'atle gelen ok, parmağını delip, elini çolak yaptı.143

Peygamber Efendimiz, "Yeryüzünde gezen Cennetlik bir kimseye bakmak isteyen, Talha b. Ubeydullah'a baksın!" buyurdu.144

Hz. Resûlullah'ı korumak uğrunda müşriklerden gelen kılıç darbelerine ve oklara vücudunu siper eden Hz. Talha'nın baş ve gövde damarlarından biri kesildi. Gövdesi yaralar içinde kaldı. Fazla kan kaybından bayılıp yere düştü. O sırada Hz. Ebû Bekir, Peygamberimizin yanına geldi. Resûl-i Ekrem, ona, "Amcanın oğluyla ilgilen." dedi.

Hz. Ebû Bekir yüzüne su serpince, Hz. Talha kendine geldi. Yaralarının acısı sızısı umurunda değildi. Şahsını düşünmüyordu; uğrunda bunca fedakârlığa katlandığı zâtın durumunu merak ediyordu. Başucunda duran Hz. Ebû Bekir'e, "Resûlullah ne yapıyor?" diye sordu.

Hz. Ebû Bekir, "İyidir. Beni sana o gönderdi." diye cevap verince, bu kahraman ve fedakâr sahabî, "Allah'a şükürler olsun! Resûlullah sağ olduktan sonra her musibet bizim için hiçtir!" diye konuştu.145

İ'lây-ı Kelimetullah uğrunda gösterdiği bunca kahramanlık ve fedakârlıktan dolayı, Hz. Resûlullah tarafından bu harbte "Talhatü'1-Hayr (Hayırlı Talha)" olarak adlandırılan Hz. Tal-ha'nın, Uhud'dan döndüğü zaman vücudunda tam 75 yarası vardı. Başı dört köşeli yarılmış, uyluk damarı baştan aşağı kesilmişti. Eli ise çolak olmuştu.146

HZ. HAMZA'NIN ŞEHÂDETİ

Müslümanların tepelere doğru dağıldıkları karışık hengâmede idi.

Hz. Hamza, var gücüyle müşriklere karşı direniyor ve, "Allah'ım! Müslümanların şu hâllerinden dolayı Sana sığınır, Senden af dilerim." diye dua ediyordu.

Müşrikler, onun yanına pek yaklaşamıyorlardı. Onu uzaktan vurup düşürmenin çâresini arıyorlardı.

Mekke'de, "Vahşî" adında bir köle vardı. Habeş usûlüne göre kargı atmakta oldukça maharetli ve becerekli idi. Tesbit ettiği hedefe isabet edemediği pek az olurdu.

Kureyş Ordusu Mekke'den ayrılmadan önce idi. Efendisi Cübeyr b. Mut'im, kölesi Vahşî'yi yanına çağırmış ve, "Orduya katıl. Eğer Muhammed'in amucası Hamza'yı, amucam Tuayma b. Adiy yerine öldürürsen hür ve âzadsın." demişti.'57

Bedir'de babası öldürülen Ebû Süfyan'ın karısı Hind de, bunun için Vahşî'ye birçok mükâfat va'detmişti.

Bu sebeple Vahşî, harb boyunca Hz. Hamza'yı gözetip duruyordu.Hz. Hamza'nın müşrikleri kasıp kavurduğu, kılıcıyla biçtiği bir sıradaydı. Vahşî, fırsat kollamak için bir kayanın arkasına gizlenmiş, bekliyordu.

Düşmanın üzerine doludizgin yürüyen Hz. Hamza'nın bir ara ayakları kaydı ve arkaüstü yere yıkıldı. Keskin bir nişancı olan Vahşî, mızrağını fırlattığı gibi bu kahraman sahabînin böğrüne sapladı ve onu şehid etti. Vahşî, bununla da yetinmedi; Ebû Süfyan'm karısı Hind'in gönlünü yapmak için, göğsünü yararak ciğerini alıp ona götürdü. Üzerindeki kıymetli

eşyaları, başardığı bu büyük işten dolayı Vahşî'ye çıkarıp veren Hind, intikam hırsıyla, bu azîz şehidin ciğerini çiğnedi.158 Bununla da intikam hırsı dinmeyince, bizzat Hz. Hamza'nın başucuna vardı; burnunu, kulağını, kendine bilezik, pazuband ve halhal yapmak niyetiyle kesti.159

MUS'AB B. UMEYR'İN ŞEHİD DÜŞMESİ

Mücâhidlerin birçoğu oraya buraya dağılmıştı.

Her şeye rağmen Resûlullah'ın yanından ayrılmayan mücâ-hidler de vardı. Bunlardan biri de, İslâm Ordusunun sancaktarı Hz. Mus'ab b. Umeyr idi.

İbn-i Kamia denilen kâfir, bir ara atlı olduğu hâlde Resûl-i Ekrem Efendimize yaklaştı. "Gösteriniz bana Muhammed'i!.. O kurtulursa, ben kurtulmayayım." diyerek haykırıyordu.

Hz. Mus'ab, mücâhidlerden birkaç kişi ve Nesibe Hâtûn ile, İbn-i Kamia'ya karşı çıktı. Bu kâfir, Hz. Resûlullah'ı korumaya çalışan Hz. Nesibe'nin omuzuna bir kılıç darbesi indirdi. Nesibe Hâtûn da, cesurca ona birçok darbe indirdi. Fakat, bu müşrikin üzerinde iki kat zırh bulunduğundan darbeler pek tesir etmedi.

İbn-i Kamia, önüne çıkan Hz. Mus'ab'ın sağ elini bir kılıç darbesiyle kesti. Hz. Mus'ab, İslâm'ın izzet ve şerefini sembolize eden sancağı sol eline aldı. İbn-i Kamia, bir kılıç darbesiyle sol elini de kesti. Bu sefer Hz. Mus'ab, sancağı kollarıyla tutup göğsüne bastırdı. O anda tek gayesi, bu zındığın Re-sûlullah'a ulaşmasına mâni olmak ve İslâm sancağını yere düşmekten korumaktı. İbn-i Kamia, bu sefer mızrağıyla vücudunu deldi. Hz. Mus'ab, artık dayanamayıp yere yıkıldı. Böylece o da şehâdet şerbetini içenler arasına katıldı. Sancak da yere düştü.'60

Hz. Mus'ab şehid düşünce, Peygamber Efendimiz sancağı Hz. Ali'ye verdi. Hz. Ali çarpışmaya gidince de, sancağı sonuna kadar Ebürrum taşıdı.

"MUHAMMED ÖLDÜRÜLDÜ" YAYGARASI

Mus'ab b. Umeyr Hazretleri, zırhını giydiği zaman, Resûl-i Kibriya Efendimize pek benzerdi. İbn-i Kamia da, Hz. Mus'-ab'ı şehid etmekle, Peygamber Efendimizi öldürdüğünü zannetmişti. Derhâl müşriklerin yanına vararak, "Muhammed'i öldürdüm!" dedi.161

Bunu duyan müşrikler, sevinç çığlıkları attılar. Onlardan birisi de, dağ başına çıkarak, "Muhammed öldürüldü!" diye yaygarayı bastı.

Bu dehşetli yaygarayı duyan mücâhidlerin birden kolu kanadı kırılıverdi. İslâm Ordusunda umumî bir geri çekilme ve panik havası başladı. Her biri başka başka istikametlerden harb sahasını terk ediyordu. Bu dehşetli hengâmede, farkına varmadan, düşman askeri diye din kardeşlerine kılıç sallamaya kalkanlar bile oluyordu. Hattâ, bu karışıklık esnasında Huzayl b. Cabir, bir başka sahabî tarafından yanlışlıkla şehid edildi.

Mücâhidlerin Hz. Resûlullah 'ı Araması

Müşriklerin kopardığı yaygaraya inanmak istemeyen mücâ-hidler, Hz. Resûlullah'ı aramaya koyuldular. Bunlardan Hz. Ali, hem önüne gelen düşman askerine kılıç sallıyor, hem de etrafa göz gezdirerek Peygamberimizi arıyordu. Harb sahasında bulunan mücâhidlerin o anda en büyük ve tek arzusu, artık Resûl-i Kibriya Efendimizi bulmak olmuştu!

Bu esnada, yürekleri ferahlatıcı bir ses yükseldi: "Ey Müslüman!.. Müjde size: İşte Resûlullah!.."

Bu sesin sahibi, Ka'b b. Mâlik'ti. Resûl-i Ekrem Efendimizi Şi'b mevkiinde, miğferinin altında pırıl pırıl parlayan mübarek gözlerinden tanımıştı. Müslümanlara seslenirken, eliyle de Resûl-i Ekrem'in bulunduğu yeri gösteriyordu.162

Peygamber Efendimiz, düşman tarafından nerede olduğunun bilinmesini istemiyordu. Müslümanlara müjdeyi veren Ka'b'a, eliyle, "Sus, sus!"163 diye işaret verdi.

Artık Hz. Resûlullah'ın yeri tesbit edilmiş ve etrafa yayılan haberin bir şayiadan ibaret olduğu anlaşılmıştı. Mücâhidler, derhâl Resûl-i Ekrem'in bulunduğu yere doğru koştular ve kendisini emniyet çemberi içine aldılar. O anda mücâhidlerin bir tek gayesi vardı: Hz. Resûlullah'ın vücudunu muhafaza etmek. Bunu başardılar.

NESİBE HÂTUN'UN KAHRAMANLIĞI

Ümmü Umare Nesibe bint-i Ka'b...

Kocası ve iki oğluyla birlikte İslâm Ordusuna katılıp Uhud'a gelmiş; kocasıyla oğullan müşriklerle çarpışacak, kendisi de yaralanan Müslümanlara yardım edip su yetiştirecekti. Ancak, harbin ikinci safhasında Müslümanlar bozulmaya başlayıp Resûlullah'm etrafında çok az sayıda mücâhidin kaldığını gören Nesibe Hâtûn, derhâl Resûl-i Kibriya Efendimizin yanına vardı ve çarpışmaya koyuldu. Kılıçla, okla, Resûl-i Zîşan Efendimizi, müşriklerden korumaya çalıştı. Bu sırada yaralandı. Peygamber Efendimiz, sağına soluna baktıkça hep Nesibe Hâtun'un müşriklere karşı koyduğunu görüyordu. Şöyle buyurdu:

"Ey Ümmü Umare!.. Senin katlandığın, dayanabildiğin şeye, herkes dayanamaz ve katlanamaz!"

Peygamber Efendimiz, Nesibe Hâtun'un omuzundan aldığı yarayı görünce, oğlu Abdullah'a, "Annenin yarasını sar, annenin!.." dedi.

Sonra da şöyle buyurdu:

"Ev halkınıza Allah mübarek kılsın: Senin annenin makamı, filânca ve filancaların makamından hayırlıdır! Babanın makamı da filân ve filânların makamından hayırlıdır! Senin makamın da filân ve filânların makamından hayırlıdır! Allah, sizin ev halkınıza rahmet etsin!"

O esnada îmanın verdiği cesaretle müşriklere karşı cesurca kılıç sallayan Nesibe Hâtûn da, "Yâ Resûlallah!.. Allah'a dua et de, Cennet'te sana komşu olalım!" dedi.

Resûl-i Kibriya Efendimiz, "Allah'ım! Bunları Cennet'te bana komşu ve arkadaş et!" diye dua etti.

Bunun üzerine, Nesibe Hâtûn, sevinç içinde, "Bana artık dünyada ne musibet gelirse gelsin gam çekmem; bu bana yeter!"164 diyerek Allah ve Resûlullah'a karşı olan muhabbet ve bağlılığını ortaya koydu.

"O, CEHENNEMLİKTİR!"

Müslümanlar safında mertçe çarpışıp cesaretle düşmanın ü-zerine hücum eden biri vardı. Hattâ, Müslümanlar arasından müşriklere ilk ok yağdıran da o olmuştu.

Garibtir ki, Kuzman adındaki bu adamın ismi her ne zaman zikredilse, Efendimiz "O, Cehennemliktir." derdi. Sahabîler, bunun sırrını bir türlü

çözemiyorlardı.

Kuzman, harbin en şiddetli ânında büyük kahramanlıklar gösterdi. Hattâ, İslâm Ordusu bozulup dağıldığı sırada kılıcının kınını kırdı ve, "Ölmek, kaçmaktan hayırlıdır! Ey Evs Hanedanı! Siz de benim gibi, şeref ve şan için çarpışınız." diye seslenerek müşriklerin arasına daldı. Yedisini sekizini öldürdükten sonra, kendisi de muharebe meydanında yaralanıp kan revan içinde kaldı.

Sahabîler hâlâ Efendimizin, "O, Cehennemliktir." sözünün mânâsını anlamış değillerdi: Bunca, kahramanlık ve cesareti Müslümanlar safında gösteren Kuzman, nasıl Cehennemlik olabilirdi?

Ancak, Hz. Resûlullah, Kuzman'ın gerçek yüzünü Cenâb-ı Hakk'ın bildirmesiyle biliyordu.

Ağır yaralarının sızısıyla kıvranan Kuzman'ı, sahabîler, "Tebrikler ey Kuzman!.. Cennet'i müjdeleriz sana!.." diyerek tebrik ettiler.

Kuzman ise, verdiği cevapla, gerçek mahiyetini ortaya koydu: "Ne diye beni tebrik ve tebşir ediyorsunuz? Benim maksadım şehâdete ermek değildir. Dinin muhafazası hususu dahi asla hatırımdan geçmemiştir. Ben, kavmimin gayreti için ve Kureyşliler, Medine hurmalıklarına zarar vermesin diye çarpıştım!"[165] Yaralarının ağrısı şiddetlenip yaşayacağından ümidini kesince de, bir ok alıp kolunun damarını keserek intihar etti.[166]

Sahabîler, bundan sonra, Resûl-i Kibriya Efendimizin sözünün hakikatini anladılar. Kuzman'ın bunca kahramanlığı ve fedakârlığı, Allah yolunda, Allah için değil de, kavminin ve kabilesinin şan ve şerefi ile Medine'deki hurmalıklarını korumak uğrunda gösterdiğini öğrendiler.

"Kuzman'ın kendi kendisini öldürdüğü" haberini alan Resûl-i Kibriya Efendimiz, "Allahü Ekber! Allahü Ekber! Ben, Allah'ın Resulü olduğuma şüphesiz şehâdet ederim!" dedi. Sonra da, "Şüphe yok ki Allah, isterse, bu dini fâcir bir adamla da te'yid eder!"[167] diye buyurdu.

Amellerin makbuliyet ölçüsü ihlâs ve samimiyettir; yâni, amelin Allah'ın rızası gözetilerek yapılmış olmasıdır.

İhlâsla söylenmeyen bir sözün, yapılmayan bir hareketin, gösterilmeyen bir kahramanlığın Allah katında hiçbir kıymeti ve değeri yoktur. İşte, bunun apaçık bir misâli Kuzman hadisesidir.

Resûl-i Ekrem 'in, Kavmine Duası

Çok az sayıda mücâhidin, yağmur gibi yağan müşrik oklarına karşı, kendisini korumaya çalışırken, Resûl-i Kibriya Efendimizin mübarek dudaklarından ise şu cümleler dökülüyordu:

"Allah'ım, kavmimi affet, onlara doğru yolu göster. Çünkü onlar ne yaptıklarını bilmiyorlar."168

---

136 İbn-i Kesir, Sîre, c. 3, s. 87; Ibn-i Esir, Üsdû'l-Gabe, c. 3, s. 232.

137 İbn-i Hişam, A.g.e., c. s. 84; İbn-i Sa'd, A.g.e., c. 3, s. 410.

138 İbn-i Hişam, A.g.e., c. 3, s. 85; İbn-i Sa'd, A.g.e., c. 3, s. 410.

139 İbn-i Hişam, A.g.e., c. 3, s. 85.

140 Âl-i İmrân, 128-129.

141 Taberî, Tarih, c. 3, s. 17.

142 Ibn-i Sa'd, A.g.e., c. 3, s. 141; Buharî, Sahih, c. 3, s. 22-23, ibn-i Esir, Üsdû'l-Gabe, c. 2, s. 290.

143 Ibn-i Sa'd, A.g.e., c. 3, s 217.

144 Ibn-i Hişam, A.g.e., c. 3, s. 85; Tirmizî, Sünen, c. 5, s. 644.

145Vakidî, Megazi, s. 199.

146 ibn-i Sa'd, A.g.e., c. 3, s. 218.

157 ibn-i Hişam, A.g.e., c. 3. s. 76.

158 İbn-i Hişam, A.g.e., c. 3, s. 76.

159 Halebî, İnsanû'l-Uyûn, c. 2, s. 275.

160 İbn-i Sa'd, A.g.e., c. 2, s. 42.

161 İbn-i Hişam, A.g.e., c. 3, s. 77.

162 ibn-i Sa'd, A.g.e., c. 2, s. 46. 163 İbn-i Hişam, A.g.e., c. 3, s. 88.

164 ibrı-i Hişam, A.g.e., c. 3, s. 84-86; Ibn-i Sa'd, A.g.e., c. 8, s. 413-415.

165 İbn-i Hişam, A.g.e., c. 2, s. 171-172; Taberî, Tarih, c. 3. s. 26.

166 Ibn-i Hişam, A.g.e., c. 2, s. 172; Taberî, A.g.e., c. 3, s. 26.

Hazin Netice

Müşrikler, daha fazlasını yapamayacakları kanaatine varınca, derlenip toparlanan nıücâh idler karşısında tekrar bir hezimetle karşı karşıya gelmemek için, en uygun yolun geri çekilmek olacağını hesapladılar ve mağrur bir eda ile geri çekildiler.

Netice, gerçekten hazin, ibretli ve düşündürücü idi.

Harbte, mücâhidlerden 70 şehid düşmüştü. Bunlar arasında Hz. Hamza, Hz. Mus'ab b. Umeyr gibi çok güzide sahabîler de bulunuyordu. Ebû Dücâne, Nesibe Hâtûn gibiler, Resûli Kibriya'yı muhafaza etmeye çalışırlarken vücudları delik deşik olmuştu.

Harbin ilk safhasında mücâhidlere gülen parlak muzafferiyet, Hz. Resûlullah'ın emir ve talimatına riâyet etmeyen okçulardan bir kısmının yerlerini terk etmeleriyle bir anda hazin ve acı bir mağlûbiyete inkılâb etmiş, Uhud, Müslümanların kanıyla boyanmıştı. Peygamber Efendimizin, "O bizi sever, biz de onu severiz." buyurduğu Uhud'u bir hüzün bulutu kaplamıştı.

Peygamberimizin Kayalığa Doğru Çıkması

Peygamber Efendimiz yaralıydı, yorgundu. Kendi başına yürüyecek kuvveti kalmamıştı. Sa'd b. Muaz ve Sa'd b. Ubade'ye dayanarak, Müslümanların sığındığı Şi'b'deki kayalığa doğru çıktı. Burada dinlenmek, yorgunluğunu gidermek istiyordu. Bir müddet yürüdükten sonra, bu takatten de mahrum kaldı. Üzerindeki iki zırh ise, oldukça ağırlık yapıyordu. Bu sırada Talha b. Ubeydullah yere çöktü. "Buyur yâ Resûlallah... Ben kuvvetliyim." diyerek Peygamber Efendimizi sırtına aldı ve kayalığa kadar taşıdı.

Resûli Ekrem, kanlar içinde kalan yüzünü gözünü burada suyla yıkadı ve başına su döktürdü.

Peygamberimizin, Übeyy b. Halefi Öldürmesi

Bedir Harbinden önceydi.

Resûli Kibriya Efendimiz harb sahasında dolaşırken, "Burası Ebû Cehil'in, burası Utbe'nin, burası Ümeyye'nin, buralar da filân ve filânın

öldürülecekleri yerlerdir. Übeyy b. Halefi de, ben kendi elimle öldüreceğim!" buyurmuştu.

Peygamberimizin sığındığı Uhud mağarası

Bedir'de haber verdiği gibi, Ebû Cehil, Utbe ve Ümeyye b. Halef, mücâhidler tarafından gösterilen aynı yerlerde öldürülmüşlerdi. Geriye Übeyy b. Halef kalmıştı. Bu adam Kureyş'in ileri gelenlerinden biri idi. Peygamberimize her karşılaşmasında, "Ey Muhammedi.. Bir atım var. Her gün ona 16 ölçek darı yedirip besliyorum. Bir gün gelir, onun sırtında olduğum hâlde seni öldürürüm!" derdi.

Peygamber Efendimizin ise, bu azgın ve şaşkın adama cevabı sâdece şu oluyordu:

"Belki, inşallah, ben seni öldürürüm!"169

İşte, Übeyy b. Halef, Bedir'de mücâhidler tarafından canı Cehennem'e yollanan kardeşi Ümeyye'nin intikamını almak ve Peygamber Efendimizin vücudunu ortadan kaldırmak üzere yemin ederek Uhud'a çıkıp gelmişti.

Hz. Resûlullah'ın Şib'e doğru çıktığı sırada idi.

Übeyy'in gelmekte olduğu görüldü. Mekke'de günde 16 okka darıyla beslediği atının üzerindeydi. İntikam dolu bakışlarla Peygamberimize yaklaşıyordu. Bunu fark eden sahabîler, önüne çıkıp hesabını görmek istediler. Ancak, Hz. Resûlullah, "Bırakın, gelsin." diyerek, mücâhidlerin karşı çıkmasına mâni oldu. Resûli Ekrem'e oldukça yaklaşan bu azgın müşrikin ağzından, "Ey Muhammedi.. Sen kurtulursan, ben kurtulmayayım!" lâfları dökülüyordu.

Bu sözleri duyan Resûli Kibriya Efendimiz, bir anda celallendi. Elindeki mızrağıyla, heybet ve haşyet verici adımlarla hasmının üzerine yürüdü. Übeyy, bir anda şaşkına döndü. Hz. Resûlullah'ın heybet ve haşyet verici tavrı karşısında duramayıp geri kaçmaya başladı. Peygamber Efendimiz peşini bırakmıyor ve arkasından, "Nereye kaçıyorsun ey yalancı?.." diye sesleniyordu.Bu kaçışla Übeyy kendini kurtaramadı. Peygamber Efendimizin fırlattığı mızrak, miğferle zırhı arasındaki kısma saplandı ve Übeyy, sığır böğürmesi gibi böğürerek atından yere yuvarlandı.

Müşrikler, yaralı hâlde onu alıp götürdüler, Yarasından kan akmıyordu. Ağrısına sızısına zor dayanıyordu. Zaman zaman arkadaşlarına, "Vallahi,

Muhammed beni öldürdü!" diyordu.

Arkadaşları bu sözünü ciddîye almıyorlar ve yarasının önemsiz olduğunu ifade ederek tesellî etmeye çalışıyorlardı. Ne var ki, Übeyy, kurtulamayacağını anlamıştı. Arkadaşlarına, "O bana (Mekke'de) 'Seni öldüreceğim.' demişti. Vallahi, o benim üzerime tükürse, yine beni öldürür!"170 dedi.

Übeyy b. Halef, bir gün bile yaşamadan "Susadım, susadım!" çığlıkları arasında ölüp gitti. Resûli Kibriya'nın, Allah'ın izniyle, istikbâlden haber verdiği bir mucizesi de böylece tahakkuk etmiş oldu.

Peygamberimizin Vücudunu Ortadan Kaldırmak İçin And İçenlerin Belâlarını Bulmaları

Müslümanlarnı bozulup dağılmaya yüz tuttukları bir sıradaydı.

Azılı müşriklerden Abdullah b. Şihabı Zührî, Utbe b. Ebî Vakkas, Abdullah b. Kamia ve Übeyy b. Halef, bir araya gelerek, Peygamber Efendimizin hayatına son vermek için sözleşip and içmişlerdi.171

Resûli Kibriya Efendimiz, bu dört azılı müşrik hakkında, "Allah'ım, onların hiçbirisi senesine ulaşmasın!" diye dua etti. "Vallahi, Resûlullah'ı vuran veya yaralayanlardan hiçbirinin üzerinden yıl geçmedi."

Bunlardan biri olan İbni Şihab'ı, Mekke yolunda ak benekli, dişi bir yılan ısırıp öldürdü.

Übeyy b. Halefi, Peygamber Efendimiz bizzat kendi eliyle öldürdü.

Utbe b. Ebî Vakkas'ı, Hatıb b. Ebî Beltea öldürdü.

Resûli Kibriya Efendimizin yüzünü yaralayan İbni Kamia ise, Uhud'dan Mekke'ye döndükten sonra davarlarının yanına gitti. Dağın en yüksek tepesinde davarını buldu. Önünü kesip tutmak isteyince, bir koç üzerine yürüyerek onu boynuzlarıyla toslaya toslaya didik didik edip parçaladı.172

EBÛ SÜFYAN'IN SESLENİŞİ

Müşrik ordusu, harb sahasından yavaş yavaş çekiliyordu. Kumandan Ebû Süfyan, muharebe meydanında bir tur attıktan sonra, kayalıklara çıkmış bulunan mücâhidlerin yanına geldi ve, "Müslümanlar arasında Muhammed var mı?" diye seslendi. Bu sorusunu üç kere tekrarladığı hâlde Peygamber Efendimiz, "Cevap vermeyiniz." buyurdu. Bu sefer Ebû Süfyan, "Aranızda

Ebû Bekir var mı?" diye sordu. Hz. Resûlullah yine cevap verilmesine müsaade etmedi. Kureyş reisi bu sefer, "Aranızda Ömer yok mu?" diye sordu. Peygamber Efendimiz yine cevap verilmesini istemedi. Bunun üzerine Ebû Süfyan adamlarına dönerek, "Herhalde bunların hepsi öldürülmüş. Sağ olsalardı elbette cevap verirlerdi." diye bağırdı.

Son konuşması karşısında Hz. Ömer dayanamadı ve ayağa kalkarak yüksek sesle, "Yalan söylüyorsun, ey Allah'ın düşmanı, vallahi yalan! Söylediklerinin hepsi sağdırlar ve işte buradadırlar." dedi.

Bundan sonra Ebû Süfyan ile Hz. Ömer arasında şu konuşma geçti:

Ebû Süfyan: "HübeFin sânı yüce olsun!"

Hz. Ömer (Peygamberimizin emriyle): "En büyük ve en yüce olan, Allah'tır!"

"Bizim Uzza'mız var, sizin yok!"

"Bizim Mevlâmız Allah'tır. Sizin Mevlânız yok!"

"Bir gün yenildik, bir gün yendik! Bir gün üzüldük, bir gün güldük! Hanzala'yı Hanzala'ya karşı, filânı filâna karşı öldürdük!"

"Biz sizinle bir değiliz. Bizim öldürülenlerimiz Cennet'te, sizinkiler ise Cehennem'dedir."

Bu sefer Ebû Süfyan tekrar asıl maksadına geldi ve Hz. Ömer'e, "Ey Ömer!.. Allah aşkına doğru söyle! Muhammed'i öldürdük mü?" diye sordu.

Hz. Ömer, "Hayır... Vallahi, onu öldürmediniz. O şimdi söylediklerinizi dinliyor!" diye cevap verdi.

Hz. Ömer'e itimadı olan Ebû Süfyan, Peygamberimizin hayatta olduğuna inanmıştı artık... Ayrılıp gidecekleri sırada ise şöyle bağırdı:

"Gelecek yıl, sizinle Bedir'de buluşup çarpışmaya söz veriyoruz!"

Hz. Ömer, Allah Resulüne baktı. Kanaatini beyan etmesini bekledi. Kendisinden, "Olur! İnşallah, orası bizimle sizin buluşma yerimiz olsun." emri gelince, Hz. Ömer,

"Olur!" diye cevap verdi.173

PEYGAMBERİMİZİN, ŞEHİDLER ARASINDA DOLAŞMASI

Uhud Dağı, Uhud şehiclleri ve Hz. Hamza'nın kabri

Düşman kuvvetler, harb meydanını terk edip Mekke'ye doğru hareket edince, Peygamber Efendimiz mücâhidlerle birlikte çıktığı kayalıktan indi. Cesetleriyle yerde yatan, fakat ruhlarıyla yüksek âlemlerde pervaz eden şehidler arasında dolaştı. Gönlü hüzünle doluydu. Kadere teslimiyetin verdiği inşirah olmasaydı manzara seyredilecek gibi değildi. En güzide sahabîlerini kaybetmişti. Kureyş müşrikleri şehidler hakkında vahşîce muamelelerde bulunmuşlardı. Çoğunu parça parça ederek tanınmaz hâle getirmişlerdi. Onların arasında durdu. İçler parçalayıcı manzarayı bir müddet hüzünle seyrettikten sonra, "Ben, Kıyamet Gününde, şu şehidlerin Allah yolunda canlarını feda ettiklerine şâhidlik edeceğim." buyurdu. Daha sonra ashabına dönerek, "Bunları, kanlarıyla sarıp gömünüz! Allah yolunda çarpışarak yara alanlar, Kıyamet Gününde Mahşer'e yaralan kanayarak geleceklerdir. Kanlarının rengi kan rengi, ama kokuları mis kokusu gibi olacaktır." diye ferman etti.174

Peygamberimiz, Hz. Hamza 'nıtı Cesedi Başında

şehidler arasında Efendimizin amcası kahraman sahabî Hz. Hamza da vardı. Kamı yarılmış, ciğeri çıkarılmış, burnu ve kulakları kesilmiş, cesedi parça parça edilmişti. Zor tanınıyordu. Onun mübarek cismini gören Resûli Kibriya Efendimiz, öylesine üzüldü, öylesine elem duydu ki, bir anda gözlerinden yaşlar boşandı. O âna kadar öylesine mahzun olduğu görülmemişti. "Seyyidü'şşüheda [şehidlerin Efendisi]" olan bu cesaret âbidesi şahabının cesedi başında durdu. Gözyaşları arasında ona şöyle seslendi:

"Ey Hamza!.. Hiçbir zaman, hiçbir kimse senin gibi böyle bir musibete uğramamış ve uğramayacaktır! Benim için bundan daha büyük bir musibet olamaz!

"Ey Resûlullah'ın amcası Hamza!.. Ey Allah'ın ve Resulünün arslanı Hamza!.. Ey hayırlar işleyen Hamza!.. Ey Resûlullah'a koruyucu olan Hamza!.. Allah, sana rahmet etsin! Eğer senden sonra yas tutmak gerekseydi, sevinmeyi bırakıp sana yas tutardım!"175

O esnada, Medine tarafından, tozu dumana kata kata birinin gelmekte olduğu görüldü. Yaklaşan, bir kadın idi. Hz. Hamza'nın anne baba bir kardeşi olan Hz. Safiyye idi bu... Kardeşinin durumunu öğrenmek istiyordu.

Önüne gelene Hz. Hamza'nın nerede olduğunu, kendisine nelerin yapıldığını soruyordu.

Hz. Resûlullah, yaklaşmakta olduğunu görünce, oğlu Hz. Zübeyr b. Avvam'a, "Annene söyle: Geri dönsün, kardeşinin cesedini görmesin." diye emretti.

Hz. Zübeyr, annesini karşıladı. "Anneciğim!.. Resûlullah, 'Geri dönsün.' diye emretti!" dedi.

Hz. Safıyye, "Eğer ona yapılanı görmemek için döneceksem, ben zâten kardeşimin cesedinin kesilip biçildiğini öğrenmişim. O, bu musibete Allah yolunda uğramıştır. Biz, Allah yolunda bundan daha beterine de razıyız. Sevabını Allah'tan bekleyeceğiz. İnşallah sabredip katlanacağız."176 diye kahramanca cevap verdi.

Hz. Zübeyr, gelip durumu haber verince, Efendimiz, Hz. Safıyye'nin, kardeşi Hz. Hamza'yı görmesine müsaade buyurdu.

Hz. Safıyye, Şehidlerin Efendisi olan kardeşinin yanına vardı, başucunda oturdu, sessizce ağlamaya başladı. Yanında duran Resûli Ekrem Efendimiz de bu manzara karşısında gözyaşlarını tutamadı. Bu hazin ve ibretli manzaraya Hz. Fâtıma da gelip gözyaşlarıyla katılınca, ortalığı bir başka duygulu, içli ve acıklı hava kapladı. Allah'ın kaderine gönülden tereddütsüz teslim olmuş Hz. Safıyye, musibete karşı sabrın ifadesi olan "İnnâ lillah ve innâ ileyhi raciûn." âyeti kerimesini okudu, azîz kardeşine de Allah'tan rahmet ve mağrifet dileğinde bulundu.177

O esnada Hz. Cebrail geldi; Peygamber Efendimize, Hz. Hamza'nın göklerde, "Allah'ın ve Resûlullah'ın Arslanı" diye yazılmış olduğunu haber verdi. Resûli Ekrem, bu müjdeyi Hz. Safıyye'ye iletti.178

Abdullah b. Cahş 'in Başına Gelenler

Muharebenin şiddetli gününde Abdullah b. Cahş ile Sa'd b. Ebî Vakkas Hazretleri, bir kenara çekilip Cenâbı Hakk'a dua etmişlerdi. Sa'd, "Yâ RabbiL Bir büyük düşmana rastgelip cenk ederek ona galib ve muzaffer olayım!" diye dua etmişti. Abdullah b. Cahş (r.a.) ise, onun duasına "Âmin." dedikten sonra, "Ben de bir büyük düşmanla karşılaşayım, onunla çarpışayım ve sonunda şehid olayım. Burnum ve kulaklarım kesilsin. Yarın Mahşer Gününde Cenâbı Hakk bana, 'Burnun ve kulakların nerede kesildi?'

diye sorunca, 'Yâ Rabbi!.. Senin ve Resulünün yolunda kesildi.' diye cevap vereyim." şeklinde dua etmişti.

Şehidler arasında Abdullah b. Cahş da vardı ve aynen, dua ettiği gibi burnu ve kulakları kesilmişti. Bunu gören Sa'd b. Ebî Vakkas hayretini gizleyemedi.

Peygamberimiz, Mus 'ab b. Umeyr 'in Cesedi Başında

şehidler arasında İslâm Ordusunun sancaktan Hz. Mus'ab b. Umeyr de vardı. Resûli Ekrem Efendimiz, onun yanına vardı, "Mü'minlerden öyle yiğitler vardır ki, onlar Allah'a verdikleri sözde sadâkat gösterdiler. Onlardan bazıları şehid oluncaya kadar çarpışacağına dair yaptığı adağını yerine getirdi. Kimisi de şehid olmayı bekliyor. Onlar verdikleri sözü asla değiştirmediler." mealindeki âyeti kerîmeyi okudu.179

Hz. Mus'ab'a kefen olacak bir şey bulamamışlardı. Üzerinde kaftanı vardı. Sahabîler, bu kaftanını baş tarafına örttüklerinde ayak tarafı açılıyor, ayak tarafına çektiklerinde ise baş tarafı açılıyordu. Resûli Kibriya Efendimiz, bu durumu görünce, "Baş tarafını kaftanı, ayaklarını ise ızhır otu (bir çeşit kokulu ot) ile örtünüz." diye emretti.Allah yolunda, Resûlullah ve İslâm uğrunda her fedakârlığı göstermek, her meşakkati göze almak ve sonunda şehid olmak, şehid olduktan sonra ise örtülecek kefenden bile mahrum kalıp ottan kefene sarılmak!.. İbret ve şeref dolu bir sahne!

Bütün bunlardan sonra Resûli Ekrem Efendimiz, şehidlerin namazlarını kıldı. O zaman, Uhud şehidlerinin namazlarının kılınmadığı, defnedildikten sekiz sene sonra kılındığı da rivayet edilmiştir.180

Daha sonra Peygamber Efendimiz, üzerlerindeki silâh ve zırhları çıkarıldıktan sonra şehidlerin kanları ve kanlı elbiseleri ile gömülmelerini emretti. Sahabîler, "Yâ Resûlallah, önce hangilerini defnedelim?" diye sordular. Resûli Ekrem, "En çok Kur'ân bileni önce defnediniz." buyurdu.181

HZ. ALİ'NİN KEŞFE GÖNDERİLMESİ

Resûli Ekrem, müşriklerin Medine üzerine yürüyüp, kadınlarla çocukları yok etmelerinden endişe duyuyordu. Bunun için düşmanın gerçekten Mekke'ye gidip gitmediğini öğrenmek istiyordu. Hz. Ali'yi huzuruna çağırdı ve, "Git, müşrikleri takib et! Gör bakalım, ne yapıyorlar, ne yapmak

istiyorlar? Eğer onlar develerine biniyor, atlarını ise yedeklerine alıyorlarsa, Mekke'ye dönmek istiyorlar demekti; şayet, atlara biniyor, develeri sürüyorlarsa, niyetleri Medine'ye yürümektir." diyerek kendisini keşfe memur kıldı.

Müşrikleri takibe çıkan Hz. Ali, develere bindiklerini, atlarını ise yedekte götürdüklerini gördü. Gelip durumu Resûli Ekrem'e haber verdi.

PEYGAMBERİMİZİN HARB SONRASI DUASI

Şehid sahabîler defnedildikten sonra, Resûli Ekrem Efendimiz, mücâhidlerle birlikte Medine'ye dönmek üzere harekete geçti. Harre mevkiine geldiğinde, ordusunu durdurarak Rabbi Rahîmine şu içli niyazı yaptı:

"Allah'ım!.. Hamd ve sena ancak Sanadır.

"Allah'ım!.. Senin açıp yaydığını dürecek, Senin durduğunu de açıp yayacak, hiçbir kuvvet yoktur. Senin dalâlette bıraktığını hidâyete erdirecek yok, Senin hidâyete erdirdiğini de saptıracak yoktur. Senin vermediğini kimse veremez ve Senin verdiğini de kimse engelleyemez.

"Allah'ım!.. Rahmet ve bereketini, fazl ve keremini bize aç, yay üzerimize!..

"Allah'ım!.. Ben, yoksul olduğum günde senden nîmet, korkulu olan günde de emniyet dilerim!

"Allah'ım!.. îmanı sevdir bize!.. Kalblerimizi îmanla süsle! Küfür, isyan ve tuğyandan nefret ettir bizi!.. Din ve dünyamıza zararlı olan şeyleri bilenlerden, doğru yola erenlerden eyle bizi!..

"Allah'ım!.. Bizleri, Müslüman olarak yaşat, Müslüman olarak öldür! Bizi, sâlihler ve iyiler zümresine kat; ki onlar, ne şeref ve haysiyetlerini kaybedenler ve ne de dinlerinden dönenlerdir.

"Allah'ım!.. Senin Peygamberini yalanlayan, Senin yolundan yüz çeviren, Peygamberinle savaşan kâfirlerin cezalarını ver, onlara hak ve gerçek olan azabı indir!"182

Fahri Kâinat'in bu içli, hazin ve düşündürücü duasına mücâhidler de "âmin"lerle katılıyorlardı.

Cenâbı Hakk, Sevgili Resulünün bu duasını kabul buyuracak, İslâm dininin düşmanlarını kısa zamanda mahvü perişan edecektir!

MEDİNE'YE DÖNÜŞ VE KARŞILANIŞ

Ensâr kadınları Medine sokaklarına dökülmüşlerdi; gelen orduyu seyrediyorlar, Hz. Resûlullah'ın sağ salim gelip gelmediğini öğrenmek ve görmek istiyorlardı. İslâm Ordusu 7 Şevval Cumartesi günü akşamüzeri Medine'ye giriyordu. Kadınlar, şehid olan erkekleri için ağlıyorlardı. Bunu duyan Resûli Ekrem'in de gözlerinden yaşlar aktı.

Sadâkatin Böylesi

Atı üzerinde bulunan Peygamber Efendimize bir kadın yaklaştı. Bu kadın, Efendimizin atının dizginini elinde tutan Sa'd b. Muaz'ın annesi Ubeyd kızı Kebşe idi. Uhud'da oğlu Amr b. Muaz'ı şehid vermişti. İçi acıyla buruk buruktu. Resûli Ekrem'e iyice yaklaştı, onun nurânî sımasına başını kaldırıp baktı ve, "Babam anam sana feda olsun yâ Resûlallah!.. Seni sağ salim gördüm. Sen sağ salim olunca hangi felâkete uğrarsam uğrayayım bana hiç gelir!" diye konuştu.

Bu cümleler, gerçek îmanın ve Resûli Ekrem Efendimize sonsuz sadâkatin ifadesiydi. Şehid düşen oğlunu sormuyor, Hz. Resûlullah'ın sağ salim dönmesinden dolayı hadsiz sevinç duyuyordu.

Resûli Ekrem de, bu kahraman İslâm kadınına şehid olan oğlundan dolayı taziye diledi ve, "Ey Sa'd'ın annesi (Sa'd b. Muaz)!.. Sana ve onun ev halkına müjdeler olsun ki, onlardan şehid düşenlerin hepsi Cennet'te toplandılar ve birbirlerine arkadaş oldular. Onlar, ev halklarına da şefaat edeceklerdir." buyurdu; sonra da, Kebşe Hâtun'un arzusu üzerine, ev halkına şu duada bulundu:

"Allah'ım!.. Onların kalblerinde bulunan üzüntüleri yok et; geri kalanlarını da, geride kalmışların en hayırlısı kıl!"

Kalbi Nübüvvet iksiriyle temas hâlinde olan sahabînin, Allah ve Resulü için göze alamayacağı fedakârlık, zahmet ve meşakkat yoktu. Öz evlâdını da kaybetse, bu yolda yine sabırlı, yine mütehammil olurdu. Zîra, İslâm dâvasının ancak fedakârlıklar, feragat ve meşakkatlerle yücelebileceğini gayet iyi biliyordu. İslâm uğrunda, Resûlullah uğrunda gösterilecek fedakârlıkların, Allah katında en makbul fedakârlık olduğunun derin

şuurunda idiler. Onun içindir ki Kâinatın Efendisi, onlar hakkında şöyle buyurmuştur:

"Cenâbı Hakk, ashabımı—nebî ve resuller hâriç—bütün âlemin üzerine üstün ve seçkin kıldı!"183

Peygamberimiz Hânei Saadetinde

Uhud'dan dönen sahabîler, mağlûbiyetin kalblerinde meydana getirdiği acı ve buruk bir hava içinde evlerine dağılırken, Peygamber Efendimiz de Hânei Saadetine gitti. Kızı Hz. Fâtıma'ya kılıcı Zûlfıkâr'ı uzatarak, "Yavrucuğum, al bunun kınını yıka. Vallahi, o, bugün yapacağı vazifeyi bîhakkın yaptı!" buyurdu.184

Kâinatın Efendisi, ümitli idi. Tattığı bu acı mağlûbiyetten dolayı asla me'yus değildi. Hak ve hakikatin er geç şerre ve bâtıla galib geleceğini çok iyi biliyordu. Kızı Hz. Fâtıma'ya söylediği, "Allah, fethi bize nasîb edinceye kadar, müşrikler bizi bir daha böyle bir musibete uğratamayacaklardır."185 ümit dolu sözleri bu gerçeği aksettiriyordu.

Medine'ye gelen Peygamberimiz, hâlâ müşrik tehlikesinden emin değildi. Yarı yoldan dönüp şehre ânî baskın yapma tehlikeşi her an muhtemeldi. Bu sebeple bütün gece Müslümanlar, Hânei Saadet'in kapısında nöbet tuttular.

Peygamberimizin Bir Yetimi Evlâd Edinmesi!

Uhud mağlûbiyeti neticesinde birçok Müslüman kadın dul kalmış, birçok anne ciğerparelerini kaybetmiş ve birçok çocuk da yetîm kalmıştı. Hepsi de, acılarını dindirmek, üzüntülerini giderip ruhlarını teselliye kavuşturmak için Peygamber Efendimize koşuyorlardı. O da, onların dertlerine derman olmaya çalışıyordu.

Büceyr isminde melek yüzlü bir çocuk da, yarasının sarılması için Efendimize koşanlar arasındaydı. Uhud'da babası Akrabe şehid olmuştu. Hz. Resûlullah'ın huzuruna babasız kalmanın verdiği ızdıraptan ağlayarak girmiş, onun şefkat ve merhamet duygularını coşturmuştu.

Resûli Ekrem, Büceyr'in derdine derman oldu. "Ey sevimli çocuk!.. Ne diye ağlayıp duruyorsun? Sus, ağlama! Baban ben, annen de Âişe olursa razı olmaz mısın?" dedi.

Bu teklif karşısında henüz şefkate muhtaç yaşta bulunan Büceyr'in gözlerinin içi güldü. Üzüntüsünü, kederini unuttu ve babasız kalmanın verdiği eziklik duygusundan kurtularak, "Babam anam sana feda olsun yâ Resûlallah!.. Razı olurum elbet!.."186 diyerek sevincini izhar etti.

Resûli Ekrem, şefkatli elleriyle sevimli çocuğun başını okşadı ve, "Adın ne?" diye sordu.

Çocuk, "Büceyr..." dedi.

Bunun üzerine Peygamber Efendimiz, "Hayır!.. Sen, Beşir'sin!" buyurarak ismini değiştirdi.

Peygamberimizin kendisine verdiği yeni ismiyle Beşir, sonradan şöyle diyecektir:

"Başımda Resûlullah'ın elinin değdiği yerlerdeki saçlarım siyah kaldı, diğer taraftaki saçlarım ağardı. Dilimde pelteklik vardı; peltekliğim de o andan itibaren geçti gitti!"187

---

167 Taberî, A.g.e., c. 3, s. 26.

168 İbni Seyyid, Uyûnû'lEser, c. 2, s. 24.

169 ibni Hişam, A.g.e., c. 2, s. 89.

170 Sa'd b. Ebî Vakkas der ki:

170 ibni Hişam, A.g.e., c. 3, s. 89.

171 İbni Sa'd, A.g.e., c. 4, s. 125.

172 İbni Hişam, A.g.e., c. 3, s. 89; Belâzurî, Ensab, c. 1, s. 324; İbni Seyyid, A.g.e., c. 2, s. 13.

173 ibni Hişam, A.g.e., c. 3, s. 99100; İbni Sa'd, A.g.e., c. 2, s. 48; Taberî, Tarih, c. 3, s. 24.

174 İbni Hişam, A.g.e., c. 3, s. 103104; İbni Sa'd, A.g.e., c. 3, s. 1314.

175 İbni Hişam, A.g.e., c. 3, s. 101102; ibni Sa'd, A.g.e., c. 3, s. 1314; Halebî. İnsanû'lUvûn. c. 2. s. 360.

176 ibni Hişam, A.g.e., c. 3, s. 103.

177 ibni Hişam, A.g.e., c. 3, s. 101102.

178 İbni Hişam, A.g.e., c. 3, s. 103104; İbni Sa'd, A.g.e., c. 3, s.1314.

179 Ahzab, 23.

180 Buharî, Sahih, c. 2, s. 26.

181 Ebû Davud, Sünen, c. 2, s. 174; Nesaî, Sünen, c. 4, s. 83.

182 Ahmed İbni Hanbel, Müsned, c. 3, s. 424.

183 Kaadı İyaz, Şifa, c. 2, s. 119.

184 İbn-i Hişam, Sîre, c. 3, s. 106.

185 İbn-i Hişam, A.g.e., c. 3, s. 106.

186 Ibni Abdi'lBerr, elistiab, c. 1, s. 176.

187 İbni Hacer, elİsabe, c. 1, s. 154.

Hamraül Esed Seferi

Uhud'dan Medine'ye dönen Peygamber Efendimizin gönlü bir türlü rahat değildi. Kureyş müşriklerinin geri dönüp Medine'ye saldırmaları ihtimalini göz önünde bulunduruyordu.

Ayrıca, Uhud mağlûbiyetinin Müslümanlar aleyhinde gerek içte ve gerekse dışta meydana getirdiği bir menfî hava vardı. Bu havanın da bir an evvel bertaraf edilmesi gerekiyordu. Müslümanların eski güç ve cesaretlerini korudukları, etrafa gösterilmeliydi.

Peygamber Efendimiz, Uhud'dan Medine'ye Cumartesi günü dönmüş idi. Pazar günü sabah namazını kıldırdıktan sonra Hz. Bilâl'i huzuruna çağırdı ve, "Resûlullah, düşmanınızı takib etmenizi size emrediyor! Dün, Uhud'da bizimle birlikte çarpışmada bulunmayanlar gelmeyeceklerdir. Sâdece, Uhud'a katılanlar geleceklerdir!" diye seslenmesini kendisine emretti.ıss

Sahabîlerin çoğu Uhud'dan yaralı dönmüşlerdi. Buna rağmen Resûlullah'in İ'lâyı Kelimetullah uğrunda çarpışmak için yaptığı davete icabet etmede asla tereddüt göstermediler.

Yaralı İki Kardeşte Cihad Aşkı

Abdû'lEşhel Oğullarından iki kardeş olan Abdullah ile Rafı b. Sehl, ağır yaralı idiler. Nebîyyi Ekrem Efendimizin bu davetini duyunca bir anda yaralarının ağrı sızısını sanki unutuverdiler ve "Ne yapıp da bu davete katılabiliriz?" diye düşünmeye başladılar. "Binecek bir bineğimiz bile yok! Yoksa Resûlullah'la gazaya çıkma fırsatını kaçıracak mıyız?" diyorlardı.

Abdullah, Rafi'e, "Haydi, gidelim" deyince, Rafi, "Vallahi, benim yürümeğe takatim yok!" diye cevap verdi.

Abdullah diretti:

"Haydi, gel! Olmazsa, bir hayvan kiralarız!"

Sonunda yola çıktılar. Rafi takatten kesilince, Abdullah onu sırtlıyordu. Böylece mücâhidlere katıldılar.189

Ağır yaralılardan biri de, Üseyyid b. Hudayr adındaki sahabîydi. Yedi ağır yarası vardı. Onların tedavisiyle meşgul olmak istiyordu. Fakat, Resûli

Ekrem'in emrini duyunca, yaralarının tedavisini bir tarafa bırakarak mücâhidlere katıldı.

Medine 'den Ayrılış

Resûli Ekrem Efendimiz de bizzat yaralı idi. Yüzünde iki halka yarası vardı; alnı yarılmıştı; azı dişi kırılmış, dudağı yarılmıştı; sağ omuzu yaralanmıştı. Bu haliyle sefere çıkıyordu. Mescide girip iki rekât namaz kıldı. Sonra da zırhlı gömleğini giydi ve miğferini başına geçirdi. Gözlerinden başka yeri görünmüyordu. Bu haliyle ordusunun başına geçti. Sancağı Hz. Ali'ye verdi, yerine de Abdullah b. Ümmî Mektum'u vekil bırakarak Medine'den ayrıldı.

Keşif Kolu

Peygamber Efendimiz önden üç kişilik bir keşif kolu gönderdi. Biri yorulup yolda kaldı. Kureyşliler, diğer iki gözcüyü fark ettiler ve fırsat kollayarak onları yakalayıp şehid ettiler.

Resûli Ekrem, Hamraû'1Esed mevkiine vardı, karargâhını orada kurdu, şehid edilen gözcülerden ikisini de orada bir kabre defnetti. Sonra geceleyin yakmak üzere mücâhidlere odun toplamalarını emir buyurdu. Gece olunca bütün ateşler yakıldı. Yakılan 500'e yakın ateş, etrafa bir korku ve dehşet saldı. Müşrik ordusu ortalıkta görünmüyordu. Sâdece uyuyup kalan biri yakalandı. Bu adam, Bedir'de Müslümanların eline düşen, fakat bundan sonra Peygamberimize ve Müslümanlara şiirleriyle eziyet ve hakaret etmeyeceğine dair söz verince fıdyesiz salıverilen Şâir Ebû Azze idi. Verdiği sözünde durmamış ve tekrar Uhud'a gelerek müşrikleri şiirleriyle Müslümanların aleyhinde tahrik edip durmuştu.

Ebû Azme, yine, Peygamber Efendimizden, serbest bırakılması için dilekte bulundu. Ancak bu sefer aldığı cevap sert ve kesin oldu: "Mü'min, bir yılanın deliğinden iki kere sokulmaz. Vallahi, bundan sonra seni serbest bırakarak Mekke'de ellerini yanaklarına sürüp 'İki kere Muhammed'i aldattım, onunla gönül eğlendirdim!' dedirtmem!" Emir üzerine, boynu vuruldu.100

Huzaalı Mabed'in Peygamberimizle Konuşması

Resûli Ekrem Efendimiz henüz Hamraû'1Esed mevkiinden ayrılmış değildi. Bu sırada Tihame bölgesinde oturan Huzaalılardan Mabed b. Ebî

Mabed huzuruna geldi. Huzaalıların Müslümanları kadar müşrik olanları da Peygamber Efendimize son derece bağlı idiler; olup bitenlerden hiçbir şeyi ondan gizlemezlerdi.

Mabed, henüz Müslümanlığı kabul etmemişti, ama Resûli Ekrem Efendimize sâdık biri idi

"Yâ Muhammed!.. Uhud musibeti bizim de gücümüze gitti. Allah'ın onlara karşı sana sıhhat ve afiyet vermesini dileriz!" diyerek Peygamber Efendimize bir nevi teselli vermeye çalıştı. Mabed, Peygamber Efendimizle bu konuşmasından sonra yoluna devam etti. Revha denilen mevkide müşriklerin toplantı hâlinde olduklarını gördü. Onlar, Müslümanların üzerine yürümek maksadıyla bu toplantıyı tertiplemişlerdi. Şöyle diyorlardı:

"Muhammed'in sahabîlerini, en şerefli ve en cesur adamlarını öldürdük, fakat onların köklerini tamamıyla kazımadık. Bu durumda Mekke'ye nasıl gideceğiz? Onlardan geri kalanlarının da üzerine yürüyüp işlerini bitirmeliyiz!"

Görüldüğü gibi, gelişmeler, Peygamber Efendimizin kanaatini doğruluyordu. Müşrikler dönüp Medine üzerine yürümeyi düşünüyorlardı.

Mabed"le Ebû Süfyan Arasında Geçen Konuşma

Kureyş'in reisi Ebû Süfyan, Mabed'le karşılaşınca, "Ey Mabed!.. Geldiğin yerden ne haber?" diye sordu.

Mabed, "Muhammed ve sahabîleri, şimdiye kadar bir benzeri daha görülmemiş sayıda askerle takibinize çıktılar!" diye cevap verdi.

Ebû Süfyan hayretle, "Eyvah!.. Neler söylüyorsun sen?.." dedi.

Mabed gayet sakin bir eda ile, "Vallahi, sen buradan ayrılmadan, atların alınlarını görürsün." diye konuştu.

Ebû Süfyan, hiddetli hiddetli, "Vallahi, biz de onlara saldırmak için bir araya gelmişiz. Geri kalanlarının da köklerini kazıyacağız!" dedi.

Mabed, Ebû Süfyan'ın hiddetine aldırmadan, "Ben," dedi, "sana, böyle tehlikeli bir işe girişmemeni tavsiye ederim! Vallahi, ben o kalabalığı görünce, haklarında bazı beyitler söylemekten kendimi alamadım."

Ebû Süfyan'ın hiddeti meraka döndü. "Neler söyledin bakayım!" dedi.

Mabed şiirine başladı:

"Çokluklarından ve dehşetli gürültülerinden, az kalsın hayvanım korkusundan yere düşecekti!

"Sanki, yeryüzünde insan ve at seli akıyordu. Yanlarında mızrak ve kalkanları bulunmayan, silâhsız, bodur ve şanlı arslanlar koşuşuyorlardı sanki!..

"Ağırlıklarından yeryüzü çökecek sandım! "Acele yanlarından uzaklaştım.

"Onlar, yalnız olmayan ve yardımsız kalmayan reisleriyle yükselmişler!

"Onlar, sizinle karşılaşınca, Betha Vadisi, sakinleriyle beraber sallanacak!

"'Yazık oldu!' dedim, 'Ebû Süfyan b. Harb'a!..'

"Ben, güneşin altında kavrulan Mekkeliler ve onlardan her düşünen kimse için, neticenin dehşetli olacağını haber veren îkazcıyım!

"Anlatmaya çalıştığını ordu Ahmed'in ordusudur ki, o ordu bayağı insanlardan teşekkül etmemiştir!

"Tavsiflerim ve ikazlarım da boş lâflardan ibaret değildir."191

Mabed'in şiirini beğenip öven Ebû Süfyan'la arkadaşlarının kalblerine korku düştü. Müslümanlar üzerine yürüme kararından vazgeçip Mekke'nin yolunu tuttular.

Müslümanlar lehine büyük bir hizmet îfa etmiş olan Mabed ise, kabilesinden biriyle durumu Peygamber Efendimize bildirdi.

Resûli Ekrem Efendimiz, Hamraû'lEsed'de üç gece kaldı; düşmandan herhangi bir hareket görmeyince Medine'ye döndü.

Bu sefer, mevkiin adına nisbetle Hamraû'lEsed Seferi olarak da anılır.

Bu sefer münâsebetiyle inen âyeti kerîmelerin birkaçında meâlen şöyle buyuruldu:

"Yaralandıktan sonra yine Allah'ın ve Resulünün dâvetine icabet edenler ve hele onlardan iyilik edip fenalıktan sakınanlar için çok büyük mükâfat vardır.

"Onlar öyle kimselerdir ki, halk, kendilerine 'Düşmanlarınız, size karşı ordu hazırladılar; o hâlde onlardan korkun.' dedi de, bu söz onların îmanlarını artırdı ve üstelik 'Allah bize kâfidir ve O ne güzel vekildir!' dediler."192

---

188 İbn-i Sa'd, A.g.e., c. 2, s. 49.

189 İbn-i Hişam, A.g.e., c. 3, s. 107.

190 İbn-i Hişam, A.g.e., c. 3, s. 110-111; ibn-i Sa'd, A.g.e., c. 3, s. 43.

191ibn-i Hişam, A.g.e., c. 3, s 108-109.

192 Âli İmrân, 172173.

Uhud Mağlubiyetinin Bazı Hikmetleri

Uhud Muharebesinde Müslümanların mağlûb duruma düşmeleri, bir kısmının yaralanması, diğer bir kısmının şehid olmasının birtakım hikmetleri vardı:

Allah ve Resulünün emirlerine en ufak bir muhalefetin Müslümanları büyük bir felâketle karşı karşıya getirebileceği, bu musibetle gayet açık bir surette anlaşılmıştır. Zîra, Peygamber Efendimiz, Ayneyn Tepesine yerleştirdiği okçulara, yerlerinden ayrılmamaları için şiddetli emir verip tembihlediği hâlde, onlar, "Müslümanlar galib geldiler." düşüncesiyle yerlerini terk ederek bu emre muhalefet ettiler. Yerlerini terk etmeleri neticesinde ise, Müslümanların elde ettikleri parlak muzafferiyet bir anda acı bir mağlûbiyete döndü.

Peygamberlerin de dünya mihnet ve meşakkatinden uzak kalmayacakları dersi verilmiştir. Zîra, onlar, insanlara her hususta rehber gönderilmişlerdir. Peygamber Efendimiz de, bütün insanlığa mutlak rehber ve imam olarak gönderilmiştir; tâki, insanlar, gerek şahsî ve gerekse içtimaî hayatlarını alâkadar eden düsturları ondan öğrensin. Eğer İlâhî yardıma mazhar olup, her hâlinde harikuladelere ve mucizelere istinad etseydi,o vakit Mutlak İmam ve İnsanlığın En Büyük Rehberi olamazdı. Bu hikmete binâendir ki Peygamber Efendimiz, yalnız dâvasını tasdik ettirmek için ara sıra ihtiyaç duyulduğunda, münkirlerin inkârlarını kırmak için mucize göstermiştir; şâir zamanlarda o da diğer insanlar gibi Cenâbı Hakk'ın kâinata koyduğu Adetullah kanunları çerçevesinde hareket ederdi.Düşmana karşı zırh giyerdi, "Sipere giriniz." emrederdi.

Uhud'da olduğu gibi de yara alır, zahmet çekerdi. Ayrıca, şayet Peygamber Efendimiz, her zaman İlâhî yardıma mazhar olup mucizeler göstermiş olsaydı, o zaman aklı bir nevi îmana icbar etmiş duruma girerdi. Bu ise, dünyadaki imtihanın sırrına aykırı olurdu. O zaman, ister istemez Ebû Cehil de, Ebû Leheb de îman edip Hz. Ebû Bekiri Sıddık safına geçecekti. Gerçek Müslümanlarla münafıkların birbirlerinden ayırt edilmesi bu durumda mümkün olmazdı.

Bilhassa, muharebeler esnasında, İlâhî yardımların zaman zaman gecikmesi neticesinde, kalben îman etmemiş münafıklar, sözleri ve

davranışları ile kendilerini açığa vuruyorlardı. Böylece, onları tanıyabilme imkânı da doğmuş oluyordu.

3) Müşrikler içinde, o zamanda, sahabîler safında bulunan büyük sahabîlere istikbâlde mukabil gelecek Hz. Hâlid b. Velid, Amr b. As gibi birçok zât vardı. Denilebilir ki, Hikmeti İlâhîyye, istikbâlde sahabîler safında yer alıp büyük hizmetler görecek olan bu zâtların şanlı ve şerefli olan istikbâlleri noktai nazarında bütün bütün izzetlerini kırmamak için, istikbâlde elde edecekleri hasenatlarına bir peşin mükâfat olsun diye, bu galibiyeti onlara vermiş. "Demek, mazideki sahabîler, müstakbeldeki sahabîlere karşı mağlûb olmuşlar; tâ o müstakbel sahabîler, berki süyûf [kılıç] korkusuyla değil, belki barikai hakikat şevkiyle İslâmiyete girsin ve o şehameti fıtriyeleri çok zillet çekmesin!"193

Bediüzzaman Said Nursî, Lem'alar, s. 26.

Reci Vakası ve Bir'i Mauna Faciası

RECİ VAK'ASI

(Hicret 'in 4. senesi Sefer ayı)

Uhud Harbinden sonra, Müslümanların harbteki mağlûbiyetleriyle zaafa uğradıkları zannına kapılan etraftaki bazı Arap kabilelerinde, İslâm'ın merkezi Medine'ye karşı bazı kıpırdanma ve hareketlenmeler görüldü. Harekete hazırlananlardan biri de, Huzeyl Kabilesinden Hâlid b. Süfyan idi. Medine üzerine yürümek için hazırlıklarını tamamlamıştı ki, Peygamber Efendimiz durumu haber almıştı. Ashabı Suffa'dan Abdullah b. Üneys'i, haberin doğruluğunu tahkik için göndermişti. Yayılan haberin doğru olduğunu, bizzat hareketi plânlayan Hâlid b. Süfyan'dan öğrenen Abdullah b. Üneys, bir fırsatını kollayıp, kılıcıyla onu öldürmüştü.194

Bu hâdise, civar kabilelerin bir müddet sessiz sedasız durmalarını sağlamıştı, ama Müslümanlara karşı intikam ve taarruz hırslarını da bilemiş oluyordu.

Sinsi düşman, açıktan açığa Müslümanlara karşı çıkamayacağını anlayınca, bu intikam duygusunu tatmin için başka yollar aradı. Masum kılığına girerek Adal ve Kare Kabilesine mensup altı kişilik bir heyet, Medine'ye çıkageldi. Müslüman olduklarını söyleyerek Peygamber Efendimizin huzuruna çıktılar.

"Yâ Resûlallah!.. Kabilemiz arasında İslâmiyet yayılmış durumda. Sahabîlerinden birkaçını, İslâm hükümlerini tebliğ etmek, Kur'ân okuyup öğretmek üzere bizimle beraber gönder!"195 diye ricada bulundular.

Resûli Ekrem, İslâm'a hizmet teşkil edecek bu masum ve mâkul görünen talebi cevapsız bırakmadı; Mersed b. Ebî Mersed başkanlığında 10 sahabîyi gelenlerle birlikte gönderdi. İrşad vazifesiyle yola çıkan 10 sahabîden, isimleri bilinen yedisi şunlardı:

Mersed b. Ebî Mersed, Hâlid b. Ebî Bukeyr, Abdullah b. Târik, Âsim b. Sabit, Hubeyb b. Adiyy, Zeyd b. Desinne ve Muattib b. Ubeyd.196

İrşad heyeti, Huzeylilere âit Reci adındaki su başına geldiklerinde, âdi ve alçakça bir hıyanetle karşı karşıya bulunduklarını anladılar. Bir anda Benî Lihyan'dan 100 kadar okçunun hücumuna mâruz kaldılar. "Biz

Müslüman olduk, bize irşad heyeti gönder." diye yalvaran bu adamlar, şimdi Müslüman mürşidleri Lihyanlann okçularına teslim ediyorlardı.

Müslümanlar, kılıçlarını sıyırarak bir dağa iltica ettiler. Kendilerini kılıçlarıyla müdafaa etmeye kalktılarsa da, kısa zamanda mukavemetleri kırıldı. Hainler, Müslümanların sığındıkları dağın etrafını sardılar:

"Eğer yanımıza inip teslim olursanız sizi öldürmeyiz!" diye seslendiler. Müslüman muallimler, müşriklerin bu sözlerine güvenmeyip teslim olmayı reddettiler. İçlerinden Asım b. Sabit, "Ben, müşriklerin himayesini ömrüm boyunca kabul etmemek üzere yeminliyim! Vallahi, ben bu kâfirlere asla teslim olmam!" dedi; sonra da, "Allah'ım, Resulünü durumumuzdan haberdar et!" diye dua etti. Bir taraftan da müşriklere ok yağdırıyordu. Ok atarken de, "Ben ne diye çarpışmayayım ki?.. Gücüm kuvvetim serinde, oklarım yanımda, yayımın kirişi kalın, enli temrünler sebebiyle kayıp gitmekte."Ölüm hak, dünya boş ve geçicidir. "Takdir edilen elbette başa gelecektir! "İnsanlar er geç Allah'a dönecektir!

"Eğer ben sizinle çarpışmazsam annem evlâdsız kalsın." diyordu.197

Bu kahraman sahabî, oku bitince, mızrağını kullanmaya başladı. O da kırılınca kılıcına sarıldı. Böylece birçok müşriki yere serdikten sonra son duası ise şu oldu:

"Allah'ım!.. Ben, Senin dinini korumaya çalıştım; Sen de cesedimi müşriklerden koru!"

Diğer sahabîler de kahramanca çarpıştılar. Ancak, 100 kişiye karşı 10 kişi ne yapabilirdi ki?.. Sonunda, aralarında Âsim b. Sâbit'in de (r.a.) bulunduğu yedi sahabî, müşrik oklarıyla şehid oldular. Geri kalan üç sahabî ise, müşriklerden kendilerini öldürmeyeceklerine dair kesin söz alınca teslim oldular. Müşrikler üçünü de yaylarının kirişiyle sıkıca bağladılar. Sonra Mekke'nin yolunu tuttular. Maksatları, onları götürüp Müslümanlara karşı kalbleri kin ve nefretle dolu Kureyş müşriklerine satmaktı!

Yolda, Abdullah b. Târik, bir fırsatını kollayıp kaçtı. Ancak bu kaçış hayata değil, şehâdete idi. Müşriklerin attıkları taşlarla o da şehid oldu. Geriye iki kişi kaldı: Zeyd b. Desinne ve Hubeyb b. Adiyy... Bunları da götürüp Mekke'de sattılar.

Âsim b. Sabit, Uhud Muharebesinde, Sülâfe adındaki azılı bir müşrik kadının iki oğlunu öldürmüştü. Bu şerir kadın, Hz. Âsım'ın başını eline geçirdiği takdirde, onunla şarap içeceğine dair yemin etmişti. Lihyan Oğulları bunu biliyorlardı. Bu sebeple hunharca şehid ettikleri Hz. Âsim b. Sâbit'in başını alıp Mekke'deki bu kadına götürmek istiyorlardı. Ancak Allah, kendilerine bu fırsatı vermedi. Âsim b. Sâbit'in (r.a.) şehid olmadan az önce, "Allah'ım!.. Müslüman olduğum günden beri Senin yüce dinini müdafaa ve himaye etmek için nefsimi feda ettim. Bugün, son günümdür. Sen de benim cesedimi (müşriklerin dokunmasından) muhafaza eyle!"198 diye ettiği duasını Cenâbı Hakk kabul etti. Müşrikler cesedinin başına yaklaşmak istedikleri sırada, cesedin başında birden bir arı sürüsü peyda oldu ve onları cesede yaklaştırmadı. Bunun üzerine cesedi sabahleyin gelip almak üzere ayrıldılar. Ancak, sabah geldiklerinde ceset ortada yoktu. Şaşırdılar. Çünkü Cenâbı Hakk, gece bir yağmur yağdırmış ve bu büyük sahabînin cesedini necis müşriklerin ellerinin dokunmasına fırsat vermeden sellere sürükletip götürmüştü!

HZ. HUBEYB İLE HZ. ZEYD'İN ŞEHÂDETLERİ

Lihyan Oğulları tarafından Mekke'ye götürülen Hz. Hubeyb b. Adiyy ile Zeyd b. Desinne, Bedir'de çok yakınları öldürülenler tarafından satın alınmış ve hapsedilmişlerdi. Kureyş'in kararı, bu iki sahabîyi şehid etmekti. Bir müddet hapiste işkence ve eziyetlere mâruz bıraktıktan sonra, bir gün alıp ikisini birlikte Ten'im mevkiine götürdüler. İki kahraman sahabî son olarak kucaklaşıp birbirlerine sabır tavsiyesinde bulundular.

Ten'im denilen yer, sanki bayram yeriymiş gibi, çoluk çocuk, genç ihtiyar, kadın erkekle dolmuştu: Bu iki masum sahabînin mâruz kalacakları gaddar hareketi seyre gelmişlerdi. Hürriyeti ve insanlığı ayaklar altına alan canileri alkışlamaya koşmuşlardı. Yarım kalan Uhud muvaffakiyetleri ile Bedir mağlûbiyetinin acısını çıkaramadıklarını biliyor ve o acıyı, hıncı ve intikamı, bu iki masum, müdafaasız ve silâhsız sahabîyi darağacında sallandırmakla almaya çalışıyorlardı.

Hz. Hubeyb 'in Şehddeti

Çukur kazılmış, direk dikilmişti.

Hz. Hubeyb'i direğe doğru götürdüler. Gönlü Allah'ın ve Resulünün muhabbetiyle dopdolu Hz. Hubeyb, telâşsız, tereddütsüz idi. Allah'ın dini

uğrunda şehid olmayı en büyük şeref biliyordu. İki rekât namaz kılmak için müsaade istedi. İzin verilince bütün samimiyetiyle Yüce Mevlâsınm huzuruna yöneldi. İki rekât namazını tamamladıktan sonra müşriklere dönerek, "Vallahi," dedi, "eğer Hubeyb ölümden korktu da namazı uzattı demeyecek olsaydınız, namazı uzatır ve çoğaltırdım!"199

Hz. Hubeyb, bu hareketiyle, idamdan önce iki rekât namaz kılma âdet ve sünnetini de başlatan ilk insan oluyordu.200

Müşrikler ona, "Muhammed'in dinini terk eder ve ecdadının dinine dönersen sana eman veririz!" dediler.

Kahraman sahabî, "Vallahi, hayır!.. İslâm'dan asla dönmem! Hattâ, dünya, içindekilerle beraber bana verilse, yine de dönmem!" diye cevap verdi.

Bu sefer müşrikler, "Doğru söyle: Şimdi senin yerine Muhammed olsa ve sana bedel o öldürülse memnun olurdun, değil mi?" diye sordular.

Gönlü Resûlullah'a muhabbetle yanıp tutuşan sahabîden gelen cevap, müşrik canileri şaşırttı, tüylerini diken diken etti: "Allah'a yemin ederek söylüyorum ki, Peygamberimizin ayağına bir diken batmaktansa, evimden, hayatımdan, çoluk çocuğumdan olmaya razıyım!" Müşrikler, fedakârlığın böylesini görmemiş, Allah'a ve Resulüne bağlılığın tatlı saadetini yaşamamış oldukları için, Hubeyb Hazretlerinin bu cevaplarına gülüp geçiyorlardı.

Etrafına bakan büyük insan, hiçbir nurânî yüz göremiyordu. Bütün suratlar abustu; şirkin çirkinliği yüzlerine aksetmişti sanki... Kendisiyle Resûlullah'a selâmını iletecek kimsecikler yoktu o kocaman kalabalıkta... Bizzat kendi ağzıyla, hayatını uğruna feda ettiği Resûlullah'a darağacında selâm yollamaktan başka çâresi yoktu. Şöyle niyazda bulundu:

"Allah'ım!.. Şu anda düşman yüzlerden başka yüz göremiyorum!

"Allah'ım!.. Burada selâmımı Resulüne ulaştıracak hiç kimse yok! Ne olur ona selâmımı Sen ulaştır!

"Allah'ım!.. Sen, bize Resulünün peygamberliğini bildirdin. Bize reva görülenleri de ona sabahleyin bildir."201

Bu hazin dua yapılırken, Resûli Ekrem Efendimiz de, Medine'de, Hubeyb'in selâmını, "Aleykesselâm!" diyerek aldı; sonra da ashabına dönerek, "Kureyş, Hubeyb'i şehid etti." buyurdu.

Hz. Hubeyb, eli kolu ağaçtan direğe bağlı bekletiliyordu. Karşısında, babalan öldürülmüş 40 genç, ellerinde mızraklarla duruyorlardı. Emir alınca, dört bir taraftan mızrakları bu aziz sahabînin vücuduna batırmaya başladılar. Hubeyb'in, işkenceler altında ruhunu teslim etmesini istiyorlardı. Bir ara Hz. Hubeyb'in yüzü Kabe'ye döndü. Allah'a bundan dolayı hamdetti: "Hamdolsun o Allah'a ki, yüzümü, Kendisinin, Resulünün ve mü'minlerin razı oldukları kıbleye çevirdi!"

Kureyş müşrikleri buna da tahammül edemediler ve onun yüzünü Kabe'den çevirdiler. Fakat, fedakâr sahabî, yüzü Kabe'ye doğru şehâdet makamına erişmek istiyordu. Rabbi Rahîmine, "Allah'ım!.. Eğer ben, Senin katında hayırlı bir isem, yüzümü kıblene çevir!" diye yalvardı.

Kıbleye çevrilen Hubeyb Hazretlerinin yüzünü müşrikler, bir daha başka tarafa çeviremediler.202

Hz. Hubeyb'in, ruhuyla yüce âlemlere yükselme zamanına kısa bir süre kalmıştı. Ruhunu teslim etmeden önce kendisine Allah'a ve Resulüne îman ve muhabbetten dolayı bu zulmü, bu eziyeti reva görenlere, "Allah'ım!.. Kureyş müşriklerini mahvet; topluluklarını tarü mâr et; onların birer birer canlarını al! Hiçbirini sağ bırakma Allah'ım!.."203 diye beddua etti.

Yüksek sesle yapılan bu beddua, Ten'im mevkiinde yankılandı, îmansız kalblere müthiş bir korku verdi: Kimisi yüzükoyun yere uzandı, kimi kulağını tıkadı. Bu korku, Hubeyb Hazretlerinin şehâdetinden çok sonraya kadar da devam etti.

Mızraklar göğsüne saplı Hz. Hubeyb, o ibret verici manzara içinde bir müddet Allah'ın varlık ve birliğini, Resulünün hak ve peygamberliğini şirk ehlinin suratlarına haykırdı. Az sonra da hayatını şehâdet mertebesiyle noktaladı. Böylece, Allah yolunda darağacında ruhunu teslim eden ilk Müslüman oldu.

Sıra, Hz. Zeyd'de...

Hz. Hubeyb'in şehâdetini, Hz. Zeyd'in şehâdeti takib edecekti.

Müşrikler onu da Ten'im'e alıp getirmişler ve darağacına bağlamışlardı.

Hz. Hubeyb'e yapılan tekliflerin aynısı ona da yapıldı. Fakat, bu büyük sahabî de, Hubeyb'in verdiği aynı cevapları pervasızca verdi.Ebû Süfyan, bu durum karşısında hayret ve takdirini gizleyemedi: "Ben, insanlar arasında ashabının Muhammed'i sevdiği kadar hiç kimsenin, hiç kimseyi sevdiğini şimdiye kadar görmüş değilim!"204

Tekliflerinden netice almayan müşrikler, Hz. Zeyd'i oklarına hedef aldılar ve onu da şehid ettiler. Cesedi bağlı bulunduğu yerde kalan büyük sahabînin ruhu kim bilir hangi yüce âlemde tayeran ediyordu?

Her iki sahabî de, îmanlarında, Allah'a ve Resulüne sadâkatte zerre kadar tereddüde düşmeden, işte böylesine imrenilecek güzel bir surette hayat defterlerini kapadılar.

Bİ'Rİ MAUNA FACİASI

Hicret'in 4. senesi Sefer ayı idi.

Benî Âmir Kabilesinin efendisi ve reisi Ebû Bera Amir b. Mâlik, Peygamberimizi ziyaret maksadıyla Medine'ye geldi. Ebû Bera, samimî bir insan, Resûli Ekrem'e ve Müslümanlara dost biriydi. Efendimize hediye etmek üzere de iki at ile iki deve getirmişti. Ancak Resûli Ekrem, "Ben, müşriklerin hediyesini kabul edemem. Eğer hediyenin kabul edilmesini istiyorsan Müslüman ol!" diyerek onun hediyesini kabul etmedi ve kendisini Müslüman olmaya davet etti.

Ebû Bera o anda Müslüman olmadı, ama İslâmiyete karşı gösterdiği alâkadan da vazgeçmedi. Peygamber Efendimize, "Yâ Muhammedi.. Beni davet ettiğin din, pek güzel, pek şereflidir. Kavmim benim sözümü dinler. Eğer sahabîlerinden birkaçını Kur'ân ve sünneti öğretmek üzere gönderecek olursan, ümit ederim ki davetini kabul ederler!" dedi.205

Resûli Kibriya Efendimiz, Necid halkına pek güvenmiyordu. Ashabına bir hainlikte bulunabilirler endişesini taşıyordu. Bu endişesini, "Göndereceğim kişiler hakkında Necid halkından korkarım!" diyerek de izhar etti.

Ancak Ebû Bera teminat verdi. "Onları" dedi, "ben himayeme aldıktan sonra, Necid halkının onlara dokunması hadlerine mi düşmüş?" Ebû Bera'nın güvenilir, sözüne itimat edilir biri olması, Peygamber Efendimizin endişesini giderdi. Sonunda, 40 veya 70 kişiden ibaret irşad heyetini

göndermeye karar verdi. Altısı Muhacir, diğerleri Ensâr'dan idi. Hepsi de Suffa ehli idi. Başlarına Münzir b. Amr tâyin edildi.206

Peygamber Efendimiz, ayrıca Necid halkına ve Benî Âmir reislerine verilmek üzere heyetle birlikte bir de mektup gönderdi.

İrşad ve tebliğ heyeti Bi'ri Mauna denilen mevkie vardı. Burası, Medine'nin doğu tarafına düşen, Süleym ile Âmir Oğulları yurtları arasında kalan, Benî Süleym'e âit bir su kuyusu idi. Burada Hz. Resûlullah'ın mektubunu Amir b. Tufeyl'e götürmek vazifesini, Haram b. Milhan üzerine aldı. Bu sahabî, mektubu götürüp ona teslim etti. Ne var ki, mektubun muhatabı Âmir, okuma gereği bile duymadan elçi sahabîyi orada şehid etti.207 Azîz şehidin, bu hain adamın darbeleri altındaki son sözleri şunlar oldu:

"Allahü Ekber! Kabe'nin Yüce Rabbîne yemin olsun ki, kazandım gitti!"208

Âmir b. Tufeyl, bu masum sahabîyi şehid etmekle de yetinmedi; Âmir Oğullarını, heyetteki diğer sahabîleri de öldürmek için yardıma çağırdı. Ancak, Âmir Oğulları, önceden Ebû Bera'ya, gelecek irşad heyetine dokunmayacaklarına dair söz vermiş bulunduklarından, bu adama yardıma yanaşmadılar.

Benî Âmir'den yardım konusunda red cevabı alan Âmir, bu sefer kendisi gibi gözleri ve gönülleri kan ve kin ile dolmuş Süleyman Oğullarından birkaç kabîlenin yardımını temin etti. Hep birlikte, Mauna Kuyusu mevkiinde olup bitenden habersiz bekleyen masum sahabîleri de şehid etmek üzere harekete geçtiler.

Bu arada, mektubu götüren sahabînin geciktiğini gören irşad heyeti, dinlendikleri Mauna Kuyusu mevkiinden durumu öğrenmek üzere Necid bölgesine doğru yol almışlardı.

Tam o sırada, karşılarında elleri silâhlı kalabalık bir müşrik topluluğu buldular.

Sahabîler, kılıçlarını sıyırarak kendilerini çepeçevre kuşatanlara, "Vallahi, bizim sizinle hiçbir işimiz yok. Biz sâdece Peygamberimizin verdiği bir vazife için yolumuza gidiyoruz!" dediler.209

Fakat, kana susamış müşrikler, bu sözlere aldırış bile etmediler. Kararlan kesindi: İslâm'ı ve îmanı öğretmek kutsî vazifesiyle yola çıkan bu fedakâr sahabîleri, teker teker şehid edeceklerdi.

Başlarına gelecekleri fark eden sahabîler, el açarak Rabbi Rahîmlerine, "Ey Rabbimiz!.. Durumumuzu Resulüne haber verecek burada kimsemiz yok. Selâmımızı ona Sen ulaştır! İlâhî!.. Peygamberin vasıtasıyla kavmimize haber ver ki: Biz Rabbimize kavuştuk. Rabbimiz bizden razı oldu ve bizi de razı etti."210 diye yalvardılar.

Aynı anda Cebrail (a.s.), bu kahraman sahabîlerin selâmını ve durumlarını Resûli Kibriya Efendimize ulaştırdı. Selâmlarına, "Aleyhimüsselâm" diyerek karşılık veren Resûli Ekrem, ashabına dönerek, müşriklerin bu fedakâr kardeşlerini şehid etmek üzere olduklarını haber verdi ve onlar için mağrifet dilemelerini istedi.

Peygamber Efendimiz, ashabına bu haberi iletirken irşad heyetinde bulunan sahabîlerin birkaçı müstesna diğerleri hain düşman mızraklarıyla delik deşik edilmiş ve şehid olmuşlardı.Kurtulan sahabîlerden ikisi deve gütmeye gitmişlerdi, biri ise öldü diye şehidler arasında terk edilmişti. Develeri güden iki sahabî, bir müddet sonra Bi'ri Mauna mevkiine dönünce dehşetli manzarayla ürperdiler. Bu ciğer parçalayıcı sahne karşısında gözyaşı döktüler. Kendine hâkim olamayan biri, müşriklerin arkasına takıldı ve şehid oluncaya kadar kendileriyle çarpıştı. Diğeri ise esir alındı, ancak sonradan serbest bırakıldı. Şehidler arasında öldü diye terk edilen Ka'b b. Zeyd Hazretleri ise, müşrikler ayrıldıktan sonra, çıkıp Medine'ye geldi.2"

Peygamberimizin Bedduası

Bu seçkin sahabîlerinin haince bir suikaste kurban gitmelerinden dolayı, Peygamber Efendimiz, son derece üzüldü.

Enes b. Mâlik, "Resûlullah'ın, Bi'ri Mauna'da şehid edilen ashaba yanıp üzüldüğü kadar hiçbir kimseye, hiçbir şeye yanıp üzüldüğünü görmedim!"212 der.

Duyduğu derin üzüntü, Peygamber Efendimizi, bu cahillikte bulunanlara beddua etmeye kadar götürdü. Haber aldığı gecenin sabah namazında birinci rekâttan sonra ikinci rekâtın rükûundan doğrulunca şu bedduada bulundu:

"Allah'ım!.. Mudar Kabilelerini kahreyle!

"Allah'ım!.. Onların yıllarını Yusuf Peygamber'in kıtlık yılları gibi çetin yap, başlarına dar getir!

"Allah'ım!.. Lihyan Oğullarını, Adal, Kare, Zi'b, Rı'l, Zekvan ve Usayya Kabilelerini Sana havale ediyorum. Zîra, onlar, Allah'a ve Resulüne karşı geldiler!"213

Peygamberimiz, bu bedduasına bir ay boyunca her vakit namazından sonra devam etti. Sahabei Kiram da "Âmin." dediler.214

Fahri Kâinat'in bu duası kabul olundu. Kısa bir müddet sonra adı geçen bölgede kıtlık kuraklık başladı, yağışlar kesildi, sular çekildi, her taraf yanıp kavruldu.

Diğer taraftan, Ebû Bera da, Resûli Ekrem Efendimizin, "Bu, Ebû Bera'nın başımıza getirdiği bir iştir." sitemine ve yapmış olduğu himaye taahhüdünün yeğeni Amir b. Tufeyl tarafından böylesine cânîce çiğnenmesine tahammül edemedi ve üzüntüsünden hastalanarak kısa zaman sonra öldü.

Ard arda meydana gelen Reci ve Bi'rMauna facialarında 80 kadar güzide sahabî şehid düşmüştü.

Peygamberimizin Anlaşmaya Sadâkat Göstermesi

Faciadan, Mudarîlerden olduğunu söylemekle kurtulan Amr b. Ümeyye, Medine yolunu tuttu. Yolda iki adama rastladı. Bi'ri Mauna'da sahabîlerı şehid eden kabîleye mensup kimseler olduğu zannıyla bir fırsatını bulup onları öldürdü.

Medine'ye gelip durumu haber verince, Resûli Ekrem Efendimiz, "Sen ne kötü bir iş yaptın!" buyurdu.

Zîra, bu iki kişi Âmir Oğullarından idiler ve Medine'ye gelerek Peygamberimizle görüşmüşlerdi. Ayrılırlarken de Resûli Ekrem kendilerine bir eman ve dokunmazlık yazısı vermişti. İşte Amr'ın öldürdüğü, eman verilmiş bu kimselerdi.

Dokunmazlık yazısını, öldürülen iki kişiyle Peygamber Efendimizden başkası bilmiyordu. Buna rağmen, Resûli Ekrem, verdiği sözün, bu sözünden haberi olmayan bir sahabî tarafından ihlâl edilmesi sebebiyle

öldürülenlerin diyetini ödedi. Böylece, verdiği söze ve yaptığı anlaşmaya sadâkatini göstermiş oldu.

---

194 ibni Sa'd, Tabakat, c. 2, s. 51.

195 İbni Hişam, Sîre, c. 3, s. 178; Ibni Sa'd, A.g.e., c. 2, s. 55. Ibni Hişam, A.g.e., c. 3, s. 178;

196 İbni Sa'd, A.g.e., c. 2. s. 55.

197 Ibni Hişam, A.g.e., c. 3, s. 179; Ahmed ibni Hanbel, Müsned, c. 2, s. 294.

198 İbni Sa'd, A.g.e., c. 2, s. 463; Halebî, İnsanû'lUyûn, c. 3, s. 189.

199 Buharî, Sahih, c. 3, s. 28.

200 Buharî, A.g.e., c. 2, s. 28.

201 İbni Hişam, A.g.e., c. 3, s. 182; Halebî, Insanû'lUyûn, c. 3. s. 190.

202 Halebî, İnsanû'lUyûn, c. 3, s. 191.

203 İbni Hişam, A.g.e., c. 3, s. 182.

204 ibni Hişam, A.g.e., c. 3, s. 181; İbni Sa'd, A.g.e., c. 2. s. 56.

205 ibni Hişam, Sîre, c. 3, s. 193194; ibni Sa'd, Tabakat, c. 3, s. 514; Taberî, Tarih, c. 3, s. 34.

206 İbni Hişam, A.g.e., c. 3, s. 194; İbni Sa'd, A.g.e., c. 2, s. 52; Buharî, Sahih, c. 3, s. 28.

207 ibni Sa'd, A.g.e., c. 2, s. 52; Buharî, A.g.e., c. 3, s. 29.

208 Buharî, A.g.e., c. 3, s. 29.

209 Buharı, A.g.e., c. 3, s. 28.

210 Buharî, A.g.e., c. 3, s. 29; Müslim, Sahih, c. 6, s. 45.

211 İbni Hişam, A.g.e., c. 3, s. 194; ibni Sa'd, A.g.e., c. 2, s. 52.

212 İbni Sa'd, A.g.e., c. 2, s. 54.

213 İbni Sa'd, A.g.e., c. 2, s. 53.

214 Ebû Davûd, Sünen, c. 2, s. 68.

Beni Nadir, Zatürrika ve Bedrül Mevid Gazası

BENÎ NADİR GAZASI

(Hicret 'in 4. senesi Rebiülevvel ayı / Milâdî 625)

Benî Nadir, Hz. Harun'un (a.s.) neslinden gelen, zengin ve güçlü, büyük bir Yahudi kabîlesiydi. Medine'ye iki saatlik mesafede, Mekke yolu üzerinde sağlam kale ve hisarlarda otururlardı. Resûli Ekrem Efendimizle, İslâmiyet ve Müslümanların aleyhinde bulunmamak, bu hususta herhangi bir düşmana yardımcı olmamak, ayrıca ödenecek diyetler konusunda da yardımcı bulunmak üzere anlaşmaları vardı.215 Ancak, buna rağmen, Kureyş müşrikleri ve Medine münafıkları ile el altından iş birliği yapma gayretlerinden de vazgeçmiş değillerdi. Bilhassa, Uhud Harbinden sonra, müşrikler ve münafıklar ile olan münâsebetlerini daha da artırmışlardı.

Daha önce bahsettiğimiz gibi, ashabtan Amr b. Ümeyye, Peygamberimizden eman almış Âmir Kabilesinden iki kişiyi yanlışlıkla öldürmüştü. Benî Nadir Yahudilerinin altına imza attıkları anlaşmaya göre, bu iki kişi için ödenecek diyetin bir kısmını onların karşılamaları gerekiyordu.

Resûli Ekrem Efendimiz, paylarına düşen diyet miktarını istemek ve anlaşmaya ne derece sâdık olduklarını anlamak maksadıyla, yanına Hz. Ebû Bekir, Hz. Ömer, Hz. Ali, Hz. Zübeyr b. Avvam, Hz. Talha b. Ubeydullah, Hz. Sa'd b. Muaz ve Hz. Üseyyid b. Hudayr'ı (r. anhüm), alarak yurtlarına gitti.

Yahudiler, önce Peygamber Efendimizi müsbet ve güleryüzle karşıladılar; hattâ, kendilerine kadar gelmiş olmalarından memnunluk duyduklarını, üzerlerine düşen görevi yerine getireceklerini bile açıkça ifade ettiler.216

Peygamber Efendimiz, ashabıyla, bir evin duvarı dibine oturdu.

Peygamber Efendimizi zahiren gayet iyi karşılayan Yahudiler ise, bir köşeye çekilip aralarında konuşmaya başladılar.

"Siz bu adamı, şu andan daha müsait bir durumda bulamazsınız! Hemen şu evin damına çıkarak, onun üzerine bir kaya parçası bırakıp ondan

kurtulmalıyız!" dediler. Sonra, "Hemen şimdi bu işi kim yapar?" diye sordular.

İçlerinden Amr b. Cıhhaş adlı şahıs ortaya atıldı. "Bu işi ben yaparım!" dedi.217

Bu esnada, ileri gelenlerinden biri olan Sellâm b. Mişkem söz aldı. "Ey kavmim!.. Bu sefer sözümü dinleyiniz; ondan sonra, isterseniz her zaman bana muhalefet ediniz!" dedikten sonra, sözlerine şöyle devam etti:

"Vallahi, siz böyle bir işe teşebbüs edecek olursanız, bu ona vahiyle haber verilir. Bununla kendimize yazık etmiş oluruz. Hem bu, onunla aramızdaki anlaşmayı da ihlâl sayılır. Geliniz, böyle bir karardan vazgeçiniz! Eğer, böyle bir şeye teşebbüs ederseniz, bu, Yahudilerin kökünün kazınması, İslâmiyetin ise yükselip Kıyamet'e kadar sürmesi demek olur!"218

Peygamberlere hıyanet etmekle tanınan Yahudiler, buna rağmen kararlarından vazgeçmediler. O esnada vazifeyi üzerine alan Amr b. Cıhhaş da, Peygamberimizin üstüne taş bırakmak üzere dama çıktı.Cebrail 'in, Durumu Peygamberimize Haber Vermesi

Tam o esnada, tertiplenen suikast ve hıyaneti, Cebrail (a.s.) gelip Peygamber Efendimize haber verdi. Resûli Kibriya Efendimiz, bir ihtiyaç gidermek istiyormuş gibi davranarak yerinden kalkıp Medine yolunu tuttu. Hattâ sahabîler, tekrar gelecek zannıyla bir müddet orada oturdular. Gelmediğini görünce onlar da kalkıp oradan ayrıldılar.

Bir Yahudînin Kavmini ikazı

Yahudilerden biri olan Kinane b. Suriya, "Muhammed niçin kalkıp gitti, biliyor musunuz?" diye sordu.

Yahudiler, "Hayır," dediler, "biz bilmiyoruz. Sen biliyorsan anlat!"

Kinane anlatmaya başladı:

"Tevrat'a yemin olsun ki, ben, plânladığınız suikastin, Muhammed'e haber verildiğini biliyorum! Kendinizi boşuna aldatmayınız! Vallahi, o, Allah'ın Resulüdür, hem de peygamberlerin sonuncusudur! Ona, tasarladığınız suikast haber verildiği için kalkıp gitti. Siz, onun Harun Peygamber'in neslinden gelmesini umuyordunuz; Allah ise dilediğinden

seçip gönderdi. Biz, Tevrat dersimizde, 'En son gelecek olan o peygamberin doğum yeri Mekke'dir, hicret yeri Yesrip'tir.' diye hiç değiştirmeden yazmışızdır. Gelecek son peygamberin sıfatı da, buna tamamıyla uymaktadır. Kitabımızdakine bir harf bile aykırı tarafı yoktur! Ondan önce, sizinle çarpışan kimse olmayacaktır! Ben, sizin eşyalarınızı develere yükleyip göç ettiğinizi, çocuklarımızın feryadlarını, evlerinizi barklarınızı, mal ve mülklerinizi geride bırakarak gittiğinizi görür gibi oluyorum! Geliniz, iki hususta bana itaat ediniz; üçüncüsünde ise hayır olmadığını biliniz!"

Yahudiler merakla, "Nedir o hususlar?.." diye sordular.

Kinane, "Müslüman olmanız, Muhammed'in ashabı arasına katılmanız! Ancak bu suretle, evlâdlarınızı ve mallarınızı emniyet altına almış, selâmete kavuşturmuş olursunuz; yurdunuzdan yuvanızdan da sürülüp çıkarılmazsınız!"

Bütün bunlara rağmen Yahudiler, "Biz, Tevrat'tan ve Musa'nın ahdinden asla ayrılmayız." diye karşılık verdiler.219

Peygamberimizin, Benî Nadir'e "Yurdumu Terk Ediniz!" Diye Haber Göndermesi

Benî Nadir Yahudilerinin plânladıkları bu suikast teşebbüsü, onların İslâm'a ve Müslümanlara dost olmadıklarını ve Peygamberimizle yaptıkları anlaşmaya da sadâkat göstermediklerini açıkça ortaya koyuyordu. Bunun üzerine Peygamber Efendimiz de kendilerine karşı kesin tavır takındı.

Muhammed b. Mesleme'yi huzuruna çağırdı ve ona şu emri verdi:

"Nadir Oğulları Yahudîlerine git! Onlara, 'Resûlullah beni size, (Yurdumdan çıkıp gidiniz! Burada benimle birlikte oturmayınız! Siz bana, düşünülmeyecek bir suikast plânı kurdunuz! Size 10 gün süre tanıyorum. Bu müddetten sonra, buralarda sizden kim görülürse, boynunu vururum!) emrini bildirmek üzere gönderdi.' de!"220

Muhammed b. Mesleme (r.a.), Nadir Oğulları yurduna vardı. Resûlullah'ın emrini onlara bildirmeden önce şöyle konuştu:

"Musa Peygamber'e Tevrat'ı indirmiş olan Allah aşkına doğru söyleyiniz: Muhammed, peygamber gönderilmeden önce, Tevrat önünüzde iken, size geldiğimi ve şu meclisinizde bana Yahudiliği teklif ettiğiniz

zaman, 'Vallahi, ben, asla Yahudî olmam!' dediğimi, sizin de buna karşılık, 'Dinimize girmekten seni alıkoyan şey nedir? Yahudî dininden başka din yoktur. Senin aradığın, istediğin, duyup işittiğin Hanif dininin aynısıdır o!.. Size gelecek olan peygamber, hem şeriat sahibidir, hem savaşçıdır. Gözlerinde biraz kırmızılık vardır. Kendisi Yemen tarafından gelecek, deveye binecek, ihrama (pelerine) bürünecek, az etli kemiğe kanaat edecek, kılıcı boynunda asılı bulunacak, konuştuğu zaman hikmetli konuşacaktır.' dememiş miydiniz?"

Benî Nadir Yahudileri, "Evet, biz bunları sana söylemiştik. Ama geleceğini sana haber verdiğimiz peygamber bu değildir!" diye karşılık verdiler.

Daha sonra Muhammed b. Mesleme, onlara Peygamber Efendimizin emrini bildirdi.

Nadir Oğulları Yahudileri, giriştikleri suikast teşebbüsünün kendilerine pahalıya mâl olduğunu anlamışlardı, ama artık iş işten geçmişti. Verilen emir doğrultusunda hareket etmekten başka görünen bir başka yol da yoktu. Muhammed b. Mesleme'ye, "Göç ederiz." diyerek hazırlığa başladılar.

Baş münâfıkın Gönderdiği Haber

Bu sırada başmünâfık Abdullah b. Übey'den kendilerine bir haber geldi. Haberde şöyle deniliyordu:

"Sakın mallarınızı ve yurdunuzu bırakıp gitmeyiniz! Kalenizde oturunuz. Gerek kavmimden ve gerekse şâir Araplardan iki bin kişiyi yardımınıza göndereceğim. Son nefeslerine kadar saflarınızda çarpışacaklardır. Ayrıca Benî Kurayza Yahudileri de size yardım edeceklerdir!"221

Benî Nadir Yahudilerinin Küstahça Meydan Okumaları

Münafıkların reisi Abdullah b. Übeyy'in gizlice gönderdiği bu haber üzerine, Nadir Oğulları göç fikrinden vazgeçtiler,Peygamber Efendimize de, "Biz yurdumuzdan çıkıp gitmeyeceğiz! Elinden geleni yap!" diye adamlarıyla haber gönderdiler.222

Bu, açıkça ve küstahça bir meydan okuyuştu.

Peygamber Efendimiz, bu haberi alır almaz, "Allahii Ekber!" diyerek tekbir getirdi. Müslümanlar da Efendimizin tekbirine katıldılar.

Sellam b. Miske m 'in, Huy ey b. Ahtab 7 İkazı

Benî Nadir Yahudîlerini böylesine tehlikeli bir maceraya sürükleyenlerin başında Huyey b. Ahtab geliyordu. Bu adam, kavmine tesellî babında şöyle diyordu:

"Pek çok mal yığdıktan sonra kalemize girer, büyük kapı ve sokakları tutarız. Kalemize taş taşırız. Bir yıl yetecek yiyeceğimiz de var. Kalemizdeki suyumuz da kesilecek değil!"

Yahudî ileri gelenlerinden biri de, Sellam b. Mişkem'di. O, bu fikre karşı çıktı. "Ey Huyey!.." dedi, "Vallahi, nefsin seni boş ve faydasız şeylerle aldatıp duruyor, gurur ve kuruntuya düşürüyor! Gel, bu işten vazgeç! Vallahi, sen dâhil hepimiz biliriz ki: Muhammed, Allah'ın Peygamberidir. Onun sıfatları da yanımızdaki kitaplarda vardır. Onu kıskandığımızdan ve son peygamberin Harun Oğulları arasından çıkmasını ümit ettiğimizden dolayı ona tâbi olmuyoruz. Gel, bize verilen emanı kabul edelim: Yurdumuzdan çıkıp gidelim. Muhammed üzerimize gelirse, bizi bir günde şu kalelerimizde kuşatır."

Mağrur Huyey, fikrinden vazgeçmeye niyetli değildi. "Muhammed, bizi muhasara altına alamaz! Bizi yenmeye imkân bulamadan geri döner gider. Abdullah b. Übey, bana birçok şey va'detti." diye Sellam'a karşılık verdi. Sellam, girilen yolun tehlikeli olduğunu biliyordu; ikazını tekrarladı: "Abdullah b. Übey'in sözü bir şey ifade etmez! O, seni ancak helak uçurumuna sürüklemek, bizi Muhammed'le harbe tutuşturmak ister. Bizi harbe tutuşturduktan sonra da evine çekilip oturur!"

Huyey b. Ahtab, bütün bu İkazlara kulak tıkadı, sonu pişmanlık olan gururunda direnip durdu.223

Nadir Oğullarının Muhasara Altına Alınması

Hicret'in 4. senesi Rebiülevvel ayı idi.

Resûli Ekrem Efendimiz, Medine'de yerine Abdullah İbni Ümmî Mektum'u bırakıp Nadir Oğullan yurduna doğru hareket etti. Sancağı Hz. Ali taşıyordu.

Resûli Ekrem Efendimiz, ikindi namazını Nadir Oğullarının bağ ve bahçeleri arasında kıldı. Onları muhasara altına aldı. Nadir Oğulları, kuvvetli kalelerine sığınmışlardı.

Peygamber Efendimiz, onlara emrini bir kere daha tekrarladı: "Medine'den çıkıp gidiniz!"

Benî Nadir, bu teklifi kabule yanaşmadı. "Ölüm, bize, senin teklif ettiğin şeyden daha kolaydır. Ölümü göze alır, teklifini kabul etmeyiz!" diyerek âdeta meydan okudular.

Artık onlarla çarpışmaktan başka bir yol kalmamıştı. Fakat, kuvvetli kalelerine sığındıklarından ve bu kalelerden çıkıp çarpışmayı göze alamadıklarından çarpışmanın bir hayli güç olacağı muhakkaktı. Bu sebeple, Resûii Kibriya Efendimiz, çarpışmayı uygun görmed; Allah'ın izniyle, bir harb plânı tatbik etti. En yakın Yahudî ev ve kalelerini yıkma, hurma ağaçlarını yakıp kesme emrini verdi. Bu hareket, düşmanın kaleden dışarı çıkıp çarpışmasını temin gayesiyle yapılıyordu.

Evlerinin yıkıldığını, hurma ağaçlarının kesilip yakıldığını gören Yahudiler, "Yâ Muhammedi.. Sen bozgunculuğu, bozup dağıtmayı yasaklar ve bunu yapanları ayıplardın; şimdi ne diye yaş hurma ağaçlarını kestiriyor ve yaktırıyorsun?" diye bağrıştılar.224

Ömür dakikalarını bozgunculukla geçirenler, şimdi ağaç kesmenin bozgunculuk olacağından bahsediyorlardı! Bu bağrışmaları birtakım Müslümanları da tereddüde şevketti. Bunun üzerine inen âyeti kerîme, meseleyi açıklığa kavuşturdu: "Sizler, herhangi hurma ağacını kestiniz yahut kökleri üzerinde dikili bıraktınızsa, bu hareketiniz (fesad için değil) hep Allah'ın izniyledir ve fâsıkları perişan etmek içindir."225

Âyeti kerîmenin nazil olmasıyla, Müslümanların tereddüt ve endişeleri zail oldu.

Bu hâdiseye ve bu âyeti kerîmeye dayanarak, harb icabı her çeşit yaş ağacın yakılıp kesilmesinin mubah olduğu, âlimler tarafından belirtilmiştir.225

Münafıkların, Yahudilere "Direnin!" Diye Haber Göndermeleri

Muhasara devam ediyordu.

Bu esnada başta başmünâfık Abdullah b. Übey olmak üzere birçok münafık, Benî Nadir Yahudîlerine, "Eğer Müslümanlara karşı direnir ve karşı koyarsanız, biz sizi onlara teslim etmeyiz. Siz çarpışırsanız, biz de sizinle birlikte çarpışırız. Siz yurdunuzdan çıkarılırsanız, biz de sizinle birlikte çıkıp gideceğiz." diye haber gönderdiler.

Benî Nadir Yahudileri, münafıkların bu sözlerine kandılar. Bir müddet daha direndiler.

Kur 'ân 'in Açıklaması

İşleri güçleri fitne ve fesad olan münafıkların bu hareketleri, Kur'ânı Kerîm'de şöyle açıklanmıştır:

"Ehli Kitap'tan o küfreden kardeşlerine, 'Andolsun, eğer siz yurtlarınızdan çıkarılırsanız, biz de muhakkak sizinle beraber çıkarız. Sizin aleyhinizde hiçbir kimseye hiçbir zaman itaat etmeyiniz. Eğer sizinle harb edilirse, muhakkak ve muhakkak biz, size yardım ederiz.' diyen o münafıkları görmedin mi? Halbuki, Allah şehâdet eder ki, onlar hakikaten ve kat'iyyen yalancıdırlar!

"Andolsun ki, onlar çıkarılacak olurlarsa (bu münafıklar) onlarla beraber çıkmazlar. Eğer onlar muharebeye tutulursa, bunlar onlara yardım da etmezler. Faraza yardım etseler bile, mü'minler karşısında dciyanamayarak arkalarına dönüp kaçarlar; sonra da kendileri hiçbir yerden yardım göremezler."227

Teslime Mecbur Olup Eman Dilemeleri

Muhassarın 15. günüydü.

Abdullah b. Übeyy ve diğerlerinin kendilerine va'dettikleri yardımların gelmediğini gören Benî Nadir Yahudileri, teslim olmayı kabul edip eman dilediler.

Peygamber Efendimiz, kendilerine eman verdi ve hiçbirisinin canına dokunmadı; Silâhlarından başka, mallarından develerine yükleyebildikleri kadar eşya alarak çıkıp gitmelerine müsaade buyurdu.

Bu müsaade üzerine 600 deveye yükleyebildikleri kadar mal ve eşya yüklediler. Medine'den ayrılacakları sırada, sağlam kalmış olan evlerini, Müslümanlar oturmasın diye kendi elleriyle yıktılar. Başlarına gelen bu

hâdiseden dolayı güya üzülmediklerini göstermek için, kadınlar en kıymetli elbiselerini giyinmişler, ziynetlerini takınmışlardı. Defler, düdükler çalarak Medine'yi terkettiler. Bir kısmı Şam, bir kısmı Hayber, diğer bir kısmı ise Yemen tarafına gitti. Bunların sürgünü üzerine münafıklar gizlice matem tuttular.

Geride Bıraktıkları Mallar

Benî Nadir Yahudileri, geride birçok hurmalık, ekin, akar ile davar, sığır ve at gibi birçok hayvan bıraktılar. Ayrıca arkalarında 50 adet zırh, 50 adet miğfer, 340 kadar da kılıç kaldı.228

Bütün bu inallar, devlet malı olarak doğrudan doğruya Peygamber Efendimize mahsustu. Çünkü çarpışmasız, at ve deve koşturmaksızın elde edilmişlerdi. Bu mallara "fey" denilmiştir. Fey, Allah'ın, din düşmanlarından—galebeyle değil, belki sürgün yahut cizye üzerine sulh olmak suretiyle—Peygamber Efendimize tahsis buyurduğu maldır. Peygamber Efendimiz, bu malı dilediği yerlere sarfetmekte hürdü.

Kur'ânı Kerîm'de bu husus şöyle açıklanır:

"Allah'ın onların mallarından Peygamberine verdiği feye gelince... Siz bunun üzerine ne ata, ne deveye binip koşmadınız. Fakat, Allah, peygamberlerini dilediği kimseye musallat eder. Allah, her şeye hakkıyla kadirdir."229

Medine'nin yerlileri olan Ensâr, Muhacirlerin geçimlerini üzerlerine almıştı, onları kendi mallarına ortak etmişti. Bu sebeple, Muhacirlerin idareleri onların omuzunda bir yük sayılıyordu.

Resûli Kibriya Efendimiz, bu ganimet mallarını yalnız Muhacirler arasında bölüştürerek Ensârı Kiram'in bu yükünü hafifletmek istedi. Bunun için onları çağırdı ve, "İsterseniz Benî Nadir Yahudilerinin mallarından, Allah'ın bana verdiği malları, sizlerle Muhacirler arasında bölüştüreyim. Eskiden olduğu gibi Muhacirler yine evlerinizde otursunlar ve mallarınızdan faydalanmakta devam etsinler. Yok, eğer isterseniz, bu malları sâdece Muhacir kardeşleriniz arasında bölüştüreyim. Onlar da evlerinizden çıksınlar, mallarınız da size kalsın!" diyerek teklifte bulundu.

Medineli Müslümanlar gönülden, "Yâ ResûlallahL Nadir Oğullan mallarını Muhacir kardeşlerimiz arasında taksim ediniz. Onlar şimdiye

kadar olduğu gibi evlerimizde otursunlar. Bizim mallarımızdan da istediğiniz kadarını alıp onlara veriniz!" dediler.230

O sırada Hz. Ebû Bekir ayağa kalktı; Ensâr kardeşlerine teşekkür ettikten sonra, "Allah, sizi hayırla mükafatlandırsın. Vallahi, bizimle sizin benzeriniz yoktur." diye konuştu.

Peygamber Efendimiz de, "Allah'ım!.. Ensâr'ı ve Ensâr'ın evlâdlarını koru, onlara merhamet et!" diyerek dua etti.231

Medineli Müslümanların bu asil ve civanmert davranışı üzerine, onların medh ve senası hakkında şu mealdeki âyeti kerîme nazil oldu:

"Onlardan (Muhacirlerden) önce (Medine'yi) yurt ve îman evi edinmiş olan kimseler (Ensâr), kendilerine hicret edenlere sevgi beslerler.

"Onlara verilen şeylerden dolayı göğüslerinde bir ihtiyaç meyli bulmazlar. Kendilerinde fakr ve ihtiyaç olsa bile (onları) öz canlarından daha üstün tutarlar* Kim nefsinin (mala olan) Bu haslete "isâr" derler. "Kişinin kendisi muhtaç iken, diğer kardeşinin ihtiyacını önde görerek yardımına koşması" demektir. Diğer bir ifadeyle, "kişinin, din kardeşini kendi nefsine, şerefte, makamda, teveccühte, hattâ maddî menfaat gibi nefsin hoşuna giden şeylerde tercih etmesidir." İslâm tarihi, isâr hasletinin şaheser misalleriyle doludur.hırsından ve cimriliğinden korunursa, işte muradlarına erenler onların tâ kendileridir.""2

Medinei Münevvere'nin yerlileri olan Ensârı Kiram, bu davranışlarıyla hem Resûlullah Efendimizin hoşnutluğunu, hem de Cenâbı Hakk'ın rızasını kazanmış oldular.

Bunun üzerine, Peygamber Efendimiz de, Nadir Oğullarından kalan ganimet mallarını, Cenâbı Hakk'ın da âyeti kerîmesinde tavsiye buyurduğu gibi,"3 yalnız Muhacirlere taksim etti. Bu suretle onları Ensâr'ın yardımına ihtiyaç duymayacak hâle getirdi.

Peygamber Efendimiz, Muhacirlerin hâricinde, Ensâr'dan Ebû Dücâne ile Süheyl b. Hüneyf e de (r.a.), çok fazla fakir olduklarından dolayı bazı şeyler verdi.234

ZÂTÜRRİKA GAZASI

(Hicret 'in 4. senesi Cemaziyelevvel ayı / Milâdî 625) Benî Nadir Yahudilerinin Medine'den sürgün edilmelerinden iki ay sonraydı.

Enmar ve Salebe Oğulları Kabilelerinin Müslümanlarla çarpışmak üzere toplanmış oldukları haberi Medine'ye ulaştı.

Peygamber Efendimiz, derhâl hazırlanarak, 400 (veya 700) mücâhidle Medine'den yola çıktı, Zatürrika mevkiine kadar ilerleyip orada karargâhını kurdu.

Müşrikler, mücâhidlerle çarpışmayı göze alamadıklarından dağ başlarına çekilmişlerdi. Geride sâdece bir kadın kalmıştı ki, o da esir edildi.

Resûli Kibriya Efendimiz, bir müddet burada bekledi. Öğle namazı vakti girince de, müşriklerin saldırısından duydukları endişe sebebiyle salâtı havf, yâni korku hâlinde namaz kıldılar. Bu namazın kılınış şekli Nisa Sûresinin 101102. âyetlerinde tarif edilmiştir.

En tehlikeli anlarda bile Resûli Kibriya Efendimizin cemaatle namazlarını eda edişi, bize cemaatle namazın ne derece büyük bir ehemmiyeti haiz olduğunu ve ihmâl edilmemesi gerektiğini açıkça ders vermektedir.

Bir Mucize

Zatürrika Seferi esnasında idi.

Ashabtan Ulbe b. Zeyd, üç adet devekuşu yumurtası bulup getirdi.

Resûli Ekrem, "Ey Cabir!.. Bunları, al pişir." diye emretti. Hz. Cabir, yumurtaları bir çanak içinde pişirip getirdi.

Peygamber Efendimizle mücâhidler, o üç yumurtadan doyuncaya kadar yedikleri hâlde, yumurtaların çanakta olduğu gibi durduğunu gördüler.215

Allah 'm, Mü mirilere Merhameti

Yine, bu gaza esnasında idi.

Sahabînin biri, bir kuş yavrusu bulup getirdi. Anası veya babası, yavruyu kurtarmak için canını feda edercesine, onu elinde tutan sahabînin avuçlarının içine atılıveriyordu. Bu duruma sahabîler hayretler içinde bakarken, Resûli Ekrem ise şu ibret dersini verdi:

"Siz, yavrusunu tuttuğunuz şu kuşun yavrusu için, kendisini avucunuza atmasına mı hayret ediyorsunuz? Vallahi, Rabbinizin, size olan merhamet ve şefkati, şu kuşun yavrusuna olan şefkat ve merhametinden çok daha fazladır!"236

Devenin Şikâyeti

Peygamber Efendimiz, mücâhidlerle birlikte Zatürrika'dan ayrılmış, Medine'ye doğru geliyordu. Harre mevkiine gelindiğinde, bir devenin, koşarak Resûli Kibriya Efendimizin yanına varıp tahiyyei ikram nevinden çöktüğü ve boynunu öne doğru uzatıp onunla konuştuğu görüldü.

Mücâhidler hayretler içinde bakımrken, Peygamber Efendimiz, "Bu deve ne söylüyor, biliyor musunuz?" dedikten sonra, "Bu deve, sahibinin zulmünden bana şikâyet ediyor: Kendisini senelerdir çalıştırdığını, şimdi ise boğazlamak istediğini söylüyor!" diye buyurdu. Arkasından Cabir b. Abdullah'a, devenin sahibini bulup kendisine getirmesini emretti.

Hz. Câbir, "Yâ Resûlallah, devenin sahibini tanımıyorum." deyince, aldığı cevap şu oldu:

"Deve, seni sahibine götürür!"

Gerçekten, deve, Peygamberimizden emir almış gibi, Hz. Câbir'in önüne düştü ve onu sahibine götürdü.

Hz. Câbir der ki:

"Ben de, deve sahibini alıp Resûlullah'ın yanına getirdim. Resûlullah, onunla deve hakkıda konuştu ve 'Devenin söyledikleri doğru mu?' diye sordu. Deve sahibi, 'Evet, yâ Resûlallah...' dedi.""7

Gazanın İsmi

Bu sefere, iştirak edenlerin hepsi piyade olup, çıplak ayaklan taştan dikenden parçalanmış ve tırnakları dökülmüş olduğundan, ayaklarını bez parçalarıyla bağlamış olmaları sebebiyle bu gazaya "Zatürrika" adı verildiği de kaynaklarda belirtilmiştir. Zîra, rika, "ruka"nın çoğuludur; "ruka" ise, elbise yırtığına vurulan bez parçasıdır ki buna da yama denir.

Ebû Musa elEş'arî, bu hususta şöyle der:

"Resûlullah'la (s.a.v.) bir gazaya çıktık. Sâdece bir devemiz vardı. Nöbetleşe biniyorduk. Artık ayaklarımız delinmişti. Benim de iki ayağım

delinmiş, tırnaklarım dökülmüştü. Bunun için ayaklarımıza bez parçası sarıyorduk. Ayaklarımıza bu suretle bez parçası sardığımız için bu sefere Zatürrika Gazası denildi.238

RESÛLİ EKREM'İN BEREKET MUCİZESİ

Ensâr'dan Hz. Câbir'in babası Abdullah b. Amr b. Haram, Uhud'da şehid düşmüştü. Geride altı kız çocuğunu yetim ve bir hayli de borç bırakmıştı.

Borç sahipleri, Yahudiler idi.

Abdullah b. Amr'ın, içinde çeşitli hurma ağaçlan bulunan iki bahçesi vardı; fakat, bunların mahsûlü borçlarını karşılayacak miktarda değildi. Sâdece bir tek Yahudîye borcu, 30 deve yükü hurma idi.

Hurma mevsimi girince, Yahudiler, alacaklarını ısrarla istemeye ve Hz. Câbir'i sıkıştırmaya başladılar. Hz. Câbir, onlara hurma bahçesinin bütün mahsûlünü vermeyi teklif ettiği hâlde kabul etmediler.

Bunun üzerine Hz. Câbir, Resûli Ekrem Efendimizin huzuruna vararak, "Yâ Resûlallah!.. Biliyorsunuz ki, babam Abdullah, Uhud günü şehid düştü. Geride birçok borç bıraktı. Alacaklılara, hurma bahçesinin bütün mahsûlünü vermeyi teklif ettiğim hâlde kabul etmediler." dedi ve bu hususta kendisine şefaatçi ve yardımcı olmasını diledi.

Resûli Kibriya Efendimiz de, Abdullah b. Amr b. Haram'm borcuna karşılık hurma bahçesinin bütün mahsûlünü almalarını ve borcunu silmelerini alacaklılara teklif ettiyse de, yanaşmadılar. Alacaklılar, Resûli Ekrem Efendimizin, "Borcun bir kısmını bu yıl, kalanını da gelecek yıl alınız." teklifini de kabul etmediler.

Bunun üzerine Peygamber Efendimiz, Hz. Câbir'e, "Sen git; ben yarın kuşluk vakti yanına gelirim." dedi.

Ertesi gün, Hz. Ebû Bekir ve Hz. Ömer'i yanına alarak Hz. Câbir'in hurma bahçesine gitti. Ona, "Git, hurmanı topla ve tasnif et! İyi cins olanı bir boy, diğerlerini de bir boy yaptıktan sonra bana haber ver!" buyurdu.

Hz. Câbir, derhâl emri yerine getirdi ve gelip durumu Serveri Kâinat Efendimize arzetti. Hz. Câbir, alacaklıları da çağırmıştı. Onlar, Peygamber Efendimizi görünce, isteklerini tekrarlamaya başladılar.

Resûli Kibriya Hazretleri, hurma öbeklerinden en büyüğünün çevresini üç kere dolaşıp dua ettikten sonra, Hz. Cabir'e, "Şu alacaklıları yanıma çağır." dedi.

Alacaklılar geldi. Borçlarına karşılık kendilerine hurma yığınından ölçülüp ölçülüp verilmeye başlandı. Borç tamamıyla ödendi.

Hz. Câbir (r.a.), müşahedesini şöyle anlatır:

"Tek, Allah, babamın borcunu ödesin de, vallahi ben, kız kardeşlerimin yanına bir hurma tanesiyle dönüp gitmeye bile razı idim. Hâlbuki, Resûlullah, ondan, bütün alacaklılara hurma verdiği hâlde, bir hurma bile eksilmediğini gördüm!"239

Borç sahipleri olan Yahudiler de, bu hâdiseden çok taaccüp edip hayrette kaldılar.

Bu, Resûli Kibriya Efendimizin apaçık bir mûcizesiydi!

BEDRÛ'LMEV'İD GAZASI

(Hicret 'in 4. senesi Şaban ayı / Milâdî 626)

Daha önce bahsi geçtiği gibi, Ebû Süfyan, Uhud'dan dönüp giderken Müslümanlara, "Sizinle gelecek sene Bedir'de buluşalım!" demiş, Hz. Ömer de Resûlullah'm emriyle, "Olur! İnşallah orası bizimle sizin çarpışma yeriniz olsun!" cevabını vermişti240

Uhud Muharebesinin üzerinden bir sene geçmişti.

Resûli Ekrem, verdiği sözü yerine getirmek için harb hazırlıklarına başladı.

Öte yandan, Kureyş'in reisi Ebû Süfyân da, harb hazırlıklarını sürdürüyordu. Fakat, o sene Mekke'de büyük bir kuraklık ve kıtlık hâkimdi. Bu sebeple Ebû Süfyan, halkı teşvik etmesine rağmen, kendisi harbe pek niyetli değildi.

Ebû Süfyan 'in Başvurduğu Taktik

Bedir'e gitmek kararından vazgeçmek arzusunda olan Ebû Süfyan, Peygamberimizin de Müslümanlarla oraya gelmesine mâni olmak istiyor, bunu nasıl başarabileceğinin yollarını araştırıyordu!

O sırada henüz Müslüman olmamış Nuaym b. Mes'ud'la, Mekke'de karşılaştı. Nuaym, Mekke'ye umre yapmak maksadıyla gelmişti.Ebû Süfyan, "Ey Nuaym!.." dedi, "Ben, Muhammed'le ashabına, 'Bedir'de buluşalım, çarpışalım!' diye söz vermiştim. Vakit gelip çattı! Hâlbuki, bu yıl, bizde kıtlık ve kuraklık hâkimdir. Böyle bir yıl işimize gelmez. Onun için, bu yıl Muhammed'le karşılaşmak istemiyoruz! Karşılaşmamız ise, onun cesaretini artıracaktır!" deyip niyet ve endişesini izhar ettikten sonra, Nuaym'e teklifini şöylece yaptı:

"Sen, hemen Medine'ye dön! Benim, karşı konulmayacak kadar kuvvet topladığımı bildir ve onları Bedirde bizimle çarpışmaktan vazgeçir! Bu işi becerirsen, sana yetişkin 70 deve veririz."241

Nuaym, derhâl Medine'ye döndü. Va'dedilen mükâfata konmak için, Mekkeli müşrikler lehinde kesif bir propagandaya girişti; Kureyşlilerin karşısına çıkılmayacak kadar güçlü bir ordu hazırlamış olduklarını söyleyip durdu. Münafıkların da bu yolda olanca gayretlerini ortaya koymalanyla, Müslümanlarda müşriklere karşı savaşma hususunda bir gevşeme meydana geldi. Yahudilerle münafıklar, bu duruma son derece sevindiler; "Muhammed, artık şu Müslüman topluluktan kimseyi bu niyetinden vazgeçiremez!" deyip sevinçlerini küstahça izhar ettiler.

Peygamberimizin Kesin Kararı

Hz. Ebû Bekir ile Hz. Ömer, durumu derhâl Resûli Ekrem Efendimize bildirdiler.

Resûli Ekrem Efendimizin kararı kesindi. "Varlığım kudret elinde olan Allah'a yemin ederim ki, va'dedilen yere Medine'den hiç kimse gitmek için çıkmasa bile, ben tek başıma oraya çıkar giderim!" dedi.242

Cesaret dolu bu kararlı sözler, Müslümanların kalbinde şimşekler gibi çaktı, Allah'ın da yardımıyla, yüreklerine düşen korku ve tereddüdü bir çırpıda yok etti.

Resûli Ekrem, yerine Abdullah b. Revaha'yı vekil bırakarak bin 500 mücâhidle Medine'den ayrıldı. Sancağı Hz. Ali taşıyordu. Orduda sâdece 10 atlı vardı.

Mücâhidler, ayrıca beraberlerinde ticaret malları da götürüyorlardı. Çünkü, gidecekleri yerde, Araplar her sene bir ticaret pazarı, bir panayır

kurarlardı. Sefere çıkışları da zaman bakımından panayır mevsimine rastlıyordu. Eğer düşman gelirse, onunla çarpışacaklardı; şayet gelmezse, ticaretlerini yapmış olacaklardı!

Peygamber Efendimiz, ordusuyla Bedir'e gelip beklemeye başladı. Fakat, düşman kuvvetleri görünürde yoktu.

Zîra, hazırlıklarını tamamlayıp Mekke'den yola çıkan Ebû Süfyan kumandasındaki iki bin kişilik müşrik ordusu, ancak Mecinne denilen nahiyeye kadar gelebilmiş, oradan ileriye tek adım atabilme cesaretini gösterememiş ve Müslümanlarla çarpışmayı, sayıca fazla oldukları hâlde göze alamadıklarından Mekke'ye geri dönmüşlerdi!

Hz. Resûlullah, mücâhidlerle Bedir'de sekiz gece bekledi.

Ticaret pazarına gelen Arap kabileleri, Müslümanların güç ve kuvvetlerini koruduklarını, cesaret ve ümitlerini yitirmediklerini bir kere daha gördüler; nazarlarında Kureyş'in itibarı da böylece kırıldı.

Mücâhidler, düşmanın gelmediğini görünce, panayırda alış veriş yapıp kat kat kâr ettiler.

Sekiz gecelik bekleyişten sonra Peygamber Efendimiz, mücâhidlerle birlikte sevinç ve ferah içinde Medine'ye döndü.

Bu gazanın diğer bir adı, Küçük Bedir'dir.

---

215 ibni Hişam, Sîre, c. 3, s. 199.

216 217 Ibni Hişam, A.g.e., c. 3, s. 199; İbni Sa'd, Tabakat, c. 2. s. 57. ibni Hişam, A.g.e., c. 3, s. 199; İbni Sa'd, A.g.e., c. 2, s. 57; Halebî, İnsanû'lUyûn, c. 2, s. 560.

218 İbni Sa'd, A.g.e., c. 2, s. 57.

219 Vakidî, Megazi, s. 284285.

220 Ibni Sa'd, A.g.e., c. 2, s. 57.

9O1Ibni Sa'd, A.g.e., c. 2, s. 57.

222 ibni Sa'd, A.g.e., c. 2, s. 57.

224 Ibni Hişam, A.g.e., c. 3, s. 200.

225 Haşir, 5.

226 Bkz.: Tecrid Tercemesi, c. 12, s. 167.

227 Haşir, 1112.

228 İbni Sa'd, A.g.e., c. 2, s. 58. 9 Haşir, 6.

230 Ibni Seyyid, Uyûnû'lEser c. 2, s. 5051.

231 İbni Seyyid, A.g.e., c. 2, s. 5051.

232 Haşir, 9.

233 Haşir, 8.

234 İbni Hişam, Sîre, c. 3, s. 201202.

235 Halebî, Insanû'lUyûn, c. 2, s. 289.

236 ibni Kesir, Sîre, c. 3, s. 165.

237 Halebî, A.g.e., c. 2, s. 289.

238 Buharî, Sahih, c. 3, s. 35.

239 Buharı, Sahih, c. 3, s. 84, 199; Ahmed İbni Hanbel, Müsned, c. 3, s. 373, 393; Bediüzzaman Said Nursî, Mektûbat, s. 120121.

240 ibni Hişam, Sîre, c. 3, s. 99100; ibni Sa'd, Tabakat, c. 2, s. 58.

241 İbni Sa'd, A.g.e., c. 2, s. 59; Taberî, Tarih, c. 3, s. 41.

242 ibni Sa'd, A.g.e., c. 2, s. 59.

Efendimizin Ümmü Selemeyle Evlenmesi

Asıl ismi "Hind" olan Hz. Ümmü Seleme, Mahzum Oğulları Kabilesinden Ümeyye b. Muğire'nin kızı idi. Kocası Abdullah b. Abdû'1Esed, İslâmiyeti kabul etmesinden dolayı müşriklerin eza ve cefasına mâruz kalınca, Habeşistan'a hicret etmişti. Birçok Kureyşlinin Müslüman olduğu şayiası üzerine Mekke'ye dönmüş, ancak haberin asılsız olduğunu öğrenince, bin bir güçlükle bu sefer Medine'ye göç etmişti.

Habeş ülkesine her iki hicrette de, Hz. Ümmü Seleme, kocasıyla birlikte bulunmuştu.

Kocasının Uhud Harbinde yaralanması sonucu Hicret'in 4. yılının Cemaziyelahir ayı sonuna doğru vefat etmesiyle birlikte, dört çocuğuyla Hz. Ümmü Seleme dul kalmıştı.

Ahidleşmek İstemeleri

Hz. Ümmü Seleme, henüz vefat etmeden, bir gün kocasına, "Duyduğuma göre, Cennetlik kocası ölen Cennetlik bir kadın, sonradan başka birisiyle evlenmezse, muhakkak Allah onu Cennet'te kocasıyla bir araya getirecektir. Aynı şekilde, Cennetlik hanımı ölen Cennetlik bir erkek de, sonradan başka bir kadınla evlenmezse, Allah, muhakkak onu da Cennet'te karısıyla biraraya getirecektir!" dedikten sonra şu teklifi yapmıştı:

"O hâlde gel, seninle sözleşelim: Ne sen, benden sonra evlen; ne de ben, senden sonra evleneyim!"

Fakat, Ebû Seleme bu teklifi kabul etmemiş ve, "Sen, benim sözümü dinle: Ben öldüğüm zaman sen evlen!" demişti; sonra da şu duayı yapmıştı:

"Allah'ım!.. Ümmü Seleme'ye, benden sonra, benden daha hayırlı, onu hor görmeyecek, incitmeyecek bir koca nasîb

et!"243

Peygamberimizin, Ümmü Seleme 'yle Konuşması

Hz. Ümmü Seleme, daha önce Hz. Ebû Bekir ve Hz. Ömer'den gelen evlenme tekliflerini kabul etmemişti. Bundan sonra, Peygamber Efendimiz, kendisiyle evlenmek istediği haberini gönderdi. Hz. Ümmü Seleme, mazur görülmesini diledi ve, "Ben hem yaşlı, hem de kıskanç bir kadınım; aynı

zamanda çoluk çocukluyum. Şâhid olarak da velilerimden yanımda hiç kimse yoktur." dedi.

Teklifine bu cevabı veren Hz. Ümmü Seleme'ye bu sefer Peygamber Efendimiz gitti ve evlenme teklifini bizzat tekrarladı. Sonra da şöyle konuştu:

"Yaşlı bir kadın olduğunu söylüyorsun: Hâlbuki, bir kadına, kendisinden daha yaşlı bir erkekle evlenmesi ayıp değildir! 'Yetimlerin annesi' olduğunu söyledin: Bunu bil ki, onların geçimleri Allah'a ve Resulüne aittir. 'Kıskanç bir kadınım.' diyorsun: Bunun da senden izalesi için Allah'a dua ederim. Yanında velilerinden kimsenin bulunmadığını söylüyorsun: Onlardan hazır bulunan veya bulunmayanlardan bana razı olmayacak hiçbir kimse yoktur!"

Bunun üzerine Ümmü Seleme, yanında bulunan oğluna dönerek, "Kalk yâ Ömer!.. Beni Resûlullah'a nikâhla."244 dedi.

Böylece, Cenâbı Hakk, Ebû Seleme'nin vefatından önce, "Allahım!.. Ümmü Seleme'ye benden sonra, benden daha hayırlı, onu hor görmeyecek, onu incitmeyecek bir koca nasîb et."245 tarzında yaptığı duasını kabul buyurmuş ve Ümmü Seleme'ye insanların en hayırlısına hanım olmayı nasîb etmiş oluyordu.

Resûli Ekrem Efendimizle evlendiğinde 44 yaşında bulunan Hz. Ümmü Seleme, Hicret'in 59. senesinde 84 yaşında iken vefat etti. Cenaze namazını Ebû Hüreyre (r.a.) kıldırdı ve Bakî Mezarlığına defnedildi.246

Okuma bilen, fakat yazmayı öğrenemeyen Hz. Ümmü Seleme, fıkhı iyi bilenler arasında yer alıyordu. Resûli Ekrem Efendimizden rivayet ettiği hadîs sayısı 378'dir.

---

243 ibni Sa'd, Tabakat, c. 8, s. 88.

244 İbni Sa'd, A.g.e., c. 8, s. 8990.

245 Ibni Sa'd, A.g.e., c. 8, s. 88.

246 ibni Sa'd, A.g.e., c. 8, s. 96.

Hicretin 4. Senesinin Diğer Mühim Bazı Hadiseleri

İçkinin Haram Kılınması

İçki, Hicret'in 4. yılında, Benî Nadir Yahudilerinin yurtlarından sürgün edilip çıkarıldıkları sırada haram kılınıp yasaklandı.

İçki, üç safhada inen âyetlerle haram kılındı.

Resûli Ekrem Efendimiz, Medine'ye teşrif ettikleri zaman Müslümanlar arasında da içki içiliyor, kumar oynanıyordu.

Peygamber Efendimiz gelince, ondan içkinin ve kumarın hükmünü sordular. O sırada Hz. Ömer de, "Yâ Rabbi!.. İçki hakkında bize, açık ve kesin bir beyanda bulun!" diye dua etti.

Bir müddet sonra, "Sana, içkiyi ve kumarı soruyorlar. De ki: 'Onlarda hem büyük günah, hem insanlar için faydalar vardır. Günahları ise, faydalarından daha büyüktür.'"247 mealindeki âyeti kerîme nazil oldu.

Bunun üzerine, Müslümanlardan bir kısmı zararından dolayı içkiyi bıraktı, bir kısmı ise içmeye devam etti.

Ancak, içenler arasında bu arada bazı nahoş durumlar meydana geldi. Hattâ, ashabtan biri, akşam namazım kıldırırken, kıraati yanlış ve ters mânâ çıkacak şekilde karıştırdı.

Hz. Ömer tekrar, "Allah'ım!.. İçki hakkında bize açık ve kesin bir beyanda bulun!" diye dua etti.Çok geçmeden, "Ey îman edenler!.. Siz sarhoşken, ne söyleyeceğinizi bitinceye ve cünüb iken de yolcu olmanız müstesna gusledinceye kadar namaza yaklaşmayınız!"248 mealindeki âyeti kerîme nazil oldu.

Bu da, yasağın ikinci safhasını teşkil ediyordu.

Bunun üzerine Müslümanlar, "Yâ Resûlallah!.. Biz, namaz vakti yaklaşınca içki içmeyiz!" dediler. Peygamber Efendimiz, onlara cevap vermeyip sustu.

Haliyle, Müslümanlar arasında içki içenlerin sayısı da bir hayli azaldı.

Namaz kılınacağı zaman da, Resûli Kibriya Efendimizin emriyle, "Hiçbir sarhoş namaza yaklaşmasın!" diye nida edilirdi.

Buna rağmen Müslümanın biri akşamleyin içki içip namaza geldi.

Hz. Ömer tekrar, "Allah'ım!.. İçki hakkında bize açık ve kesin bir beyanda bulun!" diye dua etti.

O zaman şu âyeti kerîme nazil oldu:

"Ey îman edenler!.. İçki, kumar, dikili taşlar ve fal okları, Şeytan'ın murdar, kötü bir işinden başka bir şey değildir. Bunun için onlardan kaçınınız ki, korktuklarınızdan kurtulup umduklarınıza erebilesiniz!

"Şeytan, içki ve kumarda ancak aranıza düşmanlık ve kin düşürmek, sizi Allah'ı anmaktan ve namazı kılmaktan alıkoymak ister. Artık, bunlardan vazgeçtiniz, değil mi?"249

Bundan sonra Müslümanlar, "Artık içkiden, kumardan vazgeçtik Rabbimiz!.." dediler.

Bu da, içki yasağının üçüncü safhasıydı. Ve böylece, içki, bütün Müslümanlara haram kılınıyordu.

Bu âyetlerin nazil olması üzerine Resûli Kibriya Efendimizin emriyle, münâdî, "Haberiniz olsun ki, içki haram kılınmıştır!" diyerek Medine sokaklarında nida etti.

Bu emri duyan Müslümanlar, evlerinde bulunan bütün içkileri derhâl döktüler. Dökülen içkiler, Medine sokaklarında sel gibi aktı.

Konuyla ilgili birkaç hadîsi de nakledelim:

"Muhakkak ki Allah, içkiye, onu yapana, yapılan yere, onu içene, içirene, taşıyana, taşıtana, satana, satın alana, onun bedelini ve kazancını yiyene lanet etmiştir."250

"Her sarhoş edici şey içkidir ve her sarhoş edici içki haramdır. Kim dünyada devamlı içki içer ve tevbe etmeden ölürse, âhirette o kimse, âhiret şerbeti içemez!"251

"İçkiden uzak durunuz; çünkü o, her kötülüğün anahtarıdır."252

"İçki, ümmü'lhebaistir [bütün murdarlıkların, kötülüklerin anasıdır]."253

"Çoğu sarhoş edenin azı da haramdır."254

Hz. Zeyneb binti Huzeyme 'nin Vefatı

Peygamberimizin zevcesi Hz. Zeyneb, İslâmiyetten önceki devirde, yoksul ve muhtaçlara çok acıdığı, şefkat ve merhametli davrandığı, onlara

devamlı yemekler yedirdiği ve sadakalar verdiği için "Ümmü'lMesakin [Miskinler, Düşkünler Annesi]" diye bilinir ve yâd edilirdi. Resûli Kibriya Efendimizle evliliği Hicret'in 3. yılı Ramazan ayında olmuştu. Hicret'in 4. yılı Rebiülâhir ayı sonunda ise, 30 yaşında iken vefat etti.

Resûli Kibriya Efendimiz, namazını kıldırdıktan sonra onu, Bakî Kabristanına defnetti. Efendimizin hayatında Hz. Haticei Kübra ile Hz. Zeyneb'ten başka zevcesi vefat etmemiştir!

Hz. Ali 'nin Validesi Fâtıma Hâtûn 'un Vefatı

Fâtıma binti Esed, Nebîyyi Muhterem Efendimizin amcası Ebû Tâlib'in zevcesi idi. İlk sıralarda Müslüman olmuş ve Medine'ye hicret etmişti. Peygamber Efendimize çocukluğunda büyük hizmetlerde bulunmuştu. Onu çocuklarından daha çok sever ve ihtimam gösterirdi. Peygamber Efendimiz de her zaman onu saygıyla anar, hâl hatırını sorar, onu ziyaret ederdi.

İşte, yüksek ahlâk sahibi bu İslâm kadını, Hicret'in 4. yılında Medine'de Hakk'ın rahmetine kavuştu. Resûli Kibriya Efendimiz, ona olan sevgi ve saygısından dolayı, "Bugün, annem vefat etti." dedi.

Hz. Ali (r.a.), "Annem Fâtıma binti Esed vefat ettiği zaman, Resûlullah (s.a.v.), kendi gömleğini sırtından çıkarıp ona kefen olarak sardırdı ve cenaze namazını kıldırdı." demiştir.Resûli Kibriya Efendimiz, bu mübarek ve muhterem kadının kabrine de indi ve bir müddet kabrin içinde uzandı. Sonra kabirden çıktı. Gözleri yaşlarla doluydu. Müslümanlar, "Yâ Resûlallah!.." dediler, "Biz, senin buna yapmış olduğun şeyi, başkasına yaptığını görmemiştik."

Nebîyyi Muhterem Efendimiz, şu cevabı verdi:

"Ebû Tâlib'ten sonra bu kadıncağız kadar bana iyiliği dokunan bir başka kimse olmamıştır. Ona, Cennet elbiselerinden giydirilsin diye gömleğimi kefen olarak giydirdim! Kabir hayatı kendisine mülayim ve kolay gelsin diye de kabirde yanına uzandım."255

Bundan sonra da Resûli Zîşan Efendimiz, şu duayı yaptı: "Allah, sana merhamet etsin ve hayırla mükâfatlandırsın!

"Allah, sana rahmet etsin, ey annem!.. Sen, benim annemden sonra annem idin! Kendin aç durur, beni doyururdun! Kendin giymez, beni

giydirirdin! En iyi nimetlerden nefsini alıkoyar, bana tattırırdın! Bunu da ancak, Allah rızâsını ve âhiret yurdunu umarak yapardın.

"Allah ki, diriltendir, öldürendir; Hayy ve Kayyumdur O!..

"Allahım!.. Annem Fâtıma binti Esed'i af ve mağrifet et; ona hüccet ve delilini anlat; onun kabrini genişlet!

"Ben Resulünün ve benden önceki peygamberlerinin hakkı için, duamı kabul buyur, ey merhametlilerin en merhametlisi olan Yüce Allah!.."

Peygamberimizin Torunu Hz. Hüseyin 'in Dünyaya Gelişi

Hicret'in 4. yılı Şaban ayında, Resûli Ekrem Efendimizin torunu, Hz. Ali'nin ikinci oğlu Hz. Hüseyin, Hz. Fâtıma'dan dünyaya geldi.Doğumunun yedinci gününde, Peygamber Efendimiz, bu nur topu torunu için akika kurbanı olarak iki koç kestirdi; kulağına ezan okuyup ismini koydu ve saçını kestirdi.

Torunu Hz. Hasan gibi, Hz. Hüseyin de Nebîyyi Muhterem Efendimize benzerdi. Bu her iki torunu için Efendimiz, "Allah'ım!.. Ben, bunları seviyorum; Sen de sev bunları..."'256 diyerek dua etmiştir.

Bir gün, Ebû Eyyûb elEnsârî (r.a.), Resûli Kibriya Efendimizin huzuruna girerken, Hz. Hasan ile Hz. Hüseyin'i, önünde oynuyorlar görmüştü:

"Yâ Resûlallah, sen onları çok mu seversin?" diye sorunca. Peygamber Efendimiz şu karşılığı vermişti:

"Nasıl sevmiyeyim ki?.. Bunlar, benim, dünyada kokladığım iki reyhanımdır!"257

Zeyd b. Sabit Hazretlerinin, Arap, İbranî ve Süryanî Yazısını Öğrenmesi

Zeyd b. Sabit (r.a.), Hicret'ten önce Evs ve Hazreç Kabileleri arasında Buas Günü vuku bulan çarpışmalarda babasının ölmesiyle yetim kalmıştı. O sırada altı yaşında idi.

Resûli Kibriya Efendimiz, Bedir'de esir alınan Kureyş müşriklerinden malî durumu fıdyei necat ödemeye müsait olmayan her birisinin, Ensâr çocuklarından 10 çocuğa iyice okuma yazma öğrettiği takdirde serbest

bırakılacaklarını bildirmişti. İşte, Zeyd b. Sabit de, o zaman okuma yazma öğrenmiş olan Ensâr çocuklanndandı.

Hz. Zeyd b. Sabit, son derece zekî idi.

Hicret'in 4. senesinde Resûli Ekrem Efendimiz, kendisine Yahudî yazısını, yâni İbranîceyi öğrenmesini emretti ve, "Ben,yazılarımı, onların değiştirmeyeceklerinden emin değilim!"258 buyurdu.

Bunun üzerine, Hz. Zeyd, 15 gün içinde İbraniceyi öğrendi; hattâ onda maharet sahibi oldu. Resûli Kibriya Efendimiz, bundan sonra Yahudîlere bir şey yazacağı zaman, onu Hz. Zeyd'e yazdırır, Yahudilerden gelen yazıları da ona okuturdu.259

Yine bir gün, Resûli Kibriya Efendimiz, Hz. Zeyd'e, "Süryanîce güzelce okuyup yazabilir misin? Çünkü bana, Süryanîce yazılar geliyor." dedi.

Hz. Zeyd cevaben, "Hayır, iyi okuyup yazamam." deyince, Peygamber Efendimiz, "O hâlde, sen onu iyice öğren." buyurdu.

Bu emir üzerine Hz. Zeyd b. Sabit, 17 günde Süryanîceyi öğrendi.260

Hz. Osman'ın Oğlu Abdullah'ın Vefatı

Hz. Osman, Habeşistan'a hanımı Hz. Rukiyye ile birlikte hicret etmişti. Orada bir çocukları dünyaya gelmiş ve ismini Abdullah koymuşlardı.

Abdullah altı yaşında bulunduğu sırada bir horoz yüzünü gözünü gagaladı. Yüzü gözü şişti. Fena hâlde hastalandı. Bu hastalıktan kurtulamayarak da Hicret'in 4. senesi Cemaziyelevvel ayında vefat etti.

Bu torununun cenaze namazını bizzat Peygamber Efendimiz kıldırdı. Kabrine ise, onu, babası Hz. Osman indirdi.261

Abdullah'ın mezar taşını diken Resûli Kibriya Efendimizin gözlerinden yaşlar döküldü. Şöyle buyurdular:"Allah Teâlâ, kullarından, merhametli ve yufka yürekli olanlara rahmet eder!"262

---

247 Bakara, 219.

248 Nisa, 43.

249 Mâide, 9091.

250 Ebû Davud, Sünen, c. 2, s. 292.

251 Müslim, Sahih, c. 6, s. 100.Hakim, elMüstedrek, c. 4, s. 145.Dare Kutni, Sünen, c. 4, s. 247.

254 Ebû Davud, Sünen, c. 2, s. 294.

255ibni Abdi'lBerr, elistiab, c. 4. s. 1891.

256Tirmizî, Sünen, c. 5. s. 661. Tirmizî, A.g.e., c. 5. s. 657.

258 Taberî, Tarih, c. 3, s. 42; Ahmed İbni Hanbel, Müsned, c. 5. s. 186.Ebû Davud, Sünen, c. 2, s. 286; Tirmizî, Sünen, c. 5. s. 6768.

260 Ahmed Ibni Hanbel, Müsned, c. 5. s. 182.

261 İbni Sa'd, Tabakat, c. 3, s. 5354.

262 Belâzurî, Ensab, c. 1, s. 401.

Efendimizin Hz. Zeyneb ve Hz. Cüveyriye'yle Evlenmesi

PEYGAMBERİMİZİN, HZ. ZEYNEB BİNT-İ CAHŞ'LA EVLENMESİ

(Hicret 'in 5. senesi Zilkade ayı)

Hz. Zeyneb bint-i Cahş, Resûl-i Ekrem Efendimizin halası Ümeyme bint-i Abdûlmuttâlib'in kızı idi. Daha önce Peygamber Efendimizin evlâdlık edindiği Hz. Zeyd b. Harise'yle evlenmişti. Bu evliliğin dünürlüğünü de bizzat Resûl-i Ekrem Efendimiz yapmıştı265

Hz. Zeyneb ve ailesi böyle bir evliliği istemedikleri hâlde, sırf Peygamber Efendimizin ısrarı üzerine rıza göstermişlerdi.266

Hz. Zeyd 'in, Hz. Zeyneb'den Boşaması

Hz. Zeyd, izzetli zevcesi Hz. Zeyneb'i kendisine manen kü-füv [denk] bulmuyordu. Bu durum, manevî imtizaçsızlığa sebep oluyordu. Nitekim, evliliklerinin birinci yılı henüz bitmişken, Hz. Zeyd, Peygamber Efendimize gelerek, "Yâ Resûl-allah!.. Ben, ailemden ayrılmak istiyorum." dedi.

Resûl-i Ekrem Efendimiz, cevaben, "Zevceni tut, boşama! Allah'tan kork!" buyurdu267

Fakat Hz. Zeyd, Hz. Zeyneb'in başka yüksek bir ahlâkta yaratılmış olduğunu ve bir peygambere hanım olacak fıtratta bulunduğunu ferasetiyle hissetmişti. Kendisini de ona zevç olarak fıtratta manen küfüv bulmadığ için boşadı.

Peygamberimizin, Allah 'in Emriyle Hz. Zeyneb 'i Alması

Peygamber Efendimiz, "manevî geçimsizlik" sebebiyle Hz. Zeyd ile Hz. Zeyneb arasındaki evliliğin dolayı son bulmasından son derece üzüldü. Çünkü, bu evliliği kendisi arzu etmişti. Durumun düzeltilmesi, mahzun Zeyneb (r.a.) ile hâdiseden dolayı üzülen akrabalarının gönlünün alınması gerekiyordu.

Hz. Zeyneb'in iddeti [boşandıktan sonra beklemesi gereken müddet] dolmuştu. Bu sırada 35 yaşında bulunuyordu.

Resûl-i Ekrem Efendimiz, bir gün, Hz. Âişe Validemizle o-turmuş, sohbet ediyordu. Bu esnada kendisine vahiy geldi. İnen âyetlerde Cenâb-ı

Hakk şöyle buyurdu:

"Vakta ki Zeyd, o kadından alâkasını kesti, onu boşadı— kadın da iddetini tamamladı—; Biz de, onu sana zevce yaptık. Tâ ki, evlâdlıkların, kendilerinden alâkalarını kestikleri zevcelerini almakta mü'minler üzerine günah olmasın.

"Allah'ın emri yerine getirilmiştir.

"Allah'ın, üzerine farz ve takdir ettiği herhangi bir şeyi îfa etmesinde Peygamber'e hiçbir vebal olmaz.

"Nitekim, daha önceki peygamberlerde de, bu, Allah'ın (tatbik ettiği) âdetidir. Allah'ın emri, behemehal yerini bulan bir kaderdir."268

Vahiy hâli sona erince, Peygamber Efendimiz gülümsedi ve, "Allah'ın, onu bana gökte nikahladığını, Zeyneb'e kim gidip müjdeler?" buyurdu.Âyet-i kerîmelerden açıkça anlaşılacağı gibi, Cenâb-ı Hakk, Zeyneb'i zevceliğe alması için Peygamberimize emir vermiştir. Resûl-i Ekrem Efendimiz de, bu emre uyarak, Hz. Zeyneb'i zevceliğe almıştır. Âyet-i kerîmedeki "Biz onu sana zevce yaptık." beyanı, bu nikâhın bir akd-i semavî olduğuna açıkça delâlet ediyor. Demek ki, bu nikâh, harikulade, örf ve zahirî muamelelerin üstünde ve sırf kaderin hükmüyledir ki, Resûl-i Kibriya Efendimiz de, kaderin o hükmüne boyun eğmiştir. Nefsî arzularla hiçbir ilgisi yoktur.

BU EVLİLİĞİN MÜHİM BİR HİKMETİ

Cenâb-ı Hakk'ın emriyle Peygamber Efendimizle Hz. Zeyneb arasında kurulan bu evliliğin ehemmiyetli bir şer'î hükmü olduğu gibi, bütün mü'minleri ilgilendiren bir hikmeti ve fayda tarafı da vardı. Bu konuyla ilgili gelen vahyin, "Tâ ki, evlâdlıkların, kendilerinden alâkalarını kestikleri zevcelerini almakta mü'minler üzerine günah olmasın" mealindeki kısmında beyan buyurulmuştur. Çünkü, Câhiliyye devrinde, bir kimse birisini evlâd edindiği zaman, halk, evlâdhğı, onun adıyla anar ve evlâdlık, öz evlâd gibi o kimsenin mirasından faydalanırdı. Haliyle, bu inanca göre, evlâdlığın boşadığı kadını, onu evlâd edinen kimse alamazdı, bu haramdı.

İşte, Peygamber Efendimizin, Allah Teâlâ'nın emrine uyarak, Hz. Zeyneb'i zevceliğe almasıyla, Câhiliyye devrinin bu inanç ve âdetinin bâtıl

olduğu ortaya kondu. Böyle bir durumda mü'minler için de vebal ve günahın söz konusu olamayacağı belirtildi.*

Câhiliyye devrinin bu evlâd edinme âdeti, Kur'ân-ı Kerîm'in şu mealdeki âyet-i kerîmeleriyle ortadan kaldırılmıştır:

"Allah, evlâdlıklarınızı öz oğullarınız gibi tanımadı. Bu, mücerred, sizin ağzınızdan çıkan bir sözdür. Hâlbuki, Allah hak söyler ve kullarını doğru yola şevkle hidâyete kılar.

"Evlâd edindiğiniz kimseleri babalarına nisbet edin. Zîra, Allah katında insanları babalarına nisbet etmek sevab ve adalettir. Eğer, onların babalarının kim

Münafıkların Dedikoduları

Peygamber Efendimiz, Hz. Zeyneb'Ie evlenince, her meselede fırsat kollayıp Müslümanlar arasında fitne ve fesad çıkarmaya can atan münafıklar, bu meselede de ileri geri konuşmaya başladılar. Câhiliyye devri inancına göre, evlâdlığın boşadı-ğı karısını almayı haram sayıp, bunu Resûl-i Ekrem Efendimiz aleyhinde dedikodu vesilesi yapıp, "Muhammed, evlâdın karısıyla evlenmeyi haram kıldı, kendisi ise oğlu Zeyd'in boşadı-ğı karısıyla evlendi." yaygaraya başladılar.269 Gelen vahiy bu hususa da cevap veriyordu: "Muhammed, erkeklerinizden hiçbirinin öz babası değildir (Tabiî ki, Zeyd'in de öz babası değildir). Fakat o, Allah'ın Resulü ve peygamberlerin sonuncusudur. Allah, her şeyi hakkıyla bilendir."270

Peygamberlerin, ümmetlerine bir baba gibi nazar ve hitabları risâlet vazifesi itibarıyladır, beşerî şahsiyetleri itibarıyla değildir. Bu bakımdan, elbette onlardan zevce almanın uygun olmayacağından bahsedilemez. Kur'ân-ı Kerîm, zihinlerde bu hususta uyanacak herhangi bir istifhamı bertaraf etmek maksadıyla, mealini aldığımız son âyet-i kerîmeyle manen şöyle demektetir:

"Peygamber rahmet-i İlâhîye hesabıyla size şefkat eder, pe-derâne muamele eder ve risâlet nâmına siz onun evlâdı gibisiniz. Fakat şahsîyet-i insaniye itibarıyla pederiniz değildir ki sizden zevce alması münasip düşmesin! Ve sizlere 'Oğlum.' dese, ahkâm-ı şeriat itibarıyla siz onun evlâdı olamazsınız!"271

Böyle birçok cihetten hikmetleri bulunan ve hayırlara vesile olan bu pâk ve nezih evliliğe toz kondurmak ve bununla da— olduğunu bilmiyorsanız, o hâlde onlar dinde sizin kardeşleriniz olmakla beraber, dostlarınızdır da... Hata etliklerinizde ise, size bir vebal yoktur. Allah Teâlâ, kullarının geçmiş günahlarını mağrifet ve gelecekte merhamet eder." (Ahzab, 4-5). hâşâ— Resûl-i Kibriya Efendimizin yüce şahsiyetine gölge düşürmek niyetiyle çırpınıp duranların, hüsn-i niyetten ne kadar uzak ve maksatlı hareket ettikleri, elbette ki bu izahlarımız neticesinde, basiret ve feraset sahibi mü'minlerin gözünden kaçmaz.

Düğün Ziyafeti ve Bir Mucize

Evliliklerinde ashabına düğün ziyafeti tertiplemek, Resûl-i Ekrem Efendimizin bir âdeti idi. Bu âdet, Müslümanlar arasında da günümüze kadar sünnet olarak devam edip gelmiştir.

Fahr-i Kâinat Efendimiz, Hz. Zeyneb'le evlendiği gün, Enes b. Mâlik'in annesi Ümmü Süleym, kendilerine yağda kavrulmuş biraz Medine hurması gönderdi. Gönderilen hurma küçük bir kap içinde ancak Peygamber Efendimiz ve Hz. Zeyneb'e kâfi gelebilecek kadardı.

Hâdiseyi, bu bir avuç hurmayı getiren "Hadim-i Nebevi" unvanıyla şöhret bulan Hz. Enes b. Mâlik şöyle anlatır:

"Nebî (s.a.v.), götürdüğümü kabul etti ve, 'Bana, Ebû Bekir, Ömer, Osman ve Ali'yi (r.a.) çağır.' diye emretti; bu arada daha birçok kimsenin ismini zikretti. Resûlullah'ın azıcık bir yiyecek için birçok kimseyi çağırmayı bana emretmesine şaştım. Ama emrine aykırı hareket edemezdim. Onların hepsini çağırdım.

"Bu sefer bana, 'Bak, mescidde kim varsa, onları da çağır.' dedi. Öyle yaptım. Mescide gidip, orada namaz kılan kimi buldumsa onlara, 'Resûlullah'ın düğün ziyafetine buyurunuz!' dedim. Geldiler.

"Nihayet sofa doldu.

"Bana, 'Mescidde kimse kalmadı mı?' diye sordu.

"'Hayır.' dedim.

"Bu sefer, 'Bak, yolda kim varsa, onları da çağır." dedi.

"Çağırdım. Odalar da doldu.

"'Gelmeyen kimse kaldı mı?' diye sordular. "'Hayır, yâ Resûlallah!..' dedim. "'Haydi, çanağı getir.' buyurdu. "Getirip önüne koydum.

"Elini çanağın üzerine koyup bereket duasında bulundu. Bundan sonra, 'Onar onar halkalansınlar ve herkes kendi ö-nünden yesin.' buyurdu.

"Davetliler, emredilen şekil üzere oturarak doyuncaya kadar yediler. Böylece bütün davetliler bölük bölük gelip yiyip gittiler.

"Ben çanaktaki hurmaya ve yağa bakıyordum. Sofada ve o-dalarda bulunanların hepsi ondan doyuncaya kadar yediler. Çanakta kalan ise getirdiğim kadardı!

"Resûlullah bana, 'Ey Enes, kaldır!' diye emretti.

"Ben de çanağı kaldırdım. Sonra da annemin yanına vardım. Hâdiseyi olduğu gibi anlattım.

"Annem de bana, 'Hiç hayret etmene gerek yok! Eğer Allah, ondan bütün Medinelilerin yemesini dilemiş olsaydı, hepsi de yer ve doyarlardı.' dedi."272

Peygamberimiz Hz. Muhammed'in (s.a.v.) dini, daveti ve risâleti umumî olduğu için, hemen hemen kâinatın her nevinden mucizelere mazhar olmuştur. Duasıyla yemeklerin bereketlenmesi hususunda da birçok mucize göstermişlerdir. Mevzuyla ilgisi bakımından bu mucizeyi burada naklettik. Ve, dua ediyoruz:

"Yâ Rab!.. Resûl-i Ekrem'in (s.a.v.) bereketi hürmetine bize ihsan ettiğin maddî ve manevî rızkımıza bereket ihsan eyle!"

HİCAB ÂYETİNİN NAZİL OLMASI

Hz. Zeyneb'in düğün yemeğine davet edilenler, dağılmış, sâdece üç kişi kalmıştı. Bunlar oturup konuşmaya dalmışlardı. Peygamber Efendimiz bu durumdan hoşlanmadı. Kalkıp Hz. Aişe'nin odasına kadar gitti. Sonra birbiri ardınca diğer Ezvac-ı Tâhirat'ın da odalarına uğradı. Oturup konuşanlar gitmişlerdir zannıyla döndü. Fakat, onlar hâlâ konuşmalarına devam ediyorlardı. Resûl-i Ekrem Efendimiz, onlara bir şey diyemedi. Tekrar, Hz. Aişe Validemizin odasına doğru gider gibi davrandı. Bu sırada onlar da kalkıp gittiler. Peygamber Efendimize haber verilince hemen geri döndü. Hücre-i Saadet'e girdi.

Daha önceleri de Hz. Ömer, "Yâ Resûlallah!.. Hanımlarınızı perde arkasına alsanız... Zîra, huzurunuza her çeşit insan gelir, gider." derdi. Fakat, Cenâb-ı Hakk tarafından herhangi bir emir gelmediğinden, Resûl-i Kibriya Efendimiz, Hz. Ömer'in bu sözüne karşı sükût ederdi. Hattâ, bir gün Ezvac-ı Tâhirat'tan Hz. Sevde'yi dışarıda görmüş ve "Ey Şevde!.. Biz seni tanıdık!" demişti.273 Bu sözü, hicab hakkında İlâhî emrin gelmesini şiddetle arzu ettiği için sarfetmişti.

Hz. Zeyneb'in düğün yemeğinde de yukarıda bahsettiğimiz hâdise meydana gelince, hicab âyeti nazil oldu:

"Ey îman edenler!.. Bundan sonra Peygamber'in evlerine— yemeğe davet edilmeden, vakitli vakitsiz—girmeyin. Fakat, davet olunduğunuz zaman girin. Yemeği yediğiniz zaman da-ğılın. Söz dinlemek veya sohbet etmek için de (izinsiz) girmeyin. Çünkü bu, Peygamber'e eza vermekte. O, 'Girmeyiniz veya kalkıp gidiniz.' demekten sıkılıyordun Allah ise, hakkı açıklamaktan çekinmez. Bir de, onun zevcelerinden lüzumlu bir şey istediğiniz vakit, perde ardından isteyin. Bu, hem sizin kalbleriniz, hem onların kalbleri için daha temizdir. Sizin, Allah'ın Resulüne eza vermeniz (doğru) olmadığı gibi, kendinden sonra zevcelerini nikâhla almanız da ebedî caiz değildir. Bu, Allah katında çok büyük günahtır."274

Nazil olan bu âyet-i kerîmeyi, Peygamber Efendimiz, dışarı çıkıp halka okudu. Bunun üzerine Ezvac-i Tâhirat da perde arkasına çekildiler.275

Bundan sonra, neseb ve süt emme yönünden akraba olanlar ile hizmetçi ve hürriyetlerine kavuşmak için anlaşma yapmış bulunanlar dışmdakilerle Ezvac-ı Tâhirat gerektiği zaman, ancak perde arkasında konuşur, görüşürlerdi.276

Bir gün, Peygamber Efendimizin yanında Hz. Ümmü Seleme ile Hz. Meymûne bulunuyordu. Bu esnada âmâ olan Abdullah İbn-i Ümmî Mektum (r.a.) içeri girdi. Peygamber Efendimiz, hanımlarına, "Perde arkasına çekiliniz." diye emretti.

Onlar, "Yâ Resûlallah!.. O âmâ değil midir? Gözleri görmez ve bizi tanımaz." dediler.

Peygamber Efendimiz, "Siz de âmâ mısınız? Onu görmüyor musunuz?" diye buyurdu.277

MÜSLÜMAN KADINLARA TESETTÜRÜN EMREDİLMESİ

Bir kısım edebsiz münafıklar, köle kadınlara sataşırlardı. Zaman zaman şâir kadınları da, köle zannıyla rahatsız ederlerdi.

Bunların, mü'minlerin hanımlarını da rahatsız ettikleri olurdu. Neden böyle yaptıkları sorulduğunda ise, "Biz onları köle sanmıştık!" diyerek mazeret uydururlardı.

Bu hâdiseler üzerine, Müslüman kadınların örtünmelerini emreden şu âyet-i kerîme nazil oldu:

"Ey Peygamber!.. Zevcelerine, kızlarına ve mü'minlerin kadınlarına, iç elbiselerinin üzerlerine cilbablarını [örtülerini] giymelerini söyle! Bu, onların tanınıp eza edilmemelerine daha uygundur."278

PEYGAMBERİMİZİN, HZ. CÜVEYRİYE'YLE EVLENMESİ

Hz. Cüveyriye, Benî Müstalık Kabilesi Reisi Haris b. Ebî Dırar'ın kızı idi. Müreysi Gazasında alınan esirlerden biri de oydu. Kocası Müsafı b. Safvan, Peygamberimizin amansız düşmanlarından biriydi. Harbte öldürülünce, Hz. Cüveyriye dul kalmıştı.

Esirler, mücâhidler arasında bölüştürüldüğü zaman, Hz. Cüveyriye, Sabit b. Kays ile amcası oğlunun hissesine düşmüştü.305

Hz. Cüveyriye, Sabit b. Kays'la anlaşmış, kesişme yapmıştı. Tâyin edilen fidyeyi ödediği takdirde hürriyetine kavuşacaktı. Fakat, fidye ödeyecek imkânı yoktu. Bu sebeple Peygamber Efendimize müracaat etti ve fidye-i necatının ödenmesi hususunda yardım talebinde bulundu.

Resûl-i Ekrem Efendimiz, ona, "Sana, bundan daha hayırlı olan yok mudur?" diye sordu.

Beklenmedik bir soruya muhatab olan Hz. Cüveyriye, birden şaşırdı. Hürriyetine kavuşmaktan, tekrar anne ve babasına, yurduna varmaktan daha hayırlı ne olabilirdi?

Bir anlık bir tereddütten sonra, "Yâ Resûiallah!.." dedi, "Hakkımda yapacağınız bundan daha hayırlı şey nedir?"

Peygamber Efendimiz, "Senin fidye-i necatını ödemem ve seni zevceliğe kabul etmenidir." buyurdu.

Hz. Cüveyriye bütün bütün şaşırdı. Esaretten kurtulduğu gibi, böylesine büyük bir şerefe de nail olacaktı. Bir an kendi âlemine daldı. Peygaımber Efendimizin yurtlarına varmadan birkaç gün önceki rüyasını hatırladı: Ay, Medine'den sanki yürüyüp gömleğine girmişti.306 Bir anlık şaşkınlıktan sonra, yüzünde sevinç alâmetleri belirdi. Peygamberimizin teklifine cevabı şu oldu:

"Yâ Resûlallah!.. Eğer beni bu şerefe nail ederseniz, şüphesiz benim için bundan daha hayırlı bir devlet ve saadet olamaz!"307

Haris b. Ebî Dırar'ın Müslüman Olması

Hz. Cüveyriye'nin babası Haris b. Ebî Dırar da, o sırada, kızını kurtarmak için yanına develer alarak Medine'ye doğru yola çıkmış idi. Akik Vadisine varınca develerine baktı. Kıyamadığı ikisini, vadide iki dağ arasında kuytu bir yere sakladı. Sonra, Peygamber Efendimizin huzuruna geldi.

"Yâ Muhammedi.. Kızımı esir almışsınız. Şunlar, onun fidye-i necatıdır." diye konuştu.

Resûl-i Kibriya Efendimiz, "Akik'te, filân dağlar arasında filân kuytuya saklamış olduğun iki deveyi neden getirmedin?" diye sordu.

Haris, birden şaşırdı. Hiç kimse, develeri oraya saklamış olduğunu bilmiyordu. Artık beklemek manasızdı. Derhâl, "Ben şehâdet ederim ki, Allah'tan başka ilâh yoktur; muhakkak sen de Allah'ın Resulüsün! Vallahi, yaptığımı Allah'tan başka kimse bilmiyordu!" diyerek Müslüman oldu. Onunla birlikte,iki oğlu ve kavminden yanında bulunanlar da orada Müslüman oldular.'08

Peygamberimizin, Hz. Cüveyriye 'nin Fidye-i Necatını Ödemesi

Resûl-i Ekrem Efendimiz, Sabit b. Kays'a (r.a.) haber gönderip, durumu kendisine arzetti. Hz. Cüveyriye'yi kendisinden istedi. Sabit b. Kays tereddüt göstermeden, "Babam anam sana feda olsun yâ Resûlallah!.. Sana onu bağışladım!" dedi.

Resûl-i Ekrem Efendimiz, fıdye-i necatını ödeyerek Hz. Cüveyriye'yi babasına teslim etti.

Hz. Cüveyriye 'nin, Peygamberimizle Evlenmesi

Müslüman olan Hz. Cüveyriye'yi zevceliğe kabul etmek ü-zere, Peygamber Efendimiz, onu, babası Haris b. Ebî Dırar'dan istedi. Baba Haris buna muvafakat gösterdi.

Peygamber Efendimiz, 400 dirhem mehir vererek Hz. Cüveyriye'yi zevceliğe aldı.309

Peygamber Efendimizin Hz. Cüveyriye'yi zevceliğe aldığını gören Ashab-ı Kiram, "Resûlullah'ın zevcesinin akraba ve taallûkatı artık esir kalmamalıdır." diyerek ellerindeki bütün esirleri serbest bıraktılar. Bu esirler arasında sâdece 100 tane kadın vardı.

Bunun için Hz. Âişe der ki:

"Ben, kavmi için Cüveyriye'den daha hayırlı, daha mübarek bir kadın bilmiyorum!"310

Gerçekten de, Hz. Cüveyriye bahtiyar bir kadındı. Bir günde, esir iken hem Resûl-i Ekrem Efendimize zevce olma şerefi ve saadetine erdi, hem de kavminin esaretten kurtulmasına sebep oldu.

Peygamber Efendimizin Hz. Cüveyriye'yi zevceliğe aldığını duyan Müstalık Oğullarından birçok kimse de, bu mürüvvet ve âlicenablığa hayran kalıp, Medine'ye gelerek Müslüman oldular.

Peygamber Efendimizin bütün evliliklerinde ayrı ayrı hikmet ve maslahatlar vardır. Bu evliliğinde de içtimaî bir hikmet ve maslahatı göz önünde bulundurmuştur. O da, kalbleri kendisine ve İslâm'a ısındırmak, kabileleri akrabalık bağı kurarak etrafında toplamak, kendisine ve İslâm'a yardımcı kılmaktı. Malûmdur ki, insan bir kabileden veya bir aşiretten evlendiği zaman, onun ile o kabîle veya aşiret arasında bir yakınlık meydana gelir; bu da, tabiî olarak, onları o insanın yardımına koşturur.

İşte, Resûl-i Kibriya Efendimiz, Hz. Cüveyriye'yle evlenmesinde bu maksat ve gayeyi gütmüştür. Ve bunda, görüldüğü gibi, muvaffak da olmuştur.

Hz. Cüveyriye 'nin Asıl Adı

Hz. Cüveyriye'nin asıl adı "Berre" idi. Bu ismi beğenmeyen Resûl-i Ekrem Efendimiz, evlendikten sonra, ona cariyenin musağğarı olan ve "kadıncık" veya "kızcağız" mânâsına gelen Cüveyriye ismini taktı."1

Hz. Cüveyriye, son derece ittika sahibi idi. Yoksullara, fakirlere karşı son derece şefkatli, merhametli davranırdı. Yemez, başkasına yedirir; içmez, başkasına içirirdi.

Bir gün Resûl-i Ekrem, odasına girerek, "Yiyecek bir şey var mı?" diye sormuştu.

Hz. Cüveyriye, "Hayır yâ Resûlallah!.. Yanımda yiyecek bir şey yok. Sâdece bir davar kemiği vardı ki, onu da kadın âzadhmıza sadaka olarak verdim!"312 cevabını vermişti.

Hz. Cüveyriye, Hicret'in 57. yılında vefat etti. Bakî Mezarlığına defnedildi.

---

265 İbn-i Sa'd, Tabakat, c. 8, s. 101.
266 Ibn-i Sa'd, A.g.e., c. 8, s. 101; Tirmizî, Sünen, c. 5, s. 354; ibn-i Kesir,Tefsir, c. 3, s. 491.
267 İbn-i Sa'd, A.g.e., c. 8, s. 101; Tirmizî, Sünen, c. 5, s. 354; İbn-i Kesir,Tefsir, c. 3, s. 491.
268 Ahzab, 37-38.
269Tirmizî, Sünen, c. 5, s. 352. 270 Ahzab, 40.
271Bediüzzaman Said Nursî, Mektûbat, s. 28-29.
270 Müslim, Sahih, c. 2, s. 1051.
273 Müslim, Sahih, c. 4. s. 151.

274 Ahzab, 53.Müslim, Sahih, c. 4, s. 151.
276 Ibn-i Sa'd, Tabakat, c. 8, s. 177.
277 İbn-i Sa'd, A.g.e., c. 8, s. 178.

278 Ahzab, 59.
306 İbn-i Kesir, Sîre, c. 3, s. 303.
307 ibn-i Hişam, A.g.e., c. 3, s. 307; Ibn-i Sa'd, A.g.e., c. 8, s. 117.
308 Ibn-i Hişam, A.g.e., c. 3, s. 308.
309 ibn-i Hişam, A.g.e., c. 3, s. 308.
310 İbn-i Hişam, A.g.e., c. 3, s. 308; Ibn-i Sa'd, A.g.e., c. 8, s. 177.

311 ibn-i Sa'd, A.g.e., c. 8, s. 118.
312 Ahmed İbn-i Hanbel, Müsrıed, c. 6, s. 430.

İfk Hadisesi

Zahiren îman etmiş görünüp hakikatte îman etmemiş münafıklar güruhu, her zaman her fırsatta Resûli Ekrem Efendimizi ve ashabını rahatsız etmek gayret ve maksadını taşıyorlardı. Bu maksatlarında muvaffak olmak için de ellerinden gelen her yola başvurmaktan asla çekinmiyorlardı. Öyle ki Kâinatın Efendisinin lekesiz, tertemiz mahrem hayatına dil uzatacak kadar küstah ve âdice hareket edebilme cür'etini bile gösterebiliyorlardı.

İfk Hâdisesi, Hz. Aişe (r.a.) Validemize, münafıkların reisi Abdullah b. Übeyy tarafından yapılan iftira hadisesidir. Hâdise şöyle cereyan etmiştir:

Hz. Âişe'den (r.a.) öğrendiğimize göre, Resûlullah (s.a.v.) herhangi bir sefere çıkacakları zaman Ezvacı Tâhirat arasında kur'a çeker, kur'a kime düşerse onu beraberinde götürürdü.313 Benî Müstalık Gazasında ise, kur'a, Hz. Âişe Validemize düşmüştü.314

Hâdisenin bundan sonrasını bizzat Hz. Âişe Validemiz şöyle anlatmıştır:

"Resûlullah'la beraber sefere çıkmıştım. Bu sefer, hicab âyeti inzal buyurulduktan sonra idi. Bunun için ben hevdeçin içinde taşınır, konak yerine de yine hevdeç içinde indirilirdim. Bu suretle gittik.

"Resûlullah (s.a.v.) bu gazasından (Benî Müstalık) dönüyordu. Medine'ye yaklaştığımızda bir konak yerine indi. Gecenin bir bölümünü orada geçirdi. Sonra göç edilmesini emretti.

"Hareket emri verildiği zaman, ben kalkıp ihtiyacımı gidermek için yalnız başıma ordudan ayrılıp gittim. Kazayı hacet ederek, dönüp bindiğim devenin yanına geldim. Göğsümü yokladığımda, Yemen göz boncuğundan dizilmiş gerdanlığımın kopmuş olduğunu farkettim. (Bu gerdanlığı annesi Ümmü Ruman düğün hediyesi olarak takmıştı.) Dönüp gerdanlığımı aramaya koyuldum. Fakat onu aramak beni yoldan alıkoymuştu. Ben öyle zannetmiştim ki, sefere iştirak etmiş olanlar bir ay bekleseler dahi, benim devemi, ben hevdeçte bulunmadıkça sevketmezler. Hâlbuki yolda bana hizmet edenler, gelip hevdecimi yüklemişler, bindiğim deveyi de hareket ettirmişlerdi. Onlar beni hevdeç içinde sanıyorlarmış. Çünkü, o zaman kadınlar hafif idi; iri ve ağır vücutlu değillerdi. Yemek de az yerlerdi. Bu sebeple hizmetçiler, hevdeci yüklemek üzert kaldırdıklarında hevdecin

ağırlık derecesinin farkına varamayarak yüklemişler. Hem ben, küçük ve zaîf bir kadındım. Deveyi sürüp gitmişler.

"Gerdanlığımı, ordu ayrılıp gittikten sonra buldum. Hemen dönüp ordugâha geldim. Fakat onlardan kimseyi bulamadım. Hepsi çekip gitmiş. Ben de oradan evvelce bulunduğum yere geldim. Çarşafıma bürünüp yanımın üzerine uzandım. Hevdeçte beni bulamayınca, aramak için yanıma gelirler sandım. O sırada gözlerimi uyku bürüdü; uyumuş kalmışım.

"Safvan b. Muattal, ordunun arkasına kalır, halkın mallarını araştırır, bir şey kalmışsa, kaybolmamak için, alıp diğer konak yerine götürürdü.

"Safvan, askerin arkasından yürüyerek, sabaha karşı bulunduğum yere doğru gelmiş. Uyuyan bir insan karaltısı görünce, gelip başucuma dikilmiş ve beni görür görmez tanımış. Çünkü, bize hicab âyeti inmeden evvel, onun beni görmüşlüğü vardı.

"Safvan, beni görünce şaşırarak 'İnnâ lillah ve innâ ileyhi raciûn=Biz Allah'ın kullarıyız ve muhakkak O'na dönüp varıcıyız.' dedi.

"Hemen onun sesine uyandım. Çarşafımla yüzümü örtüp büründüm.

"Vallahi, onunla ne bir kelime konuşmuşuzdur, ne de istircadan ["İnnâ lillah ve innâ ileyhi raciûn"dan] başka ondan bir kelime işitmişimdir.

"Bundan sonra Safvan, devesini indirdi. Beni, binsin diye ayağını devesinin ön ayağına bastı. 'Bin.' dedi ve kendisi geri çekildi.

"Ben de hemen kalkıp deveye bindim. Kendisi de devenin başını, yularını çekerek askere yetişmek için sür'atle ilerlemeye başladı.

"Sabaha kadar askerin arkasından yetişemedik.

"Nihayet asker, konak yerine inip yerleştiği sırada idi ki Safvan'ın, devenin yularını çekerek konak yerine getirdiği görüldü."315

BAŞMÜNÂFIĞIN DURUMU DEĞERLENDİRMESİ

Safvan b. Muattal, Hz. Âişe Validemizi deve üzerinde getirirken, münafıkların başı Abdullah b. Übey'le karşılaşmışlardı. Abdullah b. Übey, "Bu kimdir?" diye sordu.

"Âişe'dir." dediler.

Kavmi arasında itibarı oldukça sarsılan, bütün nazarları menfî şekilde üstüne toplamış bulunan başmünâfık, bu masum hâdiseyi diline dolamak istedi. Bu meş'um niyetini hemen orada izhar etti:

"Vallahi," dedi, "ne Âişe o adamdan dolayı kurtulur, ne de o adam Âişe'den dolayı kurtulur!"

Daha bir sürü alçakça lâf etti.316

Ordugâh, başmünâfık Abdullah b. Übey b. Selül'ün yaptığı iftirayla çalkalandı. Hz. Âişe der ki:

"İftiracılar, aleyhimde söyleyeceklerini söylemişler, ordugâh çalkalanmış! Vallahi, benim bunların hiçbirinden haberim yoktu!"317

ŞENİ İFTİRA

Görüldüğü gibi, hâdise her türlü şaibeden uzak cereyan etmişti. Hz. Âişe Validemiz, mâkul ve meşru bir mazeret sebebiyle geride kalmış. Bir müddet sonra, ordunun geride kalan veya düşen eşyalarını bulup sahiplerine teslim etmek üzere toplamakla vazifeli gayet saf, temiz kalbli ve sonradan hasur olduğu, yâni erkekliği bile bulunmadığı anlaşılan Safvan b. Muattal tarafından görülmüş ve getirilip orduya yetiştirilmiştir.

Kur'ânı Azîmüşşan'a göre, peygamberler, mü'minlere öz nefislerinden daha üstündür. Ezvacı Tâhirat da, "mü'minlerin anneleri" hükmündedir. Resûli Ekrem Efendimizden sonra bile zevcelerinden herhangi birini nikahlamak kesinlikle yasaklanmıştır.318

Buna binâen, Allah'a ve Resulüne gerçek mânâda îman etmiş hakikî bir Müslümanın, bu kadar kesin ve açık âyetler karşısında, Hz. Resûlullah"ın, gerek sağlığında ve gerek Melei Âlâ'ya yükselişlerinden sonra, zevcelerinden herhangi birisine,değil kötü gözle bakması, hattâ böyle bir kötülüğü kalbinden geçirmesi bile tasavvur edilemez.

Allah ve Resulüne gerçek mânâda îman etmiş ve onların emir ve yasaklarına riâyet eden gerçek bir mü'min ve Müslümanın, canından çok sevdiği Peygamberinin zevcesini, örtüsüne bürünmüş ve yapayalnız uykuya dalmış hâlde görünce, onu hürmet ve saygı içinde deveye bindirip, orduya sür'atle yetiştirmesi kadar tabiî ve zarurî ne olabilirdi?

İşte, gerçek mânâda bir mü'min ve Müslüman olan, hattâ erkeklik özelliğinden bile mahrum bulunan Safvan b. Muattal da, dininin gereği olan bu vazifeyi yapmıştır.

Ne var ki, kalblerinde hastalık bulunan, dilleriyle "îman etti." deyip, kalben îman etmemiş bulunan ve işleri güçleri mü'minleri birbirine düşürmek olan münafıklar, hususan Abdullah b. Übey b. Selül, bunu bir ganîmet bilmiş ve diline dolayarak Hz. Aişe Validemize şen'îce iftirada bulunmuştur. Maksadı, üzerine toplanan nazarları dağıtmak, Resûli Kibriya Efendimizin nâzik ruhunu rencide etmek ve Müslümanları birbirine düşürmek, onların birbirine karşı olan itimatlarını sarsmaktı.

Hz. Aişe nin, Söylenenlerden Uzun Müddet Habersiz Oluşu

Münafıkların reisi Abdullah b. Übey'in başlattığı, Hasan b. Sabit, Mistah b. Üsase, Hamne binti Cahş ve halktan bazı saf Müslümanların, münafıkların tuzağına düşerek etrafa yaydıkları iftira hâdisesinden., Hz. Aişe'nin uzun bir müddet haberi olmamıştı. Bu hususu Hz. Aişe (r.a.) şöyle anlatır:

"Medine'ye gelince, ben, çok geçmeden ağır bir hastalığa (humma) tutuldum. Bir ay çektim. Meğer bu esnada halk arasında Ashabı İfk'in iftiraları dolaşıyormuş! Ben ise olanlardan bütünüyle habersizdim. Aleyhimde iftiraları Resûlullah'la annem ve babam da duymuşlar, fakat bana hiçbir şeyden bahsetmiyorlardı.

"Yalnız, hastalığımda beni şüphelendiren bir husus vardı: Nebî'den (s.a.v.) daha önce hastalığım zamanında görmüş olduğum lütuf ve şefkati bu hastalığım esnasında görmüyordum. Ve adımı bile zikretmeden 'Hastanız nasıl?' diyor ve bununla iktifa ediyordu. Benim, iftiracıların uydurduklarından hiç haberim yoktu."319

Söylenenleri Hz. Resûlullah, Hz. Ebû Bekir ve Hz. Âişe'nin anneleri duymuş olmasına rağmen, Hz. Âişe'ye bir şeyden bahsetmiyorlardı. Ancak, yukarıda zikrettiğimiz şekilde, Hz. Resûlullah'in kendisine karşı tavrından Hz. Âişe endişe duyuyor ve üzülüyordu. Fakat, bunun sebebinden haberi yoktu.

Hz. Âişe, İftirayı Nasıl ve Kimden Öğrendi?

Hz. Âişe, iftirayı kimden ve nasıl öğrendiğini de şöyle anlatır:

"Aradan 20 küsur kadar gece geçmişti. Hastalığımı atlatmış, nekahet devresine girmiştim.

"Bizler, o zaman Arap olmayanların evleri yanında edindikleri şu helaları, kokusundan tiksindiğimiz için, evlerimizin yanında bulundurmaz, Medine'nin kırlarına çıkardık. Kadınlar, her gece oraya, ihtiyaçlarını gidermek için çıkarlardı.

"Ben, yine bir gece Mıstah b. Üsase'nin annesiyle, hacet giderme yerimiz olan Menası tarafına çıkmıştım. Mıstah'ın annesi, çarşafına takılarak düşünce, 'Mıstah yüzünün üzerine düşsün, kahrolsun!' diyerek oğluna beddua etti.

"Ben, 'Ey ana!.. Ne diye oğluna beddua ediyorsun?' dedim. Sustu, cevap vermedi.

"İkinci kere ayağı dolaşıp düştü. Yine, 'Mıstah yüzünün üzerine düşsün, kahrolsun!' dedi.

"Ben, 'Ey ana!.. Ne diye oğluna beddua ediyorsun?' dedim.

"Yine susup cevap vermedi.

"Üçüncü kere düştü. Yine 'Mıstah yüzünün üzerine düşsün!' diye beddua etti.

"Ben yine, 'Ey ana!.. Ne diye oğluna beddua ediyorsun? Bedir Savaşında bulunmuş bir zâta hiç sövülür, beddua edilir mi?' dedim.

"O, 'Vallahi, ben, ona, senin aleyhinde söylediklerinden dolayı beddua ediyorum!' dedi.

"'O, neler söylemiş?' diye sordum.

"Bunun üzerine, Mıstah'ın annesi, iftiracıların söylediklerini bana teker teker anlattı. Hastalığım tekrar geri geldi. Vallahi, üzümtümden hacetimi gidermeye bile güç yetiremedim ve döndüm. O kadar ağladım ki, ağlamaktan ciğerlerim kopacak, parçalanacak sandım."320

Hz. Âişe, Annesinin Evinde

Hastalığında, Hz. Aişe'ye annesi Ümmii Ruman bakıyordu.

Bir gün yine Resûlullah, selâm verip yanına girdi. Hz. Aişe'nin ismini zikretmeden, "Hastanız nasıldır?" diye sordu. Başka da hiçbir şey

konuşmadı.

Hz. Âişe der ki:

"(Bunun üzerine) Artık kendimi tutamadım. 'Yâ Resûlallah!.. Şimdiye kadar görmediğim eziyeti görüyor ve çekiyorum. Bana müsaade etsen de annemin evine gitsem. Hastalığıma orada bakılsa olmaz mı?' dedim.

"Resûlullah, 'Gitmende bir mahzur yok.' dedi.

"Ben, ebeveynimin yanına gidip, aleyhimde haberin iç yüzünü anlamak istiyordum.

"Resûlullah, yanıma bir hizmetçi katıp, beni babamın evine gönderdi.

"Annem, 'Kızcağızım, sen niçin geldin?' diye sordu.

"'Anneciğim!..' dedim, 'Halk, benim aleyhimde neler söyleyip duruyormuş da, siz bana hiçbir şey sızdırmadınız!'

"Annem, 'Kızcağızım,' dedi, 'sen kendini hiç üzme, sıhhatini düşün. Vallahi, bir kadın senin gibi güzel ve kocasının yanında sevgili olsun ve onun birçok ortağı bulunsun da onu kıskanmasınlar ve onun aleyhinde birtakım lâflar çıkarmasınlar; bu pek nâdirdir!'

"'Babamın bundan haberi var mı?' dedim.

"'Evet...' dedi.

"'Resülullah'ın da haberi var mı?' diye sordum.

"'Evet..' dedi.

"Kendimi tutamadım, ağladım.

"Babam, damda Kur'ân okuyordu. Sesimi duyunca, indi. Anneme, 'Nedir bu hâli?..' diye sordu.

"Annem, 'Aleyhindeki dedikodulardan haberi olmuş.' dedi.

"Babamın da gözleri yaşla doldu.

"O gece, sabaha kadar hep ağlayıp durdum."321

PEYGAMBERİMİZİN ASHABIYLA İSTİŞARESİ

Resûli Ekrem Efendimiz, Hz. Âişe aleyhinde yapılan iftiranın etrafta konuşulduğu günlerde vakitlerinin çoğunu evinde geçiriyor, dışarıya pek

çıkmıyordu.

Konuyla ilgili vahyin gelmesi gecikince, ashabıyla konuştu, onların fikirlerini aldı.

Hz. Ömer 'in Görüşü

Hz. Ömer, "Yâ Resûlallah!.. Hâşâ, bu, büyük bir bühtan ve iftiradır. Kat'î biliyorum ki, bu, münafıkların yalanıdır. Allah Teâlâ, bedeninize sinek kondurmaktan sizi koruyor. Bedenini böyle pisliklere konan sineklerden bile muhafaza eden, onları bedenine yaklaştırmayan Allah, nasıl olur da aileni, böyle kötülüklere bulaşmaktan korumaz?" diye fikrini beyan etti.

Hz. Osman'ın Kanaati

Hz. Osman ise, görüşünü şöyle açıkladı:

"Yâ Resûlallah!.. Allah, üzerine insan ayağı basmasın yahut yeryüzündeki pislikler üzerine düşmesin diye gölgenizi yere düşürmekten korumaktadır. Böyle gölgenizi bile hiç kimseye çiğnetmezken, nasıl olur da sizin ailenizin namusunu herhangi bir kimsenin kirletmesine meydan ve imkân verir?"

Hz. Ali'nin Görüşü

Hz. Ali ise, "Yâ Resûlallah!.." dedi, "Bir gün bize namaz kıldırıyordun. Namaz içinde iken, ayakkabılarını çıkarmıştınız. Size uyarak biz de çıkarmıştık. Namazı bitirince, ayakkabılarımızı çıkarmanın sebebini bize sormuştun. Biz de sana uymuş olmak için çıkardığımızı söylemiştik. Bunun üzerine siz, 'Temiz olmadıkları için onları çıkarmamı bana Cebrail emretti.' demiştiniz. Böyle, ayakkabılarınıza bulaşan bir pislik, size bildirildiği ve onları pislik bulaşığından dolayı çıkarmanız size emredildiği hâlde, ailenize, namus kirletecek kötülüklerden bir şey bulaşsın da, onu çıkarmanız için size emredilmesin, olur mu hiç?.." diye fikrini açıkladı.322

Hz. Âişe 'nin Hizmetçisinin Görüşü

Resûli Ekrem Efendimiz, bu arada, Hz. Âişe Validemizin hizmetçisi Berire'nin de görüşünü sordu.

Berire, "Yâ ResûlallahL" dedi, "Seni hak peygamber olarak gönderen Allah'a yemin ederim ki, ben onun hakkında hayırdan başka bir şey bilmiyorum. Onun hakkında kusur olarak sâdece şunu söyleyebilirim:

Kendisi çok genç bir kadındı. Ev halkının hamurunu yoğurıırken uyuya kalırdı da, evde beslenilen koyun gelir, hamurunu yerdi."323

Hz. Zeyneb 'in Görüşü

Hz. Zeyneb (r.a.), Peygamberimizin zevceleri arasında güzelliği ve Efendimiz yanındaki mevkii ile kendisini Hz. Âişe Validemizle eşit görür ve onunla dâima rekabet hâlinde bulunurdu. Buna rağmen Hz. Âişe hakkında bu hususta en küçük bir kötü zanna kapılmamıştı. Resûlullah, bu hususta onun görüşünü de sorunca, şu cevabı verdi:

"Yâ Resûlallah!.. Ben, işitmediğimi 'İşittim.' demekten kulağımı, görmediğimi 'Gördüm.' demekten gözümü korurum. Vallahi, ben onun hakkında hayırdan başka hiçbir şey bilmiyo

Peygamberimizin Hitabesi

Aslında Resûli Ekrem Efendimiz, zevcesi Hz. Âişe'nin böyle bir isnaddan uzak olduğunu çok iyi biliyordu; ancak, böylesine haince ve sinsice plânlı bir iftiranın halk arasında yayılması, kendisini son derece üzmüştü. Bu, Hz. Âişe'ye karşı ister istemez tavrını değiştirmesine sebep olmuştu. Nitekim, meseidde îrad ettiği hutbede bunu açıkça ifade ediyordu:

"Ey Müslümanlar cemaati!.. Ailem aleyhindeki iftirasıyla beni üzüntüye düşüren bir şahsa karşı bana kim yardım eder? Hâlbuki, vallahi ben, ailem hakkında hayırdan başka bir şey bilmiyorum. Onlar (iftiracılar), öyle bir adamın ismini de ileri sürdüler ki, ben onun hakkında da hayırdan başka bir şey bilmiyorum."325

Peygamberimizin, Hz. Aişe'yle Konuşması

Hz. Âişe'ye iftira edilişin üzerinden bir ay gibi uzun bir müddet geçmiş olmasına rağmen, Resûlullah'a (s.a.v.) bu hususta herhangi bir vahiy inmedi.

Mescidde ashabına îrad ettiği hitabesinden birkaç gün sonra, Hz. Ebû Bekir'in evine vardı. Selâm verdikten sonra, Hz. Âişe'nin yanına oturdu ve, "Ey Aişe!.. Hakkında bana şöyle şöyle sözler erişti. Eğer sen bu isnadlardan uzak isen, yakında Allah, seni onlardan berî ve uzak olduğunu açıklar. Yok, eğer böyle bir günaha yaklaştınsa, Allah'tan af dile ve O'na tevbe et! Çünkü kul, günahını itiraf ve sonra da tevbe edince, Allah da ona afv ile muamele buyurur."

Hz. Âişe, o andaki durumunu da şöyle anlatır:

"Resûlullah (s.a.v.) sözlerini bitirince, gözümün yaşı kesildi. Öyle ki, gözyaşından bir tek damla bulamıyordum.

"Hemen babama dönüp, 'Resûlullah'a bu hususta benden taraf cevap ver.' dedim.

"Babam, 'Vallahi kızım!.. Resûlullah'a (s.a.v.) ne diyeceğimi bilemiyorum!' dedi.

"Sonra anneme döndüm. 'Resûlullah'a (s.a.v.) bu hususta benim tarafımdan sen cevap ver.' dedim.

Hz. Âişe 'nin Cevabı

Baba ve annesi Resûlullah'a herhangi bir cevapta bulunmayınca, Hz. Âişe bizzat konuşmak mecburiyetinde kaldı. Şehâdet getirip, Cenâbı Hakk'a hamd ve senada bulunduktan sonra, "Vallahi," dedi, "ben anladım ki, siz halkın yaptığı dedikoduyu işitmişsiniz. Hattâ, onlara inanmış gibisiniz! Şimdi, ben size o kötülükten uzağım, desem—ki Allah biliyor, uzağimdır—beni doğrulamazsınız! Faraza, ben, kötü bir iş yaptım(!) desem,—ki Allah biliyor, ben böyle bir şeyden uzağım—siz, beni hemen tasdik edersiniz! Vallahi, ben kendim için de, sizin için de Yakub'un (a.s.) oğullarıyla olan misâlinden başka getirecek misâl bulamıyorum. Nitekim, o zaman o, '...Artık, bana düşen, güzel bir sabırdır. Sizin şu anlatışınıza karşı yardımına sığınılacak, ancak Allah'tır.'327 demişti."328

PEYGAMBERİMİZE VAHYİN GELİŞİ

Henüz Resûli Kibriya Efendimiz yerinden kalkmamıştı. Ev halkından da hiç kimse dışarı çıkmamıştı. Peygamber Efendimize hemen orada vahiy geldi. Hz. Âişe o ânı da şöyle anlatır:

"Resûlullah'ı, vahyin ağırlığı ve şiddetinden terlemek gibi vahiy alâmetleri bürüdü. Nitekim, vahiy sırasında, kış günleri bile kendisinden inci tanesi gibi ter dökülürdü. Resûlullah'ın (s.a.v.) üzerine elbisesi örtüldü, başının altına da derinden bir yastık konuldu. Vallahi, ben ne korktum, ne de aldırış ettim. Çünkü, o fenalıktan uzak olduğumu ve Allah Teâlâ'nın bana zulmetmeyeceğini biliyordum. Annemle babamın ise, halkın ağzında dolaşan dedikodular, Allah tarafından doğrulanacak diye korkularından ödleri kopuyor, cansız düşüvereceklerini sanıyordum."329

Vahiy hâli Resûli Kibriya Efendimizin üzerinden kalkınca, sevincinden gülüyordu. Hz. Âişe'ye, "Müjde ey Âişe!.. Yüce Allah, seni, kesin olarak tebrie etti, yapılan iftiradan berî ve uzak kıldı." dedi.330

Hz. Ebû Bekir de son derece sevindi. Yerinden kalkıp, kızı Hz. Âişe'nin başını öptü.

İnen Ayetler

Cenâbı Hakk, konuyla ilgili olarak Resulüne indirdiği âyeti kerîmelerde şöyle buyurdu:

"O uydurma haberi getirenler içinizden (mahdut) bir zümredir.

"Onu siz kendiniz için bir kötülük sanmayın. Bilâkis, sizin için bir hayırdır. Onlardan herkese kazandığı günah (nisbetinde ceza) vardır. Onlardan günahın büyüğünü yüklenen o adama da pek büyük bir azab vardır.

"Onu (iftirayı) işittiğiniz vakit, erkek mü'minlerle kadın mü'minler, kendi vicdanları (önünde) iyi bir zanda bulunup da, 'Bu, apaçık bir iftiradır.' demeleri (lâzım) değil miydi?

"Buna karşı dört şâhid getirmeli değil miydiler? Mademki bu şâhidleri getiremediler; o hâlde onlar, Allah katında yalancıların tâ kendileridir!

"Eğer dünyada ve âhirette Allah'ın ihsan ve rahmeti üzerinizde olmasaydı, o daldığınız dedikodu sebebiyle size muhakkak büyük bir azab çarpardı.

"O zaman siz, o (iftirayı) dillerinizle (birbirinize) yetiştiriyordunuz; hakkında hiçbir bilginiz olmayan şeyi, ağızlarınızla söylüyor ve bunu kolay (günah olmayan şey) sanıyordunuz. Hâlbuki, o(nun günahı) Allah katında büyüktür.

"Onu (iftirayı) duyduğunuz zaman, 'Bunu söylemek bize yakışmaz. Hâşâ!.. Bu büyük bir iftiradır.' demeniz (lâzım) değil miydi?

"Eğer siz gerçekten îman eden kimselerseniz, böyle bir şeye ebedîyyen bir daha dönmenizi Allah size yasaklıyor!

"Allah, size âyetlerini açık açık bildiriyor. Allah her şeyi hakkıyla bilendir; tam bir hüküm ve hikmet sahibidir.

"Mü'minler içinde, kötü sözlerin yayılıp duyulmasını arzu edenler yok mu? Dünyada da, âhirette de onlar için acıklı bir azab vardır! Onları, (kötülüğü yaymak isteyenleri) Allah bilir, siz bilmezsiniz.

"Ya üzerinizde Allah'ın fazl ve rahmeti olmasaydı, ya hakikat Allah çok esirgeyici, çok merhametli olmasaydı, hâliniz nice olurdu?""1

Böylece, Cenâbı Hakk, vahiyle Hz. Âişe hakkında söylenenlerin bir iftiradan ibaret olduğunu haber vererek hem Resulünün temiz ruhunu ve pâk vicdanını üzüntüden kurtardı, hem Hz. Ebû Bekir'in şahsiyetinin küçük düşürülmesine müsaade etmedi, hem de Müslümanlar arasında zuhur eden fitne ve fesadın büyümesine fırsat vermedi.

En Üstün Beraat

Bir gün, Hz. Abdullah b. Abbas'tan, Hz. Âişe'yle (r.a.) ilgili âyetlerin tefsiri sorulmuştu. Şu izahta bulunmuşlardı:

"Yüce Allah, dördü dört şeyle beraat ettirmiş, yapılan iftiralardan onları temize çıkarmıştır:

"1) Hz. Yusuf u, Züleyha'nın kendi ehlinden getirilen bir şahidin diliyle beraat ettirmiştir.

"2) Hz. Musa'yı, Yahudîlerin dedikodularından, elbisesini alıp getiren taşla beraat ettirmiştir.

"3) Hz. Meryem'i, kucağındaki oğlunu dile getirip, 'Ben Allah'ın kuluyum.' diye söyletmek suretiyle temize çıkarmıştır.

"4) Hz. Âişe'yi ise. Yüce Allah, Kiyamet'e kadar bakî kalacak olan i'cazkâr kitabı Kur'ân'daki o azametli âyetlerle beraat ettirmiştir; ki, bu derece belâğatlı temize çıkarmanın benzen görülmemiştir. Bakınız da, bununla diğer beraat ettirmeler arasındaki büyük ve üstün farkı görünüz.

"Yüce Allah, bunu ancak Resulünün mertebesinin yüceliğini ortaya koymak için yapmıştır."332

İftiracıların Cezaya Çarptırılmaları

Resûli Ekrem Efendimiz, konuyla ilgili vahiy geldikten sonra çıkıp halka bir hutbe îrad etti, sonra da gelen Kur'ân âyetlerini onlara okudu.

Bilâhare, yapılan iftirayı dilleriyle yaymakta en çok ileri giden Mıstah b. Üsase, Hassan b. Sabit ile Hamne binti Cahş'a had vurulmasını emretti. İftiracılara had olarak 80'er kamçı vuruldu.333

---

313 Buharî, Sahih, c. 3, s. 154.
314 Buharî, Sahih, c. 3, s. 154.
315 İbni Hişam, Sîre, c. 3, s. 310311; Müslim, Sahih, c. 8, s. 113114.
316 Taberî, Tefsir, c. 18, s. 89.
317 Ibni Hişam, A.g.e., c. 3, s. 311.
318Ahzab, 6, 53.
319Müslim, Sahih, c. 8, s. 114.
320 ibni Hişam, A.g.e., c. 3, s. 311312; Müslim, A.g.e., c. 8. s. 114; Tirmizî, Sünen, c. 5, s. 332333.
311Ibni Hişam, A.g.e., c. 3, s. 311
312; Müslim, A.g.e., c. 7, s. 115;
Tirmizî, A.g.e., c. 5, s. 333.
322 Halebî, İnsanû'lUyûn, c. 2, s. 624625.
323 Ibni Hişam, A.g.e., c. 3, s. 313314; Müslim, A.g.e., c. 8, s. 115.
324 Müslim, A.g.e., c. 8, s. 118.325 İbni Hişam, A.g.e., c. 3, s. 312; Müslim, A.g.e., c. 8, s. 115; Tirmizî, A.g.e., c. 5, s. 332.
326 Müslim, A.g.e., c. 8, s. 116; Ahmed İbni Hanbel, Müsned, c. 6, s. 197.
327 Yusuf, 18.
328 Müslim, A.g.e., c. 8, s. 116.
329 ibni Hişam, A.g.e., c. 3, s. 315; Müslim, A.g.e., c. 8, s. 117.
330 Müslim, A.g.e., c. 8, s. 117; Ahmed ibni Hanbel, Müsned, c. 6, s. 197.
331 Nur, 1120.
332 Nesefî, Tefsir, c. 3, s. 138.
333 İbni Hişam, A.g.e., c. 3, s. 315; Ahmed ibni Hanbel, Müsned, c. 6, s. 35.

Hendek Muharebesi

HENDEEK MUHAREBESİ

(Hicret 'in 5. senesi 29 Şevval/Milâdî Ocak 627)

Uhıd Harbinden iki yıl sonra vuku bulan Hendek Muharebesi, İslâmî gelişmenin önündeki engellerin büyük ölçüde bertaraf olmasında büyük rol oynamış mühim muharebelerden biridir.

Düşman saldırısını kolayca önlemek maksadıyla Resûl-i Ekrem'in emriyle Medine etrafında hendekler kazılması sebebiyle Hendek Savaşı adını alan bu muharebenin bir diğer adı da "Ahzab"tır. Bu adı, Kureyş müşrikleriyle birlikte Yahudiler, Gatafanlar ve daha birçok Arap kabilesinin ve topluluğunun Medine üzerine yürümek için bir araya gelmiş olmalarından dolayı almıştır.

Hatırlanacağı gibi, Resûl-i Ekrem Efendimiz, Yahudi kabilelerinden biri olan Benî Nadir'i Medine'den sürmüştü. Onlar da kuzeye giderek Hayber, Şam ve Vadi'1-Kura gibi mühim yerlere yerleşmişlerdi.

Bunlar, Medine'den kovulmuş olmanın acısını, gittikleri yerlerde Peygamberimiz ve İslâmiyet aleyhinde menfî propaganda ve tahriklerde bulunmak, civar halkını Müslümanlar aleyhinde kışkırtmak suretiyle dindirmeye çalışıyorlardı.

Benî Nadir Yahudilerinin, kışkırtmaları, teşvikleri ve öncülük etmeleriyle meydana gelmesine sebep oldukları hâdiselerden biri de, işte bu Hendek Muharebesidir.

"Medine üzerine topluca yürüyüp, Hz. Resûlullah ve Müslümanların vücudunu ortadan kaldırmak" menhus fikrini, bu Yahudiler ortaya attılar. Zâten, Kureyş müşrikleri de böyle bir şeyi her zaman düşünüyor ve böyle bir teşebbüse her zaman hazır bulunuyorlardı. Zîra, onlar, Uhud Savaşından galib çıkmalarına rağmen, İslâmî gelişmeyi durduramadıklarının, Müslümanların gittikçe çoğalmasına engel olamadıklarının ve Re-sûl-i Ekrem Efendimizin nüfuz sahasının genişlemesine mâni olamadıklarının çok iyi farkında idiler. Ticaret kervanlarına hemen hemen bütün yollar kapanmış durumdaydı."4 İktisadî yönden kendilerini yok olmakla karşı karşıya getirecek bu duruma seyirci kalmak istemiyorlardı. Rahat hareket

edebilmeleri için de, Medine'deki İslâm Devletinin nüfuzunu kırmak arzu ve emelini taşıyorlardı.

"Medine üzerine birlikte yürüyüp, Hz. Resûlullahın bayraktarlığını yaptığı îman ve İslâm hareketini yerinde boğma" teklifi, daha evvel belirttiğimiz gibi, Benî Nadir Yahudilerinin liderleri durumunda olanlardan geldi.315

Müşriklerin lideri Ebû Süfyan, "Siz bu işte samimî misiniz?" diye sordu.

Dessas Yahudîler, "Evet!.." dediler, "Biz, Muhammed'le çarpışma hususunda sizinle anlaşalım diye geldik."

Ebû Süfyan bundan memnun oldu:

"Öyle ise hoş geldiniz, sefa geldiniz! Muhammed'e düşmanlıkta bize yardımcı olanlar, yanımızda en sevgili, en makbul kimselerdir!"

Sonra da samimiyetlerini ölçme babında şu teklifte bulundu:

"Ama," dedi, "siz bizim ilâhlarımıza tapmadıkça, size pek güvenemeyeceğiz!"

Menhus gayeleri uğrunda her türlü aşağılığı işleyen Yahudi heyeti, derhâl putlar önünde secdeye vardılar.Böylece, Medine üzerine yürüyüp, Hz. Muhammed'in (s.a.v.) bayraktarlığını yaptığı îman ve İslâm hareketini yerinde boğma kararında birleşip anlaştılar.

Yahudilerin Bile Bile Hakkı Gizlemeleri

Mekke'ye gelen heyet, Yahudi âlimlerinden müteşekkildi. Müşrikler, hazır ayağa gelmişken, onlardan bir hususu da öğrenmek istiyorlardı. Kendi aralarında, "Gelenler, bilgi sahipleri ve Ehl-i Kitap'tırlar. Biz mi, yoksa Muhammed mi daha doğru yoldadır; bunu kendilerine bir soralım." diye konuştular.

Bunun üzerine Ebû Süfyan, onlara, "Ey Yahudî cemaati!.." dedi, "Sizler, kendilerine ilk semavî kitap inmiş, ilim ehli kimselersiniz. Muhammed'le anlaşamadığımız meseleyi açıklığa kavuşturunuz: Bizim yolumuz mu, onun dini mi daha hayırlıdır?"

Aleyhlerinde olan hakkı gizlemeyi meslek edinen Yahudiler, "Allah için söylenecekse, siz hakka ondan daha yakınsınız!" demekte tereddüt göstermediler!

Bu sözler, haliyle müşrikleri fazlasıyla sevindirdi. Derhâl bu kararlarının tahakkuku için hazırlanmaya başladılar.

Nazil Olan Âyet

Yahudilerin müşriklere söyledikleri, gerçek dışı beyanlardı; hakkı bile bile gizliyorlardı. Bunun üzerine inen âyet-i kerîmelerde meâlen şöyle buyuruldu:

"Bakmadın mı, şu, kendilerine kitaptan biraz nasîb verilenlere?.. Kendileri haça, Şeytan'a inanıyorlar; diğer küfredenler için de, 'Bunlar, îman edenlerden daha doğru bir yoldadır.' diyorlar.

"Bunlar, Allah'ın kendilerine lanet ettiği kimselerdir. Allah kime lanet ederse, artık ona hakikî hiçbir yardımcı bulamazsın.

"İşte, onlardan kimi ona (Muhammed'e) îman etti, kimi de ondan yüz çevirdi. Çılgın bir ateş olarak Cehennem yeter bunlara!.."136

Diğer Kabilelere Yapılan Davet

Benî Nadir Yahudileri, Mekkeli müşriklerden, beraber hareket etmek üzere kesin söz aldıktan sonra, Gatafanlarla da, Hayber'in bir yıllık hurma mahsûlünü kendilerine vermek şartıyla anlaştılar.337 Ayrıca, civarda bulunan diğer Arap kabî-lelerine de propagandacılarını gönderdiler. Onları da Medine üzerine yürümek için ayaklandırdılar.

Bu arada, lıarbte başrol oynayacak olan Mekkeli müşrikler de, Arap kabilelerinden bazılarını harbe iştirak için kiraladılar. Böylece, Yahudîlerin propaganda, tahrik ve teşvikleriyle Mekkeli müşriklerden, civardaki Arap kabilelerinden, Gatafanlar ve Ahabiş kabilelerinden büyük bir ordu teşkil edildi.

Her zaman olduğu gibi hedef ve gaye tekti: Medine üzerine yürüyüp, Peygamber Efendimizin vücudunu ortadan kaldırmak ve Müslümanları yok etmek!..

Adı geçen kabileler, bu menfur gaye ve hedef etrafında, Hz. Resulullah'a ve İslâmiyete düşmanlık derecelerine göre toplanmışlardı.

DÜŞMAN ORDUSU

Kureyş müşriklerinin sayısı, Ahabiş ve onlara katılan kabilelerle birlikte dört bindi. Yahudîlerin teşvik ve kışkırtmaları ile bir araya gelenlerin sayısı

ise altı bindi. Böylece, düşman ordusunun sayısı 10 bini buluyordu. Müşrik ordusuna Ebû Süfyan b. Harb komuta etmekte idi. Orduda, 300 at, 100 deve vardı.338 Bunlar dışında diğer kabilelerden meydana gelen altı bin kişilik kalabalığın at ve deve sayısı kesin bilinmemektedir. Bütün küfür birlikleri birleşince, komuta yine Ebû Süfyan'da kaldı."9

Peygamberimizin Haber Alması

Huzaa Kabilesi, eskiden beri Resûl-i Ekrem Efendimizle dost geçinen bir kabîle idi. Bu dostluğun başlangıcını Abdûl-muttâlib'le olan anlaşma ve ittifakları teşkil ediyordu.

İşte, Kureyş müşriklerinin ciddî bir hazırlık içinde bulundukları hakkındaki raporu, bu kabileden bir süvari, normal olarak 12 günde alınan yolu fevkalâde bir sür'atle tam dört günde katederek Medine'ye, F'eygamber Efendimize ulaştırdı.

MEDİNE'DE HAZIRLIK

Haberi alan Peygamber Efendimiz, vakit geçirmeden derhâl Ashab-ı Kiram'ı toplayarak kendileriyle istişare etti.

Resûl-i Ekrem, "Medine dışında düşmanla çarpışalım mı? Yoksa Medine'de kalarak müdafaa savaşı mı yapalım?" diye sordu.

Görüşmeye sunulan bu teklifle ilgili muhtelif fikirler serd-edildi. Bu arada Selman-ı Fârisî, "Yâ Resûlallah!.. Biz, Fars toprağında düşman süvarilerinin baskınlarından korktuğumuz zamanlarda, etrafımızı hendeklerle çevirip savunurduk." diye konuştu.

Teklif hem Hz. Resûlullah, hem sahabîler tarafından mâkul karşılandı ve ittifakla şu karar alındı:

Medine'de kalınacak ve şehrin etrafında hendekler kazılmak suretiyle düşman saldırısına karşı konulacak. Böylece, muhasarada kalmak, açık arazide vuruşmaya tercih edildi.Peygamber Efendimizin böyle bir taktiği tercih etmesi altında, harbte az insanın öldürülmesi, az kan akıtılması gibi mühim bir gaye de yatıyordu. Aslında bu, Resûl-i Ekrem Efendimizin bütün harblerde gözden uzak tutmadığı bir prensipti.

HENDEK KAZI İŞİNE BAŞLANMASI

İttifakla şehrin dahilden müdafaasına karar verilince, hendek kazı işine Resül-i Ekrem Efendimizin emir ve tavsiyeleri üzerine derhâl başlandı. Peygamber Efendimiz, nerelerin kimler tarafından kazılacağım bizzat tâyin ve tesbit etti. Şehrin güneyinde oldukça sık bahçeler vardı. Düşmanın buradan geçebilme ihtimali çok zaîf idi. Geçmeyi göze alsa dahi, yayılarak değil de, birer kol hâlinde geçmeye mecbur olacağından durdurulması ve bozguna uğratılması için küçük bir askerî müfreze bile kâfi gelirdi. Doğu istikametinde ise, Peygamber Efendimizle anlaşma hâlinde bulunan Benî Kurayza ve diğer Yahudiler ikamet ediyorlardı. Bu sebeple hendek kazı işi, tamamen açık arazi olan şehrin kuzey tarafında yapılıyordu. Yapılan tesbitler bunu gerektiriyordu.

Bütün Müslümanlar, hattâ az çok eli iş tutabilecek çocuklar bile canla başla hendek kazı işini sürdürüyorlardı. Kazı işine bizzat Resûl-i Kibriya Efendimiz de katılıyor, bir an evvel tamamlanması için Müslümanların şevk ve gayretlerini her zaman canlı tutuyordu. Gönüllü Müslümanlar, bütün gün çalışıyorlar, geceyi geçirmek içinse evlerine dönüyorlardı. Buna karşılık Resûl-i Ekrem Efendimiz, bir tepecik üzerinde kurdurduğu çadırında* gece gündüz kalıyordu. Hem çalışmalara bizzat katılıyor, hem de çalışanlara nezaret ediyor ve murakabesini sürdürüyordu.Kâinatın Efendisi, toza toprağa, sıcağa, açlığa aldırmadan yaptığı çalışmalarında, zaman zaman Müslümanların, "Yâ Re-sûlallah!.. Bizim çalışmamız yeter. Sen ne olur, çalışma da istirahat buyur." tekliflerine muhatab oluyordu. Ancak Efendimiz, "Ben de çalışarak, bu sevaba ortak olmak istiyorum." cevabını vererek gayret ve sevaba nâiliyet arzusunu dile getiriyordu.

Zaman zaman da kazı ve zembille toprak taşıma esnasında, Abdullah b. Revaha'nırı, "Allah'ım!.. Sen bize doğru yolu göstermemiş olsaydın, biz ne sadaka verebilir, ne de namaz kılabilirdik! Üzerimize yürüyen kâfirler, bizim çekindiğimiz fitne ve fesadı yapmak istedikleri ve bizimle karşılaştıkları zaman, Sen kalblerimize, sabır ve sekînet indir, ayaklarımıza sebat ver!"340 mealindeki kıt'aları terennüm ediyordu. Haliyle, bu, gönüllü mücahidlerin gayretlerini artırıyordu.

Müslümanlar bütün gün durmadan dinlenmeden kazı işine devam ediyorlardı. Resûl-i Ekrem, onların bu hâllerine şefkat ve merhametle bakıyor ve, "Allah'ım!.. Âhiret hayatından başka taleb edilecek bakî bir hayat yoktur. Sen, Ensâr ve Muhacirlere mağrifet eyle!" diye dua ediyordu.

Çalışan Müslümanlar da, Hz. Resûlullah'ın bu samimî duasına, şu içli mukabelede bulunuyorlardı:

"Hayatta olduğumuz müddetçe Allah yolunda cihad etmek üzere Muhammed'e (s.a.v.) bîat etmiş kimseleriz."341

PEYGAMBERİMİZİN SERT KAYAYI PARÇALAMASI

Kazı işi devam ediyordu.

Hendek Savaşının yapıldığı yer ve Yedi Mescidler

Bir ara sahabîler sert bir kayayla karşı karşıya geldiler. Onu parçalamaya uğraşırken, balyoz, kazma kürek gibi bir sürü âletleri kırıldı. Yine de onu parçalamaya muvaffak olmadılar.

Durumu, kıldan dokunmuş çadırın içinde o sırada dinlenmekte olan Resûlullah Efendimize haber verdiler: "Yâ Resûl-allah!.. Karşımıza kazı esnasında ak bir kaya çıktı. Onu bir türlü parçalayamadık! Eîu husustaki emriniz?.."

Peygamber Efendimiz, Selman-ı Fârisî'nin balyozunu aldı. "Bismillah!" diyerek kayaya bir darbe indirdi. Kayanın üçte birini yerinden kopardı ve, "Allahü Ekber! Bana Şam'ın anahtarları verildi. Vallahi, ben şu anda Şam'ın kırmızı köşklerini görüyorum!" buyurdu. Sonra, yine "Bismillah!" deyip kayaya balyozla ikinci darbeyi indirdi. Kayanın üçte biri daha parçalandı. Yine, "Allahü Ekber! Bana, Fars'ın anahtarları verildi! Vallahi, şu anda ben, Kisrâ'nın Medayin şehrini ve onun beyaz köşklerini görüyorum!" buyurdu. Ondan sonra üçüncü defa yine, "Bismillah!" deyip balyozla vurdu; kayanın geri kalan kısmını da yerinden kopardı. Yine, "Allahü Ekber! Bana, Yemen'in anahtarları verildi! Vallahi, şu anda ben, San'a'nin kapılarını görüyorum!" buyurdu.342

Resûl-i Kibriya Efendimizin haber verdiği bütün fetihler, Hz. Ömer ile Hz. Osman zamanında bir bir gerçekleşti. Bunları gören Ebû Hüreyre (r.a.), Müslümanlara, "Bu fetihler, sizin için bir başlangıçtır. Vallahi, Allah, fethedeceğiniz veya Kı-yamet'e kadar fetholunacak şehirlerin hepsinin anahtarlarını önceden Muhammed'e (s.a.v.) vermiştir." derdi.343

ORDUYA VERİLEN ZİYAFET

Hendek kazı işini bir an evvel bitirmek için durmadan dinlenmeden çalışan Müslümanlar, doğru dürüst yiyecek bir şeyler de bulamıyorlardı. Zîra, o yıl Arabistan'da şiddetli bir kıtlık ve kuraklık hüküm sürüyordu; Medine de bu kıtlık çemberinin içindeydi. Kazı işi devam ediyordu.

Bir gün, Hz. Cabir b. Abdullah, evine vararak, hanımına, "Resûlullah'ı (s.a.v.) son derece acıkmış gördüm. Başkası olsaydı bu açlığa dayanamazdı. Evde yiyecek bir şey var mı?" diye sordu.

Hanımı, "Vallah, yanımda şu oğlaktan ve şu bir sa'* arpadan başka bir şey yok." dedi.

Hz. Cabir oğlağı kesti, hanımı ise arpayı el değirmeninde öğütüp un yaptı. Eti çömleğe koydular, hamuru da mayaladılar. Et çömleğini tandıra koyup pişmeye bıraktılar.

Hz. Cabir evinden ayrılacağı sırada hanımı, "Sakın, beni Resûlullah'a ve yanındakilere karşı utandırma!" diyerek, yemeklerinin azlığını nazara vermek istedi.

Hz. Cabir, Resûl-i Kibriya Efendimizin yanına vardı.

"Yâ Resûlallah!.." dedi, "Azıcık yemeğim var. Yanına bir veya iki kişi al da yemeğe gidelim!"

Resûl-i Ekrem, "Yemeğin ne kadardır?" diye sordu.

Hz. Cabir, "Bir sa' arpadan yapılmış ekmek ve kesilmiş bir oğlak." dedi.

Bunun üzerine Efendimiz, "Hem çok, hem de güzel bir yemek!" diye buyurdu ve ilâve etti: "Hanımına söyle: Ben gelinceye kadar, tandırdan et çömleği ile ekmeği çıkarmasın!" Daha sonra Hz. Cabir'in gözleri önünde, "Ey hendek halkı!.. Kalkınız; Câbir'in ziyafetine gideceğiz." diye seslendi. Muhacir ve Ensâr'dan orada bulunanların hepsi kalktı.

Hz. Câbir, şaşkın şaşkın evine döndü. Hanımına, "Allah senin iyiliğini versin! Resûlullah (s.a.v.), yanındakilerin hepsiyle yemeğe geliyor! 'İnnâ lillah ve innâ ileyhi raciûn!' Şimdi ne yapacağız?" dedi.

Hanımı, "Resûlullah (s.a.v.), yemeğimizin ne kadar olduğunu sana sormadı mı?" dedi.

Hz. Cabir, "Evet, sormuştu. Ben de söylemiştim."

Bunun üzerine hanımı, "Mahçub olacak sensin, ben değil!" diye konuştu ve sordu: "Onları sen mi davet ettin, yoksa Resûlullah mı?"

Hz. Cabir, "Resûlullah (s.a.v.) davet etti." diye cevap verince, hanımı, "O, senden daha iyi bilir!" dedi.

Resûl-i Ekrem Efendimiz, kalabalık ashabıyla Hz. Cabir'in evine geldi. Onlara, "Birbirinizi sıkıştırmadan içeri giriniz." diye emretti.

Sahabîler, 10'ar 10'ar içeri girdiler.

Resûl-i Kibriya Efendimiz, ete ve ekmeğe bereket duası yaptı. Sonra ev hanımına, "Bir ekmekçi kadın çağır da seninle birlikte ekmek yapsın. Çömleğinizden de kepçe kepçe al! Sakın çömleği tandırdan çıkarma!" dedi.

Nebîyy-i Muhterem Eifendimiz, bundan sonra, mübarek elleriyle tandırdan ekmeği çıkarıp parçaladı ve üzerine et koyarak ashabına sunmaya başladı. Davetliler yiyip doyuncaya kadar ziyafet böylece devam etti.

Hepsi yediği hâlde et ve ekmekten hiçbir şey eksilmiş değildi!

Resûl-i Ekrem, ev hanımına, "Bu kalanı da hem kendin yersin, hem de hediye edersin. Çünkü, bütün halk açlık çekiyor." buyurdu.

Misafirlere karşı yüzde yüz mahcub olacağını düşünen Hz. Câbir'in, bütün bu olanlarla ilgili şehâdeti ise şöyle:

"Allah'a yemin ederim ki, gelenler bin kişiydi. Hepsi de doyup kalktılar. Buna rağmen çömleğimiz hâlâ olduğu gibi

kaynamakta, hamurumuzdan da olduğu gibi ekmek yapılmakta idi! Ondan biz yedik, konu komşuya da hediye ettik!"'44

---

334 İbn-i Hişam, Sîre, c. 3, s. 225.
335 ibn-i Hişam, A.g.e., c. 3, s. 225.
336 Nisa, 51-52, 55.
337 ibn-i Hişam, A.g.e., c. 3, s. 226.
338 İbn-i Sa'd, Tabakat, c. 2, s. 66.Ibn-i Sa'd, A.g.e., c. 2, s. 66.
239 Ibn-i Sa'd ve Taberî'nin rivayetine göre, kıldan kurulan bu çadır, bir Türk çadırı idi (İbn-i Sa'd, Tabakat, c. 4, s. 83; Taberî, Tarih, c. 3, s. 45).
340 İbn-i Sa'd, A.g.e., c. 2, s. 70-71; Ahmed İbn-i Hanbel, Müsned, c. 4. s.

282.
341 İbn-i Sa'd, A.g.e., c. 2. s. 70.

342 Ahmed ibn-i Hanbel, Müsned, c. 4, s. 303.
343 Taberî, Tarih, c. 3, s. 46.

Hendek Kazı İşinin Tamamlanması

Hendek kazı işinde sahabîlerin gösterdikleri üstün gayret, gerçekten sadâkatlerinin, Allah'a ve Resulüne olan bağlılıklarının en açık bir delili idi. Çalışma sırasında ihtiyaçlarını görme durumunda kaldıklarında bile Peygamber Efendimizden müsaade almadan işlerinin başından kat'iyyen ayrılmıyorlardı. Bu durum elbette sahabîye yakışır bir fedakârlık ve feragat örneğiydi. Nitekim, Cenâbı Hakk da, gönderdiği âyetlerde, onların gerçek mü'minler olduklarına ve eşsiz sadâkatlerine şehâdet ediyordu: "Gerçek mü'minler ancak o kimselerdir ki. Allah'a ve Resulüne îman etmişler ve toplu bir işte bulundukları vakit de Peygamber'den izin almadıkça bırakıp gitmezler. Doğrusu (ey Resulüm), senden izin isteyenler, Allah'a ve Resulüne îman eden kimselerdir. Bu bakımdan bazı işleri için senden izin istediklerinde sen de onlardan dilediğin kimseye izin ver; onlar için Allah'tan mağrifet dile. Şüphe yok ki, Allah, Gafûr'dur [çok bağışlayıcıdır], Rahîm'dir [merhameti boldur]."345

Resûli Ekrem'in ve Müslümanların ciddiyetle sarıldıkları bu işi, münafıklar ise hafife alıyorlardı. Oldukça gevşek davranıyorlar, canlan istediği zaman da Resûli Ekrem'den izin alma ihtiyacı bile duymadan çekip gidiyorlardı. Zaman zaman da canlarını dişlerine takarak çalışan îman, sadâkat, feragat ve gayret timsâli sahabîlerle istihza ediyorlardı; morallerini, huzurlarını bozmak için de gülüşüyorlardı.Cenâbı Hakk, indirdiği âyeti kerîmelerde onların uygun olmayan bu hareketlerinden bahsederek şöyle buyurdu:

"Peygamber'in çağrışım, aranızda birbirinizi çağırış gibi tutmayın (Dâvetine hemen koşun ve izinsiz ayrılmayın). İçinizden birini siper ederek çıkıp gidenleri Allah, muhakkak biliyor! Bunun için Peygamber'in emrine aykırı hareket edenler, başlarına bir belâ inmekten yahut kendilerine acıklı bir azab isabet etmekten sakınsınlar."346

Yorucu bir çalışma neticesinde, hendek kazı işi altı gün sürdü.347 Hendek beş arşın (3.40 cm) derinliğindeydi, genişliği ise en namlı süvarilerin dahi kolay kolay atlayıp geçemeyeceği kadardı. Sâdece tek bir yeri aceleye geldiğinden dar kalmıştı. Oradan atlılar geçebilirdi. Bu sebeple Peygamber Efendimiz, orası hakkındaki endişesini, "Müşriklerin buradan

başka bir yerden geçip gelebileceklerinden korkmuyorum!" diyerek izhar etti.

Resûli Ekrem, çarpışma boyunca bu dar kısmı nöbet tutturup bekletecektir!

Ayrıca Peygamberimiz, hendeğin münasip kısımlarına giriş çıkış yerleri yaptırdı. Düşman gelip hendeğin önüne karargâhını kurunca, buralara nöbetçiler dikecek ve başına da Zübeyr b. Avvam Hazretlerini tâyin edecektir.

İSLÂM ORDUSU

İslâm Ordusu üç bin kişiden ibaretti. Bu, sayı bakımından düşman ordusunun üçte biri demekti. Sâdece 36 atlı vardı. Orduda biri Muhacirlerin, diğeri Ensâr'ın olmak üzere iki sancak bulunuyordu. Muhacirlerinkini Zeyd b. Harise, Ensâr'ınkini ise Sa'd b. Übade Hazretleri taşıyordu.348

Sel Dağı

Resûli Kibriya, karargâhını Sel Dağı eteklerinde kurdu. Ordunun sırtı bu dağa geliyordu. Harbe katılmayan kadın ve çocuklar ise kale ve hisarlara yerleştirildi. Yiyecek maddeleri, kıymetli ve ehemmiyetli eşyalar da yine bu hisarlarda muhafaza altına alındı.

Peygamber Efendimiz için Sel Dağı eteklerinde deriden bir çadır kuruldu. Bu çadır, bugünkü Fetih Mescidinin bulunduğu yerde idi.

DÜŞMAN ORDUSU KARARGÂHI

Hendek, henüz yeni bitmişti ki ovayı düşman çadırlarının kapladığı görüldü.

Düşman, karargâhını Medine'nin kuzeyinde Uhud Savaşının cereyan ettiği sahada kurdu. Hendekle karşılaşmaları şaşkınlıklarına sebep oldu. O âna kadar böyle bir harb plân ve taktiği görmüş değillerdi. Haliyle bu durum, daha başından itibaren morallerini sarstı.

Hâlbuki, onlar, Medine'yi tamamen ele geçirecekleri hayâl ve ümidiyle çıkıp gelmişlerdi. Eli boş dönmeyi düşünmek bile istemiyorlardı.

Mücâhidler, 10 bin askerlik düşmanı görmekle asla korkmadılar ve tereddüt göstermediler. Kur'ânı Azîmüşşan, onların bu hâlini şöyle tasvir eder:

"Mü'minler, düşman birliklerini görünce, 'Allah'ın ve Resulünün bize va'dettiği (zafer) budur. Allah ve Peygamberi doğru söylemiştir.' dediler. (Mü'minlerin düşman birlikleri görmeleri) ancak onların îmanlarını ve teslimiyetlerini artırdı."349

BENÎ KURAYZA'NIN ANLAŞMAYI BOZMASI

Resûli Ekrem Efendimiz, deriden çadırında bulunuyordu. Yanında Hz. Ebû Bekir de vardı. Müslümanlar, hendek kenarında düşmanı gözetlemek ve nöbet tutmakta idiler. Bu sırada Hz. Ömer, Resûlullah'ın huzuruna vardı.

"Yâ Resûlallah!.." dedi, "Aldığım habere göre, Benî Kurayza Yahudileri anlaşmayı bozmuşlar ve düşmana yardım kararı almışlardır!"

Beklenmeyen bu haber, Peygamber Efendimizi fazlasıyla müteessir etti. Hâlbuki, bu kabilenin reisi Ka'b İbni Esed'le anlaşması vardı; bunun için o taraftan emin idi.

Üzülen Efendimizin dudaklarından şu cümleler döküldü: "Hasbünailahü ve ni'melVekil [Allah bize yeter; O, ne güzel vekildir]."350

Benî Kurayza, büyük bir Yahudî kabîlesiydi ve Medinei Münevvere dışında kuvvetli kalelerde oturuyorlardı. Resûli Kibriya Efendimizle anlaşmaları vardı. Buna göre, Medine için haricî bir tehlike söz konusu olduğu zaman Müslümanlarla birlikte şehri müdafaa edeceklerdi. Ayrıca, Peygamber Efendimizden habersiz de hiçbir askerî harekâtta bulunmayacak, Kureyşli müşriklere ve onlara yardım edenleri korumayacaklardı.351

Bu haber üzerine Peygamber Efendimiz, Zübeyr b. Avvam'ı durumu tahkik için Benî Kurayza Yahudilerinin yurduna gönderdi. Hz. Zübeyr, Kurayza Oğullarının kalelerini onardıklarını, harb tâlim ve manevlaralan yaptığını bizzat gördü. Gelip durumu Efendimize haber verdi. Resûlullah, bu fedakârlığı üzerine hakkında şöyle buyurdu:

"Her peygamberin bir havarisi vardır; benim havarim de Zübeyr'dir!"352

Hz. Ömer'in verdiği haber doğruydu. Benî Nadir Yahudilerinin reisi Huyeyy b. Ahtab, gelip Kurayza Oğullan reisi Ka'b b. Esed'i kandırmıştı. O da anlaşmayı bozmuştu.

Heyet Gönderilmesi

Resûli Kibriya Efendimiz, durumu tekrar inceden inceye tahkik etmek ve onlara nasihatte bulunmak üzere Evs Kabilesinin lideri Sa'd b. Muaz, Hazreç Kabilesinin lideri Sa'd b. Übade, Abdullah b. Ravaha ve Havvat b. Cübeyr'i, Benî Kurayza Yahudîlerine şu talimatı vererek gönderdi:

"Gidiniz, bakınız: Şu kavimden bize erişen haberin doğruluğunu bir kere de siz tahkik ediniz. Eğer doğru ise, onu bana halkın anlayamadığı biçimde kapalı bir dil kullanarak bildiriniz. Ben onu anlarım. Açıkça söyleyip de halkın kalbine korku ve za'f düşürmeyiniz! Şayet, onlar aramızdaki anlaşmaya sâdık bulunuyorlarsa, bunu halka açıkça ilân edebilirsiniz!"353

Bu güzide sahabîler, Benî FCurayza Yahudilerinin yurtlarına gittiler. Anlaşmayı bozmanın çirkinliğinden bahsederek onlara nasihatte bulundular. Fakat, onlar kulak asmadılar ve anlaşmayı bozduklarını açıkça ilân ettiler; hattâ, Resûli Kibriya Efendimiz hakkında ileri geri konuşacak kadar küstahlıkta bile bulundular.

Müslüman elçiler bu durumdan son derece rahatsız oldular. Kurayza Oğullarının öteden beri müttefiki olan Hz. Sa'd b. Muaz, "Sizinle cenk etmedikçe Allah canımı almasın!" diye hiddetli hiddetli konuştu.

Daha sonra Müslüman elçiler geri dönüp, durumu Resûli Kibriya Efendimize kapalı bir şekilde arzettiler. Peygamber Efendimiz onlara, "Haberinizi gizli tutunuz! Ancak bilene açıklayınız! Çünkü harb, tedbirden ve aldatmaktan ibarettir!" dedi.354

Artık Medine, çepeçevre düşman tarafından sarılmış demekti. Cenâbı Hakk, Kur'ânı Kerîm'de, bu hususa şöyle işaret buyurur:

"O vakit, kâfirler üstünüzden (vadinin üst ve doğu tarafından), bir de altınızdan (vadinin aşağı ve batı tarafından) size gelmişlerdi. O zaman gözler yılmış, kalbler gırtlaklara dayanmıştı."355

Benî Kurayza 'nın Medine Üzerine Baskın Teşebbüsleri

Bu esnada Kurayza Oğulları, Huyeyy b. Ahtab'ı Kureyşlilere göndererek, Medine'ye geceleyin baskında bulunmak üzere müşriklerden 100, Gatafanlardan da 100 kişi istediler.

Onlar, bu kuvvetle birleşerek Medine kale ve hisarlarındaki kadın ve çocuklar üzerine baskın yapacaklardı.

Bu haber Müslümanları büyük bir telâşa düşürdü. Resûli Kibriya Efendimiz, derhâl geceleri Medine şehrini muhafaza etmek için Zeyd b. Harise Hazretlerini 300 askerle, Seleme b. Eslem'i de 200 askerle Medine'ye gönderdi. Bu kuvvetler, gece sokaklarda devriye gezip tekbir getireceklerdi.

Bu esnada, Benî Kurayza Yahudîleri, bir iki baskın teşebbüsünde bulundularsa da, muvaffak olamayıp geri çekilmek zorunda kaldılar.

Hz. Safiyye 'nin Bir Yahudîyi Öldürmesi

Benî Kurayza'nın ikinci baskın denemesi esnâsındaydı.

On kadar Yahudî, Peygamber Efendimizin halası Hz. Safiyye'nin de içinde bulunduğu Hassan b. Sabit'in köşkünü ok yağmuruna tuttular; hattâ, içeri girmeye kadar kalkıştılar. İçlerinden birisi köşkün kapısına kadar varıp içeri girmek istedi. Köşkte Hz. Safiyye ile birlikte birçok kadın ve çocuk da vardı.

Hz. Safiyye, bir Yahudînin köşkün etrafında dolaşıp durduğunu görünce, kadın olduğu bilinmesin diye başına sıkıca bir tülbent bağladı. Eline bir sırık alıp köşkten aşağı indi. Köşkün kapısını usulca açtı. Adamın arkasından yavaşça varıp, sırıkla başına bir darbe indirdi. Orada işini bitirdi. Sonra da başını kesip Yahudilere doğru fırlattı.

Bunun üzerine diğer Yahudilere korkuya kapılıp, "Bize, Müslümanların, ailelerini, yanlarında adam bulundurmaksızın,kimsesiz ve yalnız bıraktıkları haber verilmişti; hâlbuki öyle değilmiş!" diyerek dağıldılar.

Peygamberimizin Dar Gediği Bizzat Beklemesi

Beş yüz civarında mücâhidi Medine'ye gönderip şehri koruma altına alan Resûli Kibriya Efendimizin kendisi de, geceleri, düşmanın oradan geçebileceği düşüncesiyle hendeğin en dar yerini bizzat bekliyordu.

Hz. Âişe der ki:

"Resûlullah (s.a.v.), hendekteki gediği beklemek için gidip geldiği sırada soğuktan tir tir titriyordu. Yanıma gelip biraz ısındıktan sonra, 'Ben, düşmanın oradan başka bir yerden geçip gelebileceğinden korkmuyorum!

Keşke bu gece, Müslümanlardan biri, benim yerime orayı beklese!' buyurdu. O anda bir silâh ve demir âleti şakırtısı işittim.

"Resûlullah (s.a.v.), 'Kim o?..' diye seslendi. "'Sa'd b. Ebî Vakkas...' diye cevap geldi.

"Resûlullah, 'Bu gediği sana havale ediyorum. Orayı sen bekle.' buyurdu.

"Kendisi de uyudu."

MÜNAFIKLARIN HENDEKTEN DAĞILMALARI

Münafıklar devamlı, "Evlâd ve iyalimizi yalnız bırakıp da burada sefaletle beklemek akıl kârı değildir." diyerek Müslümanlara şüphe ve vesvese vermeye çalışıyorlardı; bir kısmı ise, bizzat Resûli Kibriya Efendimizin huzuruna çıkarak, "Evlerimiz Medine'nin dışındadır; duvarları da alçak olup, düşman ve hırsızlara açıktır."356 diyerek hendekten ayrılma müsaadesi istiyorlardı. Peygamber Efendimiz, bunların bir kısmına müsaade etti.

Aslında münafıkların maksadı, böyle kritik bir anda ordudan ayrılarak Müslümanların maneviyatını bozmaktı. Bu, onların her zaman başvurageldikleri bir taktikti.

Nitekim, Sa'd b. Muaz Hazretleri, bir kısım münâfıkın Hz. Resûlullah'tan müsaade istediğini görünce, şöyle demekten kendini alamamıştı:

"Yâ Resûlallah!.. Bunlara izin verme! Vallahi, biz ne zaman bir musibete uğrasak, sıkıntıya girsek, onlar hep böyle yaparlar!"

Sonra da, müsaade isteyen bu münafık grubun yanına vararak, "Biz sizden her zaman böyle hareketler mi göreceğiz? Ne zaman bir musibete uğrasak, bir sıkıntıyla karşı karşıya gelsek, siz hep böyle yapar durursunuz!"357 diyerek onları azarlamıştı.

Cenâbı Hakk da, indirdiği vahiyle, onların, bu müsaade istemede samimî olmadıklarını şöyle açıklıyordu:

"O zaman onlardan bir güruh, 'Ey Yesrip [Medine] ahalisi, sizin için burada durmak yok; hemen dönün.' demişlerdi; onlardan bir kısmı da, 'Hakikaten evlerimiz açıktır.' diyorlar, Peygamber'den izin istiyorlardı.

Hâlbuki, onların evleri açık değildir. Onlar kaçmaktan başka bir şey arzu etmiyorlardı!""8

---

344 İbni Hişam, A.g.e., c. 3, s. 229; Buharı, Sahih, c. 5, s. 4647; Müslim,Sahih, c. 3, s. 1611; İbni Kesir, Sîre, c. 3, s. 188.
345 Nur, 62.
346 Nur, 63.
347 Ibni Sa'd, A.g.e., c. 2, s. 67. 348 İbni Sa'd, A.g.e., c. 2, s. 67.
349 Ahzab, 22.
350 İbni Sa'd, A.g.e., c. 2, s. (37.
351 İbni Hişam, A.g.e., c. 2, s. 147150
352 İbni Sa'd, A.g.e., c. 3, s. 106; Ahmed İbni Hanbel, Müsned, c. 3, s. 314.
353 ibni Hişam, A.g.e., c. 3, s. 232.
354 Ibni Hişam, A.g.e., c. 3, s. 233.
355Ahzab, 10.
356 Ibni Kesir, Sîre, c. 3, s. 200.

Harbin Başlaması

Düşman, hendek arkasında çarpışmanın bir hayli zor olacağını biliyordu. Buna rağmen bütün hazırlıklarını tamamlayarak, var kuvvetiyle hücuma geçti. Fakat hendek, işlerini tahmin ettiklerinin de üstünde güçleştiriyordu. Hendeği bir türlü geçme imkân ve fırsatını elde edemiyorlardı. Haliyle bu da ümitsizliğe düşmelerine sebep oluyordu.Sonunda, çarpışma uzaktan uzağa ok atışlarıyla devam etti. Fakat bu da, neticenin uzamasından başka bir işe yaramıyordu.

Düşman ordusu, hücumlarından bir netice elde edemediğini görünce, Müslümanları muhasara altına almaya karar verdi. Zâten başka yapacak bir şeyleri de yoktu!

Tek Tek Vuruşma

Bir ara düşman süvarilerinden birkaçı atlarını sürüp hendeğin bahsedilen dar yerinden Müslümanlar tarafına geçmeye muvaffak oldular ve kendileriyle dövüşecek er dilediler.

İçlerinde en meşhuru, Amr b. Abdi Vedd idi. Birçok hâdise görüp geçirmiş, yalnız başına birçok topluluğu dağıtmış, cesur ve silâhşörlükte mahir bir süvari idi. Arap kabileleri, onu bir bölük süvariye mukabil tutarlardı. Onunla dövüşmek için fevkalâde cesaretli ve yürekli olmak gerekirdi. Bu sebeple kimse ona karşı çıkmak istemezdi.

Bu sefer Amr, döğüşecek er dileyince, Hz. Ali, "Yâ Resûlallah, ona karşı ben çıkarım, müsaade eder misiniz?" dedi.

Peygamber Efendimiz, "Sen, otur yâ Ali!.. Gelen, Amr'dır." buyurdu.

Amr, tekrar Müslümanlara meydan okudu: "İçinizde muharebe meydanına çıkacak er yok mudur? Hani sizin ölülerinize tâyin ettiğiniz Cennet nerede?"

Hz. Ali, tekrar karşısına çıkmak istedi. Resûli Ekrem Efendimiz yine, "Yâ Ali, o Amr'dır." buyurarak izin vermedi.

Karşısına kimsenin çıkmadığını gören Amr, bütün bütün şımardı ve iğrenç küfürler savurarak, "Er meydanına çıkacak kimse yok mu?" diye üst perdeden bağırdı.

Hz. Ali, tekrar cesaretle yerinden fırladı. "Onunla ben dövüşürüm yâ Resûlallah!.." dedi.

Resûli Kibriya Efendimiz yine, "Yâ Ali, o Amr'dır." buyurdu.

Hz. Ali, "Amr da olsa, çıkar, dövüşürüm yâ Resûlallah!.." dedi.

Bunun üzerine Fahri Âlem Efendimiz, Allah'ın Arslanma müsaade etti. Bizzat kendi eliyle zırhını ona giydirdi ve "Zûlfikâr" adlı kılıcını beline bağladı; sarığını da başına sardıktan sonra, "Yâ Rab!.. Amcam oğlu Ubeyde, Bedir'de ve amcam Hamza, Uhud'da şehid oldular. Yanımda bir amcazadem Ali kaldı. Sen, onu muhafaza eyle, ona yardımını ihsan eyle, beni de yalnız bırakma!" diye dua etti.359

Hz. Ali, yaya olarak, îmanından gelen heybetle, Amr'a doğru yürüdü.

İki taraf da bu büyük dövüşü hayranlıkla seyre hazır duruyordu.

Zırha bürünen Hz. Ali'nin gözlerinden başka hiçbir tarafı görünmüyordu.

Amr, "Sen kimsin?" diye sordu.

Hz. Ali, "Ben, Ali'yim!" diye cevap verdi.

Amr, bu bıyıkları yeni terlemiş genci karşısında bulunca, bir merhamet ve istihfaf tavrı aldı.

"Amcalarından, senden başka daha yaşlı kimse yok mudur? Ben, senin kanını dökmek istemiyorum! Çünkü, baban benim dostumdu." diye konuştu.

Hz. Ali'nin ise cevabı şu oldu:

"Vallahi, ben, senin kanını dökmek isterim!"

Amr, bu cevaba kahkahayla gülerek, "Bu ağızla bir kimsenin karşıma çıkacağı hatırıma bile gelmezdi!" dedi.Hz. Ali'nin sözleri Amr'ı çileden çıkarmıştı. Kılıcını sıyırıp atıyla onun üzerine yürüdü.

Hz. Ali, "Ben, seninle nasıl çarpışabileyim? Ben yayayım, sen atlı. Atından in de benim gibi yaya ol!" diye teklifte bulundu.

Amr, derhâl atından indi ve hayvanı salıverdi; öfke dolu bakışlarla Hz. Ali'nin karşısına dikildi.

Hz. Ali, "Ey Amr!.." dedi. "Ben, senin Kureyş'ten bir kimseyle karşılaştığında, onun iki isteğinden birisini kabul edip yerine getireceğin hakkında Allah'a vaatte bulunduğunu işittim. Doğru mudur?"

Amr, "Evet..." dedi.

O zaman Hz. Ali, "Öyle ise, ben seni Allah'a ve Resulüne îmana davet ediyor ve İslâmiyete kabule çağırıyorum!"

Amr, "Bu, bana lâzım değil; geç bunları!.." dedi.

Bu sefer Hz. Ali, "Öyle ise," dedi, "bizimle çarpışmaktan vazgeç! Yurduna dön, git!"

Amr, "Ben adayacağımı adamış ve intikam almadıkça başıma yağ ve koku sürmeyi kendime yasaklamışımdır." diye karşılık verdi.

O zaman Hz. Ali, "O hâlde vuruşmaya hazır ol!" diye kükredi.

Amr, yine kahkahayla güldü. "Doğrusu ben, Araplar içinde benden korkmadan benimle çarpışmak isteyecek böylesine bir kahraman bulunabileceğini tahmin etmemiştim!" diye hayretini izhar etti. Sonra da ekledi: "Sen, henüz genç bir yiğitsin. Üstelik baban da benim dostumdu. Benimle çarpışmaktan vazgeçip dön, geri git. Seni öldürmek istemiyorum!"

Cesaret kahramanı Hz. Ali, "Ama ben, seni öldürmek istiyorum!" diye karşılık verdi.

Hz. Ali'nin son cümlesi, Amr'ı son derece hiddetlendirmişti. Bir vuruşta Hz. Ali'nin kalkanını parçaladı. Kalkanı delen kılıç, Hz. Ali'nin alnını sıyırdı. Hz. Ali, şimşek gibi bir hızla yana sıçradı; bu sefer sıra oradaydı. Amr'ın boyun köküne Zûlfikâr'la şiddetli bir darbe indirdi. Amr'ın başı bir tarafa, gövdesi bir tarafa düştü.

Bir anda feryad ve çığlıklar koptu, ortalık birbirine karıştı. Hz. Ali ise, Cenâbı Hakk'ın bu muvaffakiyeti kendisine ihsan etmesinden dolayı "Allahü Ekber!" diyerek tekbir getirdi. Resûli Ekrem ve Müslümanlar da tekbir getirince bir anda her taraf tekbirlerle çınladı.

"Kılıç Değil, El Keser!"

O esnada, Kureyş süvari ve şâirlerinden olan Hübeyre b. Ebî Vehb, Hz. Ali'yle çarpışmaya yeltendi; fakat bir kılıç darbesi yiyince, çâreyi kaçmakta buldu! Bu sefer onu Hz. Zübeyr b. Avvam takib etti. Kılıçla vurup atının

eğerini kesti. Daha sonra Hz. Zübeyr, Nevfel b. Abdullah'ın peşine düştü. Şiddetli bir darbeyle onu yukarıdan aşağı doğru ikiye biçti.

Sonraları Hz. Zübeyre, "Senin kılıcın gibi kılıç görmedik!" denilince şu cevabı verdi:

"Onu yapan kılıç değildir, bilektir!"

Kureyş'in diğer süvarileri dehşete kapılarak doludizgin kaçmaya başladılar. Hattâ, Ebû Cehil'in oğlu İkrime, can havliyle kaçıp giderken mızrağını düşürmüş, geri dönüp onu almaya bile cesaret edememişti.

Bir bölüğe bedel kabul ettikleri Amr b. Abdi Vedd'in mübâreze meydanında düşüp kalması, Müslümanları son derece sevindirirken, müşrikleri ise fazlasıyla korkutup dehşete düşürdü; hattâ Kureyş Ordusu kumandanı Ebû Süfyan, "Bugün bizim için hayırlı bir iş yok." diyerek ye's içinde hendeğin başından çekilip karargâha gitti.

Her Taraftan Hücuma Kalkış

Bir gün sonra, müşriklerin tamamı, Kurayza Oğulları Yahudîleriyle birlikte her taraftan Müslümanları çepeçevre sardılar ve akşama kadar durmadan onları ok yağmuruna tuttular.

Kıtlık yüzünden pek zaîf ve güçsüz düşmüş olan Müslümanlar, düşman sürüsünün böyle bir kara bulut gibi her taraftan sıkıştırması üzerine, bütün bütün mecalsiz kaldılar; akşam olup düşman çekilince, bir miktar nefes aldılar. Fakat, "Düşman, yarın yine böyle bir taraftan şiddetli hücuma girişirse, hâlimiz ne olur?" diyerek herkeste bir endişe ve telâş vardı.

Münafıklar Yine Sahnede

Münafıklar zümresi, Müslümanların mâruz kaldıkları bu sıkıntı ve kıtlığı fırsat bilerek, onların maneviyatlarını bozucu telkinlerde bulunmaya başladılar: "Muhammed, size, Kayserin ve Kisrâ'nın hazinelerini va'dediyor! Hâlbuki, şu anda hendek içinde hapsolmuşuz. Korkudan abdest bozmaya bile gidemiyoruz! Va'dettiği nerede, biz nerede? Allah ve Resulü, bize aldatıştan başka bir şey va'detmiyor!"

Kur'ânı Kerîm, bu hususa da işaret eder.360

Ne var ki, münafıkların bu haince ve dessasça telkinlerinden hiçbiri gerçek mü'minleri Hz. Resûlullah'ın yanından ayıramıyordu. Çünkü onlar,

Yüce Allah'ın kendilerine yardım edeceği hususundaki va'dine bütün samimiyetleriyle inanmışlardı; Allah'ın takdirine teslimiyetleri sonsuzdu; Allah ve Resulü uğrunda her türlü musibet ve sıkıntıya seve seve katlanıyorlardı. Münafıklar ise, tam tersine, Medine'yi çepeçevre saran düşman ordusunun, Kâinatın Efendisi Peygamberimizle Ashabı Kiram'm vücutlarını ortadan kaldıracağını sanıyorlardı, hattâ bunu istiyorlardı! Böylece, bu ağır imtihanda gerçek mü'minlerle münafıklar birbirlerinden ayrılıyorlardı! Kur'ânı Azîmüşşan'in konuyla ilgili şu âyeti ne kadar ibret vericidir:

"Ey mü'minler!.. Yoksa siz, sizden evvel gelenlerin hâli başınıza gelmeden Cennet'e girivereceğinizi mi sandınız? Onlara, öyle yoksulluklar ve sıkıntılar gelip çattı ve çeşitli belâlarla sarsıldılar ki, hattâ peygamberleri, maiyetindeki mü'minlerle birlikte, 'Allah'ın yardımı ne zaman yetişecek?' diyordu. Gözünüzü açın: Allah'ın yardımı yakındır muhakkak!.."361

DÜŞMANDA YILGINLIK

Muhasara uzadıkça uzuyordu. Müşriklerin baskın ve hücumları her defasında Müslümanlar tarafından püskürtülüyordu. Muhasaranın uzaması, her iki tarafı da büyük sıkıntı, açlık ve soğuk ile karşı karşıya bırakmıştı. Mahsûl, harbin başlamasından bir ay kadar önce tarlalardan toplanmış olduğu için, düşman ordusunun at ve develerinin yiyecekleri de tükenmiş, hayvanlar açlıkla karşı karşıya gelmişlerdi. Bütün bunlar, düşman safında gevşekliğe, ümitsizliğe ve yılgınlığa sebep oldu.

Peygamberimizin Gatafanlara Teklifi

Resûli Kibriya Efendimiz, muhasaranın uzayıp gittiğini, soğuk, kıtlık ve açlığın her gün biraz daha arttığını ve Müslümanları bütün bütün sarstığını görünce, Gatafanların kumandanı Uyeyne b. Hısn ile Haris b. Avf a, "Müslümanları muhasaradan vazgeçip yurdunuza dönüp giderseniz, Medine'nin yıllık meyve mahsûlünün üçte birini veririm!" diye haber gönderdi.

Onlar ise, "Bize, Medine'nin yıllık hurma mahsûlünün yarısı verilmelidir." dediler.Fakat, Resûli Ekrem Efendimiz buna yanaşmadı. Bunun üzerine üçte bire razı oldular ve bir heyet hâlinde Resûli Ekrem Efendimizin huzuruna çıkıp geldiler.

Peygamber Efendimiz, bu arada, önce Ensâr'ın reislerinden Sa'd b. Muaz ile Sa'd b. Ubade'nin görüşlerini öğrenmek istedi. Onlar önce, "Yâ Resûlallah!.. Bu sizin arzu ettiğiniz bir şey midir, yoksa Allah'ın size emrettiği ve bizim de muhakkak yerine getirmemiz gereken bir şey midir?" diye sordular.

Nebîyyi Ekrem Efendimiz, "Eğer, bunu yapmaya Allah tarafından emir olunsaydım, sizinle istişare etmez, gereğini hemen yerine getirirdim! Bu, kabul edip etmemekte serbest bulunduğunuz bir görüşten ibarettir!" buyurdu.

Bunun üzerine Sa'd b. Muaz Hazretleri, "Yâ Resûlallah!.." dedi, "Biz ve şu kavim, bir zamanlar Allah'a şerik koşar, putlara tapar, Allah'a ibâdet etmez ve O'nu tanımazken bile, bunlar misafirlik veya satın almak gibi durumlar dışında Medine'den tek bir hurma yemeyi ummamışlardır! Şimdi, Allah, bizi İslâm'la şereflendirdiği, onunla doğru yolu buldurduğu, seninle ve onunla bize kuvvet bahşettiği bir sırada mı mallarımızı bunlara haraç olarak vereceğiz? Vallahi, bizim için böyle bir anlaşmaya hiç ihtiyaç yoktur. Allah, onlarla aramızdaki hükmünü verinceye kadar onlara sunacağımız tek şey kılıçtır!"362

Resûli Kibriya Efendimiz, bu konuşmadan memnun oldu. Gatafan heyetine de, "Kalkıp gidiniz! Artık aramızı ancak kılıç halleder!" dedi.

Bunun üzerine Gatafan heyeti, Resûlullah'ın huzurundan ayrıldı.

Yolda, Haris b. Avf, Uyeyne b. Hısn'a şunları söyledi:

"Biz, Kureyşlilere yardım maksadıyla Muhammed'e saldırmakla bir şey elde edemeyeceğiz! Vallahi, ben Muhammed'in işinin açık ve üstün bir iş olduğunu görüyor ve tahmin ediyorum! Vallahi, Hayber Yahudilerinin bilginleri, Harem halkından Muhammed'in sıfatında bir peygamberin kitaplarında yazılı bulduklarını söyler dururlardı."

MÜCAHİDLERİN ÇEKTİKLERİ SrKINTI

Kuşatma esnasında mücâhidler büyük sıkıntı ve meşakkatlere mâruz kalıyorlardı. Harbten önce durmadan dinlenmeden hendeği kazmışlardı, o biter bitmez de harbe girmişlerdi. Bu bakımdan oldukça bitkin ve yorgun idiler. Ayrıca, açlık sıkıntısı da çekiyorlardı. Hava da oldukça soğuktu.

Huzeyfe (r.a.), muharebenin sâdece bir gecesini şöyle anlatır:

"Biz bir tarafta saf bağlamış, oturuyorduk. Ebû Süfyan ve ordusu üst tarafımızda, Kurayza Yahudileri de alt tarafımızda idiler. Bunların Medine'deki çoluk çocuğumuza baskın yapmalarından korkuyorduk. Hiç böylesine karanlık, böylesine fırtınalı bir gece geçilmemiştik. Rüzgâr sanki ıslık çalıyor, karanlıkta hiçbirimiz uzattığı parmağını bile göremiyordu! Münafıklar, 'Evlerimiz emniyette değildir.' diyerek Resûlullah'tan izin istediler; hâlbuki, evleri tehlikede değildi! İzin isteyenlerin hepsine izin verildi. İzin alanlar beklemeden sıvışıp gidiyorlardı. Biz 300 küsur civarında idik. Tek tek Allah Resulünün yanında nöbet tuttuk. Sıra bana gelmişti. Üzerimde ne düşmana karşı koyacak bir kalkanım, ne de soğuktan korunmak için bir elbisem vardı; sâdece zevcemin verdiği dizlerimi geçmeyen yün bir örtü vardı."363

Düşmanın Şiddetli Hücumu ve Kazaya Kalan Namazlar

Muhasaranın devamı sırasında bir ara düşman birlikleri Resûlullah'ın çadırını şiddetli ok yağmuruna tutmuşlardı. Peygamber Efendimiz, üzerinde zırh, başında miğfer, çadırının önünde duruyordu.

Hz. Cabir der ki:

"Müşrikler, o gün, bizimle durmadan çarpıştılar. Askerlerini takım takım ayırdılar. Hâlid b. Velid kumandasındaki büyük ve ağır bir fırkalarını Resûlullah'ın (s.a.v.) bulunduğu yere yönelttiler. O gün, gecenin geç saatlerine kadar çarpıştılar. Ne Resûlullah ve ne de Müslümanlar, yerlerinden ayrılma imkân ve fırsatını bulamadılar."364

Çarpışma öylesine şiddetli devam ediyordu ki, Resûli Kibriya Efendimiz, o günün öğle, ikindi ve akşam namazlarını bile vaktinde kılma imkân ve fırsatını bulamadı. Zâtına eziyet ve hakaret edenlere bile beddua etmeyen Kâinatın Efendisi, namazlarını kazaya bıraktırdıklarından dolayı, onlara, "Onlar nasıl, güneş batıncaya kadar uğraştırıp, bizi namazımızdan alıkoydularsa, Allah da onların evlerine, karınlarına ve kabirlerine ateş doldursun!" diyerek beddua etti; daha sonra, o günün öğle, ikindi ve akşam namazlarını ashabıyla birlikte kaza etti.365

NUAYM B. MES'UD'UN BÜYÜK HİZMETİ

Her iki taraf da, açlık, yorgunluk, soğuk ve netice alamamaktan gelen sıkıntıdan bunalmıştı.

Bu sırada, henüz yeni Müslüman olmuş, fakat Müslüman olduğundan ne müşriklerin ve ne de kavmi olan Gatafanların haberi bulunmayan Nuaym b. Mes'ud, Peygamber Efendimizin huzuruna geldi. İslâm'a kavuşmuş olmanın şükrünü, Müslümanlara bir hizmette bulunmakla îfa etmek istiyordu. Şu teklifte bulundu: "Yâ Resûlallah!.. Ben Müslüman oldum. Kavmim olan Gatafanların bundan haberleri yok. Emret, istediğini yapayım!"

Peygamber Efendimiz, "Sen tek bir kişisin. Cesaretinle ne yapabilirsin ki?.. Mamafih, yalnız başına da bir iş görebilirsin: Elinden gelirse, bizi muhasara altına almış bulunan kavimlerin arasına gir de, onları birbirinden ayırmaya çalış! Çünkü harb, hilelerden ibarettir!"366 buyurdu.

Hz. Nuaym, kendisinden istenen hizmeti kavramıştı.

"Evet, yâ Resûlallah!.. Bu işi yapabilirim! Fakat, gerektiğinde gerçeğe aykırı bir şeyler söylememe izin vermelisin!" dedi.

Peygamber Efendimiz, "İstediğini söyle! Sana helâldir!"367 diyerek ona ruhsat verdi.

Hz. Nuaym, Kurayza Oğulları Yurdunda

Hz. Nuaym, derhâl yola koyuldu. Önce, Kurayza Oğullarının yanına vardı. Şüphelerini davet edici en ufak bir harekette bulunmadan şöyle konuştu:

"Şu adamın (Hz. Peygamber'in) işi, şüphesiz, bir belâdır. Kaynuka ve Nadir Oğullarına yaptığını da gördünüz. Kureyşliler ve Gatafanlar, Muhammed ve ashabıyla savaşmak için buraya gelmiş bulunuyorlar. Siz de onlara yardımcı oldunuz. Hâlbuki, onların yurtlan, malları, mülkleri, çoluk çocukları sizin gibi burada değildir. Onlar, fırsat ve imkân bulurlarsa, onları mağlûb eder, ganimetleri toplarlar; mağlûb olurlarsa, buradan savuşur, giderler. Sizi ise, bu adamla baş başa bırakırlar. Sizde ise, ona karşı koyacak güç ve kuvvet yoktur. Siz Kureyşlilerden bazılarını rehin almadıkça, asla onların yanında Muhammed'e karşı savaşmayın. Rehineler yanınızda bulunursa, kolay kolay sizi terk edip gidemezler."368

Benî Kurayza Yahudileri, bu tavsiyeyi pek uygun buldular; üstelik, kendilerini îkaz ettiği için Hz. Nuaym'a teşekkür bile ettiler.

Yanlarından ayrılırken Hz. Nuaym, "Sakın anlattıklarımı kimseye söylemeyin; gizli tutun!" demeyi de ihmâl etmedi. Onlar da gizli

tutacaklarına dair söz verdiler.

Hz. Nuaym, Kureyşliler Arasında

Benî Kurayza'nın yanından ayrılan Hz. Nuaym, doğruca Kureyş müşriklerinin yanına vardı ve, "Sizi ne kadar çok sevdiğimi bilirsiniz! Muhammed'den ayrı olduğum da malûmunuz. Öğrendiğim bir şeyi size söylemek zorundayım. Ama sır olarak saklayacağınıza yemin edin!" dedi.

"Yemin ederiz!" dediler.

Hz. Nuaym, "Haberiniz olsun ki," dedi, "Kurayza Oğulları, Muhammed'le ittifaklarını bozduklarına pişman olmuşlardır. Aralarının tekrar düzelmesi için, ileri gelenlerinizden birçok kimseyi sizden rehin isteyeceklermiş ve Muhammed'le tekrar barışmak için onların boyunlarını vuracaklarmış. Bununla birlikte Nadir Oğullarının da tekrar yurtlarına dönmelerine müsaade alacaklarmış! Şayet, Kurayza Oğullan, ileri gelen adamlarınızı rehin almak için size bir haber gönderirlerse, sakın ha eşrafınızdan bir tek kimseyi dahi göndermeyiniz!"369

Hz. Nuaym, Gatafanlar Arasında

Hz. Nuaym, bundan sonra kendi kabilesi olan Gatafanların yanına vardı.

"Ey Gatafan topluluğu!.. Sizler, benim kabîlemsiniz, bana en sevgili olan kimselersiniz." diye söze başladıktan sonra şöyle konuştu:"Yahudilerin, sizlerle yapmış oldukları anlaşmayı bozduklarını ve Muhammed'le anlaşmak üzere olduklarını öğrendim. Benî Nadir'i Medine'ye kabul etme karşılığında, Benî Kurayzalar, onunla sulh edeceklermiş!"

Hz. Nuaym, böylece, kendi kabilesini de söylediklerine inandırmayı başardı.

Taktik, Müsbet Netice Veriyor

Hz. Nuaym'ın taktiği müsbet neticesini vermeye başladı.

Plân gereği, Benî Kurayza Yahudileri, müşriklerin ileri gelenlerinden rehin almak üzere 70 kişi istediler; onlar ise, bunu yine Hz. Nuaym'ın tâlimi üzere reddettiler. Haliyle, bu durum aralarını açtı. Her iki taraf da, "Demek, Nuaym'ın söyledikleri doğruymuş!" diyerek aralarındaki münâsebetleri kestiler.

Benî Kurayzalar, aynı şekilde Gatafanlardan da rehine istediler. Onlar da reddedince, plân başarıyla neticelenmiş oldu.

SON ÇARPIŞMA VE ALLAH'IN NUSRETİ!

Müşrik ordusu son defa, var gücü ve bütün şiddeti ile hendeğin her tarafından hücuma geçti. Çarpışmalar çok şiddetli oluyordu. Karşılıklı ok ve taş atışlarıyla taraflar birbirlerini yıldırmak ve püskürtmek istiyorlardı.

Harbin bütün şiddetiyle devam ettiği bu nâzik anda, Resûli Kibriya Efendimiz, ridâsını üzerinden yere atıp, ellerini Kadîri Mutlak'a açarak şöyle dua ediyordu:

"Ey Kitab'ı (Kur'ân'ı) indiren, hesabı en çabuk gören, kavim ve kabileleri bozgunlara uğratan Allah'ım!.. Şu kabileleri de hezimete uğrat; sars onları Allah'ım!.. Onlara karşı bize yardım et! Allah'ım!.. Sen, bu bir avuç Müslümanın helakini dilersen, artık sana ibâdet edecek kim kalır?"370

O gün çarpışma bütün şiddetiyle devam etti. Artık hava kararmış, taraflar karargâhlarına çekilmişlerdi. Gecenin karanlığında Hz. Cebrail (a.s.), Peygamber Efendimize geldi ve düşman ordusunun estirilen bir rüzgârla perişan edileceğini müjdeledi. Müjdeyi alan Resüli Ekrem, iki dizi üzerine çöktü, ellerini kaldırarak nusretini ulaştıran Cenâbı Hakk'a, "Bana ve ashabıma merhametinden dolayı, Sana hadsiz şükür ve hamd olsun Allah'ım!.." diyerek şükrünü takdim etti.

Müşrikler Perişan Oluyor!

Cumartesi gecesi idi.

Geceyle birlikte, müşrik ordusunun bulunduğu sahada dondurucu bir rüzgâr gürlemeye başladı. Bu, en soğuk kış gecelerinde esen bir dondurucu rüzgârdı. Müşriklerin gözleri toz ve toprakla doldu. Kab kaçaklar uçuşuyor, çadırlar sökülüyor, atlar develer birbirine karışıyor, gözler birbirini göremiyordu.371

Düşmanı artık müthiş bir korku ve panik havası sarmıştı. Şaşırmışlardı. Bozgun evvelâ Kureyş müşrikleri cephesinde başladı. Askerlerden önce, Komutan Ebû Süfyan devesine atladı ve, "Hemen göç ediniz; işte, ben gidiyorum!" diyerek Mekke'ye doğru yola koyuldu. Kureyş ileri gelenleri kendisini kınamasalardı, belki de tek başına doludizgin orduyu terk edip gidecekti. Kavminin ileri gelenlerinin ayıplamasına uğrayan Ebû Süfyan,

tek başına gitmekten vazgeçti ve geri döndü. Ne var ki, artık orduda bozgun havası başlamıştı ve durdurulacak gibi değildi. Askeri toparlamak için gösterilen gayretler neticesiz kaldı. Sür'atle toparlanıp Mekke yolunu tutmaktan başka yapabilecekleri hiçbir şey kalmamıştı; öyle yaptılar.

Sâdece takib edilmekten korktuklarından, henüz o sırada müşrikler safında Müslümanlara karşı savaşan Amr b. Âs ve Hâlid b. Velid, 200 kişilik bir süvari birliğiyle geride kaldılar.372

Kureyş müşrikleri gerisin geri kaçınca, kendileriyle irtifak etmiş bulunan diğer kabileler de ordugâhtan ayrılıp yurtlarına döndüler.

Peygamber Efendimiz ve Müslümanlara yapılan bu İlâhî yardımdan Kur'ânı Kerîm'de şöyle bahsedilir:

"Ey îman edenler!.. Allah'ın üzerinizdeki nîmetlerini hatırlayın: O zamanda—ki, size düşman orduları saldırmıştı—da size onlara karşı bir rüzgâr ve sizin görmediğiniz ordular (melekler) göndermiştik. Allah, ne işlerseniz hepsini hakkıyla görendir."373

Resûli Ekrem 'in Cenâbı Hakh 'a Şükrü

Düşmanın büyük bir hezimete uğrayıp çekilmekte olduğunu gören Fahri Âlem Efendimiz, tebessümler arasında, yardımı gönderen Cenâbı Hakk'a hamd ve şükrettikten sonra şöyle dedi:

"Allah'tan başka ilâh yoktur; yalnız bir O vardır. Allah, ordusunu azîz kıldı; kuluna da yardım etti. Tek başına da Ahzab'a (Arap kabilelerine) galebe etti!"374

Müşrik ordusunun hiçbir müsbet netice alamadan eli boş döndüklerini, Kur'ânı Kerîm bize şöyle haber verir:

"Allah (Hendek Savaşındaki) o kâfirleri, hiçbir zafere erdirmeden öfkeleriyle geri çevirdi. Böylece Allah, savaş yükünü mü'minlerden kaldırdı. Allah, Kâvî'dir [her şeye gücü yeter], Azîz'dir [her şeye galibtir]."375

Fetih Mescidi

ZAFER, MÜSLÜMANLARIN!

Bir ay kadar süren çetin bir çarpışma ve muhasara, böylece, Allah'ın yardımıyla sona ermişti. Düşmanlar perişan edilirken, Müslümanlara da

rahat bir nefes alma imkânı doğmuştu. Küffâr ordusunun bu dönüşü, artık bütün dönüşlerin başlangıcı sayılacaktı. Bundan böyle Müslümanlar üzerine yürüme cesaretini kendilerinde bulamayacaklardı. Zîra, Bedir, Uhud ve işte Hendek gibi üç büyük savaşta mü'minlerin ne derece kuvvetli olduklarını ve onları bundan böyle mağlûb etmenin kolay olmayacağını anlamış oluyorlardı.

Gerisin geri dönen müşrik ordusunda hâkim hava, ye's, keder ve üzüntü iken mü'minler arasında ise tam bir bayram havası vardı. Herkes memnun ve mesrurdu. Bunca yorucu çalışma, sebat ve cesaret ile çarpışmanın neticesini böylesine güzel bir surette elde etmekle, gönül huzuru içinde Rablerine, hamd ve şükrediyorlardı. Hz. Resûlullah'ın şu müjdesi ise, sevinçlerini kat kat artırıyordu:

"Bundan sonra biz gidip onlarla çarpışacağız; artık onlar, gelip bizimle çalışamayacaklardır!"376

Resûli Ekrem'le birlikte mücâhidler bayram havası içinde, hendekten şehre döndüler.

Şehid ve Ölü Sayısı

Bu muharebede mücâhidler yedi şehid vermişlerdi; kâfirlerden ise dört ölü vardı. Şehid olan sahabîlerin hepsi de Ensâr'dandı.

---

357 Vakidî, Megazi, c. 2, s. 463. 358Ahzab, 13.
359 ibni Sa'd, A.g.e., c. 2, s. 68; Ibni Seyyid, Uyûnû'lEser, c. 2, s. 61; Halebî, İnsanû'lUyûn, c. 2, s. 642.
360Ahzab, 13.
361 Bakara, 214.

362İbni Hişam, A.g.e., c. 3, s. 234.

363 İbni Kesir, Sîre, c. 3, s. 220.
364 Vakidî, Megazi, c. 2, s. 473.
365 ibni Sa'd, Tabakat, c. 2, s. 68; Tirmizî, Sünen, c. 1, s. 337.

366 ibni Hişam, A.g.e., c. 3, s. 240; Ibni Sa'd, A.g.e., c. 4. s. 278.
367 İbni Sa'd, A.g.e., c. 4, s. 278.
368 İbni Hişam, A.g.e., c. 3, s. 240241; İbni Sa'd, A.g.e., c. 4. s. 278.
369 İbni Hişam, A.g.e., c. 3, s. 241; ibni Sa'd, A.g.e., c. 4, s. 278.

370 Ibni Sa'd, A.g.e., c. 2, s. 7'4; ibni Kesir, A.g.e., c. 3, s. 214.
371 İbni Sa'd, A.g.e., c. 2, s. 71.

372 İbni Sa'd, A.g.e., c. 2, s. 69.
373 Ahzab, 9.
374 Buharî, Sahih, c. 3, s. 33.
375 Ahzab, 25.

376 Ahmed İbni Hanbel, Müsrıed, c. 4, s. 262.

Beni Kurayza Gazası

(Hicret in 5. senesi. Milâdî 627)

Benî Kurayza Yahudilerinin Peygamber Efendimizle olan anlaşmalarına göre, Hendek Muharebesinde düşman tarafından sarılan Medine'yi Müslümanlarla el ele vererek müdafaa etmeleri gerekiyordu.377 Fakat, bunu yapmadılar; üstelik, anlaşma hükümlerini hiçe sayarak, harbin en nâzik safhasında müşriklerle iş birliğine giriştiler; Peygamber Efendimizin tahkik ve sulh için gönderdiği heyete hakarette bulundular ve, "Resûlullah da kim oluyormuş? Muhammed'le aramızda ne ahit vardır, ne de akd!.." dediler; hattâ, daha da ileri giderek, Peygamber Efendimiz için küstahça ağır sözler bile sarfettiler.378 Bununla da yetinmediler: Medine üzerine baskınlar düzenleyerek, Müslüman aile ve çocukları kılıçtan geçirme teşebbüsüne kalkıştılar. Bu hareketleriyle, Müslümanları, harb endişesinden daha büyük bir telâş ve endişeye düşürdüler. Bu, Peygamber Efendimizin kendilerine lûtufkâr davranmasına karşı açık bir nankörlük ve hıyanetti.

Hendek Muharebesinde 10 bini bulan düşman ordusu, büyük bir hezimete uğrayarak geri çekilmişti. Harbte müşrikler yanında yer alan Kurayza Oğulları da, hayâl kırıklığı içinde, Medine'ye iki saatlik mesafede bulunan sağlam kalelerine çekilmişlerdi.Giriştikleri haince hareketin farkında idiler. Bu sebeple, Resûli Ekrem'in her an üzerlerine yürümesinden endişe duyup korkuyorlardı!

Hz. Cebrail 'in Getirdiği Emir

Nitekim, Müslümanlar, Medine'ye henüz yeni dönmüşlerdi ki Cebrail (a.s.), Resûli Ekrem'e şu emri getirdi:

"Yâ Muhammedi.. Yüce Allah, sana, Benî Kurayza üzerine yürümeni emrediyor!"379

Resûli Ekrem Efendimiz, silâhını yeni çıkarmış, temizliğini henüz bitirmişti. Derhâl Hz. Bilâl'ı çağırtarak, bütün Müslümanlara şunu nida etmesini emretti:

'"İşiten ve Allah'ın emrine itaat edenler, ikindi namazını Benî Kurayza yurdunda kılsın!"380

Bu daveti duyan Müslümanlar bir anda toplandılar.

Peygamber Efendimiz, sancağı Hz. Ali'ye teslim ederek ordudan önce onu yola çıkardı; Abdullah b. Ümmü Mektum'u ise, Medine'de yerine imam bıraktı.181

İslâm Ordusu üç bin kişiden ibaretti. İçlerinde 36 süvari vardı. Ordu, Resûlullah'la olan anlaşmasını en nâzik bir zamanda bozan, vatana hıyanet eden, düşmanla iş birliğine girişen Benî Kurayza Yahudîlerine hakettikleri cezayı vermek üzere yola çıkıyordu.

Hz. Ali 'nin Benî Kurayza Yurduna Varması

Ordudan önce yola çıkarılmış olan Hz. Ali, Kurayza Oğulları kalelerine yaklaşarak, sancağı kalenin dibine bıraktı. Bu esnada Yahudilerden bazı nahoş sözler duydu. Kurayza Oğulları,Peygamber Efendimiz hakkında ağır lâflar ediyorlar, ileri geri küstahça konuşuyorlardı. Bu davranışlarıyla, giriştikleri hainlikten pişmanlık duymadıklarını açık açık belli ediyorlardı.

Hz. Ali, sancağı bir başka sahabîye teslim ederek geri döndü. Yolda Peygamber Efendimizi karşıladı. Onun bu sözleri işitip de üzülmesini istemiyordu:

"Yâ Resûlallah!.." dedi, "Şu şirret adamların yakınına kadar varmasan olmaz mı?"

Resûli Ekrem, "Neden?.." diye sordu.

Hz. Ali, Yahudilerden işittiği nahoş sözleri tekrarlamaktan utanıp sustu.

Peygamber Efendimiz, "Herhalde, sen onlardan, beni üzecek birtakım sözler işitmişsindir." deyince, Hz. Ali, "Evet yâ Resûlallah..." diye karşılık verdi.

O zaman Peygamber Efendimiz, şöyle buyurdu:

"Musa Peygamber, bundan daha ağırıyla karşılaşmış, daha çok üzülmüştü! Git! O Allah düşmanları, beni görecek olurlarsa, söylemiş oldukları çirkin sözlerden hiçbirini söyleyemeyeceklerdir!"382

Peygamberimizin, Benî Kurayza Yahudîleriyle Konuşması

Resûli Ekrem Efendimiz, mücâhidlerle Benî Kurayza Yahudîlerinin kalelerinin dibine kadar vardı; oradan Yahudî ileri gelenlerinin isimlerini birer birer zikrederek onlara, "Ey Allah'ın gazabına uğrayarak maymuna çevrilmiş olanların kardeşleri!.. Allah sizi hor, hakir kıldı mı ve belâsını,

cezasını üzerinize indirdi mi? Demek ki siz, bana kötü söz söylediniz! Öyle mi?" diye seslendi.

Yahudî ileri gelenleri, süt dökmüş kediye dönmüşlerdi."Yâ Ebâ'lKasım! Sen, sözünü bilmezlerden değildin! Musa'ya indirilmiş olan Tevrat'a yemin ederiz ki, biz sana hiçbir kötü lâf sarfetmedik." diyerek söylediklerini inkâr ettiler.383

BENÎ KURAYZALARIN MUHASARAYA ALINMASI

Benî Kurayza Yahudileri, cürüm üzerine cürüm işlediler; Peygamber Efendimiz ve mücâhidleri iyi bir şekilde karşılamak yerine, onlar hakkında ileri geri konuştular, söylenmeyecek lâflar ettiler. Bu, onların teslim olmayıp mukavemet edeceklerinin ifadesiydi.

Bunun üzerine Peygamber Efendimiz, önce mücâhidlere onları oka tutmalarını emretti. Mücâhidler, onlara ok yağdırmaya başladılar. Kurayza Oğulları da kalelerinden Müslümanların üzerine en şiddetli bir şekilde ok yağdırıyorlardı. Böylece, Kurayza Oğulları muhasara altına alınmış oluyorlardı.

Münafıkların, Benî Kurayzalara Cesaret Vermesi

Görünüşte Hz. Resûlullah'ın ve Müslümanların yanında bulunan, hakikatte ise dâima İslâm düşmanlarıyla gizliden gizliye iş birliği yapan münafıklar, muhasara esnasında Kurayza Oğullarına da gizlice şu haberi gönderdiler:

"Sizler teslim olmayınız! 'Medine'den çıkıp gidin.' deseler de çıkıp gitmeyiniz! Onların istediklerini kabul etmeyip çarpışmayı sürdürürseniz, biz size hem canımız, hem silâhlarımızla yardıma söz veriyoruz."

Haliyle, gizlice gelen bu haber, Kurayza Oğullarına bir cesaret verdi. Karşı koymaya devam ettiler.

MUHASARADAN SIKILIP BARIŞ İSTEMELERİ

Peygamber Efendimiz, her şeye rağmen muhasarayı kaldırmıyordu; Müslümanları da cihada ve sıkıntılara katlanmaya teşvik edici konuşmalar yapıyordu.

Benî Kurayzalar, muhasaranın uzadığını görünce, sıkılmaya başladılar. Münafıklardan da herhangi bir yardım gelmeyince, bütün bütün

maneviyatları sarsıldı. Büyük bir korkuya kapıldılar. Bunun üzerine, görüşme isteğinde bulundular. Resûli Ekrem Efendimiz isteklerini kabul etti.

Peygamber Efendimizle görüşmek ve konuşmak üzere içlerinden Nabbaş b. Kays'ı gönderdiler.

Nabbaş, "Yâ Muhammedi.." dedi, "Benî Nadir Yahudilerinin teslim oldukları gibi kanımızı dökme; mal ve silâhlar senin olsun! Kadınlarımız ve çocuklarımızı alıp memleketinden çıkıp gidelim. Her cins silâh hâriç olmak üzere, her aile için bir devenin taşıyabileceği gerekli eşyayı götürmemize müsaade et!"

Peygamber Efendimiz, "Hayır!.. Bu teklifi kabul edemem!" buyurdu.

Bunun üzerine Nabbaş, ikinci teklifi yaptı: "Öyle ise, kanımızı bize bağışla. Sâdece kadınlarımızı ve çocuklarımızı alıp gidelim. Malları olduğu gibi bırakalım!"

Peygamber Efendimiz, "Hayır!.." dedi, "Kayıtsız şartsız, benim hükmüme itaat edip teslim olmaktan başka hiçbir çâreniz yoktur!"

Nabbaş, me'yus ve perişan bir hâlde, kavminin yanına döndü. Olup bitenleri olduğu gibi anlattı.

Ka 'b b. Esed 'in Teklifleri

Ka'b b. Esed, onların reislerinden biri idi. Bütün bu olup bitenlerden sonra durumu açık seçik anlamıştı:

"Ey Yahudi topluluğu!.." dedi, "Görüyorsunuz ki, bir felâketle karşı karşıya gelmiş bulunuyoruz. Size, üç ayrı teklifim olacak. Onlardan istediğinizi kabul edebilirsiniz."

Benî Kurayzalar, merakla, "Nedir o tekliflerin?.." diye sordular.

Ka'b tekliflerini sıralamaya başladı:

"Birinci teklifim: Şu adama tâbi olalım ve onun peygamberliğini kabul edelim!

"Vallahi, onun Allah tarafından gönderilmiş kitabımızda sıfatlarını yazılı bulduğumuz peygamber olduğu sizce de malûm olmuştur! Ona îman edecek olursanız, kanlarınız, mallarınız, çoluk çocuğunuz kurtulmuş olur!

"Ona tâbi olmayışımızın tek sebebi, Araplara karşı duyduğumuz kıskançlık ve onun İsrail Oğullarından gelen bir peygamber olmayışıdır! Hâlbuki, bu, Allah'ın bileceği bir iştir!

"İbni Hıraş'ın yanınıza geldiği zaman size söylediği şeyleri hatırlamıyor musunuz? O, 'Ben, Şam gibi her türlü yiyeceği, içeceği bol olan bir yeri terk edip su kırbası, hurma ve arpadan başka bir şeyi bulunmayan bir yere geldim.' demişti. 'Bununla neyi kastetmek istiyorsun?' diye sorulunca da, o, 'Mekke'den bir peygamber çıkacaktır. O zaman sağ olursam ona tâbi olur ve ona yardım ederim. Eğer benden sonra gelirse, ona karşı hile ve aldatma yoluna başvurmaktan sakınınız! Ona tâbi olup dostları ve yardımcıları olunuz.' dememiş miydi?"

Benî Kurayza Yahudileri, "Hayır..." dediler, "Biz, bizden başkasına tâbi olmayız! Biz, kitap sahibi bir cemaatiz!"

Kâ'b, bu teklife kimsenin yanaşmadığını görünce, ikinci teklifini yaptı:

"O hâlde, size ikinci teklifim şudur: Geliniz, çocuklarımızı ve kadınlarımızı öldürelim! Tâ ki, arkamızda herhangi bir ağırlık kalmış olmasın. Sonra da kılıçlarımızı sıyırıp Muhammed'le ashabının üzerine yürüyelim! Allah, onunla aramızda kesin hükmünü verinceye kadar çarpışmaya devam edelim. Ölürsek, zâten arkamızda bıraktığımız bir nesil yok; şayet galib gelirsek, yeniden evlenir, evlâdlar yetiştiririz!"

Kurayza Oğullan, bu teklifi de uygun görmediler. O zaman Ka'b, üçüncü teklifini arzetti.

"Size üçüncü teklifim şudur: Bu gece Sebt (Cumartesi) gecesidir.Bu gece, Muhamnned ve ashabı, bizim kendilerine karşı herhangi bir harekette bulunmayacağımızdan emin ve gafil bulunabilirler. O hâlde hemen kalelerimizden aşağı inelim. Onları ansızın vurabiliriz!"

Kurayza Oğullan, bu teklife de şu cevabı verdiler:

"Biz, Sebt günü çalışma yasağını nasıl bozabiliriz? Bizden önce, Sebt (Cumartesi) gününe hürmetsizliklerinden dolayı maymun ve domuzlara çevrilen belli kimselerden başka, hiç kimsenin ihdas etmediği bir şeyi biz nasıl ihdas edebiliriz?"

Kâ'b'ın bütün bunlardan sonra son sözleri şunlar oldu:

"İçinizden hiç kimse, doğduğundan şu âna kadar, bir gece bile tedbirli ve doğru görüşlü olarak gününü geçirmemiştir!"384

Aralarında bundan sonra bir kargaşalık başladı: Birbirlerine ileri geri lâflar sarfettiler. Bir taraftan da kadınlar ve çocuklar ağlaşip duruyorlardı. Buna dayanamadılar. Yaptıklarından son derece pişman oldular.

SA'YE OĞULLARI ESİD'LE SALEBE'NİN MÜSLÜMAN OLMALARI

Bu sırada iki kardeş olan Salebe ile Esid b. Sa'ye, ortaya çıkıp, Kurayza Oğullarına nasihatte bulundular. "Ey Kurayza Oğulları!.. Vallahi, siz gayet iyi biliyorsunuz ki Muhammed, Allah'ın Resulüdür. Onun vasıflarını bize hem kendi âlimlerimiz, hem de Benî Nadir âlimleri söylemişlerdir. Onlardan biri, hepimizin çok sevdiği İbni Heyyiban'dı. O, öleceği sırada, bu peygamberin sıfatlarını bize haber vermişti." dediler.

Benî Kurayza Yahudileri, "Hayır!.. Bu, o gelecek peygamber değildir!" diyerek hakkı bile bile inkâr ettiler.

Fakat, Sa'ye Oğulları, söylediklerinden vazgeçmediler. Bu inançlarını pervasızca tekrarladılar.

"Vallahi," dediler, "bu gelecek olan o peygamberin sıfatındandır! Allah'tan korkunuz da, ona îman ediniz!'"85

Kurayza Oğulları, kıskançlıklarının esiri olmuşlardı. Peygamber Efendimizin nübüvvetini tasdik etmeye niyetli görünmüyorlardı.

Bunun üzerine, iki delikanlı olan Salebe ve Esid'le amcalarının oğlu olan Esed b. Ubeyd, kaleden inip, Müslüman oldular.386

İbni Heyyiban, Şamlı bir Yahudî idi. Âlimdi. İslâm'ın gelişinden iki yıl önce Benî Nadir Yahudîlerine gelip misafir olmuştu. Aralarında bir müddet yaşadıktan sonra ölüm döşeğine düşmüştü. Vefat edeceğini anlayınca, "Ey Yahudî cemaati!.. Ben, buraya ne için geldim, bilir misiniz?" diye sormuştu.

Yahudiler, "Sen, daha iyi bilirsin!" demişlerdi.

Bunun üzerine İbni Heyyiban, geliş maksadını şöyle anlatmıştı:

"Ben, bu memlekete, sâdece gelme zamanı çok yaklamış bulunan ve buraya hicret edecek olan o peygamberi görmeye geldim! Umarım ki, o çok

yakında gelecek ve ben de ona tâbi olacağım. Ey Yahudî cemaati!.. Ona tâbi olmakta herkesten önce davranmalısınız."187

Ölüm döşeğinde Peygamber Efendimizin geleceğini müjdeleyen İbni Heyyiban, umduğuna erme imkânı bulamadan orada hayata gözlerini yummuştu.388

HAKEM TÂYİN EDİLMESİ

Benî Kurayza Yahudileri, 25 gece süren muhasaradan sonra, başka çâre kalmadığını anlayarak, teslim olmayı kabul ettiler. Haklarında hüküm vermek üzere de Peygamber Efendimizden bir hakem tâyin edilmesini istediler. Resûli Ekrem, "Ashabımdan istediğinizi hakem seçiniz!" buyurdu.

Kurayza Oğullan, "Biz, Sa'd b. Muaz'ın vereceği hükme göre teslim oluruz." dediler.

Peygamber Efendimiz, "Pekâlâ!.. Sa'd b. Muaz'ın hükmüne göre teslim olunuz." buyurdu.389

Hendek Muharebesinde yaralanan Hz. Sa'd b. Muaz, o sırada tedavisine bakılması için, Mescidi Nebevî'de kurulan bir çadırda bulunuyordu. Evsli Müslümanlar, onu alıp Hz. Resûlullah'ın huzuruna getirdiler.

Efendimiz, "Ey Sa'd!.. Bunlar, senin hükmüne göre teslim olmayı kabul ettiler. Haydi, onlar hakkındaki hükmünü bana açıkla!" buyurdu.

Hz. Sa'd, "Yâ Resûlallah!.." dedi, "Ben iyi biliyorum ki, Allah, sana, onlara yapacağın muamele hakkında bir emir vermiştir. Sen, Allah'ın sana emrettiğini yap!"

Peygamber Efendimiz, "Evet, öyledir! Fakat, sen de onlar hakkındaki hükmünü bana açıkla!" dedi.

Hz. Sa'd, "Yâ Resûlallah!.. Onlar hakkında, Allah'ın hükmüne uygun hüküm veremem, diye korkuyorum!" diye cevap verdi.Peygamber Efendimiz ısrar etti: "Sen, onlar hakkında hükmünü ver!"390

Benî Kurayza Yahudileri, eskiden beri Evslilerin müttefikleri idiler. Bu sebeple, Hz. Sa'd, onlardan söz almak istedi.

"Kurayza Oğulları hakkında vereceğim hükmü kabul edeceğinize dair bana Allah'ın ahd ve misakı ile söz veriyor musunuz?" diye sordu.

Evsliler, "Evet, söz veriyoruz!" dediler.

Hz. Sa'd'ın, hakem olması hasebiyle, Peygamber Efendimizden de bu hususu sorması gerekiyordu. O sırada Peygamber Efendimiz, bazı sahabîlerle bir tarafta oturuyordu. Hz. Sa'd, Efendimize olan derin hürmetinden dolayı, bizzat ismini zikredip sormaktan haya duydu. Yüzünü başka tarafa çevirerek, "Şurada bulunan zât da bu yolda vereceğim hükmü kabul buyuracağına dair bana, Allah'ın ahd ve misakı ile sizin gibi söz veriyor mu?" diye gaib sigasıyla sordu.

Resûli Ekrem Efendimiz, "Evet..." diye cevap verdi.

Bundan sonra Hz. Sa'd'ın emri üzerine, Kurayza Oğullan kalelerinden indiler, silâhlarını bırakıp teslim oldular.

HÜKÜM

Hz. Sa'd b. Muaz, bütün bunlardan sonra hükmünü şöyle açıkladi:

"Ben, onlar hakkında bulûğ çağına eren erkeklerin boyunlarının vurulmasına, malların Müslümanlar arasında taksim edilmesine, çocuklarla kadınların ise esir alınmasına hükmettim!"

Peygamber Efendimiz, Hz. Sa'd'ı bu hükmünden dolayı tebrik ve takdir ederek, "Sen, onlar hakkında, Allah Teâlâ'nın yedi kat gökler üzerinde verdiği hükmüne uygun hüküm verdin!" buyurdu.391

Hakikaten de, Hz. Sa'd b. Muaz'ın Kurayza Oğullan Yahudileri hakkında verdiği hüküm, Hz. Musa'nın şeriatındaki hükme uygundu. Tevrat'ta bu hüküm şöyle açıklanmıştır:

"Bir şehre harb için yaklaştığında, onu sulha davet edesin. Ve eğer sana sulh cevabını verip kapılarını açarsa, içinde bulunan kavmin hepsi sana haraç verip, hizmet etsinler. Lâkin, eğer, seninle musalaha etmeyip harb ederse, onu muhasara edesin. Ve, Allah'ın (Rab), onu senin eline teslim ettikte erkeklerin hepsini kılıçtan geçiresin! Amma, kadınlar ile çocukları ve hayvanları ve bütün ganîmeti, yâni o şehirde bulunanların hepsini yağma edip Allah'ın (Rabbin) sana verdiği düşmanlarının ganimetlerini yiyesin."392

Benî Kurayza Yahudîleri, Tevrat'ın bu hükmüne uygun olarak kendilerine verilen cezaya bilmecburiye rıza gösterdiler.

Peygamber Efendimizin emriyle, bulûğ çağına ermiş erkeklerin elleri bağlandı. Bütün eşyaları bir araya toplandı. Eli bağlı erkekler, mallar ve davarlar Medine'ye getirildi. Ganimetler bir eve kondu. Davarlar ise, etrafa yayılmaya bırakıldı. Daha sonra ganimetlerin beşte biri "Beytû'lMâl"e, yâni devlet hazinesine tahsis olundu. Kalanı mücâhidler arasında pay edildi.

Verilen hüküm gereği erkeklerin boyunları vuruldu. Muhasara sırasında kaleden aşağı taş bırakarak bir sahabînin şehid olmasına sebep olan Nübate adındaki bir kadına da kısas uygulandı.

Bu arada birkaç kişi de affa uğradı. Bunlar, daha önce Müslümanlara bazı iyiliklerde bulunmuşlardı. İyilik gören sahabîler, onların affını isteyince, Resûli Ekrem de onları affetti.

Böylece, Medine'nin etrafı, muzır unsurlardan temizlenmiş oluyordu. Hz. Resûlullah ve Müslümanlar, bu hâdiseden sonra uzun müddet huzur ve sükûn içinde yaşadılar ve harbsiz bir devir geçirdiler.

---

377 ibni Hişam, Sîre, c. 2, s. 147148.
378 İbni Hişam, A.g.e., c. 3, s. 233; Ibni Sa'd, Tabakat, c. 2, s. 74; Müslim,

379 ibni Hişam, A.g.e., c. 3, s. 244.
380İbni Hişam, A.g.e., c. 3, s. 244245; ibni Sa'd, A.g.e., c. 2, s. 74.
381ibni Sa'd, A.g.e., c. 2, s. 74.
382 ibni Hişam, A.g.e., c. 3, s. 245; ibni Kesir, Sîre, c. 3, s. 228; ibni Sa'd, A.g.e., c. 2, s. 77.

383ibni Hişam, A.g.e., c. 3, s. 245.
384 İbni Hişam, A.g.e., c. 3, s. 246247.

385 İbni Hişam, A.g.e., c. 3, s. 228; İbni Hacer, elisabe, c. 1, s. 33.
386 İbni Hişam, A.g.e., c. 3, s. 227228.
387 İbni Hişam, A.g.e., c. 3, s. 228. 388İbni Hişam, A.g.e., c. 3, s. 228.
389 İbni Hişam, A.g.e., c. 3, s. 351; İbni Sa'd, A.g.e., c. 3, s. 422.

390 Ibni Sa'd, A.g.e., c. 3, s. 424425.

391Ibni Hişam, A.g.e., c. 3, s. 251; İbni Sa'd, A.g.e., c. 3, s. 426; Taberî, Tarih, c. 3, s. 56. Tevrat, Tesniye, bab 20x1015.

Hicretin 5. Senesinin Diğer Mühim Bazı Hadiseleri

Müzeynelerin Müslüman Olmaları

Medine yakınlarında ikamet etmekte olan Müzeyne Kabilesinden 10 kişilik bir heyet, Medine'ye gelerek, Resûl-i Ekrem Efendimizin huzurunda Müslüman oldu.

Heyetin başında Huzaî b. Abd-i Nühm bulunuyordu.

Huzaî, Müslüman olup Peygamber Efendimize bîat edince, yurduna döndü ve kavmini Müslüman olmaya davet etti. Müzeyneler, "Biz senin, sözüne itaat ederiz." diyerek Müslüman oldular ve Medine'ye bir heyet gönderdiler.

Hicret'in 5. yılı Receb ayında Müzeynelerin Mudar kolundan Müslüman olmak üzere Medine'ye gelenlerin sayısı 400'dü. Resûl-i Ekrem Efendimiz, onları yurtlarında ikamet etmelerine rağmen Muhacirler sınıfından saydı ve, "Siz nerede olursanız olunuz, Muhacirsiniz. Muhacirlik şerefini hakettiniz. Mallarınızın başına dönünüz." buyurdu.

Bu emir üzerine, Müzeyneler yurtlarına döndüler.3"3

Selman-ı Fârisî 'nin Kölelikten Kurtarılması Selman-ı Fârisî Hazretleri, daha önce Yahudilerin kölesi idi.

Resûl-i Ekrem Efendimiz, bir gün kendisini çağırarak, "Ey Selman!.. Kendini kölelikten kurtarmak için, efendinle pazarlık yaparak anlaş." dedi.

Hz. Selman, efendisine durumu arzedince, o, "Üç yüz hurma fidanını diker ve ayrıca 40 ukiyye [bin 600 dirhem] altın verirsen âzad ederim." dedi.

Bunun üzerine Hz. Selman, Resûl-i Ekrem Efendimizin yanına gelip durumunu arzetti.

Peygamber Efendimiz, ashabına, "Kardeşinize yardım ediniz." buyurdu.

Bu emir üzerine sahabîler, bir anda kendi aralarında gerekli olan 300 hurma fidanını topladılar.

Hurma fidanları toplanınca Peygamber Efendimiz, "Ey Selman!.. Git de şu fidanlar için çukurlar kaz! Bitirince de gelip bana haber ver. Ben onları kendi elimle dikeyim!" diye ferman etti.

Sahabîlerin de yardımıyla Hz. Selman çukurları kazıp bitirince, Efendimize haber verdi.

Resûl-i Kibriya Efendimiz, bizzat mübarek eliyle, biri müstesna, diğer bütün hurma fidanlarını dikti. O sene zarfında Efendimizin diktiği bütün fidanlar hurma verdi. Yalnız, başkasının diktiği bir tek fidan hurma vermedi. Peygamber Efendimiz onu da çıkardı, yeniden dikti; o da meyve verdi.

Böylece, Hz. Selman, Benî Kurayza Yahudîlerinden olan e-fendisine hurma ağaçlan borcunu ödemiş oldu.394

Hurma ağacı borcunu ödeyen Hz. Selman'ın sâdece altın borcu kalmıştı.

Bunu da bizzat Hz. Selman şöyle anlatır:"Resûlullah (s.a.v.), gazaların birinden tavuk yumurtası kadar bir altın külçesi getirmişti. Beni huzuruna çağırttı ve, 'Ey Selman!.. Bunu al, borcunu öde.' buyurdu.

"Ben, 'Yâ Resûlallah...' dedim, 'Bu kadarcık altın parçasıyla borcum ödenmez ki!..'

"Külçeyi eline alıp tükürüğünü sürdü ve, 'Al bunu!.. Allah, senin borcunu bununla ödeyecektir!' buyurdu.

"Bunun üzerine ondan alacaklıya tartıp tartıp verdim. Borcum olan 40 ukiyyeyi [bin 600 dirhem] verdikten sonra, o tavuk yumurtası kadar olan altın parçası eskisi gibi bana kaldı!"195

Ensâr 'dan Sa 'd b. Muaz Hazretlerinin Vefatı

Sa'd b. Muaz Hazretleri, Ensâr'ın en üstün fazilete sahip şahsiyetlerinden biri idi.

Mus'ab b. Umeyr Hazretleri, Resûl-i Kibriya Efendimizin emriyle Medine'ye Kur'ân öğretmek üzere geldiği zaman Müslüman olmuştu. Müslüman olduğunu duyan Abdû'l-Eşhel Oğullarından kadın erkek hepsi de o gün Müslüman olmuşlardı.

Bu kahraman ve fedakâr sahabî, Hendek Harbinde kolundan bir okla vurulmuş, kolunun damarı kesilmişti. Yarası ağır ve ızdırap verici idi.

Resûl-i Kibriya Efendimiz, bu kahraman sahabî yaralandığı zaman, ona, Allah rızası için yaralıların tedavisiyle meşgul olan Ensâr kadınlarından Rüfeyde adındaki hâtûnun çadırında yer ayırtmıştı.Kurayza Oğullan

hakkında hüküm vermesinden kısa bir müddet sonra bu ağır yarası tekrar deşildi ve çok geçmeden de Hicret'in 5. yılında 37 yaşında şehiden vefat etti.

Resûl-i Kibriya Efendimiz ve Müslümanlar, vefatından son derece müteessir oldular. Peygamber Efendimiz, "Sa'd b. Muaz'ın vefatıyla Arş-ı Âlâ titredi ve cenazesinde 70 bin melek hazır bulundu!" buyurdu. Cenaze namazını da bizzat kendileri kıldırdı.396

Muğire b. Şu 'be nin Müslüman Olması

Muğire b. Şu'be, dört Arap dahîsinden biri idi. Belli ve büyük meseleleri halletmede son derece mahirdi. İri yarı ve heybetli bir zâttı.

Hendek Savaşı yılında Müslüman oldu ve Muhacir olarak Medine'ye geldi.

Medine 'de Zelzele ve Ay Tutulması

Hicret'in 5. yılında Medine'de zelzele oldu.

Resûl-i Kibriya Efendimiz bunun üzerine, "Rabbiniz, sizi, razı olacağı duruma döndürmek istiyordur. O hâlde siz de, O'nun rızasını dileyiniz." buyurdu.397

Resûl-i Kibriya Efendimizin bu ifadeleri, yeryüzü ile üzerinde yaşayan insanların hareketleri arasında münâsebetin bulunduğunu ortaya koyuyor ve dünyanın hareket ve zelzelesinde vahy ve ilhama mazhar olarak emir altında deprendiğini beyan ediyordu!

Yine Hicret'in 5. yılı Cemaziyelahir ayında ay tutuldu.

Resûl-i Kibriya Efendimiz, ay tutulması geçinceye kadar, husuf namazı kıldırdı.398

Küsuf ve husuf (güneş ve ay tutulması namazı) sünnettir. İki rekâttır. Rükû ve secdeleri, nafile namazlarda olduğu gibi yapılır. Bu namazlar için ezan ve kamet okunmaz.

Ancak husuf namazı için, "es-Selâtü Câmiatün [Namaz için toplanınız]." diyerek seslenir.

Resûl-i Kibriya Efendimiz, bir hitabelerinde şöyle buyurmuşlardır:

"Şüphesiz ki, güneş ve ay, hiçbir kimsenin ölümü veya doğumu sebebiyle tutulmazlar. Onlar, Allah'ın kudret ve azametini gösteren alâmetlerden iki alâmettir! Siz onların tutulduğunu gördüğünüz zaman, namaza durunuz!'"99

Câhiliyye devrinde insanlar, "Güneş ve ay, ancak yeryüzü halkının büyüklerinden bir büyük için tutulur." bâtıl inancını taşırlardı.

Yukarıdaki mübarek sözleriyle Peygamber Efendimiz, Câhiliyye devri insanlarının bu bâtıl inançlarını değiştirmiş, güneş ve ay tutulmalarının Allah'a ibâdet vakti olduğunu beyan buyurmuşlardır. Bu vakitlerde insanların, boş şeylerle değil, Allah'a ibâdet ve taatle meşgul olmaları gerektiğini ifade etmişlerdir.

Şurası da unutulmamalıdır ki, ibâdet ve duanın sebebi ve neticesi emir ve Allah'ın rızasıdır, faidesi ise âhirete aittir. Eğer namaz ve ibâdetten dünyevî bir maksat niyet edilse, yalnız onlar için yapılsa, o namaz bâtıl olur. Bu sebeple, güneş veya ay tutulmaları hâlinde, onların açılması niyetiyle ve kasdıyla namaz kılınmaz. Belki, güneş ve ayın tutulması zamanları bu çeşit ibâdetin vakitleri olarak bilinmeli ve sırf Allah'ın rızası kasdedilerek namaz kılınmalıdır.400

---

393 ibn-i Sa'd, Tabakat, c. 1, s. 291-292.
394 Ibn-i Hişam, Sîre, c. 1, s. 234-235; İsfahanî, Delâilû'n-Nübüvve, s. 218-219; Bediüzzaman Said Nursî, Mektûbat, s. 135-136.
395 ibn-i Hişam, A.g.e., c. 1, s. 235; Ibn-i Sa'd, A.g.e., c. 1, s. 185; Kaadı İyaz, Şifa, c. 1, s. 277-278.
396 İbn-i Hişam, A.g.e., c. 3, s. 263; Ibn-i Sa'd, A.g.e., c. 1, s. 433.
397 İbn-i Esir, Üsdû'l-Gabe, c. 1, s. 22.
398 Halebî, Insanû'l-Uyûn, c. 2, s. 628.
399 Buharî, Sahih, c. 2, s. 23-24; Müslim, Sahih, c. 3, s. 28-36.
400 Bediüzzaman Said Nursî, Emirdağ Lahikası, c. 1, s. 31-33.

Kurata, Beni Lihyanve İs Seferleri ve Gabe Gazası

KURATA SEFERİ

(Hicret 'in 6. senesi Muharrem ayı)

Bu tarihte, Peygamber Efendimiz ashabtan Muhammed b. Mesleme Hazretleri kumandasındaki 30 kişilik bir süvari birliğini Necid diyarında bulunan Bekir b. Kilâb Oğulları üzerine gönderdi.

Mücâhidler, bu kabileye âit Şerebbe mevkiine vardıklarında, Benî Muharip'ten bir toplulukla karşılaştılar. Aralarında çatışma vuku buldu. Muharip Oğullarından bazıları öldürüldü; sağ kalanlar ise kaçtılar. Mücâhidler, onların geride kalan çoluk çocuklarına ise dokunmadılar.

Daha sonra mücâhidler, Benî Bekirlerin bulunduğu yere kadar ilerlediler. Anîden baskında bulunarak 10 kadar adamlarını öldürdüler. Bir kısım davar ve develerini de ganîmet olarak aldılar. Muhariplerle Benî Bekirlerden alınan ganîmet mallar, 150 deve ile üç bin davarı buluyordu.

Birlik kumandanı Muhammed b. Mesleme (r.a.), bunların beşte birini Peygamber Efendimiz için ayırdı, geri kalanını ise mücâhidlere bölüştürdü.

Mücâhidler, Medine'ye dönerken yolda Benî Hanife kabilesinden Sümame b. Üsal'ı yakaladılar. Sümame, Mekke'ye umre haccı yapmaya gidiyordu.

Müslüman süvari birliği, Muharrem ayının son gecesinde Medine'ye döndü.401

SÜMAME B. ÜSAL'IN MÜSLÜMAN OLUŞU

Mücâhidler tarafından esir alınan Sümame b. Üsal, Yemame halkının ileri gelenlerindendi. Bir ara, Peygamber Efendimizin vücudunu ortadan kaldırma teşebbüsüne geçmiş ise de, amcası onu bu cinayeti işlemekten alıkoymuştu. Resûli Ekrem Efendimiz de, bunun üzerine Sümame'nin kanının dökülmesini mubah saymıştı.402

Sümame'yi Peygamberimizin huzuruna getiren mücâhidler, onu tanımıyorlardı. Resûli Ekrem onlara, "Kimi yakalamış olduğunuzu biliyor musunuz? Yakaladığınız bu adam, Benî Hanife Kabilesi Efendisi Sümame b. Üsal'dir. Ona iyi davranınız." diye buyurdu.

Sahabîler, onu Mescidi Şerifte barındırdılar.

Resûli Ekrem Efendimiz, mescide gidip Sümame'nin yanına vardı.

"Ey Sümame!.. Gönlünde ne var, içinden ne geçiriyorsun?" diye sordu.

Sümame mahçub bir eda içinde, "Yâ Muhammedi.. Gönlünde hayır var! Şayet beni öldürecek olursan, eli kanlı bir katilin hayatına son vermiş olursun! Eğer bana iyilik eder, beni affedersen, iyiliğe karşı teşekkür eden, iyilik bilen bir kimseye iyilikte bulunmuş olursun! Eğer, hürriyetime kavuşmam için benden mal istersen, dilediğin kadar iste, al!" diye cevap verdi.

Efendimiz, başka bir şey demeden yanından ayrıldı.

Daha sonra iki gün üst üste Peygamber Efendimiz, Sümame'ye aynı suali sordu. Sümame aynı cevabı verince, ashabına, "Sümame'yi serbest bırakınız." diye emrederek onu fidyei necat almaksızın serbest bıraktı.Bu âlicenab hareket karşısında Sümame'nin gönül âlemi birden nurlandı. Hemen orada kelimei şehâdet getirerek Müslüman oldu.403

Mekke 'de Sümame 'nin Başına Gelenler

Müslüman olan Sümame, Peygamber Efendimizin müsaadesiyle niyetlenmiş olduğu umresini yapmak üzere Mekke'ye gitti. "Telbiye" getirerek şehre girince, Kureyş müşrikleri Müslüman olduğunu anladılar. Yakalayıp boynunu vurmak istediler. O sırada içlerinden birisi, "Bırakınız onu!.. Siz, yiyecek maddesi bakımından Yemame'ye her zaman muhtaçsınız!" deyince onu serbest bıraktılar.

Buna rağmen Sümame onlara meydan okudu.

"Vallahi," dedi, "Resûlullah Muhammed müsaade etmezse, size Yemame'den bir buğday tanesi bile gelmeyecektir!"

Gerçekten de, umresini yapıp Yemame'ye dönen Sümame, Yemame halkını Kureyşlilere herhangi bir şey yükleyip göndermekten menetti.404

Peygamber Efendimizin Şefkati

Yemame halkı Sümame'nin emri üzerine Mekke'ye yiyecek bir şey göndermeyince, Kureyş müşrikleri son derece zor bir duruma girdiler. Kıtlık yüzünden olmadık şeyler yemeye başladılar.

Sonunda, Resûli Kibriya Efendimize bir mektup yazmak zorunda kaldılar: "Sen, hem akraba haklarını gözetmeyi emretmektesin, hem de bizimle akrabalık bağlarını koparıp babalan kılıçtan geçirmekte, çocukları da açlıktan öldürmektesin! Sümame, bizim yiyeceklerimizi kesti. Son derece daraldık. Ne olur, Sümame'ye bu hususta bir mektup gönderiver!"405

Bunun üzerine Peygamber Efendimiz, onların yaptıkları bütün düşmanlık ve kötülükleri bir tarafa bırakarak, Yemame'den, Mekkelilere yiyecek satışına mâni olmaması için Sümame b. Üsal'e bir yazı gönderdi.

Sümame, Hz. Resûlullah'ın bu emri üzerine Mekkelilere zahîre satışını serbest bıraktı.406

Görülüyor ki, Peygamber Efendimiz, insan hayatına vermiş olduğu değerden dolayı, en şiddetli düşmanlarına karşı bile yiyecek içecek noktasında son derece şefkatli ve merhametli davranmıştır. Kureyş müşrikleri gibi en azgın düşmanlarının bile, açlık ve susuzlukla karşı karşıya kalıp yok olmalarına, şefkat ve merhamet ummanı olan mübarek gönülleri rıza gösterememiştir! Bu, onun, hayata hürmeti telkin eden en güzel davranışlarından sâdece birisidir! Mübarek hayatına bu nazarla baktığımızda buna benzer birçok hâdiseye rastlayacağımız şüphesizdir!

BENÎ LİHYAN SEFERİ

(Hicret 'in 5. senesi Rebiülevvel ayı başlan)

Benî Lihyanlar, Hicret'in 4. yılında Bi'ri Mauna mevkiinde 40'a (veya 70) yakın Müslüman mürşid ve muallimi hunharca şehid etmişlerdi. Reci mevkiine irşad için gönderilmiş bulunan İslâm birliğini kuşatıp birçoğunu şehid edenler de, yine bu kabîleden kimselerdi.407

Peygamber Efendimiz, bu hain kabileye haddini bildirmek için, yerine Medine'de Abdullah b. Ümmü Mektum'u vekil bırakarak 200 kişilik bir kuvvetle yola çıktı. Efendimiz, Benî Lihyanları gafil avlamak istiyordu. Bu sebeple, Şam'a doğru gitmek istiyormuş gibi davrandı. Daha sonra yolunu değiştirerek, Benî Lihyanların konak yerlerinden olan Guran Vadisine kadar gitti. Asım b. Sabit ve diğer Müslüman muallim ve mürşidler burada şehid edilmişlerdi. Efendimiz, orada onları rahmetle andı, kendileri için dua etti.408

Lihyan Oğulları, Peygamber Efendimizin gelişini duymuşlar ve korkup dağ başlarına sığınmışlardı. Kimse yakalanamadı.

Peygamber Efendimiz, oradan Usfan denilen mevkie vardı. Burası Mekke'ye yakındı. Efendimizin maksadı, gelişini Mekkelilere bildirmekti. Nitekim, Mekkeliler bunu duymuşlar ve korkuya kapılmışlardı. Resûli Ekrem Efendimiz, 14 gece sonra tekrar Medine'ye döndü.409

GABE GAZASI

(Hicret 'in 6. senesi Rebiülâhir ayı)

Ebû Zerr (r.a.), Medinei Münevvere'ye üç saat mesafesi olan Gabe Mer'asında oğluyla birlikte Peygamber Efendimizin 20 kadar devesini güderken, Uyeyne b. Hısne'lFezarî, 46 atlıyla gelip Ebû Zerr'in oğlunu şehid etmiş, develeri de alıp götürmüştü.

Durum Peygamberimize haber verildi. Derhâl baskıncıların arkasından Hz. Sa'd b. Zeyd komutasında bir süvari birliği gönderdi. Hz. Sa'd'a, "Ben, sana halk ile birlikte gelip kavuşuncaya kadar, baskıncı müşrikleri takib et." diye emretti.

Süvari birliği yola çıktıktan sonra, Peygamber Efendimiz de Medine'de yerine Abdullah b. Ümmü Mektum'u vekil bıraktı ve 500 kişilik bir kuvvetle Gatafan'a doğru yola çıktı. Medine'ye iki günlük mesafesi olan Zu Kared mevkiinde düşmana yetişildi: Birkaçı öldürüldü; develerin bir kısmı da geri alındı.410

Resûli Ekrem Efendimiz, etrafı araştırmak maksadıyla burada bir gün bir gece kadar bekledi, sonra Medine'ye geri döndü.411

İS SEFERİ

(Hicret 'in 6. senesi Cemaziyelevvel ayı)

Kureyş müşriklerine âit bir ticaret kervanının Şam'dan Mekke'ye doğru gitmekte olduğu, Medine'de işitildi.

Peygamber Efendimiz, Kureyş müşriklerini istisaden güç durumda bırakmak maksadıyla, Hz. Zeyd b. Harise kumandasında 170 kişilik bir süvari birliğini bu kervanı ele geçirmek üzere yola çıkardı.

Mücâhidler, İs denilen mevkide Kureyş kervanına rastgeldiler: Kervandaki mallara el koydular, adamları da esir aldılar. Resûli Ekrem

Efendimizin kerîmesi Hz. Zeyneb'in kocası olan Ebû'lÂs b. Rebî de bu esirler arasındaydı.

Mücâhidler, malları ve esirleri Medine'ye getirdiler. Peygamber Efendimiz, malları mücâhidler arasında taksim etti.412

Ebû 'lAs 'in Serbest Bırakılması

Ebû'lÂs, Hz. Zeyneb'e, "Babandan, benim için eman al." diye haber göndererek himayesini istedi.

Hz. Zeyneb de, onu himâyesi altına aldığını Müslümanlara bildirdi. Peygamber Efendimiz de, kerîmesine, "Senin himayeye aldığın kimseyi, biz de himayemiz altına aldık!" diye buyurdu.413

Hz. Zeyneb, Resûli Ekrem Efendimizden, Ebû'lÂs'ın ganîmet alınan mallarının da geri verilmesini rica etti. Resûli Ekrem Efendimiz de bunu mücâhidlerden istedi. Mücâhidler de, aldıkları malların tamamını getirip ona geri verdiler.

Ebû 'lÂs 'in, Müslüman Olduğunu Açıklaması

Ebû'lÂs, geri aldığı mallarla Mekke'ye döndü, sahiplerine haklarını teslim etti; sonra, "Ey Kureyşliler!.. Kimsenin bende malı veya hakkı kaldı mı?" diye sordu.

"Hayır..." dediler, "Yanında hiçbir malımız ve hakkımız kalmadı!"

Başta Resûlullah olmak üzere, zevcesi Hz. Zeyneb'ten ve Müslümanlardan gördüğü âlicenab muamele karşısında Ebû'lÂs'ın mânâ âlemi değişmişti. Bunu Kureyş müşriklerine de şöylece açıkladı:

"Vallahi, yanınıza gelmeden önce, Müslüman olmamı engelleyen tek şey, 'Mallarımızı götürmek için Müslüman oldu.' diye yapacağınız dedikodudan duyduğum endişeydi. Fakat, şimdi mallarınızı teslim etmiş bulunuyorum. Şehâdet ederim ki Allah'tan başka ilâh yoktur ve yine şehâdet ederim ki Muhammed, Allah'ın kulu ve Resulüdür!"414

Daha sonra Ebû'lÂs, Medine'ye İslâmiyetle şereflenmiş hâlde döndü. Peygamber Efendimiz de yine Hz. Zeyneb'i ona verdi.415

AŞDURRAHMÂN B. AVF'IN DÛMETÛ'LCENDEL'E GÖNDERİLMESİ

(Hicret 'in 6. senesi Şaban ayı)

Bu tarihte Peygamber Efendimiz, Abdurrahmân b. Avf Hazretleri kumandasında 700 kişilik bir birlik hazırladı. Birliğin vazifesi, Dûmetû'lCendel beldesi halkını İslâmiyete davet etmekti.

Resûli Ekrem Efendimiz, Abdurrahmân b. Avf Hazretlerine sancağını teslim ettiği sırada Allah'a hamd ve senada bulunduktan sonra, mücâhidlere şöyle hitab etti:

"Hepiniz Allah yolunda, Allah'ın ismiyle gaza ediniz! Kâfirlerle çarpışınız! Ganimet mallarına hıyanet etmeyiniz! Ahdinizi bozmayınız! Öldürdüklerinizin burun, kulak gibi uzuvlarını kesmeyiniz! Küçük çocukları öldürmeyiniz!"416

Efendimiz, sonra da bütün Müslümanlara şu umumî dersini verdi:

"Ey insanlar!.. Zamanla size gelip çatacak beş musibetten Allah'a sığınırım:

"* Bir kavimde çirkin hareketler yayılıp açığa vurulunca, şüphesiz, kendilerinden önce geçmiş kavimlerde görülmedik veba, acılar ve ağrılar onlar arasında ortaya çıkar!

"* Bir kavim, ölçüde, tartıda eksiklik yaptı mı, muhakkak kuraklık ve kıtlık yıllarına, geçim sıkıntısına, hükümdar zulmüne uğrarlar!

"* Mallarının zekâtını vermeyen kavimlerin, gökten yağan yağmurları kesilir!

"* Allah ve Resulünün ahdini bir kavim bozdu mu, muhakkak düşmanları onların üzerine salınır. Onlar da, kavmin el ve avuçlarındakilerden bir kısmını çekip alırlar!

"* Bir kavmin idarecileri, Allah'ın Kitabına uygun hareket etmediler mi, Allah'ın indirdiği hükümlerle hükmetmeyi onurlarına yedirmediler mi, o zaman Allah da onların arasına tefrika ve harb sokar!"417

Bundan sonra Abdurrahmân b. Avf Hazretleri, beraberindeki Müslümanlarla Dûmetû'lCendel'e hareket etti. Oraya varınca onları İslâmiyete davet etti. Bu davetini üç gün tekrarladı.

Üçüncü günü Hıristiyan olan reisleri Asbağ b. Amre'lKelbî, İslâmiyetle müşerref oldu. Onunla birlikte birçok kimse de îmana geldi.418 Müslüman

olmayanlar ise cizye [vergi] vermek üzere orada kaldılar.

Peygamber Efendimiz, Medine'den uğurlarken Abdurrahmân b. Avf Hazretlerine, "Eğer onlar İslâmiyeti kabul ederlerse, reislerinin kızıyla evlen." diye buyurmuştu.

Hz. Abdurrahmân, Nebîyyi Muhterem Efendimizin bu emri üzerine reisleri Asbağ'ın kızı Tümandır'la evlendi ve onu da yanına alarak Müslümanlarla birlikte Medine'ye döndü.419

---

402 İbni Sa'd, Tabakat, c. 2, s. 78.
403 Ibni Sa'd, A.g.e., c. 5, s. 550.
404 Ibni Hişam, Sîre, c. 4, s. 287288; Müslim, Sahih, c. 3, s. 1386. 404 Ibni Hişam, A.g.e., c. 4, s. 288; ibni Sa'd, A.g.e., c. 5, s. 550.
405 İbni Abdi'lBerr, ellstiab, c. 1, s. 215.
406 İbni Hişam, A.g.e., c. 4, s. 288; ibni Abdi'lBerr, A.g.e., c. 1, s. 215.

407 İbni Hişam, Sîre, c. 3, s. 178193; ibni Sa'd, Tabakat, c. 2, s. 5556; Ahmed İbni Hanbel, Müsned, c. 2, s. 94.
408 İbni Sa'd, A.g.e., c. 2, s. 79.
409 İbni Sa'd, A.g.e., c. 2, s. 79.
410 İbni Sa'd, Tabakat, c. 2, s. 8184; Müslim, Sahih, c. 3, s. 14381439.
411 Ibni Sa'd, A.g.e., c. 2, s. 84; Taberî, Tarih, c. 3, s. 62.
412 Ibni Sa'd, Tabakat, c. 2, s. 87.
413 Ibni Sa'd, A.g.e., c. 8, s. 33; Ibni Seyyid, Uyûnû'lEser, c. 2, s. 106.
414 İbni Sa'd, A.g.e., c. 8, s. 33; Halebî, Insanû'lUyûn, c. 3, s. 177.
415 İbni Sa'd, A.g.e., c. 8, s. 33; Ibni Esir, Üsdû'lGabe, c. 5. s. 237; Halebî, A.g.e., c. 3, s. 177.
416 ibni Hişam, Sîre, c. 4, s. 280; Halebî, Insanû'lUyûn, c. 3, s. 184.

417 ibni Hişam, A.g.e., c. 4, s. 280.
418 İbni Sa'd, Tabakat, c. 2, s. 89.
419 İbni Sa'd, A.g.e., c. 2, s. 89, c. 3, s. 129; Halebî, A.g.e., c. 3, s. 184.

Umre Seferi ve İlk Yağmur Duası

PEYGAMBERİMİZİN İLK YAĞMUR DUASI

Hicret'in 6. yılında büyük bir kuraklık ve kıtlık her tarafı sarmıştı.

Ramazan ayında bir Cuma günü, Resûli Ekrem Efendimiz hutbe îrad buyururken kendisinden, "Allah'a dua et de bize yağmur versin." diye rica edildi.

Bunun üzerine Peygamber Efendimiz, "Allah'ım, bize yağmur ver! Allah'ım, bize yağmur ver! Allah'ım, bize yağmur ver!" diyerek dua etti.420

Bir anda ayna gibi berrak olan gökyüzünde bulutlar belirdi ve yağmur yağmaya başladı.

Peygamber Efendimiz bu sefer, "Allah'ım, bu yağmuru bardaktan boşanırcasına yağdır ve hakkımızda hayırlı kıl!"421 diye dua etti.

Enes b. Mâlik der ki:

"Üzerimize öyle yağmur yağdı ki, neredeyse evlerimize gitme imkânı bulamayacaktık! O gün, ertesi gün, daha ertesi gün, tâ öteki Cuma'ya kadar yağmur yağmaya devam etti."422

Cuma günü Peygamber Efendimiz yine hutbe îrad ederken, bu sefer yağmurun dinmesi için dua yapmasını rica ettiler.

"Yâ Resûlallah!.. Evler, yağmurdan yıkılmaya başladı; yollar kapandı. Allah'a dua etsen de yağmuru kesse!"423

Resûli Kibriya Efendimiz, tebessüm buyurdular, sonra da ellerini kaldırarak, "Allah'ım, çevremize yağdır, üzerimize değil!"424 diye dua etti.

Yine Enes b. Mâlik der ki:

"Resûlullah (a.s.m.) dua ederken de eliyle, semânın neresine işaret ettiyse orası açıldı ve Medine üstü, açık bir meydan gibi oldu. Medine çevresine yağmur yağarken, Medine'ye bir damla bile düşmüyordu. Etraftan gelenler, oralarda bol bol yağmur yağdığını haber vermekte idiler."425

Bu, Resûli Ekrem Efendimizin yaptığı ilk yağmur duasıdır. Bundan başka çeşitli zamanlarda beş yağmur duası yapmışlardır.

UMRE SEFERİ

(Hicret'in 6. senesi Zilkade ayı/Milâdî 13 Mart 628)

PEYGAMBERİMİZİN RÜYASI

Resûli Ekrem Efendimiz, bir gece rüyasında, hiçbir korku ve endişe duymadan ashabıyla birlikte gidip Kâbei Muazzama'yı tavaf ettiklerini, kimin başını kazıttığını, kiminin de saçını kısalttığını görmüştü.426

Efendimiz, bu rüyasını anlatınca, Ashabı Kiram, görülmedik bir sevinç ve heyecan izhar etmişlerdi. Zîra, Muhacir Müslümanların Mekke'den Medine'ye hicretlerinin üzerinden kocaman bir altı yıl geçmişti. Bu altı yıl zarfında büyüklü küçüklü birçok hâdise cereyan etmişti, ama vatanlarının hasreti yine de gözlerinde tütüyordu. Doğup büyüdükleri vatanlarına bir gün tekrar kavuşacaklarını her an hayâllerinde yaşatıyorlardı. Hasret duydukları belde alelade bir yer de değildi; her gün beş vakit namazlarında yöneldikleri Kâbei Muazzama'nın bulunduğu mübarek bir belde idi.

Resûli Ekrem Efendimizin, "Siz muhakkak Mescidi Haram'a gireceksiniz!" müjdesi, bu bakımdan Müslümanlar arasında büyük bir sevinçle karşılanmıştı. Hattâ, hemen o yıl gidip Kâbei Muazzama'yı tavaf edeceklerini zannettiler ve bunu umdular.Resûli Kibriya Efendimizin bu rüyasını Kur'ânı Kerîm de bize haber verir.427

MEDİNE'DEN HAREKET

Peygamber Efendimiz, yerine Medine'de Abdullah b. Ümmü Mektum'u bıraktı. Yemen işi giydiği iki elbisesiyle Pazartesi günü yola çıktı. Kendisiyle birlikte hazırlanan Müslümanların sayısı bin 400 idi. Kafilede dört de kadın sahabî vardı. Bunlardan biri, Efendimizin muhtereme hanımları Ümmü Seleme (r.a.) idi. Müslümanlardan sâdece 200'ü atlı idi. Yanlarında yolcu silâhı olan kılıçtan başka bir silâh da bulunmuyordu; onlar da kınlarında idi. Umre kafilesiyle birlikte ayrıca kurbanlık 70 de deve vardı.428

Hz. Ömer 'le Sa 'd b. Ubade 'nin, Endişelerini İzhar Etmeleri

Peygamber Efendimiz, ashabıyla Zûlhuleyfe mevkiine gelmişti.

Bu sırada Hz. Ömer huzura çıkıp, "Yâ Resûlallah!.. Seninle harb hâlinde bulunan bir kavmin üzerine silâhsız ve atsız mı gireceksin? Gerektiğinde, onlarla çarpışmak için, yanımıza silâhlarımızı almayalım mı?" diyerek endişesini izhar etti.

Resûli Ekrem Efendimiz, "Ben, umreye niyetlenmişim; silâh taşımak istemem." diyerek, mübarek niyetlerinin muharebe olmayıp, Mücerred Umre, yâni Kâbei Muazzama'yı ziyaretten ibaret olduğunu ifade buyurdu.

Aynı endişeyi bu sefer Ensâr'ın ileri gelenlerinden Sa'd b. Ubade Hazretleri izhar etti.

Zûlhuleyfe Mescidi

"Yâ ReshulallahL" dedi, "Keşke yanımızda silâh taşısaydık! Onların şüpheli bir hareketini gördüğümüz takdirde üzerlerine yürürdük!"

Peygamber Efendimizin, bu sahabîye de cevabı aynı oldu: "Ben silâh taşımam; ben sâdece umreye niyetlenerek yola çıkmışımdır!"429

Zûlhuleyfe, Medinelilerin mikatı, yâni ihrama girme yeridir. Peygamber Efendimiz de burada öğle namazını kıldıktan sonra ihrama girdi. Yetmiş kadar olan kurbanlık develere de işaret vurdurdu.

Müslümanlardan bir kısmı da burada ihrama girdi.

Peygamber Efendimiz, öğle namazını kıldıktan sonra, kıbleye döndü ve, "Lebbeyk! Allahümme Lebbeyk! Lebbeyke lâ şerike Leke Lebbeyk! İnnel Hamde ven'Nimete leke ve'lMülke lâ şerike leke." diyerek telbiye etti.

Bu ulvî seda, her tarafı nurânî bir havaya büründürdü. Sahabîlerin heyecanları zirvedeydi.

Henüz Zûlhuleyfe'den ayrılmamışlarken, Resûli Ekrem Efendimiz müşriklerin durumunu öğrenmek ve kendi geliş gayesini de bildirmek üzere Büsr b. Süfyan'ı Mekke'ye gözcü olarak gönderdi. Büsr daha önce, Medine'ye Peygameber Efendimizi ziyarete gelmişti. Efendimizin arzusu üzerine kendisiyle birlikte Mekke'ye dönüyordu.

KUREYŞ MÜŞRİKLERİNİN KARARI

Müşrikler, Peygamber Efendimizin kalabalık bir sahabî topluluğuyla gelmekte olduğunu öğrenmiş ve kat'î karar almışlardı: "Muhammed ve beraberindekiler Mekke içine sokulmayacaktır." Bunun için, Hâlid b. Velid emrinde 200 kişilik bir süvari birliğini sür'atle Küraü'lGamim denilen mevkiye göndermişlerdi. Diğer taraftan da Ahabiş kabilelerine ziyafetler vererek, herhangi bir çarpışma ihtimaline karşılık onları yanlarına almak için bir gayretin içine girmişlerdi.

Müşriklerin bu kat'î karar ve gayretlerini, tecessüs için gönderilen Büsr b. Süfyan gelip Usfan mevkiinde Resûli Ekrem Efendimize haber verdi.

Fahri Kâinat Efendimiz, bu haberi alınca, "Yazıklar olsun! Kureyş helak oldu. Zâten harb, onları yiyip bitirmiştir. Ne olurdu, benimle diğer Arap kabileleri arasına girmeselerdi, beni onlarla baş başa bıraksalardı. Onlar beni mağlûb edecek olurlarsa—zâten kendilerinin de istediği budur. Eğer Allah beni onlara galib getirecek olursa ve kendileri de isterlerse toptan İslâmiyete girerlerdi. Eğer böyle yapmazlarsa çarpışmayı göze almışlardır demektir. Heyhat! Kureyş müşrikleri kuvvetlerinin çok olduğunu mu zannediyor? Vallahi, Allah'ın, tebliği için beni göndermiş olduğu dini hâkim ve üstün kılıncaya kadar, şu başım şu gövdemden ayrılıncaya kadar onlarla savaşmaktan asla çekinmeyeceğim!" diye konuştu.430

Kureyş müşriklerinin karşı koymak için hazırlanmaları, Peygamber Efendimizi fazlasıyla müteessir etti. Birbirleriyle kanlı bıçaklı olanlar bile Haram Aylar'da iki kardeş gibi yan yana gelip Kabe'yi tavaf edebiliyorlardı. Müşrikler buna mâni olmuyorlardı. Sâdece Peygamberimizin ve Müslümanların Kabe'yi ziyaret etmek gibi masum, ulvî, kutsî ve haklı arzusu karşısında, böylesine menfi bir tavır takınıyorlardı!

Peygamberimizin Yol Güzergâhını Değiştirmesi

Resûli Ekrem Efendimizin mübarek niyetleri sâdece Kâbei Muazzama'yı ziyaret etmekti. Bunun için herhangi bir çatışmanın çıkmasını istemiyordu. Bu sebepledir ki, Hâlid b. Velid kumandasında bir Kureyş süvari birliğinin Gamim mevkiine gelmiş olduğunu duyunca, ashabına, "Hâlid b. Velid birtakım süvarilerle birlikte gözcü olarak Gamim mevkiinde bulunuyor! Bu bakımdan siz, yolun sağ tarafını tutup gidiniz." buyurdu ve yol güzergâhını değiştirerek, Müslümanları bir başka yoldan götürdü. Hâlid b. Velid, İslâm Ordusunu uzaktan görünce, derhâl dönüp Kureyşlilere durumu haber verdi.

Ashabı Kiram la İstişare

Bu şartlar çerçevesinde Resûli Ekrem bir durum değerlendirmesi yapmak istedi. Sahabîleri toplayarak görüşlerini sordu.

Onlar, "Allah ve Resulü daha iyi bilir! Biz, ancak umre niyetiyle buraya gelmiş bulunuyoruz. Kimseyle çarpışmaya gelmedik; ama bu niyetimizin

gerçekleşmesine mâni olmak isteyen çıkarsa, elbette onlarla çarpışırız!" diyerek fikirlerini beyan ettiler.

Sahabîlerin bu kararlılığından Peygamber Efendimiz memnun oldu ve, "Haydi, öyle ise, Allah'ın ismiyle yürüyünüz!" buyurdu.

Sâdece Kabe'yi ziyaret etmek gibi masum ve kutsî bir maksatla yola çıkmış olan Müslümanlar, tekbir ve telbiyelerle Mekke'ye, Kâbei Muazzama'ya doğru adım adım yol alıyorlardı.

KASVA'NFN ANÎDEN ÇÖKÜVERMESİ

Fahri Âlem Efendimiz, Kasva adındaki devesinin üzerindeydi. Kasva, Mekke haremi sınırına girince çökmek istedi. Sahabîler buna mâni olmaya çalıştılar; fakat sonunda Kasva galib geldi ve bir adım ileri atmadan Allah'ı hikmetiyle yere çöktü. Kaldırmaya uğraştılar, fakat bir türlü muvaffak olamadılar.

Bunun üzerine Peygamber Efendimiz, "Onun böyle bir çökme âdeti yoktur. Fakat, bir zamanlar, filin Mekke'ye girmesine mâni olan, şimdi de Kasva'ya mâni oluyor. Hayatım kudret elinde olan Allah'a yemin ederim ki, Kureyş, Allah'ın Harem dâhilinde yapılmasını haram kıldığı şeylere hürmeti kastederek benden ne kadar zor istekte bulunursa bulunsun, ben onu muhakkak onlara vereceğim." diye buyurdu.431

Gerçekten, Kasva çökmemiş olsaydı, Müslümanlar doğruca Kureyş müşriklerinin üzerine varacaklardı. Bu hâl ise bir çarpışmayı kaçınılmaz duruma getirebilirdi.

Hâlbuki, Müslümanlar beraberlerinde sâdece kılıç getirmişlerdi. Şâir harb silâhlarından tamamıyla mahrum bulunuyorlardı. Sayıları da azdı. Buna karşılık Kureyşliler daha tedbirli ve etraftaki kabileleri de yanlarına aldıklarından dolayı sayıca daha fazla idiler.

Bütün bunlara rağmen, elbette Müslümanlar çarpışmaktan geri durmayacaklardı. Tek bir kalb hâlinde çarpan bir avuç Müslüman, azlığı ve techizatlığına rağmen cesareti ve kahramanlığı ile ve Allah'ın da yardımıyla muzaffer de olabilirlerdi. Fakat bu durum, Haremi Şerife karşı bir hürmetsizlik mânâsını taşıyacaktı. Peygamberimiz ve Müslümanlar ise, böyle bir şeyi asla arzu etmezlerdi.

Ayrıca, Mekke'de îmanlarını gizlemekte devam eden, Müslümanların tanımadıkları erkek kadın birçok kimse vardı. Çarpışma vuku bulduğu takdirde bunlar da arada telef olabilirlerdi.

Kaldı ki, henüz îman etmemiş olan Kureyş ileri gelenlerinden birçok zâtın, yakın bir gelecekte îmana gelip İslâm dinine büyük hizmet etmeleri ve nice hayırlı evlâd yetiştirmeleri mukadderdi.

İşte, Kasva'nın âdeti olmadığı hâlde, Allah tarafından çöküvermesi, bu gibi hikmet ve inceliklere bir işaretti.

Sahabîlerin bütün gayretlerine rağmen yürümek için yerinden kımıldamayan Kasva, Peygamber Efendimizin şevkiyle kalkıp yürüyüverdi. Fakat, Kureyşlilere doğru gitmeyip başka tarafa saparak Hudeybiiye denilen mevkiin nihayetindeki suyu çekilmiş bir kuyunun başına indi. Bunun üzerine Peygamber Efendimiz, Müslümanların da gelip oraya konmasını emir buyurdu.432

On Musluklu Çeşme Gibi...

Hudeybiye'de Müslümanların yerleştiği saha susuz bir yerdi. Bu yüzden o gün susuz kalmışlardı.

Bir ara Peygamber Efendimizin abdest ibriğinden abdest almak istediğini görünce koşuştular. Resûli Ekrem, "Ne oluyor, size?.." diye sordu.

"Mahvolduk yâ ResûlallahL" dediler, "Yanımızda senin ibriğindeki sudan başka ne içecek, ne de abdest alacak su var!"

Resûli Ekrem Efendimiz, elini ibriğin üzerine koydu, "Alınız, Bismillah!" buyurdu. O anda çeşmelerden su akarcasına, mübarek parmaklarının arasından sular fışkırmaya başladı. Müslümanlar, o sudan doya doya içtiler, abdest aldılar ve su kırbalarını ağızlarına kadar doldurdular.

Resûli Kibriya Efendimizin bu mucizesini anlatan Cabir b. Abdullah Hazretlerine sonradan, "Siz, kaç kişiydiniz?" diye sorulunca, şu cevabı vermişti:

"Eğer, 100 bin kişi olsaydık, yine kâfi gelecekti! Fakat biz, bin 500 kadar idik."433

İkinci Haber

Resûli Ekrem Efendimiz, ashabıyla Hudeybiye'de bulunurken Huzaa Kabilesi Reisi Büdeyl İbni Verka, kabilesinden birkaç kişiyle çıkıp huzura geldi. Tihame kabilelerinden olan Huzaalılar, Câhiliyye devrinde bir husustan dolayı Peygamberimizin mensup olduğu Benî Haşîm'le ittifak etmişlerdi. İslâmiyetin zuhurundan sonra da bu anlaşmaya sadâkat göstererek, Peygamber Efendimize taraftarlık göstermekten geri durmuyorlardı. Müslüman olsun, müşrik olsun hepsi, Kureyş'in hâl ve hareketlerine dair Mekke'de olup bitenleri Peygamber Efendimize gizlice haber verirlerdi.

Peygamberimizin huzuruna çıkan Büdeyl, "Kureyşliler, seninle çarpışmaya and içmişlerdir. Beytullah'ı ziyaret etmene asla müsaade etmeyeceklerdir." dedi.

Resûli Ekrem Efendimiz, geliş maksadını tekrarladı: "Biz, buraya herhangi bir kimseyle çarpışmak için gelmedik! Maksadımız, umre yapmak, Beytullah'ı tavaf ve ziyaret etmektir! Harbler, Kureyş'i fazlasıyla yıpratmış, güçsüz hâle getirmiş ve birçok zarara uğratmıştır. Şayet arzu ederlerse, yine kendilerine bir mütâreke müddeti tâyin edeyim. Bu müddet zarfında, benden taraf emniyet içinde bulunsunlar. Kendileri, benimle şâir halklar arasına girmesinler; beni onlarla baş başa bıraksınlar! Eğer ben o topluluklara galib gelir ve onlar İslâm dinine girerlerse ve eğer Kureyş müşrikleri de o toplulukların girdikleri dine girmeyi isterlerse girebilirler. Şayet ben, zannettikleri gibi, diğer topluluklara galib gelemezsem, o zaman kendileri de rahata kavuşmuş ve kuvvet kazanmış olurlar. Eğer, Kureyş müşrikleri bunları kabul etmez ve benimle çarpışmaya kalkışırsa, varlığım kudret elinde olan Allah'a yemin ederim ki, şu tebliğ ettiğim dinin uğrunda başım gövdemden ayrılıncaya kadar onlarla çarpışacağım! O zaman Allah da, bana yardım edeceği hakkındaki va'dini muhakkak yerine getirecektir!'"134

Büdeyl, "Ben, senin söylediklerini Kureyşlilere ulaştırırım." diyerek Peygamberimizin yanından ayrıldı.

Büdeyl, adamlarıyla Mekke'ye dönüp durumu Kureyşlilere bildirmek istediyse de, onlar önce, "Bizim, ondan gelecek bir habere ihtiyacımız yoktur! Onun bilmesini istediğimiz tek şey vardır: Bizden tek kişi sağ kalıncaya kadar o Mekke'ye giremeyecektir!" dediler.

Sonra büyükleri olan Urve b. Mes'ud araya girdi, "Siz ne diye Büdeyl ve arkadaşlarını dinlemek istemiyorsunuz? Dinleyiniz! Söyleyeceği şey hoşunuza giderse kabul edersiniz, hoşunuza gitmezse reddedersiniz!" dedi.

Bunun üzerine Büdeyl'i dinlediler. Büdeyl, Peygamber Efendimizin geliş maksadını ve yaptığı mütâreke teklifini anlattı.435

KUREYŞ ELÇİSİ, PEYGAMBERİMİZİN HUZURUNDA

Kureyş'in ileri gelenlerinden biri olan Urve b. Mes'ud, Büdeyl'in sözlerini yerinde buldu.

"Doğrusu, Büdeyl size doğruluk ve sulh yolunu göstermek üzere gelmiştir. Siz, onun tekliflerini kabul ediniz; benim de, gidip onunla konuşmama, görüşmeme izin veriniz." dedi.

Kureyş müşrikleri bu sözlerden hoşlanmadılar. "Muhammed'e git! Fakat, kendi görüşünü gelip bize haber verme." diyerek Urve'yi bir nevi azarladılar.

Buna rağmen Urve, çıkıp Peygamberimizin yanına geldi. Müşriklerin hazırlıklarını, Hudeybiye Suyu başında beklediklerini ve hiçbir kimseyi Fv/Iekke'ye sokmamaya kararlı olduklarını tekrarladı.

Peygamber Efendimiz, "Ey Urve!.. Allah için söyle: Şu kurbanlık develerin kurban edilmelerine, şu Beytullah'ı ziyaret ve tavafa engel olunur mu?" dedikten sonra şöyle konuştu:

"Biz çarpışmak için gelmedik. Niyet ettiğimiz umremizi îfa etmek ve kurbanlık develerimizi kurban etmek arzusundayız.

"Sen, benim ailem, halkım olan kavmime şunu haber ver: Harb onları yiyip bitirmiştir. Kendileri, aramızda mütâreke ve savaşmaya ara vermek için bir müddet tâyin etsinler! Bir de, benimle Beytullah arasından çekilsinler! Bıraksınlar, umremizi yapalım, kurbanlarımızı keselim! Aksi takdirde, yemin ederim ki, Allah Teâlâ şu İslâm Dinini yeryüzünde yayacağı hakkındaki va'dini yerine getirinceye ve benim de başım gövdemden ayrılıncaya kadar, onlarla çarpışmaktan asla vazgeçmeyeceğim!"436

Urve b. Mes'ud, bir taraftan Peygamberimizle konuşuyor, diğer taraftan sahabîlerin Resûli Ekrem'e karşı davranış ve hareket tarzlarını göz ucuyla

süzüyordu. Ashabın Peygamberimize karşı son derece hürmetkar ve kendisine teslimiyet içinde hareket edişlerine hayran kalmıştı.

Kureyş müşriklerinin yanına dönünce, Peygamber Efendimizin maksadını bildirdikten sonra, hayranlık duyduğu müşahedelerini anlatmaktan da kendisini alamadı.

"Ey kavmim!.." dedi, "Ben birçok hükümdarın huzuruna elçi olarak çıkmış bir kimseyim. Vallahi, ben bunlardan hiçbir hükümdarın adamlarının onları, ashabının Muhammed'e hürmet ettikleri, sayıp sevdikleri gibi görmedim! Ashabından herhangi biri, ondan izin almadan konuşmuyordu. Muhammed, onlara bir şey emrettiği zaman yerine getirmek için âdeta birbirleriyle yarışıyorlardı! Sahabîleri onun yanında konuşurlarken seslerini alçaltıyorlardı, kendisine olan hürmetlerinden dolayı yüzüne bile dikkatle bakamıyorlar, gözlerini yere indiriyorlardı. Ben öyle anladım ki, bu kavim hiçbir zaman onu yalnız bırakmayacak, onun bir tek kılını bile kimseye teslim etmeyecek, hiçbir kimseyi onun tenine dokundurmayacaktır! Gerisini siz düşünün!"437

Sonra da, "O, size bir sulh teklifinde bulunmuştur; gelin, bu teklifi kabul edelim." dedi.

Urve'nin bu teklifi, Kureyş ileri gelenleri tarafından hoş karşılanmadı; hattâ, kendisini böyle konuştuğundan dolayı azarladılar. Bu azardan rahatsız olan Urve, kendilerini terk edip Taif yolunu tuttu.

Peygamberimizin Elçisi

Artık her iki taraf karargâh kurdukları yerde müzakereler yapıyor, birbirlerine gönderdikleri karşılıklı elçilerle tekliflerde bulunuyorlardı. Peygamber Efendimiz, geliş maksadını Kureyşlilere bildirmek üzere Huzaalı Hiraş b. Ümeyye'yi elçi olarak gönderdi. Böylece Hıraş, Resûli Ekrem'in Kureyş müşriklerine gönderdiği ilk elçi oluyordu.438

Hıraş b. Ümeyye gidip Hz. Resûlullah'ın geliş maksadını anlattiysa da, müşrikler anlamak istemediler. Kendisine kaba davrandılar, devesini boğazladılar, hattâ kendisini öldürmeye bile kalkıştılar. Ancak araya Ahabişliler girince bu hareketlerinden vazgeçtiler. Hıraş b. Ümeyye canını zor kurtararak Peygamberimizin yanına döndü ve başından geçenleri haber verdi.

Elçisini öldürmeye kalkıştıkları hâlde Resûli Ekrem Efendimiz üzerlerine yürümedi. Teenniyle hareket etti. Onlardan yeni teklifler bekledi. Çünkü, onun maksadı kan akıtmak değildi.

KUREYŞ'İN BİR ELÇİSİ DAHA...

Peygamber Efendimizin bütün bu söylenenlere rağmen geri dönmediğini gören Kureyşliler, bu sefer Ahabişlerin reisi Huleys b. Alkame'yi elçi olarak gönderdiler. Efendimiz uzaktan Huleys'i tanıdı. Ashabına, "Bu gelen, kurbanlık inanç ve saygısı olan bir kavimdendir. Kurbanlık develerin hepsini ona karşı salıveriniz de görsün!"439 diye buyurdu.

Müslümanlar, kurbanlık develerini Huleys'e karşı sürüverdiler ve "Lebbeyk! Allahümme Lebbeyk!" diyerek telbiye getirdiler.

Bu ulvî ve masum manzara karşısında Huleys'in gözleri dolu dolu oldu.

"Sübhanallah! Bu muazzam cemaatin, Beytullah'ı tavaf ve ziyaretten menedilmesi ne kadar çirkin bir harekettir! Kabe'nin Rabbine andolsun ki, Kureyşliler, bu yanlış tutum ve davranışlarıyla helak olacaklardır! Hâlbuki bunlar, umre yapmaktan başka bir maksatla gelmemişlerdir!" diye bağırmaktan kendini alamadı.

Peygamber Efendimiz, Huleys'in bu sözlerini uzaktan işitti. "Evet, öyledir ey Benî Kinane'den olan kardeş.." diye buyurdu.

Huleys'in bu masum ve kutsî manzara karşısında söyleyecek başka bir şeyi yoktu. Resûli Ekrem Efendimize olan hürmetinden dolayı, yanına gelip konuşmak bile istemedi; doğruca Kureyşlilerin yanına döndü.

Huleys ve Kureyş Müşrikleri

Huleys'in ruh ve kalbini o ulvî manzara öylesine sarmış, kucaklamış ve yumuşatmıştı ki, müşriklere açıkça şöyle demekten çekinmedi:

"Ben onu (Hz. Peygamber'i) Kabe'yi tavaftan menetmemizin doğru olmayacağı fikrindeyim!"440

Ne var ki, Kureyş ileri gelenleri, kendilerinden başka doğru düşünen kimsenin bulunmadığı fikrinde idiler. Huleys'in bu sözleri karşısında şaşırdılar, hattâ hiddete geldiler.

"Sen nihayet bir çöl Arabisın! Cahilliğin ortada! Sus, bu işlere aklın ermez!" diyerek hakarette bulundular.

Bu sözler Huleys'i fena hâlde kızdırdı. Resûli Ekrem Efendimizi müdafaa sadedinde çekinmeden, "Beytullah'a hürmet maksadıyla çıkıp gelen kimseyi ondan nasıl alıkoyabiliriz?

Vallahi, biz sizinle bu hususta bir anlaşma yapmış değiliz! Yemin ederim ki, ya Muhammed'in yapmak istediğine mâni olunmayacak veya ben bütün Ahabiş'i tek kişi bile bırakmadan alıp gideceğim!"441 diye konuştu.

Fakat, bu tehdit bile Kureyş müşriklerini inatlarından vazgeçiremedi. Bin bir yalan ve dolanla tekrar Huleys'i kandırdılar ve ittifaklarının bozulmasına mâni oldular!

İkinci Elçi: Hz. Osman

Elçiler vasıtasıyla görüşmeler devam ediyordu.

Resûli Ekrem Efendimiz ise, bir an evvel kat'î netice elde etmek istiyordu. Geliş maksadını tekrar Kureyşlilere güzelce anlatmak için bu sefer Hz. Ömer'i göndermek istedi.

Hz. Ömer, "Yâ Resûlallah!.. Kureyş reisleri, benim onlara ne derece şiddetli düşman olduğumu bilirler. Korkarım, bana suikastte bulunurlar! Mekke'de de kabîlemden hiç kimsem yoktur ki, beni himayesine alsın! Buna rağmen, muhakkak benim gitmemi istiyorsanız, giderim." diye konuştu.

Peygamber Efendimiz, hiçbir şey söylemeden sustu.

Bunun üzerine Hz. Ömer, "Bu iş için Osman b. Affan gitse daha münasip olur. Zîra, onun Mekke'de aşiret ve akrabası çoktur!" diye teklifte bulundu.

Gerçekten de, Mekke'nin eşrafından olan Benî Ümeyye, hep Hz. Osman'ın amcazadeleri idiler.

Resûli Ekrem Efendimiz, Hz. Ömer'in bu teklifini kabul etti. Hz. Osman'ı yanına çağırdı.

"Kureyşlilere git! 'Biz buraya hiç kimseyle çarpışmak için gelmedik; sâdece şu Beytullah'ı ziyaret için gelmiş bulunuyoruz. Yanımızdaki kurbanlık develeri kesip döneceğiz.' diye söyle. Sonra da onları İslâmiyete davet et." diye talimat verdi.

Peygamber Efendimiz ayrıca, Mekke'de Müslümanlıklarını gizleyen Müslümanlarla da görüşüp onlara teselli vermesini ve Mekke'nin yakında fetholunup îmanlarını gizlemeye ihtiyaç kalmayacağını da onlara haber vermesini, Hz. Osman'a emretti.

Hz. Osman, Kureyş müşriklerinin yanına vardı. Peygamberimizin geliş maksadını tek tek anlattı. Onları İslâm'a davet etti.

Fakat bu görüşmeden de bir netice alınamadı. Müşriklerin, Hz. Osman'a da cevapları menfî oldu. "Git, seni gönderene söyle: O, hiçbir zaman Mekke'ye girip, Kabe'yi tavaf edemeyecektir."

Hz. Osman'la birlikte ayrıca 10 kadar Muhacir, Resûli Ekrem'in müsaadesiyle, akrabalarını ziyaret maksadıyla gitmişlerdi. Hz. Osman'la birlikte onlar da görüştükleri Müslüman akrabalarına Mekke'nin yakında fethedileceği müjdesini vererek, onları sevindirdiler.

Hz. Osman 'in, Müsaade Edilmesine Rağmen Kabe 'yi Tavaf Etmeyişi

Bu arada Kureyş ileri gelenleri, Hz. Osman'a, "Kabe'yi tavaf etmek istersen, et." dediler.

Hz. Osman, "Hayır!.." dedi, "Resûlullah (s.a.v.) onu tavaf etmedikçe, ben de etmem!"

Kureyşliler bundan rahatsız oldular; hattâ, hiddete gelerek, Hz. Osman'ı bir müddet yanlarında tutup göz hapsine aldılar.

Fakat bu durum, Peygamber Efendimize, Hz. Osman ve beraberindeki Muhacir Müslümanların müşrikler tarafından öldürüldükleri tarzında ulaştı.442

RIDVAN BÎATI

Resûli Kibriya Efendimiz, Hz. Osman'ın müşrikler tarafından şehid edildiği haberini duyunca son derece müteessir oldu. Kureyş'in bu hareketi karşısında üzerlerine yürümekten başka bir çâre kalmıyordu.

"Madem böyle, bu kavimle çarpışmadıkça, buradan kat'îyyen ayrılmayacağız!" diye buyurdu.443

Zâten yapılabilecek başka bir şey de kalmış değildi. Sulh tekliflerine yanaşmadıkları gibi, üstelik elçisini şehid etme cür'etini bile gösterebiliyorlardı.

Ashabına, "Allah Teâlâ, bana bîat yapılmasını emretti!" diye seslendi.

Hâtemû'lEnbiya Efendimiz, Semüre (bîattan sonra "Rıdvan Ağacı" olarak adlandırılmıştır) Ağacı altında durdu. Müslümanlar da teker teker, çarpışmaktan yüz çevirmeyeceklerine, Allah ve Resulü yolunda canlarına feda edinceye kadar savaşacaklarına dair bîat ettiler.444 Bîattan tek bir kişi kaçındı: Münafıklardan Cedd b. Kays.4"5

Bu bîat, sahabîlere yeni bir cesaret, taze bir heyecan verdi. Yerlerinde âdeta duramaz hâle gelmişlerdi. Bir an evvel ya Kabe'yi tavaf etmek veya müşriklerle çarpışmak istiyorlardı.

Cenâbı Hakk, bu bîatta bulunan Müslümanlardan razı ve memnun olduğunu Kur'ânı Kerîm'de şöyle beyan eder:

"Andolsun ki Allah, mü'minlerden—seninle o ağacın altında bîat ederlerken—razı olmuştur da kalblerindeki sıdk ve ihlâsı bilerek üzerlerine kuvvei mânevîyeyi indirmiş ve onları yakın bir fetih (Hayber fethi) ve alacakları birçok ganimetle mükafatlandırmıştır. Allah, mutlak galibtir, yegâne hüküm ve hikmet sahibidir."446

Bu sebeple bîata "Rıdvan Bîatı" adı verildi.

Resûli Ekrem Efendimiz de bir hadîslerinde, "Ağaç altında gerçekten bîat edenlerden hiçbiri Cehennem'e girmeyecektir."447 buyurarak, bu bîatta bulunan Müslümanların faziletini beyan etmişlerdir.

Hz. Osman 'ın Geri Dönüsü

Bîat haberi Kureyş müşrikleri tarafından duyulunca, üç gün yanlarında alıkoydukları Hz. Osman'ı serbest bıraktılar.

Hz. Osman derhâl Hz. Resûlullah'ın huzuruna çıkıp geldi; böylece, şehâdetiyle ilgili haberin asılsız olduğu anlaşıldı.

Fakat, bey'at yapılmış ve tamamlanmıştı.

Sahabîler, Hz. Osman'a, "Herhalde Kabe'yi tavaf etmişsindir!" dediler.

Hz. Osman, "Vallahi, Mekke'de bir yıl kalsaydım ve Resûlullah da (s.a.v.) Hudeybiye'de otursaydı, o, Kabe'yi tavaf etmedikçe, ben yine tek başıma onu tavaf etmezdim!" diye karşılık verdi.448

---

420 Buharı, Sahih, c. 1, s. 179; Müslim, Sahih, c. 2, s. 613.
421 Buharı, A.g.e., c. 1,s. 179.
422 Buharî, A.g.e., c. 1, s. 179; Ahmed İbni Hanbel, Müsned, c. 3, s. 261.
423Ahmed İbni Hanbel, A.g.e., c. 3, s. 261.
424 Ahmed İbni Hanbel, A.g.e., c. 3, s. 104; Müslim, A.g.e., c. 2, s. 613.
425 Müslim, A.g.e., c. 2, s. 614.
426 İbni Hişam, Sîre, c. 3, s. 336.
427 Fetih, 27.
428 İbni Hişam, A.g.e., c. 3, s. 322; ibni Sa'd, Tabakat, c. 2, s. 95; Halebî,İnsanû'lUyûn, c. 2, s. 690.
429Taberî, Tarih, c. 3, s. 72; Halebî, İnsanû'lUyûn, c. 2, s. 689.
430 İbni Hişam, A.g.e., c. 3, s. 321.
431 İbni Hişam, A.g.e., c. 3, s. 324; Ibni Sa'd, A.g.e., c. 2, s. 96.
432 Ibni Hişam, A.g.e., c. 3, s. 324.
433 İbni Sa'd, A.g.e., c. 2, s. 98.
434 Taberî, Tarih, c. 3, s. 74.
435 Taberî, A.g.e., c. 3, s. 74.
436 Ahmed Ibni Hanbel, Müsned, c. 4, s. 324; Ebû Davud, Sünen, c. 3, s. 85.
437 Ibni Hişam, A.g.e., c. 3, s. 328; Ahmed ibni Hanbel, Müsned, c. 4, s. 324.
438 İbni Hişam, A.g.e., c. 3, s. 328; İbni Sa'd, A.g.e., c. 2, s. 96.
439 İbni Hişam, A.g.e., c. 3, s. 324; Ahmed İbni Hanbel, A.g.e., c. 4, s. 324.
440 Ahmed ibni Hanbel, A.g.e., c. 4, s. 324; Taberî, Tarih, c. 3, s. 75.
441 Ibni Hişam, A.g.e., c. 3, s. 326; Taberî, Tarih, c. 3, s. 7576.
442 ibni Hişam, A.g.e., c. 3, s. 329.
443 ibni Hişam, A.g.e., c. 3, s. 330; Taberî, Tarih, c. 3, s. 77.
444 ibni Hişam, A.g.e., c. 3, s. 330.
445 ibni Hişam, A.g.e., c. 3, s. 330

446 Fetih, 1819.
447Ahmed İbni Hanbel, Müsned, c. 3, s. 350.
448 İbni Kayyim, Zâdû'lMaad, c. 2, s. 137.

Hudeybiye Anlaşması

(Hicret 'in 6. senesi Zilkade ayı / Milâdî: 628)

Sulh Heyeti:

Rıdvan Bîatı, Kureyşlileri fazlasıyla korkutmuştu. Peygamberimizin üzerlerine yürüyeceği endişesine kapılarak, alelacele sulh teklifinde bulunmak gayesiyle bir heyet gönderdiler. Heyette şu isimler vardı: Süheyl b. Amr (başkan), Huveytip b. Abdû'1Uzza ve Mikrez b. Hafs...

Kureyş müşrikleri, üç kişilik bu heyete, "Gidin, Muhammed'le sulh anlaşmasında bulunun. Fakat bu yıl buradan dönüp gitmek şartıyla!.. Eğer bu şartı kabul etmezse anlaşmaya yanaşmayın!" direktifini vermişlerdi.449

Peygamber Efendimiz, Süheyl'in gelişini, isminin kolaylık ifade etmesinden dolayı hayra yorarak, sahabîlerine, "Artık, işiniz bir derece kolaylaştı! Kureyşliler, sulh yapmak istedikleri zaman hep bu adamı gönderirler."450 diye buyurdu.

İslâm ve Asrı Saadet tarihinin bir dönüm noktası olan bu musalahanın adını,lügat, hadîs ve fıkıh âlimleri şeddeli olarak "Hudeybiyye" ve şeddesiz olarak "Hudeybiye" şeklinde iki türlü okumuşlardır. Hudeybiye, küçük bir köyün adıdır; bu köyün bu ismi alması da, orada Şecere Mescidi yanında bulunan bir kuyudan dolayıdır. Hudeybiye köyü ile Medine arasında dokuz konak, Mekke arasında da bir günlük mesafe vardır (Tecrid Tercemesi, c. 10, s. 240).

SULH HEYETİ, PEYGAMBERİMİZİN HUZURUNDA

Kureyş elçisi Süheyl b. Artır, Resûlullah'ın huzuruna vardı. Önünde iki dizinin üzerinde yere çöktü. Peygamber Efendimiz ise, bağdaş kurmuştu. Müslümanlar da çevresinde oturmuşlardı.

Süheyl b. Amr, uzun uzadıya konuştu, sonra Peygamber Efendimize sulh teklifinde bulundu. Peygamber Efendimiz, sulh tekliflerini kabul etti.

Bundan sonra, sulh şartlarının müzakeresi yapıldı. Onlarda da anlaşmaya varıldı. Sıra, anlaşma şartlarının yazılmasına gelmişti. Hz. Ali, musalahanın şartlarını yazmak üzere kâtip tâyin edildi.

Resûli Kibriya Efendimiz, Hz. Ali'ye, "Yaz!" dedi, "Bismillah irrahmânirrahîm!"

Süheyl b. Amr, buna itiraz etti: "Biz, Bismillahirrahmânirrahîm'i bilmiyoruz! Sen böyle yazma!"

Resûli Ekrem, "Öyle ise nasıl yazalım?" diye sordu. Süheyl, "'Bismike AHahümme.' diye yaz." dedi.

Kureyşliler, eskiden beri "Bismillahirrahmânirrahîm." yerine "Bismike Allahümme."yi kullanırlardı.

Peygamber Efendimiz, "'Bismike Allahümme.' de güzeldir!" buyurduktan sonra Hz. Ali'ye, "Haydi yaz! Bismike Allahümme." diye emretti.

Hz. Ali de aynı şekilde yazdı.451

Bundan sonra Resûli Kibriya Efendimiz, Hz. Ali'ye, "Bu, Muhammed Resûlullah'ın, Süheyl b. Amr'la üzerinde anlaş

Rivâyete göre, "Bismike Allahümme." kelâmını ilk söyleyen, Tâif halkının reislerinden Arab'ın meşhur şâiri Ümeyye b. Ebî Salt idi. Sonra bu tâbir Arapların da hoşuna gitmiş ve kitaplarının evveline yazmaya başlamışlardır (Geniş malûmat için eserimizin birinci cildine bakınız).

maya varıp sulh oldukları, icabının taraflarca yerine getirilmesini kararlaştırıp imzaladığı maddelerdir!" diye yazmasını emretti.

Kureyş heyeti başkanı Süheyl, yine itiraz etti. "Vallahi, biz senin gerçekten Allah'ın Resulü olduğunu kabul edip tanımış olsaydık, Beytullah'ı ziyaretine mâni' olmaz ve seninle çarpışmaya kalkmazdık!" dedi.

Peygamber Efendimiz, "Peki nasıl yazalım?" buyurdu.

Süheyl, "Muhammed b. Abdullah diye kendi ismini ve babanın ismini yaz." dedi.

Peygamber Efendimiz, "Bu da güzeldir!" buyurduktan sonra, Hz. Ali'ye:

"Yâ Ali!.. Sil onu! Sil de Muhammed b. Abdullah yaz." diye emretti.452

Hz. Ali, "Hayır!.. Vallahi, ben Resûlullah sıfatını hiçbir zaman silemem!" diye yemin etti.453

Bu arada Müslümanlar da, Hz. Fahri Âlem'e karşı besledikleri muhabbet ve hürmetlerinin eseri olarak, "Biz, Resûlullah Muhammed'den başkasını

yazdırmayınız! Ne diye dininiz uğrunda bu eksikliği, bu hakareti kabul ediyoruz?" diye yüksek sesle konuşmaya başladılar.

Resûli Kibriya Efendimiz, Müslümanlara seslerini kısmalarını ve susmalarını mübarek elleriyle işaret buyurdu. Birden sustular.

Bundan sonra Peygamber Efendimiz, Hz. Ali'ye, "Bana onların yerini göster." dedi.

Hz. Ali, "Resûlullah" kelimesinin bulunduğu yeri gösterdi. Resûli Ekrem Efendimiz de onu eliyle sildi. Yerine ise "İbnu Abdullah (Abdullah'ın oğlu)" kelimelerini yazdırdı.454

Peygamber Efendimizin sulhe ciddî taraftar olduğunu, sulhe giden yoldaki mânileri ortadan kaldırmaya ne kadar gayret gösterdiğini, bu bir iki numuneden de anlamak mümkündür.

MUSALAHA MADDELERİ

Müşrik heyetinin yukarıdaki itirazları, Müslümanların bu itirazları kabul etmek istemeyişleri ve Peygamber Efendimizin her iki tarafı yatıştırması sonunda sıra musalaha maddelerinin yazılmasına gelmişti.

Resûli Ekrem Efendimiz ile müşrik murahhas heyeti arasında geçen konuşmalardan sonra, şu maddeler üzerinde anlaşmaya varıldı:

Müslümanlarla müşrikler, huzur ve emniyet içinde yaşamalarını devam ettirmek için, birbirleriyle 10 yıl harb etmeyeceklerdir!

Peygamberimiz ve sahabîler, bu yıl Mekke'ye girmeyip geri dönecekler, ancak gelecek yıl yanlarına yalnız yolcu silâhı olan kılıç bulundurmak şartıyla gelip Kabe'yi tavaf decekler veancak Mekke'de üç gün kalacaklardır. Müşrikler ise, o sırada şehri boşaltacaklardır!

Medine'deki Müslümanlardan Mekke'ye iltica edenler Müslümanlara iade edilmeyecek, fakat Mekke'den Medine'ye velev Müslüman dahi olsalar iltica edenler istendiği takdirde geri verileceklerdir.

Arap kabilelerinden isteyen Hz. Peygamber'le, isteyen de Kureyş'le birleşmekte serbest olacaklardır.455

Ashabı Kiram 'in Hiddet ve İtirazı

Resûli Ekrem Efendimiz, her ne suretle olursa olsun, Kureyş müşriklerini bir musalaha yazısıyla bağlamak ve bu suretle İslâm'ın siyasî kudret ve mevcudiyetini hem onlara hem de bütün Arabistan halkına göstermek ve tanıtmak istiyordu.456 Bu sebeple, Kureyş heyet başkanı Süheyl'in zahiren Müslümanların aleyhinde görünen teklif ve maddelerini de kabul ediyordu. Bu inceliği bir anda kavrayamayan Ashabı Güzin, başından beri hem hiddetleniyor, hem de zaman zaman itiraz ediyorlardı.

Hattâ, Kureyş heyet başkanı Süheyl, Peygamberimize, "Sizden biri bize gelirse reddetmeyelim; amma bizden size bir adam giderse, Müslüman olsa bile geri vereceksiniz." diye teklifte bulunduğu zaman, Müslümanlar birden hiddete gelerek, "Sübhanallah! Müslümanların yanına gelmiş bir Müslüman, müşriklere tekrar nasıl geri çevrilir?" diye itiraz etmişlerdi; sonra da Peygamber Efendimize, "Yâ Resûlallah!.. Bu şartı da kabul edecek misin?" diye hayretle sormuşlardı.

Her şeye rağmen bir sulh akdedip, Kureyş müşriklerine İslâm devletini resmen tanıtmak arzusunda olan Peygamber Efendimiz, Müslümanların bu itiraz ve suallerine şöyle cevap vermişti:

"Evet, bizden onlara gidecek olanları Allah bizden uzak etsin! Onlardan bize gelip geri çevireceğimiz kimseleri de muhakkak Allah biliyor! Onlar için elbette bir genişlik, bir çıkar yol halkedecektir!"457

EBÛ CENDEL HÂDİSESİ

Anlaşma maddelerinin yazılması bitmişti. Fakat taraflarca henüz imzalanmamıştı.

Tam o sırada, zincire vurulmuş birinin, kendini Müslümanların arasına attığı görüldü. Garibtir ki, bu, Kureyş murahhas heyeti başkanı Süheyl b. Amr'ın oğlu Ebû Cendel idi! İslâm şerefiyle şereflenmesine, müşrikler, ayaklarını zincire vurmakla karşılık vermiş ve onu hapsetmişlerdi. Ebû Cendel, hapsedildiği yerden bir fırsatını bularak kaçmış ve Mekke'nin alt tarafından, kimsenin göremeyeceği yollardan bin bir zorlukla Hz. Resûlullah'ın huzuruna çıkagelmişti. O sırada babası Süheyl, henüz Müslümanların karargâhında bulunuyordu.

Ebû Cendel, bizzat babasının kendisine reva gördüğü dayanılmaz işkence ve eziyetlerden kurtulmak için kendisini Hz. Fahri Âlem'in ayaklan

dibine atmış, ona iltica etmişti. "Beni kurtar!" diyordu.

Ne var ki, az evvel yapılan anlaşma buna imkân vermiyordu! Nitekim, oğlunun geldiğini gören Süheyl, onu Peygamberimizden hemen istedi:

"İşte!.. Sulh şartları gereğince bana geri vereceğin kişilerin ilki budur!" dedi.

Peygamber Efendimiz, "Biz, sulh sözleşmesini henüz imzalamış değiliz!" buyurdu.

Süheyl diretti. "Vallahi," dedi, "ben de seninle hiçbir madde üzerinde sulh olmam!"

Resûli Kibriya Efendimiz bu sefer, "Haydi, bu seferlik buna bana bağışla ve yazıyı imza et." buyurdu.

Süheyl'in bunu kabule asla niyeti yoktu. "Ben, bunu asla anlaşma dışında tutamam ve sana bırakamam!" dedi.

Peygamber Efendimiz tekrar, "Hayır!.. Bunu benim hatırım için yapacaksın!" buyurdu.

Buna rağmen Süheyl, inadından vazgeçmedi: "Ben, bunu asla yapamam!"458

Resûli Ekrem Efendimiz, iki müşkîl durumla karşı karşıya kalmıştı: Ebû Cendel'i geri vermek demek, onu bile bile eziyet ve işkence çemberi içine atmak demekti; vermediği takdirde, Kureyş heyeti anlaşmayı feshedecekti. Hâlbuki, birçok sebepten dolayı bunu istemiyordu.

Elinde başka çâresi kalmayan Peygamber Efendimiz, teessür içinde Ebû Cendel'i babasına teslim etmek zorunda kaldı.

Ebû Cendel'in feryadı Müslümanların gönlünü dağlıyordu: "Yâ Resûlallah!.. Ey Müslümanlar!.. Siz, beni, bana eziyet etsinler, işkencelere uğratsınlar diye mi bunlara teslim ediyorsunuz? Siz, benim eziyet çekmeme rıza mı gösteriyorsunuz?"459

Fakat, ne çâre, Ebû Cendel artık babasının merhametsiz pençesinde bulunuyordu. Acıklı feryadı, imdat dilemesi, Müslümanların gözlerini yaşlarla doldurdu. Ama, Hz. Resûlullah teslim etti diye seslerini çıkaramıyorlar, yapılan zulmü sinelerine çekiyorlardı. Hz. Resûlullah teslim

etmemiş olsaydı, Ebû Cendel'in bu feryad ve figanını imkânı yok cevapsız bırakmazlardı; canları pahasına da olsa onu insafsız ellerden kurtarırlardı!

Peygamber Efendimiz, babası tarafından alınan Ebû Cendel'e, "Biraz daha sabret, biraz daha mâruz kaldıklarına göğüs ger! Bunların ecrini, mükâfatını Allah'tan dile! Muhakkak Allah, senin ve yanında bulunan kimsesiz Müslümanlar için bir ferahlık, bir çıkar yol halkedecektir." diyerek teselli verdi. Arkasından da, "Onlara vermiş olduğumuz söze vefasızlık edemeyiz."460 buyurdu.

Hz. Ömer 'in Peygamberimize Sorusu

Ebû Cendel, Kureyş müşrikleri tarafından geri alınırken, Hz. Ömer, Peygamber Efendimizin huzuruna vardı ve, "Yâ Resûlallah!.. Onu Kureyşlilere niçin geri veriyoruz? Dinimiz uğrunda bu hakareti ne diye kabul ediyoruz?" diye konuştu.

Resûli Kibriya Efendimiz cevaben, "Biz bu iş hakkında onlarla anlaşma yapmış bulunuyoruz! Dinimizde ahde vefasızlık yoktur!"461 buyurdu.

Efendimizden bu cevabı alan Hz. Ömer, bu sefer Ebû Cendel'in yanına sokuldu ve kılıcını ona doğru yaklaştırarak, "Ey Ebû Cendel!.. Şüphesiz, müşriklerin kanı, köpeklerin kanı gibi değersizdir! İnsan, Allah yolunda babasını da öldürebilir! Öldür gitsin şu babanı!.." diye teklif etti.

Ebû Cendel, "Sen, neden öldürmüyorsun?" diye teklif etti.

Hz. Ömer, "Resûlullah (s.a.v.), onu ve başkalarını öldürmeyi bana yasakladı!" cevabını verince, Ebû Cendel, "Ben Resûlullah'a itaatte senden geride kalmak istemem!"462 diye konuştu.

---

449 ibni Hişam, A.g.e., c. 3, s. 331; Ahmed İbni Hanbel, A.g.e., c. 4, s. 325.
450 ibni Hişam, A.g.e., c. 3, s. 331.
451 İbni Hişam, A.g.e., c. 3, s. 332; Ahmed ibni Hanbel, A.g.e., c. 4, s. 325.
452 Müslim, Sahih, c. 3, s. 1410; Ahmed ibni Hanbel, A.g.e., c. 1, s. 342.
453 Müslim, A.g.e., c. 3, s. 1410; Ahmed İbni Hanbel, A.g.e., c. 4, s. 291.
454 Müslim, A.g.e., c. 3, s. 1411.
455 Ibni Hişam, A.g.e., c. 3,s. ?; Ibni Sa'd, A.g.e., c. 2, s. 97; Ahmed İbni Hanbel, A.g.e., c. 4, s. 325; Taberî, Tarih, c. 3, s. 79.

456 ezZebidî, Tecridi Sarih, Tere: Kâmil Mîras, c. 8, s. 164.
457 Müslim, A.g.e., c. 3, s. 1411; Ahmed ibni Hanbel, A.g.e., c. 3, s. 268.
458 Ibni Hişam, Sîre, c. 3, s. 332; Ahmed Ibni Hanbel, Müsned, c. 4, s. 325.
459 Ibni Hişam, A.g.e., c. 3, s. 333; Taberî, Tarih, c. 3, s. 79.
460 Ibni Hişam, A.g.e., c. 3, s. 333.

Müslümanların Sadâkat İmtihanı

Sahabîler, çok arzuladıkları hâlde, Kâbe-i Muazzama'yı ziyaret ve tavaftan alıkonmuşlardı. Bunun yanında, Hz. Resûlullah anlaşmayla, görünüşte aleyhlerinde olan birtakım ağır hükümlerine gereği gibi nüfuz edemediklerinden dolayı bu durum, sahabîlerin son derece güçlerine gitti. Manen rahatsızlık duydukları, hâl ve davranışlarından belli oluyordu.

Kendi âleminde böylesine ağır şartlara evet demenin izahını bir türlü bulamayan Hz. Ömer, huzura varmadan edemedi ve Peygamberimize, "Sen, Allah'ın hak peygamberi değil misin?" diye sordu.

Resûl-i Ekrem, "Evet, ben Allah'ın peygamberiyim." buyurdu.

Hz. Ömer bu sefer, "Biz Müslümanlar hak, düşmanlarımız olan müşrikler ise bâtıl üzere bulunmuyorlar mı?" diye sordu.

Resûl-i Ekrem, "Evet, öyledir." buyurdu.

Bunun üzerine Hz. Ömer, "Bu hâlde dinimizi küçük düşürmeye niçin meydan veriyoruz?" dedi.

Resûl-i Ekrem, "Ey Hattab'ın oğlu!.. Ben, Allah'ın kulu ve Resulüyüm. Allah'ın emirlerine aykırı harekette bulunamam. Bu muahede maddelerini kabul etmekle de Allah'a isyan etmiş değilim. O, beni hiçbir zaman zarara uğratmayacaktır." buyurdu.

Bu sefer Hz. Ömer, "Sen, bize, Allah'ın nusret buyuracağını, gidip Kabe'yi hep beraber tavaf edeceğimizi va'detmiş değil miydin?" dedi.

Resûl-i Ekrem, "Evet, va'detmiştin. Ancak, bu yıl gidip tavaf edeceğimizi söylemiş miydim?" buyurdu.

Hz. Ömer, "Hayır." dedi.

O zaman Resûl-i Ekrem Efendimiz, "O hâlde tekrar ediyorum: Sen muhakkak Mekke'ye gidecek ve Kabe'yi tavaf edeceksin."463 buyurdu.

Hz. Ömer 'in, Hz. Ebû Bekir e Konuşması

Hz. Ömer, buna rağmen iç âleminde kabarmış duygularını teskin edemiyordu.

Bu sefer Hz. Ebû Bekir'in yanına vardı. "Ey Ebû Bekir!.." dedi, "Bu zât, Allah'ın hak peygamberi değil midir?"Hz. Ebû Bekir, "Evet, o, Allah'ın hak

peygamberidir!" dedi.

"Peki, biz Müslümanlar hak üzere, düşmanlarımız olan müşrikler de bâtıl üzere değiller mi?"

"Evet, bizler hak üzereyiz, düşmanlarımız ise bâtıl üzeredirler!"

Bunun üzerine Hz. Ömer, "O hâlde, dinimizi küçük düşürmeye niçin meydan veriyoruz?" dedi.

Sadâkat timsâli Hz. Ebû Bekir, "Ey Ömer!.." dedi, "O, Allah'ın Resulüdür. Bu muahedeyi yapmakla Rabbine âsi olmuş değildir! Allah, onun yardımcısıdır! Sen, onun emrine itaat et!"

Hz. Ömer, tekrar, "O, bize Medine'de, 'Beyt-i Şerife varacağız, tavaf edeceğiz.' demedi mi?" diye sordu.

Hz. Ebû Bekir, "Evet." dedi; arkasından da sordu: "Amma, sana, 'Beytullah'a bu yıl gidecek ve tavaf edeceksin.' diye mi haber verdi?"

Hz. Ömer, "Hayır." dedi.

Bunun üzerine Hz. Ebû Bekir, "Sen, muhakkak yakın bir zamanda Beytullah'a gidecek ve onu tavaf edeceksin!" dedi.464

Hz. Ömer 'in Îtirafı ve Nedameti

Hz. Ömer, o günkü halet-i ruhiyesini ve sonradan duyduğu nedameti şöyle anlatır:

"Ben, hiçbir zaman o günkü gibi bir musibete uğramadım. Peygamber'e (a.s.m.), hiçbir zaman başvurmadığım bir biçimde başvurmuştum. Eğer o gün, kendi görüşümde bir topluluk bulsaydım, bu musalaha ve muahede yüzünden hemen bunların içinden ayrılır, onların yanına varırdım! Nihayet, Allah Teâla, işin sonunu hayır ve rahmet kıldı. Resûlullah (a.s.m.) ise, işin böyle olacağını çok iyi biliyormuş. O gün, Resûlullah'a (a.s.m.) karşı sarfetmiş olduğum sözlerimden duyduğum korkudan dolayı neticenin hayır olmasını ümit ederek oruçlar tutmaktan, sadakalar vermekten, namazlar kılmaktan ve köleler âzad etmekten geri durmadım!"465

KURBAN KESME VE TIRAŞ OLMA

Resûl-i Ekrem Efendimiz, muahede ve musalaha işini bitirdikten sonra, sahabîlere, "Artık kalkınız, kurbanlarınızı kesip sonra başlarınızı tıraş

ediniz!" diye seslendi.466

Ne var ki, Hz. Resûlullah'a sonsuz hürmet ve muhabbetlerine rağmen sahabîlerin hiçbirinde bu emir karşısında bir hareket görülmedi. Peygamber Efendimiz, emrini ikinci kere tekrarlamak zorunda kaldı: "Kalkınız, kurbanlarınızı kesip, sonra başlarınızı tıraş ediniz!"

Fakat, aynı şekilde sahabîler, sanki bu emri duymamış gibi davranıyorlar, kurban kesme ve tıraş olma işine başlamıyorlardı.

Resûl-i Ekrem, emrini üçüncü kere tekrarladı: "Kalkınız, kurbanlarınız kesip, sonra başlarınızı tıraş ediniz!"467

Yine sahabîlerden bu konuda bir hareket görülmedi.

Emrini üç kere tekrarlamasına rağmen, ashabtan kimsenin kalkmadığını gören Hz. Fahr-i Âlem, dönüp Ezvac-ı Tâhirat'-tan Hz. Ümmü Seleme'nin yanına gitti:

"Ey Ümmü Seleme!.. Nedir şu halkın tutumu?.. Onlara, 'Kurbanlarınızı kesiniz., başlarınızı tıraş ediniz.' diye tekrar tekrar söylüyorum; fakat hiçbiri emrime icabet etmiyor!" diyerek sahabîlerin bu durumundan şikâyet etti.468

Müstesna zekâ ve fazilet sahibi olan Hz. Ümmü Seleme, "Yâ Nebîyyallah!.. Bu işi yapmak istiyor musunuz? O hâlde, şimdi dışarı çıkınız; sonra, tâ kurbanlık develerini kesinceye ve berberini çağırtıp o seni tıraş edinceye kadar ashabtan hiçbirisine bir kelime bile söylemeyiniz." dedi; arkasından da ilâve etti: "Çünkü, sen kurbanını kesecek ve tıraş olacak olursan halk da öyle yapar!"469

Bunun üzerine, Peygamber Efendimiz dışarı çıktı. Hiç kimseyle görüşmeden ve hiç kimseye bir şey söylemeden, ihramını sağ koltuğu altından çıkarıp sol omuzuna attı; kurbanlık develerini kesti ve berberi Huzaalı Hıraş b.Ümeyye'yi çağırıp tıraş oldu.470

Bunun üzerine sahabîler de derhâl kurbanlık develerini kesmeye ve başlarını tıraş ettirmeye başladılar.

Hz. Ümmü Seleme der ki:

"Kurbanlıklara öylesine koştular, öylesine yığıldılar ki, neredeyse birbirlerini ezeceklerdi!"471

Sahabîlerin, Resûlullah'a muhalefet etmek için tekrarlanan emrini yerine getirmeyip bekledikleri elbette söylenemez. Belki onlar, çok ağır buldukları muahede ve musalaha hükümlerinin vahiyle ortadan kaldırılacağını düşünüyor ve bu vahiyle, Hz. Resûlullah'ın verdiği emirden vazgeçeceğini umuyorlardı. En azından, umre amellerini tamamlayabilmek için Mekke'ye girmelerinin temin edileceğini ümit ediyorlardı. Ve, bunun gerçekleşmesi için de bekliyorlardı. Nitekim, bu hususta herhangi bir vahyin inmediğini ve Hz. Resûlullah'ın da kurbanlık develerini kesip, mübarek başlarını tıraş ettirdiğini görünce, onların da Resûl-i Kibriya'ya muhalefet etmiş duruma düşmemek için sür'atle kurbanlık develerini kesmeye ve başlarını tıraş ettirmeye başladıkları görülüyordu.

Bu hâdiseden, ayrıca Hz. Ümmü Selem'nin de müstesna bir zekâ ve fazilete sahip olduğunu açıkça anlıyoruz. Hattâ, "Ümmü Seleme'nin Hudeybiye'de gösterdiği dirayet ve fetâneti İslâm tarihinde hiçbir kadın göstermemiştir."472 denilmiştir.

Peygamberimizin Dua Etmesi

Sahabîlerden bir kısmı başını kazıttırıyor, kimisi de kısalttırıyordu. Bunu gören Efendimiz, "Allah, başlarını kazıttıranlara rahmet etsin!"473 diye dua etti.

Saçlarını kısalttıran sahabîler, bu dua karşısında bir an tereddüt geçirdiler. Aynı duayı kendilerine de yapmalarını Efendimizden rica ettiler. Peygamberimiz yine, "Allah, başını kazıttıranlara rahmet etsin!" diye dua etti.

Sahabîler üçüncü kere, "Yâ Resûlallah!.. Kırptıran, kısalttı-ranlara da dua et." deyince, Resûl-i Ekrem, "Allah, saçlarını kırptıran, kısalttıranlara da rahmet etsin!"474 diyerek onları da duasının içine dâhil etti.

Sahabîler, "Yâ Resûlallah!.. Neden saçlarını kırptıran, kısalt-tıranları hâriç tutup, saçlarını kazıttıranlara rahmet diledin?" diye sordular.

Resûl-i Kibriya Efendimiz cevaben şöyle buyurdu:

"Çünkü, saçlarını kazıttıranlar, emre tam uyup, diğerleri gibi şüpheye düşmediler!"475

Sahabîler tıraş olduktan sonra, Allah tarafından estirilen bir rüzgâr, saçlarını Harem-i Şerife doğru uçurup götürdü. Onlarbunu umrelerinin

kabulüne bir işaret sayarak birbirlerini müjdelediler.

HUDEYBİYE'DEN AYRILIŞ

Server-i Kâinat Efendimiz, ashabıyla birlikte 20 gün kadar kaldıktan sonra, Medine'ye dönmek üzere Hudeybiye'den ayrıldı.

Ashab-ı Kiram, Kâbe-i Muazzama'yı ziyaret edemeyip döndüklerinden dolayı çok üzgün idiler.

Bu sırada Resûl-i Kibriya Efendimize, Mekke ile Medine a-rasında bulunan Küraü'l-Gamim mevkiinde, Müslümanların yakında büyük fetihlere kavuşacaklarını müjdeleyen Fetih

Sûresi nazil oldu: "Ey Resulüm!..(Mekke'nin ve diğer memleketlerin fethine sebep olacak Hudeybiye Sulhüyle) Biz, sana gerçekten apaçık bir zafer verdik!"476

Cenâb-ı Hakk, indirdiği aynı sûrede, ayrıca Server-i Kâinat Efendimizle Müslümanların, kısa zaman sonra gidip Kabe'yi tavaf edeceklerini de haber veriyor ve Resulünün gördüğü rüyayı tasdik ediyordu:

"Andolsun ki Allah, gerçekten Peygamberine o rüyayı hak olarak, doğru gösterdi. And olsun ki, inşallah emniyet içinde bulunan kimseler olarak başlarını tıraş etmiş ve kısaltmış olduğunuz hâlde korkmaksızın mutlaka Mescid-i Haram'a gireceksiniz. Fakat, Allah, sizin bilmediğiniz şeyleri bildi de Mekke fethinden önce, yakın bir fetih (Hayber'in fethi) yaptı!"477

Hz. Ömer 'in Durumu

Hz. Ömer, Medine'ye dönüşte, yol esnasındaki halet-i ruhi-yesini ve Fetih Sûresinin nazil oluşunu şöyle anlatmıştır:

"Hudeybiye'den dönerken, Resûlullah'in (a.s.m.) yanında gidiyordum. Ona bir şey sordum; bana cevap vermedi. Tekrar sordum; yine cevap vermedi. Üçüncü kere sordum; yine cevap vermedi. Kendi kendime, 'Ey Hattab'ın oğlu!.. Annen seni kaybetsin de yok olasın! Bak, Resûlullah'a (a.s.m.) üç kere sordun durdun da, Resûlullah sorularına hiçbir cevap vermedi! Sen, aleyhinde Kur'ân'dan âyet inmesini hakettin!' dedim. Aleyhimde âyet inmesinden korkarak devemi sürüp halkın tâ önüne geçtim.

"Sanki her şey beni tutup sıkıyordu. Aradan çok geçmeden, bir münâdînin, 'Ey Ömer b. Hattab!..' diyerek bana seslendiğini duydum. Kendi

kendime, 'Ben, zâten aleyhimde Kur'ân inmiş olmasından korkmuştum!' dedim. Kalbime öylesine bir korku çökmüştü ki, onu ancak Allah bilir! Hemen döndüm. Resûlullah'ın huzuruna vardım. Selâm verdim. Selâmıma karşılık verdi. Oldukça sevinçli idi:

'"Ey Hattab'ın oğlu!.. Bana bu gece bir sûre indi ki, o, bana üstünde güneş doğan her şeyden daha sevgilidir.' buyurduktan

sonra, onu, 'Biz, gerçekten, sana apaçık bir fetih ve zafer kapısı açtık!' diyerek okudu."478

Müslümanların Korkusu

Resûl-i Kibriya Efendimize, Fetih Sûresinin nazil olması sırasında şâir Müslümanlar da oldukça korkuya kapılmışlardı; inen vahyin, davranışlarıyla ilgili olduğunu sanarak endişe etmişlerdi.

Mücemmi b. Câriye, o ânı şöyle anlatır:

"Halk, korka korka develerinin yanına dağılmıştı. Herkes birbirine soruyordu; 'Halka ne oluyor?' diye.

'"Resûlullah'a (a.s.m.) vahiy gelmiş!' dediler.

"Biz de, halkla birlikte korka korka Resûlullah'ın yanına doğru vardık. Resûlullah (a.s.m.) ayakta duruyordu. Halk, etrafında toplanınca, onlara, 'İnnâ fetehna leke fethan mübînen.' diye Fetih Sûresinin âyetlerini okudu.

"O esnada sahabîlerden birisi, 'Yâ Resûlallah!.. Bu muahede bir fetih midir?' diye sordu.

"Resûlullah (a.s.m.), 'Evet, hayatım kudret elinde olan Allah'a yemin ederim ki, bu muahede, muhakkak bir fetihtir!' buyurdu."479

PEYGAMBERİMİZİN, MUSALAHANIN BÜYÜK BİR FETİH OLDUĞUNU TEKRARLAMASI

Resûl-i Ekrem Efendimiz, Medine'ye doğru ashabıyla gelirken, yine içlerinden birinin, "Beytullah'ı tavaftan alıkonulmuşuz, kurbanlıklarımızın Harem'de kurban edilmelerine de mâni olunmuştur! Müslüman olarak da bize gelip sığınanları, Resûlullah, onlara geri çevirmiştir. Bu, nasıl ve ne biçim fetihtir!" diye söylendiği, kendisine haber verildi.

Bunun üzerine Peygamber Efendimiz, "Bu, ne kötü bir sözdür!" buyurduktan sonra, Hudeybiye'nin büyük bir fetih olduğunu şöylece izah etti:

"Evet!.. Hudeybiye Muahedesi, en büyük fetihtir! Müşrikler, sizin kendi beldelerine gidip gelmenize ve işinizi görmenize razı olmuş, gidip gelirken de emniyet içinde bulunmanızı istemişlerdir. Onlar, şimdiye kadar hoşlanmadıkları İslâmiyeti de böylece sizlerden görecek, öğreneceklerdir. Allah, sizi, onlara galib getirecek, gittiğiniz yerden sağ salim ve kazançlı olarak geri döndürecektir! Bu ise, fetihlerin en büyüğüdür!"480

Hz. Resûlullah'ın böylesine kesin konuşmasından sonra sahabîlerin de gönlüne bir ferahlık geldi. "Allah ve Resulünün söyledikleri doğrudur! O muahede, fetihlerin en büyüğüdür! Vallahi, yâ Resûlailah, bizler bunu senin düşündüğün gibi düşünmemiştik! Muhakkak ki sen, Allah'ın emirlerini bizden daha iyi bilirsin!"481 diyerek, Hudeybiye'nin en büyük fetih olduğunu itiraf ettiler.

MEDİNE'YE DÖNÜŞ

Resûl-i Kibriya Efendimiz, ashabıyla birlikte bir ay süren seferden sonra Zilhicce a.yı başında Medine'ye geldi.482

---

461 Belâzurî, Ensab, c. 1, s. 221.
462 Vakidî, Megazi, c. 2, s. 609.
463 İbn-i Hişam, A.g.e., c. 3, s. 331; Ahmed İbn-i Hanbel, A.g.e., c. 4, s. 330; Müslim, Sahih, c. 3, s. 1412.
464 ibn-i Hişam, A.g.e., c. 3, s. 331; Ahmed İbn-i Hanbel, A.g.e., c. 4, s. 330; Müslim, Sahih, c. 3, s. 1412.
465 Süheylî, Ravdû'l-Ünf, c. 6, s. 490; İbn-i Seyyid, Uyünû'l-Eser, c. 2, s. 119.
466 Ahmed İbn-i Hanbel, A.g.e., c. 4, s. 326; Buharî, Sahih, c. 3, s. 182.
467 Ahmed ibn-i Hanbel, A.g.e., c. 4, s. 326; Buharî, Sahih, c. 3, s. 182.
468 Vakidî, Megazi, c. 2, s. 613.
469 Ahmed İbn-i Hanbel, A.g.e., c. 4, s. 326; Buharî, A.g.e., c. 3, s. 182.
470 İbn-i Hişam, A.g.e., c. 3, s. 333.
471 Vakidî, A.g.e., c. 2, s. 613.
472 ez-Zebîdî, Tecrid-i Sarih, Tere: Kâmil Mîras, c. 8, s. 171.

473 İbn-i Hişam, A.g.e., c. 3, s. 334.
474 Ibn-i Hişam, A.g.e., c. 3, s. 334.
475 İbn-i Hişam, A.g.e., c. 3, s. 334; Taberî, Tarih, c. 3, s. 81.
476 Fetih, 1.
477 Fetih, 27.
478 Ahmed İbn-i Hanbel, Müsned, c. 1, s. 31; Tirmizî, Sünen, c. 5, s. 385.
479 İbn-i Sa'd, Tabakat, c. 2, s. 105.

Hudeybiye Anlaşmasına Kısa Bir Bakış

Kendilerini Kabe'yi ziyarete ve tavafa hazırlamış olan, hakikate ve doğruluğa müştak sahabîler, maddelerin dış görünüşüne bakıp, Hudeybiye Muahede ve Musalahasının aleyhlerinde olduğu kanaatine varmışlardı. Fakat, zamanla sulhun müsbet neticeleri görülmeye başlayınca, Resûli Ekrem Efendimizin kararında ne kadar haklı olduğunu ve endişelerine de mahal bulunmadığını anladılar!

Her şeyden evvel, İslâm'ın amansız düşmanı olan Kureyş müşrikleri, bu muahede ve musalaha ile İslâm Devletini resmen tanımış oluyorlardı

Ayrıca bu anlaşma, diğer fetihlere de bir başlangıç olmuş, fetih kapılarının açılması için bir anahtar teşkil etmiştir. Nitekim, bu sulhu, daha doğrusu bu manevî fethi kısa bir zaman sonra Hayber'in fethi ve ondan sonra da Mekke fethinin takib ettiğini görüyoruz.

Yine bu muahede ve musalaha sayesinde, Müslümanlar için manevî tebliğlerini harbten ve darptan uzak, emniyet ve huzur içinde yerine getirebilecek bir zemin ve imkân doğmuştur. Müslümanlarla müşrikler arasında birbirlerinin vücudunu ortadan kaldırmak için cereyan eden harbler sebebiyle kimse kimseyle temas edip görüşme imkânı bulamıyordu. Bu sulh devresiyle İslâm'ın ve Müslümanların işine yarayacak bu geniş imkân meydana geldi.

Her ne kadar maddî kılıç bir müddet kınına sokulu durduysa da, Kur'ânı Hakîm'in parlak manevî kılıcı ortaya çıktı, kalb ve akılları fethe başladı. Anlaşma sayesinde Müslümanlarla müşrikler birbirleriyle serbest görüşme imkânı buldular. Müslümanların yaşayışlarıyla gösterdikleri İslâm'ın güzellikleri, onları kendilerine cezbetti. Kur'ân'm sönmez nurları, kavim ve kabilelerinden inat ve taassublarını kırıp, manevî hükmünü icra etti. Meselâ, bir harb dahîsi olan Hâlid b. Velid ve bir siyaset dahîsi bulunan Amr b. As gibi, maddî kılıçla mağlûbiyeti kabul etmek istemeyen zâtlar, bu sulh sayesinde Kur'ân'ın manevî kılıcının cazibesinden kendilerini kurtaramayıp, Hz. Resûlullah'ın huzuruna çıkarak teslimiyetlerini arzetmiş, Müslüman olmuşlardır.

Aynı şekilde, muahede ve musalahanın tanıdığı imkân dolayısıyla Mekke'den Medine'ye, Medine'den de Mekke'ye ziyaretler, ticarî

münâsebetler başladı. Kureyş müşrikleri, Müslümanları yakından tanıma fırsatını buldular: Onların doğruluklarına, dürüstlüklerine şâhid oldular; Müslümanların nasıl bir hürriyet havası içinde yaşadıklarını yakından takib ettiler. Bu arada, Müslümanların telkin ve tavsiyesiyle, birçok müşrik, îman dairesine girdi. Kimisi de îman ve İslâm'a karşı besledikleri düşmanlıklarını yumuşatarak, îmana karşı meyil gösterdi.

Hudeybiye Sulhünden.Mekke'nin fethine kadar geçen iki sene zarfında Müslüman olanların sayısı, Resûli Ekrem Efendimizin peygamber olarak gönderilişinden sulh gününe kadar geçen yaklaşık 20 seneye yakın zaman içinde Müslüman olanlardan çok daha fazla olmuştur. Umre maksadıyla yola çıkan sahabîlerin sayısı bin 400 iken, iki sene sonra Mekke'nin fethine gidildiğinde bu sayı 10 bini buluyordu! Bu da, Hudeybiye Sulhunun ne kadar yerinde yapılmış bir anlaşma olduğunu açıkça göstermektedir.

Kur'ân'ın Hudeybiye Sulhunu "Fethi Mübîn," "apaçık bir fetih" olarak tavsif etmesi de dikkat çekicidir. Hâlbuki, Müslümanlar, daha evvel de küçümsenmeyecek zaferler elde etmişlerdi. Fakat, Kur'ân'ın, bunları değil de, Hudeybiye Sulhunu "Fethi Mübîn" olarak nitelendirmesi, İslâmiyet için asıl hakikî zaferin manevî sahada olduğu gerçeğine işaret içindi. Nitekim, İmamı Zührî, buna işaretle, "İslâm'da, Hudeybiye Musalahasından önce, ondan daha büyük bir fetih olmamıştır."483 demiştir.

İbni Mes'ud'un rivayeti de aynı mealdedir: "Siz fetih olarak Mekke'nin fethini kabul ediyorsunuz; hâlbuki, biz, asıl fetih olarak Hudeybiye Sulhunu sayıyoruz!"484

Hudeybiye Muahede ve Musalahası, aynı zamanda, büyük bir siyasî zaferdi. Çünkü, Hayber Yahudîlerini, kuvvetli dostları olan Kureyş müşriklerinden tecrid ediyordu. Hayber Yahudîleri için artık Kureyş müşrikleri yok demekti. Dolayısıyla, buranın fethi de, bu sayede daha da kolaylaşıyordu. Nitekim, Resûli Ekrem, Medine'ye döndükten birkaç hafta sonra Hayber'in fethine muvaffak olmuştur.

Bütün bu neticeler görüldükten sonra, Hudeybiye Sulhu için Kur'ân'in, "(Ey Resulüm!..) Biz, sana, gerçekten açık bir zafer verdik!" haber ve hükmünün ne kadar mûcizâne ve veciz olduğu açıkça anlaşılıyordu!

Kur'ânı Kerîm'in şu âyetini de hatırlatalım:

"Olur ki, bir şey hoşunuza gitmezken, sizin için o hayırlı olur ve bir şeyi istediğiniz hâlde, o hakkınızda şer olur. Allah bilir, siz bilemezsiniz!"485

EBÛ BASİR'İN, KUREYŞLİLERİN TİCARET YOLLARINI KESMESİ

Peygamber Efendimizin Hudeybiye'den Medine'ye dönüşü üzerinden pek fazla bir zaman geçmemişti.

Bu sırada İslâmiyetle müşerref olan Sakif Kabilesinden Ebû Basir adındaki zât, bir fırsatını bulup Mekke'den Medine'ye geldi.

Üç gün sonra, onu istemek üzere, Kureyşliler, iki kişi gönderdiler. Bunlar, Peygamber Efendimize, "Bize karşı imza ettiğin anlaşmayı hatırlatırız!" diyerek Ebû Basir'i geri istediler.

Resûli Ekrem Efendimiz, anlaşma gereğince Ebû Basir'i geri vermek zorundaydı. Ona, "Ey Ebû Basir!.. Biliyorsun ki, biz şu Kureyşlilerle bir anlaşma yapmış ve onlara söz vermiş bulunuyoruz. Dinimize göre, verdiğimiz sözde durmamak bize yaraşmaz! Muhakkak, Allah, sana ve senin gibi müşrikler içinde kalan Müslümanlara bir genişlik, bir çıkar yol halkedecektir!" deyip teselli verdi; sonra da onu, gelen adamlara iade etti.

Ebû Basir, "Yâ Resûlallah!.. Bana işkence yapsınlar, beni dinimden döndürsünler diye mi müşriklere geri veriyorsun?" diye feryad etti.

Resûli Ekrem, tekrar ona teselli verdi: "Sen git! Muhakkak, Allah, sana ve senin gibilere bir çıkar yol halkedecektir!"486

Kureyş'in gönderdiği iki adam, Ebû Basir'i alarak Medine'den yola çıktılar. Zülhuleyfe'ye ulaştıklarında orada oturup beraber yemek yediler.

Ebû Basir, her an onlardan nasıl kurtulabileceğini düşünüyordu. Önce onlarla yakınlık peyda etmek istedi. Bunun için kendileriyle sohbete başladı. Huneys adındakinin ismini, babasının kim olduğunu sorup öğrendikten sonra, "Öyle zannediyorum ki, senin şu kılıcın oldukça keskindir!" dedi.

Adam, "Evet," dedi, "oldukça keskindir!"

Ebû Basir, gayet sakin ve emniyet verici bir tavırla, "Ona bir bakabilir miyim?" diye sordu.

Huneys, "İstiyorsan, al, bak!" dedi.

Ebû Basir, bulunmaz fırsatı yakalamıştı. Kılıcı kaptığı gibi Huneys'in üzerine yürüyüp işini bitirdi.487

Bunu gören diğer arkadaşı, son sür'at kaçarak Medine'ye geldi. Peygamber Efendimizin huzuruna çıkıp, "Adamınız, arkadaşımı öldürdü; ben ise elinden zor kurtuldum!" diyerek Ebû Basir'den şikâyet etti.

Bu sırada Ebû Basir de geldi. "Yâ Resûlallah!.. Sen, beni onlara teslim ile ahdini îfa etmiş oldun. Şimdi, Allah beni onlardan kurtardı!" diyerek bir daha müşriklere iade edilmeyip Medine'de kalmayı istedi.

Ebû Basir'in cesaretine ve atılganlığına hayret eden Efendimiz, sahabîlere hitaben, "Bu adam, harb kışkırtıcısı, kızıştırıcısıdır! Hele yanında, birtakım adamlar da bulunsa, artık elinden gelmeyecek şey yoktur!" diye buyurdu.488

Bu sözler üzerine Ebû Basir, tekrar Kureyşlilere iade edileceği zannına kapıldı. İçinde yine feryadlar koptu.Fakat, Resûli Ekrem Efendimiz, onu Kureyşlilere tekrar geri vermediği gibi Medine'de kalmasına da müsaade etmedi. "Haydi çık, istediğin yere git!" diyerek onu istediği yere gitmekte serbest bıraktı.489

Bunun üzerine Ebû Basir de, Medine'den çıktı. Deniz sahilinden, Mekke'den Şam'a giden yol üzerinde İs Vadisine gidip yerleşti.

Mekke 'deki Müslümanların Ebû Basir 'in Yanında Toplanmaları

Mekke'de hapsedilmiş bulunan Müslümanlar ile îmanlarını gizleyenler, bunu duyunca, birer ikişer kaçarak Ebû Basir'in yanında toplandılar. Kısa zamanda sayıları 70'i buldu; hattâ, etraftaki kabilelerden de katılanlarla birlikte bu sayı 300'e çıktı.

Böylece, Ebû Basir, etrafında büyük bir kuvvet toplamış oluyordu. Kureyş'in Şam'a gönderdiği bütün ticaret mallarına da el koyuyorlardı.490

Kendilerini tehdit eden bu durum karşısında Kureyşliler, Peygamber Efendimize derhâl bir elçi gönderdiler. Elçinin Peygamberimize getirdiği mektupta şunlar yazılı idi:

"Allah ve akrabalık aşkına!.. Sen, Ebû Basir'le arkadaşlarına haber salsan ki, bundan böyle her kim Medine'ye, senin yanına gelirse, o emniyet ve selâmettedir, o geri çevrilmeyecektir."491

Kureyş'in bu rica ve müracaatları üzerine, Peygamber Efendimiz de, Ebû Basir ve yanında bulunan Müslümanları davet için Ebû Basir'e bir mektup yazdı.

Ebû Basir, o esnada ağır hasta idi. Resûli Ekrem Efendimizin mektubu kendisine ulaştığında son nefeslerini alıp veriyordu. Bu vaziyette mektubu eline aldı, yüzüne gözüne sürdü. Henüz tam okumadan da ruhunu teslim etti.

Ebû Cendel ve diğer Müslümanlar, onun cenaze namazını kılıp defnettiler.492

Daha sonra Ebû Cendel, diğer Müslümanları da yanına alarak Medine'ye, Peygamberimizin yanına geldi.495

ÜMMÜ KÜLSÜM'ÜN, PEYGAMBERİMİZE İLTİCA EDİŞİ VE GERİ VERİLMEYİŞİ

Hudeybiye Anlaşmasının üzerinden fazla bir zaman geçmemişti ki, Peygamberimizin Mekke'deki azılı düşmanlarından Ukbe b. Ebî Muayt'ın Müslüman olan kızı Ümmü Külsüm, bir yolunu bulup Medine'ye geldi; Resûli Ekrem Efendimize iltica edip, "Yâ Resûlallah!.. Ben, dinim için onların yanından kaçıp yanına geldim! Beni koru, müşriklere geri çevirme! Beni kâfirlere geri çevirecek olursan, bana işkence yaparlar, dinimden döndürmeye uğraşırlar!"494 dedi.

Bunun üzerine inen âyet, Peygamber Efendimizin nasıl hareket etmesi gerektiğini tâyin etti: "Ey îman edenler!.. (Kendi ifadelerince) mü'min kadınlar, muhacir olarak geldikleri zaman onları imtihan edin. Allah, onların îmanlarını çok iyi bilendir. Fakat, siz de mü'min kadınlar olduklarını öğrenip kanaat getirirseniz, onları kâfirlere döndürmeyin. Bunlar, onlara (kâfir kocalarına) helâl değildir; onlar da bunlara helâl olmazlar. Kâfir kocalarının bu kadınlara verdikleri mehri onlara (kâfirlere) verin. Sizin onları nikâhla almanızda, mehirlerini verdiğiniz takdirde, üzerinize bir günah yoktur. Artık, kâfir olan kadınlarınızı da nikâhınız altında tutmayın. Verdiğiniz mehri isteyin. Kâfirler de, size hicret eden mü'min kadınlara harcadıkları mehri istesinler. Bu, Allah'ın hükmüdür; aranızda O hükmeder. Allah, hakkıyla bilendir, tam hüküm ve hikmet sahibidir."495

Bu âyeti kerîme, Hudeybiye Sulhündeki Medine'ye hicret ve iltica edecek Müslümanların iadesiyle ilgili maddenin, erkeklere mahsus olduğunu, dolayısıyla kadınlara şâmil bulunmadığını ortaya koyuyordu.

Bunun üzerine, Peygamber Efendimiz, müşriklerin arasından Medine'ye çıkıp gelen erkekleri iade ettiği hâlde Müslüman kadınları geri çevirmedi. Nitekim, Ümmü Külsüm'ü de, kardeşleri Velid b. Ukbe ile Umare b. Ukbe, Medine'ye gelerek istedikleri zaman, Resûli Ekrem, "Muahededeki o şartın hükmünü, Allah, kadınlar hakkında bozdu, ortadan kaldırdı!" buyurarak, Ümmü Külsüm'ü onlara teslim etmedi.

Bu âyetin nazil olmasından sonra Mekke'den Medine'ye hicret eden kadınlar, bir nevi imtihana tâbi tutuluyorlardı. Onlar, "Vallahi, biz, sâdece Allah'a ve Resulüne ve İslâmiyete olan muhabbet ve bağlılığımızdan dolayı çıkıp geldik; yoksa ne koca, ne mal, ne başkasına olan kin ve buğzumuz sebebiyle gelmedik!" diye yemin ediyorlardı. Bunun üzerine, Medine'de kalmalarına müsaade edilip geri çevrilmiyorlardı. Böyle yeminde bulunanların mehirleri de kocalarına iade ediliyordu.496

Hz. Ömer 'in, İki Hanımını Boşaması

İnen âyeti kerîmede ayrıca mü'minlere, "Kâfir olan kadınlarınızı artık nikâhınız altında tutmayın." diye emrediliyordu.

Bunun üzerine Hz. Ömer, o zamana kadar nikâhı altında bulunup Mekke'de oturan müşrik iki karısını boşadı.497

---

480 Halebî, İnsanû'lUyûn, c. 2, s. 715.
481 Halebî, A.g.e., c. 2, s. 715.
482 Ibni Hişam, A.g.e., c. 3, s. 337; ibni Sa'd, A.g.e., c. 1, s. 258.

483 ibni Hişam, A.g.e., c. 3, s. 336; Taberî, Tarih, c. 3, s. 81.
484 Ibni Kesir, Tefsir, c. 4, s. 182.
485 Bakara, 216.

486 İbni Hişam, Sîre, c. 3, s. 337.
487 Ibni Hişam, A.g.e., c. 3, s. 337.
488 İbni Hişam, A.g.e., c. 3, s. 338.

489 Vakidî, Megazi, c. 2, s. 627.
490 Ibni Hişam, A.g.e., c. 3, s. 338

491 ibni Hişam, A.g.e., c. 3, s. 338; İbni Abdi'lBerr, elistiab, c. 4, s. 1613.
492 ibni Sa'd, Tabakat, c. 4, s. 134.
493 Ibni Sa'd, c. 4, s. 134.
494 ibni Sa'd, Tabakat, c. 8, s>. 231.

495 Mümtehine, 10.
496 Ibni Sa'd, A.g.e., c. 8, s. 230; Ibni Seyyid, Uyûnû'lEser, c. 2, s. 127.
497 İbni Sîre, c. 3, s. 341.

Efendimizin Hükümdarları İslam'a Daveti

Peygamberimiz Hz. Muhammed'in (s.a.v.) dini ve daveti umumîdir, hitabı bütün insanlığadır; diğer peygamberler gibi bir kavme, bir kabileye, bir millete veya bir bölgeye münhasır değildir.

Cenâbı Hakk, birçok âyeti kerîmede bu hususu beyan buyurmuştur: "(Resulüm!..) De ki: 'Ey insanlar!.. Ben, sizin hepinize gelen, Allah'ın Peygamberiyim!"498

Buna binâen, Peygamber Efendimizin daveti elbette yalnız bazı Arap kabilelerine, birtakım insanlara ve belli bölgelere münhasır kalamazdı. B>ütün insanlığa bu îman ve İslâm daveti sesinin duyurulması gerekiyordu.

Bunun için, Hudeybiye Sulhu sonrası, en müsait bir zamandı. Zîra, anlaşma gereğince 10 yıl harb yapılmaycaktı.

Hicret'in 7. senesi, Muharrem ayı idi.

Peygamber Efendimiz, bir gün Ashabı Kiram'ı toplayarak, "Allah, beni bütün insanlara rahmet olarak gönderdi. İslâm'ı yayma hususunda bana yardımcı olun! Havarilerin Meryem oğlu İsa'ya muhalefetleri gibi, siz de bana karşı muhalefette bulunmayın!" buyurdu.

Sahabîler, "Yâ Resûlallah!.. Havariler, İsa'ya (a.s.) nasıl muhalefet etmişlerdi?" diye sordular.

Resûli Ekrem izah etti: "Benim sizi davet ettiğim vazifeye, o da havarilerini davet etmişti. Ancak onun yakın yere gönderdiği kimseler, isteyerek gidip selâmete eriştiler; uzak yere göndermek istedikleri kimseler ise, gitmekten kaçındılar. İsa (a.s.), bu durumu Allah'a arzetti ve şikâyette bulundu. Gitmeye üşenenlerin her biri, gönderilecekleri milletlerin dillerini konuşur oldukları hâlde sabahladılar. İsa (a.s.), onlara, 'Bu, Allah'ın sizin için kesinleştirdiği ve ehemmiyet verdiği bir iştir. Haydi, gidiniz!' demişti; onlar da gitmişlerdi!"4"9

Bunun üzerine sahabîler, "Yâ Resûlallah!.." dediler, "Biz, sana bu hususta yardımcı olacağız: Bizi arzu ettiğin yere gönder!" dediler.500

Kim, Nereye ve Kime Gönderildi?

Bunun üzerine Resûli Kibriya Efendimiz, İslâm'a davet maksadıyla ashabından

Dıhyetû'lKelbî'yi Rum Kayseri* Heraklius'a, Amr b. Ümeyye edDemrî'yi, Habeş Necâşîsi Ashame'ye, Abdullah b. Huzafe'yi, İran Kisrâsı Hüsrev Perviz'e, Hatıb b. Ebî Beltaa'yı, Mısır Firavunu Mukavkıs'a, Salit b. Amr'ı, Yerrıame Valisi Havza b. Ali'ye, Suca b. Vehb'i, Gassan Meliki Münzir b. Haris b. Ebî Şemir'e gönderdi.501

O zamanlar Rum (Bizans) devlet başkanına Kayser, İran şahına Kisrâ, Mısır devlet başkanına Firavun, Yemen hükümdarına Tubba, Habeş hükümdarına ise Necaşî denilmekteydi.

Gönderilen elçilerin hepsi de, gönderildikleri memleketlerin dillerini biliyorlardı. Peygamber Efendimiz, bu elçilerine, mezkûr hükümdarlara verilmek üzere birer mektup da yazarak teslim etti.

Mektupları yazdığı sırada, sahabîler, hükümdarların mühürsüz mektup okumadıklarını bildirince, Resûli Ekrem Efendimiz, gümüşten bir mühür yüzük üzerine alt alta gelmek suretiyle şu şekilde imzasını da yazdırdı:

"Allah Resul Muhammed"502

Kâinatın Efendisi, bu yüzüğünü vefatına kadar takmıştır. Vefatından sonra sırasıyla, Hz. Ebû Bekir, Hz. Ömer ve Hz. Osman takmışlardır. Günün birinde Hz. Osman'ın elinden Eriş Kuyusuna düşerek kaybolmuştur. Kuyunun bütün suyu çektirildiği hâlde bir türlü bulunamamıştır.503

---

498 A'raf, 158. Konuyla ilgili diğer âyetler için bkz.: Nisa, 79, 170, 174; Tevbe, 33; Sebe, 28; Hacc, 67; Ahzab, 40.
499 ibni Hişam, Sîre, c. 4, s. 254.
500 İbni Hişam, Sîre, c. 3, s. 507.
501 İbni Hişam, A.g.e., c. 4, s. 254; ibni Sa'd, Tabakat, c. 1, s. 258; Belâzurî,Ensab, c. 1, s. 531; Taberî, Tarih, c. 3, s. 84; ibni Kesir, A.g.e., c. 3, s. 343.
502 Ibni Sa'd, A.g.e., c. 1, s. 258.
503 Buharî, Sahih, c. 7, s. 54; Müslim, Sahih, c. 3, s. 1656.

Necaşi ve Heraklus'un İslam'a Davet Edilmesi

NECÂŞÎNİN İSLÂM'A DAVET EDİLMESİ

Hicret'in 7. senesi, Muharrem ayı idi.

Peygamber Efendimiz, ilk önce Amr b. Ümeyye'yi, eline şu mektubu vererek Habeş Necâşîsi Ashame'ye gönderdi. "Bismillahirrahmânirrahîm!

"Allah Resulü Muhammed'den, Habeş Meliki Necâşîye!.. "Ey Melik!.. Müslüman olmanı dilerim!

"Ben, senin nâmına, Lâ ilahe İllâ Hû, Melik, Melik, Kuddûs, Selâm, Mü'min, Müheymin (sıfatlarını hâiz) olan Allah'a hamdü sena ederim.

"Ve şehâdet ederim ki, Meryem'in oğlu İsa, Allah'ın kulu ve kelimesidir. Allah, o kelimeyi—ki İsa'ya vücut veren, "Kün!" hitabıdır—ve o ruhu çok temiz ve afif olan ve dünya hayatından tamamıyla çekilmiş bulunan Meryem'e nefhetti. Bu suretle Meryem, İsa'ya hamile kaldı. Böylece Allah, İsa'yı yarattı— Nasıl ki, Adem'i de Allah, kudret eliyle (ve bir mucize olarak) yaratmıştır.

"Ey Melik!.. Seni, eşi, ortağı olmayan tek bir Allah'a îmana ve O'na ibâdete, bana uymaya ve Allah tarafından bana gönderilenlere inanmaya davet ediyorum. Çünkü, ben, Allah'ın bunları tebliğe memur elçisiyim. Seni ve halkını, Azîz ve Celîl olan Allah'a (îmana) davet ediyorum.

"Şimdi ben size (İslâm umdelerini) tebliğ ettim ve nasihatte bulundum; siz de nasihatimi kabul ediniz.

"Selâm, hidâyete tâbi olanlara olsun!"504

Medine'den Habeşistan'a gitmek üzere yola çıkan elçi Amr, ayrıca şu vazifeleri de yerine getirecekti:

Daha evvel oraya hicret etmiş bulunan Müslümanları Medine'ye göndermesini Necâşîden istemek,

Müslüman muhacirler arasında bulunan dul hanım Hz.Ümmü Habibe'nin Pej/gamberimize nikâhlanmasını Necâşîden taleb etmek...

Habeşistan'a varan elçi Amr (r.a.), Necâşîye, Peygamber Efendimizin mübarek mektubunu takdim etti.

Necâşî, Kâinatın Serveri Efendimizin mektubunu hürmetle eline aldı, gözlerine sürdü ve öpüp başına koydu; sonra da adamlarına okutturdu. Mektubun okunması sona erince, hemen tahtından indi, mütevazi bir eda ile yere oturdu. Sonra şehâdet getirerek Müslümanlığını açıkladı ve, "Eğer, yanına kadar gitmeye imkân bulsaydım, muhakkak giderdim!"505 dedi; bilâhare ilâve etti: "O, Ehli Kitap olan Yahudi ile Nasranîlerin, geleceğini bekleyip durdukları Ümmî Peygamber'dir. Musa Peygamber 'Merkebe biner.' diyerek İsa Peygamber'in geleceğini müjdelediği gibi, İsa Peygamber de 'Deveye biner.' diyerek Muhammed Peygamber'in geleceğini öylece müjde vermiştir.506 Keşke şu saltana bedel Muhammedi Arabi'nin (a.s.m.) hizmetkârı olsaydım! O hizmetkârlık, saltanatın pek fevkindedir."507

Mektubun Bir Kutu İçine Konması

Necâşî Ashame, daha sonra fil kemiğinden yapılmış bir kutu getirtip, Efendimizin mektubunu içine koydu ve, "Bu mektuplar, kendilerinde bulundukça Habeşlilerde hayır ve bereket eksilmeyecektir!"508 dedi.

Resûli Ekrem Efendimizin bu mektubuna benzeyen bir mektubun, hâlen Şam'da bir şahsın elinde olduğundan bahsedilmektedir. Mezkûr şahıs, bu mektubu bir Habeş pazarından aldığını söylemiştir.

Verilen bilgilere göre, mektup, takriben 23x33 ebadında bir deri üzerine kahverengi mürekkeple yazılmıştır.

Mektubun 17. satırının sonunda yuvarlak mühür izi vardır. Bu mühür 2,5 cm. çapındadır ve aşağıdan yukarıya doğru "Muhammed" bir satır, "Resul" bir satır, "Allah" da bir satır olmak üzere üç satır halindedir.509

AMR B. ÂS'IN, NECÂŞÎDEN İSTEĞİ

Kureyş'in siyaset dahîsi Amr b. As, o sırada Habeşistan'da bulunuyordu. Amr b. Ümeyye'nin Necâşînin huzuruna girip çıktığını gördü. Buna çok kızdığı gibi, fırsatını bulup Hz. Amr'ın vücudunu ortadan kaldırmayı bile tasarladı. Bu maksatla bir gün Necâşînin huzuruna çıktı. "Ey Hükümdar!.. Senin yanına birinin girip çıktığını görüyorum ki, o, bize düşman bir adamın elçisidir. Onu bana teslim et de öldüreyim!" diye konuştu.

Bu teklif, Necâşîyi fena hâlde kızdırıp hiddete getirdi. Elinin tersiyle Amr'ın burnuna kuvvetlice bir darbe indirdi. O anda Amr, burnunun kırıldığını zannetti!

Necâşî, daha sonra, "Sen, Musa Peygamber'e gelmiş olan Nâmusu Ekber'in [Cebrail] kendisine vahiy getirdiği bir zâtın elçisini öldürmek için sana vermemi istiyorsun, öyle mi?" diye hiddetli hiddetli konuştu.

Amr, "Ey Hükümdar!.." dedi, "Gerçekten o, bir peygamber midir?"

Necâşî şu cevabı verdi:

"Yazıklar olsun sana ey Amr!.. Sen, benim sözüme kulak ver de ona hemen tâbi ol! Çünkü, yemin ederim ki, o, hak üzeredir ve kendisine karşı koyanları mağiûb edecektir; Musa Peygamber'in Firavuna ve ordusuna galebe çaldığı gibi!.."

Artık, Amr'ın hidâyete erme zamanı gelmişti. Necâşîye, "Sen, benim ona İslâmiyet üzere bey'atımı alır mısın?" diye teklifte bulundu.

Necâşî, teklifini kabul etti. O da, Peygamberimiz nâmına Necâşîye, İslâmiyet üzere bîat etti. Fakat, bu îmanını arkadaşlarından gizli tuttu. Hicret'in 7. yılında Habeşistan'da İslâmiyetle şereflenen Amr b. As, bir sene sonra Hicret'in 8. senesinde Medine'ye gelip Hz. Resûlullah'ın huzurunda bu îmanını izhar edecektir.

Müslüman olduğunu çekinmeden açıklayan Habeş Necâşîsi Ashame, elçi Amr b. Ümeyye'ye bir mektup verdi. Mektupta, Hz. Resûlullah'ın isteklerini yerine getirdiğinden bahsediyordu. Ayrıca, kendisine kıymetli hediyeler de gönderdiğini haber veriyor, arzu ettikleri takdirde kendisinin de yanına gelebileceğini açıkça ifade ediyordu.510

ÜMMÜ HABİBE'NİN PEYGAMBERİMİZE NİKÂHLANIŞI

Ümmü Habibe (r.a.), Kureyş'in reisi Ebû Süfyan'ın kızı idi. Dininin gereklerini serbest yaşayabilmek için kocası Ubeydullah b. Cahş'la Mekke'den Habeşistan'a hicret etmişti. Ubeydullah, sonradan Hıristiyanlığa girdiği hâlde, o dininde sebat etmişti. Bir müddet sonra da Ubeydullah ölünce dul kalmıştı. Bu esnada rüyasında, Ubeydullah'ın kendisine "Ey Ümmû'IMü'minîn!.." diye seslendiğini görmüştü. Bunu da, "Hz. Resûlullah'ın kendisiyle evleneceği" şeklinde te'vil etmişti.5"

Bilindiği gibi, Arap kadınları, dengini bulmadıkça evlenmezlerdi. Hz. Ümmü Habibe de, gurbet diyarda dengini bulup evlenemediğinden zor durumda kalmıştı. Böyle, dini uğrunda vatanından uzak, akraba ve taallûkatından ayrı olarak kimsesiz kalan şerefli bir kadının taltifi, elbette

gerekiyordu. Bunun için de Resûli Ekrem Efendimiz, sonunda onunla evlenmeye tâlib olmuştu.

Peygamber Efendimiz bunu gerçekleştirmeyi Necâşîden istemişti. Necâşî de, Efendimizin bu arzusunu yerine getirip Hz. Ümmü Habibe'yi ona nikâh ettirdi.512

MÜSLÜMAN MUHACİRLERİN MEDİNE'YE GÖNDERİLİŞİ

Hz. Resûlullah'ın, Hükümdar Ashame'den bir arzusu da, "Müslüman muhacirleri Medine'ye göndermesi"ydi. Ashame, bu isteği de yerine getirdi. Başlarında Hz. Cafer'in bulunduğu muhacirleri, gemilere bindirerek Medine'ye gönderdi.513

HERAKLİUS'UN İSLÂM'A DAVET EDİLMESİ

(Hicret 'in 7. senesi Muharrem ayı)

Resûli Kibriya Efendimiz, ashabtan Dıhye b. Halife elKelbî'yi Rum Kayseri Heraklius'a, İslâm'a davet etmek üzere, aşağıdaki mektubu vererek gönderdi:

"Bismillahirrahmânirrahîm!

"Resûlullah yoluna tâbi olanlara selâm olsun! Hidâyet yoluna tâbi olanlara selâm olsun!

"Bundan sonra (Ey Rûm milletinin büyüğü)!.. Seni, İslâm'a davet ediyorum! Müslüman ol ki, selâmette bulunasın. Müslüman ol ki, Allah, senin ecrini iki kat versin. Eğer bu davetimi kabul etmezsen, yoksul çifçilerin, bütün tebaanın günahı senin boynunadır.

"Ve siz, 'Ey Ehli Kitap!.. Bizimle sizin aranızda müsâvî bir kelimeye gelin, şöyle ki: Allah'tan başkasına ibâdet etmeyelim, O'na hiçbir şeyi ortak koşmayalım. Allah'ı bırakıp da birbirimizi Rabler edinmeyelim. Eğer Kitap Ehlî bu kelimeden yüz çevirirlerse (o hâlde) şöyle deyin: 'Şâhid olun, biz gerçek Müslümanlarız.'" (Âli İmrân, 64)"514

Dihye (r.a.), Rum Hükümdarı Heraklius'a Resûlullah'ın mübarek mektubunu kısa zamanda ulaştırdı.

Mektup okunurken, hükümdarın alnında terler boncuk boncuktu. "Süleyman Peygamber'den sonra, ben böyle 'Bismillahirrahmânirrahîm!'

diye başlayan bir mektup görmüş değilim!" dedikten sonra mektubu öpüp başına koydu. O anda hiçbir şey izhar etmedi; araştırıp soruşturmayı uygun buldu.

EBÛ SÜFYAN İLE HERAKLİUS KARŞI KARŞIYA

Araştırıp soruşturma kararı veren Heraklius, etrafına, "Peygamber olduğunu söyleyen şu kişinin kavminden buralarda kimse yok mudur?" diye sordu.

O sırada ticaret münâsebetiyle, Ebû Süfyan, Kureyş'ten bazı adamlarla Şam'da bulunuyordu. Onu arkadaşlarıyla alıp, yine o sırada Şam'da bulunan Kayser'in huzuruna getirdiler. Hâdisenin geri kalan kısmını Ebû Süfyan şöyle anlatmıştır:

"HirakFin huzuruna girdik. Bizleri önüne oturttu ve tercüman vasıtasıyla, 'Peygamber olduğunu söyleyen bu zâta neseben en yakın hanginizdir?' diye sordu.

'"Neseben en yakınları benim!' dedim.

"Beni önüne oturttular; arkadaşlarımı da arkama...

'"Bunlara söyle: Ben, peygamber olduğunu söyleyen o zât hakkında bu adamdan bazı şeyler soracağım. Bu bana yalan söylerse siz onu tekzib ediniz!'

"Vallahi, arkadaşlarım tarafından yalanımın öteye beriye yayılmasından korkmasaydim, Peygamber hakkında o zaman muhakkak yalan uydururdum!"

Sonra da hükümdar ile Ebû Süfyan arasında sorulu cevaplı şu konuşma geçti:

"Sizin içinizde, onun nesebi nasıldır?"

"İçimizde onun nesebi pek büyüktür!"

"Ecdadı içinde bir melik var mıdır?"

"Hayır!.."

"Peygamberlikten evvel, onu hiç yalanla ittiham ettiniz mi?"

"Hayır!.."

"Ona kimler tâbi oluyor? Halkın ileri gelenleri mi. yoksa fakir kimseler mi?.."

"Daha çok halkın zaîf ve fakirleri tâbi oluyor!" "Ona uyanlar artıyor mu, eksiliyor mu?" "Eksilmiyor; bilâkis allıyorlar!"

"Onlardan, onun dinine girdikten sonra, beğenmeyip dininden dönen var mı?"

"Hayır, yoktur!"

"Kendisinin hiç sözünde durmadığı, ahdini bozduğu vâkî midir?"

"Hayır, vâkî değildir. Ancak biz şimdi onunla çarpışmayı bir müddet için bırakarak muahede yapmış bulunuyoruz. Bu müddet içinde ne yapacağını bilmiyoruz. Bu yoldaki ahdini bozmasından korkuyoruz!"

(Ebû Süfyan der ki:

"Vallahi, verdiğim cevaplara bu sözden başka bir şey ilâve etmek imkânını bulamadım!")

"Onunla hiç harb ettiniz mi?"

"Evet, ettik."

"Yaptığınız savaşlar nasıl neticelendi?"

"Harb talii aramızda nevbet nevbet olur. Bâzan o bize zarar verir, bâzan biz ona..."

"Sizden, ondan önce peygamberlik iddiasında bulunmuş bir kimse var mıdır?"

"Hayır, yoktur!"

"O, size neler emrediyor?"

"Yalnız bir Allah'a ibâdet etmeyi ve O'na hiçbir şeyi ortak koşmamayı emrediyor. Atalarımızın tapmış bulundukları şeylerden de bizi nehyediyor. Namaz kılmayı, doğru olmayı, kimsesiz fakirlere sadaka vermeyi, haram olan şeylerden sakınmayı, ahdinde durmayı, emaneti sahibine vermeyi, akrabalarla ilgilenmeyi ve onları görüp gözetmeyi emrediyor."

Bütün bunlardan sonra, Heraklius, tercümanı vasıtasıyla Ebû Süfyan'a şöyle dedi:

"Nesebini sordum; içinizden yüksek neseb sahibi olduğunu beyan ettin. Peygamberler de, zâten böyle, kavimlerinin en soyluları içinden seçilip gönderilirler.

"Ben, babalan ve dedeleri içinde bir melik gelip gelmediğini sordum. Sen, 'Hayır, yok.' dedin. Eğer, babalarından, dedelerinden bir melik olsaydı, 'Bu da babalarının mülkünü geri isteyen bir kimsedir!' diye hükmederdim.

"Ben, peygamberlik iddiasında, ondan önce içinizde bulunanın olup olmadığını sordum. 'Hayır, yoktur.' diye cevap verdin. Eğer, ondan önce bu sözü söyleyen biri olsaydı, 'Bu da, belki kendisinden önce söylenmiş bulunan bir söze ittiba etmek istemiş bir kimsedir!' diye düşünürdüm.

"Ben, ona kimlerin tâbi olduklarını sordum. Sen, 'Ona tâbi olanlar halkın zatîleridir.' dedin. Peygamberlere tâbi olanlar da onlardır.

"Ben, peygamberlik dâvasında bulunmadan evvel onun bir yalan söylemiş olup olmadığını sordum. Sen, 'Hayır.' dedin. Ben ise, kat'î olarak bilmekteyim ki, insanlara karşı yalan söylemeyi irtikâb etmemiş bir kimse Allah'a karşı da yalan söylemez.

"Ben, 'Onun dinine girdikten sonra, beğenmeyip dininden geri dönenler var mıdır?' diye sordum. Buna da, 'Hayır.' cevabını verdin. îman da böyledir. îmanın icabı olan iç ferahlık ve neşe kalbe karışıp kökleşince böyle olur.

"Benim, 'Onlar artıyor mu, yoksa eksiliyor mu?' soruma, sen, 'Artıyorlar.' cevabını verdin. îman keyfiyeti tamamlanıncaya kadar hep bu minval üzere gider.

"Ben, 'Onunla hiç savaştınız mı?' diye sordum. Sen, savaştığınızı, savaş neticesinin nöbet nöbet değiştiğini, bâzan onun size, bâzan da sizin ona zarar verdiğinizi söyledin. Zâten peygamberler de hep böyledir: Onlar belâlara uğratılırlar; ama, sonra da güzel ve makbul akıbet onların olur.

"Ben, 'O zât ahdini bozar mı?' diye sordum. Sen, 'Sözünde durmamazlık etmez.' dedin. Peygamberlerin hâli budur: Hiçbir zaman verdikleri sözde durmamazlık etmezler.

"Ben, 'O size neler emrediyor?' diye sordum. Sen, 'Onun Allah Teâlâ'ya ibâdet etmeyi, O'na hiçbir şeyi eş ve ortak koşmamayı size emrettiğini v.s. dedin.

"Bütün bu anlattıkların, peygamberlerin vasıflarıdır! Eğer o zât hakkında bu söylediklerinin hepsi doğru ise, şüphesiz, o bir peygamberdir! Zâten ben, bir peygamberin çıkacağını biliyordum; fakat sizden çıkacağını tahmin etmezdim!"515

Bu karşılıklı konuşmadan sonra da, Heraklius açıkça, "Eğer, onun yanına varabileceğimi bilebilsem, kendisiyle buluşmak için her türlü zahmete katlanırdım; yanında olsaydım, hizmet ederek, ayaklarını yıkardım! Yemin ederek söylüyorum ki, onun mülkü, iktidarı şu ayaklarımın altında bulunan yerlere muhakkak gelip ulaşacaktır!"516 diye konuştu.

Bu sözlere muhatab olan Ebû Süfyan'ı, bir korku ve telâş sardı; dışarı fırlayıp, arkadaşlarına, "İbni Ebî Kebşe'nin işi gerçekten gittikçe büyüyor! Şu muhakkak ki, Benî Asfar Hükümdarı bile ondan korkmaktadır!"517 dedi.

Ebû Kebşe, putlara tapmaktan yüz çevirip Şi'ra'lUbur adındaki yıldıza tapan Huzaa Kabilesinden bir adamdı. Peygamberimizi de putlardan yüz çevirdiği için bu adama benzeterek ve ona nisbet ederek "ibni Ebî Kebşe" demekle, güya Peygamberimizin bu dedesine çektiğini ifade etmek istiyorlardı.

HERAKLÎUS'UN ÎMANI

Rum Hükümdarı Heraklius, artık beklenen peygamberin, Efendimiz Hz. Muhammed (s.a.v.) olduğu kesin kanaatine varmıştı. Kavmine, "Geliniz, ona tâbi olalım, dünya ve âhirette selâmete erelim!" dedi. Ancak, Heraklius'un bu daveti netice vermedi; hattâ, Rumların hiddetine sebep oldu.

Bunun üzerine Heraklius, îman ettiği hâlde dünya saltanatı için îmanını gizli tutmak yolunu tercih etti.518

HZ. DIHYE'NİN, DAĞATIR'A GİTMESİ

Hayatına son verilmekten ve saltanatının elinden alınmasından korkup îmanını izhar edemeyen Heraklius, Hz. Resûlullah'ın elçisi Dıhye'ye (r.a.), Hıristiyan âlimlerinin büyüklerinden biri olan Uskuf Dağatır'a gitmesini tavsiye etti; ayrıca, ona vermek üzere bir de mektup yazdı.

Dihye (r.a.), mektubu alıp Heraklius'un yanından ayrıldı.

Zaten, Peygamber Efendimiz de Dağatır'a bir mektup yazıp Hz. Dıhye'ye vermişti. Bu mektubunda Uskuf Dağatır'a şöyle hitab ediyordu:

"îman edenlere selâm olsun!

"Hiç şüphesiz, Meryem oğlu İsa, Allah'ın pâk ve nezih Meryem'e ilka ettiği ruhu ve kelimesidir.

"Ben, Allah'a ve Allah tarafından bize indirilenlere, İbrahim'e, İsmail'e, İshak'a, Yakub ve Esbat'a indirilenlere, Musa'ya ve İsa'ya verilmiş olanlara ve bütün peygamberlere Rableri tarafından verilenlere inanırım. Biz, onlardan hiçbirini diğerlerinden ayırt etmeyiz, hepsinin peygamberliğine inanırız. Biz, Allah'a itaat eden Müslümanlarız!

"Hidâyete tâbi olanlara selâm olsun!"519

Hz. Dıhye, Dağatır'ın yanına vardı ve kendisini İslâmiyete davet etti.

Büyük Hıristiyan âlimi Dağatır, "Vallahi, senin sahibin, Allah tarafından gönderilmiş hak bir peygamberdir. Biz onun vasıflarını biliyoruz; ismini de kitaplarımızda yazılı bulmuşuz."520 diye konuştu; sonra îman ederek Müslüman oldu ve durumunun Resûli Ekrem Efendimize bildirilmesini Hz. Dıhye'ye tembihledi.

Dağatır 'in Şehid Edilmesi

Uskuf Dağatır, her pazar günü toplanan Hıristiyanlara kıssalar anlatıp nasihatlerde bulunduktan sonra, bir sonraki pazara kadar evine kapanırdı.

Hz. Dıhye ile görüştükten sonraki pazar da Hıristiyanlar toplanıp onun çıkmasını beklediler. Ancak, Dağatır, hastalığını bahane ederek çıkmak istemedi. Hıristiyanlar, "Ya o çıkar ya da biz onun yanına gireriz! Şu Arap geleliden beri, biz senin vaziyetinden hoşlanmıyoruz!" diye haber gönderdiler.

Bunun üzerine Dağatır, odasına girdi. Üzerindeki siyah elbiseyi çıkarıp, bembeyaz bir elbise giydi. Sonra asasını eline alıp, kilisede toplanmış bulunan Hıristiyan halkın yanına vardı. Çekinmeden ve cesurca, "Ey Rum topluluğu!.. Bize, Ahmed Peygamber'den bir mektup geldi; bizi, Yüce Allah'a davet ediyor!" dedikten sonra, ilâve etti: "Ben, şehâdet ederim ki, Allah'tan başka ilâh yoktur; Ahmed de Allah'ın kulu ve Resulüdür!"

Dağatır'ın Hz. Resûlullah'ın peygamberliğini böylesine pervasızca haykırışına, Rumlar, öldürücü darbelerle karşılık verdiler ve onu orada şehid ettiler.521

Hz. Dıhye 'nin Medine 'ye Dönmesi

Bütün bu olup bitenlerden sonra Hz. Dıhye, Heraklius'un Peygamberimize yazdığı bir mektup ve birçok hediye ile Medine'ye doğru hareket etti. Ancak, yolda eşkıya tarafından yakalanıp, kıymetli hediyeler elinden alındı.

Medine'ye varan Hz. Dıhye, Resûli Ekrem Efendimizin huzuruna çıktı; olup bitenleri ve yolda başından geçenleri anlattıktan sonra Heraklius'un mektubunu verdi.

Mektupta şunlar yazılı idi:

"İsa'nın müjdelemiş olduğu Allah'ın Resulü Muhammed'e, Rum hükümdarı Kayser tarafındandır!

"Elçin, mektubunla bana geldi.

"Şehâdet ederim ki, sen, Allah'ın Resulüsün! Biz, seni zâten yanımızdaki İncil'de yazılı bulmuştuk: İsa b. Meryem, seni müjdelemişti!

"Rumları, sana îmana davet ettimse de yanaşmadılar, kaçındılar. Onlar beni dinleselerdi kendileri için şüphesiz hayırlı olurdu.

"Ben, senin yanında bulunup sana hizmet etmeyi, senin ayaklarını yıkamayı ne kadar arzu ederdim!"522

Mektup okunup bitince, Resûli Kibriya Efendimiz, "Mektubum yanlarında bulundukça, onların saltanatı devam edecektir!" buyurdu.521

HERAKLİUS'UN MEKTUBU SAKLAMASI

Resûli Ekrem'in elçisi ve davetini son derece güzel karşılayan Rum Hükümdarı Heraklius, kendisine gelen İslâm'a davet mektubunu da atlas bir ipeğe sararak, derin saygısının bir tezahürü olarak altın bir borunun içine koyup sakladı.

Rum hükümdarları katında nesilden nesile intikal edegelen bu mübarek mektubu, Alfons b. Ferdinand'm Tuleytula üzerine yürüyüp Endülüs

beldelerinden birçok yeri eline geçirdiği tarihe kadar (H: 464) onun yanında bulunuyordu. Ondan da torununa intikal etti.

Aynı mektubu, Avrupa kralı yanında gördüğünü Seyfüddin Kılıç da ifade etmektedir. Avrupa kralının kendisine şöyle dediğinden de bahseder:

"Bu, Peygamberinizin, atam Kayser'e göndermiş olduğu mektubudur. Biz, onu bugüne kadar elden ele tevarüs etmekten geri kalmadık. Bize atalarımızdan ve babalarımızdan tavsiye edilmişti ki: Bu mektup yanımızda bulunduğu müddetçe, saltanat bizde kalacaktır! Bu sebeple ona son derece hürmet göstermekte ve muhafazasına dikkat etmekteyiz. Saltanamızın devam edip gitmesi için de, onun yanımızda bulunduğunu Hıristiyanlardan saklı tutmaktayız."524

---

504 Taberî, Tarih, c. 3, s. 89; ibni Kayyim, Zâdû'lMaad, c. 3, s. 71; Halebî,Insanû'lUyûn, c. 3, s. 293.
505 İbni Sa'd, Tabakat, c. 1, s. 258.
506 Bediüzzaman Said Nursî, Mektûbat, s. 159.
507 İbni Kayyim, Zâdû'lMaad, c. 2, s. 71; Halebî, İnsanû'lUyûn, c. 3, s. 294.
508 ibni Sa'd, A.g.e., c. 1, s. 258; Halebî, A.g.e., c. 3, s. 293.
509 Prof. Dr. Muhammed Hamidullah, islâm Peygamberi, c. 1, s. 201.
510Taberî, Tarih, c. 3, s. 89; ibni Kayyim, Zâdû'lMaad, c. 2, s. 7172.
511ibni Sa'd, A.g.e., c. 8, s. 97.
512 ibni Sa'd, A.g.e., c. 8, s. 9798.
513 ibni Sa'd, A.g.e., c. 1, s. 259; Taberî, Tarih, c. 3, s. 8990
514 Ahmed ibni Hanbel, Müsned, c. 1, s. 263; Taberî, Tarih, c. 3, s. 87; ibni Kayyim, Zâdû'lMaad, c. 3, s. 71; Halebî, İnsanû'lUyûn, c. 3, s. 287.
515 Ahmed İbni Hanbel, Müsned, c. 1, s. 262263; Buharî, Sahih, c. 4, s. 34;Müslim, Sahih, c. 3, s. 1395.
516 Ahmed İbni Hanbel, A.g.e., c. 1, s. 263; Buharî, A.g.e., c. 4, s. 4; Müslim,A.g.e., c. 3, s. 1395.
517Ahmed İbni Hanbel, A.g.e., c. 1, s. 263.
518 İbni Kesir, Sîre, c. 3, s. 504; Bediüzzaman Said Nursî, Mektûbal, s. 150.
519 Ibni Sa'd, Tabakat, c. 1, s. 276.
520 Ibni Kesir, A.g.e., c. 3, s. 504.

521 ibni Kesir, A.g.e., c. 3, s. 504.
524 Halebî, İnsanû'lUyûn, c. 3, s. 289.

Kisra ve Mukavkıs'ın İslam'a Davet Edilmesi

KİSRÂNIN İSLAM'A DAVET EDİLMESİ

(Hicret 'in 7. senesi Muharrem ayı / Milâdî 628)

Hükümdarları İslâm'a davet kararı alan Resûli Kibriya Efendimiz, ashabtan Abdullah b. Huzafe'yi de İran Kisrâsı Perviz İbni Hürmüz'e elçi olarak gönderdi.

İran'a varıp, saraya kabul edilen Hz. Abdullah b. Huzafe, Peygamberimizin İslâm'a davet mektubunu bizzat Kisrâ Perviz'in eline teslim etti. Kisrâ, mektubu kâtibine okuttu:

"Bismillahirrahmânirrahîm!

"Allah Resulü Muhammed'den Farsların Büyüğü Kisrâ'ya!.."

Bu hitab, Kisrâ'yı son derece hiddetlendirdi. Mektubun devamının okunmasına müsaade etmeden ve muhtevasını öğrenmeden, "Şuna bak! Benim kulum, kölem olan kişi, (hâşâ) kalkıyor da bana mektup yazıyor!" diyerek Hz. Resûlullah'ın mübarek mektubunu alıp ortadan küstahça yırttı;525 sonra da haddini aşarak, elçi Abdullah b. Huzafe'ye, "Mülk ve saltanat bana mahsustur! Benim bu hususta ne yenilgiye uğramaktan, ne de bana ortak çıkacağından asla endişem ve korkum yoktur! Firavun, İsrail Oğullarına hâkim olmuştu! Siz, onlardan daha güçlü değilsiniz! Sizi derhâl hâkimiyetim altına almaya engel olacak ne var? Ben, Firavun'dan daha iyi ve güçlüyümdür!" diye hitab etti ve onu adamları vasıtasıyla dışarıya çıkarttırdı.526

Abdullah b. Huzafe 'nin Medine 'ye Dönüşü

Hz. Abdullah b. Huzafe, Peygamber Efendimizin İslâm'a davet mektubunu Kisrâ'ya vermekle vazifesini yerine getirmişti. Bu sebeple, saraydan çıkartılır çıkartılmaz hemen bineğine atlayarak Medine'nin yolunu tuttu.

O sırada Kisrâ'nın öfkesi bir nebze dinmiş olacak ki, onu bulup getirr>elerin: adamlarına emretti. Ancak, Hz. Abdullah çoktan oradan uzaklaşmıştı.

Medine'ye gelen Hz. Abdullah, Resûli Kibriya Efendimizin huzuruna çıktı. Olup bitenleri haber verdi. Resûli Ekrem Efendimiz, "Yâ Rabbi!..

Nasıl o benim mektubumu parçaladı, Sen de onu ve onun mülkünü parçala!" diye Kisrâ'ya beddua etti.527

Bu bedduanın tesiriyledir ki, Kisrâ Perviz'in oğlu Şireveyh, hançerle onu parçaladı. Sa'd İbni Ebî Vakkas Hazretleri ise, İran saltanatını paramparça etti. Sasanîye Devletinin hiçbir yerde şevketi kalmadı.

Babasını öldürüp yerine geçen Şireveyh, ancak altı ay yaşayabilmiştir. Saltanatın verdiği ihtirasla, kardeşlerini de öldürtmüştü. Kendisine halef olacak erkek evlâdı da bulunmadığından, halk Şireveyh'in Buran adındaki kızını saltanat tahtına geçirmişti. Peygamber Efendimiz bunu duyunca, "Mukadderatını bir kadının eline veren millet, felah bulmaz!" diye buyurmuşlardı. Bu veciz ifadeleriyle Resûli Ekrem Efendimiz, İslâm'ın âmme hukukunun en mühim bir kaidesini ortaya koymuştur. Bu kaideye göre, islâm hukukunda "âmme velayeti" denilen devlet teşkilâtı reisliği, ancak bir erkek vatandaş tarafından temsil olurpjr. Millet otoritesini temsil edecek olan bu mevkiye kadın seçilemez; çünkü, kadının fıtratı birçok cihetten bu çok ağır vazifeyi yüklenip yürütmeye müsait değildir. Bu sebepledir ki, islâm hukukunda kadının alış veriş, şehâdet, şirket, vesayet, veraset, vekâlet, hibe gibi her türlü medenî akid ve tasarrufları, sair milletlerin hukukuna nisbetle en geniş ölçüde muteber ve ticari sahadaki çalışması meşru olduğu hâlde, devlet başkanlığına seçilebilmesi hususunda kadın için herhangi bir hak kabul edilmemiştir (Tecrid Tercemesi, c. 10. s. 450).

Peygamberimizin Gönderdiği Mektup

Resûli Ekrem Efendimizin İran Kisrâsı Hüsrev Perviz'e gönderdiği İslâm'a davet mektubunun tam metni şöyleydi:

"Bismillah irrahmânirrahîm!

"Allah'ın Resulü Muhammed'den Farsların Büyüğü Kisrâ'ya!..

"Doğru yola gidenlere, Allah'a ve Peygamberine îman edenlere, bir Allah'tan başka ilâh olmadığına, O'nun hiçbir ortağı da bulunmadığına ve Muhammed'in O'nun kulu ve Resulü olduğuna şehâdet edenlere selâm olsun!

"Ben, seni Allah'ın dinine [İslâm'a] davet ediyorum; çünkü ben, bütün insanlara 'hayatı olan kişilere (gelecek tehlikeleri) haber vermek ve kâfirlere

o söz hak olmak için (azab sözü gerçekleşmesi için)' (Yasin, 70) peygamber olarak gönderildim.

"Müslüman ol ki, selâmete eresin! Eğer davetimden yüz çevirirsen, Mecûsî kavminin günahı senin boynuna olsun!"528

KİSRÂNIN, YEMEN VALİSİNE EMRİ

Kisrâ, Efendimizin mübarek mektubunu yırtmakla da hiddet ve hırsını dindirememişti; Yemen Valisi Bazan'a, "Duyduğuma göre, Kureyş'ten biri ortaya çıkmış, peygamberlik dâva ediyormuş! Sen, güçlü kuvvetli adamlarından ikisini gönder; onu bağlayıp getirsinler!" diye haber gönderdi.529

Bazan, emri yerine getirmede gecikmedi: Peygamber Efendimize iki kişi gönderdi; ellerine de, Efendimizin gidip Kisrâ'ya teslim olmasını emreden bir mektup verdi!

Babeveyh ve Hurre Husre adındaki bu adamlar, Medine'ye gelerek, Resûli Ekrem Efendimizin huzuruna çıktılar. Babaveyh, Efendimize hitaben, "Kisrâ, Vali Bazan'a yazı yazıp, seni kendisine getirmek üzere sana adam göndermesini emretti. Bazan da beni sana gönderdi. Eğer benimle gelirsen, Yemen Valisi, Kisrâ'ya senin lehinde mektup yazar, seni bağışlatır; eğer benimle birlikte gelmekten çekinirsen, Kisrâ seni de, senin kavmini de yok eder, memleketini de yıkar!" (6) dedikten sonra, Bazan'in mektubunu verdi.530

Resûli Ekrem Efendimiz, Babeveyh'in anlattıklarını ve mektubun muhtevasını öğrendikten sonra gülümsedi; sonra da onları İslâmiyete davet etti.

Elçiler, Efendimizin huzurunda manevî heybetinden dolayı tir tir titriyorlardı; fakat, bunu hissettirmemek için cesaretli konuşmaya çalışıyorlardı.

Peygamber Efendimiz sâdece, "Ne yapmak istediğimi yarın size haber veririm." deyip onları huzurundan çıkardı.531

Ertesi gün Resûli Kibriya Efendimiz, vahiyle gelen şu haberi onlara iletti:

"Yüce Allah, Kisrâ'ya, oğlu Şireveyh'i musallat kıldı; şireveyh, onu filân ayda, filân gecede ve gecenin de filân saatinde öldürdü!"532

Bu haber karşısında elçiler, şaşırıp kaldılar.

Peygamber Efendimiz, ayrıca onlara hitaben, "Bazan'a deyiniz ki: 'Benim dinim ve hâkimiyetim, Kisrâ'nın mülk ve saltanatının ulaştığı yerlere kadar ulaşacaktır!' Yine ona deyiniz ki: 'Eğer sen Müslüman olursan, şu anda idare etmekte olduğun yerleri sana vereceğim; seni, Ebnalar'dan (Güney Arabistan'da yerleşen İranlılar) meydana gelen kavme hükümdar yapacağım!'"5" diye buyurdu.

Bunun üzerine, Bazan'ın adamları Yemen'e döndüler; olup bitenleri anlatıp, Peygamberimizden görüp duyduklarını naklettiler.

Vali Bazan, "Vallahi, bu, hükümdar sözü değildir; öyle sanıyorum ki, bu zât, dediği gibi, bir peygamberdir!"534 demekten kendini alamadı; sonra da, gönderdiği adamlarına, "Onu nasıl buldunuz?" diye sordu.

Onlar, "Biz, ondan daha heybetli, hiçbir şeyden korkmayan ve muhâfızsız bulunan bir hükümdar görmedik! Mütevazi ve yaya olarak halk arasında yürüyordu!" cevabını verdiler.

Bazan, bir müddet beklemeyi uygun buldu; "Kisrâ hakkında söylemiş olduğu sözün neticesini bekleyelim. Eğer sözü doğru çıkarsa, o gerçekten Allah tarafından insanlara gönderilmiş bir peygamberdir; şayet dediği doğru çıkmazsa, o zaman gereğini düşünürüz!" dedi.535

Aradan birkaç gün gibi kısa bir zaman geçmişti ki, Kisrâ'nın oğlu Şireveyh'ten, Bazan'a şu mektup geldi:

"Ben, Kisrâ'yı öldürdüm! Bu mektubum sana gelince, benim nâmıma halkın bey'atını al! Kisrâ'nın sana yazı yazmış olduğu zât hakkında da, yeni bir emrim gelinceye kadar bekle ve hiçbir teşebbüse geçme!"536

Hesap ettiler: Gördüler ki, Perviz'in öldürülmesi, Fahri Âlem Efendimizin haber verdiği aynı günün gecesine ve gecenin de aynı saatine rastlıyor!537

Bazan'ın gönül âlemi, bu apaçık mucize karşısında birden aydınlandı! "Muhammed (s.a.v.), muhakkak, Allah tarafından insanlara gönderilmiş bir peygamberdir." diyerek Müslüman oldu.538

Onu, Yemen'de oturan Ebnalar'ın Müslüman olması takib etti.539

Bazan, daha sonra da, Müslüman olduklarını, Resûli Ekrem Efendimize haber verdi. Bu haberi alan Efendimiz, onu San'a Valisi tâyin etti. Bu, Peygamberimizin tâyin ettiği ilk vali idi ve İran valilerinden îmana gelen ilk zâttı.540

PEYGAMBERİMİZİN KİSRÂYA GÖNDERDİĞİ MEKTUBUN ASLI

Resûli Ekrem Efendimizin Kisrâ'ya gönderdiği mektubun aslı, 1962 yılının Kasım ayı sonlarına doğru, Lübnan Dışişleri Bakanlığı görevinde bulunmuş olan Mr. Henri Pharaon'un, Dr. Salahaddin elMüneccid'e okutturmak için başvurması üzerine ortaya çıkmıştır. Vesikayı, Birinci Dünya Harbinin sonunda Henri Pharaon'un babası, Şam'da 150 altına satın almış ve mahiyetini bilemediğinden veya açığa vurmak istemediğinden olacak ki gizli tutmuştur.

Dr. Salahaddin elMüneccid'in tarif ve tavsifine göre, bu mektup, parşömen üzerine yazılmıştır; ancak zamanla rengi değişmiş ve dokuması eskimiş yeşil bir kumaşa yapıştırılmıştır. Mahfaza, ayrıca camdan bir çerçeveyle muhafaza edilmiş olduğundan, parşömen oraya yapışık kalmıştır.

Parşömen eski ve yumuşaktır, rengi koyu kahverengidir; sahife kenarları bu sebeple siyahlaşmıştır.

Mektubun boyu 28 cm, eni ise 21,5 cm'dir.

Mektubun ebadı, ince uzundur; fakat, üst kısmı alt kısmından geniştir.

Mektupta 15 satır vardır ve bunların uzunlukları yerine göre, 21,2 cm ile 21,5 cm arasında değişmektedir.

Çizilen satırların altında daireyi andıran bir mühür izi vardır ve bunun çapı 3 cm'dir.

Mektupta, yukarıdan aşağıya doğ ıı akmış su izleri vardır. Bunlar, bazı yerlerde (harfler veya) kelimeleri silmiş, bazı yerlerde mürekkep izini hafifletmiş ve mührün ortasına doğru bulunan (RESUL) kelimesindeki (R) harfi hâriç, mühürdeki yazıyı silmiştir.

Mektubun yırtılmış olduğu anlaşılmaktadır. Nitekim, yırtık, başlangıçtaki ufkî üçüncü satırdan bu satırın ortasına kadar gitmekte, sonra dikey olarak onuncu satıra kadar inmekte, böylece yırtık izi tersine bir (L) harfi manzarası arzetmektedir.

Ayrıca bu yırtık, mektubun yazıldığı parşömenden farkedilebilen ve daha sonraki devre âit deriden yapılma ince bir iplikle dikilmiştir.

Mektubun yazı karakteri, Hendek Savaşı sırasında Sel Dağındaki grafit kaya üzerine yazılmış bulunan en eski yazı karakterine uymaktadır.541

MUKAVKIS'IN İSLÂM'A DAVET EDİLMESİ

(Hicret'in 7. senesi Muharrem ayı /Milâdî 628) Bu tarihte, ashabtan Hatıb b. Ebî Beltaa, Peygamber Efendimizden aldığı Mukavkıs'a hitaben yazılmış İslâm'a davet mektubuyla Mısır'a doğru yola çıktı. Gece gündüz yoluna devam eden Hz. Hatıb, o sırada İskenderiye'de bulunan Mukavkıs'a Resûli Ekrem Efendimizin mübarek mektubunu sundu. Hükümdarın okuttuğu mektupta Resûli Ekrem Efendimiz ona hitaben şunları yazıyordu:

"Bismillahirrahmânirrahîm!

"Allah'ın kulu ve Resulü Muhammed'den, Kıbtîlerin Büyüğü Mukavkıs'a!..

"Hidâyet yoluna uyanlara selâm olsun!

"Bu dua ve temenniden sonra ben, seni İslâm'a davet ediyorum. Müslüman ol ki selâmete eresin. Müslüman ol ki Allah ecrini, mükâfatını iki kat versin. Eğer bu davetimden yüz çevirirsen, Kıbtîlerin günahı senin boynuna olsun!

"'De ki: Ey Ehli Kitap!.. Bizimle sizin aranızda müsâvî ve müşterek olan bir söze geliniz: Allah'tan başkasına ibâdet etmeyelim ve O'na hiçbir şeyi ortak koşmayalım. Allah'ı bırakıp da birbirimizi Rabler edinmeyelim.' Eğer yüz çevirirlerse, siz de onlara, 'şâhid olun; biz, muhakkak, Müslümanlara.' deyiniz." (Âli İmrân, 64)542

Mektup okunup bitince, Mukavkıs, "Hayırlı olsun!" dedi ve elçi Hz. Hatıb'a izzetü ikramda bulundu; sonra da, Serveri Kâinat Efendimizin mübarek mektubunu fil dişinden bir kutu içine koyup kutuyu mühürledi.543

MUKAVKIS'İN İKRARI

Bir gece vakti Mukavkıs, Hatıb b. Ebî Beltaa'yı huzuruna çağırttı. Yanlarında sâdece tercüman bulnuyordu. Uzun uzadıya konuştuktan sonra, Mukavkıs, sonunda, Müslüman olmadığı hâlde, Peygamber Efendimizin risâletini ikrar edip şöyle konuştu:

"Ben, bir peygamberin daha geleceğini biliyordum; lâkin şam'dan çıkacağını tahmin ediyordum. Çünkü, daha evvelki peygamberlerin çoğu oradan zuhur etmişlerdi. Gerçi, son peygamberin, Arabistan'da, sertlik, darlık yoksulluk ülkesinde çıkacağını da kitaplarda görmüştüm!

"Allah'ın kitabında sıfatlarını yazılı bulduğumuz peygamberin ortaya çıkma zamanı da tam bu zamandır.

"Fakat, ona uymak hususunda, Kıbtîler beni dinlemezler! Ben, saltanatımdan ayrılmaya da kıyamayacağım!

"O peygamber, memleketlere hâkim olacak, kendisinden sonra da sahabîleri bu meydanlarımıza kadar gelip yerleşeceklerdir; sonunda şuradakilere galib geleceklerdir."544

Bu konuşmasıyla Peygamberimizin risâletini ikrar eden Mukavkıs, ne yazık ki "saltanatı elinden gider" endişesiyle ne halkına olup bitenlerden bahsetti ve ne de Müslüman oldu;545 saltanat, hükümdarlık sevgisi, onu îman saadetinden mahrum bıraktı!

Mukavkıs 'm, Peygamberimize Mektup ve Hediyeleri

Dünya saltanatının sevgi ve muhabbeti gönlünde ağır basıp îman etmeye yanaşmayan Mukavkıs, bununla beraber Peygamber Efendimize bir mektup ile bazı kıymetli hediyeler ve iki de câriye gönderdi.546

Bütün bunlardan sonra Hz. Hatıb b. Ebî Beltaa'yı İskenderiye'den uğurlayan Mukavkıs, ona, "Sakın, Kıbtîler, senin ağzından tek bir kelime bile işitmesinler!" dedi.547

Mukavkıs'in Resûli Ekrem Efendimize gönderdiği iki câriye, Mariye ile kız kardeşi Sîrin idi. Hatıb b. Ebî Beltaa Hazretleri, onlara yolda İslâmiyeti anlattı ve Müslüman olmalarını teklif edince, Müslüman oldular.

Daha sonra Peygamber Efendimiz, Hz. Mariye'yi kendisine nikahlayıp zevceliğe aldı; Sîrin'i ise, şâiri Hassan b. Sâbit'e (r.a.) verdi.548

Mukavkıs'tan gelen diğer hediyeler ise şunlardı:

Ak tüylü bir katırla bir merkep,

Bin miskal altın,

Yirmi kat Mısır işi ince elbise,

Billur bir bardak,

Kokulu bal, misk gibi güzel kokular v.s...549

Hediye gelen katıra "Düldül," merkebe ise "Ufeyr" adı takıldı.

Hatıb b. Ebî Beltaa, Medine 'de

Mukavkıs'ın ülkesinde beş gün kadar kaldıktan sonra oradan ayrılan Hatıb b. Ebî Beltaa, Medine'ye gelip Resûli Ekrem'in huzuruna çıkarak, olup bitenleri anlattı ve Mukavkıs'ın mektubu ile gönderdiği hediyeleri takdim etti.

Mukavkıs, cevabî mektubunda şöyle diyordu:

"Muhammed b. Abdullah'a, Kıbtîlerin Büyüğü Mukavkıs'tan!

"Selâm olsun sana!..

"Bundan sonra derim ki:

"Mektubunu aldım, okudum. Mektubunda zikrettiğin ve beni davet ettiğin şeyleri anladım.

"Gelecek bir peygamber daha kaldığını biliyordum; ancak onun Şam'dan zuhur edeceğini tahmin ediyordum!

"Elçini ağırladım. Sana Kıbtîlerin yanında mevkileri yüksek iki câriye ile elbiseler gönderdim; binmem için de sana bir katır hediye ettim.

"Selâm olsun sana!.."550

Mektup okunup bitince, Peygamber Efendimiz, "Bedbaht adam!.. Saltanatına kıyamadı; fakat, üzerinde titrediği saltanatı, kendisine kalmayacaktır!"551 buyurdu.

PEYGAMBERİMİZİN, MUKAVKIS'A GÖNDERDİĞİ MEKTUBUN ASLI

Resûli Ekrem Efendimizin, Mukavkıs'a gönderdiği mübarek mektupları, hâlen İstanbul Topkapı Sarayı Müzesi Mukaddes Emanetler Bölümünde muhafaza edilmektedir.

Mektup, Hicret'in 1267 senesinde Mısır'ın Ahmim beldesinde bulunan eski bir manastırdaki Kıbt kitapları arasında olduğu anlaşılmış, bunun üzerine Sultan Abdûlmecid Han tarafından satın alınarak İstanbul'a getirilmişti.

Bu mübarek mektup, 16x19 cm ebadında, kahverengi bir deri üzerine siyah mürekkeple yazılmıştır ve 12 satırdan ibarettir.

Mektubun altında Resûli Ekrem Efendimizin mührü bulunmaktadır.

Mektupta yer yer güve yenikleri ve delikleri de vardır.552

---

525 Ibn-i Sa'd, Tabakat, c. 1, s. 260; Süheylî, Ravdû'l-Ünf, c. 6, s. 590; Taberî,Tarih, c. 3, s. 90; Halebî, İrısanû'l-Uyûn, c. 3, s. 291.
526 Süheylî, Ravdû'l-Ünf, c. 6, s. 590.
527 ibn-i Kayyim, Zâdû'l-Maad. c. 3, s. 71.
528 İbn-i Kesir, Sîre, c. 3, s. 508; ibn-i Kayyim, A.g.e., c. 3, s. 71; Halebî, İnsanû'l-Uyûn, c. 3, s. 291.
529 Taberî, Tarih, c. 3, s. 90
531 İbn-i Sa'd, Tabakat, c. 1, s. 260.
532 Ibn-i Sa'd, A.g.e., c. 1, s. 260; Taberî, A.g.e., c. 3, s. 91; Halebî, Insanû'l-Uyûn, c. 3, s. 292.
536 Taberî, A.g.e., c. 3, s. 91.
537 İbn-i Sa'd, Tabakat, c. 1, s. 260538 Taberî, A.g.e., c. 3, s. 91.
539 Taberî, A.g.e., c. 3, s. 91.A. Cevdet Paşa, Kıssas-ı Enbiya ve Tevarih-i Hülefa, c. 1, s. 182.
541 Prof. M. Hamidullah, İslâm Peygamberi, c. 1, s. 260-261.
542 ibn-i Kayyım, Zâdû'l-Maad, c. 3, s. 72; Halebî, Insanû'l-Uyûn, c. 3, s. 295-296
543 İbn-i Sa'd, Tabakat, c. 1, s. 260; Ibn-i Seyyid, Uyûnû'l-Eser, c. 2, s. 266.
544 ibn-i Sa'd, A.g.e., c. 1, s. 260; ibn-i Seyyid, A.g.e., c. 2, s. 266.
545 İbn-i Sa'd, A.g.e., c. 1, s. 260; ibn-i Seyyid, A.g.e., c. 2, s. 266. Halebî,A.g.e., c. 3, s. 296-297.
546 ibn-i Seyyid, A.g.e., c. 2, s. 263.
547 İbn-i Seyyid, A.g.e., c. 2, s. 266.
548 İbn-i Sa'd, A.g.e., c. 8, s. 212-213.
549 İbn-i Sa'd, A.g.e., c. 1, s. 485; Halebî, A.g.e., c. 3, s. 297.
550 Ibni Sa'd, A.g.e., c. 1, s. 260; ibni Kayyım, Zâdû'lMaad, c. 2, s. 72;

İbniSeyyid, Uyûnû'lEser, c. 3, s. 266.
551 İbni Sa'd, A.g.e., c. 1, s. 261; Halebî, A.g.e., c. 3, s. 266.
552 Tahsin Öz, Hırkai Saadet Dairesi ve Emaneti Mübâreke, s. 2930.

Gassan Hükümdarı ve Yemame Emiri'nin İslam'a Davet Edilmesi

GASSAN HÜKÜMDARININ İSLAM'A DAVET EDİLMESİ

Gassanîler, Suriye'de oturan en güçlü kabilelerden biri idi.

Hicret'in 7. senesi Muharrem ayında, Peygamber Efendimiz, bu kabilenin hükümdarı Haris b. Ebî Şimr'i de İslâm'a davet etmek üzere ashabtan Suca b. Vehb'i bir mektupla gönderdi.553

Suca b. Vehb (r.a.), mektubu alır almaz sür'atle yola çıktı. Şam'a vardı, fakat hükümdar Haris'i sarayında bulamadı. Günlerce sarayın kapısında beklemek zorunda kaldı.

Bu arada, hükümdarın kapıcısı ne için geldiğini sorunca, Re-sûl-i Ekrem'in Haris'e gönderilmiş elçisi olduğunu söyledi; sonra da Peygamber Efendimizin sıfatlarını ona anlattı. Kapıcı Mira, anlatılanlar karşısında gözyaşlarını tutamadı ve, "Ben İncil'i okudum. Bu Peygamber'in (s.a.v.) sıfatlarını onda aynen yazılı buldum." dedi. Sonra da Resûl-i Ekrem'in peygamberliğini tasdik ederek Müslüman oldu. Ancak, Haris'in kendisini öldürmesinden korktuğu için bu îmanını gizli tuttu.554

Suca 'in, Hükümdara, Peygamberimizin Mektubunu Sunması

Günlerden sonra Haris, bir gün tahtına oturdu. Elçi Şuca'ı kabul etti. Resûl-i Ekrem'in mektubunu elçi Suca b. Vehb'ten alan Hükümdar Haris, açıp bakınca şunların yazılı olduğunu gördü:

"Bismillahirrahmânirrahîm!

"Allah'ın Resulü Muhammed'den, Haris b. Ebî Şimr'e!..

"Doğru yolda gidenlere, Allah'a îman ve Peygamberini tasdik edenlere selâm olsun!

"Ben seni, eşi, ortağı olmayan bir Allah'a îmana davet ediyorum. Davetimi kabul edersen, hükümdar olarak yine mülkünde kalacaksın!"555

Bu sözler karşısında Haris'in tavrı birden değişti. Mübarek mektubu yere atıp hiddetli hiddetli, "Saltanatımı benden kim alacakmış, göreyim! O, Yemen'de de olsa, kendisine tâbi olanlarla üzerime gelmeden, ben onun üzerine gideceğim!" diye konuştu.556 Sonra da, atlarının nallanmasını

adamlarına emretti. Elçi Suca Hazretlerine de dönerek, "Git, sahibine, gördüğünü haber ver." dedi.

Hükümdar Haris, Medine üzerine yürümeye kararlıydı. Bunu o sırada Kudüs'te bulunan Kayser'e yazdığ mektupta da açık açık belirtiyordu. Ancak Kayser'den gelen cevap, bu kararın hilâfınaydı. Kayser, ona, "Sakın onun üzerine yürüme!" tavsiyesinde bulunuyordu.

Kayser'in mektubunu aldıktan sonra Haris b. Ebî Şimr, biraz aklını başına toplamış olacak ki, elçi Suca Hazretlerini ikinci kere huzuruna çağırdı. Ne zaman gideceğini sorduktan sonra da, adamlarına, kendisine 100 miskal altın vermesini de emretti.557

Saraydan ayrılıp Medine'ye gitmeye hazırlanan Şuca'ın (r.a.) yanına kapıcı Mira vardı. Onun için hazırladığı yol azığı ile elbiseyi verdikten sonra, "Allah Resulüne benden selâm söyle ve Müslüman olduğumu da ona haber ver." dedi.558

Haris 'e Yapılan Beddua

Suca b. Vehb, Medine'ye geldi; Hz. Resûlullah'ın huzuruna çıkarak, görüp duyduklarını bir bir anlattı.

Haris'in, elçisine ve mektubuna karşı takındığı menfî muameleyi öğrenen Resûl-i Kibriya, "Saltanatı yok olsun!"559 diye ona beddua etti.

Aradan fazla bir zaman geçmeden, Hicret'in 8. yılında, bu bedduanın tesiriyle Haris dünyadan kâfir olarak göçüp gitti ve Gassanî saltanatı Cebele b. Eyhem'e geçti. O ise, Gassanî saltanatının son hükümdarı oldu.560

YEMAME EMÎRİNİN İSLÂM'A DAVET EDİLMESİ

Yemame Hükümdarı Hevze b. Ali, Hıristiyandı.

Peygamber Efendimiz, Hicret'in 7. senesi Muharrem ayında bu hükümdarı da İslâmiyete davet etmek üzere Salit bin Amr'ı vazifelendirdi ve yazdığı bir mektupla onu Yemame'ye gönderdi.561

Mektubu alan Salit b. Amr, durup dinlenmeden yol alarak hükümdarın yanına vardı ve Efendimizin mektubunu ona verdi. Mektubu okutunca, Resûl-i Ekrem'in kendisine şöyle hitab ettiğini gördü:

"Bismillahirrahmânirrahîm!

"Allah'ın Resulü Muhammed'den, Hevze b. Ali'ye!..

"Doğru yolda gidenlere selâm olsun!

"Şunu iyi bilmelisin ki, benim dinim yakında dünyanın en uzak ufuklarına kadar parlayacaktır! Binâenaleyh, ey Hevze, sen de Müslüman ol ki, selâmete eresin! Ben de, hükmün altındaki memleketin idaresini sana bırakayım!"562

Hevze, bu daveti kabul edemeyeceğini nâzik bir üslûbla ifade etti. Ancak, Salit (r.a.), bu hareketinin yanlış olduğunu söyleyerek onu davete icabete çağırdı. Fakat, Hevze, saadet dairesinden uzak kaldı. Şüphesiz, bu uzak kalışta saltanatta kalma arzusu büyük rol oynuyordu. Bunu, kendisi de, bizzat bir Hıristiyan büyüğüne şöyle ifade etmişti: "Ben, kavmimin hükümdarı bulunuyorum; ona tâbi olaydım, o takdirde hükümdarlık yapmayacaktım!"563

Bununla birlikte Hevze, Peygamber Efendimize verilmek üzere, bir mektupla birtakım hediyeleri elçi Hz. Salit vasıtasıyla gönderdi.

Peygamberimizin Hevze 'ye Bedduası

Salit b. Amr (r.a.), Medine'ye dönerek, Resûl-i Ekrem Efendimizin huzuruna vardı. Olup bitenleri anlattıktan sonra, Hevze'nin gönderdiği mektubu Efendimize verdi. Hevze, mektubunda, Efendimize şöyle diyordu:

"Davet ettiğin şey çok iyi, çok güzel!

Ben, kavmimin hatibi ve şâiriyim! Araplar da benim kavmimden korkarlar! Bana, işinden bazı salâhiyetler ver de sana tâbi olayım!"564

Resûl-i Ekrem Efendimiz, bu yersiz teklif için, "Yerdeki bir hurma koruğunu bile istese, ona vermem!" buyurduktan sonra, kendisine tâbi onca insanın hidâyetine de mâni olduğundan dolayı Hevze'ye, "Elindeki her şey yok olsun!" diye beddua etti.565

Bu tarihten bir yıl sonra Cebrail (a.s.) gelip, Efendimize, Hevze'nin kâfir olarak öldüğünü haber verdi.566

Böylece, Resûl-i Ekrem Efendimiz, gönderdiği elçiler ve davet mektupları ile, cihanşümul İslâm dâvasını o zamanın bütün devlet reislerine bildirmiş, İslâm'ın sesini bütün dünyaya duyurmuş oluyordu.

Bu davete, o zamanın iki büyük devleti olan Habeşistan ve Bizans hükümdarlarının cevabı gayet müsbet geliyordu. Hattâ, Necâşî, İslâm'la şereflendi. Heraklius ise, Peygamberimizin hak peygamber olduğunu anladığı hâlde sâdece dünya saltanatı için îman etmekten çekiniyordu. Aynı şekilde, Mısır Hükümdarı Mukavkıs da, Hz. Resûlullah'ın elçisini ve mektubunu gayet iyi karşılıyor ve müsbet cevapta bulunuyordu. Bu davete muhatab olan Yemame Hükümdarı Hevze b. Ali de, Hz. Resûlullah'ın elçisine gayet iyi muamelede bulunuyor ve daveti nâzik bir üslûbla kabul etmediğini belirtiyordu.

Geri kalan iki kişi ise, bu davete, menfî cevapta bulunuyordu. Hattâ, bunlardan biri olan İran Kisrâsı, küstahça Peygamberimizin mektubunu yırtıyordu. Diğer biri olan Gassan Hükümdarı Haris b. Ebî Şimr ise, haddini aşarak Efendimizin davet mektubunu yere atıyordu.

---

553 İbn-i Hişam, Sîre, c. 4, s. 254; ibn-i Sa'd, Tabakat, c. 1, s. 261.
554 İbn-i Sa'd, A.g.e., c. 1, s. 261; Halebî, Insanû'l-Uyûn, c. 3, s. 305
555 Ibn-i Kayyim, Zâdû'l-Maad, c. 3, s. 72; Halebî, A.g.e., c. 3, s. 304.
556 ibn-i Sa'd, Tabakat, c. 1, s. 261; Halebî, A.g.e., c. 3, s. 305.
557 Halebî, A.g.e., c. 3, s. 305.
558 ibn-i Sa'd, A.g.e., c. 1, s. 261; Halebî, A.g.e., c. 3, s. 305
559 İbn-i Sa'd, A.g.e., c. 1, s. 261; Halebî, A.g.e., c. 3, s. 305.
560 ibn-i Sa'd, A.g.e., c. 1, s. 261; Halebî, A.g.e., c. 2, s. 43.
561 ibn-i Hişam, Sîre, c. 4, s. 254.
562 ibn-i Kayyim, Zâdû'l-Maacl, c. 3, s. 74; Halebî, Insanû'l-Uyûn, c. 3, s. 303.
563 Ibn-i Seyyid, Uyûnû'l-Eser, c. 2, s. 270.
564 ibn-i Sa'd, Tabakat, c. 1, s. 262; Halebî, Insanû'I-Uyûn, c. 3, s. 303.
565 Ibn-i Sa'd, A.g.e., c. 1, s. 262; Ibn-i Kayyım, Zâdû'l-Maad, c. 3, s. 74;Halebî, A.g.e., c. 3, s. 303.
566 Ibn-i Sa'd, A.g.e., c. 1, s. 262; Ibn-i Seyyid, A.g.e., c. 2, s. 270.

Hayber'in Fethi

(Hicret 'in 7. senesi Muharrem ayı sonlan / Milâdî 628)

Hayber, volkanik bir arazi üzerine kurulmuş, kuvvetli ve sağlam yedi kaleye sahip bir şehirdi. Şam yolu üzerinde bulunan bu şehir, Medine'nin kuzeybatısına düşüyor ve ona uzaklığı ise 100 mili (169 km) buluyordu.

Resûli Ekrem Efendimizle olan anlaşmalarını bozmaları sebebiyle Medine'den sürgün edilen Yahudilerin çoğu buraya yerleşmiş, burayı âdeta Yahudiliğin bir nevi merkezi hâline getirmişlerdi.

Daha evvel bahsettiğimiz gibi, Mekke müşriklerini ayaklandırıp, bütün Arap kabilelerini toplayarak Medine üzerine yürütüp Hendek Harbinin patlak vermesine, buradaki Yahudiler sebep olmuşlardı. Hendek Savaşından sonra da rahat durmamışlar, Peygamberimiz ve İslâmiyet aleyhinde çeşitli iftira ve propagandalarına devam etmişlerdi.

Bunun yanında Mekkeli müşriklerle yeni bir anlaşma da yapmışlardı. Bu anlaşmaya göre, Peygamberimiz şayet Mekke üzerine yürürse Hayberliler de Medine'ye baskın yapacaklar, eğer Hayber üzerine yürürse Kureyş müşrikleri Medine'ye baskında bulunacaklardı. Ne var ki, bu plânları Hudeybiye Anlaşmasıyla neticesiz kalmıştı.

Yine, Resûli Ekrem Efendimiz, Mekkeli müşriklerle Hudeybiye Sulh Anlaşmasını imzalamak suretiyle, Medine'yi onlardan gelebilecek tehlikelere karşı emniyet altına almıştı. Ancak, kuzey tarafı—ki Hayber Yahudilerinin bulunduğu taraftı—henüz emniyetten mahrumdu. Hâlbuki, bu emniyetin temini,İslâmî gelişmenin sür'at kazanması bakımından gerekli görünüyordu.

Aynı şekilde, Arab'ın en büyük ticareti Şam'la idi. Yahudiler ise, bu yol üzerinde bulunuyorlar ve burada bir güç, bir kuvvet olma istidadını gösteriyorlardı. Bu ise, İslâmî gelişme için bir tehlikeden başka bir şey değildi!

İşte, bütün bu sebepler, Hayber meselesinin bir an evvel hallini gerektiriyordu.

Zaten, Cenâbı Hakk da, Hudeybiye Seferi dönüşü sırasında gönderdiği Fetih Sûresinde, Müslümanlara buranın fethini va'detmişti.

Medine 'den Hareket

Hayber Gazasına çıkmaya karar veren Resûli Kibriya Efendimiz, ashabına, hazırlanmalarını emretti.

Bu arada, korkularından dolayı Hudeybiye Seferine katılmaktan çekinmiş bulunan birçok kimsenin, Hicaz'ın bu en bereketli ve verimli şehri olan Hayber'de elde edilecek ganimeti düşünerek ve ona tamah ederek orduya iştirak etmek istedikleri görülüyordu; "Hayber'e biz de sizinle gidelim!" diyorlardı.

Bunun üzerine Peygamber Efendimiz, "Allah yolunda, İ'lâyı Kelimetullah uğrunda bihakkın cihad edecek olanlar hazırlansın! Bunların dışında hiç kimse bizimle birlikte gidemeyecektir! Onlara ganîmetten de bir şey verilmeyecektir!" buyurdu.567 Bunu, Medine'nin içinde halka ilân etti.

Hz. Resûlullah'ın bu emri, bize, Allah yolunda cihadın sırf Hakk'in rızası gözetilerek, maddî hiçbir karşılık beklemeksizin, hattâ niyet dahi edilmeksizin yapılması gerektiğini gayet açık bir şekilde ders vermektedir.Zaten, İslâm'da harbin ulvî ve nurânî gayesi de, İ'lâyı Kelimetullah'tır.

Resûli Kibriya Efendimizin emri üzerine Müslümanlar derhâl toplandılar. Sayıları, 200'ü atlı olmak üzere bin 600 kişiyi buldu.568 Bunlar sâdece o anda Peygamber Efendimizle birlikte Medine'den hareket edecek olanlardı. Daha sonra, Peygamber Efendimiz, Hayber'de bulunduğu sırada, içlerinde meşhur Ebû Hüreyre'nin de bulunduğu Devs Kabilesinden 400 Müslüman ile Habeşistan'dan gelen Muhacir Müslümanlar da orada İslâm Ordusuna katılacaklardır.

Ayrıca, Medine'den hareket eden İslâm Ordusunda, Resûli Ekrem'in zevcesi Hz. Ümmü Seleme ile birlikte 20 kadar Müslüman kadın da vardı. Harb esnasında yaralanan mücâhidleri tedavi etmek, onlara yemek pişirmek ve ihtiyaçlarını karşılamakla meşgul olacaklardı.569

Peygamber Efendimiz, Medine'de yerine Gıfarlı Siba b. Urfutat'ı vekil bırakarak, ordusuyla Muharrem ayı sonlarına doğru Hayber yönüne hareket etti.

Nübüvvetin manevî boyasıyla boyanmış olan mücâhidler, pür şevk ve coşkunluk içinde yollarına devam ediyorlardı. Şâir Amir b. Ekva, o andaki

heyecan ve sadâkatini, "Allah'ım, Sen hidâyet etmeseydin biz doğru yolu bulamazdık, zekât veremezdik, namaz kılamazdık. Üzerimize yürüyen bir kavim olunca, bizi dinimizden döndürmek için fitne çıkarmaya çalışınca, Sen kalblerimize sekînet indir; çarpıştığımızda da ayaklarımıza sebat ver!"570 şiiriyle dile getiriyordu.Peygamber Efendimiz, şiiri okuyanın kim olduğunu sordu. Âmir b. Ekva olduğunu öğrenince de, "Allah ona rahmet etsin!" buyurdu.571

Mücâhidler bir an durakladılar; zîra, bu dua, Âmir'in şehâdet mertebesine erişeceğinin işaretini taşıyordu.

"O, ne sağırdır, negaib... "

Mücâhidler, tekbirle yol alıyorlardı. Yer gök sanki tekbir sadâlanyla titriyordu. Bir ara hep bir ağızdan çok yüksek bir sesle, "Allahü Ekber! Allahü Ekber! Lâ ilahe İllallahu Allahu Ekber!" diyerek tekbir getirdiler.

Sahabîlerin bu hareketi üzerine Resûli Kibriya Efendimiz, "Canınıza acıyınız, sesinizi yükseltmeyiniz! Zîra siz, ne sağırı çağırıyor, ne de gaibe bağırıyorsunuz! Her şeyi bilen ve işiten ve her şeye her şeyden daha yakın olan Allah'a dua ediyorsunuz!"572 diye buyurdu.

Evet, dua ettiğimiz Allah ne sağırdır, ne de gâib. Bize ilmiyle, iradesiyle, kudretiyle şah damarımızdan daha yakındır: "Andolsun ki, insanı Biz yarattık ve nefsinin ona vesveseler verdiğini biliriz. Biz, ona şah damarından daha yakınız (Her hâlinden haberdarız ve her an kudretimiz altındadır.)"573

Kalbimizin en gizli hâtırasını bilen, yalnız O'dur; bildiği için de, arzu ve isteklerimize cevap veriyor, ihtiyaçlarımızı yerine getiriyor.

Resûli Ekrem Efendimiz, sefer esnasında her konakladığı yerde Yüce Rabbine şöyle yalvarıyordu:

"Allah'ım!.. İstikbâl endişesinden, geçmişin tasasından, güçsüzlükten, gevşeklikten, pintilikten, korkaklıktan, bel büken borçtan, zalim ve haksız kimselerin musallat olmasından Sana sığınırım!"574

İslâm Ordusu Reci 'de

Peygamber Efendimiz, ordusuyla Reci denilen yere vardı ve orada konakladılar. Burası, Hayber'le Gatafanların yurdu aracında bir yerdi.

Buraya gelip konmalarının bir sebebi vardı: şöyle ki: Hayber Yahudileri, Gatafanlardan yardım istemişler; onlar da bunu kabul edip, gerektiğinde gelip kalelerinde İslâm Ordusuna karşı müştereken savaşabileceklerini bildirmişlerdi. Resûli Ekrem, bu durumu haber almıştı. Bu yardıma mâni olmak için de, Gatafanlara, "Şayet Yahudilere yardım etmezlerse, fethedilecek Hayber'in bir yıllık hurma mahsûlünün kendilerine verileceği" teklifinde bulunmuştu. Ancak, onlar kabul etmemişlerdi.

İşte, Resûli Ekrem Efendimiz, ordusuyla buraya gelip konmakla, Gatafanlardan Yahudilere gelebilecek herhangi bir yardımın önünü kesmiş oluyordu. Nitekim, bu durum karşısında Gatafanlar, Hayber Yahudîlerine hiçbir yardımda bulunamayıp yurtlarında oturmak zorunda kaldılar.

İSLÂM ORDUSU, HAYBER ÖNLERİNDE

Peygamber Efendimiz, daha sonra ordusuyla Reci'den Hayber'e doğru ilerledi. Bir gece vakti Hayber önlerine vardı. Gece baskında bulunmak âdeti olmadığından sabahı bekledi.

Peygamberimizin Duası

Resûli Ekrem Efendimiz, Hayber önlerine varınca, "Ey göklerin ve gölgelediklerinin Rabbi olan Allah!.. Ey yerlerin ve üstündekilerin Rabbi olan Allah!.. Ey şeytanların ve saptırdıklarının Rabbi olan Allah!.. Ey rüzgârların ve savurduklarınn Rabbi olan Allah!.. Biz, Senden şu şehrin hayrını ve iyiliğini, halkın hayrını ve iyiliğini, bu şehirde bulunan her şeyin hayrını ve iyiliğini dileriz. Onun şerrinden, halkının şerrinden, içinde bulunan her şeyin şerrinden Sana sığınırız!"575 diye dua etti.

Herhangi bir şehre girdiğinde, Efendimiz, hep böyle dua ederdi.

Sabah olunca, Hayberliler, ellerinde ziraat aletleriyle tarlalarına gitmek üzere kalelerinden çıkınca, karşılarında İslâm Ordusunu buldular. Birden şaşırıp kaldılar ve, "İşte, Muhammed ve ordusu!.." diye bağrıştılar; sonra da, telâş ve heyecan içinde gerisin geri kaçıp kalelerine sığındılar.576

Beklenmedik bir durumla karşı karşıya kalmışlardı. Peygamberimizin tâ Medine'den kalkıp gelerek kendileriyle harbe tutuşacağına birçoğu ihtimal bile vermemişti. Çünkü, kaleleri kuvvetliydi, adamları da çoktu, harb âletleri de oldukça fazlaydı; öyle ise, Hz. Resûlullah, bütün bunları göze

alarak, güya, gelemezdi! Kanaatleri buydu. Ne var ki, gerçek, düşündükleri gibi çıkmamış ve bu sebeple de şaşırıp kalmışlardı.

Onların bu şaşkınlığını ve gerisin geri pür telâş kaçıp kalelerine sığındığını gören Resûli Ekrem Efendimiz, bu durumu hayra yorarak, "Allahu Ekber, Allahü Ekber! Haribet Hayber [Hayber harab oldu]! Biz düşman bir kavmin yurduna baskın yapıp girdik mi, korkutulmuş olan o kavmin hâli ne kötü olur!"577 diye buyurdu. Hayber'in fethine işaret eden bu sözlerini üç kere tekrarladı.578

Düşman Cephesi

Hayber Yahudileri, aralarında görüştüler, konuştular ve sonunda kalelerinde kalıp müdafaa harbi yapmaya karar verdiler.

Savaşacak olan Yahudilerin hepsi, en kuvvetli kale olan Natat Kalesinde toplandılar. Eşyalarını, aile ve çocuklarını da başka kalelere yerleştirdiler.

ÇARPIŞMANIN BAŞLAMASI

Çarpışma, Yahudilerin toplandıkları Natat Kalesinden mücâhidlerin üzerine ok atılmasıyla başladı. İslâm Ordusu da Natat önünde karargâhını kurmuştu.

İlk gün böyle geçti. Bu arada kalelerden atılan oklarla 50 kadar mücâhid yaralandı.

İkinci gün, Resûli Ekrem Efendimizin emriyle, İslâm Ordusu, karargâhını Reci mevkiine nakletti. Böylece, yakınlarındaki evlerden gelebilecek tehlikelerden mücâhidler korunduğu gibi, konmuş oldukları ilk yerdeki bataklıktan da uzak kalmış oluyorlardı.

Peygamber Efendimiz ve mücâhidler, her sabah silâhlanarak Natat Kalesinin üst taraflarına geliyor, akşama kadar Yahudilerle çarpışıyor, akşamleyin ise tekrar Reci'e dönüyorlardı.

Peygamberimizin Hastalanması

Bu arada, Peygamber Efendimiz, bir baş ağrısına yakalandı; iki gün mücâhidlerin yanına çıkamadı. Ordunun başına önce Hz. Ebû Bekir'i görevlendirip Yahudilerle çarpışmaya gönderdi. Şiddetli çarpışmalar olmasına rağmen fetih gerçekleşmedi. İkinci sefere ak sancağını Hz. Ömer'e

verdi ve mücâhidlerle birlikte çarpışmaya gönderdi. Yine şiddetli çarpışmalar cereyan etti, ama fetih ona da nasîb olmadı.579

Yedi gün böylece devam etti.

Bu sırada, İslâm Ordusu bir şehid verdi: Mahmud b. Mesleme... Sıcaklıktan ve şiddetli çarpışmadan gelen yorgunlukla bitkin bir hâlde Natat Kalesi dibinde gölgelenirken, yukarıdan Yahudiler tarafından atılan bir taşla başından ağır yara aldı ve üç gün sonra da şehâdet mertebesine erdi.580

Amir b. Ekva 'nın Şehid Olması

Yine, bu esnada, Amir b. Ekva ile Hayberlilerin meşhur kahramanlarından olan Merhab, karşı karşıya geldiler. Birbirlerine kılıç sallamaya başladılar. Amir, Merhab'ın bacağına şiddetli bir darbe indirdiği zaman, kılıcının ağzı, kendisine yönelip bacağının orta damarını kesiverdi. Yaralı hâlde İslâm Ordugâhına getirildi. Orada, yaranın tesiriyle şehid olarak vefat etti.581 Zâten, Efendimiz de, henüz Hayber'e varmadan önce, onun şehâdet mertebesine ereceğine işaret buyurmuşlardı.582

DEVSLİLERİN GELİP İSLÂM ORDUSUNA KATILMASI

Devs Kabilesi Reisi Şâir Tufeyl b. Amr, Hicret'ten önce, Mekke'de Peygamber Efendimizle görüşüp Müslüman olmuştu. O zamandan beri de kabilesini İslâmiyete davet edip durmuştu.

Tufeyl b. Amr, bu sefer kabilesinden 400 kadar Müslümanla Hicret'in 7. senesinde Medine'ye geldi. Peygamber Efendimizin Hayber'e gittiğini haber alınca da, Hayber'e gelip İslâm Ordusuna katıldılar, Yahudilere karşı savaş açtılar.583

Gelen 400 kişinin arasında, sonradan meşhur olacak Ebû Hüreyre de (r.a.) bulunuyordu.584 Orada Hz. Resûlullah'la buluşup görüşen Hz. Ebû Hüreyre, Ehli Suffa'ya dâhil oldu ve ondan sonra Efendimizin yanından ayrılmadı. Cenâbı Hakk, kendisine kuvvetli bir hafıza da ihsan ettiğinden, birçok hadîsi şerif rivayet etmiştir. "Benden fazla hadîs bilen, Abdullah İbni Ömer'dir. O, işittiğini yazardı; ben yazmazdım." demiştir.

SANCAK HZ. ALİ'DE

Muhasara devam ediyordu.

Serveri Kâinat Efendimiz, bir gün, "Yarın sancağı öyle birisine vereceğim ki, Allah ve Resulü onu sever, o da Allah ve Resulünü sever. Allah, onun eliyle fethi gerçekleştirecektir."585 buyurdu.

Mücâhidleri bir merak sardı: Acaba, bu büyük şerefe nail olacak zât kimdi? Her mücâhidin gönlünde uyanan samimî arzu ve duygu, Hz. Fahri Alem'in elinden mübarek ve şerefli sancağı alabilmekti! Geceyi bu ümit ve arzu ile geçirdiler. Sabah olunca, merak ve heyecanları daha da arttı. Bu heyecan ve samimî arzusunu sâdece Hz. Ömer sonradan, "Kumandanlığı o günkü kadar arzu ettiğim, hiçbir zaman olmamıştır!"586 diyerek dile getirmiştir.

Her bir mücâhid, aynı arzu, aynı heyecan, aynı ulvî duygular içinde merakla bekleşirken, sabah namazından sonra Nebîyyi Ekrem Efendimiz sancağın getirilmesini emretti. Sancak derhâl getirildi. Artık bütün dikkatli bakışlar Efendimizin mübarek elinde bulunan sancağın üzerinde, kulaklar ise mübarek ağızlarından çıkacak ve fâtihi belirleyecek söze pür dikkat kesilmişti. Bu merak ve heyecan dolu manzara arasından Hz. Resûlullah, "Ali nerede?" diye sordu.

Artık, Fâtih belli olmuştu.

Garibtir ki o sırada Hz. Ali gözlerinden rahatsızdı.

"Yâ Resûlullah, onun gözleri ağrıyor." dediler.

Resûli Ekrem buna rağmen, "Olsun! Çağırın, gelsin!" buyurdu.

Haberi alan Hz. Ali, derhâl huzura çıkıp geldi. Ağrıyan gözleri Fahri Kâinat'm mübarek duasıyla şifa buldu.587

Efendimiz, ayrıca, onun için, "Allah'ım!.. Sıcağın soğuğun sıkıntısını bundan gider!" diyerek de dua etti.

Hz. Ali derki:

"O günden sonra ne sıcaktan ne de soğuktan asla rahatsız olmadım!"588

Gerçekten de, Hz. Ali, yazın en sıcak günlerinde kalın aba giydiği hâlde bundan rahatsızlık duymazdı; kışın ise en soğuk günlerde en ince elbiseyi giyer ve asla üşümezdi.589

Hz. Resûlullah'ın ak sancağı artık Hz. Ali'nin elindeydi. Merak dolu bakışlar, birden imrenmeye kaybolmuştu. Demek, Allah ve Resulünün

sevdiği ve onun da onları sevdiği zât buydu! Demek, Hayber, bu şerefli zâtın eliyle fetholunacaktı! Her bir sahabî, aynı duygular içinde İslâm'ın bu bahadırına gıpta ile bakıyordu.

Sancağını Hz. Ali'ye teslim eden Resûli Ekrem, bir de kendisine zırhlı bir gömlek giydirdi ve Zûlfikâr'ı da beline kendi eliyle bağladı; sonra da, "Allah, sana fetih nasîb edinceye kadar çarpış, sakın arkana dönme!"590 diye emretti.

Kahraman Hz. Ali, mübarek sancak elde, heyecanla ilerliyordu. Bir müddet gittikten sonra, "Yâ Resûlallah, ben onlarla neyi gerçekleştirmek için çarpışacağım?" diye sordu.

Kâinatın Efendisinden şu cevap geldi:

"Allah'tan başka ilâh ve ibâdet edilecek bulunmadığına ve Muhammed'in Allah'ın Resulü olduğuna şehâdette bulununcaya kadar onlarla çarpış. Onlar, bunu yaptıkları takdirde, can ve mallarını kurtarmış olurlar. Kalblerindekinin hesabı ise Yüce Allah'a aittir."591

Bu cevabı alan Hz. Ali, kararlılık ve sevinç dolu bir sesle, "Yâ Resûlallah, Müslüman oluncaya kadar onlarla savaşacağım!" dedi.

Bunun üzerine Resûli Ekrem Efendimiz, "Onların kalelerinin yanına varıncaya kadar vekar içinde ilerle, sonra onları İslâm'a davet et; müslüman oldukları takdirde mükellefiyetlerini bildir. Vallahi, senin vasıtanla Allah'ın onlardan tek bir kişiyi hidâyete erdirmesi, senin için birçok kızıl deveye sahip olup onları Allah yolunda sadaka vermenden daha da hayırlıdır."592 buyurarak, aynı zamanda İslâmî fetihlerden maksadın ne olduğunu da ortaya koydu.

Hz. Ali, Merhab 'la Karşı Karşıya

Hz. Ali, elinde Hz. Resûlullah'm beyaz sancağıyla mücâhidlerin önünde ilerleyip sancağı Natat Kalesinin dibine dikti. Onları, İslâm'ın umdelerini anlatıp Müslüman olmaya davet etti. Fakat Yahudiler, Müslüman olmayı kabul etmediler. Çarpışmak için kalelerinden çıktılar. Yapılan çarpışmada birçok yiğidi, mücâhidler tarafından yere serildi.

Bu arada, Hayber Yahudilerinin en cesuru kabul edilen Merhab, kardeşinin de öldürülenler arasında olduğunu duyunca, askerleriyle birlikte kaleden çıktı. Üzerinde iki kat zırh gömlek vardı. İki kılıç kuşanmış, başına

da iki sarık sarmıştı. Bu heybetli görünüşüyle, "Ben, kükreyip geldikleri zaman çoğu kere arslanları bile kılıçla, mızrakla yere seren adamımdır!" diye haykırıp övünüyordu.

Cesaret kahramanı Hz. Ali, duyduklarına aldırış etmeden, "Ben de, annemin bana Haydar [Arslan] adını taktığı adamım. Cesarette, ormanlardaki en heybetli arslanlar gibiyimdir. Sizi yaşatmayacak, yere sereceğim!"593 diye cevap verdi.

Yapılan teke tek vuruşmada, Yahudilerin en kuvvetli adamı Merhab, "Esedullah" unvanının sahibi Hz. Ali karşısında dayanamayıp, kafası Zûlfîkâr'la ikiye bölünerek yere düştü.594

Manzarayı gören Hz. Resûlullah, mücâhidleri müjdeledi: "Sevininiz! Hayber'in fethi artık kolaylaştı."595

Bundan sonra mücâhidler, cesaretle düşmanın üzerine yürüdüler, bu arada birçoğunu yere serdiler. Sâdece Hz. Ali, o gün sekiz Yahudîyi öldürdü. Hattâ, bir ara kalkanı elinden düştü. Hemen yanındaki kalenin kapısını yerinden sökerek kendisine kalkan yaptı. Fetih gerçekleşinceye kadar da kale kapısını elinden düşürmedi. Fetih müyesser olduktan sonra Hz. Ali kapıyı yere bıraktı. Sekiz kişi hep beraber sarıldıkları hâlde onu kaldırmaya muvaffak olamadılar!596

Adamlarının teker teker yere serildğini gören diğer Yahudiler, gerisin geri kaçışmaya başladılar. Artık, düşman bozulmuştu. Ve Resûli Kibriya Efendimizin beyan buyurdukları gibi, Allah, fethi Hz. Ali eliyle Müslümanlara ihsan etmişti. Kaçışan düşman askerleri arkasından Hz. Ali ile birlikte mücâhidler Natat Kalesine daldılar. Fakat orada çocuklardan başka kimse göremediler. Onlara dokunmadılar. Akıbetin kötü olacağını gören Yahudiler, Natat'ı terk etmek mecburiyetinde kalmışlardı!

Mücâhidler, Naim Kalesine doğru yöneldiler. Burada da düşmanla şiddetli çarpışmalar cereyan etti. Düşman birçok adamını da bu kale önünde yapılan çarpışmada kaybetti ve kale teslim alındı.

Naim Kalesinin düşüşünü, Sa'b b. Muaz Kalesinin teslimi takib etti.

MÜSLÜMAN OLUP ŞEHÂDET MERTEBESİNE EREN ÇOBAN!

Peygamber Efendimiz, Hayber kalelerinden birkaçını muhasara altına almıştı.

Bu sırada, önüne davarlarını katmış birinin İslâm Ordusuna doğru geldiği görüldü. Bu adam, Hayber Yahudîlerinden Amir'in, Yesar adını taşıyan Habeşli bir kölesi idi. Davarlarını güder, dururdu. Hayber kalelerinin kuşatıldığı sırada, Yahudilerin silâhlarına sarıldıklarını görünce, "Ne yapmak istiyorsunuz?" diye sormuştu.

Yahudiler, "Şu, kendini 'resul' diye ilân eden adamı öldürmek istiyoruz!" cevabını vermişlerdi. "Resul" kelimesini duyan Habeşli Yesar, bir an duraklamış, bu kelimenin âdeta şefkatli bir el gibi kalbini kapladığını hisseder olmuştu.

Yesar sâdece Yahudilerin beyanlarıyla iktifa etmek istemiyor, meseleyi kaynağından öğrenmek istiyordu.

İşte, bunun için davarlarını önüne katarak, Hz. Resûlullah'ın huzuruna çıkageldi!

"Sen neler söylüyor ve nelere davet ediyorsun?" diye sordu.

Resûli Ekrem, "İslâmiyete davet ediyorum. Allah'tan başka ilâh bulunmadığına ve benim de O'nun Resulü olduğuma şehâdete, Allah'tan başkasına ibâdet etmemeye çağırıyorum." buyurdu.

Yesar, bu sefer, "Peki, ben, dediğin gibi îman eder ve şehâdete bulunursam bana ne var?"

Resûli Ekrem, "Eğer bu îman ve bu şehâdet üzere ölürsen Cennet var!" dedi.597

Bunun üzerine Yesar, hemen orada Müslüman oldu.

Resûli Ekrem, ona bu îman ve şehâdet üzere ölürse Cennet'e gireceğini söylemişti. Amma Yesar müteredditti. Yaşadığı muhitte insanlar makam ve mevkilerine, zenginlik ve fakirliklerine, güzellik ve çirkinliklerine göre muamele görüyorlardı. Güzel olmayana, hele köleye kimse itibar etmezdi.

Bu sebeple, "Yâ Resûlallah!.." dedi, "Ben Habeşî (siyah tenli), çirkin yüzlü ve fakir bir adamım, bir köleyim! Bu hâlimle Yahudilerle çarpışır ve ölürsem yine Cennet'e girer miyim?"

Resûli Ekrem'den, Yesar'ı sevince garkeden cevap geldi: "Evet, Cennet'e girersin!"598

Yesar bu sefer, "Yâ Resûlallah!.." dedi, "Şu davarlar bana emanettir. Şimdi ben onları ne yapayım?" diye sordu.

Resûli Ekrem Efendimiz, "Onları karargâhtan çıkar. Onlara doğru ufak taşlar at ve bağır! Onlar, sahiplerinin yanına dönecektir." diyerek Yesar'a yol gösterdi.

Yesar hemen kalktı. Yerden bir avuç kum alıp davarlara doğru savurdu:

"Haydi, artık sahibinize dönünüz."

Davarlar, sanki biri tarafından güdülüyormuş gibi, topluca gidip sahiplerinin yanına vardılar.599

Yesar 'in Şehid Olması

Islâmiyetle şereflenen Yesar, artık o andan itibaren Allah yolunda çarpışan bir mücâhid olmuştu. Mücâhidler safında, düşman arasına cesurca dalıyordu. Çok geçmeden, kalelerden atılan taşlarla şehid oldu. Böylece, "bir vakit namaz kılma fırsatını bile bulamadan Cennet'e uçan Müslüman" unvanını aldı.600

Şehid Yesar'ın cenazesi karargâha getirildi. Üzeri örtülü idi. Yerde uzatılmıştı. Cenazeye bakan Hz. Resûlullah'ın bir ara yüzünü çevirdiğini farkeden sahabîler, merakla, "Yâ Resûlallah!.. Ondan yüzünüzü niçin çevirdiniz?" diye sordular.

Resûli Ekrem Efendimiz sebebini izah etti: "Şehid, vurulup yere düştüğü zaman Cennet hurilerinden iki zevcesi gelip yüzünden tozları siler ve, 'Allah, seni toza toprağa bulayanın da yüzünü toza toprağa bulasın, seni öldüreni öldürsün!' derler. Allah, bu kuluna ikram edip, onu hayra şevketti. Allah'a hiç secde etmediği hâlde, Cennet hurilerinden ikisini, onun başucunda gördüm!"601

İşte, az ihlâslı amel ve işte, ebedî saadet, sonsuz mükâfat ve ecir!

Bu hâdise, bize, hâl, hareket ve sözlerimizde en mühim unsurun ihlâs ve samimiyet olduğu dersini veriyor.

Ayrıca bu hâdisede görüyoruz ki, Peygamber Efendimiz, îman ve İslâm'a davette insanlar arasında asla—içtimaî mevkii ne olursa olsun—fark gözetmiyordu. Evet, Yesar kara kuru ve çirkin yüzlü bir köle idi; üstelik,

içtimaî seviyenin o zaman insanları nazarında en düşük tabakası sayılabilecek bir mevki

de idi. Bütün bunlara rağmen Efendimiz, onu hakir görmüyor, küçümsemiyor, Müslüman olup olmamasında—hâşâ—herhangi bir küçümseme eseri göstermiyordu; aksine, gayet ciddî bir şekilde ona İslâmiyeti anlatıyor, böylece de ebedî saadeti elde etmesine vesile oluyordu.

İslâm ve îmana hizmette bulunanların da aynı ölçü ve düşünceyle hareket etmeleri gerekir!

---

567 ibni Sa'd, Tabakat, c. 2, s. 106.
568 İbni Hişam, Sîre, c. 3, s. 364.
569 Ahmed Ibni Hanbel, Müsned, c. 5, s. 271.
570 ibni Kesir, Sîre, c. 3, s. 344345; Değişik ifadelerle bkz.: Buharî, Sahih, c.3, s. 48; Müslim, Sahih, c. 3, s. 14271429.
571 Ibni Hişam, A.g.e., c. 3, s. 343; Müslim, A.g.e., c. 3, s. 1428.
572 Buharî, A.g.e., c. 3, s. 50.
573Kaf,16.
574 Nesaî, Sünen, c. 8, s. 265.
575 Ibni Hişam, A.g.e., c. 3, s. 343; Ibni Kayyim, Zâdû'lMaad, c. 2, s. 148
576 Ibni Hişam, A.g.e., c. 3, s. 343; Ahmed Ibni Hanbel, Müsned, c. 3, s. 111.
577 Ibni Hişam, A.g.e., c. 3, s. 344; Ibni Sa'd, Tabakat, c. 2, s. 109; Ahmed Ibni Hanbel, A.g.e., c. 3, s. 111.
578 Ahmed Ibni Hanbel, A.g.e., c. 3, s. 111.
579 İbni Hişam, A.g.e., c. 3, s. 349; Ahmed İbni Hanbel, A.g.e., c. 5, s. 353.
580 ibni Sa'd, A.g.e., c. 4, s. 303.
581 ibni Sa'd, A.g.e., c 4, s. 303.
582 Müslim, Sahih, c. 3, s. 1428.
583 İbni Sa'd, A.g.e., c. 4, s. 327.
584 ibni Sa'd, A.g.e., c. 4, s. 328.
585 ibni Hişam, A.g.e., c. 2, s. 111; Buharî, Sahih, c. 3, s. 51; Ahmed ibni Hanbel, Müsned, c. 3, s. 353.
586 Müslim, Sahih, c. 4, s. 1872.
587Ibni Hişam, A.g.e., c. 3, s. 340; Buharî, A.g.e., c. 3, s. 51.
588 Ahmed İbni Hanbel, A.g.e., c. 1, s. 99.

589 Süheylî, Ravdû'lÜnf, c. 6, s. 560.
590 ibni Hişam, A.g.e., c. 3, s. 349; İbni Sa'd, A.g.e., c. 2, s. 110; ibni Kesir,Sîre, c. 3, s. 352.
591 İbni Sa'd, A.g.e., c. 2, s. 110; ibni Kesir, A.g.e., c. 3, s. 352.
592 Buharı, Sahih, c. 3, s. 51; İbni Kayyım, Zâdû'lMaad, c. 2, s. 149; İbniKesir, A.g.e,, c. 3, s. 351
593 İbni Hişam, A.g.e., c. 3, s. 347; Ibni Sa'd, A.g.e., c. 2. s. 112; Taberî,Tarih, c. 3, s. 94; İbni Kesir, A.g.e., c. 3, s. 357.
594 İbni Sa'd, A.g.e., c. 2, s. 112; Ahmed ibni Hanbel, Müsned, c. 4, s. 52.
595 Vakidî, Megazi, c. 2, s. 657.
596 İbni Hişam, A.g.e., c. 3, s. 349350; ibni Kesir, A.g.e., c. 3, s. 359.
597 ibni Kesir, A.g.e., c. 3, s. 361.
598 ibni Kesir, A.g.e., c. 3, s. 362.

599 Ibni Hişam, A.g.e., c. 3, s. 359.
600 Ibni Hişam, A.g.e., c. 3, s. 359.
601 Ibni Hişam, A.g.e., c. 3, s. 359.

Netice

On günü bulan bir muhasara esnasında kalelerinin birer ikişer düştüğünü gören Yahudiler, çaresiz kalıp sulh istediler. Peygamber Efendimiz, bu isteklerini kabul etti. Kendilerinden gelen heyetle Resûl-i Ekrem arasında şu maddeler tesbit edildi:

Kalede çarpışmaya katılmış bulunan Yahudîlerin kanları dökülmeyecek.

Hayber'den çocuklarıyla birlikte çıkıp gitmelerine müsaade edilecek.

Beraberlerinde bir hayvan yükünden başka bir şey götürmeyecekler.

Bunun dışında, gerek menkul ve gerekse gayrimenkul bütün mallar, yay, miğfer, at, cübbe, zırh, gömlek gibi silâhlar ve üzerlerindeki elbiselerinden başka bütün elbise ve kumaşlar Hz. Resûlullah'a bırakılacak.

Hz. Resûlullah'a bırakılması gereken herhangi bir şey ne suretle olursa olsun gizlenmeyecek, gizleyenler ise Allah ve Resulünün eman ve himaye taahhüdünün hâricinde kalacaklardır.602

Bu şartlar çerçevesinde anlaşmaya varılıp sulh yapıldıktan sonra, Yahudîler, Hayber'den çıkmak üzere hazırlandılar. Bu sırada Peygamber Efendimize bir teklif getirdiler: "Biz mal mülk sahipleriyiz! Mülk bakımı ve işletmesini senden daha iyi bilir ve başarırız! Bırak bizi, Hayber topraklarında kalalım!"603

Resûl-i Ekrem Efendimiz ve sahabîler, burada duracak durumda değillerdi. Bakıp gözetmeye de müsait bulunmuyorlardı. Bu sebeple Peygamber Efendimiz, tekliflerini müsbet karşıladı ve Hayber mahsulâtının yarı yarıya bölüştürülmesi şartıyla onların tekrar yurtlarında kalmasına müsaade etti. Ancak, bu anlaşma, istendiği zaman Peygamber Efendimiz tarafından ortadan kaldırılabilecekti.604 Böylece, Yahudiler, İslâm Devletiyle ziraî bir işletmede ortaklık akdetmiş gibi, işledikleri araziden yarı nisbetinde bir hisse vereceklerdi.

Resûl-i Ekrem Efendimiz, her sene mahsûl zamanı Abdullah b. Ravaha Hazretlerini Hayber'e gönderirdi. Hz. Abdullah, mahsulâtı yarı yarıya ayırır, sonra da onları istediğini almada serbest bırakırdı. Bu âdilâne muamele karşısında Yahudiler, "Bu adalet sayesinde yer ve gök ayakta duruyor!"605 demekten kendilerini alamazlardı.

Şehid ve Ölü Sayısı

Harb sonunda, bin 600 kişilik İslâm Ordusunun 20'nin üzerinde şehid vermiş olduğu görüldü. Buna karşılık, müdafaada bulunan ve harbi kendi kalelerinde kabul etmek gibi bir avantaja sahip olan 20 bin kişilik Yahudi ordusunda ölü sayısı ise 93 'ü buluyordu.606

Bu parlak muzafferiyet neticesinde Hayber de İslâm Devleti hudutları dâhiline alınmış oldu.

HABEŞİSTAN MUHACİRLERİNİN HAYBER'E GELİŞİ

Resûl-i Kibriya Efendimiz, henüz Hayber'den ayrılmamıştı. Bu sırada Cafer b. Ebî Tâlib başkanlığındaki Habeşistan muhacirleri çıkıp geldiler.607 Resûl-i Ekrem Efendimiz, bundan son derece memnun oldu ve, "Bilmem, bu iki şeyden hangisiyle sevineyim? Feth-i Hayber'le mi, yoksa kudum-u Cafer'le mi?.." diye buyurdu.608 Peygamber Efendimiz, Hayber ganimetinden onlara da pay ayırmıştır.609

Çift Hicretli ve Çift Ücretli Olanlar!

Medine'ye gelindikten sonra, Hayber fethine katılan mücâ-hid muhacirlerden bazılarının, Habeşistan muhacirlerine, "Biz hicrette sizi geçmişizdir!" dedikleri duyulmuştu. Hattâ, bir gün, Hz. Cafer b. Ebî Tâlib'in, Habeşistan'a hicret etmiş bulunan hanımı Hz. Esma, Hz. Hafsa'nın ziyaretine gitmişti. Orada Hz. Ömer'le karşılaşmıştı. Hz. Ömer onun Esma bint-i Umeys olduğunu öğrenince, "Bizler, hicrette sizleri geçmişizdir. Bu sebeple de, Resûlullah'a (a.s.m.) sizden daha yakınız!" demişti.

Hz. Esma buna kızmış ve, "Hayır!.. Gerçek, senin bildiğin gibi değildir! Vallahi, sizler Resûlullah'ın (a.s.m.) yanında bulunuyordunuz da, o sizin aç olanlarınızı doyuruyor, câhillerinizi de va'z ve nasihat ederek yetiştiriyordu! Bizler ise, dinimiz yolunda uğradığımız düşmanlıklar yüzünden Habeş ülkelerine gitmek zorunda kalmıştık. Bunu da ancak, Allah ve Resulünün rızasını kazanmak yolunda göze almıştık." dedikten sonra ilâve etmişti: "Vallahi, ben senin bu dediklerini Resûlullah'a söyleyeceğim ve bunun doğru olup olmadığını soracağım!"O sırada Resûl-i Kibriya Efendimiz geldi.

Esma bint-i Umeys, Hz. Ömer'in kendisine söylediklerini nakletti.

Resûl-i Ekrem, "Buna karşılık sen ona ne söyledin?" diye sordu.

Hz. Esma, "Ben de ona şöyle şöyle cevap verdim." dedi.

Bunun üzerine Resûl-i Kibriya Efendimiz, Hz. Esmâ'ya, "Bu hususta, bana sizlerden daha yakın kimse yoktur!" buyurduktan sonra ilâve etti: "Ömer ve arkadaşlarına bir hicret (sevabı) vardır! Siz gemi halkına ise, iki hicret (sevabı) vardır!"610

Bunu duyan Habeşistan'dan gelen Müslüman muhacirler de son derece sevindiler. Bu da, Müslümanların hicrete ne derece ehemmiyet verdiklerini açıkça göstermektedir.

Ganimetler

Hayber'de elde edilen ganîmetler, bu gazaya katılmış olsun olmasın, Hudeybiye Sulh Anlaşması sırasında Peygamber E-fendimizin yanında bulunan bütün sahabîlere taksim edildi.6" Zîra, Cenâb-ı Hakk, Hudeybiye Seferine iştirak edenlere, Hay-ber'in fethedileceğini ve kendilerine bol ganîmet ihsan edeceğini önceden haber verip müjdelemişti.612

Resûl-i Ekrem Efendimiz ayrıca, Hayber'de gelip İslâm Ordusuna katılan Devs Kabilesine mensup 400 Müslüman ile Cafer b. Ebî Tâlib'in (r.a.) başkanlığında Habeşistan'dan dönen ve Hayber'de Müslümanlara kavuşan Habeşistan muhacirlerine bu ganimetten hisse ayırdı.613

Resûl-i Zîşan Efendimizin emriyle ganîmet malları ilk önce beş parçaya ayrıldı. Beşte bir parça Peygamber Efendimize teslim edildi. Geri kalan dört parça ise Efendimizin emriyle satışa çıkarıldı.

Peygamber Efendimiz, ganimet mallarından satılanların paralarını Müslümanlar arasında taksim etti.614

Hayber'in gayrimenkul malları, yâni arazi ve varidatı ise Şıkk, Natat ve Ketîbe mülkleri olarak bölüştürüldü. Şıkk ve Natat mülkleri, Müslümanların beşte dört hisselerine karşılık tutuldu. Ketibe mülkleri ise Beytû'l-Mâl'e âit olmak üzere Peygamber Efendimize bırakıldı.615

Resûl-i Ekrem Efendimiz, Ketibe'nin mülk ve mahsûllerini ihtiyaç derecelerine göre, akrabaları, hanımları, Müslüman erkek ve kadınlar arasında bölüştürdü.616

Ganimetler arasında, Tevrat'tan müteaddit nüsha da vardı. Yahudiler bunların kendilerine iadesini taleb ettiler. Peygamber Efendimizin emriyle,

Müslümanlar, Tevrat nüshalarını derhâl geri verdiler. Böylece, diğer dinlere karşı olan geniş müsamahalarını bu hareketleriyle göstermiş oldular. Bu hâdise, aynı zamanda, Müslümanların, Allah tarafından daha önceki peygambere gönderilmiş mukaddes kitaplara hürmet gösterdiklerinin bir ifadesiydi.

YAHUDÎLERİN, PEYGAMBERİMİZİ ZEHİRLEMEYE KALKIŞMALARI

Peygamber Efendimizin bütün iyi niyet ve güzel muamelesine rağmen, Yahudilerin İslâm'a karşı gönüllerinde besledikleri kin ve düşmanlık ateşi bir türlü sönmüyordu. Her iyi muameleye karşı kötü bir hareketle, haince bir tertiple cevap vermeyi, âdeta kendilerine huy edinmişlerdi.

Hayber fethedilmiş, Peygamberimiz ashabıyla birlikte istira-hate çekilmişti. Savaşla Resûl-i Ekrem'i mağlûb edemeyen Yahudiler, bu sefer haince bir tertibin içine girdiler: Onu zehirlemeye karar verdiler! EJu vazifeyi, meşhur Yahudi Sellam b. Mişkem'in karısı Zeyneb üzerine aldı. Plân gereği, Zeyneb, bir dişi keçi kızarttı ve her tarafını tesirli bir zehirle zehirledi; ayrıca, Peygamber Efendimizin, davarın kol ve kürek etini daha çok sevdiğini de sorup öğrendiği için, keçinin oralarına daha da çok zehir serpti.

Dessas Yahudi kadını, kızartılmış, kebap edilmiş zehirli keçiyi alıp getirdi ve, "Ey Ebû'l-Kasım!.. Bunu sana hediye ediyorum!" diyerek Peygamber Efendimizin önüne koydu.

Kadın uzaklaşırken, Peygamber Efendimiz ve orada bulunan sahabîler de ortaya konulan etten yemeye hazırlandılar. Resûl-i Ekrem, etin sevdiği kürek kısmından bir lokma aldı; fakat yutmadan, sahabîlere, "Ellerinizi çekiniz! Şu kürek, etin zehirlenmiş olduğunu bana haber veriyor!"617 diye buyurdu.

Herkes elini çekti. Sâdece Bişr b. Bera Hazretleri, ağzına aldığı lokmayı yutmuştu. Et öylesine kuvvetli zehirliydi ki Hz. Bişr, oturduğu yerde birden morardı ve ânında şehid oldu.618

Peygamberleri öldürmekle iştihar bulan, zehirleme marifetini her milletten çok daha iyi beceren Yahudilerin bu teşebbüsü de akim kalınca, Peygamber Efendimiz, bu tertibe âlet olan Zeyneb'i huzuruna çağırdı.

Zeyneb suçunu itiraf etti. Peygamber Efendimizin, "Neden bunu yaptın?" sorusuna şu cevabı verdi:

"Eğer gerçekten bir peygambersen, sana haber verilecek; dolayısıyla zarar görmezsin. Eğer peygamber değil de bir hükümdarsan kendimizi ve insanları senden kurtarmak için yaptım!"619

Bazı rivayetlere göre, hiç kimseden şahsî intikam alma duygusu taşımayan Peygamber Efendimiz, kadını öldürtmeyip af-fetmiştir.620 Bazı rivayetlerde ise, onu öldürttüğünden bahsedilir. Tahkik ehli demiş ki:

Hz. Resûlullah öldürtmemiş, fakat şehid olan Bişr'in veresesine vermiş, onlar kısas olarak öldürmüşler.621

HAYBER'DE YASAKLANAN ŞEYLER

Resûl-i Kibriya Efendimiz, Hayber günü Müslümanlara dört şeyi yasakladı:

Esir alınan kadınlara dokunmayı,

Ehlî merkeplerin etlerini yemeyi,

Her yırtıcı, azı dişli hayvanın etini yemeyi,

Ganîmet mallarının bölüştürülmeden satılması veya satın alınmasını.622

FEDEK YAHUDÎLERİYLE ANLAŞMA YAPILMASI

Peygamber Efendimiz, Hayber'in fethinden sonra Muhayyi-sa b. Mes'ud'u, İslâmiyete davet etmek üzere, Medine'den iki konak mesafede bulunan Fedek köyünde oturan Yahudilere gönderdi. Fedek Yahudileri, birkaç kere şâir Yahudilerle birleşerek Medine üzerine yürümeyi kararlaştırmışlar, ancak buna muvaffak olamamışlardı.

Fedek Yahudileri, Resûlullah'ın elçisi Muhayyısa'nın sulh teklifini önce kabul etmediler. Sonra Peygamber Efendimizin üzerlerine yürüyüp, Hayber Yahudilerinin uğradıkları akıbete uğrayacaklarından korkup bu görüşlerinden vazgeçtiler ve sulh teklif ettiler. Peygamber Efendimiz onların bu teklifini kabul etti.

Yapılan anlaşmaya göre, kanları bağışlandı. Arazilerinin yarısı kendilerine bırakıldı, diğer yarısı ise Peygamber Efendimize mahsus kılındı. Şâir Müslümanlar arasında bölüştürülmedi. Zîra, Haşir Sûresinin altıncı

âyetiyle, hiçbir askerî hareket yapılmadan barış yoluyla fethedilen yerler Peygamber Efendimize tahsis buyurulmuştur. Fedek'te aynı durum vuku bulduğu için alınan arazinin yarısı Peygamberimize kaldı.623 Resûl-i Ekrem Efendimiz, bunun gelirini, kendi zâtı, Haşîm Oğullarının küçükleri ile onların yetimlerini evlendirmek için sarf-ederdi.624

VADİ'L-KURA'NIN ALINMASI

Daha sonra Peygamber Efendimiz, ordusuyla Hayber'den ayrılıp Vadi'l-Kura'ya müteveccihen hareket etti. Burası, Hayber ve Teyma arasındaki köylerin bulunduğu bir yerdi. İslâm'dan evvel, Yahudiler buraya yerleşerek imar etmişlerdi.

Vadi'1-Kura Yahudileri de, Benî Kurayza Yahudilerinin Hendek Savaşında yaptıkları hainlikten dolayı cezalandırıldıktan sonra, civar Yahudileri de yanlarına alarak Medine üzerine yürümeyi kararlaştırmışlar, ancak bu fırsatı elde edememişlerdi.

Resûl-i Ekrem, buradaki Yahudileri önce İslâm'a davet etti; Müslüman oldukları takdirde kanlarının bağışlanacağını, mallarının da kendilerine bırakılacağını, kalblerinde gizlediklerinin hesabının ise Allah'a âit bir iş olduğunu bildirdi.625 Vadi'l-Kura ahalisi bu teklifi kabul etmeyip çarpışmaya hazırlandı.

Bunun üzerine Peygamber Efendimiz, onları muhasara altına aldı. Muhasaranın ilk günü cereyan eden çarpışmada Yahudilerden 10 kadar adam öldürüldü.626

Resûl-i Ekrem, ikinci kere onları İslâm'a davet etti. Yine kabule yanaşmadılar ve mücâhidlere karşı koydular. Fakat mü-câhidlerin hücumuna karşı fazla dayanamadılar; henüz güneş bir mızrak boyu yükselmişti ki teslim olmak mecburiyetinde kaldılar.627

Burada, bol miktarda ganîmet elde edildi. Resûl-i Ekrem onları usûlüne göre beş kısma ayırdı; dört payını mücâhidler arasında bölüştürdü, bir payını da Beytû'l-Mâl'e ayırdı. Arazisi ise, Hayber'de olduğu gibi, orada bulunan ahaliye, mahsulâtının yarı yarıya bölüştürülmesi şartıyla bırakıldı.628

TEYMA YAHUDİLERİNİN CİZYE VERMEYİ KABUL ETMELERİ

Medine ile Şam yolu üzerinde Hayber ve Tebük arasında bulunan Teyma mevkiinde de Yahudiler oturuyorlardı. Peygamber Efendimizin Hayber ve Vadi'l-Kura'da yaptıklarını duymuşlardı. Bu sebeple, İslâm Ordusu buraya gelir gelmez, cizye vermeyi kabul ettiler. Dolayısıyla, yurtlarından ayrılmamış, topraklan da ellerinden gitmemiş oldu.629

HAYBER FETHİNİM ÖNEMİ

Hayber'in fethiyle hemen hemen Arabistan'daki bütün Yahudiler, İslâm Devletine tâbi duruma gelmiş sayılıyordu. Daha evvel de, Hudeybiye Sulhüyle müşriklerden gelebilecek herhangi bir tehlike önlenmiş bulunduğundan, bu fetihle İslâmiyet büyük bir serbesiyet imkânına kavuşuyordu.

Hudeybiye Sulh Anlaşmasıyla, müşriklerin, Yahudilerin yardımına koşmaları veya onlarla iş birliğine girişmeleri önlenirken, bu fetihle de Yahudilerin Kureyş müşrikleriyle herhangi bir iş birliğine teşebbüsleri bertaraf edilmiş olunuyordu. Artık, ne müşriklerden Yahudilere, ne de Yahudilerden müşriklere bir ümit ışığı kalmıştı. Böylelikle, Kureyş müşriklerinin Müslümanlara her zaman kullanmayı düşündükleri bir kollarını kaybetmiş sayılıyorlardı.

Bu fetih etrafta da büyük akisler uyandırdı. Çünkü, Hayber'in çok kuvvetli kalelere sahip bulunduğu, buradaki Yahudîle-rinse harb sanatını çok iyi bildikleri, harb malzemesi bakımından da üstün bir seviyede bulundukları, cesur adamlarının, yiğitlerinin oldukça fazla olduğu herkesçe biliniyordu.

Bütün bunlara rağmen, İslâm Ordusu karşısında mağlûb düşmeleri, hepsini korkutuyor, Müslümanların yenilmez bir güç hâlini aldıklarını bir kere daha anlıyorlardı. Nitekim, arzularıyla gelip İslâm hâkimiyetini kabul ederek boyun eğdiklerini bildirmişlerdir. Bu bakımdan, Hayber'in fethi, İslâm tarihinde önemli bir yer işgal eder.

PEYGAMBERİMİZİN HZ. SAFİYYE İLE EVLENMESİ

Hayber fethinde esir alınanlar arasında Hz. Safıyye de bulunuyordu.

Asıl ismi "Zeyneb" olan Hz. Safıyye, Benî Nadir Reisi Hu-yey b. Ahtab'ın kızı idi. Annesi ise, Benî Kurayza Yahudileri eşrafından olan Semevel'in kızı Berre idi. Hayber Yahudileri reislerinden Rebi b. Hukayk'ın

oğlu Kinane'yle yeni evlenmişti. Hayber günü Rebi öldürülünce dul kalmıştı. Müslümanlar tarafından da Kamus Kalesinin teslim olması sırasında esir alınmıştı.630

Esirler toplandığı zaman Dıhyetû'l-Kelbî, Resûl-i Ekrem E-fendimize gelip bir câriye istemişti. Peygamber Efendimiz de esirler arasından bir câriye almasına müsaade buyurmuştu. Bunun üzerine Hz. Dıhye, Hz. Safiyye'yi beğenip almıştı.631

Fakat, Ashab-ı Kiram, Hz. Safiyye'nin Hayber Reisinin gelini ve BenîNadir'in en şerefli bir ailesinin kızı olduğunu düşünerek bunu uygun görmedi. Hz. Resûlullah'a gelerek, "Yâ Re-sûlallah!.. Benî Kurayza ve Benî Nadirlerin reisi Huyey'in kızı Safiyye'yi Dıhye'nin alması uygun değildir! Onu ancak sen almalısın!" diyerek itiraz ettiler.632

Peygamber Efendimiz bu itirazı kabul etmediği takdirde Ashab-ı Güzin'in kalben rahatsız olacakları muhakkaktı. Bunun üzerine Efendimiz, Hz. Dıhye'ye başka bir kadın almasını emir buyurdu; Hz. Bilâl'i de, Hz. Safiyye'yi getirmeye gönderdi.

Hz. Bilâl 'in Hz. Safıyye 'yi Getirmesi

Hz. Bilâl, Hz. Safiyye'yi, yine esir düşen amcası kızıyla alıp getirirken, onları Yahudi erkeklerinden iki kişinin cesedinin yanından geçirdi. Amcası kızı bu manzarayı görür görmez feryad ve figana başladı; yüzünü parçalayıp, başına topraklar saçtı.

Uzaktan durumu farkeden Resûl-i Ekrem Efendimiz, yanına gelen Hz. BilâPe, "Ey Bilâl!.. Senden merhamet ve şefkat duygusu sökülüp atıldı mı ki bu kadıncağızları ölülerinin yanından geçirdin?"633 buyurdu.

Hz. Bilâl, mahçub mahçub huzurda boynunu büktü ve, "Yâ Resûlallah!.. Zâtınızın bundan rahatsız olacağını tahmin etmemiştim." diyerek özür diledi.

Resûl-i Ekrem Efendimiz, Hz. Safıyye'yi arka tarafına almalarını emrederek üzerine de omuz atkısını örttü. Bunun üzerine sahabîler, Peygamber Efendimizin onu kendisine başkumandanlık hakkı [safıy] olarak aldığını anladılar.634

Peygamber Efendimizin harb sonrası bir prensibi de, mağlûb ettiği veya teslime mecbur bıraktığı düşmanla uzlaşma yoluna gitmesi idi. Hz. Safiyye

ailesi, Yahudiler arasında itibarlı ve şerefli bir aileydi. Elbette, onun mevkiinin muhafazası, İslâmiyet ve Müslümanlar için iyi neticeler ve faydalar doğurabilecekti. Bir diğer husus da, Resûl-i Ekrem'in bazı evliliklerinde siyasî durumu göz önünde bulundurmasıydı. Bir kabilenin veya bir kavmin ileri gelenlerinden birinin kızını almakla, o kavmi, o kabileyi, düşman ise İslâmiyete ve Müslümanlara karşı düşmanlıklarını en azından hafifletip yumuşatıyor, dost ise bu dostluğun daha da kuvvet bulmasını sağlıyordu. Hz. Cüveyriye ve Hz. Ümmü Habibe ile evlenmelerinde bu hususlar gayet açık görülür.

Hz. Safiyye 'nin Tercihi

Resûl-i Ekrem Efendimiz, Hz. Safiyye'ye İslâm'ı anlattı ve, "Eğer Müslüman olursan, ben seni kendime zevce edineceğim; şayet Yahudiliği tercih edecek olursan seni âzad ederim, sen de gider, kavmine kavuşursun!"635 buyurdu.

Resûl-i Kibriya Efendimizle bir kerecik olsun görüşüp kendisinden birkaç kutsî kelâm duyan Hz. Safıyye, tercihini doğru yaparak, aynı zamanda kalbinin safiyetini ve derin anlayışını açıkça ortaya koydu: "Yâ Resûlallah!.. Siz beni İslâmiyete davet etmeden önce, konak yerine geldiğimde, Müslümanlığı ar-zulamış ve seni tasdik etmiş bulunuyordum! Yahudilikle benim hiçbir ilgim kalmamış ve ona artık ihtiyacım da yoktur. Hayber'de de artık ne babam ne de kardeşim vardır! Sen, beni küfürle İslâmiyetten birini seçmekte serbest bırakıyorsun! Allah ve Allah'ın Resulü, bana âzad edilmemden ve kavmimin yanına dönmemden daha sevgilidir! Ben onları tercih ediyorum!"636

Bunun üzerine Peygamber Efendimiz, Hz. Safiyye'yi hürriyetine kavuşturdu ve onu Ezvac-ı Tâhirat arasına katarak şereflendirdi.637

Resûl-i Ekrem Efendimiz, Hz. Safıyye ile Hayber'de gerdeğe girmedi. Sibar mevkiine geldiği zaman ise, Hz. Safıyye bu işe muvafakat etmedi. Ancak, Hayber'den 12 mil kadar uzaklaştıktan sonra Sahba'da muvafakat etti. Peygamber Efendimiz, "Sibar'da konmak istediğim zaman razı olmamanın sebebi neydi?" diye sorunca, Hz. Safıyye, "Yâ Resûlallah!.." dedi, "Yahudilerin yakınında sana bir zararın gelebileceğinden korkmuştum. Onlardan uzaklaşınca emniyete kavuştum!"638

Resûl-i Ekrem Efendimiz, onun bu bağlılığından memnun oldu.

Resûl-i Ekrem Efendimiz, Sahba mevkiinde Hz. Safıyye ile kendisine âit çadırda gerdeğe girdi.

Hz. Safıyye 'nin Rüyasını Anlatması

Peygamber Efendimiz, Hz. Safıyye'nin yüzünde bir darbe çürüğü gördü. Sebebini sordu. Hz. Safıyye izah etti:

"Kinane, b. Rebi ile evlendiğim ilk gece bir rüya görmüştüm. Rüyamda Medine tarafından bir ayın gelip kucağıma düştüğüne şâhid oluyordum. Bunu Kinane'ye anlatınca kızdı ve, 'Sen ancak Hicaz Hükümdarı Muhammed'e varmak istiyorsun!' diyerek yüzüme bir tokat vurdu. Onun izi kaldı."639

Hz. Ebû Eyyûb 'un Fedakârlığı

Hz. Ebû Eyyûb el-Ensârî, kılıcını kuşanıp o gece sabaha kadar çadırının etrafında dolaşarak Peygamber Efendimizi beklemişti.

Resûl-i Kibriya Efendimiz, sabahleyin erkenden çadırından çıkınca, Hz. Ebû Eyyûb tekbir getirdi. Peygamber Efendimiz onu elinde kılıç, çadırın yanında görünce, "Yâ Eba Eyyûb!.. Nedir bu hâlin?.." diye sordu.

Bütün gece gözü uyku tutmayan fedakâr sahabî, "Yâ Resûl-allah!.." dedi, "Harbte babasını, kardeşini, kocasını, amcasını, akraba ve taallûkatını kaybeden ve henüz yeni Müslüman olan bu kadından sana bir zarar gelebileceğinden korktum da çadırını bekledim!"640

Resûl-i Kibriya Efendimiz, mübarek tebessümleri arasında, "Allah, seni hayra erdirsin!" diye buyurdu ve arkasından ona şu duayı yaptı:

"Allah'ım!.. Beni koruyarak gecelediği gibi, sen de Ebû Eyyûb'u koru!"641

MÜCÂHİDLERİN SABAH NAMAZINI KAÇIRMALARI

Resûl-i Kibriya Efendimiz, Ashab-ı Kiram'la Medine'ye yaklaşmıştı. Sabah namazı vaktine de fazla bir zaman kalmamıştı. Mücâhidler, bütün gece yol aldıkları için, bir nebze istirahat etmek maksadıyla, Peygamber Efendimizin emriyle bir yerde konakladılar.

Resûl-i Ekrem Efendimiz, "Sabah namazı vaktinizi kim bekleyecek? Belki uyuyabiliriz." diye Ashab-ı Kiram'a sordu.

Hz. Bilâl ayağa kalkıp, "Ben beklerim yâ Resûlallah!.." dedi.

Bunun üzerine, Resûl-i Ekrem Efendimizle mücâhidler uyudular.

O arada Hz. Bilâl de namaza durdu. Uzun müddet namaz kıldı. Sonra çökmüş devesine yaslanarak sabah namazı vaktini gözlemeye başladı. Bu arada uykuya daldı. Mücâhidlerin "İnnâ lillah ve innâ ileyhi raciûn." demeleriyle ancak uyanabildi. Güneş doğmuş, her taraf aydınlanmıştı!

Resûl-i Ekrem Efendimiz, telâşla, "Ey Bilâl!.. Nedir bu yaptığın bize?.." diyerek sitem etti.

Hz. Bilâl, "Anam babam, sana feda olsun yâ Resûlallah!.. Senin ruhunu tutan Kudret, benim de ruhumu tuttu, bırakmadı!" deyince, Resûl-i Ekrem Efendimiz gülümseyerek, "Doğru söyledin!" buyurdu.642

Sahabîlerin uyuyakaldıkları vadiden çıkılınca, Resûl-i Ekrem Efendimiz, "Burası, şeytanların eğleştiği bir vadidir!" buyurdu ve abdest aldıktan sonra Hz. BilâPe, "Ey Bilâl!.. Ezanı oku!" diye emretti.

Ezan okununca Müslümanlar toplandı.

Peygamber Efendimiz onlara, "Sabah namazının sünnetini kılınız." buyurdu.

Sünnet kılındıktan sonra Peygamber Efendimiz, "Ey Bilâl!.. Kamet getir." dedi.

Hz. Bilâl kamet getirdi.

Peygamber Efendimiz, imam olup namazı kıldırdıktan sonra, Ashab-ı Kiram'a döndü ve, "Herhangi biriniz, uyur veya unutuverir de namazını geçirirse, onu vaktinde kıldığı şekilde kılsın, kaza etsin." diye buyurdu.643

MEDİNE'YE DÖNÜŞ

Fahr-i Kâinat Efendimiz, bütün bu olup bitenlerden sonra mücâhidlerle birlikte tekrar Medine'ye doğru yol aldı. Uhud Dağı görününce, "Biz Uhud'u severiz, Uhud'da bizi!.." diye buyurdu. Ordusuyla Medine'ye girerken de, "Yâ Rabbi!.. Sen-dan başka mâbud yoktur; yalnız Sen varsın. Senin ortağın yoktur; bütün mülk Senindir. Bütün hamd de Senindir. Allahım!.. Biz, Sana yöneldik; günahlarımızdan tövbe ediyoruz. Biz, ancak Rabbimize ibâdet, Rabbimize secde, Rabbimize hamd ederiz. Rabbimiz

va'dinde sâdıktır; kuluna (Muhammed'e) nusret etmiştir, yalnız başına bütün düşman topluluklarını hezimete uğratıp sindirmiştir."644 diye dua etti.*

Peygamber Efendimiz, herhangi bir gazadan, hacdan veya bir umreden döndüklerinde, bir dağ başına çıkınca, yahut düz, yüksek bir sahaya varınca üç defa tekbir getirdikten sonra hep bu duayı yapardı.

---

602 Ibn-i Sa'd, A.g.e., c. 2, s. 110; Ibn-i Kesir, A.g.e., c. 3, s. 376-377; Halebî, Insanû'l-Uyûn, c. 2, s. 744.
603 İbn-i Hişam, A.g.e., c. 3, s. 352-371.
604 ibn-i Hişam, A.g.e., c. 3, s. 352.
605 İbn-i Hişam, A.g.e., c. 3, s. 369.
606 ibn-i Sa'd, A.g.e., c. 2, s. 107.
607 Müslim, Sahih, c. 4, s. 1946.
608 Ibn-i Sa'd, A.g.e., c. 4, s. 35.
609 Müslim, A.g.e., c. 4, s. 1946.
610 Buharî, Sahih, c. 3, s. 53-54; Müslim, Sahih, c. 4, s. 1947.
611 ibn-i Hişam, A.g.e., c. 3, s. 364.
612 Fetih, 18-19.
613 Ibn-i Sa'd, A.g.e., c. 2, s. 108; Müslim, Sahih, c. 4, s. 1946.
614 İbn-i Sa'd, A.g.e., c. 2, s. 107.
615 İbn-i Hişam, A.g.e., c. 3, s. 363.
616 İbn-i Hişam, A.g.e., c. 3, s. 365-367.
617 İbn-i Hişam, A.g.e., c. 3, s. 352; Ebû Davud, Sünen, c. 4, s. 175.
618 Halebî, İnsanû'l-Uyûn, c. 2, s. 767.
619 ibn-i Hişam, A.g.e., c. 3, s. 352; Taberî, Tarih, c. 3, s. 95; ibn-i Kesir, Sîre,c. 3, s. 397.
620 Kastalanî, Mevahibû'l-Ledünniye, c. 1, s. 181.
621 İbn-i Sa'd, A.g.e., c. 2, s. 107; Halebî, İnsanû'l-Uyûn, c. 2, s. 769.
622 İbn-i Hişam, Sîre, c. 3, s. 345.
623 Ibn-i Hişam, A.g.e., c. 3, s. 368.
624 Muhammed el-Huderî, Nuru'l-Yakîn, s. 195.
630 ibn-i Hişam, Sîre, c. 3, s. 350; Ibn-i Sa'd, Tabakat, c. 8, s. 120.
631 Ebû Davud, Sünen, c. 3, s. 153.
632 Ahmed-i Ibn-i Hanbel, Müsned, c. 3, s. 102.
633 Ibn-i Hişam, A.g.e., c. 3, s. 351.

634 Ibn-i Hişam, A.g.e., c. 3, s. 351.
635 Ibn-i Sa'd, A.g.e., c. 3, s.123.
636 ibn-i Sa'd, A.g.e., c. 3, s.121-123.
637 İbn-i Sa'd, A.g.e., c. 3, s.121-125.
638 İbn-i Sa'd, A.g.e., c. 3, s.122-123.
639 Ibn-i Hişam, A.g.e., c. 3, s.351; ibn-i Sa'd, A.g.e., c. 8, s. 121.
640 İbn-i Hişam, A.g.e., c. 3, s.351; ibn-i Sa'd, A.g.e., c. 8, s. 126.
641 ibn-i Hişam, A.g.e., c. 3, s. 354-355
642 ibn-i Hişam, A.g.e., c. 3, s. 355.
643 ibn-i Hişam, A.g.e., c. 3, s. 355; ibn-i Kayyım, Zâdû'l-Maad, c. 2, s. 163.
644 ibn-i Sa'd, A.g.e., c. 8, s. 123-124.

Kaza Umresi

(Hicret 'in 7. senesi Zilkade ayı / Milâdî 628)

Bu tarihten bir sene önce, Peygamber Efendimiz ve Ashab-ı Kiram'in Kabe'yi ziyaret edip umre yapmalarına, Kureyş müşrikleri mâni olmuşlar ve imzalanan Hudeybiye Anlaşmasıyla Resûl-i Ekrem ve Müslümanların bu niyet ve arzularının tahakkuku bir sene sonraya bırakılmıştı.

Cenâb-ı Hakk'ın yardımıyla, Peygamber Efendimiz, bu bir sene zarfında birçok muvaffakiyet elde etmişti. Devrin hükümdarlarını İslâm'dan haberdar etmiş ve onları İslâm'a davette bulunmuştu. Bunlardan bir kısmı İslâmiyetle müşerref olmuşlardı. Ayrıca Hayber'i fethederek, hemen hemen Arabistan Yarımadasında bulunan bütün Yahudileri tesirsiz hâle getirmişti. Yine, İslâmiyetin gittikçe güç kazandığını, kuvvet elde ettiğini göstermek babında da birçok kabîleye askerî birlik göndererek onları itaat altına almıştı.

Bütün bunlardan sonra, Kabe'yi ziyaret ve umrenin îfası zamanı gelmiş bulunuyordu.

Resûl-i Kibriya Efendimiz, Zilkade ayı girince, ashabına umre için hazırlanmalarını emretti. Bu emre göre, Hudeybiye Seferine katılmış bulunanlardan hayatta olanların hiçbiri geri kalmayacaktı.645

O sırada Medine'ye taşradan gelmiş kimsesiz ve yardıma muhtaç birçok Müslüman vardı. Efendimize başvurarak, "Yâ Resûlallah!.. Bizim ne azığımız, ne de bizi doyuracak bir adamımız var." diyerek durumlarını arzettiler.

Resûl-i Ekrem, ihtiyacı olanlara yardım etmelerini, onlara bakmalarını Medine halkına duyurdu. Bunun üzerine Ashab-ı Kiram, "Yâ Resûlallah!.." dediler, "Biz, sadaka olarak neyi verelim? Verecek hiçbir şey bulamıyoruz ki!.."

Resûl-i Zîşan Efendimiz, "Ne olursa... İsterse yarım hurma olsun!" buyurdu.

MEDİNE'DEN AYRILIŞ

Server-i Kâinat Efendimiz, yerine Uveyf b. Azbat'ı vekil bırakıp, umre için hazırlanmış bulunan iki bin civarındaki Müs-lümanla Medine'den

Mekke'ye, Beytullah'a doğru yola çıktı.646 Müslümanlar yanlarında 60 kurbanlık deve sürüyorlardı. Peygamber Efendimiz, kendi kurbanlık devesini bizzat mübarek elleriyle işaretlemişti.

Resûl-i Ekrem Efendimiz, ayrıca, Kureyş müşrikleri tarafından herhangi bir saldırı ve karşı koymaya mâruz kalabilirler düşüncesiyle 100 at ve miğfer, zırh gömlek ve mızrak gibi harb silâhları da almıştı. Hâlbuki, yapılan anlaşma gereği, beraberinde sâdece yolculuk silâhı sayılan kılıç olacak ve o da kınına sokulu vaziyette bulunacaktı. Öyle ise va'dinde hiçbir zaman hulf etmeyen Hz. Resûlullah, neden böyle hareket ediyordu? Bu husus, sahabîlerin nazarından kaçmadı. Sordular: "Yâ Resûlallah!.. Müşriklerle, sâdece kınına sokulu kılıçla geleceğine dair ahdin vardı. Hâlbuki, sen silâh taşımaktasın!"

Hz. Fahr-i Âlem, sebebini izah etti: "Biz, bu silâhları Ha-rem'e, Kureyşlilerin yanına götürmeyeceğiz; fakat her ihtimale karşı yanımızda bulunduracağız!"647

Peygamberimizin İhrama Girişi

Müslümanların kalbi heyecan ve sevinçle atıyordu. Muhacirlerin duydukları sevinç ve heyecan ise tarife sığacak gibi değildi: Yedi sene önce terk etmek zorunda kaldıkları baba ocağına kavuşacaklar, Kâbe-i Muazzama'yı ziyaret edeceklerdi! Hepsinden de mühimi, kendilerini hakir gören, kendilerine olmadık eziyet ve işkencelerde bulunan Kureyş müşriklerine İslâm'ın izzet, şeref, azamet ve haşmetini göstereceklerdi. Bu sebeple gönülleri heyecan doluydu!

Zülhuleyfe mevkiine varılınca, Resûl-i Ekrem Efendimiz, Muhammed b. Mesleme'nin kumandanlık ettiği süvarilerle birlikte silâh yüklerini ve kurbanlık develeri önden gönderdi ve orada ihrama girdi.648

Artık, etraf Allah Resulü ve Müslümanların telbiye sadâla-rıyla âdeta sarsılıyordu:

"Lebbeyk, Allahümnne Lebbeyk! Lebbeyke lâ şerike leke Lebbeyk! İnnel Hamde venni'mete leke ve'l-Mülk! Lâ şerike leke."649

Müşriklerin Korku ve Telâşı

Önden giden Muhammed b. Mesleme komutansındaki 100 atlı birliği ve beraberinde götürdükleri silâhlar, Merruzzehran mevkiinde müşriklerin

birkaç adamı tarafından görüldü.

"Nedir bunlar?.." diye sordular.

Muhammed b. Mesleme, "Resûlullah'ın (a.s.m.) süvarileridir." dedi ve devam etti: "Kendileri de inşallah yarın sabah burada olacaklardır!"650

İhrama girme yerleri şunlardır: Medinelilerin Zülhuleyfe, Şamlıların Cuhfe, Iraklıların Zât-ı Irk, Necidlilerin Karn, Yemenlilerinki ise Yelemlem...Adamlar şaşkına döndüler ve son sür'at yol alarak haberi Mekke'ye ulaştırdılar. Müşrikleri, bir korku ve telâş sardı. "Muhammed, üzerimize yürüyor!" diyerek durumdan birbirlerini haberdar ettiler.

Gerçi Hz. Resûlullah, Hendek Harbinden sonra, "Artık, onlar bizim üzerimize değil, biz onların üzerine yürüyeceğiz!" buyurmuşlardı; ama bu sefer, o gayeyle tertip edilmiş değildi. Sâdece, anlaşmada da belirtildiği gibi, Kabe'yi tavaf etmek, umrelerini yapmak maksadıyla yola çıkmışlardı.

Buna rağmen müşrikler fazlasıyla endişeye kapıldılar. Derhâl Resûl-i Ekrem Efendimize işin gerçek mahiyetini öğrenmek için adamlarını gönderdiler.

Peygamber Efendimiz, Merruzzehran 'da

Telbiye sadâlarıyla Zülhuleyfe'den ayrılan Peygamber Efendimiz, Müslümanlarla birlikte Merruzzehran'a geldi. Oradan bütün silâhlan Batn-ı Ye'cec mevkiine gönderdi. Silâhlan beklemek üzere de Evs b. Havlî başkanlığında 200 kişiyi vazifelendirdi.651

Resûl-i Ekrem, Batn-ı Ye 'cec 'de

Daha sonra Peygamber Efendimiz, ashabıyla yol alarak oradan Mekke'nin rahatlıkla görüldüğü Batn-ı Ye'cec mevkiine vardı.

Bu sırada Kureyş temsilcileri çıkıp geldi. "Yâ Muhammed!.." dediler, "Herhalde sana, bizim küçük veya büyük herhangi bir hıyanetimiz, vefasızlığımız haber verilmiş değildir. Buna rağmen, Harem'e, kavminin yanına, böyle silâhlı mı gireceksin? Hâlbuki, oraya, yolcu silâhı olan kınlarına sokulu kılıçlardan başka bir şeyle girmemek şartını kabullenmiştin." Peygamber Efendimiz, meseleyi izah etti: "Harem'e kınlarında sokulu kılıçlardan başka silâhla girecek değiliz! Ben çocukluğumdan beri hayatımın her safhasında ancak verdiğim sözde

durmakla, vefakârlıkla tanınmış, bilinmişimdir! Fakat, silâhların bana yakın bir yerde bulunmasını isterim!"

Kureyş Baştemsilcisi Mikrez b. Hafs, aynı sözleri tasdik etti: "Senden beklenen, sana yaraşan da iyilik ve vefakârlıktır!"652

Mekke 'nin Boşaltılması

Durum, temsilciler tarafından sür'atle Kureyşlilere ulaştırıldı. İçlerini kemiren düşmanlık duygusunun eseri olarak, Müslümanların bu muhteşem sevinç ve nurânî bayramlarını yakından temâşâ etmemek için, Kureyşliler, Mekke'yi boşalttılar.653

PEYGAMBER EFENDİMİZ, MEKKE'DE

Hz. Resûlullah, müstesna bir ihtişam ve vekarla, devesi Kasva'nın üzerinde Mekke'ye girdi. Müslümanlar, etrafında tecessüm etmiş nurdan yıldızları andırıyorlardı. Bu yıldızların arasında Server-i Kâinat Efendimiz, bir güneş gibi parlıyordu. Tam bir intizam ve haşmet içinde adım adım Kâbe-i Muazza-ma'ya, Beytullah'a yaklaşıyorlardı. "Lebbeyk Allahümme Lebbeyk!" nidaları Mekke'nin her tarafına yayılıyor, dağlar, taşlar bu nurânî sadâya cevap veriyorlardı. Müşrikler ise bu kuydu yerlerde, dağ başlarında âdeta bu ulvî sadâya kulaklarını tıkamış, bu haşmetli manzara karşısında gözlerini kapatmışlardı.

Kasva'nın yuları Şâir Abdullah b. Ravaha'nın elindeydi. Hz. Resûlullah'ın önünde gidiyor ve şu şiirini söylüyordu:

"Ey kâfir oğulları!.. Resûlullah'ın yolundan çekiliniz! "Rahman olan Allah, onun hak peygamber olduğuna dair â-yetler indirdi.

"Bütün hayır ve iyilik Allah Resulünde ve onun yolundadır.

"En hayırlı, en şerefli ölüm de onun yolunda çarpışarak ölmektir!"654

Bu ulvî ve nurânî manzara arasında Resûl-i Ekrem ve Müslümanlar, telbiyelerle Beytullah'a vardılar. Resûl-i Ekrem, Mescid-i Haram'a girince, omuz ihramının bir ucunu sağ koltuğunun altından alıp sol omuzunun üzerine atarak sağ omuzunu açtı ve, "Bugün, kendisini, şu şirk ehline kuvvetli ve zinde gösterecek olan kahramanları, Allah rahmetiyle yargılasın, esirgesin!"655 buyurdu.

Sonra, sahabîlere, Kâbe-i Muazzama'yı üç kere koşa koşa ve omuzlarını silke silke tavaf etmelerini emretti*656 Zîra, Kureyş müşrikleri, "Yanımızdan çıkıp gittikten sonra Muhammed ve ashabı hastalık ve yoksulluğa uğramıştır!" şeklinde dedikoduda bulunarak, bir nevi kendilerini teselli etmeye çalışıyorlardı.

Cenâb-ı Hakk, bütün bu dedikodularını sevgili Resulüne bildirdiği için, o da Ashab-ı Kiram'a güçlü ve kuvvetli görünmelerini emrediyordu.

Kabe 'yi Tavaf

Hâtemû'l-Enbiya Efendimiz, Kasva'nın üzerinde idi. Kas-va'nın yuları ise Abdullah b. Ravaha'nın elindeydi. Sahabîler de sağ omuzlarını açmış, tavaf için bekliyorlardı.Peygamber Efendimiz, Hacerü'l-Esved'in yanına vardı ve elindeki değnekle dokunarak onu istilâm etti; sonra da değneği öptü. Ashab-ı Kiram da aynı şeyi yaptı.

Ashab-ı Güzin, tavafın ilk üç devresinde, Peygamberimizin emri gereği, hızlı hızlı ve çalımlı yürüdüler. Üç tavafı böylece tamamladılar.

Abdullah b. Ravaha, hem Kabe'yi tavaf ediyor, hem de şiir söylemeye devam ediyordu:

"O Allah'ın ismiyle başlarım ki, dininden başka gerçek din yoktur O'nun...

"O Allah'ın ismiyle başlarım ki, Muhammed Resulüdür O'nun!..

"Çekilin, ey kâfir oğulları, Resûlullah'ın yolundan!.."657 Hz. Ömer, bu hareketinden hoşlanmadı:

"Ey İbn-i Ravaha!.. Sen, Resûlullah'ın önünde, Allah'ın Ha-rem'inde bu şiiri söyleyip duracak mısın?" diyerek susmasını istedi.

Hz. Ömer'e şâirine bedel Resûl-i Zîşan Efendimiz, "Ey Ö-mer!.. Ona mâni olma! Vallahi, onun sözleri, bu Kureyş müşriklerine ok yağdırmaktan daha çok tesirlidir."658 diyerek cevap verdi; sonra da Abdullah b. Ravaha'ya dönerek, "Devam et, devam et, ey İbn-i Ravaha!.." dedi. Bunun üzerine Hz. Ömer sustu.659

Aradan bir müddet geçtikten sonra Resûl-i Zîşan Efendimiz, Abdullah b. Ravaha'ya, "Allah'tan başka ilâh ve mâbud yoktur, bir olan O'dur, va'dini gerçekleştiren O'dur, Bu kuluna nusret veren O'dur, askerlerine kuvvet

veren O'dur, toplanmış bulunan kabîleleri bozguna uğratan da yalnız O'dur."660 mealindeki duayı okumasını emretti.

Ashab-ı Kiram da, Hz. Resûlullah'ın öğrettiği bu duayı hep bir ağızdan söylemeye başladılar.

Müşriklerin Şaşkınlığı

Yürekleri düşmanlık, hınç ve kıskançlık dolu müşrik ileri gelenleri, Hz. Resûlullah Efendimizle Ashab-ı Kiram'ı gözetlemek maksadıyla dağ başlarına çıkmışlardı.

Müslümanların, koşa koşa ve omuzlarını silke silke Kâbe-i Muazzama'yı üç kere tavaf ettiklerini görünce, "Demek, Medine'nin humması, sıtması onları zaîf düşürmemiş! Baksanıza, yürümeye kanaat etmeyip, silkine silkine koşuyorlar!" (16) diyerek şaşkınlık ve hayretlerini izhar etmekten kendilerini alamadılar.661

Sa 'y Yapılması

Peygamber Efendimiz, Kabe'yi yedi kere tavaf ettikten sonra Makam-ı İbrahim'de iki rekât tavaf namazı kıldı; daha sonra sa'y yapmak üzere Safa Tepesine çıktı. Yine, devesi Kasva'nın üzerinde olduğu hâlde, Safa ile Merve Tepeleri arasında yedi kere sa'y yaptı. Merve'de, sa'y tamamlandıktan sonra da kurbanların kesilmesine geçildi. Müslümanlar da Merve'de Hz. Resûlullah'la birlikte kurbanlarını kestiler. Yine, burada, as-habtan Hıraş b. Ümeyye, Resûl-i Ekrem Efendimizin başını kazıdı. Sahabîler de başlarını tıraş ettiler.662

Böylece, Hz. Fahr-i Âlem Efendimizin Hudeybiye Seferinden önce görmüş olduğu rüya aynen çıkmış oluyordu!

Hz. Bilâl 'in Ezan Okuması

Umre tamamlandıktan sonra, Hz. Fahr-i Kâinat, Kabe'nin i-çine girmek istedi. Ancak müşrikler, "Bu, anlaşmamızda yoktu!" diyerek müsaade etmediler.

Öyle vakti girmişti. Kabe'ye girmesine müsaade edilmeyen Resû!-i Ekrem, Hz. Bilâl'e Kabe'nin üzerine çıkarak öğle ezanını okumasını emretti. Peygamber Efendimiz ve Müslümanlar, Hz. Bilâl'in yanık sesiyle okuduğu ezanı huşu ve huzur içinde dinlerken, müşrik ileri gelenleri tedirgin ve

üzgün görünüyorlardı. Her birinin ağzından çeşit çeşit nahoş lâflar çıkıyordu: Ebû Cehil'in oğlu İkrime, "Allah, Ebû Cehil'e, bu kölenin söylediğini işittirmemek ihsanında bulunmuştur!" dedi. Müşrik Safvan b. Ümeyye, "Şükür ki Allah, bunları görmeden babamı aldı, götürdü!" diyerek tedirginliğini ifade ediyordu. Hâlid b. Esid ise, hâdiseden duyduğu üzüntüyü, "Şükürler olsun Allah'a ki, babamı öldürdü de, Bilâl'in Kabe üzerine dikilip bağırdığı bu zamanı görmedi!" diyerek ifade ediyordu. Bu arada, ezanı işitince hiçbir şey söylemeden yüzünü kapayanlar da görülüyordu.663

Onlar kin, düşmanlık ve kıskançlıklarından dolayı böyle çirkin lâflar ederken, Ashab-ı Kiram ise saf bağlamış, Âlemlerin Rabbi olan Allah'ın huzurunda el pençe namaza duruyorlardı. Öğle namazı burada eda edildi.

HZ. MEYMÛNE'NİN PEYGAMBERİMİZE NİKAHLANIŞI

Asıl ismi "Berre" olan Hz. Meymûne, Peygamber Efendimizin amcası Hz. Abbas'ın hanımı Ümmü'1-Fadl ile Hz. Cafer'in hanımı Esmâ'nın kız kardeşi idi. Kocasının ölümüyle dul kalmıştı.664

Hz. Abbas, Peygamber Efendimizin onu almasını arzu ediyordu. Bu sebeple Efendimizi her gördüğünde ondan medih ve takdirle bahsederdi. Son olarak Resûl-i Ekrem Efendimiz, umre için Medine'den yola çıkıp Cuhfe'ye gelip konduğu sırada, Hz. Abbas gidip orada kendisiyle buluşmuştu. O arada Efendimize, "Yâ Resûlallah!.. Meymûne bint-i Haris, dul kaldı. Onu kendine zevceliğe kabul buyursan olmaz mı?" diye teklifte bulundu. Peygamber Efendimiz de bu teklifi kabul etti.665

Resûl-i Ekrem, henüz Mekke'den ayrılmamıştı. Hz. Resü-lullah'ın kendisine dünür olduğu haberini devesinin üzerinde iken alan Hz. Meymûne, "Deve de, üzerindeki de Resûlullah'-ındır!" diyerek memnuniyet ve sevincini izhar edip kendisini Efendimize bağışladı.666

Hz. Abbas da, bunun üzerine, Peygamberimizden 400 dirhem mehir alan Hz. Meymûne'yi ona nikahladı.667

PEYGAMBERİMİZİN, MEKKE'DE BİRAZ DAHA KALMAK İSTEYİŞİ

Peygamber Efendimizin, Hz. Meymûne'yle evlenmesinde Kureyş müşrikleriyle arasında bulunan gerginliği bir derece yumuşatmak maksadını

güttüğü de söylenebilir. Zîra, bir müddet daha kalıp Kureyşlilerle konuşma fırsatını elde etmek için bunu vesile kılmak istediğini görüyoruz. Hudeybiye Muahedesine göre tesbit edilen kalma müddeti üç gündü. Üç gün dolunca Efendimiz, Kureyş ileri gelenlerine, "İsterseniz, ailemle evlenme merasimini yapmak üzere burada üç gün daha kalayım ve tertipleyeceğim düğün ziyafetine sizi de davet edeyim" diye teklifte bulundu. Fakat, Kureyş ileri gelenleri bunu kabul etmediler. Temsilci göndererek, Peygamberimizden Mekke'den çıkıp gitmesini istediler.

O sırada Efendimizin yanında Medineli Müslümanların ileri gelenlerinden Sa'd b. Ubade vardı. Kureyş temsilcilerinin Re-sûl-i Kibriya Efendimize sert konuştuklarına tahammül edemedi ve onlardan biri olan Süheyl b. Amr'a, "Burası ne senin, ne de babanın toprağıdır. Vallahi, Resûlullah (a.s.m.) buradan ancak anlaşma hükmü gereği kendi rızasıyla çıkar. Yoksa zorla çıkıp gitmez." diyerek çıkıştı.

Bunun üzerine Kureyş'in iki temsilcisi seslerini kestiler.

Peygamber Efendimiz ise, bu manzaraya tebessüm buyurdular.668

Mekke 'de Kalma Müddeti Dolunca!

Hudeybiye Anlaşması gereğince, Mekke'de kalma müddeti olarak tâyin edilen üç gün dolmuştu.

Hayatı boyunca düşmanıyla dahi ahdini bozmamış bulunan Hz. Fahr-i Âlem Efendimiz, gönülden kalmayı arzu ettiği hâlde, ahdine muhalif düşmemek için Mekke'yi, Kâbe-i Muazza-ma'yı terk etmek zorunda kalıyordu. Aslında bu bir mânâda uzaklaşmak değil, Mekke'yi fethetme zamanına günbegün yaklaşmaktı. Bundan sonraki her gün, her saat Mekke'nin fethini, onunla birlikte gönüllerin fethini de yakınlaştıracaktı.

Bu üç gün zarfında Müslümanlar, Mekke'deki birçok akra-basıyla görüşme imkânına da kavuşmuşlardı. îman hakikatlerini ve İslâm ahlâkının güzellik, yücelik, nezaket ve nezahetini dürüst davranışlarıyla ortaya koyma fırsatını bulmuşlardı. Doğru îslâmiyeti ve İslâmiyete lâyık doğruluğu müşriklerin de gözleri önünde nurânî bir manzara hâlinde sergilemişlerdi. Bunun neticesinde müşrik azılıları hâriç, halktan birçok kimsenin gönlünde îman ve İslâm'a karşı sıcak bir ilgi, samimî bir istek uyanmıştı. Âdeta,

mekke fethedilmeden evvel, halkından birçoğunun gönlü fethe hazır hâle gelmişti!

"Amca!.. Amca!.. "

Resûl-i Ekrem Efendimiz, ashabıyla Mekke'den ayrıldığı sırada, arkasından masum bir ses duydu: "Amca!.. Amca!.."

Dönüp baktılar. Sesin sahibi, "Şehidlerin Efendisi" Hz. Hamza'nın biricik kızı Ümame idi. Mekke'de bulunuyordu. Sesinde bir imdat, bir "Beni kurtarın bu şirk diyarından!.." ifadesi ve mânâsı vardı! Ve sanki, bütün Mekke, bir ağız olmuş, "Beni bırakma!" diye bu biricik yavruyla birlikte imdat ditiyordu.

Kalbi şefkat ve merhamet deryasını andıran Resûl-i Ekrem, döndü, minicik yavrunun elinden tutup Medine'ye beraberinde getirdi.669

Peygamberimiz, Şerifte Resûl-i Ekrem Efendimiz, ashabıyla Mekke'den ayrıldıktan sonra Şerif mevkiinde konakladı. Orada Hz. Meymûne'yle evlendi.670

MEDİNE'YE DÖNÜŞ

Peygamber Efendimiz, akşamleyin Şeriften ayrılıp geceleri yola devam etti. Zilhicce ayı içinde Medine'ye geldi.671

Hz. Hamza'nın Kızı Ürname 'nin Hz. Cafer'e Teslim Edilmesi

Hz. Hamza'nın Selma bint-i Ümeys'ten doğan kızı Ümame, Mekke'ye getirilince, üzerinde münakaşa çıktı.

Peygamber Efendimiz, Hz. Zeyd b. Harise ile Hz. Hamza'yı birbirine kardeş yapmıştı. Hz. Zeyd buna istinaden şehâdetin-den sonra Hz. Hamza'nın çocuklarının velisi ve vasisinin kendisi olduğunu söyledi ve, "Kardeşimin kızını görüp gözetmeye, ben daha lâyık ve haklıyım!" dedi.

Hz. Cafer bunu duyunca itiraz etti: "Teyze de bir annedir. Zevcem Esma bint-i Ümeys, Ümame'nin teyzesidir. Bu bakımdan onu görüp gözetmeye ben daha lâyık ve haklıyım!"

Hz. Ali ise, buna kendisinin daha lâyık olduğunu iddia etti. "Amcamın kızını müşriklerin arasından çıkarıp getiren benim." dedi, "Siz ona, neseben benim kadar yakın değilsiniz. Onu görüp gözetmeye ben, sizden daha haklı ve lâyıkım!"

Meseleyi neticeye bağlamak, Hz. Resûlullah'a kalmıştı:

"Ey Zeyd!.. Sen, Allah'ın ve Resulünün dostusun! Ey Ali, sen de benim kardeşim ve arkadaşımsın! Ey Cafer, sen de bana yaratılış ve huyca en çok benzeyensin!" dedikten sonra, kararı şöyle verdi:

"Ey Cafer!.. Ümame'yi görüp gözetmeye, sen daha lâyık ve haklısın; çünkü, onun teyzesiyle evli bulunuyorsun! Kadın ne teyzesi, ne de halası üzerine nikahlanıp gelemez!"672

Hz. Resûlullah bu hükmü verince, Hz. Cafer sevincinden birden ayağa kalktı; Peygamber Efendimizin çevresinde tek ayak üzerinde seke seke yürümeye başladı.

Resûl-i Ekrem, "Ey Cafer!.. Nedir bu yaptığın?.." diye sorunca, Hz. Cafer izah etti: "Yâ Resûlallah!.. Habeşliler, sevinçlerinden, krallarına böyle yaparlardı. Necâşî de bir kimseden hoşlandı mı kalkıp böyle hareket ederdi!"673

---

646 ibn-i Sa'd, A.g.e., c. 2, s. 120.
647 ibn-i Sa'd, A.g.e., c. 2, s. 121.
649 ibn-i Sa'd, A.g.e., c. 2, s. 121; Ibn-i Kesir, Sîre, c. 3, s. 435.
650 ibn-i Sa'd, A.g.e., c. 2, s. 121.
651 ibn-i Sa'd, A.g.e., c. 2, s. 121.
652 Taberî, Tarih, c. 3, s. 101; Ibn-i Kesir, Sîre, c. 3, s. 436.
653 Ibn-i Sa'd, A.g.e., c. 2, s. 121; Ibn-i Kesir, A.g.e., c. 3, s. 436; Halebî,Insanû'l-Uyûn, c. 2, s. 780.

654 İbn-i Kesir, A.g.e., c. 3, s. 432. M5 ibn-i Hişam, Sîre, c. 4, s. 12-13. Şeriat örfünde buna "remi" denir.
656 ibn-i Sa'd, Tabakat, c. 2, s. 123; Ahmed İbn-i Hanbel, Müsned, c. 1, s. 306; Müslim, Sahih, c. 2, s. 923.

657 İbn-i Kesir, A.g.e., c. 3, s. 432.
658 Ibn-i Sa'd, A.g.e., c. 2, s. 123; Halebî, A.g.e., c. 2, s. 784.
659 İbn-i Sa'd, A.g.e., c. 2, s. 122.
660 İbn-i Sa'd, A.g.e., c. 2, s. 122.
661 İbn-i Sa'd, A.g.e., c. 2, s. 122.
662 İbn-i Sa'd, A.g.e., c. 2, s. 122.

663 Vakidî, Megazi, c. 2, s. 738.
664 İbn-i Sa'd, A.g.e., c. 8, s. 137; ibn-i Abdi'l-Berr, el-istiab, c. 4, s. 1915-1916.

665 İbn-i Abdi'l-Berr, A.g.e., c. 4, s. 1916.
666 Ibn-i Sa'd, A.g.e., c. 8, s. 132; ibn-i Kesir, Sîre, c. 3, s. 439.
667 İbn-i Kesir, A.g.e., c. 3, s. 439.
679 Ibn-i Kayyim, Zâdû'l-Maad, c. 2, s. 171; ibn-i Kesir, Sîre, c. 2, s. 443.
670 ibn-i Hişam, Sîre, c. 4, s. 14; Ibn-i Sa'd, Tabakat, c. 2, s. 122, c. 8, s. 133- 134.
671 Ibn-i Sa'd, A.g.e., c. 2, s. 122.
672 Ibn-i Sa'd, A.g.e., c. 8, s. 159-160.
673 Ibn-i Sa'd, A.g.e., c. 8, s. 160.

Hicretin 4. Senesinin Diğer Mühim Bazı Hadiseleri

Hz. Ömer 'in Türebe 'ye Gönderilmesi

Peygamber Efendini, Havazin Kabilesinden dört oymağın, Medine'ye takriben 10 km. uzaklıkta bulunan Türebe Vadisinde bir araya geldiklerini haber aldı. Bu oymaklardan biri olan Sa'd b. Bekr Oğullan, Hayber Yahudilerinin Hicret'in 6. yılında Medine'ye yapacakları baskında kendilerine yardım edecekleri va'dinde de bulunmuşlardı.

Bunun üzerine Resûli Ekrem Efendimiz, Hicret'in 7. senesi Şaban ayında Hz. Ömer'i 30 kişilik bir askerî birliğin başına kumandan tâyin ederek Turebe'ye gönderdi.

Düşman, mücâhidlerin kendilerine doğru gelmekte olduğunu haber almış ve kaçmıştı. Oraya varan İslâm birliği kimseye rastlayamadı.

Hz. Ömer, emrindeki birlikle buradan ayrılarak Medine yolunu tuttu. Cedr denilen mevkie geldiklerinde kılavuz, orada bulunan Has'am Oğullan üzerine yürümesini teklif edince, Hz. Ömer, "Resûlullah (s.a.v.), onlarla çarpışmamı emretmemiştir!" diye cevap verdi.

Hiçbir çarpışma olmadan Hz. Ömer birliğiyle Medine'ye döndü.674

Hz. Ebû Bekir'in Havazinlilere Gönderilmesi

Bir bakıma Hz. Ömer'in Türebe'ye yaptığı seferi tamamlamak mahiyetini taşıyan bu seferde, Peygamber Efendimiz, yine Şaban ayında, Hz. Ömer döndükten sonra, Hz. Ebû Bekir'i, Necd bölgesindeki Havazinliler üzerine yürümek için vazifelendirdi. Beraberindeki askerî birlikle Havazinlilerin yurduna varan Hz. Ebû Bekir, onlara ansızın bir baskın düzenledi. Bazılarını öldürdüler, bazılarını da esir aldılar; bir kısım ganîmet de ele geçirerek Medine'ye geri döndüler.675

Eban b. Said b. As 'm Müslüman Olması

Eban b. Said b. Âs, Peygamber Efendimizin akrabası idi. Soyu, Efendimizle üçüncü dedesi Abdûlmenaf ta birleşiyordu.

Babası Ebû Uhayha, Kureyş müşriklerinin ileri gelenlerindendi.

Hudeybiye Seferinden önce idi.

Eban, ticaret maksadıyla Şam'a gitmişti. Orada karşılaştığı bir Hıristiyan papazına, "Ben Kureyşliyim! İçimizden biri çıktı; Peygamber olduğunu söylüyor. Senin bu husustaki fikrin nedir?" diye sorar.

Papaz, "Onun ismi nedir?" der.

Eban, "Muhammed'dir." cevabını verince, Papaz, "Dur, sana onu tarif edeyim." diye söyler ve Resûli Ekrem Efendimizin şekli ve şemalini, sıfatlarını, babasının, dedesinin soyunu tek tek anlatır.

Eban, Peygamberimizin aynen anlattığı gibi olduğunu söyleyince de Papaz, "Öyle ise, vallahi, o önce Araplara, sonra da yeryüzüne hâkim olacaktır! Sen, o sâlih zâta benden selâm söyle!" der.

Bunun üzerine Eban, Mekke'ye gelir ve birtakım araştırma ve soruşturmalardan sonra Hicret'in 7. yılı başlarında İslâmiyetle şereflenir.676

Hz. Ömer'in, Cemile binti Sabit'le Evlenmesi

Hz. Ömerü'l Faruk, Hicret'in 7. yılında, Medineli Müslümanlardan Sabit b. Aklah'ın kızı Cemile'yle evlendi.

Önceki ismi Asiye olan Cemile Hâtûn, Peygamber Efendimiz hicretle Medine'ye gelince, ona ilk bîat edip Müslüman olan 10 kadından biri idi.

Hz. Ömer, evlendikten sonra onun ismini beğenmeyip, Cemile diye değiştirdi. Ancak o, bunu kabul etmek istemedi. Annesinin kendisine taktığı isimle yâd edilmesini arzu ediyordu.

Durumu Peygamber Efendimize iletti. Hz. Resûli Ekrem ona, "Bilmez misin ki, muhakkak, Allah, Ömer'in dili ve kalbi iledir." dedikten sonra, 'Senin ismin Cemile'dir!" buyurdu.

Hz. Ömerü'l Faruk'un (r.a.) Âsim adındaki oğlu, bu Cemile Hâtun'dan dünyaya gelmiştir.677

---

674 İbn-i Sa'd, Tabakat, c. 2, s. 89-117; Taberî, Tarih, c. 3, s. 99; ibn-i Kesir, Sîre, c. 3, s. 418.

675 Ibn-i Sa'd, A.g.e., c. 2, s. 117; Taberî, A.g.e., c. 3, s. 99; Halebî, insanû'l-Uyûn, c. 3, s. 191.

676Ibni Esir, Üsdû'lGabe, c. 5. s. 417.

677 ibni Sa'd, A.g.e., c. 5, s. 15, c. 8, s.12; ibni Esir, A.g.e., c. 5, s. 417.

Hz.Zeyneb'in Vefatı

Resûl-i Ekrem Efendimiz, Hicret'in 8. senesine kızı Hz. Zeyneb'in vefatı hadisesiyle girdi.

Hz. Zeyneb, Resûl-i Ekrem Efendimizin Hz. Hatice'yle evliliğinin kızlardan ilk meyvesiydi. Garibtir ki, Peygamberimizin İbrahim hâriç, diğer erkek çocukları İslâm'dan evvel ve henüz küçükken vefat ettikleri hâlde, kızları muhterem babalarının risâlet devresine yetişmişlerdir. Yine, Hz. Fâtıma hâriç onlar da Resûl-i Ekrem hayattayken vefat etmişlerdir. Hz. Fâtıma ise, Resûl-i Kibriya'nın beka âlemine irtihalinin teessürüyle ancak altı ay yaşayabilmişti.

Hz. Zeyneb, Resûl-i Ekrem Efendimiz henüz 30 yaşlarında iken dünyaya gelmişti.678 Annesi Hz. Hatice'yle birlikte îman etmişti. Peygamber Efendimize risâlet 40 yaşında verildiğine göre, Hz. Zeyneb, Müslüman olduğunda henüz 10 yaşlarında bulunuyordu demektir.

Hz. Zeyneb'in kocası Ebû'l-Âs b. Rebi, Hz. Hatice'nin kız kardeşi Hâle'nin oğlu idi. Zâten evlilikleri de Hz. Hatice'nin arzusu üzerine olmuştu.

Ebû'l-Âs, henüz bu evlilik sırasında Müslüman olmamıştı. Buna rağmen Resûl-i Ekrem, Hz. Zeyneb'in onunla evlenmesine muhalefet etmedi. Çünkü, henüz o sıra Cenâb-ı Hakk tarafından bu tarz bir evliliği yasaklayıcı hüküm gelmemişti.679

Hz. Resûl-i Ekrem, Medine'ye hicret ettiği hâlde, kocasının müsaade etmeyişi sebebiyle değerli kerîmesi Hz. Zeyneb, Mekke'de kalmak zorunda bırakılmıştı. Ancak, rahmet-i İlâhî, Ebû'1-Âs'ı Bedir Muharebesinde Müslümanların eline esir düşmekle Hz. Zeyneb'in imdadına yetişiyordu. Resûl-i Zîşan Efendimiz, esirler arasında bulunan Ebû'1-Âs'ı fidye almaksızın serbest bırakınca, o da bu taltife bir karşılık olsun diye düşünmüş olacak ki, Hz. Zeyneb'i, Mekke'ye varır varmaz, Medine'ye, muhterem pederinin yanına göndermişti.

Hicret'in 7. yılında Ebû-As da Medine'ye gelerek Müslüman oldu. Bunun üzerine Resûl-i Ekrem Efendimiz, Hz. Zeyneb'i tekrar kendisine mehirsiz geri verdi.680

Hz. Zeyneb vefat edince, kalbi şefkat ve merhamet dolu Resûl-i Kibriya Efendimiz, kerîmesine iç gömlek yapılması için beline bağladığı fotasını çıkarıp yıkayanlara verdi ve namazını da bizzat kendisi kıldırdı.681 Sonra, kazılan kabrine düşünceli ve teessür içinde indi. Biraz durduktan sonra, sevinç içinde dışarı çıktı ve, "Zeyneb'in zaîfliğini düşünüp, ona kabir sıkıntısı ve hararetini hafifletmesi için Yüce Allah'a yalvardırm; O da bu dileğimi kabul buyurdu!" dedi.682

Resûl-i Kibriya Efendimiz, Hz. Zeyneb'i, ilk defa üzerinde taşındığı sedirle kabre koydu; kabre de damadı, Hz. Zeyneb'in kocası Ebû'l-Âs b. Rebi'in yardımıyle indirdi.

Vefat Sebebi

Hz. Zeyneb, Mekke'den Medine'ye deve üzerinde hevdeç içinde hicret ederken, Zîtuva mevkiinde, Kureyş müşriklerinden iki kişi mızrakla vurup onu bir kayanın üzerine düşürmüşlerdi. Bu hâdise çocuğunun düşmesine sebep olmuştu. Akan kan yüzünden hastalanmıştı. Vefatına sebep olarak bu hastalık zikredilir.683

---

678 İbn-i Hacer, el-isabe, c. 4, s. 312.
679 İbn-i Hişam, Sîre, c. 2, s. 306.
680 Ibn-i Sa'd, Tabakat, c. 8, s. 33.
681 ibn-i Sa'd, A.g.e., c. 8, s. 36.
682 İbn-i Esir, Üsdû'l-Gabe, c. 8, s. 131.
683 İbn-i Hişam, A.g.e., c. 2, s. 309; ibn-i Seyyid, Uyûnû'l-Eser, c. 2, s. 177.

Üç Meşhur Şahsiyetin Müslüman Olmaları

(Hicret 'in 8. senesi Sefer ayı)

Peygamber Efendimizle Müslümanların, Hz. Zeyneb'in vefatıyla, Hicret'in 8. senesine üzüntüyle girdiklerini söylemiştik. Ancak, bu acı olayı tatlı hâdiseler takib edince, üzüntü ve keder de ortadan kalkıyordu. Bu üzücü hâdiseden hemen sonra, Arab'ın üç meşhur şahsîyeti olan siyaset dahîsi Amr b. As, harb dahîsi684 Hâlid b. Velid ve Osman b. Talha, Medine'ye geldiler ve Hz. Resûlullah'ın peygamberliğini tasdik ederek İslâm dairesine girdiler.

Daha önce de bahsettiğimiz gibi, Amr b. Âs, Hicret'in 7. yılında Habeşistan'da, Habeş Necâşîsinin telkin ve tavsiyesiyle Müslüman olmuş ve orada Peygamberimiz adına Necâşîye bîat etmişti.685 Bu gelişi ise, Hz. Resûlullah'a bizzat bîat etmek ve Müslüman olduğunu bildirmek içindi.

Üçünün Bir Araya Gelişi

Necâşînin telkiniyle Müslüman olan, Arab'ın siyaset dahîsi Amr b. Âs, Habeşistan'da bundan sonra fazla durmak istemiyor ve Resûl-i Ekrem'e bizzat bîat etmek üzere Medine yolunu tutuyordu.

Arapların kabul ettiği diğer dahîler şunlardı: Acele davranmayıp, işlerin neticesini beklemekte ve uslulukta Muaviye b. Ebî Süfyan, ânında karar vermekte Muğire b. Şu'be, büyük küçük her işte üstün görüşlü olmada Ziyad b. Ebih. 685 ibn-i Hişam, Sîre, c. 3, s. 290; Taberî, Tarih, c. 3, s. 103.

Bu sırada Mekke'den, yine aynı gayeyle iki kişi daha çıkmıştı: Hâlid b. Velid ve Osman b. Talha... Kader, bu üçünü, Hadde denilen mevkide bir araya getiriyordu.

Amr b. Âs, Hz. Hâlid b. Velid'e, "Ey Ebû Süleyman!.. Nereye ve ne için gidiyorsun?" diye sorarak maksadını öğrenmek istedi.

Hz. Hâlid anlattı: "Doğru yol artık apaçık belli oldu, mesele aydınlığa kavuştu: Bu zât, şüphesiz peygamberdir! Vallahi, ben hemen gidip Müslüman olacağım! Bundan sonra bekleyip durmam mânâsız! Zaten, aklı başında olanlardan İslâmiyete girmeyen pek kimse de kalmadı."686

Amr b. Âs, rahat bir nefes aldı. "Vallahi, ben de Muham-med'in yanına gitmek ve Müslüman olmak istiyorum!" diyerek, aynı maksadı

paylaştıklarını söyledi. Sonra da hep beraber Hz. Resûlullah'ın huzuruna çıkıp Müslüman olmak istediklerini bildirmek üzere Medine'ye vardılar.

Üçü de Peygamberimizin Huzurunda

Bir zamanlar, "Bütün Kureyş Müslüman olsa, ben yine Müslüman olacağımı sanmam!" diyen, Peygamberimizin en şiddetli düşmanlarından, hattâ bir ara vücudunu ortadan kaldırma fırsatını bile arayan Amr b. As... Yine, bir zamanlar, müşrik ordularının başında, Müslümanlara karşı olanca cesaret ve maharetiyle çarpışan, İslâm Ordusunun Uhud'da mağlûbiyeti tatmasına sebep olan Hâlid b. Velid ve bir başka şahsiyet Osman b. Talha... Şimdi, bütün kötü niyetlerini bir tarafa bırakarak, hattâ unutarak, geçmişte yaptıklarının mahcubiyeti içinde Resûl-i Kibriya Efendimizin huzurunda bulunuyorlardı.

Müslümanlarda sevinç dalga dalga idi. Resûl-i Ekrem'in Müslümanlara söylediği ise şu idi:

"Mekke, ciğerparelerini kucağınıza attı!"687

Manzara ulvî olduğu kadar, ibretli ve ders de verici idi. İslâm'ın kılıçla, tahakküm ve zorla, tehdit ve korku ile yayılma-dığının, bilâkis ruh ve gönüllere tesir ederek, onları manen fethederek, kendini onlara beğendirerek intişar etmiş olduğunun açık seçik bir ifadesiydi bu kutsî manzara... Savaştan, kılıçtan, kavgadan korkmayan bu bahadırlar, hiçbir zorlama, hiçbir korku, hiçbir tehdit ve hiçbir aldatma olmadan, gönüllerinden gelen samimî bir arzuyla Hz. Resûlullah'ın huzurunda diz çökmüş duruyorlardı.

Gerçi, zor ve zulüm ile zahirî bir hâkimiyet, bir tahakküm kısa bir zamanda elde edilebilir; ama bu hâkimiyet geçici olur, devam etmez, ruh ve vicdanlara da tesir etmez. En büyük ve devamlı hâkimiyet ise, bütün fikirleri, kalb ve ruhları tesiri altına alarak ve kendini onlara zahiren ve bâtınen beğendirmek suretiyle elde edilen hâkimiyettir. İşte, bunu, İslâmiyet nâmına Peygamber Efendimiz gerçekleştiriyordu.

TEKER TEKER BÎAT...

Önce Hâlid b. Velid, Peygamber Efendimize sadâkat elini uzattı ve Müslüman olarak saadet dairesine girme eşsiz şerefine erişti.

Resûl-i Ekrem Efendimiz, böyle bir bahadırın İslâm'la müşerref olup kendi safında yer almasından dolayı Allah'a hamd ve senadan sonra Hz. Hâlid'e, "Ben, zâten senin akıllı biri olduğunu biliyordum; bu akıllığının seni er geç hayra kavuşturacağını da ümit ediyordum!"688 dedi.

Ancak, Hz. Hâlid, o anda huzurunda bulunduğu Hz. Resû-lullah'a karşı geçmişte yapmış olduklarından dolayı mahçub ve mahzun idi. Utancından başını kaldırıp Efendimize bakamıyordu. Yaptıklarının kalbine ve ruhuna yüklediği ağır vebal yükünü üzerinden atıp, manen hafiflik ve huzura kavuşturacak bir yol arıyordu. Server-i Kâinat Efendimize bu hâlini arzetti: "Yâ Resûlallah!.. Sana karşı yapılmış olan harblerin hepsinde bulunduğumu biliyorsun. Benim bu husustaki vebal ve günahımın affı için Allah'a dua etsen..."

Resul-i Ekrem, "Ey Hâlid!.. İslâmiyet, kendisinden evvel işlenmiş olan bütün günahları siler, temizle." deyip, Hz. Hâlid'i manen rahatlattı. Arkasından da, "Allah'ım!.. Hâlid'in, kullarını Senin yolundan çevirmek için gösterdiği bütün gayretlerinden dolayı, yüklenmiş olduğu günahlarını affeyle!"689 buyurdu.

O andan itibaren Hz. Hâlid, güç ve kuvvetini ve harb dehasını İslâm Dininin yücelip yayılması, Hz. Resûlullah'ın muhafazası ve Müslümanların huzur içinde yaşayıp çoğalmaları için kullanacak ve bu uğurda gösterdiği kahramanlıklardan dolayı da Peygamber Efendimizden "Seyfullah [Allah'ın Kılıcı]" unvanını almaya hak kazanacaktır.

Sıra Osman b. Talha 'da

Hz. Hâlid b. Velid'den sonra, Peygamber Efendimizle soyu dördüncü dedesi Kusay'da birleşen Osman b. Talha, Müslüman olduğunu söyleyerek Resûl-i Ekrem'e bîat etti.690

Amr b. Âs 'in Bîatı

Müşriklere birçok siyasî taktik verip öğreten ve Müslümanlara en çok eziyet eden, Benî Sehm Kabilesine mensup Amr b. Âs da, mahçub ve o âna kadar yaptıklarının pişmanlığı içinde Peygamber Efendimizin huzurunda bulunuyordu. Utancından başını kaldırıp Efendimize bakamıyordu.691

Kendi tabiriyle, Resûl-i Ekrem Efendimize "şartlı bîat" etmek istiyordu; geçmiş günahlarının ve İslâm'a karşı yaptıklarının affı şartıyla...

Peygamber Efendimiz de, "Bîat et ey Arar!.." dedi ve ilâve etti: "Şüphesiz, İslâm, daha önce olmuş olanları siler, yok eder. Hicret de daha önce olanları siler, yok eder."692

Bu sözler, mahçub mahçub duran Amr'ın gönlünü rahatlattı. Daha dün, Hz. Resûlullah'a düşmanlıkta en şiddetliler arasında yer alan, hattâ "Bütün Kureyş Müslüman olsa ben yine olmam!" diyecek kadar ileri giden Amr, ruh, kalb, akıl ve bütün latifeleri îman nuruyla nurlandıktan sonra ise, "İnsanlardan hiçbiri, bana Resûlullah'tan (a.s.m.) daha sevgili ve daha yüce olmamıştır!"693 diyecektir.

Hz. Resûlullah'a bîat ettikten sonra, Amr b. As, Mekke'ye geri döndü.694

Resûl-i Ekrem, ileride göreceğimiz gibi, Hz. Amr b. Âs'ı birçok askerî birliğin başında vazifelendirecek ve Cenâb-ı Hakk onun eliyle İslâm'a birçok zafer kazandıracaktır. En meşhur fethi de Mısır fethi olacak; bu sebeple de "Mısır Fâtihi" diye anılacaktır. Şöyle demiştir:

"Vallahi, Müslüman oluşumuzdan beri mühim işlerde Resûlullah (a.s.m.), beni ve Hâlid b. Velid'i, ashabının hiçbirinden ayırmadı."655

---

686 ibn-i Hişam, A.g.e., c. 3, s. 290; Halebî, İnsanû'l-Uyûn, c. 2, s. 778.
687 Halebî, A.g.e., c. 2, s. 778.
688 ibn-i Sa'd, Tabakat, c. 7, s. 395; Ibn-i Kesir, Sîre, c. 3, s. 453.
689 ibn-i Sa'd, A.g.e., c. 3, s. 395. ba İbn-i Sa'd, A.g.e., c. 5, s. 448. 691 İbn-i Kesir, A.g.e., c. 3, s. 449.
692 ibn-i Hişam, A.g.e., c. 3, s. 291; ibn-i Sa'd, A.g.e., c. 4, s. 259.
693 Müslim, Sahih, c. 1, s. 112.
694 İbn-i Hişam, A.g.e., c. 3, s. 291.
695 İbn-i Kesir, A.g.e., c. 3, s. 449.

Mute Muharebesi

(Hicret 'in 8. yılı Cemaziyelevvel ayı / Milâdî 629)

Peygamber Efendimiz, sâdece büyük devletlerin hükümdarlarını mektuplar ve elçiler göndererek İslâm'a davet etmekle kalmamış, aynı zamanda onlara peyk ve tâbi durumunda bulunanlara da elçi ve mektuplar vasıtasıyla İslâm'ı tebliğ etmişti. Busra (şimdiki Havran) Valisine de, ashabtan Haris b. Umeyr elEzdî Hazretlerini nâmei hümâyunla göndermişti. Busra, o sırada bir beylik idi. Valisi ve ahalisi ırkan Arap oldukları hâlde, dinen Hıristiyan ve siyaseten de Bizans'a tâbi bulunuyorlardı.

Elçi Haris Hazretleri, Dimaşk nahiyelerinden Belka'a bağlı Müte köyüne varınca, Bizans Kayserinin Şam valilerinden olan Şürahbil b. Amrû'lGassanî'nin yanına çıkartılmıştı. Şürahbil, Hz. Haris'in Peygamberimizin elçisi olduğunu öğrendiği hâlde, onu hunharca öldürmüştü.705

Elçisinin şehid edildiğini haber alan Resûli Zîşan, pek ziyade müteessir oldu. Sahabei Güzin de fazlasıyla üzüldü. Zîra, o âna kadar Resûli Kibriya Efendimizin hiçbir elçisi öldürülmemişti.706 Haris, Hz. Resûlullah'ın şehid edilen ilk ve son elçisidir. Bu bakımdan, bu vahşîce cinayet çok büyük bir mânâ taşıyordu. Doğrudan doğruya Hz. Resûlullah'ı ve Müslümanları gönülden rencide eden çirkin bir hâdiseydi. Şürahbil, bu alçakça davranışıyla, İslâm'a karşı olan derin kin ve düşmanlığını ortaya koyduğu gibi, devletler arasında carî "Elçiye zeval olmaz." temel prensibini de ihlâl etmişti.

Hâdiseyi değerlendiren Resûli Ekrem Efendimiz, derhâl bir ordu teşkil etti; üç bin mücâhidden meydana gelen bu ordunun başına da, kendi âzadlısı olan Zeyd b. Harise'yi tâyin etti.

Resûli Ekrem, Zeyd b. Harise'yi kumandan tâyin ettiğini belirttikten sonra da, "Zeyd şehid olursa, yerine Cafer b. Ebû Tâlib geçsin! Cafer şehid olursa, Müslümanlar aralarında münasip birini kendilerine kumandan seçsin!"707 diye buyurdu.

Feraset sahibi Müslümanlar, bu ifadelerdeki ince mânâyı kavramışlardı. Gözyaşları arasında, "Yâ Resûlallah, keski sağ kalsalar da kendilerinden faydalansak!" derken, Hz. Resûlullah hiçbir cevap vermeyip sustu.

Ya, sırasıyla kumandanlığa geçecek olanlar?.. Onlar da akıbetlerinin Hz. Resûlullah'ın bu yüce sözlerinde gizli olduğunu bildikleri hâlde, yola çıkmada zerre kadar tereddüt göstermediler, emri Peygamberî'ye ruhu canla itaat ettiler. Evet, onlar, bile bile ölüme koşuyorlardı! Ama bu ölüm, normal ölümlerden farklı olacaktı ve bu ölüm, onları hayat mertebelerinin en yükseğine ulaştıracaktı: şehidlik... Gönüllerinde yatak tek gaye, İ'lâyı Kelimetullalı; ruhlarını saran tek arzu ise, şehâdet idi. İşte, onları coşkun bir hava içinde sefere çıkaran gaye ve arzu bu idi!

İSLÂM ORDUSUNUN MEDİNE'DEN UĞURLANIŞI

Üç bin kişilik İslâm Ordusu, bir vücut hâline gelmiş, harekete hazır bekliyordu. O sırada Peygamber Efendimiz, beyaz bir sancak bağlayıp Komutan Hz. Zeyd'e verdi ve, "Haris b. Umeyr'in öldürüldüğü yere kadar gidiniz. Orada bulunanlara İslâm'ı teklif ediniz. Kabul ederlerse ne âlâ; etmezlerse, Allah'ın yardımına güvenerek onlarla çarpışınız!"708 diye emretti.

Bu tavsiyeden bile, İslâm Ordusunun intikam duygusundan uzak, İslâm'ı teklif etmek gibi ulvî bir gayeyle yola çıkarıldığını pekâlâ anlamak mümkündür!

Mücâhidleri uğurlamaya Resûli Ekrem'le birlikte birçok Müslüman da Seniyyetû'lVeda'ya [Veda Yokuşuna] kadar gelmişti. Resûli Ekrem burada durdu ve mücâhidlere, "Ben, size, Allah'ın emirlerini yerine getirmenizi, yasaklarından uzak kalmanızı, Müslümanlardan yanınızda bulunanlara karşı hayırlı olmanızı ve iyi davranmanızı tavsiye ederim. Allah yolunda Allah'ın ismiyle savaşınız! Ganimet mallara hıyanet etmeyiniz! Ahde vefasızlık göstermeyiniz! Küçük çocukları öldürmeyiniz! Kadınları, yaşlanmış pîri fânileri katletmeyiniz! Ağaçları kesip yakmayınız! Evleri yıkmayınız! Orada, Nasranîlerin kiliselerinde, halktan uzaklaşmış, kendilerini tamamen ibâdete vermiş birtakım kimseler bulacaksınız. Sakın onlara dokunmayınız!"709 diye emir ve tavsiyede bulunduktan sonra, ordunun komutanı Hz. Zeyd b. Harise'ye şunları emretti:

"Müşriklerden düşmanınla karşılaştığın zaman, onları üç husustan birine davet et! Hangisini kabul ederlerse, onlara dokunma!

"Sonra, onları Muhacirler yurdu olan Medine'ye hicrete davet et! Dâvetine icabet ederlerse, Muhacirlerin sahip oldukları haklara kendilerinin

de sahip olacaklarını ve onların mükellef bulundukları vazifelerle kendilerinin de mükellef olacaklarını bildir!

"Eğer, Müslüman olup yurtlarında oturmayı isterlerse, Müslümanlardan göçebe Araplar gibi olacaklarını ve onlar hakkında uygulanan İlâhî hükmün kendileri hakkında da uygulanacağını, harb ganimetlerinden kendilerine bir şey verilmeyeceğini ve ganimetten ancak Müslümanların yanında muharebe etmiş olanların faydalanacaklarını haber ver!

"Eğer Müslüman olmaya yanaşmazlarsa, onları cizye vermeye davet et! Onlardan, bunu kabul edenlere dokunma! Cizye vermeye de yanaşmazlarsa, Allah'ın yardımına sığınarak onlarla çarpış!

"Eğer muhasara ettiğin kale veya şehir halkı, kendilerini Allah'ın hükmüne göre teslim almanı senden isterlerse, onları Allah'ın hükmüne göıre teslim alma; fakat, kendi hükmüne göre teslim al! Çünkü sen, Allah'ın, onlar hakkındaki hükmüne isabet edip etmeyeceğini bilemezsin!

"Eğer muhasara altına aldığın kale veya şehir halkı, senden, kendileri için Allah'ın ve Resulünün emanını isterlerse, sen, onlara Allah ve Resulü adına eman verme! Fakat, kendi emanını, babanın emanını ve arkadaşlarının emanını ver! Çünkü, siz, kendinizin ve babalarınızın vermiş olduğu eman sözünü bozacak olursanız, bu, Allah ve Resulü adına vermiş olduğunuz eman sözünü bozmanızdan, sizin için günahça daha hafiftir."710

Bu emir ve tavsiyelerinden sonra Resûli Kibriya Efendimiz, mücâhidlerle vedalaştı. Orduyu uğurlamak için gelen Müslümanlar da, "Allah, sizleri her türlü tehlikeden korusun, yine sağ salim geri çevirsin!" diye dua ettiler.

Medine'ye dönen Resûli Kibriya Efendimizi ise, Abdullah b. Ravaha (r.a.), "Geride kalan, hurmalıkta kendisine veda ettiğim zâta; o en hayırlı uğurlayıcıya, en hayırlı dosta selâm olsun!"711 diyerek selâmladı.

Artık, İslâm Ordusu göz ve gönül yaşları arasında Medine'den uğurlanmıştı. Hz. Fahri Âlem'in bizzat kendi eliyle verdiği beyaz sancak, başlar üzerinde ihtişamla dalgalanıyordu. Sinedeki yürekler, Hz. Resûlullah'ın sunduğu sözler, verdiği öz ve ruh ile atıyordu. Çölün saf, uçsuz bucaksız sînesine süzülen bu mücâhidler, kimlere ve hangi diyara gidiyordu? Görünüşe bakılırsa, Suriye hududunda bulunan, reisliğini

Şürahbil b. Amr'ın yaptığı beylikle hesaplaşmaya gidiyordu. Fakat, hayır!.. Bu, işin sâdece dış görünüşü idi. Hakikatte ise, koca bir Bizans İmparatorluğunun gururlu, kibirli ordusuyla hesaplaşmaya gidiyordu!

ŞÜRAHBİL'İN HAZIRLANMASI

Göğüsleri heyecan ve cihada karşı aşkla dolu mücâhidler, uçsuz bucaksız kum denizini at ve deve sırtında aşmaya çalışarak yollarına devam edij/orlardı.

Bu sırada Şürahbil'in kulağına, "İslâm Ordusunun Medine'den hareket ettiği" haberi ulaştı.

Şürahbil, hazırlanmakta gecikmedi. Kayser Heraklius'a haber uçurarak, kendisinden yardım dileğinde bulundu. Bu arada, Vadi'lKura'ya gelip konmuş bulunan İslâm Ordusuna karşı da, kardeşi kumandasında bir askerî kuvveti öncü olarak gönderdi. Mücâhidler, vuku bulan çatışmada Komutan Sedus'u öldürdüler, birliğini de bozguna uğrattılar. Bu bozgun, Şürahbil'in gözünü korkuttu.

İlk saldırıyı başarıyla önleyen İslâm Ordusu, Vadi'1Kura'dan ayrılarak Şam topraklarından Maan'a gelip konakladılar. Mücâhidler, burada korkunç bir haberle irkildiler: "Bizans İmparatoru Heraklius, Rumlardan 100 bin askerin başına geçmiş, güneye doğru yürüyormuş. Harb âlet ve malzemeleri bakımından ordusu son derece mükemmelmiş!"

Kulakları çınlatan bu haber yalan değildi. Yalan olmadığı için de, Hz. Zeyd, mücâhidlerin görüşlerini öğrenmek istedi. Konuşanların ekserisi şu görüşteydi:

"Resûlullah'a (a.s.m.) yazı yazıp düşmanımızın sayısını bildirelim; bize savaşacak er göndersin ya da bu yolda yapmak istediği şeyi bize emretmesini isteyelim!"712

O zamana kadar konuşmayan, hep susup dinleyen biri vardı ki, konuşma sırası ona gelmişti. Bu, hem büyük bir şâir, hem de emsalsiz bir kahraman olan Abdullah b. Ravaha idi. Komutan Zeyd Hazretlerinin bu husustaki sorusuna, "Vallahi, sizin şimdi istemediğiniz şey, arzulayıp o arzuyla yola çıktığınız şehidliktir! Biz, insanlsırla, ne sayıca, ne de at ve süvarice çokluk olduğumuz için değil, Allah'ın bizi şereflendirdiği şu din kuvvetiyle

savaşıyoruz.! Gidiniz, çarpışınız! Bunda muhakkak iki iyilikten biri vardır: Ya şehidlik ya zafer!.."[713] diye kahramanca cevap verdi.

Mücâhidler, bu samimî ve yürekten sözleri, sanki Abdullah b. Ravaha'dan değil de, bir başka âlemden kendilerine bir seslenişmiş gibi dinliyorlardı. îman ve cihad aşkıyla yanan içler, bu sözlerle birden nurânî birer alev hâlini aldı ve "Vallahi, Ravaha'nın oğlu doğru söylüyor!" diyerek, cesaretle düşmana doğru yol almaya başladılar.

HESAPLAŞMANIN BAŞLAMASI

Tarih, Hicret'in 8. yılı, Cemaziyelevvel ayını gösteriyordu. Yer, Müte Meydanı idi.

Bir tarafta 100 bini aşan gururlu ve intizamlı Hıristiyan Bizans Ordusu; diğer tarafta, üç bin kişilik, görünüşte hasmına kıyasla gayet az ve harb malzemelerinden mahrum Hz. Zeyd kumandasındaki İslâm Ordusu... Birincisinde her şey var, bir tek şey yok; ikincisinde ise düşmana nisbetle hiçbir şey yok, sâdece bir tek şey var: îman... Uğrunda her şeylerini feda etmek duygusuyla harekete geçen, dinlerinin sahibi Allah'a îman ve O'nun yardımına olan itimat!

Zahire bakılıp hüküm vermeye kalkıldığı takdirde görünen manzara garib bir durum arzediyordu. Kıyas kabul etmeyecek bir çokluk ve azlık karşı karşıyaydı. Nitekim, Bizans İmparatoru Heraklius, karşısında bir avuç insanı görünce, hâdiseye bu kadar ehemmiyet verişinin mânâsız düştüğünü ve onları bir anda yok edeceğini düşünmüş olacak ki, kendisini tutamayarak kahkahalar savurdu. Sonra da bu kadar zahmet ve külfete mânâsızca sebebiyet verdiği için Şürahbil'i de tekdir etti.

Ne var ki, Kayser, iki şeyi birbirine karıştırıyordu: Görünüş ile hakikati... Evet, görünüşte gerçekten Bizans Ordusu gözleri kamaştırıcı bir haşmete sahipti; ama hakikatte bu haşmetli görünüş altında cılız ve sönük bir ruh vardı. İslâm Ordusu ise, görünüşte gerçekten sayıca azdı, silâhça güçsüzdü; ama hakikatte bu azlığın içinde azametli bir ruh, bir mânâ, bir heyecan ve aşk vardı. Galibiyetler, muzafferiyetler ise, tarihte ihtişamlı görünüşlerin değil, hep azametli îmanın, büyük ruhun ve haşmetli mânânın olagelmiştir.

İki taraf, artık birbirlerini iyice görmüş ve süzmüşlerdi; bundan sonra bekleyip durmak manasızdı.

İslâm Ordusunun kumandanı Hz. Zeyd b. Harise, Resûli Kibriya'nın teslim ettiği ak sancağı omuzlayarak ortaya atıldı. Çarpışma, şimşek çakışları sür'atinde başladı. Bir anda yerler kana bulandı. Tekbir sesleri, kılıç şakırtıları, at kişnemeleri, yaralı feryadları ve harb naraları birbirine karıştı.

Hz. Zeyd'in Şehâdeti

Bir elinde beyaz sancak, düşmanla göğüs göğüse, kahramanca çarpışan büyük kumandan Hz. Zeyd, Bizanslıların mızrak darbelerine mâruz kaldı ve vücudu delik deşik oldu. Kanlan etrafa sıçrıyordu. Ayakta duracak gücü kaybeden bu büyük insan, mukaddes gayesine kendisini seve seve feda etmenin manevî haz ve huzuru içinde yere düşüp şehâdet mertebesine ulaştı.714

Sancak, sahibini bekliyordu. Hz. Zeyd'in şehid olduğunu gören, Hz. Resûlullah'ın talimatı gereği sancağın yeni sahibi, yeni kumandan Hz. Cafer, bir ok sür'atinde sıçrayarak o mübarek ak sancağı kaptığı gibi omuzladı.715 Düşman kalabalığını ve kudurgan saldırışını hiçe sayarak, safları arasına elde ak sancak, cesur ve yiğitçe daldı. Zeyd'in şanlı, şerefli akıbetine uğrayacağını bile bile kılıç sallamaya devam etti. Düşman kalabalıkmış; olsun! Kuvvetliymiş; ne çıkar? Yiğit, her şeye rağmen kendi vazifesini yapacaktır. Zâten yiğitlik, verilen vazifeyi hakkıyle yerine getirmek değil de nedir? Hem şehid olsa neyi kaybedecektir? Dünya hayatını mı?.. Olsun; ebedî bir hayat var ya!.. Dünya hayatını verip, ebedî hayatta imrenilecek mertebeler kazanmak az şey mi?

Hz. Cafer de Şehid Düştü

Kumandan Hz. Cafer gibi, her mücâhid aynı duygu, aynı heyecan ve aynı kutsî gaye ile düşman ordusuna saldırıyordu. İslâm Ordusunda kartal cesareti, düşman askerinde karga ürkekliği vardı. Durum ne olursa olsun, İslâm Ordusu kârlı çıkacaktı. Galib olursa, hem maddî hem manevî zaferi elde etmiş olacaklar; mağlûb olup şehid olurlarsa, manevî zaferi şanlı, şerefli bir destan hâlinde elde edeceklerdi. Bunun için korkuları, telâşları, endişe ve tereddütleri yoktu.

Dost gözler yanında düşman gözler de, yeni kahraman kumandanın üzerinden ayrılmıyordu. Bu ürkek ve mütereddit gözler, bu kahramanın cesaretli saldırışına, önüne geleni biçmesine, karşısına çıkanı kırıp geçirmesine hayret ve şaşkınlıkla bakıyordu.

Ne var ki, Hz. Cafer'in de mukadder akıbeti yaklaşıyordu. İnen hain bir kılıç darbesi, sağ kolunu bileğinden kesti. Bu sefer şanlı sancağı, sol eline aldı. Ama fazla sürmeden bu kolu da kesildi. Eğer alabilirse, manzarayı hayâlinizde canlandırınız ve bu büyük kahramanın İ'lâyı Kelimetullah uğrunda gösterdiği gayreti, hamiyeti hayranlıkla seyrediniz. Bu eşsiz kahraman, Resuller Resulünün teslim ettiği İslâm'ın izzetini, ordunun şerefini temsil eden mübarek sancağı yere düşürmemek için, bileklerinden aşağısı yere düşmüş kollarıyla sarıldı.716 Artık düşman saldırısına karşı koyacak durumu yoktu. O anda tek gayesi, o şanlı ve şerefli bayrağı yere düşürmeden üçüncü ele teslim etmekti. İlâhî Yarabbi!.. Bu ne haşmetli îman, bu ne büyük ideal, bu ne kutsî gaye, bu ne ulvî gayret ve hamiyyet! Bizim şu anda havsalamıza sığdıramadığımız hâdiseyi Hz. Cafer (r.a.) bizzat yaşıyordu; evet, bizzat yaşıyordu.

Bu haşmetli manzara, haliyle fazla devam etmedi ve düşmandan gelen kılıç darbeleri Hz. Cafer'i de Hz. Zeyd'in kavuştuğu şehidlik mertebesine çıkardı.717 Henüz o sıra 41 yaşında bulunan bu İslâm kahramanının vücuduna baktıklarında, 90'dan ziyade mızrak, ok ve kılıç yarası görüyorlardı.718

Sancak, Abdullah b. Ravaha 'nın Omuzunda

Kumandanlık sırası Abdullah b. Ravaha Hazretlerine gelmişti.

Atının üzerinde, ak sancak omuzunda, düşmana karşı ilerledi. Kötülüğü emreden nefis, bu vaziyette iken bile onu vesvese ve tereddütler tuzağına düşürmek istiyordu. Hz. Abdullah, iki düşman arasında kalmıştı. Biri Bizans askerleri, diğeri hiçbir zaman yanından ayrılmayan nefsi... Ama o, bu iki düşmana karşı da gereği gibi mücadele veriyordu. Bir taraftan düşmana saldırırken, diğer taraftan en büyük düşmanı olan nefsine şöyle diyordu:

"Ey nefsim!.. Ben, seni kendime boyun eğdireceğim diye yemin ettim. Sen buna ya kendiliğinden razı olursun ya da bunu sana zorla kabul ettiririm! Müslümanlar, toplanmışlar, bağırıyorlar. İçlerinden 'İnnâ lillah ve

innâ ileyhi raciûn.' diyen ağlamaklı sesler yükseliyor. Anladığım kadarıyla, sen pek Cennet'ten hoşlanmamış görünüyorsun! Yıllardır, hâlâ itminana ermemişsin! Ey nefsim, sen şimdi öldürülmezsen, daha hiç ölmeyecek misin ki?.. İşte, ölüm gelip çattı; arzu etmediğin hâlde!.. Eğer o iki kişinin yaptığını yapar, şehidliği tercih edersen, en isabetli işi yapmış olursun! Eğer gecikirsen, bedbaht olursun!"719

Nefsini mağlûb eden Hz. Abdullah, kahramanca bir çarpışma gösteriyordu. Bir ara bir kılıç darbesiyle kesilen parmağı sallanmaya başladı. Yüreği Allah ve Resûlullah muhabbetiyle çarpan bu büyük insan, atından yere indi; parmağının üstüne ayağıyla bastı ve sallanan kısmı koparttıktan sonra tekrar atına atlayarak düşman saflarına bir arslan gibi daldı. Kalbini kaplayan îman feyz ve cesareti, âdeta vücudunda ağrı, sızı ve acıma nâmına ne varsa hepsini alıp götürmüştü.

Hz. Abdullah, kahramanca çarpıştıktan sonra, bir ara geri dönüp atından indi. Üç günden beri ağzına tek lokma almamıştı. O sırada biri kendisine üzeri etli bir kemik sundu. Üç günden beri ağzına aldığı ilk lokma olacaktı bu... Ama nerde? Henüz etli kemiği azıcık ısırmıştı ki, Müslümanların bulunduğu tarafta bir gürültü ve kargaşa koptu. Hz. Abdullah, elindeki kemiği bir tarafa fırlattı ve kendi kendine, "Sen hâlâ dünyada boğazla meşgulsün!" diyerek kılıcını sıyırdığı gibi çarpışmaya katıldı.720

Bu çarpışma neticesinde Hz. Abdullah da arzuladığı yüce makama erişti.721

İSLÂM ORDUSUNUN DAĞILMASI

Üst üste üç kahraman kumandanını şehid veren ve başsız kalan İslâm Ordusu, düşman karşısında dağıldı. Mücâhidler bir an için geri çekilmek veya muharebeye devam etmek arasında tereddüt gösterdiler. Bu arada birkaç mücâhid şehid oldu.

Bütün bunlara rağmen, Hz. Resûlullah'ın azız sancağı yere düşmüş değildi. Onu, Abdullah b. Ravaha şehid olunca, Ebû'lYeser Ka'b b. Umeyr eline alarak mücâhidlerden Sabit b. Akrem'e vermişti. Bu sahabî de onu alır almaz ordunun önüne koşmuş ve bayrağı yere dikerek Müslümanları bir araya toplanmaya çağırmıştı. Mücâhidlerin her biri bir taraftan gelerek bu merkez tarafında toplanıyorlardı. Sancağı elinde tutan sahabî Sabit b.

Akrem, toplananlara, "Ey mücâhidler topluluğu!.. Aranızdan birini kendinize kumandan seçiniz ve onun etrafında toplanınız!" diye seslendi.

Mücâhidler, "Biz, seni kumandan seçtik, biz sana razıyız!"722 dediler.

Ne var ki, Sabit Hazretlerinin, gözü bir başkasındaydı: Orduya, İslâm'daki sadâkat ve samimiyetini ispatlamak babında gönüllü olarak katılmış olan yeni Müslümanlardan Hâlid b. Velid'di bu!.. "Ben bu işi yapamam!" diyen Sabit b. Akrem, gözünü diktiği Hz. Hâlid'e, "Ey Ebû Süleyman!.. Gelip, alsana şu sancağı!.." diye seslendi.

Ne var ki, saygılı ve duygulu bir kahraman olan Hz. Hâlid, bayrağın bu yaşlı muhterem zâtta kalmasını istiyordu:

"Ben, bu sancağı senden alamam. Sen buna benden daha lâyıksın! Çünkü, benden daha yaşlı ve Bedir Savaşında da bulunmuşsun!"723

Evet, Hz. Hâlid'in söylediklerinin hepsi doğru idi. Ama o an, o saat, çok yaşlanmış olanı veya herhangi bir şeye katılmadan dolayı kazanılmış çok şerefi istemiyordu. O an ve o durum, İslâm Ordusunu bu en tehlikeli durum karşısında kurtaracak liyakat arıyor ve ancak onu istiyordu. Bunun gayet iyi idrakinde olan Sabit b. Akrem (r.a.), teklifini Hz. Hâlid'e tekrarladı: "Al, Resûlullah'ın şu bayrağını!.. Ben onu sana vermek üzere aldım. Sen çarpışma hususunda, savaş konusunda benden daha bilgili ve maharetlisin!"

Sonra da Hz. Hâlid'in cevap vermesine fırsat vermeden Müslümanlara dönerek, "Hâlid'i kumandan seçmek hususunda görüş ve söz birliği ediyor musunuz?" diye seslendi.724

Gözlerini bu kahraman sahabînin üzerinden ayırmayan mücâhidler, hep bir ağızdan "Evet!.." dediler. Bunun üzerine de Hz. Hâlid, Hz. Resûlullah'ın sancağını eline alıp büyük bir hürmetle öptü ve atına atlıyarak yüzünü düşmana doğru çevirdi. Artık kumandan, Hz. Hâlid'di!

Peygamber Efendimizin, Muharebe Safhalarını Haber Vermesi

Bütün bunlar olup biterken, Resûli Kibriya Efendimiz, harbe iştirak etmeyen ashabıyla birlikte Medine'de bulunuyordu. Medine neresi, Müte neresi?.. Aradaki mesafe bin kilometreden fazla. Ama bu uzun mesafe, hakikatbin göze sahip Resûli Kibriya için kısaldı ve âdeta harb, gözlerinin önünde cereyan ediyormuşçasına çarpışmanın safahatını ashabına teessür içinde teker teker anlattı: "Zeyd b. Harise sancağı eline aldı ve şehid oldu.

Onun için Allah'tan af dileyiniz! Sonra sancağı Cafer aldı. O da şehid oldu. Onun için de Allah'tan af dileyiniz! Sonra sancağı Abdullah b. Ravaha aldı. O da şehid oldu! Bu kardeşiniz için de Allah'tan af dileyiniz!"725 Sonra da, mübarek gözyaşları arasında sözlerine şöyle devam etti:

"Abdullah b. Ravaha'dan sonra, sancağı Allah'ın kılıçlarından bir kılıç aldı. İşte, şimdi tandır tutuştu, harb kızıştı! Allah'ım, sen ona yardım et!"726

Bu durum, Cenâbı Hakk'ın müsaadesiyle mucize olarak gaybten bir haber verişti. Gaybın tek bilicisi Yüce Allah, hikmeti gerektirdiğinde sevgili kuluna da bazı şeyleri bildirir, gösterir ve aradaki uzun mesafeleri kaldırıverir!

KUMANDAN HÂLİD B. VELİD

Müslümanların başlarına lâyık gördükleri yeni kumandan Hz. Hâlid, cesaretle atını mahmuzlayıp düşman üzerine yürüdü. Kendisini, yayından kopmuş oklar hâlinde mücâhidler takib ettiler. Müslümanların saldırışı öylesine cesurca ve kahramanca idi ki, düşman bir anda şaşırdı. Neye uğradığının farkına varıncaya kadar da birçok askerini yerde serili gördü. Akşama yakın cereyan eden bu çarpışmada düşman topluluklarından bazıları bozguna bile uğradı. Ne var ki, kendini toparlayan düşman, hava kararmaya başladığı sırada toptan hücuma geçince, bu sefer Müslümanlar geri çekilmek zorunda kaldılar.

Hz. Hâlid'in Taktiği

Bilindiği gibi, o zamanki muharebeler, şimdiki savaşlar gibi geceli gündüzlü devam etmezdi: Sabahleyin, herkes işine gücüne gider gibi, asker silâhını kuşanır, harb meydanına girer, gerektiği kadar çarpışırdı; akşam olunca da, yine herkesin işinden evine dönmesi gibi, ordugâhına dönerdi.

Hz. Hâlid, kumandanlığı akşama yakın almıştı. Bir iki taarruzdan sonra da hava kararmış ve iki taraf ordugâhına çekilmişti. Hz. Hâlid, büyük bir kahraman olduğu kadar, harb sanatında, düşmanı şaşırtıcı taktikler uygulamakta da son derece mahirdi. Bu sanat ve maharetini kullanması gerekiyordu. Geceyi hep düşünerek, birtakım plânların ve düşmanı şaşırtacak taktiklerin tasavvuruyla geçirdi.

Gün doğusuyla birlikte İslâm Ordusu da yeni bir tertip ve düzenle düşman karşısına dikildi. Bunu gören düşman hem hayrete kapıldı, hem de ürkek bir tavra girdi. Ve o zaman, gece İslâm Ordusu safında duydukları gürültülerin, türlü hareket seslerinin mânâsını anlıyorlardı: "Demek ki, Müslümanlara bu gece çok sayıda yardımcı kuvvetler gelmiş. Baksanıza, şu sağ kanatta görünenler şimdiye kadar görülmemiş askerlerdir."

Bir gün evvel bir avuç Müslümandan yedikleri kuvvetli bir ağır yumruğun sersemliğini üzerinden atamamış olan düşman, bu değişiklik karşısında bütün bütün korkuya ve endişeye kapılıyor, birbirlerine "Ne yapacağız!" der gibi manâlı bakışlarla bakmaya başlıyorlardı.

Hz. Hâlid, akıllıca bir taktik uygulamıştı: O gece Müslüman bölüklerin yerini değiştirmiş, sağdakileri sola, soldakileri sağa, öndekileri arkaya, arkadakileri de öne almıştı.Düşman birlikleri ise, karşılarında yeni sımalar, yeni kıyafetler görünce, Müslümanlara taze kuvvet gelmiş olduğu zanına kapılmışlar ve bunun neticesinde de korku ve telâş havasına girmişlerdi.

Kahraman ve maharetli Hz. Hâlid, bu taktiğiyle düşmanın manen sarsıldığını farkedince, vakit kaybetmeden mücâh idlere hücum emri verdi. Yeniden harbe girmişçesine şiddetli hücuma geçen mücâhidler, düşman ordusunu bir anda darmadağın ettiler. İ'lâyı Kelimetullah uğruna sıyrılan kılıçlar olanca kuvvetle küffar ordusunun üzerine iniyordu. O, görünüşte azametli, haşmetli düşman ordusu, çâreyi kaçmakta buldu! Sanki çil yavrularının üzerine kartal çullanmıştı.

Allah'ın, Müslümanları nusretiyle sevindirdiği bu parlak günde, kahraman kumandan Hz. Hâlid'in elinde tam yedi kılıç parçalandı. Yedi kılıç parçalanırken, kim bilir kaç kâfiri kırıp geçirmişti!

Mücâhidlerin cesaret ve kahramanlığının, uyguladığı taktikle birleşmesi sonucu elde edilen parlak zaferden dolayı Hz. Hâlid, Yüce Allah'a hamdetti. Onun hamdine mücâhidler de, kendilerine umulmadık bir anda bu fırsatı ihsan eden Rablerine şükranlarını takdim ederek katıldılar.

Hz. Hâlid'in düşündüğü ve uyguladığı taktik başarıyla neticelenmiş ve mücâhidler, kendilerinin aşağı yukarı 4050 misli kadar olan düşman ordusunu sindirmişti. Ancak, henüz tehlike atlatılmış değildi. Bu bir avuç Müslümanın, bir daha bu sayıca kalabalık ordunun toplanmasına fırsat verilmeden başarılı bir şekilde geri alınması gerekiyordu. Bunu yapmak için

de Hz. Hâlid plânının ikinci kısmını uygulamaya koydu. O günün gecesi İslâm'ın izzetini, şerefini, sânını koruyarak ordusunu kaldırıp güneye doğru süzüldü. Zâten, düşman üst üste yediği darbelerden sersemleşmişti. Bu gidişe sâdece seyirci kaldı, belki de sevindi.

Böylece, Hz. Hâlid'in taktiğinin ikinci kısmı da müsbet netice vermiş ve bir avuç İslâm mücâhidi, düşman diyardan, tereyağından kıl çekercesine geri çektirilerek yok olmaktan kurtarılmıştı.

Bu, Yüce Allah'ın gerçekten büyük bir lûtfu ve inayetinin eseri idi. Yedi gün devam eden çarpışmalarda İslâm Ordusu sâdece 15 kadar şehid vermişti.730

MEDİNE'YE DÖNÜŞ

Hz. Hâlid, Allah'ın yardımıyla mahvolmaktan kurtardığı ordusuyla Medine'ye doğru yola koyuldu. Düşman ise, şaşkın şaşkın seyretmekle yetiniyordu. Sanki oldukları yerde çivilenmişlerdi. İslâm Ordusunu takib etme cesaretini bulamamaları, elbette kendileri hesabına büyük bir hezimetti.

Mücâhidler, Medine'ye, parlak bir zaferi kazanmanın vekar ve haşmetiyle yaklaşıyorlardı. Bu arada, mücâhidlerden Ya'la b. Ümeyye, önden giderek, henüz ordu Medine'ye varmadan Hz. Resûlullah'ın huzuruna çıktı. Olup bitenleri anlatmak isteyince Resûli Kibriya, "İstersen, olup bitenleri, ben sana anlatayım!" buyurdu ve harb safahatını olduğu gibi anlattı. Bu mucize karşısında Hz. Ya'la, "Seni hak din ve kitapla peygamber gönderen Allah'a yemin ederim ki, sen mücâhidlerin hâdiselerinden anlatmadık bir harf bile bırakmadın!"731 dedi.

Resûli Kibriya Efendimiz ise, "Allah, yeryüzünü (aradaki mesafeyi) ortadan kaldırdı; ben de savaş meydanını gözlerimle gördüm!"732 buyurdu.

Peygamberimizin, Hz. Cafer'in Şehid Olduğunu, Ailesine Haber Vermesi

Hz. Cafer'in Müte'de şehid olduğu gündü.

Resûli Kibriya Efendimiz, harbin safahatını anlatıp üç kumandanın şehid olduğunu Ashabı Kiram'a haber verdikten sonra, Hz. Cafer'in evine gitti.

Hz. Cafer'in hanımı Esma binti Ümeys, her şeyden habersiz, işleriyle meşguldü. Çocuklarının yüzlerini tertemiz yıkamış, başlarını taramıştı.

Resûli Ekrem Efendimiz, "Ey Esma!.. Cafer'in oğulları nerede?" diye sordu.

Hz. Esmâ'nın hâlâ bir şeyden haberi yoktu. Çocukları çok seven Hz. Resûlullah'ın bu isteği altında herhangi bir mânâ aramadı. Oğullarını tutup yanına getirdi. Resûli Kibriya Efendimiz, onları bağrına bastı, öptü, kokladı. Bu esnada kendisini zaptedemeyerek gözlerinden yaşlar akmaya başladı.

İşte o anda, Hz. Esmâ'nın yüreği dağlanır gibi oldu. "Yâ Resûlallah," dedi, "anam babam sana feda olsun! Sen niçin ağlıyorsun? Yoksa Cafer ve arkadaşlarından sana acı bir haber mi erişti?"733

Hz. Resûlullah acı gerçeği teessür içinde haber verdi: "Evet, onlar bugün şehid oldular!"734

Hz. Esmâ'nın gözlerinden bir anda yaşlar seller gibi boşanmaya başladı. Kadınlar, başına toplandılar. Hz. Resûlullah'ın ona emri şu oldu:Daha sonra Efendimiz, Hânei Saadetine geldi; zevcelerine, "Cafer Ailesi için yemek yapmayı ihmâl etmeyiniz." buyurdu. Bunun üzerine, Hz. Cafer'in ev halkına üç gün yemek yapılıp yedirildi. İslâm'da ölünün ev halkı için yapılan ilk yemek budur.

Peygamber Efendimiz, Hz. Cafer için üç günden sonra ağlamayı da yasakladı.736

Resûli Kibriya Efendimiz, Hz. Cafer'in kesilen iki eline karşılık, Cenâbı Hakk'ın ona iki kanat verdiğini ve Cennet'te, onunla istediği gibi uçup durduğunu haber vermiştir. Bu sebeple ona "Caferi Tayyar" denilmiştir.737

Peygamber Efendimizin, Zeyd b. Harise 'nin Kızının Bakışına Dayanamayıp Ağlaması

Henüz, İslâm Ordusu Müte'den Medine'ye dönmemişti.

Hz. Resûlullah, bir ara, harbte şehid olan Zeyd b. Harise Hazretlerinin kızını gördü. Masum kız, Resûli Kibriya'nın mübarek yüzüne hüzünlü ve ağlamaklı bakıyordu. Bu manzarayı seyre dayanamayan Efendimiz, şefkat ve merhametinden ağlamaya başladı.

Sa'd b. Ubade Hazretleri, "Yâ Resûlallah, nedir bu?.." diye sordu.

Efendimiz izah etti: "Bu, sevgilinin, sevgilisine hasretidir."738

İslâm Ordusunun Karşılanışı

Oldukça sıcak bir gündü.

Hz. Resûlullah'ın ak sancağının Medine ufuklarında parlamaya başladığı görüldü. Gelen, artık Zeyd Ordusu değil, "Seyfullahi'sSarim [Allah'ın Keskin Kılıcı]" unvanının sahibi Hz. Hâlid b. Velid Ordusu idi. Tecessüm etmiş ruh ve cesaret âbidesini andıran mücâhidler, üç kumandan dâhil 15 kadar mücâhidi kaybetmiş olmanın derin hüznü, ama İslâm'a parlak bir zafer kazandırmanın vekar ve sevinci içinde, Medine'ye, semâda süzülen parlak yıldızlar misâli akıyorlardı.

Bu sırada Resûli Ekrem, Ashabı Kiram'a, "Toplanınız da kardeşlerinizi karşılayalım!" buyurdu.

Müslümanlar, kızgın sıcağa rağmen derhâl bu emre itaat edip mücâhidleri karşılamak üzere âdeta Medine'yi tamamen boşalttılar.

Kâinatın Efendisi de, bu mücâhidleri karşılamaya çıkıyordu; onlara "Hoş geldiniz." demeye gidiyordu. Çocuk çocuk herkes onun etrafını yıldız misâli sarmıştı. Çocukların bineklere bindirilmesini emredip, ktıtsî şehâdet mertebesine erişen Hz. Cafer'in biricik oğlunun da kendisine verilmesini istedi. Getirilen yavruyu, şefkat kahramanı Kâinatın Efendisi önüne bindirdi; yoluna öylece devam etti.

Medine'nin Cüruf mevkiinde, mücâhidlerle karşılayıcılar birbirlerine kavuştular ve ulvî bir manzara teşkil ettiler.

Bu arada, mücâhidlerin kulağına bazı nahoş sözler geldi: "Allah yolunda savaşmaktan kaçan kaçaklar!.."739 Mücâhidler, işittikleri bu sözlerden üzüntü duydular; durumu Hz. Resûli Ekrem'e şikâyet ettiler. Kâinatın Efendisi, "Sizler, Allah yolunda savaşmaktan kaçanlar değil, dönüp dönüp vuruşanlarsınız!"740 buyurarak onları teselli etti.

Hz. Resûlullah'ın bu sözleri üzerine, Müslümanlar da, mücâhidleri o tür sözleri söyleyerek kınamaktan ve üzmekten vazgeçtiler.

Beni Mürre, Zatü'sSelasil ve Sifü'lBahr Seferleri

(Hicret 'in 8. senesi Sefer ayı)

Hendek Muharebesinde, Müslümanları muhasara altına alan Ebû Süfyan b. Harb kumandasındaki 10 bin kişilik ordunun 400'ünü Benî Mürreler teşkil etmişlerdi;696 ayrıca, Resûli Ekrem Efendimizin Hicret'in 7. yılında kendilerini cezalandırmak için gönderdiği Beşir b. Sa'd kumandası altındaki 30 kişilik mücâhid birliğinin 28'ini de şehid etmişlerdi.697

Resûli Ekrem Efendimiz, bu İslâm düşmanı kabileye de gereken dersi vermek istiyordu. Bunun için Galib b. Abdullah'ı 200 kişinin başında Benî Mürrelere gönderdi.

Galib b. Abdullah, emrindeki mücâhidlerle Benî Mürrelerin çok yakınına kadar sokuldu. Orada mücâhidlere bir hitabede bulundu. Özetle, "Bana itaatsizlik etmeyiniz! Çünkü, Resûlullah (a.s.m.), 'Benim kumandanıma itaat eden bana itaat etmiş, ona itaatsizlik eden de bana itaatsizlik etmiş olur.' buyurmuştur. Buna binâen, siz, her ne zaman bana itaatsizlik ederseniz, Peygamberinize itaatsizlik etmiş olursunuz."698 dedi.

Mücâhidler, komutanlarının emriyle sabahleyin erkenden tekbirler getirerek Benî Mürrelerin üzerine baskın yaptılar. Birçoğunu öldürdüler, kadın ve çocuklarını da esir aldılar; birçok deve, sığır ve davarı ise ganimet olarak ele geçirdiler.

HZ. ÜSAME'NÎN, BİR ADAMI MÜŞRİK SANARAK ÖLDÜRMESİ

Hz. Üsame b. Zeyd, Mirdas b. Nehik adında birinin peşine düşmüş ve onu müşrik sanarak öldürmüştü. Bunu, Kumandan Galib b. Abdullah'a anlattı.

"Ben, birinin peşine düştüm. Kılıcımı kaldırıp vuracağım zaman, adam 'Lâ ilahe illallah.' dedi."

Galib b. Abdullah, "Peki, bunun üzerine kılıcını kınına soktun mu?" diye sordu.

Hz. Üsame, "Hayır.. " dedi, "Vallahi, boyun damarını kesmedikçe vazgeçmedim!"

Mücâhidler hep birden, "Vallahi," dediler, "sen, emredilmeyen kötü bir iş yaptın; 'Lâ ilahe illallah.' diyen bir adamı öldürdün!"

Hz. Üsame, yaptığına son derece üzüldü.

Galib b. Abdullah bundan sonra emrindeki mücâhidlerle Medine'ye döndü.

"Adamın Kalbini Yardın mı? "

Medine'ye gelince, Hz. Üsame, hâdiseyi Peygamber Efendimize anlattı.

Resûli Kibriya, hiddetle, "Ey Üsame!.. Demek, sen, 'Lâ ilahe illallah.' demiş olan bir adamı öldürdün, ha!.." diye buyurdu.

Hz. Üsame, mazeret beyan etti: "Yâ Resûlallah!.. O, ancak silâhtan korktuğu için 'Lâ ilahe illallah.' demiştir!"

Resûli Ekrem Efendimiz, bu mazeret beyan edişe daha da hiddetlendi; "Bari, adamın kalbini de yarsaydın, bu sözü gerçekten mi yoksa yalandan mı söylediğini öğrenseydin ya!.." buyurdu.700

Hz. Resûlullah'ın çok sevdiği ve çoğu zaman terkisinde taşıdığı Hz. Üsame der ki:

"Resûlullah (a.s.m.), bu sözü bana o kadar tekrarlayıp durdu ki, 'Keski, o gün yeni Müslüman olmuş ve adamı da ben öldürmemiş olsaydım!' diye içimden temenni ettim."701

Burada şuna işaret etmek lâzımdır ki, Hz. Üsame'nin bu sözü hakikat değil, o anda duyduğu ızdırabın mübalâğa ile ifadesidir. Hz. Üsame, bu adamın kelimei tevhidi getirmesine ehemmiyet vermeyip öldürürken, "Kâfirlerin, Bizim azabımızı gördükleri zamandaki îmanları kendilerine fayda vermeyecektir."702 mealindeki âyetin zahiriyle istidlal etmiş olacaktır. Bu sebepledir ki, Peygamber Efendimiz, sâdece onu azarlamakla yetinip, diyetle emretmedi.

"Size, selâm veren ve Müslümanlık şiarını [alâmetini] gösteren kişiye, 'Sen mü'min değilsin!' demeyiniz."703 mealindeki âyeti kerîme de bu hâdise üzerine nazil olmuştu.

ZÂTÛ'SSELÂSİL SEFERİ

(Hicret 'in 8. senesi Cemaziyelahir ayı / Milâdi 629)

Bazı Arap kabîleleri, Müte Harbinin neticesini Müslümanlar için zahirî bir mağlûbiyet ve gerileme olarak değerlendirmiş olacaklar ki, Medine'ye saldırmak maksadıyla bir araya gelmişlerdi. Bunlar, Kuzaa, Beliy, Cüzzam, Lahm ve Âmile adındaki kabilelerdi.741

Durumu haber alan Peygamber Efendimiz, derhâl Amr b. As Hazretlerini yanına çağırdı ve, "Ey Amr!.. Silâhını kuşan, yolculuk elbiselerini üzerine giy ve hemen yanıma gel!" buyurdu.

Hz. Amr, hemen gidip silâhını kuşandı ve sefer elbiselerini de giyerek Efendimizin yanına vardı.

Resûli Ekrem, "Ey Amr!.." dedi, "Seni selâmete ve zenginliğe erdirsin diye askerî bir birliğin başında bir yere göndermek istiyor, en iyi dileğimle senin için zenginlik diliyorum!"

Hz. Amr, "Yâ Resûlallah!.. Ben zengin olayım diye Müslüman olmadım; hiçbir karşılık beklemeden ve cihadlara katılıp, zâtınızın yanında bulunmayı arzuladığım için Müslüman oldum!" diye karşılık verdi.

Bunun üzerine Resûli Kibriya Efendimiz, "Ey Amr!.. Zenginliğin faydalısı, insanların hayırlı ve faydalasına ne güzel yaraşır!"742 diye buyurdu.

Resûli Ekrem Efendimizin Amr'ı tercih edişinin bir sebebi vardı: O da, Hz. Amr'm, Beliy Kabilesiyle akraba oluşuydu. Babaannesi Beliy Kabîlesindendi. Amr'ı göndermekle, onları akrabalık noktasından bir derece yumuşatmak ve İslâmiyete ısındırmak istiyordu!

Ayrıca Efendimiz, üzerine yürüyeceği kabileleri İslâm'a davet etmesi için de Amr Hazretlerine emir verdi.

Bütün bunlardan sonra Hz. Amr, emrindeki Muhacir ve Ensâr'dan müteşekkil 300 mücâhidle Medine'den yola çıktı. Müşrik kabilelerin toplandığı bölgeye yaklaştığında, fazlaca kalabalık olduklarını gördü. Bunun üzerine, ashabtan Rafı b. Mekis'i Peygamber Efendimize göndererek acele yardım istedi. Medine'ye gelen bu sahabî, durumu Peygamber Efendimize haber verdi. Resûli Ekrem Efendimiz, bu istek üzerine, Hz. Ebû Ubeyde b. Cerrah kumandasında 200 kişilik bir takviye kuvveti gönderdi. Bunlar arasında Hz. Ebû Bekir, Hz. Ömer ve Ensâr ve Muhacir'in ileri gelenlerinden birçok kimse vardı.

Resûli Ekrem Efendimiz, Amr b. Âs'la buluşup hep birlikte hareket etmelerini de Hz. Ebû Ubeyde'ye sıkı sıkıya tembih etti.743

Takviye birliği sür'atle yol alarak Hz. Amr'in yardımına yetişti.

Amr (r.a.), Ebû Ubeyde Hazretlerine, "Sizin de kumandanınız benim!.. Çünkü, Resûlullah'a haber gönderip bana yardım etmenizi kendisinden ben istedim!" dedi.

Fakat, Ebû Ubeyde Hazretleri, kendi birliğine kumandanlık etmek istedi ve, "Ben, emrim altındaki birliğin kumandanıyım; sen ise, emrin altındaki birliğin kumandanısın!"744 diye karşılık verdi.

Hz. Amr ise, aynı şekilde, onların da kumandanı olduğunu, imamlığa yetkili olanın da kendisi bulunduğunu ifade etti. Bu küçük münakaşaya Muhacir Müslümanlar da Ebû Ubeyde Hazretlerinin tarafını tutarak katıldılar.

Ebû Ubeyde, Hz. Resûlullah'ın tembihini hatırlayınca, münakaşanın uzamasına meydan vermedi. "Ey Amr!.. Resûlullah'ın (a.s.m.), Medine'den ayrılırken en son sözü, 'Arkadaşının yanına varınca, birbirinize itaat ediniz, sakın aranızda ihtilâfa düşmeyiniz.' emir ve tavsiyesi olmuştur. Eğer sen bana itaat etmezsen, ben sana itaat ederim."745 dedi.

Böylece, başkumandanlık, münakaşa uzamadan Amr b. As Hazretlerinde kaldı. Namazı da mücâhidlere o kıldırmaya başladı.746

Varılan yerde hava oldukça soğuk ve sert idi. Mücâhidler, ateş yakmak için etraftan odun toplayarak ısınmak istedilerse de Kumandan Hz. Amr, buna kat'iyetle müsaade etmedi. Bu durum, ashabın itirazına sebep oldu.

Hz. Ebû Bekir, meseleyi kendisiyle konuşmak isteyince, Hz. Amr b. As, "Sen, beni dinlemek ve bana itaat etmekle emrolundun, değil mi?" diye sordu.

Hz. Ebû Bekir, "Evet..." dedi.

Bunun üzerine Hz. Amr, "O hâlde, neye emrolundunsa onu yap!"747 dedi.

Hz. Ömer, bu sözlere tahammül edemedi ve gidip Hz. Amr'a çatmak istediyse de, Hz. Ebû Bekir buna mâni oldu ve, "Bırak onu; istediğini yapsın. Resûlullah (a.s.m.), onu ancak harbteki mahareti sebebiyle başımıza

kumandan tâyin etti. Mademki o şu anda kumandandır, onun işine karışmak doğru olmaz."748 diye konuştu.

Bunun üzerine Hz. Ömer, hiddetini yenip sustu.

Aslında Hz. Amr, güzel bir taktik ve tedbir icabı mücâhidlerin ateş yakmalarına müsaade etmiyordu. O da şuydu: Düşman çok, mücâhidler ise onlara nazaran sayıca az idiler. Ateş yakıldığı takdirde sayıları ortaya çıkacak ve düşman hiçbir endişe ve korkuya kapılmadan üzerlerine hücum edecekti; fakat, yakılmadığı takdirde düşman, mücâhidlerin sayısını tam bilmeyecek ve ihtiyatlı hareket etmek durumunda kalacaktı. Nitekim de aynı durum cereyan etti: Müslümanların oldukça kalabalık oldukları zannına kapılan düşman kuvvetleri, çarpışmayı bile göze alamadan her biri bir tarafa dağıldı. Az sayıda bir birlik karşı koymaya direndi; ancak onlar da bir müddet sonra mücâhidlerin toptan hücumu karşısında dayanamayarak kaçmaya mecbur kaldılar.749 Harb sanatını iyi bilen Komutan Amr (r.a.), kaçanları, "Mücâhidlere bir pusu kurulmuş olabilir." ihtimalini göz önüne alarak takibten vazgeçti. İslâm Ordusu, gayesine ulaşmış olmanın huzurunu içinde Medine'ye döndü.

Amr b. Âs 'in Peygamberimize Suali

Mücâhidlerle Medine'ye dönen Kumandan Amr b. Âs (r.a.), iç âleminde bir duyguya kapılmıştı. Bu duygusunu bizzat kendisi şöyle anlatır:

"Resûlullah (s.a.v.), beni askerî bir birliğin başında Zatü'sSelâsiPe göndermişti. Askerî birliğin içinde Ebû Bekir ve Ömer de bulunuyordu.

"'Resûlullah'ın yanında benim yerim daha üstün olmazsa, herhalde beni, Ebû Bekir ve Ömer'in başına kumandan tâyin ederek göndermezdi.' diye içime doğdu.

"Hemen Resûlullah'ın yanına varıp, 'Yâ ResûlullahL Halkın sana en sevgilisi hangisidir?' diye sordum.

"'Âişe'dir.' buyurdu. "'Erkeklerden kimdir?' diye sordum. "'Âişe'nin babasıdır.' buyurdu. "'Ondan sonra kimdir?' diye sordum.

"'Ondan sonra Ömer'dir.' buyurdu; birtakım erkeklerin daha isimlerini saydı.

"Kendi kendime, 'Artık bu sorumu tekrarlamayayım!' dedim ve beni en sonraya bırakmasından korkarak sustum!"750

Hakikatı hâlde, Amr b. Âs Hazretleri, Ashabı Kiram'in büyüklerindendi. Fakat, o vakit sahabîler arasında ona nisbetle Allah indinde ve Hz. Resûlullah katında daha sevgili ve daha efdal pek çok zât ve onun tabakasının üst tarafında hayli tabaka vardı. İşte, bunu anlayan Hz. Amr, sözü daha fazla uzatmayıp kısa kesmiştir.

SİFÛ'LBAHR SEFERİ

(Hicret 'in 8. senesi, Receb ayı)

Resûli Ekrem Efendimiz, Ebû Ubeyde b. Cerrah'ı Muhacir ve Ensâr'dan müteşekkil 300 kişilik bir birliğin başına kumandan tâyin ederek Cüheynelerden bir kabilenin üzerine gönderdi.751 Maksat, bu İslâm düşmanı kabileyi te'dip edip gereken dersi vermekti. Mücâhidler arasında Hz. Ömer de bulunuyordu.

Yolda son derece açlık sıkıntısı çeken, hattâ ağaç yapraklarını bile ısıtıp yemeye kalkan mücâhidler, nihayet Sifû'lBahr'e [Deniz Sahili] vardılar. Açlıkla kıvranıp durdukları bu sırada, Rezzakı Zülcelâl, denizden, dalgalarla, kocaman bir balığı çıkarıp onlara ikram etti.752 Orada kaldıkları müddetçe bu balıktan yediler. Hiç kimseyle karşılaşmayan mücâhidler, Medine'ye döndüler. Mücâhidler, Peygamber Efendimize, deniz sahilinde yedikleri balıktan bahsedip, bundan dolayı herhangi bir şey yapmaları gerekip gerekmediğini sordular. Peygamber Efendimiz, "O, Allah'ın sizin için denizden çıkardığı bir rızıktır." buyurdu ve ilâve etti: "Yanınızda, o balığın etinden bir şey varsa, bize de yedirseniz!.."

Mücâhidlerden bir kısmı, yolda azık olsun diye beraberinde o balıktan getirmişti. Peygamber Efendimize de bir parça verdiler. Efendimiz ondan yedi.

Mekke'nin Fethi

(Hicret'in 8. senesi Ramazan ayı Cuma/Milâdî 630 Ocak)

Mekke: Yeryüzünde tevhidin timsâli ilk mâbed olan Kabe'nin bulunduğu şehir... O Kabe ki, "çok mübarek ve âlemlere hidâyet olan Bayt'tir."754 Mübârekiyeti ve hidâyete vesile oluşu Tevhidi İlâhî'nin mücessem bir delili olmasından ileri gelmekte. İlk banisi, ilk insan ve ilk peygamber Hz. Âdem (a.s.), onu bu gaye için inşa etmişti. Zamanla bina gözden kaybolacak vaziyete gelmiş, fakat temelleri sabit kalmıştı. Ebû'lEnbiya [Peygamberlerin Babası] lakabıyla anılan Hz. İbrahim, Allah'ın emir buyurmasıyla, oğlu Hz. İsmail'le birlikte, bu temel üzerine Kabe'yi yeniden inşa etmişler ve Kabe "tevhid" inancının yeniden mücessem bir sembolü olmuştu.

Ancak, yeryüzünün bu en şerefli ve en faziletli binası, hâlâ, tevhid inancından uzak yaşayan, hattâ bu inancı var güçleriyle ortadan kaldırmaya, müntesiplerini yok etmeye çalışan Kureyş müşriklerinin elinde bulunuyordu. Bina ediliş gayesinin tam aksine, içi putlarla dolu duruyordu.

Tevhid inancının ve bu inancın mümessili Müslümanların can düşmanları olan müşrikler, burada her türlü rezaleti irtikap ediyorlardı.

Gayretullah'a dokunan, Hz. Âdem (a.s.) ile Hz. İbrahim'in ruhanîyetlerini rencide eden ve bütün Müslümanların kalb ve vicdanlarını derinden sızlatan bu durumun bir an evvel ortadan kaldırılması lâzımdı. Bu mübarek mabedin ve bu mabedin içinde bulunduğu Mekke'nin bir an evvel müşriklerin kirli ellerinden kurtarılması gerekiyordu. Hz. Fahri Âlem Efendimiz, bunu düşünüyor, bu maksadının tahakkuku için bir yol arıyordu. Uzun zaman imkânlar ve şartlar buna elvermemişti; çünkü, Müslümanlar henüz az ve zaîf bir durumda bulunuyorlardı. Müslümanların mevcut gücüyle bunu elde etmek de oldukça zordu. Üstelik, Medine'nin her an düşman taarruzuna uğraması da muhtemeldi.

Bu gayenin bilfiil gerçekleşmesi için İslâm'ın inkişaf etmesi, Müslümanların çoğalması, güç ve kuvvet kazanması gerekiyordu; aksi takdirde, bu yoldaki bir teşebbüs akim kalabilirdi.

Bir işe teşebbüste zamanı ve zemini değerlendirmeyi çok iyi bilen Peygamber Efendimiz, bu gayesinin tahakkuku için Cenâbı Hakk'ın müsait

şartlar ihsan etmesini sabırla bekliyordu.

Nihayet, Hicret'in 8. yılında İslâm olanca haşmetiyle etrafa yayılmıştı. Bir taraftan İslâm'ın en amansız düşmanlarından biri olan Hayber ve civar Yahudileri tabiiyet altına alınmış, bir taraftan en büyük bir fetih ve zafer olan Hudeybiye Anlaşması yapılmış ve yine bir başka taraftan o zamanın koskocaman Bizans İmparatorluğuna Müte Harbiyle gözdağı verilmişti.

Bütün bunlar, İslâm'ın ve Müslümanların, önüne geçilmesi imkânsız, büyük bir kuvvet hâlini almış olduğunu ortaya koyuyordu.

Artık bu ulvî ve mukaddes gayenin bilfiil tahakkuk zamanı gelmiş ve gerekli imkânları Cenâbı Hakk ihsan etmişti.

Ancak, ortada bir mâni vardı. O da, müşriklerle yapılmış olan Hudeybiye Anlaşması idi. Bu anlaşmaya göre, Müslümanlarla müşrikler 10 sene birbirleriyle harb etmeyecek ve anlaşmayı bozmayacaklardı.Ahde vefada zirve noktada bulunan Resûli Kibriya Efendimiz, bu kutsî gayesi için de olsa ahdini bozup müşrikler üzerine yürümeyi düşünmüyordu.

Zahirî Sebep

Kalblerimizin en ince noktasına nüfuz eden, gönlümüzden geçen her arzuyu bilip cevap veren Cenâbı Hakk, Sevgili Resulünün de kalbinden geçen bu ulvî arzuyu biliyordu. Zâten ona bu gayesini tahakkuk ettireceğini daha iki sene evvelinden de haber vermiş, müjdelemişti.

Cenâbı Hakk, bir sebep halketti: Hudeybiye Sulh Anlaşmasının bir maddesi, Kureyş'in dışında kalan kabilelere istediği tarafın himayesine girebilme hakkını tanıyordu.755 Bu haktan istifadeyle, muahede yapıldığı sırada, Huzaa Kabîlesi, Hz. Resûlullah'ın ahd ve emanına girerek Müslümanlar tarafında yer almış, Benî Bekir Kabîlesi ise müşriklerin himayesini kabul ederek onların tarafını tutmuştu.756

Bu iki kabile arasında uzun zaman devam edip gelen bir düşmanlık, bir husumet vardı. İhtimal bu düşmanlık neticesidir ki, eskiden beri Peygamberimizin dedesi Abdûlmuttâlib'le anlaşmalı ve müttefik bulunan Huzaalılar, Hz. Resûli Ekrem'in safında yer alınca, Benî Bekirler de müşriklerin himayesine girmişlerdi.

Nübüvvet nurunun Mekke'de parlamasına kadar birbirleriyle kanlı bıçaklı olan bu iki kabîle, bu nur sayesinde az da olsa birbirlerinden kanlı

ellerini çekiyor ve bu çekiliş Hudeybiye Sulhüne kadar devam ediyordu. Ancak, bu sulh devresinde tekrar birbirlerini rahatsız etmeye başlıyorlardı. Bahaneler arayarak hâdise çıkarma yoluna gidiyorlardı.

BENİ BEKİRLERİN, HUZAALILARA SALDIRMASI

Bir gün, Benî Bekir Kabilesinden biri, bir şiirle Hz. Resûlullah'ı hicv ve tahkire yeltenir. Huzaalılardan bir genç buna tahammül edemez ve adamın başını yaralar. Durumu öğrenen Bekir Oğulları, bunu, Huzaalılara saldırmak için bir sebep sayarlar.757 Kureyş müşriklerinden de bir yardım alan Benî Bekirler, her şeyden habersiz, Vetir denilen suyun başında ikamet eden ve böyle bir saldırıdan Hudeybiye Sulh Anlaşması gereğince emin bulunan Huzaalıların üzerine ansızın saldırırlar; hazırlıklı bulunmayan Huzaalıları, tâ Mekke'nin içine kadar kovalarlar, Harem'de bile adamlarını öldürmekten çekinmezler. Neticede, çarpışma, Huzaalılardan 23 kişinin öldürülmesiyle son bulur.758

Çarpışmada müşrikler, Benî Bekirlere at, silâh gibi yardımlarla kalmamış, ileri gelenlerinden birçoğu da bilfiil çarpışmaya katılmıştı. Fakat, bunu Peygamber Efendimizden korkarak, gizli yapmışlardı.759 Ancak, Huzaahlar, bunları tanımışlardı.

Kureyş müşrikleri, bu hareketleriyle Hudeybiye Anlaşmasını resmen ihlâl etmiş oluyorlardı; fakat, bunun Peygamberimiz tarafından bilinmesinden son derece endişe duyuyor, hattâ korkuyorlardı.

Peygamberimizin, Durumu Haber Alması

Aradan sâdece üç gün geçmişti.

Huzaalı Amr b. Salim, beraberinde kabilesinden 40 kişiyle Medine'ye gelerek, durumu olduğu gibi Peygamber Efendimize arzetti ve yardım talebinde bulundu.

Peygamber Efendimiz, hâdiseden fazlasıyla rahatsız oldu ve Huzaalılardan gelen heyeti, kendilerine mutlaka yardım edecekleri vaadiyle yurtlarına geri gönderdi.761

Kureyş müşrikleri, Benî Bekirlere yardım etmekle kendileri için son derece tehlikeli bir pozisyon meydana getirmişlerdi. Giriştikleri hareketin vahim neticeler doğuracağını sonradan fark ettiler, ama artık iş işten geçmişti!

...Ve Allah, bu hâdiseyi, Mekke kapılarının Müslümanlara açılmasına, Kâbei Muazzama'da tekrar tevhid bayrağının dalgalanmasına zahirî sebep kıldı.

Müşriklere Verilen Ültimatom

Resûli Ekrem, durumun biraz daha açıklığa kavuşmasını istiyordu. Bunun için, müşriklere ültimatom mahiyetinde bir yazı göndererek şöyle dedi:

"Yâ Huzaalılardan öldürülenlerin kan bedellerini ödeyiniz yahut Benî Bekir Kabilesiyle olan ittifakınızdan vazgeçiniz! Bunlardan birini yapmazsanız, Hudeybiye Anlaşmasını bozduğunuzu ve bunun neticesi olarak da sizinle harbetmek mecburiyetinde kalacağımı biliniz!"

Kureyş 'in, Teklifleri Reddetmesi

Kibirden birer heykel kesilmiş müşrik ileri gelenleri, akıbeti düşünmeyen kör hislerine kapılarak önce Peygamberimizin ilk iki teklifini kabul etmediler ve harbe hazırlanacaklarını bildirdiler. Böylece, muahedeyi fiilen ihlâl etmiş olduklarını sözleriyle de te'yid etmiş oldular. Ancak, hislerinden uzak kalıp meseleyi akıl plânına getirdiklerinde içlerini bir telâş, bir korku kaplamaya başladı. Yaptıkları hareketin doğuracağı vahim neticeyi düşündükçe îmandan mahrum kalblerini bir korku sardı. Hz. Resûlullah'ın elçisine bu tarz cevap verdiklerine pişman oldular. Meselenin tashihi için Ebû Süfyân'ı Medine'ye gönderdiler. "Git, muahedeyi yenile, mütâreke müddetini de uzat." dediler.762

EBÛ SÜFYAN, MEDİNE'DE

Müşrik ileri gelenlerinin verdiği direktife göre Ebû Süfyan, Peygamberimizle görüşüp, eski fikirlerinden vazgeçtiklerini bildirecek ve Hudeybiye Anlaşmasının yenilenmesini, hattâ müddetin uzatılmasını temine çalışacaktı. Ancak, son pişmanlık fayda vermeyecek ve müşrikler bu isteklerinde muvaffak olamayacaklardı. Çünkü, Resûli Ekrem, daha henüz Ebû Süfyan, Medine'ye gelmeden, ashabına işin neticesini haber verip şöyle buyuruyordu:

"Ebû Süfyan, Hudeybiye Anlaşmasını takviye etmek ve mütâreke müddetini uzatmak için yanınıza gelmek üzeredir! Fakat bu arzusuna nail olmadan öfkeyle geri dönecektir."763

Ebû Süfyan ve Kızı

Ebû Süfyan, Medine'ye gelince, Peygamber Efendimizin huzuruna çıkmadan önce, Ezvacı Tâhirat'tan olan kızı Hz. Ümmü Habibe'nin evine gitti.

Baba henüz îman etmemiş ve müşriklerin lideri, kızı ise Hz. Resûli Ekrem'in pâk zevcesi... Ebû Süfyan, Hz. Resûlullah'ın minderine oturmak istedi. Hz. Ümmü Habibe buna müsaade etmedi. Ebû Süfyan, "Kızım," dedi, "anlayamadım! Sen minderi mi benden, beni mi minderden esirgiyorsun?" diye sordu. Hz. Ümmü Habibe, "Bu, Resûlullah'ın (s.a.v.) minderidir. Sen ise şirk içindesin! Senin gibi birisinin Resûlullah'ın minderine oturmasına gönlüm asla razı olamaz!"764 diye cevap verdi.

Evet, Allah ve Resulünün hatır ve muhabbeti, her hatır ve muhabbetin üstündedir. Onların hatırları anne babanın, hele hele müşrik bir babanın hatınyla değiştirilemez; onlara muhabbet, şâir muhabbetler için terk edilemez. Çünkü, insana ebedî saadeti kazandıran, Allah ve Resulüne olan samimî muhabbettir, emir ve nehiylerine ciddî hürmettir.

Ebû Süfyan, kerîmesinin bu hareketi üzerine, "Vallahi, kızım, sen yanımdan ayrıldıktan sonra değişmişsin; sana kötülük gelmiş!" diyerek kızgınlığını ifade etti.

Hz. Ümmü Habibe, "Hayır!.. Allah, bana kötülüğü değil, İslâmiyeti nasîb etti. Sen ise, işitmez, görmez, taştan yontulmuş puta tapmakta devam ediyorsun!" dedikten sonra ilâve etti: "Babacığım!.. Senin gibi, Kureyşlilerin büyüğü bir kimse, nasıl olur da İslâmiyete uzak kalır?"

Ebû Süfyan'm kızgınlığı daha da arttı. "Yazıklar olsun sana!.." dedi, "Senden bu sözleri de mi işitecektim? Ben, atalarımın tapageldiklerini bırakıp Muhammed'in dinine gireceğim, öyle mi?" dedi; sonra da, Hz. Ümmü Habibe'nin yanından öfkeyle ayrıldı.765

Ebû Süfyan 'in, Peygamberimize Müracaatı

Kerîmesi Hz. Ümmü Habibe'nin yanından öfkeyle ayrılan Ebû Süfyan, doğruca Hz. Resûlullah'ın yanına vardı.

"Ey Muhammed!.." dedi, "Hudeybiye Muahedesini yenile ve mütâreke müddetini de uzat!"

Peygamber Efendimiz, "Ey Ebû Süfyan!.. Sen bunun için mi geldin?" diye sordu.

Ebû Süfyan, "Evet, bunun için geldim!"

Resûli Ekrem, "Biz, aramızdaki o ahid üzerinde duruyoruz! Yoksa siz, bir hâdise çıkarıp onu bozdunuz mu?" diye sordu. Ebû Siifyan, bir an durakladı. Ne diyeceğini o anda kestiremedi. Sonunda cesaretini topladı ve, "Allah korusun! Öyle bir şey yapmadık! Ama biz, her şeye rağmen muahedenin yenilenmesini istiyoruz." diye, "hiçbir şey olmamış gibi" konuştu.

Resûli Ekrem Efendimiz, bu teklifine herhangi bir cevap vermeden sustu.766

Ebû Siifyan, çıkmaz bir sokağa girdiğini anlamıştı. Bundan nasıl kurtulabileceğini de bir türlü kestiremiyordu.

Hz. Resûlullah'tan herhangi bir cevap alamayınca, gidip Hz. Ebû Bekir'e başvurdu. Aynı arzusunu ona da tekrarladı ve bu hususta Hz. Resûlullah ile kendisi arasında tavassut etmesini istedi.

Hz. Ebû Bekir, "Bu benim değil, Resûlullah'in bileceği, ona âit bir iştir. Ben, buna asla karışamam!" diye cevap verdi.

Ebû Süfyan, "Öyle ise, beni himayene al ve bunu halka bildir." dedi.

Hz. Ebû Bekir, Hz. Resûlullah'a sadâkatini bir kere daha belgeledi. "Benim himayemde bulunanlar," dedi, "Resûlullah'ın himayesinde bulunanlardır!"767

Ebû Süfyan, ümitsiz bir vaziyette bu sefer Hz. Ömer'e başvurdu; "Muahedeyi yenilemeye çalış, halkın arasını bul!" dedi.

Kâfirlere karşı hiddet ve şiddetiyle mevsuf Hz. Ömer, öfkeyle, "Demek, siz muahedeyi bozdunuz, öyle mi?" dedikten sonra ilâve etti: "Eğer, ondan geride bir şey kalmışsa, Allah onu da bir an evvel yok etsin! Ben, bu hususta, asla gidip Resûlullah'tan şefaat dilemeyeceğim! Vallahi, ben küçük bir karıncadan başka bir şey bulamazsam bile, o karıncadan faydalanır, yine sizinle savaşırım!"7"8

Ebû Süfyan 'in, Hz. Osman ile Hz. Ali 'ye Başvurması

Kendi kendine "Vallahi, ben bugünden daha zor, daha çetin bir gün görmedim!" diye mırıldanıp Hz. Ömer'in yanından ayrılan Ebû Süfyan, doğruca Hz. Osman'ın yanına gitti. "Ey Osman!.." dedi, "Bu topluluk içinde akrabalıkta bana en yakın sensin. Ne olur, şu mütârekeyi yenile ve müddetini uzat! Çünkü, sahibin seni hiçbir zaman reddetmez."

Hz. Osman, "Benim himayemde bulunanlar, Resûlullah'ın (a.s.m.) himayesinde bulunanlardır."769 diyerek, bu hususta kendisine hiçbir yardımda bulunamayacağını ifade etti.

Ebû Süfyan'ın içi, müracaatlarının neticesiz kalmasından için için yanıyordu. Son şansını denemek üzere Hz. Ali'ye başvurdu. "Benim en yakım akrabamsın! Bu akrabalık hakkı için, Resûlullah'a gidip, bu muahede işinin yenilenmesi ve müddetinin uzatılması için şefaatçi ol!" dedi.

Hz. Ali'nin de cevabı diğer Ashabı Kiram'ınkinden farklı olmadı. "Allah senin iyiliğini versin, ey Ebû Süfyan!.." dedi, "Vallahi, Resûlullah Aleyhisselâm(a.s.m.) bir işe karar verdi mi onu mutlaka yapar! Bu, Resûlullah'ı ilgilendiren bir iştir. Ben, onun hakkında asla bir hüküm veremem!"770

Bunun üzerine Ebû Süfyan, yalvarır bir eda ile, "Peki, ey Ali, bana bu hususta bir öğüt ver!" dedi.

Hz. Ali, "Vallahi, ben, senin için bu hususta faydalı olacak bir şey bilmiyorum! Ama sen, Benî Kinanelerin büyüğüsün. Kalk, iki taraf halkını uzlaştırmak için, himayene aldığını ilân et! Sonra da yurduna çık git!" dedi.

Çaresiz ve bitkin Ebû Süfyan, bu tavsiyeye can simidi gibi yapıştı. "Evet, sen doğru söyledin! Ben, bunu yapmalıyım!" diyerek Hz. Ali'nin yanından ayrılıp Mescidi Nebevî'ye vardı.771

Ebû Süfyan, manen yorgun ve bitkin idi. Üzerine aldığı meseleyi halledememenin üzüntüsünü yaşıyordu. Mescidi Nebevî'de ayakta dikildi ve, "Ey insanlar!.. Ben, iki tarafı uzlaştırmak için onları himayeme aldım; haberiniz olsun!" dedikten sonra ürkek ürkek ilâve etti: "Muhammed'in, bu taahhüdümde bana vefasızlık edeceğini hiç sanmıyorum." Sonra, tereddütler içinde bocalar bir bitkinlikle Efendimizin yanına vardı. "Yâ Muhammedi.." dedi, "Zannetmem ki, bu himaye sözümü reddedesin!"

Peygamber Efendimiz, "Ey Ebû Süfyan!.. Bunu sen söylüyorsun, ben değil!" buyurdu.

Ebû Süfyan meseleyi anlamıştı. Görüşmelerinden hiçbir netice alamamanın eziklik ve ümitsizliği içinde devesine zar zor atlayarak Mekke'nin yolunu tuttu.

Ebû Süfyan, Mekke 'de

Mekke'ye varan Ebû Süfyan'a Kureyşliler, "Neler yaptın, anlat bakalım!" dediler. Ebû Süfyan, kötü bir elçilik yapmış olmanın mahcubiyet ve ezikliği içinde, olup bitenleri olduğu gibi anlattı.Kureyş müşriklerinin korkuları bir kat daha arttı!

FETHE HAZIRLIK

Resûli Ekrem Efendimiz, artık kat'î kararını vermişti: Sefere çıkılacak. Ancak bu kararını, daha doğrusu, Kureyş müşriklerinin üzerine yürüme fikrini, son derece gizli tutmak istiyordu. Bu, onun başvurduğu bir tedbirdi. Bu taktiğe, düşmana hazırlanma fırsatı vermemek ve bunun neticesi olarak da fazla kan dökülmeden onu teslime mecbur etmek maksadına mebni olarak başvuruyordu. Çünkü o, her şeyden evvel insanlara ebedî saadeti kazandıracak olan hak ve hakikati tebliğe memurdu, insanları imhaya değil!.. Teslime mecbur bırakıldıkları takdirde içlerinden birçoğunun gönlü İslâm'a kayabilirdi. Böylece de îman nîmetini elde etmiş olabilirlerdi! O hâlde, düşmanı tamamen imha etmek yerine ona galebe etmek, onun ulvî gayesine daha uygundu.

Bu sebepledir ki, Mekke Seferinde de maksadını son derece gizli tutuyordu. Hattâ, Hz. Âişe Vâlidimize sâdece, "Yol hazırlığımı yap." demekle yetiniyordu. Ayrıca, bu seferde Efendimiz, gizliliğe daha çok ihtiyaç duyuyordu. Çünkü, Mekkei Mükerreme gibi mübarek bir beldeye kan akıtmadan girmek, Kâbei Muazzama gibi yeryüzünün en şerefli ve faziletli binasını, kimseyi öldürmeksizin putlardan temizlemek istiyordu. Şu duası da bu niyetinin açık ifadesiydi:

"Allah'ım!.. Yurtlarına ansızın varıp kavuşuncaya kadar, Kureyşlilerin casus ve habercilerini tut, görmez ve işitmez hâle getir! Beni, birdenbire görüp işitsinler!"774

Hattâ, Kureyş müşriklerinin üzerine değil de Necid tarafıyla meşgul olmak istiyormuş intibaını vermek için de, Ebû Katade Hazretlerini askerî bir birlikle İzam Vadisi tarafına gönderdi.775 Böylece, Mekke tarafına değil de, Necid tarafına gidecekmiş tarzında haberler yayılacak ve müşrikler herhangi bir endişe duymayacakları gibi herhangi bir hazırlığa da kalkışmayacaklardı.

İşte, bütün bu tedbirlere başvurduktan sonra, Resûli Ekrem Efendimiz, bir kısım ashabına Mekke üzerine sefere çıkılacağını haber verdi ve hazırlanmalarını emir buyurdu.776

O zamana kadar Medine etrafında İslâmiyetle müşerref olmuş birçok kabile vardı. Peygamber Efendimiz bu arada onlara da, "Allah'a ve âhiret gününe inanan, Ramazan başında Medine'de hazır bulunsun!" diye haber gönderdi.777

Nebîyyi Ekrem Efendimizin bu davetini duyan birçok kabîle, Ramazan ayı başında Medinei Münevvere'ye gelmeye başladı.

Medine 'den Hareket (Ramazan ayının ilk günleri idi.)

Gönülleri Allah ve Resulünün muhabbetiyle coşup taşan 10 bin mücâhid, Medine'de hazır bekliyordu.778 Bunların 700'ü Muhacirlerdendi. Beraberlerinde 300 at vardı. Ensâr'ın mevcudu ise dört bin idi. Onların da yanında 500 at vardı. Geri kalan asker sayısını, etraftaki kabilelerden gelen Müslümanlar teşkil ediyordu.

Resûli Kibriya Efendimiz, Medine'de yerine Ebû Rühm Külsüm b. Husayn'ı vekil bıraktı.779

Bu haliyle İslâm Ordusu, hareket için Hz. Resûlullah'ın emrini bekliyordu.

Müşriklere Gönderilen Haber İslâm Ordusu harekete hazır bekliyordu.Bu sırada Peygamber Efendimiz, Hz. Ali, Hz. Zübeyr b. Avvam ve Hz. Mikdad b. Esved'e şu emri verdi:

"Sür'atle gidiniz! Hah Bahçesine vardığınızda, hayvan üzerinde, yanında mektup bulunan bir kadın bulacaksınız. Mektubu ondan alıp bana getiriniz!"780

Bu emrin sebebini sormaya gerek duymadan, üç sahabî, son sür'at yol alıp Hah Bahçesine vararak orada kadını buldular.

Kadına, "Yanındaki mektup nerede?" diye sordular.

Kadın, "Benim yanımda mektup filân yok!" diye cevap verdi.

Bunun üzerine kadının devesini ıhdırdılar. Onu üzerinden indirip eşyasını aradılar, fakat mektup nâmına bir şey bulamadılar.

Bunun üzerine Hz. Ali, kılıcını sıyırdı ve kadına hiddetle, "Allah'a yemin ederim ki," dedi, "Resûlullah (a.s.m.), hiçbir zaman hilâfı hakikat konuşmaz. Ya sen bu yazıyı çıkarırsın ya da biz yapacağımızı biliriz; gerekirse üstünü başını arar, elbiseni çıkartırız!"

Kadın, "Siz Müslüman değil misiniz?" dedi.

Mücâhidler, "Evet, Müslümanız; ama Resûlullah (a.s.m.), bize, beraberinde mektup bulunduğunu söyledi." diye konuştular.

Kadın, kurtuluş çâresinin kalmadığını anlamıştı. Mücâhidlere, "Yüzünüzü başka tarafa çeviriniz." dedi.

Sahabîler yüzlerini çevirince de, başının örgülü saçlarını çözdü. Mektubu oradan çıkarıp Hz. Ali'ye uzattı.781

Vazifeli sahabîler, mektubu alıp Hz. Resûlullah'a getirdiler.

Herkeste bir hayret ve şaşkınlık başlamıştı. Çünkü mektup, "Bedir ashabı"ndan olan Hatıb b. Ebî Beltaa tarafından, müşriklere hitaben, Peygamber Efendimizin hazırlığını haber vermek üzere yazılmıştı!782

Peygamber Efendimiz, derhâl Hz. Hatıb'ı huzuruna çağırdı. Hz. Hatıb gelince, mektup kendisine okundu.Resûli Ekrem, "Bu mektubu tanıdın mı?" diye sordu. "Evet, tanıdım!" dedi."Bunu sen mi yazdın?" Hz. Hatıb inkâr etmedi: "Evet, ben yazdım!" Peygamber Efendimiz, "Bunu niçin yaptın?" diye sordu.

Hz. Hatıb izah etti: "Yâ Resûlallah!.. Bu hususta hakkımda hüküm vermekte acele etme! Ben, Kureyşlilerden olmayan bir kimseyim. Muhacir Müslümanlar gibi, Mekke'de ailem ve mallarımı koruyacak kimsem de yok. Ben, bunu, Kureyş ileri gelenlerini bir minnet altında bırakayım da ailemi korusunlar diye yaptım! Yoksa, bunu küfre saptığım veya dinimden

döndüğüm için yapmış değilim! Vallahi, ben Allah'a ve Resulüne olan îmanımda sabitim!"783

Peygamber Efendimiz, "Doğru söyledin!" buyurdu; sonra ashabına dönerek, "O, size doğru söyledi! Bunun hakkında hayırdan başka bir şey söylemeyiniz." dedi.784

Kendisini zabtedemeyen Hz. Ömer, "Bırak yâ Resûlallah, şu münâfıkın boynunu vurayım!" dedi.

Resûli Ekrem müsaade etmedi ve, "O, Bedir Muharebesinde bulunmuştur! Ne bilirsin; belki Allah, Bedir Harbine katılmış bulunanlara, savaş günü bakıp, 'Siz istediğinizi yapınız; Ben sizi affetmişimdir. Cennet size vâcib olmuş, siz de Cennet'e girmeye hak kazanmışsınız.' buyurmuştur." diye konuştu. Manzara karşısında Hz. Ömer'in gözleri doldu ve, "Allah ve Resulü her şeyi daha iyi bilir!" dedi.785

Bu hâdise üzerine Cenâbı Hakk, şu âyeti kerîmeyi inzal buyurarak mü'minleri ikaz etti:

"Ey îman edenler!.. Benim de, sizin de düşmanınız (olanları) dostlar edinmeyin! (Kendileriyle aranızdaki) sevgi yüzünden onlara (Peygamber'in maksadını) ulaştırırsınız (değil mi)? Hâlbuki onlar, Hakk'tan size gelene küfretmişlerdir. Peygamber'i de, sizi de Allah'a îman ediyorsunuz diye (yurtlarınızdan) çıkarıyorlardı onlar... Eğer siz, Benim yolumda savaşmak, Benim rızamı aramak için çıkmışsanız (bunu yapmazsınız). Onlara hâlâ muhabbet mi gizleyeceksiniz? Hâlbuki, Ben, sizin gizlediğinizi de, açıkladığınızı da çok iyi bilenim. İçinizden kim bunu yaparsa, muhakkak ki hak yolun tâ ortasından sapmış olur!"786

İslam Ordusu Mekke Yolunda

Bütün hazırlıklar tamamlandıktan sonra Resûli Kibriya Efendimiz, tek kalb gibi çarpan 10 bin kişilik muazzam İslâm Ordusuna hareket emri verdi.

Medine'den çıkış Ramazan'ın ilk günlerine rastlıyordu. Bu sebeple Resûli Ekrem ve mücâhidler oruçlu idiler.787

Hava oldukça sıcaktı. Bu sıcaklık altında yol almak fazlasıyla yorucu ve zahmetli idi. Dayanılacak gibi değildi. Üstelik, her an bir çarpışma çıkabilir, bir mukabeleyle de karşı karşıya kalabilirlerdi. Hâlbuki, harbte güç, kuvvet lâzımdı. Oruç, mücâhidleri bir noktada takatsiz hâle getiriyordu. Ancak, kendi başlarına hareket edemezlerdi. Bu sebeple, Hz. Resûlullah'ın ne yapacağını bekliyorlardı. Oruç açılacak mı, yoksa devam mı edilecekti?

İslâm Ordusu, Kudeyd mevkiine gelince, Peygamber Efendimiz, ikindi namazından sonra orucunu açtı ve ashabına da açmalarını emretti.788

Bu arada, sekiz kişilik bir birlik ve Necid tarafına gönderilmiş bulunan Ebû Katade de gelip orduya katıldı. Aynı zamanda etraftan da birçok Müslüman gelip İslâm Ordusuna iltihak etti.

Yine bu sırada Mekke'den gelen Hz. Abbas, ailesiyle Cuhfe mevkiinde İslâm Ordusuyla karşılaştı. Bundan son derece memnun olan Peygamberimiz, kendisinin yanında kalmasını, ağırlıklarını ise Medine'ye göndermesini emretti; sonra, "Ey Abbas!.. Sen Muhacirlerin sonuncususun!" buyurdu. Hz. Abbas, sefer boyunca Peygamber Efendimizin yanından ayrılmadı.

Yolda Müslüman Olanlar

Hz. Resûlullah kumandasındaki İslâm Ordusu, bütün ihtişamıyla yoluna devam ediyordu. Bu sırada gelip, Hz. Resûlullah'in huzurunda İslâm'la şereflenenler oldu. Bunlar, Peygamber Efendimizin amcası oğlu Ebû Süfyan b. Haris ile Abdullah b. Ebî Ümeyye idi.789

Resûli Ekrem, önce bu iki kişiyle görüşmek istemediğini ifade ederek onlardan yüz çevirdi; zîra, bunlar, kendisiyle peygamberliğinden önce gayet samimîyken risâlet vazifesi verilir verilmez şiddetli birer düşman kesilmişlerdi, kendisine sözle eziyet ve hakarette bulunmuşlardı. Şâir olan

Ebû Süfyan b. Haris, Peygamberimizi ve Müslümanları ağır dille hicvederdi.

Yine, Efendimizin akrabası olan Abdullah b. Ebî Ümeyye de, ona söz ve hareketleriyle rahatsızlık vermekten geri durmayanlar arasında yer almıştı.790

Ancak, bütün bunlara rağmen, araya Hz. Ümmü Seleme girdi; Efendimize, onlardan yüz çevirmemesi gerektiğini söyledi. Fakat, Resûli Ekrem Efendimiz, yine, "Onların ikisi de bana lâzım değildir!" diyerek kabul etmemekte ısrar ediyordu.

Resûli Ekrem'in bu sözlerini duyan Ebû Süfyan b. Haris, elinde küçük oğlu Cafer olduğu hâlde, "Vallahi, yanına girmeme izin vermezse, oğlumun elinden tutarak helak oluncaya kadar yeryüzünde dolaşıp dururum!" diye konuştu.

şefkat ve merhamet timsâli Peygamber Efendimizin mübarek gönlü bu sözlere dayanamadı. Onları huzuruna davet ederek affetti. Böylece onlar da İslâmiyetle şereflendiler.791

Ordunun Savaş Düzenine Girişi

Kudeyd mevkiinde konaklayan Peygamber Efendimiz, burada ordusunu savaş düzenine koydu; sancaklar ve bayraklar bağlayarak, onları kabilelere ve kabilelerin bayraktar ve sancaktarlarına verdi. Muhacirlerin üç bayraktarı vardı: Hz. Ali, Hz. Zübeyr b. Avvam ve Hz. Sa'd b. Ebî Vakkas... Ensâr'ın ise, 12 bayraktan vardı. İslâm Ordusunda ayrıca Eşcaların bir, Süleymlerin de bir bayraktarı bulunuyordu. Orduda 14 de sancaktar vardı. Bunların üçü Müzeynelerin, ikisi Eşlemlerin, dördü Cüheynelerin, üçü Ka'b Oğullarının, ikisi ise Süleymlerin idi.

İslâm Ordusu, Merruzzahran 'da

Bundan sonra Peygamber Efendimiz, ordusuyla Merruzzahran'da konakladı.793

Peygamber Efendimizin gizlilik stratejisi o âna kadar son derece muvaffakiyetle sürmüş, Mekkeliler en küçük bir haber dahi alamamışlardı.

On Bin Ateş

Merruzahran Vadisine geliş geceye rastlamıştı. O âna kadar üzerlerine gelişinden haberi olmayan Mekkeli müşriklere Peygamber Efendimiz, gelişini muhteşem bir ateş donanmasıyla bildirmek istedi ve her mücâhide ateş yakmalarını emir buyurdu.794

Bir anda 10 bin ateş yakıldı. Göz kamaştıran bu manzara Mekke'ye aydınlık saçtı; müşriklere ise korku ve dehşet... Aralarından göç etmeye mecbur bıraktıkları Kâinatın Manevî Güneşi Peygamber Efendimiz, şimdi etrafında 10 bin parlak yıldızla Mekke ufuklarında yeniden bütün ihtişamıyla parlıyordu, ruh ve gönülleri ısıtmak için Mekke ufuklarında bir başka haşmetle doğuyordu. Bu doğuşa müşrikler hayret etti. Daha iki sene evvel bu güneş bu kadar parlak değildi, bu kadar kuvvet ve azamete sahip bulunmuyordu. Bir anda nasıl böylesine inkişaf etmiş, büyümüş ve her tarafı aydınlatır olmuştu? Söndürmek istedikleri nur, nasıl böylesine kısa zamanda kendilerini sönük bir durumda bırakan azamet peyda etmişti. Akıllara hayret veren bu şahlanışın sırrını bir türlü çözemiyorlardı.

İşte, Kureyş müşrikleri, ancak gözleri kamaştıran bu 10 bin ateşlik muazzam manzarayla işin farkına vardı ve Mekke'nin çepeçevre sarıldığını anladılar.

Peygamber Efendimizin, Koyun Güttüğünü Söylemesi

İslâm Ordusu henüz Merruzzahran'dan ayrılmamıştı.

Resûli Ekrem Efendimiz, İrak denilen misvak ağaçlarının yemişlerinden toplamalarını bazı sahabîlere emretti ve, "Size, onların kararmış olanlarını toplamanızı tavsiye ederim; çünkü, en tatlı olanları, onların kararmışlarıdır!"795 buyurdu.

Sahabîler merakla, "Yâ Resûlallah!.. Bu yemişin iyisini kötüsünü çobanlar bilir. Siz de koyun gütmüş müydünüz?" diye sordular.

Resûli Ekrem, "Her peygamber, muhakkak koyun gütmüştür! Ben de Ecyad'da (Mekke'de bir mevki) ev halkımın (amcası Ebû Tâlib'in) koyunlarını otlatırdım."796 diye cevap verdi.797

EBÛ SÜFYAN, PEYGAMBERİMİZİN HUZURUNDA

Bu arada, son derece korkup telâşa kapılan müşrikler, reisleri Ebû Süfyan'la birkaç kişiyi, durumu öğrenmek üzere vazifelendirdiler.798

Ebû Süfyan ve beraberindekiler, bir gece vakti, bu vazifeyi yerine getirmek üzere Mekke'den çıktılar; İslâm Ordusu karargâhına yaklaştıkları bir sırada mücâhidler tarafından yakalandılar. O esnada Hz. Abbas imdadına yetişmeseydi mücâhidler tarafından epeyce hırpalanacaktı.

Hz. Abbas, Ebû Süfyan'ı alıp Peygamber Efendimizin yanına getirdi. Arkasından Hz. Ömer de, eli kılıcının kabzasında olduğu hâlde Huzuru Saadet'e girdi ve, "Yâ Resûlallah!..

Allah, Ebû Süfyan'ı akidsiz ve ahidsiz ele geçirmek imkân ve fırsatını verdi. Müsaade buyur da boynunu vurayım!" dedi.

Hz. Abbas müdahale etti: "Yâ Resûlallah!.. Ben, ona eman vermiş bulunuyorum!"

Fakat, Hz. Ömer, bu isteğinden vazgeçmedi; aynı teklifi tekrarlayıp durdu.

Hz. Abbas, "Ey Ömer!.. Yeter! Vallahi, Ebû Süfyan, Adiyy b. Ka'b Oğullarından (Hz. Ömer'in kabilesi) olsaydı böyle söylemezdin!" deyince, Hz. Ömer bütün celâdetiyle, "Ey Abbas!.. Vallahi, babam Hattab hayatta olup da Müslüman olsaydı, ona, senin Müslüman olduğun gün Müslüman oluşuna sevindiğim kadar sevinmezdim! Zîra, biliyorum ki, Resûlullah (a.s.m.) da, babam Hattab Müslüman olsaydı, senin Müslüman oluşuna sevindiği kadar sevinmezdi."799 diye konuştu.

Bu ufak münakaşayı Peygamber Efendimiz, "Ey Abbas!.. Ebû Süfyan'ı konak yerine götür; sabahleyin yanıma getir." sözleriyle sona erdirdi.800

Ebû Süfyan 'in İslâm 'la Şereflenmesi

Hz. Abbas, Ebû Süfyan'ı sabahleyin Resûli Ekrem Efendimizin huzuruna getirdi.

Resûli Ekrem, "Ey Ebû Süfyan!.. Henüz 'Lâ ilahe İllallah.' diyeceğin vakit gelmedi mi?" diye sordu.

Ebû Süfyan, zavallıca bir cevap verdi: "İyi, ama bu kadar putları ne yapayım? Lat ve Uzza'dan nasıl vazgeçeyim!"

Hz. Ömer, Peygamber Efendimizin çadırı arkasında bekliyordu. Ebû Süfyan'ın bu sözlerini duyunca, hiddetle, "Dua et ki çadırın içindesin; dışında olsaydın, asla bu sözü söyleyemezdin!" diye konuştu.

Ebû Süfyan, "Ey Ömer!.. Yazıklar olsun sana!.. Sen de baban gibi sertsin. Hem, sonra, ey Hattab'ın oğlu, ben, sana gelmiş değilim; amcamın oğluna gelmişim. Onunla konuşacağım. Bırak da konuşalım!" dedi; Peygamber Efendimize hitaben de, "Babam anam sana feda olsun! Usluluk ve yumuşak huylulukta, şereflilikte ve akraba hakkını gözetmede daha üstünü yoktur." diye konuştu. Sonra bir müddet düşündü, durdu. Bu düşünce onu bir nebze hakka yaklaştırdı: "Vallahi, sanırım ki, Allah'tan başka ilâh olmasa gerek! Çünkü, Allah'la birlikte başka ilâh da bulunmuş olsaydı, elbette beni zararlardan korur, iyiliklerden de faydalandırırdı!" dedi.801

Peygamber Efendimiz, bu sözlerinden, onun, "Lâ ilahe illallah." gerçeğini kabul ettiğine kanaat getirdi. Bu sefer, "Ey Ebû Süfyan!.. 'Muhammedün Resûlullah.' diyeceğin zaman daha gelmedi mi?" diye sordu.

Ebû Süfyan, bir an durakladı. İçindeki düğümü tam manâsıyla çözemiyordu. Nereden geldiğini bilmediği bir şüphe vardı içinde: "Yâ Muhammed!.." dedi, "Bunun için bana biraz müddet tanı; zîra, bundan dolayı zihnimde biraz ilişik var."

Bu esnada Hz. Abbas söze karıştı:

"Ey Ebû Süfyan!.." dedi, "Yazıklar olsun sana!.. Aklını başına topla! Ne yaptığının farkında mısın? Boynun vurulmadan önce, Müslüman ol! Allah'tan başka ilâh olmadığına ve Muhammed'in Allah'ın Resulü olduğuna şehâdet getir!"

Bunun üzerine Ebû Süfyan şehâdet getirip Müslüman oldu.

imanının Acil Mükâfatı

Hz. Abbas, Hz. Resülullah'tan, Ebû Süfyan için bir imtiyaz tanımasını istedi. "Yâ Resûlallah!.." dedi, "Ebû Süfyan, üstün tanınmayı, övülmeyi seven bir insandır. Ona iftihar vesilesi olacak bir imtiyaz verseniz!.."

Resûli Kibriya Efendimiz, "Olur." buyurdu ve ilâve etti: "Kim, Ebû Süryan'ın evine girerse, emindir!"

Ebû Süfyan, "Evimin ne genişliği vardır ki?.." diyerek, Peygamber Efendimizden bu lûtfunu genişletmesini istedi.

Bu sefer Resûli Ekrem Efendimiz, "Kim Kabe'ye girer, sığınır ise, o emindir!" buyurdu.

Ebû Süfyan buna da kanaat etmedi; "Kabe'nin ne genişliği var ki?.." dedi.

O zaman Peygamber Efendimiz, "Kim, Mescidi Haram'a girer, sığınırsa, emindir!" buyurdu.

Ebû Süfyan, bu ihsan dairesinin daha da geniş tutulmasını istiyordu. "Mescidi Haram'ın ne genişliği var ki?.." diyerek bunu da ifade etti.

Bunun üzerine Peygamber Efendimiz, lütuf ve ihsanının dairesini en geniş bir şekilde tuttu: "Kim, kapısını üzerine kapayıp evinde oturursa, ona eman verilmiştir!"803

Ebû Süfyan'ın artık bu hususta taleb edecek bir şeyi kalmamıştı. "İşte, bu, geniştir!" diyerek memnuniyetini izhar etti.804

Ebû Süfyan 'm, İslâm Ordusunu Seyredişi

Resûli Ekrem, Ebû Süfyan'ın hemen çıkıp Mekke'ye gitmesine müsaade etmedi. Her ne kadar îman etmişse de müşrik ileri gelenlerinin tesiri altında kalıp İslâm Ordusuna karşı bir hareket hazırlığı içine girebilme ihtimali vardı. Bu düşünceye fırsat verilmemeliydi. Ebû Süfyan, İslâm Ordusunu görmeli idi; tâ ki, bu orduya karşı koyacak güç ve kuvvetin Kureyş müşriklerinde bulunmadığı kanaati kendisinde tamamıyla teşekkül etsin! Azametli orduyu görmeli idi ki, kendilerine bir şey kazandırmayacak, sâdece kanlarının akıp gitmesine sebebiyet verecek bir karşı koyma hareketine girişmeyi akıllarından geçirenlere nasihat etsin, onları bu fikirlerinden vazgeçirmeye çalışsın!

Bunun için, Peygamber Efendimiz, Hz. Abbas'a, "Ey Abbasî.. Ebû Süfyan'i, vadinin daraldığı, atların sıkışa sıkışa geçtiği dağ boğazının yanına götür de, Allah ordusunun ihtişamını görsün!" diye emretti.805

Hz. Abbas, bu emri Nebevi üzerine Ebû Süfyan'ı vadinin en dar, geçişe en hâkim yerine götürdü.

Ebû Süfyan, hayret ve haşyet içinde, kol kol geçen muazzam İslâm Ordusunu seyrediyor ve onların kim olduğunu teker teker Hz. Abbas'a

soruyordu; Hz. Abbas da gereken izahatı veriyordu. Ebû Süfyan'ın gözleri, nurânî dalgalar hâlinde akan mücâhidler karşısında kamaşıyordu.

Mekke'de öldürmeye karar aldıkları sırada ellerinden Allah'ın hıfz ve inayeti ile kurtulan Hz. Muhammed, nasıl böyle on binlerin kalb ve ruhunu fethetmiş ve etrafında birer pervane gibi döndürmeyi başarabilmişti? Daha düne kadar kendi saflarında ona karşı savaşanlar, şimdi ona sadâkat elini uzatmışlar, onun muhabbetinde erimişler, onun derdiyle hemdert, sevinciyle mesrur, elemiyle müteellim olmuşlardı.

Dalga dalga geçen alaylar, taburlar arasında, Ebû Süfyan, olanca dikkatiyle Hz. Resûlullah'ı arıyordu. Her alay, her kol geçtiğinde Hz. Abbas'a, "Muhammed (s.a.v.) geçti mi?" diye soruyordu. Onun geçişinin bir başka azamette, ihtişamda olacağını biliyordu.

Nihayet, Resûli Kibriya Efendimizin arasında bulunduğu, tepeden tırnağa silâhlanmış alay geliyordu. Kâinatın Efendisi, kendisine mahsus azamet, heybet ve vekarı ile devesi Kasva'nın üzerindeydi. Etrafını Ensâr ve Muhacirler almıştı. Sancağı, Ensâr'dan Sa'd b. Ubade Hazretlerinin elindeydi. Ebû Süfyan'ın önünden, tüylerini ürperticesine, tir tir titretircesine geçiyorlardı.

Ebû Süfyan, olanca merakıyla, "SübhanallahL Kimdir bunlar ey Abbas?.." diye sordu.

Hz. Abbas, "Resûlullah!.. Etrafındakiler ise, Ensâr ve Muhacirler!.." diye cevap verdi.806

Ebû Süfyan'ın dehşedi daha da arttı, ürpermesi kat kat yükseldi; kendisini tutamayarak, "Kardeşinin oğluna ne kadar büyük bir saltanat verilmiş; hiçbir hükümdarda görmediğim bir saltanat!.." dedi.

Hz. Abbas, "Bu saltanat değil, peygamberliktir!" diye tashih etti.

Ebû Süfyan da, "Evet, peygamberliktir!"807 diyerek kanaatini düzeltti.

Ebû Süfyan, artık bu haşmetli, nurânî, bir tek kalb hâlinde çarpan, tek el hâlinde kalkan, tek ses hâlinde yükselen orduya kimsenin kolay kolay karşı koyamayacağını, bunun kendilerinin de haddi olmadığını iyice anlamıştı: "Ey Abbas!.. Ben şu âna kadar böyle bir ordu, böyle bir cemaat görmedim!"

Bundan sonradır ki, Mekkeli müşriklere hem haber vermek, hem de karşı koymak gibi bir basiretsizliğe teşebbüs etmelerine

mâni olmak ve bu hususta nasihatte bulunmak üzere Ebû Süfyan'ın Mekke'ye gitmesine müsaade edildi.808

Ebû Süfyan, Mekke 'de

Ebû Süfyan, sür'atle Mekke'ye vardı, Müslüman olduğunu açıkladı; "Ey Kureyşliler!.. İşte, Muhammedi.. Karşı koyamayacağınız kadar büyük bir orduyla yanıbaşınıza gelmiş bulunuyor! Müslüman olunuz da selâmete eriniz!" dedi;809 sonra da, "Kim, Ebû Süfyan'ın evine girer sığınırsa, o emindir! Kim, evine girip kapısını üzerine kaparsa, o emindir! Kim, Mescidi Haram'a girer sığınırsa, o emindir!" diye olanca sesiyle bağırdı.810

Fakat, müşrik ileri gelenleri, hattâ karısı Hind, bu davranışı karşısında Ebû Süfyan'a hakaret etti; hattâ Safvan b. Ümeyye, İkrime b. Ebî Cehil gibileri, halkı Resûli Ekrem'e karşı çıkmak için kışkırtmaya bile kalkıştılar. Fakat halk, bu hararetli müşriklerin sözlerine iltifat etmedi ve Ebû Süfyan'ın tavsiyesi üzerine kimisi evine girdi, kimisi de Mescidi Haram'a sığındı.

Mekke'ye Giriş Hazırlığı

İslâm Ordusu, Mekke'ye girmeden evvel, son defa Zîtuva Vadisinde toplandı. Peygamber Efendimiz ve Ashabı Kiram'ın sevinçleri etrafa dalga dalga yayılıyordu. Yüzlerinde tebessüm, gönüllerinde ferah ve sürür vardı.

Peygamber Efendimiz, devesi Kasva'nın üzerindeydi. Kendisine bu mübarek ve muazzam günü gösteren Cenâbı Hakk'a sonsuz hamd ve şükrünü takdim ediyordu.

Tevazu ve mahviyetinden mübarek başını öne eğmişti. Öylesine ki, neredeyse mübarek sakalının ucu devesinin semerine değiverecekti.812 Bu haliyle, önünde eğilecek tek zâtın sâdece Kâinatın Yaratıcısı Cenâbı Hakk olduğunu bütün insanlığa ilân ediyordu; aynı zamanda, ashabına da, muvaffakiyeti verenin sâdece Yüce Allah olduğunu, insanların ise muvaffakiyetin sebeplerini hazırlamakla vazifeli bulunduklarını ders veriyordu!

PEYGAMBERİMİZİN MEKKE'YE GİRİŞİ

Peygamberimiz, Mekke'ye girmek için ordusunu dört kola ayırdı:

Sağ kol... Kumandan, "Seyfullah" unvanının sahibi Hz. Hâlid b. Velid'di. Mekke'ye aşağı taraftan girecekti.

Sok kol... Kumandan Hz. Zübeyr b. Avvam idi. Şehre yukarıdan, Küdâ denilen mevkiden girecekti.

Üçüncü kol Sa'd b. Ubade kumandasındaydı ve Ensâr birliklerinden ibaretti. Seniyye tarafından şehre girecekti.

Piyade birliklerinden meydana gelen dördüncü kola Ebû Ubeyde b. Cerrah kumanda ediyordu. O da, Mekke'nin üst tarafından ilerleyecekti.813

Peygamber Efendimiz, kumandalara şu emri verdi:

"Size karşı konulmadıkça, size saldırılmadıkça, hiç kimseyle çarpışmaya girmeyeceksiniz, hiç kimseyi öldürmeyeceksiniz!"814

Bu emirden bazı kimseler müstesna kılındı. Bunlar, görüldükleri yerde, Kabe'nin örtüsü altına iltica etmiş olsalar dahi öldürüleceklerdi. Onlar da şunlardı: İkrime b. EM Cehl, Abdullah b. Sa'd b. Ebî Şerh, Habbar b. Esved

b. Muttâlib, Hüveyris b. Nukayz, Mıkyes b. Subabe elLeysî, Abdullah Hilâl b. Hatal, Hind binti Utbe b. Rebia, Şarkıcı Sâre, Kureyne ve Ernebe.815

Bunlar, irtikap ettikleri suçlar, irtidat, İslâm'a ve Müslümanlara aşırı düşmanlık, işkence, kati, Resülullah'ı ve Müslümanları küstahça hicvetme gibi affa sığmayacak suçlardı.

Kollar Mekke 'ye Girerken...

Takvim yaprağı, Hicret'in 8. yılı Ramazan ayının 13'ü Cuma gününü gösteriyordu. Gün, henüz yeni ağarmıştı.

Peygamber Efendimiz, devesi Kasva'nın üzerindeydi. Mübarek başında Yemen işi siyah bir sarık vardı. Sarığın bir ucunu iki omuzunun arasına salıvermişti. Bu haşmet ve vekar içinde mübarek beldeye giriyordu. Bir taraftan, Allah'ına, kendisine bu günü gösterdiğinden dolayı hamdediyor, minnet ve şükrünü arzediyor, diğer taraftan da fethi iki sene evvelinden haber verip müjdeleyen Fetih Sûresini okuyordu. Bu, kendileri için, ashabı için en mes'ud, en sevinçli anlardan biriydi.

Dillerde acı söz yok, kalbleri fetheden tatlı sözler vardı. Sımalardan tebessümler damlıyordu.

Mücâhidlerde büyük zaferlerin, muhteşem fetihlerin verdiği kendini kaybediş yoktu. Nefislerine, kalb, ruh ve dillerine hâkimiyet vardı.

Sa 'd b. Ubade nin Azledilmesi

Bir ara baş döndürücü zaferin havasına gayriihtiyarî kendisini kaptıran üçüncü kol kumandanı Hz. Sa'd b. Ubade, ağzından, "Bugün büyük savaş günüdür. Kabe'de vuruşmanın helâl olacağı gündür!"816 diye bir söz kaçırdı.

Durum, derhâl Hz. Resûli Ekrem'e bildirildi. Bu söz, Mekke'ye harbsiz, kan akıtmaksızın girmek isteyişin mânâ ve ruhuna zıddı. Hemen sancağın Sa'd Hazretlerinden alınıp oğlu Kays'a verilmesini emir buyurdular.817

Hâlid b. Velid Koluna Taarruz

İslâm Ordusu, Peygamber Efendimizin emri gereğince hiç kimseye kılıç kaldırmadan edeb ve hürmet içinde Mekke'ye dalga dalga giriyordu.

Ancak, bu arada, Hâlid b. Velid Hazretlerinin kumandanlık ettiği kola bir taarruz oldu. Taarruz, İkrime b. Ebî Cehil, Safvan b. Ümeyye gibilerle,

topladıkları halktan bazıları tarafından yapılmıştı.818

Hz. Hâlid, önce karşılık vermek istemedi. Çünkü emir bu meyandaydı. Ancak, müşriklerin saldırıyı hızlandırıp mücâhidleri ok yağmuruna tuttuklarını görünce, vuruşmaya müsaade etti. Müşrikler kaçmaya mecbur bırakıldılar. Çarpışmada iki mücâhid şehid düştü, müşriklerden ise 13 kişi öldürüldü. Durum, Hz. Resûli Ekrem tarafından öğrenildi. Hz. Hâlid, huzuruna çağırıldı. Müşriklerin Müslümanlara saldırdıklarını, mücâhidlerin ise sâdece kendilerini müdafaa etmek zorunda kaldıklarını Hz. Hâlid'den öğrenince,"Allah'ın hüküm ve takdir ettiğinde hayır vardır."819 buyurdular.

Bundan başka 10 bin kişilik muazzam İslâm Ordusu Mekke'ye girerken hiçbir çarpışma olmadı ve Müslümanlar silâhlarını kullanmadılar.

Bu arada, kanı heder edilenlerden ve nerede görülürlerse görülsünler öldürüleceklerden birkaç kişi ele geçirildi ve öldürüldüler. Bunların birkaçı önce Müslüman olup sonra da irtidat eden kimselerdi. Abdullah b. Hatal ve Mıkyes b. Subabe, bunlardan ikisiydi. Kanı heder edilip ele geçirildikten sonra öldürülen diğerleri ise Haris b. Tuleytıla, Huveyris b. Nukayz ve Sâre idi. Bunların hepsi Peygamberimiz henüz Mekke'deyken kendilerine en ağır eziyet ve hakarette bulunan kimselerdi. Yakalanıp öldürülmeleri emrolunan diğer müşrikler ise, her biri başka başka yerlere kaçmışlardı.

Emanın İlânı

Peygamber Efendimiz, Mekke'ye girer girmez halka eman verdiğini ilân etti:

"Kim Ebû Süfyan'ın evine sığınırsa, ona eman verilmiştir. Kim elinden silâhını bırakırsa, ona eman verilmiştir. Kim evine girer, kapısını kapatırsa, ona da eman verilmiştir."

Bunun üzerine müşriklerden bir kısmı evlerine, diğer bir kısmı da Ebû Süfyan'ın evine sığındı.

PEYGAMBERİMİZ, KÂBEİ MUAZZAMA'DA

On bini aşkın İslâm Ordusu, Mekke'ye girmişti. Fakat, Mekke sakin ve âsûde bir gün yaşıyordu. Herkes bir emniyet içinde idi.

Resûli Ekrem Efendimiz, Kasva'nın üzerinde, terkisinde Üsame b. Zeyd, sağında Hz. Ebû Bekir, etrafında Muhacir ve Ensâr topluluğu olduğu hâlde

Kâbei Muazzama'ya doğru ilerliyordu. Dâvasını ilâna başladığı ilk günden bu güne kadar ve muzafferiyet sonunda hiçbir değişiklik yoktu. Tek başına İslâm ve îmanı tebliğ ederken de mütevazi, mahviyetkâr, affedici ve merhametli idi, o gün de... Birkaç kişinin gönlünde yer tutmuşken nasıl âlicenab, şefkatli, mütevazi ve afüvkâr idiyse, şimdi on binlerin gönlünde taht kurmuşken de yine bu vasıflarından zerre kaybetmemişti.

İşte, Efendimiz, bu tevazu, mahviyet ve Allah'a minnet ve şükran hisleriyle dolu bir manzara içinde Haremi Şerife girdi. Müslümanlar da akın akın muazzam mabede doğru akıyorlardı. Resûli Kibriya tekbir getirince, Müslümanlar da hep bir ağızdan "Allahü Ekber! Allahü Ekber!" diyerek Mekke ufuklarını bu kutsî sadâ ile çınlattılar. Bu ulvî sadâya, bu mübarek beldenin dağı, taşı "Allahü Ekber! Allahü Ekber!" diyerek karşılık veriyordu.

Kabe 'yi Tavaf

Resûli Kibriya, binlerce sahabî arasında devesi Kasva'nın üzerinde Kabe'yi tavafa başladı. Peşini Ashabı Kiram takib etti. Tavafın her devresinde ellerindeki değnekle Hacerü'lEsved'e işaret ederek onu istîlâm ediyordu.820 Tavafın yedinci devresinden sonra Kasva'dan indi. Makamı İbrahim'e varıp orada iki rekât namaz kıldı. Sonra da Zemzem Kuyusuna vararak ondan hem su içti, hem de abdest aldı. Bunu Safa Tepesine çıkışları takib etti. Oradan etrafa baktı ve kendisine bu muazzam günü gösteren Yüce Allah'a bir kere daha minnet ve şükranlarını takdim etti.

Bu sırada Medineli Mlüslümanlardan bazılarının iç âleminde bir endişe uyandı. Bu endişeyi, "Cenâbı Hakk, Resulüne yurdunun fethini nasîb etti. Artık burada oturur kalırlar mı dersiniz?" diyerek izhar ettiler.

Duasını bitiren Fahri Âlem Efendimiz, ne konuştuklarını sordu.

Onlar, "Bir şey yok yâ Resûlallah!.." dediler.

Sorusunu birkaç sefer tekrarlayıp aynı cevabı alan Peygamber Efendimize, o sırada vahiyle Ensâr'ın konuştukları haber verildi.Bunun üzerine, "Ben, sizin söylediğiniz şeyden Allah'a sığınırım! Bilin ki, benim hayatım sizin hayatınızla, ölümüm de sizin ölümünüzledir!"821 diye buyurdular.

Bu hitab karşısında Ensâr gözyaşları arasında Fahri Kâinat'ın çevresinde toplanıp gönlünü almaya çalıştılar.

"Vallahi," dediler, "biz bunları, Allah ve Resulüne olan muhabbetimizden dolayı söylemiştik, başka bir maksatla değil!"822

Ebu Süfyan ve Fadale 'nin İçlerinden Geçirdikleri

Peygamber Efendimizin ve Müslümanların Kabe'yi tavaf ettikleri bir sıradaydı.

Ebû Süfyan da Mescidi Haram'ın bir köşesinde oturup düşünceye dalmıştı. Şeytan zihnini kurcalıyor ve birtakım sinsi vesveseler telkin ediyordu. Resûli Ekrem önünden her geçtikçe o, "Acaba bir daha asker toplasam, şu adamla(!) bir daha çarpışsam ne olur?" diye içinden geçiriyordu.

Tam bu sırada Resûli Kibriya Efendimiz, gelip başucuna dikildi ve, "O zaman da yine Allah seni hakir eder!" buyurdu.

Ebû Süfyan, şimşek gibi çakan bu söz karşısında daldığı derin düşünceden sıyrıldı. Başını kaldırıp baktığında Peygamber Efendimizi yanıbaşında gördü. Şaşırdı, titredi. Sonra da Allah'a tövbe ve istiğfarda bulunarak, "Vallahi, sen Resûlullah'sın!" dedi.823

Fadale b. Umeyr ise, Peygamberimizi tavaf sırasında öldürmek niyetiyle gözlüyordu. Bir ara bu niyetle fazlasıyla yaklaşan Fadale'ye, Resûli Ekrem anîden dönüp, "Sen Fadale misin?" diye sordu.

Fadale, şaşkınlık içinde, "Evet, yâ Resûlallah!.." dedi.

Peygamberimiz, "İçinden ne geçiriyor, ne düşünüyorsun?" dedi.

Fadale, "Hiçbir şey düşünmüyor, sâdece Allah'ı anmakla meşgul bulunuyordum!" diye cevap verince Resûli Ekrem, "Allah'tan af ve mağrifet dile ey Fadale!.." dedi, sonra da elini Fadale'nin göğsüne koyarak onun için dua etti.

Bu mucize karşısında Fadale kötü niyetinden vazgeçti ve yumuşayan kalbiyle birlikte îmanı da karar kıldı. Resûli Kibriya'nın bir tek nurânî tebessümü düşmanlıkları dostlukları döndürüyor, katı kalbleri balmumu gibi yumuşatıyordu.

Fadale, o ânı, "Vallahi, göğsümden elini kaldırdığı zaman, bana ondan daha sevimli ve sevgili hiçbir şey yoktu!"824 diyerek tasvir eder.

Putların Yıkılışı!

Kureyş müşrikleri, Kabe'nin çevresine 360 put dikmişlerdi. Bu putlar, kurşunla yerlerine perçilenmiş bulunuyordu.825

Tebliğ ettiği "tevhid" inancıyla akıl, ruh ve kalblerdeki putları yıkıp, binlerce insanı getirdiği nurun etrafında pervane gibi döndüren Resûli Kibriya Efendimiz, şimdi de tevhid inancına uygun bina edilmiş olan Kabe'yi asliyetine kavuşturmak için putlardan temizlemeye başlıyordu.

Elindeki asayla putlara birer birer işaret ederek,"Hak geldi, bâtıl zail oldu. Gerçekten bâtıl, dâima yokluğa mahkûmdur."826 âyetini okudu. İşareti alan her put yere düştü. Putun yüzüne işaret ettiyse arkasına düşer, arkasına işaret ettiyse yüzüstüne düşerdi. Böylece Kabe içinde ve çevresinde yere yuvarlanmayan hiçbir put kalmadı.827

Kabe 'de Ezan!

Öğle namazı vakti girmişti.

Nebîyyi Ekrem Efendimizin emriyle, Hz. Bilâl, Kabe'nin üzerine çıkarak ezan okumaya başladı, imanlı gönüllerde sevinç ve canlılık, imansız gönüllerde ise üzüntü ve yıkılış vardı. Seneler önce boynuna ip takıp sokak sokak dolaştırdıkları, akla gelmedik eziyet ve işkencelere mâruz bıraktıkları köle Hz. Bilâl, şimdi Kabe'nin üzerinde gür sesiyle şirk ehlini çatlatırcasına tevhidi ilân ediyordu. Onunla beraber âdeta dağ taş da "Tevhidi İlâhP'yi kendilerine mahsus dillerle haykırıyorlardı.

Bu müstesna manzara karşısında azılı müşrikler kahroluyorlardı. O sırada Kureyş reislerinden Ebû Süfyan, Attab b. Esid ve Haris İbni Hişam, aralarında konuştular.

Attab, "Pederim Esid bahtiyar idi ki, bu günü görmedi!" dedi.

Haris, "Muhammed, bu siyah kargadan başka adam bulamadı mı ki, müezzin yapsın?" diye konuşarak Hz. Bilâli Habeşî'den tahkirle söz etti.

Ebû Süfyan ise, ağzından tek kelime kaçırmadi ve:

"Ben, korkarım, bir şey demeyeceğim! Kimse olmasa bile, şu ayağımızın altındaki kumlar ve taşlar ona haber verir; o da bilir!"828 diye

konuştu.

Gerçekten de, az sonra Resûli Kibriya Efendimiz onlarla karşılaştı ve konuştuklarını harfiyyen söyledi. O vakit, Attab ve Haris, şehâdet getirip Müslüman oldular.

Ebû Süfyan ise, "Yâ Resûlallah!.. İyi ki ben bir şey söylemedim!" dedi.

Resûli Ekrem Efendimiz bu söze tebessüm buyurdu.

Bütün bu olup bitenler, Mekke halkı üzerinde derin bir tesir bırakıyordu. Gönüllerini İslâm'a ısındırıyor, Hz. Resûlullah ve Ashabı Kiram'a besledikleri kin ve adavetlerinin erimesine sebep oluyordu.

Peygamberimizin Kabe 'ye Girmesi

Resûli Ekrem, Osman b. Talha'ya haber göndererek Kabe'nin anahtarını getirmesini emretti. Annesinin, anahtarı vermemek hususundaki şiddetli ısrarına rağmen Osman b. Talha anahtarı alıp getirdi.

Kâinatın Efendisi, yanında Hz. Bilâl, Üsame b. Zeyd ve Osman b.Talha (r.a.) olduğu hâlde Kabe'ye girdi.830 İçerideki suret ve putların temizlenmesi için daha önce emir buyurmuşlardı; ancak henüz onlardan eser vardı. Bir emirle bu izlerin de silinip her tarafın tertemiz edilmesini istedi.

Bir müddet Kabe'nin içinde kaldıktan sonra dışarı çıktı. O sırada hemen hemen bütün Mekke halkı Mescidi Haram'ın etrafında toplanmış, haklarında verilecek hükmü merakla bekliyorlardı.

Acaba, Resûli Kibriya, onların kendisine reva gördükleri gibi yüzlerine işkembe mi atacaktı? Yollarına dikenler döküp üzerinden mi yürütecekti? Onlara, akla gelmez eziyet ve hakaretlerde mi bulunacaktı? Onların, sahabîlerine yaptıkları gibi boğazlarına ip takıp sokak sokak mı dolaştıracaktı? Kızgın kumların üzerine yatırıp onlara işkence mi yapacaktı? Onları aç susuz mu bırakacaktı? Yurtlarından mı çıkaracaktı?

Hayır, kâinatın vücut bulmasına sebep olan ve âlemlere rahmet olarak gönderilmiş bulunan o şanlı Resul, bunların hiçbirini yapmadı.

FETİH HUTBESİ

Resûli Ekrem Efendimiz, Kâbei Muazzama'nin kapısında durdu. Mübarek yüzünde beliren tatlı tebessümleriyle halka bakıyordu. Allah'a

hamd ve senadan sonra şu hutbeyi îrad etti:

"Allah'tan başka ilâh yoktur, yalnız O vardır; O'nun şeriki yoktur.

"O, va'dini yerine getirdi; kuluna yardım etti, (aleyhinde) toplanan düşmanları tek başına perişan etti.

"Bilmelisiniz ki, Câhiliyye devrine âit olup, iftihar vesilesi yapılıp gelinen her şey, kan, mal dâvaları... bunların hepsi bugün, şu ayaklarımın altında kalmış, ortadan kaldırılmıştır.

"Bütün insanlar Âdem'den (a.s.), Âdem de topraktan yaratılmıştır.

"Ey insanlar!.. Sizi, bir erkekle bir dişiden (Âdem ile Havva'dan) yarattık. Hem de sizi soylara ve kabilelere ayırdık ki, birbirinizi tanıyasanız. Biliniz ki, Allah katında en iyiniz, takvası en ziyade olanınızdır (şeref, soy, sop ve nesebce en üst olanınız değildir). Şüphe yok ki Allah Alîm'dir [her şeyi bilendir], Habîr'dir [her şeyden haberdardır]!" (elHucurat, 13)831

UMUMÎ AF

Resûli Ekrem Efendimiz, bu hitabesinden sonra, halka, "Ey Kureyş topluluğu!.. Şimdi hakkınızda benim ne yapacağımı tahmin edersiniz?" diye sordu.

Kureyş topluluğu, "Sen, kerem ve iyilik sahibi bir kardeşsin! Kerem ve iyilik sahibi bir kardeş oğlusun! Ancak bize hayır ve iyilik yapacağına inanırız." dediler.

Bunun üzerine Resûli Kibriya Efendimiz şöyle konuştu:

"Benim hâlimle sizin hâliniz, Yusuf un (a.s.) kardeşlerine dediğinin tıpkısı olacaktır.

Ahlâk ve yüz güzelliğinden ve babalarının onu kendilerinden daha çok sevmesinden dolayı kardeşleri, Hz. Yusuf'u çekemezler ve hayatına son vermek için Kenan Kuyusuna atarlar. Oradan geçen bir kafile ise, onu alıp Mısır'a götürür. Başından birçok hâdise geçtikten sonra Hz. Yusuf, sonunda Mısır'a azîz olur.

Kaderi ilâhi, bu makamda iken Hz. Yusuf'la kardeşlerini bir araya getirir. Yusuf'u tanıyan kardeşleri, yaptıklarından pişmanlık duyarlar.

Bunun üzerine Hz. Yusuf, "Bugün ve bundan sonra benim tarafımda size başa kakma ve serzenişte bulunma gibi herhangi bir eza ve cefa düşünmeyin. Ben hakkımı helâl ettim!" diyerek, kardeşlerini affeder.

"Yusuf un (a.s.) kardeşlerine dediği gibi ben de diyorum: 'Size bugün hiçbir başa kakma ve ayıplama yok! Allah, sizi bağışlasın. O, merhamet edenlerin en merhametlisidir!' (Yusuf, 92).

"Gidiniz, sizler serbestsiniz!"832

Affedişlerin en makbulü muktedirken affetmek, iyiliklerin en güzeli ise kötülüklere karşı yapılandır. Merhametlerin en üstünü kendisine acımayanlara acımak, şefkat etmek ve merhamette bulunmaktır. İşte, Kâinatın Efendisi bunu yapıyordu! Çünkü o, Cenâbı Hakk'tan dersini şöyle almıştı:

"Affı (öne) al, iyilikle emret ve câhillerden yüz çevir!"833

O anda Kureyşliler boynu bükük, elleri yanlarına düşmüş bir vaziyette Hz. Resûlullah'ın huzurunda bekliyorlardı. İsteseydi, tek ferdi kalmamak üzere hepsini, geçmişte yaptıkları zulüm, kötülük ve eziyetlerden dolayı kılıçtan geçirebilirdi yahut hepsine köle muamelesinde bulunabilirdi; bunun yanında, mallarına mülklerine el koyup, onları yurtlarından da sürgün edebilirdi!.

Ama, âlemlere rahmet olarak gönderilen Peygamber Efendimiz, yukarıda sözü edilen davranışların hiçbirine teşebbüs etmedi. Zîra, onun tek gayesi, gönüllerde İlâhî meş'alenin yakılmasıydı. Bu müstesna davranışıyla da bu ulvî gayesine en büyük hizmeti îfa etti. Onun böylesine merhametli davranışı, affediciliği, âlicenablığı karşısında bütün Kureyş kin ve düşmanlık duygularını terk ederek, İslâm'ın tertemiz saadet deryasına kavuştu.

İşte, Peygamber Efendimiz, Kureyş müşriklerine, "Benim hâlimle sizin hâliniz, Yusuf'la (a.s.) kardeşlerinin dediğinin aynısı olacaktır." derken bu hâdiseyi hatırlatmak istemişti. Tarih, böylesine muazzam ruhî ve fikrî inkılâba ilk defa şâhid oluyordu.

FETİHTEN SONRA HİCRETİN KALDIRILDIĞI

Mekke'nin fethedildiği gün idi.

Abdurrahmân b. Safvan, babasını alıp Resûli Ekrem Efendimizin huzuruna getirdi.

"Yâ Resûlallah, babam hicret etmek üzere bey'at edecektir." dedi.

Resûli Ekrem Efendimiz, "Mekke'nin fethinden sonra artık hicret kalkmıştır." buyurdu.

Ne var ki, Abdurrahmân, babasının, Muhacir vasfının manevî mükâfatından nasîbdar olmasını istiyordu. Bunun için gidip, Peygamberimizin çok sevdiği ve hatırını saydığı amcası Hz. Abbas'a başvurdu. Bu hususta şefaatçi olmasını diledi.

Abdurrahmân'in ricasını kabul eden Hz. Abbas, "Yâ Resûlallah!.. Sen benimle filân arasındaki dostluğu biliyorsun. Babasını hicret bey'atı yapmak üzere size getirmiş, kabul buyurmamışsınız." dedi.

Arabistan müşriklerinin yegâne kal'ası olan Mekke artık fethedilmişti. İslâmiyet bununla büyük bir kuvvet kazanmıştı. Müslümanlar da dinlerini istediği gibi, istedikleri yerde yaşama durumunu elde etmişlerdi. Bu sebeple Peygamber Efendimiz, "Hicret müessesesi"ni kaldırmaya karar vermişti. Bundandır ki, çok sevdiği ve fazlasıyla hürmet duyduğu amcasının bu arzusuna da müsbet cevap vermedi ve, "Hicret için bey'at yapmak artık yoktur!" buyurdu.834

Resûli Ekrem Efendimizin kaldırdığı hicret, İslâm'ın serbestçe yaşanabildiği, ahalisi Müslüman olan bir beldeden İslâm'ın bir başka beldesine hicretti. Daha hususî manâsıyla, Peygamber Efendimizin sağlığında Mekkei Mükerreme ve çevresinden, Medinei Münevvere'ye olan hicretti

Peygamberimizin İkinci Hutbesi

Resûli Ekrem Efendimiz, fethin ikinci günü, öğle namazından sonra Kabe kapısı merdivenine çıkıp, arkası Kabe'ye dayalı bir hâlde Allah'a hamd ve senada bulunduktan sonra halka şöyle hitab etti:

"Ey insanlar!..

"Şüphesiz, Allah, göklerle yeri, güneş ile ayı yarattığı gün Mekke'yi haram ve dokunulmaz kılmıştır; Kıyamet Gününe kadar da haram ve dokunulmaz olarak kalacaktır.

"Allah'a ve âhiret gününe inanan bir kimse için, Mekke Hareminde kan dökmek, ağaç kesmek helâl olmaz! Mekke'de kan dökmek benden önce hiçbir kimseye helâl olmadığı gibi, benden sonra da hiçbir kimseye helâl olmayacaktır!

"Bu söylediklerimi burada dinleyenler, hazır bulunmayanlara duyursun!

"Şu bulunduğum andan itibaren kim öldürülürse, öldürülenin ailesi için şu iki şeyden birini tercih etmek hakkı vardır: Ya öldürenin kısas olarak öldürülmesini ya da öldürülenin diyetini, kan bedelini ister.

"Muhakkak ki, insanların Cenâbı Hakk'a karşı en hürmetsizi, en taşkını ve azgını, Allah'ın Hareminde adam öldüren, yahut kendi katilinden başkasını öldüren, veya Câhiliyye intikamını almak için adanı öldürendir.

"İslâm'da, insanın babasından veya baba tarafından akrabasından başkasına intisab etmesi diye bir şey yoktur. Doğan çocuk, döşeğin sahibine aittir.

"İddiasını ispatlamak için delil getirmek davacıya, yemin de inkâr edene düşer!

"İslâmiyette, ne Câhiliyyet andlaşması vardır, ne de fetihten sonra hicret!.. Fakat, cihad ve cihada niyet vardır.

"Müslüman, Müslüman in kardeşidir; bütün Müslümanlar kardeştirler. Müslümanlar, kendilerinden olmayanlara (düşmanlara) karşı tek bir eldirler, el birliğiyle harekete ederler!

"Müslümanların kanları birbirine eşittir. Zimmetlerini, onların en hafifleri, en uzaktakileri bile yerine getirme gayretini gösterirler.

"İyi bilmelisiniz ki, ne bir kâfir için bir mü'min, bir Müslüman öldürülür, ne de onlardan taahhüd sahibi olanlar, taahhüdlerinden dolayı harbî olan kâfirler için öldürülürler.

"İslâm'da, değiş tokuş yoluyla mehirsiz evlenme yoktur.

"Kadın, ne halasının, ne de teyzesinin üzerine nikahlanıp bir araya getirilebilir.

"Kocasının izni olmadıkça, kadının onun malından bir şey dağıtması, vermesi helâl ve caiz değildir.

"Kadın, yanında bir mahremi bulunmadıkça üç günlük yola gidemez.

"İyi biliniz ki, vâris için vasiyete lüzum yoktur. Ayrı din sahipleri birbirlerine vâris olamazlar.

"Parmakların her birisinde diyet, 10'ar 10'ar devedir. Kemiği görünen derin yaralardan her birisinde diyet, beşer beşer devedir.

"Sabah namazı kılındıktan sonra güneş doğuncaya kadar başka namaz kılınmaz. İkindi namazından sonra güneş batıncaya kadar da bir başka namaz kılınmaz.

"Sizi, iki günün orucundan nehyederim: Biri Kurban Bayramı günü, diğeri de Ramazan Bayramı günü orucudur.

"Ben size ancak anlayacağınız, tutacağınız yolu gösterdim!"836

SİKAYE VE HİCABE VAZİFELERİNİN AYNI ELLERDE BIRAKILMASI

Resûli Ekrem, Fetih Hutbesinde Sikaye ve Hicabe hizmetleri dışında kalan, Câhiliyye devresine âit bütün iş, muamele ve dâvaların ortadan kaldırıldığını beyan buyurmuştu.

Hacılara su dağıtma vazifesi olan Sikaye, o sırada Peygamberimizin amcası Hz. Abbas'ın uhdesinde idi.

Kabe'ye hizmet vazifesi olan Hicabe ise, Osman b. Talha'da bulunuyordu.

Hz. Abbas, Peygamberimize müracaat ederek, bu iki vazifenin de kendilerine verilmesini istedi. Ancak, Resûli Ekrem, eskiden olduğu gibi sâdece Sikaye vazifesinin kendilerinden kalmasını uygun gördü.

Resûli Kibriya, Kabe'nin anahtarını elinde tutuyordu. Birçok Müslüman bu şerefli vazifeyi üzerine almak arzusunu taşıyordu. Fakat Efendimiz, Osman b. Talha'yı huzuruna çağırdı ve, "Şüphe yok ki Allah size emanetleri ehil (ve erbab)ına vermenizi, insanlar arasında hükmettiğiniz zaman adaletle hükmeylemenizi emreder." mealindeki âyeti kerîmeyi okuduktan sonra, "Ey Osman!.. İşte anahtarın, al! Bugün, iyilik ve ahde vefa günüdür!"837 dedi ve Kabe'nin anahtarını yine ona teslim etti.838

Osman b. Talha anahtarı alıp giderken, Resûli Ekrem, "Sana zamanında söylemiş olduğum şey, vuku bulmadı mı?" diye sordu.

Hz. Osman b. Talha, aralarında geçen hâdiseyi hatırlayarak Resûlullah'ı tasdik etti.

"Evet, şehâdet ederim ki sen, şüphesiz Allah'ın Resulüsün!"839

Peygamber Efendimizin, Osman b. Talha'ya hatırlatmak istediği hâdise şuydu:

Hicret'ten önceydi. Osman b. Talha henüz Müslüman olmamıştı. Peygamberimiz bir gün Kabe'ye girmek istemiş, fakat Osman b. Talha buna mâni olmuştu. Mâni olmakla da kalmamış, Efendimize kaba, katı ve nahoş davranmıştı. Resûli Ekrem ise, bundan dolayı asla hiddete kapılmamış ve istikbâl semâlarında İslâm'ın gür sedasının pek yakında hâkim olacağını görür gibi sükûnet ve mülayim bir eda ile, "Ey Osman!.. Ümit ederim ki, bir gün gelecek sen, beni, bu anahtarı elde etmiş ve istediğim yere koymakta, arzu ettiğim kimseye vermekte serbest olacağım bir mevkide bulursun!" demişti. Osman b. Talha, "O zaman Kureyş kuvvetten düşmüş, yok olmuş demektir!" cevabını verince de, Peygamberimiz, "Hayır, ey Osman!.. Asıl o gün Kureyş hakikî kuvvet ve şerefe kavuşacaktır!"840 buyurmuştu

838 Bazı tefsirlerde Hz. Osman b. Talha'nın Mekke'nin fethi günü Müslüman olduğundan bahsedilir. Fakat bu, tarihçiler tarafından muteber sayılmamıştır. Kuvvetli rivayet, daha önce anlattığımız gibi, Hz. Osman b. Talha'nın Hicret'in 7. yılı Muharrem ayında Medine'ye gelerek Peygamber Efendimizin huzurunda Müslüman olduğuna dair olan rivayettir.

MEKKELİLERİN PEYGAMBERİMİZE BEY'ATI

Resûli Kibriya Efendimiz, umumî af ilân ettikten sonra, Safa Tepesine çıkıp orada Kureyşlilerin bîatını kabul etti. Seneler önce aynı tepede

peygamberliğini açıktan ilân edip muhalefetle karşılaşırken, şimdi aynı tepe üzerinde aynı kimselerden İslâmiyet üzere bîat alıyordu.

Erkeklerin Allah'a îman, Allah'tan başka ilâh bulunmadığına ve Muhammed'in (s.a.v.) O'nun kulu ve Resulü olduğuna şehâdet ederek İslâmiyet ve cihad üzerine yaptıkları bîatı, kadınların bîatı takib etti.

Kadınların Bîatı

Kadınlar, "Allah'a hiçbir şeyi ortak koşmamak, hırsızlık yapmamak, kız çocuklarını öldürmemek, zina etmemek ve iffetini korumak, herhangi bir iyilik hususunda Allah Resulüne isyan etmemek"841 üzere Peygamber Efendimize bîatta bulundular.

Kadınlar Taifesinin başında, Hz. Ali'nin hemşiresi Hz. Ümmühanî, Âs b. Ümeyye'nin kızı Ümmü Habib, Attab İbni Esid'in halaları Erva, Ebû As kızı Âtika, Haris b. Hişam'ın kızı ve Ebû Cehil'in oğlu İkrime'nin karısı Ümmü Hakim, Hâlid b. Velid'in kız kardeşi Fatiha gibi Kureyş kadınlarının meşhurları bulunuyordu. Aralarında Resûli Ekrem'in haklarında "Nerede görülürse görülsünler öldürülsünler." diye buyurduklarından biri olan, Ebû Süfyan'ın karısı Hind de vardı. Tanınmamak için kıyafet değiştirerek kadınlar arasına katılmıştı. Geçmişte, Peygamberimize ve Müslümanlara karşı giriştiği hareketlerden pişmanlık duyar hâli vardı. Yaptığı her şeye rağmen, Kâinatın Efendisi, İslâmiyetle şereflendiğini duyduğu Hind'i affetti ve onun da bîatını kabul etti.

Ebû Kuhafe 'nin Müslüman Olması!

Saadete kavuşan insan, sevdiklerinin de kendisiyle aynı saadet lezzetini paylaşmasını gönülden arzu eder. Bu, insanoğlunun mahiyetinde var olan bir duygudur.

Hz. Ebû Bekir, îman edip bu saadeti yaşayanlardan biri idi. Ama babası Ebû Kuhafe henüz bu saadetten mahrumdu. Mes'ud oğul, babasının da bu nimeti, bu huzur ve saadet lezzetini kendisiyle paylaşmasını istiyordu. Bu maksatla elinden tutarak onu Efendimizin huzuruna getirdi.

"Beni Rabbim terbiye etti. O ne güzel bir terbiyedir!" buyurarak Cenâbı Hakk'ın müstesna terbiyesi altında ahlaken kemâle erdiğini ifade eden Nebîyyi Muhterem Efendimiz, Hz. Ebû Bekir'in ihtiyar babasını alıp yanına getirmesinden müteessir oldu ve, "İhtiyara, getirme zahmeti vermeseydin

de, onu evinde ziyaret etseydik, olmaz mıydı?" buyurarak nezaket ve tevâzuunu izhar etti.

İlâhî terbiyeyle yetişen kaynaktan ders alan Hz. Ebû Bekir ise, "Yâ Resûlallah!.. Senin onun yanına gitmenden, onun senin yanına gelmesi daha muvafıktır!" dedi.

Bu kısa konuşmadan sonra Resûli Ekrem Efendimiz, mübarek ellerini âmâ Ebû Kuhafe'nin göğsüne koyup sığadıktan sonra, "Müslüman ol, ey Ebû Kuhafe!.." dedi.

Bu söze muhatab olan Ebû Kuhafe, derhâl Müslüman olup oğlunun saadetine saadet kattı.842

KANI HEDER EDİLENLERİN MÜSLÜMAN OLMALARI

İslâm'ın amansız düşmanlarından, Ebû Süfyan'ın karısı Utbe kızı Hind'in affedilmesi, nerede görülürlerse görülsünler öldürülecekler listesine alınanlar için bir ümit kapısı açtı. Vakit geçirmeden onlar da bu ümit kapısından girerek İslâmiyetle şereflendiler, Hz. Resûlullah'ın geniş affına uğradılar. İkrime b. Ebî Cehil, Abdullah b. Ebî Sarh (irtidat etmişti), Safvan b. Ümeyye, Süheyl b. Amr, Hz. Hamza'nın katili Vahşî, Şâir Abdullah b. Zebarî, Haris b. Hişam, Enes b. Züneym, bunlar arasında yer alıyorlardı.

Dünya tarihinde acaba, en amansız düşmanlarına karşı böylesine lûtufkâr ve merhametli davranıp onları affeden, onlara kalbinde yer verip safına alan bir başka şahsiyete rastlanabilir mi?

Bedevinin Titremesi

Mekke artık fethedilmişti.

Yüzlerde, gönüllerde sevinç vardı. Şehirde müstesna bir bayram havasının neşesi hâkimdi.

Bu sırada bir bedevinin Peygamberimizin yanına yaklaştığı görüldü. Bir peygamberin karşısında bulunmanın heyecan ve haşyeti altında bedevi tir tir titriyordu.

Durumu fark eden Resûli Kibriya, "Ne oluyor sana?.. Kendine gelsene! Ben bir hükümdar değilim; ben, güneşte kurutulmuş et parçaları yiyerek geçinmiş olan Kureyşli bir kadının oğluyum."843 buyurdu.

Bu sözleriyle Peygamber Efendimiz, eşsiz bir tevazu örneği veriyordu. O, hükümdar bir peygamber olmak ile kul bir peygamber olmak arasında muhayyer bırakıldığında da "kul bir peygamber" olmayı tercih etmişti.844

Gönül deryasında her zaman hâkim olan, tevazu idi.

Resûli Kibriya'nın bu mübarek sözlerine muhatab olan bedevî, rahatladı ve titremesi geçti.

BİR ADALET ÖRNEĞİ

Mekke fethedilmişti; Resûli Ekrem ise, henüz bu mübarek beldeden ayrılmamıştı.

Her nasılsa, Mahzum Oğulları Kabilesinden Fâtıma binti Esved adındaki kadın, bir hırsızlık yapmıştı. Kadın, itibarlı, soylu biriydi ve Kureyş yanında da hatırı sayılıyordu.

Haliyle, Peygamberimiz durumdan haberdar oldu. Hırsızlıkta bulunanın elinin kesileceğini herkes biliyordu. Ama düşünüyorlar ve birbirlerine soruyorlardı: "Yüksek mevkiye sahip bu kadının eli nasıl kesilebilir?"

Aile halkı, Fâtıma'nın elini kesmeden kurtarmak için bir ümit ışığı arıyorlardı; birinin, Hz. Resûlullah katında şefaatçi olmasını istiyorlardı. Ne var ki, kimse buna cesaret edemiyordu.

Sonunda, Üsame b. 2'eyd Hazretleri bu vazifeyi üzerine aldı. Üsame, Peygamberimiz tarafından fazlasıyla sevilen bir sahabî idi. Bu sevgiye güvenmiş olacak ki, bu görevi üzerine almaya yanaşmıştı.

Hz. Üsame, kadının affedilmesini dileyince, Resûli Ekrem Efendimizin rengi birden değişti.

"Sen, kötülüğün önüne geçmek için Allah'ın koymuş olduğu cezalardan bir cezanın affedilmesi hakkında mı benimle konuşuyorsun?" diye buyurdu.

Hz. Üsame, üzgün bir eda içinde, "Yâ Resûlallah!.. Bu uygun olmayan hareketimden dolayı Allah'tan affım için dua et!" dedi.

Hz. Üsame'ye dersini veren Resûli Ekrem, akşam olunca da, ayağa kalktı ve Allah'a hamd ve senada bulunduktan sonra halka dersini şöyle verdi:

"Sizden evvelkileri şu davranışları mahvetmiştir:

"Onlar, asil, soylu birisi hırsızlık ettiği zaman onu serbest bırakırlardı; zaîf, güçsüz birisi hırsızlık edince de ona hemen ceza verirlerdi.

"Muhammed'in varlığı kudret elinde olan Allah'a yemin ederim ki, Fâtima binti Muhammed, hırsızlık edecek olsaydı, muhakkak onun da elini keserdim!"

Bundan sonra, kadının elinin kesilmesini emretti. Kadının eli kesildi.

Kadın da güzelce tevbe etti ve evlendi. Ondan sonra sık sık Hz. Aişe'nin yanına gelir giderdi.845

Bu davranışıyla Peygamber Efendimiz, milletlerin bekası için vazgeçilmez bir şart olan adaletin eşsiz bir örneğini sergiliyordu.

MEKKE ÇEVRESİNİN PUTLARDAN TEMİZLENİŞİ

Peygamber Efendimiz, Kabe ve Mekke'nin içini putlardan temizlediği gibi, şehrin etrafındaki putları da yok etmek istiyordu.

Bu maksatla Hz. Hâlid b. Velid'in 30 kişilik bir birlikte Nahle mevkiinde bulunan Uzza putunu yıkıp parçalamaya gönderdi. Kureyş yanında en büyük put sayılan Uzza'yı Hz. Hâlid emir gereği gidip yıktı.846

Efendimiz, Müşellel adındaki dağın tepesinde bulunan Menat putunu yıkmak için de Sa'd b. Zeyd elEşhel'i gönderdi. Menat, Evs ve Hazreç Kabilelerinin putu idi. Emri alan Sa'd b. Zeyd, beraberindeki Müslümanlarla giderek Menafi yıkıp geri döndü.

Yine, müşriklerin taptıkları meşhur putlardan biri de Süva idi. Bu put, Mekke'ye üç mil uzaklıkta bir yerde bulunuyordu.

Kinane Oğulları, Hüzeyliler ve Müzeynelerin bu putunu yıkmak için Resûli Ekrem, Amr b. As Hazretlerini gönderdi. Amr, verilen vazifeyi yerine getirerek Mekke'ye geri döndü.847

Mekke'nin fethiyle böylece, hem Mekke'nin içi dışı putlardan temizlendi, hem de Kureyş'in gönlü şirkten kurtarılıp tevhid nuruyla tertemiz hâle geldi.

Huneyn Muharebesi

(Hicret'in 8. yılı 5 Şevval Cumartesi/Milâdî 27 Ocak 630)

Mekke'nin fethiyle Kureyş'in hemen hemen tamamı İslâmiyetle şereflenin işti. Fetih, aynı zamanda civar kabileler, bilhassa Kureyşlilere taraftar bulunan kabileler üzerinde müsbet tesirler bırakmış ve onların İslâm ve Müslümanlara karşı gönüllerinde sevgi dolu sıcak bir alâka duymasına sebep olmuştu. Bu ciddî alâka, onların bundan böyle Resûli Ekrem safında yer alacaklarının bir işareti sayılıyordu.

Bununla birlikte gönülleri hâlâ bu sıcak ilgiden mahrum bulunan ve mahrumiyetten sıyrılmak arzusu taşımayanlar da vardı: Sakif ve Havazin Kabileleri, bunların başında yer alıyordu. Bunlar, eskiden beri Peygamberimiz ve Müslümanlara karşı şiddetli düşmanlıklarıyla biliniyorlardı. Birçok Arap kabilesi gelip Resûli Ekrem'e sadâkat elini uzattığı hâlde, bunlar düşmanlıklarını bir türlü yenemiyorlardı. O civarın en güçlü kabileleri oluşu kendilerini aldatıyor ve yersiz bir gurura sevkediyordu.

Resûli Ekrem, Mekke'yi fethedip Kureyşlilerle birlikte birçok kabilenin de gönlünü kazanınca, bunların endişeleri daha da kabardı. Büyüyen endişeleri, onları, hazırlanıp Mekke üzerine yürüme kararını almaya kadar götürdü. Gayeleri, Peygamberimizin üzerlerine gelmesine fırsat tanımadan Mekke'ye ansızın baskında bulunmaktı.

Bu maksatlarını, her iki kabilenin ileri gelenleri, kendi aralarında yaptıkları konuşmalarla izhar ediyorlardı: "Muhammed'in bizimle savaşmaya gelmesine herhangi bir engel kalmamıştır. En uygun olan, o üzerimize yürümeden, bizim onun üzerine yürümemizdir!"848

Nitekim, kısa zamanda etraftaki bazı kabilelerin de katılmasıyla Havazinlilerin lideri Mâlik b. Avf in kumandasında 20 bin kişilik bir ordu teşkil ettiler. Kumandan Mâlik b. Avf, askerlerin cesaretle çarpışmaları, dönüp geri kaçmamaları için bütün kadın, çocuk ve davarların da orduya katılmasını temin etmişti.

Yirmi bin kişilik düşman ordusu, kadınları, çocukları ve hayvanlarıyla, gelip Evtas mevkiinde karargâhını kurdu.849

Peygamberimizin Durumu Haber Alması

Resûli Kibriya Efendimiz, Havazin ve Sakiflilerin İslâm topraklarına saldırmak için bir araya geldiklerini haber alınca, derhâl Abdullah b. Ebî Hadred'i bilgi almak üzere düşman topluluğun arasına gönderdi.

Tebdili kıyafetle düşman ordusu arasında birkaç gün dolaşan bu sahabî, gereken bilgileri topladı. Ordu kumandanı Mâlik b. Avf in diğer kumandanlara söylediği şu sözleri bizzat kulağıyla duydu:

"Bu, Muhammed'in son çarpışması olacaktır. Onun şimdiye kadar karşılaştığı kimseler, harb bilgisinden mahrum bulunan kimselerdi. Onun için onlara galebe çalıyordu.

"Seher vakti olunca, hayvanlarınızı, kadınlarınızı ve çocuklarınızı arkanızda sıralayacaksınız! Sonra askerleri sıralayacaksınız!

"Müslümanlarla karşılaşınca hücuma kalkacaksınız!

"Kılıçlarınızın kınlarını kırınız ve tek bir adam gibi hep birden saldırınız! Biliniz ki, zafer ilk saldırıya geçenindir!"

Bu bilgileri topladıktan sonra, görevli sahabî, Mekke'ye döndü ve Peygamberimize duyduklarını olduğu gibi haber verdi.

Peygamberimizin, Ordusunu Hazırlaması

Resûli Ekrem Efendimiz, kendi aleyhinde böyle büyük bir ordunun toplandığını haber alınca, onları yerinde bastırmak için sür'atle hazırlığa geçti.

Bu arada, yanında zırhlar ve silâhlar bulunan, henüz Müslüman olmamış Safvan b. Ümeyye'ye, "Ey Ebû Ümeyye!.. Yarın gidip düşmanla karşılaşacağız! Şu silâhlarını bize emanet olarak ver!" dedi.

Safvan, "Yâ Muhammed!.. Zorla almak, geri vermemek üzere mi istiyorsun?" diye sordu.

Peygamber Efendimiz, "Hayır... Emanet olarak, kırılan ve yitirilenleri tazmin etmek üzere istiyorum!" buyurdu.

Bunun üzerine Safvan, 100 tane zırh ile onlara yetecek silâh verdi; hattâ, bunları harb yerine kadar taşımayı da Efendimizin teklifiyle üzerine aldı.850

Peygamber Efendimiz, Mekke'nin fethi günü Müslüman olan ve henüz 20 yaşında bir genç olan Attab b. Esid'i Mekke'ye vali tâyin etti. İslâm ve Kur'ân'ı öğretmek üzere de Muaz b. Cebel Hazretlerini şehirde vazifelendirdi.851

İslâm Ordusunun Mekke 'den Ayrılışı Tarih, Hicret'in 8. senesi Şevval ayının beşinci günü idi.

On iki bin kişilik İslâm Ordusu, Hz. Resûlullah'ın kumandasında Mekke'den, düşmanın toplandığı mevkie doğru hareket etti. Ordunun iki binini Mekkeliler teşkil ediyordu. Ayrıca, orduda 80 kadar da müşrik vardı. Kureyş'in birçok ileri geleni bu 80 kişinin arasında bulunuyordu. Maksatları, hangi tarafın galib geleceğini bizzat görmek ve elde edilen ganimetten istifade etmekti.

Peygamber Efendimiz, o âna kadar böylesine kalabalık bir ordunun başında yola çıkmış değildi. Fakat o, sâdece kalabalığın zafer getirmeyeceğini biliyordu. Zaferi ihsan edenin de, hezimete uğratanın da Cenâbı Hakk olduğunun, insanın sâdece zaferi netice verecek sebepleri mükemmel bir şekilde hazırlamakla vazifeli bulunduğunun derin idraki içindeydi. Bu sebepledir ki, bu kadar kalabalık, azametli ve ihtişamlı bir ordunun başında bulunmasına rağmen, tavrında en küçük bir büyüklenme sezilmiyordu.

Ancak, bu muhteşem kalabalığa güvenen bazı mücâhidler şöyle dediler:

"Artık, bugün azlık yüzünden mağlûb olmayız!"852

Hâlbuki onlar, Allah'ın yardımıyla, birçok kere az bir kuvvetle kendilerinden hem sayıca hem silâhça kat kat üstün bulunan birçok kalabalığı mağlûb etmişlerdi. Bedir Zaferi, bunun apaçık bir misâliydi; Hendek ve Müte, bunun gözle görünür örnekleriydi. Buna rağmen, sanki zaferleri getiren tek unsurun kalabalık insan yığınları olduğu havasında konuşmuşlardı!

Haliyle, Resûli Ekrem Efendimiz, bu sözden hoşlanmadı ve bunu tavrıyla ihsas etti.

Huneyn 'e Varış Şevval ayının 1 l'i salı günü idi.

Resûli Ekrem, ordusuyla inişli çıkışlı, birçok dar geçidi ve gizli yolu bulunan Huneyn Vadisine vardı.

Seher vakti, ordusunu saf düzenine koydu. Bayraktar ve sancaktarlara bayrak ve sancaklarını teslim etti.

Muhacir Müslümanların sancağı Hz. Ali'nin, bayrakları ise Sa'd b. Ebî Vakkas ile Hz. Ömer'in elinde bulunuyordu. Ensâr Müslümanların iki sancağından birini Hübab b. Münzir, diğerini ise Üseyyid b. Hudayr taşıyordu.

Hâlid b. Velid'in (r.a.) kumandasındaki Süleym Oğullan, İslâm Ordusunun öncü kuvvetlerini teşkil ediyorlardı.

Resûli Ekrem, tedbirde asla kusur etmiyordu. Düldül'ün üzerinde bulunuyordu. Sırtına iki zırh gömlek, başına takye giymiş ve takyenin üzerine ise miğfer geçirmişti.853

Herkesten ziyade Yüce Yaratıcısından korkan, herkesten fazla ibâdet ve taate düşkün bulunan Fahri Âlem Efendimiz, Cenâbı Hakk'ın "Adetullah" tâbir edilen hayattaki maddî kanunlarına da herkesten ziyade riâyet ediyor, onlara uymada gayet titiz davranıyordu. Düşman karşısındaki bu vaziyetiyle de bu durumunu açıkça ortaya koyuyordu. Allah'ın hıfz ve inayeti altında bulunmasına rağmen, herkes bir zırh giymişken o iki zırh giyiyor ve başındaki takyesinin üzerine de miğfer geçiriyordu.

İLK ÇARPIŞMA

Sabahın alaca karanlığı henüz çevreye hâkimdi.

Peygamberimiz, düşmanı gafil avlamak maksadıyla, ordusuna Huneyn Vadisine inmek emrini verdi. Vadiye, önce düşmanın tertibat ve harekâtından habersiz olan Hz. Hâlid, emrindeki öncü kuvvetlerle daldı. Bu dalışla birlikte, vadinin iki hâkim yerinde pusu kurmuş düşmanın oklarına hedef oldular. Askeri manevraya elverişli olmayan dar vadide, ok yağmuru mücâhidleri şaşkına çevirdi. Etrafın henüz karanlık olması ise işi

bütün bütün güçleştiriyordu. Neye uğradıklarını anlamayan mücâhidler, geri çekilmek zorunda kaldılar. Öncü kuvvetlerin geri çekilişini, orduya gönüllü olarak katılan Mekkeli yeni Müslümanların geri çekilişi takib etti. Geri çekilme, artık bir nevi bozguna dönme istidadı gösterir gibi oldu.

Durum oldukça nâzik, manzara oldukça acıklı ve ibretli idi.

Hz. Resûlullah'ın etrafında sâdece 100 kadar mücâhidin bulunduğu görülüyordu. Düşman ise 20 bin kişilik kuvvetiyle o tarafa doğru ilerliyordu. Efendimiz, iki tarafından kaçışan mücâhidlere, "Ey insanlar!.. Nereye gidiyorsunuz? Bana doğru geliniz! Ben, Allah'ın Resulüyüm! Ben, Muharnmed b. Abdullah'ım!" diye sesleniyordu.

Harb meydanı bir ana baba gününe dönmüştü. Develer birbirine giriyor, at kişnemeleri toza dumana karışarak etrafa korku saçıyordu.

Resûli Ekrem Efendimiz, herkesin kendisini bırakıp gerisin geri kaçtığı, düşman kuvvetlerin ise sel gibi üzerine akıp geldiği bu sırada Düldül'ün üzerinde bir cesaret âbidesi gibi duruyordu. Tek adım geri çekilmediği gibi, zerre kadar korku eseri de göstermiyor, cesaretini, ümit ve metanetini kaybetmiyordu. Bu kan ve ateş deryasında böylesine sebat ederek durmak, düşmanın 20 bin kişilik kuvvetine karşı mukavemet göstermek, ancak o kahramanlar kahramanının sânı idi.

Kalblerdeki Kin ve Düşmanlığın Açığa Vurulması

İslâm Ordusunun böylesine beklenmedik bir bozgunla karşı karşıya kalması ânında Kureyşlilerden bazı kimseler ileri geri konuşmaya başladılar.

Ebû Süfyan b. Harb, "Bu bozgunun, denize kadar arkası alınmaz!" dedi.

Safvan b. Ümeyye, o sırada henüz Müslüman olmamıştı. Buna rağmen Ebû Süfyan'ın bu sözlerinden hoşlanmadı. "Ağzına taş toprak dolsun senin!.." diye karşılık verdi.

Yine, o sırada Safvan b. Ümeyye'nin kardeşi gelip ona, "Müjdeler olsun! Bugün sihir bozuldu, tesirini kaybetti!" deyince, Safvan b. Ümeyye'den şu cevabı aldı:

"Sus! Allah senin ağzını yırtsın! Bana Havazinlilerden birinin hâkim olmasından, Kureyşli birinin hâkim olması daha hoş gelir."

Süheyl b. Amr ise, "Muhammed ve ashabı, bir daha toparlanamazlar, savaşamazlar." diye konuştu.

Henüz yeni Müslüman olmuş Ebû Cehil'in oğlu İkrime, "Böyle söylemen doğru değil!" dedikten sonra sözlerine şöyle devam etti:

"İşler, ancak Allah'ın elindedir; Muhammed'in elinde bir şey yoktur. Bugün savaş onun aleyhinde ise, yarın muhakkak onun lehinde olacaktır!"

Süheyl, İkrime'nin bu sözlerini hayretle karşıladı: "Sen, daha önce, bu sözlerin tersini söyler, dururdun!"

İkrime şu cevabı verdi:

"Vallahi, biz, uygun olmayan şeyler üzerinde ısrar ediyormuşuz. Aklımızı çalıştırmamış, ne zarar ve ne de fayda veren birtakım taşlara tapmış durmuşuz!"854

CENÂBI HAKK'IN, PEYGAMBERİMİZİ BİR SUİKASTTEN KORUMASI

Bu bozgun sırasında Kureyşlilerin henüz Müslüman olmayanlarından, Peygamber Efendimizin hayatını ortadan kaldırmayı düşünenler bile oldu. Şeybe b. Osman, bunlardan biri idi.

Uhud Harbinde babası öldürülmüş, içi intikam ve kinle doluydu. Kılıcını sıyırdı. Sağ tarafından Peygamber Efendimize doğru varmak istedi. Bu sırada sağında amcası Hz. Abbas'ın, elinde pırıl pırıl parlayan kılıcıyla durduğunu gördü. "Amcası oradayken ben yanına varamam." diyerek Peygamber Efendimizin sol tarafına geçti. Oradan hücum etmek istiyordu. Fakat, o tarafında da amcasının oğlu Ebû Süfyan b. Haris'in durduğunu gördü. "Amcasının oğlu da onu yardımsız bırakmaz." diyerek bu sefer Efendimizin arkasından yanına varmak istedi. Efendimize oldukça yaklaşmıştı. Kılıcını kaldırmak istedi. Efendimize oldukça yaklaşmıştı. Kılıcını kaldırıp vurması için de hiçbir engel kalmamıştı. Tam o esnada aralarında birdenbire bir ateş yalımı peyda oldu. Şeybe birden ürperdi, korktu. Ateş yalımının kendisini yakıp kavuracağını sandı. Korkusundan gözlerini elleriyle kapayıp geri çekildi. Ancak o zaman, Peygamberimizin Allah tarafından korunduğunu anlamıştı!

Geri çekildiği sırada, Resûli Kibriya Efendimiz, ona doğru mübarek başını çevirip gülümsedi ve, "Ey Şeybe!.. Yanıma gel!" buyurdu.

Kâinatın Efendisinin hayatına kastetme cesaretini kendisinde az evvel bulan Şeybe, o anda tir tir titriyordu; kalbi korkuyla ürperiyordu. Efendimizin yanma geldi. Peygamberimiz, mübarek ellerini göğsüne koydu ve, "Allah'ım, bundan Şeytan'ın vesvese ve desiselerini gider!" diye dua etti.

Bir anda Şeybe'nin kalbindeki intikam ve kin duygusu yok oluvermiş, yerini îmana ve Peygamberimize karşı sevgiye terk etmişti. O ânı Şeybe, "Vallahi, elini göğsümden kaldırmamıştı ki, Allah'ın yaratıklarından ondan daha sevgili olan bir kimse kalmamıştı." diyerek ifade eder.

Daha sonra Peygamber Efendimiz, "Ey Şeybe!.. Haydi, artık kâfirlerle savaş!" diye buyurdu.

Şeybe der ki:"Resûlullah'ın önünde kılıç vurup savaştım. Vallahi, canımla ve her şeyimle onu korumak istiyordum. O anda sağ olsaydı da babamla karşılaşsaydım; hiç çekinmeden onu da kılıçla vurup öldürürdüm!"855

Böylece, "Gerek Arap gerekse Arap olmayanlardan Muhammed'e tâbi olmadık hiç kimse kalmasa bile, ben yine ona tâbi olmam!" diyen biri daha, Hz. Resûlullah'ın getirdiği nurun cazibesinden kendisini kurtaramayıp İslâm'ın saadetli sinesine kavuşmuş oluyordu.

İSLAM ORDUSU TOPARLANIYOR

Etrafında bir avuç mücâhidle kalan Resûli Ekrem, düşmanın bir sel gibi üzerine akıp gelmekte olduğunu görünce onlarla çarpışmak için boz DüldüPü mahmuzlamak istiyor, ancak amcası Hz. Abbas, DüldüFün dizginini, Ebû Süfyan b. Haris ise üzengisini tutup buna mâni olmaya çalışıyordu.

Bu dehşetli hengâmede, Resûli Kibriya, DüldüPün dizginini tutan amcası Hz. Abbas'a, '"Ey Ensâr cemaati!.. Ey Semure Ağacının altında bîat etmiş bulunan sahabîler topluluğu!.. Neredesiniz?' diye seslen!" emrini verdi. Hz. Abbas, gür sesiyle nida etti.856

Gür sadâ, dalga dalga vadiyi çınlattı. Kaçan mücâhidler, durdular. Etraf alaca karanlıktan sıyrılıp aydınlığa kavuştuğu gibi, mücâhidler de yüreklerini kaplayan ürkeklikten sıyrılıp kendilerine geldiler. Zihinlerinde artık şimşekler çakıyordu: "Nereye gidiyoruz? Resûlullah'ı kime terk edip gidiyoruz?"

Sanki daldıkları derin bir uykudan uyanır gibi olmuşlardı. Resûli Ekrem'e verdikleri vaadleri bir anda hatırlıyorlar ve toparlanmaya başlıyorlardı. Kaçan ayaklar, şimdi kan ve ölüm deryasında cesaret âbidesini andıran Peygamberimizin etrafına koşuşuyordu! Uhud'da da aynı

durum vuku bulmuştu. O zaman da Resûli Kibriya'nın cesareti, metaneti, düşman karşısındaki sebatı, İslâm Ordusunu çok daha feci bir duruma düşmekten kurtarmıştı!

Bir anda Efendimizin etrafını saran mücâhidler, kılıçlarını sıyırıp cesaret ve var güçleriyle düşmanın üzerine saldırdılar. Kılıç şakırtılarına, mücâhidlerin tekbir sadâları karıştı. Düşman bir anda dehşet ve korku içinde kaldı.

Hz. Osman, Hz. Ali, Ebû Dücane gibi kahraman sahabîler, o dehşetli hengâmede Resûli Kibriya'nın önünde düşmana göğüslerini siper ederek çarpışıyorlardı. Hz. Ali, çevikliği ve cesaretiyle düşman askerlerinin cesaretini kırıyordu.

Harbin bu en şiddetli ânında Fahri Alem, üzerinde bulunduğu Düldül'ün üzengisine basarak, dikildi ve, "İşte, şimdi fırın tutuştu, harb kızıştı!"857 diye buyurdu; sonra da dehşetli manzarayı seyrederek, "Ben, Allah'ın Resulüyüm. Yalan yok!"858 diye seslendi.

Bu sözleriyle o, peygamberlikle yalanın bir araya gelemeyeceğini ifade ediyordu ve bütün kalbiyle Allah'ın va'dettiği yardımına inandığını haykırıyordu. Bu sesleniş, sabrın ve sebatın mükâfatı olan zaferin müjdesiydi!

Bu arada, Hz. Ali ile Etoû Dücane (r.a.), düşman bayraktarlarından birini yere serdiler. Bayraktarlarının yere serildiğini gören Havazinliler, korkmaya başladılar.

Peygamberimizin Duası

Mücâhidleri çarpışma şevkinin sardığı, düşmanın da ürkmeye başladığı bir anda, Resûli Ekrem DüldüPünden indi ve Yüce Rabbine şöyle yalvardı:

"Allah'ım, bize, yardımını indir! Muhakkak Sen, onların bize galib gelmesini istemezsin!"859

Cenâbı Hakk'a böylesine gönülden yalvarıp zafer niyaz eden Efendimiz, sonra da eline bir avuç kum aldı, "Yüzleri kara olsun!" diyerek düşman askerlerine doğru attı.860

O anda, Resûli Zîşan Efendimizin bir mucizesi olarak, düşman askerlerinden gözlerine bu bir avuç kumdan dolmadık hiç kimse kalmadı!

Artık, düşman ordusunda bozgun başlamıştı!

Meleklerin mücâhidlerin imdadına gelmesi ise, düşman askerin geri kalan çarpışma güçlerini de alıp götürdü ve gerisin geri kaçmalarını sağladı.

Hz. Abbas, o ânı sonradan şöyle tasvir edecektir:

"Vallahi, Resûlullah'ın, çakıl taşlarını (kumu) onlara doğru savurmasından sonradır ki, güçlerini yitirdiklerini, işlerinin tersine döndüğünü gördüm! Sonunda, Allah, onları bozguna uğrattı. Allah Resulünün, DüldüPü tepip onları takibe koyulduğunu, hâlâ gözlerimle görür gibiyim!"861

Cenâbı Hakk, mücâhidlerin gönlünde meydana gelen bir anlık bozgun burukluğundan sonra ihsan ettiği parlak zaferi, Kur'ânı Kerîm'inde şöyle beyan buyurur:

"Şüphe yok ki, Allah, size birçok savaş yerinde zafer verdi ve Huneyn gününde size yardım etti. O vakit, Huneyn'de çokluğunuz size güven vermişti de, bir fayda olmamıştı. Yeryüzü o genişliğiyle başınıza dar gelmişti. Sonra da bozularak arkanıza dönmüştünüz.

"Sonra Allah, Resulünün ve mü'minlerin üzerine rahmetini indirdi, görmediğiniz (meleklerden) ordular indirdi de, küfredenleri azablandırdı. İşte bu da, kâfirlerin cezasıdır."862

Bozguna uğrayan düşman ordusu, birkaç kısma ayrılarak savaş meydanını üzgün üzgün terk etti. Bir kısmı Taife gitti, bir kısmı Evtas'ta toplandı; diğer bir kısmı ise, Nahle taraflarına doğru yol aldı.

Şehid ve Ölü Sayısı

Çarpışma sonunda, Müslümanların dört şehid, düşmanın ise 70 ölü verdiği görüldü.

Düşman, harb meydanına çoluk çocuğuyla geldiği için, geride esir olarak birçok kadın ve çocuk da bıraktı. Bu savaşta, mücâhidlere, o âna kadar elde edemedikleri bol miktarda ganîmet kalmıştı.

BİR KADİRŞİNASLIK ÖRNEĞİ

Alınan esirler arasında, Resûli Ekrem Efendimizin süt kardeşi, Sa'd Oğullarından Şeyma da vardı. Kendisine karşı yapılan bazı sert hareketler üzerine, "Bilin ki, ben Efendinizin süt kardeşiyim!" diyerek bu sert

davranışlarından vazgeçmelerini söyledi. Ancak mücâhidler, sözünde doğru olup olmadığını öğrenmek için onu alıp Huzuru Risâlete getirdiler.

Şeyma, "Yâ Muhammedi.. Ben, senin süt kardeşinim!" deyince, Efendimiz, "Bunu neyle ispatlarsın?" diye sordu.

Şeyma, "Omuzumda bulunan diş iziyle; ki, onu sen ısırmıştın!" dedi.863

İzi gören Kâinatın Efendisi, süt kardeşi Şeyma'yı tanıdı. Kendisiyle Sa'd Oğulları yurdunda koşuştukları, oynadıkları, gezdikleri Şeyma idi bu!.. İnsan kadrini çok iyi bilen, kendisine yapılan en ufak bir yardım ve iyiliği seneler sonra da olsa unutmayan Kâinatın Serveri, süt kardeşi olan bu çocukluk arkadaşına ridâsını serip üzerinde oturttu. Bir anda, o çocukluk günleri hafızasında canlandı. Gözleri dolu dolu oldu. Sonra da süt anne ve babasını sordu. Şeyma, onların ikisinin de çoktan ölüp gittiklerini söyledi.

Daha sonra Şeyma'ya, "İstersen, sevgi ve saygı görerek yanımda otur; istersen, faydalanacağın bazı mallar verip, seni kavmin ve kabilenin yanına döndüreyim."

Şeyma'nın cevabı şu oldu:

"Sen bana mal verip, beni kavmimin yanına döndür!"864

O sırada Müslüman olan865 Şeyma'ya, Peygamberimiz, bir erkek bir de kadın köle verdi; sonra da Cirane mevkiine gidip beklemesini söyledi. Taif dönüşünde ise, ona ve aile halkından hayatta bulunanlara deve ve davarlar verdi.

DÜŞMANIN TAKİB EDİLMESİ

Resûli Kibriya Efendimiz, bozguna uğrayan Havazinlilerin takib edilmesini mücâhidlere emretti. Ordunun öncü kuvvetlerini yine Süleym Oğulları teşkil ediyordu ve Hâlid b. Velid'in kumandası altında bulunuyorlardı.

Takib esnasında Resûli Ekrem Efendimiz bir kadın cesedine rastladı. Kadının Hâlid b. Velid tarafından öldürüldüğü söylenince, bir mücâhidle derhâl ona haber gönderdi: "Hâlid'e yetiş ve ona, 'Allah Resulü, seni çocuk, kadın ve hizmetçi öldürmekten menediyor.' de."866

Bu arada, çocukların da öldürüldüğü haberi üzerine de, Peygamberimiz şöyle buyurdu:

"Dikkat ediniz! Çocuk öldürülmeyecektir!" Sahabînin biri, "Yâ Resûlallah!.. Onlar müşriklerin çocukları değiller mi?" diye sorunca, Fahri Kâinat'tan şu cevabı aldı:

"Sizler de müşriklerin çocukları değiller miydiniz? Her çocuk, İslâm yaratılışı üzere doğar; dili dönünceye kadar öyle devam eder. Sonra anne babalan, onu ya Yahudîleştirir ya da Hıristiyanlaştırır."867

EVTAS'TA ÇARPIŞMA

Huneyn Vadisinde mücâhidler tarafından bozguna uğratılan Havazinlilerden bir kısmının Evtas Vadisinde toplandıkları görülüyordu. Resûli Ekrem, Ebû Âmir elEş'arî Hazretlerine bir sancak vererek, bazı mücâhidlerle toplanan düşman üzerine yolladı. Evtas'ta mevzilenen düşman, kendisini savunmaya geçti.

Teke tek yapılan dövüş ve vuruşmada, kumandan Ebû Âmir (r.a.), Havazinlilerden birçoğunu yere serdi. Sonra da mızraklarla vuruşma başladı. Bu sırada, kumandan Ebû Âmir (r.a.), atılan bir okla ağır yara aldı ve sancağı yeğeni Ebû Musa elEş'arî'ye vererek onu kumandan tâyin etti. Bir müddet sonra da aldığı ağır yaranın tesiriyle şehid olarak hayata gözlerini yumdu.868

Kumandanlığa geçen Ebû Musa, savaşa girişti ve düşman kuvvetlerini dağıtmaya muvaffak oldu. Düşman, oradan doğruca Taife gidip sığındı. Daha önce de kumandanları Mâlik b. Avf gidip oraya sığınmıştı.

Esir ve Ganimetlerin Cirane 'ye Gönderilişi

Peygamber Efendimiz, çarpışmadan kesin netice almak istiyordu. Huneyn'deki çarpışmayla bu kat'î netice henüz elde edilmiş değildi. Düşman, Taife sığınmıştı. Bu sebeple Taif üzerine yürümek gerekiyordu.

Buna binâen, Huneyn Savaşında elde edilen ganimetler ve alınan esirleri Cirane mevkiine gönderdi ve orada muhafaza edilmesini, vazifelendirdiği sahabîlere emretti.869

BİR KAN DÂVASININ HÜKME BAĞLANIŞI

Resûli Ekrem, henüz Huneyn mevkiinden ayrılmış değildi.

Öğle namazını kılmış ve istirahat etmek üzere bir ağacın gölgesinde oturuyordu.

Bu sırada iki kişinin huzuruna gittiği fark edildi. Bunlar, Gatafanların Reisi Uyeyne b. Hısn ile Akra b. Habis idi. Uyeyne, Peygamberimizden, haksız yere öldürülen Âmir b. Azbat'ın kanını dâva ediyor ve katil Muhallim b. Cessame'nin kendilerine teslimini istiyordu.

Uyeyne b. Hısn, "Vallahi, yâ Resûlallah!.. O benim kabilemin kadınlarına ölüm acısını tattırıp canlarını yaktığı gibi, ben de onun kadınlarına ölürn acısını tattırıp canlarını yakmadıkça yakasını bırakmam!" diyerek Muhallim b. Cessame'nin kısas için kendisine teslimini isterken, Aka b. Habis ise Muhallim'i müdafaa ediyordu.

Resûli Ekrem'in "Onun diyetini [kan bedelini] alsan olmaz mı?" diye yaptığı teklife, Uyeyne b. Hısn yanaşmadı. Bu sırada sesler yükseldi, gürültüler çoğaldı.

Bunun üzerine Resûli Ekrem, "Hayır, bu seferimiz sırasında 50 deve, dönüşümüzde de 50 deve diyet alacaksın." diye teklifte bulundu. Ancak, Uyeyne aynı şekilde bu teklifi de kabule yanaşmadı.

Uzun uzun konuşulduktan sonra, Uyeyne b. Hısn, teklif edildiği şekilde diyet almayı kabul etti.871

Böylece, Resûli Ekrem, halk arasında az da olsa gerginliğe sebep olan bir kan dâvasını halletti.

Fakat işin, ibret alınması gereken tarafı bundan sonra cereyan etti: Müslümanlar, Muhallim b. Cessame'ye, "Resûlullah'ın huzuruna çık, yaptığın bu hareketinden dolayı senin için Allah'tan mağrifet dilesin!" deyince, uzun boylu, üzerine yeni bir elbise giymiş ve kısasa kendisini hazırlamış bulunan Muhallim, Huzuru Risâlete vardı. Efendimizin önüne diz çöktü. Mahzundu, üzgündü, gözlerinden yaşlar akıyordu. Yaptığı şeyden pişmanlık duyduğunu ve Allah'a tevbe ettiğini söyleyerek, Resûlullah'tan, Allah'tan mağrifet dilemesini istiyordu: "Yâ Resûlallah!.. Pişmanım, Allah'a tevbe ediyorum! Benim için Allah'tan mağrifet dile!"

ı izam tarafına göndermişti. Mücâhidler, yolda Âmir b. Azbat'a rastlamışlardı. Âmir, mücâhidleri İslâm selâmıyla selâmladığı hâlde, şahsî bir düşmanlık ve kinden dolayı, Muhallim b. Cessame tarafından öldürülmüştü. İşte, Uyeyne b. Hısn'ın istediği, bu kan dâvası idi.

Resûli Ekrem, "Kimsin sen?.." diye sordu. "Muhallim b. Cessame!.." diye cevap verdi.

Resûli Ekrem, "Demek, sen, ona (Amir'e) Allah'ın emanıyla eman verdin (selâmına karşılık selâm verdin), sonra da onu vurup öldürdün, öyle mi?" diye buyurunca, Muhallim b. Cessame başını önüne eğdi ve sustu.

Efendimiz, sonra ellerini kaldırarak, yüksek sesle, "Allah'ım, Muhallim b. Cessame'yi affetme!" diye beddua etti.

Bedduayı duyan Muhallim'in tüyleri diken diken oldu; uğrayacağı akıbetin dehşetini düşünerek tir tir titremeye başladı. Tekrar yalvardı: "Yâ Resûlallah!.. Pişmanım! Allah'a tevbe ediyorum! Ne olur, benim için Allah'tan af dile!"

Ne var ki, Muhallim'in bu yakarışı da pek fayda etmiyor ve aynı şekilde Hz. Resûlullah'ın bedduasına uğruyordu. Sonra da huzurdan kovuluyordu.

Yapılan bedduanın üzüntüsü ve uğrayacağı akıbetin dehşeti Muallim'i ancak bir hafta kadar ayakta tutabildi. Ölünce, onu gömdüler. Ne var ki, yer, ölüsünü kabul etmiyordu; defalarca gömdükleri hâlde, yer, yine cesedini dışarı attı.872 Sonunda kavmi, üzerine taş yığarak onu iki dağ arasında bıraktı.873

Durumu Efendimize ilettiklerinde, şöyle buyurdular:

"Vallahi, yer, ondan çok daha kötülerin üzerini örtmüştür. Fakat, Allah, aranızdaki (haksız yere adam öldürme) yasağı hakkında, size, gösterdiği bu hâdiseyle öğüt ve ibret vermek istemiştir."

Taif Kuşatması

Huneyn Harbinde Müslümanlar karşısında hezimete uğrayan Sakifliler, yurtları olan Taife gidip sığınmışlardı; şehrin kapılarını üzerlerine kapayarak, savaşmaya hazırlanmışlardı.

Burası, şirkin son sığınaklarından biriydi. Bir daha îman ve İslâm'a karşı koyacak cesareti kendisinde bulamayacak bir şekilde başı ezilmeliydi. Havazin ve Sakiflileri Müslümanlara karşı ayaklandıran Mâlik b. Avf da gelip buraya sığınmıştı. Onun da yakalanıp hakettiği cezaya uğratılması gerekiyordu!

Bu sebeple Peygamber Efendimiz, mücâhidlerle birlikte Taife doğru yol almaya başladı. Burasını çok iyi biliyordu. Seneler önce, burada hayatının en acı ve acıklı günlerini yaşamıştı. Taiflileri İslâm'a davet etmeye gelmişken, onlar kendisini taşa tutmuşlar, kan revan içinde bırakmışlardı.

İslâm Ordusu kısa zamanda Taif önlerine vardı. Fakat Sakifliler kuvvetli kalelerine kapanmışlar ve bütün ihmâlleri göz önünde bulundurarak bol miktarda yiyecek stoku da yapmışlardı.

Bu surları yarıp şehre dalmak elbette mümkün değildi. Bu sebeple Resûli Ekrem, şehri muhasara altına aldı. Ordugâh surlara çok yakın kurulmuş olduğundan, mücâhidler düşmanın yağmur gibi oklarına mâruz kaldılar. Bu arada birkaç mücâhid de atılan oklarla şehid oldu.

Bunun üzerine Resûli Ekrem, ordugâhı surlardan uzaklaştırdı ve bugünkü Taif Mescidinin yanma nakletti.876 Bu arada, yanında bulunan hanımlarından Hz. Ümmü Seleme ile Hz. Zeyneb için iki çadır kuruldu. Resûli Ekrem, namazlarını bu iki çadır arasında kılar ve orada otururdu. Sakifliler, Müslüman olduktan sonra burada bir mescid yapacaklar ve adına da "Sariye Mescidi" diyeceklerdir.877

Muhasara esnasında çarpışma, karşılıklı şiddetli ok atışlarıyla devam etti.

Mancınık Kurularak Taiflilerin Taşa Tutulması

Muhasaranın uzadığını ve Sakiflilerin teslim olmaya niyetli görünmediklerini anlayan Peygamber Efendimiz, bu sefer mancınık kurulup düşmanın taşa tutulması hususunda mücâhidlerle istişarede bulundu.

Selmanı Fârisî Hazretleri, "Ben de bunu uygun görürüm! Çünkü biz Fars ülkesinde düşman kalelerine mancınık dikerdik; onlar da bize karşı mancınıklar dikerlerdi. Böylece, birbirimizi yenmemiz mümkün olurdu! Mancınık kurulmadığı zamanlarda uzun müddet beklemek zorunda kalırdık." diye fikir beyan etti.

Resûli Kibriya Efendimiz, bu teklifi güzel karşıladı ve mancınık yapılmasını emretti. Emri yerine getirildi. Daha önce orduda bulunanlarla birlikte mancınıkların sayısı üç oldu. İslâm Ordusunda ayrıca iki debbade [sığır derisinden yapılmış kuvvetli araba] vardı.

Mücâhidler bu debbadelerin altına girerek şehir kalesine yaklaşmak ve duvarını kazıp delmeyi denedilerse de, bunda başarılı olamadılar. Zîra, düşman askerleri tarafından atılan oklar, kızgın demir parçalan ve şişler, bu derileri delip ilerlemelerine mâni oluyordu. Hattâ, bu arada İslâm Ordusu şehid de verdi.

Üzüm Asmalarını Kesmeye Teşebbüs

Muhasara uzuyor ve arzu edilen netice elde edilemiyordu. Bunun üzerine Resûli Ekrem Efendimiz, bir başka tedbire başvurdu: Düşmanı, iktisadî baskı altına almak için, şehrin dışındaki, Taiflilerin ileri gelenlerine âit, kaliteli ve nâdir üzümler yetiştiren bağ ve bahçelerinin tahrip edilip kesileceğini duyurdu ve kesilmesini mücâhidlere emretti!

Tek geçim kaynakları olan bağ ve bahçelerinin kesildiğini gören Sakifliler, telâşa kapıldılar ve Peygamberimize, "Ey Muhammedi.. Mallarımızı neden kesiyorsun? Bizi yenersen, ya onları alırsın yahut da dediğin gibi Allah'ın rızasını ve akrabalık* hakkını gözeterek bize bırakırsın!" diye seslendiler.878

Bunun üzerine Resûli Ekrem Efendimiz, "Ben, bağınızı, Allah rızasını ve akrabalık hakkını gözeterek bırakıyorum!" dedi ve üzüm asmalarının kesilmesini menetti.879

Bu arada, kahraman sahabî Hz. Hâlid b. Velid ortaya atılarak, düşmandan çarpışacak er diledi. Fakat, düşmanda bu yolda hiçbir hareket görülemedi. İçlerinden biri, Hz. Hâlid'in er dilemesine şu cevabı verdi:

"Bizden hiçbiri seninle çarpışmak üzere kaleden inmeyecektir. Biz, kalemizde oturmaya devam edeceğiz; çünkü, yıllarca bize yetecek yiyecek

stokumuz var! Eğer bu yiyecekler tükenir ve sen de o zamana kadar beklemeyi göze alırsan, o takdirde hepimiz kılıcımızı sıyırır, senin karşına çıkar ve son nefesimize kadar seninle çarpışırız!"880

Peygamberimizin anneannelerinden Atike, Sakiflerdendi.

Yeni Bir Taktik

Kuşatma uzadıkça uzuyordu. Sakiflilerinse kaleden çıkıp göğüs göğüse çarpışmaya niyetleri yoktu. Teslim olmayı da düşünmüyorlardı.

Bunun üzerine Peygamber Efendimiz, bir başka tedbire başvurdu. "Kaleden inip yanımıza gelen ve Müslüman olan köle, hürdür!" diye ilân ettirdi.881

Bu ilân üzerine 20'ye yakın köle kaleden indi ve İslâm Ordusuna katılıp Müslüman oldu. Peygamber Efendimiz de onları âzad etti; sonra da hepsini hâli vakti yerinde olan Müslümanlara teslim ederek, onlara Kur'ân okutmalarını ve sünnetleri öğretmelerini emretti.

Sakifliler, Müslüman olduklarında, bu kölelerin kendilerine geri verilmesini Peygamberimizden isteyecekler, Peygamberimiz ise, "Onlar, Allah'ın âzad etmiş olduğu kimselerdir; sizlere geri veremem!" buyurarak isteklerini reddedecektir.882

Uyeyne b. Hısn 'in İki Yüzlülüğü

Bir ara Uyeyne b. Hısn huzura çıkarak, "Yâ Resûlallah!.. İzin ver de gidip onlarla konuşayım, onları İslâmiyete davet edeyim. Olur ki, Allah onlara hidâyet ihsan eder!" dedi.

Resûli Ekrem Efendimiz izin verince, Uyeyne çıkıp Taiflilerin yanına gitti; Peygamber Efendimize söylediklerinin tam aksine, onlara, "Vallahi, Muhammed hiçbir zaman sizin gibisiyle karşılaşmadı. Kaleleriniz korunmaya müsaittir. Direnmenize devam ediniz!" dedi.

Bundan sonra dönüp geldi.

Resûli Ekrem Efendimiz, "Ey Uyeyne!.. Onlara neler söyledin?" diye sordu.

Uyeyne hiç bozuntuya vermeden, "Onları Müslüman olmaya davet ettim! 'Muhammed, sizi teslim almadıkça geri çekilmeyecektir. Kendiniz için ondan eman alınız.' dedim!" diye konuştu.

Uyeyne sözlerini bitirince, Peygamber Efendimiz hiddetle, "Yalan söylüyorsun! Sen onlara, şöyle şöyle söyledin!" dedi ve onun söylemiş olduğu sözleri teker teker nakletti.

Kızarıp bozaran Uyeyne af diledi: "Doğru söylüyorsun, yâ Resûlallah!.. Söylediklerimden dolayı Allah'tan affımı dilerim! Pişmanım. Allah'a tevbe ediyorum!"883

O sırada Hz. Ömerü'lFaruk, "Yâ Resûlallah!.. Müsaade buyur da, götürüp şunun boynunu vurayım!" dedi.

Resûli Ekrem Efendimiz, "Hayır!.. Ashabımı öldürüyorum diye, insanlar hakkımda söz ederler!"884 diye buyurdu.

RESÛLİ EKREM'İN RÜYASI

Bu arada, Peygamber Efendimiz bir rüya gördü. Rüyasında kendilerine bir kab tereyağı ikram ediliyor, bir horoz ise gagasıyla kabı devirip içindeki yağı döküyordu.

Efendimiz rüyasını anlatınca, Hz. Ebû Bekir, "Yâ Resûlallah!.. Sanırım, Taifliler hakkında umduğun şeye bugünlerde eremeyeceksin!" dedi.

Peygamber Efendimiz de aynı kanaatte idi; "Buna, ben de imkân görmüyorum!" buyurdu.

Muhasaranın Kaldırılması

Resûli Ekrem, Taif i fethetmenin o anda kendisine nasîb olamayacağını artık anlamıştı. Bundan sonraki bekleme, vakit kaybetmekten başka bir işe yaramayacaktı.

Bu arada ashabına, şimdilik kendilerine Taif i fethetme izni verilmediğini de duyurdu.

Bunun üzerine Hz. Ömer gelerek, "Göç etmeye hazırlanmaları, halka duyurulacak mıdır?" diye sordu.

Peygamber Efendimiz, "Evet..." diye buyurdu.

Bunun üzerine Hz. Ömer, Müslümanlara Taif i terk etme hazırlıklarına geçmelerini ilân etti. Hz. Ömer, o arada bir de, "Yâ Resûlallah!.. Sakifliler aleyhinde dua etsen olmaz mı?" diye sordu.

Peygamber Efendimiz, "Allah, onlar aleyhinde dua etmeye de izin vermedi." buyurdu; sonra da, "Siz hemen göç etmeye bakınız." diye emretti.886

Fakat, mücâhidlerin bir kısmı, netice almadan buradan ayrılmak istemiyordu; hattâ, "Taif i fethetmeden nereye gideceğiz?" dedikleri de duyuluyordu.

Bu mücâhidler, gidip Hz. Ebû Bekir'e başvurdular. Hz. Sıddık onlara, "Bu işi, Allah ve Resulü daha iyi bilir! Emir, Resûlullah'a gökten gelir." diyerek cevap verdi.

Bunun üzerine Hz. Örnerü'lFaruk'un yanına vardılar, onunla konuştular. Hz. Ömer ise, onlara şu cevabı verdi:

"Biz, Hudeybiye Hâdisesini gördük. Hudeybiye'de içime, Allah'tan başkasına malûm olmayan bir şüphe girmişti. O gün, Resûlullah'a (a.s.m.), hiç söylemediğim sözlerle başvurdum. Az kalsın, ev halkım ve malım mahvolup gidecekti! Resûlullah'ın (a.s.m.), Allah tarafından yaptığı işte bizim için hayır vardı. Halk için, Hudeybiye Sulhünden daha hayırlı bir fetih olmamıştır. Resûlullalrın (a.s.m.) Peygamber olarak gönderildiği günden Hudeybiye'de sulh şartlarının yazıldığı güne kadar Müslüman olanlardan daha çok kimse, kılıç kullanılmadan Müslüman oldular! Resûlullah'ın yaptığı işte hayır vardır! Ben, o Hudeybiye işinden sonra, hiçbir zaman, hiçbir iş hakkında ona dönüp itiraz edemem. Bu iş Allah'ın işidir; O, dilediğini Peygamberine vahyeder!"887

Peygamber Efendimiz, umumî kanaatin, Taif te bir müddet kalmak yönünde olduğunu fark edince, mücâhidlere, "Öyle ise, yarın sabah çarpışmaya hazır olunuz!" diye buyurdu.

Sabah olunca, çarpışmaya girdiler. Ancak, bu çarpışma, yara almalarından başka hiçbir işe yaramadı. Bundan öteye bir netice elde edemeyeceklerine artık kendileri de kanaat getirdiler. Peygamber Efendimiz tekrar, "İnşallah yarın döneceğiz!" deyince sevindiler. Hemen göç hazırlıklarına başladılar. Peygamberimiz, onların bu hâline tebessüm buyurdu.

Resûli Ekrem Efendimiz, ordusuyla 30 gün kadar süren bir kuşatmadan sonra Taif ten ayrıldı.

Sakifliler, mücâhidleri fazlasıyla uğraştırmış, yormuş, yaralamış ve 14 kadar Müslümanı da şehid etmişlerdi. Bu sebeple, ayrıldıkları sırada, Peygamber Efendimizden Sakifliler aleyhinde dua etmesini istediler. Fakat, âlemlere rahmet olarak gönderilen Peygamber Efendimiz, ellerini açarak, "Allah'ım, Sakiflilere doğru yolu göster; onları bize getir!" diye dua etti.888

Kâinatın Efendisi, öylesine engin bir merhamet duygusuna, öylesine bitmez tükenmez bir şefkat deryasına sahipti ki, en azılı düşmanlarının bile mahvolmasına gönlü razı olmuyor, bilâkis onların da İslâm ve îman nuruyla manen hayat bulmasını istiyor ve bunu Yüce Rabbinden niyaz ediyordu.

Cirane 'ye Dönüş

Resûli Ekrem Efendimiz, kuşatmayı kaldırdıktan sonra mücâhidlerle birlikte Huneyn ve Evtas'ta alınan ganimetlerin muhafaza edildiği Cirane mevkiine dönmek üzere Taif ten ayrıldı.

Süraka b. Cu 'şum 'un Müslüman Olması

Resûli Ekrem Efendimiz, ashabıyla Taif ten Cirane'ye doğru yol alıyordu. Bu sırada Efendimize doğru birinin yaklaşmakta olduğu fark edildi. Müslümanlar onu tanımadıklarından buna mâni oldular. Hattâ, art niyetli biri olabilir zannıyla, "Sen nereye gidiyor, ne yapmak istiyorsun?" diyerek üzerine yürümek bile istediler.

Müslümanların kendisini Peygamber Efendimize yaklaştırmayacağını anlayınca, hicret esnasında Hz. Ebû Bekir'in kendisi için yazmış olduğu yazıyı iki parmağının arasına alarak kaldırdı. "Yâ Resûlallah!.. Bu, benim için yazdığın yazıdır. Ben, Süraka b. Cu'şum'um!" dedi.

Peygamber Efendimiz, onu tanıdı. "Bugün, verilen sözü yerine getirme ve iyilik yapma günüdür!" buyurduktan sonra Müslümanlara, "Onu, bana yaklaştırınız." diye emretti.

Efendimizin huzuruna varan Süraka, şehâdet getirerek Müslüman oldu.

Süraka derki:

"Resûlullah'a, 'Yâ Resûlallah!.. Kendi develerim için doldurduğum havuzlarımın başını yitirilmiş develer sararlar. Havuzumdan onları sulasam, bana ecir ve sevab var mıdır?' diye sordum. Resûlullah (a.s.m.), 'Evet... Her ciğeri olanı sulamakta, insana ecir ve sevab vardır.' buyurdu. Bundan başka

bir şey sormadım. Sonra kavmimin yanına vardım. Mallarımın zekâtını ayırıp Resûlullah'a (a.s.m.) gönderdim."889

Ganimet ve Esirler Yoluna devam eden Efendimiz, Cirane mevkiine geldi.

Mücâhidlerin bu çarpışmalarda elde ettikleri ganimet ve esir sayısı oldukça fazlaydı. Esir alınan kadın ve çocuk sayısı altı bini buluyordu.890

Alınan ganîmet malları ise, 24 bin deve, 40 bin davar ve dört bin ukiyye* gümüş idi.891

Resûli Ekrem, Havazinlilerin gelip Müslüman olabilecekleri ihtimalini göz önünde bulundurarak, esirlerin taksimine hemen başlamadı. Bu arada, sahabînin birini Mekke'ye göndererek, esirler için elbiseler getirtip hepsini giydirdi.892

On geceden fazla beklediği hâlde, Havazinlilerin gelmediğini görünce, esirleri Müslümanlar arasında bölüştürdü.

Havazin Heyetinin Gelişi

Esirlerin mücâhidler arasında taksim edilmesi işi henüz yeni bitmişti ki, Havazinlilerden bir heyet çıkageldi ve Peygamber Efendimize, Müslüman olduklarını, yurtlarındaki halkın da İslâmiyeti kabul ettiklerini haber verdi.893

Havazinliler, Resûli Ekrem Efendimizin süt annesi Halime'nin mensup olduğu kabile idi. Yâni, Allah Resulüne dadılıkta bulunmuş bir kabile idi. Bunu ileri sürerek kendilerine lûtufkâr davranılmasını, mal ve esirlerinin geri verilmesini istediler.

Resûli Ekrem onlara, "Ben, tevbe edip gelirsiniz diye, ganîmet ve esirleri bölüştürmeyi uzun müddet tehir ettim! Fakat, siz artık çok geç kalmış sayılırsınız. Esirleri, mücâhidler arasında taksim etmiş bulunuyorum. Onları size tekrar iade etmem oldukça zor bir iştir!" dedi.

Bu konuşmasından sonra da onları iki şey arasında serbest bıraktı: İsterlerse mallarını, isterlerse kadın ve çocuklarını tercih edeceklerdi.

Havazinliler, kadın ve çocuklarını tercih edeceklerdi.

Bunun üzerine Peygamber Efendimiz, "Hisseme ve Abdûlmuttâlib Oğullan hissesine düşenleri size geri veriyorum." buyurdu; sonra da, "Öğle

namazını kıldırdığım zaman, ayağa kalkarak, 'Biz kadınlarımız ve çocuklarımız hususunda Allah Resulünün Müslümanlar nezdinde, Müslümanların da Allah Resulü nezdinde şefaatini diliyoruz.' diye konuşursunuz. Ben de hissemi bağışladığımı tekrarlar, Müslümanların da bağışlamasını isterim!" diye tavsiyede bulundu.

Peygamber Efendimiz, öğle namazını kıldırınca, Havazinliler yapılan tavsiye üzerine ayağa kalkarak, Hz. Resûlullah ve Müslümanlardan esirlerinin bağışlamasını taleb ettiler.

Resûli Ekrem, halkın huzurunda yüksek sesle hissesine ve Abdûlmuttâlib Oğulları hissesine düşen esirleri bağışladığını tekrarladı. Bunu duyan Muhacir ve Ensâr'ın hepsi de kendilerine düşen esirleri bağışladılar.894

Böylece, Resûli Kibriya'nın mübarek dillerinden dökülen bir iki cümleyle, bir anda altı bin civarındaki esir kadın ve çocuk serbest bırakıldı.

Bu hâdise, hem Nebîyyi Muhterem Efendimizin engin şefkat ve merhametini göstermek, hem de Müslümanların ona mutlak bağlılıklarını aksettirmek bakımından şâyanı dikkattir.

Mâlik b. Av fin Müslüman Olması

Resûli Kibriya Efendimiz, Havazinlilere kadın ve çocuklarını geri verdikten sonra, "Mâlik b. Avf ne yapıyor?" diye sordu.

Havazin temsilcileri, "Kaçıp, Taif Kalesine sığındı. Şimdi, Sakiflilerin yanında bulunuyor." dediler.

Bunun üzerine Peygamber Efendimiz, "Ona haber veriniz ki, eğer Müslüman olur, yanıma gelirse, kendisine ev halkını ve malını geri verir, ayrıca da 100 deve ihsan ederim." buyurdu.8'5

Heyet, haberi kendisine götürünce, Mâlik, çıkıp Hz. Resûlullah'ın huzuruna geldi ve Müslüman oldu. Resûli Ekrem, va'dettiği şekilde hem kendisine malını ve aile halkını teslim etti, hem de 100 deve ihsanda bulundu. Resûli Kibriya Efendimiz, 100 deve ihsanından başka, düne kadar en şiddetli düşmanı olan Mâlik b. AvPı, kabilesinden Müslüman olanlar üzerine bir de vali tâyin ederek taltif etti.S9h

İnsanları güzel davranışları, tatlı sözleri ve bol bol ihsan ve iltifatları ile gönülden fetheden Efendimizin bu ihsanı karşısında Mâlik b. Avf da, "İnsanlar arasında Muhammed'in bir benzerini şimdiye kadar ne görmüşüm, ne de işitmişim! Kendisinden ihsan edilmesi istenildi mi, fazlasıyla verir. İstediğin takdirde, yarın meydana gelen hâdiselerden de sana haber verir."897 diyerek gönlünün fethedildiğini ifade etti.

Bir ay kadar önce Müslümanlara karşı büyük bir ordu hazırlamış olan Mâlik b. Avf, o andan itibaren İslâm'ın emir ve hizmetindeydi.

Ganimetlerin Taksimi

Esirlerin sahiplerine iadesinden sonra, Resûli Ekrem Efendimiz, ganimetlerin taksimine başlayacaktı.

O sırada bedevilerden bir kısmının, "Yâ Resûlallah, deveden, davardan ganimetlerimizi bölüştür." diyerek, Efendimizi rahatsız ettikleri ve ridâsından çekiştirdikleri görüldü. Bedeviler o derece ileri gittiler ki, Efendimiz bir ağaca dayanmak zorunda kaldı. Bu hareket karşısında Kâinatın Efendisi, "Siz, Allah'ın size nasîb ettiği ganimeti aranızda bölüştürmeyeceğimi mi zannediyorsunuz? Vallahi, ganîmet malları Tihamen'in ağaçları sayısınca bile olsaydı, hiçbir cimrilikte ve korkaklıkta bulunmadan onları aranızda bölüştürürdüm!" diye konuştu; sonra da, eline bir deve tüyü alıp, herkesin görebileceği şekilde parmakları arasında tutarak kaldırdı ve, "Ey insanlar!.. Vallahi, sizin ganimetinizden beşte bir dışında, bana şu tüy kadar bile geçmiş bir şey yoktur! Eteşte bir pay da, gerektiğinde yine sizlere harcanıyordur!" buyurdu.898 Bundan sonra, ganîmet mallarını saydırdı ve herkesin hissesine düşeni dağıttırdı.

Miiellefei Kulûb a Yapılan İhsan

Cirane'de bulunan İslâm Ordusunda, Mekke'nin fethi günü Müslüman olmuşlardan iki bin kadar yeni îman etmiş kimseler yanında, henüz İslâm'la şereflenmemiş Mekke ileri gelenlerinden de birçok kimse vardı. Yeni îman etmişlerin îmanlarının sâbitleştirilmesi, îmandan mahrum bulunanların ise İslâm'a gönüllerinin ısındırılması için, Peygamber Efendimiz bir usûle başvurdu.

Bilindiği gibi, ganimetin beşte biri Peygamber Efendimizin tasarrufundaydı. Beytû'1Mâl nâmına alınan beşte birden istediği ve lüzum

gördüğü yere sarfederlerdi.

İşte, yukarıda zikrettiğimiz sebep ve gayeye binâen, yeni Müslüman olmuşları memnun etmek ve Müslümanlığa henüz pek ısınmamış Kureyş ileri gelenlerinin gönlünü İslâm'a ısındırmak için beşte bir ganimetten onlara fazlaca verdi.

Kureyş Reisi Ebû Süfyan'a, oğlu Yezid ve Muaviye'ye 100'er deve ve 40'ar ukiyye gümüş ihsanında bulundu. Böylece, Ebû Süfyan ve oğulları, toplam 300 deve ve 120 ukiyye gümüş almış oluyorlardı. Böylesine büyük bir kerem ve ihsana mazhar olan Ebû Süfyan, "Anam babam sana feda olsun! Sen ne kadar cömert ve iyilik seversindir! Seninle harbettiğimiz zamanlarda da sen ne kadar güzel harbederdin! Seninle sulh yaptığımız zamanlarda da sen ne kadar güzel bir sulhçü idin! Allah seni hayırla mükâfatlandırsın!" diyerek, Efendinizin cömertlik ve ihsan severliğini dile getirdi.899

Bunun yanında, Resûli Ekrem, Kureyş ileri gelenlerinden bir kısmına 200, bir kısmına 100'er, diğer bir kısmına da 50'şer deve ihsan etti.900

Safvan b. Ümeyye 'nin Müslüman Olması

Safvan b. Ümeyye, Peygamberimize ve Müslümanlara şiddetli düşmanlık ve muhalefette bulunanlardan biri idi. Hattâ, Mekke'nin fethi günü, görüldüğü yerde vurulması emredilenler arasında ismi yer alıyordu. Fakat, o da gönlü şefkat deryasını andıran Efendimize iltica edince, affa uğramıştı. Müslüman olması için de iki ay mühlet istemiş, Peygamber Efendimiz ise ona dört ay mühlet vermişti!

O da İslâm Ordusuna katılmıştı.

Resûli Ekrem Efendimizin Cirane'de ganimetleri kontrol ettiği bir sıradaydı. Gözü bir anda, henüz Müslüman olmamış Safvan'a takıldı. O, deve ve koyunlarla dolu vadiye gözünü dikmiş, dikkatlice bakıyordu.

Bu dikkatli bakışı, Nebîyyi Muhterem Efendimizin mübarek gözlerinden kaçmadı ve gönlünde yatanı sezmesine kâfi geldi.

"Ebû Vehbi.. Vadi pek mi hoşuna gitti?" diye seslendi. Safvan, "Evet..." dedi.

Bunun üzerine Efendimiz, "O hâlde, o vadi, içindekilerle beraber senin olsun!" buyurdu.

Safvan, birden şaşırdı; kulaklarına âdeta inanamıyordu. Hayatında kendisinden istenen hiçbir şey için "Hayır." demeyen Kâinatın Efendisinin bu ihsanı, cömertliği ve keremi karşısında hayret içinde bir müddet bekledikten sonra, "Peygamber kalbinden başka hiçbir kimsenin kalbi, bu kadar temiz, iyi ve cömert olamaz!" diyerek, kalbinin fethedildiğini ifade etti.901

Safvan, artık kendini, İslâm nurunun, nübüvvet güneşinin cazibesine kaptırmıştı. Orada şehâdet getirerek Müslüman oldu.

Böylece, senelerin İslâm düşmanı Safvan b. Ümeyye, Müslüman olması için aldığı dört ay mühletin henüz birinci ayı bitmişken, kendini Müslümanlar safında buluyordu!

Müslümanlığını sâlih amellerle güzelleştiren Safvan, bu ihsanın âleminde yaptığı tesiri sonradan şöyle dile getirecektir:

"Allah Resulü, bana bu ihsanda bulununcaya kadar, insanlar arasında kendisine en çok kin beslediğim bir kimse idi. Ama bu ihsandan sonra, insanların bana en sevgilisi olmuştu!"902

Bu hâdise, Resûli Kibriya Efendimizin, insanları tanıma ve ona göre muamelede bulunma san'atında ne derece mahir olduğunu açıkça gösteren bir misâldir. İnsanları kazanmada,bâzan bir iltifatı, bâzan bir tatlı sözü, bâzan bir tebessümü, gülümsemesi, bâzan güzel bir hareketi ve bâzan da bir ihsanı yetiyordu! Onun bu ciheti bile başlı başına bir tetkik konusu teşkil eder. Bu tetkik yapıldığı zaman görülecektir ki, Peygamberimiz Hz. Muhammedi (s.a.v.), dost kazanma sırrını, insanların gönlünü fethetmenin kanun ve kaidelerini tâ bin 400 küsur sene önce eşsiz bir şekilde sözleri, hareketleri ve davranışları ile ortaya koymuştur.

Bir bakış, bir işaret, bir söz, bir tebessüm, bir hareket ile insanları kendine musahhar edebilmek, insanoğlunun örnek alması gereken bir hasleti Nebevî'dir.

Sahabîlerden Gelen İtiraz

Peygamber Efendimizin, Müslümanlığa henüz pek ısınmamış ve yeni Müslüman olmuş kimselerin ruh dünyasına tesir etmek üzere başvurduğu

bu tatbikatın gerçek sebep ve hikmetini bilmeyen bazı Müslümanlar, rahatsızlık duydular. Onlar, bu hareketle, Müslüman olmamış veya yeni Müslüman olmuşların kendilerine tercih edildiği, âdeta kendilerinden üstün tutulduğu zannına kapılmışlardı. Ne var ki, Resûli Ekrem Efendimiz, asla böyle bir düşünceyle hareket etmemişti.

Nitekim, tasarrufunda hür olduğu beşte bir hisseden Müellefei Kulûb'a bol ihsanda bulunduğu sırada, huzurlarına ashabtan Sa'd b. Ebî Vakkas çıkmış ve, "Yâ ResûlallahL Cuayl b. Süraka dururken, siz tutup Uyeyne b. Hısn ve benzerlerine 100'er deve verdiniz!" demişti.

Resûli Ekrem Efendimiz, şikâyetin mâhiyetini çok iyi anlamıştı. Evet, ashabtan Cuayl, gerçekten maddî cihetten oldukça fakirdi; ama îman cihetinde zengindi. İtirazın bu cihetten geldiğini bildiğinden, Resûli Ekrem, Sa'd Hazretlerine şu cevabı vermişti:

"Vallahi, Uyeyne ve Akra gibilerle yeryüzü dolsa, Cuayl yine onların hepsinden hayırlı ve daha faziletli olur! Ancak ben,onları İslâm'a, îmana ısındırmak için bu tarz hareket ediyorum! CuayPı, tereddütsüz bağlı bulunduğu Müslümanlığına ve âhirette kendisi için hazırlanmış bulunan mükâfatlarına havale ediyorum!"903

Ensâr 'dan Bazı Kimselerin Konuşmaları

Peygamber Efendimizi asıl üzen, Medineli Müslümanların bazılarından duyduğu sözlerdi. O Ensâr ki, Kâinatın Efendisi kendilerine olan bağlılık ve sevgisini, "Benim hayatım sizin hayatınızladır; ölümüm de sizin ölümünüzledir!" diyerek dile getirmişti.

Resûli Kibriya Efendimiz, daha düne kadar İslâm'a ve Müslümanlara bütün şiddetleriyle düşman olan, din uğrunda en küçük bir fedakârlıkta bulunmayan, bu yolda hiçbir zahmet ve meşakkat çekmemiş olan kimselere bolca ihsanda bulunuyordu. Ashabı düşündüren buydu. Nebîyyi Muhterem Efendimizin bu davranışının gerçek hikmetini anlayamadıklarından dolayı da üzülüyorlar ve bu üzüntülerini tavırlarıyla belli ediyorlardı. Hattâ, bazıları, hoşa gitmeyecek sözler de sarf ediyorlardı.904

Ensâr'dan bazı kimselerin duyduğu bu üzüntü ve kırgınlığı, Resûli Ekrem Efendimize, Sa'd b. Ubade Hazretleri ulaştırdı. Bunun üzerine Peygamber Efendimiz, Ensâr'ı bir araya toplayarak, onlara, "Ey Ensâr

topluluğu!.. Söylememeniz gereken bazı nahoş sözleri söylediğinizi işittim. Sizler şöyle şöyle demişsiniz!" diye hitab etti.

Bu hitab karşısında Ensâr'dan bazıları özür beyan ettiler: "Yâ Resûlallah!.. Bunları biz değil, birtakım gençlerimiz söylemişlerdir!"

Resûli Ekrem Efendimiz, buna rağmen sözlerine devam etti: "Ey Ensâr!.. Sizler yollarınızı şaşırmış kimseler iken ben yanınıza gelmedim mi? Allah, benim vasıtamla sizlere hidâyet ihsan etmedi mi? Sizler fakir ve yoksul iken, Allah benim vasıtamla sizi zengin kılmadı mı? Sizler birbirinize düşman idiniz. Allah benim vasıtamla kalblerinizi birbirine ısındırıp birleştirmedi mi?"

Ensâr cemaati: "Evet, yâ Resûlallah!.." dediler, "Sen bizi karanlık içinde buldun; senin sayende aydınlığa, nura kavuştuk! Sen, bizi bir ateş çukurunun başında buldun; senin sayende ondan kurtulduk! Sen bizi dalâlet ve şaşkınlık içinde buldun; senin sayende doğru yola kavuştuk! Bizler, Allah'ı Rab, İslâmiyeti din, Muhammed'i (s.a.v.) de peygamber olarak kabul etmiş bulunuyoruz! Allah ve Resulünün üzerimizdeki minnet ve nîmetleri her şeyden üstündür; Allah ve Resulüne minnettarız! Yâ Resûlallah, sen dilediğini yap!"905

Buna rağmen, Nebîyyi Ekrem Efendimiz, sözlerine son vermedi. Gönüllerinde en küçük bir endişenin, en ufak bir kırgınlığın kalmasını istemiyordu. Sözlerine şöyle devam etti:

"Ey Ensâr cemaati!.. Siz isteseydiniz şöyle diyebilirdiniz ve muhakkak doğruyu söylemiş olurdunuz: 'Sen, bize yalanlanmış olduğun hâlde geldin; biz, seni doğruladık! Sen, bize terk edilmiş olarak gelmiştin; biz, senden hiçbir yardımı esirgemedik! Sen, yurdundan kovulmuştun; biz sana kendi nefsimiz gibi baktık.' Evet, böyle deseydiniz, muhakkak ben de sizi bu hususta tasdik ederdim!"

Karşılıklı bu konuşmalardan sonra, Resûli Ekrem Efendimiz, asıl söylemek istediğini şu veciz ve müessir cümlelerle ifade etti:

"Ey Ensâr cemaati!.. Bazı insanlar elde ettikleri dünyalıklar, develer, koyunlar ile çıkıp giderlerken, sizler Allah Resûlüyle beraber yurdunuza dönmeye razı değil misiniz?"

Medineli Müslümanlar bu soruya haykırarak, "Evet, yâ Resûlallah!.. Biz, buna razıyız!" cevabını verdiler.

Bu cevap üzerine Peygamber Efendimiz, mânâ âlemlerini bir anda değiştiren hitabesini şöyle bağladı:

"Muhammed'in varlığı kudret elinde olan Allah'a yemin ederim ki, eğer hicret fazileti olmasaydı, Ensâr'dan bir fert olmayı arzu ederdim!

"Allah'ım!.. Ensâr'ın oğullarına, onların da oğullarının oğullarına acı ve merhamet et!"906

Fahri Kâinat Efendimizin bu samimi, bu muhabbet ve sevgi dolu sözleri karşısında, Medineli Müslümanlar, kendilerini tutamayarak hıçkıra hıçkıra ağladılar; öyle ki, gözlerinden akan yaşlar sakallarını ıslattı!

Artık kesin kararlarını vermişlerdi: "Biz, ganimet payı olarak Resûlullah'a razıyız; başka hiçbir şey verilmezse bile!.."

Eşsiz bir ganimet hissesi!

Cenâbı Hakk, Sevgili Resulüne işte böylesine müstesna bir ikna kabiliyeti ihsan etmişti. Bir taraftan en şiddetli düşmanlarını ruhlara tesir eden sözleriyle İslâm'ın sinesine celbederken, diğer taraftan dostların kendisine karşı duydukları kırgınlıkları da bir çırpıda bir tek hitâbesiyle gidebiliyordu!

Cirane 'den Mekke 'ye Zilkade ayının bitmesine 12 gün kalmıştı.

Nebîyyi Ekrem Efendimiz, Cirane'de bulunduğu zaman zarfında, içinde namazlarını eda ettiği mescide giderek orada namaz kıldı, duada bulundu, sonra da umre için ihrama girdi. Daha sonra Cirane'den ayrılarak, Ashabı Kiram'la gece Mekke'ye girdi. Yol boyunca telbiye getiren Efendimiz, Beytullalvı görünce telbiyeyi kesti. Sabahleyin ashabıyla birlikte Kâbei Muazzama'yı tavaf etti. Sonra da Safa ve Merve arasında sa'y yaptı. Sa'yin yedinci devresinde Merve yanında başını tıraş etti.

Bu umrede Efendimiz, kurban kesmedi.907

Medine 'ye Dönüş

Resûli Kibriya Efendimiz, artık Medine'ye dönmek niyetindeydi.

Bunun için, daha önce Mekke valiliğine tâyin ettiği Attab b. Esîd'e aynı vazifeyi tekrar verdi. Muaz b. Cebel Hazretlerini de İslâm'ı anlatmak ve Kur'ân öğretmek üzere orada bıraktı.

Bundan sonra Mekkei Mükerreme'den yola çıktı. Zilkade ayının bitmesine birkaç gece kala Medinei Münevvere'ye kavuştu.

Umman ve Bahreyn Hükümdarlarının Müslüman Oluşu

UMMAN HÜKÜMDARININ VE KARDEŞİNİN İSLÂM'A DAVET EDİLİŞİ

(Hicret 'in 8. senesi Zilkade ayı)

Peygamber Efendimiz, Mekke'nin fethi ve Huneyn muzafferiyetinin verdiği sevinç ve huzur içinde ashabıyla Medine'ye dönmüştü. Şirkin beli kırılmış, kabileler dalga dalga İslâm nuruna koşmuşlardı. Müslümanlara âdeta yeni bir kan, yeni bir heyecan ve cihad ruhu gelmişti. Arabistan'ın hemen her tarafında İslâm'ın şerefli bayrağının dalgalanmaya başlaması, onlara huzur ve saadet veriyordu.

Bununla birlikte, kendilerine henüz İslâm daveti ulaşmamış hükümdarlar da vardı. Resûli Ekrem, Medine'ye döner dönmez, bu maksatla Amr b. Âs Hazretlerini Uman'a gönderdi. Vazifesi, Hükümdar Ceyfer ile kardeşi Abd'e, kendisine verilen mektubu teslim etmek ve kendilerine İslâm'a davette bulunmaktı.908

Uman, YemenHind Denizi sahilinde, Basra Körfezinin darlaştığı yerdeki büyük şehirlerden biri idi. Hurma bahçeleri ve ekinleriyle meşhur olan bu şehirde o zaman Ezdîler hâkim durumda bulunuyorlardı. Bunlar yanında başka ırktan halk da vardı.

Amr b. As Hazretleri, emir gereği Uman'a vardı ve mektubu hükümdara ve kardeşine teslim etti. Açılan mektupta, Hz. Resülullah'ın kendilerine şöyle hitab ettiğini gördüler:

"Bismillahirrahmânirrahîm!

"Allah'ın Resulü Muhammed b. Abdullah'tan Cülenda'nın oğulları Ceyfer ve Abd'e!..

"Hidâyete uyanlara, doğru yolu tutmuş olanlara selâm olsun!

"Bundan sonra derim ki:

"Ben her ikinizi İslâm'a davet ediyorum! Müslüman olun ki selâmete eresiniz!

"Ben, sağ olanları âhiret azabıyla korkutmak, kâfirler hakkında da Allah'ın hükümlerini tatbik etmek için Allah'ın bütün insanlara gönderdiği

Resulüyüm!

"Eğer İslâm'ı kabul ederseniz, hükümdarlığınız size bakî kalacaktır; eğer Müslüman olmaktan uzak durursanız, şüphesiz, hükümdarlığınız elinizden çıkacak, süvariler meydanınızı çiğneyecek ve peygamberliğim sizin mülk ve saltanatınızı mağlûb edecektir!"909

Ceyfer ile kardeşi Abd, önce Müslüman olup olmamak hususunda tereddüt geçirdiler; bir müddet sonra da bu tereddütlerinden kurtularak, İslâmiyetle şereflendiler ve Efendimizin risâletini tasdik ettiler. Bununla da kalmayan Cülenda Oğullan, halkı da Müslüman olmaya çağırdılar. Bu daveti duyan halk da seve seve Müslüman olmayı kabul etti.910

Bunun üzerine, Peygamber Efendimizin emir ve tavsiyeleri gereğince, Amr b. As Hazretleri, buranın idarî işlerini üzerine aldı. Amr (r.a.), Müslüman zenginlerden zekât ve sadaka toplayacak, onları fakirlere dağıtacaktı; ayrıca, Mecûsîlerden cizye alacak, Müslümanlar arasındaki dâvaları da halledecekti.9"

Peygamber Efendimizin vefatına kadar, Hz. Amr, bu işleri yürütmek üzere Uman'da kaldı.

BAHREYN HÜKÜMDARININ MÜSLÜMAN OLUŞU

(Hicret 'in 8. senesi Zilkade ayı sonları)

Peygamber Efendimiz, İslâm'a davet etmek üzere, Alâ' b. Hadremî'yi, bir mektupla Bahreyn Hükümdarı Münzir b. Sava'ya gönderdi. Alâ b. Hadremî'yle birlikte Hz. Ebû Hüreyre de bulunuyordu.913

Bahreyn, Hindistan ile Basra ve Uman arasında bulunan deniz sahilindeki memleketlerin hepsine verilen addır. Halkının bir kısmı Mecûsî, bir kısmı Yahudî, diğer bir kısmı ise Hıristiyan idi.

Alâ' b. Hadremî, Münzir b. Sava'nın yanına vararak, Peygamber Efendimizin mektubunu teslim etti. Mektupta şunlar yazılı idi:

"Bismillahirrahmânirrahîm! "Hidâyete uyanlara selâm olsun!

"Ben, seni İslâm'a davet ederim! Müslüman ol, selâmete er! Allah, iki elinin altında bulunan (hükümdarlığını) yine sende bırakır.

"Şunu da bilmiş ol ki, benim dinim, develerin ve atların gidebilecekleri yerlere kadar uzanacak, hâkim olacaktır."914

Alâ' b. Hadremî ile aralarında geçen kısa bir konuşmadan sonra Münzir b. Sava, Mecûsî Din Başkanı Sibuht'la birlikte Müslüman oldu.915 Böylece Münzir, dünya saltanatı yanında ıhrevî saltanatı da temin edecek îmanı elde ediyordu.

Hükümdar ve dinî reisle birlikte halktan birçok kimse de İslâm'la şereflendi.

Hükümdar Münzir, Peygamber Efendimize bir mektup gönderdi. Müslüman olduğunu, peygamberliğini de tasdik ettiğini bildirdikten sonra, Müslüman olmayanlar ve ülkesinde bulunan Mecûsîlerle Yahudiler hakkında nasıl davranması gerektiğini soruyordu.

Resûli Ekrem Efendimiz, Münzir'in bu mektubuna şu cevabı verdi:

"Bismillahirrahmânirrahîm!

"Muhammed Resûlullah'tan, Münzir b. Sava'ya!..

"Allah'ın selâmı üzerine olsun!

"Ben, sana olan hidâyet nimetinden dolayı O'ndan başka ilâh bulunmayan Allah'a hamdederim!

"Allah'tan başka ilâh bulunmadığına ve Muhammed'in de Allah'ın kulu ve Resulü olduğuna şehâdet ederim!

"Mektubunu aldım; okutup içindekileri dinledim.

"Sana, Yüce Allah'ı, O'nun emir ve yasaklarına göre hareket etmeni hatırlatırım! Muhakkak ki, nasihat eden kimse, onunla kendisi de nasihat almış, sevabından istifade etmiş olur.

"Elçilerime itaat eden ve onların emirlerine riâyet eden kimse, bana itaat etmiş sayılır; onları öğütleyen, dinleyen, beni dinlemiş olur.

"Elçilerim, seni bana övdüler ve hayırla andılar! Senin, kavmin hakkındaki şefaat ve iltimasını kabul ettim! Onlardan Müslüman olanları, Müslüman oldukları şeylere göre bırak.

Günahkâr olanların, geçmişteki suçlarını geç; onları geçmişte işlediklerinen mes'ul tutma!

"Şunu bilmiş ol ki, sen iyi davrandıkça, işinden seni uzaklaştırmayınız, vekilimiz olarak orada kalırsın!

"Yahudilik ve Mecusîliklerinde devam etmek isteyenlere gelince... Onları cizyeye bağlarsın.

"Selâm ve Allah'ın rahmeti üzerine olsun!"916

Peygamber Efendimizin, muhtelif tarihlerde Münzir b. Sava'ya birkaç mektup daha gönderdiği ve Münzir'in ise bunlara cevap verdiğini de burada kaydedelim.917

Resûli Ekrem Efendimizin emri gereğince, Alâ' b. Hadremî burada kaldı ve Müslüman olanlardan öşür, müşriklerden ise cizye almakta devam etti.

Yine, Hicret'in 8. yılında etraf kabilelerden birçok heyet Medine'ye gelerek M'üslüman olduklarını, Hz. Resûlullah'ın huzurunda izharda bulundular."

Hicretin 8. Senesinin Diğer Mühim Bazı Hadiseleri

HZ. İBRAHİM'İN DÜNYAYA GELİŞİ

(Hicret 'in 8. senesi Zilhicce ayı)

Bu tarihte Peygamber Efendimizin oğlu İbrahim dünyaya geldi. Hz. Mâriye'den olan Hz. İbrahim, Peygamber Efendimizin en son evlâdı idi.9'9

Medine'nin yukarı tarafında, Avali diye anılan kısımda annesine tahsis edilen bir hurma bahçesindeki evinde hayata gözlerini açan Hz. İbrahim'in doğum müjdesini, Peygamberimize, oğluna ebelik vazifesini yapan Selmâ Hâtûn'un kocası Ebû Rafı getirdi. Bu mes'ud hâdisenin müjdesinden fazlasıyla memnun olan Peygamberimiz, Ebû Rafı'e de bu ismi şöyle açıkladı:

"Ona, ceddim İbrahim'in ismini koydum!"920

Hz. İbrahim 'in Sütanneye Verilmesi

Emzikli Ensâr kadınları, Hz. Resûlullah'ın evlâdını emzirme bahtiyarlığına ermek için âdeta birbirleriyle yarış eder gibiydiler. Sonunda, Resûli Ekrem Efendimiz, nur topu evlâdını Ümmü Bürde Havle binti Münzir'e emzirmek üzere teslim etti.921 Bu vazifeyi üzerine almasından dolayı da Ümmü Bürde Havle'ye bir hurmalık tahsis etti. Hz. İbrahim, vefatına kadar, süt annesi Ümmü Bürde Havle'nin yanında kaldı.

Peygamber Efendimiz, mübarek evlâdı Hz. İbrahim'i sık sık ziyarete gider, şefkat ve merhametini izhar ederek, başını okşar, bağrına basardı.

Peygamber Efendimizin hizmetkârı Enes b. Mâlik (r.a.), ilgili bir hâtırasını şöyle anlatır:

"Ben, ev halkına Resûli Ekrem'den (s.a.v.) daha şefkatli, daha merhametli davranan kimse hayatımda görmedim!

"İbrahim, Medine'nin Avali kısmında süt annesinin yanında bulunurken, Peygamberimiz onu görmeye gider, biz de beraberinde bulunurduk.

"İbrahim'in süt babası (Ebû Seyf Bera b. Evs) demirci idi. Evinin her tarafı dumanlanmışken, Resûlullah içeri girer, oğlunu alır, öper, sonra dönerdi.

"Yine bir gün Resûlullah onu görmek için yola çıkmıştı. Ben de kendisini takip ediyordum. Evine vardığımızda, Ebû Seyf körüğüne asılıp duruyordu. Evin içi dumana bürünmüştü. Hemen önden koştum; ona 'Körüğünü durdur! Resûlullah (s.a.v.) geldi.' dedim. O da körüğünü durdurdu.

"Resûlullah, çocuğunu getirtti, bağrına bastı. Ona bazı sözler söyledi, onunla konuştu."

ŞÂİR KA'B B. ZÜHEYR'İN MÜSLÜMAN OLMASI

Ka'b b. Züheyr, büyük bir şâirdi.

Babası Züheyr, sayılı Arap edip ve şâirleri arasında yer alırdı. İki oğlu Ka'b ile Büceyr'i de kendisi gibi edip ve şâir yetiştirmişti.

Şâir Züheyr b. Ebî Sülma, Ehli Kitap kimselerin sohbetine devam ederken, âhirzamanda bir peygamberin geleceğini onlardan işitmişti.

Bir gece rüyasında gökten bir ip uzatıldığını, ipe yapışmak için elini uzattığı hâlde, onu tutamadığını görmüştü. Bu rüyasını, âhirzamanda gelecek olan peygambere kendisinin yetişemeyeceğine yormuştu.

Bu sebeple, vefatından önce oğullarına, "Gelecek olan peygambere îman ediniz!" diye vasiyette bulunmuştu.923

Kur'ân'ın fesahat ve belagatı karşısında gözleri kamaşan birçok kuvvetli edip, şâir ve hatib, İslâmiyetle müşerref olmuştu. Bununla beraber şirke direnen, Peygamberimizle Müslümanlara karşı besledikleri kin ve düşmanlığı şiir ve hitâbeleriyle dile getirmekten geri durmayanlar da vardı. İşte, Ka'b b. Züheyr, bunlardan biri idi.

Babasının ölümü üzerine, şöhretine kendisi vâris olmuştu.

Kardeşi Büceyr, Resûli Ekrem safında yer almışken, Ka'b bir türlü şirkten vazgeçmiyordu. Zaman zaman yazdığı şiirleriyle Efendimizi ve Müslümanları hicvederek, onları üzüyordu.

Bir gün, yine, kardeşi Büceyr'e, Müslüman olmasından dolayı duyduğu kin ve kızgınlıkla inkâr saçan bir şiir yazıp göndermişti. Büceyr (r.a.), şiiri Peygamber Efendimize okuyunca, son derece müteessir oldular. Ka'b'ın şiirleriyle Müslümanlara hakareti artık tahammül sınırı aşmıştı. Bunun üzerine Resûli Ekrem, ashabına şöyle ilân etti:

"Kim Ka'b b. Züheyr'e rastgelirse, onu öldürsün! Kanı şu andan itibaren heder edilmiştir [mubah kılınmıştır]."924

Bu müsaadenin verilmesinden sonra, Ka'b'ın uğrayacağı âkıbet, şüphesiz, dehşetli olacaktı. Bunu düşünen kardeşi Büceyr, son bir defa kendisini îkaz edip nasihatte bulunmak üzere bir mektup yazdı. Mektubunda, hakkında verilen kararı da haber verdi. Bundan kurtulabilmenin tek çâresinin de ancak, Hz. Resûlullah'a gelip af dilemek olduğunu bildirdi.925

Mektubu alan Ka'b, yerinde duramaz hâle gelmişti. Âdeta kocaman yeryüzü kendisine dar gelmeye başlamıştı. Her an son nefesini verecekmiş gibi ecel teri döküyordu. Aleyhinde verilen bu karar üzerine, kurtulamaycağını anlamıştı. İki şeyden birini tercih etmek zorundaydı: Ya şirkte devam edecek ve ele geçmemek üzere köşe bucak kaçacaktı veyahut Hz. Resûlullah'ın huzuruna çıkarak sadâkat elini uzatıp, o âna kadar yaptıklarından pişmanlık duyduğunu itiraf edecek ve af dileyecekti.

Ka'b, akıllı davranıp ikinci yolu tercih etti. Zâten kardeşinden mektup gelir gelmez de, iç âlemini bir pişmanlık duygusu kaplamıştı.

Uzun mesafeyi kısa zamanda kat'edip Medine'ye gelen Ka'b, Resûli Ekrem'in huzuruna vardı. Peygamberimiz, onu şahsen tanımıyordu. Ka'b, bu durumu akıllıca kullandı. Efendimizin huzurunda diz çöküp mübarek elini tuttuktan sonra, "Ka'b b. Züheyr, tevbe etmiş ve Müslüman olarak huzuru saadetinize gelmek işitiyor. Ben, onu size getirsem, ona eman verir, tevbesini ve Müslümanlığını kabul eder misin?" diye zekîce teklifte bulundu.

Ka'b, şiirleriyle Müslümanları üzmekten vazgeçer ve bunda pişmanlık duyup Müslüman olursa, artık Resûli Kibriya ile arasında bir mesele kalmamış demekti. Nitekim, Resûli Ekrem, bu teklife, "Evet." cevabında bulunarak bu kanâatini izhar buyurdu.

Bu cevap üzerine, Ka'b'in mânâ âlemi birdenbire parladı ve elini Hz. Resûlullah'ın elinden ayırmadan şehâdet getirdi:"Şehâdet ederim ki, Allah'tan başka ilâh yoktur! Ve yine şehâdet ederim ki, Muhammed, Allah'ın Resulüdür."

Resûli Ekrem ile etrafında bulunan sahabîler, bir anlık bir hayrete kapıldıktan sonra, Efendimiz, "Sen kimsin?" diye sordu.

Ka'b, "Ben, Ka'b b. Züheyr"'im yâ Resûlallah!.." diye cevap verdi.

O sırada ashabtan biri ortaya atıldı. "Yâ Resûlallah!.. Bırak da şu Allah düşmanının boynunu vurayım!" diye konuşunca, Efendimiz, "Bırak onu! O, şu âna kadar içinde bulunduğu durumdan pişmanlık duymuş ve Hakk'a dönmüş olarak gelmiştir!"926 buyurdu.

Gönül ülkesi İslâm'ın manevî kılıcıyla fethedilen Ka'b, hemen o anda Arap edebiyatında şaheser parçalar arasında yer alan "Banet Süâdü" isimli kasidesini Hz. Resûlullah'a sundu.

"Suad'ın ayrılığı yetmiyormuş gibi, iki taraf arasında söz taşıyanlar, bana, 'Ey Ebû Sülmâ'nın oğlu!.. Sen, artık kendini ölmüş bil!' dediler.

"Kendilerine güvenip de başvurduğum her dost ise bana, 'Seni oyalayıp teselli edemem; başının çâresine bak!' dedi.

"Ben de 'Çekilin yolumdan!' dedim. Rahmân'in takdir ettiği her şey elbette olacaktır.

"İnsanoğlunun mes'ud hayatı ne kadar uzun olursa olsun, mutlaka bir gün bir tabutta taşınacaktır.

"Resûlullah'ın beni öldüreceğini haber aldım! "Resûlullah'ın yanında bağışlanmak en çok umulan şeydir. "Özür beyan ederek Allah Elçisinin yanına geldim. "Resûlullah'ın katında özür dâima kabule şayandır: "Merhamet ve teenni ile muamele et bana!

"İçinde birçok nasihat ve hüküm bulunan Kur'ân hediyesini sana ihsan eden Allah, hidâyetini artırsın!

"Rakiplerimin dedikodusuyla beni muaheze etme!

"Hakkımda birçok dedikodu yapılmışsa da, ben pek o kadar suçlu değilimdir.

"Ben şimdi öyle bir makamda bulunuyorum ki, burada gördüğüm ve işittiğim şeyleri bir fil görüp işitseydi muhakkak titrerdi!

"Burada, beni ancak Allah'ın izniyle Peygamber'in affına nail olmak kurtarabilir.

"Ben, Yüce Peygamber'e karşı hiçbir itirazda bulunmadan sağ elimi, onun adaletli eline uzatıyorum.

"Şimdi, söz onun sözüdür!

"Şüphe yok ki, Resûlullah doğru yolu gösteren bir nur, kötülükleri yok etmek için Allah'ın sıyrılmış keskin ve yalın kılıçlarından bir kılıçtır."927

Kâ'b, Resûli Ekrem ve Müslümanların kahramanlık ve yiğitliklerinden bahsederek kasidesine devam ediyordu.

Kaside içinde bir beyit vardı ki, Resûli Kibriya Efendimiz ondan son derece memnun olmuştu. O "Tâc Beyit" şuydu:

"Şüphe yok ki, Resûlullah, doğru yolu gösteren bir nur, kötülükleri yok etmemek için Allah'ın sıyrılmış keskin ve yalın kılıçlarından bir kılıçtır."

Bu beyti duyan Hz. Resûlullah, o anda üzerinde bulunan mübarek bürdesini [hırkasını] çıkarıp bu büyük şâire hediye ederek memnuniyeti yanında tebrik ve takdirlerini izhar etti.

Bundan sonra "Banet Süâdü" adlı kaside "Kasidei Bürde" olarak anılmaya başlandı.

Ka'b. b. Züheyr, Hz. Resûlullah'in bu hediyesiyle her zaman, her yerde iftihar ederdi. Ömrünün sonuna kadar onu yanında muhafaza etti.

Bir seferinde Hz. Muaviye, 10 bin dirhem vererek onu almak istemişti. Ka'b, "Resûlullah'in hırkasını giymek hususunda kimseyi nefsime tercih etmem!"928 diye cevap vermişti.

Fakat, Hz. Muaviye, Ka'b'ın vefatından sonra bu arzusuna nail oldu. Mirasçılarına 20 bin dirhem göndererek, Hz. Resûlullah'ın bu mübarek Hırkai Saadetlerini kendilerinden aldı.

Daha sonra bu mübarek hırka Emevîlerden Abbasîlere, onlardan da Yavuz Sultan Selim eliyle Osmanlılara geçti.930

Bugün, Hz. Resûlullah'ın bu mübarek hırkası mukaddes emanetleri arasında Topkapı Sarayının Hırkai Saadet Dairesinde muhafaza altında bulundurulmaktadır.931

"Hırkai Saadet, 1,24 boyunda geniş kollu olup siyah yünlü kumaştan yapılmıştır. İçi, kaba dokunmuş krem renk yünlü kumaş kaplıdır. Önünde,

sağ tarafında 0,23x0,30 ebadında bir parçası noksandır. Sağ kolunda bir eksiklik vardır. Yer yer harabtır.

"...Hırkai Saadet, müteaddit bohçalara sarılmış olduğu hâlde (0,57x0,45x0,21) ebadında üstten açılır çifte kapaklı altın bir çekmece içindedir.* Bunun üzerinde, Sultan Azîz tarafından yaptırıldığı ve şefaat talebini hâvî uzunca bir kitabe de bulunmaktadır.

"İşbu çekmece ayrıca bohçalar içinde olarak büyük bir altın sandukaya konulur. Bu da Sultan Azîz tarafından yaptırılmış olup üzerinde 'Lâ ilahe illallah. Ve mâ erselnâke İllâ rahmeten lilâlemin. Lâ ilahe illallah elMelikü'1Hakkü'IMübînMuhammedün Resûlullah Sâdıku'1Va'di'lEmîn.' yazılıdır.

"Dört ayaklı kaidesi de altın kaplamalıdır."932

Topkapı Sarayı Müzesi sabık müdürü Tahsin Öz, daha sonra kitabında şu satırlara yer verir:

"Saltanat devrinde, hükümdar, Ramazan'ın 15. günü, Topkapı Sarayına gelir. Hırkai Saadet, merasimi mahsusa ile açılır

930 i. Hâmî Danişmend, İzahlı Osmanlı Tarihi Kronolojisi, c. 2, s. 43. 31 Tahsin Öz, Hırkai Saadet Dairesi ve Emanatı Mukaddese, s. 23.

Hırkai Saadet'in bu ebadda Sultan Murad tarafından yaptırılmış olan altın bir mahfazası daha mevcuttur. Bu, san'at itibarıyla fevkalâde olup, ayrıca zümrütlerle de bezenmiştir. Fakat, Sultan Azîz yeni mahfazayı yaptırınca, birincisi boş kalmış ve şimdi hazinenin üçüncü salonunda teşhirdedir

ve başucunda bizzat hükümdar bulunduğu hâlde devlet ricali ve saray memurları tarafından ziyaret olunur ve destimaller hediye olunurdu. Bilâhare saray kadınları da ziyaret ederlerdi.

"Hırkai Saadet'in başmuhâfızı hükümdar olup, onun gaybubetinde bu vazife Tülbent Ağasına aittir. Hırkai Saadet hademe teşkilâtı, Topkapı Sarayı müze hâline intikal edinceye kadar (3 Nisan 1924) aynı an'aneyle

Uyeyne b. Hısn 'in Müslüman Olması

Uyeyne b. Hısn, Gatafanların reisi idi. İslâm nurunun gün geçtikçe etrafa parlak bir surette yayılması onu da düşündürüyordu. Bir gün hatırı

sayılır birinden şunları dinlemişti:

"Ey Uyeyne!.. Sen, bu dar görüşlülükten hâlâ vazgeçmeyecek misin? Muhammed, memleketler fethedip duruyor; sen ise hâlâ başka şeylerle meşgulsün! Benî Nadirlerin, Hendek günü Benî Kurayzaların, ondan önce de Benî Kaynukaların, nihayet Hayberlilerin işlerini sen de gördün! Hâlbuki, bunların hepsi de, Hicaz Yahudilerinin ileri gelenleri ve kuvvetlileri idiler!"

Uyeyne adamı tasdik etti: "Evet!.. Bütün bunlar, aynen oldu!"

Nihayet, Hicret'in 8. senesinde, Mekke fethinden az önce Medine'ye gelerek Müslüman oldu.934

Benî Süleymlerin Müslüman Olması

Resûli Ekrem Efendimiz, Mekke'yi fethe gittiği sıradaydı. Kudeyd mevkiinde Süleym Oğullarından 9001000 kadar kişi gelip Peygamber Efendimizle buluştular ve orada Müslüman oldular. Mekke'nin fethinde, Huneyn ve Taif Savaşlarında İslâm Ordusunda bulundular.

İlk Kısas Hükmü

Taif Seferi esnasında idi. Peygamber Efendimize Benî Leyslerden bir adam getirildi. Bu adam, Hüzeyllerden birini haksız yere öldürmüştü.

İki taraf, Resûli Ekrem Efendimizin huzurunda iddialarını sıralayıp savunmalarını yaptılar.

Sonunda Peygamber Efendimiz, öldürülen adama karşılık, katilin de öldürülmesine hüküm verdi. Hüküm infaz edildi.

Bu, İslâm'da kısasla neticelenen ilk kan dâvası idi.

Hicretin 9. Senesindeki Mühim Bazı Hadiseleri - 1

ETRAFA VALİ VE ZEKAT MEMURLARININ GÖNDERİLMESİ

(Hicret 'in 9. senesi Muharrem ayı)

Bu tarihe kadar birçok kabîle İslâm'la şereflenmiş, birçok memleket de İslâm topraklarına katılmıştı. Bu memleketlerin idaresi ve halkına mükellefiyetlerinin bildirilmesi gerekiyordu.

Bu maksatla Resûl-i Ekrem Efendimiz, Hicret'in 9. yılı Muharrem ayında İslâm memleketlerinden bazılarına valiler ve halktan zekât toplamak için de zekât tahsil memurları tâyin edip gönderdi.937

Resûl-i Ekrem'in, gönderdiği vali ve zekât tahsil memurlarına emir ve tavsiyeleri şu idi:

"Halkın kusurlarına karşı affedici davranınız ve en iyi mallarını almaktan sakınınız!"938

Yemen'in güzel kasabalarından biri olan San'a ve yine Ye-men'in Hadramut bölgesi ile Süleymler, Müzeyneler, Cühey-neler, Kilab Oğullan, Ka'b Oğullan, Resûl-i Ekrem Efendimizin vali ve zekât memurları gönderdiği memleket ve kabilelerden bazıları idi.939

Bu valiler, idarî işlerle meşgul olmaktan başka, halk arasında çıkan dâvalara da bakıyorlar, onları İslâmî hükümlere göre halletmeye çalışıyorlardı.

Zekât memurları ise, gittikleri kabilelere İslâm'ın zekât mükellefiyetini anlatarak, zenginlerinin bu malî ibâdeti yerine getirmeleri gerektiğini bildiriyorlardı.

Bazı kabileler bu mükellefiyetlerini seve seve yerine getirdiler. Bir kısım kabileler ise önce bu malî mükellefiyeti ağır bularak memurları hoş karşılamadılar; ancak sonradan bu hareketlerinden vazgeçerek zekâtlarını vermeye başladılar.

MEDİNE'YE AKIN AKIN HEYETLERİN GELMEYE BAŞLAMASI

Mekke'nin fethi, İslâm'ın en parlak ve şerefli bir zaferiydi. Çünkü, bu fetihle, senelerden beri Hz. Resûlullah ile Kureyş müşrikleri arasında

süregelen amansız mücadele İslâm'ın galibiyetiyle netice bulmuştu.

Arabistan'daki kabileler de yıllardan beri devam edegelen bu çetin mücadeleyi yakından ve dikkatle takib etmişlerdi. Önce, bu mücadelede Resûl-i Kibriya'yı kavmi olan Kureyşlilerle baş başa bırakmayı tercih etmişler ve, "Onu kavmi olan Kureyşlilerle baş başa bırakınız. Eğer, o, kavmine galib gelirse, şüphesiz kendisi sözünde doğrudur ve peygamberdir."940 demişlerdi.

İşte, etraftaki kabilelerin yakından takib ettikleri bu şiddetli mücadele, Mekke'nin fethiyle İslâm'ın üstünlüğü, şirkin mağlûbiyet ve perişanlığı ile son bulmuştu.

Artık onlar için tek yol kalmıştı: İslâm'ın şefkatli sinesine bir an evvel koşmak!

Gayet iyi biliyorlardı ki, Mekkeli müşriklerin bunca düşmanlık ve kuvvetlerine rağmen söndüremedikleri bir dâvayı kendileri de söndüremezler ve onun yayılmasını engelleyemezler.

Bu sebeple, Mekke'nin fethini takib eden günlerde, Hicret'in 9. yılı başlarında civar kabilelerin Müslüman olmak için Medine'ye akın akın geldikleri görülüyordu. Bu sebeple bu yıla "Heyetler Yılı" adı da verilmiştir.941

Gelen bu heyetlerin hepsini Peygamber Efendimiz, gayet güzel karşılıyor ve onlara izzet-ü ikramda bulunuyordu. Bu heyetlerin içinde her sınıflan insan vardı. Hepsi de Resûl-i Ekrem'in yüksek ahlâk ve faziletine, ashabının nâzik ve insanî hareket ve davranışlarına hayran kalarak yurtlarına dönüyorlardı.

BENÎ TEMİM HEYETİ MEDİNE'DE

Hz. Resûlullah, Hicret'in 9. senesi Muharrem ayı başlarında ashabtan Büsr b. Süfyan'ı, Huzaalılardan Benî Ka'b Kabîlesi-ne, zekâtlarını almak üzere göndermişti.

Ka'b Oğulları, gelen memura teslim etmek üzere hayvanlarından düşen zekâtı bir tarafa ayırmışlardı. Fakat, aynı yerde oturan Temim Kabîlesi, oldukça fazla olan bu hayvanların verilmesine karşı çıkmış, hattâ kılıçlarını sıyırarak Büsr Hazretlerini öldürebileceklerini bile izhardan çekinmemişlerdi. Bunun üzerine Büsr (r.a.), Medine'ye dönerek durumu

Resûl-i Ekrem Efendimize anlatmıştı. Allah Resulü de 50 kadar bedevî süvariyle Uyeyne b. Hısn'ı, Temim Oğulları üzerine göndermişti. Uyeyne b. Hısn, Temim Oğulları üzerine anîden baskın yapmıştı. Birçok ganîmet malıyla birlikte 11 erkek, 20 kadın ve 30 kadar da çocuk esir edip Medine'ye geri dönmüştü.942

Uyeyne b. Hısn'ın Medine'ye dönmesinden az sonra idi.

Zekât vermemekte direnen Temim Oğullarından bir heyet, çıkıp Peygamber Efendimizin huzuruna geldi. İçlerinde meşhur hatib ve şâirleri de vardı. Gayeleri, esirlerini geri almaktı. Peygamber Efendimiz, onlara, "Ne istiyorsunuz?" diye sordu.

"Biz Temim Kabîlesindeniz." dediler. "Sizinle şiir ve övünme yarışı düzenleyelim diye şâir ve hatiblerimizi getirdik!"

Hafifçe tebessüm eden Efendimiz, "Ben şiir söylemekle vazifelendirilmediğim gibi, övünmekle de emredilmedim; bunu yapamam. Fakat, haydi neyiniz varsa ortaya dökün de görelim!" buyurdu.

Bunun üzerine Benî Temim'in, Utarid adındaki hatibi ayağa kalkarak, kavim ve kabilesini övdükten sonra, "Bizimle fazilet yarışına çıkacak kimse, saydıklarımızın bir benzerini sayısın, döksün, bakalım!" diyerek meydan okudu.

Benî Temim hatibinin sözlerini bitirip yerine oturmasından sonra, Resûl-i Kibriya, Sabit b. Kays'a, "Kalk, şunun konuşmasına karşılık ver!" diye emretti.

Sabit (r.a.), ayağa kalktı. Önceden hiçbir hazırlığı olmadığı hâlde, Cenâb-ı Hakk'ın büyüklüğüne ve Resûlullah'ın medh ve senasına dair, Temimlileri bile hayrette bırakan gayet belâgatlı ve tesirli bir hitabede bulundu. Hz. Sabit şöyle diyordu: "Hamdolsun Allah'a ki, gökleri ve yeri yaratan ve onlardaki hükmünü yürüten O'dıır.

"Hiçbir şey yoktur ki, O'nun fazl ve kereminin eseri olmasın!

"Bizim her tarafta galib gelişimiz ve hâkim oluşumuz da O'nun kudretinin eseridir.

"O, insanların arasından en hayırlısını seçerek peygamber göndermiştir; ki o peygamber, baba tarafından insanların en şereflisi, söz cihetinden en

doğru sözlüsü, ana tarafından ise en üstünüdür! Allah, ona kitabını indirmiş, onu kullarının emini ve mu'temedi, cihanın da güzidesi ve seçkini kılmıştır!

Sıra, şâirlerin maharetlerini ortaya dökmesine gelmişti.

Önce, Benî Temim şâirlerinden biri ayağa kalkarak kendilerini medheden bir kaside sundu.

Adam şiirini bitirir bitirmez, Resûl-i Ekrem, şâiri Hasan b. Sâbit'e, "Kalk yâ Hasan!.. Şu adamın şiirine karşılık ver!"944 diye emretti; sonra da, "Allah Teâlâ, Resulünü müdafaa ederken, Hasan'ı, muhakkak Cebrail'le destekler!" buyurdu.

Kâinatın Efendisini müdafaa etmenin şerefini yüklenen Hz. Hasan, aşk ve heyecan içinde ayağa kalktı. Aynı vezin ve kafiyede uzun bir şiirle Temimli şâire cevap verdi. Şiirinde İslâm'ın müstesna güzelliğini, yücelik ve faziletini veciz ve açık bir ifadeyle dile getirdi.

Müslüman hatib ve şâirin, Temim Oğulları şâir ve hatibinden çok daha güzel birer hutbe ve şiir sunmaları, hem Peygamber Efendimizi hem de orada bulunan sahabîleri sevindirdi. Buna karşılık, Temim heyeti, İslâm şâir ve hatibinin, kendilerinkin-den daha üstün olduğunun belli olması karşısında sustular. İleri gelenlerinden olan Akra b. Habis ise, şöyle demekten kendini alamadı:

"Allah'a yemin ederim ki, bu zâta (Hz. Peygamber'e) her zaman gaybdan yardım ediliyor. O, muhakkak muvaffak olacaktır. Her şeyde, herkese üstün gelmektedir. Onun hatibi hatibimizden, şâiri de şâirimizden daha üstündür. Sesleri de seslerimizden daha canlı ve gürdür!"945

Daha sonra Akra b. Habis, Hz. Resûlullah'ın yanma yaklaştı ve şehâdet getirerek Müslüman oldu. Onun Müslüman oluşunu diğerleri takib etti.

Bunun üzerine, Resûl-i Ekrem, heyettekilerin her birini birer hediyeyle taltif ettiği gibi, alınmış olan bütün esirlerini de kendilerine geri verdi.947

BENÎ ESED HEYETİ MEDİNE'DE

Hicret'in 9. senesi Muharrem ayı idi.

Medine'ye gelen heyetlerden biri de, 10 kişilik Benî Esed Kabîlesi heyeti idi. Müslüman olduklarını Resûl-i Ekrem E-fendimize arzettikten sonra, "Yâ Resûlallah!.. Herkes kıtlık ve kuraklık içinde sıkıntıdan

kıvranırken, biz kendi rızamızla kalkıp geldik. Başka kabileler gibi seninle harb etmeden Müslüman olduk!" diye konuştular.948

Bu sözleriyle, Peygamber Efendimizin, Müslüman olduklarından dolayı kendilerine minnettar kalması gerektiğini ifade etmek istiyorlardı; bu minnettarlık sebebiyle de bol ihsana mazhar olmayı ümit ediyorlardı. Henüz Müslüman olduklarından ve İslâm'ın engin ruhuna vâkıf bulunmadıklarından dolayı bu tarz bir tavır takındıkları muhakkaktı.

Hâlbuki, îman etmekle ancak kendilerine fayda temin etmiş oluyorlardı. Bu sayede ebedî hayatlarını mahvolmaktan kurtarmış sayılıyorlardı, iman etmekle Resûl-i Ekrem'in şahsına elbette hiçbir fayda temin etmiş değillerdi. Bu sebeple bu tarz davranışları yersizdi ve İslâm ruhuna uygun değildi. Nazil olan âyet-i kerîme, bunu ortaya koydu:

"(Ey Resulüm!..) İslâm'a girdiklerini senin başına kakıyorlar! Onlara de ki: 'Müslüman oluşunuzu başıma kakmayınız. Doğrusu, sizi îmana hidâyet buyurduğundan Allah sizin başınıza kakar; eğer îmanınızda sâdık kimseler iseniz!"

Mü'minin vazifesi, kâinatta en büyük ve en yüksek hakikat olan îmanı elde etmiş olmasından dolayı, Cenâb-ı Hakk'a şükür ve hamddır. Bunun dışında îmanına mukabil hiçbir maddî manevî menfaat beklememeli, hattâ kalben arzu etmemelidir. Zîra, îman nîmetine kavuşmanın ve Müslümanlık şerefiyle şereflenmenin karşılığı olarak verilecek mükâfat uhrevîdir. Ancak, o âlemde Cenâb-ı Hakk, fazl ve keremi ile bu eşsiz mükâfatı ihsan eder.

îman ve Kur'ân'a âit hizmetlerin sevab ve mükâfatları da uhrevîdir, âhirette verilir. Binâenaleyh, hem îman edip Müslüman olan, hem de Kur'ân'a ve İslâmiyete hizmet eden Müslüman, bu hizmetlerinden dolayı dünyevî bir mükâfat ve menfaat beklememelidir. Bekleyip kalben arzu ettiği takdirde dindeki itilâsını kaybetmiş sayılır. İhlasın zâyî olması ise, ibâdetlerin makbuliyet sırrını ortadan kaldırır; Allah korusun, insanı manen müflis duruma sokabilir. Bunun yanında, îman ve Kur'ân'a hizmet eden bir insan, istemediği ve kalben arzu etmediği hâlde maddî bir mükâfata bu hizmetinden dolayı nail olsa, bunu Cenâb-ı Hakk'in kendisine bir ihsanı bilip verenlerin minneti altına girmemelidir; ayrıca, "Bu maddî menfaat ve ücret dinî hizmetimden dolayı veriliyor." hissine de kapılmamalıdır.

TAYY KABÎLESİ PUTHÂNESİNİN YIKTIRILMASI

Tayy Kabîlesi, fevkalâde cömertliği dillere destan olan meşhur Hâtem-i Taî'nin kabîlesi idi. Yemen'de otururlardı.

Hicret'in 8. senesinde Hâtem-i Taî vefat etmiş, kabîle reisliğini oğlu Adiyy üzerine almıştı.

Mekke'nin fethinden sonra Arabistan'ın her tarafı putlardan temizlenip puthâneler yıktınlırken, bu kabilenin puthâneleri henüz duruyor ve Füls (Fels) adındaki putları da yıktırılmamış bulunuyordu.

Resûl-i Ekrem Efendimiz, Hicret'in 9. yılı Rebiülâhir ayında Hz. Ali'yi Ensâr'ın ileri gelenlerinden 150 kişilik bir kuvvetle Füls'ü yıkmaya gönderdi.950

Hz. Ali, emrindeki mücâhidlerle Tayy Kabîlesi yurduna vardı. Tayy Oğulları, mücâhidlere karşı koydular. Çarpışma meydana geldi. Düşman birçok kayıp verdi. Müslümanlar çarpışmadan galib çıktılar ve birçok esirle bol miktarda ganimet mallan elde ettiler. Bu arada, Tayy Oğulları puthânesi de bir daha onarılmayacak bir şekilde mücâhidler tarafından yıkıldı; putları Füls ise parçalanarak yakıldı.951

Kabîle reisi Adiyy b. Hâtem, henüz Hz. Ali gelmeden durumu haber almış ve Suriye tarafına kaçmıştı; bu sebeple ele geçirilememişti. Ancak, esirler arasında Hâtem-i Taî'nin Sef-fane adındaki kızı vardı.

Seffane 'nin İsteği

Hz. Ali, memur olduğu vazifeyi yerine getirdikten sonra esir ve ganîmet mallan ile Medine'ye döndü.

Esirler arasında bulunan Seffane, Mescid-i Nebevî'nin kapısında bir odaya konuldu. Oldukça zekî, ağır başlı bir kadındı. Günün birinde Resûl-i Ekrem bu odanın yanından geçerken, Seffane ayağa kalkarak, "Yâ Resûlallah!.. Babam dünyadan göçmüş, kardeşim ise kaçmış bulunuyor! Kurtulmak için verecek hiçbir şeyim yok. Hürriyete kavuşmam için yüksek affına, merhamet ve şefkatine sığınıyorum!"953 dedi.

Resûl-i Ekrem, kim olduğunu sorunca, Seffane kendisini şöyle tanıttı:

"Yâ Resûlallah!.. Ben, aileleri koruyan, esirlerin esaret bağlarını çözen, açları doyuran, çıplakları giydiren, misafirleri ağırlayan, yemekler yediren, selamlaşmayı yayan Hâtem-i Taî'nin kızıyım!"

Seffane'nin kendisini böyle tanıtmasından memnun olan Resûl-i Ekrem, "Ey kadın!.. Bu saydıkların, gerçekten mü'minle-rin sıfatlarıdır! Keski baban Müslüman olsaydı da, onu rahmetle ansaydık!"954 buyurdu.

Bu sözleriyle, Peygamber Efendimiz, mühim bir gerçeği ortaya koyuyordu. "Her kâfirin her vasfının kâfir olması gerekmediği" gerçeğini... Evet, Hâtem-i Taî, Müslüman değildi ve Müslüman olmadan da ölmüştü. Ama yukarıda zikredilen sıfatlan Müslüman sıfatıydı. Resûl-i Ekrem de bu sözleriyle Hâtem'in bu Müslümanca sıfatlarım takdirle karşılıyordu. Bunu takdir etmekle kalmayıp Seffane'yi de serbest bırakarak hürriyetine kavuşturdu. Lâyık olandan şefkat ve merhametini, af ve safhını asla esirgemeyen Resûl-i Kibriya, bununla da kalmadı; Seffane'ye bol bol ikramda bulundu: Ona, elbise ve yol harçlığı vererek, güvenilir bir kafileyle de Şam'a, kardeşinin yanına gönderdi.955

Doğruca Şam'a varan Seffane, derhâl kardeşini buldu. Peygamberimizden gördüğü insanî muameleyi anlattı. Kız kardeşine yapılan bu şefkatli muamele, Adiyy'in mânâ âleminde dalgalanma meydana getirdi ve, "Bu zât hakkındaki fikrin nedir?" diye sordu. Fahr-i Âlem'in mübarek sımalarını bir kerecik gören ve onun bir tek insanî muamelesine mazhar olan Seffane* tereddüt etmeden, "Bana sorarsan," dedi, "hemen gidip ona tâbi olmanı tavsiye ederim!"

Adiyy, bir müddet düşünceye dalınca, kız kardeşi buna hiç gerek olmadığını, şu sözleriyle belirtti:

"Neden düşünüp duruyorsun? Eğer peygamberse, ona bir an evvel tâbi olur, büyük hayır ve fazilete erersin; yok, eğer hükümdar ise, hiçbir şey kaybetmezsin, Yemen'deki saltanatın yine elinde kalır. Üstelik, hor ve hakir de görülmezsin!"956

Adiyy, kız kardeşinin tavsiyesini uygun buldu; derhâl Medine'ye gelerek, Peygamber Efendimizin huzuruna çıktı.

Babası gibi meşhur olan bu zâtı, Hz. Resûlullah, evinde ağırlayıp misafir etmek istiyordu.

Mescidden çıkıp Hâne-i Saadetlerine doğru beraber yürüdüler. Bu sırada önlerine bir kadın çıktı. Kadın, ihtiyacı için uzun uzadıya konuştu. Hz. Resûlullah, sabırsızlık göstermeden ve rahatsızlık duymadan onu

dinliyordu. İhtiyar kadına karşı E-fendimizin bu güzel muamelesini ve nezaketini müşahede eden Adiyy, yalnız kendisine işittirmek istiyormuşçasına mırıldandı: "Vallahi, o hükümdar değildir!" Kala kala ikinci ihtimal kalmıştı: "Öyle ise peygamberdir!" ihtimali..

Beraberce Hâne-i Saadet'e vardılar. Efendimiz, Adiyy'i deriden bir şiltenin üzerine oturtmak istedi. Ancak o, buna razı olmadı. Oraya oturmaya kendisinin lâyık olduğunu söyledi. Fakat, Peygamberimiz oturmadı ve yine onun oturması için ısrar etti. Bu ısrar üzerine Adiyy, deriden şiltenin üzerine geçip oturdu. Hz. Resûlullah ise, bu değerli misafiri karşısında çıplak yerde oturdu. Efendimizin tevâzuunu ve misafire karşı gösterdiği alâka ve nezaketini ortaya koyan bu davranışı, Adiyy'in gönlünü biraz daha yumuşattı ve îmana bir nebze daha yaklaştırdı.

Bundan sonra Hz. Resûlullah, onu Müslüman olmaya davet etti. Bu davetini üç defa tekrarladı. Ne var ki Adiyy, bu davete o anda müsbet cevap vermekten kaçındı. "Ben," dedi, "Hıristi-yanım!"

Bunun üzerine Kâinatın Efendisi şöyle konuştu:

"Ey Adiyy!.. Belki de, 'Onun dinine insanların zaîf, fakir ve güçsüz kimseleri giriyor.' diye söylenmiş olmasından dolayı İslâm'a girmekten geri duruyorsun! Vallahi, öyle bir gün gelecek ki, o Müslümanlar, bol servete kavuşacaklar, hattâ mala tâlib olacak kimse bile bulamayacaklardır!

"Yine, 'Müslümanlar az, düşmanları çok.' diye düşünmüş olabilir ve bunun için de Müslüman olmaktan çekiniyor olabilirsin!

"Sen Hiyere'yi bilir misin? "İşte bu din, öylesine bir emniyet, bir âsâyiş temin edecek ki, bir kadın tek başına, Allah korkusundan başka hiçbir korku duymayarak, Hiyere'den kalkıp Kabe'yi tavaf etmeye gidecektir!"957

Bu konuşma, Adiyy'in gönül kapısını İslâm'a açtı ve orada Müslüman olmakla şereflendi.

Ashab-ı Kiram'in büyüklerinden olan Adiyy b. Hâtem, işte bu zattır.

PEYGAMBERİMİZİN, NECÂŞÎNİN VEFATINI HABER VERMESİ

Hicret'in 9. senesi Receb ayından bir gün idi. Hz. Resûlullah'ın etrafında birçok sahabî vardı.

Bu sırada, "Bugün, sizin sâlih bir kardeşiniz vefat etti. Kalkın, onun namazını kılın!'"58 diye buyurdu.

Sahabîler derhâl hazırlandılar ve Hz. Resûlullah'ın arkasında saf bağlayarak "sâlih kardeşleri" üzerinde gaib namazı kıldılar.

Namazdan sonra Resûl-i Ekrem, "Kardeşiniz Necâşî Ashame için Allah'tan mağrifet taleb ettik!"959 buyurdu.

Bunun üzerine sahabîler, "sâlih kardeşlerinin," Habeş Hükümdarı Ashame olduğunu öğrenmiş oluyorlardı.

Medine'ye yaklaşık bir hafta sonra gelen haber, Habeş İmparatorunun aynı günde vefat ettiğini bildiriyordu!

Habeş Necâşîsi Ashame, Hz. Resûlullah tarafından bir mektupla Hicret'in 7. senesinde İslâm'a davet edilmişti. Ashame derhâl Müslüman olmuştu. Müslüman elçiye de, "Keşke, şu saltanata bedel Muhammed-i Arabi'nin (s.a.v.) hizmetkârı olsaydım! O hizmetkârlık, saltanattan çok daha üstündür!" demişti.

PEYGAMBERİMİZİN, HANIMLARINDAN BİR AY UZAK KALMASI

Hicret'in 9. senesinde, İslâm nuru bütün haşmetiyle Arabistan Yarımadasını kucaklamıştı. Hz. Resûlullah'ın elinde artık birçok maddî imkân vardı. İslâm Devletinin serveti çoğalmış, Müslümanların maddî durumları oldukça düzelmişti.

Her türlü imkâna kavuşmuş olmasına rağmen, Hz. Resûlul-lah sâde hayatından ayrılmıyor, mütevazi yaşayışına devam ediyor, lüks ve debdebeye iltifat etmiyordu.

Fakat, Ezvac-ı Tâhirat, kadınlığın fıtratında bulunan ziynet ve dünya malına karşı meyli saikiyle dünyanın refah ve bolluğundan, giyim kuşam ve ziynetinden, bol nîmetler içinde yaşamaktan nasîblerini almak istiyorlardı. Bunun için de zaman zaman Peygamberimizin etrafında toplanarak, "Bizler de başka kadınların istedikleri ziynetleri isteriz!" derlerdi; sonra da her biri birtakım arzularda bulunurdu.

Fakat, Peygamber Efendimiz, kendisi sâde yaşadığı gibi hanımlarının da sâde bir hayat sürmelerini ve buna razı olmalarını arzu ediyordu. Bunun

için de isteklerine müsbet cevap vermiyordu. Ayrıca, Ezvac-ı Tâhirat'in bu tarz isteklerde bulunmasından da mübarek gönülleri rahatsızlık duyuyordu.

Efendimizin mûtad bir âdeti vardı: Her ikindi namazından sonra hanımlarını dolaşır, onların hâl hatırlarını sorar, ihtiyaçlarını tesbit ederdi. Akşam da sıra hangi hanımında ise, o hanımın odasında diğer bütün hanımları da toplanır, sohbet ederlerdi. Sonra da herkes kendi hücresine çekilirdi.

Bu mûtad ziyaretlerinde Ezvac-ı Tâhirat'ın her biri, yanlarında bulunanlardan kendilerine ikram ederlerdi.

Günün birinde Hz. Zeyneb bint-i Cahş Validemize bir tulum bal hediye getirilmişti. Hz. Zeyneb de her gelişinde Resûl-i Ekrem'e çok sevdiği bu baldan şerbet yaparak ikramda bulunurdu. Bu sebeple o, Hz. Zeyneb'in yanında her zamankinden fazla kalırdı.

Bu durum Hz. Âişe'nin nazarından kaçmadı. Sebebini merak etmeye başladı. Bir ara cariyesi vasıtasıyla bu fazla duruşun sebebinin ikram edilen bal şerbeti olduğunu öğrendi.961

Hz. Âişe 'nin Talimatı

Hz. Âişe ile Hz. Zeyneb arasında nedense bir rekabet vardı; hattâ, bu yüzden Peygamberimizin pâk zevceleri iki gruba ayrılmışlardı. Hz. Şevde, Safıyye ve Hafza (r. anhünne), Hz. Âişe'nin tarafını; Ümmü Seleme ile Ümmü Habibe, Meymûne ve Cüveyriye (r. anhünne) ise, Hz. Zeyneb bint-i Cahş'ın grubunu teşkil ediyorlardı.%2

Resûl-i Ekrem'in, Hz. Zeyneb'in odasında fazla kalmasından müteessir olan Hz. Aişe, gayrete geldi. Taraftan olan diğer hanımları toplayarak kendilerine şu talimatı verdi:

"Resûlullah hangimizin yanına gelirse, kendisine şöyle soracağız: 'Yâ Resûlallah!.. Megafir mi yediniz?' Resûlullah, 'Hayır.' diyecektir. Biz de o zaman, 'O hâlde bu koku ne?' diye soracağız. Tabiî ki o; 'Zeyneb bana bal şerbeti içirmişti.' cevabında bulunacaktır. O zamanda biz, 'Demek, o balın arısı urfut ağacından yayılmış, bal toplamış.' deriz."

Megafır, "mağfur"un çoğuludur. Mağfur, fena kokulu urfut ağacının yapışkan, tatlı, fakat fena kokulu bir zamkıdır.

Kâinatın Efendisi, bu kokudan fazlasıyla rahatsız olurdu. Hz. Âişe bunu bildiği için bu tarz bir talimatta bulunmuştu.

Peygamber Efendimiz, bir gün Hz. Hafsa'nın odasına girerken, "Yâ Resûlallah!.. Megafir mi yediniz?" sorusuyla karşılaştı.

Peygamber Efendimiz, "Hayır!" dedi.

Hz. Hafsa, "O hâlde bu koku ne?" diye sordu.

Peygamber Efendimiz, "Zeyneb bint-i Cahş'ın evinde bal şerbeti içmiştim." buyurdu.

O zaman Hz. Hafsa, "Demek ki, o balın arısı urfut ağacından yayılmış, bal toplamış." dedi.

Bunun üzerine Resûl-i Ekrem Efendimiz, "Onu bir daha içmem!" diyerek yemin etti. Sonra da, "İşte, yemin ettim! Sakın bunu (ne Âişe'ye ne de) başka bir kimseye duyurma." diye buyurdu.064

Böylece, Peygamber Efendimiz, sırf "hanımlarını memnun etmek ve aralarındaki iki hizb hâlinde hissolunan fıtrî kadınlık gayret ve kıskançlığının aile nizamı üzerine aksi tesir icrasından çekinmek maksadına mebni"965 olarak, kendisine helâl bir gıda olan baldan faydalanmamaya yemin etmiş oluyordu.

Kâmil Mîras, Tecrid-i Sarih Tercemesi, c. 11, s. 209. Burada Hz. Resûlullah'ın helâl olan şeyi haram kılmasından murad, nefsini o şeyle faydalanmaktan alıkoymaktır; yoksa, Allah'ın helâl kıldığı bir şeyi hakikatte haram kılmak ve haram itikad etmek değildir. Zîra, Allah'ın helâl kıldığı bir şeyi kimse haram kılamaz, haram kıldığı bir şeyi de kimse helâl edemez. Ancak, bir insan helâl olan bir şeyden faydalanmaktan kendisini alıkoyma müsaadesine sahiptir. Buna binâen Resûlullah, kendisine, helâl bir gıda olan balı veya şerbetini içmeyi yasaklamıştır. Dolayısıyla, "Allah'ın helâl kıldığını Resûlullah nasıl haram kılar?" diye bir soru akla gelmemelidir.

Bunu, verdiği birkaç sırla* birlikte gizli tutmasını Hz. Haf-sa'ya sıkı sıkıya tembih eyledi. Hattâ, ondan bu hususta söz aldı.

Peygamberimizin baldan istifade etmemeye yemin etmesi üzerine şu âyet-i kerîme nazil oldu:

"Ey Resulüm!.. Allah'ın sana helâl kıldığı şeyi, kadınlarının rızasını arayarak sen ne diye kendine haram edersin? Bununla birlikte üzülme! Allah, Gafûr'dur, Rahîm'dir."967

Hz. Hafsa, Resûl-i Ekrem'in bu sırlarını gizlemedi; çok geçmeden, en çok anlaştıkları Hz. Âişe'ye duyurdu. Duruma bundan sonra diğer hanımları da muttali oldu.

Mahremiyetinin muhafazasını istediği vakıanın ifşa edildiğini Cenâb-ı Hakk, Resulüne vahiyle bildirdi: "Hani Peygamber, kadınlarından birine gizlice bir söz söylemişti. Vakta ki kadın o sırrı (gizlemeyip) haber verdi. Allah da onu Peygamber'e açıkladı. Artık Peygamber, zevcesine ifşa ettiklerinin bir kısmını bildirdiyse de bir kısmını yüzüne vurmaktan sarf-ı nazar etti. Resûlullah kadına ifşa, ettiğini söyleyince kadın, 'Onu sana kim haber verdi?' diye sordu. O da, 'Her şeyi bilen ve her şeyden haberdar olan Allah haber verdi!' buyurdu."968

Bunun üzerine Hz. Resûlullah, Hz. Hafsa'ya serzenişte bulundu. Hz. Aişe ise ona arka çıktı. Hep beraber dünya hayatının ziynet ve refahı ile ilgili bazı istek ve tekliflerde bulundular.

Peygamberimiz hem duruma üzüldü, hem de hanımlarının birbirlerini kıskanmalarından fazlasıyla rahatsız oldu.

Bir kısım rivayetlere göre, Peygamberimiz, Hz. Hafsa'ya, kendisinden sonra Hz. Ebû Bekir'in, ondan sonra da Hz. Ömer'in halife olacağını haber vermişti

Bunun üzerine, dünya hayatının nazarındaki ehemmiyetsizli-ğini anlatmak, hanımlarına bir ders vermek, aynı zamanda aralarındaki kıskançlık ve çekememezliğe bir derece mâni olabilmek düşüncesiyle ve neticede onların zâtına besledikleri muhabbet ve sadâkatlerini ölçmek maksadıyla onlardan bir ay uzak durmak üzere yemin etti;969 bu yemininden sonra da, Meşrebe diye anılan çardakta tek başına yatıp kalkmaya başladı.970

İşte, bu hâdiseye İ'lâ Hâdisesi denir. "İ'lâ"nın lügat mânâsı "mutlak yemin"dir; fıkıh dilinde ise, erkeğin, cinsî muamelede bulunmamak üzere hanımına yaklaşmamaya yemin etmesi demektir.

Ashab-ı Kiram 'in Telâşı

Peygamber Efendimizin Meşrebe'de yalnız başına kaldığını duyan sahabîler, "Hanımlarını boşamıştır." zannıyla telâşlandılar. Hz. Ömer, bu telâşını şöyle anlatır:

"Medine'nin Avali semtinde oturuyordum. Ensâr'dan bir komşum vardı. İkimiz birer gün arayla Resûlullah'ı ziyaret ederdik. Ben inersem, o gün vahiy ve sâireye dair (ne duyarsam) haberini komşuma getirirdim. O indiği zaman da aynı şeyi yapardı.

"Sıra komşumda idi. Gecenin bir kısmı geçmişti. Gelerek kapıyı şiddetle çaldı. Telâşla açtım.

"'Ne var?' diye sordum. "'Büyük bir felâket!..' dedi.

"'Ne oldu?' dedim, 'Gassanîler, Medine'ye hücuma mı geçtiler?'

"'Hayır!..' dedi, 'Daha fena bir şey vuku buldu. Resûlullah, zevcelerini boşamış!'

"Bunun üzerine, sabah namazını kıldıktan sonra giyinip kuşandım ve Medine'ye indim. Hafsa'nın yanına vardım. Ağlıyordu.

"Ne diye ağlıyorsun?' dedim, 'Ben, seni bundan (Resûlul-lah'a karşılık vermekten, kendisinden bir şey istemekten) sakındırmamış mıydım?'

"Sonra sordum: 'Allah Resulü, sizleri boşadı mı?' "'Bilmiyorum.' dedi. "'Resûlullah şimdi nerede?' diye sordum, "'şuradaki Meşrebe'de... İnzivaya çekilmiş.' dedi. "Kalktım, Resûlullah'ın bulunduğu yere yaklaştım. Kapıda hizmetçisi Rebah vardı.

"'Ey Rebah!..' dedim, 'Resûlullah'ın yanına girmem için i-zin iste!'

"Rebah içeri girip çıktı; 'Arzunuzu arzettim. Sustu, bir şey söylemedi.' dedi.

"Dönüp mescide gittim. Ashab-ı Kiram'dan bazıları minberin etrafında üzgün üzgün oturuyorlardı, bazısı ise ağlıyordu. Ben de biraz oturdum. Fakat, canımın sıkıntısı bir türlü geçmiyordu. Resûlullah'ın odasına tekrar yaklaştım.

"Rebah'a, 'Ömer'in içeri girmesi için izin iste!' dedim.

"Köle içeri girip çıktı; 'Seni kendisine söyledim. Sustu, bir şey söylemedi.' dedi.

"Tekrar mescide döndüm. Minberin yanında bir müddet o-turdum. Endişe ve üzümtümden bir türlü kurtulamiyordum.

"Yine, Resûlullah'ın bulunduğu odaya yaklaştım.

"Sesimi yükselterek, 'Ey Rebah!..' dedim, 'Ben, Resûlullah'ı görmek istiyorum! Müsaade iste! Şayet Resûlullah benim Hafsa lehinde tavassutta bulunacağımı zannediyorsa, yemin olsun ki, eğer Resûlullah emrederse onun boynunu uçururum!'

"Rebah içeri girdi. Çıkınca, 'Kendilerine söyledim. Sustu, bir şey söylemedi.' dedi.

"Bunun üzerine dönüp giderken, kölenin ikinci sesini işittim: 'Gir, artık sana izin verdi!'

"İçeri girdim. Allah Resulüne selâm verdim. Hasırdan örülü bir yatak üzerinde idi. Hasır, derisinin üzerinde izler bırakmış, çizgiler belli oluyor idi. Etrafıma bakındım. Bir yanda bir avuç arpa, diğer yanda asılı bir post gördüm. Gözlerim yaşardı.

"Resûlullah, 'Niçin ağlıyorsun?' diye sordu.

"'Yâ Resûlallah!.. Nasıl ağlamayayım ki?.. Kisrâlar, Kayserler dünyanın zevk ü sefasını sürerken, siz Allah'ın en sevgili kulu olduğunuz hâlde bu basit şartlar içinde yaşıyorsunuz!'

"Resûlullah, 'Ey Hattab'ın oğlu Ömer!..' dedi, 'Dünya nimetinin onların, âhiret saadetinin de bizim olmasına razı değil misin?'

"Sonra, 'Yâ Resûlallah!.. Kadınlarını boşadın mı?' diye sordum.

"Mübarek başlarını bana doğru kaldırarak, 'Hayır!..' buyurdular.

"Bu cevap karşısında birdenbire, 'Allahü ekber!' dedim, 'Bütün ashab keder içindeler. Gidip kendilerine hakikati söyleyeyim mi?'

"Resûlullah, 'Olur.' dedi ve yüzünden üzüntüsü dağılıncaya kadar konuştu. Nihayet şenlendi ve gülmeye başladı.

"Bunun üzerine çıkıp mescidin kapısına dikildim ve yüksek sesle bağırdım: 'Resûlullah, kadınlarını boşamamıştır!"

Resûluliah 'in Meşrebe 'den Ayrılışı

Bir ay dolunca, Resûluliah inzivadan çıkarak hanımlarıyla görüşmeye başladı. Bu sırada şu âyet-i kerîme nazil oldu:

"Ey Nebîyy-i Zîşan!.. Zevcelerine de ki:

"'Eğer, siz dünya hayatını ve ziynetini murad ederseniz, gelin ben sizin razı olacağınız şekil üzere boşanma bedellerini vereyim de hepinizi güzellikle salıvereyim!

"'Ve eğer, siz Allah'ı, Resulünü ve âhiret yurdunu murad ederseniz, Allah'ı ve Resulünü razı etmiş olursunuz. Zîra, sizden Allah'ın rızasını dünya metaı üzerine tercih ederek ihsan edenlere, Allah büyük ecir hazırlamıştır.'"972

Buna göre, Resûl-i Ekrem Efendimiz, hanımlarını, dünya ve dünya ziyneti ile Allah ve Resulünü tercihte serbest bırakmaya memur edilmiş oluyordu.

Âyet nazil olduğu sırada, Efendimiz, hanımlarından Hz. Âişe'nin yanında idi. İlk önce meseleyi ona açtı; hattâ, bu konuda babasına anasına danışabileceğini de beyan etti.

Hz. Âişe derhâl cevabını verdi: "Ben, bu hususta mı anneme babama danışacağım? Ben, elbette ki, Allah'ı, Resulünü ve âhiret yurdunu tercih ediyorum!"973

Peygamber Efendimiz, bu cevaba gülümsedi.

Diğer Ezvac-ı Tâhirat da aynı şekilde Allah ve Resulünün rızasını ve âhiret yurdunu, dünya ve ziynetine tercih ettiler; böylece, Fahr-i Kâinat Efendimize muhabbet ve sadâkatlerini ispatlamış oldular.

BENÎ BELİY HEYETİNİN MÜSLÜMAN OLUŞU

(Hicret 'in 9. senesi Rebiülevvel ayı)

Bu tarihte, Benî Beliy Kabilesinden bir heyet Medine'ye geldi. Peygamber Efendimizle görüşüp huzurda Müslüman oldular.974

Heyetin büyüğü Ebûddabib, bu arada Peygamber Efendimize bazı sorular sordu. "Yâ Resûlallah!.." dedi, "Ben, misafirleri ağırlamayı seven biriyim. Bundan dolayı bana âhirette bir sevab var mıdır?"

Resûl-i Ekrem Efendimiz, "Evet!.. Zengine olsun fakire olsun, yapacağın her iyilik sadakadır."975 buyurdu.

Bu cevaptan memnun olan Ebûddabib, bu sefer, "Yâ Resûlallah!.. Misafirliğin müddeti ne kadardır?" diye sordu.

Resûl-i Ekrem Efendimiz, "Üç gündür. Bundan sonra oturmak misafir için uygun olmaz."' buyurdu.970 Peygamber Efendimiz, bu hâdiseyle, misafirliğin hududunu çizmiştir. Mü'min, misafir mü'min kardeşini üç gün yedirip içirip, barındırmakla vazifelidir. Üç günü geçtikten sonra bu mükellefiyet üzerinden düşer. Bundan sonra onu ağırlayıp ağırlamamakta serbesttir.

Beliy heyeti, üç gün kaldıktan sonra Resûli-i Ekrem Efendimizin verdiği hediyelerle yurtlarına döndüler.

Hicretin 9. Senesindeki Mühim Bazı Hadiseleri - 2

HZ. ÜMMÜ GÜLSÜM'ÜN VEFATI

(Hicret 'in 9. senesi)

Resûl-i Ekrem Efendimizin kerîmesi ve Hz. Osman'ın zevcesi Hz. Ümmü Gülsüm, Hicret'in 9. senesinde vefat etti.1074 Yıkanıp kefenlendikten sonra, namazını bizzat Peygamber Efendimiz kıldırdı.1075 Defnedildikten sonra kabrinin başında bir müddet oturdu. Bu sırada gözlerinden yaşlar aktığı görüldü.

Hz. Ümmü Gülsüm, Peygamber Efendimizin en küçük kızı, Hz. Fâtıma'nın büyüğü idi. Annesi Hz. Hatice Müslüman olduğu sırada Müslüman olmuştu.

Hz. Osman'ın, Hz. Ümmü Gülsüm'den çocuğu olmamıştı.

SAKİF KABÎLESİ HEYETİNİN MEDİNE'YE GELİŞİ

(Hicret 'in 9. senesi Ramazan ayı)

Urve b. Mes'ud, Sakif Kabilesinin en çok sevilen reislerinden biri idi. Mekke'nin fethinden sonra Hicret'in 9. senesinde Medine'ye gelerek Müslüman olmuştu. Sonra da kabilesini İslâm'a davet etmek üzere Peygamberimizden izin istemişti. İzin verilince de Taife dönerek kabilesini İslâm'a davet etmişti. Ancak hakkı kabul etmemekte direnen Sakiffliler tarafından ok yağmuruna tutularak şehid edilmişti.1077

Urve'nin şehid edildiği haberini alan Peygamber Efendimiz, "Urve de Yasin Ehli* gibi kabilesini Müslüman olmaya davet etti ve sonunda şehid oldu."1078 diye buyurmuşlardı.

Sakifliler Baskı Altında

İşte, bu şehâdet hâdisesinden sonra Peygamber Efendimiz, Sakiflilerin takibini daha da artırmıştı. Bu vazifeyi, Müslüman olan Havazinlilerin Reisi Mâlik b. Avfa yaptırıyordu. Mâlik, Sakiflileri öylesine baskı altında tutuyordu ki, bir ara kalelerinden dışarı çıkamaz olmuşlardı.

Yasin Ehli, kavmini, Hz. İsa'nın Havarilerinin dâvetine icabete çağırmış, ancak kavmi tarafından şehid edilmiş olan, Antakya halkından Habib-i Neccar'dır.

Nitekim, bu takib kısa zamanda tesirini göstermişti. Sakifli-ler, dalâlet ve şirk üzere yaşadıkları müddetçe rahat yüzü görmeyeceklerini kesinlikle anlaşmışlardı.

Ancak Müslüman olurlarsa rahat edebileceklerinin idrakine varan Sakifliler, işte Hicret'in 9. yılı Ramazan ayında Medine'ye, Peygamberimize bir heyet gönderdiler.1079

Çadır Kurulması

Peygamber Efendimiz, okunan Kur'ân'lan duyabilmeleri, Müslümanların cemaat hâlindeki huşu ve huzur içinde kıldıkları namazları görebilmeleri maksadıyla bu heyet için mescidin yan tarafında çadırlar kurdurdu.1080 Devamlı surette kendileriyle meşgul oldu, konuştu, İslâmiyeti anlattı.

Gizlice Kur 'ân Öğrenen Biri

Osman b. Ebî Âs, heyette bulunanların yaşça en küçüğü idi.

Diğer arkadaşları çadırlarına gittikleri sırada bu genç, Peygamberimizin yanına gidiyor, dinî sohbetlerini dinliyor, diğer arkadaşlarının haberi olmadan Kur'ân okumasını öğreniyordu. Hz. Resûlullah'ı bulamadığı zamanlarda ise Hz. Ebû Bekir'den ders alıyordu.

Heyettekiler Peygamberimizle konuşup Müslüman oldukları sırada Osman b. Ebî Âs, Kur'ân okumasını öğrendiği gibi, bir hayli de ezber yapmıştı. Heyettekiler kendileri için namaz kıldıracak bir imam istediklerinde de, Peygamberimiz, kendilerinden olan bu genci vazifelendirdi.

Sakif Heyetinin Yurtlarına Dönmeleri

Bir müddet kaldıktan sonra, Abd-i Yalil başkanlığındaki Sakif heyeti, Müslüman olarak Medine'den yurtlarına döndü. Olup bitenleri anlatınca, Sakifliler de Müslüman oldular.1082

Lat Putunun Yıktırılışı

Sakifliler, kendi putları Lafı elleriyle kırmak istemediklerinden, Peygamberimiz, bu putu yıkmak için Ebû Süfyan b. Harb ile Muğire b. Şu'be'yi gönderdi.1083

Daha düne kadar, Lat ve Uzza önünde eğilen Ebû Süfyan, şimdi kendi eliyle aynı putu kırıp dağıtmaya gidiyordu! Çünkü, gönlündeki şirk putu

kırılmış, onun yerine saf, tertemiz tevhid bayrağı dikilmişti. Bunun için gitmekte tereddüt göstermedi.

Ebû Süfyan ile Muğire b. Şu'be, Taife varıp Lat putunu kırarak darmadağın ettiler.1084

Sakif Oğullarının putu Lâfın da tevhid nuruyla darmadağın edilmesinden sonra, Arabistan, putlardan ve puthânelerden tamamıyla temizlenmiş oluyordu. Artık bütün yollar, tevhid âlemine uzanıyor, bütün gönüller oraya bağlanmış oluyordu!

BENÎ HİLÂL HEYETİ

Resûl-i Ekrem'e bîat etmek üzere Medine'ye gelen heyetler arasında Benî Hilâl Kabilesi temsilcileri de bulunuyordu. Bunlar. Abd-i Avf b. Asram ve Kabisa b. Muharık adında iki kişi idi.

Abd-i Avf, arkadaşıyla gelip Peygamberimizin huzurunda Müslüman olunca, Efendimiz, "İsmin nedir?" diye sordu.

"Abd-i Avf tır." dedi.

Peygamber Efendimiz, "Sen, Abdullah'sın." buyurarak ismini değiştirdi.1086

Halktan Yardım İstemek Caiz mi?

Hilâl Oğulları temsilcilerinden Kabisa b. Muharık, bir ara Peygamberimize, "Yâ Resûlallah!.. Ben, kavmimden birisine kefil olup borçlandım. Bu hususta bana yardım et!"1087 diyerek yardım talebinde bulundu.

Resûl-i Ekrem Efendimiz, Kabisa'nm isteğine, "Olur! Biraz bekle! Bir yerden zekât inallarından gelirse borcunu öderim!" diye cevap verdi; sonra da, "Ey Kabisa!.. Bilesin ki, halktan bir şey istemek, şu üç durumdan birinde bulunan kimseden başkasına doğru değildir: 1) İki kişinin (veya iki kavim ve kabilenin) arasını bulmak için borçlanan, 2) Malı bir âfet sebebiyle mah-volan, 3) Kavim ve kabilesinden aklı başında üç adamın şehâdetiyle fakir olduğu tebeyyün eden! Ey Kabîsa, dilenmenin bundan ötesi haramdır." diye buyurdu.1088

Böylece, Kabisa'nın bu isteği, içtimaî hayatta mühim bir e-sas ve ölçünün ortaya konmasına vesile oldu.

İslâm nazarında dilencilik, ihtiyacı olmadan bir kimseden bir şey istemek, en kötü ahlâktan biri sayılmıştır. Bu hususta Re-sûl-i Ekrem Efendimizin birçok hadîsi mevcuttur.

ABDULLAH B. UBEY'IN ÖLÜMÜ

Abdullah b. Übey b. Selül, münafıkların reisi idi. Hz. Resû-lullah'ın azîz şahsiyetini nazarlardan düşürmek, İslâmiyetin inkişafına mâni olmak ve Müslümanları birbirine düşürmek için elinden gelen gayreti ömrü boyunca göstermekten geri durmamıştı. Bu menhus maksadını tahakkuk ettirmek için de birçok iftirada bulunmuştu. Müslümanların tesanüde en çok muhtaç olduğu bir zamanda bu adam tesanütlerini bozucu hareketlerde bulunurdu. Fakat, Cenâb-ı Hakk'ın inayeti ve Resû-lullah'ın tedbir ve himmeti ile bu teşebbüsleri hep akim kalırdı.

Başında bulunduğu nifak şebekesinin yaptıklarından dolayı haklarında âyet-i kerîmeler, hattâ "Münâfıkûn" adında müstakil bir sûre nazil olmuştu.

Bu sebeple, Hz. Resûlullah, bunlara karşı hep ihtiyatlı davranır, hâl ve hareketlerini kontrol altında bulundurur ve İslâm camiasının ittifak ve tesanüdünü bozucu plânlan karşısında hep tedbirli olurdu.

İşte, İslâm camiasının birliğini bozmak için eline geçen her fırsatı kullanmaktan geri kalmayan bu adam, Hicret'in 9. senesi Zilkade ayında öldü.1089

Peygamberimizin, Cenaze Namazını Kıldırması

Abdullah b. Übey, münafıkların reisiyken, oğlu Abdullah son derece samimî ve müttakî bir Müslümandı. Bu, "ölüden diriyi, diriden ölüyü çıkaran" Cenâb-ı Hakk'ın kudret ve hikmetinin bir tecellîsiydi. Baba münafıkların reisi, oğul mücâhid bir Müslüman...

Babasının ölümü üzerine oğlu Abdullah, Hz. Resûllah'ın huzuruna çıkarak, "Yâ Resûlallah!.. Gömleğini bana versen de, babamı onunla kefenlesem..." dedi; sonra da, "Yâ Resûlallah!.. Onun namazını kılıp istiğfarda bulunsanız!.."1090 diye ricada bulundu.

Garibtir ki, hayatı boyunca İslâmiyet aleyhinde plânların tasavvuru ve tahakkukuyla meşgul olan bu adamın kefelenmesi için, Resûl-i Ekrem Efendimiz, sırtından gömleğini çıkarıp Hz. Abdullah'a verdi ve, "Cenaze hazırlanınca bana haber veriniz, namazını kılayım!"1091 diye buyurdu.

Hz. Ömer 'in ikazı

Cenaze hazırlanmıştı. Peygamber Efendimiz namazı kılmaya kalkarken, Hz. Ömer arkasından ridâsına yapıştı ve, "Yâ Resûlallah!.. Allah sizi münafıklar üzerine namaz kılmaktan nehyetmedi mi?"1092 dedi.

Peygamber Efendimiz, gülümseyerek, "Ben, istiğfar etmek veya etmemekte serbest bırakılmışım. Ben de tercihimi yaptım! Allah Teâlâ, 'Habibim!.. Bu münafıklara, sen ister istiğfar et, istersen istiğfar etme (etmen de, etmemen de müsâvîdir). (Eğer) onlar için 70 defa istiğfar etsen, Allah onları asla affetmeyecektir.' (Tevbe, 80) buyurmuştur."1093 dedi.

Daha sonra Resûlullah (s.a.v.), Abdullah b. Übey'in cenaze namazını kıldı ve kabri başına kadar da gitti.1094

Nazil Olan Âyet

Aradan çok zaman geçmeden, Peygamberimize, münafık ö-lüleri hakkında Cenâb-ı Hakk tarafından şu kesin emir verildi:

"Münafıklardan ölen hiçbir kimse üzerine, hiçbir zaman namaz kılma; kabri başında (gömülürken veya ziyaret için) durma! Çünkü onlar, Allah'ı ve Resulünü tanımadılar ve fâsık olarak can verdiler."1095

Bundan sonra Peygamber Efendimiz, hiçbir münâfıkın cenaze namazını kılmadı, kabrinin başında da durmadı.1096

Hikmet

Peygamber Efendimizin, böylesine ömrünün her safhasında İslâm cemaatini bölmek gayretiyle yaşayan bir adamın cenazesine karşı bu alâkasının şüphesiz birçok hikmeti vardı.

En mühim hikmeti, onun etrafında toplanmış olanların samimî îman etmelerini temin etmekti. Nitekim, Resûl-i Ekrem Efendimize, gömleğini niçin verdiği ve cenaze namazını niçin kıldığı sorulduğunda, şu cevabı vermişti:

"Gömleğim ve onun üzerine kıldığım namazım, kendisini Rabbimden gelecek azabtan kurtaramayacaktır; fakat ben, bu sayede onun kavminden bin kişinin samimî Müslüman olmasını umuyorum!"

Gerçekten de, Resûl-i Ekrem'in, Abdullah b. Übey'e bu derece lûtufkâr davranmasını gören bin kişi, samimiyetle Müslüman olmuştur.1098

Bunu gören Hz. Ömer de, davranışından pişmanlık duymuş ve, "Allah ve Resulü elbette daha iyi bilir!" demiştir.

Hicretin 9. Senesindeki Mühim Bazı Hadiseleri - 3

HACCIN FARZ KILINMASI

İslâm'ın beş şartından biri olan hacc, Hicret'in 9. senesinde farz kılındı."00

"Doğrusu, insanlar için konulan ilk mâbed, şüphesiz ki Mekke'de bulunan çok mübarek ve bütün âlemlere hidâyet olan Beyt'tir.

"Orada açık alâmetlerle İbrahim'in (a.s.) makamı vardır. Kim oraya girerse taarruzdan emin olur.

"Azık ve binek bakımından yoluna gücü yeten her kimsenin o Beyt'i haccetmesi, insanlar üzerinde Allah'ın bir hakkıdır, farzdır. Kim bu farzı tanımazsa, herhalde Allah'ın ihtiyacı yok. O, bütün âlemlerden müstağnidir.""01 mealindeki âyet-i kerîmeler, Hicret'in 9. yılında nazil olunca, Hz. Resûlullah bir hutbe îrad ederek Müslümanlara bu mükellefiyetlerini şöyle bildirdi:

"Ey insanlar!.. Hacc. üzerinize fark kılındı; o hâlde haccediniz!"1102

Resûl-i Ekrem'in bu tebliği üzerine sahabîler, "Yâ Resûlal-lah, her yıl mı?" diye sordular.

Peygamber Efendimiz, cevap vermeyerek sustu.

Aynı sualin sahabîler tarafından üçüncü kere tekrarlanmasından sonra Peygamberimiz, "Hayır!.. Her yıl değil. Şayet (bu sualinize cevap olarak) 'Evet.' demiş olsaydım, muhakkak ki her sene haccetmek üzerinize farz olurdu ve siz buna güç yeti-remezdiniz.""03

Peygamber Efendimiz, Ashab-ı Kiram'ın aynı şeyi tekrar tekrar sormasından dolayı da şu dersini verdi:

"Ben, (bir şey teklif etmeyerek) sizi kendi hâlinize bıraktıkça, siz de beni kendi hâlime bırakınız. Muhakkak ki, sizden evvelki milletler, ancak çok sual sormaları ve peygamberlerine karşı muhalefetleri yüzünden helak olmuşlardır! Binâenaleyh, ben size bir şey emrettiğimde, siz bundan gücünüzün yettiği kadar yapınız; bir şeyden de sizi nehyettiğimde, artık onu terk ediniz.""04

Peygamber Efendimiz, bir hadîslerinde şöyle buyurmuşlardır:

"İslâm, beş şey üzerine kuruldu: Allah'tan başka ilâh bulunmadığına ve Muhammed'in Resûlullah olduğuna şehâdet etmek, namaz kılmak, zekât vermek, haccetmek, Ramazan orucunu tutmak.""05

Peygamber Efendimizin, Niyetlendiği Haca Tehir Etmesi

Hacc farz kılınınca, Peygamber Efendimiz hacc yapmak istedi. Fakat sonra, "Beytullah'ta müşrikler de bulunacaklar ve onu çıplak tavaf edecekler. Bu hâl ortadan kalkmadıkça, ben haccetmek istemem.""06 buyurarak şimdilik bu isteğini tehir etti.

Gerçekten, müşrikler, geceleyin Kabe'yi kadın erkek karışık ve çıplak olarak tavaf ederlerdi; üstelik bunu, Kabe'ye hürmet sayarlardı!"07

HZ. EBÛ BEKİR'İN, HACC EMİRLİĞİNE TÂYİNİ

Resûl-i Kibriya Efendimiz, kendisi gitmeyince, Hicret'in 9. yılında, Hz. Ebû Bekir'i, Müslümanlara haccettirmek ve hacc yapma usûlünü öğretmek üzere Hacc Emîri olarak tâyin etti.1108

Hz. Ebû Bekir, hacc yapmak üzere hazırlanmış bulunan 300 Müslümanla Medine'den yola çıktı; Medinelilerin ihrama girme yeri olan Zülhuleyfe'ye varınca orada ihrama girdi ve "Lebbeyk Allahümme Lebbeyk. Lebbeyke lâ şerîke leke Leb-beyk. İnnelhamde vennimete leke ve'1-Mülk. Lâ şerîke leke." diyerek telbiye getirdi.

Hz. Ali'nin Arkadan Gönderilmesi

Üç yüz kişiden ibaret İslâm'ın ilk hacı kafilesi Medine'den hareket ettikten bir müddet sonra, Berae [Tevbe] Sûresi nazil oldu. Ashab-ı Kiram, "Yâ Resûlallah!.. Bu sûreyi, halka okumak üzere Ebû Bekir'e gönderseniz!.." dedi.

Peygamber Efendimiz, "Bu tebliği ya benim veya ev halkımdan birisinin yerine getirmesi lâzımdır." diye buyurdu.'109

Arapların âdet ve geleneklerine göre, herhangi bir anlaşmayı ancak kabilenin reisi veya onun akrabasından biri yapabilir veya bozabilirdi.

Hz. Ali, akrabalık cihetiyle Peygamber Efendimize Hz. Ebû Bekir'den daha yakın bulunuyordu. Bu sebeple, Resûl-i Ekrem Efendimiz, Hz. Ali'yi huzuruna çağırdı ve, "Berae Sûresinin baş tarafından şu yazılmış olanları götür." diye emrettikten sonra şöyle buyurdu:

"Kurban kesme günü Mina'da toplandıkları zaman halka yüksek sesle ilân et ki: Hiçbir kâfir, Cennet'e giremez. Bu yıldan sonra hiçbir müşrik, hacc yapmayacak! Hiçbir çıplak, Beytullah'ı tavaf etmeyecek! Kimin Resûlullah'la anlaşması varsa, onun anlaşması, müddeti bitinceye kadar geçerli olacaktır; müddetsiz anlaşmalar için dört ay müddet tanınacaktır!"1110

Hz. Ali, neden kendisinin gönderilmek istendiğini öğrenmek istiyordu.

"Yâ Resûlallah!.." dedi, "Ben yaşlı olmadığım gibi, hatib de değilim!"

Peygamber Efendimiz, "Bunu, mutlaka ya ben götüreceğim ya da sen götüreceksin. Fakat, sen git! Muhakkak Allah, senin diline ve kalbine sebat ihsan eder!""11 buyurdu.

Bunun üzerine Hz. Ali, derhâl Medine'den hareket etti. Beraberinde Ebû Hüreyre de (r.a.) vardı. Yolda Hz. Ebû Bekir'e yetişti.

Hz. Ebû Bekir ona, "Amir misin, memur mu?" diye sordu.

Hz. Ali, "Memurum." dedi ve geliş maksadını izah etti: "Re-sûlullah (a.s.m.), beni, halka Berae Sûresini okuyayım ve ahd sahibine ahdinin tamamlanacağını haber vereyim diye gönderdi.""12

Mekke'ye Varış

Hz. Ebû Bekir başkanlığındaki ilk hacı kafilesi Mekke'ye salimen girdi. Hz. Ebû Bekir, bir hutbe îrad buyurdu. Hutbesinde, halka haccın nasıl yapılacağını anlattı.

Hz. Ebû Bekir hutbesini bitirince, Hz. Ali ayağa kalktı ve, "Ey insanlar!.. Ben, size, Resûlullah'ın elçisiyim." dedikten sonra Berae Sûresinin ilk 30 veya 40 âyetini okudu.

Bu sûrenin ilk beş âyeti meâlen şöyledir:

"Allah ve Resulünden, muahede ettiğiniz müşriklere bir ültimatomdur: Bundan böyle yeryüzünde dört ay istediğiniz gibi dolaşın, şunu da bilin ki, siz, Allah'ı âciz bırakacak değilsiniz! Allah, herhalde, kâfirleri rüsva edecek!

"Bir de, Allah ve Resulünden Hacc-ı Ekber günü insanlara bir ilândır ki, Allah ve Resulü, müşrikleri himaye etmekten artık kesin olarak uzaktır!

"Bununla birlikte (ey kâfirler, küfürden ve muahedeye riayetsizlikten) tevbe ederseniz, bu, sizin için hayırlıdır. Yok, yine yüz çevirirseniz, bilin ki, siz Allah'ı âciz bırakacak değilsiniz!

"(Ey Resulüm) sen, Allah'ı, Peygamber'i tanımayanlara elîm bir azabı müjdele! Ancak, muahede yapmış olduğunuz müşriklerden bilâhare size ahitlerinde hiçbir eksiklik yapmamış ve sizin aleyhinizde hiçbir kimseye yardım etmemiş olan müstesnadır. Bunlara, müddetlerine kadar ahitlerini tamamıyla îfa edin! Çünkü Allah, müttekileri (anlaşma hukukuna riâyet edenleri) sever.

"O haram olan aylar çıktı mı, artık o müşrikleri nerede bulursanız, öldürün! Yakalayın, hapsedin ve onların bütün geçit başlarını tutun. Eğer, onlar tevbe edip müşriklikten vazgeçerler ve namaz kılıp zekâtı verirlerse, kendilerini serbest bırakın! Çünkü Allah, Gafûr'dur (çok affedicidir), Rahîm'dir (çok merhametlidir).

"Ve eğer müşriklerden biri eman dilerse, ona eman ver; tâ ki, Allah'ın Kelâmını dinlesin. Sonra da onu, emin olduğu yere kadar ulaştır. Çünkü, bunlar hakikati bilmez bir kavimdirler."1113

Daha sonra Hz. Ali, "Ben, size dört şeyi bildirmeye memurum:" dedi ve memur bulunduğu hususları halka ilân etti: "Hiçbir kâfir, Cennet'e giremez! Bu seneden sonra hiçbir müşrik, haccetmeyecek! Beytullah çıplak tavaf edilmeyecek! Kimin Resûlullah'la (a.s.m.) anlaşması varsa, onun anlaşması, müddeti bitinceye kadar muteber olacak! Bunlar dışındakilere dört ay daha mühlet tanınmıştır. Bundan sonra hiçbir müşrik için ne ahd, ne de himaye vardır.""14

Hz. Ali yanında, Hz. Ebû Hüreyre de yukarıdaki hususları zaman zaman halka yüksek sesle ilân ediyordu.

Haclarını tamamladıktan sonra Hz. Ebû Bekir, Hz. Ali ve beraberindeki sahabîler Medine'ye döndüler.

Urve b. Mes'ud'un Müslüman Olması ve Şehâdeti

Urve b. Mes'ud, Taiflilerin ileri gelenlerindendi. Peygamber Efendimiz ordusuyla Taif i muhasara altına aldığı sırada, o, Yemen'in Cüreş şehrinde bulunuyordu. Orada, Taif müdafaası için mancınık vesaire yapma san'atını öğreniyordu.

Peygamber Efendimiz, Taif ten muhasarayı kaldırıp ayrıldıktan sonra Taife döndü. Bir müddet sonra da Cenâb-ı Hakk, kalbine İslâm'ın sevgisini düşürünce, çıkıp Medine'ye geldi. Hicret'in 9. yılı Rebiülevvel ayında Resûl-i Ekrem Efendimizin huzurunda İslâmiyetle şereflendi.1"5 Efendimiz, bu değerli insanın Müslümanlar safına katılmasından fazlasıyla memnun oldu.

Urve b. Mes'ud, Medine'de bir müddet kaldıktan sonra bir gün Resûl-i Ekrem Efendimize, "Yâ Resûlallah!.. Müsaade buyurun da, gidip kavmimi İslâmiyete davet edeyim!" dedi.

Resûl-i Ekrem Efendimiz, Taif halkının kibir ve gururlarının esiri olup Müslümanlıktan kaçındıklarını biliyordu. Bu sebeple, "Onlar, seni sağ bırakmazlar!" buyurdu.

Urve, "Yâ Resûlallah!.. Beni, onlar öz evlâdlarından daha çok severler!" dedi ve gitmek istediğini tekrarladı.

Peygamber Efendimiz yine, "Onlar, seni öldürürler!" buyurdu.

Urve, Taif halkının kendisine karşı gösterdikleri sevgi ve hürmete güveniyordu.

"Yâ Resûlallah!.. Vallahi, değil öldürmek, beni uykudan u-yandırmaya bile kıymazlar!" diye konuştu.

Sonra, dileğini üçüncü kere tekrarladı.

Bunun üzerine Resûl-i Ekrem Efendimiz, "Madem gitmek istiyorsun, git!" diye izin verdi.

Urve, derhâl yola koyulup Taife vardı; Taiflileri Müslüman olmaya davet etti.

Kibir ve gururlarının zebunu olmuş Taifliler, bu ulvî davete ok yağmuruyla karşılık verdiler ve çok sevdikleri Urve b. Mes'ud'u şehid ettiler."16

Onun şehâdet haberini duyan Peygamber Efendimiz, "Onun kavmiyle olan hâli, Sâhib-i Yasin'in kavmi arasındaki hâline benzer. Sâhib-i Yasin, kavmini, Allah Teâlâ'ya îmana davet etmişti de kavmi onu öldürmüştü!" buyurduktan sonra ilâve etti: "Allah'a hamdolsun ki, ümmetimin içinde, Sâhib-i Yasin gibi birini bulundurdu!""17

Hz. Ebû Bekir 'in Zevcesi Ümmü Rıuman 'm Vefatı

Hz. Ebû Bekir'in, asıl ismi Zeyneb olan zevcesi Ümmü Ru-man, Mekke'de ilk sıralarda Müslüman olmuş ve Peygamber Efendimize bey'at etmişti. Kendisinden Abdurrahmân ile Hz. Âişe dünyaya gelmişti.

Ümmü Ruman, Hicret'in 9. senesinde vefat etti. Peygamber Efendimiz, kabrine inip, onun için Cenâb-ı Hakk'tan mağrifet niyaz etti.1"

Mestler Üzerine Meshin Emredilmesi

Peygamber Efendimiz, Tebük Seferi esnasında mestler üzerine meshetmeyi emir buyurdu."19 Bunun müddeti misafirler için geceli gündüzlü üç gün (72 saat), misafir olmayanlar için bir gün bir gecedir (24 saat).

Tebük Gazası

(Hicret 'in 9. senesi Receb ayı / Milâdi 630)

Hicret'in 9. senesi, İslâm'ın Arabistan Yarımadasında bütün haşmetiyle yayıldığı senedir. Bir taraftan dalga dalga insanlar Medine'ye gelerek Resûli Ekrem'e İslâmiyet üzerine bîat ediyor, diğer taraftan Müslüman olmuş kabilelerin dinî ve idarî işlerini tanzim etmek gayesiyle etrafa memurlar ve valiler gönderiliyordu. Hülâsa, Asrı Saadet'te İslâm, 9. Hicrî senede en şaşaalı ve ihtişamlı devrini yaşıyordu.

Ancak, parlayan bu güneşin haşmetini çekemeyen devletler de vardı. Onlardan biri, o zamanın en güçlü devletleri arasında yer alan Bizans'tı. Başında Kayser Heraklius vardı. Çevredeki Hıristiyan Araplardan da gördüğ tahrik neticesinde Dini Mübîni İslâm'ı ve müntesiplerini ortadan kaldırmak maksadıyla büyük bir ordu hazırlıyordu. Bu maksatla Cüzam, Lahm, Âmile, Gassan v.s. kabileler de Heraklius'ıın bu ordusuna katılacaklardı.978 Bir insan seli hâlinde Medine üzerine akacak ve güya Müslümanları imha edeceklerdi.

Durumu Resûlullah Efendimiz derhâl haber aldı ve ânında hazırlığa başladı.

Peygamber Efendimiz, herhangi bir gazaya çıkarken, maksadını açıklamazdı; bir başka yere gidecekmiş gibi davranır ve konuşurdu.

Bu sefer öyle yapmadı. Halkın ona göre hazırlanması için, gidilecek yerin uzaklığını, zamanın kıtlık ve yokluk zamanı olduğunu, düşmanın da çokluğunu açıkça mücâhidlere bildirdi.979

Medine içinde harb hazırlıkları başlarken, Peygamber Efendimiz, etraftaki Müslüman kabilelere de haber gönderdi ve harb için mücâhid istedi.980

ZENGİNLERİN YARDIMI

Her tarafta kıtlık ve kuraklık hâkimdi. Harbe iştirak edecek mücâhidlerden birçoğunun silâh satın alacak, harb hazırlığı için sarfedecek paraları yoktu.

Resûli Ekrem, Müslüman zenginleri, harb hazırlığı ve teçhizatı için yardıma çağırdı.

Hâli vakti yerinde olan Müslümanlar, bu davete derhâl icabet ettiler.

Hz. Ömer 'in Yardımı

Hz. Ömer, Nebîyyi Ekrem Efendimizin dâvetine koşanların başındaydı. Kendi kendine, "Bugün Ebû Bekir'i geçeceğim!" diyordu. Malının yarısını alıp Peygamber Efendimize getirdi.

Resûli Ekrem, "Ey Ömer!.. Ev halkına ne bıraktın?" diye sordu.

Hz. Ömer, "Size getirdiğimin bir mislini bıraktım." dedi.981

Hz. Ebû Bekir 'in Yardımı

Hz. Ebû Bekir, bütün serveti olan dört bin dirhem* gümüşü alıp huzuru Risâlete getirdi.

Hz. Ömer, onun ne getirmiş olduğunu merakla öğrenmek istiyordu.

Peygamber Efendimiz, "Ey Ebû Bekir!.. Ev halkına ne bıraktın?" diye sordu.

Sıddikı Ekber sevinçle, "Onlara, Allah ve Resulünü bıraktım!"982 cevabını verdi.

Bu fedakârlık karşısında Hz. Ömerü'lFaruk'un gözleri yaşardı ve, "Anam babam: sana feda olsun ey Ebû Bekir!.." dedi, "Hayır yolundaki her yarışta beni muhakkak geçiyorsun! Artık hiçbir şeyde seni geçemeyeceğimi iyice anladım!'"383

Hz. Osman 'in Yardımı

"Zinnureyn" lâkabının sahibi Hz. Osman, o sırada Şam'a göndermek üzere bir ticaret kervanı hazırlamıştı. Yardım daveti üzerine, kervanı Şam'a göndermekten vazgeçti ve 300 deveyi üzerindeki mallarla birlikte Hz. Resûlullah'a teslim etti. Ayrıca 50 at ve bin altın nakit hibe etti.

Hz. Osman b. Affan'ın bu fedakârlığı karşısında Serveri Kâinat Efendimiz, "Allah'ım, ben Osman'dan razıyım, Sen de ondan razı ol!"984 buyurdu.

Hz. Abdıırrahmân b. Avf'm Yardımı

Hz. Resûlullah'ın yardım dâvetine Abdıırrahmân b. Avf (r.a.), dört bin dirhemle koştu.

"Yâ Resûlallah!.." dedi, "Bu dört bin dirhemi size takdim ediyorum; bir o kadarını da ev halkım için bıraktım."

Bir dirhem, üç gramdır.

Resûli Ekrem, "Getirdiğin de, ev halkına bıraktığın da bereketli olsun!" buyurdu.985

Resûli Kibriya Efendimizin bu duası bereketiyledir ki, Abdurrahmân b. Avf Hazretleri vefat ettiği zaman, dört hanımından sâdece her birisinin mîras hissesine 18 bin miskal altın düştüğünü görmüşlerdi.986

Daha birçok Müslüman, ellerinden gelen yardımı yapmaktan geri durmadılar. Kimi hurma getiriyor, kimi devesini getirip ordunun hizmetine veriyordu. Hiçbiri, getireceği şeyin büyüklüğüne, azlığına, ehemmiyetsizliğine bakıp yardıma koşmaktan geri kalmıyordu.

Bir Sa' Hurmayla Yardıma Koşan Zât

Ebû Akil, elinde bir sa'* hurmayla Resûlullah'ın huzuruna geldi.

"Yâ Resûlallah!.." dedi, "İki sa' hurma karşılığında bütün gece sırtımla su çektim. Bu iki sa'dan birini ev halkım için bıraktım, diğerini de Rabbimin rızasını kazanmak için size getirdim!"

Bundan son derece mütehassis olan Resûli Kibriya Efendimiz, "Allah, senin getirdiğini de, ev halkına bıraktığını da bereketli kılsın!" diye buyurdu ve getirilen hurmaların sadakalar kısmına dökülmesini emretti.987

Bir başka fakir Müslüman olan Ulbe b. Zeyd, Allah Resulünün bu dâvetine canü gönülden bir şeylerle katılmak istiyordu. Ama götürecek hemen hemen hiçbir şeyi yoktu. Allah'a yalvardı: "Ey Allah'ım!.. Sen, cihada çıkmayı emrettin. Halbuki beni, Resulünle birlikte cihada çıkabilecek bir bineğe sahipkılmadın." Sonra, kendilerinden yararlandığı bazı şeylerle Hz. Resûlullah'ın huzuruna geldi.

"Yâ Resûlallah!.. Elimde sadaka olarak verebileceğim bir şey yok. Kendisinden faydalandığım şu şeyleri tasadduk ediyorum." dedi ve ilâve etti: "Bundan dolayı, beni üzen veya bana kötü söyleyen ya da benimle 'Bu da tasadduk edilir mi?' deyip eğlenecek kimseye hakkımı helâl ediyorum!"988

Peygamber Efendimiz, "Allah, sadakanı kabul buyursun!" dedi.

Ertesi gün, Peygamber Efendimiz, ashabına, "Şu gece tasaddukta bulunmuş kişi nerededir?" diye sordu.

Kimsede bir hareket görülmedi.

Bu sefer Efendimiz, "Gece sadakayı veren nerede ise ayağa kalksın!" buyurdu.

Ulbe ayağa kalktı.

Resûli Ekrem Efendimiz, "Ben, senin sadakanı kabul ettim. Seni müjdelerim! Muhammed'in varlığı kudret elinde olan Allah'a yemin ederim ki, sen, sadakası kabul olunanların dîvânına yazıldın!"989 buyurdu.

Ulbe, bundan son derece memnun oldu.

Müslüman Kadınların Fedakârlığı

Müslüman kadınların bu yolda gösterdikleri fedakârlıklar da takdire şayandı. Boyunlarında, el ve kulaklarında ne kadar ziynet eşyası varsa, Allah yolunda cihada çıkacak olan ordunun hazırlığı için getirip onları Hz. Resûlullah'a seve seve teslim etmekte asla tereddüt göstermiyorlardı.

Eşlem Kabilesine mensup Ümmü Sinan der ki:"Âişe'nin (r.a.) evinde, Resûlullah'ın (a.s.m.) önüne serilmiş bir örtü gördüm. Üzerinde fil dişinden bilezikler, pazubendler, yüzükler, halhallar, küpeler, develerin ayaklarını bağlayacak kayışlar ile kadınlar tarafından gönderilen ve Müslümanların savaşa hazırlanmalarına yarayan birtakım şeyler bulunuyordu."990

İşte, bütün bu yardımlarla, kıtlık, yoksulluk ve fakirlik yüzünden harbe iştirak edecek durumdan mahrum bulunan birçok Müslümana da silâh tedarik edildi, sefer hazırlığı yapıldı, harb teçhizatı sağlandı.

BEKKAUN

Harbe iştirak etmek isteyenler öylesine çoktu ki, zengin ashabın yardımları bile onların teçhizi için kâfi gelmiyordu. Durumları müsait olmayanlar, Resûlullah'a, sefere gönüllü olarak katılmak istediklerini belirtiyorlar, ancak, kimine binecek deve, kimine silâh, kimine ise yol azığı tedarik edilemediğinden kabul edilmiyordu.

Red cevabı alanlar arasında "Bekkaun," yâni "Ağlayanlar" diye meşhur yedi zât vardı ki, şunlardı:

Salim b. Umeyr, Atnr b. Humam, Ulbe b. Zeyd, Irbez b. Sariyye, Ebû Leylâ Abdurrahmân b. Ka'b, Abdullah b. Mugaffel ve Heremî b. Abdullah."91

Bu yedi zât, harb hazırlıkları sırasında Peygamberimizin huzuruna çıkarak, "Yâ Resûlallah!.. Sefere çıkmak isteriz; ancak, binecek devemiz, yolda yiyecek azığımız yok!" diyerek durumlarını arzettiler.

Resûli Ekrem, "Size verecek binek kalmadı." buyurunca, üzüntülerinden ağlayarak huzuru Risâletten ayrıldılar.

Cenâbı Hakk, bu fedakâr sahabîler hakkında şöyle buyurdu:

"Bir de o kimselere günah yoktur ki, kendilerini bindirip savaşa sevkedesin diye sana geldikleri zaman (kendilerine), 'Sizi bindirecek bir hayvan bulamıyorum.' demiştin. Bu uğurda sarfedecekleri şeyi bulamadıklarından dolayı kederlerinden gözleri yaş döke döke döndüler/'993

Harbe iştirak edemeycekleri endişesiyle üzüntülerinden gözyaşı dökerek Peygamberimizin huzurundan ayrılan bu sahabîler, bu âyetin inmesiyle zengin sahabîler tarafından birer ikişer teçhiz edildiler. Böylece, harbe iştirak etme imkânı kendilerine tanınmış oldu. Rivayete göre, bunların üçünü Hz. Osman b. Affan, ikisini Peygamberimizin amcası Hz. Abbas, ikisini de Yamin b. Umeyr harb için teçhiz etmişlerdir.994

MÜNAFIKLAR SAHNEDE

Sıcaklık, kıtlık ve kuraklık her tarafı kasıp kavuruyordu. Bahçelerde meyvelerin tam olgunlaştığı bir zamandı. İnsanların, güneşin kavurucu sıcaklığından birazcık olsun uzak kalmak amacıyla bağ ve bahçelerindeki ağaçların gölgelerine oturmak için en şiddetli arzuyu duydukları bir mevsimdi. Ve böyle bir zamanda İslâm Ordusu, dünyanın en büyük devletlerinden biri olan Bizans'a karşı harbe çıkacaktı. Gönüllerinde Allah muhabbeti yerine dünya, mal, mülk sevgisi bulunan kimseler, buna nasıl iştirak edebilirlerdi, bu sıkıntılara nasıl katlanabilirlerdi?

Nitekim, dünyaya âdeta kopmaz bağlarla bağlı bulunan ve dünya hayatını âhiret hayatına tercih eden münafıkların yine ortalığı karıştırmaya başladığı görülüyordu. Reisleri Abdullah b. Übeyy, Müslümanlar arasına

fitne sokmak, onlarda harbe karşı bir gevşeklik, bir çekingenlik meydana getirmek gayesiyle şöyle konuşuyordu:

"Muhammed, Roma Devletini oyuncak mı zannediyor? Onun ve ashabının esir düşeceklerini şimdiden görür gibiyim!"995

Diğer münafıklar da, "Bu sıcakta harbe mi çıkılır?" diyorlardı.996

Cenâbı Hakk, münafıkların bu sözleri üzerine şu âyeti kerîmeyi inzal buyurdu:

"Tebük Savaşına iştirak etmeyip geri kalan münafıklar, ResûluUah'a muhalefet ederek oturup kalmalarıyla sevindiler; Allah yolunda mallarıyla, canlarıyla mücadele etmeyi çirkin gördüler ve, 'Bu sıcakta harbe çıkmayın!' dediler. De ki:

'"Cehennem ateşi daha sıcaktır; fakat gidecekleri yeri bilseler...'"997

Bazıları da, kadınlara düşkünlüğünü, harbe iştirak etmemek için bahane ediyordu. Bunun üzerine de şu âyeti celîle nazil oldu:

"O münafıklardan kimi de şöyle diyecektir: '"Bana izin ver, beni fitne ve isyana düşürme!'

"Bilmiş ol ki onlar, fitneye düşmüşlerdir. Şüphe yok ki, Cehennem, kâfirleri kuşatıcıdır."

Daha birçok münafık, böylesine sudan bahanelerle Peygamber Efendimizden izin istediler. Bunun üzerine, 80'den fazla münafığa izin verildi.

Onlar, Peygamber Efendimize beyan ettikleri özürlerinde yalancı idiler; Allah ve Resulüne gönülden inanmış kimseler değillerdi. Cenâbı Hakk, şu âyetiyle de onların bu durumunu Resulüne haber veriyordu:

"Senden izin isteyenler, ancak Allah'a ve âhiret gününe îman etmeyenler, kalbleri şüpheye düşenlerdir. Onlar şüphe içinde bocalayıp dururlar."999

Bir sonraki âyette de, Allahü Taâlâ, yerlerinde oturup kalanlara bakıp ümitsizliğe kapılmamaları için Müslümanları tesellî ediyordu: "Eğer aranızda onlar da cihada çıksalardı, içinizde şer ve fesadı artırmaktan başka bir şey yapmazlar, bozgunculuğa koşarlardı!"1000

Münafıklar güruhunun sudan bahanelerle harbe iştirak etmeyişleri, Allah ve Resulüne gönülden bağlı olan mücâhidleri cihada çıkmak hususunda asla tereddüde düşürmedi.

İSLÂM ORDUSU HAZIR

Resûli Ekrem Efendimiz, her türlü sıkıntı ve imkânsızlıklara rağmen Seniyyetû'1Veda ordugâhında ordusunu hazırladı. Ordu, 30 bin kişi idi. Bunun 10 binini süvariler teşkil ediyordu.1001

Bundan sonra Peygamber Efendimiz, Medine'de yerine Muhammed b. Mesleme'yi (r.a.) vekil bıraktı.1002

Hz. Ali de, İslâm Ordusuyla Seniyyetû'lVeda'ya kadar gelmişti. Resûli Ekrem Efendimiz, onu huzuruna çağırdı ve, "Medine'de muhakkak ya ben kalacağım ya da sen kalacaksın."1003 buyurdu; sonra da onu, her iki ev halkının işleriyle meşgul olmak üzere Medine'de bırakacağını söyledi.

Hz. Ali ağladı. "Yâ Resûlallah!.." dedi, "Gittiğin her tarafta ben senin yanında bulunmak isterdim; tek arzum buydu. Beni çocuk ve kadınlar arasında vekil mi bırakıyorsun?'"1004

Peygamber Efendimiz cevaben, "Bana göre sen, Musa'ya göre Harun* gibi olmaya razı olmaz mısın? Şu kadar farkla ki, benden sonra peygamber gelmeyecektir!" buyurunca, Hz. Ali hiç beklemeden son sür'at Medine'ye geri döndü.1005

Peygamber Efendimiz, orduya hareket emrini vermeden önce, en büyük sancağı Hz. Ebû Bekir'e teslim etti;** en büyük bayrağı ise Zübeyr b. Sâbit'e verdi.

İslâm Ordusunun Medine 'den Hareketi

Receb ayının bir perşembe günü idi.

Güneşin batışına yakındı. Resûli Ekrem Efendimizin emriyle İslâm Ordusu Medine'den Tebük'e doğru harekete geçti. Gönüllü olarak Allah yolunda cihada çıkan mücâhidlerde, bunca sıkıntı ve nâmüsait şartlara rağmen en ufak bir tereddüt ve gevşeme yoktu. Geçici sıcaklığa ve sıkıntılara karşılık âhiret âleminde sonsuz nimetlere kavuşacaklarını, Allah'ın cemâliyle müşerref olacaklarını biliyorlardı. Güneşin kavurucu sıcaklığı, îmanlı gönüllerindeki serinliğe tesir edemiyordu. Maddî sıkıntı ve

imkânsızlıklar İ'lâyı Kelimetullah uğrunda savaşmaya olan aşk ve şevklerini kıramıyordu. Bu ulvî ve kutsî duygularla yollarına devam ediyorlardı.

Hz. Ali'nin Arkadan İslâm Ordusuna Yetişmesi

Peygamber Efendimiz tarafından Hz. Ali'nin Medine'de bırakılması üzerine de münafıklar, ileri geri konuşmaya başladılar. Maksatları, bunu vesile ederek İslâm camiasında bir huzursuzluk meydana getirmekti. Şöyle diyorlardı:

"Herhalde, onu yanında götürmek istemediğinden Medine'de bıraktı!"1006

Hz. Ali bu sözleri duyar da durur mu? Derhâl silâhlanıp İslâm Ordusunun arkasına düştü; Cürf denilen mevkide Resûli Kibriya Efendimizle buluştu.

Peygamber Efendimiz, "Yâ Ali, neden dolayı çıkıp geldin?" diye sordu.

Hz. Ali, "Yâ Resûlallah!.. Münafıklar, senin bana kıymet vermediğini söylüyorlar, 'bende görüp hoşlanmadığın bir şeyden dolayı beni yanında götürmediğinden' söz ediyorlar!"

Peygamber Efendimiz, işin mahiyetini anlamıştı. Güldü.

"Onlar, yalan söylemişlerdir. Ben, seni, arkamda bıraktıklarıma vekil tâyin ettim. Derhâl geri dön! Gerek benim ev halkım ve gerek senin ev halkın içinde vekilim ol!" buyurdu. Sonra ilâve etti: "Yâ Ali!.. Bana göre sen, Musa'ya göre Harun gibi olmaya razı değil misin? Şu farkla ki, benden sonra peygamber olmayacaktır!" Hz. Ali, Efendimizin sözlerini tasdik edip derhâl Medine'ye döndü.

Medine'de birçok münafık kalmıştı. Bunların, herhangi bir karışıklığa ve bozgunculuğa tevessül edebileceklerini de göz önünde bulundurarak, Peygamber Efendimizin Hz. Ali'yi Medine'de bıraktığı da söylenebilir.

MEŞHUR ÜÇ KİŞİ

Bir kısım münâfıkın sefere katılmayışı yanında, ne yazık ki samimî Müslümanlardan Ka'b b. Mâlik, Hilâl b. Ümeyye ve Mürâre b. Rebi de sırf ihmalkârlıkları yüzünden Medine'de kaldılar.1010

Bu meşhur üç kişi hakkında vâkî olacak muameleyi, Peygamber Efendimizin Medine'ye dönüşünden sonra anlatacağız.

Ebû Zerr 'in Geride Kalışı ve Bir Mucizenin Zuhuru

Fahri Kâinat kumandasındaki İslâm Ordusu, güneşin sıcaklığına, çölün kavuruculuğuna aldırmadan yoluna devam ediyordu.

Bir ara mücâhidler, "Yâ Resûlallah!.. Ebû Zerr, devesi yürümediğinden geride kalmış." dediler.

Resûli Ekrem Efendimiz, "Eğer onda bir hayır varsa, Yüce Ailah, onu bize kavuşturur." buyurdu.1011

Ebû Zerr (r.a.), devesi zaîf olduğu için geride kalmıştı; devesinin yürüyemeyeceğini anlayınca da eşyasını sırtına almış, şiddetli sıcaklar altında yaya olarak ordunun arkasına düşmüştü.

Ordu, bir konak yerinde istirahate çekilmişken, uzaktan birinin gelmekte olduğu görüldü; yaklaşan, Ebû Zerr'di. Mücâhidler, Peygamber Efendimize haber verdiler. Şöyle buyurdular:

"Allah, Ebû Zerr'e merhamet etsin! O, yalnız yaşar, yalnız başına ölür ve yalnız başına haşrolur!"1012

Bu fermanı Nebevî'den seneler sonra, Hz. Osman'ın hilâfeti sırasındaydı.

Şam'da ikamet etmekte olan Ebû Zerr, bir gün, "Altını ve gümüşü yığıp biriktirip de onları Allah yolunda harcamayanlar yok mu? İşte bunları, elem verici bir azabla müjdele!"1013 mealindeki âyeti kerîmeyi okudu.

Hz. Muaviye, "Bu, biz Müslümanlar hakkında değil, Ehli Kitap hakkındadır!" deyince, Hz. Ebû Zerr, "Hayır; bu, hem bizim, hem de Ehli Kitap hakkındadır!" cevabını verdi.

Bu sebeple aralarında tartışma ve münakaşa çıktı.

Hz. Muaviye, bunun üzerine, "Ebû Zerr, Şam halkını rahatsız ediyor." diye yazıp, onu Hz. Osman'a şikâyet etti.

Hz. Osman da onu Şam'dan Medine'ye çağırdı.

Medine'ye gelen Hz. Ebû Zerr'e İslâm Halifesi, "Yanımda kal, bütün ihtiyaçlarını karşılayayım." diye teklifte bulundu. Fakat o, "Dünyanızdaki şeylerin bana gereği yok." diyerek bu teklifi kabul etmedi.

Bu sefer Hz. Osman, "İstersen, yakın bir yere çekil, orada kal." diye teklif etti.

Ebû Zerr, bunu kabul etti ve, "Rebeze'ye gitmeme izin ver." diye dilekte bulundu.

Hz. Osman'ın izin vermesi üzerine de Medine'ye üç konak uzaklıkta bulunan Rebeze'ye gitti.

Bir müddet sonra rahatsızlandı. Yanında sâdece zevcesi ile hizmetçisi vardı. Onlara, "Ölünce beni yıkayınız, kefenleyiniz. Sonra da cenazemi yolun ortasına koyunuz! Yanınıza uğrayacak ilk binitli yolculara, 'Bu, Resûlullah'ın (s.a.v.) sahabîsi Ebû Zerr'dir. Gömülmesi için bize yardım ediniz.' deyiniz." diye vasiyet etti. Hanımı ağlamaya başlayınca, "Niye ağlıyorsun?" diye sordu.

Hanımı, "Sen, ölüp gidersen ben ne yaparım? Elimde avucumda hiçbir şey bulunmadığı gibi, seni saracak bir kefen bile yok!" dedi.

Bunun üzerine Ebû Zerr, "Ağlamayı bırak." dedikten sonra şöyle konuştu:

"Bir gün birkaç kişiyle birlikte Resûlullah'ın huzurunda idik. Şöyle buyurdular:

"'İçinizden birisi kır bir yerde vefat edecek; cenazesinde mü'minlerden küçük bir cemaat hazır bulunacaktır.'

"O mecliste benimle birlikte bulunanların hepsi, cemaatler içinde vefat ettiler. Sağ kalan bir tek ben varım. Şimdi de ben, kır yerde ölüyorum! Yolu gözetle! Söylediklerimin doğru çıkacağını göreceksin!"1014

Bu sözlerinden bir müddet sonra, Hicret'in 32. senesinde yanında sâdece hanımı ve hizmetçisi bulunduğu hâlde vefat ederek, Hz. Resûlullah'ın 20 sene önce verdiği haberi tasdik etti.

Vefat edince, zevcesi ile hizmetçisi onun vasiyetini verine getirdiler; yıkayıp kefenledikten sonra cenazesini yolun ortasına koydular.

Tam o sırada, umre yapmak üzere Iraklılardan küçük bir kafile çıkageldi. İçlerinde meşhur fakih Abdullah b. Mes'ud da vardı.

Hizmetçisi ayağa kalkıp, "Bu, Resûlullah'ın sahabîsi Ebû Zerr'dir. Gömülmesi için bize yardım ediniz." deyince, Hz. Abdullah b. Mes'ud

kendisini tutamayarak hüngür hüngür ağlamaya başladı ve Resûli Kibriya'nın seneler önceki fermanını tekrarladı: "Ebû Zerr, yalnız başına yaşar, yalnız başına ölür ve yalnız başına haşrolur!"

Sonra da hep beraber bu büyük sahabînin cenazesini defnettiler.1015

İSLÂM ORDUSU, HICR'DA

İslâm Ordusu, Hıcr mevkiine vardı. Burası sekizinci konak yerleri idi.

Medine'den yedi merhale mesafede bulunan, Şam yolu üzerindeki Hıcr, Hz. Salih'in (a.s.) kavmi olan Semud'un geceyarısından sonra Cenâbı Hakk tarafından estirilen bir toz bulutuyla helak olduğu yerdi.1016

Buraya varınca, Peygamber Efendimiz, "Şu, azaba uğratılmış olanların evlerine, onların uğradıkları azaba uğrayacağınızdan korkarak ve ağlayarak giriniz." buyurdu.1017

Mücâhidler, Hıcr'in kuyusundan su aldılar; onunla hamurlarını yoğurdular.

Bunun üzerine Resûli Ekrem Efendimiz, "O kuyunun suyundan içmeyiniz; ondan namaz için abdest de almayınız! Onunla yoğurduğunuz hamuru da, develere yem yapınız! Ondan hiçbir şey yemeyiniz!"1018 diye emretti.

Peygamberimizin Yağmur Duası

Hıcr mevkiinde sabahlayan İslâm Ordusunda büyük bir susuzluk başgösterdi. Mücâhidlerin su kablarında su kalmamıştı. Hz. Ömer o ânı şöyle anlatır: "O kadar susamıştık ki, susuzluktan boynumuzun kopacağını zannettik! Herhangi birimiz gidiyor, yüklerimizin arasında su arıyor, ancak orada su bulamadığımız gibi düşüp kalıyorduk. Hattâ, içimizden biri, devesini kesmiş, hörgücündeki suyu içmişti!"

MÜNAFIKLARIN DEDİKODULARI

Müslümanlar arasında bulunan münafıklardan bazıları, bunu fırsat bilerek dedikoduya başladılar: "Eğer Muhammed gerçekten bir peygamber olsaydı, Musa Peygamber'in kavmine, Allah'tan yağmur dileyip yağmur yağdırdığı gibi, o da Allah'tan yağmur diler, yağmur yağdırırdı!"

Peygamber Efendimiz, bu ileri geri konuşmaları duyunca, "Demek onlar, böyle söylüyorlar, öyle mi? Allah'ın, size yağmur yağdıracağını

umarım." buyurdu.1020

Hz. Ömer, sözlerine devamla der ki:

"Bütün bu güçlük ve sıkıntılar karşısında, Ebû Bekir, dayanamayarak, Resûlullah'a (a.s.m.) şu ricada bulundu:

"Yâ Resûlallah!.. Allah, duanızı kabul eder. Ne olur, bizim için hayır duada bulunsanız...'

"Resûlullah (a.s.m.), 'Bunu istiyor musunuz?' buyurdu. "Ebû Bekir, 'Evet yâ Resûlallah!..' dedi.

"Bunun üzerine Resûlullah (a.s.m.), ellerini açarak dua etti. Daha duasını bitirmeden, hava birdenbire karardı. Önce yağmur çiselemeye başladı, sonra da sağanak hâlinde boşaldı. Bütün mücâhidler ellerindeki kablarını doldurdular.

"Konakladığımız yerden ayrılınca bir de ne görelim? Yağmur sâdece ordunun bulunduğu bölge içine yağmış, o bölgenin dışında bir tek damla düşmemiş!"

İşte, Kâinatın Efendisi, böylesine bir dua, bir niyaz ve istek ile Allah'ın ikram ve ihsanına mazhar oluyordu.

Hz. Resûlullah, hayatında bu tarz birçok mucizeye, ikram ve ihsana mazhar olmuştur. Bu da onun peygamberliğinin delillerinden biridir. Bu ikram ve ihsanları gözleriyle gören Müslümanların ise îmanları daha da kuvvetleniyor, daha fazla mertebe katediyordu.

Kasva 'mu Kaybolması

Sefer sırasında bir ara Resûli Ekrem Efendimizin devesi Kasva kayboldu.1022 Ashabı Kiram bir süre aradılarsa da onu bulamadılar.

Münafıklar, bunu da fırsat bilerek, Hz. Resûlullah'ı rahatsız edici söz söylemekten geri durmadılar. Onlardan biri olan Zeyd b. Lusayt, "Şaşılacak şey! Muhammed, peygamber olduğunu söyler, gökten haber verir, fakat devesinin nerede olduğunu bilmez!"1023 diye söylendi.

Münâfıkın âdice sarf ettiği bu söz, Kâinatın Efendisine ulaştırılınca, "Vallahi, ben ancak Allah'ın bana bildirdiğini bilirim, ondan başkasını asla bilemem!" diye buyurdu ve ilâve etti: "Şimdi de Allah bana bildirdi ki,

Kasva, filân ve filân dağların arasındaki vadidedir; yuları bir ağaca takılmış olarak duruyor. Hemen gidiniz, onu bana getiriniz."1024

Sahabîler, Hz. Resûlullah'in tarif ettiği yere gittiklerinde, deveyi aynen yuları bir ağaca dolanmış hâlde buldular ve alıp getirdiler.

Resûli Ekrem, ancak Cenâbı Hakk'ın kendisine bildirmesiyle gaybı bilir, insanlar için gayb hükmünde olan hâdiseleri haber verirdi. Bu, onun mazhar olduğu mucizelerinin bir nev'idir.

Resûlullah'ın, Allah'ın bildirmesiyle haber verdiği istikbâle âit bütün haberler, ashabın şehâdetiyle teker teker zuhur etmiştir.

İslâm Ordusu, Tebük'te

Nihayet, kavurucu sıcaklar altında ve sıcaktan âdeta kaynayan kumlar üzerinde yapılan yorucu bir yolculuktan sonra İslâm Ordusu on dokuzuncu konak yeri olan Tebük'e vardı.

Fakat, ortada ne Bizans ordusu, ne de başkası vardı. Doğu Roma İmparatoru, giriştiği hazırlıktan, cesaretsizliği sebebiyle son anda vazgeçmişti!

Ebû Hayseme 'nin Gelişi

Ebû Hayseme, samimî bir Müslümandı. Sırf ihmalkârlığı yüzünden İslâm Ordusuna katılamayıp, Medine'de kalmıştı.

İslâm Ordusunun Medine'den ayrılışından günlerce sonra, bir gün işinden evine dönmüştü. Hanımlarının çardağı süpürmüş, temizlemiş ve soğuk şerbetleri hazırlamış olduğunu görmüştü. Bu manzara birden âlemini değiştirdi. Çardağın kapısı önüne dikildi. Kadınlarına ve kendisi için hazırlanan şeylere bakarak, "Sübhanallah! Resûlullah (a.s.m.), yakıcı güneşin, rüzgâr ve sıcağın altında silâhını boynunda taşısın da, Ebû Hayseme serin gölgede, yemeği hazırlanmış, iki güzel kadının yanında, mal ve mülkünün içinde oturup dursun. İnsaf mı bu?" diye konuştu. Sonra da kadınlarına dönerek, "Vallahi, Resûlullah'a (a.s.m.) gidip kavuşmadıkça, hiçbirinizin çardağına girmeyeceğim! Derhâl yol azığımı hazırlayınız." dedi.1027

Yol azığı hazırlanan Ebû Hayseme, derhâl Medine'den Te-bük'e doğru yola çıktı. İslâm Ordusu, Tebük'te konakladığı esnada, mücâhidler, uzaktan bir atlının geldiğini fark ettiler:

"İşte, bakınız bir süvari geliyor!" dediler.

Peygamber Efendimiz, "Ebû Hayseme mi ola? Onun olmasını isterdim!" dediler.

Biraz daha yaklaşınca, sahabîler onu tanıdılar; "Yâ Resûl-allah!.. Vallahi, gelen Ebû Hayseme'dir!" dediler.

Ebû Hayseme, Resûl-i Ekrem Efendimizin huzuruna varıp selâm verdi.

Resûl-i Ekrem, "Ebû Hayseme!.. Sen, helake yaklaşmıştın!" buyurdu.

Olup bitenleri haber verince, Resûl-i Kibriya Efendimiz ona hayırla dua buyurdu.1028

Peygamberimizin Tebük'teki Hutbesi

İslâm Ordusunun Tebük'te beklediği sıradaydı.

Peygamber Efendimiz, bir ara ayağa kalktı. Arkasını bir hurma ağacına dayayarak şu hutbeyi îrad buyurdu:

"Size, insanların en hayırlısını ve en şerlisini haber vereyim mi?

"İnsanların hayırlısı, atının veya devesinin sırtında ya da iki ayağı üzerinde, son nefesine kadar Allah yolunda çalışan kimsedir! İnsanların en şerlisi de, Allah'ın Kitabını okuyup ondan hiç faydalanmayan azgın kimsedir!

"İyi biliniz ki, sözlerin en doğrusu Allah'ın Kitabıdır; yapışılacak en sağlam halka, takva kelimesidir; dinlerin hayırlısı, İslâmiyettir; sünnetlerin hayırlısı, Muhammed'in sünnetleridir; sözlerin şereflisi, zikrullahtır; kıssaların güzeli, Kur'ân'da olan kıssalardır; amellerin hayırlısı, Allah'ın yapılmasını mecbur kıldığı farzlardır; amellerin kötüsü, bid'atler, sonradan ihdas edilmiş [hoş olmayan] şeylerdir; en güzel yol, güzel yaşayış, Peygamber'in yolu ve yaşayışıdır; ölümlerin şereflisi, şehid-lerin ölümüdür; körlüğün körü, doğru yolu bulduktan sonra dalâlete sapmaktır; amellerin hayırlısı, faydalı olanıdır; doğru yolun hayırlısı, kendisine uyulandır; körlüğün kötüsü, kalb körlüğüdür; üst el, alt elden (veren el, alan elden) hayırlıdır; az olup yetişen şey, çok olup Allah'a taatten alıkoyandan hayırlıdır; özür dilemenin en fenası, ölüm gelip çattığı zamankidir; pişmanlığın kötüsü, Kıyamet Günündekidir; yanlışları en çok olan, dili en çok yalan söyleyendir; zenginliğin hayırlısı, gönül zenginliğidir; hikmetin başı, mehafetullahtır [Allah korkusudur]; şarap, içki, günahların her çeşidini bir araya toplayandır; gençlik, delilikten bir bölümdür; kazançların kötüsü, faiz kazancıdır; yemelerin kötüsü, yetim malı yemektir; mes'ud kişi, başkasının hâlinden ders ve ibret alandır; amellerde esas olan, neticeleridir; düşüncelerin kötüsü, yalan, yanlış düşüncelerdir; mü'mine sövmek, günah işlemektir ve dinî emirlere hürmetsizliktir; mü'mini öldürmek küfürdür; mü'minin etini yemek (dedikodu ve gıybetini yapmak) Allah'ın emirlerine karşı koymaktır; yalan yere, Allah adıyla yemin eden kişi, yalanlanır; af dileyen kişi, Allah tarafından affolunur; kim öfkesini yenerse, Allah onu

mükâfatlandırır; uğradığı zarara katlanan kişiye, Allah karşılığını verir; Allah, zorluklara sabredip katlanan kimsenin sevabını kat kat artırır.

"Allah'ım, beni ve ümmetimi mağrifet eyle! Allah'ım, beni ve ümmetimi mağrifet eyle! Allah'ım, beni ve ümmetimi mağrifet eyle!

"Kendim ve sizin için Allah'tan mağrifet dilerim!"1029

Peygamberimizin Taunla İlgili Emri

Peygamber Efendimiz, Tebük'te iken, Şam taraflarında bir yerde taun [veba] hastalığının ortaya çıkmış olduğunu duydu. Bunun üzerine, ashabına hitaben, "Bulunduğunuz herhangi bir yerde taun zuhur ettiği zaman oradan çıkmayınız, kaçmayınız; taun zuhur eden yere de sakın yalaşmayınız!" diye buyurdu.1030

Tıp ilminde veba veya yumurcak olarak isimlendirilen taun, bulaşıcı hastalıklardan biridir. Hattâ, Avrupa'da bir ara korkunç olması sebebiyle "Kara Ölüm" diye de adlandırılmıştı. İşte, Peygamber Efendimiz, yukarıdaki sözleriyle, bu hastalığa karşı insanlığın tedbirli davranması gerektiğine tâ bin 400 küsur sene önceden dikkat çekmiştir. Yukarıdaki sözleriyle Re-sûl-i Ekrem Efendimiz, aynı zamanda, tıpta mühim bir yer işgal eden "karantina" usûlüne de tâ o zamandan işaret buyurmuştur.

Peygamberimizin, Ashab-ı Kiram 'in Görüşünü Alması

Tebük'te konaklayan Resûl-i Kibriya Efendimiz, Şam üzerine yürünüp yürünmemesi hususunda Ashab-ı Kiram'ın görüşünü sordu.

Hz. Ömer söz alıp, "Yâ Resûlullah!.. Eğer gitmekle Allah tarafından emrolundunsa git!" diye konuştu.

Peygamber Efendimiz, "Eğer o hususta Allah'tan herhangi bir emir almış olsaydım, o zaman sizin görüşlerinizi öğrenmek istemezdim!" diye buyurdu.

O zaman Hz. Ömer, fikrini şöyle beyan etti: "Yâ Resûlallah!.. Rumlar, sayıca oldukça kalabalıktırlar. O-ralarda Müslümanlardan tek kişi bile yoktur. Onların yakınlarına yeterince gelmiş bulunuyorsunuz! Bu derece yaklaşmanız onları korkutmuştur.Uygun görürseniz, bu yıl buradan geri dönünüz yahut Allah Teâlâ, size bu husustaki emrini bildirir."1031

Resûl-i Ekrem Efendimiz, Hz. Ömer'in bu görüşünü uygun buldu ve Tebük'ten ileri gitmedi.

YALNIZ PEYGAMBERİMİZE VERİLEN BEŞ ŞEY

İslâm Ordusu, Tebük'te beklemeye devam ediyordu.

Peygamber Efendimiz bir gece tecehhüd namazını kıldıktan sonra, çevresinde kendisini bekleyen sahabîlere dönerek şöyle buyurdu:

"Daha önce hiçbir peygambere verilmeyen şu beş şey bana verildi:

"1) Benden önceki peygamberlerin her biri yalnız kendi kavimlerine gönderilirken ben bütün insanlara gönderildim.

"2) Yeryüzü bana mescid [namazgah] ve temizlik vasıtası kılındı. Bunun için nerede olursam olayım, namaz vakti girince (su bulunmazsa) teyemmüm eder, namazımı orada kılarım. Ümmetimden herhangi biri, namaz vakti girince, bulunduğu yerde namazını kılsın. Benden önceki peygamberlerden hiçbirisine bu ihsan edilmemişti. Onların ümmetleri, namazlarını ancak kilise ve havralarında kılabilirlerdi.

"3) Ganimetler, bana helâl kılındı. Hâlbuki, benden önceki peygamberlerin hiçbirine helâl kılınmamıştı.

"4) Bana şefaat makamı verilidi.

"5) Ben, bir aylık mesafedeki düşmanlarımın bile kalblerine korku salmakla yardım olundum."1032

PEYGAMBERİMİZİN, HÂLİD B. VELİD'İ DÛMETÛL CENDEL'E GÖNDERMESİ

Tebük'ten ileri gitmeme kararı veren Resûl-i Kibriya Efendimiz, bu esnada Hz. Hâlid b. Velid'i, yanına 400 süvari vererek Dûmetû'l-Cendel'de bulunan Kindelerin Kralı Hıristiyan Ükeydir b. Abdûlmelik'e göndermek istedi.

Hz. Hâlid, "Yâ Resûlullah!.. Her tarafını iyice bilmediğim geniş memlekette, bu kadar az sayıda insanla gidip onu bulmam nasıl mümkün olur?" dedi.

Resûl-i Kibriya Efendimiz, "Sen, muhakkak onu, yabanî sığır avlarken bulacak ve yakalayacaksın! Yakalayınca, onu öldürme, bana getir!" diye

ferman etti.1031

Bunun üzerine Hz. Hâlid, beraberindeki mücâhidlerle Tebük'ten, Şam'ın Medine'ye en yakın beldelerinden olan Dû-metû'l-CendePe doğru hareket etti. Oraya vardığında, Resûl-i Kibriya Efendimizin haber verdiği gibi, Ükeydir'i yabanî sığır avlarken görüp yakaladı;1034 daha sonra, onu ve kardeşini alıp Hz. Resûlullah'ın huzuruna getirdi. Peygamber Efendimiz, onları Müslüman olmaya davet etti. Buna yanaşmadılar, fakat cizye vermeyi kabul ettiler. Bunun üzerine kanlan bağışlandı. Onlar da Tebük'ten ayrılıp memleketlerine döndüler.

EYLE HÜKÜMDARININ PEYGAMBERİMİZE GELMESİ

Peygamber Efendimiz, henüz Tebük'ten ayrılmadığı sırada, Eyle* Hükümdarı Yuhanne b. Ru'be, çıkıp huzura geldi; sulh yapmak istediğini belirtti. Her sene muayyen miktarda cizye vermek üzere, Peygamber Efendimiz onunla anlaşma yaptı.1036

Peygamber Efendimiz, ayrıca, Yuhanne ve Eyle halkı için şu yazıyı yazdırdı:

"Bismillahirrahmânirrahîm!

"Bu, Allah ve Allah'ın Resulü Muhammed tarafından Yuhanne b. Ru'be ile Eyle halkından denizdeki gemilerde bulunanları ve karadaki gezenleri için eman yazısıdır:

"Gerek bunlar ve gerek Şam, Yemen ve deniz halkından Ey-lelilerle birlikte bulunanlar, Allah'ın ve Muhammed Peygam-ber'in himâyesindedirler. Onlardan bir kötülük işleyeni yanındaki malı koruyamayacaktır. Gerek su almak isteyen, gerek denizde veya karada dilediği yola gitmek isteyene mâni olmak helâl olmayacaktır.

"Bunu, Resûlullah'ın izniyle Cuheym b. Salt ve Şürahbil b. Hasene yazdı."1037

CERBA VE EZRUH HALKIYLA ANLAŞMA

İslâm Ordusunun Tebük'te ikameti sırasında Şam ülkelerinden Yahudî olan Cerba ve Ezruh halkı da, Peygamber Efendimize gelerek, cizye vermek suretiyle eman dilediler. Peygam-

Eyle, ilk Yahudî şehirlerindendir. Hz. ibrahim'in (a.s.) torunu Eyle'den dolayı bu isimle anılmıştır. Hicaz'ın sonu ve Şam'ın başlangıcıdır. Efendimiz tekliflerini kabul etti. Bir anlaşma metni yazılarak, kendilerine eman verildiği, kayıt altına alındı.10'8

BİR PARÇA AZIĞIN BİR ORDUYA YETMESİ

Tebük'ten ayrılmak üzere hazırlıklar yapılıyordu. Bu esnada sahabîlerden bazıları, mücâhidlerin azıklarının tükenmiş olduğunu ve büyük sıkıntıya düştüklerini gelip şikâyet suretinde Peygamberimize arzettiler; sonra da, "Yâ Resûlallah!.. Müsaade buyursaniz da, su taşıdığımız develerimizi boğazlasak, onların etini yesek olmaz mı?" dediler.

Peygamber Efendimiz, "Olur, öyle yapınız." diyerek müsaade etti.

Onlar da bunun üzerine gidip develerini kesme hazırlığına koyuldular.

Bu esnada Hz. Ömer yanlarına geldi. Develerini kesmekten vazgeçmelerini söyledikten sonra, Resûl-i Kibriya Efendimizin huzuruna vardı. "Yâ Resûlallah!.. Halkın bindikleri develerini kesmeye izin mi verdiniz?" diye sordu.

Peygamber Efendimiz, "Uğradıkları açlıktan bana şikâyet ettiler. Ben de buna müsaade ettim." buyurdu.

Hz. Ömer, "Yâ Resûlallah," dedi, "mücâhidler böyle yaparlarsa, binilecek deve kalmaz! Sen, onların arta kalan azıklarını getirt, bir araya topla; onlar üzerinde bereket duası yap! Yüce Allah, herhalde senin duanı kabul eder ve o yiyeceklere bereket ihsan buyurur."

Resûl-i Ekrem Efendimiz, "Olur." buyurdu.

Bunun üzerine mücâhidler, ellerinde kalan azıklarını getirdiler; Peygamber Efendimizin serdiği deri bir yaygı üzerine bıraktılar. Kimisi bir avuç hurma, kimisi bir avuç un, kimisi bir avuç darı v.s. getirmişti.

Yaygının üzerinde toplanan, çok az bir şeydi. Üç sa' (3.120 gram) var veya yoktu!

Peygamber Efendimiz, kalkıp abdest aldı, arkasından iki rekât namaz kıldı; sonra da, yiyeceklerin bereketlenmesi için Cenâb-ı Hakk'a niyazda bulundu. Peşinden de sahabîlere hitaben, "Kablarınıza alınız." buyurdu.

Herkes getirdiği kabını doldurdu; hiçbir kab boş kalmadı. Doyuncaya kadar da, yaygının üzerindeki azıktan yediler. Sonunda gördüler ki, yaygının üzerinde toplanan azık kadar hâlâ duruyor!

Hicretin 10. Senesindeki Mühim Bazı Hadiseleri - 1

HZ. İBRAHİM'İN VEFATI

(Hicret'in 10. senesi Rebiülevvel ayının 10. günü Salı)

Peygamber Efendimizin mübarek kalbi, bütün insanlara karşı bir şefkat ve merhamet kaynağını andırıyordu. Mini mini yavrulara, şipşirin çocuklara karşı ise bambaşka bir muhabbet, apayrı bir şefkat besliyordu. Hele kendi çocuklarına karşı âdeta bir şefkat ve sevgi deryasıydı.

Hz. Hatice'den dünyaya gelen üç oğlu Kasım, Abdullah ve Tâhir'i, henüz Mekke'de iken ve bebek yaşta ebedî âleme u-ğurlamıştı. Onların ebedî âleme göçüyle mübarek kalbleri oldukça teessür duymuştu. Fakat, Hz. Mâriye'den sevgili oğlu İbrahim'in dünyaya gelişi onu bir derece tesellî ediyordu. Bu sebeple, bu biricik oğlunu fazlasıyla seviyordu. Mübarek elleriyle başını okşuyor, kucağına alıp göğsüne basarak bu sevgi ve şefkatini izhar ediyordu.

Evet, şefkat, "rahmet-i İlâhiyye'nin en lâtif, en güzel, en hoş, en şirin cilverindendir." Şefkatin en şirini de evlâda karşı duyulanıdır. Çocuk ise, Cenâb-ı Hakk'ın, anne babaya muvakkaten teslim edilmiş bir emanetidir.

İşte, Resûl-i Kibriya Efendimiz, her emanet gibi, bu emanete karşı da gereken alâkayı esirgemiyordu. Çocuğunu, Cenâb-ı Hakk'ın rahmetinin bir cilvesi olarak görüyor ve onun için seviyor, bağrına basıyordu.

Hz. İbrahim, 16 ayına henüz ayak basmıştı.

Bu sırada Peygamber Efendimiz, onun hastalandığı haberini aldı. Sevgili oğlunun annesi Hz. Mâriye ile birlikte oturdukları bağ içindeki evine gitti.

Peygamber Efendimiz, hasta yatan nur topu oğlunun gözlerinde eski parlaklığı ve hareketli bakışları göremiyordu. Gürbüz ve hareketli İbrahim, bir anda sessiz, sakin ve dünyadan küsmüş gibi duruyordu. Bu haliyle ebedî âleme yolcu olduğunu âdeta ifade etmek istiyordu.

Bunu fark eden Efendimiz, kucağında tuttuğu sevgili oğlunun yavaş yavaş kayan gözlerine bakarak, "Allah'ın takdirine karşı elden ne gelir, ey İbrahim?.." diye buyurdu.

Az sonra İbrahim, fâni dünyaya gözlerini yumdu.

Bu esnada Efendimizin mübarek gözlerinden yaşlar boşandı.

Hz. Abdurrahmân b. Avf, "Yâ Resûlallah!.. Siz de mi ağlıyorsunuz? Böyle ağlamaktan halkı menetmemiş miydiniz?" deyince, Efendimiz şöyle buyurdular:

"Ey İbn-i Avf!.. Ben size günah ve ahmaklığın ifadesi olan iki ağlayış ve bağırışı yasakladım: Nîmete kavuşulduğu sıradaki eğlence, oyun bağırışından ve musibet ve felâket sırasındaki bağırışiyla yüz göz tırmalamak, üst baş yırtmaktan... Benim bu ağlamam ise, şefkatin eseridir, acımadan ibarettir. Merhamet etmeyene, merhamet edilmez!""20

"Göz Ağlar, Kalb Üzülür. "

Peygamber Efendimiz, yukarıdaki dersinden sonra da gözyaşlarına hâkim olamadı. Gözleri yaşla dolunca, "Göz yaş döker, kalb teessür duyar. Biz, Yüce Rabbimizin razı olacağı sözden başkasını söylemeyiz."1'21 buyurdu ve ilâve etti: "Vallahi, ey İbrahim!.. Senin ayrılığın, bizi fazlasıyla mahzun et-

tjt»1122

Bir erkek evlâda doyamamanin hasretli gözyaşlarını akıtan Efendimiz, daha sonra karşısındaki dağa bakarak, "Ey dağ!..

Eğer bendeki üzüntü sende olsaydı, muhakkak, yıkılmış, gitmiştin! Fakat, biz, Allah'ın bize emrettiğini söyleriz: 'İnnâ lil-lah ve innâ ileyhi raciûn.""123

Kabri Başında

Teçhiz ve tekfininden sonra, en mutena ve mübarek eller ü-zerinde Hz. İbrahim Bakî Mezarlığına götürüldü. Efendimiz orada cenaze namazını kıldırdı.

Kabir hazırlanmıştı. Peygamber Efendimiz, kabirde bir delik gördü. Kabri kazanın dikkatini çekti ve oranın kapatılmasını emretti.

Kabirci, "Yâ Resûlallah!.. O delik mevtaya ne zarar verir, ne de fayda!.." deyince, Kâinatın Efendisi şu dersi verdi:

"Evet, o, ölüye fayda da vermez, zarar da; ancak, dirinin gözüne zarar verir, onu rahatsız eder! Allah, kul bir iş yapınca onu mükemmel yapmasını ister."1124

Bundan sonra Hz. İbrahim kabre kondu. Resûl-i Kibriya E-fendimiz, mübarek elleriyle gözyaşları arasında kabrin üzerine toprak serpti, su serpti.

Peygamberimizin Müslümanları ikazı

Hz. İbrahim'in vefat ettiiği gün güneş tutulmuştu.

Halk bunun, onun vefatıyla ilgili olduğunu sanarak, "İbrahim'in ölümü sebebiyle güneş tutuldu!" dedi.

Resûl-i Kibriya Efendimiz bunu duyunca, Mescid-i Şerife vardı ve Allah'a hamd ve senadan sonra Ashab-ı Kiram'a şu dersini verdi:

"Ey insanlar!.. Biliniz ki, güneş ve ay, Allah'ın kudret alâmetlerinden ikisidir. Bir kimsenin vefatı veya birinin hayatı sebebiyle tutulmazlar. Bunları tutulmuş gördüğünüzde, hemen mescidlere sığınınız; onlar açılıncaya kadar da Allah'a dua ediniz, namaz kılınız!"1125

BİR İŞARET

Hz. İbrahim'in ölümüyle Peygamber Efendimizin çocuklarından sâdece kızı Fâtıma hayatta kalmış oluyordu. Bu da onun neslinin hikmete binâen erkekten değil, kadından devam edeceğinin ifadesiydi. Böylece, "Muhammed, erkeklerinizden hiçbirinin babası değildir; fakat o, Allah'ın Resulü ve peygamberlerin sonuncusudur."112" âyet-i kerîmesinin işarî mânâsı da anlaşılmış oluyordu: "Bir kısım, şu âyetten şöyle bir işaret-i gaybiyeyi fehmeder ki: Peygamber'in (s.a.v.) evlâd-ı zükûru [erkek çocukları], rical derecesinde kalmayıp, rical olarak nesli bir hikmete binâen kalmayacaktır. Yalnız 'rical' tâbirinin ifadesiyle nisanın [kadınların] pederi olduğunu işaret ettiğinden, nisa olarak nesli devam edecektir. Felillahilhamd, Hz. Fâtıma'nm (r.a.) nesl-i Mübâreki, Hasan ve Hüseyin gibi iki nurânî silsilenin bedr-i münevveri, Şems-i Nübüvvet'in manevî ve maddî neslini idame ediyorlar."

HALID B. VELID İN NECRAN'A GÖNDERİLMESİ

(Hicret 'in 10. senesi Rebiülevvel ayı / Milâdî 631)

Resûl-i Ekrem Efendimiz, bu tarihte Hz. Hâlid b. Velid'i 400 mücâhidle Yemen civarındaki Necran'da oturan Haris b. Ka'b Oğullarına gönderdi."28

Resûlullah'ın Hâlid b. Velid'e emri şöyleydi:

"Onları üç gün İslâm'a davet et. İcabet ederlerse, gerekeni yap; şayet icabet etmekten kaçınırlarsa, onlarla savaş!""20

Hz. Hâlid, emrindeki mücâhidlerle Necran yakınına vardı. Birkaç taraftan süvari elçiler göndererek Haris b. Ka'b Oğullarını üç gün üst üste İslâmiyete davet etti. Necran halkı, sonunda davete icabet ederek Müslüman oldu.1130

Bunun üzerine, Hz. Hâlid, İslâm'ın ahkâmını öğretmek üzere aralarında bir müddet kaldı. Sonra da durumu Resül-i Ekrem Efendimize bir mektupla bildirdi. Mektubunda, ne yapması gerektiğini de soruyordu.

Peygamberimizin Hz. Hâlid'e Cevabı

Resûl-i Ekrem Efendimiz, Hz. Hâlid'in mektubuna şu cevabı yazıp gönderdi:

"Resûlullah Muhammed'den Hâlid b. Velid'e... "Allah'ın selâmı üzerine olsun!

"Senden (yaptığından) dolayı, Kendisinden başka ilâh bulunmayan Allah'a hamdederim!

"Elçinin getirdiği mektubunu aldım. Mektubunda, Haris b. Ka'b Oğullarının karşı koymadan Müslüman olduklarını, tek bir şeriki olmayan Allah'a îman ettiklerini, Muhammed'in Allah'ın kulu ve Resulü olduğuna şehâdet getirdiklerini, Allah'ın onları doğru yola hidâyet ettiğini haber veriyorsun!

"Onları, Allah ve Resulünün emirlerine göre hareket ettikleri takdirde, âhiret nîmetleriyle müjdele; aykırı hareket ettikleri takdirde, âhiret azabıyla korkut!

"Artık dön, gel! Onların elçileri de seninle birlikte gelsin! "Allah'ın selâmı, rahmet ve bereketi üzerine olsun!"1131

Hâlid b. Velid'in, Benî Haris Heyetiyle Medine'ye Gelmesi

Resûl-i Ekrem Efendimizin emri üzerine Hz. Hâlid, Haris b. Ka'b Oğullarından bir heyetle Medine'ye geldi. Elçiler, Hz. Resûlullah'ın huzuruna çıkıp Müslüman olduklarını haber verdiler.

Peygamber Efendimiz, Benî Haris b. Ka'blara, elçiler arasında bulunan Kays b. Husayn'ı vali ve kumandan tâyin etti.

Elçiler, Medine'de bir müddet kaldıktan sonra, Resûl-i Ekrem Efendimizin verdiği hediyelerle yurtlarına döndüler."

MÜSLÜMAN BELDELERE VALİ VE ZEKAT MEMURLARI GÖNDERİLMESİ

Hicret'in 10. senesinde İslâm güneşi birçok beldede bütün haşmetiyle parlamaya başlamıştı. Bu sırada Peygamber Efendimiz, İslâmiyetin yayıldığı bütün beldelere valiler ve zekât, sadaka tahsil memurları gönderdi. Necran, Hadramut, San'a, Kinde, Sadif, Yemen, Zebid, Rima, Aden, Sahil, Cened [Yemen], vali ve zekât tahsil memurlarının gönderildikleri yerler arasındaydı."33

Muaz b. Cebel 'in Yemen 'e Gönderilişi

Peygamber Efendimiz, Müslüman beldelere vali ve zekât tahsil memurları gönderdiği sıradaydı.

Bir gün, sabah namazından sonra cemaate dönerek, "İçinizden hanginiz Yemen'e gider?" diye sordu.

Hz. Ebû Bekir istekli çıktı; "Ben giderim, yâ Resûlallah!.." dedi.

Peygamber Efendimiz, hiçbir cevap vermeyip sustu. Az sonra tekrar, "Hanginiz Yemen'e gider?"' diye sordu.

Bu sefer Hz. Ömer ayağa kalktı; "Ben giderim, yâ Resûlallah!.." dedi.

Peygamber Efendimiz, Hz. Faruk'a da cevap vermeyip sustu.

Bir müddet bekledikten sonra tekrar, "İçinizden Yemen'e kim gider" diye sordu:

Muaz b. Cebel (r.a.) kalkıp, "Yâ Resûlallah!.. Ben giderim!" dedi.

Bunun üzerine Peygamber Efendimiz, "Ey Muaz!.. Bu vazife senindir!" buyurdu.

O sırada Yemen, üç valiliğe ayrılmıştı. Hz. Muaz, valiliklerin en büyüğü olan Cened Valiliğine tâyin edilmişti. Orada kadılık yapacak, halka İslâmiyeti, Kur'ân-ı Kerîm okumayı öğretecek, Yemen ülkesinde tahsil edilen zekât ve sadakaları da vazifelilerden teslim alacaktı.

Hz. Muaz, Medine'den ayrılacağı sırada Peygamber Efendimiz ona, "Sana herhangi bir dâva halli için getirildiği zaman nasıl ve neye göre

hüküm verirsin?" diye sordu.

Hz. Muaz, "Allah'ın Kitabındaki hükümlerle hüküm veririm!" dedi.

Resûl-i Ekrem, "Eğer Allah'ın Kitabında onunla ilgili bir hüküm bulamazsan neye göre hüküm verirsin?" diye sordu.

Hz. Muaz, "Resûlullah'ın sünnetine göre hüküm veririm." dedi.

Resûl-i Ekrem Efendimiz bu sefer, "Resûlullah'ın sünnetinde de onunla ilgili bir hüküm bulamazsan ne yaparsın?" diye sordu.

Hz. Muaz, "O zaman, kendi görüşüme göre ictihad eder, hüküm veririm!" dedi.

Peygamber Efendimiz, bundan son derece memnun oldu. Bu memnuniyetini, "Allah'a hamdolsun ki, Resûlullah'ın elçisini, Resûlullah'ın razı olduğu şeye muvaffak kıldı!" buyurarak izhar etti."

Peygamberimizin Emir ve Tavsiyeleri

Yola çıkacağı sırada ise Peygamber Efendimiz, Hz. Muaz'a şu emir ve tavsiyelerde bulundu:

"Sen, Ehl-i Kitap bir kavme gidiyorsun. Onları, bir olan Allah'a îmana ve benim de Resûlullah olduğuma şehâdete davet et. Eğer bunu kabul ederlerse, onlara, Allah'ın her gün ve gecede beş vakit namazı farz kıldığını bildir. Eğer bunu da kabul ederlerse, Allah'ın kendilerine, zenginlerinden alınıp fakirlerine verilecek zekâtı farz kıldığını bildir. Eğer bunu kabul ederlerse, sakın mallarının en kıymetlilerini alma! Mazlumun duasından sakın; çünkü, bu dua ile Allah Teâlâ arasında perde yoktur.""35

Bu sırada Muaz b. Cebel Hazretleri de, Efendimizden bazı tavsiyelerde bulunmasını istedi:

"Yâ Resûlullah!.. Bana tavsiyelerde bulun."

Resûl-i Ekrem Efendimiz, "Her ne hâlde ve nerede olursan ol, Allah'tan kork!" buyurdu.

Hz. Muaz, "Yâ Resülallah!.. Bana biraz daha tavsiyede bulun." dedi.

Peygamber Efendimizi bu sefer, "Günahın arkasından hemen haseneyi [iyilik ve hayır] yetiştir ki, onu yok etsin!"

Hz. Muaz, "Yâ Resülallah!.. Bana tavsiyeni artır." diye dileğini tekrarladı:

Peygamber Efendimiz, "İnsanlara, güzel ahlâkla muamele et!" buyurdu."

Resûl-i Ekrem Efendimizin, Hz. Muaz ve beraberinde gönderdiği Ebû Musa el-Eş'arî'yi uğurlarken de son tavsiyesi şu oldu:

"Kolaylaştırınız, zorlaştırmayınız; müjdeleyiniz, nefret ettirmeyiniz. Birbirinizle anlaşın, iyi geçinin; ihtilâfa düşmeyin!"

HZ. ALİ'NİN YEMENE GÖNDERİLMESİ

(Hicret 'in 10. senesi Ramazan ayı / Milâdî 631)

Bu tarihte, Peygamber Efendimiz, Hz. Ali'ye, Yemen' de bulunan Mezhiclere gidip onları Islâmiyete davet etmek vazifesini verdi. Hz. Ali'yle birlikte 300 süvari vardı."38

Peygamber Efendimiz, uğurlayacağı sırada Hz. Ali, "Yâ Resûlallah!.. Nasıl yapacağım?" diye sordu.

Peygamber Efendimiz, "Onların sahalarına girinceye kadar yürü; mıntıkılarına girince, onları 'Lâ ilahe İllallah.' demeye davet et. Eğer, 'Lâ ilahe İllallah.' derlerse, onlara namazı emret. Zekâtlarını da alarak, fakirlerine dağıt. Başka bir şey de isteme. Şunu da bil ki, Allah'ın senin vasıtanla bir kimseye hidâyet ihsan etmesi, sana, üzerinde güneşin doğduğu her şeyden Allah'ın yanında daha hayırlıdır. Onlar seninle çarpışma-dıkça da sen onlarla çarpışma!""39 diye buyurdu.

Hz. Ali, bu emir üzerine, maiyetindeki mücâhidlerle Yemen mıntıkasına vardı. Kendisini karşılayan halkı Müslüman olmaya çağırdı. Halk, icabet etmeyip karşı koydu.

Bunun üzerine Hz. Ali, ordusunu düzene soktu ve onlarla çarpıştı. Mücâhidlere karşı duramayan düşman, sonunda davete icbet etmeye mecbur kalıp, Müslüman olmayı kabul etti.

Reislerinden bazıları gelerek Müslüman olduklarını, bu arkalarında bulunan kabilelerinin de temsilcileri bulunduklarını bildirdiler. Zekâtlarını da getirip Hz. Ali'ye teslim ettiler.

Hz. Ali daha sonra, Veda Haccı sırasında gelip Peygamberimize kavuştu."

Hicretin 10. Senesindeki Mühim Bazı Hadiseleri 2

ESVEDİ ANSÎ'NİN, NÜBÜVVET DAVASIYLA ORTAYA ÇIKIŞI

Peygamber Efendimizin Veda Haccından sonra, etraftan gelen Müslümanlar memleketlerine dönmüşlerdi. Aldıkları talimatları memleketlerine götürmüşler, halka onları anlatmışlardı.

Veda Haccı esnasında inen Mâide Sûresinin üçüncü âyeti kerîmesi, dinin kemâle erdiğini beyan ediyordu. Bu, Resûli Kibriya Efendimizin aynı zamanda vefatının da yakınlaştığının ifadesi oluyordu. Bunu bir kısım Müslüman sezmişti. Veda Haccından sonra Peygamber Efendimizin hastalanması ise buna kuvvet vermişti.

Bu esnada Araplardan bazı kimseler peygamberlik dâvasına kalkıştı.

Bunların ilki, Benî Ans Kabilesinden Esvedi Ansı diye tanınan Abhele b. Ka'b idi. Kâhin ve hokkabaz bir adamdı; sözleriyle halkı tesir altına alırdı."61

Yemen'de ortaya çıkan bu adam, peygamber olduğunu ve meleklerin kendisine vahiy getirdiğini iddia etmeye başladı. Birtakım yalan, dolan ve hilelerle Yemen ahalisinden birçok kimseyi aldattı. Necran halkı da ona tâbi oldu. Daha sonra San'a'ya gidip orayı da zaptederek fesad ve irtidat dairesini genişletti.

Yemen'de bulunan Müslüman vali ve memurlar orayı terk etmek durumunda kaldılar. Hz. Muaz b. Cebel, Ma'rib' de bulunan Ebû Musa elEş'arî Hazretlerinin yanına gitti. Daha sonra ikisi oradan Hadramut'a gittiler.

Resûli Kibriya Efendimiz, durumu haber aldı; Yemen'deki Müslümanlara, "Her nasıl olursa olsun Abhele'nin hakkından geliniz!" diye haber gönderdi."64

Yemen'deki Müslümanlar bu emir üzerine harekete geçtiler; sonunda, onu evinde öldürdüler. Esved'in öldürüldüğü haberi, Medine'ye, Peygamber Efendimizin vefatından bir gün önce, Pazar günü ulaştı. Yalancı Esved'in öldürülmesinden sonra Müslüman vali ve memurlar tekrar Yemen'e döndüler.

MÜSEYLİMEİ KEZZABIN PEYGAMBERLİK İDDİASIYLA ORTAYA ÇIKIŞI

Yine, Hicret'in 10. senesinde, Müseylimei Kezzab, Yemame'de peygamberlik dâvasına kalkıştı.

Müseylime, daha önce Benî Hanife temsilcileriyle Medine'ye gelerek Peygamber Efendimizle görüşüp Müslüman olmuştu. Yemame'ye dönünce irtidat etti."65

İrtidat ettikten sonra Müseylime, Peygamberimize ortak olduğunu iddia etmeye ve yaymaya başladı. Kısa zamanda hokkabazlık ve sihirbazlığıyla Benî Hanif ve Yemame halkından birçok kimseyi kandırıp etrafına topladı. Hattâ, bir ara Kur'ânı Kerîm'i bile taklide kalkıştı! Birtakım gülünç sözler dizip Kur'ân diye okurdu. Uydurduğu lâflardan bazıları şunlardı:

"Fil nedir? Filin ne olduğunu sana ne bildirdi?

"Onun hurma lifinden ip gibi kuyruğu ve uzun hortumu vardır. Bu, Rabbimizin yarattıklarından azıcığıdır!"

Museylime'yi gülünç duruma sokan bir başka sözü ise şuydu:

"Ey kurbağa kızı kurbağa!.. Ne diye nak nak, vak vak edip duruyorsun!

"Üstün suda, altın balçıkta! Sen, ne suyu bulandirabilirsin, ne de içene mâni olabilirsin! Yarasa, sana ölüm haberini getirinceye kadar yerde bekle!"

Peygamber Efendimiz, Necid diyarında bulunan Müslümanlara da haber göndererek, Müseylimei Kezzab'ın hakkından gelmelerini emir buyurdu.

Resûli Kibriya Efendimizin ebediyet âlemine irtihalinden sonra, Hz. Ebû Bekir, Hâlid b. Velid komutasında Müseylime'nin üzerine bir ordu gönderdi. Vahşî b. Harb, Hz. Hamza'yı şehid ettiği harbesiyle onu öldürdü.

Veda Haccı

(Hicret 'in 10. senesi Zilhicce ayı / Milâdî 632 Mart) Hicret'in 10. yılı Zilkade ayı idi.

Bu tarihte, Resûl-i Kibriya Efendimiz, hacc için hazırlandı. Medine'deki Müslümanlara da haccetmek üzere hazırlanmalarını emir buyurdu. Ayrıca, Medine dışındaki Müslümanlara da bu maksatla hazırlanıp Medine'de toplanmaları için haber gönderdi.

Bu haber üzerine, haccetmek arzusunda olan binlerce Müslüman, Medine'ye akın etmeye başladı. Çok geçmeden, Medine, îman ve İslâm'ın nuruyla münevver sımalarla dolup taştı. Medine etrafında çadırlar kuruldu.

Müslümanlar eşsiz bir bayram sevinci yaşarken, Resûl-i Kibriya Efendimiz de, tebliğ ettiği azametli dâvanın muazzam neticesini görmenin huzur ve saadeti içinde Cenâb-ı Hakk'a hamd ve şükrediyordu.

Medine 'den Ayrılış

Zilkade ayının çıkmasına beş gün vardı. Günlerden Cumartesi idi.

Resûl-i Kibriya Efendimiz, Medine'de yerine Ebû Dücane es-Saidi'yi vekil bıraktı."41 Hâne-i Saadetinde yıkandı. Güzel kokular süründü. Yeni elbiseler giydi. Öğleye doğru Hâne-i Saadetinden çıkıp Mescid-i Şerife gitti. Öğle namazını kıldırdı.1142

Fahr-i Âlem Efendimiz, etrafını nurânî halkalar hâlinde sarmış olan 100 bini aşkın Miislümanla birlikte Medine'den hareket ederek Zülhuleyfe mevkiine vardı. Geceyi, muazzam ce-maatiyle burada geçirdi.

Ertesi günü, öğle namazını burada eda ederek ihrama girdi ve her biri insanlık âleminin birer yıldızı olan sahabîleriyle birlikte Mekke-i Mükerreme'nin yolunu tuttu.

Fahr-i Âlem Efendimiz, devesi Kasva'nın üzerinde idi. Yüz bini aşkın sahabî, o Manevî Güneşin etrafında yörüngelerini kaybetmeyen gezegenleri andırıyordu. Dillerde telbiye vardı: "Lebbeyk Allahümme Lebbeyk! Lebbeyke lâ şerike leke leb-beyk! Innelhamde venni'mete leke velmülk. Lâ şerîke lek."

Sanki yeryüzü bir ağız olmuş, aynı "telbiye"yi yüz binler dille tekrarlıyordu. Fahr-i Âlem Efendimiz ve sahabîlerin sevinç ve heyecanına

âdeta yer ve gök iştirak ediyordu.

MEKKE'YE VARIŞ

Tarih, Zilhicce ayının dördü, Pazar günü, sabahın erken saatleri...

Fahr-i Kâinat Efendimiz, etraftan gelenlerin de katılmasıyla 100 bini aşan Müslüman hacılarla Mekke'ye, üst kısmından, Senniyetü'l-Keda mevkiinden girdi.1143 Kâbe-i Muazzama'yı görünce, "Yâ Rabbi!.. Bu muazzam mabedin azamet, şeref, keramet ve mehabetini artır." diye dua etti.

Bundan sonra Efendimiz, Beytullah'a vardı. Hacerü'1-Es-ved'i istilâm etti* ve o köşeden Kâbe-i Muazzama'yı tavafa başladı. Tavafın ilk üç devresinde adımlarını kısaltıp omuzlarını silkelemek suretiyle hızlı ve çalımlı yürüdü; kalan dört devresini ise ağır ağır yürüyerek tavafını tamamladı.

Kabe'nin etrafını yedi defa dolaşarak tavafı tamamladıktan sonra Makam-ı İbrahim'e vardı. Orada iki rekât namaz kıldı."45 Sonra tekrar dönüp Hacerü'l-Esved'i istîlâm etti. Bu esnada Hz. Ömer'e, "Ey Ömer!.. Sen, güçlü kuvvetlisin. Hacerü'1-Es-ved'e yetişmek için başkasına omuz vurma! İnsanları, güçsüzleri rahatsız etme! Eğer, tenha bulursan onu istîlâm et; yok tenha bulamazsan, uzaktan el sürüp öpme işareti yap ve Keli-me-i Tevhid oku, tekbir getir." diye buyurdu."46

Peygamberimizin Sa 'y Edişi

Resûl-i Kibriya Efendimiz, bundan sonra Safa Tepesine çıktı. Orada Cenâb-ı Hakk'a hamd ve şükrünü takdim etti. Buradan inerek Safa ve Merve arasında yedi kere sa'y etti.

Mina 'ya Gidiş

Mekke'de Pazar, Pazartesi, Salı ve Çarşamba günleri kalan Resûl-i Ekrem Efendimiz, Perşembe günü Mina'ya gitti. Öğle, ikindi, akşam ve yatsı namazlarını orada cemaatle eda etti. Geceyi orada geçirdi. Zilhicce'nin dokuzu Cuma günü sabah namazını eda ettikten sonra Mina'dan Arafat'a doğru hareket etti.'147

İstîlâm, Hacerû'l-Esved'e elle dokunmak yahut onu öpmek, bunlar mümkün değilse karşıdan el sürme işareti yapmak demektir.

Ashab-ı Kiram'in getirdiği telbiye ve tekbirlerle âdeta yer gök çınlıyordu.

VEDA HUTBESİ

Arafat'ta Allah'a hamd ve senadan sonra hususî olarak o sırada hazır bulunan 100 bini aşkın (120 bin) sahabîye, umumî olarak da bütün Müslümanlara, bütün insanlığa, değişmez, eskimez ölçüler ihtiva eden şu hutbesini îrad buyurdu:

"Ey insanlar!.. Sözümü iyi dinleyiniz! Bilmiyorum, belki bu seneden sonra sizinle burada bir daha buluşamayacağım!

Arafat Meydanı ve Nemire Mescidi

"İnsanlar!.. Bu günleriniz nasıl mukaddes bir gün ise, bu aylarınız nasıl mukaddes bir ay ise, bu şehriniz (Mekke) nasıl mübarek bir şehir ise, canlarınız, mallarınız, namuslarınız da öyle mukaddestir, her türlü tecâvüzden korunmuştur.

"Ashabım!.. Yarın Rabbinize kavuşacaksınız ve bugünkü her hâl ve hareketinizden muhakkak mes'ul olacaksınız. Sakın benden sonra eski sapıklıklara dönüp de birbirinizin boynunu vurmayınız! Bu vasiyetimi burada bulunanlar, bulunmayanlara bildirsin! Olabilir ki bildirilen kimse, burada bulunup da işitenden daha iyi anlayarak muhafaza etmiş olur.

"Ashabım!.. Kimin yanında bir emanet varsa onu sahibine versin. Faizin her çeşidi kaldırılmıştır, ayağımın altındadır! Lâkin, borcunuzun aslını vermek gerektir. Ne zulmediniz, ne de zulme uğrayınız. Allah'ın emriyle faizcilik artık yasaktır. Câhiliyyetten kalma bu çirkin âdetin her türlüsü ayağımın altındadır! İlk kaldırdığım faiz de, Abdûlmuttâlib'in oğlu (amcazadem) Abbas'ın faizidir.

"Ashabım!.. Câhiliyyet devrinde güdülen kan dâvaları da tamamen kaldırılmıştır. Kaldırdığım ilk kan dâvası, Abdûlmuttâlib'in torunu (amcazadem) Rebia'mn kan davasıdır.

"Ey İnsanlar!.. Bugün Şeytan sizin şu topraklarınızda yeniden tesir ve hâkimiyetini kurmak gücünü ebedî surette kaybetmiştir. Fakat siz, bu kaldırdığım şeyler dışında, küçük gördüğünüz işlerde ona uyarsanız bu da onu memnun edecektir. Dininizi korumak için bunlardan da sakınınız!

"Ey insanlar!.. Kadınların haklarını gözetmenizi ve bu hususta Allah'tan korkmanızı tavsiye ederim. Siz kadınları, Allah emaneti olarak aldınız; onların namuslarını ve iffetlerini Allah adına söz vererek helâl edindiniz. Sizin kadınlar üzerinde hakkınız, onların da sizin üzerinizde hakları vardır. Sizin kadınlar üzerindeki hakkınız onların, aile yuvasını, sizin hoşlanmadığınız hiçbir kimseye çiğnetmemeleridir. Eğer gelmesine müsaade etmediğiniz herhangi bir kimseyi evinize alırlarsa, onları hafifçe dövüp sakındırabilirsiniz. Kadınların da sizin üzerinizdeki hakları, memleket göreneğine göre her türlü yivim ve giyimlerini temin etmenizdir.

"Ey mü'minler!.. Size bir emanet bırakıyorum ki ona sıkı sarıldıkça yolunuzu hiç şaşırmazsınız; o emanet, Allah'ın Kitabı Kur'ân'dır.

"Müminler!.. Sözümü iyi dinleyiniz ve iyi belleyiniz! Müslüman, Müslümanın kardeşidir, böylece bütün Müslümanlar kardeştir. Din kardeşinizin herhangi bir hakkına tecavüz, başkasına helâl değildir. Meğer ki gönül hoşluğuyla kendisi vermiş olsun.

"Ashabım!.. Kendinize de zulmetmeyiniz; kendinizin de üzerinizde hakkı vardır.

"Ey insanlar!.. Cenâb-ı Hakk, her hak sahibine hakkını (Kur'ân'da) vermiştir. Vârise vasiyet etmeye lüzum yoktur. Çocuk kimin döşeğinde doğmuşsa ona aittir. Zina eden için mahrumiyet vardır. Babasından başkasına âit soy iddia eden soysuz yahut efendisinden başkasına intisaba kalkan nankör, Allah'ın gazabına, meleklerin lanetine ve bütün Müslümanların bedduasına uğrasın! Cenâb-ı Hakk, bu gibi insanların ne tevbelerini, ne de adalet ve şehâdetlerini kabul eder.

"Ey insanlar!.. Rabbiniz birdir; babanız da birdir. Hepiniz, Âdem'in çocuklarısınız; Adem ise topraktandır. Allah yanında en kıymetli olanınız, O'ndan en çok korkanınızdır. Arab'ın Arap olmayana—takvadan başka—bir üstünlüğü yoktur.

"İnsanlar!.. Yarın beni sizden soracaklar! Ne diyeceksiniz?

"'(Allah'ın elçiliğini îfa ettin, vazifeni yerine getirdin, bize vasiyet ve nasihatte bulundun) diye şehâdet ederiz.' (Bunun üzerine Resûl-i Ekrem mübarek şehâdet parmağını kaldırarak, sonra da cemaat üzerine çevirip indirerek şöyle buyurdu:)

"Şâhid ol yâ Rab!.. Şâhid ol yâ Rab!.. Şâhid ol yâ Rab!.."

Cebel-i Rahme

Öğle ve İkindi Namazlarının Beraber Kılınışı

Resûl-i Kibriya Efendimiz, bütün insanlığa en yüksek ve kutsî bir ders olan Veda Hutbesini sona erdirdiği sırada, Hz. Bilâl-i Habeşî öğle ezanını okumaya başladı. Resûl-i Kibriya Efendimiz ve Ashab-ı Kiram, huşu içinde susup ezanı dinlediler. Ezan bitince, Hz. EJilâl kamet getirdi. Fahr-i Kâinat Efendimiz, o muhteşem cemaate imam olup önce öğle namazını kıldırdı. Sonra yine karnet getirilerek ikindi namazını kıldırdı. Böylece Efendimiz, bir ezan iki kametle iki vaktin namazını birleştirdi.

İlk İşaret

İkindiden sonraydı; vakit, akşama yakındı. Resûl-i Kibriya Efendimiz, devesi Kasva'nın üzerindeydi. Bu sırada şu âyet-i kerîme nazil oldu:

"İşte bugün, sizin için dininizi kemâle erdirdim; üzerinizdeki nimetimi tamamladım ve size din olarak İslâmiyeti seçip kabul ettim!"1150

Resûl-i Kibriya Efendimiz, bu âyeti okuyunca, Ashab-ı Kiram son derece sevinip ferah duydular. Sâdece biri ağlıyordu: Hz. Ebû Bekir... Sahabîler buna bir mânâ veremediler. Sordular, şu cevabı aldılar:

"Bu âyet, Resûlullah'ın (a.s.m.) vefatının yakın olduğuna delâlet ediyor; onun için ağlıyorum!""51

Hz. Ebû Bekir'in (r.a.) söylediği ve anladığı sır, doğru idi. Zîra bu âyet, Fahr-i Kâinat Efendimizin dünyadan göç zamanının yaklaşmış olduğuna ilk işaret idi. Çünkü, teklif ve tebliğ edilmesi gereken şeyler bittiğine göre, teklif ve tebliğ edenin vazifesi de son bulacak demekti.

Aynı sırrı Hz. Ömer'in de idrak ettiğini, kaynaklar zikrederler."

Arafat 'tan Müzdelife 'ye...

Cuma günü, güneş battıktan sonra, Resûl-i Kibriya Efendimiz, devesi Kasva'nm üzerinde, terkisinde Üsame b. Zeyd olduğu hâlde, Arafat'tan Müzdelife'ye geldi. Bu sırada akşam namazı vakti çıkmış, yatsı vakti girmişti. Resûl-i Ekrem Efendimiz, bir ezan, iki kametle önce akşam, arkasından yatsı namazını kıldırdı."53

Müzdelife 'den Mina 'ya...

Peygamber Efendimiz, Cuma'yı Cumartesi'ye bağlayan geceyi Müzdelife'de geçirdi. Cumartesi günü sabah namazını orada eda ettikten sonra Meş'ar-ı Haram'a geldi.

Resûl-i Ekrem Efendimiz, ashabına, "Cemre'de atılacak u-fak taşları toplayınız." diye emretti ve taşların nasıl atılacağını gösterdi.

Sonra, Akabe Cemresine birer birer yedi ufak taş attı. Her taş atışında "Allahü ekber!" diyerek tekbir getiriyordu. Bu arada, Ashab-ı Kiram da aynı şekilde Cemre taşlarını atıyorlardı.

Resûl-i Kibriya Efendimiz, Akabe Cemresine yedi taşı attıktan sonra Mina'ya döndü.

Kurban Kesme

Resûl-i Kibriya Efendimiz, oradan kurban kesme yerine gitti. Ömr-ü Saadetlerinin her bir senesi için bir kurban olmak üzere 63 kurbanı bizzat mübarek elleriyle kesti."54 Saçlarını tıraş Cemre, kendisiyle teyemmüm etmek caiz olan küçük taş veya toprak parçaları veyahut da taş demektir. Mina'da üç küçük taş kümesi vardır: Cemre-i U-lâ, Cemre-i Vusta ve Cemre-i Akabe...

ettirdi. Kesilen saçlarım hâtıra olsun diye sahabîlerine birer ikişer dağıttı. Bu da, ashabından ayrılığın yaklaştığına işaretti. Ayrıca, "Ey insanlar!.. Haccın usûl ve erkânını benden öğreniniz. Bilmem, ama belki bundan sonra burada benimle görüşemezsiniz." buyurarak da bu işareti kuvvetlendirdi.

Hz. Hâlidb. Velid'in, Efendimizin Alın Saçını Alması

Resûl-i Ekrem Efendimizin saçının ön kısmı tıraş edildiği sırada, Hz. Hâlid b. Velid, "Yâ Resûlallah!.." dedi, "Alnın üzerindeki saçtan bana ver!"

Peygamber Efendimiz, isteğini kabul etti ve kendisine saçının ön kısmından birkaç tel verip, hayatında devamlı muzaffer olması için dua etti. Hz. Hâlid, mübarek saçları alıp gözüne sürdü, sonra da külahının önüne yerleştirdi.

Resûl-i Ekrem Efendimizin o saç ve duasının bereketi hürmetine Hz. Hâlid, girdiği her harbten muzaffer çıkmıştır. Nitekim, kendi de, "Ben, onu

hangi tarafa yönelttimse, orası fetholundu."1155 demiştir.

Peygamberimizin İfaza Tavafı

Resûl-i Ekrem Efendimiz, kurban bayramının birinci günü öğle vaktinden önce İfaza [Ziyaret] Tavafını yapmak üzere Kâbe-i Muazzama'ya gitti; Müslümanlara da gitmelerine emir buyurdu. Tavafını yaptıktan sonra öğle namazını kıldı. Zemzem kuyusundan su içti."56

Resûl-i Ekrem Efendimiz, o gün akşama doğru Mina'ya döndü.

Peygamberimizin İkinci ve Üçüncü Gün Cemrelerini Atışı

Resûl-i Ekrem Efendimiz, kurban bayramının ikinci ve ü-çüncü günü, güneş batıya doğru eğildiği zaman yaya olarak Mina Mescidinden sonraki İlk Cemre'nin yanına vardı. Oraya birer birer yedi tane çakıl taşı attı. Her birini atarken "Allahü ekber!" diyerek tekbir getiriyordu.

Bundan sonra İkinci Cemre, ondan sonra da Cemre-i Akabe denilen Üçüncü Cemre'nin yanına vardı. Her birisine birer birer yedi tane taş attı. Her taş atışında yine "Allahü ekber!" diyerek tekbir getiriyordu."57

Muhassab 'a Gidiş

Zilhicce'nin 13'ü, salı günü...

Resûl-i Kibriya Efendimiz, Mina'dan Muhassab denilen taşlık yere gitti. Orada çadırı kurulmuştu. Bu sırada Ashab-ı Ki-ram'a, "Allah, sözümü güzelce ezberleyip, sonra da onu duymayanlara ulaştıran kimselerin yüzünü nurlandırıp neşelendirsin. Olabilir ki, anlayan, kendisinden daha iyi anlayana onu ulaştırır. İyi biliniz ki, üç şey mü'min ve Müslümanların kalb-lerine kin ve kıskançlık sokmaz." diye hitab ettikten sonra, o hususları şöylece sıraladı:

"Allah'ın rızasını gözeterek ihlâsla amel, Müslüman olan amirlere nasihat ve itaatte bulunmak, Müslüman cemaate itikad ve sâlih amelde tâbi olmak...""58

Veda Tavafı Zilhicce'nin 14'ü, Çarşamba günü...

Resûl-i Kibriya Efendimiz, sabah namazından önce, Beytul-lah'a tavaf için gidileceğini Ashab-ı Kiram'a ilân etti; daha sonra, Kâbe-i Muazzama'ya gidip Veda Tavafı yaptı.1159

MEDİNE'YE DÖNÜŞ

Resûl-i Kibriya Efendimiz ve Ashab-ı Kiram, Veda Tavafından sonra, Mekke-i Mükerreme'den Medine-i Münevvere'ye doğru yola çıktılar. Gadir-i Hum Vadisinde konakladılar. E-fendimiz orada öğle namazını kıldırdı. Namaz bitince ashabına, "Ey insanlar!.. Biliniz ki, ben de insanım! Çok sürmez; Yüce Rabbimin elçisi gelecek, beni ebedî âleme çağıracak. Ben de onun dâvetine icabet edeceğim. Yakında size veda edeceğim!" dedikten sonra sözlerine şöyle devam etti:

"Eğer sadâkatle sarılırsanız, sizi doğru yolda muhafaza edecek iki şey bırakıyorum: Onların birincisi Allah'ın Kitabı Kur'ân'dır; ki içinde hidâyet ve nur vardır. Ona sımsıkı sarılınız! İkincisi de Ehl-i Beytim'dir.*"1160

Resûl-i Kibriya Efendimizin, biz Müslümanlara bıraktıkları arasında ikinci olarak "Ehl-i Beytini zikretmesi manidardır. Bu hususta Bediüzzaman Hazretlerinin şu açıklamasını da nakletmemiz yerinde olacaktır:

"Resûl-i Ekrem (a.s.m.), gayb-âşina nazarıyla görmüş ki: Al-i Beyt'i, Âlem-i islâm içinde bir şecere-i nurânîye hükmüne geçecek. Âlem-i İslâm'ın bütün tabakatında kemâlât-ı insanîye dersinde rehberlik ve mürşidlik vazifesini görecek zâtlar, ekseriyet-i mutlaka ile Âl-i Beyt'ten çıkacak. Yâni, nasıl ki, mil-let-i İbrahimîye'de ekseriyet-i mutlaka ile nurânî rehberler Hz. İbrahim'in (a.s.) âlinden, neslinden olan enbiya olduğu gibi; ümmet-i Muhammedîye'de de (a.s.m.) vezaif-i azîme-i İslâmiyette ve ekser turuk ve mesalikinde Enbi-ya-i Benî İsrail gibi, Aktab-ı Âl-i Beyt-i Muhammedîye'yi (a.s.m.) görmüş. Onun için

js

demesiyle emrolunarak, Âl-i Beyt'e karşı ümmetin meveddetini istemiş. Bu hakikati te'yid eden diğer rivayetlerde ferman etmiş: 'Size, iki şey bırakıyorum. Onlara temessük etseniz, necat bulursunuz. Biri Kitabullah, biri Âl-i

Bu sözlerinden sonra Hz. Ali'nin elinden tuttu. "Ben kimim Mevlâsı isem, Ali de onun Mevlâsıdır." diye buyurdu ve arkasından, "Allah'ım!.. Ona dost olana dost, düşman olana düşman ol!" diye Allah'a niyazda bulundu."61

Resûl-i Kibriya Efendimizin yakında ebedî âleme göç edeceğini haber veren yukarıdaki sözleri, Ashab-ı Kiram'ı hüzne garketti. Uğrunda canlarını feda ettikleri, öz nefislerinden daha çok sevdikleri Kâinatın Efendisi, aralarından gidecekti!

Şimdiden âdeta kendilerini birer yetim kabul edip gözyaşları döküyorlardı!

Medine'ye Varış

Medine görününce, Peygamber Efendimiz üç defa tekbir getirdi. Sonra âdetleri olan duayı yaptı: "Allah'tan başka ilâh yoktur. Allah tektir, şerîki yoktur. Mülk O'nundur. Bütün hamd de O'na mahsustur. O, her şeye kadirdir. Rabbimize yönelici, günahlarımızdan tevbe edici, Rabbimize kulluk, secde ve hamd edici olarak dönüyoruz."1162

Beytim.' Çünkü, Sünnet-i Seniyye'nin menbaı ve muhafızı ve her cihetle iltizam etmesiyle mükellef olan, Al-i Beyt'tir.

"İşte, bu sırra binâendir ki, Kitab'a ve sünnete ittiba unvanıyla bu hakikat-i hadîsiyye bildirilmiştir. Demek, Âl-i Beyt'ten, vazife-i risâletçe muradı Sünnet-i Seniyyesidir. Sünnet-i Seniyyeye ittibaı terk eden, hakikî Âl-i Beyt'ten olmadığı gibi, Âl-i Beyt'e hakikî dost da olamaz. "Hem, ümmetini Âl-i Beyt'in etrafında toplamak arzusunun sırrı şudur ki: "Zaman geçtikçe Âl-i Beyt çok tekessür edeceğini izn-i İlâhîyle bilmiş ve İslâmiyet za'fa düşeceğini anlamış. O hâlde, gayet kuvvetli ve kesretli bir cema-at-i mütesanide lâzım ki, Âlem-i İslâm'ın terakkîyat-ı mânevîyesinde medar ve merkez olabilsin. İzn-i ilâhîyle düşünmüş ve ümmetini Âl-i Beyti etrafına toplamasını arzu etmiş. Evet, Al-i Beyt'in efradı ise, itikad ve îman hususunda şâirlerden çok ileri olmasa da, yine teslim, iltizam ve tarafgirlikte çok ileridirler. Çünkü, İslâmiyete fıtraten, neslen ve cibilliyeten taraftardırlar. Cibillî taraftarlık, za'f ve şansız, hattâ haksız da olsa bırakılmaz. Nerede kaldı ki, gayet kuvvetli, gayet hakikatli, gayet şanlı bütün silsile-i ecdadı bağlandığı ve şeref kazandığı ve canlarını feda ettikleri bir hakikate taraftarlık, ne kadar esaslı ve fıtrî olduğunu bilbedahe hisseden bir zât, hiç taraftarlığı bırakır mı? Ehl-i Beyt, işte bu şiddet-i iltizam ve fıtrî İslâmiyet cihetiyle Din-i islâm lehinde edna bir emareyi, kuvvetli bir burhan gibi kabul eder. Çünkü, fıtrî taraftardır. Başkası ise,

kuvvetli bir burhanla sonra iltizam eder." (Bediüzzaman Said Nursî, Lem'alar, s. 19-20).

Medine'ye girilince, Efendimiz, doğruca Mescid-i Şerife vardı. Orada iki rekât namaz kıldıktan sonra Hâne-i Saadetine döndü.

Bu, Resûl-i Kibriya Efendimizin ilk ve son haccı oldu.

Usame Ordusu

Hicret'in 11. senesi Sefer ayının 26'sı, Pazartesi günü idi.

Resûl-i Kibriya Efendimizin hastalanmasına bir gün gibi kısa bir zaman vardı. Buna rağmen o, yine İslâm'ın istikbâl ve inkişafını ilgilendiren tedbirler almak, gerekli teşebbüslerde bulunmakla meşguldü.

Bizans, İslâm Devleti için her zaman büyük bir tehlike hüviyetini koruyordu. O zamana kadar da gerekli dersi tam manâsıyla almış değildi. Bu sebeple, Peygamber Efendimiz, o tarafa büyük ehemmiyet veriyordu.

Pazartesi günü, Ashab-ı Kiram'a sefer için hazırlanmalarını emretti. Hedef belli idi: Bizanslılarla, yâni Rumlarla muharebe... Emri duyan Müslümanlar evlerine dağılıp sür'atle hazırlığa başladılar.

Ertesi gün, yâni salı günü Resûl-i Kibriya Efendimiz, Üsame b. Zeyd Hazretlerini huzuruna çağırttı. Ona şu emri verdi:

"Seni, hazırlanan ordu üzerine komutan tâyin ediyorum! Sür'atle harekete geç, babanı şehid edenler üzerine yürü. Allah, sana zafer ihsan ederse, orada fazla durma, geri dön!"

Peygamberimizin Hastalanması

Bu emri verişinden bir gün sonra anîden hastalandı; fakat, cihad için yola çıkacak ordunun hazırlığından vazgeçmedi. Bir gün sonra, yâni Perşembe günü, hasta olduğu hâlde bizzat kendi eliyle sancağı Hz. Üsame'ye verdi.

"Ey Üsame!.. Allah yolunda, Allah'ın ismiyle muharebeye çık, Allah'ı inkâr edenlerle çarpış!" buyurdu. Sonra, Müslümanlara hitaben, "Ahde vefasızlık etmeyiniz! Küçük çocukları ve kadınları öldürmeyiniz! Düşmanla karşılaşmayı arzu etmeyiniz; zîra, ne olacağını bilemezsiniz. Belki, onlar yüzünden belâ ve musibete uğrayabilirsiniz! Fakat, 'Allah'ım!.. İmdadımıza yetiş, düşmanımızın hakkından gel, bizi onların zararından koru!' diye dua ediniz!" diye konuştu ve ilâve etti: "Şunu da unutmayınız ki, Cennet, kılıçların parıltısı altındadır!"1168

Hz. Üsame, sancağı Büreyde b. Huseyb'e teslim ettikten sonra, aldığı emir gereği karargâhını Cüruf te kurdu. Hazırlığını bitiren Müslüman oraya koşuyordu.

Bazı Sözler

Hz. Üsame, ordusunu hazırlamakla meşguldü. Müslümanlar da harbe katılmak üzere hazırlıklarını tamamlamaya çalışıyorlardı. İslâm Ordusunda Hz. Ebû Bekir, Hz. Ömer, Hz. Osman, Hz. Sa'd b. Ebî Vakkas, Ubeyde b. Cerrah gibi Ashab-ı Kiram'in ileri gelenlerinden birçok kimse vardı. Bunların üzerine, henüz 20 yaşına basmamış Hz. Üsame kumandan tâyin edilmişti.

Bu durum, hoşa gitmeyen bazı sözlerin söylenmesine sebep oldu: "Henüz 20'sine ayak basmamış bir delikanlı kumandan tâyin ediliyor, ashabın ileri gelenlerinden birçok kimse emri altına veriliyor! Bu nasıl olur?"

Ayyaş b. Ebî Rebia ise, "İlk Muhacirlerin başına bu genç nasıl kumandan tâyin ediliyor?"1169 diyordu.

Sanki bir anda Hz. Üsame'nin Resûl-i Kibriya Efendimiz tarafından tâyin edildiği unutuluvermiş gibi bir sürü söz ve dedikodu...

Duruma Hz. Ömer (r.a.) muttali oldu. Bu tarz sözleri sarf-edenlere gereken cevabı verdikten sonra, meseleyi gidip Hz. Resûlullah'a(s.a.v.) intikal ettirdi.

Peygamberimiz, yakalandığı hastalığın şiddetinden yatağında yatmaktaydı. Haberi alır almaz, kızgınlığının ifadesi yüzünden belli oldu. Sargılı başıyla yatağından kalktı. Ashabın yardımıyla mescide giderek minbere çıktı. Allah'a hamd ve senada bulunduktan sonra, "Ey insanlar!.. Üsame'yi kumandan tâyin ettiğim için bazılarınızın ileri geri konuştuğunu duydum!" dedi; sonra, konuşmasına şöyle devam etti:

"Benim, Üsame'yi kumandan tâyin etmeme itiraz ediyor gibisiniz! Daha önce Üsame'nin babasını kumandan tâyin ettiğim zaman da aynı şeyi yapmıştınız! Vallahi, nasıl babası kumandanlığa lâyık olduğunu göstermişse, Üsame de babasından sonra kumandanlığa lâyık bir kimsedir! Babası nasıl en sevdiğim biri idiyse, Üsame de en sevdiğim kimseler arasından biridir! O da, babası da her türlü hayrı işleyebilecek yaratılışa sahip kimselerdir. Onlardan hayırlı işler bekleyiniz. Muhakkak ki Üsame, sizin hayırlı olanlarınızdandır ve bu işe ehliyetli birisidir!""70

Bu hitabesinden sonra minberden inip Hâne-i Saadetine girdi. İslâm Ordusuna katılacak Müslümanlar, birer ikişer gelip kendisiyle vedalaştılar. Efendimiz onlara, "Üsame'yi gönderme işini geri bırakmayınız.""71 diyordu.

Hattâ, bir ara, dadısı ve Hz. Üsame'nin annesi Hz. Ümmü Eymen, Hâne-i Saadet'e gelip, "Yâ Resûlallah!.. Üsame'yi bir süre karargâhında bıraksan olmaz mı?" deyince, Efendimiz aynı sözlerini tekrarladı: "Üsame'yi gönderme işini ihmâl etmeyiniz. Onu gönderiniz!"

Bu kesin emir üzerine Müslümanlar karargâha gittiler.

Bakî Mezarlığını Ziyaret

Fahr-i Âlem Efendimizin, bu fânî dünyayı terkedeceği an, günbegün, saatbesaat yaklaşıyordu.

Bir gece yarısı, ansızın Hâne-i Saadetinden çıktı. Hz. Âişe Validemiz, "Yâ Resûlallah, nereye gidiyorsunuz?" diye sordu.

Resûl-i Ekrem, "Bakî Mezarlığında medfun bulunan ehlim için istiğfar etmek üzere emir aldım; oraya gidiyorum.""72 diye cevap verdi.

Yanında âzadlı kölelerinden Ebû Rafı ve Ebû Müveyhib vardı. Bakî Mezarlığında kabirler arasında uzun müddet durarak dua ve istiğfarda bulundu. Sonra Ebû Müveyhib'e dönerek yakında ebedî âleme gideceğini, Bâkî-i Hakikî'nin cemâliyle müşerref olacağını şöylece ifade buyurdu:

"Ey Ebû Müveyhib!.. Dünya hazinelerinin anahtarları ile âhiret nimetlerini seçme hususunda serbest bırakıldım; ben de âhiret nimetlerini tercih ettim!"'173

Bu sözleri duyan Ebû Müveyhib'in birden nutku tutuldu. Yalnız gözü değil, bütün duygulan, ruhu, kalbi bir anda ağlamaya başladı.

Bu manâlı ziyaretten sonra Resûl-i Kibriya, Hâne-i Saadetine geri döndü.

Uhud Şehidlerini Ziyaret

Uhud şehidleri için de dua ve istiğfarda bulunması, Efendimize emredilmişti. Bu sebeple, bir gün Uhud'a gitti. Orada şe-hid olan en güzide sahabîleri için uzun uzun dua etti.

Oradan döner dönmez, Mescid-i Saadet'e vardı. Minbere çıktı. Müslümanlara hitaben, "Ben, sizin Kevser Havuzuna ilk kavuşanınız ve sizi ilk karşılayanınız olacağım." buyurduktan sonra sözlerine şöyle devam etti:

"Ben, sizin hakkınızda, benden sonra müşrikliğe dönersiniz diye korkmuyorum; fakat ben, sizin hakkınızda, dünyaya kapılır, onun için birbirinizi kıskanır, birbirinizi öldürürsünüz ve bunun neticesi olarak sizden öncekilerin yok olup gittikleri gibi siz de yok olup gidersiniz, diye korkuyorum!"1174

Hz. Meymûne 'nin Evinde

Resûl-i Ekrem Efendimiz, âdetleri gereği Hz. Meymûne'nin evinde bulunuyorlardı. Hasta olmasına rağmen ailelerinin hakkına son derece riâyet ediyordu. Burada Efendimizin ateşi birden yükseldi. Davet ettiği bütün hanımları, etrafında mahzun ve kederli duruyorlardı.

"Yarın hanginizin evine gideyim?" diye sordu.

Bu sualini birkaç kere tekrarladı. Hiçbir hanımından cevap gelmedi.

Bu soruyu sormasındaki maksadı, hastalık günlerini Hz. Âişe Validemizin evinde geçirmeyi arzu etmiş olmasındandı.

Peygamber Efendimizin bu arzusunu, Ezvac-ı Tâhirat, fera-setleriyle anlamada gecikmediler; ittifakla, Hz. Âişe Validemizin evinde kalmasını uygun gördüler.

Bunun üzerine, Peygamber Efendimiz, Hz. Meymûne'nin evinden çıkarak, bir eli Hz. Ali'nin, diğer eli Hz. Abbas'ın omuzunda, onların yardımıyla Hz. Âişe Validemizin evine geldi.1175

Peygamberimiz ve Hz. Âişe

Hz. Âişe Validemiz, Efendimizin hastalığı esnasındaki bir hâtırasını şöyle anlatır:

"Resûlullah (s.a.v.), eve geldiği sırada başımda bir ağrı belirmişti. Ağrının şiddetinden 'Vay başım, vay başım!..' diye söylendim.

"Resûlullah bunu duyunca, 'Ne ehemmiyeti var, neden üzülüyorsun? Eğer benden evvel dünyadan göçüp gidersen seni teçhiz ve tekfin eder, namazını da kılarım.' diye konuştu.

"Ben de, 'Benim ölümümü mü istiyorsunuz?' dedim."

Hz. Âişe, Peygamberimizin lâtife yaptığını birden anlayamayıp böyle konuşmuştu.

Resûl-i Ekrem, latifesinin sonunu şu ciddî sözlerle bağladı:

"Ey Âişe!.. Senin başının ağrısı geçer, gider. Asıl baş ağrısı, benim başımın ağrısıdır; artık ondan kurtulmak çok zor!""76

Peygamberimiz ve Sıddık-ı Ekber

Her yerde her zaman Allah ve Resulüne sadâkatin zirvesinde bulunan Sıddık-ı Ekber, Resûl-i Ekrem'in huzuruna çıkarak, kendisine hizmet etmekten şeref duyacağını, şöylece dile getirdi:

"Yâ Resûlallah, müsaade buyurursanız, hastalığınızda size hizmet etmek isterim!"

Resûl-i Ekrem, Sıddık-ı Ekber'in arzusuna müsaade etmedi; ama cevabı, gönlünü fethediciydi:

"Yâ Ebâ Bekir!.. Bu niyetinle bile yapacağın hizmetin sevab ve mükâfatına şimdiden nail oldun. Ancak ben, hastalığım esnasında

hizmetlerimi kızımla zevcelerimden başkasına gördürecek olursam, onları üzmüş olurum!"

En Ağır Hastalık, En Fazla Izdırap

Hastalığın şiddeti, ateşin yüksekliği sebebiyle Peygamber Efendimiz, yatağında bile rahat edemiyordu. Bir o tarafa, bir bu tarafa dönüyordu.

Başucunda bulunanlar, bu durum sebebiyle, "Yâ Resûlal-lah!.. Eğer bizden birisi bu derece ızdırap çektiğini izhar etseydi, muhakkak bizi tekdir ederdin!" dediler.

Resûl-i Ekrem, cevabıyla, durumunu şöylece izah etti:

"Benim hastalığım, bildiğiniz gibi değil, oldukça zordur. Allah Teâlâ, sâlih ve mü'min kullarını belânın, hastalığın ve musibetin en şiddetlilerine mübtelâ eder. Fakat o belâ, o musibet ve o hastalık vasıtasıyla o mü'min sâlih kulunun derecesini yükseltir, günahlarını yok eder."

Ve Hz. Âişe Validemiz şöyle der:

"Hakikaten, Resûlullah'ın hastalığından daha zor, daha şiddetli bir hastalık görmedik."

İbn-i Mes 'ud Anlatıyor

Abdullah İbn-i Mes'ud (r.a.) ise, Peygamberimizin hastalığının şiddetini şöyle dile getirir:

"Nebî'nin (s.a.v.) hastalığında vücudu hummanın hararetinden şiddetli sarsıldığı sırada huzuruna varmıştım.

"'Yâ Resûlallah!.. Humma hararetinden çok ızdırap çekiyorsunuz! Yâ Resûlallah!.. Bu hummanın iki kat ızdırabı var; elbette sizin için iki kat ecri ve mükâfatı vardır.' dedim.

"Resûlullah, 'Evet.' diyerek beni tasdik etti. Sonra da şöyle buyurdu:

"'Hastalığa tutulan hiçbir Müslüman yoktur ki, Allah Teâlâ onun hata ve günahlarını, ağacın yaprakları döküldüğü gibi dökmesin!'"1177

Ümmü Bişr Anlatıyor

Hastalığı sırasında Resûl-i Ekrem'in ziyaretine giden Bişr b. Bera'nın annesi Ümmü Eîişr de, gördüklerini şöyle anlatır:

"Resûlullah'ı ziyarete gitmiştim. Vücudundaki şiddetli harareti görünce sormadan edemedim:

"'Yâ Resûlallah!.. Ben böyle sıtma hiç görmedim!' "Resûlullah (a.s.m.), bana cevaben şöyle buyurdu:

"'Bizim hastalığımız, herkesten daha şiddetli, daha ziyade olur; fakat bunun mukabilinde kazandığımız sevab ve mükâfat da o nisbette fazla olur!'"178

Resûl-i Ekrem 'in, Bir Yazı Yazdırmak için Kâğıt Kalem İstemesi

Rebiülevvel ayının sekizi, Perşembe günü...

Resûl-i Kibriya Efendimizin hastalığının en şiddetli anları... Etrafında Hz. Ömer gibi bazı zâtlar bulunuyordu. Bu arada, "Bana kâğıt kalem getiriniz, size bir yazı yazayım; tâ ki, bundan sonra hiçbir zaman yolunuzu şaşırmayasınız." buyurdu."79

Hz. Ömer, "Resûlullah'a (a.s.m.) hastalığı baskın gelmiştir. Yanınızda Kur'ân var. Allah'ın Kitabı bize yeter." dedi.

Bazıları Hz. Ömer'in sözlerini doğruladı. Kimisi de kâğıt kalemin getirilmesini istiyordu. Resûl-i Kibriya Efendimiz, anlaşmazlığa düşüldüğünü farkedince, "Yanımdan kalkınız! Yanımda münakaşa, gürültü olmaz. Beni kendi hâlime bırakınız!" buyurdu.1180

Böylece, Resûl-i Kibriya Efendimizin yazdırmayı arzu ettiği şey, yazılmamış oluyordu.

Hastalığının Hafiflediği Gün

Fahr-i Alem Efendimizin hastalığı gün gün, saat saat şiddetini artırıyordu. Bir ara soğuk su getirilmesini emretti. Getirilen suyu mübarek vücutlarına döktürdü.

Bundan sonra biraz hafifleyip rahatlık hissetti. Bunun farkına varır varmaz, Hz. Ali (r.a.) ve Fazl b. Abbas Hazretlerine dayanarak, Hâne-i Saadetinden Mescid-i Şerife gitti. Minbere çıkıp oturdu. Ashab-ı Kiram'a şu hitabede bulundu:

"Ey insanlar!.. Duydum ki, vefat edeceğimi düşünüp telâş ediyormuşsunuz! Hangi peygamber ümmeti içinde ebedî kaldı ki ben de

kalayım? Bilesiniz ki ben yakında Rabbime kavuşacağım; O'na siz de kavuşacaksınız!

"Ey Ensâr!.. İlk Muhacirlere iyilik etmenizi size tavsiye ederim!

"Ey Muhacirler!.. Size de, Ensâr'a iyilikte bulunmanızı tavsiye ederim! Onlar size yardımda bulundular. Sizi memleketlerine getirdiler. Sizi evlerinde ağırladılar, barındılar. Geçimde sıkıntı içinde oldukları hâlde sizi kendilerine tercih ettiler. Her kim onların üzerine hâkim durumuna geçerse onlara iyilikte bulunsun.

"Ey insanlar!.. Her şey Cenâb-ı Hakk'ın ezelî iradesi dairesinde cereyan eder. Allah Teâlâ'nın kaza ve kaderine galebe etmek sevdasına kapılmayınız; çünkü mağlûb olursunuz. Cenâb-ı Hakk'a hile yapmaya kalkışmayınız; zîra zarar ve ziyana siz uğrarsınız. Ben size, şefkatli ve merhametliyim. Sizler yine bana kavuşacaksınız. Buluşacağımız yer, Kevser Havuzu kenarıdır. Her kim Kevser Havuzu kenarında benimle buluşmak isterse, elini ve dilini lüzumsuz şeylerden sakınsın.

"İnsanlar!.. Bilmelisiniz ki, günah işlemek, nîmet ve kısmetlerin değişmesine sebep olur. İnsanların ekserisi sâlih olursa, onların amirleri, idarecileri de adi ve insaf ile muamele ederler. Halk, isyan ve günaha meylederse onların idarecileri, hâkimleri de zulm ve adaletsiz iş görmeye yönelirler."118'

Bu hitabesinden sonra tekrar Hz. Âişe Validemizin evine gitti ve yatağına yattı.

Efendimizin Müslümanlarla Helâlleşmesi

Resûl-i Ekrem, hastalığının en şiddetli olduğu bir günde as-habıyla helâlleşmeyi arzu etti.

Yine, bir taraftan Hz. Ali'ye, diğer taraftan da Fazl b. Abbas Hazretlerine dayanarak güçlükle ayağa kalktı ve mescide gitti. Minbere çıkıp oturdu.

Hz. BilâPe de (r.a.) şu emri verdi:

"Halka nida et; mescide toplansınlar. Onlara vasiyet etmek isterim. Bu, benim son vasiyetim olacaktır!"

Hz. Bilâl, emri yerine getirdi. Bir anda toplanan halkı, mes-cid almaz oldu.

Resûl-i Kibriya Efendimiz, Allah'a hamd ve senadan sonra Ashab-ı Kiram'a şöyle hitab etti:

"Ey insanlar!.. Sizden ayrılma vaktim oldukça yaklaşmıştır! Sizden birine vurmuşsam, işte sırtım, gelsin vursun! Birinizin malını almışsam, gelsin, hakkını alsın! Sakın hak sahibi, şayet kısas talebinde bulunursam, 'Resûlullah bana darılır.' diye düşünmesin! Bilmelisiniz ki, benden hakkını isteyene darılmak, benim fıtratımda yoktur. Benim yanımda en sevimliniz, hakkı varsa, gelip benden onu isteyen kimsedir veyahut helâl edendir. Ben, Rabbimin huzuruna, üzerimde kul hakkı olmadan varmak istiyorum!""82

Bir anda ortalığa hazin bir sükût çöktü. Resûl-i Ekrem Efendimiz, sözlerini tekrarladı: "Ey insanlar!.. Kime vurmuşsam, işte sırtım, gelsin vursun! Her kimin benden alacağı varsa, işte malım, gelsin alsın!""83

Cemaat içinden biri ayağa kalktı: "Yâ Resûlallah!.. Sizden üç dirhem alacağım var!"

Peygamber Efendimiz, "Ben bu hususta hiç kimseyi yalanlamam ve hiç kimseye 'Yemin et.' diye teklif de etmem; ancak, bu üç dirhemin zimmetime nasıl geçtiğini öğrenmek isterim!" dedi.

Adam, "Yâ Resûlallah!.. Bir defasında huzurunuza bir fakir gelmişti. Bana, fakire üç dirhem vermemi emrettiniz. Ben de verdim. İşte, istediğim, bu üç dirhemdir!" dedi.

Resûl-i Ekrem Efendimiz, "Doğru söylüyorsun!" dedikten sonra, "Ey Fadl!.. Buna üç dirhem ver!" buyurdu."84

Mescide Açılan Kapıların Kapatılması

Bundan sonra Resûl-i Kibriya Efendimiz, "Mescide açılan kapıları kapatınız; sâdece, Ebû Bekir'in kapısı açık kalsın!""85 buyurdu.

Emir gereği Mescid-i Şerifin çevresindeki evlerin kapısı, Hz. Ebû Bekir'inki hâriç, hepsi kapatıldı."86

Hz. Ebû Bekir, Namaz Kıldırmaya Memur Ediliyor

Resûl-i Kibriya Efendimiz, hastalığı esnasında ezan okununca dâima Mescid-i Şerife çıkar ve cemaate namaz kıldırırdı.

Vefatına üç gün kala hastalığı birden ağırlaştı. Bu sebeple artık Mescid-i Şerife de çıkamaz oldu. O zaman, "Ebû Bekir'e söyleyiniz; insanlara namaz kıldırsın!"1187 diye emir vererek, imamlığı Hz. Ebû Bekir'e bıraktı.*

Peygamberimizin Son Namaz Kıldırışı

Hz. Ebû Bekir, Müslümanlara öğle namazını kıldırıyordu.

Bu sırada Resûl-i Kibriya Efendimiz, bedeninde bir hafiflik hissetti. Hz. Abbas ile Hz. Ali'nin yardımıyla yavaş yavaş Mescid-i Şerife çıktı.

Hz. Ebû Bekir, Fahr-i Âlem Efendimizin gelmekte olduğunu anlayınca, geri çekilmek istedi. Efendimiz, yerinde durması için işaret etti. Sonra Hz. Ebû Bekir'in yanına oturtulmasını emir buyurdu. Hz. Ebû Bekir'in sol tarafına götürüp oturttular. Hz. Ebû Bekir ayakta, oturmuş olan Efendimize tâbi oldu."88

Resûl-i Kibriya Efendimizin Mescid-i Şerifte Müslümanlara kıldırdığı son namaz budur!

Hz. Cebrail 'in, Hatırını Sormak İçin Gelişi Rebiülevvel ayının onu, Cumartesi günü idi.

Peygamber Efendimizin hayatında, Hz. Ebû Bekir 17 vakit namaz kıldırmıştır.

Cenâb-ı Hakk tarafından Cebrail (a.s.) geldi, Resûl-i Kibriya Efendimizin hâl ve hatırını sordu.

"Ey Ahmed!.." dedi, "Yüce Allah, sana ikram olarak beni gönderdi. Sana soracağı şeyi senden çok daha iyi bildiği hâlde, sana, 'Kendini nasıl buluyorsun?' diye soruyor."

Rabb-i Rahîmine kavuşmanın hasretini yüreğinde duyan Fahr-i Kâinat Efendimiz, "Ey Cebrail!.. Kendimi baygın ve sıkıntılı bir hâlde görüyorum!" diye cevap verdi."

Vefatından Bir Gün Evvel

Rebiülevvel ayının 11 'i, Pazar günü...

Cin ve insin peygamberi Hz. Muhammed (a.s.m.), yatağında, şiddetli ateşler içinde idi. Etrafında Ezvacı Tâhirat vardı. Başucunda Hz. Âişe Validemiz oturuyordu.

Bu sırada Hz. Üsame, ordugâhtan gelip Huzuru Saadetlerine girdi. Efendimiz, dalgın yatıyordu. Yerinden kımıldayacak hâli yoktu. Hz. Üsame, mübarek ellerini ve başlarını öptü. İçi hüzün ve keder doluydu. Azamî hürmet içinde Kâinatın Efendisinin karşısında ayakta durdu. Efendimiz ona bir şey söylemedi. Sâdece ellerini göğe kaldırdı ve onun üzerine sürdü. Ona dua ettiği anlaşıldı.1190

Resûli Ekrem Efendimizin duasını alan Hz. Üsame, doğruca ordusunun başına döndü.

Hz. Cebrail 'in İkinci Gelişi

Rebiülevvel ayının 11 'i, Pazar günü...

Hz. Cebrail, yine hatırlarını sormak üzere geldi. Bu esnada Yemen'de peygamberlik dâva eden yalancı Esvedi Ansî'nin îdam olunduğunu haber verdi. Resûli Ekrem Efendimiz de bu haberi Ashabı Kiram'a bildirdi.

O Pazartesi

Hayatında mühim hâdiselerin meydana geldiği pazartesi günü... Rebiülevvel ayının 12'si... Böyle bir pazartesi gününde mübarek gözlerini dünyaya açmışlardı.

Bu gün de, Resûl-i Kibriya Efendimizin bir ara hastalığı hafifleyip kendine geldi. Bu hafifliği hisseder etmez yatağından kalktı. Hazırlıklarını yaparak Mescid-i Şerife teşrif etti.

O sırada Ashab-ı Kiram saf bağlayıp Hz. Ebû Bekir'in arkasında sabah namazı kılıyordu. Kâinatın Efendisi, bu nurânî manzarayı görmekle son derece sevindi, hattâ tebessüm buyurdu. Kendileri de Hz. Ebû Bekir'e uyarak namazını eda etti.

Resûl-i Ekrem Efendimizi, aralarında mütebessim bir sîma ile gören sahabîler, bütün bütün sıhhat zannıyla son derece sevindiler.1192

Peygamber Efendimiz, Hücre-i Saadetlerinde

Son günün sabah namazını Hz. Ebû Bekir'e uyup ashabının arasında kılarak onları sevince garkeden Fahr-i Kâinat, namazın edasından sonra yine Hücre-i Saadetine döndü. Yataklarına yattılar.

Bu arada, Kumandan Hz. Üsame, son defa kendisiyle vedalaşmak üzere geldi.

Resûl-i Ekrem, "Allah'ın bereketiyle artık hareket et!" buyurdu.

Emri alan Kumandan Hz. Üsame b. Zeyd, doğruca ordugâha gidip mücâhidlere hareket emrini verdi.

Hz. Ebû Bekir 'in, İzin İsteyip Sünh 'taki Evine Gidişi

Pazartesi günü, Hz. Ebû Bekir de, Fahr-i Kâinat Efendimizin durumunun bir ara iyileştiğini farketmişti. Bunun için huzura girip, "Yâ Resûlallah!., Allah'a hamdolsun! O'nun lütuf ve keremi ile sağ salim sabaha çıktınız! Müsaade buyurursanız, Sünh'taki evime gideyim." dedi.

Resûl-i Kibriya Efendimiz, "Olur." buyurdu.

Bunun üzerine Hz. Ebû Bekir, Sünh'taki evine gitti."94

Müslümanlara ve Ev Halkına Son Seslenişi

Son gün... Pazartesi günü...

Resûl-i Kibriya Efendimizin mübarek dillerinden şu cümleler dökülüyordu:

"Ey insanlar!.. Karanlık gece kıtaları gibi fitneler geliyordur!

"Ey insanlar!.. Siz bana karşı hiçbir şeyle delil bulamazsınız; zîra ben, ancak Allah'ın Kitabı Kur'ân'ın helâl kıldığını helâl, haram kıldığını da haram kıldım!

"Ey kızım Fâtıma!.. Ey halam Safıyye!.. Allah katında makbul olacak ameller işleyiniz (Bana güvenmeyiniz)! Çünkü ben, sizi Allah'ın azabından kurtaramam!"1195

Peygamberimizin, Hz. Fâtıma 'ya Söyledikleri

Hz. Fâtıma, Resûl-i Ekrem'in hayatta kalmış olan biricik kızı idi. Kâinatın Efendisinin evlâd sevgisini kendisiyle tatmin ettiği tek evlâdı..

Hz. Fâtımatû'z-Zehra, güzel ahlâkta, yürüyüşte, oturuşta, kalkışta Peygamber Efendimize en çok benzeyen evlâdı idi.

Resûl-i Ekrem, hastalığının son gününde bir ara biricik kızı, güzel ahlâk ve zarafet timsâli Hz. Fâtima'yı yanına çağırdı.

Hz. Fâtıma gelince, onu sol tarafına oturttu. Ona gizlice bir şey söyledi.

Hz. Fâtıma'yı birden bir hüzün ve keder havası kapladı. Arkasından gözyaşları boşanmaya başladı.

Peygamber Efendimiz, sonra yine bu güzide kızına gizlice bir şey daha söyledi. Bu sefer, biraz evvel gözyaşı döken Hz. Fâtıma, birden gülümseyip sevinmeye başladı.

O sırada orada bulunan Hz. Âişe, daha sonra bunun sebebini sorunca, Hz. Fâtıma şu cevabı verir:

"Önce bana pek yakında dünyadan ve benden ayrılacağını söyledi; bunun için ağladım! Sonra da 'Ailem içinde en evvel bana sen kavuşacaksın.' deyince de sevindim!"1196

Son Anlar...

Rebiülevvel ayının 12'si, Pazartesi günü... Güneş, batıya doğru kayıyordu.

Resûl-i Kibriya Efendimizin mübarek başlan, Hz. Âişe'nin kucağında, göğsüne dayalı idi. Artık, nefes alıp vermekte güçlük çekiyordu. Dili Allah'ı zikretmekle meşguldü: "Allah'ım, beni Refik-i Âlâ'ya* ulaştır!" duasını tekrarlıyordu. Bu esnada bile ümmetime irşadda bulunmaktan geri durmuyordu: "Elleri-nizdeki kölelerinize iyi davranınız! Namaza, namaza dikkat ve devam ediniz!"1197 diyordu.

Bu hazin manzara, orada bulunan Hz. Fâtıma'nın yüreğini âdeta dağlıyordu. Bir ara Resûl-i Kibriya Efendimizi bağrına bastı; "Vay, babamın çektiği ızdıraba!.." diyerek gözlerinden yaşlar boşanmaya başladı.

Peygamber Efendimiz, "Bugünden sonra baban hiçbir ızdı-rap çekmeyecektir." buyurdu ve ilâve etti: "Kızım, sakın ağlama! Ben vefat ettiğim zaman 'İnnâ lillah ve İnnâ ileyhi raciûn.'de.""98

Hz. Cebrail ile Hz. Azrail 'in Birlikte Gelişleri

Resûl-i Kibriya Efendimiz, bu fânî dünyada artık son dakikalarını yaşıyordu.

Bu esnada, Hz. Cebrail, Hz. Azrail'le geldi. Resûl-i Kibriya Efendimizin hâl ve hatırını sordu; sonra, "Ölüm meleği Azrail, içeri girmek için izninizi ister!" dedi.

Resûl-i Kibriya Efendimiz müsaade edince, Hz. Azrail içeri girdi. Efendimizin önüne oturdu.

"Yâ Resûlallah!.." dedi, "Yüce Allah, senin her emrine itaat etmemi bana emretti. İstersen ruhunu alacağım, istersen sana bırakacağım!"

Resûl-i Kibriya Efendimiz, Hz. Cebrail'e baktı. O da, "Yâ Resûlallah, Mele-i Âlâ seni beklemektedir!" dedi.

Bunun üzerine, Hâtemû'1-Enbiya Efendimiz, "Yâ Azrail, gel, memuriyetini yerine getir." diye buyurdu."99

Peygamberimizin, Rabbine Kavuşması

Mübarek başlan Hz. Âişe'nin kucağında, göğsüne dayalı idi. Yanında su kabı vardı. İki elini suya batırıp ıslak ellerini mübarek yüzüne sürdü. Mübarek dudaklarından "Lâ ilahe İllallah." cümlesi döküldü. Sonra ellerini yüzünden kaldırdı. Gözlerini evin tavanına dikti. "Allah'ım, Refık-i Âlâ!.."

cümlesini tekrarlaya tekrarlaya 63 yaşında iken mübarek ruhu Refık-i Âlâ'ya yükseldi.1200

Tarih, Hicret'in 11. senesi, Rebiülevvel ayının 12'si, Pazartesi günü. Milâdî: 8 Haziran 632.

Vefattan Sonra

Hâtemû'lEnbiya Efendimizin pâk ruhları artık Alâyı İlliyyin'e [En Yüksek Makama] yükselmişti. Ezvacı Tâhirat, üzerine bir örtü örttüler ve feryada başladılar!

O sırada annesi tarafından "Hz. Resûlullah'ın son anlarını yaşadığını" haber alan Hz. Üsame, hareket etmeyip ordusuyla Mescidi Şerife gelmişti. Hânei Saadet'te feryad ve figanın yükseldiğini duyan ashab, kalblerinden vurulmuşa döndüler. Sanki gök kubbe bir anda başlarına yıkılmış gibiydi. Herkesin nutku tutulmuş, gözler damla damla keder ve hüzün akıtıyordu.

Hz. Ömer, cesaret ve adalet timsâli Hz. Ömer bile kendisini bu dehşetli ânın tesirinden kurtaramadı; hattâ, herkesten daha çok dehşete kapılarak şöyle bağırdı:

"Resûlullah ölmemiştir ve sağdır! Ona sâdece, Hz. Musa'ya arız olan saika gibi bir sarika arız olmuştur. Kim 'Muhammed öldü.' derse, onu kılıcımla iki parça ederim!"1201

Halkı Teskin Eden Sıddıkı Ekber

Hz. Ebû Bekir o sırada Sünh mahallesindeki evinde bulunuyordu. Yürekleri dağlayan haberi kendisine ulaştırdılar. Gönlünün bir parçasının âdeta koptuğunu farkeden Hz. Ebû Bekir, sür'atle Hânei Saadet'e geldi.

Dehşet ve hayret içinde, Fahri Kâinat'ın mübarek yüzlerini örten örtüyü kaldırdı. Yüzü, tecessüm etmiş bir nur idi. Eğildi,tazim ve hürmetle pâk ve nurlu alınlarından üç kere öptü. Akan gözyaşları arasında dilinden dökülen kelimeler şunlar oldu:

"Ölümün de hayatın gibi temiz ve lâtif, yâ Resûlallah!.."1202 Sonra da Ehli Beyt'e teselli verdi.

Hz. Ebû Bekir ile Hz. Ömer

Hz. Ebû Bekir, Hânei Saadet'ten çıktıktan sonra Mescidi Şerife vardı. Hz. Ömer'in "Resûlullah vefat etmedi." sözlerini duymuştu. Bunun üzerine şöyle konuştu:

"Kim ki Muhammed'e (s.a.v.) tapıyorsa, bilsin ki Muhammed (s.a.v.) ölmüştür. Kim ki Allah'a ibâdet ve kulluk ediyorsa, bilsin ki Allah, Hayy'dır, ölümsüzdür."1203

Sonra da şu âyeti kerîmeyi okudu:

"Muhammed ancak bir peygamberdir. Ondan önce birçok peygamber gelip geçmiştir. Şimdi o ölür veya öldürülürse, siz ardınıza dönüverecek misiniz (Dininizden dönecek veya savaştan kaçacak mısınız?) Kim ardına dönerse, elbette Allah'a hiçbir şeyle zarar verecek değil; fakat şükredip sabredenlere, Allah muhakkak mükâfat verecektir!"1204

Bu âyeti kerîme, Uhud Muharebesinde, "Muhammed öldürüldü!" şayiası üzerine nazil olmuştu. Ashab, onu belki yüzlerce, binlerce defa okumuş oldukları hâlde, o andaki teessür sebebiyle bir anda unutuvermişlerdi sanki!..

İşte, yalnız metanetini m eden Hz. Ebû Bekir bunu unutmamış ve ashaba hizmeti ve vazifeyi îfa etmiş oluyordu.

Bu hitabe ve bu âyeti kerîmeyi hatırlamaları üzerine sahabîler, kendilerine geldiler. Bir anda toparlandılar ve şaşkınlıklarını üzerlerinden attılar.

Daha sonra Hz. Ebû Bekir, şu mealdeki âyeti kerîmeyi okudu:

"(Ey Resulüm!..) Elbette sen de öleceksin, onlar da ölecekler!"1205

Metanetini yitirmeyen Hz. Ebû Bekir, bu hitâbesiyle, o zamanki İslâm cemaatine büyük bir hizmet îfa etmiş oluyordu.

Ashabı Güzin artık Kâinatın Efendisinin bu dünyadan göçmüş olduğunu anlayıp kabul ettikleri gibi, Hz. Ömer de "Resûlullah ölmemiştir!" sözünü söylemekten vazgeçerek kendine geldi.

Evet, Medine Medine olalı beri, Kâinatın Efendisinin kendisine teşrifiyle duyduğu sevinç kadar hiçbir sevinç duymamıştı. Şimdi ise, aynı Medine, en büyük hüzün ve keder ânını yaşıyordu; âdeta, semâlarını hüzün ve kederden bir kara bulut kaplamıştı.

Hz. Ebû Bekir 'in Halife Seçilmesi

Resûli Kibriya Efendimizin vefatıyla Medine mateme bürünmüştü. Gözlerden gözyaşı, gönüllerden tahassür, keder ve elem akıyordu.

Ancak, bununla hiçbir iş hallolmazdı. Müslümanların işlerini görecek, İslâm'ın hükümlerini tatbik edecek, Resûli Ekrem Efendimize halife olacak bir devlet başkanının seçilmesi gerekliydi.

Bunun için derhâl teşebbüse geçildi. O sırada, bu yüksek makama herkesten en lâyık ve ehliyetli olan, Sıddıkı Ekber Hz. Ebû Bekir'di. Zîra, Ashabı Kiram'in en yüksek tabakası, en evvel Mekke'de îman eden seçkin sahabîlerdi. Onların da en efdali Hz. Ebû Bekir idi. Gerçi, Hz. Abbas ve Hz. Ali, akrabalık cihetiyle herkesten ziyade Resûli Ekrem Efendimize yakın idiler; fakat, Nebîyyi Muhterem Efendimiz, yârı garı olan Hz. Ebû Bekir'i, ashabının hepsinden üstün tutardı. Vefatını netice veren hastalığında da bunu göstermişti. Mescidi Şerife açılan kapıların hepsini kapattırdığı hâlde Hz. Ebû Bekir'inkini açık bıraktırmıştı. Ebediyet âlemine göç etmesine üç gün kala imamlık vazifesini yine ona devretmiş, İslâm'ın temel şartlarının en mühimi olan namazda onu bütün Müslümanların önüne geçirmişti. Bu sebeple, Hz. Resûlullah'tan sonra halifeliğe en lâyık o idi. Nitekim, netice de öyle oldu.

Resûli Ekrem Efendimizin ebediyet âlemine irtihal buyurdukları Pazartesi günü öğleden sonra akşama kadar yapılan uzun konuşma, görüşme ve müzakerelerden sonra, Hz. Ebû Bekir, Hz. Resûlullah'ın halifesi seçildi ve ona biat edildi.

Hz. Ebû Bekir'e Umumî Biat

Rebiülevvel ayının 13'ü, Salı günü...

Hz. Ebû Bekir, Mescidi Nebevî'ye geldi, minbere çıkıp oturdu.

Henüz konuşmaya başlamadan önce, Hz. Ömer ayağa kalktı; Allah'a hamd ve şükürde bulunduktan sonra, Müslümanlara hitaben, "Allah, halifeliği, sizin hayırlınız, Resûlullah'ın (a.s.m.) yârı garı olan zâta nasîb etti. Kalkınız, ona biat ediniz!" dedi.

Mescidi Şerifte bulunan Müslümanlar, kalkıp, Hz. Ebû Bekir'e umumî bey'at yaptılar.1206

Bîat işi bitince, Hz. Ebû Bekir, Allah'a hamd ve şükrettikten sonra şöyle konuştu:

"Ey insanlar!.. Ben, üzerinize vali ve emîr oldum. Hâlbuki, sizin en hayırlınız değilim! Eğer iyilik edersem bana yardım ediniz, fenalık yaparsam bana doğru yolu gösteriniz! Doğruluk emanettir, yalancılık hıyanettir. İnşallah, içinizdeki en zaîfiniz, kendisinin hakkını alıncaya kadar, yanımda en güçlünüz olacaktır! İnşallah, içinizde en güçlünüz de, üzerine

geçirdiği hakkı kendisinden alıncaya kadar benim yanımda en zaîfiniz olacaktır!

"Ey insanlar!.. Allah yolunda cihadı terk etmeyin! Bilin ki, cihadı terk eden kavim zelil olur. Ben, Allah ve Resulüne itaat ettikçe, siz de bana itaat ediniz; ben, Allah ve Resulüne âsi olursam, sizin de bana itaatiniz lâzım gelmez. Kendim ve sizin için Allah'tan af ve mağrifet dilerim!"1207

Peygamber Efendimizin Yıkanması ve Kefene Sarılması

Rebiülevvel ayının 12'si Pazartesi günü Müslümanlar öğleden sonra akşama kadar işlerini yürütecek bir halifenin seçimiyle meşgul olduklarından, Peygamber Efendimizin yıkanması, teçhiz ve defni Salı gününe kaldı. O gün, Hz. Ebû Bekir'e Mescidi Nebevî'de umumî bîat yapıldıktan sonra bu işlere başlandı.

Resûli Kibriya Efendimizin Hücrei Saadetlerinde yıkama işiyle meşgul olmak için Hz. Ali, Hz. Abbas, Fadl b. Abbas, Kuşem b. Abbas, Üsame b. Zeyd ve Peygamberimizin âzadlısı Şükran (Salih) bulunuyordu.

Bu arada, Ensârı Kiram da, bu ulvî hizmette bulunmak istiyordu. Bu husustaki arzularını izhar ettiler. Onları temsilen de Hz. Ali, Evs b. Havlî'yi içeri aldı.1209

Yıkama işini Hz. Ali yaptı; zîra, Resûli Kibriya Efendimiz, sağlığında ona, "Vefat ettiğim zaman, beni sen yıka." diye vasiyet etmişlerdi.

Evs b. Havlî testiyle su taşıyor, Hz. Abbas ile Üsame ve Şükran, Peygamberimizin üzerine su döküyorlardı. Hz. Ali de, eline sarmış olduğu bezle gömlek üzerinden ovuşturarak Peygamberimizi yıkıyordu. Mübarek cesetleri son derece temizdi, mis gibi kokuyordu. Hücrei Saadet'in içini, o âna kadar görülmemiş güzel bir koku kaplamıştı. Peygamber Efendimizde, ölülerde görülegelen şeylerden hiçbirinden eser yoktu. Hz. Ali yıkarken, "Anam babamı sana feda olsun! Hayatında da, vefatında da temizsin, güzelsin yâ Resûlallah!.."12" diyordu.

Yıkama işi bittikten sonra, Hâtemû'lEnbiya Efendimiz, yine Hz. Ali, Hz. Abbas, Fadl b. Abbas ve Şükran tarafından kefene sarıldı.

Peygamberimizin Üzerine Namaz Kılınması

Rebiülevvel ayının 13'ü, Salı günü öğleye doğru Resûli Kibriya Efendimizin yıkanma ve kefene sarılma işi tamamlandı. Hücrei Saadetinde şeririnin üzerine konuldu. Bundan sonra Hânei Saadetlerinin kapısını açtılar. Önce erkekler, sonra kadınlar, daha sonra da çocuklar, Fahri Âlem Efendimize karşı bu son vazifelerini huşu ve hüzün içinde îfa ettiler.

Resûli Ekrem 'in Defni

Resûli Ekrem'in nereye defnedileceği hususu görüşüldü.

Bir kısmı, Mekke'ye götürülmesini, diğer bir kısmı Medine'de ve Bakî Mezarlığına, bazıları ise mescidin içine defnedilmesini teklif etti.1211

Fakat, Hz. Ebû Bekir, "Ben, Resûlullah'tan şu sözü işitmiştim ve hâlâ unutmamışımdır: 'Cenâbı Hakk, her peygamberin ruhunu, o peygamberin defnolunmak istediği yerde kabzetti.' Dolayısıyla, Resûlullah'ı istirahat döşeğinin bulunduğu yere defnetmeliyiz!"1214 dedi.

Bu teklif, Ashabı Kiram tarafından da benimsendi. Böylece, Resûli Kibriya Efendimizin, Hz. Aişe'nin evinde yattığı döşeğin altının kabir olarak kazılması kararlaştırıldı. Bundan sonra döşek kaldırılarak altı lahd tarzında kazıldı.

Hz. Bilâl 'in, Müslümanları Ağlatması Resûli Kibriya Efendimiz henüz defnedilmemişti.

Bu sırada Hz. Bilâl, hüzün ve hasret akıtan yanık sesiyle ezan okudu. "Eşhedü Enne Muhammede'rResûlullah." dediği zaman, Ashabı Kiram hüngür hüngür ağlamaya başladı; Mescidi Nebevî, ağlama sesleriyle çalkalandı.

Bu, Hz. Bilâl'in son ezanı oldu. Resûli Kibriya Hazretleri defnedildikten sonra artık ezan okumadı.

Peygamberimizin Kabre Konması

Çarşamba gecesinin geç vakitleri idi.

Nihayet, gönül ve gözyaşları arasında Serveri Kâinat'ın mübarek na'şını kabrine tevdi ettiler.

Bu büyük, eşsiz ve benzersiz hayatın safhalarını gücümüzün yettiği kadar anlatmaya çalışıp burada bitirirken, duamız da şu:

Allah'ım!.. Bizi dünyada Resulünün sünnetinden ayırma; âhirette ise şefaatinden mahrum kılma!

Âmin... Âmin... Âmin...